

T.C.

Ardahan Üniversitesi

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı

Türk Dili Bilim Dalı

RAVZATÜ'Ş-ŞÜHEDÂ
(GİRİŞ-METİN-ÇEVİRİ-DİZİN-TIPKIBASIM)

Tülin Ayşe KOÇ

Prof. Dr. Ceval KAYA

Doktora Tezi

Ardahan, 2022

RAVŽATÜ’Ş-ŞÜHEDĀ
(GİRİŞ-METİN-ÇEVİRİ-DİZİN-TIPKIBASIM)

Tülin Ayşe KOÇ

Prof. Dr. Ceval KAYA

Ardahan Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı

Türk Dili Bilim Dalı

Doktora Tezi

Ardahan, 2022

KABUL VE ONAY

Tülin Ayşe Koç tarafından hazırlanan “Ravzatü’ş-şühedā (Giriş-Metin-Çeviri-Dizin-Tıpkıbasım)” başlıklı bu çalışma, 07.09.2022 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Doktora Tezi olarak kabul edilmiştir.

[İ m z a]

Prof. Dr. Mustafa ARGUNŞAH (Başkan)

[İ m z a]

Prof. Dr. Ceval KAYA (Danışman)

[İ m z a]

Prof. Dr. Ali AKAR

[İ m z a]

Doç. Dr. Mayrambek OROZOBAYEV

[İ m z a]

Dr. Öğr. Üyesi Emrah BİLGİN

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

Prof. Dr. Mustafa ŞENEL

Enstitü Müdürü

YAYIMLAMA VE FİKRİ MÜLKİYET HAKLARI BEYANI

Enstitü tarafından onaylanan lisansüstü tezimin tamamını veya herhangi bir kısmını, basılı (kağıt) ve elektronik formatta arşivleme ve aşağıda verilen koşullarla kullanıma açma iznini Ardahan Üniversitesine verdiğimi bildiririm. Bu izinle Üniversiteye verilen kullanım hakları dışındaki tüm fikri mülkiyet haklarım bende kalacak, tezimin tamamının ya da bir bölümünün gelecekteki çalışmalarda (makale, kitap, lisans ve patent vb.) kullanım hakları bana ait olacaktır.

Tezin kendi orijinal çalışmam olduğunu, başkalarının haklarını ihlal etmediğimi ve tezimin tek yetkili sahibi olduğumu beyan ve taahhüt ederim. Tezimde yer alan telif hakkı bulunan ve sahiplerinden yazılı izin alınarak kullanılması zorunlu metinleri yazılı izin alınarak kullandığımı ve istenildiğinde suretlerini Üniversiteye teslim etmeyi taahhüt ederim.

Yükseköğretim Kurulu tarafından yayınlanan **“Lisansüstü Tezlerin Elektronik Ortamda Toplanması, Düzenlenmesi ve Erişime Açılmasına İlişkin Yönerge”** kapsamında tezim aşağıda belirtilen koşullar haricince YÖK Ulusal Tez Merkezi / Ardahan Üniversitesi Açık Erişim Sisteminde erişime açılır.

- Enstitü / Fakülte yönetim kurulu kararı ile tezimin erişime açılması mezuniyet tarihimden itibaren 2 yıl ertelenmiştir. ⁽¹⁾
- Enstitü / Fakülte yönetim kurulunun gerekçeli kararı ile tezimin erişime açılması mezuniyet tarihimden itibaren ..... ay ertelenmiştir. ⁽²⁾
- Tezimle ilgili gizlilik kararı verilmiştir. ⁽³⁾

05/09/2022

[İmza]

Tülin Ayşe KOÇ

¹“Lisansüstü Tezlerin Elektronik Ortamda Toplanması, Düzenlenmesi ve Erişime Açılmasına İlişkin Yönerge”

(1) Madde 6. 1. Lisansüstü teze ilgili patent başvurusu yapılması veya patent alma sürecinin devam etmesi durumunda, tez **danışmanının** önerisi ve **enstitü anabilim dalının** uygun görüşü üzerine **enstitü** veya **fakülte yönetim kurulu** iki yıl süre ile tezin erişime açılmasının ertelenmesine karar verebilir.

(2) Madde 6. 2. Yeni teknik, materyal ve metotların kullanıldığı, henüz makaleye dönüşmemiş veya patent gibi yöntemlerle korunmamış ve internetten paylaşılması durumunda 3. şahıslara veya kurumlara haksız kazanç imkanı oluşturabilecek bilgi ve bulguları içeren tezler hakkında tez **danışmanının** önerisi ve **enstitü anabilim dalının** uygun görüşü üzerine **enstitü** veya **fakülte yönetim kurulunun** gerekçeli kararı ile altı ayı aşmamak üzere tezin erişime açılması engellenebilir.

(3) Madde 7. 1. Ulusal çıkarları veya güvenliği ilgilendiren, emniyet, istihbarat, savunma ve güvenlik, sağlık vb. konulara ilişkin lisansüstü tezlerle ilgili gizlilik kararı, **tezin yapıldığı kurum** tarafından verilir *. Kurum ve kuruluşlarla yapılan işbirliği protokolü çerçevesinde hazırlanan lisansüstü tezlere ilişkin gizlilik kararı ise, **ilgili kurum ve kuruluşun önerisi** ile **enstitü** veya **fakültenin** uygun görüşü üzerine **üniversite yönetim kurulu** tarafından verilir. Gizlilik kararı verilen tezler Yükseköğretim Kuruluna bildirilir.

Madde 7.2. Gizlilik kararı verilen tezler gizlilik süresince **enstitü** veya **fakülte** tarafından gizlilik kuralları çerçevesinde muhafaza edilir, gizlilik kararının kaldırılması halinde Tez Otomasyon Sistemine yüklenir.

* Tez **danışmanının** önerisi ve **enstitü anabilim dalının** uygun görüşü üzerine **enstitü** veya **fakülte yönetim kurulu** tarafından karar verilir.

ETİK BEYAN

Bu çalışmadaki bütün bilgi ve belgeleri akademik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, görsel, işitsel ve yazılı tüm bilgi ve sonuçları bilimsel ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, kullandığım verilerde herhangi bir tahrifat yapmadığımı, yararlandığım kaynaklara bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunduğumu, tezimin kaynak gösterilen durumlar dışında zgn olduğunu, Tez Danışmanının **Prof. Dr. Ceval KAYA** danışmanlığında tarafımdan üretildiğini ve Ardahan Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Tez Yazım Yönergesine göre yazıldığını beyan ederim.

Öğr. Gör. Tülin Ayşe KOÇ

ÖZET

KOÇ, Tülin Ayşe. *Ravzatü's-şühedā (Giriş-Metin-Çeviri-Dizin-Tıpkıbasım)*, Doktora Tezi, Ardahan, 2022

Doktora tezi olarak hazırlanan bu çalışma, Çağatayca dönemine ait olup bugüne kadar bilinmeyen bir eser olan Ravzatü's-şühedā üzerinedir. Eser, Mollā Niyāz Muḥammed ibn Pehlivān Kul Şūfī tarafından Balıkcı vilayetinde, Hicri 1000 (1592) tarihinde yazılmıştır.

Ravzatü's-şühedā, Mısır'ın başkenti Kahire'de el-Ezher Şeyhliği Kütüphanesinde Lugat-ı Şarkiyye koleksiyonunda 1259 kayıt numarası ile yer almaktadır. 134 varaktır. Dinî içerikli bir eser olup Kerbela olayını konu almaktadır.

Bu çalışma giriş, metin, çeviri, dizin ve tıpkıbasım olmak üzere beş bölümden meydana gelmiştir. Giriş bölümünde eser ve dil özellikleri hakkında bilgilere yer verilmiştir. Metin bölümünde Ravzatü's-şühedā'nın çeviri yazısı yapılmıştır. Çeviri bölümünde eserin günümüz Türkiye Türkçesine tercümesi yapılmıştır. Dizin kısmında kelimelerin anlamları verilerek sözlüğü hazırlanmıştır. Tıpkıbasımda ise yazmanın fotoğrafları yer almaktadır.

Anahtar Sözcükler:

Çağatayca, Ravzatü's-şühedā, Kerbela olayı, çeviri.

ABSTRACT

KOÇ, Tülin Ayşe. *Ravzatü'ş-şühedā (Introduction-Text-Translation-Index-Facsimile)*, Doctora thesis, Ardahan, 2022.

This study, which was prepared as a doctoral thesis, is about Ravzatü'ş-şüheda, which is an unknown work belonging to the Chagatai period. The work was written by Mollā Niyāz Muḥammed ibn Pehlivān Kūl Şūfī in Balıkcı province, in 1000 Hijri (1592).

Ravzatü'ş-şüheda is located in the Lugat-ı Şarkiyye collection in the Library of al-Azhar Sheikh in Cairo, the capital of Egypt, with the registration number 1259 and has 134 leaves. It is a religious work and is about the event of Kerbela.

This study consists of five parts: introduction, text, translation, index, and facsimile. In the introduction, information about the work and its language features are given. In the next part, The translation of Ravzatü'ş-şüheda has been made. In the translation section, the work has been translated into today's Turkey Turkish. In the index part, the dictionary was prepared by giving the meanings of the words. In the facsimile, there are photographs of the manuscript.

Keywords:

Chagatai Turkish, Ravzatü'ş-şühedā, Kerbela incident, translation.

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY	
YAYIMLAMA VE FİKRİ MÜLKİYET HAKLARI BEYANI.....	
ETİK BEYAN.....	
ÖZET.....	5
ABSTRACT	6
İÇİNDEKİLER	7
KISALTMALAR	8
İŞARETLER.....	9
ÇEVİRİ YAZI İŞARETLERİ.....	10
ÖN SÖZ.....	11
GİRİŞ	12
1. BÖLÜM	23
METİN	23
2. BÖLÜM	193
ÇEVİRİ	193
3. BÖLÜM	317
DİZİN	317
SONUÇ.....	595
KAYNAKÇA	596
EK 1. Tıpkıbasım	605
K 2. Orijinallik Raporu Formu.....	739
EK 3. Etik Komisyon Muafiyet Formu	740
ÖZGEÇMİŞ.....	741

KISALTMALAR

a.c.:	‘Azze ve celle
a.l.:	‘Aleyhi’l-lā‘na
a.s.:	‘Aleyhi’s-selām
Ar.:	Arapça
bk.:	Bakınız
Far.:	Farsça
Hz.:	Ḥazret-i
İbr.:	İbranice
k.v.:	Kerremallāhu vechehu
Moğ.:	Moğolca
Nr.:	Numara
r.h.:	Raḥmetu’llāhi ‘aleyh
razha:	Raḍiya’llāhu ‘anhā
razhu:	Raḍiya’llāhu ‘anhu
razhuma:	Raḍiya’llāhu ‘anhumā
s.a.v.:	Şalla’llāhu ‘aleyhi ve sellem
Soğ.:	Soğutça
T.:	Türkçe

İŞARETLER

- ( ) İmla gereği yazılmayan unsurları kuşatır.
- [ ] Düşmüş unsurları kuşatır.
- < > Eksik yazılmış unsurları kuşatır.
- { } Fazla yazılmış unsurları kuşatır.
- < Kelimenin kaynağını gösterir.
- ... Belirsiz sayıdaki harf eksikliğini gösterir.
- (?) Şüphe gösterir.
- ? Karşılığının belirlenemediğini gösterir.
- + İsim tabanına gelen ek.
- Fiil tabanı, fiil tabanına gelen ek.
- bakınız.
- ↔ karşılaştırınız.

ÇEVİRİ YAZI İŞARETLERİ

ا	a/ā/e	ش	ş
ای	i/ī	ص	ş
او	o/ö/u/ü/ū	ض	z
ب	b/p	ط	ţ
پ	p	ظ	ẓ
ت	t	ع	‘
ث	s	غ	ġ
ج	c/ç	ف	f
چ	ç	ق	k
ح	h	ك	k/g/ñ
خ	ḫ	كن	ñ
د	d	ل	l
ذ	z/ d	م	m
ر	r	ن	n
ز	z	و	o/ö/u/ü/v/ū
ژ	j	ه	h/t
س	s	ي	ı/i/ī/y

ÖN SÖZ

Bu tez, Mollā Niyāz Muḥammed ibn Pehlivān Kūl Şūfī tarafından Hicri 1000 (1592) yılında yazılmış Çağatayca *Ravzatü’ş-şühedā* üzerine kurulmuştur. Eser, Kerbela olayında Hazreti Hüseyin’in şehit edilmesiyle ilgilidir. Eserin tespit edebildiğim yegâne yazması, günümüzde Mısır’da el-Ezher Şeyhliği Kütüphanesinde korunmaktadır. Bu eserle ilgili daha önce yapılmış bir çalışma tespit edemedim.

Tez; giriş, metin, çeviri, dizin ve tıpkıbasım olmak üzere beş bölümden oluşmaktadır. Giriş bölümünde eser ve dil özellikleri hakkında bilgilere yer verilmiştir.

Metin bölümünde eserin çeviri yazısı yapılmıştır.

Çeviri bölümünde metnin çağdaş Türkiye Türkçesine tercümesi yer almaktadır.

Dizin bölümünde metindeki tüm kelimelerin sözlük-dizini verilmiştir.

Tıpkıbasımda ise yazmanın fotoğrafları bulunmaktadır.

Çağatayca üzerine yapılacak çalışmalara katkı sağlamak amacıyla hazırladığım bu çalışmamın malzemesi için mesai arkadaşım Dr. Fatih Kurtulmuş’a, çeviri yazısıyla ilgili problemlerin çözümündeki yardımları için hocam merhum Prof. Dr. Günay Karaağaç’a, Farsçadaki yardımları için Dr. Taghi Salahshour Hasankohal’a, Arapçadaki yardımları için Dr. Hâcer Sağlam’a teşekkür ederim. Son okuyucu olarak da Dr. Sevda Geçen ve Öğr. Gör. Emre Biçer’e teşekkür ederim. Doktora tezim süresince benden desteklerini esirgemeyen aileme de teşekkürü bir borç biliyorum.

Tülin Ayşe Koç

20.07.2022

GİRİŞ

Eser

Eser, Kerbela olayını anlatan Çağatayca mensur bir maktel-i Hüseyin'dir.

Ad

Eserin adı, *Ravzatü'ş-şühedā* “Şehitler Bahçesi” olarak geçmektedir: *bu fakīrū'l-ḥakīr şikeste beste nāmuradnıñ könlide bu ravzatü'ş-şühedā kitābını penāh tilep burunğı pirlerdin bir niçe kelimāt okur irdim nāgāh hatırımğa kildi kim bu kitābnı bitip āşkārā kılsām mendin kiyyin okusalar* (132b/04-132b/07) “Bu fakir ve hakir, zavallı, umutsuzun gönlünde bu Ravzatü'ş-şüheda kitabına sığınmak istedi. Benden önceki pirlerden birçok kelime okurdum. Birden aklıma geldi. Bu kitabı yazıp ortaya çıkarsam benden sonra okusalar.”

İçerik

Eserde anlatılan asıl konu Hazreti Hüseyin'in 680 yılında Emevi halifesi Yezid'in isteği üzerine Basra valisi ibn Ziyad'ın ordusu tarafından Kerbela ovasında şehit edilmesidir.

Kaynak

Genelde Kerbela olayı İslam tarihinde çok önemli olduğu için bu konuda müstakil eserler olduğu gibi bu konuyu anlatan tarihlerde de bölümler vardır. Eserde geçen: ... *Ravzatü'ş-şühedā kitābını penāh tilep burunğı pirlerdin bir niçe kelimāt okur irdim* (132b/05-132b/06) “... Ravzatü'ş-şüheda kitabına sığınmak istedi. Benden önceki pirlerden birçok kelime okurdum.” ifadesi, müellifin çeşitli kaynaklardan edindiği bilgileri kendisinin bir kitap haline getirdiğini düşündürmektedir. Yine eserde geçen şu ifadeden: *ḥazret-i şeyḥ cerirī raḥmetullāhi 'aleyh ḫur'ān tefsīrleri bile barçanı beyān kılip ahirū'z-zamāndağı ümmetlerige yādigār qoymışlar* (130b/14-130b/15) “Hz. Şeyh Ceriri (r.h.) Kuran tefsirleri ile hepsini anlatmıştır. Ahir zamandaki ümmetlerine yadigâr koymuştur.” Muhammed bin Cerir Taberi'nin Tefsirü't- Taberi eserine atıf yaptığı düşünülürse, yazarın kaynak olarak bu eserden yararlandığı düşünülebilir. Burada eserin tercüme edildiğine dair bir ifade olmaması da bunun telif olabileceğini göstermektedir.

Eserin Özeti

Eserin asıl konusu Kerbela olayı olmakla birlikte o aşamaya gelinceye kadar eserde İbrahim peygamber, Hazreti Muhammed'in hayatı, Dört Halife, Hazreti Hasan'ın şehit edilmesi gibi bazı olaylar da özetlenmiştir. Eserde olaylar bölüm başlıklarına ayrılmadan kronolojik bir şekilde kısa kısa anlatılmıştır. Eser dinî mistik bir özellik göstermektedir. Olaylar ayrıntılı anlatılmamakla birlikte bir olaydan başka bir olaya geçiş de hızlı ve anidir. Eserde anlatılan olaylar sırasıyla şu şekildedir: Hazreti İbrahim'in ikinci eşi Hacer'i ve oğlu İsmail'i ıssız bir çölde bırakması; Hazreti Muhammed'in doğumu ve Halime adlı sütannesine verilmesi, Hatice ile evlenmesi, peygamber olması; Hazreti Ömer'in Müslüman olması; Hazreti Muhammed'in vefat etmesi; Ebu Bekir'in halife olması; Hazreti Fatma'nın vefatı; Hazreti Ömer, Hazreti Osman ve de Hazreti Ali'nin halife olması ve nasıl vefat ettikleri, Hazreti Ali'nin büyük oğlu Hasan'ın zehirlenerek şehit edilmesi, Kerbela ovasında Yezid taraftarları tarafından Hazreti Hüseyin'in yoldaşlarının, oğullarının ve kendisinin şehit edilmesi; Muhammed Hanefiyye, kardeşi Hazreti Hüseyin'in şehit edilmesi üzerine onun öcünü almak için İbrahim İbni Malik Ejder, Ömer İbni Ali, Fudayl ibni Cafer-i Tayyar, Müsebbib ibni Kaka, Zerrin Huzaî ile Tatar köle Toğan Türk'ün Yezid'in taraftarı olan Hâricîler ile savaşıması anlatılmıştır.

Nüsha Özellikleri

Üzerinde çalıştığım eserin bilinen tek nüshası vardır. Bu nüsha Mısır'da Kahire'deki el-Ezher Şeyhliği Kütüphanesi Nr. 87052, Lugat-ı Şarkıyye koleksiyonunda Nr. 1259'da bir mecmua içinde korunmaktadır. Mecmuanın iç kapağında Tarih-i İran ismi geçmektedir. Bu yazma eser 171 varaktır. Her sayfada harekesiz talikle yazılmış 17 satır bulunmaktadır. Kapak, ebru desenli ve kartondur. Ancak mecmuanın son kısmı eksiktir. Çalıştığımız eser 134b'de bitmektedir. Burada eserin ketebe kaydı yer almaktadır. Ketebe kaydından sonra başka bir esere geçilmiştir ancak bu eserin sonu eksik olduğu için adı bilinmemektedir. Bazı yerlerde kurt yeniklerinin bulunması, nemden dolayı silinmişlikler olsa da genel olarak metnin okunmasına engel teşkil etmemektedir. Eserin, müellif mi yoksa müstensih nüshası mı olduğuna dair kesin bir bilgi yoktur. Ancak eserde yazarın “vilayetlerde elli yıl 60 yıl ders verdiğine” (bk. 133a/04) dair ifadelerinin yer alması ile metinde bazı yabancı kelimelerin yazımında yanlışlıkların

olması arasında tutarsızlık vardır. Yabancı kelimelerin yazımında yanlışlıkların yapılması yazarın eğitiminin olmadığına işaret eder. Bu sebeple nüshanın müstensih nüshası olabileceği düşünülmektedir.

Ketebe Kaydı

Eserin sonunda geçen ketebe kaydı: *temmet in kitāb-ı şerīf nevişte şūd dervilāyet-i balıķçı tār'ih-i hezār mollā niyāz muḥammed ibn pehlivān ķul şūfī* (134b/03-134b/05) ile eserin Mollā Niyāz Muḥammed ibn Pehlivān Ƙul Şūfī tarafından Balıķçı vilayetinde, Hicri 1000 (1592) tarihinde yazıldığı belirtilmiştir.

Yazar

Ketebe kaydı dışında yazarla ilgili herhangi bir bilgi bulunmamaktadır. Eserin farklı yerlerinde geçen şu ifadeler vardır: *kirek kim müslimānlar ğaflet uykusıdın huşyār bolup fażiletġa ḥayr <u> şadaķaġa tāt'at <u> 'ibādetġa ḥarīş bolup bīdār bolsunlar bu kitābnı bitidim* (132b/16-133a/01) "...müslümanlar gaflet uykusundan uyanıp fazilete, hayır ve sadakaya, ibadete istekli olup uyanık olsunlar (diye) bu kitabı yazdım."; *bu kitābgā kalem revān kıldım eger minde isti'dād bolmasa hem ķamuş dıraḥtġa tal'īm bit<i>mek ge raġbet kıldım* (133a/11-133a/13) "... ben bu kitabı kaleme aldım. Benim yeteneğim olmasa da kamış ağacıyla yazmaya meylettim." Bu ifadelerden Mollā Niyāz Muḥammed ibn Pehlivān Ƙul Şūfī'nin bu eserin yazarı olduğu anlaşılmaktadır.

Yazı ve İmla

Eser talik yazısıyla yazılmıştır. Yazmada belli başlı şu yazım özellikleri görülmektedir:

Ünlülerin Yazımı

a Ünlüsünün Yazımı

- Kelime başında *a* ünlüsü *ā* ve *ʾ* ile yazılmıştır:

أجوق *açuk*, آى *ay*, أروق *azuk*; اريق *arık*, اشلىق *aşlık*, انا *ata*.

- Kelime ortasında *a* ünlüsü *ʾ* ile yazılmıştır. Bazen kelime ortasında *a* ünlüsünün herhangi bir işaretle karşılanmadığı örnekler de görülmektedir:

اياق *ayak*, باش *baş*, چراى *çiray*; قچان *kaçan*, قرا *kara*, قريش *karış*

- Kelime sonunda *a* ünlüsü için *ا* ya da *آ* kullanılmıştır:

ارا *ara*, بابا *baba*, منكا *maña*; بارچه *barça*, باشغه *başga*, مونده *munda*

e Ünlüsünün Yazımı

- Kelime başında *e* ünlüsü *ا* ile yazılmıştır:

اشك *eşek*, اسيت *eşit*-, امكل *emgel*-

- Kelime ortasında *e* ünlüsü *ا* ile yazılmıştır. Ancak kelime ortasında *e*'nin herhangi bir işaretle karşılanmadığı örnekler de görülmektedir:

ایکار *iger*, ایلکاری *ilgeri*, ایمچاك *imçek*, كراك *kirek*, كونكلاك *köñlek*, كوتار *köter*-, اشك *eşek*, امكل *emgel*-, نیمرساله *nimerse*.

- Kelime sonunda *e* ünlüsü çoğunlukla *آ* ile yazılmıştır. *ا* ile yazılmış örnekler de vardır:

ایزلا *izle*-, ایکالا *ikele*-, اوتته *öte*-, نيمه *nime*; نیچه *niçe*, ایچره *içre* ايجره

ı/i Ünlüsünün Yazımı

- Kelime başında *ı* ünlüsü *ا* ve *ای* ile yazılırken *i* ünlüsü *ای* ile yazılmıştır:

ایرته *irte*, ایران *iren*, ایل *il*, اسینگ *ısığ*-, ایرغات *ırğat*-, ارغ *ırg*-

- Kelime ortasında *ı/i* ünlüsü genellikle *ی* ile yazılmıştır. Ancak herhangi bir işaretle gösterilmediği örnekler de bulunur.

ایچیم *içim*, بیڭ *biş*, ترناق *turnaq*-, سندور *sındur*-, سغین *sıgın*-, یاریم *yarım*-, قیل *kıl*-, اسینگ *ısığ*-, ایلیک *ilig*; بیر *bir*, کمرسه *kimerse*, كراك *kirek*.

- Kelime içinde *ı/i* ünlüsünün yazımında tam bir tutarlılık yoktur. Bazen aynı kelime *i* ünlüsü *ی* ile yazıldığı gibi yazılmadığı kelimeler de görülmektedir:

کس *kis* ↔ کیس *kirgüz*-, کیرکوز *kirköz* ↔ بیڭیک *bişik* ↔ بیسیک *bisik*

- Kelime sonunda *ı/i* ünlüsü *ی* ile yazılmıştır:

ایمدی *imdi*, ایلکاری *ilgeri*, ایلجی *ilçi*, ایگری *igri*, انی *anı*; التی *altı*, الدی *aldı*

o/ö/u/ü Yuvarlak Ünlülerinin Yazımı

- Kelime başında *o,ö,u,ü* yuvarlak ünlüleri *او* ile yazılmıştır:

on, اورون orun, اوت ot; ögür-, اولوم ölüm, öy; اوجا uça, اوروغ uruğ, اوترو utru; üçkü, اون ün, اوست üst.

- Kelime ortasında *o,ö,u,ü* yuvarlak ünlüler و ile yazılmıştır:

اوروش *uluğ*, اولوغ *töşük*; تورت *tört*, كوك *kök*, توى *toy*; توفراق *tofrak*, كوپار *kopar*;
اوزون *uzun*; اوزون *uruş*, اوزون *üzüm*, اوستون *üstün*, اوزون *üçün*.

- Kelime sonundaki *u,ü* yuvarlak ünlüleri و ile yazılmıştır:

بو *bu*, قارنغو *karañgu*, اونقو *uyku*; اوجكو *üçkü*.

Ünsüzlerin Yazımı

- Türkçe kelimelerde *p* ünsüzü için tam bir tutarlılık söz konusu değildir. Aynı kelime bazen پ ile bazen de ب ile yazılmıştır. Zarf-fiil eki olan *-p* de ب ile yazılmıştır:

چاپ *çap* ↔ جاب *çap*; قوپ *kop* ↔ قوب *kop*; چارلاب *çarlap*, قاليب *kalıp*, قيليب *kılıp*, قويوب *koyup*.

- ç ünsüzü için metinde چ kullanılmıştır:

öç, اوج *kaçan*, قجان *çehre*, جهره *çağır*, چاغیر *barça*.

- ñ ünsüzü için çoğunlukla نك, bazen de sadece ك ile yazılmıştır:

مىسجدنىك *mescidniñ*, انىك *anıñ*, كونكلاك *könlek*; مينك *miñ*, مينيک *meniñ*, ايشيتنيك *eşitiñ*.

- Türkçe kelimelerde *t* kalın sıradan kelimelerde ط ve ت ile yazılmıştır. Hatta bazen aynı kelimenin hem ط hem de ت olmak üzere iki şekilde yazılmıştır:

اٹلیق ↔ اٹلیق *atlıq*, اٹ ↔ ات *at*; طایق *tavuk*, طاق *çayak*; تاماغ *tamağ*, تام *tam*, تاغ *tag*.

Yabancı Kelimelerin Yazımı

Arapça ve Farsça kelimeler genellikle orijinalindeki gibi yazılmıştır. Ancak bazı yabancı kelimeler orijinal yazımından farklı yazılmıştır. Yabancı kelimelerin yazımındaki yanlışlıklar müstensih ile ilgili olabilir. Bazı yanlış yazımlar şunlardır:

- ile yazılması gereken bazı Arapça kelimeler ص ile yazılmıştır:

نصب *naşab*, نصل *naşl*, صلاح *şilāh*

- Bazı kelimelerin yazımında ح, خ, ه harfleri arasında asıllarına uymayan yer değiştirmeler görülür:

Orijinaldeki Yazım - Metindeki Yazım

جود *cahūd*   جهود *cahūd*

هوادرليق *hevādārliq*   هوادرليق *hevādārliq*

هوا *havvā*   هوا *havvā*

حسن *hüsñ*   حسن *hüsñ*

زنهار *zinhār*   زنهار *zinhār*

Eklerin Yazımı

Ekler genel olarak bakıldığında bitişik yazılmıştır. Ancak eklerin daha çok özel isimlere geldikleri zaman ayrı yazıldığı görülmüştür:

اغزىغه *ağzığa*, عقليم *aqlımge*, اصغرني *asğarnı*, اياغنى *ayağını*, با شنى *başını*, بليكا *bilige*, *hanedanga*, خا ندنغه *emīnni*, امين نى *emīnge*, امين كا *dīnga*, دين غه *demğa*, دمغه *cānını*, جاننى *hüseyingā*, حسين نى *hüseyinni*, قشیده *kaşıda*, قاتیغه *katığa*, کشینی *kişini*, قولینی *kolını*, يزید كا *susalığa*, سوسالیق غه *siddıkni*, صدیق نى *oğlını*, اوغلىنى *kökge*, كوك كا

Dil

Metnin dili, yazılış tarihi de göz önüne alınırsa klasik Çağataycadır. Metnin dilini gösteren belli başlı özellikler şunlardır:

- Üçüncü şahıs iyelik eki ile hal eki arasında bir *n* sesi genel olarak görülmemekte, hâl eki doğrudan iyelik ekinden sonra gelmektedir; ancak çok az da olsa bazı kelimelerde bu *n* sesinin türediği örnekler de mevcuttur:

arasıda, *atığa*, *boynığa*, *igeridin*, *iligige*, *kellesidin*, *kemeridin*, *menzilige*, *mihri*, *namāzığa*, *nāmesini*, *ornıda*, *öçini*, *sebebidin*, *tagıda*, *uruşığa*; *içinde*, *kırakında*, *ortasınga*

- Çağataycada birden fazla heceli kelimelerin sonlarındaki ince ve kalın *g* sesleri genellikle sedasızlaşır. İnce sıradan kelimelerde bunu ayırt edemeyiz çünkü ك ile yazılır; kalın sıradan kelimelerde ise bunu ayırt etmek mümkün çünkü ق veya غ ile yazılır. Bu

metinde ise birden fazla heceli kelimelerin sonlarındaki ince ve kalın g seslerinin tamamen sedasızlaşmadığı görülmektedir. Hatta birden fazla heceli kalın sıradan bazı kelimelerin hem sedalı hem de sedasız şekilleri mevcuttur:

ağrığ-ağrık, bağlğ-bağlık, balğ-balık, kuduğ-kuduk, küfalğ-küfalık, kulağ-kulaık, şağdağ-şağdaık, tamuğ-tamuık.

- Üç örnekte kelime sonundaki *-lğ/-lig* ekinin sonundaki *-g/-ğ* sesinin yazılmadığı görülmüştür. Dolayısıyla da bu örneklerde *g* sesinin düşmüş olduğu ya da eksik yazıldığı düşünülmektedir:

bağlı < bağlğ < bağlık; küşli < küçlig; ulu < uluğ

- Birinci hecedeki *ê~i* meselesi Çağataycada *ı* harfi ile karşılanmaktadır. Bu metinde birinci hecede bu *ı*'lerin yazımında bir tutarlılık yoktur. Genellikle kelimelerin birinci hecesinde *ı*'nin yazıldığı görülmekle birlikte bazı kelimelerde bu *ı*'nin ihmal edildiği de görülmektedir. Hatta aynı kelimenin yazımında bile bu tutarsızlık mevcuttur. Ancak Çağataycanın genel özellikleri göz önünde bulundurulunca ilk hecede *ı*'nin yazılmadığı kelimelerde de *i*'nin olduğu varsayılmıştır:

bil-, bile, bilerzük, bilgür-, birkıt-, bitı-, çirig, di-, kiçe, kiçık, kıl-, kilin, kiltür-, kim, kime, kimerse, kiñeş-, kir-, kirek, kirgür-, kirgüz-, kis- , kisil-, kiyik, kiyin, niçe, nime, sikin, simiz, simür-, tig-, tigirmen, tile-, timür, tive, yi-, bir-, yiber-, yir, yit-, yitmiş, yitti.

- Kalınlık incelik uyumunun sık sık bozulduğu görülür. Hatta aynı kelimenin hem kalın hem de ince ek aldığı örnekler de görülmektedir. Kalınlık incelik uyumuna aykırı örnekler şunlardır:

çirigiğa, püşürmağğa; birbirleriğa-birbirlerige, bolmagey, boynınge-boynığa, köñliğa-köñlige, közleriğa-közlerige, öziğa-özige, tamuğge-tamuğğa-tamuğқа, teñriğa- teñrige, üstğa-üstge, üzesiğa-üzesige, yüzleriğa-yüzlerige.

- Ek başındaki ünsüz geldiği tabanın sonundaki ses ile sertlik yumuşaklık bakımından uyuma girer. Bu eserde bu uyumun çoğunlukla bozulduğu görülmektedir. Özellikle yönelme hali eki *-ğa/-қа*, sıfat fiil eki *-ğan/-қан*, emir kipi *-ğıl/-қıl* ekini alan kalın sıradan örneklerde bu durumu takip etmek mümkünken ince sıradan kelimeler de bunu

takip etmek mümkün değildir. Kalın sıradan kelimelerde bu uyum olmadığı için ince sıradan kelimelerde de bu uyumun olmadığını düşünülerek bir okuma yapılmıştır:

açğan, açğıl, ağrıkğa, astğa, bişikde, bürehnelikdin, içgen, içgünçe, kiçgen, kudukğa, ötgen, sa‘âdetdin, püşürmakğa, sâ‘atde, sâ‘atdin, şandūkđın, şandūkğa, sebebdin, sütđin, şerī‘atda, tabakda, tahtda, tahtğa, tamuğka, tarafğa, tartğıl, tayakğa, tokğan, tutğan, tutğıl, tüşgen, tüşgey, tüşgil, vaktda, yügürmekdin.

- İlgi hâli eki –*niñ*’ın yanında –*nı* belirtme hâli de ilgi hali eki olarak kullanılmıştır:

002b/17 *ibrāhīmni mihri muḥabbetleri*

046a/01 *ḥazret-i ‘ömerni vaşiiyyetlerini*

046b/05 *ḥazret-i resūlnı ornıda*

046b/05 *ḥazret-i ‘oşmānnı vaktıda*

046b/08 *ḥazret-i resūlu’llāhni mescidleridin*

047b/04 *siz ḥazret-i resūlu’llāhni sözlerini red kıldıñız*

060a/01 *alıp şuturbānnı aldığa koydı aydı ey ḥarāmzāde seniñ*

- İlgi hâli ekinin yalnızca *niñ/-niñ* düz şekilleri bulunmaktadır:

008a/12 *qalğanı yok ol nūrniñ ümīdi üçün kilip irdim*

009a/14 *boldı tünniñ iki ḥişşesi ötti tañ <u> şafağ*

011a/06 *–sige yörür irdi bir mazlūmniñ oğlı yığlasa*

046b/16 *bir şahābeni buyurdılar sa‘lebeni koyniñ zekātını*

056b/08 *kildiler mescidniñ işiki açıldı*

067a/09 *şāhzādelerniñ ḥāllarını körüp nāleğa kildiler*

- Eski Türkçenin kelime başındaki *b-* sesi devamında bir geniz sesi gelmişse *m-* sesine dönüşmüştür:

min, min-, miñ, munça, munda, mundağ, mundın.

- Eski Türkçe’nin kelime başı *b-* sesinin korunduğu görülmektedir:

bar, bar-, bir-, bol-.

- Çift dudak ünsüzü *-p-* sesi diş-dudak ünsüzü *-f-* sesine dönüştüğü örnekler bulunmaktadır:

arfa, tofrağ, yafrağ.

- Kelime başındaki *t-* sesinin korunduğu görünür. Ancak iki örnekte *d*'ye dönüştüğü tespit edilmiştir: *di-* ve *dig*.

tag, tamar, tayak, taval-, tik-, til, tile-, timür, tirig, tiş, tive, tüş, tüşür-.

- Geniş zamanın olumsuzu *-maz/-mez* ekindeki *z* ünsüzü sedasızlaşarak *s* olmuştur:

almas, aşmas, barmas, kiçmes, kilmes, körmes, sözleşmes, uruşmas, uyatmas, yanmas, yığılmas, yığlamas.

- İki heceli kelimelerde ilerleyici ünlü benzeşmesi sonucu ikinci hecedeki düz ünlülerin yuvarlaklaştığı örnekler de görülür:

oku- < okı-, uyu- < uyu-, yöri- < yöri-

- *ev* ses grubu yuvarlaklaşarak *öy* olmuştur.

söy- < sev-, öy < ev, öylen- < evlen-.

- Eski Türkçede kelime içi ve sonundaki *b* Çağataycada *v* olmuştur:

av < aw < ab, tavar < tawar < tabar, tive < tiwe < tebe.

- Harezmi döneminde kelime içinde ve sonunda sızıcı *ḡ* sesi korunurken Çağataycada *y* olmuştur. Bu metinde istisna olarak arkaik bir özellik gösteren *kuduḡ* kelimesinde *ḡ* sesinin korunduğu görülmektedir:

ayaḡ < aḡak, boy < boḡ, kiyik < keḡik, kiyin < kiḡin, koy- < koḡ-, uyu- < uḡı-.

- Bir kelimedeki kelime başında *h-* sesinin türediği görülmüştür:

havuḡ < avuḡ

- Metinde, görülen geçmiş zaman ikinci tekil şahıstan sonra *-lar/-ler* çokluk ekinin geldiği örnekler mevcuttur. Yapı olarak tekil olsa da anlam olarak ikinci çokluk şahsı ifade etmektedir. Çağatayca eserlerde pek görülmeyen bir durumdur:

077b/04 kild*diñler* ħālā kiçe qonup irte barıp saña bolup

090a/12 -madım şāmdın uruşğalı kild*diñler* bizniñ aramızda kılıç

047a/01 aydı qotur oğlaq birip irdi*ñler* yandurup

Çalışmanın Kurgusu

Giriş bölümünde çalışılan eser ve eserin dili en kısa ve en yalın biçimde anlatılmaya çalışıldı.

Metin, ikinci bir nüsha tespit edilemediği için Mısırda, el-Ezher Şeyhliği Kütüphanesinde, Lugat-ı Şarkıyye koleksiyonunda 1259 numara ile kayıtlı olan tek nüshaya dayandırıldı.

Metinde orijinalinden farklı yazıldığı tespit edilen Arapça, Farsça kelimeler ile yanlış yazıldığı anlaşılan Türkçe kelimeler metin içinde düzeltilip yazmadaki yanlış yazılmış halleri dipnotta Arap harfleriyle gösterildi.

Çeviri yapılırken aslına sadık kalınmaya ve de anlaşılır olmasına dikkat edildi.

Eserde kısmen Arapça sureler de yer almaktadır. Surelerin yazı çevriminde ve çevirisinde <https://kuran.diyanet.gov.tr/> adresinden yararlanıldı.

Metin, çeviri yazısı yapıldıktan sonra kodlanıp Cibakaya 2.3 programı ile dizinlendi.

Dizin ile metinde geçen bütün kelimeler ile kelimelerin geçtikleri yerler sayfa ve satır numaraları ile gösterildi. Yabancı kelimelerin geldikleri diller ve orijinal şekilleri belirtildi. Madde başlarına anlam verilirken o madde başları için çeviri metninde kullanılmış olan karşılıklar tercih edildi. Her anlam farklılığı için bir referans gösterildi. Deyimler, birleşik fiiller ve ikilemeler ayrıca belirtildi. Madde başlarının ekli şekilleri (alt maddeler) ise alfabetik olarak dizildi.

Kaynakça mümkün olduğu kadar dar tutuldu. Yalnızca eserle ilgili araştırmalar, genel kaynaklar ve atıf yapılan çalışmalar alındı.

Sorunlu Madde Başları

bakra, baştiyak, bulda', ħ̣ān, ilik+kiz, kaḳılar, kiñ, küle-, nisbet, payla-, şuf, sund-yād, uçrat, yav, zīre

1. BÖLÜM

METİN

1b

- 001b/01 bismillāhi'r-raḥmāni'r-raḥīm
 001b/02 elḥāmdulillāhi rabbi'l ālemīn ve alā külli ḥālin ve nesta'īn cemī'ul cemī' [...]
 001b/03 andağ rivāyet kılıpdurlar ol enbiyā-yı faḥrī ve ol [ümmetiñ (?)]
 001b/04 serveri ol 'āriflerniñ kıvançı [...] ve ol bārgāh-ı risāletniñ [...]
 001b/05 nūr-ı dīdesi ve ol 'āşīlerniñ ilçisi ve ol kıyāmet
 001b/06 küniñ başçısı ve 'alīyyü'l-murtaẓāniñ cigergüşesi ve k[ö]
 001b/07 ñülleriniñ faşlgāhı fātıma-yı zehrāniñ cigerpāresi ve [...]
 001b/08 cümle {h} yigitlerniñ serveri ḥazret-i şāhzāde emīrū'l-
 001b/09 mü'minīn imām ḥasan ve imām ḥüseynniñ şehīd bolmaqlıgınıñ
 001b/10 sebeb-i aşlı ve fer'ini bilmek [...]
 001b/11 ḥazret-i muḥammed her biri raḥmetu'llāhi 'aleyh 'arab [...]
 001b/12 [par]sīçe (?) ve pārsīni türkīçe tercüme kılıp āḥirū'z-zamāndağı 'ā[lem]lerğa
 001b/13 ḥazret-i emīrū'l-mü'minīn imām ḥasan ve imām ḥüseyn[niñ]
 001b/14 kitāblarını yādigār qoymuşlar 'āşūr ayda ve [...]
 001b/15 -yyām (?) künleride okusalar ḥazret-i şāhzāde emīrū'l-mü'minīn
 001b/16 ḥasan ve ḥüseynni yād kılıp yığlasalar mü'minīn üzre
 001b/17 raḥmet yağmuru yağ<ğ>ay ḥazret-i şāhzāde emīrū'l-mü'minīn ḥasan ve

2a

- 002a/01 ḥüseynniñ şefā'atlarığa müşerref bolğaylar andağ
 002a/02 rivāyet kılıpdurlar ḥazret-i ibrahīm 'aleyhi's-selāmı
 002a/03 iki hemḥāneleri bar irdi birileriniñ atı bibi sāre
 002a/04 birileriniñ atı bibi ḥācer irdi sāre toqsan yaşğa
 002a/05 yitti oğlı ve kıızı bolmadı ḥazret-i ibrahīmde ḥazret-i
 002a/06 muḥammed muştafāniñ nūrları bar irdi ḥazret-i ibrahīm sāre-
 002a/07 -ğa aytıp irdiler bu nūr sindin bolğan oğlanga tü-
 002a/08 -şgey dir irdi ḥazret-i ibrahīm bibi ḥācerğa kavuştlar

- 002a/09 ol nūr ḥācerniñ raḥmige bardı sāreğa ma‘lūm boldı
 002a/10 ol nūr ibrahīm ‘aleyhi’s-selāmdın kitıpdür sāre ol
 002a/11 nūrdın ümīd üzdi yaman ğayreti kilip ḥazret-i ibrahīmni
 002a/12 yaķasıdın tuttı andın burun ḥazret-i ādem şafıyyu’llāhdın
 002a/13 tā bu demçe hıç ḥatun iriniñ yaķasın tutğanı yok
 002a/14 irdi andın cebre’ıl ‘aleyhi’s-selām kilip ḥazret-i ibrahīmğa
 002a/15 aydılar sāreğa aygıl şabr kılsun didiler sāre aydılar
 002a/16 niçük şabr kılay tokşan yıl boldı ḥazret-i muḥammed resūlu’llāhnı
 002a/17 nūrlarını ümīdi birle yörür irdim imdi ümīdim üzüldi

2b

- 002b/01 bu kün ol nūr miniñ kenīz kim ḥācerğa barıpdur didi
 002b/02 [ḥa]zret-i ibrahīm birle bibi sāreniñ mihr <ü> muḥabbetleri
 002b/03 özgeçe boldı sāre ant içti ḥācerniñ üç
 002b/04 a‘zāsı ma‘yūb kılmamam dip bir kün ḥācerniñ kulaķ<ını>
 002b/05 burnını [tişledi (?) ...] iligige ğul salayın didi
 002b/06 ḥazret-i cebre’ıl ibrahīmğa aydı sāreğa aygıl ḥācerğa
 002b/07 küç kılmamam küç kılganlarını ḥudā-yı ta‘ālā
 002b/08 söyemes didi sāre aydı ant içip aydım ḥācer
 002b/09 üç a‘zāsını ma‘yūb kılmamam dip aydım cebre’ıl aydı
 002b/10 kulaķını tişsün uyat yirini ḥatna¹ kılsun ğul o-
 002b/11 –rnıda bilerzük salsun didi ol söz birle sāre
 002b/12 ḥācerniñ kulaķını tişti uyat yirini ḥatna kıldı irge
 002b/13 yaramağay dip ḥazret-i cebre’ılğa fermān boldı uçma-
 002b/14 -ḥdın bilerzük kiltürdi ḥācerniñ kollarığa saldı
 002b/15 iki zīre (?) ḥalkanı kulağığa saldı ḥācerniñ ḥüsni zīneti burunıdın yüz ḥişşe
 ziyāde
 002b/16 boldı ‘avretlerini ḥatna kılmamam andın qaldı ammā ḥazret-i
 002b/17 ibrahīmni mihri muḥabbetleri ziyāde boldı ḥācerni ay

---

¹ خطنه ḥatna

3a

- 003a/01 {ay} küni yitti sāreniñ şabr <u> tākātı kalmadı Һazret-i ibrā-
- 003a/02 -hīmğa aydı Һacerni mindin yırax kıl körmeyin didi
- 003a/03 Һazret-i cebre'ıl fermān kiltürdi yırax itsün dip
- 003a/04 Һazret-i ibrāhīm iki tive kiltürdi birige Һacerni mindür-
- 003a/05 -di birige özi mindi sār[e Һazret-i] ibrāhīmğa aydı
- 003a/06 miniñ Һacerimni saqlasañ üç işni kılğıl didi
- 003a/07 biri ol kim Һacerni otsız susız yirge koyğıl
- 003a/08 ikinçi tivedin tüşmegil üçünçi kiçe qonmağıl dip
- 003a/09 bu üç iş üzre şart birdi maqdis yiridin
- 003a/10 mekkege bir aylık yol irdi teñri ta'ālāniñ fermānı birle yir-
- 003a/11 -niñ tamurını tarttılar bir künde yittiler kişi yok ot
- 003a/12 su yok yirde qoydılar teñri ta'ālā yarlığı qavluhu ta'ālā Һayren
- 003a/13 'anhu rabbenā innī eskentü min zürriyyetī bi vādin ğayri zī zer'in
- 003a/14 'inde beytike'l-muħarremi² ol vaqt mekke yok irdi beyt-
- 003a/15 -ü'l-ma'mūr ornı bar irdi Һazret-i ibrāhīm Һacerni
- 003a/16 anda koyup bir päre azuk içgeli su koyup
- 003a/17 yandılar niçe kündin soñ Һacer Һazret-i ismā'ılni

3b

- 003b/01 toğdı küni aydın rüşenraq anıñ üçün Һazret-i
- 003b/02 muħammed resūlu'llāh nūrları bar irdi Һacerni azuk<ı> suy<ı>
- 003b/03 tükendi susızlıqğa bedhāl boldı oğlını yir üze
- 003b/04 salıp su izlep bardılar şafā tağıdın ün eşitti
- 003b/05 mına su dip merv<e> tağıdın ün eşitti mına su dip āvāz
- 003b/06 çık<ğ>an tarafiga bardı hıç yirde su tapmadı yügürmekdin
- 003b/07 'āciz bolup {'āciz bolup} yanıp kildi Һacılerniñ
- 003b/08 yügürmek sebeb ol turur Һazret-i ibrāhīmni zürriyyātğa
- 003b/09 sünnet qaldı yitti mertebe yügürdi su tapmadı ol
- 003b/10 hālde 'āciz <ü> muntazır bolup hüdā-yı ta'ālāğa münācāt kıldı

---

² İbrahim Suresi, 37. ayet.

- 003b/11 isme‘ ya eyel dip süryānlıca hüdā eşitgil digen
 003b/12 bolur ol sebebdin ismā‘ıl at qoydılar hācer
 003b/13 ismā‘ılınıñ yığlağan ünini eşitip ıztırāb birle
 003b/14 yanıp kildi körer kim oğlan urunup yüz tuban
 003b/15 tüşüp iki ayağını yirge tiper irdi ayağını tipretgen
 003b/16 yirdin hāzret-i cebre‘ıl kilip hüdā emri bile yirni urdı
 003b/17 su revān boldı āb-ı zemzem quduğı ol turur hācer ol sunı

4a

- 004a/01 körüp beğāyet şād boldılar taşıp zāyi‘ bolmasun
 004a/02 dip tigresini taş tofrağ yığıp köl kıldı ol
 004a/03 hācer sunı yığmasa ö<z> köñülçe qoysa mekkede bir farqlıq su
 004a/04 aqar irdi hāzret-i ismā‘ıl mu‘cizesidin bir kün [...]
 004a/05 [...] yiridin cernem atlığ hanife ibn semendū‘
 004a/06 el-cürhümī ikevlen yol birle öter boldılar körerler
 004a/07 vuḥūş <u> tuyūr uçar quşlar kiyikler her tarafge çıkıp irür-
 004a/08 –ler bular aydılar bu çöl yir turur munda su bolmas
 004a/09 bu cānvārlar qaydın çıkıp barurlar dip ilgeri
 004a/10 bardılar kördiler kim anası hāzret-i ismā‘ıl olturur-
 004a/11 –lar beğāyet şāhibcemāl aldıdın bir quduğ su çıkmış
 004a/12 hācerdin sordılar bu ne kişiniñ oğlıdur bu quduğ
 004a/13 ne kimerseniñ dip aydı hācer aydı ibrahīm ‘aleyhi’s-selām-
 004a/14 –nı oğlı turur munı atı ismā‘ıl ‘aleyhi’s-selām didi
 004a/15 olar aydı ismā‘ıl kim turur hācer aydı bu oğlan
 004a/16 bular sordılar kimni dip hācer aydı ibrahīm peygamberni oğlı
 004a/17 bular yine sordılar ibrahīm kim turur hācer aydı ibrahīm ol

4b

- 004b/01 kişi turur nemrūd anıñ iligide helāk boldı bular hācargā
 004b/02 [bi]z olturğan yirde su ot yok turur ay za‘ife
 004b/03 sin oğluñ bile yalguz eger ḥ‘āhlasañ munda cevāb
 004b/04 birgil kileli her yılda at qoy tive keledin ondın biri-

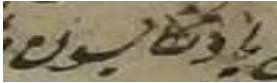

- 004b/05 –ni oğlanga zekāt³ bireli ve kız hem bireli didi hācer q<a>būl
 004b/06 kıldı bu sözge{bu sözge}ler haṭ bitik didi uluğları-
 004b/07 –nıñ atı semendū‘ el-cürhümī irdi andın barıp ü-
 004b/08 –ç miñ biş yüz kişi uyları bile köçüp kildi
 004b/09 ‘imāretler <ü> binā kıldılar bāzār qopardılar yılda mällardın
 004b/10 ondın birini birdiler bir yılda iki miñ koy üç miñ
 004b/11 tive yitti miñ uy boldı barçasını yığıp hażret-i ismā-
 004b/12 -‘ılğa birdiler hażret-i ismā‘ılñ māl <u> tavarı köp
 004b/13 boldı hażret-i ismā‘ıl yigirmi bişğa kirdiler ‘ummān atlıg
 004b/14 bir uluğı bar irdi kızını birdi hażret-i ismā‘ıl bir
 004b/15 küni avğa bardılar hażret-i ibrahīm ismā‘ılñ körgeli
 004b/16 kildiler sordılar aytıp irdiler işik<g>e kildiler ismā-
 004b/17 -‘ılñ hatunığa aydılar ismā‘ıl qayan bardı avğa

5a

- 005a/01 bardı didi qaçan bardı hażret-i ismā‘ılñ hatu-
 005a/02 -nları aydı allāh ne belā tola sözlüg kişi sin didi
 005a/03 hażret-i ibrahīm yiter boldılar aydılar ismā‘ıl kilse mu-
 005a/04 -ndağ sıfatlık kişi {digil} kilip irdi saña selām aydı öyniñ
 005a/05 işikini nāmünāsib yirde ornatıpdur bu işikni kö-
 005a/06 –çürüp yene başğa yirge ornatsun digey sin didi
 005a/07 ismā‘ıl avdın kildiler ibrahīmni sözini aydılar
 005a/08 hażret-i ismā‘ıl aydılar ol miniñ atam turur anı ‘izzet <ü>
 005a/09 ikrām kılğanıñ yok öy işikini yavsun⁴ (?) dime-
 005a/10 –k sin turur sin dip talāk qoydılar yene qabīleni
 005a/11 mu‘āşī‘l cürhümī dip uluğları bar irdi anıñ kız-
 005a/12 -ını aldılar hażret-i ismā‘ıl avğa bisyār māyil irdiler
 005a/13 yene avğa bardılar hażret-i ibrahīm yene körgeli kildiler

³ زكوات zekāt

⁴

- 005a/14 işik<g>e kilip sordılar ismā'īl kayda dip hem-
 005a/15 -hāneleri çıkıp ta'zīm bile selām kıldı aydılar avğa
 005a/16 bardı kilgünçe tüşüñ aş kılay didiler hāzret-i
 005a/17 ibrāhīm aydılar işim köp aşukup yiter min didiler

5b

- 005b/01 māhazar⁵ tayyār bolsa kil<t>ürüñ didiler tive<de> sūt bar irdi
 005b/02 alıp çıktı hāzret-i ibrāhīm içtiler hüdā-yı ta'ālā
 005b/03 tiveleriñizge bereket birgey dip du'ā kıldılar sin ol
 005b/04 sebebdin hāzret-i ibrāhīmniñ du'ālarınıñ bereketidin
 005b/05 <ol> ehl-i vilāyetlerde tive köp boldı hāzret-i muḥammed resūl-
 005b/06 -lu'llāh aydılar ol küni ismā'īl hatunı nān birse irdi
 005b/07 hāzret-i ibrāhīm du'āsınıñ bereketidin aşlık erzān
 005b/08 bolur irdi hāzret-i ibrāhīmniñ yüzlerini tofraḡ
 005b/09 basıpdur kilinler aydı tivedin tüşüñ saḡa-
 005b/10 -lıñızın taray didi hāzret-i ibrāhīm aydılar ant içip aydım
 005b/11 tivedin tüşüp bolmas didiler bir uluḡ taş
 005b/12 bar irdi tüşmeseñiz mübārek ayaḡıñızın taşḡa koyuñ
 005b/13 taşḡa koydılar saḡallarını taradılar yüzlerini yu-
 005b/14 -dılar pākīze kıldılar yiter boldılar aydılar ismā'īl
 005b/15 kilse aytḡıl ibrāhīm saña selām didiler bu işikni
 005b/16 yav (?) tigmesün hūb koyupdur digey sin hāzret-i
 005b/17 ismā'īl kildiler hemhāneleri bu sözni aydı ismā'īl aydılar

6a

- 006a/01 ol miniñ atam turur işik sin turur sin yaḡşı 'izzet <ü>
 006a/02 ta'zīm kılıp sin raḡmet saña didiler andaḡ rivāyet kılıp-
 006a/03 -durlar niçe müddetdin kiyin hāzret-i ismā'īl [vücūdḡa (?) ...]
 006a/04 kild<i>ler ol yirde ni'met mevcūd irmes irdi hāzret-i ibrāhīm
 006a/05 ferzendini hüdā-yı ta'ālāḡa sipāriş kılıp aydılar kim ay

---

⁵ محاضر muḥāzır

- 006a/06 perverdigārım bu otsız susız ƙara taş arasıda sin
 006a/07 bu ferzendimni asrağıl dip münācāt ƙıldılar ƙazret-i subhānehu
 006a/08 ve ta‘ālādın cebre‘ılğa fermān boldı mekke tigreside hīç zirā‘at
 006a/09 bolmas irdi mağrib vilāyetide ƙālfeteyn atlığ
 006a/10 kentni bağı suyu birle mekkege yaƙın iltip ornatğıl dip
 006a/11 yarlığ boldı ƙazret-i cebre‘ıl ol kentni ƙomarıp mekke
 006a/12 tigreside ornattı hālā mekke ilıga kiñrülüğ <u> āsāyışlığ
 006a/13 andın turur ƙazret-i ƙaƙ subhānehu ve ta‘ālā ismā‘ılğa ol
 006a/14 mevzi‘de bisyār ferzendler birdi rivāyetde ƙazret-i muħammed resū-
 006a/15 -llu‘llāhnı aşlı nesebleri ismā‘ıldın turu<r> benī isrā{benī isrā}‘ıl
 006a/16 peygamberiniñ payğām<berlik> aşlı <u> nesebi ishāƙ yalava-
 006a/17 –çdın turur ‘acem pādişāhları barça ismā‘ıldın neseb

6b

- 006b/01 tutarlar mekke uluğlarıdın ƙazret-i resūl-i ĩūdānıñ ceddı
 006b/02 ‘abdu‘llāh ibn ‘abdü‘l-muṭṭalib ibn hāşim⁶ ibn ‘abdü‘<l>-menāf tu-
 006b/03 -{tu}rur ‘abdü‘<l>-menāfdın iki oğul boldı uçaları bir-
 006b/04 -birige tutuşuƙluğ ‘arabnı uluğları ƙörüp ta‘accübƙa
 006b/05 ƙaldılar munı ayurmak gerek dip barçası ‘abdü‘<l>-
 006b/06 –menāfnı bihraƙ ƙördiler siz ayuruñ dip ‘abdü‘<l>-menāf
 006b/07 ƙılıç birle birbiridin cüdā ƙıldı biriniñ üzesige basıp
 006b/08 tüşti üstüñni hāşim ƙoydılar ast<ı>ñnı ümeyye ƙoyd-
 006b/09 –ılar hāşim ümeyye cüng boldı ‘abdü‘<l>-menāf dūnyādın ötti
 006b/10 bu iki mekke uluğ{luğ}nı talaştılar hāşimniñ bir oğlı
 006b/11 boldı ‘abdü‘l-muṭṭalib at ƙoydılar ümeyyeni <bir> oğlı boldı ĩāriş
 006b/12 at ƙoydılar ‘abdü‘l-muṭṭalib ĩāriş birle mülk talaşıp ĩuşūmet
 006b/13 ƙıldılar mekke uluğları ittifāƙ ƙılıp aydılar uluğlu-
 006b/14 –ğnı üç yıl ĩāriş ƙılsun üç yıl ‘abdü‘l-muṭṭalib ƙılsun
 006b/15 didiler bu söz üstün irdi ‘abdü‘l-muṭṭalibni ehli ba-
 006b/16 -rdı ‘abdü‘l-muṭṭalibni toƙuz <oğlı> bar irdi hāşim nevfel ĩāriş

---

⁶ هاشيم hāşim

006b/17 ebū leheb ‘abbās ebū ca‘fer ebū ṭālib ḥamza ḥ̣āce ‘abdu’llāh heme<din>

7a

- 007a/01 kiçik irdi ‘abdü’l-muṭṭalib ḥ̣āce ‘abdu’llāhnı hemedin üst
 007a/02 tutar irdi anıñ çün ḥazret-i muḥammed resūlu’llāhnıñ nūr-
 007a/03 -ları ḥ̣āce ‘abdu’llāhnı pīṣānī⁷side bar irdi bīmār kişi ḥ̣āce
 007a/04 ‘abdu’llāhnı yüzige baksa şıḥḥat bolur irdi nābīnā baksa bīnā
 007a/05 bolur irdi ve bu faẓilet ḥ̣āce ‘abdu’llāhda bar irdi kitāb
 007a/06 körüp aytur irdiler ḥ̣āce ‘abdu’llāhdın muḥammed āḥirü’z-zamān bo-
 007a/07 -lur dir irdiler andaḡ rivāyet kılıpdur şāmda bir pādīṣāh
 007a/08 bar irdi atı şā<h> merṣāh ṣāh merṣāhnıñ eceli
 007a/09 yakın kildi kızığa vaṣiyyet kılıp irdi mekkege bar-
 007a/10 –ḡıl mekke barmaḡ ḡadr ol irdi kim mūneccim ü ḥukemālar aytur
 007a/11 irdiler ‘arabnı ḡabīlesidin ḥazret-i muḥammed resūlu’llāh peygamber
 007a/12 āḥirü’z-zamān peydā bolur dir irdiler ṣāh merṣāhnıñ kıızı
 007a/13 melike hind ḥ̣āce ‘abdu’llāhğa tiger min dip şāmdın mekkege bisyār
 007a/14 māl leşker bile kildi mekke tigreside çādır tikip olturdı
 007a/15 mekke yigitleri melikenı tüşgen yirige barıp şaf şaf
 007a/16 turur irdi anıñ üçün şevher kılur min dip aydı
 007a/17 ḥ̣āce ‘abdu’llāh öydin kildiler çādırnı kördi bu ne kişi iken

7b

- 007b/01 körey dip çādırğa kildi melike hind utru yörüdi ḥ̣āce
 007b/02 ‘abdu’llāhnı aḡırlap ‘izzet <ü> i ‘zāz ü ikrām <ü> ta‘zīm bile çādırğa
 007b/03 tüşürdi miḥmān kıldı melike ḥ̣āce ‘abdu’llāhnı kördi ḥazret-i
 007b/04 muḥammed resūlu’llāhnıñ nūrı ḥ̣āce ‘abdu’llāh pīṣānīside
 007b/05 bar irdi melike aydı ḥukemā andın uşbu bolḡay dip kim-
 007b/06 -ni oḡlı bolur sin dip sordılar ḥ̣āce ‘abdu’llāh aydı ‘abd-
 007b/07 -ü’l-muṭṭalibni oḡlıdur min didi melike ‘özrler aydı özini
 007b/08 ‘arz kıldı şām vilāyetidin {şām vilāyetidin} saña

---

⁷ پیسانه piṣāne

- 007b/09 bolayın dip kildim sözümni qabul kılğıl mini nikāh
 007b/10 bile alğıl ẖāce ‘abdu’llāh aydı min bu zamān yazıdın kilür min
 007b/11 öyge barayın atamnı köreyin atam destür birse kilip nikāh
 007b/12 {nikāh} bile alğay min dip atlandı melike bu sözge sevinçlük⁸
 007b/13 boldı toy esbābını tayyār kılıp turdı ẖāce ‘abdu’llāh
 007b/14 öyge bardı atası ‘abdü’l-muṭṭalib aydı şah merşāhnıñ
 007b/15 kıızı bisyār māl birle şāmdın kilipdür mini ẖāhlapdur
 007b/16 alğıl dip aydı ‘abdü’l-muṭṭalib alğıl dip destür birdi
 007b/17 ol maḥalde ẖāce ‘abdu’llāh imineni yeñi alıp irdi imine ẖatırığa

8a

- 008a/01 yaman almağay dip iminedin sordı alay mu dip imine
 008a/02 almakğa icāzet birmedi ol sebebdin bu kiçe ẖāce ‘abdu’llāh
 008a/03 öyde koydı imineniñ köñli ẖoş bolğay dip irdi
 008a/04 ir ve ḥatun arasında resm andağ irdi ḥüdā-yı ta‘ālānı
 008a/05 taqdiri bile ol nūr iminege bardı imine ḥazret-i muḥammed resū-
 008a/06 -llu’llāhğa ḥamile boldı irtesige ẖāce ‘abdu’llāh atlanıp
 008a/07 melikenı çadırığa kildi aydı atam bile kiñeştım alğıl dip
 008a/08 destür birdi didi irse melike ẖāce ‘abdu’llāhnıñ pīşānı-
 008a/09 -sige baqtı irse bozuq köründi melike aydı ay ẖā<c>e
 008a/10 ‘abdu’llāh mini şām vilāyetide telim pādīşāhlar quldılar min
 008a/11 olarnı qabul kılmadım ol nişāne-i nūr sinde kördüm
 008a/12 qalğanı yok ol nūrınñ ümīdi üçün kilip irdim
 008a/13 imdi sin maña kirek imes sin didi ẖāce nevmīd
 008a/14 bolup yandı ḥarişniñ bir oğlı bar irdi ebū sufyan⁹
 008a/15 atlığ şām kıızı ebū sufyan qabul kıldı bir oğul toğdı
 008a/16 atını mu‘āviye koydı imine ḥazret-i muḥammed resūlu’llāhğa
 008a/17 yüklük boldı ẖāce ‘abdu’llāh altı aydın kiyin vefāt tapdı

⁸ هاونچلوك hevünçlük

⁹ ثفيان sufyan

8b

- 008b/01 ĩmine tul ¼aldı zār zār yıĝlap aytur irdi bu ¼arnım-
 008b/02 -[d]aĝı ‘azĩzni ne ¼ılay toĝĝanda ni¼ük sa¼layın
 008b/03 oĝlum dip kim iligimdĩn alĝay cũng{e} bolĝanda kimni
 008b/04 ata digey dip zār zār çũn ebr-i nevbahar yıĝladı ‘abdũ’l-muṭṭalib
 008b/05 kilip aytur irdi kim ay ‘azĩz kilinim kũnlũñni perĩ-
 008b/06 –şān ¼ılmaĝıl bizniñ barça ‘izzetimiz sindegi ‘azĩz bile
 008b/07 turur tokuz tamām boldı āvāz kildi ay ĩmine başıñnı
 008b/08 yuĝıl boyuñĝa hũşbũ tutĝıl vũcũduñdagi emānet
 008b/09 sindin cũdā bolur yir yũzige kilũr didi ĩmine bu sũzni
 008b/10 eşıtti yıĝlar başıladı aydı kim bu oĝlan cũdā bolur <o>ĝlanrı
 008b/11 atası bolsa irdi şādmān bolĝay irdi yıĝlar başıladı
 008b/12 babası ‘abdũ’l-muṭṭalib kildiler kũrer ĩmineni kũzi yaşıĝ
 008b/13 ‘abdũ’l-muṭṭalib sordı ay ĩmine nige yıĝlar sin ĩmine did-
 008b/14 –i kim yıĝlamay ne ¼ılay öyniñ burc¹⁰ıdn ũn kilũr
 008b/15 aytur ay ĩmine başıñnı {başıñnı} yuĝıl yaḥşıbādlar
 008b/16 ¼ılĝıl vũcũduñdagi emānet yir yũzige kilũr dip āvāz
 008b/17 kildi anıñ ũçũn yıĝlar min atası bolsa irdi dip

9a

- 009a/01 yıĝlar min didi ‘abdũ’l-muṭṭalib aydı aytĝanlarını ¼ılĝıl min
 009a/02 barıp ‘āṭike¹¹ni aytayın didi ‘abdũ’l-muṭṭalib barıp
 009a/03 ‘āṭike aydı sin ĩmineniñ aldıĝa bargıl ay kũni
 009a/04 yakın bolupdur didi ‘āṭike hũş bolĝay dip kildi
 009a/05 ‘abdũ’l-muṭṭalib ka‘be barıp hũdā-yı ta‘ālā{hũdā-yı ta‘ālā}ĝa
 009a/06 mũnācāt ¼ılıp aydı kim ay bār <u> hũdā yā ol emānetni
 009a/07 sin bizge selāmet ¼avuşturĝıl dip aytur irdi
 009a/08 ‘āṭike kilip ĩmineniñ işikde turup irdi ĩmine-
 009a/09 –niñ ¼ulaķıĝa ũn kildi ay ĩmine ¼aşıñĝa ¼işi

¹⁰ بوج būrc

¹¹ اعتيكة ‘āṭike

- 009a/10 kirmesün bu emānet saña kavuşğunça didi ‘ālike işikni
 009a/11 açtı ĩmine kim sin dip sordı ‘ālike aydı min ‘ālike
 009a/12 ĩmine aydı kirmegil dip destūr birmedi ‘ālike işikde
 009a/13 olturdı düşünbih kiçesi irdi ĩminege derd ziyāde
 009a/14 boldı tünniñ iki hişşesi ötti tañ <u> şafağ
 009a/15 bilgürdi hūr kızları ‘abdü’<l>-menāfniñ kızınıñ şüretide
 009a/16 bolup kilip ĩminege hikāyet kılur irdi düşünbih
 009a/17 küni ‘ālemniñ fahrī ḥazret-i muḥammed resūlu’llāh vücūdğa kildi

9b

- 009b/01 ĩmine alay dip kol uzattı bir aq bulut peydā bo-
 009b/02 –lup alıp ğayb¹² boldı ol ḥazret-i cebre’ıl irdi u-
 009b/03 -çmaḥ suyda yudılar közlerige sürme tartıp yine alıp
 009b/04 kilip ĩmineniñ aldıda qoydılar ĩmine şādmān bo-
 009b/05 -ldı ‘abdü’l-muṭṭalib hem şādmān boldılar sevünçi
 009b/06 dip bir kul āzād kıldılar mübārek atlarını muḥammed emīn
 009b/07 qoydılar ol sebebdin allāhu ta’ālā düşünbih küni
 009b/8 dūzaḥlarını dūzaḥdın azād kılur dip rivāyet
 009b/9 turur ḥazret-i resūl-i ḥūdānı toqğan küni bütler
 009b/10 betamāmī yüzidin yıkıldı anadın toqğan ḥālde
 009b/11 bir iligleri bile közlerini tutup bir iligleri
 009b/12 bile uyat yirlerini tutup tüştiler ḥatna kılığ-
 009b/13 -lık turnaqları alıglık ‘arabniñ uluğları
 009b/14 dānā vü ‘ākılları aytur irdiler muḥammed emīn büzürg kişi
 009b/15 bolur dir irdiler ĩmine her ança imçekin ḥazret-i resūl
 009b/16 ‘aleyhi’s-selāmniñ mübārek ağızlarığa sürer irdiler im<m>e-
 009b/17 -diler ol kün im<m>diler ĩmine bu ḥasret-din ağık bolup

10a

- 010a/01 öldi resūl-i ḥūdā altı aylık analarınıñ qarnıda atalar-

---

¹² غایب ğāyb

- 010a/02 -{lar}ıdın <yetim> (?) ƙaldı analarıdın toƒup yitti künden yetim (?) ƙa-
 010a/03 -ldılar ‘abdü’l-muṭṭalib muḥammed emīnni öyge alıp bardı-
 010a/04 -lar her niçe ḥatunlarğa ilttiler immediler ol vaƒtda
 010a/05 resm bol irdi ki yemen şehriniñ ḥatunları kilip mekke
 010a/06 ƙureyşleriniñ oƒlanlarını ine<ke>likğa alıp barur
 010a/07 irdiler ol mevsimde irdi yemen ḥatunları kildi
 010a/08 on toƒuz kün bolup irdi resül-i ḥüdānı ‘abdü’l-muṭṭalib ƙo-
 010a/09 -ynığa alıp dervāzede turdı her ḥatunğa aydı alƒıl dip
 010a/10 ḥatunlar sordı atası mu siz dip ‘abdü’l-muṭṭalib aydı
 010a/11 uluƒ atası mindür min didi hīç ḥatun almadı ƙāfile-
 010a/12 -de bir ḥatun bar irdi ḥalīme atlıƒ faƒırḥāl irdi yemendin
 010a/13 kilürde kiyin ƙalur irdi tive ƙotur arıƒ irdi
 010a/14 barça ḥatunlar aydı batraq yaƒıl ƙārvāndın kiyin ƙa-
 010a/15 -lmaƒıl oƒlan tapsaƒ ve tapmasaƒ didi ḥalīme kildi
 010a/16 ‘abdü’l-muṭṭalib aydı uluƒ atası min öz atası ölüpdür
 010a/17 didi ḥalīme aydı şehir kirip oƒlan tapsam ḥüb tapmasam

10b

- 010b/01 andın soƒ çıƒıp alƒay min didi ḥalīme şehrga kirdi ve yene oƒla-
 010b/02 -n tapmadı yanıp kildi ‘abdü’l-muṭṭalib aydı bu oƒlanı
 010b/03 alƒıl min saƒa özgelerdin artuƒ māl bireyin didi
 010b/04 ḥalīme iki ƙöñül<l>üg boldı tefekkür ƒılıp aydı kim alsam bolƒay mu
 al<ma>sam{sam} bolƒay mu dip turdı
 010b/05 ‘abdü’l-muṭṭalib aydı birdim imüzüp birgil didi ḥalīme {imge}
 010b/06 imçekin yudı resül-i ḥüdānı iligige aldı ḥalīmeniñ
 010b/07 sol imçekidin süt çıƒmas irdi on biş oƒla-
 010b/08 -n toƒup bir imçek bile saƒlap irdi resül ‘aleyhi-
 010b/09 -’s-selāmı sol imçekin mübārek aƒızlarığa saldı
 010b/10 resül-i ḥüdānı mübārek aƒızları tigdi irse süt aƒa başladı
 010b/11 ḥalīme bu ḥālını ƙörüp cān <u> dil birle ‘āşık boldı ḥalīme aydı
 010b/12 ay ƙureyş uluƒı bu oƒulğa hīç nimerse birmeseñiz hem asrar
 010b/13 min didi resül-i ḥüdā toyƒunça imdiler ḥalīme ƙoptı tive

- 010b/14 sarı bardı tivesini mehārını iligige aldı ‘abdü’l-muṭṭalib
 010b/15 mindürdi tivesi qotur aruḳ irdi simürdi qo-
 010b/16 –turı töküldi şehrdin çıkarıp yolğa kirgüzdi
 010b/17 ḫalīmeni tivesi yemendin kilürde kārṡānlardın kiyin

11a

- 011a/01 ḳalur irdi yene kārṡānī yörürde yiter irdi ḫalīme kār-
 011a/02 -ṡānlarğa yittiler kārṡānlr ta‘accübge ḳaldılar ḫalīmedin
 011a/03 sordılar tiveniñ qoturı tökü<lü>pdür aruḳ irdi
 011a/04 simiripdür bu işde bir sır bar didiler kārṡānīler
 011a/05 yörüdiler taḳı her kimniñ tivesi barsa ḫalīmeni tive-
 011a/06 –sige yörür irdi bir mazlūmnıñ oḒlı yıḒlasa
 011a/07 ḫalīmeni qarlap ḳaşığa kiltürse yıḒlamas irdi
 011a/08 bu işdin ta‘accübge ḳaldılar yene bir menzilde bir ḳuduḳ bar
 011a/09 irdi yitti künlüg su alur irdiler kilip ḳuduḳ
 011a/10 başığa tüştiler alḒalı kil {i} diler bir ejder çıkıp ḳav-
 011a/11 -ladı hīḒ kimerse ḳuduḒğa barıp su alalmadı ḫayrān bo-
 011a/12 -ldılar eger mundın su almasaḳ Ḓülükür miz didiler ḫalīme ḳaşığa
 011a/13 barıp aydılar sin{iñ}de devlet niṡānesi bar oḒluñnı
 011a/14 ḳuduḳ başığa alıp barḒıl bu yılannı anıñ ḫaḒḒıda ḩüdā-yı
 011a/15 ta‘ālā yok ḳılḒay yok irse hememiz helāk bolur miz didi-
 011a/16 –ler ḫalīme ḩazret-i resūlu’llāhnı alıp bardılar kördi taḳı
 011a/17 yılan faṡīḩ til birle aydı lā ilāhe illāllāḩ muḩammedü’r-resūlu’llāḩ dip īmān

11b

- 011b/01 kiltürdi yılan taḒdın sarı revān boldı ezelde ol
 011b/02 yılanğa va‘de andaḒ irdi kārṡānīler ṡādmān bo-
 011b/03 –ldılar su içtiler tivelerdin suḒardılar barḒa-
 011b/04 –ğa ma‘lūm boldı peyḒamber āḩirü’z-zamān bu turur barḒa i‘tiḒād
 011b/05 ḳıldılar yemen şehrige yittiler öylük öyge tüştiler
 011b/06 ḳoyları saḒınğa kilip irdi ḫalīme öyge tüṡti
 011b/07 ignin saldı ḩazret-i resūlu’llāhnı öyde ḳoydı sa-

- 011b/08 -ğu alıp çıktı biş içküsi¹³ bar irdi qotur susız
 011b/09 irdi Һalimeni iligi tigdi qoturı töküldi süti
 011b/10 aqa başladı mālı künden künge ziyāde boldı mālını
 011b/11 oğulları tağda baqar irdi Һazret-i resül-i Һüdā biş yaşğa dip yitip
 011b/12 irdiler bir kün Һalimedın sordılar ay mama qarında-
 011b/13 -şım tağda ne iş qılurlar Һalime aydı ay ferzend
 011b/14 tağda tive qoy qızı baqarlar didi Һazret-i resül-i Һüdā aydılar
 011b/15 maña destür birgil min hem barayın didiler Һalime aydı barur sin
 011b/16 bat kilgil didi resül-i Һüdā özünñüñ oqlularınıñ birle
 011b/17 qays tağda oynar min didiler qarañ<ğ>u boran peydā boldı bir

12a

- 012a/01 pārça aq bulut içidin iki kimerse çıkıp oqlanlar
 012a/02 arasıdın resül-i Һüdānı alıp <qarnın> yarıp yürek baqrın çıkardı içidegi
 012a/03 kīne vü ‘adāvet Һasedni dünyānı mihr <ü> muḥabbetni köñülleridin
 012a/04 çıkardılar bu oqlanlar qorqup qaçtı kilip Һalimege
 012a/05 Һaber birdiler muḥammed emīnni iki kimerse alıp barıp taş tübide
 012a/06 yatğuzup qarnını yarıp yürek baqrını çıkardı biz
 012a/07 qorqup qaçıp kildük didiler Һalime nāle vü zārī birle
 012a/08 yügürdi yitelmedi muḥammed qayda dip yıqlar irdi iki kimerse-
 012a/09 –niñ biri cebre’ıl ve biri mīkā’ıl irdi aydı behiştin bir
 012a/10 altun āfitābe raḥmet suynı kiltürdi altun ṭabaqda
 012a/11 su qoyup Һazret-i cebre’ıl su qoydılar Һazret-i mīkā’ıl
 012a/12 resülü’llāhnı yürek baqrını yudılar gıll <ü> gış¹⁴dın pāk
 012a/13 qılıp içlerige saldılar cebre’ıl ‘aleyhi’s-selām qanatı bile sardı
 012a/14 hīç elemsiz boldı qoparıp yiberdiler qırayları sarğarıp öy
 012a/15 sarı bardılar Һalime aldılarığa kildi resül-i Һüdā quçtı yüz-
 012a/16 ini yüzige qoyup zār zār çün ebr-i nevbahār yıqlap aydı ay
 012a/17 muḥammed qayda irdiñ didiler Һalāyıklar nāle vü zārī bile yittiler

¹³ ایچکوسی içküçi

¹⁴ غاش gāş

12b

- 012b/01 muḥammed emīn sordılar kaydağ bolduñız didi muḥammed emīn
 012b/02 aydılar iki kimerse mini yırağ alıp iltip bir taş túbide yatğu-
 012b/03 –zup karnımnı yarıp yürek bağırmnı çıkarıp biri
 012b/04 su koydılar biri yuyup içimge saldılar mini ko-
 012b/05 –pardılar ğayb boldılar didi resül-i hüdānı saldurup
 012b/06 baqtılar hīç cerāḥatsız kavluhu ta‘ālā elem neşrah leke şadrak
 012b/07 ve veza‘nā ‘anke <vizrak>¹⁵ velī neçün cerāḥat bolmadı ağırmadı bir nişāne
 012b/08 kaldı hikmet ne irdi cevāb ol turur eger ol nişāne
 012b/09 bolmasa yalğan dir irdi ḥalīme resül-i hüdānı öyge alıp bardı
 012b/10 barça ḥalāyıkñı ḥayrān kaldılar bu ḥaber mekke<ge> bardı ‘abdü’l-muṭṭalib
 bu
 012b/11 sözni eşitip ah muḥammedge ne boldı dip kildi ḥalīmedin
 012b/12 ne kiçgeni dip sordı ḥalīme ötken kışşalarını aytur
 012b/13 irdi ḥalīme muḥammed emīnni ‘abdü’l-muṭṭalibğa tapşurdı ‘abd-
 012b/14 -ü’l-muṭṭalib aydı yene iki yıl siniñ bile tursun min saña
 012b/15 köp nimerse bireyin didi ḥalīme aydı ḥ‘āce ‘abdü’l-muṭṭalib bu
 012b/16 oğlağa ḥaşm köp turur yok irse min on yıl
 012b/17 dīdem üstide baqar irdim alıp barıñ didi ‘abdü’l-muṭṭalib ḥalīmeni

13a

- 013a/01 köp ‘izzetler kıldılar ḥalīme hem köp ‘izze<t>ler kılıp muḥammed emīn-
 013a/02 -ni ‘abdü’l-muṭṭalibğa tapşurdılar ‘abdü’l-muṭṭalib alıp kilip
 013a/03 ‘izzet <ü> i‘zāz ü ikrām birle ‘azīz asrar irdi kaçan ka‘be
 013a/04 içinde oltursa muḥammed emīnni yanında olturguzur irdi
 013a/05 kureyş ulusu muḥammed emīnni tigreside oltururğa zehre-
 013a/06 –si yok irdi imişler bir kün ‘abdü’l-muṭṭalib ağırdı
 013a/07 bildi bu ölüm ağır<sı> dünyādın barur vakt boldı muḥammed emīn
 013a/08 mindin hem yetīm kaldı dip ölüm töşekin tüşdi
 013a/09 ḥasret bile yattı oğlanlarığa¹⁶ aydı oğlanlarım¹⁷ min öler

---

¹⁵ İnşirah Suresi, 1-2. ayet.

- 013a/10 min didi ‘abdü’l-muṭṭalibni oğlu köp irdi ḳāsım ḥāriş
 013a/11 ebū leheb sufyan ‘abdü’ş-şems hişām ḥamza ‘abbās ebū
 013a/12 ṭālib ‘abdü’l-muṭṭalib barça oğ(u)l<l>arını cem‘ ḳıldı muḥammed
 013a/13 emīnni yastuk üzre olturguzdı oğlanlar-
 013a/14 –ıḡa aydılar muḥammed emīn yetīm ḳaldı hīç ārmān <u> ḥasret ḳayḡu
 013a/15 yoktur ay ḳāşḳī ‘ömrīm bolsa irdi muḥammedniñ ‘izzet ü
 013a/16 ḥürmetini körgey irdim imdi <muḥammed> emīnni saḳlañızlar rü-
 013a/17 -ḥım sizlerdin ḥōşnūd bolḡay oğul<l>arı aydı sır-ı ḳasemni

13b

- 013b/01 vaşıyyet ḳılsañız şol asrar miz didi ‘abdü’l-muṭṭalib fikr
 013b/02 ḳıldı birige disem birige yaman kilür dip aydı muḥammed emīnge
 013b/03 aytay ḳaysıñızrı ḳabūl ḳılsa özi bilür didi bu
 013b/04 kūn barıñlar tañla kiliñler muḥammed emīn ḳaysıñızrı
 013b/05 ihtiyār ḳılsa ol asrasun didi oğlanları tañ bile
 013b/06 yıḡılıp kildiler muḥammed emīnni çarladılar ḥāşım aydı
 013b/07 min ḳabūl ḳılur min didi ‘abdü’l-muṭṭalib aydı yā ḥāşım siniñ
 013b/08 eşḡālñ tola sin asrayalmay sin didi nevfel¹⁸ aydı
 013b/09 min terbiyet ḳılay didi ‘abdü’l-muṭṭalib aydı sin dervīşım
 013b/10 sin min perveriş ḳılḡandın¹⁹ ḳılalmas sin ḥāriş
 013b/11 min terbiyet ḳılay didi ‘abdü’l-muṭṭalib aydı sin tündḥūy
 013b/12 sin terbiyet ḳılalmas sin didi her ḳaysıḡa bir cevāb
 013b/13 aydı nevbet ebū ṭālibḡa yitti muḥammed emīn barça ‘ammikler-
 013b/14 -iniñ yüziḡa baḳtı ebū²⁰ ṭālibni ihtiyār ḳıldılar ‘abdü’l-muṭṭalib
 013b/15 aydı siniñ ḳoluñdın kilür saña tapşurdum
 013b/16 didiler āḥirü’l-emr muḥammed emīnni ḥāce ebū ṭālib asramak

¹⁶ اغلانلار بىغە aḡlanlarıḡa

¹⁷ اغلانلار یم aḡlanlarım

¹⁸ نوفیل nevfıl

¹⁹ قىلغاندىك ḳılḡandıñ

²⁰ آه āh

013b/17 boldı ‘abdü’l-muṭṭalib aydı oğlanlarığa imdi vaṣiyyet siz-

14a

- 014a/01 –large ol turur bu muḥammed emīn devletlig kişi bolur munı-
 014a/02 –{nı} yaḥşı i ‘zāz ü ikrām kılıñlar āzār kılmañlar taķı
 014a/03 ebū ṭālibğa muḥammed emīn sini iḥtiyār kıldı eger vaṣiyyet-
 014a/04 –lerimni tutsañ min sindin ḥōšnūd bolur min ebū
 014a/05 ṭālib aytıñ didi ‘abdü’l-muṭṭalib aydı ol vaṣiyyetim
 014a/06 ol turur ta‘ām yirde ol muḥammed emīnge yidürgil yıraķ
 014a/07 yirdin kilseñ muḥammed emīn aldıña kilse algıl her iş
 014a/08 kılur bolsañ muḥammed emīn birle kiñeşip kılğıl her ne
 014a/09 re’y-i kār körsen anı kılğıl didi ebū ṭālib barçanı
 014a/10 ḳabūl kıldıñ mu didi ebū ṭālib aydı ḳabūl kıldım muḥammed emīnge
 014a/11 ebū ṭālibni ḳabūl kıldıñ mu didi muḥammed emīn ḳabūl kıldım didiler
 014a/12 ‘abdü’l-muṭṭalib aydı ‘ammikiñni ‘izzet kılğıl didiler bir kündin
 014a/13 kiyin ‘abdü’l-muṭṭalib dünyādın bardı muḥammed emīnni ebū ṭā-
 014a/14 lib öyge kiltürdi ol ḳamuğ şart bile ‘izzet
 014a/15 ü ikrām kılur irdi yıraķ barıp kilse şefḳat bile köñlini
 014a/16 alur irdi ‘ıd bolsa yeñi ton keydürür irdi on
 014a/17 ferzendiñ ‘azīz asrar irdi ol ḳabīledin ḥariş hem vefāt

14b

- 014b/01 taptı ḥariş ornıda ebū sufyan olturdu mu‘āviyeniñ
 014b/02 atası irdi olardin ḥazret-i resūl ‘aleyhi’s-selām ceddı atası ‘abdu’llāh anıñ
 atası
 014b/03 ‘abdü’l-muṭṭalib anıñ atası ‘abdü’<l>-menāf anıñ atası ḳāḍī
 014b/04 anıñ atası kilāb anıñ atası hürre anıñ atası luvey
 014b/05 anıñ atası ḡālib anıñ atası fihr anıñ atası
 014b/06 nāşr anıñ atası kenāne anıñ atası ḥuzeyme²¹ anıñ
 014b/07 atası müdrık anıñ atası ilyās anıñ atası naẓr

---

²¹ حريمه ḥuzeyme

- 014b/08 anıñ atası nedār anıñ atası ma‘dī anıñ atası
 014b/09 ‘adnān resūl ‘aleyhi’s-selāmnı ceddi bu kişiler
 014b/10 turur andağ rivāyet kılıp turur Һazret-i resūlu’llāh
 014b/11 bālīg boldılar on sekiz yaşğa kirdiler bisyār şāhib-
 014b/12 -cemāl irdiler hīç kim mübārek cemālleriga tik baqalmas
 014b/13 irdi künden künge Һüsneri arttı Һ‘āce ebū tālīb
 014b/14 begāyet cevānmerd kişi irdi himmetlig <kişi irdi> māl yığmas irdi
 014b/15 ata anasıdın Һalğan mālarnı Һarc kılıp dünyālikd-
 014b/16 -in hīç nimerse Һalmadı bir kün Һazret-i muḥammed resūlu’llāhğa aydılar
 014b/17 ay muḥammed emīn köñlüm sizniñ üçün bisyār per<ı>şān turur

15a

- 015a/01 muḥammed emīn aydılar ne üçün perīşān turur siz didiler
 015a/02 Һ‘āce ebū tālīb aydı kim miniñ mālım yok sizge Һarc kılsam
 015a/03 bīşermsār bolup min<im> bir sözüm bar aytsam niçük bolğay
 015a/04 didiler muḥammed emīn aydılar ne bolğay maşlaḥat becān <u> dil
 015a/05 Һabūl kılur min didiler Һ‘āce ebū tālīb aydılar kim mekke
 015a/06 ehlide bir mazlūm bar ‘arabdın atı Һadīce turur yemen pādi-
 015a/07 -şāhlarınıñ serdārlarındın turur māl <ü> ni‘met bisyār
 015a/08 ay muḥammed emīn eger Һabūl kılsañız sizni anıñ Һaşığa
 015a/09 alıp baray Һadīcenıñ çākerçılığın Һabūl kılsañız
 015a/10 didi Һadīce mekke serdārlarındın turur mekkenıñ büzürgler-
 015a/11 -ığa māl iḥtiyāç bolsa anıñdın māl alıp Һarc kılur
 015a/12 irdiler bisyār kerīme mazlūm turur her yılda mısırga şāmğa
 015a/13 kār vān yörütür irdiler bu vaqtda hem kār vān çıkar
 015a/14 maḥallī gibi boldı Һizmet kılsañız begāyet keremidin serefrāz
 015a/15 kılgay dip ebū tālīb muḥammed emīnni Һadīce Һaşığa
 015a/16 alıp bardılar sey yid-i ‘arab Һayda irdiñizler didiler
 015a/17 ebū tālīb aydı yā Һadīce sizniñ kār vān ve şāmğa ve mısırga

15b

- 015b/01 barur vaqtı bolupdur muḥammed emīnni sizge çākerçilikge
 015b/02 birsek aşl <u> neseb²²imizni ḥūb bilür siz hīç vaqtda
 015b/03 bu işni kılğanımız yok irdi köp kişiler sizge
 015b/04 çāker bolup bayulupdur muḥammed emīnni sizge çāker bo-
 015b/05 –lup öylenür yarağını ḥāşıl kılsa didi ḥadīce minnet
 015b/06 tutar min ilge ne qarār kılсам muḥammed emīnge biş çendān
 015b/07 bolsun didi muḥammed emīn kārṽandın selāmet kilse
 015b/08 öylenür yarağını biz kılalā didi ḥadīce aydı ay ebū
 015b/09 ṭālib siz barıñ muḥammed emīn birle sözleşür min didi
 015b/10 ebū ṭālibge bir ṭabaḵ mervārīd birdi sizniñ pāy{muz}uñız
 015b/11 bolsun dip birdi ebū ṭālib bardı ḥadīce mihmānḥāne-
 015b/12 –sini ārāste kıldurdı māḥazar²³ḥāy gūnāgūn pūşü-
 015b/13 –rūp muḥammed emīnge koydı özi perde içinde oturup
 015b/14 tevrīt kitābın açıp ḥazret-i muḥammed emīn mübārek yüzler-
 015b/15 –ige baḵar irdi yene tevrātga baḵar irdi yüzi közi
 015b/16 ḵaş{n}ı her ne kim şüreti tevrītde irdi ḥazret-i resül-
 015b/17 -lu'llāhda tapdı ḥadīce öz özige aytur irdi ay ḥadīce tile-

16a

- 016a/01 –kiñni taptuñ mu mübārek bolsun dip aytur irdi
 016a/02 ḥadīce ḵuvanur irdi ḥadīceniñ bir şāhibḥtiyār büzürg
 016a/03 ‘āḵıl <ü> dānişmend ḵulı bar irdi meysere atlıḡ ḥadīce resül
 016a/04 ‘aleyhi’s-selāmga aydı yā muḥammed emīn kārṽan tiprer küni kiliñ
 016a/05 her ne yarağını kılur min didi resül ‘aleyhi’s-selām ḥadīce ḵaşıdın
 016a/06 çıḵıp bardılar ḥadīce meysereni çarlap aydı ay meysere
 016a/07 muḥammed emīnni çāker tutum kārṽan tiprer küni kilgil dip aydım
 016a/08 muḥammed emīn kilse çoḡan keydürgil bilin bağlaḡıl yata-
 016a/09 -ḵ iligige birgil bir ḵatār²⁴ tive birgil ḵaḵan şehr körünmese

---

²² نصب naşab

²³ محاضر muḥāzır

- 016a/10 yahşı ser-pāy keydürgil yumşak yürüşlüg tivege mindü-
 016a/11 –rgil muḥammed emīnsiz yörügen imes anı yahşı nigāhd-
 016a/12 –āş<t>lığ kılıp ‘azīz asrağıl dip aydılar muḥammed emīnge
 016a/13 aydılar yükni salıp barmağıl didi ḥadīce meysere aydı
 016a/14 muḥammed emīndin kiñeşsiz iş kılmağıl her yirde tüş
 016a/15 dise tüşgil her vaktı köç dise köçgil sevdā işin
 016a/16 kiñeşsiz kılmağıl muḥammed emīnni yalguz taşlap
 016a/17 barmañlar caḥūdlar ḥaber tapsalar ziyān yitgürürler muḥammed emīndin

16b

- 016b/01 ḡayr-ı vākı‘ iş ölse ta‘arruż kılmañlar selāmet tapsa-
 016b/02 –ñlar muḥammed emīn sevinçige yiberiñler dip mundaḡ
 016b/03 i‘zāz ü ikrām birle tutuñlar muḥammed emīnni ḥadīce meyserege
 016b/04 tapşurdı meysere barçanı qabūl kıldım didi kārṽān
 016b/05 tiprer boldı barça çākerler ḥāzır boldılar barça çākerler-
 016b/06 –ḡa bir qatār tive birdi muḥammed emīnge hem bir qatār tive birdi
 016b/07 andaḡ rivāyet kılıpdurlar ḥadīce bir tüş kördi
 016b/08 irdi on dört künlüg tolunay ḥadīcenin
 016b/09 qoynıḡa kirip irdi ‘ālem münevver <ü> rüşen bolup irdi ḥadīce
 016b/10 bu tüş ta‘bīri üçün tamām ‘ulemā <vü> münecimler yığıp so-
 016b/11 –rdılar mu‘abbirler tüşge andaḡ cevāb birdiler kim ay
 016b/12 ‘arab uluḡı ḥadīce bu zamānda āḥirü’z-zamān peyḡamberi
 016b/13 çık<ḡ>ay veyā çıkmış bolḡay ol siniñ birle cüft bo-
 016b/14 –lḡay nikāḥ birle alḡay niçe zamāndın peyḡamberlik vaḡy bo-
 016b/15 –lḡay qamuḡ ‘ālem anıñ dīniḡe kirip ‘ālem yarūḡay didi-
 016b/16 –ler ḥadīce bu ta‘bīrḡa şādmān boldı kārṽān yörüdiler
 016b/17 muḥammed emīnni uruḡ <u> qayaşları dervāzege çıkıp

17a

- 017a/01 irdiler ‘abdü’l-muṭṭalibni ‘ātike atlıḡ bir kıızı bar irdi

---

²⁴ قاتار qatār

- 017a/02 ‘ātike zār zār yığlap ay h̄‘āce ‘abdu’llāh tiriğ bolsañız
 017a/03 irdi muḥammed emīn oğluñ çāker bolmağay irdi ay muḥammed
 017a/04 emīn yetīm bolmasañ çāker bolmağay irdiñ dip aydı-
 017a/05 -lar bisyār yığladılar muḥammed emīn hem közlerini kökge
 017a/06 tikip aydılar ay perverdigārım uruğ kıyaşımdın
 017a/07 cüdā boldum özümni sipāriş kıldım atam ve anam bolsa
 017a/08 irdi mundağ düşvār işge kalmağay irdim dip
 017a/09 bir ah-ı serd urdılar ah yetimlikim ah ġarīblikim ah
 017a/10 yalğuzluğum ah bīkeslikim dip yığlap yolğa revān bo-
 017a/11 -ldılar muḥammed emīnniñ uruğ <u> kıyaşları kıtığ{a} yığla-
 017a/12 -şıp dervāzedin uzatıp yandılar muḥammed emīnniñ
 017a/13 bu sözlerini eşitip havādağı kuşlar deryādağı
 017a/14 balıqlar muḥammed emīnniñ ḥālīga ḥurūş <u> nāle vü zār <u> feryād kıldı-
 017a/15 -lar ah muḥammed ah muḥammed dip barça aydılar ‘abdü’l-muṭṭalibniñ
 017a/16 nesl²⁵idın āḥirü’z-zamān peygamberi bolur dir irdiler yir ve
 017a/17 kök firişteleri ol sā‘at muḥammed emīn üçün nezzāre kıldılar

17b

- 017b/01 andağ rivāyet kılıpdur cedd-i emīrū’l-mü’minin <e>bā bekr
 017b/02 şıddıq ebū kuḥāfeniñ oğlı ‘osmanniñ oğlı ‘ömerniñ oğlı {‘ömerniñ oğlı}
 ‘ömer k‘abniñ oğlı k‘ab levī-
 017b/03 -niñ oğlı levī emīrū’l-mü’minin ‘ömer ibn ḥaṭṭābniñ oğlı
 017b/04 ḥaṭṭāb ‘abdü’l-‘uzzāniñ oğlı ‘abdü’l-‘uzzā reyāḥniñ oğlı
 017b/05 reyāḥü’l-‘uzzāniñ oğlı ‘uzzā k‘ab cedd-i emīrū’l-mü’minin
 017b/06 ‘oṣmān ibn ‘affānniñ oğlı ebū’l-‘āsniñ oğlı
 017b/07 ebū’l-‘ās ümeyyenin oğlı ümeyye ‘abdü’ş-şemsniñ oğlı ‘abd-
 017b/08 -ü’ş-şems ‘abdü’l-menāfniñ oğlı bolar ebū cehl ‘aleyhi’l-lā‘na bu
 017b/09 kâfile bile barur irdi ol kün havā ‘aceb ısığ irdi
 017b/10 bir aq bulut kilip muḥammed emīnni başı üzre sāye kıldı barça
 017b/11 kār-vānlargā ısığ tigmedi muḥammed emīnge köleñe kılıp turdı

²⁵ نصل naşl

- 017b/12 yol üzre ebū'l-hayr atlıg bir zāhid bar irdi ḥazret-i 'īsānı
 017b/13 kavmidin irdi incilde körüp irdi tār'ıḥde muḥammed
 017b/14 emīn atlıg peygamber āhirü'z-zamān peydā bolur vaqt bolur dip
 017b/15 köz tutar irdi 'īsā 'aleyhi's-selāmğa zāhid aytıp irdi du'ā
 017b/16 kılıñ muḥammed resūlu'llāh vücūdğa kilgünçe maña 'ömr birsün
 017b/17 ḥazret-i muḥammed resūlu'llāhğa ümmet bolayın didi ḥazret-i 'īsā aytıp

18a

- 018a/01 irdiler ḥazret-i muḥammed resūlu'llāhğa kavuşsañız selāmımnı
 018a/02 aytğay sin dip irdiler ḥazret-i 'īsā 'aleyhi's-selām
 018a/03 zāhidğa du'ā kıldılar du'āları müstecāb boldı hüdā-yı
 018a/04 ta'ālā zāhidğa muḥammed resūlu'llāh vücūdğa kilgünçe 'ömr birdi ḥazret-i
 018a/05 muḥammed resūlu'llāhnı kördi muḥammed resūlu'llāh kārīvān bile
 018a/06 kilür yırağ bulut başıda sāye kılıp kilür dip
 018a/07 iki yüz yıl kentde saqlap olturur irdi her yılda
 018a/08 mekkedin kārīvān kilse baqar irdi zāhid mekke yoluğa
 018a/09 intizār irdi mekke sarıdın yırağ bulut köründi zāhid
 018a/10 ma'lūm kıldı kim muḥammed kildirip ta'ām püşürmakğa meşgūl
 018a/11 boldı üç kün ilgeri köründi üç kündin kiyindin
 018a/12 ol kentge kildiler ol kentniñ tigresi otluğ
 018a/13 irdi hīç kārīvān tüşmes irdi ilgeri kişi yibe-
 018a/14 -rdiler kentge tüşsünler dip kārīvāniler 'aceb irmes
 018a/15 mü bu yirge tüşürür dip ḥadice meyserege aytıp irdi
 018a/16 muḥammed emīndin ğayr-i vākı' iş körseñ yitgey sin dip
 018a/17 kārīvānlar tüşti tivelere otğa koydılar zāhid kişi yibe-

18b

- 018b/01 -rdiler barıñ kiliñler mihmān kılur min didi kārīvān-
 018b/02 -lar heme kildiler ebū cehl 'aleyhi'l-lā'na muḥammed emīnni yükni қа-
 018b/03 -şıda koydı bağıl qoymadı ḥadice hem yüklerini salıp bar-
 018b/04 -mağıl dip aydı zāhid kördi bulut kilgeni yok zāhid
 018b/05 aydı yükleriñiz қаşıda kişi қaldı mu dip sordı ebū cehl

- 018b/06 aydı bir dīvāne ʔul bar didi ebū bekr şıddīʔ aydı yalğan aytur
 018b/07 sin ol āzāde turur didi zāhid aydı uyatmas mu sin
 018b/08 anıñ dig peygamberni ʔul dir sin bulut ol kişige
 018b/09 sāye ʔılur mu peygamber bolmasa barıp alıp kiliñler zarar
 018b/10 ziyān zaḥmet bolsa tapıp birey didi meysere yügürdi
 018b/11 muḥammed emīnni boynıǵa köterip kildi zāhid kördi bulut
 018b/12 muḥammed emīnni başıǵa sāye ʔılıp kildi zāhid aydı
 018b/13 her sır bolsa uşbu bulutda turur dip yügürdi muḥammed emīnni
 018b/14 körüp ayaǵlarıǵa yüzini sürdi aydı murādımǵa yittim
 018b/15 yā resūlu’llāh iki yüz yıl munda turur sizniñ ‘aşkıñız-
 018b/16 –da irdim elḥamdülillāh <ü> şükr ol perverdigār-ı ‘ālemiñǵa cemāl-i ḥazret-i
 018b/17 muḥammed resūlu’llāhni kördüm dip ḥazret-i muḥammed resūlu’llāhni
 seniyde

19a

- 019a/01 olturguzdı aş tarttı miḥmānlar ʔoptılar zāhid
 019a/02 resūl ‘aleyhi’s-selām ebā bekr şıddīʔni ve meysereni alıp ʔaldı
 019a/03 ebā bekr şıddīʔǵa aydı sin muḥammed resūlu’llāhni yār-i ġārī sin
 019a/04 lā ilāhe illāllāh muḥammedür-resūlu’llāh dip imān kiltürdi müslimān
 019a/05 boldı taʔı kārṽān köçti zāhid aydı yā muḥammed mini öldi
 019a/06 dip eşitseñiz namāzımnı siz öteñ min sizni
 019a/07 anıñ üçün tiler min ol zamānda siz peygamber āḥir-
 019a/08 -ü’z-zamān bolǵay siz didi ebā bekr şıddīʔǵa aydılar ʔaça-
 019a/09 –n mışırǵa barsañlar caḥūd²⁶lar ḥaber tapıp zarar yitgür-
 019a/10 –megeyler kārṽānlar kırk künde şāmǵa yittiler şāmni
 019a/11 maḥalleside tüştiler kārṽān ḥalq yük yitiştiler sevdā
 019a/12 ʔıldılar meysere ḥazret-i resūl ‘aleyhi’s-selāmdın sor-
 019a/13 –dılar sevdā ʔılay mu ya yok mu resūl-i ḥudā aydılar üç
 019a/14 kün şabr ʔılǵıl didiler ḥalq sevdā ʔıldı üç kün tamām
 019a/15 boldı şehr ḥalqıdın kişi ʔalmadı törtünçı küni

²⁶ جهود caḥūd

- 019a/16 rustāyīdi {di}n kildiler resūl-i ḥūdā meysere aydılar
 019a/17 sevdā kıldılar kārṽān sevdāsıdın birge bir sūd kıldı

19b

- 019b/01 meysere sevdāsı birge biş sūd kıldı yükleri
 019b/02 boldı yine üç kün şabr kılğıl didiler şehir kumāş alur
 019b/03 irdiler yine başdın kārṽānlarğa birge bir sūd kıldı
 019b/04 üç kündin soñ meysere hem kumāş aldı birge biş
 019b/05 sūd kıldı tañ bile kārṽān köçtiler kırk yigit kār-
 019b/06 –vāndın şehрге kirdiler muḥammed emīn aydılar min hem
 019b/07 sizler bile kirip şehri körey dip yigitler bile
 019b/08 şehрге kirdiler on yigit ayrılıp bir kūçege kirdi-
 019b/09 -ler ve yine bir tarafğa kirdiler ve yine onı dervāzedin çıktılar ve yine onı
 çārsū tarafıge bardılar çārsūda bir timürçi bar irdi
 019b/10 timürni tābğa kiltürüpdür ol sā‘at muḥammed emīn timürçi
 019b/11 aldığa kildiler timürçi közi muḥammed emīnge tüşti
 019b/12 timürçi yıraқ turğıl didi tonuñ köyer didi muḥammed
 019b/13 emīn aydılar sini<ñ> otuñ miniñ tonımnı köydür-
 019b/14 -mes didiler ‘aceb aytur sin kaydın kilip sin didi
 019b/15 muḥammed emīn aydılar mekkedin kilür min didiler timürçi
 019b/16 kimniñ nesl²⁷idin bolur sin didi muḥammed emīn aydı-
 019b/17 -lar benī hāşim kabīlesidin bolur min timürçi tevrīt-

20a

- 020a/01 -ḥ‘ān²⁸ irdi muḥammed peygamber āḥirü‘z-zamānnı vüçüdğa kilip bu yirge
 020a/02 kilürni bilür irdi bu timürçi aydı ay caḥūdlar
 020a/03 cem‘ boluñlar bu kimerse bizni dīnimizni ḥarāb kılıp ata-
 020a/04 –larını dīnini örteп halknı esīr kılguçı turur didi
 020a/05 caḥūdlar cem‘ bolup kildi mekke yigitleri cem‘ bolup

²⁷ نصل naşl

²⁸ خون ḥūn

- 020a/06 kömek tartıp muḥammed emīnni caḥūdlardın ayurıp alalma-
 020a/07 -dılar caḥūdlar tutup aldılar öltürelı dip öyge südre-
 020a/08 –diler mekke yigitleri öylerıge kilip nāle vü zārī kılıp
 020a/09 münācāt kılur irdiler ḥüdā yā sindin özgesine bir küç
 020a/10 yok turur dip yığlaşur irdiler ḥüdā-yı ta‘ālā ‘ināyet<i>
 020a/11 tün yarımı bar irdi firiştelerge emr boldı barıp
 020a/12 tamnı yarıp²⁹ dōstum muḥammedni çıkarıp hemrāhlarıge
 020a/13 birgil dip firişteler tamnı yarıp muḥammed emīnni çıkar-
 020a/14 –dılar muḥammed emīn hemrāhlarnıñ qaşığa kildiler hemrāhlar-
 020a/15 –ı ḥōṣḥāl <u> ḥurrem boldılar şehrdin taşğarı çıkar-
 020a/16 –ıp kār vān ḥalkı tañ bile revān köçtiler bir kün
 020a/17 şām caḥūdları ebū cehlğa ayıp irdi sizler tört menzil

20b

- 020b/01 bargandın kiyin tört miñ caḥūdlar kildiler ebū cehl
 020b/02 işāret kıldı caḥūdlar muḥammed emīnni tutğay muḥammed emīnni
 020b/03 kerāmetlerini kār vānlarnıñ tıveleri irkek
 020b/04 tişisi mest boldılar caḥūdlarğa cümle ḥamle kıldılar bir tive
 020b/05 caḥūdlarınñ başını üzüp aldı iki miñ caḥūd-
 020b/06 –nı öltürdi miñ caḥūd īmān kiltürdi müsli mān
 020b/07 boldı yitmiş caḥūd kaçıp şāmğa bardı kār vān andın
 020b/08 köçtiler yene bir menzilge tüştiler mekke kişi yiberür bo-
 020b/09 -ldılar meyserege aydılar kimni yiberür sin meysere aydı
 020b/10 ḥadīce muḥammed emīnni yiber dip irdi ebū cehl aydı
 020b/11 muḥammed emīn yol bilmes özge kişi barsun didi
 020b/12 meysere onamadı ḥazret-i ‘aleyhi’s-selām yiberür
 020b/13 boldılar bir yörüşlig küçlig simiz tive kiltürdi
 020b/14 ebū cehl düşmen³⁰lik kılıp aydı yol yıraқ nāgāh
 020b/15 tive ölgey ya ağırgey bu tive iki tiveni yükini köterür

²⁹ ياريم yarım

³⁰ دشمن düşmen

- 020b/16 dip aydı ol tiveni alıp bir ҡotur{ur} aғrıҡ tive
 020b/17 kiltürdi muḥammed emīnga birdi mübārek iligleri ol

21a

- 021a/01 tivege tiggeç ҡoturı töküldi semirdi yolğa revān
 021a/02 boldılar zāhid yolda kārṽānlarnı tüşürgeñin sevdā
 021a/03 yaḥşı bolğanın tive cahūdlarnı öltürgeñin ҡotur <tive>
 021a/04 simürüp yolğa revān bolğanın ḥaṭ kılıp muḥammed
 021a/05 emīnge birdi ḥadīce birgil dip yene aydı kim muḥammed emīnni
 021a/06 mu‘cize vü kerāmetleri bar ḥadīceğa ma‘lūm bolsun dip
 021a/07 muḥammed emīn yalguz barur irdi {irdi} uyķu ğalebe kıldı
 021a/08 tive üstide başın<ı> ҡoyup uḥladı tive yoldın
 021a/09 azdı ol sā‘at ḥaḳ subhanehu ve ta‘ālādın ḥazret-i cebre‘ılğa
 021a/10 fermān boldı ḥabībim muḥammedniñ tivesi yoldın azdı
 021a/11 bir ‘arabī şūretide barıp yolğa kirgüzgil tañ
 021a/12 atğunça hemrāh bolğıl dip cebre‘ıl ‘aleyhi’s-selām
 021a/13 ‘arab şūretide boldı kilip tive boylasını tutup
 021a/14 yolnı yaḥşı bilür min dip başladı ‘arab şūretide
 021a/15 özge heybetlig resūl ‘aleyhi’s-selāmı köñül<l>eri tereddüd
 021a/16 boldı cebre‘ıl ‘aleyhi’s-selām aydılar yā muḥammed mini tanur mu
 021a/17 siz didi muḥammed emīn aydı tanumas min ḥazret-i cebre‘ıl aydı-

21b

- 021b/01 –lar ҡays tağıda ҡarnıñız yarıpğıl ğıll <ü> ğışdın pāk kıldım
 021b/02 bu sā‘at ḥazret-i ḥaḳ subḥānehu ve ta‘ālādın fermān boldı
 021b/03 barıp muḥammed emīnge yol başlağıl dip yolğa revān
 021b/04 boldılar muḥammed emīn aydılar yā ḥazret-i cebre‘ıl dūnyāñıñ
 021b/05 ‘acāyibleridin hīç ḥikāye bilür mü siz dip sordılar
 021b/06 cebre‘ıl ‘aleyhi’s-selām bilür min dip aydılar muḥammed emīn
 021b/07 aytsunlar didiler cebre‘ıl ‘aleyhi’s-selām aydılar kim bir kūn
 021b/08 min birāderim ḥazret-i ‘azrā‘ıl ‘aleyhi’s-selāmdın sordum

- 021b/09 munça cānlarnı alur siz hīç cānğa raḥīm³¹ kılduñız mu
 021b/10 didim birāderim ‘azrā’ıl aydılar iki cānğa raḥīm kıldım yene
 021b/11 {mu} sordum ḳaysı cānğa raḥīm kıldıñız ‘azrā’ıl aydılar
 021b/12 mekke ehli kimede ğarḳ boldı bir pāre taḥta üstide
 021b/13 bir ḥāmiledār ḥatun kimedin cüdā boldı ol sâ‘at subḥānehu
 021b/14 ve ta‘ālādın fermān boldı ol mazlūmnı cānını alğay
 021b/15 kildim kördüm bir oğul toğmış cānını aldım ol oğul
 021b/16 taḥta pāre üstide ḳaldı aña raḥīm kildim ikinçi şeddād
 021b/17 yir yüzige pādīşāh boldı ḥüdā-yı ta‘ālā yir yüzini aña musaḥḥar

22a

- 022a/01 ḳılıp irdi tört yüz yıl pādīşāhlık ḳıldı
 022a/02 bendelik dā‘ire³²sidin çıktı da‘vā-yı ḥüdāylık ḳılıp
 022a/03 ol yirde bir ‘imāret <ü> binā ḳıldı ḥalḳ anı bāğ-ı irem dirler
 022a/04 ba‘zı imāmdın naḳl ḳılurlar anı şeddādıñ uçmaḳı
 022a/05 dirler tört yüz yıl ‘ömr birdi ‘ömr i içidegi altun
 022a/06 kümüşni kentlerdin çıkarıp barça ḥāşıla zekā-
 022a/07 –tnı ol uçmaḳ<ğ>a şarf ḳıldı ‘āḳıbet rāst boldı
 022a/08 dip ḥaber birdiler şeddād uçmaḳnı körey dip atğa
 022a/09 mingey turup irdi ḥaḳ subḥānehu ve ta‘ālādın ḥazret-i
 022a/10 ‘azrā’ılğa fermān boldı şeddād cānını alğıl dip ḥazret-i
 022a/11 ‘azrā’ıl aydı bu kimersede emānetim bar birmeydür didi
 022a/12 şeddād aydı emānetge ḥıyanet yok alğıl didi ‘az-
 022a/13 -rā’ıl aydı ol emānet sinde turur şeddād aydı minde
 022a/14 ne emanetiñ bar didi ‘azrā’ıl aydı cān emānet<i> birgil
 022a/15 didi şeddād ne kişi sin dip sordı ‘azrā’ıldin cevāb-
 022a/16 –nı eşitti çehresi müteğayyir boldı reng-i rüy {o} sarğardı³³
 022a/17 kellesidin hūş kitti bīhūş boldı yene hūşığa kildi titredi

³¹ رحم raḥm

³² دایره dāire

³³ سرغایدی sarğaydı

22b

- 022b/01 şeddād aydı tört yüz yıldur bu ‘imāretni kıldım bir kir-
 022b/02 –ip köreyin andın soñ ne kılsañ kılğıl didi
 022b/03 hażret-i ‘azrā’ıl aydılar haķ subhānehu ve ta‘ālādın fermān
 022b/04 yok turur bu ‘imāretni körgüzse didi şeddād çendān
 022b/05 nāle <vü> zār<ı> kıldı qabūl bolmadı cānını aldım bir aña rahīm
 022b/06 kildi haṭṭāb kildi kim yā ‘azrā’ıl bir cānga iki rahīm kıldıñ
 022b/07 ol tahta pāre üstün<de> qalğan uşbu şeddād turur bo-
 022b/08 –raṅa fermān kıldım ol tahta pāreni deryā kırağığa kiltūr
 022b/09 dip boran tahta pāreni deryā kırağığa kiltürdi ol
 022b/10 deryā kırağığa bir pādīşā<h> bar irdi oğlu kıızı yok irdi
 022b/11 aña dūçār kıldım ol alıp asradı ol pādīşāh dünyād-
 022b/12 –ın ötti tahtığa uşbu şeddād olturdi maşrıķ ve mağribni
 022b/13 ilini anıñ fermānıda kıldım bendelik dā’iresidin çıķtı
 022b/14 hūdālık da‘vāsı kıldı ādem haddin aşmasa bu yañlıg bolur
 022b/15 mu dip hażret-i ‘azrā’ıl bu hikāyeti aydılar muḥammed emīn uy-
 022b/16 –kudın bīdār kıldı özleriniñ yollarını körgü-
 022b/17 –zūp tiveni boylasını muḥammed emīnge birip ruḥşat alıp

23a

- 023a/01 yandılar hūdā-yı ta‘ālādın firiştelerge fermān boldı
 023a/02 yirniñ tamurını tartıñlar dip fermān boldı firişteler
 023a/03 yirniñ tamurını tarttılar yir kuzgaldı on iki kiçe kü-
 023a/04 –ndüzki yolnı bir kiçe kündüzde bardılar hadīce bu kiçe tüş
 023a/05 kördiler muḥammed emīn mışırdın kildi kārṡāndın haberdin yitgürdi
 023a/06 dip ba‘zılar<ı> aytur hūdā-yı ta‘ālādın hicābnı aradın köterip
 023a/07 muḥammed emīnni hadīcege mu‘āyene körgüzdi dip ayturlar
 023a/08 ol kün hadīceğa kārṡāndın haber sor dip öy kıızları birle
 023a/09 añız yargā çıķıp qaradılar yolğa nezzāre kılur bir ikev
 023a/10 peydā boldı bir pārça bulut başı üzre sāye kılıp kile-
 023a/11 –dür öy kıızları aydılar ay hadīce ol muḥammed emīn
 023a/12 turur bizdin yaşur<ur> siz didiler ançada muḥammed emīn yitti-

- 023a/13 -ler duhul urdılar halk yığıldı resm ol irdi her ne sevdā
 023a/14 satık sūd ziyāndın bolğanın bilür irdi taķı kilgen
 023a/15 kişini ol kūn yandurur irdiler yığılğan halk tarka-
 023a/16 -dılar ḥadīce muḥammed emīnni mihmānhānege alıp kirdiler to-
 023a/17 -nlarını yudılar kūn çāş<t>-ı gāh irdi namāz-ı peşīn vaķtıda

23b

- 023b/01 yine yandurdılar muḥammed emīn yolğa kirip tūn kaķılar (?) ta-
 023b/02 -ñla çāşt-ı gāh irdi kārīvāniler kaşığa bardılar
 023b/03 ebū cehl-i la‘īn küle başladı körünler muḥammed emīn yo-
 023b/04 -lnı ğalať kılıp kilür kārīvānlar her ne şehir ḥa<b>erin
 023b/05 sordılar bildiler ebū cehl-i la‘īn inanmadı kişi yiber-
 023b/06 -ür min didi ebū cehlñiñ kişisi kildi ḥadīce aydılar
 023b/07 sindin burun muḥammed emīn kilip ḥaber birdi didiler ebū
 023b/08 cehl yibergen ḥatını yırtıp taşladı kaķan kārīvān-
 023b/09 -lar kildi ḥadīce meyseredin sordı ‘acāyib vū ğarāyib kör-
 023b/10 -dñ mü meysere yolda bargunça kilgünçe ötgen vāķı ‘a-
 023b/11 -larını ḥadīceğa bir bir beyān kıldılar zāhid bitip yiberken
 023b/12 nāmeni ḥadīceğa birdi ḥadīce nāmeni körüp ta‘yīn bildi
 023b/13 bu muḥammed emīn peyğamber āḥirü’z-zamān bolğusudur dip āḥir-
 023b/14 -ü’l-emr ḥadīce çākerlerige ücresi birdiler muḥammed emīnni
 023b/15 ücresini birmes mü dip aydı ḥadīce aydı min cān <u> dil
 023b/16 bile bireyin barur da min aytıp irdim muḥammed emīn şıḥḥat vū
 023b/17 selāmet kilse öylenür yarağını biz kıla dip irdim.

24a

- 024a/01 ḥālā hem ilge qarār kılgandın yüz miñ ziyāde birür min
 024a/02 ebū tālib kerem kılsunlar ‘ātikenı yibersünler didi ebū
 024a/03 tālib ‘ātikenı yiberdi ḥadīce muḥammed emīnni müzdini birme-
 024a/04 -s mü dip ḥadīce aydı munça ıztırāb kıılır mu siz
 024a/05 dip ‘ātike aydı ebū tālib muḥammed emīnni kedḥüdā kıılır min
 024a/06 dip aytur ḥadīce aydı bir mazlūmnı yarağ körüp min körgülüg

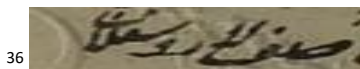
- 024a/07 yarağlık u cemāllık u ehl-i neseb³⁴lık māl <u> tavar üçün
 024a/08 hîç kimi yok ammā bir ‘aybı bar yüz açuk eger muḥammed emīn <ḳabūl>
 kılsa
 024a/09 aytayın didi ‘ātike sözini ma‘lūm kıldı kilip ebū ṭā-
 024a/10 –libğa aydı ḥadīceniñ özge da‘vāsı bar muḥammed emīn rızası
 024a/11 bolsa tiger min didi ebū ṭālib aydı meger ḥadīce sizni maşhara
 024a/12 kılur mu dip özi bardı selām kılıp ḥadīceniñ öyge
 024a/13 kirdi ebū ṭālibni çiray<ı> teğayyür irdi ḥadīce aydı ay mollā
 024a/14 çirayınız teğayyür bolup turur ebū ṭālib ay ḥadīce bizni
 024a/15 {bizni} maşhara tutar siz mü barça çākerlerni ücresin
 024a/16 birdiñiz muḥammed emīnni ücresini birmes siz didi ḥadīce aydı
 024a/17 cān <u> dilim birle birür min didi bir sözüm bar aytayın dip ebū ṭālibni

24b

- 024b/01 öyge alıp kirdi māḥazar ta‘āmlar kiltürdi evvel
 024b/02 ta‘ām ba‘dez kelām ḥadīce aydı uyatımnı koyup özüm
 024b/03 aytayın siz muḥammed emīn bile sözleşiñ muḥammed emīn
 024b/04 mini dādek³⁵ge ḳabūl kılsalar miniñ her ne ḥāşılātım māl ḥarā-
 024b/05 –cımnı anıñ yolıda fedā kılur min didi ebū ṭālib özge
 024b/06 sözlemedi öyge kildi ‘ātikenı yiberdi ḥadīce bile sözleşti ḥadīcedin taḥḳıḳ söz
 añladı kilip
 024b/ 07 ebū ṭālibge aydı ḥadīce cān <u> dil bile turur didi
 024b/08 ebū ṭālib muḥammed emīnni çarladı ḥadīceniñ aytğan
 024b/09 sözlerini ay<d>ı muḥammed emīn aydılar ḥadīceğa nāz <u> nevā bile
 024b/10 elvān türlüg ni‘met birle barur bolğan şuflar (?) u selāmet³⁶ (?)
 024b/11 bile tenperver³⁷ bolğan min palās bile ḳurş-ı cevīnga

³⁴ نصب naşab

³⁵ داديك dādīk

³⁶

³⁷ تنبرور tenberver

- 024b/12 k̄āni‘ kılur min ḥadīce miniñ dig palās kūrş-ı cevīngā
 024b/13 k̄āni‘ kıl̄sa kabūl kılur min didiler bu sözlerni ḥadīce-
 024b/14 -ğa aydılar ḥadīce aydı muḥammed emīn mini dādeklikge kabūl
 024b/15 kıl̄salar şularnı şükürdin artuḵ bilür palāsın
 024b/16 kimḥadın artuḵ bilür min ḥadīce varaḵa ibn
 024b/17 nevfel³⁸ dip bir kuyaşı bar irdi ḥadīce ebū ṭālibğa

25a

- 025a/01 kişi yiberdi varaḵağa kişi yiberip varaḵanı rızā kıl̄sunlar
 025a/02 dip ebū ṭālib ‘ātike bile kiñeş kıldı varaḵağa kişi
 025a/03 yiberdiler bu maşlaḥatnı varaḵa aydılar ḥadīce özi bilür
 025a/04 didi varaḵa ḥadīce ḵaşığa bar{d}ıp aydı ay ḥadīce melik{e}-i
 025a/05 ḵayşer tiledi tigmediñ imdi ebū ṭālib yetīmige tiger
 025a/06 mü sin dip kitti ḥadīce aytıp irdi varaḵanı çarla-
 025a/07 –p mihmān kılıp çağır birsünler varaḵa serhōş bolsa
 025a/08 muḥammed emīnni kiltürsünler bu sözni aytıpsunlar
 025a/09 varaḵa birürmiz dise tonığa za‘ferān³⁹ saçsunlar⁴⁰ dip
 025a/10 aydı ebū ṭālib fi’l-ḥāl meclis ārāste kıldılar varaḵa-
 025a/11 –nı çarladı varaḵağa çağır birdiler serhōş boldı
 025a/12 muḥammed emīnni kiltürdiler toy bāre⁴¹sidin sözledi-
 025a/13 –ler{diler} varaḵa aydı muḥammed emīnniñ kimdin kimligi bar
 025a/14 aşl <u> neseb⁴²de ḥūb yarağlıg turur didi varaḵağa ḵoşar
 025a/15 ayağ tuttılar varaḵa yıkıldı tonığa za‘ferān saçtılar
 025a/16 urdılar toy muşālaḥasın kıla başladı ḵoy
 025a/17 at kele öltürdiler özge tekellüfni sanı yoḵ irdi

³⁸ نوفيّل nevfīl

³⁹ زعفران zağferān

⁴⁰ جاجسونلار çaçsunlar

⁴¹ پاره pāre

⁴² نصب naşab

25b

- 025b/01 varağa kıptı ħadice öyige bardı aydı ay ħadice ebū tālibni
 025b/02 yetimige tiger mü sin didi ħadice aydı sizniñ rızā-
 025b/03 -ñız bile tiger min didi min varağa aydı kaçan rāzī
 025b/04 boldum didi ħadice tonuñğa baķ za‘ferān suydur
 025b/05 varağa tonuge baķtı miniñ bu işdin ħaberim yok dip
 025b/06 didi ħacel boldı çıķıp öyige bardı bir řabaķ mervārīd
 025b/07 birdi muħammed emīn ħizmet bolsun didi toy muşālahasın
 025b/08 rāst kıldılar ħalk aydılar hīç pādīşāhlarnıñ
 025b/09 meclis<ini> hīç körgenimiz yok dip aydılar ħadice tōrt
 025b/10 {tōrt} yüz dādekge her biriniñ iki kolıǵa altun kümüş
 025b/11 la‘l <ü> cevāhir zūmrūd zeberced yākūt mervārīd tolturup birdiler
 025b/12 kaçan muħammed emīnǵa ħadice ni nikāh kılıp cūftluk-
 025b/13 -ǵa qabūl kıldıñlar dise muħammed emīn qabūl kıldım dise sa-
 025b/14 -çıķlarını muħammed emīnniñ başıǵa saçıñlar didi
 025b/15 nikāh kılgandın kiyin iligleridegi saçıķlarını
 025b/16 muħammed emīnniñ başıǵa saçıķlar ol kün toyǵa
 025b/17 kilgen gedālar ġanī boldılar ħadice meysereni çarlap

26a

- 026a/01 aydı betamām ħazīnelerni muħammed emīnǵe tapşurgıl didi-
 026a/02 -ler tā keygen köñlekiçe nişār kıldı öziǵe çadır ya-
 026a/03 -pıp olturdı kiç boldı ħadice aydı muħammed emīn bizge
 026a/04 kilür mü ya biz barur miz mü dip sordılar ħalk aydılar
 026a/05 yigit kıznıñ öyige barur kıız yigitni öyige baruşı yok turur yigit
 026a/06 kilip alıp barur didi ħadice muħammed emīn köñlekini yiber-
 026a/07 -sünler keyip baray didi muħammed emīn köñlekin yiberdiler
 026a/08 ħadice keyip muħammed emīnniñ öyige kildiler muħammed emīn-
 026a/09 -ni qavuştılar peyǵamberlik nevbet<i> ħadice bile kedħūdālīķ
 026a/10 kılgandın kiyin kildiler andaǵ rivāyet kılıpdur
 026a/11 muħammed emīn niçe müddetdin ‘acāyib şūret körerler ħazret-i
 026a/12 cebre‘īl vaħy kiltürdi muħammed emīnni çehresi sargardı

- 026a/13 rengi müteğayyir boldı hadice sordılar ay muhammed emîn ne boldı-
 026a/14 –ñız çehreñiz teğayyür tapıpdur muhammed emîn aydılar közü-
 026a/15 -ge ‘acāyib şüretler körünür qorqum kilür mini çu-
 026a/16 -l<ğa>ğıl didiler sâ‘at-be-sâ‘at körünür hadice aydılar
 026a/17 yine körünse maña haber biriñ didiler bir sâ‘at bolup irdi

26b

- 026b/01 yine köründi muhammed emîn hadicege aydılar hadice mübârek
 026b/02 başlarını açtılar ol şüretler ğayb boldılar
 026b/03 yine başlarını yaptılar yine köründi hadice aydılar
 026b/04 eger ol şüretler dīv bolsa aydı ğayb bolmas
 026b/05 irdi ol firişte turur saç ‘avret turur dip yanar-
 026b/06 –lar didiler hadice muhammed emînniñ ayaqlarığa tüşüp
 026b/07 yâ muhammed risâlet kutluk ve mübârek bolsun dip aydılar
 026b/08 hadice perdege kirdiler hazret-i cebre’îl ‘aleyhi’s-selâm vahy alıp
 026b/09 kildiler esselâmün ‘aleyküm yâ hazret-i resûlu’llâh ol kelâmdın
 026b/10 baş çıkargıl dip aydılar hazret-i resûlu’llâh ol
 026b/11 {elif} kilimdin baş çıkardılar cebre’îl ‘aleyhi’s-selâm bu âyet-
 026b/12 -ni alıp ikrâ’ <be>-kitâbek⁴³ yâ muhammed didiler andın hazret-i
 026b/13 resûl ‘aleyhi’s-selâm aydılar min kitâb bilmes min
 026b/14 ne okuyın didiler hazret-i cebre’îl ‘aleyhi’s-selâm aydı
 026b/15 min örgeteyin didiler hazret-i resûl ‘aleyhi’s-selâm
 026b/16 aydılar siz kim siz cebre’îl ‘aleyhi’s-selâm aydılar min
 026b/17 birâderiñiz cebre’îl didiler hazret-i resûl ‘aleyhi’s-selâm aydılar ẖāce

27a

- 027a/01 ‘abdu’llâhnı mindin özge oğlu kızı yok irdi niçük
 027a/02 birâder siz cebre’îl ‘aleyhi’s-selâm aydılar sizdin burunğı
 027a/03 peygamberlerğa birâder irdim didiler hazret-i resûl ‘aleyhi’s-selâm
 027a/04 bildiler kim cebre’îl ‘aleyhi’s-selâm dip hazret-i resûl-i hūdā-

⁴³ İsrâ Suresi, 14. ayet.

- 027a/05 -ğa bisyār ta‘zīm kıldılar hāzret-i cebre‘il ‘aleyhi’s-selām
 027a/06 aydılar taşğarı çıķıñ⁴⁴ risālet tigürüñ hāķnı
 027a/07 ĩmāñga delālet kılıñ cihānnı küfr tuttı ba‘zıları
 027a/08 ayturlar kırķ yıl irdi peygamberlik vahy kildi yigirmi üç
 027a/09 yıl hāķnı ĩmāñga delālet kıldılar ba‘zını naş<ı>hat
 027a/10 birle ba‘zını ‘azāb birle ĩmāñga köndürdi fermān andağ
 027a/11 irür kim kavluhu ta‘ālā faķtulü’l-müşrikīne haysü vecedtümhüm⁴⁵
 027a/12 her kim ĩmānnı qabül kıldı dünyā ve āhiretleri ma‘mūr boldı
 027a/13 ebū cehl ‘uṭbe ve şeybe ve velīd⁴⁶ bin muğire ‘aleyhi’l-lā‘na ĩmān
 027a/14 aytğay onamadı ol yitti kişı ĩmān kiltürdi bir ha-
 027a/15 -tun bir oğlan biri kıl biri ebā bekr şiddīķ rażiya’llāhu ‘anhu
 027a/16 kıl bilāl-i hābeşī irdi yene üç kişı biri ‘abdu’llāh ibn
 027a/17 ‘avf biri ‘ubeyde cerrāh biri sa‘īd ibn hayr irdi andağ

27b

- 027b/01 rivāyet kılıpdur bir kūn ebū cehl aytıp irdi yā
 027b/02 ‘ömer sin dig mübāriz bar mu kin muḥammed emīn atalar atını uçur-
 027b/03 -dı hāķ <u> ‘ālemni aldı sini ve mini hem alur atalar dīn-
 027b/04 -ini vīrān kılur kil min saña yüz kızıl tive yüz
 027b/05 mişkāl altun yüz kızıl teñe bireyin muḥammed tutup bu boynıdın
 027b/06 bağlap alıp kilgil ya öltürüp başını alıp
 027b/07 kilgil didi hāzret-i ‘ömer aydı bu işni kılur min sin
 027b/08 birmesen didi ebū cehl aydı kil lāt menāt ‘uzzā
 027b/09 kaşıda ‘ahd kılalı dip kildi ka‘beḥān<en>i büthāne kılıp
 027b/10 irdi işikni açtılar bütler bu kelime-yi şerīfni
 027b/11 ayttı lā ilāhe illallāh muḥammedü’r-resūlu’llāh didi ebū cehl yandı ‘ömer-
 027b/12 -ğa aydı bu sözni kişige aymağıl ‘ömer aytmas min didi
 027b/13 kirdiler irse bütler aydılar ay cāhiller muḥammed teñrini

⁴⁴ جقین چىقن

⁴⁵ Tevbe Suresi, 5. Ayet

⁴⁶ والد vālid

- 027b/14 ta‘ālānı resūlidür sizler aña cefā kıılır sizler
 027b/15 didi ebū cehl-i la‘īn aydı min ‘ahdimdin yanmas min eger
 027b/16 min ‘ahdimdin yansam lāt menāt ‘uzzādın bīzār bolay
 027b/17 didi ‘ömerni devlet ‘ināyet<i> bar irdi kıılıçını hamāyıl

28a

- 28a/01 kıılıp yörü<d>i ol kün taha sūresini cebre’ıl ‘aleyhi’s-selām
 28a/02 vahy kıltürüp irdi nāçār sebağ alıp okur irdiler
 28a/03 ‘ömer ebū cehlğa aydı min kıılıçını kıınığa salmas min
 28a/04 ne muḥammedniñ başı{n}nı kismesem lāt menāt uzzadın bīzār
 28a/05 bolayın dip ğažab birle revān boldı yolda bir
 28a/06 oğlan bir aruğ buz<a>vnı qavlap barur irdi oğla-
 28a/07 –n buz<a>vnı tutup birgil didi ‘ömer her niçe ki qavladı tuta-
 28a/08 -lmadı oğlan ‘ömerniñ yüzige qarap qayan barur sin
 28a/09 didi çiraynı tegayyür bolupdur didi ‘ömer aydı muḥammedni öltürgeli
 28a/10 barur min didi oğlan aydı bir aruğ buzavnı tu-
 28a/11 -talmadıñ muḥammedni öltürmek qoluñdın kilmes
 28a/12 didi ‘ömerniñ fāṭıma atlığ bir siñlisi bar irdi müslimān
 28a/13 bolup irdi ol oğlan aydı evvel fāṭımanı öltür-
 28a/14 -gil muḥammed dīniğa kiripdür didi ‘ömer aydı muḥammed dīniğa kirip mü
 28a/15 didi oğlan aydı ārī didi sin bargıl fāṭıma qaşığa
 28a/16 bir tavuqnı öltürüp fāṭıma pū{r}şürsün kil digil ve
 28a/17 yigil digil siniñ bile yimes ‘ömer munı eşitip derğažab bo-

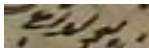
28b

- 028b/01 –ldı ol kün fāṭıma taha sūresini sebağ alıp okur
 028b/02 irdi ‘ömer yaqın yitti fāṭımağa ḥaber boldılar sebağın
 028b/03 yaşırdılar çıqıp selām kıldılar ‘ömer ‘aleyke ald-
 028b/04 -ılar aydı bir tavuğ alıp kil öltürey didi bü-
 028b/05 –şürüp kil didi fi’l-ḥāl barıp bir tavuğ tutup
 028b/06 kildi ‘ömer tavuqnı öltürdi fāṭımağa ‘ömer min yatur min didi
 028b/07 ‘ömer yattı fāṭıma sebağın alıp okudı ‘ömerğa taha sūre-

- 028b/08 -si hōş kildi köñliğa ĩmān şevķi tüşti ‘ömer
 028b/09 kıptı fātıma sebaķın tandırğa taşladı ağızını yaptı
 028b/10 tavuķnı ‘ömerni aldığa kıoydı ‘ömer biri kil didi yigil didi
 028b/11 fātıma yimes min didi ‘ömer ne üçün yimes min didi
 028b/12 fātıma aydı bīgāne bile aş
 028b/13 yimeklik revā i<ı>mes didi ‘ömer aydı ata ana bir niçük bīgāne
 028b/14 bolur min didi fātıma aydı mü’min irmes sin didi
 028b/15 ‘ömer aydı mindin kıorkmas mu sin didi fātıma kıorkma-
 028b/16 -s min didi ‘ömer tandırğa ne saldıñ teñri kelāmını
 028b/17 saldım didi revān alğıl teñrini kelāmı köymesün didi fātıma

29a

- 029a/01 bismillāhi’r-raḥmāni’r-raḥīm dip tandırnı açtı sebaķın aldı
 029a/02 körerler bir zerre naķş bolmapdur ‘ömer bu ḥālını körüp
 029a/03 aydı ay fātıma mini ḥazret-i resūlu’llāhnı kıaşlarığa
 029a/04 alıp bargıl ĩmān kiltüreyin didi fā{fā}tıma kıptı
 029a/05 ve derp<ı>ş resūl-i ḥüdā barur irdi fātıma yitmesdin
 029a/06 burun cebre’ıl ‘aleyhi’s-selām resūl-i ḥüdāğa aydı ‘ömer ĩmān
 029a/07 aytğalı kiledür yā fātıma sindin burun cebre’ıl ḥaber bir-
 029a/08 -diler ‘ömer kildiler peygamber ‘aleyhi’s-selāmın ayağlarığa baş
 029a/09 kıoyup yüzün sürtiler ḥazret-i ‘ömer müslimān boldı-
 029a/10 -lar ḥazret-i ‘ömer aydılar yā resūlu’llāh min müslimān boldum
 029a/11 kimdin kıorķar siz barıp ka‘beḥāneni açalı didi büt-
 029a/12 -lerni sınduralı didiler ḥazret-i resūl ‘aleyhi’s-selām aydı-
 029a/13 -lar yā ‘ömer ĩmān aytğalı kildüñ mü yā özge işge kildü-
 029a/14 -ñ mü ḥazret-i ‘ömer aydılar yā resūlu’llāh ebū cehl yüz mişkāl
 029a/15 altun yüz kıızıl tive yüz kıızıl teñe birmek (birmiş ?) irdi min
 029a/16 lāt menātdın bīzār bolayın dip kıasem yād kııldım
 029a/17 taķı lāt menātnı sözini bulda⁴⁷ (?) oğlan sözini aydı

29b

- 029b/01 resül-i hüdā ‘ömerni ırğatıp ırğatıp koydılar ‘ömer-
 029b/02 –ni yazukları töküldi andın Һazret-i ‘ömer ilgeri
 029b/03 muhammed resulu’llāh arqadın bardılar kāfirler barça kilip aydı
 029b/04 yā ‘ömer ne kıldıñ ‘ömer aydılar kim uzzadın bızār boldum
 029b/05 atalar yolıdın yandım siz her bızār boluñlar dip aydılar
 029b/06 kāfirler yā muhammed cādüger turur sin dip tarqadılar
 029b/07 kāfirlerni ağzığa taş tofrağ bolsun Һazret-i ka‘be işikini
 029b/08 aştılar bütlerini pāre pāre kıldılar Һazret-i resül
 029b/09 kireyin didiler cebre’ıl ‘aleyhi’s-selām aydılar yā muhammed kirmegil
 029b/10 kāfirler bütlerimizge tapındı digeyler Һazret-i resül-i
 029b/11 hüdā kirmediler tamām bütlerini çıkardılar andın resü-
 029b/12 -l-i hüdā kirdiler büt yukarı irdi il<i>gleri yitmedi
 029b/13 resulu’llāh aydılar yā ‘ömer üstümge çıkıp o<l> bütlerini
 029b/14 sindurğıl didiler ‘ömer resül-i hüdānıñ üstge çıkıp ilig
 029b/15 uzattı resül-i hüdā aydılar iligiñiz yiter mü ‘ömer aydılar yā resül-
 029b/16 -lu’llāh andağ añız yirge çıkıp min iligimni uzatsam ‘arşge
 029b/17 yiter didiler olarnı alıp sindurdılar ançada namāz-ı peşin boldı

30a

- 030a/01 Һazret-i ‘ömer aydılar yā resulu’llāh min müslimān boldum ne üçü-
 030a/02 –n tañ namāzını āşkārā oqumas sizler didi Һazret-i
 030a/03 resulu’llāh bilāl-i Һabeşīğa aydı tañ namāzını āşkārā
 030a/04 oqudılar maşrıqdın mağribğaça eşittiler kāfirler aydılar
 030a/05 Һazret-i ‘ömer dīngā kirdi didiler perīşān boldılar kā-
 030a/06 –firler kündin küñge ḥār⁴⁸ boldılar müslimānlıq ābādān⁴⁹ bo-
 030a/07 –ldı andağ rivāyet kılıpdurlar resül ‘aleyhi’s-selām
 030a/08 oturup irdiler yārānlarıdın bir şahābe bar irdi-
 030a/09 -ler ‘arabda kilāb kabīlesidin irdi ol şahābeniñ {ve} atını

⁴⁸ خار ḥār

⁴⁹ اوبدان ubdān

- 030a/10 dıhye-i kelbī dir irdi dıhye-i kelbī her bār ḥazret-i resūl-i ḥüdānı
 030a/11 aldılarıḡa kilse bisyār ta‘zīm dıhye ‘aceb körgülüg
 030a/12 irdi dıhye-i kelbī her bār ḥazret-i resūlu’llāhnı qaşlar-
 030a/13 –ıḡa kilse ḥazret-i şāhzāde imām ḥasan ve imām ḥüseynḡa
 030a/14 öz qaбіlesideḡı meyvelerdin kiltürüp birür irdi
 030a/15 anıñ üçün kiçik oḡlanlar meyvege māyıl
 030a/16 bolurlar dıhye şāhzāde emīrū’l-mū’mīnīn ḥasan ve ḥüseynni
 030a/17 yaḡşı nevāziş kıılır irdi ḥazret-i şāhzāde

30b

- 030b/01 imām ḥasan ve ḥüseyn dıhyeni körgeç yügürüp barıp ü-
 030b/02 -stige minip tonıdaḡı meyveni alıp yir irdi-
 030b/03 -ler andaḡ rivāyet kıılıpdurlar bir kün cebre’l ‘aleyhi’s-selām
 030b/04 dıhye-i kelb<ṭ>ni şūretide bolup kildiler ḥazret-i şāh-
 030b/05 –zāde-i imām ḥasan ve ḥüseyn dıhye-i kelbī ḥayāl kıılıp üstige
 030b/06 minip koynıḡa iliglerini salıp aḡtarur irdi resūl-i ḥüdā
 030b/07 şāhzādelerniñ bu işlerige uy<a>tılar resūl-i ḥüdā ayd-
 030b/08 -ılar ay birāderim sizni şāhzādelar dıhye-i kelbī ḥayāl
 030b/09 kıılıpdurlar çün dıhye-i kelbī her bār kilse öz qaбіlesideḡı
 030b/10 meyvelerdin alıp kilip birür irdi kiçik oḡlan
 030b/11 turur ma‘zūr tutuñ didiler irse cebre’l aydılar yā muḥammed
 030b/12 şāhzādelerde bişikde ikende ‘alī bibi fāṭıma rażi-<ya’llāhu>
 030b/13 ‘anhā şāhzādeni yıḡlanlarını uyḡulap tuymas
 030b/14 irdiler ḥüdā-yı ta‘ālānıñ fermānı birle kilip bişikler-
 030b/15 -ini titretür irdim anıñ üçün maña meyl kıılırlar
 030b/16 didiler cebre’l ‘aleyhi’s-selām aydılar miniñ maḡşadım yā resūl-
 030b/17 -lu’llāh ol irür şāhzāde imām ḥasan ve ḥüseyn mübārek

31a

- 031a/01 kıolları bu boynımge tigse ḥüdā-yı ta‘ālā şāhzādelar-
 031a/02 -niñ tufeylīdin düzaḡ otı maña ḥarām bolḡay didi-
 031a/03 -ler biliñler ve āḡāh boluñlar cebre’l düzaḡdın kırḡsa-

- 031a/04 –lar vay biziñ dig ‘āṣī <vü> cānī ne kılgay miz dip aydılar
 031a/05 bu sözde <irdiler> cebre’ıl ‘aleyhi’s-selām uçmağdın bir şāf
 031a/06 üzüm kiltürüp şāhzādelerge birdiler şāhzāde-
 031a/07 -ler yir irdiler bir üzüm imām hüseynni qolıdın tüşti
 031a/08 şāh<zāde> hasan alıp yidiler şāhzāde imām hüseyn aydı
 031a/09 ilāhī zehr bolsun didiler ve yene bir üzüm şāhzāde imām
 031a/10 hasannı qolıdın tüşti şāhzāde imām hüseyn alıp yidiler
 031a/11 imām hasan aydılar ilāhī sini bir kişi boğuzlağay didi
 031a/12 şāhzādelerniñ bu sözleri red bolmadı bu sözde
 031a/13 irdiler bir gedā kilip mescid işikde turup aydı min
 031a/14 yırakdın kilgen sā’ıl bolur min hūdānıñ ‘aşkıda
 031a/15 bir dāne üzüm birgil didi resūl-i hūdā şāhzādelerdin
 031a/16 üzümni tilediler şāhzādelar resūl-i hūdā üzüm
 031a/17 birdiler üzümni gedāğa birür hālde cebre’ıl resūlu’llāhnı qolon

31b

- 031b/01 tuttılar aydılar yā resūlu’llāh ol iblīs turur aña
 031b/02 uçmağ ta‘āmı harām turur uçmağ ta‘āmını yigey u-
 031b/03 -çmağlık bolğay didiler iblīs nevmīd bolup yandı
 031b/04 andağ rivāyet qılıpdurlar hāzret-i resūl şallā-
 031b/05 -llāhu ‘aleyhi ve sellem oturup aydılar şāhzāde imām
 031b/06 hasan ve hüseyn yığlap kirip kildiler resūl ‘aleyhi’s-selām
 031b/07 aydılar nige yığlar sizler şāhzādelar aydılar
 031b/08 ay bābā-yı büzürgvār tañla ‘īd küni caḥūd ve tersālarnıñ
 031b/09 oğlı yeñi ton keyip çıkarlar bizge keygeli ton yok
 031b/10 didiler resūl ‘aleyhi’s-selām eşitip köñülleri <ğamgīn> bo-
 031b/11 -ldılar derhāl cebre’ıl hāzır bolup sordılar yā muḥammed nige
 031b/12 ğamgīn bolduñız aydılar ay qayaşım cebre’ıl şā-
 031b/13 -hzādelar aytur tañla ‘īd küni caḥūdlarnı ve tersālarnı
 031b/14 oğlanları yeñi ton keyip çıkarlar bizniñ tonı-
 031b/15 -mız yok didiler anıñ üçün ğamgīnlig turur
 031b/16 min ol sā‘at cebre’ıl ‘aleyhi’s-selām ğayb boldılar

031b/17 bir sâ'atdin iki hülle alıp kildi resûl 'aleyhi's-selâm

32a

- 032a/01 ol hülleni alıp kildiler andın soñ cebre'ıl aydılar
 032a/02 hüdâniñ selâm aydı ba'dez selâm firişteler dürüd
 032a/03 yiberdi hüdâ-yı ta'âlâ döstum muhammedge aytgıl köñlini
 032a/04 perîşân kılmasun bu iki hülleni şâhzâdelerga ton
 032a/05 biçtiler şâhzâdeler aydılar bu zamânda aq keymek
 032a/06 resm yok boyaklık bolsa yahşı irdi resûl-i hüdâ
 032a/07 bir ayağ su kiltürüp bismillâhi'r-raḥmâni'r-raḥîm dip ol
 032a/08 hülleni suğa saldılar biri yaşıl boldı biri kızıl bo-
 032a/09 -ldı yaşılını imâm ḥasange ve kızılını imâm ḥüseynga
 032a/10 birdiler şâhzâde<ler> şâd boldılar ol hülleni ton kıldu-
 032a/11 -rup keydiler 'îdgâ çıktılar 'îd namâzını ötep
 032a/12 kildiler öyge kilip billerini yazdılar resûl 'aleyhi's-selâm
 032a/13 şâhzâde imâm ḥasannı kuçaqlap alıp yüzleriga
 032a/14 söyüp koydılar resûl 'aleyhi's-selâm körseler köyne-
 032a/15 -klerini çiyeki şâhzâdelerniñ boyunlarıga ba-
 032a/16 -tıpdur resûl-i hüdâ aydılar ay botam vâlideyn tiker köñle<ki>-
 032a/17 -ñizni yaqasını tartıpdur anıñ üçün boynuñızge

32b

- 032b/01 batıp ikilesi soyup koydıl[ar] irtesige cebre'ıl
 032b/02 'aleyhi's-selâm kilip aydılar yâ muhammed ol yaşıl ton
 032b/03 keygen oğlanı kûfe dervâzeside aynıñ onıda
 032b/04 havâricler zehr birip helâk kılurlar ol kızıl ton
 032b/05 keygen oğluñnı 'âşûr aynıñ onıda deşt-i ker-
 032b/06 -belâda koy dig boğuzlap şehîd kılurlar köñle-
 032b/07 -kini çiyeki batğanğa paylamay (?) siz didi anda niçük kılur
 032b/8 siz didiler resûl-i hüdâ cebre'ıldin bu sözni eşitip
 032b/09 bisyâr yıgladılar andın sordılar yâ cebre'ıl bu cefâlar-
 032b/10 -nı kim kılğaylar ḥazret-i cebre'ıl aydılar benî ümeyye [kabîlesi (?)]-

- 032b/11 -din kılğaylar ol vaqtda siz Һazret-i ‘alī bibi fāṭıma
 032b/12 dünyānın barganda bolur didiler resūl-i Һudā sordılar
 032b/13 yā birāderim cebre’īl şāhzādelerni mātemini kim tutarlar
 032b/14 cebre’īl aydılar āsmāndağı firişteler vuḥūş u ṭuyūr
 032b/15 deryādağı balıklar ins <ü> cinler tutarlar her ilde
 032b/16 ‘āşık şādık dōstdār-ı Һānedān ümmetleriñiz
 032b/17 her ‘aşur ayda tāze kılurlar tā kıyāmetğaça bertaraf bolmas

33a

- 033a/01 didiler irse resūl-i Һudā sordılar yā cebre’īl ol va-
 033a/02 -qtdē hīç ma‘lūm bolur mu didiler cebre’īl aydılar deşt-i
 033a/03 kerbelā tofrağıdın bir havuç tofrağ birdiler aydılar
 033a/04 tofrağını şīşege alıp saklañlar kaçan to-
 033a/05 –frağ қаңға boyalsa Һazret-i imāmlarınıñ şehīdlük
 033a/06 vaqtı yaqın bolğanı resūl ‘aleyhi’s-selām {fāṭıma} ol
 033a/07 tofrağını şīşege salıp ümmü selemege birdiler siz
 033a/08 saklañ ol vaqtıñı bilgey siz andın resūl-i
 033a/09 Һudā fāṭıma-yı zehrā rażiya’llāhu ‘anhānıñ qatığa yıǵlap
 033a/10 kirdiler fāṭımağa aydılar fāṭıma rażiya’llāhu ‘anhā⁵⁰ bu sözni
 033a/11 eşitip bīhūş bolup yıqıldılar bir sā‘atniñ
 033a/12 kiyin hūşlarığa kildiler resūl-i Һudānı fāṭıma-yı
 033a/13 zehrānı yıǵıda kördiler ‘alī rażiya’llāhu ‘anhu ḥayāl kıldı
 033a/14 şāhzādelerge bir vāqı‘a <vü> p<ī>şe kildi iken dip
 033a/15 ḥayrān qaldılar resūl-i Һudā fāṭıma-yı zehrāğa aytıp aydı
 033a/16 ‘alī rażiya’llāhu ‘anhuğa dip sordılar oǵlanlar қayan
 033a/17 bardı fāṭıma aydı oynaǵalı bardılar mübārek ḥātır-

33b

- 033b/01 –ıñızñı melūl kılmañız didi resūl-i Һudā hūcrelerige
 033b/02 kirdiler üç kün pe<y>veste çıқmadılar farz namāz çıқtı-

---

⁵⁰ عنه ‘anhu

- 033b/03 –lar yine vaktıda çıkmadılar aşhāb eşitip ğamgīn bo-
 033b/04 -ldı resūl-i hūdā çıkmaydurlar dip hayrān kaldı-
 033b/05 –lar āhirū’l-emr ebā bekr şiddīknı kirgüzdiler ne hāl turur
 033b/06 haber alıñ dip ebā bekr şiddīk resūl-i hūdānı kaşlarığa
 033b/07 kirdiler sordılar yā resūlu’llāh ne üçün çıkmadılar
 033b/08 resūl-i hūdā aylar yā ebā bekr birāderim cebre’l maña haber birdiler
 033b/09 benī ümeyyenīñ kabīlesidin sizniñ ferzendlerige cefā
 033b/10 kılğay dip aydılar mu’āviye bu sözni eşitip aydı
 033b/11 benī ümeyye kabīlesidin mindür min eger andağ bolsa min her-
 033b/12 giz⁵¹ hatun almağay min dip şart kıldı taqdīr-i hūdā-yı
 033b/13 ta’ālānı hīç kişi teğayyūr kılalması bir kün mu’āviye kazā-yı
 033b/14 hācetge olturdu fāriğ bolğandın kin özini
 033b/15 pāk kılur irdi altını çıyān çaqtı mu’āviye bīhūd boldı
 033b/16 yıkıldı ‘aqlıg<a> kilgendin <kiyin> cümle tabīblerni
 033b/17 yığıp dārū kıldılar hīç fāyide kılmağı yine bir

34a

- 034a/01 vilāyetdin bir tabīb-i hāzık alıp kildiler ol tabīb
 034a/02 aydı muña mücāma‘at kılmağ hīç ‘ilāc bolmas
 034a/03 didi mu’āviye min şart kılıp min didi ne ‘ilāc kılur
 034a/04 min didi cemī‘ şahābeler aydılar bir kabīh şüretlik yitmiş
 034a/05 yaşar kimerse bolğay didiler zarūretde bir habes dādekni
 034a/06 nikāh kılıp cimā‘ kıldılar taqdīr-i hūdā-yı ta’ālānı körüñ
 034a/07 niçe müddetdin kiyin bir oğul toğdı atını yezīd koydı-
 034a/08 lar şüm yezīd cūng boldı mu’āviye yezīdni boynığa kö-
 034a/09 -terip kilür irdi resūl-i hūdā aydılar ‘acebdür bir uçmağ-
 034a/10 -lık bir tamuğluğnı boynığa köterip kiledür didiler
 034a/11 şahābeler eşitip ta’accübğa kaldılar ammā mervān-ı har
 034a/12 ümeyye kabīlesidin irdi özini uluğ tutar irdi ammā
 034a/13 kim aşl irdi mervān-ı har-ı bedbaht şüm segī nābekār harāmzāde-i

⁵¹ هرگیز hergīz

- 034a/14 rāfızīğa haber yitti benī ümeyye nesl⁵²idin bir oğul toğdı
 034a/15 atını yezīd koydılar dip rāvī rivāyet kılıpdur mervān-ı
 034a/16 har-ı bedbaht şüm {bedbaht} fitneengīz irdi hazret-i resūl
 034a/17 ‘aleyhi’s-selām tarafığa huşūmet anıñ üçün kim bir kün ebā bekr

34b

- 034b/01 şıddıknı oğlı birle mervān-ı har uruştılar resūl-i hūdānı
 034b/02 aldığa kildi tanukluğ birdiler haṭānı mervān-ı harnı
 034b/03 boynığa koydılar resūl-i hūdā emr kıldı gīsūylarını
 034b/04 kırkıñlar dip gīsūla<r>ını kırktılar ebā bekr şıddıķ-
 034b/05 –ğa bakıp aydı bir kün bolğay siniñ oğluñnı ne işler
 034b/06 kılar miz didi işikge çıktı resūl ‘aleyhi’s-selām aydı-
 034b/07 –lar bir kün bolğay betamām halknı teşvīşğa salğay
 034b/08 dip şahābe birle ittifāk kılıp munı yırak yibermek
 034b/09 kirek dip sürüp şāmğa kavladılar kaçan kim resūl
 034b/10 ‘aleyhi’s-selām dünyādın öttiler hilāfetni ebā bekr şıddıķ-
 034b/11 –ğa emr kıldılar huṭbe oquñ imāmetlik kılıñ miniñ
 034b/12 imāmetlik kılğunça tākatım yok didiler şol ruḥşat
 034b/13 birle vefāt <bolğandın> kiyin ki āzīne küni imāmetlik kıldılar
 034b/14 aydılar kim ay müslimānlar mini ān hazret vaşıyyet kılıp
 034b/15 irdiler siz ne dir sizler bular barçası rāzī bo-
 034b/16 –ldılar mervān-ı har resūl-i hūdānı vefāt bolğanlarını
 034b/17 eşitip nāme yiberipdür resūl-i hūdā dünyādın vefāt bol-

35a

- 035a/01 –updurlar imdi ruḥşat bar mu medīnege barsam hazret-i
 035a/02 ebā bekr şıddıķ aydılar ki ol kimerseni hazret-i resūl-i hūdā
 035a/03 fitnelikdin sürüp medīnedin çıkarıp irdi-
 035a/04 –ler taķı yırakraķ barsun didiler andağ rivāyet
 035a/05 kılıpdur resūl-i hūdādın kiyin altı ayda bibi fātıma

---

⁵² نصل naşl

- 035a/06 vefât boldılar vefâtlarıdın bir kün ilgeri
 035a/07 tüş kördiler tüşleride peygamber-i hüdânı behiştde kördi-
 035a/08 -ler aldılarıda ta‘âm koyup yimey oturupdur fâtıma
 035a/09 aydılar ay baba bu ta‘âmı nige yimey siz didi resûl-i hüdâ
 035a/10 aydılar ay ferzend sizge muntazırdur min sizniñ
 035a/11 bile yiy dip bibi fâtıma bîdâr bold<i> vaqt-ı şubh bolup
 035a/12 turdılar gusl <ü> tahâret kıldılar namâz ödediler namâz
 035a/13 fâriğ bolup şâhzâdelerni soydılar tonlarını
 035a/14 ve kâküllerini yudılar taradılar aydılar ay ferzendler-
 035a/15 -im sizlerge kim ğamh‘ârlık kılğay tonlarıñnı kim yuğay
 035a/16 ve kâkülleriniñizni kim tarağay dip yığladılar şol zamân
 035a/17 hâzret-i ‘alîğa aydılar un alıp biriñ bir niçe künlüg nân

35b

- 035b/01 üçün un alıp kildiler ve hamîr kıldılar nân pü-
 035b/02 -şürdiler şâhzâdelerge nân birdiler hâzret-i
 035b/03 ‘alî fâtımanı bu işlerige hayrân qaldılar ve aydılar ay
 035b/04 fâtıma siz hiç bu vaq<t>da bu kârı kılmas irdiñiz tâ-
 035b/05 -‘at <u> ‘ibâdetdin özge işge meşğûl irmes irdiñiz bu kün
 035b/06 ne sır körüp siz dip aydı hâzret-i fâtıma aydılar kim
 035b/7 yâ ‘alî biliñ ve âgâh boluñ babamdın ayrılğalı altı
 035b/8 ay bolupdur kirek min hem sefer-i âhiret kılğay min
 035b/09 anıñ üçün bu işlerni kıldım mindin kiyin ka-
 035b/10 -lsalar hiç kişi olarnıñ kâkül<l>erini tarağuçı çıkmas
 035b/11 tonlarını yuvup nân itip birgüçi çıkmas didi
 035b/12 hâzret-i ‘alî bu sözni eşitip yığlap perîşân bo-
 035b/13 -ldılar fâtıma aydılar ay ferzendlerim yahşı kalıñ-
 035b/14 -lar dip kuçaklaşıp yığlaştılar şâhzâdeler
 035b/15 yığlaşıp aydılar ay mihrbân anamız bizni salıp kayan
 035b/16 {kayan} barur siz katıg yığlaştılar bu hâlde ir<d>i ‘alî
 035b/17 rażi<ya‘llâhu> ‘anhu yığladılar bibi fâtıma hâzret-i ‘alîğa aydılar

36a

- 036a/01 bu ferzendlerimni ‘azîz asrağıl köñül {lû} lerini cerāḥat
 036a/02 kıлмаğıl min bir kün resûlu’llāhnıñ qaşlarığa barur
 036a/03 min dip vaşıyyetlerni tamām kıldılar andın cānı-
 036a/04 çık teslīm kıldı qālū innā lillāhi ve innā ileyhi rāci‘ün⁵³ barça
 036a/05 şaḥābeler cem‘ bolup kildi körer kim şāhzādelar baş
 036a/06 baştiyaq bolup gīsūlarını <yeşip> ta‘ziyet tutup nev-
 036a/07 -ḥa birle aytur irdiler ay mihrbān anamız ceddimiz ḥazret-i
 036a/08 resûlu’llāhnı körgümüz kilse firāk otnı sizniñ
 036a/09 mübārek cemāliñ bile uçurur irdük imdi bīnevā qald-
 036a/10 -uq bizniñ bile kim hevādārlıq⁵⁴ qılğay ḥālimizdin kim
 036a/11 ḥaberdār bolğay dip zār zār çün ebr-i nevbahār yığladılar
 036a/12 bularğa vuḥūş <u> tıyūr ta‘ziyet tutup feryād kıldılar
 036a/13 ol kün gūyā kıyāmet kāyim boldı feryād <u> nevḥa gūlgūle kıldı-
 036a/14 -lar ḥazret-i ebā bekr şıddīk cümle şaḥābeler baş yalañ
 036a/15 ayak yalañ bolup yığlap irdiler resûlu’llāhnıñ yādigāri
 036a/16 közleriniñ yaruğluğı bir kün kilip sizni körse-
 036a/17 -k resûlu’llāhnı körgen dig bolur irdi imdi qayan baralı

36b

- 036b/01 kimni yüzige baqalı kimni dīdāriğe müşerref bolalı
 036b/02 köñlümüz taruqsa kimni dīdāriğe birle merhem qılalı
 036b/03 dip qatıq ta‘ziyet tutup yığlaştılar ebā bekr şıddīk
 036b/04 aydılar min resûl-i ḥüdādın eşittim kim kızım fāṭımanı
 036b/05 namāzığa ḥāzır bolup namāz ötese ḥesābsız behişt-
 036b/06 -ge kirgey dip irdiler ḥalk fāṭımanı namāzını öteyeli
 036b/07 didiler fāṭımanı ḥazret-i ‘alī özleri yudılar bu
 036b/08 teşvīş ḥazret-i ‘alīğa irdi ḥālā hīç kim öz
 036b/09 ḥatunını özi yumaq revā irmes ḥazret-i

---

⁵³ Bakara Suresi, 167. ayet

⁵⁴ حوادارلىق hevādārlıq

- 036b/10 fâtımanı cenāzege saldılar hâzret-i imām hasan ve imām
 036b/11 hüseyin aydılar ay peder-i büzürgvār cenāzeniñ tört
 036b/12 pāyesi bar üç pāyesini üç<ç>emiz tutar miz bir pāyesini
 036b/13 kim tutar didiler ol sâ'at bir āvāz kildi sizler ğam
 036b/14 yimeñler kötergüçi bar didiler bu āvāznı eşitip
 036b/15 cenāzeni köterdiler cenāze havā uçtı halk hayrān ka-
 036b/16 -ldılar yine körse orun ingen yirde hâzır bo-
 036b/17 -ldılar fâtımanı defn kıldılar hâzret-i ebā bekr şiddik

37a

- 037a/01 fâtımanıñ cenāzesini hâzır kılıñ namāzını öter
 037a/02 miz dip ğulğule kıldılar emirü'l-mü'minīn aydılar maña
 037a/03 fâtıma vaşıyyet kılıp aydılar miniñ namāzımğa hıç
 037a/04 kişi kilmesün bidedblik kılmasun dip aydılar
 037a/05 şahābeler ğazab birle aydılar bir hâzret-i fâtımanıñ
 037a/06 cenāzesini <hâzır kılıñ namāzını> ötermiz andın soñ defn kılur miz dip
 037a/07 ğulğule kıldılar hâzret-i 'alī aydılar kim halk cenāzeğa
 037a/08 zūr kıldılar derh̄ast bolmadı hâzret-i 'alī cebe keydi-
 037a/09 -ler⁵⁵ kollarığa gü<r>z aldılar aydılar kim miniñ birle kim muķā-
 037a/10 -bele bolğay dip turdılar hıç kim kilelmedi ebā bekr şiddik
 037a/11 aydılar ay şahābeler yanınlar min resül-i hüdādın
 037a/12 eşitip irdim kayu kün 'alī başlarığa cebe keyseler ko-
 037a/13 -llarığa zü'l-fikār alsa maşrıkdın mağribdin heme cem' bo-
 037a/14 -lup rāst kilelmegey didiler barçaları yandılar
 037a/15 huşūmet aradın köterildi andağ rivāyet kılıpdur-
 037a/16 -lar hâzret-i ebā bekr şiddik hilāfetge olturdılar bir kün
 037a/17 rencūr bolup yattılar barça şahābeler cem' bolup körgey kildi-

37b

- 037b/01 -ler ibn 'abbās aydılar ay halīfe resūlu'llāh rencūr bo-

---

⁵⁵ كيديلار kildiler

- 037b/02 –ldılar alifelikni sizge birdiler siz kimge bir r siz
 037b/03 sordılar azret-i eb  bekr  idd k y zlerini azret-i ‘ mer
 037b/04 tarafıge kılıp aydılar y  att b oğlı min sizge
 037b/05 birdim bu i ge sizdin orunluk ki i yok
 037b/06 turur h d -y  ta‘ l n  kullarıĝa r stlıĝ kılın  dip
 037b/07 va iyyetlerini tam m kılıp c n  k tesl m kıldı-
 037b/08 –lar kalu inn  lill hi ve inn  ileyhi r ci‘ n eb  bekr  idd k iki b rım
 037b/09 il fetge olturdılar eb  bekr  idd kn  med nege defn <kıldılar>
 037b/10 andaĝ riv yet kılıpdurlar azret-i ‘ mer il fetĝa
 037b/11 olturdılar etr f-  ‘ lemĝa n me yiberdiler zeng b r vil -
 037b/12 -yetlerĝa ma r k ve ma rib vil yetler ĝa n me yiber-
 037b/13 –diler u<lu>ĝları isl mĝa kilip in iy d kılsunlar
 037b/14 eger kilmeseler  m n aytĝalı onamasalar  zlerini  lt -r p
 037b/15 oğlı kızn  es r kıılır min dip n me yiberdiler
 037b/16 n me yitge  ‘ lem <u> alk  isl mĝa kilip in iy d kıldılar
 037b/17 isl m bes  kav  bold  ma r k ve ma rib iller ĝa ‘acem ve

38a

- 038a/01 ‘arab iller ĝa isl m azret-i ‘ mernin  zamanlarında   k -
 038a/02 –r  bold  azret-i ‘ mer ‘arab le kerini r mĝa yiberdiler k fir-
 038a/03 –lerni isl mĝa indeĝil vil yetlerini m slim n kılın lar
 038a/04 dip yiberdiler isl m  irigi kilip kistr  birle to u -
 038a/05 –ge kirdiler kistr n  le kerini  ikest birdi kistr n n  bir
 038a/06 oğl n  ve iki kızn n  es r kılıp aldılar o-
 038a/07 –ĝl n  at  h rm z kızn n  at   hrib n  irdi birinin  at 
 038a/08 n  b n  irdi beg yet   hibcem l irdi cih zn 
 038a/09 bisy r irdi  zleri birle alıp kildiler h rm zn   m n
 038a/10 aytĝıl didiler h rm z  m n aytĝalı onamad  h rm zn  ba n 
 038a/11 kistiler kızlaraĝa  m n ‘arz kıldılar kızlar ayd  bir derimiz-
 038a/12 –ni  lt rd  n ler bizni hem  lt rd  n ler dip  m n
 038a/13 aytĝalı onamad  kızlarn   lt r r  lde azret-i ‘ l 
 038a/14 kildiler ‘ l ĝa h rm z  m nĝa onamad   lt rd k didi

- 038a/15 Һазрет-и ‘alīniñ açığı kildi kişi ɵltürmekge şabrı kılma-
 038a/16 -k kirek didi Һазрет-и ‘alī aydılar bu kızlarını bir kimersege bireli ol
 038a/17 kimerse ta‘līm birsün sakin⁵⁶ bile imān kiltürgey Һазрет-и

38b

- 038b/01 ‘ömer ҡabül ҡıldılar şehribānū birle nūşbānūnı ümmü selemege
 038b/02 birdiler ümmü seleme cān <u> ten birle i‘zāz <ü> ikrām birle asra-
 038b/03 -dılar pend <ü> naşihatler kılur irdiler niçe müddetdin nerm nerm
 038b/04 naşihatler birip imānga delālet ҡıldılar tamuğ birle ҡor<qu>-
 038b/05 -tup behişt birle beşāret birip şehribānū nūşbānū imān
 038b/06 kiltürdiler Һазрет-и ‘ömer eşitip şādmān boldı Һазрет-и ‘ömer aydılar
 038b/07 yā ‘alī siz kilmesiñiz irdi bu ikisi zāyi‘ bolur irdi
 038b/08 Һазрет-и ‘ömer bir şahābedin tola bölek yiberdiler ümmü selemeğa
 038b/09 ol kızlarığa birgen böleklerni alıp kilip ümmü seleme
 038b/10 birdiler Һазрет-и ‘ömer ümmü selemeğa anıñ ol kızlarığa
 038b/11 pend <ü> naşihat kılunlar olarnı münāsib kılalı dip
 038b/12 aydılar irse ümmü seleme Һазрет-и ‘ömer birgen böleklerni
 038b/13 kızlar kiltürüp köñül<l>erige merhem birip niçe müddetdin
 038b/14 kiyin kızlarığa aydılar ay kızlarım sizler miniñ birle
 038b/15 kiçmes sizler andağ rivāyetge Һазрет-и fātıma resül
 038b/16 ‘aleyhi’s-selām birle kiçmediler Һазрет-и ‘alīga birdiler siz hem
 038b/17 ehl-i vilāyetleriñizdin sizler misāfir bolup kildiñizler

39a

- 039a/01 sizlerge hem bir maħrem bolsa niçük bolğay didiler bu söz
 039a/02 bu kızlarge düşvār kildi kızlar yığlaştılar kız<lar>
 039a/03 aydılar ay māder-i büzürgvār sizdin bu sözni aytmağıl
 039a/04 nāmünāsib⁵⁷dür ümmü seleme aydılar ay kızlarım çünki imān
 039a/05 ҡabül ҡıldıñız bu sözüm hem ҡabül ҡılıñlar kızlar aydılar

⁵⁶ سكين sakīn

⁵⁷ نامناسب nāmünāsīb

- 039a/06 andağ bolsa bizni mālımızni tükeli yandırur birsünler
 039a/07 biz kimge barsek cihāzımız birle baralı bizde hem qadr <u> kıymet bo-
 039a/08 -lğay hürmet noqşān bolmağay anıñ üçün kim biz pādīshāh-
 039a/09 –zādedür miz bizge isti‘dād⁵⁸ köp kirek ümmü seleme hāzret-i
 039a/10 ‘ömerğa kişi yiberdiler bu kız özini nisbetni (?) kılurını qabūl
 039a/11 cihāzlarını tayaldılar hāzret-i ‘ömer sa‘d vaqqāsğa aydılar
 039a/12 ol kızların cihāzı ne turur sa‘d vaqqās aydı ulu-
 039a/13 -ğınñ üç yüz tivede kiçi<k>iniñ iki yüz tivede
 039a/14 beytü’l-māl ornıda turur hāzret-i ‘ömer barçasını mükemmel
 039a/15 yükletip yiberdiler ol kızlarğa selāmet tigü-
 039a/16 –rüp birdiler bir tāre mūynı kem kılmaı kızlarğa tigürdi-
 039a/17 -ler hāzret-i ‘ömer ümmü seleme kişi yiberdiler kızların so<r>sunlar

39b

- 039b/01 selāmet tig<di> mü dip ümmü seleme kızların sordılar
 039b/02 cihāzlarını selāmet tigdi mü kızlar şādmān bolup
 039b/03 bizge selāmet tigdi didi hāzret-i ‘ömerğa barça medīne
 039b/04 halkı du‘ā kıldılar kızların sordılar kimni ihtiyār
 039b/05 kılur sizler dip bir öy üstün perde tarsun-
 039b/06 –lar biz perde içide olturalı olar birer birer ötsün
 039b/07 uluğ kiçik qaysı kişini köñlüm tartsa anı qabūl
 039b/08 kılalı āhirü’l-emr şundağ kıldılar kızlar iligler-
 039b/09 -ide la‘l <ü> cevāhir alıp olturdılar şāhābeler hūrd büzürg
 039b/10 hemesi hōş libās <keyip> birer birer öttiler kızlar perde içide
 039b/11 körüp olturdılar hāzret-i ‘ömer pādīshāhāne libās
 039b/12 keyip kildiler kızlar bu kim turur ümmü seleme aydı bular
 039b/13 hāzret-i ‘ömer resūl-i hūdā ayıp irdiler ‘ömer ehl-i islām
 039b/14 bile mübāhāt ehl-i islām ‘ömer bile mübāhāt hāzret-i ‘ömer dīnga kirmegü-
 039b/15 –nçe islām işi āşkārā bolmadı şehribānū aydı rāst
 039b/16 aytur siz birāde<r>imni öltürgen üçün birāderimni firākı

⁵⁸ استيعداد isti‘dād

039b/17 ziyāde bolur anı qabūl kılmas min didi andın ‘oṣmān kildi-

40a

- 040a/01 –ler şehribānū sordılar bu kim ümmü seleme aydı ḥazret-i ‘oṣmān
 040a/02 çehāryārlar birisi bisyār uyatlıg kimerse turur şahābe arasında
 040a/03 andın zerdārlik kişi yok turur şehribānū aydı rāst
 040a/04 aytur siz ol bisyār uyatlıg kimerse turur yıl ay kiçe ehl-i
 040a/05 beyti bile sözleşmes irmiş anı hem qabūl kılmas min
 040a/06 didi andın şehsüvār kildi bu kimdür ümmü seleme aydılar bu
 040a/07 surḥ rūy ḥazret-i ‘alī şehribānū qabūl kılmas min anıñ
 040a/08 üçün kim ḥazret-i fātımanı cüfti turur kıyāmet küni yüzlerige
 040a/09 baqalmas min didi andın ‘ömer sa‘d kildi şehribānū
 040a/10 sordı bu kim ümmü seleme aydı bu ‘ömer sa‘d turur ‘arab çiri<gini>ñ
 040a/11 şāhı turur şehribānū aydı rāst aytur siz miniñ
 040a/12 birāderimni olar tutup aldı bizlerni olar esīr kılıp
 040a/13 kildi anı hem qabūl kılmas min didi andın bülend kāmēt
 040a/14 mest kıldıñ kimerse pādīşā<hā>na libās keyip kildi şehribānū
 040a/15 sordı bu kim ümmü seleme aydı birāderzāde-i ḥaydar munı
 040a/16 atı mālīk ejder şehribānū ayd<ı> bizni vilāyetimizni uşbu bozdı
 040a/17 munı hem qabūl kılmas min didi andın soñ ḥōş şūret

40b

- 040b/01 yigit kildi şehribānū sordı bu kim ümmü seleme aydı ḥā-
 040b/02 –lid ibn velīd şehribānū aydı munı hem qabūl kılmas min didi
 040b/03 andın zübeyr ibn ‘avvām ve ḥarb ibn ‘abdu’llāh ve sa‘d ibn esved
 040b/04 ve ‘imād ibn ḥāsir ve kākā⁵⁹ ibn eşfa‘ ve ḥifz ibn yemenī ḥāşim
 040b/05 ibn ‘uṭbe⁶⁰ ve mīr ibn ḥāriş barça şahābeler birer birer ötti-
 040b/06 –ler birbirige bir ‘illet koydı andın bir yigit āl-i benī ḥāşimdin
 040b/07 bir yigit āl-i benī ümeyyedin utru kildiler āl-i benī ḥā-

⁵⁹ ققاع kākā‘

⁶⁰ خطبه ḥuṭbe

- 040b/08 –şımdın şāhzāde imām ḥasan ibn ‘alīyyü’l-murtaẓā āl-i benī
 040b/09 ümeyyedin yezīd ibn mu‘āviye kildi yezīd ‘aleyhi’l-lā‘na min ilger-
 040b/10 –i yörür min didi güft <ü> güylar bisyār boldı āhirü’l-emr ḥazret-i
 040b/11 ‘ömerni aldığa kiltürdiler ḥazret-i ‘ömer aydı şāhzāde imām
 040b/12 ḥasan ilgeri yörüsünler didi āhirü’l-emr imām ḥasan ilgeri
 040b/13 yörüdiler resūl ‘aleyhi’s-selāmnı destārlarını keyip burāk-
 040b/14 -la<r>ını minip ‘anber<ın> gīsūylarını aldılarığa salıp tolu-
 040b/15 -nay dig bolup ḳadd-i serv ḥırāmān dig bolup yüzle-
 040b/16 -ridin nūr tolanıp şīr-i gurrān dig bolup ilgeri
 040b/17 yörüdiler şehribānū sordı bu kimdür ümmü seleme aydı bu mäh-ı

41a

- 041a/01 tābān ve {meyve-yi} ‘anberēşān nūr-ı dīde-i fāṭıma-yı zehrā ve meyve-yi
 ‘alī-
 041a/02 -yyü’l-murtaẓā cigergūşe-i ḥazret-i muḥammed muştafā ya‘nī atları imām
 041a/03 ḥasan şehribānū rāst aytur siz velīkin⁶¹ za‘īfe bisyār alğan
 041a/04 turur min misāfir turur k<ı>ni <vü> cefāsını köterelmes min
 041a/05 didi yezīd-i la‘īn bile şāhzāde imām ḥüseyn atlarını
 041a/06 ḳamçılup yezīd-i la‘īndin ilgeri çıktılar şehri-
 041a/07 -bānū kördi bir zībā şüretlik yigit kilür tolun-
 041a/08 -ay dig ‘anberīn gīsūylarını nūr tolanıp⁶² turur
 041a/09 āfītāb ḥacel bolup her ḥāl bile kilür ümmü seleme şehribā-
 041a/10 –nūğa aydılar kördiñ mü ol deryā-yı nebī gevher kānı ol
 041a/11 şehsüvār-ı sābıkīn ü ḥāce-i ḥāfiḳeyn şāhzāde imām
 041a/12 ḥüseynniñ başlarığa saçtılar ümmü seleme şehri-
 041a/13 –bānūğa mübārek bolsun didiler yezīd-i la‘īn bu ḥāl körüp
 041a/14 ḥayrān bolup turdı andın ‘adāvet uruḡı ḥānedānga
 041a/15 yayıldı yezīd-i la‘īn aydı min ilgeri yörüseñ şehribānū
 041a/16 la‘l <ü> cevāhirni miniñ başımğa saçar irdi dip kīne <vü>

⁶¹ وليكين velīkīn

⁶² تونالپ tonalıp

041a/17 Һased tuta başladı cāhil bilmedi taqdīr-i Һūdā-yı ta‘ālā kimge

41b

- 041b/01 bar turur Һazret-i ‘ömer barça şahābeler şādmān boldı-
 041b/02 –lar aydılar ‘acebniñ nec<ı>b kız iken öziye mundağ
 041b/03 Һāşıl kıldılar andın barça şahābeler cem‘ bolup
 041b/04 ebū hureyreni vekīl kılıp şāhzāde imām Һüseynge birdiler
 041b/05 Һazret-i şāhzāde imām Һüseyn düldülni tutup birdiler
 041b/06 şāhzāde imām Һüseyn süvār boldılar Һazret-i ‘āyişe-yi
 041b/07 şiddīk resūl-i Һūdānı Һürmetleri kılıp yitti kadem şā-
 041b/08 –hzāda imām Һüseynni rikāblarını buse kılıp yandı-
 041b/09 -lar düldülni cılavını Һazret-i imām muḥammed ḥanefiyye tuttılar
 041b/10 arķalarıda Һazret-i ‘ömer Һazret-i ‘osmān Һazret-i ‘abbās ‘abd-
 041b/11 -u’r-raḥmān cümle şahābeler atlandılar cümle yigitler cem‘ <bolup>
 041b/12 kildiler şehribānū birle bisyār mazlūmlar kildiler medīne
 041b/13 ehliniñ mazlūmları bibi fāṭımanı yād kılıp bisyār
 041b/14 yığlaştılar vā dirīg<ā> Һazret-i fāṭıma Һazret-i resūl-i Һūdā
 041b/15 tirig bolsalar irdi ferzendiniñ sevinçi {körgüni}
 041b/16 körgey irdi dip zār zār çün ebr-i nevbahār yığlaştı-
 041b/17 –lar ol kün kökler қаpuғı açıldı şahābe ara ‘anberefşān

42a

- 042a/01 ü kākülefşān kıldılar yir kök ara ciḥān ḥōşbüy <u>
 042a/02 mu‘aṭṭar boldı şehribānūnı taḥtnı ümmü selemeni öyide yığdı-
 042a/03 -lar ol taḥtgā la‘l <ü> cevāhir saçıp mübārekbād kıldı-
 042a/04 -lar taḥtnı bir pāyesi Һazret-i ‘ömer köterdile<r> törtünçi pāye-
 042a/05 -sini Һazret-i ḥasan köterdiler i‘zāz ü ikrām bile bir niçe
 042a/06 kadem iltiler andın Һazret-i imām muḥammed ḥanefiyye köterdiler ol
 042a/07 kün bu taḥtnı Һazret-i ‘alī mübārekbād kıldılar hezār hezār
 042a/08 la‘l <ü> cevāhir nişār kıldılar medīneniñ faķırleri ḡanī bo-
 042a/09 -ldılar andın şehribānū Һazret-i imām Һüseynni sarāylarığa
 042a/10 tüşürdiler on kiçe kündüz mübārekbād kıldı<lar>

- 042a/11 andın Һazret-i ‘ömer niçe vilāyetleriġa islām irigini yiber-
 042a/12 –diler ‘adl <u> dād birle vilāyetni ārāste kıldılar Һazret-i
 042a/13 ‘ömer ražiya’llāhu ‘anhu tokuz yıl Һalīfelik kıldılar Һehribānūnı
 042a/14 siñlisi nūşbān<ū>nı Һazret-i ebā bekr şiddīknı oġu-
 042a/15 –llarıġa birdiler atları muħammed irdi Һazret-i ‘ömerni āħir-i ‘ömr-
 042a/16 –leride bir kişi bir Һulnı tutup Һazret-i ‘ömerge dād Һılıp
 042a/17 aydı bu Һulum iş Һılġan ücresini maña birmeydi didi

42b

- 042b/01 Һazret-i ‘ömer aydı bu Һulnı ġüneri bar mu didiler ġāce-
 042b/02 -si aydı ustā-yı tigirmenni Һazret-i ‘ömer aydılar
 042b/03 ay Һul künde on mişkāl altun Һāşıl ġā-
 042b/04 -canıñ turur birmek kirek dip ġükm kıldılar bu söz-
 042b/05 –din bu Һul kīne tuta başladı Һazret-i ‘ömerniñ yörür yo-
 042b/06 –llarını tusup yörür irdi bir kün Һazret-i ‘ömer yolu-
 042b/07 -ġtılar Һazret-i ‘ömer aydılar maña bir tigirmen itip birgil didi-
 042b/08 -ler Һul ġōş bolġay didi Һul niçe müddetdin Һazret-i ‘ömerni
 042b/09 seħerde mescidge barur yollarını tustı Һazret-i ‘ömerni
 042b/10 Һarınlarıġa bıçaġ saldı Һazret-i ‘ömer bīħūd bolup
 042b/11 yıķıldı şaħābeler eşitip cem‘ bolup Һabīb alıp
 042b/12 kilip Һazret-i ‘ömerni Һarınlarını tikti Һazret-i ‘ömer
 042b/13 ġāllerıġa kildiler yene Һabīb aydı namāzġa igilse-
 042b/14 -ñiz <ebrīşum> sōkölür helāk bolur siz didi Һazret-i ‘ömer aylad-
 042b/15 -ılar helāk bolsa yaħşıraq bir namāz Һalġunça dip Һoptılar
 042b/16 namāzġa turdılar igilgeç ebrīşum⁶³ sōküldi Һazret-i
 042b/17 ‘ömerni ol Һarınları ıġtı Һazret-i ‘ömer cānıġık teslīm

43a

- 043a/01 {teslīm } kıldı revā Һazret-i ‘āyişe-yi şiddīk Һaşlar-
 043a/02 -ıġa kişi yiberdiler ravzada bizge orun bar mu dip

---

⁶³ ebrīşīm ابرشيم

- 043a/03 ‘āyişe-yi şiddîk aydılar bir kişiğe yitgünçe yirdin ziyāde
 043a/04 hāl⁶⁴i yok yir bolsa icāzetperver irdim didile<r> hāzret-i
 043a/05 ‘ömerğa vākı‘a bolsa qayda qoyalı dip tefekkürde boldılar hāzret-i
 043a/06 ‘ömer aydılar min ölsem mini cenāzege salıp hāzret-i
 043a/07 resūlu’llāhnı ravzalarığa alıp barıñlar namāzımnı
 043a/08 ötep icāzet bolsa bilgey sizler ravzadın ışık
 043a/09 açılır didiler hāzret-i ‘ömer cānıçık teslīm kıldı
 043a/10 sizdin kiyyin hālīfe kim bolsun didiler ol sâ‘at
 043a/11 āl-i benī hāşimdin āl-i benī ümeyyedın hāzır irdiler hāzret-i
 043a/12 ‘ömer aydılar eger hāzret-i ‘oşmān bolsun disem ‘alīğa
 043a/13 yaman kilür eger hāzret-i ‘alī bolsun disem ‘oşmānğa
 043a/14 yaman kilür dip aydılar mindin kiyyin barça yığılıp kılğay
 043a/15 siz dip bularnı hāzret-i ‘oşmānğa <vaşıyyet> kılıp aydı
 043a/16 sizler hālīfe bolsañız imāret işini benī ümeyyeğa birmeñ
 043a/17 hāzret-i ‘alīğa aydılar siz hālīfe bolsañız benī hāşimğa

43b

- 043b/01 birmeñ dip vaşıyyet kılıp cānıçık teslīm kıldı
 043b/02 qalū innā lillāhi ve innā ileyhi rāci‘ün hāzret-i ‘ömerni yup namāz-
 043b/03 -larını ötep cenāzege salıp ravzage yitgürdiler
 043b/04 ravzadın bir āvāz kildi miniñ yarımnı maña kiltürüñ-
 043b/05 -ler dip körer kim ebā bekr şiddīknıñ sol yanında orun
 043b/06 itiklik turupdur ‘ömerni anda defn kıldılar ravza-
 043b/07 -nıñ taşdın kördiler hāzret-i ‘ömer bile hāzret-i ebā bekr
 043b/08 şiddīk körüştiler hāzret-i resūl-i hüdā hayāt ikende
 043b/09 hāzret-i ebā bekr şiddīkdın fāzıl kişi yok irdi-
 043b/10 -ler andağ rivāyet kılıpdur hāzret-i ‘ömer vefāt bolğand-
 043b/11 -ın soñ eṭrāf <u> cānibğa kişi yiberdiler altı ay
 043b/12 çirig medīnede cem‘ boldılar bu altı <ay> içide hılāfet
 043b/13 hīç kişiğe ta‘yīn bolmadı her vākı‘a bolsa şahābeler

⁶⁴ حال hāl

- 043b/14 ara ittifāk kılıp kifāyet kıldılar ḥazret-i ‘oṣmān
 043b/15 ḥazret-i ‘alī ‘abbās ve ‘abdu’r-raḥmān ibn ‘avf ṣaḥābe-i
 043b/16 kibār ḳalıp aydılar ṣaḥābe cem‘ bolup ḥazret-i resūl-
 043b/17 - lu’llāh vefāt bolğandın kiyin bu demge tiger ve on iki yıl

44a

- 044a/01 bolup irdi iki yıl altı ay ḥazret-i ebā bekr ṣıddīḳ ḥilā-
 044a/02 fetge olturdılar altı ay içide kişige bu
 044a/03 ta‘yīn bolmadı āl-i benī ümeyye ḥazret-i ‘oṣmānğa münāsib
 044a/04 turur didiler āl-i benī hāşim ḥazret-i ‘alīğa münāsib turur
 044a/05 didi güft <ü> gūylar tola boldı ‘amr ibn ‘aş ṣaḥābe arasında
 044a/06 ḳāḍī irdi ol aydı ön ḳol sol ḳol ḥazret-i resū-
 044a/07 -llu’llāhnı vaḳtıdağı kişi ḳalıp sizler ‘amr ibn ‘aş aydı
 044a/08 ebā bekr ṣıddīḳ ‘ömer rażiya’llāhu ‘anhā ḥalīfe ḳılurda söz
 044a/09 bolmadı ve yene aydılar ḥazret-i ‘ömer sizler mindin kiyin ittifāk
 044a/10 ḳılıñlar dip aydı ḥilāfetni ta‘yīn ḳılmadılar ol sebebdin
 044a/11 söz tola <boldı> āvāz biş kişidin özge lāyık kişi yok
 044a/12 turur didiler irse zübeyr ibn ‘avvām ‘abbās aydılar biz
 044a/13 ḥazret-i ‘alīni yarağ körer miz didiler irse zübeyr ibn ‘avvām
 044a/14 ‘abbās ‘amr ibn ‘aş ‘abdu’r-raḥmān ibn ‘avfğa baḳıp aydı
 044a/15 sizler ne dir sizler didi {‘avf} mu‘āviye aydı biz ḥazret-i
 044a/16 ‘oṣmānnı yarağ körer miz didiler ‘amr ibn ‘aş aydı bu söz-
 044a/17 -ler sizge ḳaldı ne dir sizler didi ḥazret-i ‘alī aydılar ḥilā-

44b

- 044b/01 -fet bu ḥazret-i resūlu’llāhğa ḥazret-i ebā bekr ṣıddīḳğa ḥazret-i
 044b/02 ‘ömerğa vefā ḳılmadı min ḳabūl ḳılmas min didiler emr <bi’l>-ma‘rūf
 044b/03 nehy <ani’l>-münkerğa meşğūl bolsam tefāvūt ḳılmasam ḳıyāmet küni
 044b/04 ‘azābğa ḳalur min didi ḥazret-i ‘oṣmān aydılar ‘alī ḳabūl
 044b/05 ḳılmadılar min hem ḳabūl ḳılmas min didi ‘amr ibn ‘aş
 044b/06 aydı bir kün ḳoyuñlar öz ehliñizler kiñeşip irte
 044b/07 bile cevāb biriñ dip ḳoydılar aḥşam āl-i benī hāşim ḥazret-i

- 044b/08 ‘alī kaşığa kilip aydılar irte Һazret-i ‘oṣmān Һabūl Һılmas
 044b/09 min dirler āl-i benī ümeyye Һazret-i ‘oṣmān kaşlarığa kilip aydılar
 044b/10 eger Һazret-i ‘alī Һabūl Һılmas siz Һabūl Һıl<ma>ñ yene Һazret-i
 044b/11 ‘alīğa ma‘zūrat Һılñ maşlaҺat üçün min
 044b/12 bolmas min diñ bizler {bizler} Һazret-i ‘alīğa aytalı
 044b/13 siz şük turuñ barçamız sizge mübārekbād Һılalı
 044b/14 siz Һabūl Һılñ dip ittifāk Һılıp kildiler mu‘ā-
 044b/15 –viye <‘amr> ibn ‘aşğa aydı eger Һazret-i ‘alī Һalīfe bolsa bār <u>
 044b/16 mülk içide müdāҺalet Һılur min andın özge vilāyet-
 044b/17 -lerğa hıç kişini ilig sunğalı Һoymas eger Һazret-i ‘oṣmān

45a

- 045a/01 Һalīfe bolsa anı bir mülk birle rāzī Һılur miz andın özge
 045a/02 vilāyetler sizge Һalur didiler ‘amr ibn ‘aş aydı sizler
 045a/03 şük turuñlar bu işni min Һılur min didi bu sā‘at
 045a/04 Һazret-i ‘alī kildiler şaҺābeler Һazret-i ‘alīğa aydılar
 045a/05 sizni mülāzemet Һılalmaduk siz Һabul Һılñ ve düşmen-
 045a/06 -leriñiz ilig altın bolsun didi Һazret-i ‘alī aydılar
 045a/07 ol kün Һabūl Һılmadım b<u> kün niçük Һabūl Һılur min didi
 045a/08 andın Һazret-i ‘oṣmānğa aydılar tañla Һazret-i ‘alīğa yene
 045a/09 ‘arz Һılur miz olmasa siz hem ötümeñ yene biz bir vilāyetdin
 045a/10 Һalīfe kiltürüp Һoyar miz ğulgule Һılalı siz şük turur
 045a/11 Һazret-i resūlu’llāhñi mübārek mühr-i yüzüklerini sizniñ Һo-
 045a/12 -lñızğa salalı andın hıç kişi melāmet Һılmas dip
 045a/13 ittifāk Һıldılar tañlası yene cem‘ bolup kildiler ‘amr ibn
 045a/14 ‘āş memleke<t> yüzükini yene Һazret-i ‘alīğa ‘arz Һıldılar
 045a/15 maşlaҺat üçün Һazret-i ‘alī bularnıñ cāsūsluқını
 045a/16 bilmediler Һabūl Һılmas min didiler Һazret-i ‘oṣmānğa ayd-
 045a/17 -ılar siz boluñ dip Һazret-i ‘oṣmān yene onamas boldılar

45b

- 045b/01 ‘amr ibn ‘aş Һazret-i resūlu’llāhñi mübārek yüzüklerini küç

- 045b/02 bile Һazret-i ‘oṣmānnı kollarıǵa saldılar memleket Һalife-
 045b/03 -siz bolur mu dip Һazret-i ‘oṣmān şük turdılar āl-i
 045b/04 benī ümeyye Һazret-i ‘oṣmān başlarıǵa yarmaq saçıp
 045b/05 sevinçiler kılıp barça şaĥābeler mübārekbād kıldı-
 045b/06 -lar āl-i benī hāşimlerǵa mertebe tüştiler uluǵ şaĥābeler irdi
 045b/07 memleke<t> hıç kişige vefā kılmas Һazret-i ‘ömer bākī turur
 045b/08 Һazret-i resū<l>-i ĥüdā aytıp irdiler andın şūrişler tola
 045b/09 bolur dip irdiler andaǵ rivāyet kılurlar Һazret-i
 045b/10 ‘oṣmān ĥilāfetge olturdılar eṭrāf-ı ‘ālemǵa nāme
 045b/11 yiberdiler şāmnı ĥalīfelıǵını mu‘āviyege birdiler āl-i benī
 045b/12 ümeyyeǵa her birige bir memleke<t> birdiler şāmnıñ nevāĥatı
 045b/13 bisyār kiñrū irdi anıñ mu‘āviyenıñ uluǵluǵı Һazret-i ‘ömer-
 045b/14 -nı zamānlarıda miñ yitti yüz yirde minber tikildi her cum‘a künler-
 045b/15 -ide miñ yitti yüz ĥuṭbe oqur irdiler <Һazret-i ‘ömer> Һazret-i ‘oṣmān-
 045b/16 -ge vaşıyyet kılıp irdiler siz ĥilāfet oltursa-
 045b/17 –ñız āl-i benī ümeyyege hıç vilāyet birmeñ sizge kılur dip

46a

- 046a/01 irdiler āĥir ‘oṣmān ĥilāfetǵa olturdılar Һazret-i ‘ömerni va-
 046a/02 -şıyyetlerini unuttılar betamāmī vilāyetlerni āl-i benī
 046a/03 ümeyyege birdiler cum‘a küni minberge çıkıp ĥuṭbe oqudılar
 046a/04 namāzdın fāriǵ bolǵandın kiyin şaĥābeler ġavǵā kıldı
 046a/05 Һazret-i resūlu’llāhnı minberleri üç pāyelik irdi üstü-
 046a/06 –ngide pāyede Һazret-i resūlu’llāh ĥuṭbe oqur irdiler ikinçi
 046a/07 pāyede Һazret-i ebā bekr şıddīk ĥuṭbe oqudılar üçünçi
 046a/08 pāyede Һazret-i ‘ömer ĥuṭbe oqudılar sizlerge ĥilāfet
 046a/09 tigdi Һazret-i resūlu’llāhnıñ ornıda ĥuṭbe oqudıñız
 046a/10 küstā<ĥ>lıǵ kıldıñız ‘izzet <ü> ĥürmet <ü> ta‘zīm kılmadıñız dip
 046a/11 bisyār melāmet kıldılar Һazret-i ‘oṣmān aydılar ay şaĥābe<ler>
 046a/12 mini melāmet kıldıñlar miniñ sizlerge ‘arzım bar aytay
 046a/13 Һazret-i resūlu’llāh üstünge pāyede ĥuṭbe oqudılar
 046a/14 ebā bekr şıddīk ikinçi pāyede Һazret-i ‘ömer üçünçi pāyede

- 046a/15 huṭbe okudılar eger tertīb saḳlasam maña nevbet yirde
 046a/16 tiger irdi islāmğa haḳāret bolur irdi resūlu'llāhniñ
 046a/17 şaḥābelerniñ vaḳtıda besī islām ḳavī irdi ḥālā islām

46b

- 046b/01 za'īf bolupdur islāmni ḥürmeti becā⁶⁵ bolğay ḥazret-i resūlu'llāh-
 046b/02 -nı şerī'atlarığa 'izzet <ü> ḥürmet <ü> ta'zīm bolğay dip
 046b/03 üstüngi pāyede huṭbe okudım didiler irse bu söz barça
 046b/04 şaḥābelerge ḥōş kildi andın ḥazret-i resūlni
 046b/05 ornıda huṭbe okumaḳ resm ḳaldı ḥazret-i 'oşmānnı va-
 046b/06 -ḳtıda ḳaḥṭlık boldı aş 'azīz boldı faḳīr üçün bisyār
 046b/07 imgeldiler şa'lebe-i ḥōş dip bir şaḥābe bar irdi 'aceb pārsā
 046b/08 irdi ḥazret-i resūlu'llāhni mescidleridin çıkmas ir-
 046b/09 -di ol besī faḳīrḥāl irdi resūlu'llāhniñ ḳatıda zek'ā-
 046b/10 -t koy içkü⁶⁶ alıp kildiler ḥazret-i resūlu'llāh barçanı
 046b/11 faḳīrlerge tuḥfe ḳıldılar ol mālın bir ḳotur oğlaḳ
 046b/12 ḳaldı anı hīç kişi almadı ol oğlaḳnı şa'lebege birdi
 046b/13 şa'lebe ol oğlaḳnı iligi bile sıladı ḳoturı tö-
 046b/14 -küldi bereket birdi firāvān māl boldı cemā'atge kilmes
 046b/15 boldı cum'age kilür boldı bir yıldın kiyin resūl-i ḥüdā
 046b/16 bir şaḥābeni buyurdılar şa'lebeni ḳoynıñ zekātını
 046b/17 ḳıḳarğıl dip ol şaḥābe barıp zekāt tiledi şa'lebe bir

47a

- 047a/01 aydı ḳotur oğlaḳ birip irdiñler yandurup
 047a/02 birey dip açığ<ı> kildi zekātınığa kilgen şaḥābeler aydı
 047a/03 teñri fermānı bile kildim zekāt tilerimiz dip ve eḳimū-
 047a/04 -'ş-şal'āte ve atū'<z-z>ek'āte⁶⁷ ḥüdā-yı ta'ālā andağ ḥükm ḳılıpdur

⁶⁵ بيجا bīcā

⁶⁶ ايجكى içki

⁶⁷ Bakara Suresi, 43. ayet.

047a/05 kırk koydın bir koy yigirmi biş tivedin bir botalağ
 047a/06 otuz öydin bir öy kilür didiler şa‘lebe bir oğlağd-
 047a/07 -ın özge hîç nirse birmeydür min dip kilip aydılar bisyār
 047a/08 zerdār irdi andın peşīmān <u> yeb<ā>b bolup zekāt mā-
 047a/09 -lının kiltürdi Һazret-i resūlu’llāh qabūl qılmadılar şa‘lebe
 047a/10 nevmīd bolup yandı burun zamān kebūter-i mescid dir irdi-
 047a/11 -ler eknūn tamuğdın kebūteri boldı Һazret-i resūlu’llāhnı
 047a/12 vaqtıda zekāt almadılar ebā bekr şıddıknıñ vaqtıda almadılar
 047a/13 Һazret-i ‘ömerni vaqtıda almadılar Һazret-i ‘oşmānnı vaqtlar-
 047a/14 -ıda qahtlık boldı faqırlerga nafaqa bolsun dip zekāt
 047a/15 alıp faqırlerga birdiler ‘arab halkı ‘oşmānga ta‘ne kıldı-
 047a/16 -lar Һazret-i resūl almağan yirdin zekāt aldıñız mervān-ı Һar-
 047a/17 -nı resūl-i Һudā fitnelikdin bir künçülüg yirge qavladılar Һazret-i

47b

047b/01 ebā bekr şıddıq üç künlüg yirge qavladılar Һazret-i ‘ömer sekiz
 047b/02 künçilig yirge qavladılar aḥirü’l-emr ‘oşmān qaşlarında
 047b/03 saqladılar ‘arab halkı cem‘ bolup gulgule kıldılar
 047b/04 siz Һazret-i resūlu’llāhnı sözlerini red kıldıñız Һazret-i
 047b/05 resūlu’llāh mervān-ı Һarnı fitnelikdin qavlap irdiler siz
 047b/06 anı kiltürdüñiz ol ança yaḥşı irmes didiler Һazret-i
 047b/07 ‘oşmān aydılar ḥilāf kılmadım min kiltürmedim özi
 047b/08 kildi didi özi kilgen kişini yandururge şerm tuttum
 047b/09 ikinçi maḥrem qayaşım turur üçünçi ol kim min tā‘atge meşğül
 047b/10 bolsam yurt işini serencām qılur didi kār vān kimerse
 047b/11 turur didiler halk aydılar Һazret-i resūl sizniñçe
 047b/12 bilmey anı qavlapmadılar iḥtiyārıñız bar didiler Һazret-i ‘oşmān
 047b/13 on yıl ḥilāfetge olturdılar Һazret-i ‘oşmānga mışırdın
 047b/14 kişi kilip mışırnıñ yigitini şikāyet kıldı yene yigitler
 047b/15 didiler Һazret-i ‘oşmān aydılar kimni tiler siz didiler mışır-
 047b/16 -dın kilgen kişiler aydı ebā bekr şıddıknı oğlını muḥammedni
 047b/17 tiler miz didiler Һazret-i ‘oşmān muḥammed ibn ebā bekr şıddıqğa

48a

- 048a/01 mışırğa yiberdiler mühr basıp muḥammedniñ ḥükmdin çıkmāsun-
 048a/02 -lar didiler muḥammed mışırdın kilgen kişi birle revān boldılar
 048a/03 mervān-ı ḥar nābekār bedbaḥt şūm mel'ūn segī ḥarāmzāde-i rāfīzī
 048a/04 ḥazret-i ebā bekr şiddīk kavlağan kişini köñlide tutup irdi
 048a/05 anıñ nesli ḥalīfe bolğunça dünyādın yok bolsun taqdīr-i
 048a/06 ḥüdā-yı ta'ālā bu irdi ḥazret-i 'oṣmān qademçāğa kirgende
 048a/07 ḥazret-i resūlni mübārek mühr-i yüzüklerini iligidin çıkarıp
 048a/08 cāmeḥ'āb⁶⁸de koyup kirer irdiler mervān-ı ḥar bedbaḥt vaktını
 048a/09 tapıp nāme bitip muḥammed ibn ebā bekrni mışırğa ḥākim kılıp yibe-
 048a/10 -rdük ırte yitse kiçege kiçege yitse ırtege koymasunlar dip
 048a/11 nişāne bitip ḥazret-i 'oṣmānnıñ mühr-i yüzüklerini basıp
 048a/12 muḥammedni arḳasıdın yiberdi qazāğa bu kişi yaşırup
 048a/13 barur irdi muḥammedniñ leşkeriğa uçradı bularnı körüp
 048a/14 bükti bular bizni körüp nige büktüñ biz müslimān turur
 048a/15 miz dip tutup muḥammed ibn ebā bekr aldığa alıp kildi söz sor-
 048a/16 -dılar sözi muḥālif çıktı muḥammed emr kılıñlar qınadılar
 048a/17 bir ḥaṭ çıktı okup körseler ḥazret-i 'oṣmānnı mührleri

48b

- 048b/01 basıqlık mundağ nişān bitilipdürler ḥazret-i 'oṣmān-
 048b/02 -nıñ ḥükmi bu kim muḥammed ibn bekrni mışırğa ḥākim kılıp yiberdük
 048b/03 ırte yitse kiçege kiçege yitse <ırtege> koymasunlar öltürsünler
 048b/04 dip çıktı muḥammed bu nişāne eşitip derğazab bolup
 048b/05 aydılar min 'oṣmānğa ne günāh kılıp irdim maña mundağ
 048b/06 qaşd kılğay dip yandılar muḥammed ibn ebā bekrniñ qabīlesi
 048b/07 cem' boldılar āl-i benī ḥāşim cemā'ati bularğa tābi' bolup
 048b/08 yanıp kilip ḥazret-i 'oṣmānnıñ işik<g>e yığılıp
 048b/09 turdılar ḥazret-i 'alī resūl-i ḥüdāniñ ravzalarığa barıp
 048b/10 i'tikāf oturup aydılar ramażān ayını onı irdi

---

⁶⁸جامه خاب cāmeḥāb

- 048b/11 Һазрет-и ‘аліға һабәр бирдilər муһаммед ибн бекр баһ болуп һазрет-и
 048b/12 ‘оғмәнни өлтүредүр дидilər ол күн һазрет-и ‘аліға икi
 048b/13 вәқи‘а болуп ирди бири и‘тиқәғға кирип ирдilər бир<i> һазрет-и
 048b/14 ресүл-и һүдә ваһийет қилип ирдilər һазрет-и ‘оғмәнни
 048b/15 ғавғәсидә чиқмаһ фитнеләр тола болғай дiп ол себеддiн
 048b/16 өзлери чиқмадılar һазрет-и шәһзәде имәм һасан вe
 048b/17 имәм һүсейнни чиқардılar һазрет-и ‘оғмәнни сарәйини

49a

- 049a/01 сақлаһлар һиҫ киши зийән җитгүрмесүн дiп шәһ-
 049a/02 –зәде имәм һасан вe имәм һүсейн қилип һазрет-и ‘оғмән-
 049a/03 -ни сарәйләриниң ишиқини алып турurlар шәһ-
 049a/04 -зәделәр көрәр қим әл-и бені һәшим сәмә‘ати һәр қайсыниң қоллар-
 049a/05 –ид<a> наҫақ алып турадур мүнәдә қиладур һазрет-и
 049a/06 ‘оғмәндiн китти кәфир болди дiп җене айтurlар
 049a/07 җә шәһзәде кән-и кевнеҗн җә нә имәм һасан вe һүсейн сиз-
 049a/08 -ләр җирақ турurlар бизләр кирип һазрет-и ‘оғмәнни
 049a/09 өлтүредүр миз дидilər шәһзәделәр айдılar биз тириг
 049a/10 бар миз һазрет-и ‘оғмәнни өлтүргели қоймас миз бейһүде
 049a/11 сөзлемәһләр һазрет-и ресүл-и һүдә зиннүреҗн [...]
 049a/12 ол һерғиз⁶⁹ дiндiн җанмас ани өлтүргүҫи кәфир
 049a/13 болур дидilər һәр ҫенд сidd <ü> сәһд қилдılar рәст қилмеди еһл-и
 049a/14 ғавғәниң улуглари айдә ай шәһзәделәр бизни
 049a/15 қоя бириң биз кирип һазрет-и ‘оғмән биле сөзлешели
 049a/16 дидilər шәһзәделәр биз тириг бар <miz> қоймас <m>из дидilər бу
 049a/17 сөзге рәзә болмади туйуқсуз һазрет-и ‘оғмәнниң

49b

- 049b/01 сарәйини арқасидиң тишип қилдilər һазрет-и ‘оғмән
 049b/02 қур’ән оқуп олтуруп айдılar бу әйетге қилдilər

⁶⁹ هرگيز hergiz

- 049b/03 kavluhu ta'ālā feseyekfikehumu'llāh ve huve's-semīu'l-'alīm⁷⁰ dip irdi-
- 049b/04 -ler ḥazret-i 'oṣmān şehīd boldılar ḵālū innā lillāhi ve innā ileyhi
- 049b/05 rāci'ūn ḥazret-i 'oṣmānnı öydin çıkardılar tūde-i
- 049b/06 fırāk üstün saldılar münādī kıldılar ḥazret-i 'oṣmān-
- 049b/07 -nı hīç kiṣi kömmesün dip aydılar ḥazret-i 'oṣmānnıñ
- 049b/08 ölügleri tofraḵ üzre yitti kiçe kündüz ḵaldı medīne
- 049b/09 içidegi itler cem' bolup ḥazret-i 'oṣmānnıñ ölü-
- 049b/10 -glerini saḵladılar hīç nimersemi ağzı tigmedi yitti
- 049b/11 kündin kiyin ḥazret-i 'alī i'tikāf çıkıp ḥazret-i
- 049b/12 'oṣmānnıñ ölüglerini kördiler imdi namāzını ödep
- 049b/13 defn kılalı didi ḥalk biz ḥazret-i 'oṣmānnıñ ölügler-
- 049b/14 -ini müslimānlarnıñ ziyāretgāhıda ḵoymas miz didiler
- 049b/15 güft <ü> gūylar kiçti āḥir ḵoymadılar ḥazret-i 'alī aydılar and-
- 049b/16 -aḡ bolsa gūristān⁷¹-ı baḵī' de ḵoyalı didiler anı hem ḵabūl
- 049b/17 kılmadılar āḥir ol fitneengīz aydılar sarāyını içide ḵoyalı

50a

- 050a/01 didi ḥazret-i 'alī çāre tapmadılar bu sözge rāzī bolup
- 050a/02 aydılar ḥūb sizler ḵayda ḵoyalı diseñler anda
- 050a/03 ḵoyalı di<di>ler āḥir 'oṣmānnı özleriniñ {d} sarāylarıda ḵo-
- 050a/04 -ydılar andaḡ rivāyet kılıpdur andın ḥazret-i 'alī
- 050a/05 ḥilāfetge olturdılar her vilāyetlerge imāret üçün
- 050a/06 kiṣi yiberdiler cihānnı öz taṣarruflarıda kıldılar ḥazret-i
- 050a/07 'alī ḥilāfetge olturgen üçün mervān-ı ḥar şūm bedbaḥt
- 050a/08 mel'ūn seg nābekār ḥarāmzāde-i rāfızī fitne kılgan üçün
- 050a/09 ḵorḵup şāmga ḵaçtı bu ḥaberni mu'āviye eşitti mervān-ı ḥar
- 050a/10 kildi dip çarlap söz sordı mervān-ı ḥar mu'āviyege aydı ḥazret-i
- 050a/11 'oṣmānnı āl-i benī hāṣim ḡavḡā kılıp şehīd kıldılar
- 050a/12 ḥazret-i 'alī ḥilāfetge olturdılar didi irse mu'āviye-

⁷⁰ Bakara Suresi, 137. ayet.

⁷¹ گورستان gūrūstān

- 050a/13 -niñ ğazabı kildi aydı ħazret-i ‘oṣmān vefāt bolup-
 050a/14 -durlar ħilāfet ħazret-i ‘alīğa tigmes maña tiger dip üç
 050a/15 yüz çirig cem‘ kıldı şahābelerniñ tolarakı şāmda
 050a/16 irdi anıñ üçün şām vilāyeti besī kiñrülük bisyār
 050a/17 irdi ol şahābeler cem‘ bolup irdiler ‘āyişe-yi şiddīk şāmlık

50b

- 050b/01 irdiler mu‘āviye nigāhdāştlıĝ kılur irdi
 050b/02 ‘āyişe-yi şiddīk mu‘āviyeni birāder tutup irdi mu‘āviye ‘āyişe-yi
 050b/03 şiddīk başlık cümle-i şahābelerni kaşıĝa çarlap maña
 050b/04 hem ħilāfet tiger dip aydı şahābeler aydılar yā mu‘āviye
 050b/05 sizge ne sebebdin ħilāfet tiger dip sordılar mu‘āvi-
 050b/06 -ye aydı bir kün resūl-i ħudā yā ħalīfe biri kiliñ dip
 050b/07 aytıp [ir]diler uşbu delīl bile aytur min ve yene aytur kim ħazret-i
 050b/08 ‘oṣmān vefāt bolupdur ħilāfet maña tiger ħazret-i
 050b/09 ‘alīğa tigmes dip çirig tartıp medīnege kildi mund-
 050b/10 -ın ilgeri mundaĝ ağır çirig bolĝalı yok irdi bu ağır
 050b/11 çirig kilürini emīrĝa aydılar mu‘āviye aytur irmiş ħazret-i
 050b/12 ‘oṣmān vefāt bolupdur ħilāfet maña tiger ‘alīğa tigmes
 050b/13 dip ağır çirig bile kilür irmiş ne ‘ilāc kılur miz
 050b/14 didi ħazret-i ‘alī bu ħaberni eşitip tefekkürge qaldılar ‘aceb
 050b/15 işdür islām çirig<ige> oĝ atsaĝ revā irmes eger oĝ
 050b/16 atmasaĝ bu fitne memleketni ħarāb kılur ikinçi medīneniñ
 050b/17 tokluĝı şām bile turur şāmĝa yaĝı bolsaĝ ħalāyıklar

51a

- 051a/01 ta‘āmsız niçük turulgey didiler bu endīşe ‘alīniñ köñül-
 051a/02 -leriĝa tüşti ikinçi bu kim resūl-i ħudā ‘alīğa aytıp irdi
 051a/03 mu‘āviye sizlerĝa yaĝı bolsa olar birle uruşmañ
 051a/04 olarĝa naşīhat kılıñ kaçan sizlerge qaşd kılsalar
 051a/05 andın kiyin uruşuñlar ol cengde helāk bolurlar
 051a/06 ammā ħazr<et>-i ‘alī imām ħasan ve imām ħüseyn cevalānlar

051a/07 bolup aytadur peder-i büzürgvār bizni kıoya biriñ mu‘āviye
 051a/08 birle sözle {r}şür miz di<di>ler bu sözde irdiler kim mu‘āvi-
 051a/09 -ye <‘amr > ibn ‘āş tavf ibn kenāne şām ibn ‘uṭbe ibn şafvā-
 051a/10 -nnı ḥazret-i ‘alīğa ilçi kılıp yiberdi bular kilip ‘alīğa
 051a/11 selām kıldılar bu cevāb selām birip aydılar siz-
 051a/12 -ler hem mu‘āviyege yār bolup kildiñ mü olar
 051a/13 aydılar yā ‘alī sizler ara şulḥ kılğalı kildük uruşğa
 051a/14 rāzımız yok ḥazret-i ‘alī aydılar kim rāst aytur siz
 051a/15 yaḥşılık üçün kilseñler munça ağır çirig bile kilmes
 051a/16 irdiñiz rāst aytıñız mu‘āviye ne fikr kıldı ‘amr ibn ‘āş
 051a/17 aydı resül ḥüdānıñ ravzalarını ziyāret kılğalı kildi bir

51b

051b/01 söz bu kim ḥazret-i ‘oşmān vefāt bolupdurlar ḥilāfet
 051b/02 maña tiger ‘alīğa tigmes dip kildi mu‘āviye
 051b/03 aydı kim ‘alīğa aytıñlar miniñ bey‘atımnı kabūl kılsa yanar
 051b/04 min bolmasa yanmas min uruşur min dirür ḥazret-i ‘alī
 051b/05 aydılar mu‘āviyege aytıñlar ḥazret-i ‘oşmānnı ğavgāsıda
 051b/06 min yok irdim ‘itikāfdın çıkıp ḥazret-i ‘oşmān öltü-
 051b/07 -rgüçi tapmadım eger tapsam irdi kışāş maña tiger irdi
 051b/08 ḥalīfe berḥaḳ turur ḥazret-i resül-i ḥüdā ḥalīfe digen
 051b/09 bolsalar rāst turur şāmğa ḥalīfe boldı dip bu cevāb-
 051b/10 -lar aytıp ilçini yandurdılar tañlasıge benī hāşim leşker-
 051b/11 -ini cem‘ kıldılar yitmiş miñ ir çıktı ḥükm kıldı medīne-
 051b/12 -din çıkıp şahrāğa tüşüñler dip tamām leşkeri çıkıp āb-ı
 051b/13 ‘alef digen yirge tüştiler ḥazret-i ‘alīni leşkeri
 051b/14 birbirige körünür irdi mu‘āviye münādī kıldurdı medīne
 051b/15 ehliğa ta‘ām satmañlar dip ḥükm kıldı medīne ehliğa
 051b/16 kaḥṭlik bolsun dip mu‘āviye her kün şaḥābelerğa laṭif <ü>
 051b/17 lezīz ta‘āmlar birür irdi bu sebebdin ‘alīnıñ leşkeridin

52a

- 052a/01 şahābe kilip mu‘āviye qaşıdın ta‘āmlar yip kilür
 052a/02 irdi namāzını ‘alī bile oqur irdi ‘alīniñ leşkeride arfa
 052a/03 nānını tapmay helāk bolğay miz didi bir kün mu‘āviye aydı ay
 052a/04 şahābeler miniñ qaşımnda elvān türlüg ta‘ām yir siz-
 052a/05 –ler namāznı ‘alī birle {birle} öter siz ebū hureyre aydı ay mu‘āviye
 052a/06 siniñ ta‘āmniñ uluğ ‘alīniñ hürmeti uluğ halife
 052a/07 berhaq turur mu‘āviye şük turdı bu çirig altı ay yanmadı
 052a/08 mu‘āviye çirig bir kün kilip ‘alīğa aytur nige uruşmas
 052a/09 ya nige bey‘at kılmas sin qorqar mu sin dip ta‘ne kılur
 052a/10 irdi ‘alī ta‘nesiğa şabr kılur irdiler ta‘nesini eşitmes
 052a/11 irdiler anıñ üçün resül-i hüdā aytıp irdiler yā
 052a/12 ‘alī mu‘āviye gavğāsıda dem urmağıl dip hażret-i ‘alīni leşker-
 052a/13 -idin gürüh gürüh halk ayrılıp her tarafge bardılar
 052a/14 bir pāresi mu‘āviyege kirdi hażret-i ‘alī bile yitmiş kişi
 052a/15 kaldı mu‘āviye çirigidin ‘alīğa aytur irdiler nige u-
 052a/16 -ruşmas sin uruşğalı tākātıñ <yok irse> nige baş alıp
 052a/17 kitmes sin dip ta‘ne kılur irdiler şāhzādeler bu

52b

- 052b/01 sözge tākāt kılalmay yıqlap hażret-i ‘alīniñ qaşlarığa
 052b/02 kildiler ay peder-i büzürgvār bu sözlerge bizniñ tākātımız
 052b/03 yok uruşadur miz bizge icāzet biriñ hażret-i
 052b/04 resülü’llāh sizni esedu’llāh dip irdiler uşbu hāl dip
 052b/05 aydılar şāhzādeler gayret kılğangā körüp olarnı
 052b/06 başlarını koyunlarığa alıp aydılar ay ferzend-
 052b/07 -lerim yıqlamañlar hüdā-yı ta‘ālānı haqqı tañla atlanalı
 052b/08 zü’l-fikārnı qolumge alay şām çirigni andağ kıray
 052b/09 kim bār-ı ‘ālemğa hōş kilgey müslimānlar nāhaq ölmesün dip
 052b/10 şabr <u> taḥammül kıldım āl-i benī hāşimğa haber boldı hażret-i ‘alī
 052b/11 tañla uruşmaççı boldı didi barçası cem‘ bolup
 052b/12 kildiler āl-i benī hāşimğa aydılar sizler kiliñler tañla

- 052b/13 mu‘āviye çirigi birle berhem uray inşallah <hüdā-yı> ta‘ālā sizler temāşā
 052b/14 kılıñlar tañlası mu‘āviye çirigidin naqqāre nefir kerrenāy
 052b/15 sinç āvāzı kildi mu‘āviye leşkerini yasap şaf şaf bo-
 052b/16 –lup uruş yirige kilip turdı hāzret-i ‘alī namāz-ı bāmdād-
 052b/17 -dın yanıp hāzret-i nūh peygamberni tayağını kol<l>arığa alıp

53a

- 053a/01 başlarığa resūlu’llāhnı destārlarını keyip
 053a/02 hāzret-i nūh peygamberni tayağını timūr bile bend kılğan
 053a/03 irdi tār‘īhde aytıp irdiler ol tayağını ağırlığı
 053a/04 miñ batman irdi hāzret-i ‘alī düldülni minip bu
 053a/05 tayağ birle bu itlerni uray dip mu‘āviye çir-
 053a/06 –ig<iğa> yüzlendiler mu‘āviye on miñ kişi bile hamle kıldı
 053a/07 ol kün andağ katıg uruş boldı gūyā kıyāmet bo-
 053a/08 -ldı ol tayağ birle alarnıñ başığa urar irdi heme-
 053a/09 -si urup berhem birdiler şāhzāde imām hasan ve imām
 053a/10 hüseyin ve imām muḥammed ḥanefiyye bu ferzendi arķalarındın kirdiler
 053a/11 şāmlıklarnı bisyār öltürdiler mu‘āviye çirigini
 053a/12 meymeneni meyserege meysereni meymenege çaptılar ol çirig bile
 053a/13 ‘āyişe-yi şiddīk<ğ>a bar irdi şāhzāde imām hasan ve imām
 053a/14 hüseyinni körüp ḥayrān qaldılar hāzret-i resūlu’llāh-
 053a/15 -ğa oḥşaydur dip perīşān boldılar resūlu’llāhnı
 053a/16 cemāllerini kördüm bisyār sevindiler ol kim turur dip
 053a/17 sordılar olar imām hasan ve imām hüseyin didiler ol

53b

- 053b/01 sā‘atde şāhzādeler ‘āyişe-yi şiddīknı körüp aydılar
 053b/02 şerm tutmas mu sin hāzret-i resūlu’llāhnı cūfti bolup
 053b/03 fer<z>endleriğa cefā kılur sin didi ‘āyişe-yi şiddīk aydılar
 053b/04 ay nūr-ı dīde-i muḥammed resūlu’llāh andağ dir sizler dip yığlad-
 053b/05 –ılar andın hāzret-i ‘alī yitip kildi başlarığa yaşı
 053b/06 ‘işābe bağlap iliglerige çūbdaste alıp kildiler

053b/07 mu ‘āviye aydı resūlu’llāh aytıp irdiler kayu kün ‘alī <başlarığa> ya-
 053b/08 -şıl <‘işābe>bağlap <iliglerige> çūbdaste alsalar ol kün ‘alīdin çatıg
 053b/09 qor<q>maq kirek maşrıqdın mağrib halkı yığılsa berāber kilmes
 053b/10 dip irdiler bu söz mu ‘āviyeni köñlige tüşti qor<q>dı
 053b/11 hāzret-i ‘alī çūbdaste bile ‘āyişe ni uray dip irdiler
 053b/12 ‘āyişe yığlap hānedānı resūlu’llāh haqqı ve hürmeti üçün
 053b/13 kol silteleñ didi hāzret-i <‘alī> yandılar mu ‘āviyeni kırk miñ
 053b/14 leşkeridin yitti miñ kişisi qaldı hāzret-i ‘alīnı ko-
 053b/15 -llarında nābūd boldı olca bisyār aldılar ferāgat bile med<ı>-
 053b/16 -nege yandılar şahābeler mu ‘āviye bile hāzret-i ‘alī qaşığa
 053b/17 kilip aydılar biz ara muşālağa kılğalı kildüñ teñrini

54a

054a/01 kullarını nāhaq ölmesün didiler hāzret-i ‘alī aydılar
 054a/02 sizler niçük yarağ kılsañ andağ bolsun didiler
 054a/03 şahābeler aydılar andağ bolsa hāzret-i ‘osmān birgen şām
 054a/04 vilāyetini mu ‘āviyege biriñ andın özge vilāyetler betamām
 054a/05 sizge bolsun hāzret-i <‘alī > aydı ‘osmānnı vaqtıda niçük bolsa andağ
 054a/06 bolsun āhir mu ‘āviye şāmğa yandı hāzret-i ‘alī medīne
 054a/07 yandılar ‘ırāq ‘acem yemen halkı hāzret-i ‘alīğa müsellemler boldı
 054a/08 qayda düşmen bolsa qahr kıldılar gāh freng gāh rüm vılā-
 054a/09 -yatlarığa barur irdiler andağ rivāyet kılıpdur
 054a/10 hāzret-i resūlu’llāh çehāryār ve cümle şahābeler bile mescidniñ
 054a/11 alldın ötüp barur irdiler mescid içide bir oğlan
 054a/12 yığlap yatıpdur heme şahābeler bu oğlannı zārīsığa
 054a/13 tākāt tutulmaydur yığladılar hāzret-i resūlu’llāh tebessüm kıldı
 054a/14 {kıldı} çehāryārlar ve şahābeler sordılar yā resūlu’llāh
 054a/15 biz bu oğlannıñ zārīsığa tākāt tutalmaydur miz
 054a/16 hāzretler tebessüm kıldılar resūl-i hūdā aydılar bu oğla-
 054a/17 -n ol gārazda yığlaydur her kişi mini alıp asras<un> min ol

54b

- 054b/01 alalı kişini şehīd kıılır min dirür çehāryār şahābeler didiler
 054b/02 hāzret-i resūldin bu sözni eşitip almadılar
 054b/03 hāzret-i ‘alī bisyār bülend himmet irdiler her ne kılsa mini
 054b/04 kılsun didi alıp asradılar atını ‘abdu’r-raḥmān ibn
 054b/05 mülcem koydılar hāzret-i ‘alī yitti yıl hilāfetge olturdı-
 054b/06 -lar ‘abdu’r-raḥmān cūng boldı hāzret-i ‘alī ‘abdu’r-raḥmānnı
 054b/07 at bağıalı koydılar hāzret-i ‘alī ‘abdu’r-raḥmānnı havāricler-
 054b/08 -ğa gāzātğa buyurdılar ‘abdu’r-raḥmān havāriclerini aldı ‘abdu’r-raḥmān bir
 kıılıç alıp hāzret-i
 054b/09 ‘alīni aldıda koydı hāzret-i ‘alī almadılar ‘abdu’r-raḥmān halvetde
 054b/10 aydı kim yā ‘alī bu kıılıçnı miñ dinār zer bile rāst kılgān
 054b/11 yene miñ dinār altun ḥarc zerde suğargān turur bu kıılıç
 054b/12 dig kıılıç ‘arab içinde bir bar yā iki bar turur ne dip almay siz didi
 054b/13 hāzret-i ‘alī arkalarını ögürüp aydılar min dip alğay
 054b/14 min bir küni bolğay sin öz murādñıñ üçün bu kıılıçnı maña
 054b/15 derkār kıılır sin didiler ‘abdu’r-raḥmān bu sözni ‘alīdin eşitip
 054b/16 bīhūş boldı bir zamāndın soñ hūşığa kildi yā
 054b/17 emīr eger hāzretlerige ma‘lūm bolsa mindin vākı‘a şādır bolsa

55a

- 055a/01 fermān kılsañız bir kişini qolumnı bağlasa mini sengsār
 055a/02 kılsa ya mini iki qolumnı kisse öz diyārımdın ümīd üzüp
 055a/03 hāzretiñizge mübārek cemāliñizni ārzū kıılıp tofrak
 055a/04 yastanmaqnı qarār kıılıp kilipdür min miniñ köñlü-
 055a/05 -mde bir zerre gumān-ı küdüret yoktur dip perīşān bolup turdı
 055a/06 hāzret-i ‘alī aydılar şerī‘atda andağ aymasdur kişi günāh
 055a/07 kıılmağunça anı öltürüp bolmas ezelde bolğan iş
 055a/08 hergiz bir ‘aks bolmas ḥaḳ ‘azze ve celledin maña andağ ḥaber birip-
 055a/09 -dür hergiz⁷² gālaṭ bolmas didiler ‘abdu’r-raḥmān bir kimersenı kıızığa

⁷² هرگیز hergīz

- 055a/10 'āşık boldı ol kız kişige nikāh kılıklığdur didi
 055a/11 'abdu'r-raḥmān zūr bile aladur min kızını ata anası 'alīni
 055a/12 kaşığa kildi aydı yā 'alī bu kızım bir kişige nikāh kılıklığ
 055a/13 irdi 'abdu'r-raḥmān zūr bile aladur min dirür niçük kılur miz
 055a/14 didi ḥazret-i 'alī 'abdu'r-raḥmāndın sordılar andağ mu dip 'abdu'r-raḥmān
 055a/15 ārī didi ḥazret-i 'alī şerī'at bile ayurmak kirek dip ḥukm kıldı-
 055a/16 -lar ol bedbaht kīne tutar boldı bir kün 'abdu'r-raḥmān at
 055a/17 suğargalı bardı ol yirde bir revāk bar irdi ol revākda bir

55b

- 055b/01 māhrūy kız bar irdi anıñ 'aksi suda köründi 'abdu'r-raḥmān
 055b/02 ol kızğa 'āşık boldı kızını anası bar irdi 'abdu'r-ra-
 055b/03 -ḥman atını öyde koyup yanıp kildi revāk-
 055b/04 -nı tigige barıp kızını anasığa aydı bu kızını birgil
 055b/05 didi kızını anası aydı birür min ammā bir şartım bar niçe
 055b/06 kiltürseñ birür min didi 'abdu'r-raḥmān sordı ne şartıñ
 055b/07 bar kızını anası aydı 'alīni öltürseñ kızımın saña
 055b/08 birür min ol <bed>baht burunğı kīneni ziyāde kıldı ḥōş
 055b/09 bolğay didi 'abdu'r-raḥmān kızını anasığa aydı bir kün vaqtını tapıp
 055b/10 andağ iş kılray dip va'de kıldı ḥazret-i 'alī tü-
 055b/11 -şleride resūl-i ḥüdānı kördi resūl 'aleyhi's-selām aydılar
 055b/12 yā 'alī vaqt bolmadı mu bizni kilip körseñiz biz sizni
 055b/13 cemāliñizğa muntazır turur miz didi irse resūl-i ḥüdā ḥayāt ikende
 055b/14 'alīğa aytıp irdiler bir kün bolur öydin çıkıp barurda
 055b/15 ite<k>iñizni işik kısar asrağan üçküñiz susar
 055b/16 ol vaq<t>da bilgey siz şahādetge yiter vaqtıñız bolğay dip
 055b/17 bir kün 'alī öydin çıkarda iteklerini işik kıstı üçkü{üçkü}-

56a

- 056a/01 -leri sustı ḥazret-i 'alī vaqt boldı 'abdu'r-raḥmān
 056a/02 kaçan tığ urar dip fikr kıldı 'abdu'r-raḥmān bir küni şāh-
 056a/03 -zādelerğa aydı ḥazret-i 'alīdin sorsañlar ne vaqtda

- 056a/04 tīg öter dip sordı bir kün şāhzādelər babalarındın
 056a/05 sordılar ne vāqtda sizge tīg ötedür hāzret-i ‘alī
 056a/06 aydılar ay ferzendlerim bu söz söz irmes aytğa-
 056a/07 -ndın kiyyin peşimān{1} bolur nedāmetler kıılır sizler
 056a/08 şāhzādelər aytıñ dip teng kıldılar hāzret-i ‘alī
 056a/09 aydılar ay cigergüşelerim her vāktāki namāzğa tursam
 056a/10 tamām a‘zālarım titrep su bolup turur şol vāqtda
 056a/11 mūy birle sanç kār kıılır namāznı mundağ korku-
 056a/12 -nç şevk <ü> zevk birle öter min dip aydılar şāhzāde<ler>
 056a/13 ‘abdu’r-raḥmānğa aydılar namāzğa tursam barça a‘zā-
 056a/14 -larım su bolur şol vāqtda tīg kār kıılır didiler hāzret-i
 056a/15 ‘alī kūfeniñ āzīne mescidige namāz-ı çāşt ötey dip
 056a/16 turup irdiler körer kim bir kişi başığa kılıç koyup
 056a/17 yatıpdur hāzret-i ‘alī aydılar kōpgıl mescid y<a>tar yir

56b

- 056b/01 irmes dip tā‘athāne turur dip namāzğa meşğul bo-
 056b/02 -ldılar ol bedbaḥt ‘abdu’r-raḥmān irdi ḥālā vāqtını
 056b/03 tapsam yene vāqtda küçüm yitmes dip ‘abdu’r-raḥmān-ı
 056b/04 bedbaḥt hāzret-i ‘alīni çaptı hāzret-i ‘alī şehīd boldılar
 056b/05 kālū innā lillāhi ve innā ileyhi rāci‘ūn hāzret-i ‘alīni kerāmetler<i> mescid
 056b/06 işiki<de> muḥkem boldı ‘abdu’r-raḥmān feryā<d> kıldı hāzret-i
 056b/07 ‘alīni öltürdi dip bu gāvḡā⁷³nı eşitip şāhzādelər
 056b/08 kıldılar mescidniñ işiki açıldı körer hāzret-i ‘alī şehīd
 056b/09 bolupdur miḥrābğa kan saçılıpdur ḥacīler kūfeğe barsa-
 056b/10 -lar ol ḡannı körerler ‘abdu’r-raḥmānnı tuttılar hāzret-i ‘alī
 056b/11 ferzendleriğe vaşiyyet kıılıp irdiler resūl ‘aleyhi’s-selāmı
 056b/12 kefenleridin bir pāre alıp {kalsam} irdim anı özü-
 056b/13 -mge kefen kıılıñlar şāhzādelər başlap namāzımnı
 056b/14 ötesüñler andın kiyyin mekke tarafiga ḡarasunlar bir

⁷³ غاوḡā

- 056b/15 aḳ tiveni bir niḳābdār yitelep kilür mini ol tivege ta-
 056b/16 -ñıp qoya biriñle<r> mini defn qılmaqlıḡ ol tive
 056b/17 tañmañlıḡ turur qıyāmet küni bile bolur min andın

57a

- 057a/01 miniñ ferzendlerim küfede turmañlar medīnede sākin⁷⁴
 057a/02 boluñlar ceddiñizni ziyāret qılıñ dip aydılar
 057a/03 imām muḥammed ḥanefiyyege aydılar miniñ birle mekke barıñlar dip
 057a/04 anda qarār alıñlar her qaysını her tarafge buyurdı-
 057a/05 -lar yene bir kiç<ik> oğullar<ı> bar irdi begāyet pārsā irdi
 057a/06 aña aydılar miniñ birle barıñ dip yene oğlanlarıḡa
 057a/07 aydılar min sizlerni anıñ üçün her tarafge bar-
 057a/08 -ıñ dip buyurdum her yirde bolsañlar düşmenler
 057a/09 zarar tigüre almaḡay didi āhirü'l-emr ḥazret-i 'alīni yudılar
 057a/10 kefenge aldılar cenāzege saldılar namāz öter yirde
 057a/11 qoydılar šāhzāde imām ḥasange iḳtidā kıldılar
 057a/12 namāz ötediler mekke tarafdın bir aḳ tiveni bir niḳābdār
 057a/13 a'rābī alıp kildi ḥazret-i 'alīni tivege tañıp ol
 057a/14 a'rābī tiveni yitelep mekke tarafge revān boldılar
 057a/15 bir niçe qadem barıp irdi šāhzādelar aydılar bu niçük
 057a/16 a'rābī iken dedemni cesetini qayan alıp barur iken
 057a/17 qıyāmet küni dedemni cesetini bu a'rābīdin taleb qılıp alalı

57b

- 057b/01 dip yügürüp a'rābīni aldını tusup aydılar
 057b/02 niçük a'rābī sin dedemni cesetini qayan alıp barur
 057b/03 sin bizge özüñni zāhir nige qılmas sin 'arabī
 057b/04 ünini çıkarmay ve yene šāhzādelar aydı ay a'rābī
 057b/05 özüñni zāhir qılḡın qıyāmet küni dedemni cesetini
 057b/06 sindin taleb qılıp alalı didiler ol a'rābī yüz-

⁷⁴ ساکین sākin

- 057b/07 -idin niķābını aldı ḥazret-i šāhzādeler körseler
 057b/08 ‘alī özleri iken şol zamān ğayb boldılar
 057b/09 šāhzādeler ta‘ziyet tuttılar ‘abdu’r-raḥmānnı ḥāzır kıldı-
 057b/10 -lar ve kılıç bile çaptılar yine bir zaḥm uray didiler küfe-
 057b/11 -lığlar aydılar ‘abdu’r-raḥmān hem ‘alī bir zaḥm urupdur siz hem bir
 057b/12 kışāş kılın iki zaḥm ursañız revā irmes didiler
 057b/13 ḥazret-i ‘alīni ferzendlerini feryād kılıp aydılar on
 057b/14 sekiz oğul miz her kıysımız bir zaḥm urar miz dip imām muḥammed
 057b/15 ḥanefiyye kılıç alıp aydılar her kişi ḥimāyet bolsa anın bile
 057b/16 sözleşür min didiler küfelığ<lar> kaçtılar šāhzādeler
 057b/17 kılıç bile çaptılar başı on bir kadem yırak barıp tüşti

58a

- 058a/01 šāhzādeler küfelığlarğa aydılar eger bizdin sizlerge
 058a/02 āzār tigse biḥil⁷⁵ boluñlar didiler küfelığlar aydılar yā šāh-
 058a/03 -zādeler babañızlar bu vilāyetğa ‘arabın misāfir kilip or-
 058a/04 -nap irdiler sizlerge közüm{m}iz üstün orun birü-
 058a/05 -r miz dip köp murā‘atlar kılurlar šāhzādeler rāzī
 058a/06 bolmadılar andağ vaşıyyet kılıp aydılar medīne barıñlar
 058a/07 biz medīne barur miz dip aydılar āḥir küfe<lık>lar bildiler mülā-
 058a/08 -yemet hīç fāyide birmeydür bu memleketni kimge taşlap barur
 058a/09 siz šāhzāde<ler> aydılar sizler özünler ara l<ā>yık kişi bo-
 058a/10 -lsa kılğay siz didiler šāhzādeler ehl-i beytlerini
 058a/11 alıp medīnege revān boldılar medīnege yittiler medīne ḥalkı
 058a/12 p<ī>şvāz çıkıp šāhzādelerini i‘zāz <ü> ikrām bile medīnege
 058a/13 alıp kirdiler šāhzādeler peygamber şallāllāhu ‘aleyhi ve sellemni
 058a/14 ravzalarını ziyāret kıldılar andağ rivāyet kılıpdur
 058a/15 ḥazret-i šāhzādeler ḥilāfetge olturdı ol şaḥābeler şıdķ <u>
 058a/16 iḥlāş bile bey‘at kıldılar ḳubeys ibn sa‘d{ī} ibn ‘ubade enşār<ī>
 058a/17 tamām kırk miñ kişi bey‘at kıldılar ḥazret-i ‘alī şehīd bo-

⁷⁵ بحیل biḥil

58b

- 058b/01 -lğanları şāmğa yitti altmış miñ kişi ‘ırāk tarafı-
 058b/02 -ge revān boldı şāhzāde imām ḥasan kırk miñ kişi bile ‘abdu’r-raḥmān-
 058b/03 -nıñ kiñige (?) tüştiler şehr-i muşulda bir ḥavāric bar irdi
 058b/04 şāhzāde imām ḥasange bisyār ḥizmetkār irdi anıñ menzi-
 058b/05 -lige bardılar mundın ilgeri yezīd kişi yiberip irdi
 058b/06 bisyār kıl birip zehr-i kātıl rāst kılıp birip irdi
 058b/07 bu zehr-i kātılni bir ‘ilāc kılıp imām ḥasange birgil dip
 058b/08 bu ḥavāric dünyā mālı üçün āḥiret sa‘ādetdin mahrūm
 058b/09 qaldı şāhzāde imām ḥasan anda tüştiler bisyār ḥiz-
 058b/10 -metkārлық kıldı āḥir zehrni şerbetge qoşup birdi
 058b/11 ol zamān köñülleri berhem boldı qursağı ağırdı
 058b/12 i‘rāz boldı ol kiçe muḥammed resūl’illāhnı şefī‘ kiltürdi
 058b/13 şifā taptılar üç merātibe ol zehrdin birdi her barı rencū<r>
 058b/14 boldılar köñüllerige nimerse zāḥir boldı bu dünyānıñ bī-
 058b/15 -vefālıǵıdın şuturbānnıñ bī‘tīkād⁷⁶lıǵıdın yād kılıp
 058b/16 bisyār perīşān boldılar her pāre rencūr boldılar du‘ā fermā-
 058b/17 -nıladılar şifā taptılar o<l> şuturbān ḥayrān qaldı bu vāqı‘a

59a

- 059a/01 kılıp mektūb mu‘āviyeǵa yiberdiler üç merātibe zehr birdim kār
 059a/02 kılmadı her nevbet ḥaṭ kılıp birdi kim cehd kıl<ma>ǵıl bu
 059a/03 kenz-i zehr-i şiyem helāhildin bir cur‘a birgil bir qatre deryāǵa
 059a/04 tamsa heme su içidegi cānvarlar bīcān bolǵay didi
 059a/05 qazārā nāmeni alıp bargan kişini köpte bolup bir
 059a/06 dıraḥt tigide tivedin tüşti ta‘ām yidi uyqusı
 059a/07 kildi uyıǵladı beyā<bā>ndın bir aç bōri çıkıp ol kişi-
 059a/08 -ni yidi tive dıraḥtge baǵlıq qaldı imām ḥasannı
 059a/09 bir ḥizmetkārları bar irdi yüz künçe māl baqıp yörür irdi
 059a/10 dıraḥtnı tigige kildi kördi kim bir tive dıraḥtge baǵlıq

---

⁷⁶ بى اعتقات bī‘tīkāt

- 059a/11 turupdur bir şîşe turupdur ol şîşeni tiveni alıp kildi
 059a/12 şā<h>zāde imām ḥasannı aldıda koydı imām ḥasan ol
 059a/13 nāmeni okup kördiler rengleri teğayyūr boldı nāmeni
 059a/14 bisātnı tigide koydılar ammā sīkin muṭāla‘a kıldılar
 059a/15 mundın hīç kimersenı ḥaberi yok imām ḥasannı mübārek yüz-
 059a/16 -leri erguvān boldı yārānlar sordılar yā imām
 059a/17 ol niçük nāme şîşe turur şāhzāde cevāb birmediler

59b

- 059b/01 yārānlar resūl-i ḥüdānı ḥadīs bile meşğūl kılıp o-
 059b/02 -lturup irdiler ḳubeys ibn sa‘d{e} sīkin ḳolını su-
 059b/03 -nup ol nāmeni alıp okup körüp söğüt yafragı
 059b/04 dig titrediler şāhzāde imām ḥasange ‘arz <kıldı> yā ibn resūl
 059b/05 maña icāzet birseñiz min şuturbāndın sorağ kılsam
 059b/06 didiler imām ḥasan aydılar min anı h‘āhlamas min {min} niçe
 059b/07 merātibe ol maña ḥizmetkārılık kıldı imdi anı ḥacāletge
 059b/08 salsam yaḥşı irmes bir allāhğa sipāriş kıldım didi-
 059b/09 -ler şāhzādedin bīcāzet şuturbānnı çarlap aldı-
 059b/10 -lar sordılar kim ay şuturbān imāmnı körgen mü sin şutur-
 059b/11 -bān aydı niçe maḥal imāmnı ḥizmetleride boldum ḳubeys aydı
 059b/12 olardı saña ne yamanlık kildi şuturbān aydı ol
 059b/13 büzürgvārdın hīç yamanlık körmedim belki şefḳat rahmet
 059b/14 luṭf <u> ‘ināyet kerem <ü> saḥāvet körgendür min didi ḳubeys aydı
 059b/15 ne üçün ‘azīz büzürgvārğa mundağ yamanlık kılgay sin
 059b/16 ol şakī yirge bakıp münker boldı ḳubeys ol zamān şutur-
 059b/17 -bānnı mu‘āviye yiberen nāmesini şîşege koyğan zehrni

60a

- 060a/01 alıp şuturbānnı aldığa koydı aydı ay ḥarāmzāde siniñ
 060a/02 yiberen nāmeñ imes mü dip aydı üç merātib zehr birdim
 060a/03 kār kılmadı dip bāz münker bolur sin bu ḥavāricni söz-
 060a/04 -ige söz ḳalmadı şermende <ü> şermsār bolup yirge bakıp turdı

060a/05 ol zamān kubeyş hizmetkārlarını buyurdılar bu ḥarāmzāde-
 060a/06 -ni soḡup öltürdiler murdār cānı tamuḡge kitti andın
 060a/07 ol menzildin köçtiler yine bir menzilge barıp tüştiler ol
 060a/08 menzilde bir kör bar irdi {bar irdi} begāyet düşmen-i ḥā-
 060a/09 -nedān irdi bir tayaḡ bar irdi ol tayaḡnı uçıḡa nīze kılıp
 060a/10 ol nīzege zehr sūrtüp ol tayaḡnı alıp namāzge kildi
 060a/11 şāhzāde imām ḥasan resūlu'llāhnı bir niçe āyet ḥadīs
 060a/12 va'z ma'rifet aytıp oturup irdi bir kör bisyār yıḡlap
 060a/13 mürīd muḡliş bolḡan dig özini körsetti ammā içide ol
 060a/14 kör küfr kemerini ehl-i beyt üçün muḡkem bağlap irdi va-
 060a/15 -ḡtını saḡlap yörür irdi namāz-ı mesciddin fāriḡ bo-
 060a/16 -lup imām ḥasan mescidni işikde turup irdi ol kör
 060a/17 'aşāsını alıp şāhzāde imām ḥasannı ünleri bile ol

60b

060b/01 {ol} tayaḡnı uçını imām ḥasannı ayaklarıḡa <sanḡtı> imām ḥasan
 060b/02 ayaḡla{nla}rını uḡratıp (?) alay didiler bolmadı ol
 060b/03 kör fehmlap taḡı ziyāde boldı zūr⁷⁷ kıldı āḡir yārān
 060b/04 kilip ḡalāş kıldılar ol kö<r>ni anḡa urdılar imām
 060b/05 aydılar daḡl kılmañlar bu dünyāda āḡiretde hem kör didi-
 060b/06 -ler andın ḡoya birdiler imām <ḡasan> rencūr boldılar ol menzil-
 060b/07 -din derḡāl köçtiler derḡāl ṡabīb alıp kildiler
 060b/08 ṡabībni közi cerāḡatge tüşti yıḡlay başladı
 060b/09 sordılar ne üçün yıḡlar siz ṡabīb aydı bu cerāḡatge
 060b/10 zehr eḡer kılıpdur min 'ilāc kılalmas min imām ḡasaḡa
 060b/11 biş mertebe zehr birdiler her barı du'ā fermānladılar resū-
 060b/12 -l-i ḡūdānı şeft' kiltürdiler şıḡḡat boldılar mu'āviye
 060b/13 şāmda irdi aña ḡaber boldı imām ḡasan ḡilāfet-
 060b/14 -ge olturdılar dip mu'āviye imām ḡasannı körey dip medīne-
 060b/15 -ge kildi şāhzāde imām <ḡasaḡa> ta'ziyet yitḡurdılar mu'āviyeni

⁷⁷ روز rūz

- 060b/16 bir şāhibcemāl kız bar irdi anı šāhzāde imām ḥasan
 060b/17 eşitip irdiler imām ḥasannı dört yüz ḥatunlar

61a

- 061a/01 bar irdi šahābelerdin bir niçe kiři yiberdiler mu‘āviye
 061a/02 aydılar {mu‘āviye aydı} min bu sözni qabūl kılay imām ḥasan
 061a/03 šāmnı ḥalīfelığını maña birseler tola birmeseler hem bir yıl-
 061a/04 -lığını birsün kızımın birür min didi imām ḥasannıñ yārān-
 061a/05 -ları bir yılğa onamadı altı ayğa mu‘āviye kızını imām
 061a/06 ḥasanga birdi mu‘āviye betamāmī memleketni öz taşarrufıda kıldı
 061a/07 šāmğa yandı āl-i benī hāşim imām ḥasannı bu işleriğa
 061a/08 nārāzī boldılar imām ḥasan begāyet kerīm irdiler niçe ay
 061a/09 kiçti imām ḥasannı sarāylarığa yine ḥilāfetge oltur-
 061a/10 -dılar mu‘āviye yine šāmdın kildiler imām ḥasannı
 061a/11 sarāylarığa tüşti mu‘āviye büzürg kimerse irdi ikinçi
 061a/12 imām ḥasannı qayın ataları irdi mu‘āviye işikde
 061a/13 olturdı şadr-ı şuffanı ihtiyār kıldılar imām ḥasan şuffa-
 061a/14 -nı kırağıda olturdılar mu‘āviye imām ḥasange aydı
 061a/15 bu altı <ay> içide otuz miñ ḥānı altun kılıp birey
 061a/16 ḥilāfetni yine maña biriñ bu otuz miñ altunı
 061a/17 yarımın öyge ḥarc kılsañız yarımın nöker ve sevdāgerğa biriñ

61b

- 061b/01 didi qalgannı her taraf kārṽān yörütüñ dip aydı
 061b/02 imāmnıñ bu sözge qazabları kilip otuz miñ
 061b/03 altunı yiberdiler bāzārdağı faḳīr miskīn bīveler-
 061b/04 -ğa biriñler dip ḥizmetkārı kızıl altunı alıp çıkıp bāzārdağı bīveler <birdiler>
 mu‘āviye aydı rāst aytıpdurlar saḳal
 061b/05 köp kişi aḥmaḳ bolur dip aḥmaḳ bolmasañız munça kızıl
 061b/06 altunı hīç kıldıñız didi imām ḥasan aydılar ay
 061b/07 mu‘āviye miniñ anam bibi fāṭıma turur siniñ anañ hind
 061b/08 kāfiri turur eşitmediñ mü bu āyetni qavlulu ta‘ālā ve’l-beled-

- 061b/09 –u't-ṭayyibu yaḥrucu nebātuhu bi-izni rabbihi, vellezī ḥabuṣe lā yaḥrucu
 061b/10 illā nekidā⁷⁸ ya'nī yağmur suy pāk yirlerge tüşse nebā-
 061b/11 -tlar üner nāpāk yirlerge tüşse şüreler üner hīç
 061b/12 ni' met susız ünmes {iz} siniñ zātiñ şüre turur ḥüsn⁷⁹ tik<g>en
 061b/13 <ḥüsn> öner dip biliñ kim şüre yirde sünbül ünmes
 061b/14 yamannı közige yaḥşı körünmes bu sözge mu'āviye derrenc boldı
 061b/15 şāmğa <yandı> altıncı merātibe yezīd şāmdın zehr rāst kılıp mervā-
 061b/16 -n-ı ḥarge yiberdi elbette {elbette} bu işdin ġāfil bolmasun-
 061b/17 -{n} batraq bu işni oḥşatıp mini köñlümni ḥōşḥāl kılsun

62a

- 062a/01 min anı her ne digen maḥşūdını bireyin dip ḥaṭ kılıp bir
 062a/02 cāsūsın yiberdi cāsūs alıp kilip mervān-ı ḥar-ı
 062a/03 mel'ün segī nābekār ḥarāmzāde-i rāfızīğa birdi mervān-ı ḥar
 062a/04 ol sā'at endīşe kılıp ne 'ilāc kılsam bolur dip irdi
 062a/05 medīnede esvīne dip bir ḥatun bar irdi her kimge
 062a/06 dellāl<l>ıķ (?) kılıp yörür irdi ol ḥatun yörümes
 062a/07 yir yok irdi bu mervān-ı ḥar bu ḥatunnı taptı sordı kim
 062a/08 ay esvīne ḥazret-i imām ḥasannı öylerige barur mu sin
 062a/09 didi ol ḥatun aydı barur min mervān-ı ḥar sordı imām
 062a/10 ḥasannı köçi birle āşinālıķıñ bar mu didi esvīne aydı āşinā-
 062a/11 -līgim bar mervān aydı saña yaşura sözüm bar sin kişi-
 062a/12 -ge aytmalıķğa şart kılsañ min saña aytay didi
 062a/13 esvīne şart kıldı mervān-ı ḥar yezīdge nāme bitip yiberdi
 062a/14 esvīneni melike-i 'ālem kıldı özi biledür şām 'ırāķ
 062a/15 rūm ḥorāsān tebriz yemen barçası sizniñ fermā<n>ıñızda bo-
 062a/16 -lsun didi imām ḥasannı ne şehir memleketi bar ne çākeri bar bu
 062a/17 işni kılr bolsa t<ı>z {tüz} bolup bu zehrni şerbetge ya ṭa'ām-

⁷⁸ Araf Suresi, 58. ayet.

⁷⁹ حسن ḥüsn

62b

- 062b/01 -ğa қошуп birsün kiçe күндүз bu işni kinde bolsun
 062b/02 dip sözni tamām kıldı esvīne zehrni alıp çıktı қа-
 062b/03 -şığa bardı ammā medīne içide ol mazlūmnı esmā hem dir irdi-
 062b/04 -ler ol mazlūm zehrni alıp Һазрет-i imām Һasanı ö-
 062b/05 -ylerige kildi ol vaқt irdi imām Һasanı esmā ö-
 062b/06 -yge kildi sa‘ādet orunlarıda olturdılar esmā aydı
 062b/07 yā imām medīne içide bisyār Һurmā fāṣī⁸⁰dur barıp Һurmā
 062b/08 alıp kiley mü didi imām bar didiler bu bedbaht bir қо-
 062b/09 -yun Һurmā alıp kildi bir Һişşesige zehr-i қātil saldı anı
 062b/10 nişānesi özige ma‘lūm irdi alıp kilip imām Һasanı
 062b/11 aldıға koydı imām aydı ay esmā bu Һurmānı ikevlen yiyeli
 062b/12 didiler her bār iki Һurmānı yir boldılar bu bedbaht özi bilip
 062b/13 zehrsiz Һurmānı yidi imām Һasan her қайдағ Һurmā kilse yidiler
 062b/14 ve yitti zehrlik Һurmānı yidiler mübārek көñül<l>eri ағрік
 062b/15 boldı ol sā‘at resūl-i Һüdānı şefī‘ kiltürdiler şıḥḥat bo-
 062b/16 -ldılar irse rāwī iḥbār andaғ rivāyet қılıpdurlar
 062b/17 şāhzāde imām Һasan biş merātibe zehr yidiler şifā taptılar

63a

- 063a/01 andın kiyin imām Һasan {esmānıñ barmas boldılar} mübā-
 063a/02 -rek Һātırıға bir nimerse zāhir boldı rāwī andaғ rivāyet
 063a/03 қılıpdur medīnede bir şaḥābe bar irdi atı ‘abdu’llāh-ı enşā-
 063a/04 -r<ṭ> irdi bir şāḥīb<cemāl> қızı bar irdi ebīḥā atlıғ anıñ şıfatı
 063a/05 şāmğa meşhūr boldı ol қıznı yezīd eşitip ebū hureyre
 063a/06 yiberdi қоşулur sözni ayғalı medīnege kildi resūl Һüdānı
 063a/07 ravzalarını ziyāret қıldılar andın çıkıp imām
 063a/08 Һasanı қаşларыға kirip көрüştiler imām Һasan aydılar
 063a/09 yā ebū hureyre ne işge kildiñiz ebū hureyre aydılar resūl-i Һüdānı
 063a/10 ravzalarını ziyāret қılғalı kildim ikinçi ‘abdu’llāh-ı enşā-

---

⁸⁰ فاشيب faṣīb

- 063a/11 –r<ī>ni kızını yezīdge koluşğalı kildim imām ḥasan aydı-
 063a/12 -lar miniñ yārānlarımın kızını maña münāsib bolur
 063a/13 mu didiler ebū hureyre aydılar sizniñ hem sözünizni
 063a/14 aytalı didiler tañlası kız atasını öyge bardılar
 063a/15 selām kılıp kirdi kız atası kaydın kilür siz didi
 063a/16 ebū hureyre aydı resūl-i ḥüdānı şaḥābeleridin bolur min atım
 063a/17 hureyre didi kız bu p<ī>r kişidin kaçmadı ebū hureyre kızını kördi

63b

- 063b/01 rağbeti kildi aydı kız kemāl bolup turur hīç de nisbet (?)
 063b/02 bolup turur mu kızını atası aydı münāsib⁸¹ ir yok
 063b/03 üçün mevķūf yörür ebū hureyre evvel özini ‘arz kıldı
 063b/04 kız kilüp siz nāmünāsib⁸² turur siz atamız ornıda turur siz
 063b/05 mundağ söz aytğay siz didi ebū hureyre aydı iki kişidin
 063b/06 söz alıp kildim kız atası aytıñ kim turur ebū hureyre
 063b/07 aydı biri şām pādişāhını oğlu yezīd biri kim turur
 063b/08 didi anı aytnas min didi eger aytsam yezīdni işi yitmes
 063b/09 didi kız atası aydı kim turur anıñ ebū hureyre aydı dünyā ve
 063b/10 āḥiret tileseñiz şāhzāde imām ḥasan turur kız ise
 063b/11 ‘ākıl irdi ḥāk dünyāğa ne i‘tibār dip imām ḥasanıñ qabūl
 063b/12 kıldım didi ebū hureyre sevinçin biriñ dip yā imām ḥasan sizni
 063b/13 kız qabūl kıldı imām ḥasan tonlarını birdiler kızını imām
 063b/14 ḥasange nikāḥ kılıp birdiler imām ḥasanıñ ḥatunları bile
 063b/15 bir toğ<ğ>an anıñdın ḥazret-i şāhzāde imām ḥasanıñ
 063b/16 bir ferzendleri bar irdi aña ‘aceb düşvār⁸³ kildi
 063b/17 yezīdge nāme {nāme} yiberdi saña kılğan kızını imām ḥasange

⁸¹ مناسب münāsīb

⁸² نه مناسب nemünāsīb

⁸³ دوشوار düşvār

64a

- 064a/01 kıldılar dip aydı bu bedbaht bu nāme körüp perīṣān
 064a/02 boldı şehribānū alğan kīnesi ḥalīfelik kīnesi bar
 064a/03 irdi kīnesi ziyāde boldı bu vākı ‘ada üç kīne bir boldı
 064a/04 yezīd mervān-ı ḥarnı çarlap kim ay mervān-ı ḥar atam mu‘āviye-
 064a/05 -ge tedbīr körgüzçi irdiñ bu işge tedbīr kılmay mu sin
 064a/06 kayda ḳadem ḳoysam ol miniñ işimni red kılur mervān-ı
 064a/07 ḥar aydı min medīnege baray bu işge tedbīr kılay didi yezīd-i
 064a/08 şūm bedbaht ḥarāmzāde ve mur<d>ār pelīd rāfīzī siñlisiga nāme
 064a/09 bitip yiberdi min eşittim imām ḥasan saña köp cefālar
 064a/10 kılur irmiş mervān-ı ḥarnı yiber<d>im imām ḥasange naş<I>ḥat
 064a/11 kılsun eger naşihatge kirmese mervān-ı ḥardın yiberdim zehr-
 064a/12 -ni birgil mervān-ı ḥar ‘iyāl <ü> uşakıñnı munda alıp kılsün
 064a/13 dip mervān-ı ḥar nāmeni alıp medīnege kildi medīne ehli
 064a/14 tefekkürge ḳaldılar bu bedbaht şūm segī ḥarāmzāde-i fitne-
 064a/15 -engīz yene ne fitne ḳılğalı kildi iken dip ḡamlık bold-
 064a/16 -ılar munı kilgeni ança yaḥşı irmes resūl-i ḥüdā mervān-ı
 064a/17 ḥarnı fitnelikdin sürüp şāmğa yiberip irdi

64b

- 064b/01 dip fikrğa ḳaldılar mervān-ı ḥar yezīdni siñlisini
 064b/02 ḳaşığa kildi yezīdni selāmnı yitgüzdi yezīdni
 064b/03 hem ḥikāyesini aydı imām ḥasanı ḥatunlar şikāyet
 064b/04 kıldı mervān-ı ḥar pelīd ança pendler birip yaraştırdı ḥatun
 064b/05 nāḳıṣū’l-‘aḳl{dın}dın kitti ‘āḳıllar aytıp tururlar
 064b/06 üç nirsedin vefā ümīd ḳılmaḳlıḳ aḥmaḳlıḳ turur
 064b/07 bu üç nirsedin cefā kilür vefā kilmes biri ḥatun
 064b/08 biri kılıç biri at mervān-ı ḥar esmānı tapay dip çıktı
 064b/09 barıp esmānı taptı aydı ay esmā zehr-i elmās alıp kildim
 064b/10 bir ‘ilācını ḳılğıl didi esmā aydı devām ḥaber birdiñ
 064b/11 min hem imāmniñ ḳaşdıda boldum hīç ‘ilāc kılm-
 064b/12 -almadım mervān-ı ḥar aydı ay esmā ḥāzır bolğıl batraq bu

- 064b/13 zehr-i elmāsnı suğa ya şerbetge ya ta‘āmge қоşup birgil
 064b/14 bu işniñ tamām bolğalı şu bolur didi ammā esmā hergiz va-
 064b/15 -qtını tapmas min didi anıñ üçün hāzretge muntazır <u>
 064b/16 rāst kılıp aydılar kiçe ve kündüz anda bolur irdi-
 064b/17 -ler esmā mervān-ı hār aydı bu zehr-i elmāsnı alıp revān boldı

65a

- 065a/01 köñlide aydı mini kişi körse andağ cevāb aytay niçe
 065a/02 zamāndın imām hasannı körmedim imdi tākātım qalmadı
 065a/03 körgeli baradur min kişi körmese işimni <kılıp> yangay min
 065a/04 dip revān boldı qazārā ol kün havā ısığ
 065a/05 boldı imām hasannı tamām uruğ <u> kayaşı hizmetkār
 065a/06 irdi uluğ kiçi<k> bende āzāde ir hatun barçaları imām
 065a/07 hasannı ayağ uçıda yatıp irdi esmā-yı şüm bedbaht <ol>
 065a/08 vaktıda bardı kördi uyquda imāmni hemhāne⁸⁴leri
 065a/09 uygattı zehr-i elmāsnı birdi alıp kildim didi kördi
 065a/10 imām hasan mübārek başlarıda bir ibrīk turupdur ağızı
 065a/11 yapuqlıq tākçe⁸⁵de şişe turupdur bu zehr-i elmāsnı
 065a/12 aña koydı tākçege koydı imām hasannı hemhāneler-
 065a/13 iğa pendler birip hōşlaşıp sīkin çıkıp kitti
 065a/14 hīç kimni bu işdin haber bolmadı nāgāh şāhzāde
 065a/15 imām hasan bīdār boldılar hemşire⁸⁶lerini çarlap
 065a/16 aydılar hālā ceddım resūl-i hūdā anam fātıma-yı zehrā atam ‘alī<yyü’l>
 065a/17 murtażā rażiya’llāhu ‘anhumā tüşümde otur<ur>lar ay ferzend-i

65b

- 065b/01 dilbendim ve ay nūr-ı dīde ciğerbendim batraq bizge qavuşu-
 065b/02 –ñ biz sizniñ üçün muntazırdur miz didiler ibrīk

⁸⁴ همخوانه hemhāne

⁸⁵ تاجچه takçe

⁸⁶ همیشره hemişere

- 065b/03 kiltürüñler tahâret kılay didi namâz ötey ibrîk
 065b/04 alıp kildiler tahâret kılıp namâz ötediler fırsatd-
 065b/05 -ın namâz-ı diger boldı namâz-ı dîger ötediler ramazân irdi
 065b/06 rûzeğa on kün bolup irdi namâz-ı şâm boldı
 065b/07 namâz-ı şâm ötediler iftârğa su didiler hemhâneler<i>
 065b/08 şişedin su <zehr-i> elmâsıdın koyup birdiler içtiler
 065b/09 çirayları yaşıl boldı köñülleri berhem boldı
 065b/10 bu ne su irdi halkumdın ötti ba<ğ>rımğa tigürü päre
 065b/11 päre boldı ol zamân şâhzâde imâm hüseyñ kildi-
 065b/12 -ler dîdâr kıyâmetge bâkî kaldı ay dîdâr birâderim qalın dü-
 065b/13 -şmenler arasında qaldıñız niçük kılgay siz
 065b/14 dip ikevlen kuçaqlaşıp yıglaştılar imâm
 065b/15 hasan aydılar ay birâderim ceddım muhammed muştafânı anam fâ-
 065b/16 -tıma-yı zehrânı atam ‘alî<yyü’l> murtażânı kördüm aydılar ay ciger-
 065b/17 -bendım şâd bolğıl dip iligimdin tutup behiştlikge

66a

- 066a/01 alıp kirdiler menzillerimni körsettiler hür gılmân-
 066a/02 -larını temâşâ kıldım andın bîdâr bolup tahâret
 066a/03 kıldım namâz ötedim namâz-ı şamnı ötedim iftârğa su didim
 066a/04 taqçedegi şişedin su koyup birdi içtim bağrım
 066a/05 päre päre boldı didiler irse imâm hüseyñ ol şîşe-
 066a/06 -ni min içip körey dip yirge urdılar sındı suyu
 066a/07 yirge töküldi ol yirdin cüş kılıp şâh şâh
 066a/08 bolup şikâfte boldı imâm hasannı rencürları bargan
 066a/09 sarı ziyâde boldı kün çıkıp nîze boy kilip irdi
 066a/10 şâhzâde imâm hasan yıkıldılar ağızlarıdın laht
 066a/11 laht kilür irdi ayak tutup irdiler yitmiş päre
 066a/12 cigertüşti yene bir rivâyetde yüz yitmiş päre ciger tüşti
 066a/13 âfîtâb bülend boldı imâm hasannı mübârek beşereleri
 066a/14 yaşıl boldı imâm hasan sordılar miniñ rengim ne
 066a/15 reng bolupdur cevâb birdiler yaşılğa mâyılğa bolup-

- 066a/16 -dur ümmü selemeğa kişi yiberdiler ol şişedegi tofra-
 066a/17 -kını açıp körsünler dip ümmü seleme yığlap imām hüseyn ka-

66b

- 066b/01 -şlarığa kirip imām hasannı ayağlarını kuçup
 066b/02 imām hasan {ve} imām hüseynniñ yüzlerini⁸⁷ yüzler-
 066b/03 -ige koyup bisyār yığlaştılar imām hasan aydılar
 066b/04 ceddin muḥammed resūlu'llāhnı aytğanları rāst kildi
 066b/05 didiler imām hüseyn sordılar resūlu'llāh ne dip irdi
 066b/06 imām hasan aydılar resūlu'llāh andağ maña andağ aytıp
 066b/07 aydılar ol küni mini mi' rācğa alıp bardılar andağ
 066b/08 islām içidegi ḥalkını barçalarınıñ menzillerini
 066b/09 betamām maña körsettiler ammā behişt içidegi iki köşki
 066b/10 kördüm her ikisin<iñ> qubbesi bar <irdi> biriniñ⁸⁸ rengi yaşılı zümrüd-
 066b/11 -<d>in anıñ rüşenlığı közümni ḥüre kıldı ve yene biriniñ
 066b/12 rengi kızıl-ı yāḳūtdın āfitāb-ı cihān tābğa zīnet birür
 066b/13 irür ol zamāndın rıdvāndın su'āl kıldım rıdvān cevāb birmedi
 066b/14 ḥazret-i resūlu'llāh ay rıdvān ne dip cevāb birmediñ
 066b/15 didiler ol zamān cebre'tıl aydılar yā resūlu'llāh rıdvān
 066b/16 eymenip cevāb birmeydür ol yaşıl köşk imām
 066b/17 hasannı menzilidür anıñ nişānesi ol turur āḥir vaqt-

67a

- 067a/01 -da imām hasange zehr birür āḥir rengi yaşıl bolur ol
 067a/02 kızıl köşk imām hüseynni menzili turur āḥir deşt-i
 067a/03 kerbelāda tīg birle şehīd kılurlar mübārek tenleri kız-
 067a/04 -ıl ḳaṅğa boyalur dip aytıp irdiler imdi ol vaqt
 067a/05 imdi yaḳın bolupdur imāmzāde birbirleriniñ boyu-
 067a/06 -nlarını kuçup yüzlerini buse kılıp andağ

⁸⁷ يوزلاريجا yüzlerige

⁸⁸ بريدك birdiñ

067a/07 yıglaştılar bu olturğan uluğ kiçik ir ve hatun
 067a/08 bende āzād barçası yıglaştılar āsmān yir bu iki
 067a/09 şāhzādelerniñ hāllerini körüp nāleğa kildiler
 067a/10 hāzret-i imām hüseyn aydılar ay kıyaşım bu cefālarını
 067a/11 sizge kim kıldı maña aytıñ min anı pāre pāre kıılır
 067a/12 didiler imām hüseyn aydılar ay birāderim hīç kimdin
 067a/13 gümān kıldıñız mu zehrni sizge <kim> birdiler imām hasan aydılar
 067a/14 anı mindin sorar ol kişini öltürmek üçün mü
 067a/15 didiler imām hüseyn aydılar ārī imām hasan aydılar min
 067a/16 ol kişidin gümān kıılır min ol kişi hüdā-yı ta‘ālā-
 067a/17 -nı ğāzabığa uçasun hüdā-yı ta‘ālā ğāzabı barçadın

67b

067b/01 katıg turur ve yene h‘āhlamas min üçün bir kişini ö-
 067b/02 -ltürgeyler dip aytmadılar imām hüseyn sordılar
 067b/03 ol kişini bilseñiz maña haber biriñ min anı köñlümde
 067b/04 düşmen bilgey min imām hasan aydılar maña hüdā-yı ta‘ālā
 067b/05 behişt rüzī kılsa evvel sini almay kirmegey min didiler yene
 067b/06 imām hasan aydılar resūl nesl⁸⁹idin bolğay min ğammāzlık
 067b/07 kılsam didiler yene imām hasan aydılar ay qarındaşım
 067b/08 ceddim resūl-i hüdā atam ‘alīyyü’l-murtażā ve anam fātima-yı zehrā
 ğammāzlık
 067b/09 kılmadılar ğammāzlık niçük maña münāsib turur atam ‘alī
 067b/10 ve anam fātima mekkeliğlarını cefāsığa şabr kıldılar kāfirler muḥammed
 067b/11 resūlu’llāhğa yamanlık kıldı bular yaḥşılık kıldı belāni küni
 067b/12 peygamberler ve evliyālarğa kilür imām hasannı bir oğlanları
 067b/13 bar irdi atı imām kāsım irdi aydı ay imām kāsım sini<ñ>
 067b/14 atañ imām hüseyn bolsun didiler imām hasan üç yıl
 067b/15 ḫalīfelıg kıldılar yene aydılar ay qarındaşım kıızıñıznı
 067b/16 imām kāsımğa biriñ ve yene imāmdın şefkat <u> mihriñiz-

⁸⁹ نصل naşl

067b/17 -ni kem kılmağay siz didi imām ḥasan esmānı ḥalvetde çarlap

68a

- 068a/01 aydılar ay cefākār mindin saña yamanlık kilgen imes
 068a/02 ne üçün miniñ ḥaqqımge munça cebr bīvefālīk miniñ cānım-
 068a/03 -ge kaşd kıldıñ munça bolup hem uruk kıyaşımğa
 068a/04 hīç kimersege aytmadım raḥīm <u> şefkat kıldım siniñ miniñ ara-
 068a/05 -mdağı işni kıyāmetge alıp mübārek yüzlerini ögür-
 068a/06 -diler imdi bargıl mundın kiyin murādıña yıtmegey sin
 068a/07 min bilipdür ol sini<ñ> köñlüñdegi murād maqşadnıñ revā bolma-
 068a/08 -gey ol bedbaht yığlay yığlağay çıkıp kitti ḥūrlar kadeḥle-
 068a/09 -rde şarāben ṭahūrñ iliglerige alıp aytadur biz
 068a/10 sizniñ üçün muntazır turur miz imām ḥasan ḥūrlarnı körüp
 068a/11 bu dünyāda turğıları kilmedi imām ḥasan aydılar ay qarında-
 068a/12 -şım imām ḥüseyn kulağıññı biri tutğıl didi imām ḥüseyn kula-
 068a/13 -klarını yakın tuttılar imām ḥasan ğaybğa selām kıldılar
 068a/14 esselāmü eleyküm yā resūlu’llāh imām ḥüseyn aydılar ay qarında-
 068a/15 -şım kimge selām kılur siz dip sordılar imām ḥasan aydılar
 068a/16 babam muḥammed resūlu’llāh uluğ anamız bibi ḥadīce ḥāzır kilip
 068a/17 ayturlar her kişi ḥüdā rızası üçün bu dünyāda şabr kılsa ḥüdā-

68b

- 068b/01 -yı ta’ālā ol kulñı şarāben ṭahūrdın sīrāb kılur didi
 068b/02 yene imām ḥasan aydılar ay qarındaşım kalın ḥavāric ve dü-
 068b/03 -şmenler ara yalguz qaldıñız dip yüzlerini yüz-
 068b/04 -ige koyup söyüşüp bildaşım kuçaqlaşıp yığla-
 068b/05 -şıptılar bu nālege vuḥūş <u> tuyūr betamām nālege kildi-
 068b/06 -ler tünñiñ iki ḥişsesi ötüp mübārek közlerini
 068b/07 açtılar imām ḥüseynge aydılar meni ferzendlerim qarındaşım
 068b/08 yārānlarım barça uluğ kiçik ir ḥatun bende āzād
 068b/09 ḥizmetkārlar ḥāzır bolsun didi barçaları ḥāzır boldı-
 068b/10 -lar barçasını kördiler ṭā’at <u> taḳvādın vaşiyyet kıldı-

- 068b/11 -lar vaşiiyetlerini tamām kılıp babam muḥammed resūlu'llāhnı
 068b/12 barça ümmetlerini sizge sipāriş kıldım dip kelime-yi tayyibe lā ilāhe
 068b/13 illāllāh muḥammedür-resūlu'llāh kelime-yi şahādet eşhedü en lā ilāhe illallah
 068b/14 ve eşhedü enne muhammeden abdühü ve resuluhu dip cāniçık teslīm
 068b/15 kıldılar kālū innā lillāhi ve innā ileyhi rāci'ün 'oşmānnı yanlarında
 068b/16 defn kıldılar andağ rivāyet kılıpdur andın şāhzāde
 068b/17 imām ḥüseyn ḥilāfetge olturdılar mu'āviyege ḥaber boldı

69a

- 069a/01 imām ḥasan vefāt boldılar imām ḥüseyn ḥilāfetge oltu-
 069a/02 -rdılar dip mu'āviyege ḥaber boldı nāme yiberdi imām
 069a/03 ḥasan künde miñ mişkāl altun alur irdi ağasını nimeni
 069a/04 birle turur didi imām ḥüseyn aydılar min atamnı peymān
 069a/05 birle turur min ammā sin şāmğa rāzī bolğıl özge vilāyet-
 069a/06 -lerge ilig sunmagıl dip kilgen ilçisini yandu-
 069a/07 -rdılar cem' vilāyetlerge öz kişilerini ḥākim daruğa
 069a/08 koydılar mu'āviyeni koyğan ḥākim daruğalar çıkardı-
 069a/09 -lar islām vilāyetlerini öz taşarruflarıda kıldılar
 069a/10 imām ḥüseyn dört yarım yıl ḥilāfetge olturdılar
 069a/11 ol maḥalde mu'āviye ağırık irdi cümle erkān-ı devletni
 069a/12 mervān-ı ḥarnı qaşığa kiltürüp aydı bu ağırık ölsem mülk-
 069a/13 -ni yezīdge teslīm kılay sin ki mervān-ı ḥar sin barça-
 069a/14 -dın büzürg sin barçası yezīdge bey'at birmeseler min
 069a/15 ölgende laḥdimni çukur küleñler (?) 'amr ibn 'āş ṭavf
 069a/16 ibn kenānege aytıñlar atam ikiñizni vaşiiyet kılıp
 069a/17 irdi digil ve olar mini laḥdge koysunlar çıkarda başlarığa

69b

- 069b/01 kılıç alıp turğıl maña bey'at dip birmeseñler başla-
 069b/02 -rıñnı kiser min digil bey'at birgendiñ soñ 'amr ibn
 069b/03 'āşğa mısırnı birgil ṭavf ibn kenānege ḥorāsānnı
 069b/04 birgil saña kılğuçı bisyār turur ebā bekr şiddīknı oğlı

- 069b/05 muḥammedī necī⁹⁰ turur ‘abdu’r-raḥmān zāhid <turur> olarğa çirig yığılmas
 069b/06 saña her ḥavf <u> ḥaṭar kilse imām ḥüseyndin kilür andın
 069b/07 ḥāzır bolğıl dip mervān-ı ḥarnı şüm yezīd-i ḥarāmzāde-i
 069b/08 rāfızīğa uluğ vezīr kılıp vaşiyyetni tamām kılıp cānı-
 069b/09 çık teslīm kıldı yezīd-i şüm bedbaht atası mu‘āviyege
 069b/10 andağ gūr kevledi kim gūr içide ora turğan kişi iligini
 069b/11 uzatsa gürniñ lebiges yitmes irdi yezīd şüm
 069b/12 bedbaht ‘amr ibn ‘aş ṭavf ibn kenānege aydı atam bu
 069b/13 ikeleñizni vaşiyyet kılıp irdi olar büzürg kişi-
 069b/14 –ler turur resūl-i ḥüdānı yādigārları turur olarnıñ
 069b/15 iligleri miniñ bedenimge tigse ḥüdā-yı ta‘ālā dūzaḥ otını
 069b/16 maña ḥarām kılğay behişt naşīb şāyeste raḥmet kılur
 069b/17 didi ‘amr ibn ‘aş ṭavf ibn kenāne mu‘āviye gūrğa koydılar

70a

- 070a/01 çıkarda yezīd-i pelīd şüm başlarığa kılıç tartıp kildi
 070a/02 ikilesige aydı ay şaḥābeler bey‘at birseñler
 070a/03 ḥūb eger bey‘at birmeseñler başlarıñnı kiser min didi
 070a/04 bu iki şaḥābe aydı ay mu‘āviye bu işler tamām siniñ mekriñdür
 070a/05 yezīdniñ ‘aqlı munça yitmes dip ölüğini tiptiler çäre
 070a/06 tapmadı bey‘at birdiler andın bularnı gürdın çıkardı
 070a/07 memleket taḥtığa yezīd-i pelīd şüm <bed>baht anañ hindni çehre⁹¹<si>ğa
 070a/08 uray rāfızī olturdı boğ yigeli ‘amr ibn ‘āş-
 070a/09 -ğa mışırnı birdi ṭavf ibn kenāne ḥorāsān birdi andın
 070a/10 yezīd şüm bedbaht segī nābekār ḥarāmzāde-i rāfızī şāhzāde
 070a/11 imām ḥüseynge kişi yiberdi atam mu‘āviye öldi taḥtığa min
 070a/12 olturdum niçük turur didi şāhzāde imām ḥüseyn bir yıl-
 070a/13 -lık ḥilāfetlikni birip otuz miñ altun alur irdi
 070a/14 sin hem ḥilāfetlikni birseñ ḥizmetiñni bercā kiltü-

⁹⁰ نجيل necīl

⁹¹ جحرى çehri

- 070a/15 -rey künde üç mişkāl altun birey hīç taqşīr kılmay
 070a/16 eger kabūl kılmasañ uruşğa rāst bolup turğıl dip
 070a/17 қаһтабе ibn eşfa‘nı yiberdi yezīd-i pelīd şūm bedbahtnı ilçisi

70b

- 070b/01 yezīd-i la‘īnni sözini imām hüseyn yitgürdi imām hüseyn
 070b/02 gāzab birle aydılar anıñ dig itge bey‘at birür
 070b/03 min mü birāderim kızını sebebidiñ hilāfetlikni birip
 070b/04 irdiler āl-i benī hāşim ol sebebdiñ hū‘ār boldı-
 070b/05 -lar āl-i benī ümeyye baş köterdi yezīd-i seg {seg} nābekār
 070b/06 leşkerim tola qorqutar min<i> didi ve {ve} mur<d>ār it dig atañnı
 070b/07 it siksün itdin hergiz⁹² qorqunçum yoq turur қаһтабе
 070b/08 ibn eşfa‘ aydı andağ kıлмағıl tamām vilāyetler aña
 070b/09 bahtı ol küç turur leşkeri tola kilgey medīne қаһт-
 070b/10 -lik bolğay medīneni toqluğı şām bile turur şām
 070b/11 yağı bolsa niçük bolğay didi ‘arab hālkı bu sözni
 070b/12 eşitip gāmgīn boldılar imām hüseynniñ yezīd-i bedbaht
 070b/13 bile şulh kılğalı köñül<l>eri yoq irdi niçük bolğay
 070b/14 nāgāh ol nāpākıñı çirigi kilse medīne қаһtlik bolğay
 070b/15 mu‘āviye ‘alīğa çirig tartıp kildi altı ay turdı
 070b/16 ol şikestīliki arımaytur dip yene kilse niçük bolğay
 070b/17 dip endīşege tüştiler medīne hālgı cem‘ bolup imāmıñı

71a

- 071a/01 aldığa kildiler yezīd-i şūm nābekār bile şulh kılsañız niçü<k>
 071a/02 bolğay didiler imām hüseyn onamadılar bu haber yezīd-i segī
 071a/03 nābekārgе yitti nāme yiberdi şehribānūnı yā imām ‘alī ekberni
 071a/04 yibergil bizniñ bile bey‘at kılıp yansun yoq
 071a/05 irse çirig rāst kılıp tursun dip kişi yiber-
 071a/06 -di imām hüseyn imām ‘alī ekbergа aydılar ay peder-i büzürg-

⁹² هرگيز hergiz

- 071a/07 -vār anamnı ya özümni ol itler ƙatıƣa baruƣa
 071a/08 hergiz⁹³ revā körmes min imām ƙāsımnı yibersek niçü-
 071a/09 -k bolur imām ƙāsım aytsalar atam ölgen bile mini yezīd-i
 071a/10 pelīd şüm düşmen ƙatıƣa⁹⁴ yiberdi dip ƣatırlarıƣa
 071a/11 yaman kilse imām ƣüseyn aydılar nāƣāh ol pelīdni
 071a/12 ƣirigi kilse vilāyetlerni ƣarāb ƣılur didiler
 071a/13 imām ‘alī ekber aydılar ceddım ƣazret-i ‘alī <döstları bolƣan> ‘ırāƣ zemīnge
 <nāme> yibe-
 071a/14 -reli leşker bizge ƣalebe yıƣılur yezīd-i segī nābekārniñ ƣirigi
 071a/15 kilse uruş ƣılalı imām ƣüseyn kūfeƣa nāme yiberdiler
 071a/16 sizler müslimān sizler ceddım ƣazret-i muƣammed muştafa-
 071a/17 -niñ döstları sizler yezīd-i şüm bedbaht ƣarāmzāde-

71b

- 071b/01 {zāde}-i rāfızīzāde şām leşkeri bile maña ƣaşd ƣılıpdur
 071b/02 min yalguz ƣaldım sizler yār bolsañızlar baralı dip
 071b/03 nāme yiberdiler müslim ibn ‘aƣılniñ bir oƣlı bar irdi
 071b/04 ƣahtabe atlıƣ oƣlını özi bile alıp bardı medīne her kün
 071b/05 kilip aytur irdi yā imām ƣüseyn yezīd şüm bile şulƣ
 071b/06 ƣılmasañız yene bir vilāyetge barıñ yezīd şüm bedbaht-
 071b/07 -niñ ƣirigi kilmes de eger kilse medīneni ƣarāb ƣılur
 071b/08 āl-i benī hāşimler bu sözni eşitip ƣamƣın boldılar
 071b/09 pe<y>veste dünyā ehlini işi mundaƣ ƣüdā-yı ta‘ālāniñ döst
 071b/10 ƣullar<ı> hemīşe ƣayƣuluk bolur düşmenleri dünyāda
 071b/11 rāhatda bolur resūl ‘aleyhi’s-selāmniñ ƣadīsleri-
 071b/12 -din ma‘lūm ƣalennebī ‘aleyhi’s-selām e’d-dünyā sicnü’l-mü’min
 071b/13 ve cennetü’l-kāfir⁹⁵ bu ƣadīs ma‘nisi bu dünyā mü’minlerniñ
 071b/14 ve kāfirlerniñ uçmaƣ turur müslim ibn ‘aƣılni kūfeƣa

⁹³ هرگز hergiz

⁹⁴ قتيحه ƣatıƣa

⁹⁵ <https://hadeethenc.com/tr/browse/hadith/3584>

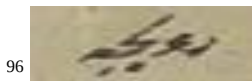
- 071b/15 alıp kirdiler kūfeni bigi ‘abdu’llāh ziyād-ı seg bībūnyād irdi
 071b/16 müslim ibn ‘aķīlni kõrgeli kildiler kõrüştiler müslim ibn
 071b/17 ‘aķīl şāhzāde imām hūseynni nāmelerini tuta birdiler

72a

- 072a/01 kūfelıg<lar> kõrüp şādmān boldılar anıñ üçün kūfe-
 072a/02 -lıgılar hemesi ‘alīniñ dōstları irdi kūfelıgılar
 072a/03 aydılar miñ cānımız hem bolsa imām hūseyn üçün fedā bo-
 072a/04 -lsun ‘abdu’llāh ziyād yezīd mel’ūnnıñ hūkm bile hākim irdi
 072a/05 kūfelıgılar ‘abdu’llāh ziyādğa aydı sin hūseyn dimeseñ siniñ
 072a/06 bizniñ ara kılıç turur ‘abdu’llāh ziyād niçe⁹⁶ (?) kōrkı ‘oşmānnı ğam⁹⁷nı ğav-
 072a/07 -ġası öltürdi dip bularnı mekr kılsam bolmas dip siz-
 072a/08 -ler miniñ birāderim bolduñlar bu kiçe amān biriñler tañla
 072a/09 sizlerge cevāb birey didi olar aydılar eger vilāyetge big-
 072a/10 -lik gerek bolsa imām hūseynge bey‘at biriñler didi
 072a/11 yok irse özge vilāyetge ya yezīd qaşığa barıñ didi
 072a/12 kūfelıgılar müslim ibn ‘aķīlni qaşığa kilip bu sözni
 072a/13 aydılar barımız nāme bitip imām hūseynğa yibe-
 072a/14 -reli dip ittifāk kılip ol kiçe qaldı irtesi
 072a/15 cem‘ bolup ‘abdu’llāh ziyādın işikiğa kilip sordılar
 072a/16 qayda dip nökeri aydı ‘abdu’llāh ziyād bir qatıg heybetlig
 072a/17 tüş kõrüpdür ırte bile kök destār kök ton keyip tā-

72b

- 072b/01 -‘athānege kirdi kılmış yazuqların yanıp
 073b/02 ‘özrler aytur kūfelıg<lar> cem‘ bolup kūfeniñ āzīne
 072b/03 mescidiğa kirdiler ‘abdu’llāh ziyād müslim ibn ‘aķīlni
 072b/04 kõrüp selām kılip ayaqlarığa qoyup zār zār

96

97 غام ğām

- 072b/05 yıǵlap aydı ay kûfelıǵlar biliñler ve āgāh boluñlar
 072b/06 min yezīd-i pelīd mel'ūn bedbaħtdın yandım imām ħuseynni fermānı-
 072b/07 -{nı}da boldum bu kiçe 'alīni tüşümde kördüm maña aydılar
 072b/08 uyatmas mu sin biş künlüg vefāsız dünyā üçün
 072b/09 resūl-i ħüdānı ferzendleriǵa düşmen bolup yezīd-i pelīd mel'ūn
 072b/10 şüm bedbaħt rāfızīǵa yār bolup sin didi min bu işd-
 072b/11 -in bīzār boldum imām ħuseynni didim ol fikrdin tevbe
 072b/12 kıldım didi ammā kāfirniñ mekrini bilmediler olar aydılar
 072b/13 andaǵ bolsa biziñizçe bolǵıl imām ħuseynge özüñd-
 072b/14 -in nāme bitip biriñ didi 'abdu'llāh ziyād tevħīd na't il<t>ifāt-
 072b/15 -lar bile derc kılıp imām ħuseynge nāme bitidi min yezīd-i
 072b/16 pelīd<d>in yüz ögürdüm sizni didim eger kilseñiz cānımız
 072b/17 içide orun birür miz dip tamām kûfeni i'tibār kişilerini nāme

73a

- 073a/01 {nāme} bitidiler sund-yād (?) kılıp 'abdu'llāh ziyādnı tüş kö-
 073a/02 -rkitti zıkr kılıp barçasını nāmesini imām ħuseynge yiber-
 073a/03 -diler 'abdu'llāh ziyād-ı seg bībünyād munāfıklık kılıp yaşurça
 073a/04 yene bir ħať kılıp yezīd-i pelīd şüm bedbaħt rāfızīǵa yiberdi kûfe-
 073a/05 -lıklar sindin yüz ögürdi imām ħuseynni didi mindin
 073a/06 bey'at tilediler eger bey'at birmesem öltüredürler nāçār
 073a/07 olarǵa bey'at birür boldum maña ağır çirig yibergil min sini
 073a/08 dip turdum çirig imām ħuseyndin ilger<i> yitsün d-
 073a/09 -ip yezīd-i şümǵa yiberdi imām ħuseynǵa maşlaħat üçün kişi
 073a/10 yiberip irdi 'abdu'llāh ziyādnı nāmesi yezīd-i şüm pelīd bed-
 073a/11 -baħtǵa yitti mervān-ı ħarnı çarlap aydı ay mervān bu nāmeni
 073a/12 alıp körgil mervān-ı ħar nāmeni alıp kördi oqup yezīd-i ħarām-
 073a/13 -zāde-i rāfızīǵa aydı bu işge fi'l-ħāl ğamħ'ārlik
 073a/14 kılmaķ gerek yezīd-i ħarāmzāde aydı çirigni medīnege yibe-
 073a/15 -reli mü ya kûfeǵa mervān aydı cāsūsı medīne yibereli kûfeǵa
 073a/16 çirig yibereli dip ittifāk kılıp cāsūsı medīne yiber-
 073a/17 -di ayturlar imām ħuseynǵa kûfelıǵlarını <nāmeleri> yitgeç imām ħuseyn

73b

- 073b/01 ğamlik boldılar barmaq<ım>ız niçük bolur iken dip medīne
 073b/02 ehl-i bir kün kilip imām ħüseyngā aydılar yezīd-i pelīd bile
 073b/03 şulḥ kılmasañız özge vilāyetlerge barıñ nāgāh yezīd-i ḥarā-
 073b/04 -mzādeni leşkeri{ni} kilse medīne қаһтlik bolğay bu sözde
 073b/05 irdi<ler> ‘abdu’llāh ziyād başlık kūfelıqlarınıñ nāmesi imām ħüseyngā yitti
 ‘abdu-
 073b/06 -’llāh ibn ‘abbās resūl ‘aleyhi’s-selāmnı ravzalarını
 073b/07 ziyāret kılğalı medīnege kildiler imām ħüseynge aydı miniñ
 073b/08 sözümni eşitiñ kūfeğa barmañ kūfe ḥalkı fitnedin
 073b/09 ḥāl⁹⁸i irmes olarnı söz<ige> firīfte bolmañ medīneni
 073b/10 birk tutuñ özüñizlerniñ yurtlarıñ turur her
 073b/11 ṭarafge barsa bolur kilse bolur medīnede oltuğalı köñlü-
 073b/12 -ñiz bolmasa miniñ birle mekke barıñ cāy-ı amān turur ceddiñiz
 073b/13 anda turur imām ħüseyn aydılar taqdīr-i ḥudā ne iken medīne-
 073b/14 -de hīç qarār yok ‘abdu’llāh ibn ‘abbās aydılar {bā}
 073b/15 qarārsız bolur siz miniñ bolurım bu irdi andın imām ħüseyn
 073b/16 resūl ‘aleyhi’s-selāmnı ravzalarığa barıp çendān yığla-
 073b/17 -dılar āḥir uyqu ğalebe kıldı uyuklar tüşleride resūl

74a

- 074a/01 ‘aleyhi’s-selāmnı atalarını ve analarını uçmaḥ içide kör-
 074a/02 -diler uçmaḥ ni‘metleri aldılarıda turupdur imām
 074a/03 ħüseynni körüp aldılarığa kilip resūl-i ḥudā imām ħüseynni
 074a/04 kuçup aydılar ay ferzendim batraq bizge kavuşuñ biz sizni
 074a/05 cemāliñizğa muntazır turur miz uçmaḥ sizsiz lezzet birmeydür
 074a/06 meger bizni sağınmas oḥşar siz didiler irse imām
 074a/07 ħüseyn aydılar yā resūlu’llāh kūfelıqlar maña nāme yiberipdür
 074a/08 kilsünler dip ba<r>maq maşlahat bar mu didiler resūl-
 074a/09 -lu’llāh aydılar batraq barıñ tevaqquf kılmañ imām

---

⁹⁸ حال خال

- 074a/10 hüseyn tüş körüp kıoptılar yığlap ümmü seleme ka-
 074a/11 -şığa kildiler anıñ üçün resūlu'llāhnı ehlileri irdi
 074a/12 imām hüseynni terbiyet kıılıp irdi ümmü seleme imām hüseyn-
 074a/13 -ni tığ bile kördiler aydılar ay cān ciger{im}güşem nige yığla-
 074a/14 -r siz imām hüseyn aydılar ay cān māder nige yığlamay
 074a/15 yezīd-i şūm bedbaht segī haramzāde-i rāfızī nābekār medīne ehli
 074a/16 hem ayturlar yezīdge bey'at birin eger birmeseñiz medīnedin
 074a/17 çıķın yezīd şūm kilür medīneni haram kıılır dirürler

74b

- 074b/01 'ırāk ehli hem nāme yiberürler kilsünler dip barur
 074b/02 üstün boldum ümmü seleme muşhaf fāl açtılar kişi-
 074b/03 -ge aytmadılar ol şişedeki tofraķnı kördiler kan
 074b/04 bolupdur imām hüseyn āyetni okudılar qālū innā lillāhi ve innā
 074b/05 ileyhi rāci'ün dip yığlap āl-i benī hāşimlerni çarlap
 074b/06 minin birle barur mu sizler dip sordılar bular ayd-
 074b/07 -ılar barur miz siznin bile imām ca'fer-i tayyār ve 'abdu'llāh kıutbe
 074b/08 ibn mollā şeklinde bir şey hāşim ibn 'utbe hāzret-i 'alini şāgirdleri irdi
 074b/09 'abdu'r-raḥmān ibn zübeyr ibn 'avvām muqayyid ibn esved oğla-
 074b/10 -nları hāzret-i kāsım yitmiş iki <kişi birle> kiñeş kııldılar
 074b/11 andın imām hüseynnin oğlanları hāzret-i zeyn-
 074b/12 -e'l-'abidin imām 'alī ekber imām 'alī aşğar imām 'alī enver {imām}
 074b/13 iğçileri ümmü külsüm bibi zeyneb cem' bolup medīne
 074b/14 dervāzesige kildiler āl-i benī ümeyye haber boldı imām hüseyn
 074b/15 küfege yörüdi vāķıf bolsunlar dip yezīd-i bedbaht
 074b/16 şūm segī nābekār min üç yüz kişi rāst kııldı barçası
 074b/17 timür içide çirig bigi 'ömer sa'd şimr-i mel'un tūs ya'ķūb

75a

- 075a/01 aşkalān bigi irdi yezīd-i şūm segī nābekār buyurdı ol
 075a/02 tarafdın imām hüseynnin çirigi yitmesdin burun
 075a/03 sizlernin yitiñler yüzünlerge niķāb tartıñlar imām

- 075a/04 hüseynni çirigi hayāl kılurlar leşker-i küffār kūfēga yitti heme
 075a/05 yüzlerige niķāb tartıp kirdiler kūfe<lığ>lar imām hüseyñ
 075a/06 çirigi hayāl kıldılar dervāzelerini açğan kiyin heme
 075a/07 yüzlerini açtılar körerler heme havāric yezīd-i bedbaht segī
 075a/08 harāmzāde-i rāfızī çirigi iken kūfe halkı hayrān qaldı-
 075a/09 -lar nāçār yezīd-i segī rāfızīga bey‘at birdiler ‘abdu’llāh ziyād
 075a/10 müslim <ibn> ‘aķīlni öltürdi şehri birkitti ol tarafdın
 075a/11 imām hüseyñ çirigi kildiler deşt-i kerbelāga yittiler su-
 075a/12 -sağlık besī galebe kıldı sordılar munda firāt der-
 075a/13 -yāsı yakın mu dip bu sözde irdiler imām hüseyñ sor-
 075a/14 -dılar bu ne yir turur muḥibbler aydılar deşt-i kerbelā turur didi
 075a/15 irse imām hüseyñ ah tartıp aydılar bizniñ qanımız tö-
 075a/16 -külür yir uşbu turur çehārşenbe küni irdi ol sā‘at
 075a/17 kün olturdi namāz-ı şām okudılar bu ‘aşūr ayını

75b

- 075b/01 aḥşam<ı> irdi ay köründi ol sā‘at kūfe sarıdın kār-
 075b/02 -vān kildi imām hüseyñ sordılar kār vān big<i> kim
 075b/03 turur bir a‘rābī kilip rikāblarını buse kılıp tu-
 075b/04 -rdı şāhzāde sordılar kūfe ne hālde turur anıñ ü-
 075b/05 -çün şāmdın ağır leşker kilip turur yarımı firāt kıra-
 075b/06 -kında tusup turur yarımı şehri alıp turur sizge
 075b/07 yā yezīdge bolurını bilmedim siz bu leşkerge tigmeseñiz
 075b/08 yaḥşırak irdi namāz-ı huften boldı imām hüseyñ namāzga
 075b/09 turdılar namāz-ı huftendin fāriğ boldılar imām hüseyñ
 075b/10 aydılar köñlüm oyup kiledür qopıñlar bu menzild-
 075b/11 -in köçeli barça leşker cem‘ bolup köçtiler tañ atğunça
 075b/12 yol yörü<d>iler körseler şu yirde turupdur imām hüseyñ
 075b/13 aydılar taķdīr-i hūdā-yı ta‘ālā iken dip tüştiler bā-
 075b/14 -rgāhlarını tiktiler ehl-i beytler qarār taptılar āḥir de-
 075b/15 -şt-i kerbelāda sākin boldılar nāgāh şīr-i merdī yitti
 075b/16 ḥazret-i imām körüp selām <kıldı> yığlap aydı hūdā-yı ta‘ālā sizge

075b/17 necāt birgey didi imām hüseyn kim bolur siz dip sordı

76a

- 076a/01 ol ‘azīz benī tay kabīlesidin turur min atım ‘abdu’llāh tay
 076a/02 yene aydı imām hüseyn bilgil ve āgāh bolğıl ‘abdu’llāh ziyād
 076a/03 müsliim ibn ‘aqlıni öltürdi sizdin yüz ögürdi-
 076a/04 -ler yezīd-i şüm bedbahtnı dervāzelerini aldını tusup
 076a/05 yatıpdur kiçe ırte küfeliğlar imām hüseyn şehrige
 076a/06 kirgürüñiz dip ‘ömer sa’d şimr-i la’ın çirig uluğı turur
 076a/07 yene aydı leşkeri tola bardı sizge kaşd kılıpdur imām
 076a/08 hüseyn yezīdge bey‘at birse hūb öltürmeyiz dirür imām
 076a/09 hüseyn aydılar yezīd şüm harāmzāde-i rāfızīğa dünyā maşlahatı
 076a/10 dip niçük bey‘at birür min kıyāmet küni ‘azāb kılurlar
 076a/11 bīvefā <dünyā> üçün yezīd-i zālimgā bey‘at birdiñ mü diseler ne cevāb
 076a/12 birür min didiler ‘abdu’llāh tay aydı eger siz yezīd-i şüm
 076a/13 pelīdge fāsık munāfıkğa bey‘at birmeseñiz miniñ bile mekke-
 076a/14 -ğa yörüñ on miñ çirigim bar sizniñ üçün
 076a/15 cānım fedā kılayın didi imām hüseyn aydılar min barıp
 076a/16 ehl-i evlādımni ve ferzendlerimni yezīd-i şüm segī nābekār havā-
 076a/17 -ricleriniñ iligige revā körmes min didiler ‘abdu’llāh tay

76b

- 076b/01 aydılar olarnıñ haşūm{n}ı sizge bar oğlı<ñ> ve kızıñ bile
 076b/02 ne işi bar didi imām hüseyn aydılar andağ bolsa müsliim ibn ‘aqlıni ö-
 076b/03 -ltürmegey irdi ‘abdu’llāh tay aydılar andağ bolsa bizni du‘ā
 076b/04 yād kılıñ dip yolğa revān boldılar bir sā‘atdin küfe
 076b/05 sarıdın bu tuğ peydā boldı gerd <ü> ğubār süzüldi ‘alem-
 076b/06 -ler peydā boldı bir şehsüvār⁹⁹ miñ kişi bile kilip firāt der-
 076b/07 -yāsığa tüşti atı hür ibn yezīd irdi hür ibn yezīdni
 076b/08 atası hāzret-i ‘alīniñ hizmetleride irdi mülk <ü> emlāk¹⁰⁰

⁹⁹ شهتوار şehsüvār

- 076b/09 sebeddin yezîd-i la'în bedbaht şümni kaşıda irdi bisyâr mübâriz irdi
 076b/10 imâm hüseyyni körüp yayağ bolup aldılarığa kilip selâm
 076b/11 kılıp yığlap aydı yâ imâm hüseyyn bu leşker sizge kilip
 076b/12 turur bularğa bey'at kılur siz mü ya yok mu olarnıñ
 076b/13 huşūmeti sizniñ bile turur bey'at birmeseñiz bisyâr
 076b/14 uruş bolur hüdā-yı ta'ālā bilür ne bolğusıdur bu leşker
 076b/15 saht bîedeb kimerseler turur didiler imâm hüseyyn aydılar
 076b/16 bîvefā dünyā üçün dünyā maşlahatı dip yezîd-i şüm bedbaht
 076b/17 segî nâbekârga niçük bey'at birür min muḥammed resūlu'llāhnı

77a

- 077a/01 nesl¹⁰¹i bolğay min kıyāmet küni yezîd-i zālimga dünyā ne
 077a/02 maşlahatı <üçün> bey'at kıldıñ diseler ne cevāb birür min
 077a/03 didi öter dünyā üçün yene imâm hüseyyn aydılar kullu
 077a/04 nefsin zāikatu'l-mevt¹⁰² özge hıç çäre yoktur teñr-
 077a/05 -ige tevekkül kıldım bu sözde irdiler mü'ezzin ezān aydı
 077a/06 imâm hüseynga iktidā kılıp namāz-ı şām namāz-ı huften imâm
 077a/07 hüseyyn bile ötedi yezîd-i şüm bedbaht segî nâbekârga râfîzî-
 077a/08 -nı leşkeri körüp 'abdu'llāh ziyādga kişi yiberdi hür
 077a/09 ibn yezîd imâm hüseyyn bile <bir> boldı namāz-ı şām namāz-ı huften
 077a/10 -ni <imâm hüseyyn> bile ötedi bizge yağı boldı tañlası şimr-i mel'un
 077a/11 'ömer sa'd ya'kūb altı miñ kişi bile kildi hür ibn yezîd-
 077a/12 -ge aydı 'abdu'llāh ziyād bizni yiberdi hür ibn yezîdge
 077a/13 aytğıl imâm hüseyyni tutsun yok irse başını
 077a/14 kisip alıp kiliñler didi hür ibn yezîd aydı yâ imâm
 077a/15 hüseyyn leşker-i küffārga baray bir ḥayālīm bar şunı kılıp kiley
 077a/16 didi imâm hüseyyn hür ibn yezîdge ruḥşat birdiler
 077a/17 leşker-i küffārga kildi 'abdu'llāh ziyād hür ibn yezîd imâm hüseyyn bile

¹⁰⁰ املاق emlāk

¹⁰¹ نصل naşl

¹⁰² Ali İmran, 185. ayet.

77b

- 077b/01 bir bolup bizge yağı bolduñ mu didi hür¹⁰³ ibn yezîd ay
 077b/02 ‘abdu’llāh ziyād namāzğa firîfte kılıp başını kiseli irdim
 077b/03 siz ol hayālimni kılalı qoymay kişi yiberip alıp
 077b/04 kildiñler hālā kiçe konup irte barıp saña bolup
 077b/05 kildim dip bir iş kılray didi kiç boldı yağı hür ibn
 077b/06 yez<îd> gamgîn boldı uyku galebe kıldı uyukladı tüşide
 077b/07 atasını kördi aytur ay oğlum saña ne boldı biş
 077b/08 künlüg vefāsız dünyā üçün muḥammed resūlu’llāhnı ferzendleriğa
 077b/09 düşmen bolsa imān bile barmas özüñni tamuğ<ğ>a revā kö-
 077b/10 -rer mü sin neuzan billah min zalik hür ibn yezîd uygandı mü’ezzîn
 077b/11 ezān okudı hür ibn yezîd tahāret kılıp namāz ötedi
 077b/12 namāz bolup ‘abdu’llāh ziyādğa aydı maña çerāğ çapduk to-
 077b/13 -furçaq at¹⁰⁴-ı ‘irākī birseñiz min barıp işim kılıp kiley
 077b/14 didi ‘abdu’llāh ziyād hür ibn yezîdge bir tofurçaq <at-ı> ‘irāk<î> libās-ı
 077b/15 pādīshāhane birip tāç keydürdi iki miñ leşker bile imām hüseyn-
 077b/16 -ge yakın kilip atdın özini taşlap başıdağı tā-
 077b/17 -çnı yirge taşlap imām hüseynni atlarını ayağını kuçup zār

78a

- 078a/01 zār çün ebr-i nevbahār yığlap leşker-i islāmdın ġarīvi çıktı
 078a/02 bu nālege āsmān zemīn vuḥūş u tuyūr nāle<ge> kilipdiler imām
 078a/03 hüseyn aydılar ay hür¹⁰⁵ ibn yezîd bizniñ bile ceng kılur mu
 078a/04 siz ḥavāric bile hür ibn yezîd aydı yā imām hüseyn sizni
 078a/05 üçün cān fedā kılur min aydı kök firīsteleri ay leşker-i
 078a/06 islām sizler tanuq boluñlar min yezîdge kāfirdin yüz
 078a/07 ögürdüm imām hüseynni didim imām hüseyn kıyāmet küni
 078a/08 unutmañ dip hür ibn <yezîd> leşkerige at koydı ḥavāric¹⁰⁶ni bir bir

¹⁰³ حور hür

¹⁰⁴ Türkçe at (beygir) kelimesi Farsça isim tamlamasında kullanılmış.

¹⁰⁵ حور hür

- 078a/09 kılıp meymeneni meyserege meysereni meymenege çaptı havā<r>icler kaçıp
 078a/10 kilip ‘abdu’llāh ziyādğa aydı hür ibn yezīd imām hüseynge yār
 078a/11 bolup munça leşkerni bir bir kıldı ‘abdu’llāh ziyād otuz miñ kişi
 078a/12 bile kilip aydı yā imām hüseyn özüñiz bey‘at kılıp birmeseñiz
 078a/13 şehribānūnı yā imām ‘alī ekberni biridin birisini yibergil
 078a/14 barıp yezīd bile bey‘at kılıp yansun biz uruşmay yanıp
 078a/15 baralı bolmas uruşğa rāst bolup turğıl didi imām hüseyn
 078a/16 aydılar ay şehribānū imām ‘alī ekber ne yarağ körer sizler
 078a/17 imām ‘alī ekber aydılar anamnı ya özümni ol it çatığa barını

78b

- 078b/01 revā körmes min didiler resūl ‘aleyhi’s-selāmnı nesl¹⁰⁷i bolğay
 078b/02 min ol it çatığa barın dermān mu didiler irtesi
 078b/03 imām hüseyn namāzdın yanıp ‘abbās ca‘fer-i tayyārniñ
 078b/04 oğlını ‘abdu’llāhnı yezīd ‘aleyhi’l-lā‘nage ilçilikge yiberdiler
 078b/05 mindin bey‘at tilemesün maña uluğluk kirekmes medīne-
 078b/06 -ge barıp ceddime mücāvir bolur min bākī ‘ömrümni anda ötker-
 078b/07 -rür min aña onamasa hārāb kıılır min kādīr teñri ne sa-
 078b/08 -lsa anı körgey min teñriğa tevekkül kııldım mundın özge
 078b/09 sözüm yok dip aydılar ‘abdu’llāh ibn ‘abbās yezīd-i şüm
 078b/10 bedbaht segī nābekār hārāmzāde-i rāfızığa aytı yezīd-i şüm bed-
 078b/11 -baht havāriclerğa aydı havāricler eşitip nāsezā ayta
 078b/12 başladı siz hāzret-i ‘alīniñ oğlu resūl ‘aleyhi’s-selāmğa
 078b/13 cihetiñiz bar didi havāriclerni ağzığa taş{1} ve tofrağ tolsun
 078b/14 bu sözge rāzī bolmay min maşāf tartıl harb kıılır min didi
 078b/15 imām hüseyn yığlap közlerini kökge tikip aydılar ay
 078b/16 perverdigārim mini dōstuñ muḥammed resūlu’llāhdın mini bīgāne
 078b/17 körerler ilāhī olar nesl¹⁰⁸ini yok kılgıl didiler hūdā-yı

¹⁰⁶ خوارخ havāriḡ

¹⁰⁷ نصل naşl

¹⁰⁸ نصل naşl

79a

- 079a/01 ta‘ālā imām hüseyinniñ du‘alarını müstecāb kıldı havār-
 079a/02 -icleriniñ nesl¹⁰⁹i dünyādın <yok> boldı ‘abdu’llāh ziyād aydı ay āl-i
 079a/03 benī hāşimler sizlerge ne bolup turur mülk sizleriniñ
 079a/04 kollarında yezīdge sin yamanlık körer sizler ne dip
 079a/05 yüz ögür<ür> sizler yezīd tābi‘ boluñlar bağıdād mülkini
 079a/06 sizlerge bireli şām vilāyetini hem bireli şām mülkini
 079a/07 dünyānıñ uçmağı dirler āl-i benī hāşimler aydılar ay
 079a/08 kısqā fikrılık itler vefāsız dünyā üçün maḥāl tu-
 079a/09 -rğay sizler sizleriniñ bizleriniñ ara<sıda> ‘azāb-ı cāvidāne bākī turur
 079a/10 didiler ol itler ayturlar bizniñ leşkerimiz şarāb
 079a/11 içerler sizler bir qanım su tapmay helāk <bolğay> sizler dip
 079a/12 ta‘ne ayta başladı imām hüseyinni köñüller<i> perīşān
 079a/13 boldılar hātifdin āvāz kıldı yā imām hüseyin bir kişini ‘abd-
 079a/14 -u’llāh ziyādğa yiberiñ barıp aytsun içgen <sularını> töküñ
 079a/15 ne içer irmiş bilgey sizler muḥammed resūlu’llāhnı kerāmet-
 079a/16 -leri fuḍayl ibn ‘alī barıp havāriclerğa aydılar içgen
 079a/17 sularını töküñler dip havāricler ağızıdağı sunı

79b

- 079b/01 töktiler körse qan bolupdur havāricler munı körüp
 079b/02 cādū kıldıñ didiler havāriclerini ağızğa taş tofraḡ
 079b/03 tolsun fuḍayl ibn ‘alī bu sözler imām hüseyinğa
 079b/04 yığlap aydılar ay ceddin muḥammed resūlu’llāh kāfir havāricler
 079b/05 sizni cādūçı dirler olar niçe kün firāt suyunı
 079b/06 birmediler bizniñ yārānlarımız su üçün bisyār emge-
 079b/07 -ldiler firāt suy<i> ālūde bolupdur anıñ üçün it-
 079b/08 -ler qan içerler itlerge qan içmek ‘ayb irmes
 079b/09 olardıñ it bihter turur anıñ üçün itdin
 079b/10 vefā kilür cefā kilmes ādem şafıyyu’llāhdın¹¹⁰ bu demğaça

---

¹⁰⁹ نسل naşl

- 079b/11 tigrü hîç âferîde enbiyâ nesl¹¹¹iğa mundağ cefâ kılğan imes
 079b/12 yüz miñ la‘net sizlerge ay pelîd itler mundağ
 079b/13 yaman endişeler kıldıñlar dip la‘net okup
 079b/14 hâşim şam‘ānnı nîzesini red kılıp kılıç bile andağ ça-
 079b/15 -ptı kim başıdın bilige iki kisilip at bile tört
 079b/16 hişşe-yi berāber boldı tekbr kiltürdiler şam‘ān halebni pādışāhı
 079b/17 irdi öldi inisi nu‘mān üç miñ kişi bile hamle kıldı

80a

- 080a/01 hâşim aña şîr-i gurrân dig na‘re urup kirdiler fuḍayl ibn ‘alî
 080a/02 bekr ibn ‘alî ‘abdu’r-raḥmān zübeyr ibn ‘a<vv>ām bu mübārizler hâşimğa
 080a/03 yārî birgeli kirdiler ‘abdu’llāh ziyād körüp aydı olar-
 080a/04 -nıñ yolını tusuñlar uruşğalı qoymañlar ‘ömer sa‘d üç
 080a/05 miñ kişi bile yolını tüştiler uruşğalı qoymadılar
 080a/06 ol sâ‘at hâşim miñ havā<r>icni başını kistiler susa-
 080a/07 -ğlıqğa bedhāl boldılar sekiz kişi tîr-i bārān kılıp hâşim-
 080a/08 -ni şehîd kıldılar kalu innā lillāhi ve innā ileyhi rāci‘ün imām
 080a/09 hüseyn hâşim üçün yıgladılar hâşimni defn kıldılar
 080a/10 ‘abdu’llāh ziyād körüp aydı ay mübārizler eger birer birer kirse-
 080a/11 -ñiz barçañızlarnı öltürür imām hüseyn aydılar ay
 080a/12 birāderlerim bu bedbahtlar bizge ġālib kildiler sizler
 080a/13 meñin üçün ölmeñler min sizlerdin hōşnūd tu-
 080a/14 -rur min sizler selāmet boluñlar bu havāriclerniñ huşū-
 080a/15 -metleri miniñ birle turur eger ‘adāvet kılsa mini şehîd kılor
 080a/16 sizler tirig boluñlar imām hüseynni yārānları
 080a/17 nevḥa urup aydılar yā imām eger miñ cānımız bolsa sizniñ üçün

¹¹⁰ safīyyu’llāhdın kelimesinin üstünde bu harfler vardır. Ancak anlamlı bir kelimeye karşılık gelmediği düşünülmeyle birlikte okunulmaması durumunda da anlamda bir bozulma olmaz.

¹¹¹ naşl نصل

80b

- 080b/01 fedā bolsun sizsiz tirig bizge Һarāmdur Һıyāmet kü-
 080b/02 -ni muҺammed resūlu'llāhnı mübārek yüzlerige niçük baқalı bī-
 080b/03 -vafā dūnyā üçün yezīd-i şūm bedbaht segī nābekārğa bo-
 080b/04 -lup miniñ cigergūşe{m}lerimni yezīd Һavāric¹¹²ini iligige қoydıñla<r>
 080b/05 diseler ne yüzimiz bile şefā'at tiler miz dip ğulğule қıldı-
 080b/06 -lar 'āşūr ayını biş küni irdi tañlası namāz-ı bāmdād-
 080b/07 -dın fāriğ bo<lu>p irdi naққāre nefir çaldılar mestüreler
 080b/08 yığlaşıp aydılar düşmenler firāt suy<ın> içerler biz
 080b/09 bir içim su tapmay muhtāç bolur{ur} miz didiler imām Һüseyn aydılar
 080b/10 niçe vaқtdın biri şabr қıldıñlar Һālā hem niçe kün şabr қılıñ-
 080b/11 -lar iş yaқın kilip turur imām Һüseynni tört ferzendler-
 080b/12 -i bar irdi 'alī ekber on bir yaşar irdiler 'alī āşğar sekiz
 080b/13 yaşar irdiler 'alī enver iki yaşar irdiler sūtdin yeñi
 080b/14 ayrılıp irdiler suğa bisyār meyl қılır irdiler susalıқğa
 080b/15 bedħāl boldılar şehribānū imām 'alī enverni alıp imām Һüseynni
 080b/16 қаşlarıға alıp kilip aydılar yā imām Һüseyn bu ferzendiñizni alıp
 080b/17 bariñ min muniñ zār<ı>siğa tāқat tutalmaydur min düşmen<large>

81a

- 081a/01 'arz қılсаñız şāyed raħīm kilse bir içim su birseler
 081a/02 imām Һüseyn 'alī enverni қoyunlarıға soқup alıp çıktı-
 081a/03 -lar bir şaħābedin imām 'alī enverni yiberdiler Һavāricler-
 081a/04 -ğa aytıñ bu nāresīde bir içğünçe su birsünler eger ğünāh
 081a/05 bolsa bizde bolğay bu nāresīde biğünāh turur şāyed raħīm kilip bir
 081a/06 içğünçe su birseler ol şaħābe imām 'alī enverni alıp barıp
 081a/07 'arz қıldılar Һavāriclerni aғzıға taş tofraқ tolsun dü-
 081a/08 -şmenni uruğı turur bizge ne derkār dip Һavāricler imām
 081a/09 'alī enverni tır-i bārān қılıp şehīd қıldılar қālū innā lillāhi
 081a/10 ve innā ileyhi rāci'ūn imām Һüseyn 'alī enverni bisyār yığladılar

---

¹¹² خوارخ Һavāriḥ

- 081a/11 na‘re urup şehribānū kaşığa kirip aydılar ay şehribā-
 081a/12 -nū hūdā-yı ta‘ālā sizge şabr birgey kazāğa boluñ dip aydı
 081a/13 şehribānū eşitip bñhüş boldı yene hüşığa kildiler hā-
 081a/14 -nedānda bisyār ğulgule boldı imām hüseyn şabr kıldılar ol
 081a/15 sā‘at taş bolsa irigey irdi bu havā<r>iclerniñ köñli
 081a/16 taşdın beter katı<ğ> tañlası imām hüseyn şaflarını rāst
 081a/17 kıldılar öz tarafıdın yezīd-i şüm bedbaht nābekār leşkeri {ni} bisyār

81b

- 081b/01 kildi imām hüseyn tarafların imām tayyārniñ oğlanları
 081b/02 ‘abdu’llāh ‘ubeydu’llāh bula<r> ‘ammzāde-i imām hüseyn irdiler bu iki
 081b/03 mübāriz bu beytni oqup meydānğa kirdiler beyt
 081b/04 irenlikde kamuğ ‘ālemde tayyār/ atamız birle toqğandur muhammedge yār
 081b/05 irenler biz irür miz ca‘fer oğlu/ kara yüzlüg pelīd ü nākes itler
 081b/06 ‘azīz irdük besī ḥ‘ār¹¹³ itinizler/ anıñ evşāfıdın ayturma zinhār¹¹⁴ (?)
 081b/07 eger ölsek şahādet tap<u>qumuzdur/ tirig kalsaq bolur ümmet¹¹⁵-i yādigār
 081b/08 yağıdur miz başıñlarığa kılıç oq / tirig qalmay öler sin merd-i hūnḥ‘ār
 081b/09 eyā kilgil biri ay şibr-i mel‘ūn / kılalı barçañızni imdi sengsār
 081b/10 tümen la‘net yağar her kün sizlerge/ yezīd başlıg irür siz cümle bedkār
 081b/11 bu beytlerni <oqup> özlerini düşmen leşkeriğa urdılar meymeneni
 081b/12 meyserege meysereni meymenege yiberdiler havā<r>icni birin birin
 081b/13 kıldılar ol kün bu mübārizler biş miñ havāricni ö-
 081b/14 -ltürüp firātğa yakın itip yaqasıdağı havāriclerni
 081b/15 kavladılar miñ kişi havāricdin tır-i bārān kılıp basıp
 081b/16 kildiler ‘abd<u>llahnıñ> atığa on yirige oq tigdi bīlāc bo-
 081b/17 -lup özini suğa taşladı ‘abdu’llāhnı su içide şehīd kıld-

¹¹³ خار ḥ‘ār

¹¹⁴ زنحار zinhār

¹¹⁵ اومت ümmet

82a

- 082a/01 -ılar kâlū innā lillāhi ve innā ileyhi rāci‘ūn su üzre iki ten ku-
 082a/02 -cağlaşıp gayb boldılar andın bir mübārız kilip
 082a/03 imām hüseynni rikāblarını buse {kılıp} kıldılar imām hüseyn
 082a/04 du‘ā kıldılar imām hüseyn yārānları āmīn di<di>ler andağ
 082a/05 kim nūh peygamberni du‘ālarını kırk yılda icābet kıldı
 082a/06 imām hüseynni du‘ālarını seksen yılda icābet kıldı
 082a/07 hüdā-yı ta‘ālā emīr müsłimni yarattı havāriclerni neslini munkaṭı‘
 082a/08 kıldı andağ ayturlar kim ol bedbaht havā<r>icni çirigi
 082a/09 otuz miñ şaf rāst kılıp kildi imām hüseynni
 082a/10 leşkeri yitmiş kişi irdi kilip havāriclerniñ leşkerige
 082a/11 rūberū boldı çirig bigi ‘abdu’llāh ziyād irdi ‘ömer sa‘d şibr-i
 082a/12 mel‘ūn öñü kolda ya ‘kūb çep¹¹⁶ kolda imām hüseynni
 082a/13 çirigleridin hūr ibn yezīd esb-i bādpāy minip pādīşāhāne <libāslar keyip>
 bülend āvāz bile bu ebyād okup bu meydānga kirdi
 082a/14 min ol hurrem cihānda {bā}mükerrer / gūlām <u> çāker-i evlād-ı haydar
 082a/15 havāricler eger yüz miñ tūmendür / havāricni kılay hayrān-ı ebter
 082a/16 kılıç nīze bile zaḥm urayın / katımda bir qotur itdin münker
 082a/17 atı ay ‘abdu’r-raḥmān āl-i hüseyn / si<z>lerdin teñri bīzār hem peygamber

82b

- 082b/01 toñuz u it yigüçi nākes itler / kılayın min sizlerni zār <u> muṣṭar¹¹⁷
 082b/02 cehennemge yiberey barçañızın/ iligge aldı evvel gürz şemşir
 082b/03 hüdāyım yār birse qoymağay min/ ayursun yir yüzidin cümle kāfir
 082b/04 ümīdim bar bu tokışda miniñ / şevāb birgey maña derrüz-ı maḥşer
 082b/05 ayttı kil biri ay şūm mel‘ūn/ uruş kılsañ kelipdür māh
 082b/06 tūmen la‘net sizlerge ay havāric/ şerefligdür sizlerdin toñuz ḥar
 082b/07 toñuz it şeref<lig>dür barçañızdın/ kılay min cān fedā allahuekber
 082b/08 maña bir ḥarīf bar mu sin biri kil dip turdı ‘abdu’llāh

---

¹¹⁶ جب çep

¹¹⁷ منظر munzar

- 082b/09 ziyād körüp aydı saht-ı mübārız turur <sin> anıñ bile kişi bo-
 082b/10 -lsa kisersün didi bir pehlivān havāric bar irdi atı şāh
 082b/11 şafvān ibn hanzale oğlu irdi havāriclerdin ol
 082b/12 meydānga kirdi aydı ay hūr ibn yezīd yezīddin nige yüz
 082b/13 ögürdüñ imām hüseynge yār bolduñ hūr ibn yezīd aydı
 082b/14 ay seg-i mel'ūn imām hüseyinni atalarını <resūl-i> hūdā arslanım
 082b/15 dipdür anıñ atı esedu'llāh dirler 'ālemniñ faḥrī
 082b/16 koyunlarıda perveriş kılğan bolsa cebre'l 'aleyhi's-selām
 082b/17 bişikini tipretgen bolsa aña kişi niçük yār bolmağay

83a

- 083a/01 bilgil ve āgāh bolğıl ol kim turur ol maḳāmga kim yiter šā-
 083a/02 -hī hūr ibn yezīdge ḥamle kıldı hūr ibn <yezīd> nīze <bile> andağ urdu kim
 ba-
 083a/03 -ğrıdın ötüp arḳasıdın bir ḳarış çıktı havāric
 083a/04 ara ġarīvī ḳoptı hūr ibn yezīd {niñ} tekb<ı>r aytıp turdı
 083a/05 yene na're urdı ḥarīf bar mu sin biri kil didi šāhī-
 083a/06 -niñ iki inisi bar irdi biri kirip ḥamle kıldı hūr
 083a/07 ibn yezīd anı hem nīze bile andağ urdı ki bağrıdın ötüp
 083a/08 yirge bir ḳarış ornadı ol hem öldi yene bir inisi kirdi
 083a/09 hūr ibn yezīd anı ḳılıç bile iki pāre kıldı hūr ibn yezīd ḥar-
 083a/10 -īf bar mu sin dip turdı hātıfın āvāz kildi kim
 083a/11 hūr¹¹⁸ ibn yezīd yanmağıl yuḳarı ḳarağıl hūrlar siniñ
 083a/12 cemāliña muntazır turur hūr ibn yezīd bu sözni eşitip aytur
 083a/13 yā imām hüseyin ceddiñ muḥammed resūlu'llāhga sözüñ bar
 083a/14 alıp baray ol 'ālemni kördüm hīç turgum kilmeydür
 083a/15 dip imām hüseyin bile yārān bile biḥillik kıldı andın hūr
 083a/16 ibn yezīd iligige ḳılıç alıp havāriclerga yüzlendi havā-
 083a/17 -ricler körüp ḳaçtılar ol pehlivān üç miñ havāricni

¹¹⁸ حور hūr

83b

- 083b/01 başını kistiler havāriclerni <kanı> deryā boldı başı menāre
 083b/02 boldı āhir havā<r>icler bildiler muña tāb kilelmes miz dip tūr-i
 083b/03 bārān kıldılar hūr ibn yezīdge ilk ok kadaldı kan
 083b/04 bisyār aqtı süst boldı āhir kuşūr atlık havāric
 083b/05 ok attı hūr¹¹⁹ ibn yezīdge tigdi şehīd boldılar kālū
 083b/06 innā lillāhi ve innā ileyhi rāci‘ūn hūr¹²⁰ ibn yezīdni defn kıldılar
 083b/07 havā<r>icler yine saf rāst kıldı imām hüseynni şehsüvārları
 083b/08 meydānga atlarını oynatıp bahādırluq körsetip
 083b/09 turdılar imām hüseyn leşkerleridin ebū kubeyş atlıg mübāriz
 083b/10 pādīşā<h>āne libāslar keyip nīze bile kılıç alıp bülend āvāz <bile> bu beyt
 okup meydānga kirdi
 083b/11 kubeyş irdi atım özüm cihān dāl/ okum düşmen cānıga tendin öter dal
 083b/12 esīr bolğay kamuğ il kün birle/ tirig bolsa bu demde rüstem-i zāl
 083b/13 atımnı tuvaqıdın ‘ālem ürker/ niçe hem devr bolsa hōş kavī hāl
 083b/14 behiştıni şahıdur āl-i muḥammed/ olarnıñ mihrini sin köñlüñ<g>e al
 083b/15 hüseyn üçün kim ölse uşbu yolda/ bolur uçmağda sultān hōşhāl
 083b/16 haḳīr körmeñ muḥibblerni ay itler/ olarnıñ haḳ katıda hürmeti bar
 083b/17 hüseyn ibn ‘alīniñ çākeri min/ sizlerniñ şahıñızlar nākes itler

84a

- 084a/01 eger ölsem şahādet tap<u>ğumuzdur / irür min hānedān¹²¹larğa hevādār
 084a/02 dip bir demde kubeyş yitmiş havāricni öltürdiler andın
 084a/03 kubeyşni hem şehīd kıldılar kālū innā lillāhi ve innā ileyhi rāci‘ūn kubeyşni
 084a/04 defn kıldılar imām hüseynni taraflarından şehsüvār
 084a/05 meydānga kirdiler kılıç ḥamāyil kılıp bahādırlıq körgüzüp
 084a/06 meydān içide na‘re urup şīr-i gurrān dig kükrep aydı ‘uṭbe ibn sa‘d

---

¹¹⁹ حور hūr

¹²⁰ حور hūr

¹²¹ خاندان hānedār

- 084a/07 vaḳḳāsnı oğlu hāşim turur min dip bülend āvāz bile bu beytni oḳup meydānga kirdiler
- 084a/08 minim hāşim cihān içide nāmdār/ ten <ü> cānım ḥüseyn ehliḡa ay yār
- 084a/09 atım hāşim ḡoylar düşmenni min/ ḡılıçımdın tilerler cānga zinhār
- 084a/10 kisey dest birse ḡaḡ būnyādıñızni/ köçüreyin tümen bu işde derḡār
- 084a/11 ḡılur min cān fedā sultān ḥüseynḡa/ anıñdın dem urar min tā tirigbār
- 084a/12 ḥüseyn serefrāz-ı şāhı ḡülrüy/ resūlni serveri ümmetge yādigār
- 084a/13 anı kemter itiḡa teñ imes sin/ teniñni taşlasa itler ḡılur ‘ār
- 084a/14 min ol şīr-i ḥüdā min barḡa bilūr/ irūr sin ḡaḡ ara itidin beter h‘ār¹²²
- 084a/15 kil imdi ḡarb ḡılalı şūm mel‘ūn/ uruş ḡılsañ kilipdür mäh-ı envār
- 084a/16 dip turdı ‘abdu’llāh ziyād körüp aydı bir merd-i kāmil bar mu
- 084a/17 sin bu ‘arab bile kirip ceng ḡılsa didi ol ḡarafdın bir

84b

- 084b/01 ḡavāric kirdi atını muḡātil dir irdiler biş miñ ḡavāric
- 084b/02 bile meydānga kirdi hāşimni nāsezā ayta başladı bir-
- 084b/03 -birige ḡamle ḡıldıla<r> muḡātil hāşimḡa aydı atañ bile bir to-
- 084b/04 -ḡḡannı oḡulnı yezīd big ḡıldı niçe miñ ḡışisi bar aḡa-
- 084b/05 -ñnı maşlaḡatı üçün yezīdḡe yār bolsun¹²³ yaḡşı irmes mü didi
- 084b/06 hāşim derḡaḡab bile muḡātilni andaḡ urdı kim sü-
- 084b/07 -ñekleri pāre pāre boldı ḡavāricler aydı bir bir kirse<k>
- 084b/08 barḡamızni tūketūr cem‘ bolup tīr-i bārān ḡılıp hāşim-
- 084b/09 -ni şehīd ḡıldılar ḡālū innā lillāhi ve innā ileyhi rāci‘ūn hāşim-
- 084b/10 -ni defn ḡıldılar imām ḥüseyn birāderleri ‘abbās ibn
- 084b/11 ‘alī meydānga kirdiler on ḡışı bile üç miñ ḡavāricḡa
- 084b/12 muḡābele boldılar firāt ḡıraḡıdagi ḡavāriclerni öltür-
- 084b/13 -diler ‘abbās ibn ‘alī atını suḡa suḡardı meşḡde su alıp
- 084b/14 atını yanıḡa baḡladı rām<ı> suy toḡradın bir oḡ attı
- 084b/15 anıñ üçün muḡibb-i ḡānedānga dūnyā suynı revā körmes

¹²² خار ḡār

¹²³ بولسونك bolsun

- 084b/16 irdi ‘abbās ibn ‘alī şehīd boldılar qālū innā lillāhi ve innā
 084b/17 ileyhi rāci‘ūn ‘abbās ibn ‘alīni defn kıldılar ‘āşūr ayını

85a

- 085a/01 sekizinçi küni irdi havāricleriğa şaf <şaf> yasap kildiler
 085a/02 imām kāsım imām hüseynga haṭ tuttılar imām hüseyin o-
 085a/03 -kıdılar ağalarınñ vaşıyyetleri hātırığa yitti kızlar
 085a/04 bibi zeynebni imām kāsımğa nikāh kılıp birdiler özler<i>
 085a/05 ceng<g>e çıktılar bular bārgā<h>da olturdılar fırsat kin
 085a/06 imām kāsım kopup aydılar mindin biḥil boluñlar min
 085a/07 kıladur min dip biḥillikler kıldılar bibi zeyneb aydılar
 085a/08 kıyāmet küni sizni kaydın tapar min didi imām kāsım
 085a/09 aydılar babañız muḥammed resūlu’llāh qaşlarıda tapıñ dip ‘anberīn
 085a/10 gīsūlarını yapıp bülend āvāz bile bu beytni okup meydānga kirdiler
 085a/11 muḥammed nesli vü hem pārs min/ ‘azīz ferzend min āl¹²⁴-i muştafā
 085a/12 ḥasan oğlu ceddı hem ‘alīdür/ su tapmayın yörür min bīnevā min
 085a/13 miniñ kim itlerimge su birgür/ sezāvār bolmadım bu dünyāda min
 085a/14 behişt-i cāvidān ḥaḳ birse bizge/ yezīd birle kıılır min mācerā min
 085a/15 ‘amūd birle ‘aduvğa zaḥm urayım/ ḥasan ferzendi vü şīr-i hūdā min
 085a/16 ḥasan ibn ‘alī min nākes itler/ kılıçımdın ‘aduvnıñ başı titrer
 085a/17 eger ölsem yolda min ne bāk ol/ atım kāsım irür min āl-i ḥaydar

85b

- 085b/01 ḥaḳıḳatde sizlerdin it şerīfdür/ igesiz taşlamay işikni saḳlar
 085b/02 hūdā ve muştafā {ve} yār bolğay/ katıda bolğay siz ḥayrān-ı ebter
 085b/03 muḥammeddin şefā‘at izleyür siz/ kıılır siz ālğa mundağ cefālar
 085b/04 yüzüñizğa başlağay dāğ-ı la‘net/ kara yüzlüğ koyar siz rüz-ı maḥşer
 85b/05 dip şüm bedbaḥtnı çirigidin yüz altmış havāricni ö-
 085b/06 -ltürdiler susağları ğalebe kildi imām hüseyin
 085b/07 qaşlarığa kilip su tilep içip¹²⁵ kuvvetlenip alayın

¹²⁴ ‘alī عالى

- 085b/08 yezīdlerni kırayın dip kilür irdiler hātıfdin āvāz
 085b/09 kildi kim yā imām kāsım yuqar<ı> baq baqtılar uçmağ ışikleri
 085b/10 açuq hūrlar şaf şaf turup ayturlar yā imām
 085b/11 kāsım batraq bizge kavuşuñ biz sizni cemāliñizğa
 085b/12 muntazır turur miz imām kāsım hicāb bu hālñi körüp
 085b/13 imām hüseynğa aydılar mindin hoşnūd boluñ selāmıñız-
 085b/14 -nı ceddım muḥammed resūlu’llāhğa tigtürey ol hāletimni kördüm
 085b/15 turğum kilmeydür dip yezīd çirigığa ḥamle kıldılar biş
 085b/16 yüz ḥavāricni öltürdiler ḥavāricler tır-i bārān kılıp
 085b/17 imām kāsımñı şehīd kıldılar qālū innā lillāhi ve innā ileyhi rāci‘ün

86a

- 086a/01 imām kāsımñı defn kıldılar ‘āşur aynı tokuzı pençşembe
 086a/02 küni irdi imām hüseyn evrād oqur irdiler imām ‘alī
 086a/03 ekber imām ‘alī āşğar mäh-ı tībān dig bolup pādışā<h>āne libās-
 086a/04 -larını keyip ‘anber<ın> gīsūlarını i<g>nilerige salıp atlanıp
 086a/05 iliglerige nīze alıp meydānğa yörüdiler imām hüseyn kö-
 086a/06 -rüp tutuñlar kirmesünler ceddım muḥammed resūlu’llāhñı nesl¹²⁶i
 086a/07 munqatı‘ bolmasun didiler imām ‘alī ‘āşğarnı yandurdılar
 086a/08 imām hüseyn imām ‘alī ekber bile ceng kirdiler imām ‘alī ekberğa
 086a/09 ay ferzend sin tızlık kıлмаğıl sin uruş körge-
 086a/10 -n imes sin min kirey ölsem min öley sin ehl-i
 086a/11 beytimni başlağıl ceddım muḥammed resūlu’llāhñı nesl¹²⁷i munqatı‘
 086a/12 bolmasun imām ‘alī ekber yığlap aydı ay peder-i büzürgvār siz
 086a/13 bolmasañız min kimge kılay kimni yüzige baqay qalın
 086a/14 düşmenler arasında {h} niçük kılay ay kāşkī min bo-
 086a/15 -lmağay irdim bu hālñi körmegey irdim yetimlik<ge> tākāt {1}
 086a/16 tartalalmas min qoya biriñ yezīd-i şüm bedbaht segī

¹²⁵ اچیت içit

¹²⁶ نصل naşl

¹²⁷ نصل naşl

086a/17  ar mz de-i r f z n n  irigi bile  ılay sizdin ilgeri m temim

86b

- 086b/01 birey dip  av ricler a y zlendiler im m  al  ekber bisy r
 086b/02   hibcem l irdiler b lend  v z <bile> { ılıp} bu beytni o up meyd n a kirdi
 086b/03 min oldur min  edefler i re k mil/ k n aydın r  enim a yo tu c hil
 086b/04 mu ammed bir  ecerd r meyvesi min/ biri   lem a me   r  em yil
 086b/05  acem   h   ızı irdi anam ol/ neseb ehli ir r t  evvel ev il
 086b/06 ir r ceddim res l a  ammz de/ yez dge   hir   misk nge m yil
 086b/07 t keyin yir y zige  anı n n /  ılı ımdur sizlerge zehr-i   til
 086b/08 k r p bilip  ılır sin bu cef n / bolur irdi n yine   zretge m yil
 086b/09 uru   ılsa n yine meyd n a kirgil/ kisey ba ı n  min ay   m-  c hil
 086b/10 dip meyd n a kirdiler  av ricler ne  i i sin dip sord 
 086b/11 im m  al  ekber aydılar minim im m  al  ekber ferzend-i mu ammed res l-
 086b/12 -lu'll h serveri   r-i yezd n murta    al  ferzend<i> im m   sey n
 086b/13 turur min didi  abdu'll h ziy d ayd  bu   l n n n zesi
 086b/14 turur  i i bar mu kirip ceng  ılsa didi ol s  at     -
 086b/15 -leridin mu arri  ibn   lib ath  bir  av ric bar irdi meyd -
 086b/16 -n i ide  zini k rg z p y r r irdi im m  al  ekber a
 086b/17 na re urup birbiri a r ber  boldılar mu arri  im m  al  ekber-

87a

- 087a/01 - a n ze  av le  ıldı im m  al  ekber mu arri ni n zesini
 087a/02 sındurdılar mu arri  im m  al  ekberni tut alı    d  ıldı
 087a/03 im m  al  ekber mu arri ¹²⁸ni ya as d n tutup hav  a ta-
 087a/04 - ladı y z  ar   ı ıp t  ti   t    nlar 
 087a/05 p re p re bold  yine  av  r icler kirdi im m  al  ekber a
 087a/06  amle  ıldı im m  ılı  bile  aptılar ba ı kisilip bilige
 087a/07 yitge  igri kisilip at bile t rt  i  e bold  c n  tamu    a
 087a/08 kitti  ılı   ab a sa a yirge kirdi titrep turd      bet y z

¹²⁸ مصرع ma ra 

- 087a/09 yitmiş havāricni öltürdiler mübārek tenleri kurıdı
 087a/10 susalık gālīb¹²⁹ kildi imām hüseyn kaşlarığa kildiler
 087a/11 imām ‘alī ekberni yüzlerige tofrağ ornapdur imām
 087a/12 hüseyn imām ‘alī ekberni koyunlarığa alıp yüzlerini
 087a/13 tofrağını arıtıp buse kıldılar imām ‘alī ekber aydılar
 087a/14 ay peder-i büzürgvār eger bir içim su bolsa kāfir havāricle-
 087a/15 -rni betamām kırar irdim imām hüseynni kuçup mindin bihil bo-
 087a/16 -luñ dip andın ‘ammezāde ümmü külşüm kaşlarığa kilip <mindin>
 087a/17 bihil boluñlar¹³⁰ didiler ümmü külşüm aydılar yā imām ‘alī ekber

87b

- 087b/01 resūlu’llāhni yādigārı irdiñiz resūlu’llāh firāķı köñlümüzge tüşse
 087b/02 mübārek cemālīñiz kāfī körsem firāķ otı uçar irdi
 087b/03 vā dirīgā resūlu’llāhni yādigārı qalmadı dip
 087b/04 yığlaştılar havāricler kildiler aydılar yā imām
 087b/05 ‘alī ekber kaydasın dip turdı imām ‘alī ekber bihillik
 087b/06 kılıp hōş ceng {dip} kıldılar havāriclerdin
 087b/07 yüz yitmiş kişini öltürdiler yene miñ havāric
 087b/08 kildiler ‘alī ekber yanıp kilip atalarığa aydı bir içim
 087b/09 su bolsa içip bu kāfirlerni kırsam didiler
 087b/10 imām hüseyn aydılar ay cān cigergüşem yüzükümni
 087b/11 ağzığa salgıl bolğay kim ārām alğay siz ‘alī ekber
 087b/12 yüzükni ağızlar<ığa> aldılar fi’l-cümle başladı meydā-
 087b/13 -nğa kirdiler miñ havāric imām ‘alī ekberğa kaşd kıldı
 087b/14 ‘alī ekber özlerini düşmenler arasığa saldılar
 087b/15 iki yüz havā<r>icni öltürdiler havāricler ol şīr-i hudānı
 087b/16 irān pelengler bile teñ kördiler aydılar birer birer kirse-
 087b/17 -ñle<r> barçañlar kıradur cem‘ bolup tīr-i bā<rā>n kıldılar imām

¹²⁹ غَالِيب gālīb

¹³⁰ بولونلار bolunlar

88a

- 088a/01 ‘alī ekberni bedenleriğa oq zaḥm tigdi ḥürniñ köyne<ki>
 088a/02 dig <bolup> āḥirü’l-emr şehīd boldılar ḳālū innā lillāhi ve innā ileyhi rā-
 088a/03 -ci’ün ol sā‘at ḳarañgu boran <peydā> boldı imām ḥüseyn
 088a/04 baş baştiyak kılıp ehl-i beytleri ḳatığa
 088a/05 kilip ah ferzendim imām ‘alī ekberdin ayrıldım dip şehri-
 088a/06 -bānū ḳaşığa kirdiler şehribānū bīḥūd boldılar yine hū-
 088a/07 -şığa kildiler yıǵlap ceng yirige barıp deşt-i
 088a/08 kerbelā tofraǵını başığa saçı ḥānedānda ğulğule boldı
 088a/09 imām <‘alī> ekberni defn ḳıldılar āzīne kiçesi irdi imām
 088a/10 ḥüseyn namāzğa meşğul boldılar tañğa yavuş köz-
 088a/11 -leri uyquğa bardı tüşleride muḥammed resūlu’llāh
 088a/12 kildiler çehreleridin nūr tolanıp aldı arḳa-
 088a/13 -larıda fāṭıma imām ḥasan¹³¹ imām ḳasım imām ‘alī ekber imām
 088a/14 <‘alī> enver ebā bekr şiddīḳ ‘ömer ‘oşmān ‘alīni deşt-i kerbelāda kö-
 088a/15 -rdiler muḥammed resūlu’llāh imām ḥüseynni ḳuçaḳlap yüz-
 088a/16 -lerige buse ḳıldılar aydılar ay baǵrıniñ pāresi
 088a/17 ay köñlümni meyvesi ay közümiñ rüşeni ay tizimni ḳuvveti

88b

- 088b/01 cāndın ‘azīz ferzendim ay cān cigergüşem itlerñin
 088b/02 cefası niçük tartıñız bu itler sizge ne cefālar-
 088b/03 -nı ḳıldı şabr ḳılıñ tañla namāz-ı cum‘a bile bizge ḳa-
 088b/04 -vuşuñ ol kişi sizni şehīd ḳılır ‘alemni tört
 088b/05 közlüg it dig köğside elbette içmeki bolğay ol tamuğ
 088b/06 nişānesi bolğay bu sözni eşitip imām ḥüseyn uygandı-
 088b/07 -lar namāz vaḳtı bolupdur su tapmay teyemmüm ḳıldılar namāz ö-
 088b/08 -tediler andın imām ḥüseyn ümmü seleme barça ehl-i beytler
 088b/09 bile biḥilleştı imām ḥüseyn şehribānūni ḳuçaḳlap aydılar
 088b/10 {aydı} yārī muvāfiḳ mihrbānım min ölsem ḳatıǵ yıǵlama

---

¹³¹ حسين ḥüseyn

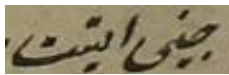
- 088b/11 bendelikge çäre yok şabr kılmağ gerek teñri ta‘ālā-
 088b/12 -ğa ‘āşī bolmañ mindin biñil boluñ dip yığlaştı-
 088b/13 -lar şehribānū aydılar muḥammed resūlu’llāhni yādigāri bizni
 088b/14 mundağ žāyī‘lıkda koyar siz bizge tiriglik
 088b/15 sizniñ birle turur siz bolmağandın kiyin tiriglik
 088b/16 ḥarām sizdin ayrılıp biz yetimlikge tākāt¹³² kılalmas miz
 088b/17 sizdin cān <u> ten bile biñil turur miz kıyāmet küni bir nātuvā-

89a

- 089a/01 -n kuluñızni şefā‘atdın maḥrūm koymañ dip ḥōšnūd-
 089a/02 -lık kılıp b<a>rça uluğ kiçik ir ve ḥatun bende
 089a/03 āzāde ḥizmetkārı biñil kılıp yığlaştılar imām
 089a/04 ḥüseynni bir ḥizmetkārı bar irdi anıñ¹³³ bir oğlu bar
 089a/05 irdi atı şālih tivelerni bağar irdi atası ayttı
 089a/06 ay oğlum imām ḥüseyndin kiyin qalıp bizge ne tirig-
 089a/07 -lik bolğay imām ḥüseynni aldıda cān bireli kıyāmet küni
 089a/08 şehīdlerni qatārda qopğay miz didiler şālih bir niçe taş
 089a/09 alıp saluğ<ğ>a salıp aydı ay ḥavāricler ḥāzır bol dip attı
 089a/10 bir ḥavāricni pīşānīsiga tigdi miyānesi çıkıp öldi yine bir ḥavāric
 089a/11 kirdi anı hem öltürdi ḥavāricler galebe kılıp şālihni
 089a/12 şehīd kıldılar qālū innā lillāhi ve innā ileyhi rāci‘ūn anası
 089a/13 oğlını başını alıp bir ḥavāricni öltürdi bir kenīzek çadırığa
 089a/14 cebeni itip¹³⁴ (?) bir ḥavāricni öltürdi bu za‘īfeler yine
 089a/15 cengge kirgey irdiler imām ḥüseyn aydılar ay za‘īfeler
 089a/16 ḥüdā-yı ta‘ālā gāzātnı mazlūmlarge buyurğan irmes dip
 089a/17 yandurdılar leşker-i islāmdın hīç kişi qalğan imes

¹³² قاتت kākāt

¹³³ اونی oni

¹³⁴

89b

- 089b/01 hemesi şehīd boldılar āṣūr ayını on küni irdi
 089b/02 imām ḥüseyn ‘anberīn gisūylarını yaydılar pādiṣāhāne
 089b/03 libāslar keydiler bülend āvāz bile bu beytni oqup meydānga kirdiler
 089b/04 muḥammed āy<ī>ne-yi ‘ālem bir yarağı/ ḥasan birle ḥüseyn köz çırağı
 089b/05 muḥammed sekiz uçmaḥnı gülidür/ ‘alīyyü’l-murtaẓānidur çehār bāğı
 089b/06 min ol gülberg min atım ḥüseyndür/ būy algannı mu‘aṭṭardur dimāğı
 089b/07 firātda kiser maña birmese suyn/ melā’ikler tutar kevser ayağı
 089b/08 ‘ömer sa’d kılıp bizge cefānı/ özini kıldı ol ḥazretğa yağı
 089b/09 ‘alī ferzend min atım ḥüseyndür/ çıkadur tola düşmen ferāğı
 089b/10 körüp eşitip muḥammedni fazlın/ bütüp qalgay ḥavā<r>icler kulağı
 089b/11 yezīd nesli ayursun yir yüzidin/ cihānda qalmağay anı sorağı
 089b/12 dip imām ḥüseyn meydānga kirdiler qaḥṭabe aṭlığ bir kāfir bar
 089b/13 imām ḥüseynğa rūberū bolup nīze ḥavāle kıldı imām qaḥṭabeni
 089b/14 nīzesini red¹³⁵ kıldılar nīzesi bile andağ urdılar kögsidin
 089b/15 ötüp uçasıdın bir qarış çıktı betamām ḥavāricler ḥamle kıldı
 089b/16 imām ḥüseyn na‘re tartıp kirip biş yüz ḥavāricni
 089b/17 öltürdiler yene bir cengde yitmiş miñ ḥavāricni öltürdiler

90a

- 090a/01 ‘abdu’llāh ziyād aydı bu ḥazret-i ‘alīni oğlu imām ḥüseyn
 090a/02 turur anıñ berāberide kişi kilmes telim isti‘dādlık
 090a/03 kişi bolsa kirsün didi barça qor<q>tılar ‘abdu’llāh ziyād aydı
 090a/04 her kişi imām ḥüseyn bile ceng kılsa yezīd ol kişige pādiṣāh-
 090a/05 -lıkñı birür didi ḥavāric leşkeridin köñlide aydı eger min imām
 090a/06 ḥüseynni şehīd kılsam yezīd maña pādiṣāhlıkñı birür dip
 090a/07 uşbu ḥām ṭama‘lıkda uruşğalı rāst bolup imām ḥüseynğa
 090a/08 rūberū boldı aydı imām ḥüseyn munça ḥuşūmet kılor siz
 090a/09 ferzendleriñiz leşkeriñiz qalmadı henüz uruşdın ilig atmas
 090a/10 siz didi imām ḥüseyn aydılar ay segī nābekār ḥarāmzāde-i

---

¹³⁵ زد zed

- 090a/11 rāfızī min sizlerniñ vilāyetiñlerğa uruşğalı bar-
 090a/12 -madım şāmdın uruşğalı kildiñler bizniñ aramızda kılıç
 090a/13 turur anıñ üçün sizler müslimānlarğa tıg tartıp kild-
 090a/14 -iñler köp renc urmağıl hūneriñ bolsa körsetgil biri
 090a/15 kilgil didiler birbirlerige hamle kıldılar ol segī nābekār
 090a/16 hārāmzāde-i rāfızī p<I>ş-destlik kılıp ilgeri kildi imām
 090a/17 hūseyn kılıç bile andağ urdılar başını saçrap ilig qarı

90b

- 090b/01 barıp tüşti yezīd vilā{d}yet birip dip uşbu hām
 090b/02 hayālde on miñ havāric cengge kirdi biş miñi imām
 090b/03 hūseynni körüp şerm kılıp yandı imām hūseyn bir demde yitmiş
 090b/04 miñ havāricni öltürdi havāricler aydılar barçañızlar
 090b/05 bir yolu kirmeseler qorqutup hemeñizni öltürür didi
 090b/06 otuz miñ havāric aydı hememiz bir yolu kömek tartıp kireli
 090b/07 ya öleli ya öltürelip dip barçası kılıp kirdiler imām
 090b/08 hūseyn biş miñ havāricni öltürdiler susa-
 090b/09 -lıqğa bedhāl bolup közlerini kökge tikip aydılar
 090b/10 ay perverdigārım eger esmā bir ecel bolsa ta‘cıl kılsa hatm-i kārım
 090b/11 sa‘ādet ve şahādet üze tuta birgil ceddīm muḥammed resūlu’llāh-
 090b/12 -nı ümmet¹³⁶lerini saña sipāriş kıldım dip bu söz-
 090b/13 -ni aytıp iligleridin nīzeni saldılar ḥazret-i
 090b/14 ‘alīni zū’l-fiḳārlarını aldılar yüzlerige qalğan tu-
 090b/15 -tup ilig miñ havāric{ni}ğa özlerini urdılar tekbīr aytıp
 090b/16 havāriclerni kanını deryā başını mināre kıldılar havāri-
 090b/17 -cler şikest taptılar havāricler aydı birer birer kirsek barçamızni

91a

- 091a/01 tüketür dip heme tīr-i bār<ān> kıldılar imām hūseynğa yitmiş
 091a/02 yirlerige oq tigdi mübārek bedenleri oq zaḥmğa

---

¹³⁶ اومت ümmet

- 091a/03 hür{i}niñ kö<y>neki dig boldı bu cengde leşker yüz havāri-
 091a/04 -cni öltürdiler düşmenler arasından ötüp firāt
 091a/05 yakın kilip su alıp içer hātifdin āvāz kildi dünyā sunı içmegil imām hüseyin
 091a/06 yukarı baqtı hūrlar¹³⁷ kadehlerde şarāben tahūr iligleride
 091a/07 alıp aytadurlar yā imām hüseyin batraq bizge kavuşuñ
 091a/08 biz sizniñ cemāliñizge muntazır turur miz didiler uşbu hālde
 091a/09 irdi ‘ömer sa‘d-ı segī harāmzāde-i nābekā<r> cehennem rāfızī bir oq attı
 091a/10 imām hüseyinni şehīd kılğıl dip ol havā<r>ic imām hüseyin
 091a/11 kaşlarığa kildi imām hüseyin kayda kildiñ dip sordı
 091a/12 ol havāric aydı yā imām hüseyin sizni şehīd kılğalı kildim didi
 091a/13 imām hüseyin aydılar ay merd sin yangıl miniñ küşendem kilür saña
 091a/14 rahmim kilür kıyāmet küni tamuğğa bargay sin didiler ol havāri-
 091a/15 –c yandı ‘abdu’llāh ziyād şibr-i mel’ūnnı yiberdi şibr-i mel’ūn
 091a/16 kılıç tartıp kildi imām hüseyin kaşlarığa <kildi> imām hüseyin-
 091a/17 –niñ köğüslerige çıkıp olturdı imām hüseyin köğsüñni

91b

- 091b/01 açgıl körey didiler şibr-i mel’ūn köğsüni açtılar
 091b/02 imām hüseyin aydılar muḥammed resūlu’llāh aytğan nişāneni kördüm
 091b/03 şıdķ yā resūlu’llāh didiler şibr-i mel’ūn muḥammed resūlu’llāh ne
 091b/04 dip irdiler imām hüseyin aydılar muḥammed resūlu’llāh andağ aytıp irdiler
 sini şehīd kılur kişi saña tört köz-
 091b/05 -lüg it dig körünür köğside elbette içmeki bolğay dip ird-
 091b/06 -iler ol nişāneler barçasında bar didiler ay havāric
 091b/07 ‘ālem <u> halkı huṭbeni miniñ ceddimniñ atıda oqurlar bizge
 091b/08 bu cefānı kılur sin didiler şibr-i mel’ūn bedbaht segī
 091b/09 harāmzāde qabūl kılmay kılıçnı imām hüseyin halk¹³⁸larığa
 091b/10 sürdi kılıç kismedi şibr-i mel’ūn bedbaht it dig
 091b/11 hürdi aydı imām hüseyin cādū kıldıñ ötmedi

¹³⁷ حلالر hūllar

¹³⁸ خلق halk

- 091b/12 kâfir havâriclerini ağzığa taş tofrağ tolsun
 091b/13 imâm-ı hüseyin aydılar ay seg bedbaht râfîzî minî
 091b/14 halk¹³⁹ımğa muhammed resûlu'llâh söyler irdiler kılıç niçük kiser
 091b/15 didiler şibr-i mel'ün aydı yâ imâm hüseyin aytıp birin
 091b/16 niçük kılsa kiser didi siz hem halâş boluñ min hem halâ-
 091b/17 -ş bolay didi imâm hüseyin aydılar ay mel'ün seg kö-

92a

- 092a/01 -gsümni basmağıl qopğıl min teyemmüm kılay namâz vaqt
 092a/02 turur ötey didiler şibr-i mel'ün {mel'ün } qoptı imâm
 092a/03 teyemmüm kılip yatıp imâ ve işâret bile namâz ötediler
 092a/04 şibr-i mel'ün bedbaht şüm râfîzî kılıç {n}ı <bile> imâm hüseyinni
 092a/05 başını tendin cüdâ kıldı imâm hüseyin şehîd boldı-
 092a/06 -lar qālū innā lillāhi ve innā ileyhi râci'ün derhâl kün tutu-
 092a/07 -ldı qarañğuluk boldı firât deryâsı qağğa toldı
 092a/08 yir kök titredi âsmân yirdin deşt-i kerbelânın taş
 092a/09 yığaçdın yığı üni kildi âsmândağı firişteler
 092a/10 ve deryâdagi balıklar vuḥuş u tuyūr nâle kıldılar kiyik-
 092a/11 -leri balaları uyumadılar kırk içidegi balalar
 092a/12 uyumadılar imâm hüseyin mâtemlerini tuttılar firişteler
 092a/13 aydılar hüdâ-yı ta'âlâ su birdi irse cümle havâriclerini
 092a/14 kırar irdiler mi'râc kiçesi hâzret-i peygamber şallâllâhu 'aleyhi ve
 092a/15 sellem ümmet¹⁴⁰lerimi belâdın fenâ bir<me>gil dip du'â kıldılar
 092a/16 ol du'â ḥaqqı bolmasa irdi barçañızlarını öltürür irdi
 092a/17 bu cengde bu havâricler barçası öler irdiler ya ot kilip köydür<ür> ya su

92b

- 092b/01 kilip qarq kıluir irdi hâzret-i resûlu'llâhın ol vaqtdağ<ı>
 092b/02 du'âlarını bereketidin ve ümmet¹⁴¹leri her türlüğ

¹³⁹ خلق halk

¹⁴⁰ اؤمت ümmet

- 092b/03 günāh kılsalar şüretleri özge bolmas ol du‘ā
 092b/04 kalğan üçün bu havāricler kutuldılar imām
 092b/05 hüseyñ ehl-i beytleri şehribānū ümmü seleme ve ümmü külşüm
 092b/06 bibi zeyneb imām ‘alī āşğar imām zeyne’l-‘abidinni barça
 092b/07 uluğ kiçikni esīr kılıp tivelerge mindürüp şām tara-
 092b/8 -fığa revān <boldılar> imām hüseyñni bir hizmetkārı bar irdi
 092b/09 yirde yuqup kaldı imām hüseyñni pāycāme bağıñı alğay
 092b/10 kol saldı imām hüseyñ kolını tuttı bu kāfir havāric imām
 092b/11 hüseyñni qollarını kisti çep qolları bile tuttılar
 092b/12 munı hem kisti şol zamān āvāz kildi nārī tur dip
 092b/13 her kim urdılar sengār yüzi qara boldı qaçıp ked-
 092b/14 -ükge kirdi bilini qoyusı toñuz yuqar<ı>sı ādem bīhū-
 092b/15 -ş boldı üç kündin kiyyin hūşığa kildi barıp
 092b/16’abdullāh ziyādğa aydılar havāricler imām hüseyñniñ mübārek <başını>
 092b/17 nīz<e>ge aldılar nīze hālqa boldı hīç nimerse qabūl kılmadı

93a

- 093a/01 yolğun yığaçı qabūl {qabūl } kıldı barça yığaqlar aydı-
 093a/02 -lar biz <qabūl> kılmaduq sin niçük <qabūl> kılır sin didi
 093a/03 irse yolğun aydı min qabūl kılmam havāricler
 093a/04 taqıp h‘ār kıladur didi havāricler başnı şām tarafi-
 093a/05 -ge alıp yörüdi kündüz bir kişi saqlar irdi ebū’l hānūq
 093a/06 atlığ bir kimerse bar irdi ol aytur barça uyquda irdi
 093a/07 min uygaq irdim kökdin bir bülend kāmetlig kimerse peydā
 093a/08 boldı yüzidin nūr peydā bolup iligni şandūqğa
 093a/09 koydı başnı alıp buse kılıp yıqladı ebū’l hān<ū>q
 093a/10 bīhūş boldum bir sā‘atdin ‘aqlımge kildim mütehayyir
 093a/11 boldum bir kimerse kiyyin turğıl didi andın sordum
 093a/12 bu kimdür dip ol kimerse aydı bu ādem şafıyyu’llāh imām
 093a/13 hüseyñniñ ta‘ziyetleri kilip turur havāriclerni

- 093a/14 kılğan işidin bîzâr boldum yine bir p<î>r kildi uçası
 093a/15 mükri sordum bu kim turur bu Һazret-i nūḥ nebīyyu'llāh
 093a/16 turur ol hem imām ḥüseynni ta'zietleriğa kilip
 093a/17 turur yüzlerige buse kıldılar taķı bir sâ'atdin kiyin

93b

- 093b/01 ibrahīm peygamber işhāk peygamber ismā'īl peygamber başnı alıp buse
 093b/02 kılıp yıǵlap aydılar ay ferzend ümmetler cefāsını
 093b/03 niçük tartıñız dip başnı kuçaqladılar andın bir nūr peydā
 093b/04 boldı 'ālem rūşenlik boldı kökdin ança ḥalķ kildi
 093b/05 sanını bilmedim andın buru<n> aydı yol biriñler 'ālemni faḥrī muḥammed
 093b/06 muṣṭafā ṣallāllāhu 'aleyhi ve sellem kiledür didiler bir sâ'atdin
 093b/07 kiyin muḥammed resūlu'llāh kildiler çehreleridin nūrlar to-
 093b/08 -lanıp mübārek gīsūlarını yeşip baş baştıyaķ
 093b/09 kılıp ebā bekr şiddīķ öñ yanlarıda 'ömer sol yanlarıda
 093b/10 'oşmān 'alī arķa<la>rıda heme peygamberler muḥammed resūlu'llāh bile
 093b/11 körüştiler heme bir taḥt üzre olturdılar ol bed-
 093b/12 -baḥt ḥavāricler uyķuda irdi bir firişte iligide o-
 093b/13 -tluķ tayaķ alıp kilip aydı yā resūlu'llāh fermān kılur
 093b/14 mu siz bu kibrlerni nābūd kılsam didi resūl-i ḥüdā aydılar
 093b/15 ay firişteler ḥüdā-yı ta'ālā cezā birgey didiler şibr-i mel'ün
 093b/16 hem olarnıñ arasında irdi Һazret-i 'alī muḥammed resūlu'llāhnı mübārek
 ayaǵlarığa tüşüp aydılar yā r-
 093b/17 -esūllu'llāh maña dād biriñ dip yıǵladılar heme peygamberler yıǵla-

94a

- 094a/01 -dılar resūl-i ḥüdā aydılar yā 'alī ne kılsañ kılǵıl didiler
 094a/02 Һazret-i 'alī barça ḥavāriclerniñ başnı kistiler şibr-i
 094a/03 mel'ün qaldı başnı kisey dip irdiler ḥüdā-yı ta'ālā
 094a/04 şibr-i mel'ünnı it şüretide kıldı firişte bir<le> dīv şibr-i
 094a/05 mel'ünnı otluķ tayaķ bile urup kavladılar ve baǵd-
 094a/06 -ād vilāyetide turur mekkedin şāmğa şāmdın kūfeğa kūfe-

- 094a/07 -din deşt-i kerbelāğa kavlarlar susalıkğa südreliþ yörü<r>
 094a/08 ve <zehr-i> elmās kuyu suğa yitse ol firiş<te> bile dīv burun-
 094a/09 -rak kilip su içgeli kıymaslar kayu deryāğa yitse firişte bile
 094a/10 dīv su içgeli kıymaslar su birmesler gāh üç ay-
 094a/11 -lık gāh kırk künlüg yol yörür deryādın çölge
 094a/12 çöldin deryāğa ‘ömri mundağ kiçer gāh firāt kırağığa
 094a/13 kilür kayda yitse ol firişte bile dīv hāzır bolup amān
 094a/14 birmesler otluğ tayağ bile kavlarlar tā kıyāmatğaça uşbu
 094a/15 hāl turur ebū’l-hānūğ aydı ol firişte mini tuttı
 094a/16 otluğ tayağ bile uray didi min aydım hānedānga dōs<t>
 094a/17 turur min yezīdlerdin bīzār min didim ya vücūd hem řabānça

94b

- 094b/01 urdı sengār yüzüm kara boldı muḥammed resūlu’llāh řefā-
 094b/02 -‘at kıldılar ol heybetdin bīhūş boldum tañ
 094b/03 atğunça peygamberler gülğule kıldılar tañ attı ğayb boldı-
 094b/04 -lar imām mübārek başlarını řandūğ içide turur
 094b/05 üç miñ ḥavāricni saqlağucını kördüm hemesi köyüp kül
 094b/06 bolupdur ‘ömer sa’d bu ḥāldin ḥaber birdiler ‘ömer sa’d fī-
 094b/07 -’l-hāl ebū’l hānūğnı çarlap aldı körer kim sengār
 094b/08 yüzi kara bolupdur řibr-i mel’ūn yok ebū’l hānūğ
 094b/09 aydı ḥüdā-yı ta’ālā řibr-i mel’ūnnı it řūretide kıldı didi
 094b/10 körerler kim bu ne bolğay it dig tilini çıkarıp
 094b/11 beyābānlarda çevrölüp yöridür barçası mu’āyene kör-
 094b/12 -diler ebū’l hānūğ bir ah urdı cānıçık teslīm kıldı
 094b/13 ‘ömer sa’d ya’kūb çirig bile atlandı namāz-ı dīger bar irdi
 094b/14 bir kentge kilip tüştiler ol kent tersālarını kent irdi
 094b/15 ol kentde bir gülistān bar irdi ol gülistānı leşkerğāh
 094b/16 kıldılar kur<d>ılar bu başnı saqlarğa kiçegi dig ot kö-
 094b/17 -ydürmesün dip her kimge aydılar bu başnı bu kiçe saqlağıl

95a

- 095a/01 hîç kim onamadı bizni kiçeği dig ot köydürür dip ‘ömer
 095a/02 sa‘d ya‘kûb aydı tersâlarınñ uluğ<ı> bolsa alıp kiliñler
 095a/03 barıp tersâların uluğını alıp kildiler ‘ömer sa‘d ya‘kûb
 095a/04 başnı şandūkğa salıp ağızını birkitip tersâ<lar>nı uluğığa
 095a/05 tapşurdı bu şand<û>knı bu kiçe saklap irte biriñler
 095a/06 tersâ bu şandūkknı alıp kilip bir öyde koydı kiçe işikni
 095a/07 tusup yattı tün yarımıda uyğanıp irdi tersâ körer
 095a/08 öyni içi rüşenlik boldı bu tersâ aydı bu niçük
 095a/09 rüşenlik turur dip işikni rüşenâlığıdın baqtı
 095a/10 öyni içide yüz miñ meş‘al köyedür tersâ körüp
 095a/11 mütehayyir boldı bilmeydür kim bu şandūk içide nime bardur
 095a/12 bu şand<û>k içre nürdın ‘alemler turadur bu tersâ ta‘accübge
 095a/13 kaldı bu şandūk içide ne hikmet bar iken dip gülistân
 095a/14 yanıda bir öy bar irdi gülistândın şandūk turğan
 095a/15 öyge töşüki bar irdi tersâ töşükdin qaraladı bir sâ‘at<din kiyin>
 095a/16 bir zaī‘fe āsmāndın kildi aldı arķasıdın yüz miñ kenīzek
 095a/17 kildiler ayturlar yıraķ turuñlar evvelīn <û> āķirīnni anası

95b

- 095b/01 {anası} bibi havvā¹⁴² kildi olarnı arķasıdın bibi fātıma
 095b/02 meryem ‘āyişe-yi şıddīk kildiler andın yığı üni kildi
 095b/03 körer kim hadīce-yi kübrā ḥazret-i fātıma imām ḥasannı zehr-ālūd
 095b/04 köñül<l>erini öşünleriğa alıp imām ḥüseynni mübārek ba-
 095b/05 -şlarını şandūkdn alıp buse kılıp kuçaķlarıda
 095b/06 koyup aytadurlar ay cān cigergüşem ay nūr-ı dīdem
 095b/07 ay bağrımni pāresi köñlümni meyvesi ay közümni rüşeni
 095b/08 tizimni kuvveti cāndın ‘azīz ferzendim bu kāfir ḥavāric sizge
 095b/09 cefālar kıldılar ümmetler cefāsını niçük tarttıñız bu ne
 095b/10 ḥāl turur dip yüz közlerige buse kılıp yığladılar

---

¹⁴² هوا havā

- 095b/11 betamām peygamberlerniñ hanları yığladılar tañ atğunça
 095b/12 tañ attı gayb boldılar bu tersā bīhūş boldı bir sâ-
 095b/13 -‘at<d>in yene hūşığa kildi körer kim hīç kimerse yok
 095b/14 öyge kirdi ol şandūk қаşığa kilip selām kıldı feryād
 095b/15 kıldı ay tensiz baş kimni başı sin aytgıl didi
 095b/16 tensiz başdın āvāz kildi kim ay tersā mini bilmes mü
 095b/17 sin ata ğarīb ata şehīd ata mazlūm ata maqtūl harīk

96a

- 096a/01 ya‘nī min hāzret-i ‘alī oğlu imām hüseynni başı
 096a/02 turur min didi tersā aydı ‘alīni rūhı üçün tevaqquf kılğıl
 096a/03 min imān ‘arza kılay dip imān kiltürdi müslimān
 096a/04 imām hüseynni ta‘ziyetlerini tuta başladı havāricler imām
 096a/05 hüseynni başlarını ve ehl-i beytlerini alıp şām tarafı-
 096a/06 -ğa yörüdi havāricler kitgendin kiyin bu merd cemā‘at bar-
 096a/07 -ıp bu vākı‘alarını beyān kılip aydı kim bizni dīnimiz
 096a/08 bātıl iken haq <u> rāst dīn muḥammed dīn iken barça
 096a/09 ehl-i beytni cem‘ kılip hemesi müslimān boldı imām hüseynni
 096a/10 ta‘zi<y>etini tuttılar ‘ömer sa‘d ya‘kūb as<ka>lānga kişi yiberdi
 096a/11 imām hüseynni deşt-i kerbelāda şehīd kılip ehl-i beytini
 096a/12 bala vü bakrası esīr kılip aldık asḳalānga içidegi
 096a/13 ḫalāyıklarga ḫaber yitgürgil faşl-ı üstün temāşā
 096a/14 kılsunlar def naqqāre kerrenāy çaldurup sevinçler kılsu-
 096a/15 -nlar {kılsunlar} dip ḫūkm kıldı ḫalk gürūh gürūh muṭrib
 096a/16 bāng-ı duhul bile utru çıktılar ol bedbaht havā<r>icler
 096a/17 yezīd-i şūm nābekār segī ḫarāmzāde-i rāfızī emīrū‘l-mü‘minīn yezīd

96b

- 096b/01 dir irdiler ol dōst-ı ḫānedān kimerseler öyleridin {irdi}
 096b/02 çıkmas irdiler ğamgīn boldılar ol kara yüz<lüg> havār-
 096b/03 -icler taḫammül üçün imām hüseynni mübārek başlarını
 096b/04 nīzege alıp yukarı köterdiler havāricler temāşāğa

- 096b/05 çıktı za'îfeler baş baştıyak irdi 'ömer sa'd ya'kūb
 096b/06 her bendergāhe¹⁴³ yitse oyun bile çağır içer irdi imām
 096b/07 hüseyinni mübārek başlarını ilgeri yörüttüler andağ
 096b/08 rivāyet kılıpdurlar huzā'î kabīlesidin bir sevdā-
 096b/09 -geri bar irdi anıñ atını zerrīn huzā'î dir irdiler
 096b/10 taqı bir vilāyetdin kilip munda qarār alıp irdim merdī
 096b/11 çālāk kimerse irdi fātıma atlığ iğçisi bar irdi
 096b/12 her kayda barsa iğçisi alıp barur irdi zerrīn
 096b/13 huzā'î dervāzede oturup irdiler za'îfeler
 096b/14 imām hüseyinni ta'ziyetlerini tutup yığlaşıp aytadurlar
 096b/15 ne künler bizge tüşti hīç kimersege tüşmegen irdi
 096b/16 dip yığlaşur irdiler zerrīn huzā'î munı eşitip köz-
 096b/17 -lerin kan yaş akıp aydı muḥammed resūlu'llāhnı ehl-i beytleri

97a

- 097a/01 sizlerge ne ārzū turur min anı kifāyet kılay didi
 097a/02 za'îfe<ler> aydılar elḥāmdüli'llāh bir dōstdār-ı ḥānedān tapduk
 097a/03 zerrīn huzā'î aydı kim ay za'îfeler min bu vilāyet-
 097a/04 -lig imes min 'arab vilāyetidin benī huzā'î kabīlesid-
 097a/05 -in ġarīb turur min za'îfe aydılar bizge ol miqdār nimerse
 097a/06 biriñ biz yalañ başımız {başımız}nı yapalı nāmaḥremniñ
 097a/07 közidin pūşide bolsun zerrūn huzā'î destār-
 097a/08 -ını yırtıp birdi za'îfeler başlarığa yaptılar
 097a/09 za'îfeler zerrūn huzā'îni du'ā kıldılar ilāhī zerrūn
 097a/10 huzā'îni kıyāmet küni bürehnelikdin ve rüsvālikdin
 097a/11 öz penāhında tutğay sin zerrūn huzā'î yine aydılar
 097a/12 yine hem sözüñizler bar mu dip za'îfe aydılar imām
 097a/13 hüseyinniñ başlarını kötergen kişini aytsañız
 097a/14 başnı ilgeri yörütse nezzāre kılğuçılarını
 097a/15 közi başğa tüşse bizni körmes didi başnı köter-

¹⁴³ بندگانگاه bendārgāhe

- 097a/16 -güci ilgeri alıp yörüdi za'îfeler kiyin ka-
 097a/17 -ldılar za'îfelerdin hîç kişini h<`ā>rī bolmadı zerrīn

97b

- 097b/01 huẓā'īni yene hem sordı sözüñiz bar mu dip anı hem
 097b/02 kifāyet kılay didi za'îfeler aydılar siz bizge munça
 097b/03 yahşılık kıldıñız besīdīde turur bāk<ī>ni hūdā-yı ta'ālā
 097b/04 rāst kılur zerrīn huẓā'ī közdin ƙan yaşı
 097b/05 töker irdi 'ömer sa'd ya'kūb yitip kildi zerrīn huẓā-
 097b/06 -'ī aydı yüz miñ la'net sizlerge ay teñrini la'net
 097b/07 gürūhları mundağ yaman işlerni imāmzādelerge
 097b/08 hānedānga kılıp sizler 'ömer sa'd ya'kūb aydı bu tayaƙ
 097b/09 <zerrīn> huẓā'īni uruñlar didi 'ömer sa'd ya'kūbnı havāricler
 097b/10 ol miƙdār soƙtular bīhūd bolup ƙaldılar havāricler
 097b/11 öldi dip salıp kitti kiçe tün yarımını barıp ird<i> elhām<dūli'llāh> 'aƙlığa
 097b/12 kildi körer kim yol yörügüçe tāƙatı bar yolğa revān
 097b/13 boldı kiçe bile şehрге kirdi öyge kildi körer kim
 097b/14 iğesi öldi dip ta'ziyet tutupdur yıƙlap
 097b/15 oturupdur zerrīn huẓā'ī körüp sevindi zerrīn huẓā'ī
 097b/16 ƙıƙıp pinhān bolup oturay dip mescidge kirdi
 097b/17 körer kim yüz yigirmi şāhib-i hānedān imām hüseyyni ta'ziyetler-

98a

- 098a/01 -ini tutup oturlar zerrīn huẓā'īni kim turur sin
 098a/02 dip sordılar zerrīn huẓā'īni özige bolğan vā-
 098a/03 -ƙı'alarını beyān kıldılar bizge yār iken sin dip
 098a/04 körüştiler zerrīn huẓā'ī aydı hānedānga yār mu
 098a/05 sizler sizlerge silāh¹⁴⁴ rāst kılıp birey 'ömer sa'd ya'kūb
 098a/06 cum'a <mescidge> kirip huṭbeğa meşgūl bolğanda ceng ƙılalı tōrt işik-
 098a/07 -de on cebel<ig>¹⁴⁵ kişi turalı özgemiz kireli havāric-

¹⁴⁴ سلاح şilāh

- 098a/08 -lerni kıralı dip sözni rāst kılıp turdılar
 098a/09 zerrīn huḏā'ī bāzārga çıktı imām hüseyyni leşkeridin
 098a/10 kılıç miltık ok sağdağını havāricler bāzārga sa-
 098a/11 -tğalı salıp irdi zerrīn huḏā'ī heme satıp
 098a/12 aldı cum'a küni 'ömer sa'd ya'kūb başlıg havāricler
 098a/13 cem' bolup cum'a mescidge kirdiler yüz yigirmi {şāhib} dōst <u>
 098a/14 muḥibb-i ḥānedānlar mescidge kirip şaf tutup o-
 098a/15 -lturdılar ḥaṭīb minberge çıkıp ol ḥudā-yı ta'ālāğa
 098a/16 andın na't ḥazret-i seyyidü'l-mürselin {elif} şallāllāhu 'aleyhi ve sellem o-
 098a/17 -kudı andın elkāb-ı çehāryār okudı üç yārni

98b

- 098b/01 tamām kılıp irdi zerrīn huḏā'ī minberni üzesiğa
 098b/02 yügürüp çıktı ve ḥaṭībni bir şemşir urdı gerdeni
 098b/03 uruldı ve başı tendin cüdā boldı ol başı atıp
 098b/04 taşladı ilik kız (?) yukarı çıktı 'ömer sa'd ya'kūb aydı kim
 098b/05 munı tutuñlar ve bağlañlar kandağ kişi iken mu-
 098b/06 -ndağ kılatur anda yārān huḏā'ī na're tartıp kildi
 098b/07 'ömer sa'd ya'kūb birlen on yüz kişini öltürdiler
 098b/08 ammā ya'kūb ibn 'ömerni tirig tutup aldılar ve kolını
 098b/09 arkasığa bağladılar ol mescid içi kan bolup
 098b/10 arık dig aqtı ve havāriclerdin miqdār miñ kişini ö-
 098b/11 -ltürdiler ve kalğan ādemlerni başını yalañ kıldı
 098b/12 ve hemesini bağladılar alar aydılar hememiz yezīd<d>in yanduk
 098b/13 emīrū'l-mü'minīn hüseyñ dīngā kirdük her iş kılduk
 098b/14 yezīd hükmi birlen kılduk çerāki ra'ıyyetdürmiz imdi
 098b/15 cānımıznı ḥānedāngā fedā kılur miz zerrīn huḏā'ī alarnı
 098b/16 amān koydı her qayda ki ya'kūbnı hizmetkārı bar irdi
 098b/17 alarnı hemesini uşladılar her yirde ra'ıyyet<i> bar irdi

99a

- 099a/01 amān birdiler zerrīn huḏā'ī şehrgе kirdi aşkalānga
 099a/02 big boldı ve saḥlīkğa ḳol açtılar ya'ḳūb ibn
 099a/03 'ömerni ḥazīnesini sipāhğa birdiler anıñ sebebidin
 099a/04 heme ḥalk alarga yüz kitürdi andağ rivāyet ḳılıpdur
 099a/05 kim ādemler anıñ aldığa cem' boldı kiçe kündüz isti'dād
 099a/06 uruş ḳılur irdiler rāvī aytıpdur kim ol künler-
 099a/07 -de on miñ kişi cem' boldılar bir kün zerrīn huḏā'ī taḥtda oturur irdi buyurdı
 ya'ḳūb ibn
 099a/08 'ömerni zindāndın çıkarıp aldımğa alıp kiliñ-
 099a/09 -ler ya'ḳūb ibn 'ömerni alıp kildiler zerrīn huḏā'ī
 099a/10 ay seg-i la'netī özüñni niçük körer sin seg-i
 099a/11 la'netī aydı mişāl urup taşlagen gürbe dig {ve} sü-
 099a/12 -yeklerim derd ḳılur didi sin bu kün pādīşāh-
 099a/14 -lar dig taḥt üstide oturur siz imdi leşker-i
 099a/15 yezīd kilür sizlerni mundın beter ḳılur didi zerrīn
 099a/16 huḏā'ī mundın bu sözni eşitip derğazab aydılar bu ḥarāmzādeni öltürüñler
 didi
 099a/17 ve yene aydılar kim ay bedbaḥtlar deşt-i kerbelāda bolsam

99b

- 099b/01 irdi emīrū'l-mü'minīn ḥüseyn üçün cānım fedā ḳılur
 099b/02 irdim bu künlerde miniñ uruşum budur kim ḥavāri-
 099b/03 -clerni başını kiser min ve murādımğa yiter min rāvī
 099b/04 andağ aytıpdur kim zerrīn huḏā'ī aydılar ay yārān
 099b/05 -lar şundağ söz aydım mundın ziyāde ne dirür min
 099b/06 anda heme feryād çıkardılar ol demde bir merdī dōstān-ı
 099b/07 ḥānedān bar irdi bol ḥavāric şūmdur deşt-i kerbelāda
 099b/08 emīrū'l-mü'minīn ḥüseynni öñ ḳollarığa zaḥm birgen
 099b/09 şol kāfirdür didi anda emīrū'l-mü'minīn ḥüseyn du'ā
 099b/10 ḳılıp irdiler kim siniñ hem ḳoluñ bir kün kisilgey
 099b/11 dip irdiler zerrīn huḏā'ī aydılar kim uşal

- 099b/12 künden biri şol demğa mevķūf iken dip bu-
 099b/13 -yurdi ķolını kistiler pīşānīsiğa dāğ sa-
 099b/14 -ldı ve hānedān düşmenidür ve sezāy o<l> boldur
 099b/15 dip ķulaķ burnını kisip taşladı aydılar her
 099b/16 yirde bolsañ bargıl dip ķoya birdiler ol bedbahtı
 099b/17 ħalāş taptı ve isti‘dādı yörüdi tā dımaşķğaça bard<ı>

100a

- 100a/01 yezīdğa ħaber boldı ki mundağ bolğan işdın amma rāvī
 100a/02 rīvāyet kılpdur kim ‘ömer sa‘d-ı seg-i la‘netī yezīdni aldığa
 100a/03 bardı ol yezīd-i seg heme şehrge bu sözni āşķārā
 100a/04 kıldı dımaşķnı ādemleri ‘ömer sa‘d segini aldığa kildi
 100a/05 ve i‘zāz kıldılar imām ħüseynni başını bir tayaķğa başığa
 100a/06 salıp kildiler ve yezīdni aldığa koydılar ol zamān
 100a/07 yezīdni ķolıda ķamķısı bar irdi ol yezīd-i la‘netī
 100a/08 tāzīyāne birlen mübārek ağızlarığa urar irdi emīrū‘l-
 100a/09 -mü‘minīn ħüseyn sin mü sin miniñ birlen ħilāfet
 100a/10 talaşa turğan dip urar irdi ol seg köp
 100a/11 bīħürmetlikler kıldı ol vaķtda peyğamber şallāllāhu ‘aleyhi ve
 100a/12 sellemni şaĥābeleridin bir merd yezīdni aldıda irdi
 100a/13 mundağ işlerni eşitip kildiler yezīdni melāmet
 100a/14 kıldılar aydılar ay yezīd niçükdin mundağ işlerni
 100a/15 kıılır sin ħüdā-yı ta‘ālā aytıpdur inne‘l-ebrāra lefī na‘īm
 100a/16 ve inne‘l-fuccāra lefī caĥīm¹⁴⁶ andın kiyin emīrū‘l-mü‘minīn
 100a/17 ħüseynni başlarını ve ehl-i beytlerini yezīdni aldıdın

100b

- 100b/01 aldılar ammā rāvī rivāyet kılpdur kim ol kūn
 100b/02 ‘alī aşğar alıp kildiler yezīdge ķörsettiler yezīd-
 100b/03 -ni bir oğlı bar irdi anıñ mu‘āviye dir irdiler ol

¹⁴⁶ İnfitar Suresi, 12-13. ayet.

- 100b/04 havāricler şāhzāde ‘alī āşğarnı ba’zı sözler
 100b/05 bilen su’āl kıılır irdi uşal vaqtda namāz-ı
 100b/06 şāmdın ilgeri yezīd naqqāresini çaldırdı
 100b/07 anda yezīdni oğlı mu’āviye aydı kim ay ‘alī āşğar
 100b/08 miniñ atamnı nevbet-i naqqāresini çalur siniñ
 100b/09 atañnı nevbet-i naqqāresi kanı didi anda ‘alī āşğar
 100b/10 aydılar bir sâ‘at şabr kılgıl mini atamnı nevbet-i
 100b/11 naqqāresini eşitür sin şol sözde irdiler mü-
 100b/12 -’ezzin ezān ayttı ol dem eşhedü enne muḥammeden resūlu’llāh-
 100b/13 -ğa yitip irdi ‘alī āşğar aydılar mini atamnı nevbet-i
 100b/14 naqqāresi imdi çaldı didiler andağ aytıpdur
 100b/15 kim yezīdni ol künlerde tamağdın bir qatre su u-
 100b/16 -tmas irdi ve teşnelikge ġālib bolup oltu-
 100b/17 -rur irdi bu ḥaberni eşitti kim aşkalānnı alğan imiş

101a

- 101a/01 ve düşmen-i dīger peydā bolğan imiş dip turdı
 101a/02 uşal dem sālār ya’qūb ‘ömer sa’d kirip kildi
 101a/03 kulaq burnı kisiklik ol demde yezīd bu ḥā-
 101a/04 -lni körüp cihānrūşen aña kapkarangu boldı
 101a/05 yezīd sordı kim ol düşmenler niçe kişi bar didi
 101a/06 sin mundağ söz aytur sin ve leşker kaydın kildi
 101a/07 vilāyetiñni niçük aldı ve sini mundağ kim ḥarāb
 101a/08 kıldı anda ‘ömer sa’d aydı bir bölek ‘azīz bar ikendük
 101a/09 miqdār yüz on kişi anıñ içide bir kişi sevdā-
 101a/10 -kār misāfir bar iken anı atı zerrīn ḥuzā‘ī dir
 101a/11 iken alarğa serdār bolup cum‘a küni ādemler cem‘ bo-
 101a/12 -ldılar mescidni işikni muḥkem kıılıp aldılar bir niçe-
 101a/13 -si kirip kıılıç birlen barça ādemlerni kırdı ve
 101a/14 mini tirig tutup aldı kulaq burnumnı kisip қо-
 101a/15 -ya birdi yezīd bu sözni eşitip derğazab boldı
 101a/16 aydı sinde on miñ kişi bar irdi yüz on

101a/17 kişi birlen berāber kilelmediñ mü dip vilāyetni

101b

- 101b/01 koluñdın birip sin didi ol demde bir gürzī-i zerrīn
 101b/02 yezīdni qolıda irdi beyekbār ya‘kūbnı başığa urdı
 101b/03 mağz<ı> serini oynap çıktı ve anı südrep taşıladı
 101b/04 ammā rāvī andağ aytıpdur kim bir şaḥābe-i büzürg bar
 101b/05 irdi yezīdge qarap aydı ay mu‘āviyeni oğlı munı
 101b/06 şūmluğıdın mundağ iş bolğandur ya‘kūb
 101b/07 itlik kılıp bīdeblık kılıp ḥüseyn ibn
 101b/08 ‘alīni kerbelā deştide bīḥürmetlik kılğannı sebebidin
 101b/09 mundağ ḥ‘ār <ü> zār bolupdur vilāyetni qolıdın birip-
 101b/10 -dür ve miniñ munça digenim kim alarnı nāz <u> ni‘met-
 101b/11 -lerini köp yiyip irdim sin mini naşḥatimni eşitip
 101b/12 kil didi ḥüdā-yı azze ve celleğa kaytğıl didi anda ol
 101b/13 seg-i mel‘ūn aydı mundağ işlerge sini<ñ> ḥüdāñnı
 101b/14 dermānı yiter mü didi ağzığa taş tofraḥ bolsun
 101b/15 rāvī aytıpdurlar kim anda bir şaḥābe ḥāzır irdi
 101b/16 aydılar kim min eşittim peygamber şallāllāhu ‘aleyhi ve sellemdin
 101b/17 her kim namāz-ı şāmdın kiyin ve ḥuftendin ilgeri

102a

- 102a/01 iki rek‘at namāz okusa her niçe ḥ‘āndın (?) oltursa bu namāz-
 102a/02 -nı ṭufeylīdin ḥüdā-yı azze ve celle anı günāhını ötedür yezīd
 102a/03 mundağ söznı eşitti ḥōşvaḳt boldı ammā kerāmet
 102a/04 emīrū‘l-mü‘minīn ḥüseyn ibn ‘alīdin söz eşitiñ andın
 102a/05 kiyin yezīd mundağ bildi bir yıl ilgeriraḳ her namāz-ı
 102a/06 şāmdın kiyinraḳ ḥuftendin ilgeriraḳ tā
 102a/07 uşal vaḳtğaça olturur irdi hergiz¹⁴⁷ ol namāznı
 102a/08 okudı almas irdi sebab-i bedbaḥtlıḳdın ammā

¹⁴⁷ hergiz

- 102a/09 rāvī rivāyet kılıpdurlar kim pādişāh-ı yemen ‘āttān¹⁴⁸
 102a/10 ibn ‘alīni helāk kılıp irdi anda muḥammed ḥanefiyye {ve} mālīk
 102a/11 ejderni baş kılıp ve leşker yığıp anı vāķı ‘asığa
 102a/12 yibergen iken andın barıp kilgenleride
 102a/13 muḥammed ḥanefiyye mekkede oturup aydılar mālīk ejderni benī
 102a/14 hāşim tarafiga barganda ol vaķtda irdi kim bu zamān
 102a/15 leşker-i yezīd aşkalānga kilgen ve şikest yigenini
 102a/16 ve dōstān-ı ḥānedānnı şikeste yigenini bu vāķı ‘ala-
 102a/17 -rını hemesini eşitip ğaḏabda boldı leşkerni köp

102b

- 102b/01 yığıdı ḥ‘āhladılar kim şāmdın mekkege kilmekğa tayyār
 102b/02 bolupdur turup irdiler ol demde yene emīrū’l-mū’minīn
 102b/03 ḥüseynni beyānnı muḥammed ḥanefiyye aldılarıda beyān kıldılar
 102b/04 bu vaķı ‘alarnı eşitip yaķalarını pāre pāre kılıp
 102b/05 cem‘ leşker emīrū’l-mū’minīn ḥüseynni mātemni tuttılar anda
 102b/06 muḥammed ḥanefiyye cedel kılıp kākā‘ ibn eşfa‘ bahādırını
 102b/07 aldığa kişi yiberdiler ve bargan kişini atnı müsebbib
 102b/08 dir irdiler ve ol şāgirdi emīrū’l-mū’minīn ‘alī kerrem<allāhu>
 102b/09 vechehu irdi bisyār merd mübārız irdi ammā uruş
 102b/10 künlerde qolığa yüz altmış batman gürzīni alur irdi
 102b/11 her yılda bir mertebe rūmğa barıp ğazāt kıılır irdi
 102b/12 anda köp ‘arablarnı ve bisyār ādemlerni öltürür
 102b/13 irdi yene qayıp şāmğa kilgende muḥammed ḥanefiyyeğa
 102b/14 benī hāşimğa nāme kılıp yiberdiler aydılar kim ay
 102b/15 birāder benī ümeyye deşt-i kerbelāda mini<ñ> birāderim emīrū’l-mū-
 102b/16 -’minīn ḥüseyn nime kılgan iken ve anı yalguz
 102b/17 tapıp anı ve cemī‘ tābi‘lerni öltürüpdür imdi

¹⁴⁸ اتان āttān

103a

- 103a/01 eşittim mātemini tuttum ibrahīm ibn mālīkni hem taleb kıldım
 103a/02 ve <ye>men leşkerini hem şām tarafiga revāne kıldım maña
 103a/03 birāderlik kılsun ve miniñ arķamdın barsunlar
 103a/04 benī ümeyyedin birāderim imām hüseyyni öçini alayın
 103a/05 dip nāme müsebbib aldığa kildi emīrū'l-mü'minīn hüseyyn
 103a/06 mātemini bular hem tuttılar vay dirīg eger ol min deşt-i
 103a/07 kerbelāda bolsam irdi havāricler <o>rtasığa özümni
 103a/08 urar irdim dip şol zamān leşker cem' kıldı yüz-
 103a/09 -ini muḥammed ḥanefiyye tarafiga kılıp revān boldılar el-kışşa
 103a/10 yittiler muḥammed ḥanefiyye aldığa kildiler ve mātem tuttılar ve
 103a/11 cemī' leşkerleri birlen aytıpdur kim ibrahīm ibn mālīk
 103a/12 ejder üç miñ kişini ārāste kılıp {benī} baķī' şehri
 103a/13 mekkege kildiler alar hem mātem tuttılar ve bisyār yığlad-
 103a/14 -ılar anda hem muḥammed ḥanefiyye hem mekke kabīlesiga kişi koydıla<r>
 103a/15 ān miḳdār kişi cem' boldı üç miñ kişi ibrahīm
 103a/16 ibn mālīk ejderdin kildi ikileri bir bolup on
 103a/17 miñ leşker bile şām tarafiga revāne boldılar ammā rāwī aytıp-

103b

- 103b/01 -dur kim 'ömer ibn 'alī yā fuḍayl ibn ca'fer-i ṭayyār kim ol
 103b/02 ikileri büzürgzāde irdiler cāyları mağribde
 103b/03 irdi ol şehrdin hem mekkege kildiler alarğa
 103b/04 imām hüseyyni ḥaberini aydılar alar hem mātem tuttılar
 103b/05 hem alar tört miñ kişi bile kilip irdi bular
 103b/06 hem şām tarafiga revāne boldılar rāwī aytıpdur
 103b/07 kim 'ömer ibn 'alī fuḍayl ibn <ca'fer>-i ṭayyār eşitti kim asḳalān
 103b/08 merdümeleri alarğa dōst ikendük alarnı helāk
 103b/09 kılgan iken dip uşol vaķt yezīd yüz miñ
 103b/10 leşker yiberip irdi ve 'ömer sa'd-ı la'netini baş
 103b/11 kılıp yiberip irdi ve yezīdni ḥükm<i> birlen yez-
 103b/12 -īdlikler {bar} leşkerde bar irdi ve anı hem yibergen

- 103b/13 iken kūfeğa ve yene ‘abd<u’lilah> ziyād aytgan iken özü-
 103b/14 -ñni aşkalānga urğıl ve aşkalānnı rāst
 103b/15 kılğıl ve hīç kimni tirig qoymağıl ammā aytıpdur-
 103b/16 -lar kim uşol vaqt aşkalānda merdler bar irdi
 103b/17 hemeleri zerrīn huẓā‘ī birle oturup irdi yezīd-i

104a

- 104a/01 mel‘ūn yüz yigirmi miñ kişi birle kildi anda dōstdār-ı
 104a/02 hānedānlar yezīd segini leşkerini hemesi cānlarıdın
 104a/03 ümīd üzdiler ve ay vay dirīg cānımız hergiz¹⁴⁹ selāmet
 104a/04 qalmas didiler anda zerrīn huẓā‘ī aydılar alar-
 104a/05 -ğa kim bizler aytur irdük¹⁵⁰ ay kāşkī deşt-i ker-
 104a/06 -belāda bolsam irdi cān fedā kıılır irdük dir
 104a/07 irdiñler bu kü<ni>(?) biliñiz bu kerbelādın hem ziyāde künler-
 104a/08 -dür emīrū‘l-mū‘minīn hūseynga dōstdur miz cā-
 104a/09 -nımız fedā kıılalı sözni tamām kııldı ve şaf tarttı-
 104a/10 -lar yezīd birle rūberū turdılar yezīd bu hāletni
 104a/11 körüp derğazab bolup aydı bu tã‘ife kimdür
 104a/12 miniñ yüzü {r}mge tīg tartadur ammā havāric leşker-i
 104a/13 müslimānlar tarafiga kilip aydılar ay tã‘ife didi
 104a/14 ‘aqlsızlar dīvāne sizler mü az cānlarıñd-
 104a/15 -ın kiçgen sizler mü bu kün ol kündür bir kişi
 104a/16 tirig qalmas siz didi bu sözni eşittiler
 104a/17 dōstdār-ı hāne<dān>dın bir atlığ meydānga kirdi ol

104b

- 104b/01 atlığ sevdāger misāfir ird{ird}i ve şehir-i belh̄din
 104b/02 kilip irdi anıñ atı qāsım irdi havāric-
 104b/03 -ğa rūberū bolup na‘re urdı aydı kim ay seg-i la‘īn

¹⁴⁹ هرگیز hergiz

¹⁵⁰ ایردویک irdüik

- 104b/04 hüdā-yı ta‘ālādın şerm kılmay siz mu yezīd mel‘ūnnı
 104b/05 emīr dir sin dip ol kibrni nīze bilen andağ
 104b/06 urdı ki kögre<k>idin ötüp arkasıdın çıktı
 104b/07 yezīd bu hālñi körüp ğažabda boldı āvāz
 104b/08 kılıp aydı bir merd bar mu kin anıñ birle uruş
 104b/09 kılsa yezīd leşkeridin yene bir kişi çıktı kāsımğa
 104b/10 rūberū boldı ikilesi birbiriğa hamle kıldılar havā-
 104b/11 -ric şemşīr bile andağ urdı kāsımnı şehīd kıldı
 104b/12 kālū innā lillāhi ve innā ileyhi rāci‘ūn mundağ hāletni
 104b/13 zerrīn hužā‘ī kōrdi tengdil boldı kāsım bir
 104b/14 ükesi bar irdi anı atı tāhir irdi bir merdi
 104b/15 ğulāmı bar irdi anıñ atı toğan türk irdi anıñ
 104b/16 vilā<ye>ti tatar irdi tāhir anı kiçikdin perveriş
 104b/17 kılıp irdi ammā bu ğulām bisyār pehlivān irdi

105a

- 105a/01 andağ kim birāder-i h‘ācesini bu hālet<ini> kōrdi özini
 105a/02 {ve} mümtāz kıldı ve {anıñ} peydā boldı ve meydānğa kirdi
 105a/03 ol havāric-i mel‘ūn yene kildi bu tarafdın toğan
 105a/04 türk na‘re urdı ve kemān-ı hūbnı kolığa aldı ve yene tiri
 105a/05 dört kıra<ğ>lık başaklığ okını kolığa alıp hable-i
 105a/06 kemānğa koyup muhkem tartıp attı andağ kim ok
 105a/07 birlen iki kākülñi ortasığa urdı ki ve başğa
 105a/08 tarafdın çıkıp yirge kadaldı ve ol havāricler mişāl-i
 105a/09 berğ dig kaldırıp yıkıldı toğan türk h‘ācesini
 105a/10 tizgindin tutup meydāndın çıkardı heme leşker tuğā-
 105a/11 -nnı merdānlıĝığa {ve} taḥsīn <ü> āfarīn kıldılar ve h‘ācesini
 105a/12 aldığa kildi {anda h‘ācesi} turdı ki mini kıya birgil bu
 105a/13 mel‘ūnlarnı bir işge tıkar min h‘ācesi anı kıya birer-
 105a/14 -ğa rāzīsı bolmadı ol ğulām hūb irdi ve uruş
 105a/15 ve sevdāgerlikni hūb bilür irdi bu sebebdin kōñlide
 105a/16 tutar irdi mebdā hāyf bolmasun dir irdi ol türk-i

105a/17 merdān zerrīn ḥuẓā'ī aldıǵa kildi aydı ay emīr maña

105b

- 105b/01 mundaǵ köñlümge kiledür kim ḥ'ācem mini qoya birse bu
 105b/02 ḥavāriclerni bu kün bir işge tıkar min ve mini ḥ'ācem qo-
 105b/03 -ymaydur ḥālā hem barıp ḥ'ācemdin destūr alıp birin
 105b/04 bu ḥavāriclerni işini kılayın didi anda zerrīn ḥuẓā'ī
 105b/05 aydı ay tāhir bu ğulāmıñnı maña satǵıl min anı
 105b/06 ḥüdā rızası üçün azād kılayın didi ol meydānǵa
 105b/07 kirsün resūl-i ekremni düşmenleri birlen uruş
 105b/08 kılsun didiler anda toǵan türkni ḥ'ācesi aydı ay
 105b/09 emīr mini<ñ> miñ cānım hem bolsa alarǵa fedādur ve anı siz-
 105b/10 -ge birdim zerrīn ḥuẓā'ī aydılar kim min hem anı āzād
 105b/11 kıldım didi ol ğulām yüzüni ḥ'ācesiǵa kılıp aydı
 105b/12 kim bir ç<ū>be oq birgil olarnı niçesini bir oq birlen
 105b/13 urup öltüreyin ve şevāb ol t<ī>r birgenǵa bolsun
 105b/14 anda ḥ'āce toǵan türkǵa bir ç<ū>be tır ārāste kılgan bilidin
 105b/15 alıp birdi toǵan biliǵa baǵladı andın ol türk-i mer-
 105b/16 -dān meydānǵa kirdi ve tekbīr aydı ve uruşǵa kirdi yezīd
 105b/17 bu ḥāletni körüp leşker sarıǵa qarap aydı bir atlıǵ meydānǵa

106a

- 106a/01 çıktı toǵan birlen muqābele boldı toǵan bir oq attı
 106a/02 kögrekidin tigip arkasıdın çıktı ve ol yıkıldı
 106a/03 ve helāk boldı ve yene bir atlıǵ kirdi rūberū boldı ol
 106a/04 hem helāk boldı andaǵ aytıpdurlar kim ol kün
 106a/05 yitmiş kişini öltürdi hergiz¹⁵¹ bir oq ḥaṭā bolmadı
 106a/06 ve barça ḥānedānlar şād boldılar ve na'reler urdılar
 106a/07 ve ol ḥavāricler tengdil boldılar anda toǵan türk
 106a/08 na'reler urup özini ol ḥavāriclerǵa körsetti

---

¹⁵¹ هرگیز hergiz

- 106a/09 ve yahşı yüzlüğ merdâne irdi aydı kim ay havâricler
 106a/10 bilgil ve āgāh bolgıl min vilāyet-i tatardın bolur min
 106a/11 bu şehrdin ol şehргеçe miñ ferseng yoldur
 106a/12 on yıldın biri müslimānlarını qolıda min peygamber
 106a/13 ‘aleyhi’s-selāmnı körgen imes min ve yārānlarını
 106a/14 hem körgen imes min didi ammā öz h̄ācemdin eşittim
 106a/15 ve hüdāyımdın āgāh boldum peygamberlerga īmān kiltür-
 106a/16 -düm ve cān <u> dilim bile müslimān boldum ay seg-i la‘ınler
 106a/17 peygamber ‘aleyhi’s-selāmnı körüp aydıñlar mu ve yārānlarını

106b

- 106b/01 hem kördüñler mü didi ve yine aydı kim alarnıñ vilāyet-
 106b/02 -leri vilāyetiñiz yakın bolsa ve sizler peygamber-i hüdādın
 106b/03 niçük yırak sizler ve yine peygamber ‘aleyhi’s-selāmnı ferzend-
 106b/04 -lerini sizler öltürür sizler didi ve yine ehl-i beyt-
 106b/05 -lerini esīr kıla sizler ve hüdā-yı ta‘ālādın qorkma-
 106b/06 -dıñızlar mu şerm kılmadıñlar mu mundağ işni hīç mo-
 106b/07 -ğollar ve tersālar ve caḥūdlar ḥānedān-ı peygamberga mundağ
 106b/08 mu ‘āmelāt kılgan imes sizler kılıp sizler vay dirīğ
 106b/09 ol kün bolsam irdi sizlerni h̄ār¹⁵² <ü> zār kıılır
 106b/10 irdim imdi kaydadur ‘ömer sa‘d-ı seg mel‘ün kim tır-
 106b/11 -endāzlıqnı da‘vā kıılır sin dip turdı emīr-
 106b/12 -ü’l-mü’mīnīn ḥüseyn raḫīya’llāhu ‘anhumānı oq birle
 106b/13 urğan taḫı munda kirsün ve merdānelikini körsetsün
 106b/14 ol itler kerbelāda da‘vā-yı bahādırlıq kıladurğan
 106b/15 kaydadur didi munda kilsün miniñ birle uruşsun
 106b/16 dip na‘re tartıp turdı ve kemānnı üç oqı birlen
 106b/17 leşker sarıga urdı üç kişini yıkıptı rāvī andağ

---

¹⁵² h̄ār

107a

- 107a/01 aytıpdur ki heme oqlarını yüzige tartıp leşker sarığa
 107a/02 at koydı ve rāst tarafda üç kişini urup la‘netī
 107a/03 yezīd aydı bir türk-i beyābānī niçe miñ leşker-i nāmdārni ‘āciz
 107a/04 kıldı dip tefekkürde boldı ol dem tabl-i bāzgeşt ça-
 107a/05 -ldurup kayttı toğan türk aydı ay la‘netiler bu
 107a/06 kün uruşğa kirmediñler irtege sizlerni bir hüdā-
 107a/07 -dın ‘ināyet bolsa dāğ-ı hasretğa koyar min ve bihrak
 107a/08 boldı ki tañlaça özümni gamımnı yir min eger hüdā h‘ā-
 107a/09 -hlasa kündin künge işleriñ yarar kılmas dip
 107a/10 turdı zerrīn huẓā‘ī bu hālñi körüp toğan
 107a/11 türkni kuçaqlarığa alıp bular hem kayttı ve leşker
 107a/12 sarığa kildi ve toğan türkni si<pā>h kıldı ve
 107a/13 sipāhsālār-ı leşker kıldı anda aydı kim her kim mini
 107a/14 dōst tutar aña perverdigār kerāmet ‘atā’¹⁵³
 107a/15 kılsun ehl-i leşkerge niçe mihrbānlık kıldılar
 107a/16 toğan türk hüdā-yı azze ve celleni ‘ināyet<i> birlen faẓl-ı
 107a/17 kadīm birlen ve kerem-i ‘um<ū>m birlen toğan türk bende irdi

107b

- 107b/01 āzād boldı ve leşkerge sipāhsālār boldı ya‘nī ser-
 107b/02 -dār boldı barça iş kim boldı peygamber ‘aleyhi’s-selām-
 107b/03 -ğa muḥabbet kılğan sebebidin dipdür rāvī
 107b/04 andağ aytıpdurlar kim imdi eşitiñ yezīd uru-
 107b/05 -şığa niçük renc ü meşakḳat yiter iken aytıpdur-
 107b/06 -lar kim ‘abdu’llāh ibn ziyād-ı seg mel‘ün bībūnyād
 107b/07 ‘ırāḳ tarafıdın yezīdni leşkerığa kilür irdi
 107b/08 emr kıldılar kim şehir-i aşkalānnı rāst kılsun
 107b/09 ve her kim anı içide bolsa hemesini helāk kılğıl
 107b/10 didi ‘abdu’llāh ziyādğa la‘net bolğay yezīdni emri birlen

---

¹⁵³ عطای atāy

- 107b/11 bu künlüg yolğa yakınraķ asķalānga kildiler
 107b/12 vaķt-ı şām boldı anda tüştiler ve yene bir kün reve-
 107b/13 -nde-i asķalān tutup alıp ĥarāb kıldılar ‘abdu’llāh
 107b/14 ziyād leşkerini içide bir muĥibb-i ĥānedān bar irdi u-
 107b/15 -yķunı öziġa ĥarām kıldı ve uzun kiçe yörüdi
 107b/16 ve asķalānga yitti ve şehriġa kirdi soradı bu şehri
 107b/17 bigi ķaydadur ve mini alarnı aldıġa alıp barıñlar ve şehri-i

108a

- 108a/01 asķalānda ve hemeleri ĥatunlar irdi ve hemeleri
 108a/02 niçe nāresīde irdi ve ol za‘īfler aydılar
 108a/03 kim bu şehirler irleri hemesi leşker kitgen did-
 108a/04 -iler mundaġ sözni eşitip aydı kim ah andın
 108a/05 beterrak bolmaġay sizler sizlerde ir kişi yok
 108a/06 didi anda aydılar bigimizni ĥāherleri bardur biz-
 108a/07 -din uluķraķdur didi ol merd anda bardı kim
 108a/08 zerrīn ĥużā‘īni siñlisi irdi aldıġa kirdi
 108a/09 aydılar kim tizraķ gamlarıñnı yitiñler ve öz cā-
 108a/10 -nlarıñnı asrañlar ‘abdu’llāh ziyād yigirmi miñ kişi
 108a/11 birlen kildi vaķt-ı namāz-ı peşīn munda tüşer
 108a/12 didi yezīdni ĥükm<i> soldur uluġ kiçik tapsa öltü-
 108a/13 -rür didi eger sizlerni bigleriñiz yaķındur ba-
 108a/14 -draķ ĥaber biriñ eger yıraķdur öz gamlarıñnı yiñler
 108a/15 anda alar ĥayrān boldılar ve rāst çepge yügürd-
 108a/16 -iler ve ĥiç cāy tapmadılar öz başlarını amān
 108a/17 kılganı fāṭıma yüzini za‘īflerge kıldılar kim eger

108b

- 108b/01 ĥüdā-yı ta‘ālā bizlerni tirig kılsa ĥiç nimerse bizge
 108b/02 zarar kılmaz didiler eger ķazā iken bolsa ĥiç
 108b/03 fāyide kılmaz kilse kilsün ĥüdā-yı azze ve celleġa
 108b/04 tevekkül kılalıķ anda kinde p<ı>r bar irdi heme ṭahāret

- 108b/05 kıldılar ve şehрге bardılar ve nāresīdelerni özi
 108b/06 birlen alıp bardı ve bedergāh-ı perverdigārga nāle
 108b/07 kıldılar ve her ne kim cevānlar bar irdi barçası şeh-
 108b/08 -ni dervāzeni üstiğa çıktılar dervāzeni ü-
 108b/09 -stiğa taşlarnı çıkardılar mebādā kilgü dig bo-
 108b/10 -lsa uruşğa derkār bolur çün vakt-ı namāz-ı <pe>şin
 108b/11 bolup irdi ‘ırāk tarafıdın gerdī peydā boldı
 108b/12 andağ kim kündüzi rüşen irdi tārık boldı
 108b/13 ol vaktıda gerd şikāfıdın ‘alemler peydā boldı
 108b/14 leşker-i havāricler mişāl-i mūr <u> melah bolup kildi anda
 108b/15 ‘abdu’llāh ziyād yigirmi miñ kişi birle kilip tüşti
 108b/16 şehir-i aşkalāndın gavğāi çıktı hemeleri feryād <u>
 108b/17 efgān kıldılar ve hūdā-yı ta‘ālādın amānlık tile-

109a

- 109a/01 -diler anda ‘abdu’llāh ziyād-ı bedbaht aydı kim min sizle-
 109a/02 -rni amān birmes min emr kıldı leşker girdāb şehir alsun
 109a/03 ve her tarafdın kirsünler didi anda alar dervāze-
 109a/04 -lerğa tır-i bārān kıldılar ve za‘ife-i b<ı>çäreler ü
 109a/05 faķırlar niçük kim mundağ hālne kördiler heme huruş
 109a/06 kıldılar ve bedergāh-ı vācib-i ta‘ālāğa nidā ‘ kıldılar ve ze-
 109a/07 -rrin huzā‘ī siñlisi kolını du‘āğa köterdi anı
 109a/08 üçün kim hūb pārsā irdi ve aydı kim ay qādīrī
 109a/09 kim kiçe ve kündüzni peydā kıldı ve ay pādīşāh kim
 109a/10 {kim} kāse-i lāf-i müdde‘iyanlar sindurğuçı ve ān hānedān-
 109a/11 -lar dōstdārını {ve} ‘ayblar kılğuçı zālimlerdin
 109a/12 hālāş kılğay sin dip turup irdi henüz
 109a/13 bu du‘ā tamām bolmasdın burun vilāyet-i ‘arab sar-
 109a/14 -ıdın bir gubārī peydā boldı ve ol gubārīdin bir ‘alem
 109a/15 peydā boldı dört miñ kişige yakınrağ kişi kilip
 109a/16 yittiler alarnıñ aldılarıda iki atlığlar kiledür-
 109a/17 -ler biri ‘ömer ibn ‘alī ve yene fuḍayl ibn ca‘fer-i tayyār

109b

- 109b/01 irdi alar eşitip irdiler anda ehl-i aşkalān
 109b/02 hānedān dōstları kildiler alargā yār boldılar anda bular ilgeri kildiler leşkerni
 kördi-
 109b/03 -ler dervāze-i aşkalānnı alıp turupdurlar ve
 109b/04 şahrādın bu havāricni tuttılar ve soradılar bu leşker
 109b/05 kimni leşkeri turur ve kıysı tarafdın kiledür çün
 109b/06 bu havāric aydı kim aşkalānnı ādemleri yezīd-i
 109b/07 leşkeri bile uruşğalı kitipdür ve bu şehirde hīç
 109b/08 ir kişi qalğan irmes hemeleri za‘īfler
 109b/09 turur ve nāresīdeler turur ve <yez>īd kılıpdur ‘abdu’llāh
 109b/10 ziyādın şehir-i aşkalānnı alsun ārāste kılsun
 109b/11 ve hīç kimni tirig koymasun ve hemeni helāk kılsun
 109b/12 imdi aşkalān üstğa çıkar anda za‘īfeler
 109b/13 feryād kıılır irdiler ve amānlık tiler irdiler
 109b/14 anda ‘ömer ibn ‘alī alardın sordılar sin kıysı tarafğa
 109b/15 yār sin ya hüseyngā yār mü sin ya yezīdge yār mu sin
 109b/16 didiler <o>l bedbaht emīrū’l-mü’mīnīn hüseynni nāsezā
 109b/17 kııldı ‘ömer ibn ‘alī raziya’llāhu ‘anhu yıgladılar aydılar kim

110a

- 110a/01 ay itler miniñ birāderim emīrū’l-mü’mīnīn hüseyñ
 110a/02 sizlerni haqlarıñda nime günāh kıılıp irdi
 110a/03 alarnı helāk kıılıp sizler ve henüz hem olarnı
 110a/04 kaşdıda bolur sizler dip ve kıılıçlarını suğur-
 110a/05 -up ve ol bedbahtnı başığa andağ çaptılar ki
 110a/06 tā biligaça iki bölüñdi andın kiyin leşker tarafığa
 110a/07 qarap aydılar kim merdāne boluñlar tā kim hānedān do-
 110a/08 -stlarını düşmenlerdin halāş kıılalık
 110a/09 dip beyekbār na‘re urdılar ve şaf tarttılar ve
 110a/10 uruşğa kirdiler ‘ömer ibn ‘alī ve ca‘fer-i tayyār iki şā-
 110a/11 -hzāde mişl-i mest bolğan fıl dig ol bedbahtlarga

- 110a/12 amle kıldılar  zlerini ol av riclerg  urdılar
 110a/13   n ‘abdu’ll h ziy d bu  lni <k r p> ol hem  z le keri a m n di
 110a/14 kılıp uru  a kirdi ‘ mer ibn ‘al  munda  anı k rd-
 110a/15 -i <atını>  apıp barıp ‘abdu’ll h ziy dn n kemeridin tutup
 110a/16 igeridin c d  kılıp  z ba larıdn aylan-
 110a/17 -turup yirge anda  urdılar ki ve ol ar mz de

110b

- 110b/01 p re p re boldı heme a‘z sı  el boldı u ol va-
 110b/02 -kt le ker g lebe kıldı ve anı ortadın aldılar anda ‘ mer
 110b/03 ibn ‘al  g zabda boldılar ve alar a amle kıldılar anda
 110b/04 ilig ki ini urup iki b ley kılıp ta ladı
 110b/05 ve yine tu  bigini hem  lt rdiler ve an n orn  a
 110b/06 ‘abdu’r-ra m n ziy d boldı ve ‘alemni sındurdı ve le ker-i
 110b/07 ‘arab sekiz mi  ki ini yez d le keridin  lt rdi
 110b/08 yekb re ki yez dg  vehm peyd  boldı  a ar a turdı
 110b/09 ve le ker-i ‘ mer ibn ‘al  ar as dn t  tiler    
 110b/10 ferseng yol a bardılar ve ol av riclerini t rt
 110b/11 mi  ki isini urup  lt rdiler ve  an metler
 110b/12 aldılar ve  ehr a kal n a kirdiler aber e iti  zerr n
 110b/13 uz ‘ din alar kilip zerr n uz ‘ ni sor-
 110b/14 -dılar ve ol  ayda turur ve  lleri ni  kd r
 110b/15 ve kim birle uru  k lur didiler anda ‘ mer ibn
 110b/16 ‘al  a aber birdiler kim zerr n uz ‘  yez d aldı a kilip-
 110b/17 -d r an n birle uru  k ladur aydılar yez d le ker-

111a

- 111a/01 -ini k p alıp kilipd r zerr n uz ‘ ni le keri
 111a/02 azdur ve ol z ‘ fe aydılar olarnı  li ni  k
 111a/03 ikend r anda ‘ mer ibn ‘al  aydılar kim bizler alar a
 111a/04 t z barur miz m  didiler ve t zrak y ter miz meb d  zerr n
 111a/05 uz ‘ ni hel k k lmasun ve ol yez d mini  bir derim-

- 111a/06 -ni öltürüpdür ve alarnı kışāşnı alur min dip
 111a/07 hātırımğa kiledür tā kim min anda barayn birāderim muḥammed ḥanefiyye
 111a/08 ibrahīm ibn mālīk ejder kilip kirgen bolsa alarnı
 111a/09 hem köreyin didiler ammā rāvī andağ rivāyet kılıpdur-
 111a/10 -lar kim toğan türk andağ uruş kıldı kim heme āfarīn
 111a/11 kıldılar zerrīn ḥuzā‘ī aña ṭabl ve ‘alem birdi ve
 111a/12 sipāhsālārga emr kıldı ve ol kiçe yezīd-i mel‘ūn
 111a/13 kahrı kilip hergiz¹⁵⁴ uḥlamadı ve yene bir kün vaqt-ı namāz-ı
 111a/14 bāmdād boldı ḥānedān dōstları ḥ‘āhladı kim namāz-ı
 111a/15 bāmdādın edā kılsalar andın kiyn {kaşd} uruş
 111a/16 kılsalar ve bizge ḥaber boldı kim zerrīn ḥuzā‘īni kaşdı
 111a/17 bizni birlen uruş kılurğa didi andın kiyn yezīd

111b

- 111b/01 leşkerini öñ tarafiga ve sol tarafiga qarap rāst kıldı
 111b/02 ve āvāz kıldı leşker sarıga meydānga kiriñizler bu kün
 111b/03 didi ol demde qalb ve cenāḥ¹⁵⁵ silāḥlarını rāst kıldı
 111b/04 āvāz kıldı leşker sarıga aydı kim {kim}dür meydānga kirse
 111b/05 mübārızlık kılsa didi ve ol sözde irdiler nāgāḥ ḥorā-
 111b/06 -sān tarafıdın gerdī peydā boldı kördiler kim vilāyet-i
 111b/07 ḥorāsāndın vilāyet-i şebistāndın miqdār ilig miñ
 111b/08 kişi kiledür sebeb ol kim her tarafge nāme yiberip irdi
 111b/09 ve anı sebebdin leşker kiledürler mişāl-i iskenderiyye dig
 111b/10 ān miqdār kim ilig miñ kişi kiledür çün leşker-i
 111b/11 yezīd iki yüz miñ kişi boldı heme cihānnı leşker-i yezīd
 111b/12 tuttı ve ḥānedān dōstlarını leşker on iki miñ
 111b/13 kişidin ziyāde irmes irdi ve yürekleridin
 111b/14 qan revān boldı imdi tiriglikdin köñül üzd-
 111b/15 -iler birbirleriğa vaşıyyetler kıldılar ammā rāvī rivāyet

¹⁵⁴ هرگیز hergiz

¹⁵⁵ حناح ḥanāḥ

- 111b/16 kılıpdur kim leşker-i yezîdler tarafıdın meydānga kirdiler
 111b/17 ve na're urdılar dōst{d}ān-ı hānedānga aydı kim sizler

112a

- 112a/01 tirigli<ki>ñizdin kiçip kildiñizler mü emîrû'l-mü'minîn hüseynni
 112a/02 leşker-i yezîd öltürdi ve anıñ ten tofrağ bolup
 112a/03 kaldı bol dem min leşker-i halebdindür min ve sizlerniñ
 112a/04 leşkeriñizlerga min tenhā turup bes kilür min ve bir
 112a/05 kişi hem kilse ve iki kişi hem kilse ve üç kişi hem kilse
 112a/06 turup min didi bu sözni tamām kıldı çün zerrîn
 112a/07 huza'î bu sözni eşitip köñli bîdimāğ bolup
 112a/08 ve birbirleriğa qarap turup irdiler benāgāh leşker-i zerr-
 112a/09 -în huza'î{d} tarafıdın bir merd meydānga kirdi ve atını yü-
 112a/10 -gürtüp mişāl-i <esb-i> bādpāy dig ve silāhlarını rāst kılıp
 112a/11 meydānga kirdi zerrîn huza'î anı tanıdı ve leşker-
 112a/12 -ga qarap aydı bu yigitni du'ā-yı hayr kılıñlar çün heme leşker cā-
 112a/13 -n <u> dilleri birle ve çeşm-i giryān ve bağı biryān du'ā kıld-
 112a/14 -ılar şāh-ı halebni oğlu bile uruşga kirdi aydı
 112a/15 kim ay havāric-i mel'ün şerm kılmay mu sin yezîd şüm-
 112a/16 -nı emîrû'l-mü'minîn dir sin ve emîrû'l-mü'minîn 'alî<yyü'l> murtaza
 112a/17 -nı ebū turābi oqupdur sin dāmād-ı peygamber 'aleyhi's-selām

112b

- 112b/01 -dur ve anıñ atı şîr-i dergāhdur ve sākî-i havz-ı kevşer-
 112b/02 -dür ve kenende-i der-i hayberdür ve küşen{i}de-i 'amr-i 'anterdür ve cüft-i
 112b/03 fātimadur resûl 'aleyhi's-selāmın 'ammikilerniñ oğlıdur
 112b/04 anda havāricler aydı bu sözni kaydın örgendiñ didi
 112b/05 anda toğan türk aydı ay seg-i mel'ün min iki miñ fer-
 112b/06 -senglik yoldın kilipdür min bularnı tanıp-
 112b/07 -dur min ve sin kim seg-i mel'ün alarnı tanmaydur sin
 112b/08 andın kiyin bu sözni aydılar nîze birlen hamle kıldı-
 112b/09 -lar ve ikileri tutuştılar andın aytıpdurlar

- 112b/10 şāh-ı halebni oğlu merd pehlivān irdi anda toğan
 112b/11 türk aydı kim bu nīze urup bolmas dip turup irdi
 112b/12 yezīd-i mel'ūn aydı ay türk bol merd siniñ dig yüz merd
 112b/13 pehlivānnı urup öltürgendür bu kün ay türk
 112b/14 şāh-ı halebni oğlını nime kılar sin ol demde şāh-ı
 112b/15 halebni oğlu bu sözni yezīddin eşitip hōşvaqt <u> hurrem
 112b/16 bolup kahkaha urdı aydı ay oğlum eger on miñ
 112b/17 merd toğan dig bolsa munıñ kolidin hergiz¹⁵⁶ hālāş bolmas

113a

- 113a/01 sin didi bu sözde irdiler toğan türk meydān-
 113a/02 -ğa çarh urup ve kemānbāzlık kılıp aldığa tartıp
 113a/03 aldı ve kolidin tutup ve sağdağdın bir çūbe tır
 113a/04 suğurup aldı ve hūdānı yād kıldı şāh-ı halebni
 113a/05 oğlını rūberū kılıp ve yayını muhkem tartıp koya birdi
 113a/06 ve haramzādeni kögrekidin urup arkasından bir ān
 113a/07 ötüp yirge ok bir niçe kataldı anda yezīd şāh-ı haleb
 113a/08 bu hālını körüp yaqasını pāre pāre kıldı anda tu-
 113a/09 -gān atını çapıp ve tīg birlen başığa çaptı başını
 113a/10 tendin cūdā kıldı ol demde hānedān dōstları
 113a/11 na're urdılar ve şādlik kıldı ve toğan türk meydān-
 113a/12 -nda yörüp irdiler ve mubārizlik tiler irdiler meydān
 113a/13 sarığa merdān çıkıp kildi zaḥm yigen ve hemeler merdān (?)
 113a/14 rāvī aytıpdur kırk pehlivānnı yirge çalıp urdı anda
 113a/15 yezīd feryād kıldı leşkeridin hīç merdī çıkmadı aydı her
 113a/16 kim bu türkni ortadın köterse dip turdı mundağ niçe
 113a/17 kişini helāk kıldı şāh-ı halebni tākat<ı> kalmadı ve

¹⁵⁶ هرگيز hergiz

113b

- 113b/01 silāh rāst kılıp meydānga kirdi ve öz oğlını kör-
 113b/02 -üp mātemini tutti ve hūrūş kıldılar ve toğanga aydı
 113b/03 ay türk hīç raḥmiñ kilmedi mü ve ol cevānnı öltürge-
 113b/04 -ni anda toğan aydı kim ay seg-i mel'ün sizlerni
 113b/05 raḥimlerniñ kilmeydür ki ve resül 'aleyhi's-selām cigergüşe-
 113b/06 -ler<ini> öltürüp sizler üçün toğan aydı bu ölgen
 113b/07 cevān saña nime boladur ol aydı min şāh-ı halebdür min
 113b/08 bu ölgen miniñ oğlumdur toğan aydı kim ğam yime-
 113b/09 -sini hem oğluñnı kaşığa yibereyin didi şāh-ı haleb bu
 113b/10 sözni eşitip atını çaptı kilip toğanga kılıç
 113b/11 saldı toğan bend-i destidin tutup şemşir birle
 113b/12 başıga andağ urdı ki başı dū hişşe berāber boldı ḥavāric
 113b/13 hūrūşī peydā boldı haleblikler hemesi uruşğa
 113b/14 kirdi toğannı ortağa aldılar toğan türk mundağ
 113b/15 ādemlerni körüp ḥüdā-yı ta'ālāga nāle vü zārī kılıp ve
 113b/16 na're tartıp uruşğa kirdiler ve her kimni başıga kılıç bile
 113b/17 urar irdiler atı özi iki bölünür irdi ve her kimni

114a

- 114a/01 gerdeniğa ursa başı havāga uçar irdi ve teni mişāl-i
 114a/02 tağ dig uçup yirge tüşer irdi andağ uruş
 114a/03 kıldı rüstem ve şām nerīmāndın uruştı meymenenı meysere-
 114a/04 -ge ve meysereni ve meymenege çaptı toğannıñ uruşığa
 114a/05 taḥsīn <ü> āfarīn kıldılar zerrīn ḥużā'ī hemeleri
 114a/06 anı yād kılıp ḥüdā-yı ta'ālādın ümīd kılıp du'ā-yı ḥayrğa
 114a/07 delālet kılıştılar andağ uruş kıldı kim der-
 114a/08 -mān<ı> kalmadı leşker-i ḥavāricler bīḥad köp irdi ve bula-
 114a/09 -r kim aydı rāwī aytıpdur ki ol kün namāz-ı <pe>şīn-
 114a/10 -ğaça uruş boldı anda toğan türk ḥavāricler-
 114a/11 -din iki yüz kişini helāk kıldı ve yaralık kişini sanı
 114a/12 yok irdi ve kalğanları korkuşup vehmğa tüşti-

- 114a/13 -ler ve her kimni hüdâyım saklasa bendesi hîç iş kıla-
 114a/14 -lmas ve ol kün toğan türk yine kayttılar ve yine bir
 114a/15 demdin kiyin uruşğa kirdiler zerrîn huẓā'î tuğā-
 114a/16 -nnı qaşığa kildi ve yine leşkeri hem toğannı orta-
 114a/17 -ğa alıp ziyâret kıldılar hemeleri aydılar ve tenleride

114b

- 114b/01 <ok> zaḥm tig<g>en mü kin dip bīdimāğ boldılar aydılar imdi
 114b/02 kaytın köp dermānıñız qalmadı anda toğan aydı
 114b/03 kim sizler dem urmañızlar ve ḥāmūş boluñızlar
 114b/04 hüdā-yı ta'ālā mini bu gümrahlardın öz penāhıda sakla-
 114b/05 -sun imdi sizler kaytınızlar bu ḥavāriclerni uruşnı
 114b/06 maña qoya biriñler didi anda leşker-i ḥavāricler dil-i
 114b/07 teng boldılar toğan yine aydı kim ay birāderler köñül-
 114b/08 -leriñni ḥōş tutuñlar ve endīşe kılmañlar munı
 114b/09 leşkeri köp dip ğam yimeñler ve nūşret birgüçi perver-
 114b/10 -digārdur dip aydılar ve bularnı kaytardılar ve meydā-
 114b/11 -nga kirdiler ve mübāriz tilediler aydılar ay yezīd-i pelīd-
 114b/12 -ler maña berāber kile turğan kişi yibergil tīzraq
 114b/13 uruş kılalın kiç bolmasa da didi anda leşker-i yez-
 114b/14 -īdlikler aydı bu türkni öltürüp bolmas ve 'ilāc
 114b/15 hem kılıp bolmas didi ol demde yezīd-i seg bahādır
 114b/16 ve pehlivānlarğa mervānga qarap aydı bu türk iki yüz kişini
 114b/17 helāk kıldı bir kişi yok kim aña rūberū bolğay anda mervā-

115a

- 115a/01 -n ibn ḥakīm 'ömer sa'd segiğa qarap aydı ança kim sin biz-
 115a/02 -lerni pehlivānımız sin ol işler kim deşt-i kerbelā-
 115a/03 -da sin kıldın bu türkni 'u<h>desidin sin çıka-
 115a/04 -r sin didi nime dip tevaqquf kılur sin ve meydānga
 115a/05 kirmes sin ve yezīdni köñlini ḥōşvaqt kılma-
 115a/06 -s sin leşkerini hemesi ḥarāb kıldı iş kıla-

- 115a/07 -turğan vaqt boldı anda ‘ömer sa‘d-ı seg la‘ın
 115a/08 Һarāmzāde taymadı silāh rāst kıldı uruşğa kirdi
 115a/09 ve atını çaptı ve na‘re tartıp toğan türkğa rüberü
 115a/10 bolup aydı imdi maña nevbet yitti ve yene aydı kim ay türk
 115a/11 Һāmüş bolıl kim sin niçük işler kıldıñ
 115a/12 andağ kim niçe bahādırlarını öltürdüñ imdi ҡabīle-i
 115a/13 ‘arab baş köterdi anda toğan aydı kim ay
 115a/14 Һarāmzāde sin kim sin ҡaysı ҡabīle sin didi ‘ömer sa‘d
 115a/15 mel‘ün Һarāmzāde-i rāfızī aydı kim min vaqḳāsı o-
 115a/16 -ğlıdur min aña toğan türk tız t<ı>z benazarsız (?)
 115a/17 ҡaradı aydı vā dirīgā andağ atadın mundağ toğup-

115b

- 115b/01 –dur didi emīrū‘l-mū‘minīn Һüseyn ibn ‘alī raḳīya‘llāhu ‘anhu
 115b/02 –nı birāder Һanıdur sin yezīd-i şūmgā boluşup niçe
 115b/03 cefālar ҡılıp sin dip turup irdiler benāgāh
 115b/04 gerdī peydā boldı ken‘ān Һarafıdın mıqdār on
 115b/05 miñ kişi irkek ve Һa‘ıfe ve uluğ kiçik ara
 115b/06 lāş<e> vāveylā bilen ve baş yalañ ve ҡanlıq
 115b/07 yüzlerini gerdālūd ҡılıp ve hemeleri başlar-
 115b/08 -ıga tofraḳ saçıp yezīdni aldıga bardılar ve
 115b/09 köp Һaḳḳlarını ҡolı kisiklik ve zebānlar
 115b/10 ve ҡulaqları hem kisiklik yezīdni ҡaşıga kildi
 115b/11 alarnı andağ kördi ciҺānrüşen aña ҡarangı
 115b/12 boldı anda yezīd aydı kim bu işlerni sizlerge
 115b/13 kim kıldı bular aydı imām muḥammed Һanefiyye ibrahīm ibn
 115b/14 mālīk ejder on miñ kişi bile kilip şol işni kıldılar yüz miñ kişi ö-
 115b/15 -ldi didiler alar ayturlar kim emīrū‘l-mū‘minīn Һüseynni
 115b/16 Һūnını da‘vā ҡılur min dip aydı yezīd bu sözni
 115b/17 eşitti rengi müteğayyir boldı aydı benī hāşimdın kişi

116a

- 116a/01 kaldı mu kim maña mundağ sözlerni aytur sin didi
 116a/02 emîrû'l-mü'minîn hüseyñ ibn 'alîni n<î>st <ü> nâbûd kıldım
 116a/03 kerbelâda deştide bular qaydın boldı iken alar
 116a/04 bu sözde irdiler gerdî peydâ boldı ol gerdîn<i>
 116a/05 arasıdın anda muḥammed ḥanefiyye ibrahîm ibn mâlik ejder
 116a/06 leşkeri bile kildiler zerrîn ḥuzâ'îni ḥaber kıldılar
 116a/07 zerrîn ḥuzâ'î toğan türk cemî' uluğ kiçik
 116a/08 p<î>şvâz çıktılar ve başlarını yalañ kılıp
 116a/09 emîrû'l-mü'minîn hüseyñni mâtemlerini tutupdurlar
 116a/10 ol demde yene gerdî peydâ boldı ol gerdler içidin
 116a/11 'ömer ibn 'alî yâ fuḍayl ibn ca'fer-i tayyâr tört miñ kişi
 116a/12 kildiler andağ kim birâderleri birle körüştiler
 116a/13 ḥurûşî kıldılar yezîd bu ḥâlñi körüp ğamlik
 116a/14 boldı aydı kim miniñ düşmenim cihânda qalmadı
 116a/15 dip irdim bol miqdâr kişi qayda irdi dip ğamlik
 116a/16 boldı ammâ râvî aytıp durlar kim 'abdu'llâh ibn
 116a/17 ziyâdnı leşkerini 'ömer ibn 'alî şikest birdiler anda 'abdu'llâh

116b

- 116b/01 ibn ziyâd ol seg-i bîbünyâd qaçıp irdi ve ol
 116b/02 sekiz miñ kişi birlen hîç kişi qalğan imes irdi
 116b/03 ve bir kün 'ırâqnı yolıda kitip barur irdi üçü-
 116b/04 -nçi künide vaqt-ı çâşt-ı gâhda leşker-i 'azîm 'abdu'llâh
 116b/05 ziyâdgâ uçradı ân miqdâr leşker kim on miñ
 116b/06 kişi bar irdi ve bir sipâhsâlârı bar irdi ilgeri
 116b/07 kildi aydı kim bu yüz miñ ejde<r>hâdur ve her qaysını
 116b/08 qolıda yüz altmış batman gürzîsi birlen
 116b/09 kiledür 'abdu'llâh ibn ziyâd bularnı kördi âzmûde
 116b/10 kıldı kim meger leşker-i yezîddür yezîd yârî barur didi
 116b/11 nâgâh birbirleriğa rûberû boldı ve sözleştiler
 116b/12 müsebbib bildi kim bu leşker-i 'az<îm> küffârdur müsebbib der-

- 116b/13 -ğāzab boldı aydı kim ay bedbahtlar emīrū'l-mū' -
 116b/14 -minīn hüseyn deşt-i kerbelāda şehīd kılgan leşker-
 116b/15 -dür dip müsebbib āvāz öz leşkeriğa kıldı aydı kim
 116b/16 ay gāzīler merdāne boluñlar bu leşkerler hemesi
 116b/17 yezīd leşkeri ikendük müsebbib şaf tarttılar

117a

- 117a/01 ve şaflarını ārāste kıldılar ve leşker-i müsebbib 'abdu'llāh ziyā-
 117a/02 -dnı sordı 'abdu'llāh ziyād yakınrağ kildi
 117a/03 anı tanmas irdiler ve āvāz birdi kim mini tanmas
 117a/04 mu sin mini yolumnı alur sin ve minim ki 'abdu'llāh ibn
 117a/05 ziyāddur min melik-i 'irākđur min ve yezīdni kaçığığa
 117a/06 barur min didi ve sin kim sin ve kayda barur sin anda
 117a/07 müsebbib aydı kim ay seg-i mel'ūn mini tanımay sin mü
 117a/08 min müsebbibdür min ibn kākā' ibn <e>şfa' huzā'īdür min şāgird-i emīrū'l-
 mü'minīn
 117a/09 'alīdür min müsebbib aydı ay seg-i mel'ūn
 117a/10 hūb rūberū bolduñ imdi mini qolumdın niçük kutu-
 117a/11 -lur sin 'abdu'llāh ibn ziyād bu sözni eşitti irdise
 117a/12 cihānrūşen aña tārīk boldı öz leşkeriğa aydı
 117a/13 merdāne boluñlar kiçe bolsun özümüzni bir yirge alur
 117a/14 miz anda müsebbib ilgerirak kildi atını meydānga
 117a/15 kirküzdi aydı kim kişi bar mu kin mini birle hamle kılsa
 117a/16 anda 'abdu'llāh ziyādnı leşkeridin bir atlığ meydānga kirdi
 117a/17 ve yaman sözge kirip turdı anı müsebbib ibn kākā'

117b

- 117b/01 eşitti ve <atını> çapıp kildi ve kılıç birle başığı urdı irse
 117b/02 atıdnı yıkıldı 'abdu'llāh ziyādnı leşkeri bu hālını
 117b/03 körüp lerze kirdi ve ol müsebbibge bāz bir atlığ rūberū <boldı>
 117b/04 anı hem öltürdi rāvī andağ aytıpdur müsebbibni
 117b/05 kılıçı on leşker batman irdi ol demde leşkeriğa

- 117b/06 buyurdu uruş kılıñlar bu vaqt uruş
 117b/07 yoktur ol kün kiç boldı yezīdlikler hemeleri kaçtı
 117b/08 müsebbib leşkerge qarap ah urdı ol leşkerdin
 117b/09 tört atlıg kişi tört tarafdın kildiler leşker-i
 117b/10 ‘abdu’llāh ibn <ziyādnı> andağ sürdi kim mişāl-i böri koyı
 117b/11 sürgen dig kaçurdu rāvī andağ aytıpdur-
 117b/12 -lar kim <müsebbib> ‘abdu’llāh ziyādnı aldığa bardı ve na‘re urdı
 117b/13 aydı kim ay seg-i mel‘ün özüñni niçük körer sin
 117b/14 ‘abdu’llāh ibn ziyād müsebbib birle hamle kılıştı müsebbib anı
 117b/15 birle uruştı ‘abdu’llāh ibn ziyād andağ küşli¹⁵⁷ irdi
 117b/16 ve ikileri alıştılar müsebbib ‘abdu’llāh ibn ziyādnı çep
 117b/17 ve rāstge alıp köterip kemānnı boynığa başını

118a

- 118a/01 koy<u> kılıp andağ urdı ki gerden<i> ham bolup yıkıldı gerden
 118a/02 ve kolu uşaldı müsebbib leşkeridin bir kişi peydā¹⁵⁸
 118a/03 bolup kildi müsebbib aydı munı öltürme ve
 118a/04 sakla ve anı yezīdni aldıda öltürelñ didi
 118a/05 muḥammed ḥanefiyye öz künleride uruş kılsam iken
 118a/06 dip turup irdiler ol demde anı tive üstide
 118a/07 bağlap koydılar ‘abdu’llāh ibn ziyādnı leşkeri
 118a/08 kildi miñ biş yüz kişi irdi ol leşkerdin
 118a/09 biş kişi kaldı yezīd aldığa kildi ‘abdu’llāh ibn <ziyād>
 118a/10 vākı‘asını yezīdge tigürdi rāvī aytıpdur kim anı
 118a/11 ḥālī mundağ boldı yezīd eşitip tengdil boldı
 118a/12 ve ol sözlerige şahābe aytıp irdiler yādığa aldı
 118a/13 alarnı ḥaqqıda emīrū’l-mü’mīnīn ḥüseynğa bīdeblık
 118a/14 kılıp irdi şahābe aytıp aydılar ay yezīd munda-
 118a/15 -ğ işler ḥūb irmes dip aytıp aydılar şol

¹⁵⁷ کوشلی küşli < küçlig.

¹⁵⁸ پیده peyda.

118a/16 sā‘at yādımğa kildi rāvī andağ rivāyet kılıpdur-
 118a/17 -lar kim uşal vaqt bu haberni alıp kilgende toğan

118b

118b/01 türk meydānga irdi ‘ömer sa‘d birle rūberū irdi uşal za-
 118b/02 -mān muḥammed ḥanefiyye kildiler ve yene ibrahīm mālik ejder ve ‘ömer
 118b/03 ibn ‘alī ve fuḍayl ibn ca‘fer-i ṭayyār cemī‘ leşkeri bile kildi-
 118b/04 -ler zerrīn ḥuẓā‘ī kuçaqlap ve nāle vü zārī kılıp
 118b/05 yıgladılar ve aydılar ay dōstlar sizlerni munda-
 118b/06 -ğ bolğayıñızni imdi eşittük perverdigār-ı ‘ālem siz-
 118b/07 -lerni yarlıkasun ol vaqt toğan yahşı
 118b/08 qarap turup irdi muḥammed ḥanefiyyeni körsem dip turar irdi
 118b/09 kim düşmenlerni aldıdın kilelmes irdi ve yene
 118b/10 kim köñül<I>eriğa bir nimerse kilmesün turdılar anda muḥammed
 118b/11 ḥanefiyye köñülleride ...¹⁵⁹ boldı kim toğan türk
 118b/12 mindin korktı mı kin dip turdı ve meydānnı ḥāl¹⁶⁰i kö-
 118b/13 -rdiler meydānga bardılar ol sā‘at toğan türk birbirle-
 118b/14 -riğa oq tartışıp turup irdi muḥammed ḥanefiyye kör-
 118b/15 -diler aydılar kim ay zerrīn ḥuẓā‘ī ol iki kişi
 118b/16 atlıg turğan kimdür anda zerrīn ḥuẓā‘ī aydı
 118b/17 bu yaman arıq atlıg kızıl yüzlüg meydānda turğan

119a

119a/01 merd-i merdāndur ol on kündin biri uruşdadur
 119a/02 eger anıñ ḥikāyetini beyān kılsam tamām bolmaydur
 119a/03 ve ḥānedānga yahşı ḥānedāndur ve düşmen ḥavāricler-
 119a/04 -ğa ança kārīstānlıqlar körsetti hergiz mundağ bahā-
 119a/05 -dırnı kişi körgeñ imes min ve kim eşitürdim munı

159

160 حال ḥāl

- 119a/06 işi künde miñ {miñ} kişi öltüredür tā bu demğaça
 119a/07 hergiz¹⁶¹ bu işdin tayğan imes uşbu kün tört
 119a/08 miñ kişini öltürdi tenhā turup uruşur¹⁶²
 119a/09 imām-ı muḥammed ḥanefiyye aydılar aña ‘āşık boldılar sebeb ol
 119a/10 kim merd-i merdāndur rāvī aytıpdur kim emīrū’l-mū’
 119a/11 -minīn ‘alīdin kişin muḥammed ḥanefiyye ayağlarını üzengü-
 119a/12 -ñğa koyğan imes irdiler ve olar ḥūb
 119a/13 merd-i merdān idiler andağ kim toğan türk alarnı
 119a/14 körgeñ imes irdi körmey turup atlarını
 119a/15 eşitip dōst tutar irdi anda muḥammed ḥanefiyye aydı-
 119a/16 -lar ay zerrīn ḥuzā’ī niçük sebeb birlen toğan
 119a/17 türk cān <u> dil birlen sizlerni ḥizmetleriñizdedür

119b

- 119b/01 ve yene aydılar anıñ ḥaşımı kimdür ol niçe kündin
 119b/02 biri iş kılıpdur mebādā kim ‘ömer sa’d bir iş
 119b/03 irdi andağ imām <muḥammed ḥanefiyye> ‘ömer sa’dnı atını eşitip der-
 119b/04 -ğazab boldılar her tāre mūy ki bedenleride irdi
 119b/05 {boldı} na’re urup meydān sarığa revāne boldılar
 119b/06 ol demde ibrahīm mālīk ejder ve ‘ömer ibn ‘alī ve fuḍayl ibn
 119b/07 ca’fer-i tayyār hemeleri yügürdiler tizginlerini ta-
 119b/08 -rttilar aydılar ḥizmetiñizde bizler turup siz niçü-
 119b/09 -kdin barur siz anda muḥammed ḥanefiyye aydılar ol bed-
 119b/10 -baḥt ‘ömer sa’ddur birāderimni firāt deryānı kenārıda
 119b/11 oḳ birlen urup yıkıpdur alar aydılar kim siz ḥaber kılıñ
 119b/12 bizler birimiz birāderimiz ol bedbaḥtnı öltürür
 119b/13 miz didiler anda toğan türk öz işi bile mağrūr
 119b/14 irdi anda muḥammed ḥanefiyye ḳasem yād kıldılar kim sin
 119b/15 turğıl min barayın ve birāderimni ḳışaşını alayın d-

¹⁶¹ هرگز hergiz

¹⁶² اورا شور uraşur

- 119b/16 -idiler tizginlerini yularıdın cüdā kılıp meydān
 119b/17 kirdiler toğan türk 'ömer sa'd-ı seg öz işi birlen

120a

- 120a/01 irdi muḥammed ḥanefiyye yitip kildiler mişāl-i şīr-i gurrān dig
 120a/02 bolup gīsūlar<ı> anberefşān dig bolup ve merkeb-
 120a/03 -leriñ ataları dig bolup (?)¹⁶³ ve minip ve atalarıdın yā-
 120a/04 -digār ƙalıp irdi anıñ atı tekāb irdi
 120a/05 ve aña mindi ve şemşīrni ƙolıǵa aldılar emīrū'l-mū'
 120a/06 -minīn 'alīdin zū'l-fıƙār {ve} şemşīr<i> bar irdi birini
 120a/07 atı şamşām birini ƙamƙām ve biri atı fārisī til birle
 120a/08 cān ribāy dir irdiler and<a> muḥammed ḥanefiyye yittiler bir ƙo-
 120a/09 -l<l>arıda nīze-i āhenīn ve bir ƙollarıda gürzī <bar irdi> gürzī-
 120a/10 -lerini ān miǵdār vezmni ki aǵırlıǵı yüz otuz
 120a/11 batman irdi toğan alarǵa naẓar ƙıldı mişāl-i
 120a/12 şīr-i ner dig meydānǵa kirdi ve toğan türk alarnı
 120a/13 aldılarıǵa <atını> ƙaptı ve muḥammed ḥanefiyyege selām ƙıldı cevāb
 120a/14 selām birdiler ve aydılar ay toğan türk-i bahādır
 120a/15 munda kilgil ve ƙoynumǵa alayın anda toğan
 120a/16 türk aydı kim ol ḥūdā-yı <ta'ālā> kim sini büzürg ƙılıpdur
 120a/17 atıñız nimedür anda imām muḥammed ḥanefiyye kōzleriǵa yaş

120b

- 120b/01 alıp aydılar minim 'alīni oǵlıdur min muḥammed ḥanefiyyedür min
 120b/02 toğan özini taşladı rikāblarıǵa yüzini
 120b/03 sürte irdi aydı miniñ köñlümge kiledür
 120b/04 ne sebebdin renc boladur yā imām bu işlerdin ö-
 120b/05 -tüñ min barıp bol seg-i mel'ūnnı öltüreyin ve
 120b/06 ƙışāş-ı emīrū'l-mū'minīn ḥüseynni alayın didi anda muḥammed

¹⁶³ merkebleriñ ... bolup (?): Bağlamdan anlam tam olarak çıkmıyor, yanlış yazım veya yanlış okuma olmalı.

- 120b/07 Һанефиyye aydı kim imdi sin Һarṭb sin min eṣitip
 120b/08 irdim kim sin köp iş kılıp sin eknün maña
 120b/09 ārzū boldı kim bu kün bir mertebe meydānga kirsem dip
 120b/10 ve gerd-i meydānnı cevān ursam dip ve sin bir zamā-
 120b/11 –n naẓar kılsañ dip bu düşmen-i Һānedānlar niçü-
 120b/12 -k kılur iken dip turdılar anda toğan türk
 120b/13 kenāre meydānga turdı anda muҺammed Һanefiyye na're urup
 120b/14 meydānga kirdiler 'ömer sa'd-ı seg-i mel'ünğa aydı kim ay seg-i
 120b/15 mel'ün mini tanur mu sin ol künde bolsam irdi
 120b/16 deṣt-i kerbelāda birāderim imām Һüseyn oқ birle urğan
 120b/17 iken sin hıç endiṣe kılıp irdiñ mü anda

121a

- 121a/01 'ömer sa'd aydı bu kün min hemesini andağ kılur min didi
 121a/02 ve oқnı kemānga aldı muҺammed Һanefiyye sarığa attı ve üç yol
 121a/03 andağ attı muҺammed Һanefiyye üçgeçe red kıldılar anda
 121a/04 aydılar ay seg-i mel'ün sin üç mertebe attıñ ve
 121a/05 min red kıldım imdi bir tūrimni ҡabūl ҡılğıl anda
 121a/06 Һavāric aydı kim kilgil niçük niṣān birür iken
 121a/07 didi anda muҺammed Һanefiyye oқnı kemānga ҡoydılar ve
 121a/08 peykānığa zehrni sürttiler irse anıñ üçün
 121a/09 kim cān düşmeniñ çarḥ-ı felekdin bīvefā irdi
 121a/10 muҺammed Һanefiyye oқ attılar 'ömer sa'd segini tigdi ve
 121a/11 rāvī aytıpdurlar kim 'ömer sa'd segini başı
 121a/12 miṣāl-i timürdin hem ҡatıg irdi oқnı aldıda muҺammed <Һanefiyyeniñ>
 121a/13 Һicābı yok irdi ve ol oқ ҡalğandın ötti
 121a/14 ve 'ömer sa'd segiğa tigdi ve andın ötüp ҡadaldı
 121a/15 andağ kim yitti āsmānnı firışteleri taḥsīn <ü> āfer-
 121a/16 -īn kıldı 'ömer sa'd-ı seg atıdın yıkıldı muҺammed Һanefiyye
 121a/17 yügürtüp bardılar ve bedbahtnı kemeridin tutup yezīdni

121b

- 121b/01 leşkeriğa attılar leşker ortasığa tüşti havāricler
 121b/02 ġarīvi çıktı heme leşker taḥsīn <ü> āfarīn kıldılar
 121b/03 ve bu sözde irdiler müsebbib ibn kākā¹⁶⁴ kildi başını
 121b/04 yalañ kılıp ve cümle leşker emīrū'l-mü'minīn ḥüseynni
 121b/05 mātemlerini tāze kıldılar anda ġarīvi bulardın
 121b/06 {bulardın} çıktı ve köp yıġladılar anda müsebbib heme-
 121b/07 -ni kuçaqlarığa aldılar muḥammed ḥanefiyyeni aydılar kim
 121b/08 ay birāder maña nime tüşüpdür müsebbib aydı kim ay
 121b/09 dirīġ ol kün kerbelāda bolsam irdi bol havāric-
 121b/10 -lerni ḥār <ü> zār kıılır irdim ammā ol künlerde min
 121b/11 bolsam irdi her iş kıılır irdi<m> bu kün emīr-
 121b/12 -ü'l mü'minīn ḥüseynni kışāsın alayın tā kim kıyāmet
 121b/13 {tā kim kıyāmet} bolġanda aytsun mini kılgan
 121b/14 işlerimni andın kin 'abdu'llāh ibn ziyād muḥammed
 121b/15 ḥanefiyyeni aldılarıda mundaġ işlerni kördi cihān-
 121b/16 -rüşen {liki} <aña> tārīk boldı ve aydı kim ay seg-i
 121b/17 mel'ün mini atam saña nime kıılıp irdi ve birāderim

122a

- 122a/01 evlād-ı muştafā irdi ve kerbelāda andaġ işler
 122a/02 kıılıp sin ḥüdā-yı ta'ālādın korkmadıñ mu bu
 122a/03 künlerdin haberiñ yok <mu> {mim, dal, ye} ve endīşe kılmadı-
 122a/04 -ñ mu 'ömer sa'd segini körgil zaḥm okunı tigdim
 122a/05 ve sin kim bedbaḥtnı andın beter öltürür min anda
 122a/06 'abdu'llāh ibn ziyād aydı kim mini yezīd emr kıldı her
 122a/07 iş kıldım yezīd ḥükm bile kıldım la'net yezīd ki-
 122a/08 -{ki}m anda imām muḥammed ḥanefiyye aydılar sizlerdin kö-
 122a/09 -ñlüm taruqtı tābi'-i yezīd boldı<ñ> dip anda muḥammed ḥanefiyye
 122a/10 emr kıldı dār kıılıñlar dip 'ömer sa'd segini

---

¹⁶⁴ قاقان kākān

- 122a/11 dārğa astılar ve neftni aña mālīde kıldılar ve ot
 122a/12 birlen urdılar anda yezīdni leşkeri munı kördi
 122a/13 ‘ömer sa‘d segini haqqıda ne işler boldı ve yezīd-i mel‘ün-
 122a/14 -nı közleridin kanlar aqtı ‘ömer sa‘d segini aydılar
 122a/15 ve ay dirīg kim ol bedbahtlar dīnni dünyāğa sa-
 122a/16 -tıpdurlar anda ‘abdu’llāh ibn ziyādnı yine şermende
 122a/17 kıldılar andın toğan türk meydānga kirdi ve na‘re

122b

- 122b/01 urdı ay havāricler nezzāre kılıñlar ‘ömer sa‘d seg<ini>
 122b/02 niçük işler başığa tüşti ve ‘abdu’llāh ziyādğa hem
 122b/03 nime işler kılur iken anda yezīd-i seg bu sözni
 122b/04 eşitip nazar kıldı aydı maña hem şundağ işler
 122b/05 kılur iken dip turdı andağ aytıpdurlar
 122b/06 ‘abdu’llāh ziyādnı dārğa astılar enbūr bile endāmı
 122b/07 üzüp aldılar ve yine enbūr bilen tişlerini
 122b/08 üzüp aldılar keltek bilen andağ urdı-
 122b/09 -lar ve aydılar kim nāle ve zārī kılğıl ve aytğıl kim
 122b/10 cezā-yı ol kişi kim hānedān-ı peygamber şallāllāhu ‘aleyhi ve sellem-
 122b/11 -ğa kaşd kılsa dip dārda turdı el-kışsa tamām
 122b/12 a‘zāsını pāre pāre kıldılar bol derdni zūr-
 122b/13 -dın munda ‘azābnı bilmey kal<ma>dı ve ‘aql <u> hūş
 122b/14 kitti neft mālīde kıldılar otnı içige
 122b/15 saldılar anda köyüp kül bolup kaldı
 122b/16 ol demde gavğāi leşker-i havāriclerdin çıktı
 122b/17 anda muḥammed ḥanefiyye leşker tarafığa bakıp aydılar kim

123a

- 123a/01 sizler nime dir sizler eger ḥamle kılsañlar özimiz
 123a/02 leşkerge uralıñ anda uluğları aydı hūb aytur-
 123a/03 -lar didiler andın soñ leşker-i ‘arab na‘re urdı
 123a/04 āvāz-ı tekbīr berāmed andın kin muḥammed ḥanefiyye meydānga kirdiler

- 123a/05 ve nîze ve şemşîr kollarığa aldılar ve her tarafğa saldılar
 123a/06 üç kişi hem kilse ve tört kişi hem biş kişi hem
 123a/07 öltürür irdiler ve ibrahîm ibn mâlik ejder her mel'û-
 123a/08 -n kilse tîğ birle urar irdiler özi birlen atını
 123a/09 qalm kıılır irdiler ve 'ömer ibn 'alî ve fuḍayl ibn ca'fer-i
 123a/10 tayyâr beṭaraf-ı rāstğa çığar irdi havâriclerni
 123a/11 andağ kırdılar ki su ornığa kanlar aqtılar ve ölügler
 123a/12 üsti üstiğa tûde boldı ve çep tarafğa müsebbib ibn
 123a/13 kākā' ibn eşfa' on miñ merd pehlivân bahâdır birlen
 123a/14 nâle vü zārî kıılıp gürzisini yüz altmış batman-
 123a/15 -nı koluğa alıp kirdiler her tarafğa qarap havâriclerni
 123a/16 kırar irdiler leşker-i yezîdni gâret kıldılar ve
 123a/17 başğa tarafdın zerrîn huḫā'î garîbler birlen

123b

- 123b/01 cānbāzlîk kıılıp düşmen-i hānedānga uruşğa
 123b/02 kirdiler andağ uruş kıldılar su ornığa kanlar aqtı
 123b/03 aydılar biz hem ârzümüzğa yittük bu tã'ife-i bedbahtnı şermende
 123b/04 kıılır miz râvî aytıpdurlar kim toğan türk ol
 123b/05 kün nâle vü zārî kıılıp havâriclerni rüstem dig
 123b/06 mülk-i mazenderānı harāb kıılıp irdi ve nîze ve tîğ
 123b/07 birlen hūşlarını kitürüp ve cānlarını alğu dig
 123b/08 boldılar ol vaḫtda muḫammed ḫanefiyyeni közleridin yaş-
 123b/09 -larını akuzup cānbāzlîk kıılıp du'ā-yı ḫayr kıldılar
 123b/10 aydılar 'aceb merdānevār iş kılduḫ bol işini hergiz
 123b/11 kıılmaslar andağ namāz-ı peşîn bar irdi cümle havâric-
 123b/12 -lerni berhem birdiler el-kışsa yezîd-i seg ilig miñ kişi
 123b/13 birle bir tûde-i tofraḫ üstide turup qaldı ve tuğlarını
 123b/14 sāyeside turup irdi muḫammed ḫanefiyye aydılar kiliñler öz-
 123b/15 -ümni havâriclerni ortasınga uralıñ didiler ol
 123b/16 demde pehlivân-ı nāmdārlar ve ol gülruḫānlar heme cem' bo-
 123b/17 -ldılar muḫammed ḫanefiyye aydılar min ibrahîm mâlik ejder birlen ilgeri

124a

- 124a/01 kireyin ve ‘ömer ibn ‘alī ve fuḍayl ibn ca‘fer-i ṭayyārın aylar
 124a/02 sizler ön kol tarafğa kiriñler toğan türk
 124a/03 zerrīn ḥuḏā‘īğa aydılar sizler çep tarafdın kir-
 124a/04 -iñler mes‘ūd šāh atlıg bir merdī bar irdi sipā-
 124a/05 -hsālār irdi zerrīn ḥuḏā‘īğa müsebbib ibn kākā-
 124a/06 -‘īğa aydılar sizler bizlerniñ arķamızdın kiriñ-
 124a/07 -ler anda muḥammed ḥanefiyye aydılar kim müsebbibni yaḥşı sa-
 124a/08 -kılañlar bol yezīd nābekārın iḥtiyāk¹⁶⁵ kılıñlar қа-
 124a/09 -çmasun anda müsebbib aydı cānım bardur ki eger murğ dig
 124a/10 havāğa uça taşğarı çıkmas anda sekiz pehlivān <u>
 124a/11 bahādır ve dōstdār-ı ḥānedāndın şıdķ <u> cān birle ve ḥavā-
 124a/12 -riclerni öltürgeni kirdiler kollarığa nīze
 124a/13 alıp ḥüdāğa senā aytıp meydānga kirdiler tōrt tarafdın
 124a/14 ol muḥammed ḥanefiyye ibrahīm birlen ve özlerini leşkerni or-
 124a/15 -taşığa urdılar ve her kim muḥammed ḥanefiyye nīze urar bolsa
 124a/16 ve atlarını arķasıdın yörür irdiler ve her kimni
 124a/17 körseler başını kiser irdiler ve andağ kārīstān-

124b

- 124b/01 -lık birlen pehlivānlarnı urdılar peygamber ‘aleyhi’s-selām-
 124b/02 -ğa du‘ā kıldılar bular ‘alīyyü’l-murtażā irdiler ibrah-
 124b/03 -hīm ibn mālīk <ejder> oğlı irdi emīrū’l- mü’-
 124b/04 -minīn ‘alī rażiya’llāhu ‘anhu anı merdī pehlivān okup
 124b/05 irdiler ol şahābelerdin hīç kimni alar d-
 124b/06 -ig dōst tutmas irdiler seksen
 124b/07 yıl ḥānedān-ı peygamber şallāllāhu ‘aleyhi ve sellem üçün
 124b/08 cān çikip ve tīğlarını ḥavāriclerğa urdı
 124b/09 rāvī aytur kim ibrahīm ibn mālīk ejder her bār
 124b/10 uruş kılur irdiler yezīdni şaflarını vīrān

---

¹⁶⁵ احتياك iḥtiyāk

- 124b/11 kılur irdi ol dem muḥammed ḥanefiyye miḳdār on biş yüz
 124b/12 kişini urdılar dād k(ö)türdi anda yezīd aldığa
 124b/13 bardılar anda yezīd kördi cümle leşker-i yezīdler
 124b/14 üstiğa yığıldılar anda yezīd mel‘ün āvāz kıldı
 124b/15 kim leşkeriğa aydı kim nime boladur bularğa āvāz ursañlar
 124b/16 didi anda leşker-i yezīd aydı ol emīr ejde<r>hā-
 124b/17 -lar olup kitti cümle-i merdümni bir demde öltürdiler anda

125a

- 125a/01 yezīd-i seg kördi kim on iki pehlivānnı niçe işler kılıp tu-
 125a/02 -rupdurlar anda kördü kim ‘alīyyü’l-murtażā keremallāhu vechehu tirilip
 125a/03 kilgendür didi bu sözde irdi<ler> iki sipāhsālār
 125a/04 yitip kildiler leşker-i yezīdni iki böldiler ol demde
 125a/05 bu ḥālñi kördi imd<i> turup bolmas özimizni rāst
 125a/06 kılalıñ bol maḳāmdın yırakraḳ ba<r>maḳımız ḥūbdur
 125a/07 didi anda bir serdārı kaçmaḳğa bil bağlap turdı ve ança kim leşkerni
 125a/08 öñ tarafıda turar irdi hemeleri kaçmaḳğa turdılar anda
 125a/09 yezīd aydı kim ne sebebdin bu yirdin kiter sizler anda
 125a/10 bular aydılar munda iki şīr-i merd bardur leşkerni heme-
 125a/11 -sini ḥarāb kılḡay bizni hem anda ḥarāb kılur didi
 125a/12 bu sözde irdi<ler> ‘ömer ibn ‘alī ve fuḍayl ca‘fer-i ṭayyār
 125a/13 yitip kildiler ve şemşīr suḡurdılar ve ol ḥavāriclerni
 125a/14 öltürdiler her kimni urdılar iki bölündi
 125a/15 ol dem ‘ömer ibn ‘alī libāssız keygen ve fuḍayl
 125a/16 ibn ca‘fer.+i ṭayyār hem libāssız keygen bu ikele{rı}
 125a/17 bir demde iki yüz kişi öltürdiler anda yezīd sor-

125b

- 125b/01 -dı kim bu iki a‘rābī kimdür mundaḡ uruşlar
 125b/02 kılur didi olar aydılar birisi ‘ömer ibn ‘alīdür ve yene
 125b/03 birisi fuḍayl ibn ca‘fer-i ṭayyārdur yezīd aydı kim anıñ birle
 125b/04 uruş kılıñlar bu köp merd körünür bu sö-

- 125b/05 -zde <irdiler> çep tarafdın iki şehsüvār peydā boldı cāme
 125b/06 türüg keygen ve yene bir toğan türk irdi ol
 125b/07 demde ikilesi yittiler bularnı tır-i bārān kıldı-
 125b/08 -lar bu ikilesi çend tır-i bārān kılsa
 125b/09 hem leşkerni yezīd aldığa sürüp bardı toğan
 125b/10 türk bir çūbe tır birlen urdı ol oğ yezīdniñ
 125b/11 siperidin artup ketf¹⁶⁶ige tigdi anda yezīd bu hālñi
 125b/12 körüp aydı kim imdi türk kile mü sin hūd mini
 125b/13 birlen bir oğ mini helāk kıladur dip kaçmağ-
 125b/14 -ğa turdı ve ol kün kiç boldı āfītāb battı
 125b/15 yezīdni leşkeri hemesi kaçtılar uşal
 125b/16 hālde bir atlığ yitip kildi üstige libās-ı yemen
 125b/17 keygen ve atığa minip müsebbib ibn kākā<'> irdi emīrū'l-mū' -

126a

- 126a/01 -minīn 'alī ibn ebū¹⁶⁷ tālib keremallāhu vechehu irdi
 126a/02 üç yüz batman gürz<ı>si bar irdi anıñ birle-
 126a/03 -n her kimni urar irdi atı birle yirge kirer
 126a/04 irdi tiptikiş bolur irdi ve na're urup
 126a/05 resūl-i ekremğa dūrūd yiberip ve hānedānga medh <ü> şenā
 126a/06 aytıp mes'ūd şāh arqalarında barur irdi
 126a/07 yezīdni körüp bir na're urdılar andağ kim
 126a/08 şīr-i gurrān dig meydānga kirdiler tirlerni alar-
 126a/09 -ğa rūberū kıldılar anda iki yüz kişini yıktılar
 126a/10 ve yirge kömdiler yezīd aldığa bardılar benāgāh
 126a/11 kol öttiler kemeri yezīd<d>in tuttu ve atını igeridin
 126a/12 cūdā kılıp imām muḥammed ḥanefiyyeniñ aldığa kiltü-
 126a/13 -rdiler ol vaqt āfītāb batıp kitti bu cihā-
 126a/14 -n tārik boldı nāgāh müsebbib atı bir ölüg-

¹⁶⁶ كفتى keft

¹⁶⁷ ابى ebī

- 126a/15 -ge sürünüp yezîd ƙolıdın ƙıƙıp ƙaçtı
 126a/16 ve leşkerğa ğulgule tüşti ki yezîd ƙaçğan imiş
 126a/17 didiler andağ aytıpdurlar kim ibrahîm mâlik ej {ej} der

126b

- 126b/01 ve ‘ömer ibn ‘alî ve fuḍayl ibn ca‘fer-i ṭayyār ve zerrîn
 126b/02 ħuẓā‘î ve toğan türk ve müsebbib ibn ƙākā‘ ve mes‘ūd
 126b/03 şāh uşol kün kırk miñ kişini öltürdi
 126b/04 ve ‘alem-i yezîdni başını ƙoy<u> attılar ve leşkerlerini
 126b/05 pāre pāre ƙıldılar ve ol kün cümle leşkeri muḥammed
 126b/06 ḥanefiyye ğanîmetlerni tapıp aldılar ve niçe kündin
 126b/07 biri yezîd ān miḳdā<r> on künlüg yoldın ƙıƙıp
 126b/08 irdi leşker-i muḥammed ḥanefiyye namāznı oḳudılar muḥammed ḥanefiyye-
 126b/09 –niñ aldılarığa uluğlar kilip leşker rāst
 126b/10 ƙıldılar ve aydılar kim maşlaḥat ol kim şol yirde
 126b/11 düşmenlerni öltüreliñ anda olturdi-
 126b/12 –lar ve iki künlüg yolğa bardılar üçünçi künde
 126b/13 leşker-i yezîdni taptılar beyekbār özlerini leşker-i
 126b/14 yezîdge urdılar ammā büzürgler aytıpdur-
 126b/15 -lar her kimerse bir mertebe şikest bolsa on mertebe
 126b/16 uruş ƙılsa şikest bardur ol demde leşker-i
 126b/17 yezîd bularnı kördiler leşker imām muḥammed ḥanefiyye birlen

127a

- 127a/01 uruş ƙıldılar ḥavāriclerni ƙaçurmaƙda
 127a/02 turdılar kim merdî pehlivānlar yok boldı
 127a/03 ve imām muḥammed ḥanefiyye müsebbibge aydılar andağ kim min
 127a/04 şaf sarığa yüz kiltüreyin sin dımaşƙnı
 127a/05 yolını közlegin müsebbib andağ aydılar olar
 127a/06 şundağ ƙıldılar anda müsebbib öz leşkeri birlen
 127a/07 barur irdiler dımaşƙnı yolını aldılar anda
 127a/08 leşker-i yezîd {e} vehmde boldılar dımaşƙğa barur-

- 127a/09 –ğa yol tapmadılar bir tağ tarafığa yörüp barur
 127a/10 irte bilen dımaşqğa özini meşakkat birle-
 127a/11 -n kirgüzdi ve üç kün dımaşqğa kirip
 127a/12 uruş kıldı ve āhir dımaşknı aldı dımaşq
 127a/13 içinde kanlar aqtı mişāl-i arıq dig imām muḥammed ḥanefiyye-
 127a/14 –ni maqşadı ol irdi¹⁶⁸ kim dımaşqğa barsam
 127a/15 dir irdiler emīrū’l-mū’minīn ḥüseyn ferzendlerini
 127a/16 koylarığa alsalar ol müsebbib kim ‘alī āşğar anda
 127a/17 tenhā irdiler ammā yezīd-i mel’ūn bir kişini ilge-

127b

- 127b/01 -riraq yiberip irdi ḥazīne ve ehl-i beyt üçü-
 127b/02 –n emīrū’l-mū’minīnni ferzendlerini bir cāyda muḥkem
 127b/03 kılıp koydı anda imām muḥammed ḥanefiyye dımaşq-
 127b/04 –nı aldılar ehl-i beytlerdin ḥaber aldılar aydılar
 127b/05 yezīd bu cāydın özge yirge alıp kitti didiler
 127b/06 anda imām muḥammed ḥanefiyye atlarını çaptılar anda
 127b/07 yezīdni leşkerini uluğları çıktılar taht-
 127b/08 -da olturdılar benāgāh közleri p<1>ş
 127b/09 eyvānğa tüşti ve dīvār eyvānını gec birlen sıba-
 127b/10 -qlıg emīrū’l-mū’minīn ḥüseyn rażiya’llāhu ‘anhunı
 127b/11 şūretlerini salıp iken şimr-i mel’ū-
 127b/12 -nnı şūretni imām hüseyinni mübārek sīnesiğa
 127b/13 otguzupdur ve yene özgelerini munda-
 127b/14 –g itipdürler ol dem imām muḥammed ḥanefiyye mundağ-
 127b/15 -nı kördiler na’re urdılar bīhūş bolup
 127b/16 yıkıldılar yene hūşığa kildiler orunlarıdın ırğap¹⁶⁹
 127b/17 kopup turdı emr kıldılar tā bu leşkerler kilip bu

¹⁶⁸ اوردی urdu

¹⁶⁹ ارغاب argıp

128a

- 128a/01 ‘imāretlerni başdın ayakğa ot koydılar köyü-
 128a/02 -p kül boldı andın kin şehrdin çıktılar ve ta-
 128a/03 –şğarı {ğı} dağı leşkerni yığıp emr kıldılar
 128a/04 heme dımaşknı vīrān kıldılar ve köydürdiler
 128a/05 andağ kıldılar kim hergiz¹⁷⁰ bu şehri ābād bolmasun bu
 128a/06 bu vīrānege yezīd segini alıp kilip kirgürdiler
 128a/07 yezīd-i seg munı körüp köñülleri vīrān bolup
 128a/08 vehmde qaldı ay-dı kişi kim mundağ şehir-
 128a/09 –ge köñül birgeni yok irdi mundağ vīrān kılsa
 128a/10 dip turdı anda büzürg ān şahābe ol künlerde mışır
 128a/11 –da irdiler ba‘zıları şāmda irdi hemeleri
 128a/12 cem‘ boldılar imām muḥammed ḥanefiyyeniñ aldığa kildiler
 128a/13 ve olarnı kördiler ve melāmet kıldılar ve yene naşīhat
 128a/14 kıldılar imdi mundın ziyādet bol vīrānlarnı kılmağıl
 128a/15 mundağ vīrān kılğanları sindür dir irdiler
 128a/16 eger dımaşknı ādemlerini hemesini hem öltür-
 128a/17 -señ sini birāderiñ tirilmes taqđır-i ḥudā şundağ

128b

- 128b/01 bolupdurlar ‘özü tiler ve aydılar kim imdi ḥalknı amān
 128b/02 biriñiz ve mundın köp ḥarāb kılmañ didiler ve yene
 128b/03 aydılar ve aşl murādıñız nimedür ve murādıñnı maña aytğıl eger
 128b/04 mülk <ü> vilāyet bolsa qaysısı bihraqdur barıñ {bar-
 128b/05 -ıñ} ve ilgerigi künlerde dımaşknı mu‘āviye ḥūb
 128b/06 körer irdi andın kiyin leşkerni şikest birip
 128b/07 irdi ve ol vaqt ābād irdi imdi tūde-i ḥāk
 128b/08 boldı munı yezīdge revā körgüzmedi ve anıñ birlen
 128b/09 şulḥ kılıñlar imdi niçe yıllar bolsa kim bu şehir
 128b/10 ābād bolsa anda imām muḥammed ḥanefiyye aydılar kim āz-ı berāy-ı şehir

---

¹⁷⁰ هرگیز hergiz

- 128b/11 ve mülk <ü> vilāyet kilmepdür min besebeb ehl-i
 128b/12 beyt birāderimge emīrū'l-mü' minīn ḥüseynni dīvārda
 128b/13 körmes irdim dımaşknı köydürmes irdim imdi
 128b/14 mini murādım ol kim birāderimni ferzendlerini maña biriñler
 128b/15 vilāyet-i şāmı yarımını maña biriñler min mundın
 128b/16 çıkıp kiteyin ve ādemlerni ortasığa tüştiler
 128b/17 ehl-i beyt muḥammed ḥanefiyyeni aldılarığa alıp kildiler andağ

129a

- 129a/01 şehribānū ve ümmü külsūm ve zeyne'l-'abidīnni kördiler
 129a/02 ve ḥurūş <u> nāle vü zārī yārānlardın çıktı muḥammed
 129a/03 ḥanefiyye zeyne'l-'abidīnni başlarını koyunlar-
 129a/04 -ığa aldılar ve aydılar kim cānım 'amm¹⁷¹ bu ḥāletler
 129a/05 niçükdür kim ve mestūrelerini yüzini körüp
 129a/06 ḥayrān qaldılar aydılar kim turuñlar sizle-
 129a/07 -rni medīnege alıp baralıñ ve mini ārzūm bo-
 129a/08 -ldur kim ziyāret-i babamğa barsam anda alarnı
 129a/09 körmekde rāst boldılar birāderleri 'ömer ibn
 129a/10 'alī kerremallāhu vechehunı medīnege yiberdiler muḥammed ḥanefiyye yene
 mülk-i
 129a/11 şāmda turdılar ol demde yezīd tağdın tüşti
 129a/12 dımaşqğa kildi anda dımaşknı vīrān kördi
 129a/13 anıñ ğamıdın rencūr boldı ve yüzini mervānga kıldı
 129a/14 aydı kim şehrini andağ ābād kılğıl kim evvelğını
 129a/15 körüp irdiñ andağ kılğıl didi şehrdin taşğa-
 129a/16 -rı çıktı ve bir öyde yatıp irdi yezīd ḥavāricler
 129a/17 hemesi ğuşşada bolup qaldıla<r> yezīd kesel boldı

129b

- 129b/01 bir muḥālif ağırık birdi her vilāyetdin tabīblerni alıp

---

¹⁷¹ عمه 'amme

- 129b/02 kildiler hîç tabîb hîç kimerse yezîd şûmnı ağı<ı>ğa ‘ilâ-
 129b/03 –c kılmadılar işfahân¹⁷²dın bir tabîb-i hâzık alıp
 129b/04 kildiler tabîb aydı ay yezîd ağı<ı>ğın niçük didi
 129b/05 yezîd şûm aydı bağı<m> yürekim ot tutaşp köyedür
 129b/06 tabîb aydı aç bolsa tola derdi mu toğ bolsa tola der-
 129b/07 di bar mu yezîd şûm aydı toğ bolsa tola derd kıla-
 129b/08 -dur tabîb birinçi küni olturup cigerni ebrîşum
 129b/09 ipekge bağlap uçını tabîb tutup turup cigerni
 129b/10 yezîd-i şûmğa yutturdu bir sâ‘at turğuzup yezîd-i şû-
 129b/11 -mnı ağızından tartıp aldı tabîb barça halk kördi-
 129b/12 –ler kara çümelige oğşar mu közlüg kurtlar ulaşp
 129b/13 cigerni yipdür ciger hür{i}niñ köyneki dig bolu-
 129b/14 -pdur tabîb aydı kim ay yezîd-i şûm bedbaht sin hüdâ-yı
 129b/15 ta‘âlâğa ne yamanlık kıldıñ ne yaman iş kılıp idiñ
 129b/16 bu ağı<ı>ğğa giriftâr bolup sin yezîd-i şûm bedbaht
 129b/17 rāfīzī cehennemi aydı muḥammed resūlu’llāhnı ferzendlerige imām

130a

- 130a/01 {imām} ḥasange rūzeniñ onıda zehr birdim ağızlarıd-
 130a/02 –ın lahta lahta kan kilip şehîd boldılar imām ḥüseyn-
 130a/03 -ge ‘āşūr aynı onıda on kün susağlık
 130a/04 açlık bile mübtelâ kılıp deşt-i kerbelâda koy dig
 130a/05 boğuzlap şehîd kıldım tabîb aydı imām ḥasan ve
 130a/06 imām ḥüseynniñ dīnleri ḥaḳ u rāst bolmasa sin
 130a/07 bu ağı<ı>ğğa giriftâr bolmas irdiñ özüñge
 130a/08 özüñ kılıp sin özüñdin körgil siniñ
 130a/09 bu ağı<ı>ğğa devā <u> fāyide kılmaz min tabîb mu-
 130a/10 -ndağ ağı<ı>ğnı körgen imes min bu sıkayur derd
 130a/11 imes tabîb tersā irdi muḥammed resūlu’llāhnıñ
 130a/12 dīn<i> ḥaḳ u rāst turur bu tabîb kelime-yi şerīfni aytp

¹⁷² اسفهان isfahān

- 130a/13 müslimān boldı eşhedü en lā-ilāhe illallāh vaḥdehu lā
 130a/14 şerīke leh ve eşhedü enne muḥammeden ‘abduhu ve resūluhu¹⁷³ yezīd-i şūm
 130a/15 bedbaḥt rāfīzī ṭabībni ağrıgımğa devā kılmadıñ
 130a/16 ṭabībni öltürdi ḳālū innā li’llāhi ve innā ileyhi rāci’ün
 130a/17 yezīd-i şūm bedbaḥt rāfīzī tiriglikdin ümīd üzdi

130b

- 130b/01 kırk kün başını yirge ura ura it dig ulup eşek di-
 130b/02 -g hañrap içkü dig merep āvī dig baqırıp bōr<i> dig
 130b/03 bōgürüp tive dig bozlap öldi murdār cānı
 130b/04 dūzaḥğa bardı dımaşḳ vilāyetde gūrīstān¹⁷⁴da kömdiler
 130b/05 yir ḳabūl kılmadı çıkarıp taşladı ve yitti kün uşbu
 130b/06 kısımde boldı ‘ulemālarını yığıp sordılar ‘ulemā-
 130b/07 -lar aydılar muḥammed resūlu’llāhnı şefī’ kiltürüp qoysaq
 130b/08 yir ḳabūl kılgay didi irse resūlu’llāhnı ḥaḳḳı ḳabūl kılgıl
 130b/09 dip kömdiler yir ḳabūl <kıldı çıkarıp> taşlamadı ḥazret-i resūlu’llāhnı
 130b/10 nesl¹⁷⁵i <u> nesebleri ḥazret-i ibrahīm peygamberdin turur ḥazret-i imām
 130b/11 ḥasan ve imām ḥüseyn ḥazret-i ebā bekr şiddīḳ ḥazret-i ‘ömer ḥazret-i
 130b/12 ‘oşmān ḥazret-i ‘alī ḥazret-i fātıma ḥazret-i ḥadīce ḥazret-i ‘āyişe-yi
 130b/13 şiddīḳ barçalarınıñ şehīdlik derecesini qoymışlar didi
 130b/14 ḥazret-i şeyḫ cerirī raḥmetu’llāhi ‘aleyh ḳur’ān tefsīrleri bile
 130b/15 barçanı beyān kılıp ahirü’z-zamāndağı ümmetlerige yādigār qoymışlar
 130b/16 mü’mīnler her zamān oḳup eşitip şāhzādeni firāḳını kö-
 130b/17 -ñül{i}lerige salıp bağırlarını biryān közlerini giryān kılıp

131a

- 131a/01 yıgılasalar mü’mīn üzre raḥmet yağmurı dig bolğay
 131a/02 ḥavāricler şāhzāde imām ḥasan ve imām ḥüseynlerğa ne kılmış-

¹⁷³ Namazda şehadetten sonra selam kısmında zikredilen şehadet cümlesidir.

¹⁷⁴ گورستان gūrīstān

¹⁷⁵ نسل naşl

- 131a/03 -nı o꣓up bīvefā dūnyāğa köñül bağlamay dip şühedā' ḥazret-i
 131a/04 şāhzāde imām ḥasan ve imām ḥüseyn raziya'llāhu 'anhu rūze tutsalar ḥayr
 <u>
 131a/05 iḥsān kılsalar ḥaḳ subḥānehu ve ta'ālā ol 'azīz <ü> büzürg şāhzāde imām
 131a/06 ḥasan ve imām ḥüseynni şefā'atları bile tapsalar ne 'aceb bolğay
 131a/07 andağ rivāyet kılpdurlar bir kün yezīd-i bedbaḥt segī nābekār
 131a/08 köñlide aydı bu işni min kıldım yaḥşı mu yaman mu dip
 131a/09 muşḥaf alıp fāl açtı bu āyet kildi ḳullu cebbārin 'anīd¹⁷⁶ dip
 131a/10 üç merātib saldı şu āyet çıktı veḥābe ḳullu cebbārin 'anīd¹⁷⁷ yezīd-i şüm
 bedbaḥt rāfızī min tur-
 131a/11 -ur min dip ḳorḳutur sin ḳurānnı yirge taşladı ayak astğa
 131a/12 basıp pāre pāre kıldı yezīd-i şüm bedbaḥt rāfızīnıñ
 131a/13 ağızıdın laḥta laḥta ḳan kilip öldi murdār cānı tamuḳğa
 131a/14 kitti andağ rivāyet kılpdurlar bir kün yezīd-i şüm bedbaḥt
 131a/15 rāfızī aydı şāhzāde imām ḥasan ve imām ḥüseynni şehīd kıldım
 131a/16 imdi maña daḥl kıılır kişi yok dip çağır içip mest
 131a/17 bolup ḥōşḥāl<l>ık kılip oturup irdi tam yarılıp bir

131b

- 131b/01 kimerse peydā boldı imām ḥüseyn şüretlik iligde kılıç tu-
 131b/02 -tuḳluḳ yezīd-i şüm feryād kılip aydı sizler imām ḥüseyn-
 131b/03 -nı şehīd kılduḳ dip yalğan aytıp sizler mini
 131b/04 öltürgeli kildi dip munı tutuñlar didi ammā ḥalayıḳ-
 131b/05 -lar körmes irdi ta'accübge ḳaldılar yezīd-i şüm bedbaḥt
 131b/06 dīvāne bolupdur didi yezīd-i şüm bedbaḥt ḳaçıp taşğarı
 131b/07 çıktı kırk pāḥāneli şatusı bar irdi şatuğa çıktı
 131b/08 aldı taraıdın kılıç tartıp kildiler ḳorḳunçıdın
 131b/09 şatudın yıḳıldı şatunıñ bir pāḥānesi başığa
 131b/10 tigdi ol imām ḥüseyn şıfatlik kimerse kılıç bile çaptı

¹⁷⁶ İbrahim Suresi, 15. ayet.

¹⁷⁷ İbrahim Suresi, 15. ayet.

- 131b/11 yezîd-i şûm bedbaht râfîzî kögsidin yolup teni kisildi
 131b/12 pâre pâre bolup tahârethânesiğa yıkıldı murdâr
 131b/13 cānı tamuğka bardı ol imām hüseyn şüretlik cebre'îl
 131b/14 'aleyhi's-selām irdiler bu mu'cize <vü> kerāmet hānedāndın irdi
 131b/15 bir kişi hānedānı düşmen tutsa anı cezāsını allāhu ta'ālā
 131b/16 mundın beterraq kılur hüdā-yı ta'ālānı yüz miñ la'neti
 131b/17 yezîd-i pelîdge bolsun qavluhu ta'ālā ve lâ tahsebenallāhe gāfilen 'ammā

132a

- 132a/01 ya'melu'z- zālīmüne¹⁷⁸ ef'ālğa sezā a'mālğa cezā¹⁷⁹ künü kilsün
 132a/02 heybet-i bisât tirilsün halk-ı evvelîn <ü> ahîrîn yığılsun qavluhu
 132a/03 yevme yahşuru'z- zālīmün¹⁸⁰ ge mişāl-i barıdın uluğ künde kü-
 132a/04 –ç tigürge māl alğan dād bir<me>gen zālimler cümle yañlıg
 132a/05 ayağ astıda yançılğusidür qavluhu ta'ālā kullu lehmin nebete bi'l-ħarām-i
 132a/06 fe'n-nāri ūlā bi-hi¹⁸¹ itler könekleri tamuğ otğa köyğü-
 132a/07 -sidür qavluhu ta'ālā innemā ye'kulüne fî-butūnihim nāran¹⁸² ö<g>süz
 132a/08 mālını yigenler qarınların közleridin ağız burundın
 132a/09 ot yalınlap çık<g>usıdur mü'minler ħarām yigen
 132a/10 yaman köz bile baq<ğan>lar za'îfelerni küç bile zinā kılğan-
 132a/11 –larnı hüdā-yı ta'ālānı āzār kılğanlar ğıybet ve yalğan
 132a/12 sözlegenlerni tiller<ini> ayağlarıdın çıkarıp şehvet
 132a/13 bile buruqturup kaynağaylar 'abdu'llāh ziyādını kılğan
 132a/14 zulmlarını sorgaylar şahzāde imām ħasan ve imām
 132a/15 hüseynni qanı üçün yezîd-i şûm bedbahtnı ilmekler bile
 132a/16 ilip dūzahğa iltip kaynağaylar bu işler tamuğ-
 132a/17 –da bolğusıdur elhamdüli'llāh rabbi'l-ālemîn ve yā ħayrū'n-nāşirîn

¹⁷⁸ İbrahim suresi, 42. ayet

¹⁷⁹ Farsça bir atasözü.

¹⁸⁰ Sebe Suresi, 40. ayet.

¹⁸¹ <https://ar.islamway.net/fatwa/>

¹⁸² Nisa suresi, 10. ayet

132b

- 132b/01 ve şallallāhu ‘alā hayri halkuhu muḥammedin ve ālihi ve eşḥābihi ecma‘¹⁸³
- 132b/02 şükrullāh cem‘ boldı bu kelām / rüz-ı cum‘a in kitāb boldı tamām
- 132b/03 ilāhī mağfıret kıl ol kişini / du‘ā kılsa mini ol ğāybāne
- 132b/04 bu faķırü’l-ḥaķır şikeste beste nāmurādñıñ köñlide bu ravzatü-
- 132b/05 -’ş-şühedā kitābını penāh tilep burunğı p<ı>rlerdin bir
- 132b/06 niçe kelimāt oğur irdim nāğāh ḥātırımğa kildi kim bu kitā-
- 132b/07 -bnı bitip āşķārā kılsām mindin kiyin oğusalar
- 132b/08 ahirü’z-zamānnı kışşalarını ve behişt <ü> düzaḥnı şıfat-
- 132b/09 -larını ḥazret-i resūlu’llāhnı bu cihānnı bīvefādın
- 132b/10 niçük ümmet¹⁸⁴lerini ğam sebeb barğanlarını ḥazret-i
- 132b/11 fāṭıma ḥayrū’n-nisā barğanlarını çehāryārñıñ barğanları
- 132b/12 ḥazret-i imām ḥasan ve imām ḥüseynni barğanlarını beyānı
- 132b/13 mü’minlerğa beşidk-ı dil oğup eşıtip ğaflet
- 132b/14 uyğusıdın uyğanıp ḥüdā-yı ta‘ālānı keremiğa sığın-
- 132b/15 -ğaylar āḥiretde derece tapsalar şevāb bolğay dıp fikr kıldım
- 132b/16 kirek kim müslimānlar ğaflet uyğusıdın huşyār bolup
- 132b/17 fażiletğa ḥayr <u> şadaķağa tā‘at <u> ‘ibādetğa ḥarış bolup bīdār

133a

- 133a/01 bolsunlar bu kitābnı bitidim ḥüdā-yı ta‘ālā cemī‘ mü’minler-
- 133a/02 -niñ günāhlarını mağfıret kılgay āhir demde imān-ı islām
- 133a/03 bile barmaķnı naşīb kılgay ammā bu faķırü’l-ḥaķır bendegāññız
- 133a/04 vilāyetlerde ilig yıl altmış yıl sebaķ birür dānişmendler
- 133a/05 bar turur ammā ‘amel kılguçı yok dünyā yüzidegi ‘ālimler
- 133a/06 ‘ilm oğurlar ammā aşl fażl namāz rüze ḥac zeķāt imān-ı islām
- 133a/07 ḥayr <u> iḥsān kılmāķlıķ turur <u>şbu kitāb içide beyān

---

¹⁸³ Arapça dua

¹⁸⁴ اومت ümmet

- 133a/08 kılğan heme fāyidelik söz turur ammā ‘ālimler bu kitā-
 133a/09 –bnı türkī dip oqumaslar kulaq salmaslar türkī
 133a/10 hem bolsa kân-ı ‘ilm tahkîk söz turur ol sebebdin min
 133a/11 bende-i şikeste beste bu kitābğa kalem revān kıldım eger minde
 133a/12 isti‘dād¹⁸⁵ bolmasa hem kamuş dırahtığa tal‘im bit<i>mek-
 133a/13 –ge rağbet kıldım perverdigār-ı ‘ālemdin hażret-i cebre’lge
 133a/14 fermān boldı şükr atlıg ni‘metni dırahtğa ornatıl
 133a/15 didi bu dünyā yüzidegi barça uluğ dırahtlar baş köter-
 133a/16 –diler andağ kim hürmā çenār şimşād bu mecmū¹⁸⁶ dırahtlar
 133a/17 heme özlerini uluğ bilip aydılar büzürg <ü> uluğ dıraht-

133b

- 133b/01 –lar turğanda özge dırahtlarge nevbet tigmes dip
 133b/02 tekebbür kıldılar ammā bu za‘îf şikeste beste kamuş dırahtı-
 133b/03 –dın hîç şadāy çıkmadı irse hażret-i cebre’l ‘aleyhi’s-selām
 133b/04 sordılar yā kamuş barça dırahtlardın şadā çıktı
 133b/05 sindin hîç şadāy çıkmadı kamuş aydı kim min niçük
 133b/06 bireyin min hemesidin zebūn <u> ḥ̣ār başım ‘ūr¹⁸⁷ <u> pāk içimge
 133b/07 dek çirayım sarıg rengsem bar maña kaçan nevbet tiger
 133b/08 didi kamuş barça dırahtlardın özini kem tuttı
 133b/09 anıñ üçün hüdā-yı ta‘ālā cebre’l ‘aleyhi’s-selāmğa fermān kıldı
 133b/10 ol özini hemedin kem tuttı aña ornatıl dip aydı
 133b/11 cebre’l ‘aleyhi’s-selāmğa şol zamān şükürni kamuş dırahtı-
 133b/12 –ğa ornattı anıñ üçün özini hemedin kem tuttı hüdā-yı ta‘ālā-
 133b/13 -nıñ nazarı kamuşğa tüşti fakîrü’l-hakîr bendeniñ vücūdı
 133b/14 ol kamuş dırahtı dig zebūn <u> ḥ̣ārrak¹⁸⁸ turur çün

¹⁸⁵ استطاعت isti‘ā‘at

¹⁸⁶ مجموع mecmūğ

¹⁸⁷ اور ūr

¹⁸⁸ خارراق hārrak

- 133b/15 p<I>rni nazarı bu kemîne bendege ‘ināyet ü şefkat birle tüşti
 133b/16 andağ kim ‘aql <u> fikrim vücūdım felek guşşasıdın imîn boldı
 133b/17 bāvücūd munça birle hātırım per<I>şān köñlüm vīrān irdi

134a

- 134a/01 ammā köñlüm koştı havāğa pervāz kıldı hūdā-yı ta‘ālādın tevfiķ
 134a/02 tilep köñlümni cem‘ kılıp bu kitābnı bitimekge qalem revān kıldım
 134a/03 anıñ üçün bu cihānda yahşısı at bākī qalsun hem bu kitā-
 134a/04 -bnı okusalar muña bakıp ‘amel kılsalar āhıretde fāyide körseler
 134a/05 anıñ sebebidin şevābğa müşerref bolğaylar dip bitidim hāzret-i
 134a/06 resūl şallāllāhu ‘aleyhi ve sellem hādīsleri birle e’d-dāllu ale’l-hayri kefā
 ‘ilihi¹⁸⁹
 134a/07 didiler çünki ādem oğlı kız anasıdın toğup ‘ākıbet bir
 134a/08 kün ölmek turur ölüm ağısını içmeklik turur andağ
 134a/09 kim hūdā-yı ta‘ālā kelāmda haber birür küllü nefsin zāikatü’l-mevt¹⁹⁰ ammā
 ādem-
 134a/10 -ge yahşısı at ve yahşısı sıfat¹⁹¹ becā-yi tiriglik turur çünki irenler-
 134a/11 -niñ yahşısı at ve yahşısı sıfatlarını kitāb içide aytsalar
 134a/12 oquğuçı müslimānlar ol yahşısı at ve yahşısı sıfatnı
 134a/13 okup eşitseler min bendege rahmet okup yād kılsalar bema‘nā
 134a/14 ol kişi bu cihānda tirig bolğan dig {bolğan dig} bolğay āmmā haber-
 134a/15 -ler deliller gūyā hātım tāt¹⁹² sıfatlık ‘azīz irdi ‘alem¹⁹³lerni
 134a/16 yahşısı at ve yahşısı sıfatı kıyāmetğa bākī qalsun dip bu kitabnı
 134a/17 taşnıf kıldım şükür ol hālik zū’l-celālğa ve kādır berkemālğa

¹⁸⁹ <https://www.kudretugurlueminsoy.com/2018/11/23/hayra-vesile-olan-hayri-yapan-gibidir/>

¹⁹⁰ Ankebūt Suresi, 57. ayet.

¹⁹¹ صفات sıfāt

¹⁹² طی tay

¹⁹³ عالم ‘ālem

134b

- 134b/01 kim nüſſa-i ſerifni cemī‘ nokſān kitābnı bitigüçi du‘ā ve
 134b/02 ħayrdın ümīdvārdur min ya ilāhe’l-‘ālemīn ve ya ħayrū’n-nā-
 134b/03 -ſırīn¹⁹⁴ temmet īn kitāb-ı ſerīf neviſte ſūd
 134b/04 dervilāyet-i balıķçı tār’ih-i hezār mollā niyāz muĥammed ibn pehlivān
 134b/05 ķul ſūfī gaffarallāhu zunubehumā ve setere ‘uyūbehumā allāhümme iğfirli ve
 134b/06 livalidi ve’l-ustāzinehu ve licemi‘i’l-müminīn ve’l-mü’mīnāt
 134b/07 ve’l-müslimīne ve’l-müslimāt e’l-eĥyā ve minhüm ve’l-emvāt
 134b/08 birraĥmetike yā erĥame’r-rāĥimīn
 134b/09 temmet

---

¹⁹⁴ Ali İmran suresi, 150. ayet.

2. BÖLÜM

ÇEVİRİ

1b

Bismillahirrahmanirrahim.

Her halimiz için âlemlerin Rabb'ine hamd olsun ve biz ondan meded umuyoruz (...) Bütün büyük âlimler şöyle rivayet etmişlerdir: O peygamberlerin iftihar, o ümmetin önderi, o ariflerin sevinci (...) o peygamberlik makamı (...) gözünün nuru, o asilerin elçisi, o kıyametin lideri ve Ali Murtaza'nın evladı, gönlünün baharı, Fatma-yı Zehra'nın evladı ve (...) bütün yiğitlerin önderi, müminlerin emiri, Hz. şehzade İmam Hasan ve İmam Hüseyin'in şehit olmalarının asıl ve yan sebeplerini bilmek [...] Hazreti Muhammed her biri (r.h.) Arab (...) Farsça ve Farçasını Türkçeye tercüme edip ahir zamandaki âlemlere Hz. müminlerin emiri İmam Hasan ve İmam Hüseyin'nin kitaplarını yadigâr koymuşlar. Aşure ayında ve (...) günlerinde okusalar, Şehzade müminlerin emiri Hasan ve Hüseyin'i anıp ağlasalar müminlerin üzerine rahmet yağmuru yağacak. Hz. şehzade müminlerin emiri Hasan ve

2a

Hüseyin'in şefaatine müşerref olacaklar. Şöyle rivayet etmişlerdir: Hz. İbrahim (a.s.)'ın iki eşi vardı. Birinin adı Anne Sare birinin adı Anne Hacer'di. Sare doksan yaşına geldi. Oğlu, kızı olmadı. Hz. İbrahim'de Hz. Muhammed Mustafa'nın ışığı vardı. Hz. İbrahim Sare'ye demişti: "Bu ışık senden olacak oğlana geçecek." Hz. İbrahim Anne Hacer'e kavuştu. O ışık Hacer'in rahmine düştü. Sare'ye o ışığın İbrahim (a.s.)'dan gittiği malum oldu. Sare o ışıktan ümidini kesti ve öfkeleni. Hz. İbrahim'in yakasından tuttu. Ondan önce Hz. Âdem Safiyyullah'tan ta bu zamana kadar hiçbir kadın, kocasının yakasından tutmamıştı. Ondan sonra Cebrail (a.s.) gelip Hz. İbrahim'e dedi: "Sare'ye söyle sabretsin." Sare dedi: "Nasıl sabredeyim? Doksan yıl oldu. Hz. Muhammed Resullullah'ın ışığının ümidi ile yaşırdım. Şimdi ümidim kesildi.

2b

Bugün o ışık benim cariyem Hacer'e geçmiştir." Hz. İbrahim ile Anne Sare'nin (birbirlerine olan) sevgi ve muhabbetleri değişti. Sare, Hacer'in üç organını sakat bırakmaya yemin etti. Bir gün Hacer'in kulağını (ve) burnunu (ısırdı (?) ...). Elini zincire vurayım, dedi. Hz. Cebrail, İbrahim'e dedi: "Sare'ye söyle Hacer'e zulmetmesin, zulmedenleri ulu Tanrı sevmez." Sare dedi: "Hacer'in üç organını sakat bırakmaya yemin ettim." Cebrail dedi: "Kulağını delsin, edep yerini sünnet etsin, zincir yerine bilezik taksın." O söz ile Sare, Hacer'in kulağını deldi, erkeğe yaramayacak diyip edep yerini sünnet etti. Hz. Cebrail'e buyruldu, cennetten bilezik getirdi. Hacer'in kollarına taktı, iki altın (?) halka küpeyi kulağına taktı. Hacer'in güzelliği öncekinden yüz kat arttı. Avret yerleri sünnet etmek ondan kaldı. Hz. İbrahim'in Hacer'e (olan) sevgisi ve muhabbeti (de) arttı. Hacer'in

3a

doğumu yaklaştı. Sare'nin tahammülü kalmadı, Hz. İbrahim'e, "Hacer'i benden uzaklaştır görmeyeyim." dedi. Hz. Cebrail, (Hz. İbrahim'e Hacer'i) uzaklaştırsın diye buyruk getirdi. Hz. İbrahim iki deve getirdi. Birine Hacer'i bindirdi, birine kendisi bindi. Sare, Hz. İbrahim'e dedi: "Benim Hacerim'i (benden) uzak tutmak için üç işi yap: Birincisi Hacer'i otsuz, susuz yere bırak, ikincisi deveden inme, üçüncüsü gece konaklama." Bu üç iş üzerine yemin verdirdi. Makdis¹⁹⁵'ten Mekke'ye bir aylık yol idi. Ulu Tanrı'nın buyruğu ile yerin damarını çektiler, bir günde ulaştılar. İnsanın, otun ve suyun olmadığı (bir) yerde bıraktı. Ulu Tanrı'nın buyruğu şöyledir: "Ey Rabbimiz! Ben zürriyetimden bir kısmını, senin kutsal evinin (Kâbe'nin) yanında tarıma elverişli olmayan bir vadiye yerleştirdim." O zaman Mekke yoktu. Beytül Mamur yeri vardı. Hz. İbrahim Hacer'i orada bıraktı. Biraz azık (ve) içecek su (ile) bırakıp döndü. Nice günden sonra Hacer, Hz. İsmail'i

---

¹⁹⁵ Beytül Makdis (Mescid-i Aksa)

3b

doğurdu. Hz. Muhammed Resullullah'ın ışıkları var olduğu için (Hacer'in onu doğurduğu) gün aydan daha parlaktı. Hacer'in azığı (ve) suyu tükendi. Susuzluktan bitkin düştü. Oğlunu yere bırakıp su aramaya gitti. Sefa dağından ses işitti. İşte su, dedi. (Sonra) Merve dağından ses işitti. İşte su, diyip ses çıkan tarafa gitti. Hiçbir yerde su bulamadı. Koşmaktan yorulup geri döndü. Hacıların koşmasının sebebi ondandır. Hz. İbrahim'in soylarına sünnet kalmıştır. Yedi kez koştu su bulamadı. O zaman çaresiz kalıp ulu Tanrı'ya yalvardı. Süryanlıca "Tanrı işit" anlamına gelen "İsme ya eyel" dediği için (oğluna da) İsmail adını koydu. Hacer, İsmail'in ağlama sesini işitince ızdırap ile geri döndü. Oğlanın debelenip yüzüstü düştüğünü (ve) iki ayağıyla yerde tepindiğini gördü. Hz. Cebrail geldi, Tanrı'nın buyruğu ile yere vurdu. (İsmail'in) ayağıyla tepindiği yerden su aktı. Zemzem suyunun kuyusu odur. Hacer o suyu

4a

görünce çok mutlu oldu. Taşıp boşa gitmesin diye çevresine taş toprak yığıp göl yaptı. Hacer suyu yığmasa kendi haline bıraksaydı Mekke'de bir farklılık¹⁹⁶ su akacaktı. Hz. İsmail mucizesinden bir gün (...) yerinden Cürhüm kabilesinden Cernem ve Hanife ibn Semendu adlı iki kişi birlikte yoldan geçerlerken vahşi hayvanların (olduğunu) ve kuşların uçtuğunu, her taraftan kuşların (ve) geyiklerin çıktığını gördüler. Bunlar; burası çöldür, burada su yoktur, bu canlılar nereden çıkıyorlar diyip ilerlediler. Su çıkmış bir kuyunun önünde çok güzel (olan) Hz. İsmail'i ve annesini otururken gördüler. Hacer'den sordular: "Bu kimin oğludur, bu kuyu kimindir?" Hacer dedi: "İbrahim (a.s.)'ın oğludur, bunun adı İsmail (a.s.)'dır." Onlar dedi: "İsmail kimdir?" Hacer dedi: "Bu oğlandır." Bunlar sordular: "Kimin?" Hacer dedi: "İbrahim peygamberin oğludur." Bunlar yine sordular: "İbrahim kimdir?" Hacer dedi: "İbrahim, o

---

¹⁹⁶12.617 litrelik ölçü birimi, farklılık.

4b

kişidir (ki) Nemrud onun elinde öldü.” Bunlar Hacer’e, “Bizim oturduğumuz yerde su (ve) ot yoktur. Ey kadın, sen ve oğlun yalnızsınız. Eğer istersen burada (bize) cevap ver, gelelim. Her yıl at, koyun, deve, sığırın onda birini oğlana zekât verelim. Kız da verelim.” dediler. Hacer, kabul edip bu sözleri senet (yapalım), dedi. Liderlerinin adı Cürhüm kabilesinden Semendu idi. Oradan gidip üç bin beş yüz kişi sığırları ile birlikte göçüp geldiler. Binalar inşa ettiler, pazar kurdular. Yılda mallarının onda birini verdiler. Bir yılda iki bin koyun, üç bin deve yedi bin sığır oldu. Hepsini toplayıp Hz. İsmail’e verdiler. Hz. İsmail’in malı mülkü çok oldu. İsmail yirmi beşine girdi. Umman adlı bir büyük vardı, kızını verdi. Hz. İsmail bir gün ava gitti. Hz. İbrahim, İsmail’i görmek için geldi. Sordu. (Ona) söyledikleri kapıya geldi. İsmail’in eşine sordu: “İsmail nereye gitti?” (İsmail’in eşi), “Ava

5a

gitti.” dedi. (Hz. İbrahim dedi): “Ne zaman gitti?” Hz. İsmail’in karısı dedi: “Allah! Ne kötü sözlü kişisin.” Hz. İbrahim geri dönerken (İsmail’in eşine) İsmail geldiğinde de (ki): “Böyle sıfatlı birisi geldi, sana selam söyledi. Evin kapısını uygun olmayan yere koymuştur. Bu kapıyı taşıyıp başka yere koysun dediğimi söyle.” (İsmail’in eşi), İbrahim’in sözünü İsmail avdan gelince söyledi. Hz. İsmail, “O benim babamdır. Ona saygısızlık edip onu ağırlamamışsın. Evin kapısını değiştiresin demek sensin.” diyerek eşini boşadı. Yine kabilenin Mu‘asi’l Cürhümi diye bir büyüğü vardı. Onun kızını aldı. Hz. İsmail ava çok düşküncüydü. Yine ava gitmişti. Hz. İbrahim yine (İsmail’i) görmek için kapısına gelip “İsmail nerede?” diye sordu. Eşi çıkıp, saygı ile selam verdi, “Ava gitti. (O) gelinceye kadar inin yemek yapayım.” dedi. Hz. İbrahim dedi: “İşim çoktur, acele geri döneceğim.

5b

Hazırda olan ne yemek varsa çabucak getirin.” Devede süt vardı, alıp çıktı. Hz. İbrahim içti. Ulu Tanrı develerinize bereket versin diyerek dua etti. Hz. İbrahim’in dualarının bereketinden o vilayetlerin halkında deve çok oldu. Hz. Muhammed Resullullah dedi:

“O gün İsmail’in eşi ekmek verseydi Hz. İbrahim’in dualarının bereketinden yemeklik bol olacaktı.” Hz. İbrahim’in yüzü toz toprak içinde kalmıştı. Gelini dedi: “Deveden inin sakalınızı tarayayım.” Hz. İbrahim, “Deveden inemeyeceğime (dair) yemin etmiştim.” dedi. Bir büyük taş vardı. (Gelini), “İnemeyecekseniz mübarek ayağınızı taşa koyun.” dedi. Taşa koydu. (Gelini, Hz. İbrahim’in) sakalını taradı, yüzünü yıkadı, (Hz. İbrahim’i) temizledi. (Hz. İbrahim) geri dönerken (gelinine) dedi: “İsmail gelince (ona) de (ki) İbrahim sana selam söyledi. Bu kapıyı değiştirmesin, güzel (yere) koymuştur.” İsmail geldi. Eşi bu sözü söyledi. İsmail dedi:

6a

“O benim babamdır. Kapı sensin. Sen güzel saygı gösterip ağırlamışsın. Sana rahmet.” Şöyle rivayet etmişlerdir: Nice zaman sonra Hz. İsmail’in (dünyaya...) geldiği o yerde nimet yoktu. Hz. İbrahim oğlunu ulu Tanrı’ya emanet edip “Ey besleyen Tanrı’m bu otsuz ve susuz kara taş arasında bu oğlumu koru.” diye yalvardı. Allah’tan Cebrail’e buyruldu. Mekke çevresinde hiç ziraat yapılmazdı. Batı vilayetlerinden Halfeteyn adlı kenti, bağı ve suyu ile birlikte Mekke’ye götürüp yerleştirmesi buyruldu. Hz. Cebrail o kenti koparıp Mekke çevresine yerleştirdi. Mekke ilinin hala geniş ve asayiş olması ondandır. Her türlü kusurdan ve eksiklikten uzak olan ulu Tanrı; İsmail’e o yerde çok (sayıda) oğul verdi. Hz. Muhammed Resullullah’ın peygamberlik soyu İsmail’e dayanır. İsrailoğullarının peygamberinin soyu İshak peygambere dayanır. İran padişahlarının hepsi İsmail’in soyundan

6b

gelirler. Tanrı’nın peygamberinin cediti Mekke büyüklerinden Abdullah oğlu Abdülmuttalib oğlu Haşim oğlu Abdi Menaf’a dayanır. Abdi Menaf’ın iki oğlu oldu. Sırtları birbirine yapıştı. Arapların büyükleri (bunu) görünce şaşırdılar. Bunları ayırmak gerek, dediler. Hepsi, Abdi Menaf’ı daha uygun görüp “Siz ayırın.” dediler. Abdi Menaf kılıç ile birbirinden ayırdı. Biri (diğerinin) üzerine basıp düştü. Üsttekine Haşim alttakine Ümeyye (adını) koydular. Haşim (ve) Ümeyye çocuk olunca Abdi Menaf dünyadan göçtü. Bu iki Mekke büyüğü kavga ettiler. Haşim’in bir oğlu oldu.

Adını Abdülmuttalib koydu. Ümeyye'nin (de) bir oğlu oldu adını Haris koydu. Abdülmuttalib ile Haris mülk (için) kavga edip düşmanlık güttüler. Mekke'nin büyükleri (aralarında) anlaşıp dediler: "Liderliği üç yıl Haris, üç yıl Abdülmuttalib yapsın." Bu söz uygun görüldü. Abdülmuttatlib'in cemaati gitti. Abdülmuttalib'in dokuz (oğlu) vardı. Haşim, Nevfel, Haris, Ebu Leheb, Abbas, Ebu Cafer, Ebu Talib, Hamza ve Hoca Abdullah'tı. (Hoca Abdullah) hepsinden

7a

küçüktü. Hz. Muhammed'in ışıkları Hoca Abdullah'ın alnında olduğu için Abdülmuttalib, Hoca Abdullah'ı hepsinden üstün tutardı. Hasta kişi, Hoca Abdullah'ın yüzüne baksa iyileşirdi. Kör baksa gören olurdu. Bu fazilet Hoca Abdullah'da vardı. Kitap okuyanlar, "Ahir zamanda Abdullah'tan Muhammed olacak." derlerdi. Şöyle rivayet etmişlerdir: Şam'da bir padişah vardı. Adı Şah Merşah'tı. Şah Merşah'ın eceli yaklaşmıştı. Kızına Mekke'ye gitmesini vasiyet etmişti. Mekke'ye gitmek eziyetti. Müneccimler ve hakimler derlerdi: "Ahir zamanda Arap kabilesinden Hz. Muhammed Resullullah peygamber olacak." Şah Merşah'ın kızı Melike Hind, Hoca Abdullah'la evlenmek için Şam'dan Mekke'ye çok mal (ve) asker ile geldi. Mekke çevresinde çadır dikip oturdu. Mekke yiğitleri, onun eşi olmak için Melike'nin konakladığı yere gidip sıraya girmişlerdi. Hoca Abdullah evden geldi, çadırı gördü. Bu kimdir,

7b

göreyim, diye çadıra geldi. Melike Hind karşıladı. Hoca Abdullah'ı saygı ile çadıra alıp ağırladı. Misafir etti. Melike, Hz. Muhammed Resullullah'ın ışığını Abdullah'ın alnında gördü. Melike hakimlere, "(Aradığımız kişi) işte bu olmalı" diyip kimin oğlu olduğunu sordu. Hoca Abdullah, "Abdullmuttalib'in oğluyum." dedi. Melike özür dileyerek kendini arz etti. Şam vilayetinden seninle evlenmek için geldim. Sözümü kabul et. Beni nikâh ile al. Hoca Abdullah, "Ben bu zamanda ovadan gelirim, eve gideyim, babamı göreyim, babam izin verirse gelip seni nikâh ile alayım." diyerek atlandı. Melike bu söze sevindi. Düğün hazırlıklarını çabucak hazırlayıp bekledi. Hoca Abdullah eve gitti, babası Abdülmuttalib'e dedi: "Şah Mirşah'ın kızı çok mal ile Şam'dan gelmiş, beni

ister, (beni) al der.” Abdülmuttalib, “Al.” diyip izin verdi. O zamanlarda Hoca Abdullah Emine’yle yeni evlenmişti. (Hoca Abdullah), Emine gücenme

8a

diyerek Emine’den (de) sordu: “Evleneyim mi?” Emine evlenmesine izin vermedi. O sebepten Hoca Abdullah, Emine’nin gönlü hoş olsun diye o gece evde kaldı. Koca ve karı arasındaki gelenek öyleydi. Ulu Tanrı’nın takdiri ile o ışıık Emine’ye geçti. Emine, Hz. Muhammed’e hamile kaldı. Sabahına Hoca Abdullah, atlanıp Melike’nin çadırına geldi: “Babam ile görüştüm, evlen diyip izin verdi.” dedi. Melike, Hoca Abdullah’ın alnına bakınca bozuk göründü. Melike dedi: “Ey Hoca Abdullah! Şam vilayetinde pek çok padişah bana kuldu. Ben onları kabul etmedim. O ışıığın işaretini sende gördüm. Fakat şimdi sende o ışıktan eser yok. O ışıığın ümidi için gelmişim. Şimdi sen bana gerekmezsin.” Hoca ümidini kesip geri döndü. Haris’in Ebu Süfyan adlı bir oğlu vardı. Şam kızı Ebu Süfyan’ı kabul etti. Bir oğlan doğurdu. Adını Muaviye koydu. Emine Hz. Muhammed Resullullah’a hamile kaldı. Altı ay sonra Hoca Abdullah vefat etti.

8b

Emine dul kaldı. Hıçkırır hıçkırır ağlayarak dedi: “Bu karnımdaki azizi ne yapacağım, doğduğunda nasıl bakacağım, oğlum diyip kim elimden alacak, çocuk olunca kime baba diyecek?” İlkbahar bulutu gibi hıçkırır hıçkırır ağladı. Abdülmuttalib gelip dedi: “Ey aziz gelinim gönlünü perişan etme. Bizim bütün itibarımız sendeki aziz ile durur.” Dokuz (ay) tamamlandı. “Ey Emine başını yıka, vücuduna güzel koku sür. Vücudundaki emanet senden ayrılıp yeryüzüne geliyor.” diye ses geldi. Emine bu sözü işitince ağlamaya başladı ve dedi: “Bu oğlan doğuyor. Oğlanın babası (hayatta) olsaydı mutlu olurdu.” Ağlamaya başladı. Babası Abdülmuttalib geldi. Emine’nin gözünü yaşlı gördü. Abdülmuttalib sordu: “Ey Emine niye ağlıyorsun?” Emine dedi: “Ağlamayıp ne yapayım? Evin burcundan ses geliyor, der ki: “Ey Emine başını yıka, güzel hazırlık yap. Vücudundaki emanet yeryüzüne geliyor.” Onun için ağlarım, babası (hayatta) olsaydı diye

9a

ağlarım. Abdülmuttalib, “Söylenenleri yap, ben gidip Atike’yi çağırayım.” dedi. Abdülmuttalib gidip Atike’ye dedi: “Sen Emine’nin yanına git, doğumu yaklaştıdır.” Atike iyi olacak diyip geldi. Abdülmuttalib Kâbe’ye gidip ulu Tanrı’ya, “Ey Tanrı! O emaneti bize selamet kavuştur.” diye yalvardı. Atike gelip Emine’nin kapısında durdu. Emine’nin kulağına, “Ey Emine, bu emanet sana kavuşuncaya kadar yanına kimse girmesin!” diye ses geldi. Atike kapıyı açtı. Emine, “kimsin?” diye sordu. Atike, “Ben Atike.” dedi. Emine, “Girme.” diyerek izin vermedi. Atike kapıda oturdu. Pazartesi gecesiydi. Emine’nin sancısı arttı. Gece yarısını geçti, tan ağardı. Cennet kızı Abdi Menaf’ın kızının suretinde gelip Emine’ye hikâye anlatıyordu. Pazartesi günü âlemin kendisiyle övündüğü Hz. Muhammed Resullullah dünyaya geldi.

9b

Emine almak için elini uzattığında bir beyaz bulut ortaya çıktı, (onu) alıp kayboldu. O, Hz. Cebrail’di. Cennet suyunda yıkadılar, gözlerine sürme çektiler, alıp getirip Emine’nin yanına koydular. Emine mutlu oldu. Abdülmuttalib de mutlu oldu. Abdülmuttalib hem mutlu oldu hem de sevinci, diyip bir köle azad etti. Mübarek adlarını Muhammed Emin koydular. Ulu Tanrı’nın pazartesi günleri cehennemlikleri cehennemden azad ettiği rivayet edilir. Tanrı’nın peygamberinin doğduğu gün putların hepsi yüzüstü yıkıldı. Anadan doğma halde bir elleri ile gözlerini, bir elleri ile edep yerlerini tutup düştüler. Sünnetli, tırnakları kesik Araplar’ın büyükleri, bilginleri ve akıllıları derlerdi: “Muhammed Emin mübarek biri olacak.” Emine, memesini her ne zaman Hz. Resul (a.s.)’ın mübarek ağızlarına sürse, emmezdi. O gün emmedi. Emine bu hasretten hasta olup

10a

öldü. Tanrı’nın peygamberi, annelerinin karnında altı aylıkken babasından; doğduktan yedi gün sonra (ise) annesinden yetim kaldı. Abdülmuttalib, Muhammed Emin’i eve götürdü. (Muhammed Emin’i) pek çok kadına götürdüyse (hiçbirini) emmedi. O

zamanda Yemen şehrini kadınları Mekke Kureyşlilerinin oğlanlarına sütannelik (yapmak için oğlanları alıp) götürmeleri gelenektir. Onları alıp giderlerdi. O mevsim gelmişti. Yemen kadınları geldi. On dokuz gün olmuştu. Abdülmuttalib Tanrı'nın peygamberini koynuna alıp şehrin giriş kapısında durdu. Her (gördüğü) kadına: "Al." dedi. Kadınlar sordu: "Babası mısınız?" Abdülmuttalib, "Büyük babasıyım." dedi. Hiçbir kadın almadı. Kafilde Halime adlı bir kadın vardı. Fakirdi. Devesi hasta ve zayıf olduğu (için de) Yemen'den gelirken geride kalırdı. Bütün kadınlar: "Oğlan bulsan (da) bulmasan (da) kervandan geride kalma hemen dön." dediler. Halime geldi. Abdülmuttalib: "Büyük babasıyım ben, öz babası ölmüştür." dedi. Halime: "Şehre girip oğlan bulursam iyi; (eğer) bulamazsam

10b

ondan sonra gelip alırım." dedi. Halime şehre girdi ve oğlan bulamadı. Dönüp geldi. Abdülmuttalib dedi: "Bu oğlanı al, ben sana başkalarından daha fazla mal veriririm." Halime iki gönüllü oldu. Düşünüp dedi ki: "Alsam olmayacak; almasam olmayacak." Abdülmuttalib dedi: "Verdim. Emzirip ver." Halime memesini yıkadı. Tanrı'nın peygamberini eline aldı. Halime'nin sol memesinden süt gelmezdi. On beş oğlan doğurup (hepsini) bir memesi ile büyütmişti. Sol memesini Resul (a.s.)'ın mübarek ağızlarına koydu. Tanrı'nın peygamberinin mübarek ağızları değince süt akmaya başladı. Halime bu durumu görünce Resul (a.s.)'ı canıgönülden sevdi. Halime dedi: "Ey Kureyş büyüğü, bu oğula hiçbir şey vermeseniz de ben büyütürüm." Tanrı'nın peygamberi doyuncaya kadar emdi. Halime kalktı, deveye doğru gitti. Devenin burunduruğunu eline aldı. Abdülmuttalib bindirdi. Devesi hasta (ve) zayıftı, semirdi (ve) iyileşti. Şehirden çıkarıp yola girdirdi. Halime'nin devesi yemenden gelirken kervanlardan geride

11a

kalırdı. Kervandakiler yürürken (Halime arkalarından yetişirdi.) Halime kervana yetişti. Kervandakiler şaşırdılar. Halime'den sordular: "Deve iyileşmiş, zayıftı semirmiş. Bu işte bir sır var." Kervandakiler yürürken de her kim devesini Halime'nin devesine

bağlasa (devesi) yürürdü. Bir mazlumun oğlu ağlasa Halime'yi çağırıp yanına getirdiklerinde ağlamayı keserdi. Bu işe şaşırdılar. Bir menzilde bir kuyu vardı. (Bu kuyudan) yedi günlük su alırlardı. Kuyunun başına (su) almaya geldiler. Bir ejder çıkıp (onları) kovaladı. Hiç kimse kuyuya gidip su alamadı. Şaşırdılar. Eğer buradan su alamazsak perişan oluruz, dediler. Halime'nin yanına gidip dediler: "Sende talih nişanesi var. Oğlunu kuyunun başına götür. Onun hakkı için ulu Tanrı (ejderi) yok eder. Yoksa hepimiz öleceğiz." Halime Hz. Resullullah'ı götürdü. Yılan (onları) görünce açık ve düzgün bir dille "Allah'tan başka ilah yoktur. Hz. Muhammed onun resulüdür." diyerek iman

11b

etti. Yılan dağa doğru gitti. Ezelde o yılanı vade öyleydi. Kervandakiler mutlu oldular. Su içtiler. Develeri suladılar. Ahir zaman peygamberinin bu olduğu hepsine malum oldu. Hepsi inandılar. Yemen şehrine ulaştılar. Evli evine gitti. Koyunları (sağılmaya) gelmişti. Halime eve gitti. Omzundakileri (yere) indirdi. Hz. Resullullah'ı evde bıraktı. Süt kovanını alıp çıktı. Beş keçisi vardı. Hasta ve susuzlardı. Halime'nin eli değince iyileştiler (ve) sütleri akmaya başladı. Malı günden güne arttı. Oğulları, hayvanları dağda otlatırlardı. Tanrı'nın peygamberi beş yaşına girdi. Bir gün Halime'den sordu: "Ey Anne kardeşlerim dağda ne yaparlar." Halime dedi: "Ey oğul dağda deve, koyun, kuzu otlatırlar." Tanrı'nın peygamberi dedi: "Bana izin ver ben de gideyim." Halime dedi: "Git, (ama) çabuk gel." Tanrı'nın peygamberi dedi: "(Halime'nin) kendisinin oğulları ile Kays dağında oynarım." Karanlık (bir) fırtına ortaya çıktı. Bir

12a

tane beyaz bulutun içinden iki kişi çıktı. Oğlanların arasından Tanrı'nın peygamberini alıp karnını yarıp yüreğini çıkardı. İçindeki kini, düşmanlığı, kıskançlığı, dünya sevgisini gönlünden çıkardılar. Bu oğlanlar korkup kaçtılar. Gelip Halime'ye haber verip dediler: "Muhammed Emin'i iki kişi alıp gitti. Taşın dibine yatırıp karnını yarıp yüreğini çıkardı. Biz korkup kaçıp geldik." Halime ağlayarak koştu, yetişemedi. Muhammed nerede? Diyerek ağlıyordu. İki kişiden biri Cebrail birisi de Mikâil'di.

Cennetten altın ibrikte yağmur suyu getirdiler. Altın tabağa su döktüler. Hz. Cebrail su döktü, Hz. Mikâil Resullullah'ın yüreğini yıkadı. Kinden ve düşmanlıktan temizleyip içine koydular. Cebrail (a.s.) kanadıyla sardı. Ağrısız oldu. Kaldırıp gönderdiler. Çehresi sararmış (halde) eve doğru gitti. Halime'nin yanına geldi. (Halime), Tanrı'nın peygamberini kucakladı. Yüzünü yüzüne koyup ilkbahar bulutu gibi hıçkırığa hıçkırığa ağladı, dedi: "Ey Muhammed neredeydin?" İnsanlar ağlayarak yetiştiler.

12b

Muhammed Emin'e sordular: "Nereye gittin?" Muhammed Emin dedi: "İki kişi beni alıp uzağa götürdü. Bir taşın dibine yatırıp karnımı yarıp, yüreğimi çıkardılar. Biri su döktü, biri de yıkadı. İçime koydular. Beni kaldırıp kayboldular." Tanrı'nın peygamberine atılıp baktılar. Hiç yarası yoktu. Tanrı şöyle buyurmuştur: "Senin kalbini açıp genişletmedik mi? Yükünü üzerinden kaldırmadık mı?" Niçin yarası (ve) ağrısı yoktu? Bir iz vardı. Hikmetin cevabı o (izde saklıydı). Eğer o iz olmasaydı yalan söylüyor derlerdi. Halime Tanrı'nın peygamberini eve götürdü. Bütün insanlar şaşırdılar. Bu haber Mekke'ye ulaştı. Abdülmuttalib bu sözü işitti. Ah! Muhammed'e ne oldu, diye geldi. Halime'den ne geçtiğini sordu. Halime geçen olayları anlattı. Halime Muhammed Emin'i Abdülmuttalib'e teslim etti. Abdülmuttalib dedi: "İki yıl (daha) seninle kalsın, ben sana çok şey vereyim." Halime dedi: "Hoca Abdülmuttalib bu oğlana düşman çoktur. Yoksa ben on yıl gözüm üstünde bakardım. Götürün." Abdülmuttalib Halime'ye

13a

çok teşekkür etti. Halime de çok teşekkür edip Muhammed Emin'i Abdülmuttalib'e teslim etti. Abdülmuttalib (Muhammed Emin'i) getirdi. (Muhammed Emin'e) saygı ile iyi bakardı. Ne zaman Kâbe'nin içinde otursa Muhammed Emin'i de yanında oturturdu. Kureyş büyüklerinin Muhammed Emin'in çevresinde oturmaya cesareti yoktu. Bir gün Abdülmuttalib hasta oldu. Bunun ölüm sancısı olduğunu anladı. Dünyadan göçme vakti geldi. Muhammed Emin benden de yetim kalacak diyip ölüm döşeğine düştü. Hasret ile yattı. Oğullarına dedi: "Oğullarım ben ölüyorum." Abdülmuttalib'in oğulları çoktu.

Kasım, Haris, Ebu Leheb, Süfyan, Abdüşşems, Hişam, Hamza, Abbas, Ebu Talib. Abdülmuttalib bütün oğullarını topladı. Muhammed Emin'i yastık üzerine oturttu. Oğullarına dedi: "Muhammed Emin yetim kalacak. Ey, keşke ömrüm olsaydı (da) Muhammed'in hürmetini görebilseydim! Bundan başka isteğim, özlemim ve kaygım yoktur. Şimdi Muhammed Emin'e bakarsanız ruhum sizlerden hoşnut olacaktır." Oğulları dedi: "Bu yemin sırrını

13b

(hangimize) vasiyyet ederseniz o büyütür. Abdülmuttalib, birinize desem öbürünün zoruna gider diye düşündü ve dedi: "Muhammed Emin'e söyleyeyim hanginizi kabul ederse, kendisi bilir. Bugün gidin, sabahleyin gelin. Muhammed Emin hanginizi seçerse o büyüksün." Oğulları sabahleyin toplanıp geldiler. Muhammed Emin'ni çağırdılar. Haşim dedi: "Ben kabul ederim." Abdülmuttalib dedi: "Haşim senin meşguliyetin çoktur. Sen büyütemezsin." Nevfel dedi: "Ben terbiye edeyim." Abdülmuttalib dedi: "Sen yoksulumsun benim baktığım gibi bakamazsın." Haris: "Ben terbiye edeyim." dedi. Abdülmuttalib: "Sinirlisin sen terbiye edemezsin." dedi. Her birine bir cevap verdi. Sıra Ebu Talib'e geldi. Muhammed Emin bütün amcalarının yüzüne baktı. Ebu Talib'i seçti. Abdülmuttalib dedi: "Senin elinden gelir, sana emanet ettim." Sonunda Muhammed Emin'i Hoca Ebu Talib büyütecekti. Abdülmuttalib oğullarına dedi: "Şimdi vasiyetim sizlere

14a

dir: Bu Muhammed mübarek (bir) kişidir. Buna güzel hürmet edin, onu incitmeyin. (Abdülmuttalib) Ebu Talib'e (dedi): "Muhammed Emin seni seçti. Eğer vasiyetlerimi yerine getirirsen senden hoşnut olurum." Ebu Talib dedi: "Söyleyin." Abdülmuttalib vasiyetim şudur dedi: "Yemek (olan) yerde Muhammed Emin'e yedir. Uzak yerden geldiğinde Muhammed Emin önüne gelince onu al, her ne iş yaparsan Muhammed Emin'e danışıp yap, her neyi faydalı görürsen onu yap. Ebu Talib hepsini kabul ettin mi?" Ebu Talib dedi: "Hepsini kabul ettim." Muhammed Emin'e dedi: "Ebu Talib'i kabul ettin mi?" Muhammed Emin dedi: "Kabul ettim." Abdülmuttalib dedi: "Amcana

saygı göster.” Bir gün sonra Abdülmuttalib dünyadan göçtü. Ebu Talib, Muhammed Emin’i eve getirdi. O bütün şartta göre (Muhammed Emin’e) hürmet ederdi. Uzağa gidip gelse şefkatle gönlünü alırdı. Bayram olsa yeni elbise giydirdi. Ona on oğluna (baktığından daha) iyi bakardı. O kabileden Haris de vefat etti.

14b

Haris’in yerine Ebu Süfyan oturdu. Muaviye’nin babasıydı. Onlardan Hz. Resul (a.s.)’ın babası Abdullah, onun babası Abdülmuttalib, onun babası Abdi Menaf, onun babası Kadi, onun babası Kilab, onun babası Murre, onun babası Luvey, onun babası Galip, onun babası Fihri, onun babası Nasr, onun babası Kinane, onun babası Huzeyne, onun babası Müdrük, onun babası İlyas, onun babası Nazr, onun babası Nedar, onun babası Madi, onun babası Adnan’dı. Resul (a.s.)’ın cediti bu kişilerdir. Şöyle rivayet etmişlerdir: Hz. Resullullah baliğ olup on sekiz (yaşına) girdi, çok güzel yüzlüydü. Hiç kimse mübarek yüzüne doğrudan bakamazdı. Günden güne güzelliği arttı. Hoca Ebu Talib son derece cömert biriydi, yardımsever biriydi, mal biriktirmezdi. Babasından anasından kalan malları harcadı. Dünyalık hiçbir şeyi kalmadı. Bir gün (Hoca Ebu Talib) Hz. Muhammed Resullullah’a, “Ey Muhammed Emin gönlüm sizin için çok perişandır.” dedi.

15a

Muhammed Emin, “Niçin perişansınız?” dedi. Hoca Ebu Talib, “Benim sizin için harcayacak malım kalmadı.” dedi. Benim bir sözüm var, utanmayıp söylesem nasıl olur, dedi. Muhammed Emin, “Ne olursa olsun gönülden kabul ederim.” dedi. Hoca Ebu Talib dedi: “Mekke ehlinde bir mazlum var. Arapça adı Hatice’dir. Yemen padişahlarının en ileri gelenlerindendir. Malı ve nimeti çoktur. Ey Muhammed Emin, eğer Hatice’ye hizmetkârlık yapmayı kabul ederseniz sizi onun yanına götürüyüm. Hatice Mekke’nin en ileri gelenlerindendir. Mekke’nin büyüklerine mal ihtiyaç olunca ondan mal alıp harcarlardı. Kadıncağız çok mazlumdur. Her yıl Mısır’a, Şam’a kervan yürütürdü. Bu zamanda hem kervanın çıkma zamanıdır. Hizmet edersen (seni) son derece cömertçe onurlandıracaktır.” Ebu Talib Muhammed Emin’i Hatice’nin yanına

götürdü. (Hatice), “Arapların önderi neredeydiniz?” dedi. Ebu Talib dedi: “Ya Hatice sizin kervanın Şam’a ve Mısır’a

15b

gitme vakti gelmiştir. Muhammed Emin’i sizin hizmetkârlığınıza versek. Soyumuzu iyi bilirsiniz. Hiçbir zaman bu işi yapanımız yoktu. Çok kişiler size hizmetkâr olup zengin olmuştur. Muhammed Emin size hizmetkâr olup düğün parasını kazansa.” Hatice, “Minnet duyarım, başkasına ne karar versem, Muhammed Emin’e beş katı olsun. Muhammed Emin kervandan selamet gelince düğün masrafını biz karşılayalım.” dedi. Hatice, “Ey Ebu Talib siz gidin, ben Muhammed Emin ile anlaşırım.” dedi. Ebu Talib’e sizin payınız olsun diyerek bir tabak inci verdi. Ebu Talib gitti. Hatice misafirhanesini hazırlattı. Hazırda olan şeylerden çeşit çeşit pişirip Muhammed Emin’in (önüne) koydu. Kendisi perde içinde oturdu. Tevrat kitabını açıp Hz. Muhammed Emin’in mübarek yüzüne baktı. Yine Tevrat’a baktı. (Hz. Muhammed Emin’in) yüzü, gözü, kaşı bütün yüzü Tevrat’taydı. (Tevrat’ta bahsedilen sureti) Hz. Resullullah’da buldu. Hatice kendi kendisine, “Ey Hatice dileğini

16a

buldun mu? Mübarek olsun.” dedi. Hatice sevindi. Hatice’nin Meysere adlı yaşlı, büyük, akıllı, bilgin bir kölesi vardı. Hatice Resul (a.s.)’a dedi: “Ya Muhammed Emin, kervanın hareket edeceği gün gel, her neye ihtiyacın varsa karşılayacağım.” Resul (a.s.) Hatice’nin yanından çıkıp gitti. Hatice Meysere’yi çağırıp dedi: “Ey Meysere Muhammed Emin’i hizmetkâr tuttum. Kervanın hareket edeceği gün gel dedim. Muhammed Emin gelince zırh giydir, belini bağla, eline yatak ver, bir katar deve ver, şehir görünmediğinde baştan ayağa güzel giydir, yumuşak, iyi yürüyen deveye bindir, (O deve) Muhammed Eminsiz yürümez. Ona güzel göz kulak ol, iyi bak.” (Hatice), Muhammed Emin’e dedi: “Malı bırakıp gitme.” Hatice Meysere’ye, “Muhammed Emin’e danışmadan iş yapma, her nerede duralım derse dur, ne zaman gidelim derse git. Alışveriş işini (ona) danışmadan yapma, Muhammed Emin’i yalnız bırakıp gitmeyin. Yahudiler haber alsalar ona zarar verirler. Muhammed Eminle (ilgili)

16b

olmadık bir iş yaşansa saldırmayın, Muhammed Emin, selamet bulursa sevinin. (Ona) saygı duyun.” diyip Hatice, Muhammed Emin’i Meysere’ye emanet etti. Meysere, “Hepsini kabul ettim.” dedi. Kervan hareket etti. Bütün hizmetkârlar hazır oldular. Bütün hizmetkârlara bir katar deve verdi. Muhammed Emin’e de bir katar deve verdi. Şöyle rivayet etmişlerdir: Hatice bir rüya gördü. On dört günlük dolunay Hatice’nin koynuna girmiş ve dünya aydınlanmıştı. Hatice bu rüyanın tabiri için bütün bilgileri ve müneccimleri toplayıp sordu. Rüya tabircileri rüyayı şöyle tabir ettiler: “Ey Arap ulusu Hatice bu zamanda ahir zaman peygamberi çıkacak veya çıkmış olacak. O seninle evlenecek. Seni nikâh ile alacak. Nice zaman sonra ona peygamberlik vahiy olacak. Bütün dünya onun dinine girince dünya aydınlanacak.” Hatice bu tabire mutlu oldu. Kervan yürüdü. Muhammed Emin’in akrabaları şehrin giriş kapısına çıkmışlardı.

17a

Abdülmuttalib’in Atike adlı bir kızı vardı. Atike hıçkırarak hıçkırarak ağlayarak dedi: “Ey Hoca Abdullah hayatta olsaydın oğlun Muhammed Emin hizmetkâr olmayacaktı. Ey Muhammed Emin yetim olmasaydın hizmetkâr olmayacaktın.” (Atike) çok ağladı. Muhammed Emin de gözlerini göğe dikip, “Ey besleyen Tanrı’m akrabalarımın ayrıldım. Kendimi (sana) emanet ettim. Babam ve annem olsaydı böyle zor işe girmeyecektim.” diyerek derin bir ah çekti. Ah yetimliğim, ah garipliğim, ah yalnızlığım, ah kimsesizliğim, dedi. Ağlayarak yola çıktı. Muhammed Emin’in akrabaları çok ağlayarak (Muhammed Emin’i) şehrin giriş kapısından uğurlayıp döndüler. Muhammed Emin’in bu sözlerini işitince havadaki kuşlar, denizdeki balıklar Muhammed Emin’in haline yüksek sesle hüngür hüngür ağlayıp inleyerek feryat ettiler: “Ah Muhammed! Ah Muhammed!” Hepsi, “Ahir zaman peygamberi Abdülmuttalib’in neslinden gelecek.” dedi. Yerdeki ve gökteki melekler o vakit Muhammed Emin’i izlemeye başladılar.

17b

Şöyle rivayet etmişlerdir: Müminlerin emiri Ebu Bekir Sıddık'ın ceddi Ebu Kuhafe'nin oğlu Osman'ın oğlu Ömer'in oğlu Ömer Kab'ın oğlu Kab Levi'nin oğlu Levi müminlerin emiri Ömer ibni Hattab'ın oğlu Hattab Abdüluzza'nın oğlu Abdüluzza Rebah'ın oğlu Rebahü'l-uzza'nın oğlu Uzza Kab'ın; müminlerin emiri Osman'ın ceddi ibni Affan'ın oğlu Ebu'l As'ın oğlu Ebu'l As Ümeyye'nin oğlu Ümeyye Abdüşşems'in oğlu Abdüşşems Abdülmenaf'ın oğlu olur. Ebu Cehil (a.l.) bu kafiide giderdi. O gün hava acayip derecede sıcaktı. Bir beyaz bulut gelip Muhammed Emin'in başı üzerinde gölge yaptı. Bütün kervan sıcaktan etkilenmedi. Muhammed Emin'e gölge yapıp durdu. Yol üzerinde Ebu'l-Hayr adlı bir zahid vardı. Hz. İsa'nın kavmindendi. Tarihte Muhammed Emin adlı peygamberin ahir zamanda ortaya çıkacağını İncil'de okumuştı (ve bunun) olacağı zamanı beklerdi. Zahid, İsa (a.s.)'a, “(Tanrı'ya) dua edin, Muhammed Resullullah dünyaya gelinceye kadar bana ömür versin. Hz. Muhammed Resullulah'a ümmet olabileyim.” dedi. Hz. İsa,

18a

“Hz. Muhammed Resullullah'a kavuşursanız selamımı söyleyin.” dedi. Hz. İsa (a.s.) Zahid'e dua etti ve duaları kabul oldu. Ulu Tanrı Zahid'e Muhammed Resullullah dünyaya gelinceye kadar ömür verdi. Hz. Muhammed Resullullah'ı gördü. Muhammed Emin kervan ile gelecek, uzak bulut (da) başında gölge yaparak gelecek, diye iki yüzyıl kentte saklanıp oturuyordu. Her yıl Mekke'den kervan geldiğinde bakardı. Zahid Mekke yolunu gözleyendi. Mekke tarafından uzakta bulut görüldü. Zahid, (bulutun) Muhammed'i getirdiğini anladı. Yemek pişirmekle meşgul oldu. Üç gün öncesi görüldü. Üç günden sonra o kente geldiler. O kentin çevresi otluk olduğu için hiç kervan konaklamazdı. Kentte konaklasınlar diye önlerine birini gönderdiler. Kervandakiler, “Bu yere konaklamak acayip olmaz mı?” dedi. Hatice Meysere'ye söylemişti: “Muhammed Emin'le ilgili olmadık bir iş görürsen yetişeceksin.” Kervanlar konakladılar. Develerini ota koydular. Zahid, kişi gönderdi.

18b

Varın gelin misafir edeyim (sizleri), dedi. Kervandakilerin hepsi geldiler. Ebu Cehil ('al) Muhammed Emin'i yüklerin yanında koydu. Bağlı koymadı. Hatice de, "Yükleri bırakıp gitme." demişti. Zahid bulutun gelmediğini görünce sordu: "Yüklerinizin yanında biri kaldı mı?" Ebu Cehil, "Bir deli köle var." dedi. Ebu Bekir Sıddık, "Yalan söylüyorsun o hürdür." dedi. Zahid, "Utanmaz mısın, onun gibi peygambere köle diyorsun. Peygamber olmasa bulut ona gölge yapar mı? Gidip getirin. Zarar, ziyan, zahmet olursa bulup veririz." dedi. Meysere koştu. Muhammed Emin'i kucağına alıp geldi. Zahid, bulutun Muhammed Emin'in başına gölge yaparak geldiğini gördü. Zahid, "Her (ne) sır varsa şu buluttadır." dedi. Muhammed Emin'i görünce koşup ayaklarına yüzünü sürdü ve dedi: "Muradıma erdim ya Resullullah, iki yüz yıl burada durup sizin aşkınızdaydım. O âlemi besleyen Tanrı'ya şükürler olsun. Hz. Muhammed Resullullah'ın güzel yüzünü gördüm." Hz. Muhammed Resullullah'ı yüksekte

19a

Oturttu, yemek koydu. Misafirler kalktılar. Zahid; Resul (a.s.)'ı, Ebu Bekir Sıddık'ı ve Meysere'yi alıp kaldı. Ebu Bekir Sıddık'a dedi: "Sen Muhammed Resullullah'ın mağara dostusun." Allah'tan başka ilah yoktur, Muhammed onun elçisidir diyip iman etti. Müslüman oldu. Kervan göçtü. Zahid dedi: "Ya Muhammed benim öldüğümü iştirseniz namazımı siz kılın. O zaman siz ahir zaman peygamberi olmuş olacaksınız. Onun için sizden (bunu) istiyorum." Ebu Bekir Sıddık'a dedi: "Mısır'a vardığınız zaman Yahudiler haber alacaklar (ama) zarar veremeyecekler." Kervanlar kırk günde Şam'a ulaştılar. Şam'ın mahallesinde konakladılar. Kervandakiler halka eşyaları ulaştırıp satış yaptılar. Meysere, Hz. Resul (a.s.)'dan sordu: "Satış yapalım mı, yapmayalım mı?" Tanrı'nın peygamberi, "Üç gün sabret." dedi. Halk alışveriş yaptı. Üç gün geçti. Şehir halkından kimse kalmadı. Dördüncü gün köyden geldiler. Tanrı'nın peygamberi Meysere'ye dedi. Satış yaptılar. Kervandakiler, satışlarında bire bir kâr ederken

19b

Meysere satışından bire beş kâr etti. Malları çoktu. Yine üç gün bekle, dedi. Şehir kumaş alacak. Yine baştan kervandakiler bire bir kâr etti. Üç gün sonra Meysere de kumaş aldı bire beş kâr etti. Sabahleyin kervan toplandı. Kervandan kırk yiğit şehre girdi. Muhammed Emin, “Ben de sizinle gelip şehri göreyim.” dedi. Yiğitlerle şehre girdi. On yiğit ayrılıp bir çarşıya girdiler. (Herbiri) başka bir tarafa gitti. Onu (da) şehir kapısından çıkıp çarşı tarafına gittiler. Çarşı tarafında bir demirci vardı. Demir dövüyordu. O vakit Muhammed Emin demircinin yanına geldi. Demirci Muhammed Emin’i fark etti. Demirci, “Uzak dur, elbisen yanar.” dedi. Muhammed Emin, “Senin ateşin benim elbisemi yakmaz.” dedi. Garip konuşuyorsun. Nereden gelmişsin, dedi. Muhammed Emin, “Mekke’den geldim.” dedi. Kimin neslindensin, dedi. Muhammed Emin, Haşimoğulları kabilesindenim, dedi. Demirci Tevrat okuyandı.

20a

Muhammed peygamberin ahir zamanda dünyaya gelince bu yere geleceğini bilirdi. Bu Demirci, “Ey Yahudiler toplanın bu kişi bizim dinimizi yok edip atalarımızın dinini yıkıp halkı esir alacaktır.” dedi. Yahudiler toplanıp geldiler. Mekke yiğitleri toplanıp yardım edip Muhammed Emin’i Yahudilerden çekip alamadılar. Yahudiler tutup aldılar. Öldürmek için eve sürüklediler. Mekke yiğitleri evlerine geldiler. İnleyerek ağlayıp yalvarıyorlardı. Tanrı senden (daha) güçlüsü yoktur, diyip ağlaşıyorlardı. Ulu Tanrı’nın inayeti gece yarısı geldi. Meleklerle, “Gidip damlarını yarın. Dostum Muhammed’i çıkarıp yoldaşlarına verin.” diye buyuruldu. Melekler damı yarıp Muhammed Emin’i çıkardılar. Muhammed Emin yoldaşlarının yanına geldi. Yoldaşları mutlu oldular. Şehirden dışarı çıkıp kervan halkı ile sabahleyin yola çıktılar. Bir gün Şam Yahudileri Ebu Cehil’e dediler. Dört menzil

20b

gittikten sonra dört bin Yahudi geldi. Ebu Cehil işaret etti. Yahudiler, Muhammed Emin’i tutacaklardı. Muhammed Emin’in kerametleri (ile) kervanın erkek (ve) dişi develerinin akılları başlarından gitti. Bütün Yahudilere saldırdılar. Bir deve Yahudilerin

başlarının derisini yüzüp aldı. İki bin Yahudi'yi öldürdü. Bin Yahudi iman edip Müslüman oldu. Yetmiş Yahudi kaçıp Şam'a gitti. Kervan oradan göçtü yine bir menzilde konakladılar. Mekke'ye biri gönderilecekti. Meysere'ye, "Kimi göndereceksin?" dediler. Meysere, "Muhammed Emin'i göndereceğim." dedi. Ebu Cehil, "Muhammed Emin yolu bilmez. Başka biri gitsin." dedi. Meysere kabul etmedi. Hz. (Muhammed Emin) (a.s.)'ı gönderdi. İyi yürüyen, güçlü, semiz bir deve getirdi. Ebu Cehil düşmanlık güdüp, "Yol uzak deve ansızın ölebilir ya da hastalanabilir. Bu deve ise iki devenin yükünü taşır." diyerek o deveyi alıp bir hasta deve getirdi. Muhammed Emin'e verdi. Mübarek elleri o

21a

deveye değince (deve) iyileşti, semirdi yola çıktı. Zahid yolda kervanların konaklamasını, satışların güzel olduğunu, develerin Yahudileri öldürmesini, hasta devenin semirip (nasıl) yola çıktığını yazı yazıp Muhammed Emin'e verdi. Hatice'ye ver, dedi. Yine dedi ki: "Muhammed Emin'in mucize ve kerametleri var. Hatice'ye malum olsun." Muhammed Emin yalnız gidiyordu. Uyku bastırdı. Devenin üstüne başını koyup uyudu. Deve yoldan çıktı. O vakit her türlü kusurdan ve eksiklikten uzak olan ulu Tanrı'dan, Cebrail'e buyruldu: "Dostum Muhammed Emin'in devesi yoldan çıktı. Bir bedevi suretinde gidip (deveyi) yola girdir. Tan atıncaya kadar yoldaşlık et." Cebrail (a.s.) Arap suretinde gelip devenin yularını tuttu. Yolu iyi bilirim, diyerek başladı. Arap suretindeki heybetli (kişi karşısında) Resul (a.s.) çekindi. Cebrail (a.s.), "Ya Muhammed beni tanır mısın?" dedi. Muhammed Emin, "Tanımıyorum" dedi. Hz. Cebrail,

21b

"Kays dağında karnınızı yarıp (kalbinizi) kinden ve düşmanlıktan temizledim. Bu vakit her türlü kusurdan ve eksiklikten uzak olan ulu Tanrı'dan, 'Git, Muhammed Emin'e yol göster.' diye buyruldu." dedi. Yola çıktılar. Muhammed Emin, "Ya Hz. Cebrail dünyanın acayıpliklerinden hiç hikâye bilir misiniz?" diye sordu. Cebrail (a.s.), "Bilirim." dedi. Muhammed Emin, "Anlatın." dedi. Cebrail (a.s.) dedi: "Bir gün ben

biraderim Hz. Azrail (a.s.)’dan sordum: “Bunca canları alırsınız. Hiç bir kişiye merhamet ettiniz mi?” Biraderim Azrail dedi: “İki kişiye merhamet ettim.” Yine sordum: “Hangi kişiye merhamet ettiniz?” Biraderim Azrail dedi: Mekke halkı gemide boğuldu. Bir hamile kadın bir parça tahtanın üstünde gemiden ayrılmıştı. O vakit Tanrı’dan buyruk geldi. O mazlumun canını almaya gittim gördüm (ki) bir oğlan doğurmuş. Canını aldım. O oğlan tahta parçasının üstünde kaldı. Ona merhamet ettim. İkincisi, Şeddat yeryüzüne padişah oldu. Ulu Tanrı yeryüzünü onun himayesine

22a

vermişti. Dört yüzyıl padişahlık yaptı. Kulluk dairesinden çıktı. Tanrılık davası güttü. O yerde bir bina yaptı. Halk ona Cennet Bağı der. Bazı imamlar anlatırlar. Ona Şeddat’ın Cenneti derler. (Tanrı ona) dört yüzyıl ömür verdi. Ömrü boyunca altını gümüşü kentlerden çıkarıp bütün kazanç (ve) zekâtı o cennete harcadı. Sonunda bitti diye haber verdiler. Şeddat cenneti görmek için ata bineceği (sırada) her türlü kusurdan ve eksiklikten uzak olan ulu Tanrı’dan Hz. Azrail’e, “Şeddat’ın canını al” diye buyruk geldi. Hz. Azrail, “Burada birinde emanetim var, vermiyor.” dedi. Şeddat, “Emanete hiyanet olmaz. Al.” dedi. Azrail, “O emanet sendedir.” dedi. Şeddat, “Bende ne emanetin var?” dedi. Azrail, “Can emaneti, ver.” diyince Şeddat, “Kimsin sen?” diye sordu. Azrail’den cevabı işitince yüzü değişti. Yüzünün rengi sarardı. Aklı başından gitti. Bayıldı. Yine kendisine gelince, titredi.

22b

Şeddat dedi: “Dört yüzyıldır bu binayı inşa ettim. Bir girip göreyim ondan sonra ne yaparsan yap.” Hz. Azrail dedi: “Her türlü kusurdan ve eksiklikten uzak olan ulu Tanrı’dan bu imareti göstermeme buyruk yoktur.” Şeddat inleyerek çok ağladı. (Ama) kabul olmadı. Canını aldım. Bir ona merhamet ettim. Oduncu geldi ya Azrail bir kişiye iki (defa) merhamet ettin. O tahta parçasının üstünde kalan işte bu Şeddat’tır. Fırtınaya buyurdum: “O tahta parçasını denizin kenarına getir.” Fırtına, tahta parçasını denizin kenarına getirdi. O denizin kenarında bir padişah vardı. Oğlu (ve) kızı yoktu. Ona rast getirttim. O alıp büyüttü. O padişah dünyadan göçtü. Tahtına işte bu Şeddat oturdu.

Doğu ve batıdaki illeri onun buyruğu altına verdim. Kulluk dairesinden çıktı Tanrılık davası güttü. İnsan haddini aşmasaydı bu hata olur muydu, diye Hz. Azrail bu hikâyeyi anlatmıştı. Muhammed Emin uykudan uyandı. Kendisinin yolunu gösterip devenin yularını Muhammed Emin'e verdi, izin alıp

23a

geri döndü. Ulu Tanrı'dan meleklerle, "Yerin damarını çekin." diye buyruk geldi. Melekler yerin damarını çektiler. Yer ızdırap çekti. On iki gece gündüz (sürecek) yolu bir gece gündüzde gitti. Hatice bu gece rüyasında Muhammed Emin'in kervandan haber ulaştırmak için Mısır'dan geldiğini gördü. Bazıları, "Ulu Tanrı'nın örtüyü aradan kaldırıp Muhammed Emin'i Hatice'ye açıkça gösterdiğini" söylerler. O gün Hatice'ye kervandan haber sormak için evin kızları ile birlikte yüksek bir yara çıkıp baktılar. Yola bakarken bir çift (karartı) ortaya çıktı. Bir tane bulut başı üzerinde gölge yapmış geliyor. Evin kızları, "Ey Hatice o Muhammed Emin'dir. Bizden saklarsınız." dediler. Sonra Muhammed Emin ulaştı. Davul çaldılar. Halk toplandı. Her ne kadar alışveriş, kâr ve zararın olduğunun öğrenilmesi gelenektir. Ve gelen kişiyi aynı gün geri gönderirlerdi. Toplanan halk dağıldı. Hatice, Muhammed Emin'i misafirhaneye alıp girdi. Elbiselerini yıkadılar. Kuşluk vaktiydi. İkinci namazı vaktinde

23b

geri gönderdiler. Muhammed Emin yola girip gece *kağılar* (?) Sabahleyin, kuşluk vaktinde kervandakilerin yanına vardı. Lanetli Ebu Cehil gülmeye başladı. Bakın Muhammed Emin yolu şaşırmış geliyor. Kervandakiler hangi şehirden haber sordular ise Muhammed Emin hepsini bildi. Lanetli Ebu Cehil inanmadı. Birini göndereceğim ben, dedi. Ebu Cehil'in adamı geldi. Hatice dedi: "Senden önce Muhammed Emin gelip haber verdi." Ebu Cehil'in gönderdiği yazıyı yırtıp attı. Kervanlar geldiğinde Hatice Meysere'den sordu: "Acayiplikler gördün mü?" Meysere yolda giderken ve gelirken yaşanan olayları Hatice'ye bir bir anlattı. Zahid'in yazıp gönderdiği mektubu Hatice'ye verdi. Hatice mektubu okuyunca bu Muhammed Emin'in ahir zaman peygamberi olacağını anladı. Sonunda Hatice hizmetkârlarına ücretlerini verdi. Muhammed Emin'in

ücretini vermeyecek mi, dediler. Hatice dedi: “Ben canıgönülden veririm. Muhammed Emin’e giderken sıhhat ve selamet (ile) gelince düğün masrafını biz karşılayalım demiştim.

24a

Başkasına vereceğimden de yüz bin fazla vereceğim. Ebu Talib, lütfedip Atike’yi göndersin.” Ebu Talib; Hatice, Muhammed Emin’in ücretini vermeyecek mi, diye Atike’yi gönderdi. Hatice dedi: “Bu kadar (çok) mu sıkıntı çekiyorsunuz?” Atike dedi: “Ebu Talib, Muhammed Emin’i evlendireceğim der.” Hatice dedi: “Bir mazlumu uygun görüyorum. Görgülü, münasip, güzel, soylu, malı mülkü için kimsesi yok ama bir ayıbı var yüzü açık (dul). Eğer Muhammed Emin kabul ederse söyleyeyim.” Atike niyetini anlayınca gelip Ebu Talib’e dedi: “Hatice’nin başka davası var. Muhammed Emin’in de rızası olursa onunla evlenirim dedi.” Ebu Talib, “Hatice sizinle yoksa dalga mı geçiyor?” diyip kendisi gitti. Selam verip Hatice’nin evine girdi. Ebu Talib’in yüzü değişmişti. Hatice, “Ey Molla yüzünüz değişmiştir.” (dedi.) Ebu Talib, “Ey Hatice, bizimle dalga mı geçiyorsunuz? Bütün hizmetkârların ücretini verdiniz. Muhammed Emin’in ücretini vermediniz.” dedi. Hatice dedi: “Canıgönülden veririm ben. Bir sözüm var söyleyeyim.” Ebu Talib’i

24b

eve alıp girdi. Hazırlanmış yemeklerden getirdi. Önce yemek sonra söz. Hatice dedi: “Utanmayı bırakıp kendim söyleyeyim. Muhammed Emin ile konuşun. Muhammed Emin beni eş olarak kabul ederse benim her ne gelirim, kazancım, haracım varsa onun yoluna feda ederim.” Ebu Talib (bir şey) söylemeden, eve geldi. Atike’yi gönderdi. Hatice ile konuştu. Hatice’nin (niyetinin) ciddi olduğunu anladı. Gelip Ebu Talib’e, “Hatice canıgönülden ister.” dedi. Ebu Talib, Muhammed Emin’i çağırdı. Hatice’nin söylediği sözleri söyledi. Muhammed Emin dedi: “Hatice, zenginlik içinde, türlü türlü nimetlerle rahat içinde yaşar. Ben ise palas ve arpa tanesi ile yetinirim. Hatice benim gibi palas ve arpa tanesi ile yetinecekse kabul ederim.” Bu sözleri Hatice’ye söylediler. Hatice dedi: “Muhammed Emin beni eşliğe kabul ederse. Şunları şükürden daha fazla

bilirim. Palası sırmalı kumaştan daha değerli görürüm.” Hatice’nin Varaka İbni Nevfel diye bir akrabası vardı, Hatice Ebu Talib’e

25a

Varaka’yı razı etmelerini (söylemesi için) birini gönderdi. Ebu Talib, Atike ile görüştü. Varaka’ya birini gönderdiler. Bu meseleyi Varaka’ya söyledi. Hatice’nin kendisi bilir, dedi. Varaka, Hatice’nin yanına gitti. “Ey Hatice, Kayser¹⁹⁷ istedi evlenmedin. Şimdi Ebu Talib’in yetimiyle mi evleneceksin?” diyip gitti. Hatice dedi: “Varaka’yı çağırıp misafir edip içki versinler. Varaka sarhoş olunca Muhammed Emin’i getirsinler. Bu sözü söylesinler. Varaka veririz, diyince elbisesine safran saçsınlar.” Ebu Talib, hemen meclisi hazırladı. Varaka’yı çağırdı. Varaka’ya içki verdiler, (Varaka) sarhoş oldu. Muhammed Emin’i getirdiler. Düğün konusu (ile ilgili) konuştular. Varaka dedi: “Muhammed Emin’in kimden kimliği var.” Soyu güzel (ve) münasıptır, dediler. Varaka’yı koşar adım tuttular. Varaka yıkıldı. Elbisesine safran saçıp döktüler. Düğün hazırlıklarına başladılar. Koyun, at, sığır kestiler. Başka nimetlerin de sayısı yoktu.

25b

Varaka kalktı, Hatice’nin evine gitti, dedi: “Ey Hatice! Ebu Talib’in yetimiyle evlenir misin?” Hatice dedi: “Sizin rızanızla evlenirim.” Varaka dedi: “Ne zaman razı oldum (ki)?” Hatice, “Elbisene bak safran suyudur.” dedi. Varaka elbisesine baktı. Benim bu işten haberim yok, dedi. Utandı. Çıkıp evine gitti. Muhammed Emin’e işlerini görsün diye bir tabak inci verdi. Düğün hazırlıklarını tamamladılar. Halk dedi: “Padişahların meclisini hiç görenimiz yok.” Hatice dört yüz cariyenin herbirinin iki eline altın, gümüş, lal, cevahir, zümrüt, zebercet, yakut, inci doldurup verdi. Muhammed Emin’e Hatice’yi nikâhlayıp eşliğe kabul ediyor musun, diye sorulunca ve Muhammed Emin kabul ettim diyince saçları Muhammed Emin’in başına saçın, dediler. Nikâh kıyıldıktan sonra ellerindeki saçları Muhammed Emin’in başına saçtılar. O gün düğüne gelen dilenciler zengin oldular. Hatice, Meysere’yi çağırıp

¹⁹⁷ Arapların, Roma ve Bizans imparatorları için kullandıkları unvan.

26a

dedi: “Bütün hazineyi Muhammed Emin’e teslim et.” (Hatice) giydiği gömlek kadarını dağıttı. Kendisine çadır yapıp oturdu. Geç oldu, Hatice, “Muhammed Emin mi bize gelir yoksa biz mi gideceğiz?” diye sordu. Halk dedi: “Yiğit kızın evine gider, kız yiğitin evine gitmez. Yiğit gelip götürür” Hatice, Muhammed Emin’in gömleğini göndersinler giyip gideyim, dedi. Muhammed Emin gömleğini gönderdi. Hatice giyip Muhammed Emin’in evine geldi. Muhammed Emin’e kavuştu. Peygamberlik (Muhammed Emin’e) Hatice ile evlendikten sonra geldi. Şöyle rivayet etmişlerdir: Muhammed Emin nice zamandır acayip suretler görür. Hz. Cebrail vahi getirdi. Muhammed Emin’in yüzü sarardı, rengi değışti. Hatice sordu: “Ey Muhammed Emin size ne oldu yüzünüz değışmiştir.” Muhammed Emin dedi: “Gözüme her saat acayip suretler görünür. Korkuyorum. Beni ört.” Hatice, “Yine görününce bana haber ver.” dedi. Bir saat olmuştu

26b

yine göründü. Muhammed Emin, Hatice’ye söyledi. Hatice mübarek başını açtı. O suretler kayboldular. Yine başını örttü yine göründü. Hatice dedi: “Eğer o suretler cin olsaydılar kaybolmazlardı. O melektir, saç avrettir diye kaybolurlar.” Hatice, Muhammed Emin’in ayaklarına sarılıp, “Ya Muhammed peygamberliğin kutlu ve mübarek olsun.” dedi. Hatice perdeye girdi. Hz. Cebrail (a.s.) vahi alıp geldi, Esselamü aleyküm ya Hz. Resullullah. O sözden sonra başını çıkar, dedi. Hz. Resullullah o kilimden başını çıkardı. Cebrail (a.s.) bu ayeti alıp “Kitabını oku Ya Muhammed” dedi. Ondan sonra Hz. Resul (a.s.) dedi: “Ben kitap (okumayı) bilmem, nasıl okuyayım?” Hz. Cebrail (a.s.), “Ben öğretirim.” dedi. Hz. Resul (a.s.), “Siz kimsiniz?” dedi. Cebrail (a.s.), “Ben biraderiniz Cebrail.” dedi. Resul (a.s.), “Hoca

27a

Abdullah’ın benden başka oğlu, kızı yoktur. Nasıl biraderim olursunuz?” dedi. Cebrail (a.s.), “Sizden önceki peygamberlerle (de) biraderdim.” dedi. Hz. Resul (a.s.), Cebrail

(a.s.)'ın olduğunu anladı. Tanrı'nın peygamberine çok saygı gösterdi. Hz. Cebrail (a.s.) dedi: "Dışarı çıkın, (insanları) dine davet edin, halkı imana getirin. Cihanı dinsizlik aldı." Bazıları söyler: "Peygamberlik vahi geldiğinde kırk yaşındaydı. Yirmi üç yıl halkı imana getirdi. Bazılarını nasihat ile bazılarını korku ile imana getirtti." Tanrı'nın buyruğu şöyleydi ki: "Müşrikleri bulduğunuz yerde öldürün." Hem her kim imanı kabul ettiyse hem dünyası hem de ahireti güzel oldu. Ebu Cehil, Utbe, Şeybe ve Velid Bin Mugire (a.l.) iman etmeyi kabul etmediler. O yedi kişi iman etti. Biri kadın, biri oğlan, biri köle, biri Ebu Bekir Sıddık (razhu), Köle Bilal Habeşi, yine üç kişiden biri Abdullah İbni Avf, biri Ubeyde Cerrah, biri de Said ibni Hayr'dı. Şöyle

27b

rivayet etmişlerdir. Bir gün Ebu Cehil dedi: "Ya Ömer senin gibi savaşçı var mı ki Muhammed Emin ataların adını unutturdu. İnsanları aldı seni ve beni de alıp ataların dinini yok edecek. Gel ben sana yüz kızıl deve, yüz miskal altın, yüz kızıl altın para vereyim. Muhammed'i yakalayıp bu boynundan bağlayıp getir ya da öldürüp başını getir." Hz. Ömer dedi: "Bu işi yaparım (ama) sen vermezsen." Ebu Cehil, "Gel Lat, Menat, Uzza'nın önünde yemin edelim." diyip geldi. Kâbe evi puthane yapılmıştı. Kapısını açtılar putlar bu kelime-işerifi söyledi: "Allah'tan başka ilah yoktur. Hz. Muhammed onun peygamberidir." Ebu Cehil döndü, Ömer'e dedi: "Bu sözü kimseye söyleme." Ömer, "Söylemem." dedi. Girince putlar dedi: "Ey cahiller Muhammed ulu Tanrı'nın peygamberidir. Sizler ona eziyet edersiniz." Lanetli Ebu Cehil dedi: "Ben yeminimden dönmem, eğer ben yeminimden dönersem Lat, Menat, Uzza'dan ayırlayım." Ömer'in şansı vardı ki kılıcını kuşanıp

28a

yürüdü. O gün Taha suresini Cebrail (a.s.) vahiy getirmişti. Çaresiz cüz alıp okurlardı. Ömer, Ebu Cehil'e, "Ben kılıcı kınına koymam. Ben Muhammed'in başını kesmezsem Lat, Menat, Uzza'dan ayırlayım." diyip öfkeyle gitti. Yolda bir oğlan bir zayıf buzağıyı kovalıyordu. Oğlan, buzağıyı tutup ver, dedi. Ömer her ne kadar kovaladıysa da tutamadı. Oğlan Ömer'in yüzüne bakıp, "Nereye gidiyorsun? Yüzün değişmiştir." dedi.

Ömer dedi: “Muhammed’i öldürmeye gidiyorum.” Oğlan dedi: “Bir zayıf buzağıyı yakalayamadın. Muhammed’i öldürmek elinden gelmez.” Ömer’in Fatma adlı bir kız kardeşi vardı. Müslüman olmuştu. O oğlan dedi: “Önce Fatma’yı öldür. Muhammed’in dinine girmiştir.” Ömer dedi: “Muhammed’in dinine mi girmiş?” Oğlan, “Evet.” dedi. Sen Fatma’nın yanına git. Bir tavuğu öldür. Fatma da pişirsin. (Fatma’ya) gel, ye de. Seninle yemez, dedi. Ömer bunu işitince öfkeleni.

28b

O gün Fatma, Taha suresinin cüzünü alıp okurdu. Ömer yaklaşıncı Fatma’ya haber geldi. Cüzünü sakladı. Çıkıp selam verdi. Ömer ‘aleyke alıp dedi: “Bir tavuk getir, öldüreyim. Pişirip gel.” Hemen gidip bir tavuk tutup geldi. Ömer tavuğu öldürdü. Fatma’ya, “Ben yatıyorum.” dedi. Ömer yattı. Fatma cüzünü alıp okudu. Ömer’e Taha suresi hoş geldi. Gönlüne iman şevki düştü. Ömer kalktı. Fatma cüzünü tandıra atıp ağzını kapattı. Tabağı Ömer’in önüne koydu. Ömer, “Beri gelip ye.” dedi. Fatma, “Yemem ben.” dedi. Ömer niçin yemezsin, dedi. Fatma, “Yabancı ile yemek yemek uygun değil.” dedi. Ömer dedi: “Ben nasıl yabancı oluyorum.” Fatma dedi: “Sen Müslüman değilsin.” Ömer dedi: “Benden korkmaz mısın?” Fatma, “Korkmam.” dedi. Ömer, “Tandıra ne attın.” dedi. Tanrı’nın sözünü attım, dedi. Hemen al, Tanrı’nın sözü yanmasın, dedi.

29a

Bismillahirrahmanirrahim, diyip tandırı açtı. Cüzünü aldı. Zerre kadar eksilmediğini gördüler. Ömer bu durumu görünce dedi: “Ey Fatma beni Hz. Resullullah’ın yanına götür, iman edeyim.” Fatma kalktı önden Tanrı’nın peygamberine giderdi. Fatma varmadan önce Cebrail (a.s.) Tanrı’nın peygamberine dedi: “Ömer iman etmeye geliyor.” Ya Fatma senden önce Cebrail haber verdi. Ömer geldi, peygamber (a.s.)’ın ayaklarına başını koyup yüzünü sürttü. Hz. Ömer Müslüman oldu. Hz. Ömer dedi: “Ya Resullullah ben Müslüman oldum. Kimden korkuyorsunuz, gidip Kâbe evini açalım. Putları parçalayalım.” Hz. Resul (a.s.) dedi: “Ya Ömer iman etmeye mi geldin yoksa başka işe mi geldin?” Hz. Ömer dedi: “Ebu Cehil yüz miskal altın, yüz kızıl deve, yüz

kızıl altın para vermişti. Ben Lat, Menat'dan ayrılalım diye yemin ettim.” Bu şekilde Lat, Menat'ın sözünü, oğlanın sözünü söyledi.

29b

Tanrı'nın peygamberi Ömer'i silkip silkip bıraktılar. Ömer'in günahları döküldü. Ondan sonra Hz. Ömer önden, Muhammed Resullullah arkadan gittiler. Kâfirlerin hepsi gelip dedi: “Ya Ömer ne yaptın?” Ömer dedi ki: “Uzza'dan ayrıldım, ataların yolundan döndüm siz de ayrılın.” Kâfirler, ya Muhammed büyücüdür diyip dağıldılar. Kâfirlerin ağızlarına taş toprak olsun. Hz. Kâbe'nin kapısını aştılar. Putları parça parça ettiler. Hz. Resul gireyim, dedi. Cebrail (a.s.), “Ya Muhammed girme, kâfirler putlarımıza tapındı diyecekler.” dedi. Hz. Tanrı'nın peygamberi girmedi. Bütün putları çıkardılar sonra Tanrı'nın peygamberi girdi; fakat yukarda oldukları için elleri ulaşmadı. Resullullah dedi: “Ya Ömer üstüme çıkıp o putları parçala.” Ömer Tanrı'nın peygamberinin üstüne çıkıp o putları parçaladı. Ömer Tanrı'nın peygamberinin üstüne çıkıp elini uzattı. Tanrı'nın peygamberi dedi: “Elin ulaştı mı?” Ömer, “Ya Resullullah yüksek yere çıkmışım (ki) elimi uzatsam arşa ulaşır.” dedi. Onları alıp parçaladılar sonra ikinci namazı oldu.

30a

Hız. Ömer dedi: “Ya Resullullah ben Müslüman oldum. Niçin sabah namazını meydanda okumuyorsunuz?” Hız. Resullullah Bilal Habeşi'ye dedi. Sabah namazını meydanda okudu. Doğu'dan Batı'ya kadar (herkes) duydu. Kâfirler, “Hız. Ömer dine girdi.” dediler. Perişan oldular kâfirler günden güne horlandılar. Müslümanlık abat oldu. Şöyle rivayet etmişlerdir: Resul (a.s.) oturmuşlardı. Dostlarından bir sahabe vardı. Araplar'ın Kilap kabilesindendi. O sahabenin adına Dıhye-i Kelbi derlerdi. Dıhye-i Kelbi her zaman çok saygılı ve acayip derecede görgülüydü. Hız. Resullullah'ın huzuruna her geldiğinde Hız. Şehzade İmam Hasan ve İmam Hüseyin'e kendi kabilesindeki meyvelerden getirip verirdi. Onun için küçük oğlanlar meyveye düşkünlüdürler. Dıhye-i Kelbi müminlerin emiri Şehzade Hasan ve Hüseyin'e güzel iltifatlar ederdi. Hız. Şehzade

30b

İmam Hasan ve Hüseyin; Dıhye'yi görünce koşarak giderler, üstüne çıkarlar, elbisesindeki meyveyi alıp yerlerdi. Şöyle rivayet etmişlerdir: Bir gün Cebrail (a.s.), Dıhye-i Kelbi'nin suretinde geldi. Hz. Şehzade İmam Hasan ve Hüseyin (onu) Dıhye-i Kelbi sanıp üstüne çıkıp koynuna ellerini sokup (meyve) aradılar. Tanrı'nın peygamberi şehzadelerinin bu işlerine utandılar. Tanrı'nın peygamberi, "Ey biraderim şehzadeler sizi Dıhye-i Kelbi sandılar. Dıhye-i Kelbi her geldiğinde kendi kabilesindeki meyvelerden getirip (onlara) verirdi. Küçüklerdir mazur görün." diyince Cebrail, "Ya Muhammed şehzadeler beşikteyken de Ali (ve) Fatma (razha) uyuyup şehzadelerin ağlamalarını duymazlardı. Ulu Tanrı'nın buyruğu ile gelip beşiklerini sallardım. Onun için beni severler." dedi. Cebrail (a.s.) dedi: "Benim amacım şudur ki ya Resullullah, İmam Hasan ve Hüseyin'in mübarek

31a

elleri bu boynuma değerse ulu Tanrı şehzadelerin hürmetine cehennem ateşinin bana haram olacağını söyledi." Bilin ve haberdar olun (ki) Cebrail cehennemden korkuyorsa vay bizim gibi asiler ve caniler ne yapacaklar, diye söylediler. Bu söz üzerine Cebrail (a.s.) cennetten bir saf üzüm getirip şehzadelere verdi. Şehzadeler yerlerken bir üzüm İmam Hüseyin'in elinden düştü. Şehzade Hasan alıp yedi. Şehzade İmam Hüseyin, "Ey Tanrı, zehir olsun." dedi ve yine bir üzüm (de) şehzade Hasan'ın elinden düştü. Şehzade İmam Hüseyin alıp yedi. İmam Hasan, "Ey Tanrı, bir kişi senin boğazını kessin." dedi. Şehzadelerin bu sözleri reddedilmedi. Bu söz üzerine bir dilenci gelip mescidin kapısında durup dedi: "Ben uzaktan gelen bir dilenciyim. Tanrı aşkına bir tane üzüm verir misin?" Tanrı'nın peygamberi şehzadelere üzüm istedi şehzadeler Tanrı'nın peygamberine üzüm verdiler. Üzümlü dilenciye verecekken Cebrail Tanrı'nın peygamberinin kolunu

31b

tuttu ve dedi: "Ya Resullullah o şeytandır. Ona cennet yemeği haramdır. Cennet yemeğini yiyince cennetlik olacak." Şeytan umutsuz olup geri döndü. Şöyle rivayet

etmişlerdir: Hz. Resul (s.a.v.) oturuyordu. Şehzade İmam Hasan ve Hüseyin ağlayarak geldiler. Resul (a.s.), “Niye ağlıyorsunuz?” dedi. Şehzadeler, “Ey saygıdeğer dedemiz sabahleyin bayram günü Yahudilerin ve Hristiyanların oğulları yeni elbise giyip çıkacaklar bize giyecek elbise yok.” dediler. Resul (a.s.) işitince kederlendi. Cebrail hemen hazır olup sordu: “Ya Muhammed niye kederlendiniz?” Ey kardeşim Cebrail! Şehzadeler dedi (ki): “Sabahleyin bayram günü Yahudilerin ve Hristiyanların oğlanları yeni elbise giyip çıkacaklar. Bizim elbisemiz yok.” Onun için kederliyim, dedi. O vakit Cebrail (a.s.) kayboldu. Biraz sonra iki kumaş getirdi. Resul (a.s.)

32a

o kumaşları getirdi. Ondan sonra Cebrail dedi: “Tanrı’nın selamı var. Selamdan sonra melekler (de) methiye düzdüler. Ulu Tanrı, dostum Muhammed’e söyle gönlünü perişan etmesin, (diyerek) bu iki kumaşı şehzadeler için elbise biçtiler.” Şehzadeler, “Bu zamanda beyaz giymek gelenek değil renkli olsaydı (daha) güzel olurdu.” dediler. Tanrı’nın peygamberi bir kapta su getirdi. Bismillahirrahmanirrahim diyip o kumaşları suya soktular. Biri yeşil oldu biri kırmızı. Yeşili İmam Hasan’a ve kırmızıyı İmam Hüseyin’e verdi. Şehzadeler mutlu oldular. O kumaşı elbise diktirip giydiler. Bayrama çıktılar bayram namazını kılıp geldiler. Eve gelip bellerini açtılar. Resul (a.s.) Şehzade İmam Hasan’ı kucağına aldı. Yüzünü sevip bıraktı. Resul (a.s.) gömlek yakalarının bağı şehzadelerinin boyunlarına battığını görünce dedi: “Ey yavrularım gömleğinizin yakası çekmiştir onun için boynunuza

32b

batmıştır. Anneniz diker.” Her ikisini de sevip bıraktı. Sabahına Cebrail (a.s.) gelip dedi: “Ya Muhammed o yeşil elbise giyen oğlanı Kufe’nin giriş kapısında ayın onunda Hâricîler zehir vererek öldürecekler. O kırmızı elbise giyen oğlunu Aşure ayının onunda Kerbela ovasında koyun gibi boğazını kesip şehit edecekler. Gömlek yakasının bağının batmasına dayanamıyorsun o zaman nasıl dayanacaksınız.” Tanrı’nın peygamberi Cebrail’den bu sözü işitince Resul Huda çok ağladı. Ondan sordu: “Ya Cebrail bu zulümleri kimler yapacak.” Hz. Cebrail dedi: “Ümmeyye oğulları sülalesinden

yapacaklar. O zamanda siz, Hz. Ali, Anne Fatma dünyadan gitmiş olacaksınız.” Tanrı’nın peygamberi sordu: “Ya biraderim Cebrail, şehzadelerin matemini kimler tutacak.” Cebrail dedi: “Gökyüzündeki melekler, vahşi hayvanlar ve kuşlar, deryadaki balıklar, insanlar ve cinler tutacaklar. Her ilde âşık, sadık, hanedan dostu ümmetleriniz her Aşure ayında anacaklar. Ta kıyamete kadar devam edecek.”

33a

Tanrı’nın peygamberi sordu: “Ya Cebrail o zaman hiç malum olmaz mı?” Cebrail Kerbela ovasının toprağından bir avuç toprak verdi ve dedi: “Toprağı şişeye alıp saklasınlar. Toprak ne zaman kana boyanırsa Hz. İmamların şehitlik vakti yaklaşmış demektir.” Resul (a.s.) o toprağı şişeye koyup Ümmü Seleme’ye verdi. Siz saklayın o zamanı bileceksiniz. Ondan sonra Tanrı’nın peygamberi Fatma-yı Zehra (razha)’nın yanına ağlayarak girdiler. Fatma’ya söyledi. Fatma (razha) bu sözü işitince bayılıp düştü. Biraz sonra kendisine geldi. Ali (razhu), Tanrı’nın peygamberini ve Fatma-yı Zehra’yı ağlarken görünce şehzadelere bir şey olduğunu sanarak şaşırdı. Tanrı’nın peygamberi, Fatma-yı Zehra’ya söyleyip dedi (ve) Ali (razhu)’ya “Oğlanlar nereye gittiler?” diye sordu. Fatma dedi: “Oynamaya gittiler. Mübarek gönlünüzü

33b

üzmeyin.” Tanrı’nın peygamberi hücreğine girdi, aralıksız üç gün (hiç) çıkmadı. Farz namazı (için) çıktı. Ondan başka hiç çıkmadı. Sahabeler işitince kederlendi. Tanrı’nın peygamberi çıkmıyor diye şaşırdı. Sonunda ne olduğunu öğrenmesi için Ebu Bekir Sıddık’ı gönderdiler. Ebu Bekir Sıddık Tanrı’nın peygamberinin yanına gitti ve sordu: “Ya Resullullah niçin çıkmazsınız?” Tanrı’nın peygamberi dedi: “Ya Ebu Bekir, biraderim Cebrail bana haber verdi. Ümeyye oğulları kabilesinden sizin oğullarınıza eziyet edecekler.” Muaviye bu sözü işitince, “Ümeyye oğulları kabilesindenim ben. Eğer öyleyse ben asla evlenmeyeceğim.” diyip yemin etti.” Ulu Tanrı’nın takdirini hiç kimse değiştiremez. Bir gün Muaviye abdest bozmaya oturdu, bitirdikten sonra kendisini temizlerken altını akrep ısırıldı. Muaviye bayılıp düştü kendine geldikten sonra bütün hekimleri toplayıp ilaç yaptırdılar. Hiç faydası olmadı. Yine bir

34a

vilayetten maharetli bir hekim getirdiler. O hekim dedi: “Bunun cinsel ilişkide bulunmaktan başka hiçbir çaresi yoktur.” Muaviye, ben (evlenmeyeceğime dair) yemin ettim. Ne çare bulacağım ben, dedi. Bütün sahabeler dediler: “Yetmiş yaşında çirkin yüzlü birisi olacak.” Mecburen bir Habeş cariyesiyle nikâhlanıp cinsel ilişkide bulundular. Ulu Tanrı’nın takdirini görün. Nice zaman sonra bir oğul doğurdu. Adını Yezid koydular. Uğursuz Yezid çocuk oldu. Muaviye Yezid’i kucağına almış geliyordu. Tanrı’nın peygamberi, “(Ne kadar) acayip, bir cennetlik bir cehennemliği kucağına almış geliyor.” dedi. Sahabeler işitince şaşırdılar. Mervan-ı Har¹⁹⁸, Ümeyye kabilesindendi. Kendisini büyük görürdü. Ama asıl (olan) kimdi. Bedbaht, uğursuz, köpek, hayırsız, soysuz Rafızı Mervan-ı Har’a, Ümeyyeoğulları neslinden bir oğul doğduğu (ve) adını Yezid koydukları haberi ulaştı. (Şöyle) rivayet etmişlerdir. Mervan-ı Har bedbaht, uğursuz fitneci idi. Hz. Resul (a.s.) tarafına düşmanlık (güttüğü) için bir gün Ebu Bekir

34b

Sıddık’ın oğlu ile Mervan-ı Har kavga etti. Tanrı’nın peygamberinin huzuruna gelip tanıklık ettiler. Hatayı Mervan-ı Har’da buldular. Tanrı’nın peygamberi, “Saçlarını kesin.” diye buyurdu. Saçlarını kestiler. (Mervan-ı Har), Ebu Bekir Sıddık’a bakarak dedi: “Bir gün gelecek senin oğlunun (başına) ne işler getireceğiz.” Kapıya çıktı. Resul (a.s.), “Bir gün gelecek bütün halkı karışıklığa düşürecek. Sahabelerle anlaşıp bunu uzağa göndermek gerek.” diyerek Şam’a sürüp kovdular. Resul (a.s.) dünyadan göçtüklerinde halifeliği Ebu Bekir Sıddık’a buyurdu. Hutbe oku, imamlık yap benim imamlık yapmaya gücüm yok, dedi. O izin ile (Resul (a.s.)) vefat ettikten sonra ki cuma günü imamlık yaptı ve dedi: “Ey Müslümanlar, (imamlık yapmayı) bana Hazret vasiyet etmişti. Sizler ne diyorsunuz?” Bunların hepsi razı oldular. Mervan-ı Har, Tanrı’nın peygamberinin vefat ettiğini duyunca mektup göndermiş. (Mektup da der): “Tanrı’nın peygamberi dünyadan göçmüştür.

---

¹⁹⁸ marvân-ı har kötü karakterli biri olduğu için eşek lakaplı olarak kullanılmıştır. Eşek Mervan anlamındadır.

35a

Şimdi Medine'ye gitmeme izin var mıdır?" Eba Bekir Sıddık dedi ki: "O kişiyi Tanrı'nın peygamberi fitnelikten sürüp Medine'den çıkarmıştır. Daha uzaklara gitsin." Şöyle rivayet etmişlerdir: Tanrı'nın peygamberinin (vefatından) altı ay sonra Anne Fatma vefat etti. Vefatlarından bir gün önce bir rüya gördü. Rüyasında Tanrı'nın peygamberini cennette gördü. Önlerinde yemek varmış ve yemeden oturuyormuş. Fatma dedi: "Ey baba bu yemeği neden yemiyorsunuz?" Tanrı'nın peygamberi dedi: "Ey kızım seni bekliyorum seninle birlikte yiyeceğim." Anne Fatma uyandı. Sabah vakti olmuştu. Abdest alıp namaz kıldı. Namazı bitirince şehzadelerini sevdiler. Elbiselerini ve saçlarını yıkadılar, (saçlarını) taradılar. Ey oğullarım sizler için kim endişelenecek, elbiselerinizi kim yıkayacak ve saçlarınızı kim tarayacak diyip ağladı. O zaman Hz. Ali'ye dedi: "Un alıp getirin." (Hz. Ali), bir nice günlük ekmek

35b

için un getirdi. (Anne Fatma) hamur yoğurup ekmek pişirdi. Şehzadelere ekmek verdi. Hz. Ali, Fatma'nın bu işlerine şaşırıp dedi: "Ey Fatma siz hiç (bu) saatte bu işi yapmazdınız. İbadetten başka işle meşgul olmazdınız. Bugün ne sır gördünüz?" Hz. Fatma dedi: "Ya Ali, bilin ve haberdar olun. Babamdan ayrılalı altı ay olmuştur. Ben de ahiret yolculuğuna çıkacağım. Onun için bu işleri yaptım. Benden sonra kalsalar, onların saçlarını tarayacak, elbiselerini yıkayacak, ekmek yapıp verecek hiç kimseleri olmayacak." Hz. Ali bu sözü işitip ağlayıp perişan oldu. Fatma, "Ey oğullarım hoşça kalın." dedi. Kucaklaşıp ağlaştılar. Şehzadeler ağlayarak dediler: "Ey şefkatli annemiz bizi bırakıp nereye gidiyorsunuz?" Çok ağlaştılar. Bu haldeyken Ali (razhu) da ağladı. Anne Fatma Hz. Ali'ye:

36a

"Bu oğlanlarıma iyi bak, kalplerini kırma. Ben bugün Resullullah'ın yanına gideceğim." diyip vasiyetlerini tamamladı. Ondan sonra öldü. "Biz şüphesiz (her şeyimizle) Allah'a aidiz ve şüphesiz O'na döneceğiz." Bütün sahabeler toplanıp geldi ve gördüler ki şehzadeler başları açık (halde) yas tutup feryat ile: "Ey şefkatli annemiz dedemiz Hz.

Resullullah'ı göresimiz gelince ayrılık ateşini senin mübarek güzel yüzün ile söndürürdük. Şimdi (bundan) nasipsiz kaldık. Bizimle kim yarenlik edecek, halimizden kim haberdar olacak?" diyip ilkbahar bulutu gibi hıçkıra hıçkıra ağlıyorlardı. Bunlara vahşi hayvanlar ve kuşlar (da eşlik ederek) yas tutup feryat ettiler. O gün sanki kıyamet koptu. Feryat edip ağladılar. Hz. Ebu Bekir, bütün sahabeler başları yalın ayakları yalın ağlıyorlardı. Resullullah'ın yadigârı, gözlerinin ışığı bir gün gelip sizi görsek Resullullah'ı görür gibi olurduk. Şimdi nereye gidelim,

36b

kimin yüzüne bakalım, kimin yüzüyle müşerref olalım? Üzülünce kimin yüzünde çare bulalım, diyerek çok ağlayıp yas tuttular. Ebu Bekir Sıddık dedi: "Ben Tanrı'nın peygamberinden duydum (ki) kim kızım Fatma'nın namazına gelip namaz kılarsa sorgusuz sualsiz cennete girecek demişti." Halk, Fatma'nın namazını kılalım dediler. Fatma'yı Hz. Ali'nin kendisi yıkadı. Bu karışıklık sadece Hz. Ali'yeydi. Hala hiç kimsenin kendi karısını kendisinin yıkaması uygun değildir. Hz. Fatma'yı tabuta koydular. Hz. İmam Hasan ve İmam Hüseyin dedi: "Ey saygıdeğer baba, cenazenin dört köşesi var üç köşesini üçümüz tutarsak bir köşesini kim tutacak." O vakit bir ses geldi: "Siz endişelenmeyin, taşıyacak olanlar var." Bu sesi işitince cenazeyi kaldırdılar. Cenaze havaya uçtu. Halk şaşırды ve de (halk cenazenin) koyulacağı yerde hazır olduğunu gördüler. Fatma'yı defnettiler. Hz. Ebu Bekir Sıddık,

37a

"Fatma'nın cenazesini hazırlayın namazını kılalım" dedi. Yaygara kopardılar. Müminlerin Emiri, "Fatma, bana benim namazıma hiç kimse gelmesin, edepsizlik yapmasın diye vasiyet etti." dedi. Sahabeler öfke ile: "Fatma'nın cenazesini kılıp ondan sonra (da) defnederiz." diyip yaygara kopardılar. Hz. Ali'ye, "Halk cenazeye (katılmak için) ısrar ediyor, razı olmuyorlar." dediler. Hz. Ali zırh giyip, ellerine gürz aldı. Benimle kim karşılaşacak, diyip bekledi. Hiç kimse (karşısına) çıkamadı. Ebu Bekir Sıddık dedi: "Ey sahabeler geri dönün. Ben Tanrı'nın peygamberinden duymuştum. Ali, hangi gün başına miğfer giyip eline zülfikar alsa doğudan batıya kadar herkes toplansa

(onunla) baş edemez.” Hepsi geri döndü. Husumet aradan kaldırıldı. Şöyle rivayet etmişlerdir: Hz. Ebu Bekir Sıddık halife oldu. Bir gün hasta olup yattı. Bütün sahabeler toplanıp görmeye geldiler.

37b

İbni Abbas, “Ey halife, Resullullah hasta olup yatınca halifeliği size verdi. Siz kime vereceksiniz?” diye sordu. Ebu Bekir Sıddık yüzünü Hz. Ömer’in tarafına çevirip dedi: “Ya Hattab oğlu ben size verdim. Bu işe sizden makamlı biri yok.” Yüce Allah’ın kullarına doğru davranın diyip vasiyetlerini tamamladıktan sonra öldü. “Doğrusu biz Allah’a aidiz ve kuşkusuz O’na döneceğiz.” Ebu Bekir Sıddık iki defa halife oldu. Ebu Bekir Sıddık’ı Medine’ye defnettiler. Şöyle rivayet etmişlerdir: Hz. Ömer halife olunca dünyanın dört bir tarafına mektup gönderdi. Zengbar vilayetine, doğu ve batıdaki vilayetlere mektup gönderdi. Liderler, İslam’a gelip boyun eğsinler. Eğer gelmezlerse ve iman etmeyi kabul etmezlerse kendilerini öldürüp oğullarını ve kızlarını esir alacağım diye mektup gönderdi. Mektubun ulaştığı insanlar İslam’a gelip boyun eğdiler. İslam çok güçlü oldu. Doğu ve batı illerine, İran, ve

38a

Arap illerine İslam; Hz. Ömer’in zamanında aşikâr oldu. Hz. Ömer, Kâfirleri İslam’a çağırmak vilayetlerini Müslüman yapmak için Arap askerini Rum’a gönderdi. İslam askeri Kisra¹⁹⁹ ile savaşa girdi. Kisra’nın askerini yendi. Kisra’nın bir oğlunu ve iki kızını esir aldılar. Oğlunun adı Hürmiz, kızının adı Şehribanu diğer kızının adı Nuşbanu’ydu. Çok güzellerdi. Çeyizleri çoktu. Kendileriyle getirdiler. Hürmiz’e iman et, dediler. Hürmiz iman etmeyi kabul etmedi. Hürmiz’in başını kestiler. Kızlara imanı arz ettiler. Kızlar, “Biraderimizi öldürdünüz bizi de öldürün.” diyip iman etmeyi kabul etmediler. Kızlar (da tam) öldürülecekken Hz. Ali geldi. Hürmiz, iman etmedi, öldürdük, dediler. Hz. Ali öfkeleni. Birini öldürmeden (önce biraz) sabretmek gerek,

---

¹⁹⁹ İran Hükümdarları için kullanılan unvan.

dedi. Hz. Ali dedi: “Bu kızları bir kimseye verelim. O kimse (İslamı) öğretsin sükûnet ile iman edeceklerdir.” Hz.

38b

Ömer kabul etti. Şehribanu ile Nuşbanu’yu Ümmü Seleme’ye verdiler. Ümmü Seleme canıgönülünden hürmetle bakar, nasihatler verirdi. Nice zaman sonra yumuşak yumuşak nasihatler verdi. Cehennem ile korkutup cennet ile müjdeleyip imana (doğru) yol gösterdi. Şehribanu ile Nuşbanu iman ettiler. Hz. Ömer işitince mutlu oldu. Hz. Ömer dedi: “Ya Ali gelmeseydiniz bu ikisi ziyan olacaktı.” Hz. Ömer, bir sahabeyle çok hediye gönderdi. Ümmü Seleme ve o kızlara verilen hediyeleri getirip Ümmü Seleme’ye verdi. Hz. Ömer; Ümmü Seleme’ye o kızlara nasihat versin, onları evlendirelim, dedi. Ümmü Seleme, Hz. Ömer’in verdiği hediyeleri kızlara getirip gönüllerine merhem sürdü. Nice zaman sonra kızlara, “Ey kızlarım sizler benimle (bir ömür) geçmez öyle ki Hz. Fatma’nın, Resul (a.s.)’la geçmediği gibi. Hz. Ali’ye verdiler. Siz de vilayetinizden misafir olup geldiniz.

39a

Size de bir mahrem olsa nasıl olur?” dedi. Bu söz kızlara zor geldi. Kızlar ağladılar ve dediler: “Ey saygıdeğer annemiz, siz bu sözü söylemeyin! Uygun değildir.” Ümmü Seleme dedi: “Ey kızlarım, iman etmeyi kabul ettiniz! Bu sözümü de kabul edin.” Kızlar dediler: “Öyleyse malımızın tamamını bize geri gönderip versinler. Biz (de) kime varırsak cehizimizle birlikte varalım (ki) biz de değerli olalım. Hürmetimiz eksik olmasın. Biz padişah çocuğu olduğumuz için bize çok hazırlık gerek.” Ümmü Seleme, Hz. Ömer’e birini gönderdi. Bu kız kendisini *nisbetni* (?) kabul etmek için cehizlerini şart koşar. Hz. Ömer, Sad Vakkas’a dedi: “O kızların cehizleri nedir?” Sad Vakkas dedi: “Büyüğünün üç yüz devesi, küçüğünün iki yüz devesi Beytül Mal yerinde bulunmaktadır.” Hz. Ömer hepsini mükemmel bir şekilde yükletip gönderttiler. O kızlara selamet ulaştırıp verdiler. Kılına bile zarar vermeden kızlara ulaştırdılar. Hz. Ömer, Ümmü Seleme’ye bir kişi gönderdi (ki) kızlardan sorsun

39b

selamet ulaştı mı, diye. Ümmü Seleme kızlardan sordu: “Çeyizleriniz selamet ulaştı mı?” Kızlar mutlu olup bize selamet ulaştı, dediler. Hz. Ömer’e bütün Medine halkı dua etti. Kızlardan sordular: “Kimi seçersiniz?” Bir ev üstüne perde çeksinler, biz perde içinde oturalım. Onlar birer birer geçsin. Büyük küçük hangisini beğenirsek (onu) kabul ederiz. Sonunda öyle yaptılar. Kızlar ellerine lal ve cevherler alıp oturdular. Sahabeler küçük büyük hepsi güzel elbiseleriyle birer birer geçtiler. Kızlar perde içinde görüp oturdular. Hz. Ömer, padişaha yakışır şekilde elbise giyinip geldi. Kızlar, “Bu kimdir?” (dediler.) Ümmü Seleme dedi: “Bu Hz. Ömer’dir. Tanrı’nın peygamberi, ‘Ömer Müslümanlar ile övünür, Müslümanlar da Ömer ile övünür.’ diye söylemiştir. Hz. Ömer dine girene kadar İslam işi aşikâr olmamıştı.” Şehribanu, “Doğru mu söylüyorsunuz?” dedi. Biraderimi öldürdüğü için biraderimin ayrılık acısı çok olur. Onu kabul edemem, dedi. Ondan (sonra) Osman geldi.

40a

Şehribanu, “Bu kimdir?” diye sordu. Ümmü Seleme dedi: “Hz. Osman’dır. Dört halifeden biridir. Çok utangaçtır. Sahabeler arasında ondan zengini yoktur.” Şehribanu dedi: “Doğru mu söylüyorsunuz? O çok utangaç biridir. Yıl, ay geçer ehlibeyti ile konuşmazmış. Onu da kabul etmem.” Ondan sonra (bir) usta binici geldi. (Şehribanu): “Bu kimdir?” dedi. Ümmü Seleme dedi: “Bu kırmızı yüzlü Hz. Ali’dir.” Şehribanu dedi: “Hz. Fatma’nın eşi olduğu için kabul etmem. Kıyamet günü yüzlerine bakamam.” Ömer Sad geldi. Şehribanu sordu: “Bu kim?” Ümmü Seleme dedi: “Bu Ömer Sad’dır. Arap ordusunun komutanıdır.” Şehribanu dedi: “Doğru mu söylüyorsunuz? Benim biraderimi onlar tutup aldı. Bizleri de onlar esir alıp getirdi. Onu da kabul etmem.” Ondan sonra uzun boylu, (insanı) sarhoş edecek (kadar güzel) bir kişi padişaha yakışır şekilde giyinip geldi. Şehribanu sordu: “Bu kim?” Ümmü Seleme dedi: “Haydar’ın yeğenidir. Bunun adı Malik Ejder’dir.” Şehribanu dedi: “Bizim memleketimizi işte bu yıktı. Bunu da kabul etmem.” Ondan sonra güzel yüzlü

40b

(bir) yiğit geldi. Şehribanu sordu: “Bu kim?” Ümmü Seleme dedi: “Halid ibni Velid.” Şehribanu dedi: “Bunu da kabul etmem.” Ondan sonra Zübeyr ibni Avvam ve Harb ibni Abdullah ve Sa’d ibni Esved ve İmad ibni Hasir ve Kaka ibni Eşfa ve Hafz ibni Yemeni ve Haşim ibni Hutbe ve Mir ibni Haris bütün sahabeler birer birer geçtiler. Herbirine bir kusur buldu. Ondan sonra Haşimoğulları sülalesinden bir yiğit, Ümmeyye oğulları sülalesinden de bir yiğit ileri çıktı. Haşimoğulları sülalesinden şehzade İmam Hasan ibni Aliyyü’l Murtaza, Ümeyyeoğulları sülalesinden Yezid ibni Muaviye geldi. Yezid (a.l.) ben önce çıkacağım, dedi. Çok tartıştılar. Sonunda Hz. Ömer’in yanına götürdüler. Hz. Ömer, “Hasan önce çıksın.” dedi. Sonunda İmam Hasan önce çıktı. Resul (a.s.)’ın sarığını taktı, Burak’ına bindi amber kokulu saçlarını yanlarına (doğru) saldı. Dolunay gibi (güzel) olup selvi boyuyla salınarak yürüdü. Yüzünde ışıklar dolaşıyordu. Kükreyen aslan gibi öne çıktı. Şehribanu sordu: “Bu kimdir?” Ümmü Seleme dedi: “Bu parlayan ay

41a

ve amber saçan Fatma-yı Zehra’nın gözünün nuru, Aliyyü’l Murtaza’nın meyvesi, Hazreti Muhammed Mustafa’nın torunu yani adı İmam Hasan’dır.” Şehribanu dedi: “Doğru mu söylüyorsunuz? Lakin çok eşi vardır. Ben misafirim (onların) kinini ve cefasını kaldıramam.” Lanetli Yezid ile Şehzade İmam Hüseyin atlarını kamçılادılar. (İmam Hüseyin) lanetli Yezid’in önüne geçti. Şehribanu güzel yüzlü bir yiğidin geldiğini gördü. Dolunay gibiydi. Amber kokulu saçlarında ışıklar dolaşıyordu. Güneş utancından bakamıyordu. (İmam Hüseyin) bu haliyle geldi. Ümmü Seleme, Şehribanu’ya dedi: “O peygamber denizini, cevher madenini, o önde gelen usta biniciyi, Doğu’nun ve Batı’nın hocasını gördün mü?” (Şehribanu, lal ve mücevherleri) Şehzade İmam Hüseyin’in başına saçtı.” Ümmü Seleme, Şehribanu’ya, “Mübarek olsun.” dedi. Lanetli Yezid bu durumu görünce şaşırıp kaldı. Düşmanlık tohumu hanedana yayıldı. Lanetli Yezid, “Ben önce çıksaydım Şehribanu lal ve mücevherleri benim başıma saçacaktı.” diyip kin tutmaya ve kıskanmaya başladı. Cahil, ulu Tanrı’nın takdirini ve kime (nasip) ettiğini anlamadı.

41b

Hiz. Ömer ve bütün sahabeler mutlu olup dediler: “Acayip derecede soylu bir kızmış (ki) böyle kısmeti elde etti.” Ondan sonra bütün sahabeler toplanıp Ebu Hureyre’yi vekil kılıp (Şehribanu’yu) Şehzade İmam Hüseyin’e verdiler. Şehzade İmam Hüseyin’e Düldül’ü tutup verdiler. Şehzade İmam Hüseyin süvari oldu. Hiz. Ayşe-yi Sıddık Tanrı’nın peygamberine hürmet edip yedi defa şehzade İmam Hüseyin’in üzengisini öpüp geri döndü. Düldül’ün yularını Hiz. İmam Muhammed Hanefiyye tuttu. Arkalarından Hiz. Ömer, Hiz. Osman, Hiz. Abbas Abdurrahman cümle sahabeler atlandılar. Bütün yiğitler toplanıp geldiler. Şehribanu ile birlikte çok (sayıda) mazlum geldi. Medine halkının mazlumları Anne Fatma’yı anıp çok ağlaştılar. Ne yazık ki Hiz. Fatma (ve) Tanrı’nın peygamberi yaşıyor olsalardı oğullarının mutluluğunu göreceklerdi. İlkbahar bulutu gibi hıçkıra hıçkıra ağlaştılar. O gün göklerin kapısı açıldı sahabeler arasına amber

42a

ve çiçek saçıldı. Yer gök arasındaki dünyaya güzel kokular yayıldı. Şehribanu’nun tahtını Ümmü Seleme’nin evinde hazırladılar. O tahta lal ve mücevherler saçıp iyi dilekte bulundular. Tahtının birinci köşesini Hiz. Ömer kaldırdı. Dördüncü köşesini Hiz. Hasan kaldırdı. Saygıyla birkaç adım götürdüler. Ondan sonra Hiz. İmam Hanefiyye kaldırdı. O gün bu tahta Hiz. Ali iyi dilekte bulundu. Biner biner lal ve mücevherler saçtı. Medine’nin fakirleri zengin oldu. Ondan sonra Şehribanu’yu Hiz. İmam Hüseyin’in saraylarına aldılar. On gece gündüz iyi dileklerde bulundular. Ondan sonra Hiz. Ömer pek çok vilayete İslam ordusunu gönderdi. Adaletle vilayeti yönetti. Hiz. Ömer (razhu) dokuz yıl halifelik yaptı. Şehribanu’nun kızkardeşi Nuşbanu’yu Hiz. Ebu Bekir Sıddık’ın oğluna verdiler. Adı Muhammed’di. Hiz. Ömer, ömrünün sonlarında birisi tuttuğu köleyi Hiz. Ömer’e şikâyet edip dedi: “Bu kölem aldığım ücretin karşılığını bana vermedi.”

42b

H. Ömer dedi: “Bu kölenin bir hüneri var mı?” Efendisi dedi: “Değirmen ustasıdır.” Ömer, “Ey köle günde on miskal altın efendine vermen gerek.” diye hükmetti. Bu sözden (dolayı) bu köle kin tutmaya başladı. H. Ömer’in yürüdüğü yolları bekledi. Bir gün H. Ömer’le karşılaştılar. H. Ömer, “Bana bir değirmen yapıp ver.” dedi. Köle, “İyi olur.” dedi. Köle nice zaman sonra seherde H. Ömer’i mescide gittiği yolda bekledi. H. Ömer’in karnına bıçak sapladı. H. Ömer bayılıp düştü. Sahabeler işitince toplandılar. Hekim alıp geldiler. H. Ömer’in karnını dikti. H. Ömer kendine geldi. Hekim dedi: “Namaza eğilirseniz, dikişleriniz sökülür (ve) ölürsünüz.” H. Ömer: “Bir namaz kalıncaya kadar ölsem daha iyi.” diyip kalktı. Namaza durdu. Eğilince dikişi söküldü. H. Ömer’in karnı (dışarı) çıktı. H. Ömer öldü.

43a

Ravza²⁰⁰’da bize yer var mı, diye H. Ayşe-yi Sıddık’ın yanına birini gönderdiler. Ayşe-yi Sıddık, “Bir kişiye yetecek yerden fazla yer yok. Yer olsa izin verenim.” dedi. Hazreti Ömer ölürse nereye gömeriz diye düşündüler. H. Ömer, “Ben ölünce beni tabuta koyup H. Resullullah’ın Ravza’larına götürün. Namazımı kılın. Ravza’nın kapısı açılırsa izin verildiğini anlayacaksınız.” dedi. H. Ömer öldü. Sizden sonra halife kim olsun? Dediler. O vakit Haşimoğulları sülalesi (ve) Ümeyyeoğulları sülalesi oradaydılar. H. Ömer, “Eğer H. Osman olsun dersem Ali’nin zoruna gider. Eğer H. Ali olsun dersem Osman’ın zoruna gider. Benden sonra hepiniz toplanıp karar verirsiniz.” diyerek H. Osman’a bunları vasiyet edip dedi: “Sen halife olursan imaret işini Ümeyyeoğullarına verme.” H. Ali’ye, “Sen halife olursan Haşimoğullarına

43b

verme.” diye vasiyet ettikten (sonra) öldü. “Doğrusu biz Allah’a aidiz ve kuşkusuz O’na döneceğiz.” H. Ömer’i yıkayıp namazlarını kılıp tabuta koydular. Ravza’ya götürdüler.

---

²⁰⁰ H. Muhammed’in kabri.

Ravza'dan benim dostumu bana getirin diye bir ses geldi. Gördüler ki Ebu Bekir Sıddık'ın sol yanında kazılmış halde bir yer duruyor. Ömer'i oraya defnettiler. Ravza'nın dışından Hz. Ömer ile Hz. Ebu Bekir Sıddık'ın görüşüklerini gördüler. Tanrı'nın peygamberi hayattayken Hz. Ebu Bekir Sıddık'tan daha faziletli biri yoktu. Şöyle rivayet etmişlerdir: Hz. Ömer vefat ettikten sonra etrafa adam gönderdiler. Altı ay (boyunca) asker, Medine'de toplandı. Bu altı ay içinde halifelik hiç kimseye tayin edilmedi. Her ne zaman bir olay olsa sahabeler aralarında anlaşarak çare bulurlardı. Hz. Osman, Hz. Ali Abbas ve Abdurrahman İbni Avf, büyük sahabeler toplanıp dediler: "Hz. Resullulah vefat ettikten bu zamana kadar on iki yıl

44a

olmuştur. İki yıl altı ay Ebu Bekir Sıddık halife oldu. Altı ay içinde hiç kimseye bu tayin edilmedi." Ümeyyeoğulları sülalesi, Hz. Osman'a münasiptir, dedi. Haşimoğulları sülalesi, Hz. Ali'ye münasiptir, dedi. Tartışmalar çok oldu. Amr ibni As sahabeler arasında kadıydı. O dedi: "Sağ ve sol taraftakiler Hz. Resullullah'ın zamanından kalan kişilersiniz." Amr ibni As, "Ebu Bekir Sıddık, Ömer (razha)'yı halife yapınca söz olmadı. Hz. Ömer sizler benden sonra anlaşın diyip halifeyi tayin etmedi. O sebepten çok dedikodu oldu. Beş kişiden başka layık kimse yoktur." dedi. Zübeyr ibni Avvam Abbas: "Biz Hz. Ali'yi uygun görüyoruz." diyince Zübeyr İbni Avvam Abbas; Amr ibni As, Abdurrahman İbni Avf'a bakıp dedi: "Sizler ne diyorsunuz?" Muaviye, "Biz Hz. Osman'ı uygun görüyoruz." dedi. Amr ibni As dedi: "Bu sözler size kaldı. Ne diyorsunuz?" Hz. Ali dedi: "Halifelik

44b

Hz. Resulullah'a, Hz. Ebu Bekir Sıddık'a, Hz. Ömer'e vefa göstermedi. Ben kabul etmiyorum. İnsanları dinin emrettiği iyi ve doğru şeyleri yapmaya teşvik edip; dinsizlikten vazgeçirmekle meşgul olup ayırmam kıyamet günü azab çekerim." Hz. Osman dedi: "Ali kabul etmedi ben de kabul etmiyorum." Amr ibni As dedi: "Bir gün izin verin. Kendi cemaatleri ile görüşsünler. Sabah cevap versinler." İzin verdiler. Akşam Haşimoğulları sülalesi Hz. Ali'nin yanına gelip dedi: "Sabah Hz. Osman kabul

kılmam diyecek.” Ümeyyeoğulları sülalesi Hz. Osman’ın yanına gelip dediler: “Eğer Hz. Ali kabul etmezse, siz (de) kabul etmeyin. Yine Hz. Ali’ye mazeretler bulun. Dirlik için kabul etmediğinizi söyleyin. Bizler Hz. Ali’ye söyleyelim. Siz sessiz kalın hepimiz size iyi dileklerde bulunalım. Siz (de) kabul edin.” diye anlaşıp geldiler. Muaviye, Amr ibni As’a dedi: “Eğer Hz. Ali halife olursa mülk içine müdahale ederim. Ondan sonra başka vilayetlere hiç kimsenin el uzatmasına izin vermem. Eğer Hz. Osman

45a

halife olursa ona bir mülke razı oluruz. Ondan başka vilayetler size kalır.” Amr ibni As dedi: “Sizler sessiz kalın bu işi ben hallederim.” Bu vakit Hz. Ali geldi. Sahabeler Hz. Ali’ye dedi: “Size sımsıkı bağlanamadık. Siz kabul edin düşmanlarınız elinizin altında olsun.” Hz. Ali dedi: “O gün kabul etmedim bugün nasıl kabul ederim.” Ondan sonra Hz. Osman’a dediler: “Sabahleyin yine Hz. Ali’ye yine arz edeceğiz. Kabul etmezse siz de kabul etmeyin başka bir vilayetten halife getirip koyarız (diyerek) yaygara koparırsınız. Siz sessiz kalın. Hz. Resullullah’ın mübarek yüzük mühürlerini sizin elinize takalım. Ondan sonra hiç kimse kınayamaz.” diye anlaştılar. Sabahleyin yine toplanıp geldiler. Amr ibni As memleket yüzüğünü yine dirlik için Hz. Ali’ye arz etti. Hz. Ali bunların casusluğunu anlamadılar. Kabul etmiyorum, dedi. Hz. Osman’a dediler: “Siz olun.” Hz. Osman (da) yine kabul etmedi.

45b

Amr ibni As: “Hz. Resullullah’ın mübarek yüzüğünü memleket halifesiz olur mu?” diyip zorla Hz. Osman’ın ellerine taktı. Hz. Osman sessiz kaldı. Ümeyyeoğulları Hz. Osman’ın başına para saçıp sevindiler. Bütün sahabeler iyi dilekte bulundular. Haşımoğulları sülalesi mertebe kaybetti. Büyük sahabelerdi. Memleket hiç kimseye vefa göstermez. Hz. Ömer’in (adı) bakidir. Tanrı’nın peygamberi, “Ondan sonra kargaşalar çok olacak.” demişti. Şöyle rivayet etmişlerdir: Hz. Osman halife oldu. Dünyanın dört bir tarafına mektup gönderdi. Şam’ın halifeliğini Muaviye’ye verdi. Ümeyyeoğulları sülalesindeki her bir kişiye bir memleket verdi. Şam’ın nahiyeleri çok

genişti. *anıñ mu ‘āviyeniñ uluǵluǵı*²⁰¹ Hz. Ömer’in zamanında bin yedi yüz yerde minber dikildi. Her cuma günlerinde bin yedi yüz hutbe okurlardı. Hz. Ömer, Hz. Osman’a halife olursanız Ümeyyeoğulları sülalesine hiç vilayet vermeyin, diye vasiyet edip buyurmuştu.

46a

Sonunda Osman halife oldu. Hz. Ömer’in vasiyetlerini unuttu. Bütün vilayetleri Ümeyyeoğulları sülalesine verdi. Cuma günü minbere çıkıp hutbe okudu. Namazı bitirdikten sonra sahabeler kavga ettiler. Hz. Resullullah’ın minberi üç basamaklıydı. Üstteki basamakta Hz. Resullullah hutbe okurdu. İkinci basamakta Hz. Ebu Bekir Sıddık hutbe okurdu. Üçüncü basamakta Hz. Ömer hutbe okurdu. Siz halifelige ulaşınca Hz. Resullullah’ın yerinde hutbe okuyarak küstahlık ettiniz. Saygısızlık ettiniz, diyip çok kınadılar. Hz. Osman, “Ey sahabeler beni kınadınız. (Ama) benim sizlere (bir) arzım var söyleyeyim: ‘Hz. Resullullah üstteki basamakta hutbe okudu, Ebu Bekir ikinci basamakta, Hz. Ömer üçüncü basamakta. Eğer sıraya uysam bana sıra yerde gelecekti. İslam’a hakaret olacaktı. Resullullah’ın sahabelerinin vaktinde İslam çok güçlüydü. Şimdi İslam

46b

zayıflamıştır. İslam’a saygı yerinde olsun, Hz. Resullullah’ın şeriatlarına saygı duyulsun diye üstteki basamakta okudum.’ ” diyince bu söz bütün sahabelere hoş geldi. Ondan sonra Hz. Resullullah’ın yerinde hutbe okumak gelenek kaldı. Hz. Osman’ın zamanında kıtlık oldu, yemek değerli oldu. Fakir çok sıkıntı çekti. Hoş Salebe diye bir sahabe vardı. Acayip derecede dindardı. Hz. Resullullah’ın mescidinden çıkmazdı. O çok fakirdi. Resullullah’ın huzuruna zekât (olarak) koyun, keçi getirdiler. Hz. Resullullah hepsini fakirlere hediye etti. O maldan bir hasta oğlak kaldı. Onu hiç kimse almadı. O oğlağı Salebe’ye verdi. Salebe o oğlağa eliyle dokununca (oğlak) iyileşti. Bereket verdi.

---

²⁰¹ Bu ifade olayın akışında uygunluk göstermemektedir. Dolayısıyla fazla veya yanlışlıkla yazıldığı düşünüldüğü için çeviride gösterilmedi.

Çok malı oldu. Cemaate gelmez (sadece) Cuma'ya gelir oldu. Bir yıldan sonra Tanrı'nın peygamberi bir sahabeye Salebe'nin koyununun zekâtını çıkar diye buyurdu. O Sahabe gidip zekâtı istedi. Salebe, "Bir

47a

hasta oğlak vermiştiniz geri göndereyim." diyip öfkelenildi. Zekâtı (almaya) gelen sahabeler dedi: "Tanrı buyruğu ile geldik. Zekât istiyoruz." Ulu Tanrı şöyle buyurmuştur: "Namaz kılın ve zekâtı verin." Kırk koyundan bir koyun; yirmi beş deveden bir deve yavrusu, otuz evden bir ev zekât olarak verilir. Salebe dedi: "Bir oğlaktan başka bir şey vermeyeceğim." Çok zengindi. Ondan sonra pişman olup malının zekâtını getirdi. Hz. Resullullah kabul etmedi. Salebe mutsuz olup geri döndü. Önceden güvercin mescidi derlerdi. Şimdi cehennem güvercini oldu. Hz. Resullullah'ın zamanında (Salebe'den) zekât almadılar. Ebu Bekir Sıddık'ın zamanında almadılar, Hz. Ömer'in zamanında almadılar. Hz. Osman'ın zamanında kıtlık oldu. Fakirlere nafaka olsun diye zekât alıp fakirlere verdiler. Arap halkı Osman'a kötü sözler söylediler. Hz. Resul'un almadığı yerden zekât aldınız. Mervan-ı Har'ı, Tanrı'nın peygamberi fitnelikten bir günlük yere kovdular. Hz.

47b

Ebu Bekir Sıddık üç günlük yere kovdular. Hz. Ömer sekiz günlük yere kovdular. Sonunda Osman yanında sakladı, dediler. Arap halkı toplanıp yaygara kopardı. Siz Hz. Resullullah'ın sözlerini reddettiniz. Hz. Resullullah Mervan-ı Har'ı fitnelikten kovmuştu. Sizin onu getirmeniz öyle iyi değildir, dediler. Hz. Osman dedi: "Karşı çıkmadım. Ben getirmedim kendisi geldi. Kendisi gelen kişiyi geri göndermeye utandım. İkincisi yakın akrabamdır. Üçüncüsü o ki ben ibadetle meşgul olunca yurt işi (hakkında) bilgi veriyor. Tüccar bir kişidir." Hz. Resul sizin kadar bilmiyor (muydu ki. Öyle olsaydı) onu kovmazdı? Bunu seçebilecek (iradeniz) vardı, dediler. Hz. Osman on yıl halifelik yaptı. Hz. Osman'a Mısır'dan biri gelip Mısır'ın yiğidini şikâyet etti. Yine (başka) yiğitler de şikâyet ettiler. Hz. Osman dedi: "Kimi istersiniz?" Mısırdan gelen

kişiler dedi: “Ebu Bekir Sıddık’ın oğlu Muhammed’i isteriz.” Hz. Osman Ebu Bekir’in oğlu Muhammed’i

48a

Mısır’a gönderdi. Mührü basıp Muhammed’in hükmünden çıkmasınlar, dedi. Muhammed Mısır’dan gelen kişi ile birlikte gitti. Hayırsız, bedbaht, uğursuz, melun, köpek, soysuz Rafizi Mervan-ı Har; Ebu Bekir Sıddık’ı (kendisini) kovan kişiye içinde (kin) tutuyordu. Onun nesli halife olunca dünyadan yok olsun ulu Tanrı’nın takdiri buydu. Hz. Osman, tuvalete girdiğinde Hz. Resul’ün mübarek yüzük mührünü elinden çıkarıp yatakta koyup girerdiler. Bedbaht Mervan-ı Har fırsatını bulup mektup yazdı: “Ebu Bekir’in oğlu Muhammed’i Mısır’a hâkim tayin edip gönderdik. Sabah ulaşıya geceye, gece ulaşıya sabaha koymasınlar.” diye yazdı. Hazreti Osman’ın yüzük mührünü basıp Muhammed’in arkasından gönderdi. Bu kişi saklanarak gidiyordu tesadüfen Muhammed’in askerleriyle karşılaştı. Bunları görünce saklandı. Bunlar bizi görünce niye saklandın. Biz Müslüman’ız diyerek tutup Muhammed ibni Ebu Bekir’in huzuruna getirdiler. Sorguya çektiler. Söyledikleri zıt çıktı. Muhammed buyurdu. (Üzerini) aradılar, bir yazı çıktı. Hazreti Osman’ın mührü

48b

basılı ve böyle işaret koyulduğunu gördüler. Hz. Osman’ın hükmü, “Bekir’in oğlu Muhammed’i Mısır’a hâkim tayin edip gönderdim. Sabah ulaşıya akşama; akşam ulaşıya sabaha bırakmasın, öldürsünler.” şeklindeydi. Muhammed bu notu işitince öfkeleni. Ben Osman’a beni böyle öldürecek kadar ne günah işledim, diyip geri döndüler. Muhammed ibni Bekir’in kabilesi toplandı. Haşimoğulları sülalesi cemaati de bunlara tabi olup dönüp gelip Hz. Osman’ın kapısında toplanıp beklediler. Hz. Ali’nin, Tanrı’nın peygamberinin Ravzaları’na gidip itikâfa girdiğini söylediler. Ramazan ayının onuydu. Hz. Ali’ye, Muhammed ibni Bekir önder olup Hz. Osman’ı öldürecek diye haber verdiler. O gün Hz. Ali’ye iki şey olmuştu. Biri itikâfa girmişti, biri (de) Tanrı’nın peygamberi fitneler çok olacak. Hz. Osman’ın kavgasına çıkma, diye vasiyet etmişti. O

sebeple kendisi çıkmadı. Hz. şehzade İmam Hasan ve İmam Hüseyin'i çıkardılar. Hz. Osman'ın sarayını

49a

korumak ve hiç kimse zarar vermesin diye Şehzade İmam Hasan ve İmam Hüseyin gelip Hz. Osman'ın sarayının kapısında beklediler. Şehzadeler görürler ki Haşimoğulları sülalesi cemaatinin her biri eline balta almış bekliyorlardı. Hz. Osman gitti kâfir oldu diye tellal çağırttılar. Ya şehzade, iki âlemin servetleri, yani İmam Hasan ve Hüseyin sizler uzak durun. Bizler girip Hz. Osman'ı öldüreceğiz, dediler. Şehzadeler, “Biz yaşadığımız sürece Hz. Osman'ın öldürülmesine izin vermeyiz. Boşuna konuşmayın. Tanrı'nın peygamberinin Zinnureyn'i asla dinden dönmez onu öldüren kâfir olur.” dediler. Ne kadar çabaladıysalar da baş edemediler. Kavga topluluğunun büyükleri dedi: “Ey şehzadeler bize izin verin biz girip Hz. Osman'la konuşalım.” Şehzadeler, “Biz yaşadığımız sürece izin vermeyiz.” dediler. Bu söze razı olmadılar. Hazreti Osman'ın kilitsiz

49b

sarayının arkasından delerek girdiler. Hz. Osman oturmuş Kuran okuyordu. Bu ayete gelmişti. Tanrı şöyle buyurmuştur: “ O takdirde artık onlara karşı Allah sana yeter; O, işitendir, bilendir.” Hz. Osman şehit oldu. “Doğrusu biz Allah'a aidiz ve kuşkusuz O'na döneceğiz.” Hz. Osman'ı evden çıkardılar. Musalla taşının üzerine koydular. Hz. Osman'ı hiç kimse gömmeyecek diyip tellal çağırttılar. Hz. Osman'ın ölüsü toprak üzerinde yedi gündüz yedi gece kaldı. Medine'nin içindeki köpekler toplanıp Hz. Osman'ın ölüsünü korudular. Hiçbir şeyin ağzı değmedi. Yedi günden sonra Hz. Ali, itikâftan çıkınca Hz. Osman'ın ölüsünü gördü. Şimdi namazını kılıp defnedelim, dedi. Halk dedi: “Biz Hz. Osman'ın ölüsünü Müslümanların ziyaretgâhına koymayız.” Tartışmalar geçti. Sonunda koymadılar. Hz. Ali dedi: “Öyleyse Baki Mezarlığı'na gömelim.” Onu da kabul etmediler. Sonunda o fitneciler dediler: “Sarayının içine gömelim.”

50a

Hız. Ali çare bulamadı. Bu söze razı olup dedi: “İyi, sizler nereye gömelim diyorsanız oraya gömelim.” Sonunda Osman’ın kendi sarayına gömdüler. Şöyle rivayet etmişlerdir: Ondan sonra Hız. Ali, halife oldu. Her vilayete imaret için birini gönderdi. Dünyayı kendi isteğine göre yönetti. Hız. Ali, halife olduğu için uğursuz, bedbaht, melun, köpek, hayırsız, soysuz Rafızı, fitne çıkaran Mervan-ı Har korkup Şam’a kaçtı. Muaviye bu haberi işitti. Mervan-ı Har gelince (onu) ağırıp sorguya çekti. Mervan-ı Har, Muaviye’ye, “Haşimoğulları sülalesi, kavga edip Hız. Osman’ı şehit etti. Hız. Ali halife oldu.” diyince Muaviye fkelen-di. Hız. Osman vefat etmiştir. Halifelik Hız. Ali’ye değil bana geçmelidir, dedi.  yüz asker topladı. Şam vilayeti çok geniş olduğu için sahabelerin çoğu Şam’daydı. O sahabeler toplanmışlardı. Ayşe-yi Sıddık Şamlıy-

50b

-dı. Muaviye, (ona) göz kulak oluyordu. Ayşe-yi Sıddık Muaviye’yi biraderi olarak görüyordu. Muaviye; Ayşe-yi Sıddık’ı, ileri gelen bütün sahabeleri huzuruna çağırıp halifelik bana da geçer, dedi. Sahabeler, “Ya Muaviye, niçin size halifelik geçer?” diye sordular. Muaviye dedi: “Bir gün Tanrı’nın peygamberi (bana) ya halife beri gelin demişti. İşte bu delil ile söylüyorum.” Ve yine dedi ki: “Hız. Osman vefat etmiştir. Halifelik Hız. Ali’ye değil bana geçer.” Asker toplayıp Medine’ye geldi. Bundan önce böyle büyük (bir) ordu olmamıştı. Bu büyük ordunun geldiğini Emir’e dediler: “Muaviye, Hız. Osman vefat etmiştir. Halifelik Hız. Ali’ye değil bana geçmelidir diyip büyük (bir) orduyla geliyormuş. Ne çare bulacağız.” Hız. Ali, bu haberi duyunca düşündü: “Ne acayip iştir. İslam askerine ok atmak uygun değildir, eğer ok atmazsak (da) bu fitne, memleketi harap edecek. İkincisi (de) Medine’nin geçimi Şam’la sağlanır. Şam’la düşman olursak insanlar

51a

yiyeceksiz nasıl yaşarlar?” Hız. Ali’nin gönlüne bu endişe dştı. İkincisi (de) bu ki Tanrı’nın peygamberi, Hız. Ali’ye, “Muaviye size düşman olursa onunla savaşmayın. Onlara nasihat edin. Ne zaman sizlere kastederlerse o zaman savaşın. O savaşta

ölecekler.” demişti. Ama İmam Hasan ve İmam Hüseyin Hz. Ali’ye gidip gelip dediler: “Saygıdeğer baba bize izin verin Muaviye ile konuşalım.” Bu söz üzerine Muaviye; Amr ibni As, Tavf ibni Kenane, Şam ibni Utbe ibni Safvan’ı, Hz. Ali’ye elçi gönderdi. Bunlar, gelip Hz. Ali’ye selam verdiler. Bu selama cevap verip dedi: “Sizler de Muaviye’ye yardımcı olmak için mi geldiniz?” Onlar, “Ya Ali sizin aranızda barış sağlamaya geldik. Savaşa razı değiliz.” dediler. Hz. Ali dedi ki: “Doğru mu söylüyorsunuz? İyilik için gelseydiniz bu kadar büyük (bir) orduyla gelmezsiniz. Doğruyu söyleyin, Muaviye ne düşünüyor?” Amr ibni As dedi: “Tanrı’nın peygamberinin Ravza’sını ziyaret etmek için geldi. Bir

51b

sözü (de) bu ki Hz. Osman vefat etmiştir. Halifelik Hz. Ali’ye değil bana geçer diyerek geldi. (Ayrıca) Muaviye; Ali’ye söyleyin benim biatımı kabul ederse geri dönerim, kabul etmezse geri dönmem, savaşırım, dedi. Hz. Ali dedi: “Muaviye’ye söyleyin Hz. Osman’ın kavgasında ben yoktum. İtikâftan çıktığımda Hz. Osman’ı öldüreni bulamadım. Eğer bulsaydım kısas bana düşerdi. Halifelik (onun) hakkıdır. Hz. Tanrı’nın peygamberi, (ona) halife demişse doğrudur. (Kendisi) Şam’a halife oldu.” Bu cevapları vererek elçileri geri gönderdi. Sabahleyin Haşimoğulları askerlerini topladı. Yetmiş bin er çıktı. Medine’den çıkıp çöle gitsinler, diye buyurdu. Bütün askerler çıkıp Ab-ı Alef denilen yerde konakladılar. Hz. Ali’nin askeri birbirine görünürdü. Muaviye, Medine halkına kıtlık olsun diye yemek satmamalarını buyurup tellal çağırttı. Muaviye her gün sahabelere güzel, lezzetli yemekler verirdi. Bu sebepten Ali’nin askerlerinden

52a

sahabeler Muaviye’nin huzurunda yemekler yiyip gelirlerdi. Namazlarını Ali ile kırlarlardı. Ali’nin askerleri, arpa ekmeğini bulamayıp öleceğiz, dediler. Bir gün Muaviye dedi: “Ey sahabeler benim yanımda türlü türlü yemekler yersiniz. Namazı Ali ile kırsınız.” Ebu Hureyre dedi: “Ey Muaviye senin yemeğin bol, Ali’nin ise hürmeti bol. Halifelik (onun) hakkıdır.” Muaviye sessiz kaldı. Bu asker altı aydır geri dönmedi. Muaviye’nin askeri bir gün gelip Ali’ye, “Ne savaşıyorsun ne de biat ediyorsun yoksa

korkuyor musun?” diye kötü sözler söyledi. Tanrı’nın peygamberi, “Ya Ali, Muaviye kavgasına karışma!” dediği için Hz. Ali kötü sözlere sabredip kötü sözleri işitmezden geldi. Hz. Ali’nin askerleri bölük bölük ayrılıp bir tarafa gittiler. Bir parçası (da) Muaviye’ye katıldı. Hz. Ali ile birlikte yetmiş kişi kaldı. Muaviye’nin askerleri, Hz. Ali’ye, “Niye savaşıyorsun. Savaşmaya gücün yoksa niye başını alıp gitmiyorsun?” diye kötü sözler söylüyorlardı. Şehzadelerin bu

52b

sözlere dayanamayıp ağlayarak Hz. Ali’nin huzuruna gelip (dediler): “Ey saygıdeğer baba, bu sözlere bizim (dayanacak) gücümüz yok. Bize izin verin, şavaşalım. Hz. Resullullah size Esedullah (Allah’ın Aslanı) derdi.” İşte bu durumu söylediler. (Hz. Ali), şehzadelerin çabalarını görünce onların başlarını koynuna alıp dedi: “Ey oğullarım ağlamayın ulu Tanrı’nın hakkı (için) sabahleyin atlanalım. Zülfikarı elime alacağım. Şam askerini öyle öldüreğim ki âlemlerin Tanrı’sına hoş gelecek. Müslümanlar haksız yere ölmesinler diye sabrettim.” Haşimoğulları sülalesine, Hz. Ali sabahleyin savaşçı oldu diye haber geldi. Hepsı toplanıp geldiler. Haşimoğulları sülalesine dediler: “Sizler (de) sabahleyin gelin Muaviye’yi askeri ile birlikte yenilgiye uğratalım. Tanrı nasip ederse sizler seyredin. Sabahleyin Muaviye’nin askerinden nakkare²⁰² nefir²⁰³ kerrenay²⁰⁴ zil sesleri geldi. Muaviye’nin askerleri hazırlandılar. Sıra sıra olup savaş yerine gelip durdular. Hz. Ali sabah namazını kılıp Hz. Nuh peygamberin asasını eline aldı.

53a

başına Resullullah’ın sarığını giydi. Hz. Nuh peygamberin asasını demirle bağlanmıştı. Tarihte o asanın ağırlığının bin batman olduğunu söylemişlerdi. Hz. Ali, Düldül’e binip bu asa ile bu itleri öldürmek için Muaviye’nin askerlerine yöneldi. Muaviye on bin kişi

²⁰² Nakkare, davula benzer bir tür çalgı.

²⁰³ Nefesli bir müzik âleti.

²⁰⁴ Eski nefesli bir saz çeşidi.

ile saldırdı. O gün öyle büyük (bir) savaş oldu (ki) sanki kıyamet koptu. O asa ile onların başına vuruyordu. Hepsini vurup perişan etti. Oğulları; şehzade İmam Hasan, İmam Hüseyin ve İmam Muhammed Hanefiyye (Hz. Ali'nin) arkalarından girdiler. Şamlıları çok öldürdüler. Muaviye'nin askerlerini sağdan sola, soldan sağa kestiler. O askerler ile birlikte Ayşe-yi Sıddık (da) vardı. Şehzade İmam Hasan ve İmam Hüseyin'i görünce şaşırdı. Hz. Resullullah'a benziyorlar, diyip perişan oldu. Resullullah'ın güzel yüzünü gördüm (diye de) çok sevindi. Onlar kim diye sordu. Onların İmam Hasan ve İmam Hüseyin olduğunu, söylediler. O

53b

vakitte şehzadeler, Ayşe-yi Sıddık'ı görüp dediler: "Utanmaz mısınız? Hz. Resullullah'ın eşi olduğun halde torunlarına eziyet edersin." Ayşe-yi Sıddık, "Muhammed Resullulah size ey gözümün nurları derdi." diyip ağladı. Ondan sonra Hz. Ali yetişip geldi. Başına yeşil örtü bağlayıp eline değnek alıp geldi. Muaviye dedi: "Resullullah, hangi gün Ali başına yeşil örtü bağlayıp ellerine değnek almışsa o gün Ali'den çok korkmanız gerekir. Doğudan batıya kadar bütün halk toplansa (onu) yenemez demişti." Muaviye bu sözü hatırlayınca korktu. Hz. Ali değnek ile Ayşe'yi öldüreyim, dedi. Ayşe, ağlayarak Resullullah'ın hanedanının hakkı ve hürmeti için el çek, dedi. Hz. Ali geri döndü. Muaviye'nin kırk bin askerinden yedi bin askeri kaldı. Hz. Ali'nin elinde yok oldular. Çok ganimet aldılar, feragat ile Medine'ye geri döndüler. Sahabeler, Muaviye ile Hz. Ali'nin huzuruna gelip dediler: "Biz aranızda uzlaşma sağlamak için geldik. Tanrı'nın

54a

kulları haksız yere ölmesin." Hz. Ali, "Sizler nasıl uygun görürseniz öyle olsun." dedi. Sahabeler dedi: "Öyleyse Hz. Osman'ın verdiği Şam vilayetini Muaviye'ye verin. Onun dışındaki vilayetlerin hepsi sizin olsun." Hz. Ali, "Osman'ın zamanında nasılsa öyle olsun." dedi. Sonunda Muaviye Şam'a, Hz. Ali Medine'ye geri döndü. Irak, İran, Yemen halkı Hz. Ali'ye teslim oldu. Nerede düşman varsa yok ettiler. Bazen Freng bazen de Rum vilayetlerine giderlerdi. Şöyle rivayet etmişlerdir: Hz. Resullullah, dört halife ve bütün sahabeler ile birlikte mescidin önünden geçiyorlardı. Mescidin içinde bir

oğlan uzanmış ağlıyordu. Bütün sahabeler bu oğlanın ağlamasına dayanamayıp ağladılar. Hz. Resullullah tebessüm etti. Çeharyarlar ve sahabeler dediler: “Ya Resullullah biz bu oğlanın ağlamasına dayanamıyoruz.” Hazret tebessüm etti. Tanrı’nın peygamberi dedi: “Bu oğlan şu maksatla ağlar; biri beni alıp büyütsün. Ben,

54b

(beni) alacak (olan) o kişiyi şehit edeceğim, der.” Çeharyar ve sahabeler Hz. Resul’dan bu sözü işitince almadılar. Hz. Ali çok yardımseverdi. Her ne yapacaksa bana yapsın diyerek alıp baktı. Adını Abdurrahman İbni Mülcem koydu. Hz. Ali, yedi yıl halifelik yaptı. Abdurrahman çocuk olunca Hz. Ali, Abdurrahman’a atlara bakma (işini) verdi. Hz. Ali, Abdurrahman’a Hâricîlere (karşı) savaşmasını buyurdu. Abdurrahman Hâricîlerden (kılıç) aldı. Abdurrahman bir kılıç alıp Hz. Ali’nin önüne koydu. Hz. Ali almadı. Abdurrahman tenhada dedi ki: “Ya Ali, bu kılıç bir dinar altına alındığı (gibi) yine bin dinar altın değerinde altın suyuna batırılmıştır. Bu kılıç gibi kılıç Arap içinde bir ya da iki tane vardır. Ne diye almazsınız?” Hz. Ali arkasını dönüp dedi: “Ben ne diye alayım bir gün gelecek sen kendi muradın için bu kılıcı bana karşı kullanacaksın.” Abdurrahman bu sözü işitince bayıldı. Bir zaman sonra kendine geldi. Ya Emir, eğer Hazretlerine malum olduysa ve olay benden meydana gelecekse

55a

emredin bir kişi elimi bağlayıp beni recmetsin ya da iki kolumu kessin. Kendi diyarımdan ümit kesip huzurunuz mübarek güzel yüzünüzü görmek için toprak üzerine uzanmayı karar verip geldim. Benim gönlümde (size karşı) bir zerre (de olsa) kırgınlığım yoktur, dedi. Perişan olmuştu. Hz. Ali dedi: “Şeriat, böyle demez. Biri günah işlemediği sürece onu öldüremeyiz. Ezelde olmuş işte asla bir aksi olmaz. Tanrı (a.c.)’den bana öyle haber vermiştir. Asla aksi olmaz.” Abdurrahman birinin kızına âşık oldu. (Ancak) o kız bir kişiye nikâhlanmıştır. Abdurrahman: “Zorla alacağım.” (dedi). Kızın babası ve annesi Ali’nin huzuruna gelip dedi: “Ya Ali bu kızım bir kişiye nikâhlıdır. Abdurrahman, zorla alacağım, diyor, biz ne yapacağız?” Hz. Ali Abdurrahman’dan öyle mi diye, sordu. Abdurrahman: “Evet.” dedi. Hz. Ali, şeriat ile

ayırmak gerek diye hükmetti. O bedbaht kin tutmaya başladı. Bir gün Abdurrahman at sulamaya gitti. O yerde bir revak vardı. O revakta bir

55b

ay yüzlü kız vardı. Onun aksi suda göründü. Abdurrahman o kıza âşık oldu. Kızın annesi vardı. Abdurrahman atını eve bırakıp geri dönüp geldi. Revakın altına gitti. Kızın annesine, “Bu kızını (bana) ver.” dedi. Kızın annesi, “Veririm ama bir şartım var. Nasıl (yerine) getirirsen getir, veririm.” dedi. Abdurrahman sordu: “Ne şartın var?” Kızın anası, “Ali’yi öldürürsen kızımı sana veririm.” dedi. O bedbahtın önceki kini daha da arttı. İyi olacak dedi. Abdurrahman kızın annesine dedi: “Fırsatını bulduğum bir gün bu işi yapacağım, diyip süre belirledi.” Hz. Ali rüyasında Tanrı’nın peygamberini gördü. Resul (a.s.) dedi: “Ya Ali zamanı gelmedi mi bizi gelip görseniz. Biz sizin güzel yüzünüze hasretiz.” Tanrı’nın peygamberi hayattayken Ali’ye demişti: “Bir gün olacak evden çıkıp gideceğinde eteğin kapıya sıkışacak. Beslediğin keçi susacak. O zaman şehitliğe erişme vaktinin geldiğini anlayacaksın.” Bir gün Ali evden çıkarken eteği kapıya sıkıştı. Keçileri

56a

sustu. Hz. Ali vakit geldi, Abdurrahman ne zaman kılıç saplayacak, diye düşündü. Abdurrahman bir gün şehzadelere dedi: “Hz. Ali’ye sorsanıza ona kılıç ne zaman tesir eder?” Bir gün şehzadeler babalarından sordular: “Kılıç size ne zaman tesir eder?” Hz. Ali dedi: “Ey oğullarım bu söz, söz değil. Söyledikten sonra pişman olur, hayıflanırsınız.” Şehzadeler, söyleyin diye ısrar ettiler. Hz. Ali dedi: “Ey evlatlarım ne zaman namaza dursam, bütün organlarım titreyip ter içinde kalır. O zaman kıl bile batsa tesir eder. Namazımı böyle korku, istek ve zevkle kılarım.” Şehzadeler, Abdurrahman’a söylediler: “Namaza durunca bütün organları ter içinde kalır. O zaman kılıç tesir eder.” Hz. Ali, Kufe’nin cuma mescidinde kuşluk namazını kılayım, diye durmuştu. Görür ki bir kişi başına kılıç koyup yatmıştır. Hz. Ali, “Kalk mescid yatılacak yer

56b

değil, ibadethanedir.” diyip namaza meşgul oldu. O bedbaht Abdurrahman’dı. Henüz fırsatını buldum başka zamanda gücüm yetmez, diyerek Abdurrahman, Hz. Ali’yi öldürdü. Hz. Ali şehit oldu. “Doğrusu biz Allah’a aidiz ve kuşkusuz O’na döneceğiz.” Hz. Ali’nin kerameti mescit kapısında gerçekleşti. Abdurrahman, Hz. Ali’yi öldürdüler diye feryat etti. Şehzadeler, bu kavgayı işitip geldiler. Mescidin kapısı açılınca Hz. Ali’nin şehit olduğunu gördüler. Mihraba kan saçılmıştı. Hacılar Kufe’ye gittiklerinde o kanı görürler. Abdurrahman’ı yakaladılar. Hz. Ali, oğullarına, “Resul (a.s.)’ın kefenlerinden bir parça almıştım. Onu bana kefen yapsınlar, Şehzadeler başlayıp namazımı kılsınlar ondan sonra Mekke tarafına baksınlar. Bir peçeli, bir beyaz deveyle varıp gelecek. Beni o deveye yükleyip koyuversinler. Beni defnetmek o deveye yüklemektir. Kıyamet gününe kadar böyle kalacağım. Ondan sonra

57a

oğullarım Kufe’de durmayın. Medine’ye yerleşin. Dedenizi ziyaret edin.” diye vasiyet etti. Birisi (?) İmam Muhammed Hanefiyye’ye, “Benimle birlikte Mekke’ye gelin, oraya yerleşin.” dedi. Her birini bir tarafa buyurdu. (Hz. Ali’nin) (?) Bir küçük oğlu vardı. Son derece dindar biriydi. Ona da benimle gel, dedi.” Sonra (Hz. Ali’nin) (?) başka oğlanlarına dedi: “Farklı yerlere gidersek düşmanlar (bize) zarar veremez. Onun için sizlere farklı yerlere gitmenizi buyurdum.” Sonunda Hz. Ali’yi yıkadılar. Kefene sardılar. Tabuta koydular. Namazın kılınacağı yere koydular. Şehzade İmam Hasan’a uyararak namazı kıldılar. Mekke tarafından bir beyaz deveyi peçeli bir Arabi getirdi. Hz. Ali’yi deveye yüklediler. O bedevi varıp Mekke tarafına gitti. Nice adım gitmişti (ki) şehzadeler, “Bu nasıl bedevidir. Babamızın naaşını nereye götürüyor? Kıyamet günü babamızın naaşını bu bedeviden isteyip alalım.”

57b

diye koşarak bedevinin önünü kestiler, (ona) dediler: “Nasıl bedevin sen babamızın naaşını nereye götürüyorsun? Bize kendini niçin göstermiyorsun?” Arabi sesini çıkarmadı. Şehzadeler yine dedi: “Ey Arabi kendini göster. Kıyamet günü babamın cenazesini senden isteyip alacağız.” O Arabi yüzünden peçesini aldı. Hz. Şehzadeler, (O

Arabi)'nin Hz. Ali'nin kendisinin olduğunu gördükleri zaman kayboldu. Şehzadeler yas tuttular. Abdurrahman'ı hazırladılar ve kılıç ile kestiler. Bir kez daha yaralayalım, dediler. Kufeliler dediler: “Abdurrahman, Ali'yi bir kez yaralamıştı. Siz de bir kez cezalandırın iki kez yaralarsanız uygun olmaz.” Hz. Ali'nin oğulları feryat edip dediler: “On sekiz oğuluz her birimiz bir kez yaralayacağız.” İmam Muhammed Hanefiyye kılıç alıp dedi: “Her kim (Abdurrahman'ı) koruyacak olursa karşısında beni bulur.” Kufeliler kaçtılar. Şehzadeler kılıç ile başını kestiler, başı on bir adım uzağa gidip düştü.

58a

Şehzadeler, Kufelilere dediler: “Eğer sizlere karşı bir kusur işlediyseniz bağışlayın.” Kufeliler dediler: “Ya şehzadeler babanız bu vilayete Arabistan'dan misafir gelip yerleşmiştir. Sizlere başımızın üstünde yer veririz, diyip çok saygı gösterdiler. Şehzadeler razı olmadılar. (Hz. Ali'nin) Medine'ye gidin diye vasiyet etti, dediler. Biz Medineye gideceğiz, dediler. Sonunda Kufeliler alttan almanın yararlı olmayacağını anladılar. Bu memleketi kime bırakıp gidiyorsunuz, (dediler). Şehzadeler dediler: “Sizler kendi aranızdan uygun birini seçersiniz.” Şehzadeler ehlibeytlerini alıp Medine'ye (doğru) gittiler. Medine'ye ulaşınca Medine halkı şehzadeleri karşıladılar, saygıyla Medine'ye alıp girdiler. Şehzadeler (s.a.v.)'in Ravza'sını ziyaret ettiler. Şöyle rivayet etmişler. Hz. Şehzade halife olunca o sahabeler canıgönülden biat ettiler. Kubeys ibni Sad, Abbadi Ensar (ve) hepsi kırk bin kişi (olmak üzere) biat ettiler. Hz. Ali'nin şehit olduğu

58b

(haberi) Şam'a ulaştı. Altmış bin kişi Irak tarafına gittiler. Şehzade İmam Hasan kırk bin kişi ile Abdurrahman'ın menzilinde konakladılar. Musul şehrinde bir Hâricî vardı. Şehzade İmam Hasan'a çok hizmet etmişti. Onun menziline vardılar. Bunlardan önce Yezid, (Hâricî'ye) biriyle öldürücü zehri ayarlayıp göndermişti. (Hâricî'ye) çok (sayıda) köle verdi. Bu öldürücü zehri bir çaresini bulup İmam Hasan'a versin, dedi. Bu Hâricî dünya malı için ahiret saadetinden mahrum kaldı. Şehzade İmam Hasan orada konakladı. (Hâricî) çok hizmet etti. Sonunda zehri şerbete katıp verdi. O zaman

(Şehzade İmam Hasan) fenalaştı, (Şehzade İmam Hasan)'ın boğazı ağrıdı, hasta oldu. O gece Muhammed Resullullah'ı şefaathçi kıldı. İyileşti. Üç defa o zehirden verdi (ve) her tarafı ağrıdı. Ne olduğunun farkına vardı. Bu dünyanın vefasızlığını, devecinin inançsızlığını hatırlayınca çok perişan oldu. Her tarafı ağrıdı. Dua etti. İyileşti. O deveci şaşırıp kaldı. Bu olayı

59a

anlatan mektubu Muaviye'ye gönderdi. Üç defa zehir verdim, her defasında da tesir etmedi. Yazı yazıp verdi ki: “Uğraşma, bu öldürücü özelliği olan zehir hazinesinden bir yudum ver. Bir damlası denize damlası su içindeki canlıların hepsi ölmüş olacaktı.” Mektubu götüren kişi kazara yoruldu. Deveden inip bir ağacın altında yemek yedi. Uykusu geldi. Uyudu. Çölden bir aç kurt çıkıp o kişiyi yedi. Deve ağaca bağlı kaldı. İmam Hasan'ın bir hizmetkârı vardı. Yüz gün kadar hayvan bakıp yürüyordu. Ağacın altına geldi. Ağaca bağlı bir deve ve de bir şişe olduğunu gördü. O şişeyi ve de deveyi getirdi. Şehzade İmam Hasan'ın önüne koydu. İmam Hasan'ın mektubu okuduğunda renginin değiştiğini gördüler. O mektubu halının altına koyup sakince düşündü. Bundan kimsenin haberi yoktu. İmam Hasan'ın mübarek yüzü morardı. Dostları sordular: “Ya İmam o nasıl bir mektup (ve de) şişedir?” Şehzade cevap vermedi.

59b

Dostlar oturmuş Tanrı'nın peygamberinin hadisi ile ilgileniyorlardı. Kubeys İbni Sa'd sessizce elini uzatıp o mektubu alıp okuyunca söğüt yaprağı gibi titredi. Şehzade İmam Hasan'a arz etti: “Ya İbni Resul bana izin verirseniz ben o Deveci'yi sorguya çekeyim.” İmam Hasan, “İstemiyorum. O bana pek çok defa hizmet etti. Şimdi onu utandırmak hoş olmaz. (Onu) bir Allah'a havale ettim.” dedi. Şehzadeden izinsiz Deveci'yi çağırıp aldılar. Sordular ki: “Ey Deveci İmam'ı görmüş müydün?” Deveci dedi: “Pek çok yerde İmam'ın işlerini gördüm.” Kubeys, “Ondan sana ne kötülük geldi.” dedi. Deveci dedi: “O saygıdeğer (kişiden) hiç kötülük görmedim. Aksine şefkat, rahmet, iyilik, cömertlik görmüşümdür.” Kubeys dedi: “Niçin saygıdeğer (kişiye) böyle kötülük yaptın?” O

haydut, yere bakarak inkâr etti. O zaman Kubeys, Deveci'nin Muaviye'ye gönderdiği mektubu, şişeye koyduğu zehri

60a

alıp Deveci'nin önüne koyup dedi: “Ey soysuz senin gönderdiğin mektup değil mi, (yazmışsın ki): ‘Üç kez zehir verdim. Tesir etmedi.’ Yine (de) inkâr ediyorsun.” Bu Hâricî söyleyecek söz bulamadı. Utanıp yere baktı. O zaman Kubeys hizmetkârlarına buyurdu. Bu soysuzu vurup öldürdüler. Murdar canı cehenneme gitti. Ondan sonra o menzilden ayrıldılar yine bir menzile varıp konakladılar. O menzilde bir kör vardı. Son derece hanedan düşmanıydı. Bir asası vardı. O asanın ucuna mızrak (ucu) taktı. O mızrağa zehir sürdü. O asayı alıp namaza geldi. Şehzade İmam Hasan oturmuş birçok ayetlerden, Resullullah'ın bazı hadis (ve) marifetlerinden vaaz veriyordu. Bu kör çok ağlayıp kendisini mürit, muhlis (biriymiş) gibi gösterdi. Ama o kör içinde dinsizlik kemerini ehlibeyt için sıkıca bağlamıştı. Fırsatını kolluyordu. Mescit namazı kılındıktan sonra, İmam Hasan mescidin kapısında durmuştu. O kör asasını aldı. Şehzade İmam Hasan'ın seslenmesi ile birlikte

60b

asanın ucunu İmam Hasan'ın ayağına sapladı. İmam Hasan ayağından *çıkardım*²⁰⁵, dedi. (Ama) olmadı. O kör (İmam Hasan'ın çıkarmakta) zorlandığını anladı. Sonunda dostları gelip kurtardılar. O köre o kadar vurdular (ki) İmam Hasan, “Karışmayın bu, dünyada da ahirette de kördür.” dedi. Ondan sonra bıraktılar. İmam Hasan hasta oldu. O menzilden hemen ayrıldılar, hekim getirdiler. Hekim yarayı görünce ağlamaya başladı. Sordular: “Niçin ağlıyorsunuz?” Hekim dedi: “Bu yaraya zehir tesir etmiştir. Ben ilaç yapamam.” İmam Hasan'a beş defa zehir verilmiş. Bütün herkes dua etti. Tanrı'nın peygamberini şefaathçi kıldılar. İyileşti. Muaviye Şam'daydı. İmam Hasan halife oldu diye ona haber geldi. Muaviye, İmam Hasan'ı görmek için Medine'ye geldi. Şehzade

---

²⁰⁵ uçratıp (?) alay problemlili fakat kesin olmasa da bağlama uygun şekilde anlam verilmeye çalışıldı..

İmam'a başsağlığı diledi. Muaviye'nin güzel (bir) kızı vardı. Onu şehzade İmam Hasan duymuştu. İmam Hasan'ın dört yüz hatunu

61a

vardı. Sahabelerden birçok kişiyi gönderdi. Muaviye dedi: "İmam Hasan, Şam'ın halifeliğini bana verirse ben bu isteğini kabul ederim. Tamamen vermese de bir yıllığına versin. Ben de kızımı vereyim." İmam Hasan'ın dostları bir yılı kabul etmediler. Altı aylık (halifeliğe karşılık) Muaviye kızını İmam Hasan'a verdi. Muaviye, Şam'a geri döndü. Bütün memleketi kendi isteğine göre yönetti. Haşimoğulları sülalesi, İmam Hasan'ın bu işine razı olmadılar. İmam Hasan son derece sözünü tutan biriydi. Pek çok ay geçti. İmam Hasan, sarayına (gelerek) yine halife oldu. Muaviye yine Şam'dan İmam Hasan'ın sarayına geldi. Muaviye saygın biriydi. İkincisi İmam Hasan'ın kayınbabasıydı. Muaviye kapıda Sofa'nın baş tarafını seçip oturdu. İmam Hasan Sofa'nın kenarında oturdu. Muaviye İmam Hasan'a dedi: "Halifeliği yine bana verin. Bu altı ay içinde otuz bin sandığı altın yapıp vereceğim. Bu otuz bin altının yarısını eve harcasanız, (diğer) yarısını da hizmetçilere ve tüccarlara verirsiniz.

61b

Kalanını her tarafa kervan yürütürsünüz." İmam bu söze öfkeleni. Otuz bin altını pazardaki fakir, zavallı dullara verin, diyip gönderdi. Hizmetkârı kızıl altını alıp çıktı. Pazardaki dullara verdi. Muaviye dedi: "Sakalı çok (olan) kişi ahmak olur diye doğru söylemişler. Ahmak olmasanız bunca kızıl altını boşa harcamazdınız." İmam Hasan dedi: "Ey Muaviye benim annem Anne Fatma'dır. Senin annen ise Hind kâfiridir. Bu ayeti işitmedin mi? 'Güzel memleketin bitkisi rabbinin izniyle (güzel) çıkar; kötü olandan ise faydasız üründen başka bir şey çıkmaz.' Yani yağmur suyu temiz yerlere düştüğünde bitki yetişir. Temiz olmayan yerlere düştüğünde ise çoraklaşır. Hiçbir nimet susuz yetişmez. Senin kişiliğin çoraktır. Güzellik eken güzellik biçer. Bilin ki çorak yerde sümbül yetişmez. Kötünün gözüne güzel görünmez." Bu söze Muaviye darıldı. Şam'a geri döndü. Altıncı kez Yezid Şam'dan zehir ayarladı. Mervan-ı Har'a gönderdi. Elbette bu işte gafil olmasın. Hemen bu işi halledip benim gönlümü hoş etsin.

62a

Ben ona her ne isterse vereceğim diye yazı yazıp bir casusla gönderdi. Casus getirip melun, köpek, hayırsız, soysuz, Rafizi Mervan-ı Har'a verdi. Mervan-ı Har o vakit ne çare bulsam da halletsem diye endişelendi. Medine'de Esvine diye bir kadın vardı. Herkese laf taşırdı. O kadının gitmediği yer yoktu. Mervan-ı Har bu kadını bulup sordu ki: "Ey Esvine İmam Hasan'ın evine gider misin?" O kadın dedi: "Giderim." Mervan-ı Har sordu: "İmam Hasan ile aranda kaçgöç var mı? Hasan ile tanışıklığın var mı?" Esvine, "Tanışıklığım var." dedi. Mervan-ı Har, "Sana (bir) sırrım var, kimseye söylemeyeceğine yemin edersen sana söylerim." dedi. Esvine yemin etti. Mervan-ı Har, Yezid'e mektup yazıp gönderdi. Esvine'yi dünyaya melike yaptı. Kendisiyledir. Şam, Irak, Rum, Horasan, Tebriz, Yemen hepsi sizin buyruğunuzda olsun. İmam Hasan'ın ne şehri (ne) memleketi ne de hizmetkârları var. Bu işi yapacaksa çabuk olsun. Bu zehri şerbete ya da yemeğe

62b

katıp versin. Gece gündüz bu işin arkasında olsun, diyip sözünü bitirdi. Esvine zehri alıp çıktı. Huzuruna gitti. Ama Medine içinde o mazluma Esmâ da derlerdi. O mazlum zehri alıp Hz. İmam Hasan'ın evine geldi. Esmâ, İmam Hasan'ın evine geldi o zamanda saadet yuvasında oturdular. Esmâ dedi: "Ya İmam, Medine içinde hurma meydana çıkmıştır. Getireyim mi?" İmam, "Git." dedi. Bu bedbaht bir kucak getirdi. Bir kısmına öldürücü zehir kattı. Zehirli olanları kendisi biliyordu. Getirip İmam Hasan'ın önüne koydu. İmam dedi: "Ya Esmâ bu hurmayı ikimiz birlikte yiyelim." Her defa iki hurma yerdiler. Bu bedbahtın kendisi bildiği için zehirsiz hurmayı yedi. İmam Hasan hangi hurma (denk) geldiyse (onu) yedi. Yedi (tane) zehirli hurmayı yedi. Mübarek gönülleri hasta oldu. O vakit Tanrı'nın peygamberini şefaatçi kıldılar. İyileşti. Şöyle rivayet etmişlerdir: Şehzade İmam Hasan beş defa zehirlendi (ve) iyileşti.

63a

Ondan sonra İmam Hasan'ın mübarek aklına bir şey geldi. Şöyle rivayet etmişlerdir: Medine'de bir sahabe vardı. Adı Abdullah Ensari'ydi. Ebiha adlı güzel bir kızı vardı.

Onun güzelliği Şam'da meşhur olmuştu. Yezid o kızı işitince Ebu Hureyre'yi gönderdi. (Kızı) istemeye Medine'ye geldi. Tanrı'nın peygamberinin Ravza'sını ziyaret etti. Oradan çıkıp İmam Hasan'ın yanına gidip görüştü. İmam Hasan dedi: "Ya Ebu Hureyre ne için geldiniz?" Ebu Hureyre dedi: "Tanrı'nın peygamberinin Ravza'sını ziyaret etmeye geldim. İkincisi (de) Abdullah Ensari'nin kızını Yezid'e istemeye geldim." İmam Hasan dedi: "Benim dostumun kızı bana münasip olur mu?" Ebu Hureyre dedi: "Sizin de sözünüzü söyleyeyim" Sabahleyin kızın babasının evine gitti. Selam verip girdi. Kızın babası nereden geliyorsunuz? dedi. Ebu Hureyre dedi: "Tanrı'nın peygamberinin sahabelerinden biriyim. Adım Hureyre'dir." Kız bu yaşlı kişiden kaçmadı. Ebu Hureyre kızı görünce

63b

Meyleyip dedi: "Kız evlenme çağına gelmiştir. *Nisbet* (?) olup evlenmez mi?" Kızın babası dedi: "Münasip (bir) eş olmadığı için bekler." Ebu Hureyre önce kendisini arz etti. Kız dedi: "Babamın yerindesiniz (benim için) uygun değilsiniz. Gelmiş böyle söz söylüyorsunuz." Ebu Hureyre dedi: "İki kişiden söz getirdim." Kızın babası, söyleyin kimlerdir, (dedi). Ebu Hureyre dedi: "Biri Şam padişahının oğlu Yezid'dir." Biri kimdir, dedi. Onu söylemem, dedi. Eğer onu söylersem Yezid'in işi olmaz, dedi. Kız atası, kimdir, dedi. Ebu Hureyre dedi: "Dünya ve ahiret istiyorsanız şehzade İmam Hasan'dır." Kız akıllıydı. Toprak dünyaya ne itibar diyip İmam Hasan'ı kabul ettim, dedi. Ebu Hureyre, "Müjdesini verin. Ya İmam Hasan kız sizi kabul etti." dedi. İmam Hasan (kıza çeyiz) elbiselerini verdi. Kızı İmam Hasan'a nikâhlayıp verdiler. İmam Hasan'ın eşlerinin birinden doğan bir oğlu vardı. (Bu olay) ona acayip (derecede) zor geldi. Yezid'e mektup gönderdi. Sana istenen kızı İmam Hasan'a

64a

verdiler, dedi. Bu bedbaht bu mektubu görünce perişan oldu. Şehribanu'yla evlenme kini ile halifelik kini vardı. Kini daha da arttı. Bu olayla üç kini bir oldu. Yezid, Mervan-ı Har'ı çağırıp dedi: "Ey Mervan-ı Har babam Muaviye'nin tedbir alıcısıydın. Bu işe tedbir almayacak mısın? Nereye ayak bassam, o işime engel olur." Mervan-ı Har

dedi: “Ben Medine’ye gideceğim bu işe tedbir alacağım.” Uğursuz, bedbaht soysuz, murdar, alçak, Rafizi Yezid; kızkardeşine mektup yazıp gönderdi: “Duydum (ki) İmam Hasan sana çok eziyet ediyormuş. Mervan-ı Har’ı gönderdim. İmam Hasan’a nasihat etsin. Eğer nasihata uymazsa Mervan-ı Har’la gönderdiğim zehri ver. Mervan-ı Har, çoluk çocuğunu buraya getirsin.” dedi. Mervan-ı Har mektubu alıp Medine’ye geldi. Medine halkı, “Bu bedbaht, uğursuz, köpek, fitneci soysuz yine ne fitne çıkarmaya geldi diyip üzüldüler. Bunun gelmesi öyle iyi değildir. Tanrı’nın peygamberi Mervan-ı Har’ı fitnelikten sürüp Şam’a göndermişti.”

64b

diye düşündüler. Mervan-ı Har, Yezid’in kız kardeşinin yanına geldi. Yezidin selamını ulaştırıp Yezid’in de hikâyesini anlattı. İmam Hasan’ı kadınlar şikâyet ettiler. Alçak Mervan-ı Har, öyle nasihatler verip barıştırdı. Kadının eksik aklı başından gitti. Akıllılar demişlerdir: “Üç şeyden vefa beklemek (ve) ümit beslemek ahmaklıktır. Bu üç şeyden cefa gelir, vefa gelmez. Biri kadın, biri kılıç biri (de) at.” Mervan-ı Har, Esma’yı bulayım diye çıktı. Gitti Esma’yı buldu, dedi: “Ey Esma elmas zehrini getirdim. Bir çaresini bul.” Esma dedi: “Sürekli (olarak bunu bana) bildiriyorsun. Ben de İmam’ın canına kastettim ama hiç çare bulamadım.” Mervan-ı Har dedi: “Ey Esma hazır ol hemen bu elmas zehrini suya, şerbete ya da yemeğe katıp ver. Bu işin tamamlanması (için tek çare) bu olacaktır. Esma, asla fırsatını bulamam ben, dedi. Onun için gece ve gündüz Hazret’i bekleyip orada olurlardı. Esma, Mervan-ı Har’a dedi. Esma bu elmas zehrini alıp gitti.

65a

(Esma) içinden dedi: “Beni biri görürse şöyle cevaplayacağım: “Nice zamandır İmam Hasan’ı görmedim. Şimdi (dayanacak) gücüm kalmadı. Görmeye gidiyorum. Biri görmezse (de) işimi (halledince) dönerim.” Gitti. Tesadüfen o gün hava sıcaktı. İmam Hasan’ın bütün akrabası hizmetkârdı. Büyük, küçük, köle, hür, erkek, kadın hepsi İmam Hasan’ın ayak ucunda yatmıştı. Uğursuz, bedbaht Esma o zamanda vardı. İmam’ın eşinin uyuduğunu gördü. Uyandırdı. (Mervan-ı Har,) elmas zehrini verdi, getirdim,

dedi. İmam Hasan'ın mübarek başında bir ibrik duruyordu, nişte (de) ağzı kapalı (bir) şişe duruyordu. Bu elmas zehrini (şişeye) koyduktan sonra (şişeyi) nişe (geri) koydu. İmam Hasan'ın eşine nasihat verdi. Vedalaşıp sessizce çıkıp gitti. Hiç kimsenin bu işten haberi olmadı. Birdenbire Şehzade İmam Hasan uyandı. Kız kardeşini çağırıp dedi: “Dedem Tanrı'nın peygamberi, annem Fatma-yı Zehra, babam Ali Murtaza'yı (razhuma) rüyamda oturuyorlardı. Ey

65b

gönülbağlayan oğlum, gözümün nuru evladım çabuk bize kavuşun. Biz senin için bekliyoruz, dediler.” İbrik getirin abdest alıp namaz kılacağım. İbrik getirdiler. Abdest alıp namaz kıldı. Bir zaman sonra ikindi namazı oldu. İkindi namazını (da) kıldılar. Ramazandı. Orucun onuncu günü olmuştu. Akşam namazı oldu. Akşam namazını kıldı. İftara su istedi. Eşi şişedeki elmas (zehirli) sudan koyup verdi. İçince yüzü yeşile döndü. Fenalaştı. Bu ne biçim suydı (ki) boğazımdan geçip bağrıma ulaşınca parça parça etti. O zaman şehzade İmam Hüseyin geldi. Hesaplaşma kıyamete baki kaldı. Ey güzel yüzlü biraderim çok fazla düşmanın arasında kaldınız. Ne yapacaksınız, dedi. İkisi birlikte kucaklaşıp ağlaştılar. İmam Hasan, “Ey biraderim, dedem Muhammed Mustafa'yı, annem Fatma-yı Zehra'yı, babam Ali Murtaza'yı gördüm. ‘Ey evladımız, mutlu ol.’ dediler. Elimden tutarak beni alıp cennete

66a

girdiler. Yerimi gösterdiler. Hurileri ve gılmanları seyrettim. Ondan sonra uyandım. Abdest alıp namaz kıldım. Akşam namazını kıldım. İftara su istedim nişteki şişeden su koyup verdi. İçtim bağrım parça parça oldu.” diyince İmam Hüseyin o şişeyi ben içip bakayım dedi (ve) yere vurdu. (Şişe) kırıldı su yere dökülünce o yerden kaynayarak parça parça yarıklar oluştu. İmam Hasan'ın hastalığı gittikçe arttı. Güneş bir mızrak boyu yükselmişti. Şehzade İmam Hasan yere yıkıldı. Ağzından parça parça geldi. Bir kap tuttular yetmiş parça ciğer düşmüştü. Bir rivayette (de) yüz yetmiş parça ciğer düşmüştü. Güneş yükseldi. İmam Hasan'ın mübarek teni yeşile döndü. İmam Hasan sordu: “Benim rengim ne renk olmuştur.” Cevap verdiler: “Yeşile benzer.” Ümmü

Seleme'ye o şişedeki toprağı açıp baksın diye birini gönderdiler. Ümmü Seleme ağlayarak İmam Hüseyin'in yanına

66b

girdi. İmam Hasan'ın ayaklarını kuçakladı. İmam Hasan, İmam Hüseyin'in yüzünü yüzüne dayayıp çok ağlaştılar. İmam Hasan dedi: “Dedem Muhammed Resullullah'ın dedikleri gerçekleşti.” İmam Hüseyin sordu: “Resullullah ne demişti?” İmam Hasan dedi: “Resullullah bana şöyle demişti: ‘O gün beni alıp miraca götürdüler. Oradaki İslam içindeki halkın hepsinin yerlerini tamamıyla bana gösterdiler. Ama cennetin içinde iki köşk gördüm. Her ikisinin (de) kubbesi vardı. Zümrüt yeşili renkli olanın parlaklığı gözümü kamaştırdı. Diğerinin rengi (ise) yakut kırmızısıydı. Cihan güneşi parlaklığına süs verirdi. O zaman Rıdvan²⁰⁶’dan sordum. Rıdvan cevap vermedi. Hz. Resullullah, ey Rıdvan niye cevap vermedin, dedi. O zaman Cebrail: ‘Ya Resullullah Rıdvan utandığı için cevap vermiyor. O yeşil köşk İmam Hasan'ın yeridir. Onun alameti odur (ki) ahir zamanda

67a

İmam Hasan'a zehir verdiklerinde son rengi yeşil olacak. O kırmızı köşk İmam Hüseyin'in yeridir. Sonunda Kerbela ovasında kılıçla şehit edecekler. Mübarek bedeni kırmızı kana boyanacak.’ dedi. Şimdi o zaman yaklaşmıştır.” İmamoğulları birbirlerinin boyunlarına sarılıp yüzlerini öpüp o kadar çok ağlaştılar. Burada oturan büyük, küçük, erkek, kadın, köle, hür hepsi ağlaştılar. Gökyüzü, yer bu iki şehzadenin halini görünce inlemeye başladılar. Hz. İmam Hüseyin dedi: “Ey kardeşim bu eziyeti size kim yaptı. Bana söyleyin ben onu parça parça edeyim.” İmam Hüseyin dedi: “Ey biraderim hiç kimseden şüphelendiniz mi? Zehri size kim verdi?” İmam Hasan, “O kişiyi öldürmek için mi benden onu soruyorsun?” dedi. İmam Hüseyin, “Evet.” dedi. İmam Hasan, “Şüphelendiğim bir kişi var. O kişi ulu Tanrı'nın gazabına uğrasın. Ulu Tanrı'nın gazabı her şeyden

²⁰⁶ Cennetin kapıcısı olan melek.

67b

büyüktür ve yine benim için bir kişinin öldürülmesini istemem.” diyip söylemedi. İmam Hüseyin sordu: “O kişiyi biliyorsanız bana söyleyin.” İmam Hasan dedi: “Ulu Tanrı bana cenneti nasip ederse ilk önce sen alınmadan ben girmeyeceğim.” İmam Hasan dedi: “Resul’ün neslinden olacağım (ve de) gammazlık edeceğim.” Yine İmam Hasan dedi: “Ey kardeşim dedem Tanrı’nın peygamberi, babam Ali Murtaza ve annem Fatma-yı Zehra gammazlık yapmadılar. Gammazlık nasıl bana münasip olur. Babam Ali ve annem Fatma Mekkelilerin eziyetlerine sabrettiler. Kâfirler Muhammed Resullullah’a kötülük yaptılar. Bunlar (ise) iyilik yaptılar. İmtihan günü peygamberler ve evliyalar gelecekler.” İmam Hasan’ın bir oğlu vardı. Adı İmam Kasım’dı. (İmam Hasan), Ey İmam Kasım senin baban İmam Hüseyin olsun, dedi. İmam Hasan üç yıl halifelik yaptı. Ey kardeşim kızınızı İmam Kasım’a verin ve yine İmam (Kasım)’dan sevgi (ve) şefkatinizi eksik etmeyin, dedi. İmam Hasan, Esma’yı tenhaya çağırıp

68a

dedi: “Ey cefakâr, benden sana bir kötülük gelmemiştir. Benim hakkımda ki bu kadar cebir (ve) vefasızlık nedendir (ki) benim canıma kastetdin. Bunca olanlara (rağmen) akrabalarımın hiç kimseye söylemedim. Merhamet ettim. Senin benim aramdaki işi kıyamete alıp (götüreceğim).” Mübarek yüzünü çevirdi (ve devam etti): “Şimdi git. Bundan sonra muradına ermeyeceksin. Ben biliyorum (ki) senin gönlündeki o muradın, amacın olmayacak.” O bedbaht ağlaya ağlaya çıkıp gitti. Huriler kadehlerin (içinde) cennet şarabını ellerine alıp diyorlar (ki): “Biz sizin için bekliyoruz.” İmam Hasan hurileri görünce bu dünyada durası gelmedi. İmam Hasan, “Ey kardeşim İmam Hüseyin kulağını yaklaştı.” dedi. İmam Hüseyin kulağını yaklaştırdı. İmam Hasan gaibe selam verdi: “Esselamü eleyküm ya Resullullah.” İmam Hüseyin, “Ey kardeşim kime selam veriyorsunuz?” diye sordu. İmam Hasan dedi: “Dedem Muhammed Resullullah, büyükannemiz Anne Hatice buraya gelmiş: ‘Her insan Tanrı rızası için bu dünyada sabrederse ulu Tanrı

68b

o kula helal olan cennet şarabından doyuncak içirir.’ diyorlar.” Yine İmam Hasan, “Ey kardeşim çok fazla Hâricî ve düşman arasında yalnız kaldın.” diyip yüzünü yüzüne dayayıp öpüştiler. Kardeşim (diyerek) kucaklaşıp ağlaştılar. Bu inlemeye bütün vahşi hayvanlar, kuşlar inlemeyerek (eşlik etmeye) başladılar. Gece yarısını geçti. Mübarek gözlerini açtı, İmam Hüseyin’e dedi: “Oğullarım, kardeşlerim, dostlarım, bütün büyük, küçük, erkek, kadın, köle, hür, hizmetkârlar gelsinler.” Hepsi geldi. Hepsini gördü. İbadet ve takvadan vasiyet etti. Vasiyetlerini tamamladı. Dedem Muhammed Resullullah’ın bütün ümmetlerini size emanet ettim, dedi. Kelimeitayyibe, “Allah’tan başka ilah yoktur. Hz. Muhammed onun resulüdür.”; kelimeişehadet, “Şahitlik ederim ki Allah’tan başka ilah yoktur ve yine şahitlik ederim ki Muhammed onun kulu ve elçisidir” getirip öldü. “Doğrusu biz Allah’a aidiz ve kuşkusuz O’na döneceğiz.” Osman’ın yanına defnettiler. Şöyle rivayet etmişlerdir: Ondan sonra şehzade İmam Hüseyin halife oldu. Muaviye’ye

69a

İmam Hasan’ın vefat ettiği, İmam Hüseyin’in halife olduğu haberi geldi. Mektup gönderdi. İmam Hasan günde bin miskal altın alırdı. Ağabeyinin neyiyle durur. İmam Hüseyin, “Ben babamın yeminiyle duruyorum. Ama sen Şam’a razı ol. Başka vilayetlere el uzatma.” diyip gelen elçisini geri gönderdi. Bütün vilayetlere kendi adamlarını vali olarak atadı. Muaviye’nin atadığı valileri görevden çıkardı. İslam vilayetlerini kendi isteğine göre yönetti. İmam Hüseyin dört yarım yıl halife oldu. O yerde Muaviye hastaydı. Bütün devlet erkânını (ve) Mervan-ı Har’ı huzuruna getirtip dedi: “Bu hastalıktan ölürsem mülkü Yezid’e teslim edeceğim. Sen ki Mervan-ı Har herkesten saygınsın. Hiç kimse Yezid’e biat etmezse ben öldüğümde çukur kazsınlar.” (Yezid’e dedi): “Amr ibni As, Tavf ibni Kenane’ye babam (mezara koyulmayı) ikinize vasiyet etmişti de. Onlar beni mezara koysunlar. Çıkacakları zaman başlarına

69b

kılıç alıp çek. Bana biat etmezseniz başınızı keseceğim de. Biat ettiklerinden sonra Amr ibni As'a Mısır'ı ver, Tavf İbni Kenane'ye Horasan'ı ver. (Onların) sana yapacakları (daha) çoktur. Ebu Bekir Sıddık'ın oğlu Muhammed soyludur. Abdurrahman zahittir. Onlara asker toplanmaz. Sana her ne korku ve tehlike gelirse İmam Hüseyin'den gelir. Ondan hazırlıklı ol." Uğursuz Mervan-ı Har'ı, soysuz Rafizi Yezid'e baş vezir yaptı. Vasiyetini tamamlayıp canını teslim etti. Uğursuz, bedbaht Yezid babası Muaviye'ye öyle mezar kazdırdı ki mezarın içinde kazmakta olan kişi elini uzatsa mezarın kenarına ulaşmazdı. Yezid, uğursuz bedbaht Amr ibni As, Tavf ibni Kenane'ye dedi: "Babam bunu ikinize vasiyet etmişti. Onlar saygın kişilerdir. Tanrı'nın peygamberinin yadigârlarıdır. Onların eli benim bedenime değse ulu Tanrı cehennem ateşini bana haram eder. Bana cenneti nasip eder." Amr ibni As, Tavf ibni Kenane; Muaviye'yi mezara koydular.

70a

Çıkacakları zaman alçak, uğursuz Yezid başlarına kılıç çekip geldi. İkisine dedi: "Ey sahabeler! Biat ederseniz iyi, eğer biat etmezseniz başınızı keseceğim." Bu iki sahabe, "Ey Muaviye! Bu iş tamamen senin oyunundur. Yezid'in aklı bu kadarına ermez." diyip ölüsünü teptiler. Çare bulamayıp biat ettiler. Ondan sonra bunları mezardan çıkardı. Memleket tahtına murdar, uğursuz, bedbaht Yezid; annen Hind'in yüzüne vurayım, Rafizi oturdu. Bok yiyen Amr ibni As'a Mısır'ı verdi, Tavf İbni Kenane'ye Horasan'ı verdi. Ondan sonra uğursuz, bedbaht, köpek, hayırsız, soysuz Rafizi Yezid; şehzade İmam Hüseyin'e elçi gönderdi. Babam Muaviye öldü, tahtına ben oturdum. Nasıl olacak. Şehzade İmam Hüseyin bir yıllık halifeliğini verip otuz bin altın alırdı. Sen de halifeliği verirsen hizmetine (karşılık) günde üç miskal altın vermeyi uygun görüyorum. Hiç kusur etme. Eğer kabul etmezsen savaşılmaya hazır ol. Kahtebe İbni Eşfa'yı gönderdi. Murdar, uğursuz bedbaht Yezid'in elçisi

70b

lanetli Yezid'in sözünü İmam Hüseyin'e ulaştırdı. İmam Hüseyin öfkeyle dedi: "Onun gibi ite biat eder miyim? Biraderim kız sebebiyle halifeliği vermişti. O sebepten Haşimoğulları sülalesi horlandılar. Ümeyyeoğulları sülalesi başkaldırdılar. Köpek, hayırsız Yezid, askerinin çok fazla (olmasıyla) mı korkutacak beni. Murdar it gibi babanı it siksin. Asla korkum yoktur." Kahtebe İbni Eşfa dedi: "Öyle yapma bütün vilayetler onun eline bakar. O güçlüdür. Askeri çok gelecek. Medine'de kıtlık olacak. Medine'nin geçimi Şam'la sağlanır. Şam düşman olursa nasıl olacak?" Arap halkı bu sözü işitince üzüldü. İmam Hüseyin'in bedbaht Yezid'le barışmaya gönlü yoktu. Nasıl olacak. Ansızın o pisin askeri gelse Medine'de kıtlık olacak. Muaviye, Ali'ye asker toplayıp geldiğinde altı ay kaldı. O (savaşın) kırıklıklarından arınmadan yine gelirse nasıl olacak? Diye endişeye düştüler. Medine halkı toplanıp İmam'ın

71a

huzuruna geldiler. Uğursuz, hayırsız Yezid'le barışsanız nasıl olur, dediler. İmam Hüseyin kabul etmedi. Bu haber köpek, soysuz Yezid'e ulaştı. Mektup gönderdi. Şehribanu'yu ya da Ali Ekber'i gönder. Bize biat edip geri dönsün yoksa asker hazırlayıp beklesin diye elçi gönderdi. İmam Hüseyin, Ali Ekber'e (bunu) söyledi. (Ali Ekber dedi): "Ey saygıdeğer baba, ne annemin ne de kendimin o itlerin huzuruna gitmesini asla uygun görmüyorum. İmam Kasım'ı göndersek nasıl olur?" (İmam Hüseyin) dedi: "İmam Kasım, beni; babamı öldüren, alçak, uğursuz Yezid düşmanının huzuruna gönderdi, diyip zoruna giderse." İmam Hüseyin dedi: "O alçağın askeri ansızın geldiğinde vilayeti harap edecek." İmam Ali Ekber dedi: "Dedem Hz. Ali'nin dostları olan Irak bölgesine mektup gönderelim. Bize çok fazla asker toplanır. Köpek, hayırsız Yezid'in askeri gelince (de) savaşalım." İmam Hüseyin, Kufe'ye mektup gönderdi. Sizler Müslüman'sınız. Dedem Hz. Muhammed Mustafa'nın dostlarısınız. Uğursuz bedbaht soysuz

71b

Rafizioğlu Yezid, Şam askeri ile birlikte bana kastetmiştir. Ben yalnız kaldım. Sizler yardımcı olacaksınız gelelim diye mektup gönderdi. Müslim İbni Akil'in bir oğlu vardı. Kahtabe adlı oğlunu kendisi ile birlikte götürdü. Medine'ye her gün gelip derdi: “Ya İmam Hüseyin, uğursuz Yezid ile barışmazsanız başka bir vilayete gidin. Uğursuz bedbaht Yezid'in askeri gelmez de eğer gelirse Medine'yi harap eder.” Haşimoğulları sülalesi bu sözü işitince üzüldüler. Dünyaya gelmişlerin işleri daima böyledir. Ulu Tanrı'nın dost kulları daima kaygılı olurlar. Düşmanları dünyada rahat olurlar. Resul (a.s.)'ın hadislerinden malum: “Dünya Müslüman'ın zindanıdır. Kâfir'in de cennetidir.” Bu hadisin anlamı bu dünya müminlerin ve kâfirlerin cennetidir. Müslim ibni Akil'i Kufe'ye alıp girdiler. Kufe'nin beyi köpek Abdullah Ziyad, güvenilmez biriydi. Müslim İbni Akil'i görmeye geldi. Görüştiler. Müslim İbni Akil şehzade İmam Hüseyin'in mektubunu tutuyordu.

72a

Kufelilerin hepsi Ali'nin dostu oldukları için (Müslim İbni Akil'i) görünce mutlu oldular. Kufeliler dediler: “Bin canımız da olsa İmam Hüseyin için feda olsun.” Abdullah Ziyad, melun Yezid'in buyruğuyla (Kufe'de) hâkimdi. Kufeliler Abdullah Ziyad'a dediler: “Sen Hüseyin'i desteklemezsen, seninle bizim aramıza husumet girer.” Ziyad çok korktu. Osman'ı gamı kavgası öldürdü. Bunlara karşı çıkarsam olmaz diye (düşündü). Sizler benim biraderlerimsiniz. Bu gece (bana) izin verin sabahleyin sizlere cevap vereceğim, dedi. Onlar dedi: “Eğer vilayete beylik etmek istiyorsan İmam Hüseyin'e biat edin. Yoksa başka vilayete ya da Yezid'in yanına gidin.” Kufeliler Müslim İbni Akil'in yanına gelip bu sözü söylediler. Hepimiz mektup yazıp İmam Hüseyin'e gönderelim diye anlaştılar. O gece kaldı. Sabah toplanıp Abdullah Ziyad'ın kapısına geldiler. Nerede, diye sordular. Hizmetçisi dedi: “Abdullah Ziyad çok heybetli bir rüya görmüş. Mavi sarık, mavi elbise giyinip ibadethaneye

72b

girdi. İşlediği günahlardan tövbe edip özür diliyor.” Kufeliler toplanıp Kufe’nin cuma mescidine girdiler. Abdullah Ziyad, Müslim İbni Akil’i görünce selam verip ayaklarına sarılıp hıçkırı hıçkırı ağlayarak dedi: “Bilin ve haberdar olun. Murdar, melun, bedbaht Yezid’den döndüm. İmam Hüseyin’in buyruğu altındayım. Bu gece Ali’yi rüyamda gördüm bana dedi: ‘Utanmaz mısın? Beş günlük vefasız dünya için Tanrı’nın peygamberinin torununa düşman olup murdar, melun, uğursuz, bedbaht Rafızı Yezid’e dost olmuşsun.’ Ben bu işten döndüm. O fikirden tövbe ettim. İmam Hüseyin’i destekleyeceğim.” Ama Kâfirin oyununu anlamadılar. Onlar dediler: “Öyleyse, bizim gibi İmam Hüseyin’e kendinizden mektup yazıp verin.” Abdullah Ziyad tevhid, naat, iltifatları bir araya getirip İmam Hüseyin’e mektup yazdı. Ben, murdar Yezid’den yüz çevirdim. Sizi destekliyorum. Eğer gelerseniz başımızın üstünde yer veririz, dedi. Kufe’nin bütün saygın kişileri mektup

73a

yazdılar. *Sunda (?) yad(?) kılıp*²⁰⁷ Abdullah Ziyad’a rüya gösterdiğinden bahsetti. Hepsinin mektubunu İmam Hüseyin’e gönderdiler. Köpek, güvenilmez Abdullah Ziyad ikiyüzlülük yapıp gizlice bir yazı yazıp murdar, uğursuz, bedbaht Rafızı Yezid’e gönderdi. Mektupta, “Kufeliler senden yüz çevirdiler. Benden İmam Hüseyin’i destekleyip ona biat etmemi istediler. Eğer biat etmezsem (beni) öldüreceklerdi. Çaresiz onlara biat ettim. Bana çok asker gönder. Ben sizi destekliyorum. Asker İmam Hüseyin’den önce ulaşsın.” diyip uğursuz Yezid’e gönderdi. İmam Hüseyin’e dirlik için elçi gönderdi. Abdullah Ziyad’ın mektubu; uğursuz, murdar, bedbaht Yezid’e ulaştı. Mervan-ı Har’ı çağırıp dedi: “Ey Mervan, bu mektubu alıp bak.” Mervan-ı Har mektubu alıp baktı. Okuyup soysuz Rafızı Yezid’e dedi: “Bu işe hemen el atmak gerek.” Soysuz Yezid dedi: “Askeri Medine’ye mi Kufe’ye mi gönderelim?” Mervan’la “Casusu Medine’ye gönderelim, askeri Kufe’ye gönderelim.” diye anlaştılar. Casusu Medine’ye gönderdiler. İmam Hüseyin’e Kufelilerin mektupları ulaşınca İmam Hüseyin

---

²⁰⁷ Bu kısım problemli olduğu için çevirilemedi.

73b

üzüldü. Gitmemiz nasıl olacak ki, dedi. Medine halkı bir gün gelip İmam Hüseyin'e dedi: "Alçak Yezid ile barışmazsanız başka vilayetlere gidin. Ansızın soysuz Yezid'in askeri geldiğinde Medine'de kıtlık olacak." Bu söz üzerine. Abdullah Ziyad (ve) Kufelilerin ileri gelenlerinin mektupları İmam Hüseyin'e ulaştı. Abdullah İbni Abbas Resul (a.s.)'ın Ravza'sını ziyaret etmeğe Medine'ye geldi. İmam Hüseyin'e dedi: "Benim sözümü dinleyin Kufe'ye gitmeyin. Kufe halkı fitnedir. Onların sözüne aldanmayın. Medine'yi sıkıca tutun kendi yurdunuzdur. Her tarafa gitse olur gelse olur. (ulaşıma elverişlidir.) Medine'de oturmaya gönlünüz yoksa benimle Mekke'ye gelin. Güvenli yerdir. Atalarınız oradadır." İmam Hüseyin dedi: "Huda'nın takdiridir. Medine'de hiç (kalacak) yer yoktur." Abdullah İbni Abbas dedi: "Karasızsınız benim olurum budur." Ondan sonra İmam Hüseyin Resul (a.s.)'ın Ravza'sına gidip çok ağladı. Sonunda uyku bastırdı. Uyudu. Rüyasında Resul

74a

(a.s.)'ı, babasını ve annesini cennette gördü. Cennet nimetleri önlerinde duruyordu. Tanrı'nın peygamberi, İmam Hüseyin'i görünce yanına geldi. İmam Hüseyin'i kucaqlayıp dedi: "Çabuk bize kavuşun. Biz sizin güzel yüzünüze hasretiz. Cennet sensiz zevk vermiyor. Bizi özlememişe benzersin." İmam Hüseyin dedi: "Ya Resullullah Kufeliler bana gelsin diye mektup göndermişlerdir. Gitmekte dirlik var mı?" Resullullah dedi: "Beklemeyin, hemen gidin." İmam Hüseyin rüya görüp kalktı. Ağlayarak Ümmü Seleme'nin yanına geldi. Resullullah'ın ailesinden olduğu için İmam Hüseyin'i terbiye etmişti. Ümmü Seleme, İmam Hüseyin'i kılıçla gördü, dedi: "Ey canım evladım niye ağlıyorsun?" İmam Hüseyin dedi: "Ey canım annem niye ağlamayayım. Uğursuz, bedbaht, köpek, soysuz Rafizi, hayırsız Yezid gibi Medine halkı da, 'Yezid'e biat edin, eğer etmeyecekseniz Medine'den çıkın. Uğursuz Yezid gelip Medine'yi harab edecek der.'

74b

Irak halkı da gelin diye mektup göndermişler, (ben de) gitmeyi daha doğru buluyorum.” Ümmü Seleme Kuran’dan fal açtı. Kimseye söylemedi. O şişedeki toprağın kan olduğunu gördü. İmam Hüseyin (bu) ayeti, “Doğrusu biz Allah’a aidiz ve kuşkusuz O’na döneceğiz.” okuyup ağladı. Haşimoğulları sülalesini çağırıp benimle birlikte gelecek misiniz, diye sordu. Bunlar, “Sizinle geleceğiz.” dediler. İmam Cafer-i Tayyar ve Abdullah Kutbe İbni Molla, Haşim İbni Utbe, Hz. Ali’nin öğrencileriydi. Abdurrahman ibni Zübeyr ibni Avvam, Mukayyid ibni Esved’in oğulları, Hz. Kasım (olmak üzere) yetmiş iki kişi görüştüler. Ondan sonra İmam Hüseyin’in oğulları, Hz. Zeynel Abidin, İmam Ali Ekber, İmam Ali Asker, İmam Ali Enver, ablası Ümmü Gülsüm, Anne Zeynep toplanıp Medine’nin şehir kapısına geldiler. Ümeyyeoğulları sülalesinin haberi oldu. İmam Hüseyin Kufe’ye gitti. Haberdar olsunlar diyip bedbaht, uğursuz, köpek, hayırsız Yezid; hepsi zırhlı, bin üç yüz kişiyi topladı. Komutanları melun Ömer Sad Şimr’di, Tavs Yakub

75a

Askalan²⁰⁸’ın beyiydi. Uğursuz, köpek, hayırsız Yezid buyurdu: “O taraftan İmam Hüseyin’in askeri ulaşmadan önce sizler ulaşın. Yüzlerinize peçe takın İmam Hüseyin’in askeri sansınlar.” Kâfir askerler Kufe’ye ulaştılar. Hepsi yüzlerine peçe örtüp girdiler. Kufeliler, İmam Hüseyin’in askeri sandılar. Şehir kapısını açtıktan sonra hepsi yüzünü açtı. Hepsinin Hâricî, bedbaht, köpek, soysuz rafizi Yezid’in askerleri olduğunu görünce Kufe halkı şaşırды. Köpek, Rafizi Yezid’e çaresiz biat ettiler. Abdullah Ziyad, Müslim Akil’i öldürdü. Şehri kapattı. O taraftan İmam Hüseyin’in askeri geldi. Kerbela ovasına ulaştı. Susuzluk galip geldi. Sordular: “Fırat nehri buraya yakın mıdır? Bu söz üzerine İmam Hüseyin sordu: “Burası neresidir?” Dostlar, “Kerbela ovasıdır.” diyince İmam Hüseyin (etrafi) inceleyip dedi: “Kanımızın döküleceği yer işte burasıdır.” Çarşamba günüydü. O vakit güneş battı. Akşam namazını kıldılar. Bu aşure ayının

---

²⁰⁸ Filistin’de tarihi bir sahil kenti.

75b

akşamıydı. Ay göründü o vakit Kufe tarafından kervan geldi. İmam Hüseyin sordu: “Kervan beyi kimdir?” Bir bedevi gelip üzengilerini öpüp durdu. Şehzade sordu: “Kufe ne haldedir?” (Arabî dedi): “Şamdan çok asker gelmiştir. Yarısı Fırat’ın kenarında bekliyor. Yarısı (da) şehri almıştır. Size ya da Yezid’e ne olur bilmiyorum. Siz bu askerle karşı karşıya gelmeseydiniz daha iyiydi.” Yatsı namazını kıldılar. İmam Hüseyin dedi: “İçim oyuluyor. Kalkın bu menzilden göçelim.” Bütün askerler toplanıp göçtüler. Tan atıncaya kadar yol yürüdüler. İlerde (İmam Hüseyin’in) durduğunu gördüler. İmam Hüseyin, “Ulu Tanrı’nın takdiri (böyledir.)” diyerek indi. Otağlarını diktiler. Ehlibeyt (de) durdu. Sonunda Kerbela ovasına yerleştiler. Ansızın bir mert aslan geldi. Hz. İmam’ı görünce selam verdi. Ağlayarak, “Ulu Tanrı sizi kurtarsın.” dedi. İmam Hüseyin, “Siz kimsiniz?” diye sordu.

76a

O yüce Tayoğulları kabilesindenim. Adım Abdullah Tay’dır. Yine dedi (ki): “İmam Hüseyin, bil ve haberdar ol (ki) Abdullah Ziyad, Müslim İbni Akil’i öldürdü. Sizden yüz çevirdi. Uğursuz bedbaht Yezid’i gece sabah şehir kapısının önünde bekleyip yatmıştır. Kufeliler (ise) şehre İmam Hüseyin’in girdiğini sanmışlar. Lanetli Ömer Sad Şimr komutandır. Askeri çoktur. Size kastetmiştir. İmam Hüseyin; Yezid’e biat ederse iyi, öldürmeyiz, der.” İmam Hüseyin dedi: “Uğursuz, soysuz, Rafizi Yezid’e dünya meselesi diyip nasıl biat ederim. Kıyamet günü (bana) azap ederler. Vefasız dünya için zalim Yezid’e biat ettin mi, derlerse ne cevap veririm.” Abdullah Tay dedi: “Eğer siz uğursuz, alçak, günahkâr, münafık Yezid’e biat etmeyecekseniz. Benimle Mekke’ye gelin. On bin askerim var. Sizin için canımı feda ederim.” İmam Hüseyin dedi: “Ben gidip çocuklarımı uğursuz, köpek, hayırsız Yezid’in Hâricîlerinin eline (bırakmayı) uygun görmüyorum.” Abdullah Tay

76b

dedi: “Onların düşmanlığı sizedir. Oğlun ve kızın ile ne işi var.” İmam Hüseyin dedi: “Öyle olsaydı Müslim İbni Akil’i öldürmezlerdi.” Abdullah Tay, “Öyleyse bize dua

edin.” diyip yola çıktılar. Biraz sonra Kufe tarafından bir tuğ görüldü. Toz süzüldü. Sancaklar ortaya çıktı. Bir şehsüvar bin kişi ile birlikte gelip Fırat nehrine konuşlandı. Adı Hür ibni Yezid’di. Hür ibni Yezid’in babası Hz. Ali’nin hizmetindeydi. Mülk için lanetli, bedbaht, uğursuz Yezid’in yanındaydı. Çok (iyi bir) savaşçıydı. İmam Hüseyin’i görünce yaya olup huzuruna gelip selam verdi. Ağlayarak dedi: “Ya İmam Hüseyin bu asker sizin için gelmiştir. Bunlara biat edecek misiniz yoksa etmeyecek misiniz? Onların düşmanlığı sizedir. Biat etmezseniz çok (büyük) savaş olacak. Ulu Tanrı bilir ne olacağını. Bu askerler güçlü (ve) edepsiz kimselerdir.” İmam Hüseyin dedi: “Vefasız dünya için dünya meselesi diye uğursuz bedbaht, köpek, hayırsız Yezid’e nasıl biat ederim. Muhammed Resullullah’ın

77a

nesliyim. Kıyamet günü zalim Yezid’e dünya meselesi (için) niye biat ettin derseler ne cevap vereceğim. Geçici dünya için.” İmam Hüseyin yine dedi: “Herkes ölümü tadacaktır. Başka hiçbir çaresi yoktur. Tanrı’ya tevekkül ettim.” Bu söz üzerine. Müezzin ezan okudu. (Hür ibni Yezid), İmam Hüseyin’e uyararak akşam namazını, yatsı namazını İmam Hüseyin ile birlikte kıldı. Uğursuz, bedbaht, köpek, hayırsız Rafizi Yezid’in askerleri gördü (ve) Abdullah Ziyad’a bir kişi gönderdi. Hür İbni Yezid, İmam Hüseyin ile bir oldu. Akşam namazını, yatsı namazını İmam Hüseyin’le birlikte kıldı. Bize düşman oldu. Sabahleyin melun Şimr Ömer Sad Yakup altı bin kişi ile geldi. Hür İbni Yezid’e dediler: “Abdullah Ziyad bizi gönderdi. Hür İbni Yezid’e söyleyin, İmam Hüseyin’i yakalasın yoksa başını kesip getirin.” Hür İbni Yezid dedi: “Ya İmam Hüseyin kâfir askerlerine gideceğim. Bir hayalim var. Onu gerçekleştirip geleyim.” İmam Hüseyin Hür İbni Yezid’e izin verdi. Kâfir askerlerine geldi. Abdullah Ziyad, “Hür İbni Yezid İmam Hüseyin’le

77b

bir olup bize düşman mı oldun? dedi. Hür İbni Yezid, “Ey Abdullah Ziyad, namazda kandırıp başını kesecektim. Siz o hayalimi gerçekleştirilmeme izin vermediniz. Bir kişi gönderip (beni) getirdiniz. Gece kalıp sabah sana geldim. Bu işi halledeceğim.” dedi.

Geç oldu. Düşman Hür İbni Yezid üzüldü. Uyku bastırdı, uyudu. Rüyasında babasını gördü. (Babası) dedi (ki): “Ey oğlum sana ne oldu. Beş günlük vefasız dünya için Muhammed Resullullah’ın torunlarına düşman olursan imanla gidemezsin. Kendini cehenneme mi uygun görüyorsun? Allah ondan korusun.” Hür İbni Yezid uyandı. Müezzin ezan okudu. Hür İbni Yezid abdest alıp namaz kıldı. Namazı bitirip Abdullah Ziyad’a dedi: “Bana şimşek gibi koşan Tofurcak Irak atını verirseniz. Ben gidip işimi halledip geleyim.” Abdullah Ziyad, Hür İbni Yezid’e bir Tofurcak Irak atı, padişaha yakışır şekilde elbise verip taç giydirdi. İki bin askerle İmam Hüseyin’e yaklaşınca attan inip, başındaki tacı yere attı. İmam Hüseyin’in atlarının ayağına sarılıp

78a

ilkbahar bulutu gibi hıçkırığa hıçkırığa ağladı. İslam askerinden bir feryat koptu. Bu inlemeye gökteki ve yerdeki vahşi hayvanlar ve kuşlar da (eşlik edip) inlemeye başladılar. İmam Hüseyin dedi: “Ey Hür İbni Yezid bizimle mi (yoksa) Hâricîlerle mi savaşacaksın?” Hür İbni Yezid dedi: “Ya İmam Hüseyin sizin için canımı feda ederim. Gökteki melekler, Ey İslam askeri, sizler şahit olun! Ben Yezid kâfirinden yüz çevirdim. İmam Hüseyin’i seçtim. İmam Hüseyin kıyamet günü unutmayın.” Hür İbni Yezid askere (doğru) at sürdü. Hâricîleri bir bir öldürdü. (Onları) sağdan sola, soldan sağa kesti. Hâricîler kaçıp gelip Abdullah Ziyad’a dedi: “Hür İbni Yezid, İmam Hüseyin’e dost olup bunca askeri birer birer öldürdü.” Abdullah Ziyad otuz bin kişi ile birlikte gelip dedi: “Ya İmam Hüseyin kendiniz biat etmiyorsanız ya Şehribanu’yu ya da İmam Ali Ekber’i, birinden birini gönderin. Gidip Yezid’e biat edip geri dönsün. Biz (de) savaşımadan dönüp gidelim. Yoksa savaşa hazır olup bekle.” İmam Hüseyin dedi: “Ey Şehribanu, İmam Ali Ekber neyi uygun görüyorsunuz?” İmam Ali Ekber dedi: “Ne annemin ne de kendimin o itin huzuruna gitmesini

78b

uygun görmüyorum. Resul (a.s.)’ın nesliyim. O itin huzuruna gitmek çare mi?” Sabah İmam Hüseyin namazdan dönüp Abbas Cafer-i Tayyar’ın oğlu Abdullah’ı Yezid (a.l.)’ya elçiliğe gönderdi. (İmam Hüseyin) dedi: “Benden biat etmemi istemesin bana

hükümdarlık gerekmez. Medine'ye gidip dedeme mücavir olacağım. Geri kalan ömrümü orada geçireceğim. Onu kabul etmezse harap edeceğim. Kadir olan Tanrı ne yazmışsa onu göreceğim. Tanrı'ya tevekkül ettim. Bundan başka sözüm yok.” Abdullah ibni Abbas; uğursuz, bedbaht, köpek, hayırsız, soysuz Rafizi Yezid'e söyledi. Uğursuz, bedbaht Yezid Hâricîlere söyledi. Hâricîler duyunca kötü sözler söylemeye başladılar. (Yezid), “Sizlerin Hz. Ali'nin oğluna, yani Resul (a.s.)'a yakınlığınız var.” dedi. Hâricîlerin ağzına taş toprak dolsun. Bu söze razı olmayıp saf tutarak savaşmak istediler. İmam Hüseyin ağlayarak gözlerini göğe dikip dedi: “Ey besleyen Tanrı'm, dostun Muhammed Resullullah'tan beni yabancı tutuyorlar! Ey Tanrı, onların neslini yok et!” Ulu

79a

Tanrı, İmam Hüseyin'in dualarını kabul etti. Hâricîlerin nesli dünyadan yok oldu. Abdullah Ziyad dedi: “Ey Haşimoğulları, sizlere ne olmuştur! Mülk (sahibi olmak) sizin elinizdedir. Yezid'e kötülük yapıp niye yüz çeviriyorsunuz? Yezid'e tabi olun Bağdat mülkünü size verelim. Şam vilayetini de verelim. Şam mülkü (için) dünyanın cenneti derler.” Haşimoğulları sülalesi dedi: “Ey kıt akıllı itler vefasız dünya için kazık mı çakacaksınız? Sizlerle bizler arasında cehennem azabı ebedidir.” O itler, “Bizim askerimiz şarap içerler. Sizler bir yudum su bulamayıp öleceksiniz.” diyip sövmeye başladılar. İmam Hüseyin'in gönlü perişan oldu. Gaipten ses geldi: “Ya İmam Hüseyin, Abdullah Ziyad'a bir kişi gönderin. Gidip (onlara), içtiklerini tükürmelerini söylesin. Sizler (de) ne içtiklerini göreceksiniz. Muhammed Resullullah'ın kerametlerine (şahit olacaksınız).” Fudayl İbni Ali gidip Hâricîlere, içtiğiniz suyu tükürün, dedi. Hâricîler ağızlarındaki suyu

79b

tükürünce (tükürdüklerinin) kan olduğunu gördüler. Hâricîler bunu görünce büyü yaptın, dediler. Hâricîlerin ağzına taş toprak dolsun. Fudayl İbni Ali bu sözleri İmam Hüseyin'e ağlayarak anlattı. (İmam Hüseyin dedi): “Ey dedem Muhammed Resullullah, kâfir Hâricîler size büyücü derler. Onlar nice gün Fırat'ın suyundan vermediler. Bizim

dostlarımız susuzluktan çok sıkıntı çektiler. Fırat'ın suyu kirlenmiştir. Onun için itler kan içiyorlar. İtlere kan içmek ayıp değil. İt onlardan daha iyidir. İtten vefa gelir cefa gelmez. Âdem Safiyyullah'tan bu zamana kadar hiçbir yaratılmış peygamber nesline böyle eziyet edilmemiştir. Yüz bin (kere) lanet sizlere ey alçak itler.” Bu kadar kötü şeyler yaptıkları için lanet okudu. Haşim, Şaman'ın mızrağını boşa çıkardı ve kılıçla öyle (bir) kesti ki başından beline (kadar) ikiye kesilip atla birlikte dört eşit parçaya bölündü. Tekbir getirdi. Şaman Halep'in padişahıydı, öldü. Küçük Kardeşi Numan üç bin kişiyle saldırdı.

80a

Haşim onlara kükreyen aslan gibi nara atarak girdi. Fudayl ibni Ali, Bekir ibni Ali, Abdurrahman Zübeyr ibni Amir, bu savaşçılar Haşim'e yardım etmek için girdiler. Abdullah Ziyad görünce: “Onların yollarını kessinler, savaşmaya koymasınlar.” dedi. Ömer Sad üç bin kişiyle yola düşüp (onları) savaşmaya koymadılar. O vakit Haşim bin Hâricî'nin başını kesti. Susuzluktan bitkin düştü. Sekiz kişi ok yağmuruna tutup Haşim'i şehit ettiler. “Doğrusu biz Allah'a aidiz ve kuşkusuz O'na döneceğiz.”. İmam Hüseyin, Haşim için ağladı. Haşim'i defnettiler. Abdullah Ziyad (bunları) görünce dedi: “Ey savaşçılar, eğer birer birer girseydiniz hepinizi öldürürdüm!” İmam Hüseyin dedi: “Ey biraderlerim, bu bedbahtlar bize galip gelecekler! Sizler (de) benim için ölmeyin. Ben sizlerden hoşnutum. Sizler selamet (içinde) olun. Bu Hâricîlerin düşmanlıkları banadır. Eğer düşmanlık ederlerse beni şehit etsinler. Sizler yaşayın.” İmam Hüseyin'in dostları feryat ederek dediler: “Ya İmam, eğer bin canımız (da) olsa sizin için

80b

feda olsun! Sizsiz yaşamak bize haramdır. Kıyamet günü Muhammed Resullullah'ın mübarek yüzüne nasıl bakarız. Vefasız dünya için uğursuz bedbaht köpek hayırsız Yezid'le (bir) olup benim evlatlarımı Yezid Hâricîlerinin eline bıraktınız derlerse ne yüzle şefaet isteyeceğiz?” Yaygara kopardılar. Aşure ayının beşinci günüydü. Sabahleyin sabah namazını kılmışlardı. Davul, zurna çaldılar. Mestureler ağlayarak dediler: “Düşmanlar Fırat'ın suyunu içerler. Biz (ise) bir yudum su bulmaya muhtaç

olmuşuz.” İmam Hüseyin dedi: “Nice zamandan beri sabrettiniz birkaç gün daha sabredin işin (sonu) yaklaşmıştır.” İmam Hüseyin’in dört oğlu vardı. Ali Ekber on bir yaşındaydı. Ali Asker sekiz yaşındaydı. Ali Enver iki yaşında sütten yeni kesilmişti. Suyu çok düşküdü. Susuzluktan bitkin düşmüştü. Şehribanu, İmam Ali Enver’i İmam Hüseyin’in yanına getirdi, dedi: “Ya İmam Hüseyin bu oğlunuzu götürün. Ben bunun ağlamasına dayanamıyorum. Düşmanlardan

81a

arz etseniz. Belki merhamet edip bir yudum su verirler.” İmam Hüseyin, Ali Enver’i koynuna soktu. Alıp çıktı. Bir sahabeyle Ali Enver’i gönderdi. Hâricîlere söyle küçük çocuğa bir içimlik su versinler. Eğer günah olacaksa bize olacak. Bu küçük çocuk günahsızdır. Belki merhamet edip bir içimlik su verirler. O sahabe İmam Ali Enver’i götürüp arz etti. Hâricîler’in ağzına taş toprak dolsun. Hâricîler; düşmanın akrabasıdır, bizi ne ilgilendirir, dediler. İmam Ali Enver’i ok yağmuruna tutup şehit ettiler. “Doğrusu biz Allah’a aidiz ve kuşkusuz O’na döneceğiz.” İmam Hüseyin, Ali Enver için çok ağladı. Haykırarak Şehribanu’nun yanına girip dedi: “Ey Şehribanu Ulu Tanrı size sabır versin. Kadere razı olun.” Şehribanu duyunca bayıldı. Bir süre sonra kendisine geldi. Hanedanda büyük bir yaygara koptu. İmam Hüseyin sabretti. O vakit taş olsa erirdi. Bu Hâricîlerin gönlü taştan da beter sertti. Sabahleyin İmam Hüseyin safını tuttu. Uğursuz, bedbaht hayırsız Yezid kendi tarafından çok askeri

81b

geldi. İmam Hüseyin’in tarafında İmam Tayyar’ın oğulları Abdullah, Ubeydullah bunlar İmam Hüseyin’in amca çocuklarıydı. Bu iki savaşçı bu beyti okuyup meydana girdiler. Beyit:

Erenlikde bütün dünyada Tayyar’dır/ Babamız ile doğandır Muhammed’e yar

Erenler bizleriz Caferoğlu/ Kara yüzlü alçak itler

Aziz idik çok horladınız / Onun sıfatlarından sakın söyletme

Eğer ölürsek şehadet makamımızdır / Diri kalırsak ümmete yadigâr oluruz

Başlarına yağdırırız kılıç ok / Diri kalmayacak öleceksin zalim mert

Ey beri gel ey melun şibir / Hepinizi şimdi taşlayalım

On bin lanet yağar her gün sizlere/ Yezid kafalısınız hepiniz günahkâr

Bu beyitleri okuyup düşman askerlerine saldırdılar. Sağdan sola, soldan sağa gönderdiler. Hâricîleri birer birer öldürdüler. O gün bu savaşçılar beş bin Hâricî'yi öldürüp Fırat'a yaklaştılar. (Fırat)'ın kıyısındaki Hâricîleri kovaladılar. Hâricîlerden bin kişi ok yağmuruna tutup basıp geldiler. Abdullah'ın atının on yerine ok değdi. Çaresiz kalıp kendisini suya attı. Abdullah'ı suyun içinde şehit ettiler.

82a

“Doğrusu biz Allah’a aidiz ve kuşkusuz O’na döneceğiz.” Su üzerinde iki beden kucaklaşıp kayboldu. Ondan sonra bir savaşçı gelip İmam Hüseyin’in üzengisinden öptü. İmam Hüseyin dua etti. İmam Hüseyin’in dostları âmin dediler. Öyle ki Nuh peygamberin duaları kırk yılda kabul oldu. İmam Hüseyin’in duaları seksen yılda kabul oldu. Ulu Tanrı, Emir Müslim’i yarattı. Hâricîlerin neslini kesti. Şöyle söylerler ki: O, bedbaht Hâricî’nin otuz bin askeri saf tutup geldi. İmam Hüseyin’in askeri yetmiş kişiydi. Hâricîlerin askeriyle yüz yüze geldi. Komutanları Abdullah Ziyad’dı. Melun Ömer Sad Şibir sağ tarafında, Yakup sol tarafındaydı. İmam Hüseyin’in askerlerinden Hür İbni Yezid rüzgâr gibi hızlı koşan ata binip padişaha yakışır şekilde giyinip yüksek sesle bu beyitleri okuyup meydana girdi.

Ben o mutlu cihanda tekrar / Haydar’ın evladlarının kölesiyim

Hâricîler yüz bin tümen olsa da / Hayırsız şaşkın Hâricîleri öldüreceğim

Kılıç ile mızrak ile yaralayayım/ Katımda bir hasta itten olan dinsiz

Adı ey Abdurrahman, Hüseyin’in sülalesinden / Sizlerden Tanrı da peygamber de usanmıştır.

82b

Domuz it yiyen alçak itler/ Sizleri çaresiz kılacağım.

Hepinizi cehenneme göndereceğim / Eline aldı gürz kılıç.

Allah'ım yardım ederse bırakmayacağım / Bütün kâfirler yeryüzünden ayırsın.

Ümidim var bu savaşta benim / Sevap verecek bana kıyamet gününde.

Dedi beri gel ey uğursuz melun / Savaşsana gelmiştir ay

On bin lanet sizlere ey Hâricî / Sizlerden şerefli dir domuz eşek

Domuz it hepinizden şerefli dir / Canımı feda edeyim Allahu Ekber

Bana bir rakip var mı? Sen beri gel, diyip durdu. Abdullah Ziyad, görüp dedi: “Güçlü kuvvetli bir savaşçısın. Onun gibi birini sen kesersin.” Bir pehlivan Hâricî vardı. Adı Şah Safvan ibni Hantala oğluydu. Hâricîlerden o meydana girdi, dedi: “Ey Hür ibni Yezid, Yezid'den niye yüz çevirdin! İmam Hüseyin'e dost oldun.” Hür ibni Yezid dedi: “Ey köpek, melun! İmam Hüseyin'in babasına Tanrı'nın peygamberi aslanım demiştir. Onun adına Esedullah derler. Âlemin kendisiyle övündüğü (Hz. Muhammed Resullullah) koyunlarında büyütmüşse ve beşiğini sallayan Cebrail (a.s.) olursa insan ona nasıl dost olmaz.

83a

Bilin ve haberdar olun. O böyle biridir. O makama başka kim erişebilir.” Şahi, Hür İbni Yezid'e saldırdı. Hür İbni Yezid mızrakla öyle (bir) vurdu ki bağrından geçip arkasından bir karış çıktı. Hâricîlerin arasında bir feryat koptu. Hür ibni Yezid tekbir getirip durdu. Yine nara atıp, “Rakip var mı? Beri gelsin.” dedi. Şahi'nin iki kardeşi vardı. Biri gelip saldırdı. Hür İbni Yezid onu da mızrak ile öyle (bir) vurdu ki (mızrak) bağrından geçip yere bir karış saplandı ve de öldü. Öteki kardeşi de girdi. Hür ibni Yezid onu (da) kılıçla iki parçaya ayırdı. Hür ibni Yezid, “Rakip var mı? Beri gelsin.” diyip durdu. Gaip ten ses geldi ki : “Hür ibni Yezid dönme. Yukarı bak. Huriler, senin güzel yüzüne hasrettir.” Hür ibni Yezid bu sözü işitince, “Ya İmam Hüseyin deden Muhammed Resullullah'a sözün var mı? İleteyim. O dünyayı gördüm. Hiç durasım

gelmiyor.” diyerek İmam Hüseyin ve dostlarıyla helalleşti. Ondan sonra Hür ibni Yezid eline kılıç alıp. Hâricîlere yöneldi. Hâricîler görünce kaçtılar. O pehlivan üç bin Hâricî’nin

83b

başını kesti. Hâricîlerin kanı deniz oldu. Başları minare oldu. Sonunda Hâricîler buna güç yetiremeyeceklerini anlayıp ok yağmuruna tuttular. Hür ibni Yezid’e ilk ok saplandı. Çok kan aktı. Güçsüz düştü. Sonunda Kusur adlı Hâricî ok attı. Hür ibni Yezid’e değdi. Şehit oldu. “Doğrusu biz Allah’a aidiz ve kuşkusuz O’na döneceğiz.” Hür İbni Yezid’i defnettiler. Hâricîler yine saf tuttular. İmam Hüseyin’in usta binicileri meydana atlarını oynatarak yiğitliklerini gösteriyorlardı. İmam Hüseyin’in askerlerinden Ebu Kubeys adlı savaşçı padişaha yakışır şekilde elbiseler giydi. Mızrakla kılıç alıp yüksek sesle bu beyti okuyup meydana girdi.

Kubeysdir benim adım kendim cihanda yol gösterenim/ okum düşman canına teninden dal geçer

Esir olacak bütün halkıyla birlikte/ Zaloğlu Rüstem bu zamanda yaşasaydı

Atımın toynaklarından insanlar ürker/ Her ne kadar en güçlü devrinde olsa da

Cennetin şahı Muhammed’in sülalesidir/ Onların sevgisini sen gönlüne al

İşte bu yolda Hüseyin için kim ölse/ Cennette sultan makamında olur.

Hakir görmeyin dostları ey itler / Onların hak katında hürmeti var.

Hüseyin İbni Ali’nin kölesiyim/ Sizlerin şahıyım alçak itler.

84a

Eğer ölürsem şehadet makamımızdır / Hanedanlara dostum ben.

Deyip bir solukta Kubeys yetmiş Hâricî’yi öldürdü. Ondan sonra Kubeys’i de şehit ettiler. “Doğrusu biz Allah’a aidiz ve kuşkusuz O’na döneceğiz.” Kubeys’i defnettiler. İmam Hüseyin’in tarafından bir usta binici meydana girdi. Kılıç kuşandı. Yiğitliğini

göstererek meydan içinde nara attı. Kükreyen aslan gibi kükreyerek dedi: “Utbe İbni Sad Vakkas’ın oğlu Haşim’im ben.” Yüksek sesle bu beyiti okuyup meydana girdi:

Ben Haşim’im cihanda namlıyım/ Gönülden Hüseyin ehline dosttum.

Adım Haşim kovalarım düşmanı/ Kılıçımdan cana aman isterler

Yardım ederse Tanrı keseceğim kökünüzü/ Göçüreyim on bininizi bu işte

Sultan Hüseyin’e canımı feda ederim/ Ondan bahsedeceğim yaşadıkça

Hüseyin erlerin gül yüzlü şahların en seçkinidir/ Resul’in önderi ümmete yadigârdır

Onun aşağılık itine denk değilsin/ Bedenini taşlamaya itler (bile) utanır.

Ben o Allah’ın aslanıyım herkes bilir/ Halk arasında itten daha aşağılıksın.

Gel şimdi savaşalım uğursuz melun/ Savaşacaksan gelmiştir parlayan ay

Diyip durdu. Abdullah Ziyad görünce dedi: “Hünerli bir mert var mı? Bu Arapla girip dövüşse.” O taraftan bir

84b

Hâricî girdi. Adına Mukatil derledi. Beş bin Hâricî ile birlikte meydana girdi. Haşim’e kötü sözler söylemeye başladı. Birbirlerine saldırdılar. Mukatil, Haşim’e dedi: “Baban ile bir doğanın oğlunu Yezid bey yaptı. Nice bin adamı var. Ağabeyinin dirliği için Yezid’e yardımcı olsan güzel olmaz mı? ” Haşim öfkeyle Mukatil’e öyle vurdu ki kemikleri parça parça oldu. Hâricîler dedi: “Birer birer girersek hepimizi bitirecek.” Toplanıp ok yağmuruna tuttular. Haşim’i şehit ettiler. “Doğrusu biz Allah’a aidiz ve kuşkusuz O’na döneceğiz.” Haşim’i defnettiler. İmam Hüseyin’in biraderi Abbas İbni Ali meydana girdi. On kişi ile üç bin Hâricî’ye karşı koydular. Fırat’ın kenarındaki Hâricîleri öldürdüler. Abbas İbni Ali atını suladı. Kırabaya su aldı. Atını yanına bağladı. Okçu, suya doğru bir ok attı. Onun için hanedan dostuna dünya suyunu uygun görmedi. Abbas ibni Ali şehit oldu. “Doğrusu biz Allah’a aidiz ve kuşkusuz O’na döneceğiz.” Abbas ibni Ali’yi defnettiler. Aşure ayının

85a

sekizinci günüydü. Hâricîlere saf tutup geldiler. İmam Kasım, İmam Hüseyin'e yazı yazdı. İmam Hüseyin okudu. Ağabeyinin vasiyetini hatırladı. Kızı Anne Zeynep'i İmam Kasım'a nikâhlayıp verdi. Kendisi savaşa çıktı. Bunlar otağda oturdular. Fırsat varken İmam Kasım kalkıp, "Ben (savaşmaya gidiyorum) benden razı olun." dedi. Helalleştiler. Anne Zeynep, "Kıyamet günü sizi nereden bulacağım" dedi. İmam Kasım, "Deden Resullullah'ın yanında bulacaksınız." dedi. Amber kokulu saçlarını örtüp yüksek sesle bu beyti okuyarak meydana girdi:

Muhammed nesliyim hem Fars ben/ Mustafa sülalesinin aziz evladıyım.

Hasan oğlu atası Ali'dir/ Su bulamadan yürürüm nasipsiz ben

Benim itlerime su verdirin/ Bu dünyada (bunu) hak eden değilim.

Tanrı ebedi cenneti bize verse/ Yezid ile mecera yaşacağım ben

Kalın sopalarla düşmanı yaralayayım/ Hasan'ın oğlu Allah'ın aslanıyım ben

Hasan İbni Ali'yim ben alçak itler/ Kılıcımdan düşmanın başı titrer.

Eğer ölürsem o yolda korkuya ne gerek var/ Adım Kasımdır Ali Haydar'ın soyuyum ben

85b

Gerçekte sizlerden it şerefli dir/ Sahipsiz bırakmaz kapıyı korur.

Allah'a ve Mustafa'ya yar olacak/ Huzurunda olacaksınız hayırsız şaşkınlık.

Muhammed'den şefaatt istersiniz / Onun ailesine böyle cefalar çektiyorsunuz.

Yüzünüze başlayacak lanet mührü/ Kıyamet günü kara yüzlü olacaksınız

Dedi. Uğursuz bedbahtın askerinden yüz altmış Hâricî'yi öldürdü. Susuzluk galip geldi. Güç toplayıp Yezidleri öldüreyim, diye İmam Hüseyin'in huzuruna su isteyip içmeye geliyordu. Gaip ten ses geldi ki: "Ya İmam, Kasım yukarı bak!" Baktı, cennet kapıları açık huriler sıraya geçmiş diyorlar: "Ya İmam, Kasım çabuk bize kavuşun! Biz sizin

güzel yüzünüze hasretiz.” İmam Kasım perde (arkasından) bu hali görünce İmam Hüseyin’e, “Benden hoşnut olun. Selamınızı dedem Muhammed Resullullah’a ulaştırayım oradaki halimi gördüm. Durasım gelmiyor.” diyip Yezid’in askerine saldırdı. Beş yüz Hâricî’yi öldürdü. Hâricîler ok yağmuruna tutup İmam Kasım’ı şehit ettiler. “Doğrusu biz Allah’a aidiz ve kuşkusuz O’na döneceğiz.”

86a

İmam Kasım’ı defnettiler. Aşure ayının dokuzu perşembe günüydü. İmam Hüseyin evrat okuyordu. İmam Ali Ekber (ve) İmam Ali Asker’in yüzü parlayan ay gibi olmuştu. Padişaha yakışır şekilde elbiselerini giydiler. Anber kokulu saçlarını omuzlarına salıp atlandılar. Elleri mızrak alıp meydana yürüdüler. İmam Hüseyin görünce tutun girmesinler, dedem Muhammed Resullullah’ın nesli tükenmesin, dedi. İmam Ali Asker’i geri gönderdiler. İmam Hüseyin, Ali Ekber’le savaşa girdiler. (İmam Hüseyin) İmam Ali Ekber’e, “Ey oğul sen acele etme. Sen savaş görmemişsin. Ben gireyim öleceksem ben öleyim. Sen ehlibeytimin başında dur. Dedem Muhammed Resullullah’ın nesli tükenmesin.” dedi. İmam Ali Ekber ağlayarak, “Ey saygıdeğer baba siz olmazsanız ben ne yapacağım. Kimin yüzüne bakacağım. Çok fazla düşmanın arasında ne yapacağım. Ey, keşke ben olmasaydım, bu hali görmeseydim! Yetimliğe dayanamam. İzin verin; uğursuz, bedbaht, köpek, soysuz Rafizi Yezid’nin askeriyle savaşıyım. Sizden önce benim matemim

86b

tutulsun.” diyip Hâricîlere (doğru) yöneldi. İmam Ali Ekber çok güzeldi. Yüksek sesle bu beyiti okuyarak meydana girdi:

Ben sedefler içinde kâmilim/ Benim parlaklığımı cahil bile bilirdi.

Muhammed bir ağaçtır meyvesi ben/ Alemde iyi ahlak ile ün salmış biridir

Acem şahının kızıdır anam/ Soyu çok öncelere dayanırdı

Dedem peygambere amcaoğludur/ Yezid’e kahır miskine düşkün

Dökeyin yeryüzüne kanınızı/ Kılıcımdır sizlere öldürücü zehir

Görüp bilip bu cefayı yaparsın/ Olursun yine hazrete düşkün

Şavaşacaksan yine meydana gir/ Keseceğim başını ben ey uğursuz cahil

diyip meydana girdi. Hâricîler sen kimsin, diye sordu. İmam Ali Ekber dedi: “Ben İmam Ali Ekber, Muhammed Resullullah’ın önderi olan Allah’ın aslanı Murtaza Ali’nin oğlu İmam Hüseyin’in oğluyum.” Abdullah Ziyad dedi: “Bu Ali’nin mızrağıdır. Biri var mı girip dövüşsün.” O vakit Şaki’lerden Masra İbni Galip adlı bir Hâricî vardı. Meydanda kendisini gösterip yürüyordu. İmam Ali Ekber’e nara attı. Birbirleri ile yüz yüze geldiler. Masra İmam Ali Ekber’e

87a

mızrak attı. İmam Ali Ekber Masra’nın mızrağını kırdı. Masra, İmam Ali Ekber’i tutup öldürmeye çalıştı. İmam Ali Ekber, Masra’yı yakasından tutup havaya fırlattı. Yüz karış (yukarı) çıkıp düştü. Kemikleri parça parça oldu. Yine başka bir Hâricî girdi. İmam Ali Ekber’e saldırdı. İmam kılıçla kesti. Başı beline kadar eğri kesilip atla (birlikte) dört parça oldu. Canı cehenneme gitti. Kılıç kabzasından fırlayıp yere saplandı. Titeyip durdu. Sonunda yetmiş Hâricîyi öldürdü. Mübarek bedeni kurudu. Susuzluk galip geldi. İmam Hüseyin yanına geldi. İmam Ali Ekber’in yüzüne toprak koydu. İmam Hüseyin, İmam Ali Ekber’i koynuna alıp yüzündeki toprağı temizleyip öptü. İmam Ali Ekber dedi: “Ey saygıdeğer baba! Eğer bir yudum su olsaydı Kâfir Hâricîlerin hepsini öldürürdüm. İmam Hüseyin’i kucaklayıp benden razı olun.” Ondan sonra hala kızı Ümmü Gülsüm’ün yanına gelip benden razı olun, dedi. Ümmü Gülsüm, “İmam Ali Ekber

87b

Resullullah’ın yadigârıydınız. Resullullah’ın ayrılık acısı gönlümüze düşünce mübarek güzel yüzünüzü yeterince görsem ayrılık ateşi sönerdi. Eyvahlar olsun ki, Resullullah’ın yadigârı kalmadı!” diyip ağlaştılar. Hâricîler gelip, “Ya İmam Ali Ekber neredesin.” dediler. İmam Ali Ekber helalleşip güzel savaştı. Hâricîlerden yüz yetmiş kişiyi

öldürdü. Yine bin Hâricî (daha) geldi. Ali Ekber geri dönüp gelip babasına dedi: “Bir yudum su olsaydı, içip bu kâfirleri öldürseydim.” İmam Hüseyin dedi: “Ey canım evladım, yüzüğümü ağzına al, inşallah rahatlayacaksın!” Ali Ekber yüzüğü ağzına aldı. Sonunda başladı. Meydana girdi. Bin Hâricî, İmam Ali Ekber’i öldürmeye çalıştı. Ali Ekber kendisini düşmanların arasına attı. İki yüz Hâricîyi öldürdü. Hâricîler o Allah’ın aslanını İran kaplanlarına denk gördüler (ve) dediler: “Birer birer girersek hepimizi öldürecek.” Toplanıp ok yağmuruna tuttular. İmam

88a

Ali Ekber’in bedenini ok yaraladı. Hür’ün gömleği gibi olup sonunda şehit oldu. “Doğrusu biz Allah’a aidiz ve kuşkusuz O’na döneceğiz.” O vakit karanlık fırtına çıktı. İmam Hüseyin başını açıp ehlibeytinin huzuruna geldi. Ah! Oğlum İmam Ali Ekber’den ayrıldım, diyerek Şehribanu’nun yanına girdi. Şehribanu bayıldı, kendisine gelince ağlayarak savaş yerine gitti. Kerbela ovasının toprağını başına saçtı. Hanedanda yaygara koptu. İmam Ali Ekber’i defnettiler. Cuma gecesi idi. İmam Hüseyin namaza meşgul oldu. Sabaha yakın uykuya daldı. Rüyasına Muhammed Resullullah geldi. Yüzünde ışıklar dolaşıyordu. Arkasında Fatma, İmam Hasan, İmam Kasım, İmam Ali Ekber, İmam Ali Enver, Ebu Bekir Sıddık, Ömer, Osman, Ali’yi Kerbela ovasında gördü. Muhammed Resullullah, İmam Hüseyin’i kucaklayıp yüzünden öptü (ve) dedi: “Ey bağrımın parçası, ey gönlümün meyvesi, ey gözümün ışığı, ey dizimin kuvveti,

88b

candan aziz torunum, ey canım evladım itlerin eziyetlerini nasıl çektiniz? Bu itler size ne eziyetler ettiler. Sabredin sabahleyin cuma namazıyla bize kavuşacaksınız. Seni şehit edecek o kişinin alameti dört gözlü it gibi göğsünde (de) mutlaka tüyleri olacaktır. O cehennem işareti olacak.” Bu sözü işitince İmam Hüseyin uyandı. Namaz vakti gelmişti. Su bulamayınca teyemmüm aldı. Namaz kıldı. Ondan sonra İmam Hüseyin Ümmü Seleme (ve de) bütün ehlibeytle helalleşti. İmam Hüseyin Şehribanu’yu kuşaklayıp dedi: “Sevgilisi münasip şefkatlim ben ölürsem çok ağlama, kulluğa çare yok sabretmek gerek. Ulu Tanrı’ya asi olmayın, benden razı olun.” Ağlaştılar. Şehribanu, “Muhammed

Resullullah'ın yadigârı bizi böyle perişan halde koyarsınız. Bize yaşamak sizinledir. Siz olmadıktan sonra yaşamak haramdır. Sizden ayrılmaya, biz yetim (kalmaya) dayanamayız. Sizden canıgönülünden razıyız. Kıyamet günü bu aciz

89a

kulunuzu şefaatinizden mahrum etmeyin.” diyip helallik verdiler. Büyük, küçük, erkek, kadın, köle, hür bütün hizmetkârları ile helalleşip ağlaştılar. İmam Hüseyin'in bir hizmetkârı vardı. Onun bir oğlu vardı. Adı Salih'ti. Develerine bakardı. Babası dedi: “Ey oğlum İmam Hüseyin'den sonra kalıp yaşayıp da ne yapacağız? İmam Hüseyin'in önünde can verelim. Kıyamet günü şehitlerin safında diriliriz.” Salih birçok taş alıp sapana koyup “Ey Hâricîler, hazır olun!” diyip attı. Bir Hâricînin alına değdi. Beyni çıktı, öldü. Yine bir Hâricî girdi. Onu da öldürdü. Hâricîler galip gelip Salih'i şehit ettiler. “Doğrusu biz Allah'a aidiz ve kuşkusuz O'na döneceğiz.” Anası oğlunun öcünü alıp bir Hâricî'yi öldürdü. Bir cariye çadırına *silah çekip* (?) bir Hâricîyi öldürdü. Bu kadınlar da savaşa girelim, dediler. İmam Hüseyin: “Ey kadınlar ulu Tanrı savaşı mazlumlara buyurmamıştır.” diyip geri gönderdi. İslam askerinden hiç kimse kalmadı

89b

Hepsi şehit oldu. Aşure ayının onuncu günüydü. İmam Hüseyin amber kokulu saçlarını yayıp padişaha yakışacak şekilde elbise giydi. Yüksek sesle bu beyti okuyup meydana girdi:

Muhammed âlemin aynasıdır/ Hasan ile Hüseyin gözünün ışığıdır.

Muhammed sekiz cennetin gülüdür/ Ali Murtaza'nın dört bağıdır.

O gül yaprağıyım adım Hüseyin'dir/ Dimağı hoş kokuyla doludur.

Fırat'ta keser bana vermezse suyu/ Melekler tutarlar kevser kadehi

Ömer Sad bize cefa çektirip/ O hazrete kendini düşman kıldı

Ali'nin oğluyum ben adım Hüseyin'dir/ Dolu düşman çıksa da boşluktur.

Muhammed'in erdemini görüp işitip/ Hâricîlerin kulağı kapanıp kalacak

Yezid nesli yeryüzünden ayrılısın/ Cihanda kalmasın onun bilgisi

Diyerek İmam Hüseyin meydana girdi. Kahtebe adlı bir kâfir vardı. İmam Hüseyinle yüz yüze gelip mızrak attı. İmam, Kahtebe'nin mızrağını boşa çıkardı. Mızrağını öyle attı ki göğsünden girip sırtından bir karış çıktı. Bütün Hâricîler saldırdılar. İmam Hüseyin nara atıp girdi. Beş yüz Hâricî'yi öldürdü. Başka bir dövüşte yetmiş bin Hâricî'yi öldürdü.

90a

Abdullah Ziyad dedi: "Bu Hz. Ali'nin oğlu İmam Hüseyin'dir. Onu yenebilecek bir insan yoktur. Çok kabiliyetli biri varsa girsin." Hepsi korktu. Abdullah Ziyad dedi: "Her kim İmam Hüseyin'le dövüşürse Yezid o kişiye padişahlığı verecek." Hâricî askeri içinden geçirdi: "Eğer ben İmam Hüseyin'i şehit edersem. Yezid bana padişahlık verecek." İşte bu boş tamahlık üzerine (biri) dövüşmeye hazırlanıp İmam Hüseyin'le yüz yüze geldi (ve) dedi: "İmam Hüseyin (niçin) bu kadar düşmanlık güdüyorsunuz? Ne oğullarınız ne de askeriniz kaldı. Hala savaştan vazgeçmiyorsunuz." İmam Hüseyin dedi: "Ey köpek, hayırsız, soysuz Rafızı ben sizin vilayetinize savaşmaya gelmedim. Şam'dan savaşmaya (siz) geldiniz. Bizim aramızda düşmanlık vardır. Onun için sizler Müslümanlara kılıç çekip geldiniz. Çok sızlanma, hünerini göster. Beri gel." Birbirlerine saldırdılar. O; köpek, hayırsız, soysuz Rafızı hızlı davranıp öne çıktı. İmam Hüseyin kılıçla öyle vurdu (ki) başı fırlayıp elli karış

90b

(uzağa) gidip düştü. Yezid vilayet verecek diye işte bu boş hayalle on bin Hâricî savaşa girdi. Beş bini İmam Hüseyin'i görünce utanıp geri döndü. İmam Hüseyin bir solukta yetmiş bin Hâricî'yi öldürdü. Hâricîler dediler: "Hepiniz bir seferde girmezseniz hepinizi korkutup öldürecek." Otuz bin Hâricî: "Hepimiz bir seferde yardımlaşarak girelim. Ya ölelim ya da öldürelim." diyip hepsi birlikte girdiler. İmam Hüseyin beş bin Hâricî'yi öldürdü. Susuzluktan bitkin düştü. Gözlerini göğe dikip dedi: "Ey besleyen

Tanrı'm ecelim geldiyse çabuklaştır. İşimin sonunu saadet ve şehadet üzerinde tutuver. Dedem Muhammed Resullullah'ın ümmetini sana emanet ettim." Bu sözü söyleyip ellerinden mızrağı atıp Hz. Ali'nin Zülfükar'ını aldı. Yüzüne kalkan tutup. Elli bin Hâricî'ye (karşı) saldırdı. Tekbir alıp Hâricîlerin kanını derya başlarını minare yaptı. Hâricîler yenildiler. Hâricîler, "Birir birer girerek hepimizi

91a

öldürecek." diyip hepsi (Hz. Hüseyin'i) ok yağmuruna tuttular. İmam Hüseyin'in yetmiş yerine ok değdi. Mübarek bedeni ok yarasından Hür'nin gömleği gibi oldu. Bu savaşta asker, yüz Hâricî'yi öldürdü. Düşmanlar arasından geçip Fırat'a yaklaştı. Su alıp içti. Dünya suyunu içme diye gaipten ses geldi. İmam Hüseyin yukarı baktı. Huriler kadehlerdeki cennet şarabını ellerine almış diyorlar: "Ya İmam Hüseyin, çabuk bize kavuşun! Biz sizin güzel yüzünüze hasretiz." İşte bu haldeyken köpek, soysuz, hayırsız, cehennemlik Rafîzi Ömer Sad bir ok attı. O Hâricî, İmam Hüseyin'i şehit etmek için İmam Hüseyin'in huzuruna geldi. İmam Hüseyin niye geldin, diye sordu. O Hâricî dedi: "Ya İmam Hüseyin sizi şehit etmeye geldim." İmam Hüseyin dedi: "Ey mert sen geri dön. Benim katilim gelecek. Sana merhamet ediyorum. (Beni öldürürsen) kıyamet günü cehenneme gideceksin." O Hâricî geri döndü. Abdullah Ziyad melun Şibir'i gönderdi. Melun Şibir kılıç çekip geldi. İmam Hüseyin'in yanına geldi. İmam Hüseyin'in göğsüne çıkıp oturdu. İmam Hüseyin, göğsünü

91b

aç göreyim, dedi. Melun Şibir göğsünü açtı. İmam Hüseyin dedi: "Muhammed Resullullah'ın dediği işareti gördüm. Doğruymuş ya Resullullah." Melun Şibir, "Muhammed Resullullah ne demişti?" dedi. İmam Hüseyin dedi: "Muhammed Resullullah böyle söylemişti: 'Seni şehit edecek kişi sana dört gözlü it gibi görünecek elbette göğsünde tüyleri olacak.' O işaretlerin hepsi (sende) var. Ey Hâricî, insanlar hutbeyi benim dedemin adına okuyorlar (sen ise) bize bu eziyeti ediyorsun." Melun, bedbaht, köpek, soysuz Şibir kabul etmeyip kılıcı İmam Hüseyin'in boğazına sürdü. Kılıç kesmedi. Melun, bedbaht Şibir, it gibi ürüyüp dedi: "İmam Hüseyin büyü yaptığın

(için) kesmedi.” Kâfir Hâricîlerin ağızlarına taş toprak dolsun. İmam Hüseyin dedi: “Ey köpek, bedbaht Rafîzi benim boğazımı Muhammed Resullullah severdi. Kılıç nasıl kessin.” Melun Şibir dedi: “Ya İmam Hüseyin, kılıç nasıl kesecek söyleyiverin? Hem siz kurtulun hem de ben kurtulayım.” İmam Hüseyin dedi: “Ey melun, köpek, göğsüme

92a

basma, kalk! Ben teyemmüm alayım. Namaz vaktidir. Kılayım.” Melun Şibir kalktı. İmam teyemmüm aldı. Yatarak ima ve işaretle namaz kıldı. Melun bedbaht uğursuz Rafîzi Şibir kılıcıyla İmam Hüseyin’in başını bedeninden ayırdı. İmam Hüseyin şehit oldu. “Doğrusu biz Allah’a aidiz ve kuşkusuz O’na döneceğiz.” Hemen güneş tutuldu, karanlık oldu. Fırat nehri kanla doldu. Yer gök titredi. Gökyüzünden, yerden, Kerbela ovasının taşından, ağacından ağlama sesleri geldi. Gökyüzündeki melekler ve denizdeki balıklar, vahşi hayvanlar ve kuşlar inlediler. Geyiklerin yavruları uyumadılar. Kırkı çıkmamış yavrular uyumadılar. İmam Hüseyin’in matemini tuttular. Melekler dedi: “Ulu Tanrı su verseydi bütün Hâricîleri öldürürdü.” Miraç gecesinde Hz. Peygamber (s.a.v.) ümmetlerimi beladan koru, diye dua etti. O dua hakkı olmasaydı hepinizi öldürürdü. Bu savaşta bu Hâricîlerin hepsi ölecekti. Ya ateş verip yakar ya da su

92b

gelip boğardı. Hz. Resullullah’ın o zamanki dualarının bereketinden ümmetleri her türlü günahı işleseler (de) suretleri değişmez. O dua edildiği için Hâricîler kurtuldular. İmam Hüseyin’in ehlibeyti, Şehribanu, Ümmü Seleme, Ümmü Gülsüm, Anne Zeynep, İmam Ali Asker, İmam Zeynel Abidin, büyük, küçük herkesi esir alarak develere bindirip Şam’a doğru gittiler. İmam Hüseyin’in bir hizmetkârı vardı. Yerde uyuyup kaldı. İmam Hüseyin’in ayakkabısının bağını alayım diye elini uzattı. İmam Hüseyin, elini tuttu; bu kâfir Hâricî İmam Hüseyin’in elini kesince sol eliyle tuttu. Bunu da kesti. O zaman ses geldi. “İblis dur.” dedi. Herkes vurdu. Kara yüzü daha da kara oldu. Kaçıp bir gediğe girdi. Belinden aşağısı domuz; yukarısı insan (oldu). Bayıldı, üç gün sonra kendisine geldi. Gidip Abdullah Ziyad’a dediler. Hâricîler, İmam Hüseyin’in mübarek başını mızrağa taktılar. Mızrak halka oldu. Hiçbir şey kabul etmedi.

93a

İlgın ağacı kabul etti. Bütün ağaçlar, biz kabul etmedik sen nasıl kabul edersin, dediler. İlgın, “Ben kabul etmesem Hâricîler (onu bir şeye) takıp hor davranacaklardı.” dedi. Hâricîler başı alıp Şam tarafına yürüdü. Gündüz bir kişi saklandı. Ebu’l Hanuk adlı bir kimse vardı. O der. Herkes uykudaydı. Ben uyanıktım. Gökten uzun boylu biri geldi. Yüzünden ışık saçılıyordu. Elini sandığa koydu. Başı alıp, öpüp ağladı. Ebu’l Hanuk bayıldım. Biraz sonra kendime geldim. Şaşırdım. Birisi (bana) geri dur, dedi. Ona bu kimdir, diye sordum. O dedi: “Bu Âdem Safiyyullah’tır. İmam Hüseyin’in yasına gelmiştir.” Hâricîlerin yaptıkları işten usandım. (Sonra) sırtı kambur yaşlı biri geldi. Bu kimdir, diye sordum. Bu Hz. Nuh Nebiyyulllah’tır. O da İmam Hüseyin’in yasına gelmiştir, (dedi.) Yüzünü öptü ve biraz sonra

93b

İbrahim peygamber, İshak peygamber, İsmail peygamber; başı alıp öptüler, Ağlayarak dediler: “Ey oğul ümmetlerin cefasını nasıl çektiniz.” Başı kucakladılar. Ondan sonra bir ışık ortaya çıktı. Dünya aydınlandı. Gökten o kadar insan geldi (ki) sayısını bilemedim. Ondan önce dediler: “Yol verin âlemin kendisiyle övündüğü Muhammed Mustafa (s.a.v.) geliyor.” Biraz sonra Muhammed Resullullah geldi. Yüzünde ışıklar dolaşıyordu. Mübarek saçlarını, başını açmıştı. Ebu Bekir Sıddık sağ yanında Ömer sol yanında, Osman (ve) Ali arkalarında bütün peygamberler Muhammed Resullullah’la görüştüler. Hepsi bir tahtın üzerine oturdular. O bedbaht Hâricîler uykudaydılar. Bir melek elinde ateşli sopa ile geldi: “Ya Resullullah emreder misiniz? Bu kibirlileri yok edeyim.” dedi. Tanrı’nın peygamberi dedi: “Ey melekler, ulu Tanrı cezalarını verecek!” Melun Şibir de onların arasındaydı. Hz. Ali, Muhammed Resullullah’ın mübarek ayaklarına sarılıp dedi: “Ya Resullullah, bana yardım edin!” Ağladı. Bütün peygamberler ağladılar.

94a

Tanrı'nın peygamberi dedi: "Ya Ali, ne yapacaksan yap!" Hz. Ali bütün Hâricîlerin başlarını kesti. Melun Şibir kaldı. Başını keseyim demişti (ki). Ulu Tanrı, melun Şibir'i it suretine dönüştürdü. Melek ile cin melun Şibir'i ateşli sopa ile vurarak kovaladı. Bağdat vilayetindedir. Mekke'den Şam'a, Şamdan Kufe'ye, Kufe'den Kerbela ovasına (kadar) kovalarlar. Susuz halde (oradan oraya) sürülüp yürür. Elmas zehirli su kuyusuna ulaşınca o melek ile cin daha önce gelerek su içmesine izin vermezler. Hangi denize ulaşsa melek ile cin su içmesine izin vermezler. Su vermezler. Bazen üç aylık bazen de kırk günlük yol yürür. Denizden çöle; çölden denize ömrü böylece geçer. Bazen Fırat'ın kenarına gelir; nereye ulaşsa o melek ile cin gelip izin vermezler. Ateşli sopa ile kovalarlar. Ta kıyamete kadar bu böyle devam edecektir. Ebu'l Hanuk, o melek beni tuttu ateşli sopa ile vuracağım, dedi. Ben, hanedana dostum, Yezidlerden usanmışım, dedim. Vucuduma ve avuç içime

94b

vurdu. Kara yüzüm daha da kara oldu. Muhammed Resullullah şefaati etti. Onun heybetinden bayıldım. Tan atınca kadar peygamberler ağladılar. Tan atınca kayboldular. İmam'ın mübarek başı sandık içindedir. Koruyan üç bin Hâricî'yi gördüm. Hepsi yanıp kül olmuştu. Ömer Sad'a bu durumu haber verdiler. Ömer Sad hemen Ebu'l Hanuk'u çağırdı. Gördü ki kara yüzü daha da kara olmuştur. Melun Şibir yoktur. Ebu'l Hanuk dedi: "Ulu Tanrı melun Şibir'i it suretine dönüştürdü." Görürler ki buna ne olmuş it gibi dilini çıkarmış çölde dönüp duruyor. Herkes (bunu) açıkça gördü. Ebu'l Hanuk bir ah çekip öldü. Ömer Sad Yakup, asker ile birlikte atlandı. İkinci namazı oldu. Bir kente gelip konakladılar. O kent Tersaların kentiydi. O kentte bir gül bahçesi vardı. O gül bahçesini ordugâh yaptılar. Bu başı saklayanları geceki gibi ateş yakmasın diyip her kime bu başı bu gece saklayın dedilerse

95a

geceki gibi bizi de ateş yakar diyerek hiç kimse kabul etmedi. Ömer Sad Yakup dedi: “Hristiyanların liderini varsa getirin.” Hristiyanların liderini getirdiler. Ömer Sad Yakup başı sandığa koyup ağzını sıkıca kapattı. Hristiyanların liderine teslim etti. Bu sandığı bu gece saklayın sabah verin. Hristiyan bu sandığı getirip bir eve koydu. Gece kapıyı kilitleyip yattı. Gece yarısında uyandı. Hristiyan evin içinin aydınlık olduğunu gördü. Bu Hristiyan, “Bu nasıl aydınlıktır.” diyip kapının deliğinden baktı. Evin içinde yüz bin meşale yanıyordu. Hristiyan görünce şaşırdı. Sandığın içinde ne olduğunu bilmiyordu. Bu sandığın içinde (Hz. Muhammed’in) ışığından alametler vardır. Bu Hristiyan şaşırdı. Bu sandığın içinde ne hikmet varmış dedi. Gülbahçesinin yanında bir ev vardı. Gülbahçesinden sandığın durduğu eve bir delik vardı. Hristiyan delikten baktı. Bir zaman sonra gökyüzünden bir kadın geldi. Arkasından yüz bin küçük cariyeye geldi, dediler: “Uzak durun öncekilerin ve sonrakilerin anası

95b

Anne Havva geldi.” Onun arkasında Anne Fatma, Meryem, Ayşe-yi Sıddık geldi. Ondandır ağlama sesi geldi. Gördü ki Hatice-yi Kübra, Hz. Fatma; İmam Hasan’ın zehirlenmiş bedenini omzuna alıp İmam Hüseyin’in mübarek başını sandıktan alıp öptüler. Kucaklarına alıp dediler: “Ey canım evladım, ey gözümün ışığı, çiğgerimin parçası, gönlümün meyvesi, ey gözümün ışığı, dizimin kuvveti, candan aziz oğlum bu kâfir Hâricîler size eziyetler etti. Ümmetlerin cefasını nasıl çektiniz. Bu ne haldir.” Yüzünden (ve) gözlerinden öpüp ağladılar. Bütün peygamberlerin hanımları tan atıncaya kadar ağladılar. Tan atınca kayboldular. Bu Hristiyan bayıldı. Bir zaman sonra kendisine geldi. Gördü ki hiç kimse yok. Eve girdi. O sandığın yanına gelip selam verdi. Feryat etti: “Ey bedensiz baş kimin başısın söyle.” Bedensiz baştan ses geldi: “Ey Hristiyan beni bilmez misin? Babası garip, babası şehit, babası mazlum, babası öldürülmüş (ve) yanmış olanım.

96a

Yani ben Hz. Ali'nin oğlu İmam Hüseyin'in başıyım." Hıristiyan dedi: "Ali'nin ruhu için bekle; ben iman arz edeyim." İman etti. Müslüman(lar), İmam Hüseyin'in yasını tutmaya başladı. Hâricîler, İmam Hüseyin'in başlarını ve ehlibeytini alıp Şam tarafına (doğru) yürüdüler. Hâricîler gittikten sonra bu mert cemaate gidip bu olayları anlatıp dedi ki: "Bizim dinimiz batılmış, hak din Muhammed'in diniymiş." Bütün ehlibeyti topladı. Hepsî Müslüman oldu. İmam Hüseyin'nin yasını tuttular. Ömer Sad Yakup Askalan'a²⁰⁹ bir kişi gönderdi. İmam Hüseyin'in Kerbela ovasında şehit edip ehlibeytini, çoluk çocuğunu esir edip aldık. Askalan içindeki insanlara haber ulaştır. Fevkalade bölümü seyretsinler. Tef, nakkare, kerrenay çaldırıp sevin sinler diye buyurdu. Halk, çalgıcılar ve davul sesleri ile bölük bölük karşıladılar. O bedbaht Hâricîler; uğursuz, hayırsız, köpek, soysuz Rafîzi Yezid'e müminlerin emiri Yezid'dir

96b

diyorlardı. O hanedan dostu olanlar (ise) evlerinden çıkmadılar. Üzüldüler. O kara yüzlü Hâricîler İmam Hüseyin'in başını taşımak için mızrağa takıp yukarı kaldırdılar. Hâricîler seyretmeye çıktılar. Kadınların başları açıktı. Ömer Sad Yakup ne zaman bir ticaret limanına ulaşsa eğlenip içki içerdi. İmam Hüseyin'in mübarek başını önde taşıdılar. Şöyle rivayet etmişlerdir: Huzaî kabilesinden bir tüccar vardı. Onun adına Zerrin Huzaî derlerdi. Başka bir vilayetten gelip buraya yerleşmişti. Cesur ve çevik bir kişiydi. Fatma adlı bir ablası vardı. Her nereye gitse ablasını da götürürdü. Şehrin giriş kapısında oturmuştu. Kadınlar, İmam Hüseyin'in yasını tutmuş ağlayarak diyorlardı: "Hiç kimsenin başına gelmemiş işler bizim başımıza geldi." Zerrin Huzaî bunu işitince gözlerinden kanlı yaşlar aktı ve dedi: "Muhammed Resullullah'ın ehlibeyti,

---

²⁰⁹ Ürdünde bir bölgenin adı şuanda israilde.

97a

istediğiniz bir şey varsa yapayım.” dedi. Kadınlar dediler: “Çok şükür bir hanedan dostu bulduk.” Zerrin Huzaî dedi: “Ey kadınlar ben bu vilayetli değilim ben Arap vilayetinin Huzaî kabilesinden bir garibim.” Kadınlar dediler: “Bize bir miktar (kumaş) verin açık olan başımızı örtelim. Namahremın gözünden korunalım.” Zerrin Huzaî sarığını yırtıp verdi. Kadınlar başlarını örttüler. Kadınlar, Zerrin Huzaî’ye dua ettiler: “Ey Tanrı, seni kıyamet günü çıplaklıktan ve rüsvallıktan kendi sığınağında korusun.” Zerrin Huzaî, başka bir isteğiniz var mı, dedi. Kadınlar dedi: “İmam Hüseyin’in başını taşıyan kişiye söyleseniz başı önde taşırsa izleyenler başı görünce bizi görmezler.” Kadınlar geride kaldılar. Kadınların hiçbiri horlanmadılar. Zerrin

97b

Huzaî yine bir isteğiniz var mı diye sordu. Onu da yapayım. Kadınlar dedi: “Siz bize bu kadar iyilik yaptınız, kâfidir. Gerikalanını Ulu Tanrı tamamlar.” Zerrin Huzaî’nin gözünden kanlı yaşlar aktı. Ömer Sad Yakup yetişip geldi. Zerrin Huzaî dedi: “Sizlere yüz bin (kere) lanet. Ey Tanrı’nın lanet güruhları, bunca kötü işleri imam oğullarına, (ve) hanedanına yapmışsınız!” Ömer Sad Yakub, “Bu sopayla Huzaî’ye vurun.” dedi. Ömer Sad Yakub’un Hâricîleri o kadar çok vurdular ki (Zerrin Huzaî) bayılıp kaldı. Hâricîler öldüğünü sandılar. Bırakıp gittiler. Gece yarısı olmuştu. Çok şükür kendine geldi. Gördü ki yol yürüyecek kadar gücü var. Yola çıktı. Gece şehre girdi. Eve geldi gördü ki ablası öldüğünü sandığı için yasını tutup oturmuş ağlıyormuş. Zerrin Huzaî’yi görünce sevindi. Zerrin Huzaî çıktı. Saklanıp oturayım diye mescide girdi. Gördü ki yüz yirmi hanedan büyüğü, İmam Hüseyin’in yasını

98a

tutmuş oturuyorlar. Zerrin Huzaî’ye kimsin, diye sordular. Zerrin Huzaî yaşadığı olayları anlattı. Bize dostmuşsun, diyip görüştüler. Zerrin Huzaî: “Hanedana dostsanız sizlere silah ayarlayıp vereyim.” dedi. Ömer Sad Yakub cuma mescidine girip hutbe ile meşgul olduğunda savaşılm. Dört kapıya (da) on tane zırhlı adam koyalım, diğerlerimiz (içeri) girelim. Hâricîleri öldürelim, diyip sözünü tamamladı. Zerrin Huzaî

pazara çıktı. İmam Hüseyin'in askerlerinden (kalan) kılıçları, tüfekleri, okları, sadakları pazarda satmaya götürmüşlerdi. Zerrin Huzaî, hepsini satın aldı. Ömer Sad Yakup (ve) ileri gelen Hâricîler toplanıp cuma mescidine girdiler. Yüz yirmi hanedan dostu mescide girip saf tutup oturdular. Hatip minbere çıkıp o ulu Tanrı'ya ondan sonra Hazreti Seyyyidü'l Mürselin (s.a.v.)'ye naat okudu. Ondan sonra dört halifenin lakablarını okudu üç dostu

98b

tamamlayınca Zerrin Huzaî koşarak minberin üstüne çıktı ve hatibe bir kılıç vurdu gerdanı kesildi ve başı bedeninden ayrıldı. O başı atıp fırlattı. *Alay sesleri yükseldi* (?). Ömer Sad Yakup dedi ki: "Bunları yapan kişi hangisidir. Onu tutup ve bağlayın." O zaman dost Huzaî nara atıp geldi. Ömer Sad Yakup ile (birlik olan) bin kişiyi öldürdüler. Ama Yakup İbni Ömer'i canlı yakalayıp aldılar. Ve kolunu arkasından bağladılar. O mescidin içi kan olup arık gibi aktı ve Hâricîlerden bin kadar kişiyi öldürdüler. Kalan adamların başlarını açıp hepsini bağladılar. Onlar dediler: "Hepimiz Yezid'den döndük. Müminlerin emiri Hüseyin'in dinine girdik. Her ne yaptıysak Yezid'in buyruğuyla yaptık. Çünkü tebaasıydık. Şimdi canımızı hanedana feda ederiz." Zerrin Huzaî onları bağışladı. Yakub'un her nerede hizmetkârı varsa onların hepsini korudular. Her yerde tebaası vardı.

99a

(Onları da) bağışladılar. Zerrin Huzaî şehre girdi Askalan'a bey oldu. Cömert davranıp Yakup İbni Ömer'in hazinesini askere verdiler. O sebeple bütün halk onlara yöneldi. Şöyle rivayet etmişlerdir: İnsanlar, onun huzurunda toplandı gece gündüz savaş hazırlığı yapıyorlardı. Ravi söylemiştir ki: O günlerde on bin kişi toplandı. Bir gün Zerrin Huzaî tahtta oturup buyurdu: "Yakup İbni Ömer'i zindandan çıkarıp huzuruma getirin." Yakup İbni Ömer'i getirdiler. Zerrin Huzaî, ey lanetli köpek kendini nasıl görüyorsun, dedi. Lanetli köpek dedi: "Vurup fırlatılmış kedi gibi kemiklerim ağrıyor. Sen bugün padişahlar gibi taht üstünde oturuyorsun. Şimdi Yezid'in askerleri gelip sizleri bundan

beter edecek.” Zerrin Huzaî bundan bu sözü işitince öfkeyle bu soysuzu öldürün, dedi. Ve yine dedi ki: “Ey bedbahtlar Kerbela ovasında olsaydım

99b

müminlerin emiri Hüseyin için canımı feda ederdim. Bu günlerde benim savaşım budur. Hâricîlerin başını kesersem muradıma ereceğim.” Şöyle rivayet etmişlerdir: Zerrin Huzaî dedi: “Ey dostlar şöyle söz söyledim. Bundan fazla ne söyleyeyim.” O zaman hepsi feryat etti. O anda hanedan dostu bir mert vardı. Bu Hâricî uğursuzdur. Kerbela ovasında müminlerin emiri Hüseyin’in sağ kolunu yaralayan bu kâfirdir, dedi. O zaman müminlerin emiri Hüseyin, “Senin de bir gün kolun kesilsin.” diye dua etmişti. Zerrin Huzaî dedi ki: “O günden bu zamana kadar tutsaktır.” Buyurdu. Kolunu kestiler, alnını dağladılar ve hanedan düşmanıdır. Layığı budur diyip kulağını ve burnunu kesip attılar. Her nereye gidiyorsan git diyip bıraktılar. O bedbaht kurtuldu. Şansı yaver gitti. Ta Dımaşk²¹⁰’a kadar gitti.

100a

Bu şekilde yaşanan olaylardan Yezid’in haberi oldu. Şöyle rivayet etmişlerdir: Lanetli köpek Ömer Sad, Yezid’in huzuruna gitti. O köpek Yezid, bu sözü bütün şehre duyurdu. Dımaşk’ın halkı Ömer Sad köpeğinin yanına geldiler ve (ona) saygı gösterdiler. İmam Hüseyin’in başını bir sopaya takıp getirdiler ve Yezid’in önüne koydular. O zaman Yezid’in elinde kamçısı vardı. O lanetli Yezid kamçı ile mübarek ağzına vuruyordu. Müminlerin emiri Hüseyin sen misin, benimle halifelik savaşına giren diyerek vuruyordu. O köpek çok saygısızlık etti. O zamanda peygamber (s.a.v.)’in sahabelerinden bir mert Yezid’in yanındaydı. Bu olanları duyunca geldi. Yezid’i kınayıp, “Ey Yezid nasıl böyle işler yapıyorsun? Ulu Tanrı: ‘Onlar yaptığımız her şeyi biliyorlar. Buna göre kuşkusuz erdemliler cennette olacaklar.’ demiştir.” dedi. Ondan sonra müminlerin emiri Hüseyin’in başlarını ve ehlibeytini Yezid’in önünden

---

²¹⁰ Şam’ın eski adı.

100b

aldı. Şöyle rivayet etmişlerdir: O gün Ali Asker'i getirdiler. Yezid'e gösterdiler. Yezid'in bir oğlu vardı. Ona Muaviye derlerdi. O Hâricîler şehzade Ali Asker'e bazı sözler ile soru soruyorlardı. O anda akşam namazından önce Yezid davulunu çaldırdı. O zaman Yezid'in oğlu Muaviye, dedi: "Ey Ali Asker benim babamın bando takımı çalışıyor. Senin babanın bando takımı hanidir." O zaman Ali Asker dedi: "Biraz bekle benim babamın bando takımını duyacaksın." O söz üzerine Müezzîn o an ezan okudu: "Şahitlik ederim ki Muhammed O'nun elçisidir"e gelince Ali Asker, "Benim babamın bando takımı şimdi çaldı." dedi. Şöyle rivayet etmişlerdir: Yezid'in o günlerde boğazından bir damla su geçmiyordu ve susuzluğa dayanıp oturuyordu. Askalan'ın kaybedildiği haberini işitti.

101a

Başka düşmanlar ortaya çıkmış, diyip durdu. O an kulağı ve burnu kesilmiş (halde) komutan Yakup Ömer Sad girip geldi. Yezid bunu gördüğü o anda dünyası karardı. Yezid sordu: "O düşmanlar kaç kişiydi, sen böyle söz söyle ve asker nereden geldi, vilayetini nasıl aldı, seni böyle kim harap etti." O zaman Ömer Sad dedi: "Bir bölük aziz vardık, (onlar) yüz on kişiydiler. Onların içinde bir misafir tüccar vardı. Onun adına Zerrin Huzaî derlerdi. Onlara başkomutan olmuştu. Cuma günü insanlar toplandılar. Mescidin kapısını iyice kapatıp (etrafını) sarmışlardı. Birçoğu girip kılıçla bütün adamları öldürdüler. Beni canlı tutup aldılar. Kulağımı, burnumu kesip bıraktılar." Yezid bu sözleri işitince öfkelenip dedi: "Senin on bin adamın vardı (ve) yüz on kişi ile baş edemedin mi? Vilayeti

101b

(kendi) elinle vermişsin." O anda altın bir gürz Yezid'in elindeydi. Ansızın Yakup'un başına vurdu. Beyni başından oynayıp çıktı. Onu sürükleyip attı. Şöyle rivayet etmişlerdir: Büyük bir sahabe vardı. Yezid'e bakıp dedi: "Ey Muaviye'nin oğlu bunun uğursuzluğundan böyle (bir) iş olmuştur. Yakup itlik edip, edepsizlik edip Hüseyin ibni Ali'ye Kerbela ovasında saygısızlık ettiği için böyle perişan olmuştur. Vilayeti (kendi)

eliyle vermiştir. Ben bu şekilde (olduğunu) söylüyorum ki onların nimetlerinden çok yemiştim. Sen gel benim nasihatimi dinleyip Tanrı (a.c.)’a dön.” O zaman o melun köpek dedi: “Böyle işlere senin Tanrı’nın gücü yeter mi?” Ağzına taş toprak olsun. Şöyle rivayet etmişlerdir: O zaman bir sahabe vardı, dedi ki: “Peygamber (s.a.v.)’den ben duydum ki her kim akşam namazından sonra yatsı namazından önce

102a

iki rekat namaz kılıp her *seferinde* (?) oturup çok dua ederse bu namazın hürmetine Tanrı (a.c.) onun günahını affeder.” Yezid bu sözü işitince sevindi. Ama kerameti müminlerin emiri Hüseyin İbni Ali’nin sözlerinden işitin. Ondan sonra Yezid bunu öğrendi bir yıldan daha fazla (sürede) her akşam namazından daha sonra; yatsı namazından daha önceki ta o zamanda otururdu. Bedbahtlık sebebinden asla o namazı kılamazdı. Şöyle rivayet etmişlerdir: Yemen Padişah’ı, Attan İbni Ali’yi öldürmüştü. O zaman Muhammed Hanefiyye, Malik Ejder’i komutan yapıp ve asker toplayıp onun olayına göndermişti. Oradan gidip gelenler Muhammed Hanefiyye’ye Mekke’de oturup dediler. Malik Ejder’in Haşimoğulları tarafına gittiği o zamandı. Bu zaman Yezid askerinin Askalan’a gelip yenildiğini ve hanedan dostunun (ise) yendiğini, bu olayların hepsini duyunca (Yezid’in) öfkelenildiğini, çok asker

102b

toplamak istediğini. Şam’dan Mekke’ye gelmek için çabucak hazırlandığını ve beklemekte olduğunu o zaman yine müminlerin emiri Hüseyin’in beyanını Muhammed Hanefiyye’nin huzurunda anlattılar. Bu olayları işitince elbisesinin yakasını parça parça etti. Bütün askerler müminlerin emiri Hüseyin’in yasını tuttular. O zaman Muhammed Hanefiyye savaşta (destek almak için) Yiğit Kaka İbni Eşfa’nın huzuruna bir kişi gönderdi. (Kişi) gönderdikleri kişinin adına Müsebbib derlerdi. O müminlerin emiri Ali (k.v.)’nın öğrencisiydi. Çok mert savaşçıydı. Savaş günlerinde eline yüz altmış batman olan gürzünü alırdı. Her yıl bir defa Rum’a gidip savaşırdı. Orada çok (sayıda) Arapları ve insanları öldürdü. Tekrar dönüp Şam’a geldiğini öğrenince Muhammed Hanefiyye, Haşimoğulları’na mektup yazıp gönderdi. Dedi ki: “Ey birader Ümeyye oğulları

Kerbela ovasında benim biraderimi, müminlerin emiri Hüseyin'e neler yapmışlardır. Yalnız bulup onu ve (ona) bütün tabi olanları öldürmüşlerdir. Şimdi

103a

işittim yasını tuttum. İbrahim İbni Malik'i de çağırdım ve Yemen askerini de Şam tarafına gönderdim. Bana biraderlik etsin benim arkamdan gelsinler. Ümeyyeoğullarından biraderim İmam Hüseyin'in öcünü alayım dediği mektup Müsebbib'in huzuruna geldi. Müminlerin Emiri Hüseyin'in yasını onlar da tuttular. Eyvahlar olsun! Eğer ben o Kerbela ovasında olsaydım Hâricîler'in ortasına kendimi (atar) savaşırdım, diyip o zaman asker topladı. Yüzünü Muhammed Hanefiyye tarafına doğru dönerek yola çıktılar. Sözü'n kisası ulaştılar. Muhammed Hanefiyye'nin huzuruna geldiler ve bütün askerleri ile (birlikte) yasını tuttular. İbrahim İbni Malik Ejder üç bin kişiyi hazırlayıp Baki şehri Mekke'ye geldiler. Onlar da yas tutup çok ağladılar. Orada da Muhammed Hanefiyye Mekke kabilesinden kişi topladı. Şu kadar miktarda kişi toplandı. Üç bin kişi İbrahim İbni Malik Ejder'den geldi. Birleşip on bin asker ile Şam tarafına yola çıktılar. Şöyle rivayet etmişlerdir:

103b

Ömer İbni Ali ve Fudayl İbni Cafer-i Tayyar ikisi de asilzade kimselerdi. Mağrip'teydiler. O şehirden Mekke'ye geldiler. Onlara İmam Hüseyin'in haberini verdiler. Onlar da yas tuttular. Dört bin kişiyle gelmişlerdi. Onlar da Şam tarafına yola çıktılar. Şöyle rivayet etmişlerdir: Ömer İbni Ali, Fudayl ibni Cafer-i Tayyar duydular ki Askalan'ın insanları onlara dostlarmış. Onları yok etmek için o zaman Yezid yüz bin asker göndermişti. Lanetli Ömer Sad'ı komutan yapıp göndermişti. Yezid'in buyruğuyla Yezid taraftarlarından oluşan (bir) ordu Kufe'ye gönderildi. Abdullah Ziyad'a da Askalan'a gitmesini, Askalan'ı almasını ve hiç kimseyi canlı bırakmamasını söylemişti. Şöyle rivayet etmişlerdir: O zamanda Askalan'da mertler vardı. Hepsi de Zerrin Huzaî ile oturmuşlardı.

104a

Melun Yezid yüz yirmi bin kişiyle geldi. O zaman hanedan dostları, Yezid köpeğinin askerlerinin hepsinin canlarından ümitlerini kesmesine (sebepe oldular). Eyvahlar olsun! Canlarımız asla selamete çıkmaz, dediler. O zaman Zerrin Huzaî dedi: “Onlara ki bizler demiştik. Ey keşke Kerbela ovasında olsaydım, canımı feda ederdim. Bu günü bilin. Bu Kerbela’dan çok daha (zorlu) günlerdir. Müminlerin emiri Hüseyin’in dostuyuz biz. Canımızı feda ederiz biz.” Sözüünü tamamladı ve saf tuttular. Yezid ile yüz yüze geldiler. Yezid bu durumu görünce öfkelenip dedi. Bu tayfa kim oluyor (da) benim yüzüme kılıç çekiyor. (Bir) Hâricî, Müslüman askerlerinin tarafına gelip dedi: “Ey tayfa akılsız mısınız, deli misiniz, az canınızdan geçmiş misiniz? Bu gün o gündür ki biriniz hayatta kalmayacaksınız.” Bu sözleri işitince hanedan dostlarından bir atlı meydana girdi. O

104b

atlı tüccar misafirdi. Belh şehrinden gelmişti. Onun adı Kasım’dı Hâricîlerle yüz yüze gelip nara attıp dedi ki: “Ey lanetli köpek ulu Tanrı’dan utanmaz mısın? Melun Yezid’e emîr dersin.” O kibirliye mızrak ile öyle bir vurdu ki göğsünden geçip arkasından çıktı. Yezid bu durumu görünce öfkelenildi. Bağırarak dedi: “Onunla dövüşecek bir mert var mı ki?” Yezid’in askerinden başka biri çıktı. Kasım’la yüz yüze geldi. Her ikisi de birbirine saldırdılar. Hâricî kılıç ile öyle bir vurdu ki Kasım’ı şehit etti. “Doğrusu biz Allah’a aidiz ve kuşkusuz O’na döneceğiz.” Bu durumu Zerrin Huzaî görünce canı sıkıldı. Kasım’ın bir erkek kardeşi vardı. Onun adı Tahir’di. Mert bir kölesi vardı. Onun adı Toğan Türk’tü. Onun vilayeti Tatar’dı. Tahir onu küçüklükten büyüttmüştü. Bu köle çok pehlivandı.

105a

Öyle ki efendisinin abisinin bu halini kördü. Kendisini feda etti. Ortaya çıkıp meydana girdi. O melun Hâricî de geldi. Bu taraftan Toğan Türk nara attı. Güzel yayını eline aldı. Ok ucu dört köşeli temreni olan okunu eline alıp yayın kırışına koydu. İyice gerip attı. Ok ile iki kâkülünün ortasına (öyle bir) vurdu ki (ok) başka taraftan çıkıp yere saplandı.

O Hâricî şimşek gibi gürültü çıkararak yere yıkıldı. Toğan Türk, efendisinin (atının) dizgininden tutup meydandan çıkardı. Bütün askerler Toğan'ın mertliğini takdir ettiler. O zaman efendisinin huzuruna gelip durdu ve (dedi) ki bana izin verin bu melunları bir seferde öldüreyim. Efendisi ona izin vermeye razı olmadı. O köle güzeldi. Dövüşü ve de tüccarlığı da iyi biliyordu. Bu sebeple (ona) yazık olmasın sakın, diyip içinden geçiriyordu. O mert Türk, Zerrin Huzaî'nin huzuruna geldi ve dedi: “Ey Emîr,

105b

(eğer) efendim bana izin verirse içimden öyle geliyor ki bu Hâricîleri bugün bir seferde öldürürüm. Efendim bana izin vermiyor. Gidip efendimden izin alın. Bu Hâricîlerin işini bitireyim.” O zaman Zerrin Huzaî, “Ey Tahir bu köleyi bana sat. Ben onu Allah rızası için azat edeyim. O, meydana girip Resul Ekrem'in düşmanları ile dövüşsün.” dedi. O zaman Toğan Türk'ün efendisi dedi: “Ey Emîr, bin canım da olsa onlara feda olsun. Onu size verdim.” Zerrin Huzaî dedi: “Ben de onu azat ettim.” O köle yüzünü efendisine dönüp dedi ki: “Bir ok ver. Onların pek çoğunu bir okla vurup öldüreceğim. Sevap o oku verene olsun.” O zaman efendisi Toğan Türk'e hazırladığı bir oku belinden alıp verdi. Toğan beline bağladı. Ondan sonra o mert Türk meydana girdi. Tekbir getirdi. Dövüşe girdi. Yezid bu hali görüp askere doğru bakarak dedi. Bir atlı meydana

106a

çıktı. Toğan ile karşılaştı. Toğan bir ok attı göğsünden girip arkasından çıktı. O (yere) yıkıldı ve öldü. Yine başka bir atlı girdi (onunla) karşı karşıya geldi o da öldü. Şöyle anlatırlar: O gün yetmiş kişiyi öldürdü. Asla bir ok boşa gitmedi. Bütün hanedan mutlu oldu. Naralar attılar. O Hâricîlerin canı sıkıldı. O zaman Toğan Türk nara atıp kendisini o Hâricîlere gösterdi. Güzel yüzlü mertti, dedi ki: “Ey Hâricîler bilin ve haberdar olun. Ben, Tatar vilayetindenim. Bu şehirden o şehire kadar bin fersah yoldur. On yıldan beri Müslümanların elindedir. Ben peygamber (a.s.)'ı görmedim ve dostlarını da görmedim. Kendi hocamdan işittim ve Allah'ımdan haberdar oldum. Peygamberlere iman ettim. Gönülden Müslüman oldum. Ey lanetli köpekler, Peygamber (a.s.)'ı körüp konuştunuz mu ve dostlarını

106b

da gördünüz mü? Onların vilayetleri vilayetinize yakın olmasına rağmen sizler Tanrı'nın peygamberinden nasıl uzak olursunuz, peygamber (a.s.)'ın torunlarını nasıl öldürürsünüz ve de ehlibeytini nasıl esir alırsınız. Ulu Tanrı'dan korkmadınız mı, utanmadınız mı? Moğollar, Hristiyanlar ve de Yahudiler peygamber hanedanına bu şekilde muamele etmezlerdi. Sizler ettiniz. Yazıklar olsun! O gün olsaydım sizleri perişan ederdim. Tirendazlık davası güden köpek, melun Ömer Sad şimdi nerededir? Müminlerin emiri Hüseyin (razhuma)'ya ok atan buraya gelsin, mertliğini göstere. Kerbela'da yiğitlik davası güden o itler nerededir. Buraya gelsin benimle dövüşsünler." Nara attı. Yayını (gerip) üç okunu askere doğru attı. Üç kişiyi (yere) yıktı. Şöyle

107a

rivayet etmişlerdir. Oklarının hepsini yüzüne (doğru) çekip askerlere (doğru) at sürdü ve sağ tarafta üç kişiyi vurdu. Lanetli Yezid, "Nasıl olur da göçebe bir Türk nice bin namlı askeri yener." diye düşündü. O anda ricat davulunu çaldırıp döndü. Toğan Türk dedi: "Ey lanetliler bugün savaşa girmediniz. Sabaha sizleri bir olan Tanrı'dan yardım gelirse hasret ateşine düşürecek. Daha iyi oldu. Sabaha kadar kendi derdimle dertlenecek. Eğer Tanrı isterse günden güne işleriniz fayda etmeyecek." Zerrin Huzaî bu hali görünce Toğan Türk'ü kucakladı. Bunlar dönüp askere doğru geldiler. Toğan Türk'ü asker ve ordu'nun başkomutanı yaptı. O zaman dedi ki: "Her kim beni dost olarak görüyorsa besleyen Tanrı ona keramet ihsan etsin. Askerlerimize çokça dostluk etti. Toğan Türk (bir) köleydi. Tanrı (a.c.)'nin inayetiyle, ezeli yardımı ile, bütün cömertliği ile

107b

hür oldu ve orduya başkomutan oldu. Yani başkumandan oldu. Bütün kararları veren oldu. Peygamber (a.s.)'a bağlı olduğu için bütün bu işleri yaptı." Şöyle rivayet etmişlerdir: Şimdi işitin Yezid savaşında nasıl eziyet çekilmiştir. (Şöyle) rivayet etmişlerdir: Köpek, melun, güvenilmez Abdullah İbni Ziyad Irak tarafından Yezid'in askerine geliyordu. (Yezid) Askalan şehrini almasını ve içinde her kim varsa hepsini

öldürmesini buyurdu. Abdullah Ziyad’a lanet olsun. Yezid’in emriyle (yola çıktı) ve Askalan’a bir günden daha yakın yolları kaldı. Akşam olunca orada konakladılar. Bir gün Askalan’a giden yolu harap ettiler. Abdullah Ziyad’ın askerlerinin içinde bir hanedan dostu vardı. Uykuyu kendisine haram edip uzun gece yürüdü. Ve Askalan’a ulaştı. Şehre girdi. Şehrin beyi nerededir, diye sordu. Beni onun huzuruna götürün, (dedi.)

108a

Askalan şehrindeki herkes kadın ve küçük çocuktur. O kadınlar dediler ki: “Bu şehrin erkeklerinin hepsi asker gitti.” Bu sözü işitince dedi ki: “Ah, bundan daha kötü (durumda) olamazdınız. Sizlerde erkek yok.” O zaman dediler: “Beyimizin kızkardeşi vardır. Bizden daha saygındır.” O mert o zaman gitti (gördü) ki (o), Zerrin Huzaî’nin kız kardeşiydi. Huzuruna girdi, dedi ki: “Hemen gamınıza yetişin ve canlarınızı koruyun Abdullah Ziyad yirmi bin kişi ile geliyor. İkinci namazı zamanı buraya varmış olur. Yezid’in hükmü şudur: ‘Büyük küçük (kimi) bulursan öldür.’ Eğer sizin beyleriniz yakındaysa hemen haber verin. Eğer uzaktaysalar kendi derdinizle dertlenin.” O zaman onlar şaşırdılar. Sağa sola koştular. Kendilerini koruyabilecek hiçbir yer bulamadılar. Fatma yüzünü kadınlara döndü: “Eğer

108b

ulu Tanrı bizleri yaşatmak (isterse) hiçbir şey bize zarar veremez. Eğer kaderimizde varsa hiçbir şey fayda etmez. Gelirse gelsinler. Tanrı (a.c.)’ye tevekkül edelim.” dedi. Ondan sonra yaşlı (biri) vardı. Hepsi abdest alıp şehre gittiler. Küçük çocukları kendisi ile götürdü ve besleyen Tanrı’nın huzurunda dua ettiler. Her ne kadar genç varsa hepsi şehir kapısının üstüne çıktılar. Olmaya ki gelecek gibi olsa savaşta işe yarar diye şehir kapısının üstüne taşlar çıkardılar. İkinci namazı olmuştu. Irak tarafından bir toz ortaya çıktı. Öyle ki gündüzü aydınlıktı. Karanlık oldu. O zaman tozun içinden sancaklar ortaya çıktı. Hâricî askerleri karınca ve çekirge (sürüsü) gibi geldi. O zaman Abdullah Ziyad yirmi bin kişiyle gelip konuşlandı. Askalan şehrinde kargaşa çıktı. Hepsi feryad figan etti. Ulu Tanrı’dan yardım istediler.

109a

O zaman bedbaht Abdullah Ziyad dedi ki: “Ben sizlere izin vermeyeceğim.” Askere şehri girdaba almalarını ve her taraftan girmelerini buyurdu. O zaman onlar şehrin giriş kapısını ok yağmuruna tuttular. Zavallı kadınlar bu durumu görünce hepsi haykırarak ağlayıp ulu Tanrı’nın huzurunda dua ettiler. Zerrin Huzaî’nin kız kardeşi dua etmek için ellerini kaldırdı. O iyi bir dindardı, “Ey gece ile gündüzü yaratan, kudret sahibi olan Tanrı ve Ey Padişah; Davacıların iddialarını boşa çıkaran, şu hanedan dostlarına ayıp eden zalimlerden kurtar.” diyip durdu. Henüz bu dua tamamlanmadan önce Arap vilayeti tarafından bir toz ortaya çıktı. O tozdan bir sancak ortaya çıktı. Dört bin kişiye yakın kişi gelip ulaştı. Onların önlerinde iki atlı geliyordu. Biri Ömer İbni Ali ve de Fudayl İbni Cafer-i Tayyar’dı.

109b

Onlar, o zaman hanedan dostları (olan) Askalan halkının geldiğini ve onlara yardımcı olduğunu duymuşlardı. O zaman bunlar öne çıktılar. Askeri gördüler. Askalan’ın dervazesini almışlardı. Çölde bir Hâricî’yi yakalayıp sordular: “Bu asker kimin askeridir. Hangi taraftan gelmiştir.” Bu Hâricî dedi: “Askalan’ın adamları Yezid’in askeri ile savaşmaya gitmiştir. Bu şehirde hiç erkek kalmamıştır. Hepsisi de kadın ve küçük çocuktur. Ve Yezid, Abdullah Ziyad’a Askalan şehrini alıp yönetmesini ve hiç kimseyi canlı bırakmamasını, herkesi öldürmesini buyurmuştur. Şimdi Askalan’ın üzerine (doğru) yürür. O zaman kadınlar feryad edip, yardım isterler.” O zaman Ömer İbni Ali onlardan sordu: “sen hangi tarafa dostsun? Hüseyin’e mi dostsun, Yezid’e mi dostsun?” O bedbaht müminlerin emiri Hüseyin’e kötü sözler söyledi. Ömer İbni Ali (razhu) ağladı,

110a

“Ey itler benim biraderim müminlerin emiri Hüseyin sizlere ne günah işledi? Onları öldürdünüz ve hala da onları öldürmeye çalışıyorsunuz.” dedi. Kılıcını sıyırp o bedbahtın başını öyle bir kesti ki ta beline kadar ikiye bölündü. Ondan sonra askerlerin tarafına bakarak dedi: “Mert olun ki hanedan dostlarını düşmanlardan kurtaralım.”

Birdenbire nara atıp saf tuttu savaşa girdiler. Ömer İbni Ali ve Cafer-i Tayyar iki şehzade kendisinden geçmiş fil gibi o bedbahtlara saldırıp kendilerini o Hâricîlere (doğru atıp) saldırdılar. Abdullah Ziyad bu hali görünce o da kendi askerine tellal çağırıp savaşa girdi. Ömer İbni Ali onu gördü. Atını sürüp gitti. Abdullah Ziyad'ın kemerinden tuttu eğerinden ayırdı. Kendi başının (üzerinden) döndürüp yere öyle bir vurdu ki o soysuz

110b

parça parça oldu. Bütün organları sakat kaldı. O vakit asker galip geldi ve onu ortadan aldılar. O zaman Ömer İbni Ali öfkeleni ve onlara saldırdı. O zaman elli kişiyi vurup ikiye bölüp öldürdü ve tuğ beyini de öldürdü. Onun yerine Abdullah Ziyad geçti ve sancağı kırdırdı. Arap askeri sekiz bin Yezid askerini bir seferde öldürdü. Yezid korkup kaçmaya başladı. Ömer İbni Ali'nin askeri (onların) arkasından gittiler. Üç fersah yol gittiler. O Hâricîlerin dört bin kişisini vurup öldürdüler. Ganimetler aldılar. Askalan şehrine girdiler. Zerrin Huzaî'den haber alın. Onlar gelip Zerrin Huzaî'yi sordular, "Nerededir, durumu nasıldır, kiminle savaşıyor?" dediler. O zaman Ömer İbni Ali'ye haber verdiler. Zerrin Huzaî, Yezid'in yanına gelmiş onunla savaşıyor, dediler. Yezid çok (sayıda) askerini

111a

getirmiştir. Zerrin Huzaî'nin askeri azdır. O kadın dedi: "Onların durumu nedir." O zaman Ömer İbni Ali, "Biz onlara çabuk gidip yetişir miyiz? Zerrin Huzaî'yi öldürmesinler sakın. O Yezid benim biraderimi öldürmüştür. Onun kısıssını alacağım. Öyle ki ben oraya gittiğimde biraderlerim Muhammed Hanefiyye ile İbrahim Malik Ejder de gelmişlerse onları da görürüm diye tahmin ediyorum." dedi. Şöyle rivayet etmişlerdir: Toğan Türk öyle bir savaştı ki herkes takdir etti. Zerrin Huzaî ona davul ve sancak verdi. Ona başkomutanlık verdi. O gece melun Yezid üzüldü. Hiç uyuyamadı ve yine bir gün sabah namazı vakti oldu. Hanedan dostları sabah namazını kıldıktan sonra savaşmak istediler. Bize haber geldi ki Zerrin Huzaî'nin niyeti bizimle savaşmaktır, dedi. Ondan sonra Yezid

111b

askerinin sağ ve sol tarafına bakıp hazırladı. Askere doğru meydana girin diye seslendi. O zaman merkezdeki ve (yan) kanatlardaki silahlarını hazırladı. Askere doğru seslenip dedi: “Kim meydana girip teke tek dövüşecek.” O söz üzerine ansızın Horasan tarafından bir toz ortaya çıktı. Gördüler ki Horasan vilayetinden, Şebistan vilayetinden elli bin kişi geliyor. Her tarafa mektup gönderildiği için askerler geliyorlardı. Tıpkı İskenderiye gibi. Elli bin asker geliyordu. Yezid’in askeri iki yüz bin kişi oldu. Bütün cihanı Yezid’in askeri tuttu. Hanedan dostlarının askeri on iki bin kişiden fazla değildi. Yüreklerinden kan aktı. Şimdi yaşamaktan ümitlerini kestiler. Birbirlerine vasiyet ettiler. Şöyle rivayet etmişlerdir: Yezid’in askerleri tarafından meydana girdiler ve nara attılar. Hanedan dostlarına dediler ki: “Sizler

112a

canlarınızdan geçip mi geldiniz? Müminlerin emiri Hüseyin’i Yezid’in askeri öldürdü. Onun bedeni toprak oldu. Bu an ben, Halep askeriyim ve sizin askerlerinize tek (başıma) yeterim. Bir kişi de gelse, iki kişi de gelse, üç kişi de gelse yeterim.” Bu sözünü tamamladı. Zerrin Huzaî bu sözleri işitince canı sıkıldı. Birbirlerine bakıp durmuşlardı. Ansızın Zerrin Huzaî askeri tarafından bir mert meydana girdi. Rüzgâr gibi hızlı koşan atını koşturup silahlarını alıp meydana girdi. Huzaî onu tanıdı ve askere bakıp dedi. Bu yiğide hayır duaları edin. Bütün asker; gözleri yaşlı, bağrıları yanık halde gönülden dua ettiler. Halep şahının oğlu ile savaşa girdi ve dedi ki: “Ey melun Hâricî utanmaz mısın? Uğursuz Yezid’e müminlerin emiri dersin ve müminlerin emiri Ali Murtaza’ya (ise lakabı olan) Ebu Turab (ismiyle) seslenirsin. (O), peygamber (a.s.)’ın damadıdır.

112b

Onun adı Allah'ın aslanıdır ve Kevser havuzunun sakisidir. Hayber Kapısı'nı yerinden söküp çıkarandır ve 'Amr-i Anter²¹¹'i öldürendir. Fatma'nın eşidir. Resul (a.s.)'ın amcasının oğludur." O zaman Hâricîler dedi: "Bu sözü nereden öğrendin." O zaman Toğan Türk dedi: "Ey melun köpek, ben iki bin fersahlık yoldan gelmişim. Ben bunları biliyorum. Sen ki melun köpek onları bilmiyorsun." Bu sözleri söyledikten sonra mızrak ile saldırdı ve ikisi kapıştılar. Şöyle rivayet etmişlerdir: Halep Şahı'nın oğlu mert, pehlivandı. O zaman Toğan Türk, "Bunu mızrakla öldürmek mümkün değil." diyip durdu. Melun Yezid dedi: "Ey Türk bu mert senin gibi yüz mert pehlivanı vurup öldürmüştür. Ey Türk Halep şahının oğluyla bugün ne yapacaksın?" O anda Halep şahının oğlu bu sözü Yezid'den işitince sevinip kahkaha attı. (Yezid), "Ey oğlum eğer on bin Toğan gibi mert olsa bunun elinden asla kurtulamazsın."

113a

dedi. Bu söz üzerine. Toğan Türk meydana çıkıp ve yay canbazlığı yapıp önüne çekip aldı. Elinde tuttu ve sadaktan bir ok sıyırıp aldı. Allahı zikretti. Halep şahının oğlunu nişan aldı. Yayını iyice gerip bıraktı. Ok, bir an soysuzun göğsünden girip arkasından çıktı. (Okun) büyük bir kısmı yere saplandı. O zaman Yezid (ile) Halep şahı bu durumu gördü. (Halep şahı) yakasını parça parça etti. O zaman Toğan atını sürdü. Kılıçla başını kesip bedeninden ayırdı. O anda hanedan dostları nara atıp mutlu oldular. Toğan Türk meydana yürüdü. Teke tek dövüşecek birini istiyordu. Meydana doğru mertler çıkıp geldi ve mertlerin hepsi yaralandı. Şöyle rivayet etmişlerdir: Kırk pehlivanı yere çalıp vurdu. O zaman Yezid feryat etti. Askerlerinden hiç merd çıkmadı. (Yezid), "Her kim bu Türkü ortadan kaldırırsa..." diyip durdu. Böyle pek çok kişiyi öldürdü. Halep şahının (dayanacak) gücü kalmadı.

---

²¹¹ 'anter: Arapçada poposunda kırmızılıkları olan kuyruklu bir maymun türüdür.

113b

Silah alıp meydana girdi. Kendi oğlunu görünce yasını tuttu. Haykırarak ağladı ve Toğan'a dedi: "Ey Türk o civanı öldürürken hiç acımadın mı?" O zaman Toğan dedi ki: "Ey köpek, melun! Resul (a.s.)'ın torunlarını öldürdüğünüzde siz acıdınız (mı) ki..." Toğan, "Bu ölen genç senin neyin olurdu?" dedi. O dedi: "Ben Halep şahıyım. Bu ölen benim oğlumdu." Toğan dedi ki: "Üzülme seni de oğlunun yanına göndereceğim" Halep şahı bu sözü işitince atını sürüp geldi. Toğan'a kılıç çekti. (Toğan Halep şahının) bileğinden tutup kılıçla başını öyle bir vurdu ki başı iki eşit parçaya bölündü. Hâricîlerin haykırırları duyuldu. Haleplilerin hepsi savaşa girdi. Toğan'ı ortaya aldılar. Toğan Türk bu kadar adamı görünce Ulu Tanrı'ya yalvarıp yakardı. Nara atarak savaşa girdi. Her kimin başına kılıçla vurduysa atı ile kendisi iki parçaya bölünürdü. Ve her kimin

114a

gerdanına vursa başı havaya uçardı. Bedeni tıpkı dağ gibi uçup yere düşerdi. Böyle savaştı. Rüstem ve Şam yiğitleri ile savaştı. Sağdan sola, soldan sağa kesti. Toğan'ın dövüşmesini takdir ettiler. Zerrin Huzaî'ye herkes onu anarak ulu Tanrı'dan ümit ederek hayır duası ettiler. O kadar çok savaştı ki gücü kalmadı. Hâricî askerlerinin haddi hesabı yoktu. Şöyle rivayet etmişlerdir: O gün ikindi namazına kadar savaştılar. Orada Toğan Türk iki yüz kişiyi öldürdü. Sayısız kişiyi de yaraladı. Kalanlar ise korkup vehme düşmüşlerdi. Allah her kimi korursa kul ona hiçbir şey yapamaz. O gün Toğan Türk yine döndü. Bir zaman sonra tekrar savaşa girdi. Zerrin Huzaî, Toğan'ın yanına geldi ve askerleri de Toğan'ı ortaya alıp ziyaret ettiler. (Toğan'ın) bedeninde

114b

ok yarası olduğunu görünce hepsinin akılları başlarından gitti. Şimdi dönün çok gücünüz kalmadı, dediler. O zaman Toğan dedi ki: "Siz karışmayın ve sesiz olun. Ulu Tanrı beni bu yolunu şaşırmışlardan kendi sığınağında korusun. Şimdi sizler dönün bu Hâricîlerle savaşmayı bana bırakın." O zaman Hâricî askerlerinin canları sıkıldı. Toğan, "Ey biraderler gönüllerinizi hoş tutun ve endişelenmeyin. Onların askeri çok diye üzülme ve zafere ulaştıran besleyen Tanrı'dır." diyip bunları geri döndürüp meydana

girdi. Teke tek dövüşmek için birini çağırıp dedi: “Ey alçak Yezid bana beni yenebilecek birini gönder çabuk, dövüşelim, geç olmasın.” O zaman Yezid’in askerleri dedi: “Bu Türk’ü öldüremeyeceğiz ve çaresi de yok. O zaman köpek Yezid yiğitlere, pehlivanlara ve Mervan’a bakıp dedi. Bu Türk iki yüz kişiyi öldürdü. Onunla yüz yüze gelecek bir kişi yok. O zaman Mervan

115a

İbni Hakim, köpek Ömer Sad’a bakıp dedi: “Öyle ki sen bizim pehlivanımızsın. Sen ki o işleri Kerbela ovasında yaptın. Bu Türk’ün uhdesinden sen gelirsın. Ne diye bekliyorsun ve meydana girmiyorsun. Yezid’in gönlünü hoş etmiyorsun. Bütün askerini öldürdü. İşini bitirme vakti geldi.” Orada köpek, lanetli, soysuz Ömer Sad karşı çıkmadı. Silah kuşanıp savaşa girdi. Atını sürdü. Nara atıp Toğan Türk ile yüz yüze gelip şimdi sıra bana geldi, dedi. Ve yine dedi ki: “ Ey Türk, sus! Sen ne işler yaptın. Öyle ki nice yiğitleri öldürdün. Şimdi Arap kabilesi baş kaldırdı.” O zaman Toğan dedi: “Ey soysuz! Sen kimsin, hangi kabiledensin?” Melun, soysuz Rafizi Ömer Sad dedi ki: “Ben Vakkas’ın oğluyum.” Toğan Türk ona dik dik küçümseyerek bakıp dedi: “Yazıklar olsun ki öyle bir babadan böyle birisi doğmuştur.

115b

Müminlerin emiri Hüseyin İbni Ali’nin (razhu) biraderidir. Sen uğursuz Yezid’le birlik olup çokça eziyet etmişsin.” Ansızın bir toz ortaya çıktı. Kenan tarafından aralarında erkek, kadın, büyük, küçük olan on bin kişi bitkin (halde) ve çığlık çığlığa, başları açık, kanlı yüzlerine toz toprak bulaşmış, hepsi başına toprak saçıp Yezid’in huzuruna vardılar. Çoğunun kolu kesilmiş, dili ve de kulakları kesilmiş (halde) Yezid’in huzuruna geldiler. Onları öyle görünce (Yezid’in) dünyası karardı. O zaman Yezid dedi ki: “Bunu size kim yaptı?” Bunlar, “İmam Muhammed Hanefiyye (ve) İbrahim İbni Malik Ejder on bin kişi ile gelip bu işi yaptılar. Yüz bin kişi öldü.” dediler. Onlar derler ki, biz müminlerin Emiri Hüseyin’in kan davasını güdüyoruz. Yezid bu sözü işitince rengi değişti. Haşimoğullarından kimse

116a

kaldı mı ki bana böyle sözler söylersin, dedi. Müminlerin Emiri Hüseyin İbni Ali'yi Kerbela ovasında yok ettim. Bunlar nereden çıkmışlar? Bu söz üzerine bir toz ortaya çıktı. O tozun arasından o zaman Muhammed Hanefiyye (ve) İbrahim İbni Malik Ejder askerleriyle geldiler. Zerrin Huzaî'ye haber verdiler. Zerrin Huzaî, Toğan Türk, bütün büyük, küçük (herkes onları) karşıladılar. Başlarını açıp müminlerin emiri Hüseyin'in matemlerini tutuyorlardı. O zaman yine bir toz ortaya çıktı. O tozların içinden Ömer İbni Ali ve Fudayl İbni Cafer-i Tayyar dört bin kişi (ile) geldiler. Öyle ki biraderleri ile görüştüler, haykırarak ağladılar. Yezid bu hali görünce üzüldü. Dedi ki: "Benim dünyada düşmanım kalmadı demiştim. Bu kadar insan neredeydi." Şöyle rivayet etmişlerdir: Abdullah İbni Ziyad'ın askerini Ömer İbni Ali yendi. O zaman Abdullah

116b

İbni Ziyad, o sahtekâr köpek kaçmıştı. Ve o sekiz bin kişiden hiç kimse kalmamıştı. Bir gün Irak'ın yolunda gidiyordu. Üçüncü gününde kuşluk vaktinde büyük bir ordu Abdullah Ziyad'la karşılaştı. On bin asker vardı. Ve bir başkomutanları vardı. İleri çıkıp dedi ki: "Bunlar (sanki) yüz bin ejderhadır. Ve her birinin kolunda yüz altmış batman gürzleri ile gelirler." Abdullah Ziyad bunları görünce (bunların) Yezid'in askerleri olduğunu tecrübe etti. Yezid'e yardıma gidiyorlar, dedi. Ansızın yüz yüze gelip konuştular. Müsebbib, (bu) büyük ordunun kâfirlerin olduğunu anladı. Müsebbib öfkeleni, dedi ki: "Ey bedbahtlar müminlerin emiri Hüseyin Kerbela ovasında şehit eden askerlerdir." Müsebbib kendi askerine seslendi: "Ey gaziler mert olun. Bu askerlerin hepsi Yezid'n askerleridir." Müsebbib saf tuttu.

117a

Saflarını düzenlediler ve Müsebbib askeri Abdullah Ziyad'ı sordu. Abdullah Ziyad yaklaştı. Onu tanımadılar. Seslenip dedi ki: "Beni tanımaz mısınız? Beni yolumdan alıkoyarsın. Ben Abdullah İbni Ziyad'ım. Irak'ın melikiyim. Yezid'in yanına gidiyorum. Sen nereye gidiyorsun?" O zaman Müsebbib dedi ki: "Ey melun köpek beni tanımadın mı? Ben Müsebbib'im, Kaka'nın oğlu Eşfa Huzaî'nin oğluyum ben.

Müminlerin emiri Ali'nin öğrencisiyim.” Müsebbib dedi: “Ey melun köpek karşılaştığımız iyi oldu. Şimdi benim elimden nasıl kurtulacaksın?” Abdullah Ziyad bu sözü işitince dünyası karardı. Kendi askerine dedi: “Mert olun gece olunca kendimize bir yer buluruz.” O zaman Müsebbib daha öne çıktı. Atını meydana girdirdi, dedi ki: “Benimle dövüşecek biri var mı ki?” O zaman Abdullah Ziyad'ın atlı bir askeri meydana girdi. Ve kötü söz (söyleyerek meydana) girip durdu. Müsebbib İbni Kaka

117b

onu işitince (atını ona doğru) sürüp geldi. Kılıç ile başına vurunca atından düştü. Abdullah Ziyad'ın askerleri bu durumu görünce (korkudan) titrediler. O Müsebbib'le yine bir atlı yüz yüze geldi. Onu da öldürdü. Şöyle rivayet etmişlerdir: Müsebbib'in kılıcı on askerin batmanı kadardı. O anda askere savaşın diye buyurdu. Bu vakitte savaş yoktur, o gün geç oldu. Yezidlilerin hepsi kaçtı. Müsebbib askere bakarak ah çekti. O askerden dört atlı dört taraftan geldi. Abdullah ibni Ziyad'ın askerlerini öyle bir sürdü ki tıpkı kurdun koyunu sürükleyip kaçırdığı gibi. Şöyle rivayet etmişlerdir: Müsebbib, Abdullah Ziyad'ın karşısına geçip nara atarak dedi ki: “Ey melun köpek kendini ne zannediyorsun.” Abdullah İbni Ziyad ile Müsebbib birbirlerine saldırdılar. Müsebbib onunla dövüştü. Abdullah Ziyad da öyle güçlüydi (ki) ve ikisi kapıştılar. Müsebbib, Abdullah Ziyad'ı sağa sola alıp yayı boynuna kaldırıp başını

118a

eğerek öyle vurdu ki (Abdullah Ziyad'ın) boynu kırılıp yıkıldı. Ve eli parçalandı. Müsebbib askerinden biri ortaya çıkıp geldi. Müsebbib, bunu öldürme, sakla, onu Yezid'in önünde öldürelim. Muhammed Hanefiyye öz günlerinde savaşısam, diyip durdu. O anda onu devenin üstüne bağlayıp koydular. Abdullah İbni Ziyad'ın askeri geldi. Bin beş yüz kişiydi. O askerden beş kişi kaldı. Yezid'in huzuruna geldiler. Abdullah İbni Ziyad'ın olayını Yezid'e ulaştırdılar. Şöyle rivayet etmişler. Onun hali bu şekilde oldu. Yezid işitince canı sıkıldı. Sahabenin söylediği o sözleri hatırladı. Sahabe, onların hakkında müminlerin emiri Hüseyin'e edepsizlik ettiklerini, Ey Yezid bu

şekildeki işlerin iyi olmadığını söylemişti. O vakit aklıma geldi. Şöyle rivayet etmişlerdir: Bu haberi getirdiklerinde Toğan

118b

Türk meydana girmişti. Ömer Sad ile yüz yüzeydi. O zaman Muhammed Hanefiyye ve de İbrahim Malik Ejder ve Ömer İbni Ali ve Fudayl İbni Cafer-i Tayyar bütün askerleri ile geldiler. Zerrin Huzaî'yi kucaklayıp inleyerek ağladılar. Ey dostlar sizlerin burada olacağınızı şimdi öğrendik. Âlemi besleyen Tanrı sizleri bağışlasın. O zaman Toğan güzelce bakıp duruyordu. Muhammed Hanefiyye'yi görürüm diye durmuştu. Gönüllerine bir şey gelmesin (diye) düşmanın önünden çekilmiyordu. O zaman Muhammed Hanefiyye'nin gönlüne dert oldu ki Toğan Türk benden korktu mu acaba diyip durdu. Meydanın halini gördüler. Meydana girdiler. O vakit Toğan Türk (ile düşmanlar) birbirlerine ok atıp duruyorlardı. Muhammed Hanefiyye görünce dedi ki: "Ey Zerrin Huzaî, o iki atlı kişi kimdir?" O zaman Zerrin Huzaî dedi: Bu güçlü safkan atlı, kızıl yüzlü meydanda duran

119a

yiğitler yiğidi on günden beri savaşıyor. Onun hikâyesini anlatsam da eksik kalır ve hanedana güzel hanedandır. Düşman Hâricîlere (karşı) öyle başarı gösterdi (ki) daha önce böyle bir yiğit görmemiştim. Bunun günde bin kişi öldürebileceğini işitmiştim. Ta ki bu zamana kadar asla bu işten vazgeçmedi. İşte bugün dört bin kişiyi öldürdü. Tek (başına) savaşıyor." İmam Muhammed Hanefiyye, yiğitlerin yiğidi olduğu için onu sevdiğini söyledi. Şöyle rivayet etmişlerdir: Müminlerin emiri Ali'den sonra Muhammed Hanefiyye ayaklarını üzengiye koymazmış ve o güzel yiğitler yiğidiymiş. Öyle ki Toğan Türk onu daha önce görmemişti. Görmemişti ama adlarını işitmişti ve onları dost olarak görürdü. O zaman Muhammed Hanefiyye dedi: "Ey Zerrin Huzaî, Toğan Türk niçin gönülden sizin hizmetinizdedir."

119b

Ve devam etti: “Onun düşmanı kimdir? O kaç günden beri savaşıyor?” Olmaya ki Ömer Sad bir iş yaparsa. İmam Muhammed Hanefiyye, Ömer Sad’ın adını işitince öfkeleni. Tüyleri diken diken oldu. Nara atarak meydana doğru gidiyordu. O anda İbrahim Malik Ejder ve Ömer İbni Ali ve Fudayl İbni Cafer-i Tayyar’ın hepsi koştular. (İmam Muhammed Hanefiyye’nin atının) dizginlerini çekip dediler: “Bizler himetinizde dururken siz nasıl gidersiniz?” O zaman Muhammed Hanefiyye dedi: “O bedbaht Ömer Sad’dır. Biraderimi Fırat Nehri’nin kenarında okla vurup yıkmıştır.” Onlar dediler ki: “Biraderimiz siz haber verin bizden biri o bedbahtı öldürür.” O zaman Toğan Türk kendi yaptıkları ile gururluydu. O zaman Muhammed Hanefiyye, siz durun ben gideceğim ve biraderimin kısassını alacağım, diye yemin etti. Dizginlerini, yularını bırakıp meydana girdi. Toğan Türk, köpek Ömer Sad kendi işlerindeydiler.

120a

Muhammed Hanefiyye yetişip geldi. Tıpkı gürleyen aslan gibiydi. Saçları amber saçan gibiydi. *Binek hayvanı babasındı (?)* ve babasından yadigâr kalmıştı. Onun adı Tekap’tı. Ona bindi. Kılıcı eline aldı. Müminlerin emiri Ali’nin zülfikar kılıcı vardı. Birinin adı Samsam birinin adı Kamkam ve diğerinin adı Farsça diliyle Can Ribay (can alan) derlerdi. O zaman Muhammed Hanefiyye yetişti. Bir elinde demir mızrak ve bir elinde gürz vardı. Gürzünün ağırlığı yüz otuz batmandı. Toğan onlara baktı. Tıpkı erkek aslan gibi meydana girdi. Toğan Türk onların önlerine atını sürdü. Muhammed Hanefiyye’ye selam verdi. Selama karşılık verip dedi: “Ey yiğit Toğan Türk buraya gel, sarılayım.” O zaman Toğan Türk dedi: “O ulu Tanrı ki seni yüceltmıştır. Adınız nedir?” O zaman İmam Muhammed Hanefiyye gözleri yaşlı (halde)

120b

dedi: “Ben Ali’nin oğlu Muhammed Hanefiyye’yim.” Toğan (attan) inip üzengisine yüzünü sürterek dedi: “Benim içimden geliyor. Niçin zahmet olsun. Ya İmam bu işten vazgeçin. Ben gidip bu köpek melunu öldüreyim ve müminlerin emiri Hüseyin’in kısassını alayım.” O zaman Muhammed Hanefiyye, “Şimdi sen cengâversin. Ben işittim

ki sen çok iş yapmışsın. Bugün şimdi bir defa meydana girmeyi, meydanın içinde yiğit öldürmek istiyorum. Sen bir süre bu hanedan düşmanları nasıl öldürülürmüş bak.” diyip durdu. O zaman Toğan Türk meydanın kenarında durdu. O zaman Muhammed Hanefiyye nara atarak meydana girdi. Melun köpek Ömer Sad’a dedi ki: “Ey melun köpek beni tanır mısın? Kerbela ovasında biraderim İmam Hüseyin’i ok ile vurduğun o gün hiç endişelenmedin mi?” O zaman

121a

Ömer Sad, “Ben bugün (de olsa yine) her şeyi öyle yapardım.” dedi ve oku yaya koyup Muhammed Hanefiyye doğru attı. Üç kez öyle attı. Muhammed Hanefiyye üçünü de boşa çıkardı. O zaman dedi: “Ey melun köpek sen üç defa attın ve ben boşa çıkardım. Şimdi bir okumu kabul et.” O zaman Hâricî dedi ki: “Gelin (bakalım) nasıl nişan alacakmış?” O zaman Muhammed Hanefiyye oku yaya koydu ve ucuna zehr sürttü. Can düşmanı çarkıfeleğe (kadere) vefasız olduğu için Muhammed Hanefiyye oku attı. Ömer Sad köpeğine saplandı. Şöyle rivayet etmişlerdir: Ömer Sad köpeğinin başı sanki demirden de sertti. Muhammed Hanefiyye’nin okunun önünde hiçbir engel yoktu. O ok kalkandan geçti ve Ömer Sad köpeğine saplandı. Ve ondan geçip (yere) saplandı. Öyle ki yedi göğün melekleri takdir ettiler. Köpek Ömer Sad atından düştü. Muhammed Hanefiyye koşturup gitti. Bedbahtın kemerinden tutup Yezid’in

121b

askerlerine (doğru) attı. Askerlerin ortasına düştü. Hâricîlerden bir feryat koptu. Bütün askerler alkışladılar. Bunun üzerine Müsebbib İbni Kaka geldi. Başını açtı ve bütün askerler, müminlerin emiri Hüseyin’in matemini tuttular. O zaman bunlardan bir feryat koptu ve çok ağladılar. O zaman Müsebbib hepsini kucakladı. Muhammed Hanefiyye dedi ki: “Ey birader benim başıma neler geldi böyle.” Müsebbib dedi ki: “Keşke o gün Kerbela’da olsaydım. Bu Hâricîleri perişan ederdim. O günlerde ben olsaydım her şeyi yapardım. Bugün müminlerin emiri Hüseyin’in kisasını alayım ta ki kıyamet olana (kadar) benim yaptığım işleri söylesinler.” Ondan sonra Abdullah İbni Ziyad,

Muhammed Hanefiyye'nin huzuruna (gelince), bu yaptıklarını hatırladı ve dünyası karardı ve dedi ki: “Ey melun köpek benim babam sana ne yapmıştı ve biraderim

122a

Mustafa'nın soyuydu. Kerbela'da öyle şeyler yaparken ulu Tanrı'dan korkmadın mı? Bu günlerden haberin yok mu ve endişelenmedin mi? Ömer Sad köpeğine bak ok yarası açtım ve senin gibi bedbahtı ondan beter öldüreceğim.” O zaman Abdullah Ziyad dedi ki: “Bana Yezid emretti. Her işi Yezid'in buyruğuyla yaptım. Lanet Yezid'e ki...” O zaman İmam Muhammed Hanefiyye, “Sizlerden darıldım. Yezid'e tabi oldun.” dedi. Orada Muhammed Hanefiyye, “Darağacını hazırlayın.” diye buyurdu. Ömer Sad köpeğini dara astılar. Ona nefit döküp ateş ile (yakarak) öldürdüler. O zaman Yezid'in askeri bunu gördü. Ömer Sad köpeğinin hakkında neler olduğunu Yezid'e söylediklerinde melun Yezid'in gözlerinden kanlar aktı. Ne yazık ki o bedbahtlar dini dünyaya satmışlardır, dediler. O zaman Abdullah Ziyad'ı da utandırdılar. Ondan sonra Toğan Türk meydana girdi, nara

122b

attı: “Ey Hâricîler bakın. Ömer Sad köpeğinin başına ne işler geldi. Abdullah Ziyad'ın (başına) ne işler getirilecek.” O zaman köpek Yezid bu sözü işitince bakıp dedi: “Bana da böyle işler yaparlarsa.” Şöyle rivayet etmişlerdir: Abdullah Ziyad'ı dara astılar. Kerpeten ile vücudunun derisini yüzüp aldılar. Yine kerpeten ile dişlerini söküp aldılar. Sopa ile öyle vurdular ve dediler ki: “İnleyerek ağla ve de ki Peygamber (s.a.v)'nin hanedenına kasteden o kişinin cezası darağacıdır. ” Sözü kısısı bütün organlarını parça parça ettiler. Burada bu işkence, zorluğu, bu azabı bilmeyen kalmadı, bayıldı. Neft döküp ateşin içine attılar. O zaman yanıp kül oldu. O anda Hâricî askerlerinde kargaşa çıktı. O zaman Muhammed Hanefiyye askerlerin tarafına bakıp dedi ki:

123a

“Sizler ne dersiniz? Eğer saldırırlarsa kendimizi askere doğru (atıp) savaşalım.” O zaman liderleri, “İyi diyorsunuz.” dedi. Ondan sonra Arap askerleri nara attılar ve tekbir sesleri yükseldi. Ondan sonra Muhammed Hanefiyye meydana girdi. Ellerine mızrak ve kılıç alıp her tarafa dağıldılar. Üç kişi de gelse, dört kişi de gelse, beş kişi de gelse öldürürdü. İbrahim Malik Ejder de her gelen melunu kılıç ile öldürürdü. Kendileriyle birlikte atını da keserdi. Ömer İbni Ali ve Fudayl İbni Cafer-i Tayyar sağ tarafa çıkmışlardı. Hâricîleri öyle çok öldürdüler ki su yerine kanlar aktı. Ölüler üst üste yığıldı. Sol tarafta Müsebbib ibni Kaka ibni Eşfa on bin mert, pehlivan, bahadır ile (birlikte) haykırıp yüz altmış batmanlık gürzünü eline alıp girdiler. Her tarafa bakıp Hâricîleri öldürdüler. Yezid askerini yağmaladılar. Başka taraftan Zerrin Huzaî garipler ile birlikte

123b

canlarını tehlikeye atıp hanedan düşmanları (ile) savaşa girdiler. Öyle savaştılar ki su yerine kanlar aktı. Bu bedbahtlar tayfasını utandırarak biz de arzumuza ulaştık, dediler. Şöyle rivayet etmişler. Toğan Türk, o gün haykırarak Hâricîleri Rüstem’in Mazenderan mülkünü yaptığı gibi harap etti. Mızrak ve kılıcıyla canlarını almış gibi akıllarını başlarından aldı. O zaman Muhammed Hanefiyye’nin gözlerinden yaşlar aktı. Canını tehlikeye atanlar (için) hayır duası etti. Acayip derecede mertçe iş yaptık asla hiç kimse bu işi yapamazdı. İkinci namazı oldu. Bütün Hâricîleri perişan ettiler. Sözün kısası köpek Yezid bir yığın toprak üstünde elli bin kişiyle kalakaldı. Tuğlarının sayesinde hayattaydı. Muhammed Hanefiyye dedi: “Gelin Hâricîlerin ortasına (girip) savaşalım.” O anda namılı pehlivanların ve o gül yanaklıların hepsi toplandılar. Muhammed Hanefiyye, “Ben, İbrahim Malik Ejder ile birlikte önden

124a

gireyim. Ömer İbni Ali ve Fudayl İbni Cafer-i Tayyar sizler sağ taraftan girin, Toğan Türk (ve) Zerrin Huzaî sizler (de) sol taraftan girin.” dedi. Şah adlı bir mert vardı. Başkomutandı. Zerrin Huzaî (ve) Müsebbib İbni Kaka’ya dedi: “Sizler bizim

arkamızdan girin.” O zaman Muhammed Hanefiyye dedi ki: “Müsebbib’i iyi koruyun. Bu soysuz Yezid’e dikkat edin kaçmasın.” O zaman Müsebbib dedi: “Canım sağ oldukça kuş gibi havaya uça da dışarı çıkamaz.” O zaman sekiz pehlivan, bahadır ve hanedan dostu canıgönülden Hâricîleri öldürmeye girdiler. Elllerine mızrak alıp Allah’ı överek meydana girdiler. Dört taraftan o Muhammed Hanefiyye, İbrahim ile birlikte kendilerini askerlerin ortasına attılar ve her kim Muhammed Hanefiyye’ye mızrak atacak olduğunu görseler onun atının peşinden gider ve onun başını keserlerdi. Çok başarılı bir şekilde

124b

pehlivanları öldürdüler. Peygamber (a.s.)’a dua ettiler. Bunlar Ali Murtaza’ydı. İbrahim İbni Malik Ejder oğluydu. Müminlerin emiri Ali (razhu) ona mert pehlivan (şeklinde) seslenirdi. O sahaberlerden hiç kimseyi onun gibi dost tutmazdı. Seksen yıl Peygamber (s.a.v)’in hanedanı için canını dişine takıp kılıcını Hâricîlere vurdu. Şöyle rivayet etmişlerdir: İbrahim İbni Malik Ejder her savaştığında Yezid’in saflarını viran ederdi. O anda Muhammed Hanefiyye bin beş yüz kişiyi öldürerek adaleti yerine getirdi. O zaman Yezid’in karşısına gitti, Yezid gördü. Bütün askerler Yezid’in üstüne yığıldılar. O zaman melun Yezid bağırarak askerlere dedi ki: “Ne oluyor bunlara haykırsanıza.” O zaman asker Yezid’e dedi: “O emirler ejderha olup gidip bütün yiğitleri bir nefeste öldürdüler.” O zaman

125a

Köpek Yezid on iki pehlivanın çokça işler yaptıklarını gördü. (Sanki) Ali Murtaza (k.v.) dirilip gelmiş, dedi. Bu söz üzerine iki başkomutan yetişip geldi. Yezid’in askerini ikiye böldüler. O anda bu hali gördü. Şimdi durmak olmaz kendimizi koruyalım. Bu yerden daha uzağa gitmemiz iyidir. O zaman bir başkomutanı kaçmaya bel bağlamıştı. Ve öyle ki askeri sağ tarafta tutuyordu. Hepsi kaçmaya başladılar. O zaman Yezid dedi ki: “Niçin bu yerden gidiyorsunuz?” O zaman bunlar dedi: “Burada iki mert aslan vardır. Bütün askeri harap ettiler. Bizi de harap edecekler.” Bu söz üzerine Ömer İbni Ali ve Fudayl Cafer-i Tayyar yetişip geldiler. Kılıçlarını sıyırdılar. O Hâricîleri öldürdüler. Her

kime vurdularsa ikiye bölündüler. O anda Ömer İbni Ali ve Fudayl İbni Cafer-i Tayyar zırhsız haldeydiler. Bu ikisi iki yüz kişiyi öldürdüler. O zaman Yezid sordu

125b

ki: “Bu iki bedevi kimdir? Böyle savaşırılar.” Onlar dedi: “Biri Ömer İbni Ali’dir. Ve biri de Fudayl İbni Cafer-i Tayyar’dır.” Yezid dedi ki: “Onunla savaşın bu çok mert görünür.” Bu söz üzerine sol taraftan değişik giysiler giyinmiş iki usta binici ortaya çıktı. Bir de Toğan Türk’tü. O anda ikisi yetişip bunları ok yağmuruna tuttular. Bunların ikisi birlikte birkaç (kez) ok yağmuruna tutunca Yezid askerini önüne alıp gitti. Toğan Türk bir ok ile vurdu. O ok Yezid’in kalkanından geçip omzuna değdi. O zaman Yezid bu hali görünce, “Şimdi Türk beni bir okla öldürmek mi istiyorsun?” diyip kaçmaya başladı. Ve o gün geç oldu. Güneş battı. Yezid’in askerinin hepsi kaçtılar. İşte bu halde bir atlı yetişip geldi. Üstüne Yemen elbisesi giymiş ve atına binmiş olan Müsebbib İbni Kaka’ydı.

126a

Müminlerin emiri Ali ibni Ebu Talib (k.v.)’idi. Üç yüz batman gürzü vardı. Onunla her kime vursa atı ile birlikte yere girip dümdüz olurdu. Nara attı. Resul Ekrem’e methiye düzdü. Ve Hanedan’ı övdü. Mesut Şah arkalarından gidiyordu. Yezid’i görünce bir nara attılar. Öyle ki kükreyen aslan gibi meydana girdiler. Oklarını onlara (doğru) hedef aldılar. O zaman iki yüz kişiyi yıkıp yere gömdüler. Yezid’in yanına gitti. Aniden elini attı. Yezidin kemerinden tutup eyerinden ayırdılar. İmam Muhammed Hanefiyye’nin huzuruna getirdiler. O zaman güneş battı. Bu dünya karanlık oldu. Aniden Müsebbib’in atı bir ölüye sürününce Yezid, elinden çıkıp kaçtı. Yezid kaçmış diye askere bir telaş düştü. Şöyle rivayet etmişlerdir: İbrahim Malik

126b

Ejder ve Ömer İbni Ali ve Fudayl İbni Cafer-i Tayyar ve Zerrin Huzaî ve Toğan Türk ve Müsebbib İbni Kaka ve Mesud Şah o gün kırk bin kişiyi öldürdü. Yezid’in

sancağının başını aşağıya attılar ve askerlerini parça parça ettiler. O gün Muhammed Hanefiyye'ye bütün askerleri ganimetleri bulup aldılar. Nice künden beri Yezid kaç günlük yoldan çıkmıştı. Muhammed Hanefiyye'nin askerleri namaz kıldılar. Muhammed Hanefiyye'nin huzuruna komutanlar gelerek askeri hazırladılar. Ve dediler ki: "Uygun olan o ki o yerde düşmanları öldürelim." Orada konakladılar ve iki günlük yol gittiler. Üçüncü günde Yezid'in askerlerini buldular. Ansızın kendilerini Yezid'in askerlerine (doğru atıp) savaştılar. Büyükler demişler ki: "Her kim bir kere yenilirse on kere de savaşa yine yenilecektir." O anda Yezid askerleri bunları görünce İmam Muhammed Hanefiyye'nin askerleri ile

127a

savaştılar. Hâricîleri kaçırdılar ve mert pehlivanlar yok oldular. İmam Muhammed Hanefiyye Müsebbib'e dedi: "Öyleyse ben saf tarafına geçeyim. Sen Dımaşk'ın yolunu gözle." Müsebbib'e böyle söyledi. Onlar bunları yaptıkları o zaman Müsebbib kendi askeri ile birlikte gidip Dımaşk'ın yolunu tuttular. O zaman Yezid'in leşkeri korkuya kapıldı. Dımaşk'a gidecek yol bulamadılar. Bir dağ tarafına yürüyüp gittiler. Sabah ile Dımaşk'a kendilerini zorluklarla girdirdiler. Üç gün Dımaşk'a girip savaştılar sonunda Dımaşk'ı aldı. Dımaşk içinde kanlar aktı. Tıpkı arık gibi. İmam Muhammed Hanefiyye'nin amacı oydu ki. Dımaşk'a gitsem müminlerin emiri Hüseyin'nin oğullarını koynuna alabilmektir. O Müsebbib ki Ali Asker orada yalnızdı. Ama melun Yezid bir kişiyi daha önce

127b

göndermişti. Hazine ve ehlibeyt için müminlerin emirinin oğullarını güvenli bir yer bulup bıraktı. Anda İmam Muhammed Hanefiyye Dımaşk'ı aldı. Ehlibeytten haber aldı. Yezid'in (ehlibeyti) bu yerden alıp başka yere gittiğini söylediler. O zaman Muhammed Hanefiyye atını sürdü. O zaman Yezid'in askerlerinin komutanları çıkıp tahtta oturdular. (Muhammed Hanefiyye'nin) ansızın ön eyvanı gördü. Eyvanın duvarı alçı ile sıvalı olup Müminlerin emiri Hüseyin (razhu)'nın sureti resmedilmişti. Melun Şibir'in sureti İmam Hüseyin'in göğsüne oturtulmuştu ve başkalarını da yine bu şekilde yapmışlardı. O an

İmam Muhammed Hanefiyye bunu görünce haykırdı ve bayılıp düştü. Yine kendisine gelince yerinden kımıldayıp kalktı. Buyurdu, bu askerler gelip bu

128a

imaretleri baştan aşağı ateş verdiler. Yanıp kül oldu. Ondan sonra şehirden çıktılar. Ve dışardaki askeri toplayıp buyurdu. Bütün Dimaşk'ı viran edip yaktılar. Öyle yaptılar ki (bir daha) asla şehir abat olmasın. Bu viraneye Yezid köpeğini getirip girdirdiler. Köpek Yezid bunu görünce gönlü viran oldu. Korkuya düştü. Hiç kimsenin bu şehre gönül verdiği yok bu şekilde viran etmişler, dedi. O zaman saygıdeğer sahabeler o günlerde Mısır'daydı. Bazıları da Şamda'ydılar. Hepsi toplanıp İmam Muhammed Hanefiyye'nin huzuruna geldiler. Onu görünce kınadılar ve de nasihat ettiler: “Şimdi bundan fazla bu viranları yapma, viranları bu şekilde yapanın senin (olduğun) söylenecek. Dimaşk'ın bütün adamlarını da öldürsen senin biraderin dirilmeyecek. Tanrı'nın takdiri böyleymiş.”

128b

Özür dileyerek dediler ki: “Şimdi halkı bağışlayın ve mundan fazla zarar vermeyin. Asıl muradın nedir?” Muradını bize söyle. Eğer mülk ise hangisi olursa iyidir. Gidin.” Önceki günlerde Dimaşk'ı Muaviye güzel görürdü. Ondan sonra askeri yenmişti. O zamanlarda abat idi şimdi toprak yığını oldu. Bunu Yezid'e uygun görmedi. Onunla barışın şimdi pek çok yıl geçmeli ki bu şehir abat olsun. O zaman İmam Muhammed Hanefiyye dedi: “Mülk hırsı için gelmedim. Dolayısıyla Ehlibeytim olan biraderimi müminlerin emiri Hüseyin'i duvarda görmeyecektim. Dimaşk'ı yakmayacaktım. Şimdi benim muradım o ki biraderimin oğullarını bana verin. Şam vilayetinin yarısını bana verin ben burdan çıkıp gideyim. İnsanların ortasına düşüp ehlibeyti Muhammed Hanefiyye'nin huzuruna getirdiler. Öyle ki

129a

Şehribanu ve Ümmü Gülsüm ve Zeynel Abidin’ni görünce dostlarından haykırışlar yükseldi. Muhammed Hanefiyye, Zeynel Abidin’in başını koynuna alıp dedi ki: “Amca bu haller nedir?” Mesturelerin yüzlerini görünce şaşırdı. Dedi ki: “Kalkın sizleri Medine’ye götürelim ve benim arzum dedemin türbesine gitmektir.” O zaman görmek için yola çıktılar. Biraderi Ömer İbni Ali (k.v.)’nı Medine’ye gönderdiler. Muhammed de yine Şam mülkünde durdu. Ol demde Yezid dağdan inip Dımaşk’a geldi. Orada Dımaşk’ı viran gördü. Onun üzüntüsünden hasta oldu. Mervan’a yüzünü dönüp dedi ki: “Şehrini yine abad kıl ki öncesini görmüştün. Öyle yap.” Şehirden dışarı çıktı. Bir evde yatmıştı. Yezid, Hâricîleri hepsi kederlenip kaldılar. Yezid hasta oldu.

129b

Bilinmeyen bir hastalığa yakalandı. Her vilayetten hekim alıp geldiler. Hiçbir hekim uğursuz Yezid’in hastalığına ilaç bulamadı. İsfahan’dan uzman bir hekim alıp geldiler. Hekim dedi: “Ey Yezid ağrın nasıldır?” Uğursuz Yezid dedi: “Yüreğim bağrım ateş (gibi) tutuşup yanıyor.” Hekim dedi: “Ağrı aç olunca mı daha çok; tok olunca mı daha çok?” Uğursuz Yezid dedi: “Tok olunca daha çok ağrıyor.” Hekim birinci günü ciğeri ipek iplikle bağladı. Ucunu hekim tutup ciğeri uğursuz Yezid’e yutturdu. Biraz beklettikten sonra uğursuz Yezid’in ağzından çekip aldı. Hekim (ve) bütün halk gördüler. Kara karıncaya benzeyen gözlü kurtlar ulaşp ciğeri yemişlerdir. Hür’inin gömleği gibi olmuştu. Hekim dedi: “Ey uğursuz Yezid sen ulu Tanrı’ya ne kötülük ettin. Ne kötü iş yaptın. Bu hastalığa yakalandın?” Uğursuz, bedbaht, cehennemlik Rafizi dedi: “Muhammed Resullullah’ın torununa

130a

İmam Hasan’a orucun onunda zehir verdim. Ağzından parça parça kan gelip şehit oldu. İmam Hüseyin’e Aşure ayının onunda on gün suya ve yemeğe düşkün hale getirdim. Kerbela ovasında koyun gibi boğazını keserek şehit ettim.” Hekim dedi: “İmam Hasan ve Hüseyin’nin dinleri hak olmasaydı sen bu hastalığa yakalanmazdın. Kendi kendine etmişsin. Sen kendin anla. Senin bu hastalığına çare bulamam.” Hekim böyle bir

hastalığı görmemişti. Dayanılacak bir hastalık değildi. Hekim Hristiyan'dı. Muhammed Resullullah'ın dini haktır, (dedi). Bu hekim kelimeişerifi söyleyip Müslüman oldu. “Tanıklık ederim ki Allah’tan başka ilah yoktur ve onun başka bir dengi yoktur. Ve Tanıklık ederim ki Muhammed onun kulu ve elçisidir.” Uğursuz, bedbaht Rafizi Yezid ağzıma çare bulmadın (diyip) hekimi öldürdü. “Doğrusu biz Allah’a aidiz ve kuşkusuz O’na döneceğiz.” Uğursuz bedbaht Rafizi yaşamaktan ümidini kesti.

130b

Kırk gün başını yere vura vura it gibi uluyup eşek gibi anırıp keçi gibi meleyip çakal gibi bağırıp kurt gibi uluyup deve gibi bozlayıp öldü. Murdar canı cehenneme gitti. Dimaşk vilayetinde mezarlığa gömdüler. Yer kabul etmedi, çıkarıp attı. Yedi gün işte böyle kaldı Bilginleri toplayıp sordular. Bilginler dedi: “Muhammed Resullullah’ı şefaatçi kılıp koysak yer kabul eder.” Resullullah’ın hakkı (için) kabul et diyerek gömdüler. Yer kabul etti. Çıkarıp atmadı. Hz. Resullullah’ın soyu Hz. İbrahim peygambere dayanır. Hz. İmam Hasan ve İmam Hüseyin, Hz. Ebu Bekir, Hz. Ömer, Hz. Osman, Hz. Ali, Hz. Fatma, Hz. Hatice, Hz. Ayşe-yi Sıddık hepsi şehitlik mertebesine ulaşmışlar, dedi. Hz. Şeyh Ceriri (r.h.) Kuran tefsirleri ile hepsini anlatmıştır. Ahir zamandaki ümmetlerine yadigâr koymuştur. Müslümanlar her okuduklarında, duyduklarında Şehzade’nin ayrılık acısı gönüllerine düşünce bağırılarını yakıp gözleri yaşla doldurup

131a

ağlarsalar Müslümanların üzerine rahmet, yağmur gibi yağacak. Hâricîler şehzade İmam Hasan ve İmam Hüseyin’ne ne yaptıklarını okuyarak vefasız dünyaya gönüllerini bağlamayıp şehit Hz. Şehzade İmam Hasan ve İmam Hüseyin (razhu) (için) oruç tutsalar, iyilik yapsalar her türlü kusurdan ve eksiklikten uzak olan ulu Tanrı, o aziz ve saygıdeğer şehzade İmam Hasan ve İmam Hüseyin’in şefaatlerine eriştirseler ne güzel olacak. Şöyle rivayet etmişlerdir: Bir gün bedbaht, köpek, soysuz Yezid içinden, “Bu işi ben yaptım. İyi mi yaptım, kötü mü yaptım?” diyip Kuran’dan fal açtı. Bu ayet geldi: “Bütün zorbalar inatçıdır.” Üç defa (fal) açtı şu ayet çıktı: “Bütün zorbalar inatçıdır.

Hüsrana uğrar.” Uğursuz, bedbaht, Rafizi Yezid, “Benim ben. (Beni mi) korkutursun?” dedi. Kuran’ı yere atıp ayağının altında basıp parça parça etti. Uğursuz bedbaht Rafizi Yezid’in ağzından parça parça kan geldi. Öldü. Murdar canı cehenneme gitti. Şöyle rivayet etmişlerdir: Bir gün uğursuz bedbaht, Rafizi Yezid dedi: “Şehzade İmam Hasan ve İmam Hüseyin’i şehit ettim. Şimdi bana karışacak kimse yok diyip içki içip sarhoş olup eğlenip oturuyordu. Dam yarılp

131b

İmam Hüseyin suretli, elinde kılıç tutmuş birisi ortaya çıktı. Uğursuz Yezid, “Sizler, İmam Hüseyin’i şehit ettik diye yalan söylüyorsunuz. Beni öldürmeye geldi. Bunu yakalayın.” diye feryat etti. Ama İnsanlar görmüyorlardı. Şaşırıp kaldılar. Uğursuz bedbaht Yezid delirmiştir, dediler. Uğursuz bedbaht Yezid kaçıp dışarı çıktı. Kırk basamaklı merdiveni vardı. Merdivene çıktı. Ön tarafından kılıç çekip geldiler. Korkudan merdivenden düştü. Merdivenin bir basamağı başına değdi. O İmam Hüseyin sıfatlı kişi kılıç ile öldürdü. Uğursuz bedbaht Rafizi Yezid’in göğsünden girip bedeni kesildi. Parça parça olup abdesthanesine yıkıldı. Murdar canı cehenneme gitti. O İmam Hüseyin suretli Cebail (a.s.)’dı. Bu mucize ve keramet hanedandı. Bir kişi hanedanı düşman olarak görse onun cezasını ulu Tanrı bundan daha beter ederdi. Ulu Tanrı’nın laneti yüz bin (kere) alçak Yezid’e olsun. Tanrı şöyle buyurmuştur: “Sakın Allah’ı zalimlerin yaptıklarından

132a

habersiz sanma.” Her amelin cezası ve her yapılanın bir karşılığı verilecek gün gelince büyük kalabalık toplansın, önceki ve sonraki insanlar toplansın. “O gün zalimler toplanacaktır.” Tıpkı gelecek o büyük günde zor kullanan, mal çalan, haksızlık yapan zalimlerin hepsi ayak altında ezilecektir. “Haramla beslenen vücuda cehennem daha layıktır.” Etlerin derileri cehennem ateşinde yanacaktır. Öksüz malını yiyenlerin karınlarından, gözlerinden, ağızlarından, burunlarından alevli ateş çıkacaktır. Haram yiyen, kötü gözle bakan, kadınlara zorla zina yapan, Ulu Tanrı’yı inciten, gıybet yapan ve yalan söyleyen Müslümanların dillerini şehvetle kökünden çıkarılıp burulup

kaynayacaklar. Abdullah Ziyad'ın yaptığı zulümleri soracaklar. Şehzade İmam Hasan ve İmam Hüseyin'in kanı için uğursuz bedbaht Yezid'i zincirle bağlayıp cehenneme götürecekler, (Yezid) kaynayacak. Bu işler cehennemde olacaktır. Âlemlerin Rabbi ve yardım edenlerin en hayırlısı olan Tanrı'ya hamdolsun

132b

ve yaratılmışlarının en değerlisi Muhammed'e ve ailesine selam olsun.

Tanrı'ya şükür olsun bu söz bitti/ Cuma günü bu kitap da tamamlandı

Ey Tanrı bağışla o kişiyi/ Dua etse bana o gizliden

Bu fakir ve hakir, zavallı, umutsuzun gönlünde bu Ravzatü's-Şüheda kitabına sığınmak istedi. Benden önceki pirlere birçok kelime okurdum. Birden aklıma geldi. Bu kitabı yazıp ortaya çıkarsam benden sonra okusalar ahir zamanın hikâyelerinin, cennet ve cehennemın sıfatlarının, Hazreti Resullullah'ın, bu dünyanın vefasızlığının, ümmetlerinin üzüntü sebebiyle ölmelerinin, Hazreti Fatma Hayrünisa'nın ölümünün, Çeharyarların ölümünün, Hazreti İmam Hasan ve İmam Hüseyin'in ölümünün beyanını müminler gönülden okuyup, işitip, gaflet uykusundan uyanıp ulu Tanrı'nın merhametine sığınacaklar. Ahirette derece alıp sevap alacaklarını düşündüm. Gerek ki Müslümanlar gaflet uykusundan uyanıp fazilete, hayır ve sadakaya, ibadete istekli olup uyanık

133a

olsunlar (diye) bu kitabı yazdım. Ulu Tanrı bütün Müslümanların günahlarını bağışlasın. Son nefesinde İslam inancıyla ölmeyi nasip etsin. Ama bu fakir ve hakir kulunuz vilayetlerde elli yıl altmış yıl ders vermiştir. Bilginler vardır ama dinleyenler yoktur. Yeryüzündeki âlimler ilim okurlar ama asıl marifet namaz kılmak, oruç tutmak, hacca gitmek, zekât vermek, İslam'a inanmak, iyilik yapmaktır. İşte bu kitabın içinde anlatılanların hepsi faydalıdır. Ama âlimler bu kitabı Türkçe diye okuyup kulak asmazlar. Türkçe de olsa ilim madenidir, gerçekleri anlatır. O sebepten zavallı kul (olan) ben bu kitabı kaleme aldım. Benim yeteneğim olmasa da kamış ağacıyla yazmaya

meylettim. Âlemi besleyen Tanrı'dan Hazreti Cebrail'e buyruldu: “Şükür adlı nimeti ağaca ver.” Bu dünyadaki bütün büyük ağaçlar başkaldırdılar. Hurma, çınar, şimşir ağacı bir araya gelen ağaçların hepsi kendisini büyük görüp, “Büyük ağaçlar

133b

dururken başka ağaçlara sıra gelmez.” diyip kibirlendiler. Ama bu zayıf, zavallı kamış ağacından hiç ses çıkmayınca Hz. Cebrail (a.s.) sordu: “Ya kamış bütün ağaçlardan ses çıktı senden hiç ses çıkmadı.” Kamış dedi: “Ben nasıl (ses) çıkarayım. Ben hepsinden güçsüz ve değersizim, başım içime kadar cırılçıplak; yüzüm sarı renkse bana ne zaman sıra gelir.” Kamış bütün ağaçlardan kendisini değersiz gördü. O kendisini her şeyden değersiz gördüğü için ulu Tanrı Cebrail (a.s.)’a, “O kendisini herkesten değersiz gördü. Ona ver.” diye buyurdu. Cebrail (a.s.) o zaman şükrü kamış ağacına verdi. Kendisini hepsinden kötü tuttuğu için ulu Tanrı’nın bakışı kamışa yöneldi. Fakir ve hakir kulun vücudu da o kamış ağacı gibi güçsüz ve daha değersiz olduğu için Pir’in bakışı bu âciz kula iyilik ve şefkatle düştü. Öyle ki aklım fikrim vücudum dünya derdinden emin oldu. Bununla birlikte hatırım perişan, gönlüm virandı.

134a

Ama gönlüm koştu havaya uçtu. Ulu Tanrı'dan yardım dileyip gönlümü toplayıp bu kitabı yazmak için kaleme aldım. Onun için bu cihanda güzel ad baki kalsın da bu kitabı okusalar buna bakıp davransalar ahirette faydasını görsünler. Sevaba müşerref olsunlar diye yazdım. Hz. Resul (s.a.v.) hadisleri ile “Hayra vesile olan, hayrı yapan gibidir.” dediler. Çünkü insanoğlu kız anasından doğup sonunda bir gün ölecektir. Ölüm zehrini içecektir. Öyle ki ulu Tanrı Kuran'dan haber verir: “Her canlı ölümü tadacaktır.” Ama insana güzel ad ve güzel sıfat ile yaşıyormuş gibi olur. Erenler güzel ad ve güzel sıfatlarını kitap içinde söyleseler okuyan Müslümanlar güzel ad ve güzel sıfatlarını okuyup işitseler ben kula rahmet okuyup ansalar. Yani o kişi bu dünyada (hala) yaşıyormuş gibi olacak. Haberler ve deliller sanki Hatemtayi sıfatlı azizdi. Alametleri, güzel ad ve sıfatları kıyamete kadar baki kalsın diyip bu kitabı yazdım. O halik, celal sahibi, kadir ve mükemmel olan Tanrı'ya şükürler olsun

134b

ki bütün eksiklerine rağmen bu kitabın yazıcısı hayır duadan ümitlidir. Ey âlemlerin Rabbi, ey yardım edicilerin en iyisi. Bitti. Bu şerefli kitap Balıkçı vilayetinde, bin tarihinde, Molla Niyaz Muhammed İbni Pehlivan kul Sufi (tarafından) yazıldı. İkisnin günahlarını Allah affetsin ve onların günahlarını gizlesin. Allah'ım beni affet ve annemi ve babamı da affet. Ustamı affet ve tüm mümin ve mümineleri affet ve tüm Müslümanları ve tüm Müslüman kadınları ve onların içinde hayatta olanları da ölenleri de affet. Ey merhametlilerin merhametlisi senin rahmetinle bitti.

3. BÖLÜM

DİZİN

Sıra: a b c ç d D e é f g ğ h i j k l m n ñ N o ö p q r s ş t u ü v w x y z

- āb** < Far. *āb*. Su: 3b/17; ~-ı **ālef** Özel isim
(?)
a.-ı 3b/17, 51b/12
- ābād** < Far. *ābād*. Bayındır, abat: 128a/5;
~ **bol-** Bayındır hale gelmek, abat
olmak: 128b/10; ~ **ķıl-** Bayındır hale
getirmek, abat etmek: 129a/14.
a. 128a/5, 128b/7, 128b/10, 129a/14
- ābādān** < Far. *ābādān*. ~ **bol-** Bayındır
hale gelmek, abat olmak.
a. 30a/6
- ‘abbās** < Ar. *‘abbās*. Özel isim.
a. 6b/17, 13a/11, 43b/15
- ‘abbās ‘abdu’r-raḥmān** < Ar. *‘abbās*
‘abdu’r-raḥmān. Özel isim.
a. 41b/10
- ‘abbās ca’fer-i ṭayyār** < Ar. *‘abbās*
ca’fer-i ṭayyār. Özel isim.
a.+niñ 78b/3
- ‘abbās ibn ‘alī** < Ar. *‘abbās ibn ‘alī*. Özel
isim.
a. 84b/10, 84b/13, 84b/16
a.+ni 84b/17
- ‘abdu’llāh** < Ar. *‘abdu’llāh*. Özel isim.
- a. 6b/2, 6b/17, 7a/17, 7b/4, 7b/6, 7b/10,
7b/13, 7b/17, 8a/2, 8a/6, 8a/10,
8a/17, 14b/2, 17a/2, 81b/2, 81b/2
- a.+da 7a/5
a.+dın 7a/6
a.+ga 7a/13
a.+nı 7a/1, 7a/3, 7a/4, 7b/2, 7b/3,
27a/1, 78b/4, 81b/17
- a.+niñ 8a/8, 81b/16
- ‘abdu’llāh-ı enşārī** < Ar. *‘abdu’llāh*
enşārī. Özel isim.
a. 63a/3
a.+ni 63a/10
- ‘abdu’llāh ibn ‘abbās** < Ar. *‘abdu’llāh*
ibn ‘abbās. Özel isim.
a. 73b/5, 73b/14, 78b/9
- ‘abdu’llāh ibn ‘avf** < Ar. *‘abdu’llāh ibn*
‘avf. Özel isim.
a. 27a/16
- ‘abdu’llāh ibn ziyād** < Ar. *‘abdu’llāh ibn*
ziyād. Özel isim.
a. 116a/17, 116b/9, 117a/11, 117b/14,
117b/15, 118a/9, 121b/14, 122a/6
a.-ı 107b/6
a.+dur+min 117a/4

- a.+nı 116a/16, 117b/10, 117b/16, 118a/7, 122a/16
- ‘abdu’llāh ḳutbe ibn molla** < Ar. *‘abdu’llāh ḳutba ibn molla*. Özel isim.
- a. 74b/7
- ‘abdu’llāh tay** < Ar. *‘abdu’llāh tay*. Özel isim.
- a. 76a/1, 76a/12, 76a/17, 76b/3
- ‘abdu’llāh ziyād** < Ar. *‘abdu’llāh ziyād*. Özel isim.
- a. 72a/4, 72a/6, 72a/16, 72b/3, 72b/14, 73b/5, 75a/9, 76a/2, 77a/12, 77a/17, 77b/2, 77b/14, 78a/11, 79a/2, 80a/3, 80a/10, 82a/11, 82b/8, 84a/16, 86b/13, 90a/1, 90a/3, 91a/15, 103b/13, 107b/13, 108a/10, 108b/15, 110a/13, 117a/2
- a.-ı 71b/15, 73a/3, 109a/1
- a.+ga 72a/5, 77a/8, 77b/12, 78a/10, 79a/13, 92b/16, 107b/10, 116b/4, 122b/2
- a.+nı 73a/1, 73a/10, 109b/9, 117a/1, 117a/16, 117b/2, 117b/12, 122b/6, 132a/13
- a.+nıñ 72a/15, 110a/15
- ‘abdu’r-raḥmān** < Ar. *‘abdu’r-raḥmān*. Özel isim.
- a. 54b/6, 54b/8, 54b/8, 54b/9, 54b/15, 55a/9, 55a/11, 55a/13, 55a/14, 55a/16, 55b/1, 55b/2, 55b/6, 55b/9, 56a/1, 56a/2, 56b/2, 56b/6, 57b/11, 69b/5, 82a/17
- a.-ı 56b/3
- a.+dın 55a/14
- a.+ga 56a/13
- a.+nı 54b/6, 54b/7, 56b/10, 57b/9
- a.+nıñ 58b/2
- ‘abdu’r-raḥmān ibn ‘avf** < Ar. *‘abdu’r-raḥmān ibn ‘avf*. Özel isim.
- a. 43b/15
- a.+ga 44a/14
- ‘abdu’r-raḥmān ibn mülcem** < Ar. *‘abdu’r-raḥmān ibn mulcam*. Özel isim.
- a. 54b/4
- ‘abdu’r-raḥmān ibn zübeyr ibn ‘avvām** < Ar. *‘abdu’r-raḥmān ibn zubayr ibn ‘avvām*. Özel isim.
- a. 74b/9
- ‘abdu’r-raḥmān ziyād** < Ar. *‘abdu’r-raḥmān ziyād*. Özel isim.
- a. 110b/6
- ‘abdu’r-raḥmān zübeyr ibn ‘avvām** < Ar. *‘abdu’r-raḥmān zubayr ibn ‘avvām*. Özel isim.
- a. 80a/2
- ‘abdü’l-menāf** < Ar. *‘abdu’l-manāf*. Özel isim.
- a. 6b/2, 6b/6, 6b/9, 14b/3
- a.+dın 6b/3
- a.+nı 6b/5
- a.+nıñ 9a/15, 17b/8

‘**abdü’l-muṭṭalib** < Ar. ‘*abdu’l-muṭṭalib*.

Özel isim.

- a. 6b/2, 6b/11, 6b/12, 6b/14, 7a/1,
7b/14, 7b/16, 8b/4, 8b/12, 8b/13,
9a/1, 9a/2, 9a/5, 9b/5, 10a/3, 10a/8,
10a/10, 10a/16, 10b/2, 10b/5,
10b/14, 12b/10, 12b/13, 12b/15,
12b/17, 13a/2, 13a/6, 13a/12, 13b/1,
13b/7, 13b/9, 13b/11, 13b/14,
13b/17, 14a/5, 14a/12, 14a/13, 14b/3

a.+ga 12b/13, 13a/2

a.+ni 6b/15, 6b/16, 7b/6, 13a/10, 17a/1

a.+niñ 17a/15

‘**abdü’l-‘uzzā** < Ar. ‘*abdu’l-‘uzzā*. Özel isim.

a. 17b/4

a.+niñ 17b/4

‘**abdü’ş-şems** < Ar. ‘*abdu’ş-şams*. Özel isim.

a. 13a/11, 17b/7

a.+niñ 17b/7

‘**acāyib** < Ar. ‘*acāyib*. Acayip: 26a/11; acayıplik: 23b/9.

a. 23b/9, 26a/11, 26a/15

a.+leridin 21b/5

‘**aceb** < Ar. ‘*acab*. Acayip, tuhaf, garip.

- a. 17b/9, 18a/14, 19b/14, 30a/11,
46b/7, 50b/14, 63b/16, 123b/10,
131a/6

a.+dür 34a/9

a.+niñ 41b/2

‘**acem** < Ar. ‘*acam*. İran. Özel isim.

a. 6a/17, 37b/17, 54a/7, 86b/5

‘**āciz** < Ar. ‘*āciz*. ~ **bol-** Yorulmak: 3b/7;

~ **kıl-** Yenmek: 107a/3; ~ **ü**

muntazır bol- Çaresiz kalmak: 3b/10.

a. 3b/7, 3b/10, 107a/3

aç Aç, tok olmayan.

a. 59a/7, 129b/6

aç- Açmak, kapalı veya örtülü bir şeyi açmak: 29a/11; **fāl** ~ → **fāl**; **saḥīlīḡa kōl** ~ → **saḥīlīḡ**.

a.-alı 29a/11

a.-gan 75a/6

a.-gıl 91b/1

a.-ıp 15b/14, 66a/17

a.-tı 9a/11, 29a/1, 131a/9

a.-tılar 26b/2, 27b/10, 68b/7, 74b/2,
75a/7, 91b/1, 99a/2

açīḡ. ~-ı **kil-** Öfkelenmek.

a.+ı 38a/15, 47a/2

açıl- Açılmak.

a.-dı 41b/17, 56b/8

a.-ur 43a/9

açlık Açlık, tok olmama durumu.

a. 130a/4

açuḡ Açık.

a. 24a/8, 85b/10

‘**adāvet** < Ar. ‘*adāvat*. Düşmanlık: 12a/3;

~ **kıl-** Düşmanlık etmek: 80a/15.

a. 12a/3, 41a/14, 80a/15

ādem < Ar. *ādam*. İnsan.

a. 22b/14, 92b/14, 134a/7

- a.+ge 134a/9
a.+ler 99a/5, 101a/11
a.+leri 100a/4, 109b/6
a.+lerini 128a/16
a.+lerni 98b/11, 101a/13, 102b/12, 113b/15, 128b/16
ādem şafīyyu'llāh < Ar. *ādam şafīyyu'llāh*. Özel isim.
a. 93a/12
a.+dın 2a/12, 79b/10
ʿadl < Ar. *ʿadl*. ~ **u dād** Adalet.
a. 42a/12
ʿadnān < Ar. *ʿadnān*. Özel isim.
a. 14b/9
ʿaduv < Ar. *ʿaduvv*. Düşman.
a.+ga 85a/15
a.+nıñ 85a/16
āferīde < Far. *āfarīda*. Yaratılmış.
a. 79b/11
āfarīn < Far. *āfarīn*. ~ **ķıl**- Takdir etmek:
111a/10; **taḥsīn ü ~ ķıl**- → **taḥsīn**.
a. 105a/11, 111a/10, 114a/5, 121a/15, 121b/2
āfitāb < Far. *āfitāb*. Güneş.
a. 41a/9, 66a/13, 125b/14, 126a/13
a.-ı 66b/12
āfitābe < Far. *āfitāba*. Maşrapa, ibrik v.b.
kap.
a. 12a/10
ağa < Moğ. *aga*. Ağabey.
a.+larnıñ 85a/3
a.+ñnı 84b/4
a.+sını 69a/3
āgāh < Far. *āgāh*. ~ **bol**- Haberdar olmak.
a. 31a/3, 35b/7, 72b/5, 76a/2, 83a/1, 106a/10, 106a/15
ağır Büyük, kalabalık.
a. 50b/10, 50b/10, 50b/13, 51a/15, 73a/7, 75b/5
ağırla- Ağırlamak, hürmet etmek.
a.-p 7b/2
ağırlık Ağırılık.
a.+ı (ağırlığı) 53a/3, 120a/10
ağız Ağız: 132a/8; Bir şeyin açılıp kapanan kısmı: 95a/4; ~**ığa sal**- Ağzına vermek, ağzına koymak: 087b/11; ~**ığa taş tofraķ bol**- Ağzı taş toprak olmak, ölmek: 29b/7; ~**ığa taş tofraķ tol**- Ağzına taş toprak dolmak, ölmek: 81a/7.
a. 132a/8
a.+ı (ağızı) 49b/10, 65a/10
a.+ıdagı (ağızıdagı) 79a/17
a.+ıdın (ağızıdın) 129b/11, 131a/13
a.+ığa (ağızığa) 29b/7, 78b/13, 79b/2, 81a/7, 87b/11, 91b/12, 101b/14
a.+ını (ağızını) 28b/9, 95a/4
a.+ları 10b/10
a.+larıdın 66a/10, 130a/1
a.+larığa 9b/16, 10b/9, 87b/12, 100a/8
ağrı Ağrı, sancı.
a.+sı 13a/7
ağrı- Hastalanmak: 13a/6; ağrımak; 58b/11.

- a.-dı 13a/6, 58b/11
a.-gey 20b/15
a.-madı 12b/7
- ağrık** Hastalık: 129b/2; ~ **bol-** Hasta olmak, hastalanmak, ağrımak: 9b/17; **muḥālif** ~ **bir-** → **muḥālif**.
a. 9b/17, 20b/16, 62b/14, 69a/11, 69a/12, 129b/1
a.+ga 129b/16, 130a/7
a.+ıga 129b/2
a.+ımgā (ağrıgımgā) 130a/15
a.+ıñ 129b/4
a.+ıñga 130a/9
a.+nı 130a/10
- ağu** Zehir.
a.+sını 134a/8
- ah** Ah! feryat, inilti: 17a/9 ~-ı **serd ur-** Derin bir ah çekmek: 17a/9; ~ **ur-** Ah çekmek: 94b/12.
a. 12b/11, 17a/9, 17a/9, 17a/9, 17a/10, 17a/15, 17a/15, 88a/5, 94b/12, 108a/4, 117b/8
a.-ı 17a/9
- ‘ahd** < Ar. *‘ahd*. Yemin 27b/15; ~ **kıl-** Yemin etmek: 27b/9.
a. 27b/9
a.+imdin 27b/15, 27b/16
- āhenīn** < Far. *āhanīn*. Demirden yapılmış.
a. 120a/9
- āḥir** < Ar. *āḥir*. Son: 67a/1; sonunda: 46a/1.
- a. 46a/1, 49b/15, 49b/17, 50a/3, 54a/6, 58a/7, 58b/10, 60b/3, 66b/17, 67a/1, 67a/2, 73b/17, 75b/14, 83b/2, 83b/4, 127a/12, 133a/2
a.-i 42a/15
- āḥiret** < Ar. *āḥirat*. Ahiret.
a. 35b/8, 58b/8, 63b/10
a.+de 60b/5, 132b/15, 134a/4
a.+leri 27a/12
- āḥirīn** < Ar. *āḥirīn*. Sonrakiler.
a. 132a/2
a.+ni 95a/17
- āḥirū’l-emr** < Ar. *āḥiru’l-amr*. Sonunda.
a. 13b/16, 23b/13, 33b/5, 39b/8, 40b/10, 40b/12, 47b/2, 57a/9, 88a/2
- āḥirū’z-zamān** < Ar. *āḥiru’z-zamān*. Ahir zaman, son zaman.
a. 7a/6, 7a/12, 11b/4, 16b/12, 17a/16, 17b/14, 19a/7, 23b/13
a.+dağı 1b/12, 130b/15
a.+nı 20a/1, 132b/8
- aḥmak** < Ar. *aḥmak*. Ahmak, akılsız, akılsız.
a. 61b/5, 61b/5
- aḥmaklık** < Ar. *aḥmak* + T. *-lık*. Ahmaklık, akılsızlık.
a. 64b/6
- aḥşam** < Soğ. *aḥşam*. Akşam.
a. 44b/7
a.+ı 75b/1
- aḥtar-** Karıştırmak.
a.-ıp 75a/15

a.-ur 30b/6

aķ Beyaz, ak.

a. 9b/1, 12a/1, 17b/10, 32a/5, 56b/15,
57a/12

aķ- Akmak.

a.-a 10b/10, 11b/10

a.-ar 4a/4

a.-ip 96b/17

a.-tı 83b/4, 98b/10, 122a/14, 123b/2,
127a/13

a.-tılar 123a/11

‘āķibet < Ar. *‘āķibat*. Sonunda.

a. 22a/7, 87a/8, 134a/7

‘āķıl < Ar. *‘āķil*. Akıllı.

a. 16a/3, 63b/11

a.+lar 64b/5

a.+ları 9b/14

‘āķl < Ar. *‘āķl*. Akıl: 133b/16; ~ **u hūş**

kit- Bayılmak: 122b/13; ~-ıġa **kil-**

Kendine gelmek, ayılmak: 33b/16.

a. 122b/13, 133b/16

a.+ı 70a/5

a.+ıġa 33b/16, 97b/11

a.+ımge 93a/10

‘āķlsız < Ar. *‘āķl* + T. *-sız*. Akılsız, akılı
olmayan.

a.+lar 104a/14

‘aks < Ar. *‘aks*. Bir şeyin tersi, zıttı, aksi:
55a/8; akis, yansıma: 55b/1.

a. 55a/8

a.+i 55b/1

aķuz- Akıtmak.

a.-up 123b/9

āl < Ar. *āl*. Hanedan, sülale.

a.-i 40b/6, 40b/7, 40b/8, 43a/11,
43a/11, 44a/3, 44a/4, 44b/7, 44b/9,
45b/6, 45b/11, 45b/17, 46a/2, 48b/7,
49a/4, 50a/11, 52b/10, 52b/12,
61a/7, 70b/4, 70b/5, 71b/8, 74b/5,
74b/14, 79a/7, 85a/11

al- Almak: 11a/11; evlenmek, almak:
55a/11; satın almak, almak: 19b/2;
fethetmek, ele geçirmek, almak:
127a/12; esir almak, almak: 5a/12;
tutmak: 127a/7; takmak, geçirmek:
092b/17; ~-**ip bar-** Götürmek,
iletmek: 15a/16; ~-**ip kil-** Getirmek:
46b/10; **ārām** ~ → **ārām**; **baş** ~-**ip**
kit- → **baş**; **başını** ~ → **baş**; **cān** ~
→ **cān**; **destūr** ~ → **destūr**; **haber**
~ → **haber**; **hātırıġa yaman** ~ →
hātır; **ķarār** ~ → **ķarār**; kefenge ~
→ kefen; **ķışāş** ~ → **ķışāş**; **ķoynıġa**
al- → **ķoyun**; **ķuçaķlarıġa al-** →
ķuçaķ; **öç** ~ → **öç**; **ruķşat** ~ →
ruķşat; **yādıġa al-** → **yād**; **yolını** ~
→ **yol**.

a. 83b/14

a.-adur+min 55a/11, 55a/13

a.-alı 54b/1, 57a/17, 57b/6

a.-almadı 11a/11

a.-almadılar 20a/6

a.-ay 8a/1, 9b/1, 52b/8, 60b/2

a.-ayın 85b/7, 103a/4, 119b/15, 120a/15, 120b/6, 121b/12	13a/2, 15a/9, 15a/11, 15a/16, 18b/9, 19a/2, 20b/16, 22b/11, 22b/17,
a.-dı 10b/6, 10b/14, 19b/4, 20b/5, 27b/3, 29a/1, 40a/12, 54b/8, 57b/7, 82b/2, 88a/12, 94b/7, 95a/16, 98a/12, 101a/7, 101a/14, 105a/4, 113a/3, 113a/4, 118a/12, 121a/2, 127a/12, 129b/11	23a/16, 24b/1, 26a/6, 26b/8, 26b/12, 27b/6, 27b/6, 28b/1, 28b/4, 28b/7, 29a/4, 29b/17, 30b/2, 30b/10, 31a/8, 31a/10, 31b/17, 32a/1, 32a/13, 33a/4, 34a/1, 35a/17, 35b/1, 38a/9, 38b/9, 39b/9, 42b/11, 43a/7, 46b/10,
a.-dılar 5a/12, 20a/7, 28b/3, 37a/9, 38a/6, 53b/15, 57a/10, 59b/9, 87b/12, 90b/14, 92b/17, 98b/8, 100b/1, 101a/12, 110b/2, 110b/12, 113b/14, 120a/5, 121b/7, 122b/7, 122b/8, 123a/5, 126b/6, 127a/7, 127b/4, 127b/4, 129a/4	47a/15, 48a/15, 49a/3, 49a/5, 52a/16, 52b/6, 52b/17, 53b/6, 54a/17, 54b/4, 54b/8, 56b/12, 57a/13, 57a/16, 57b/2, 57b/15, 58a/11, 58a/13, 59a/5, 59a/11, 59b/3, 60a/1, 60a/10, 60a/17, 60b/7, 61b/4, 62a/2, 62b/2, 62b/4, 62b/8, 62b/9, 62b/10, 63b/6, 64a/12,
a.-dım 21b/15, 22b/5	64a/13, 64b/9, 64b/17, 65a/9, 65b/4,
a.-dınız 47a/16	66a/1, 66b/7, 68a/5, 68a/9, 69b/1,
a.-duk 96a/12	71b/4, 71b/15, 73a/12, 73a/12,
a.-galı 11a/10	75b/6, 77a/14, 77b/3, 80b/15,
a.-gan 41a/3, 64a/2, 100b/17, 132a/4	80b/16, 80b/16, 81a/2, 81a/6,
a.-gannı 89b/6	83a/14, 83a/16, 83b/10, 84b/13,
a.-gay 8b/3, 16b/14, 21b/14, 92b/9	86a/5, 87a/12, 89a/9, 89a/13, 91a/5,
a.-gay+min 7b/12, 10b/1, 54b/13	91a/7, 93a/5, 93a/9, 93b/1, 93b/13,
a.-gay+siz 87b/11	95a/2, 95a/3, 95a/6, 95b/4, 95b/5,
a.-gıl 7b/10, 7b/16, 7b/16, 8a/7, 10a/9, 10b/3, 14a/7, 22a/10, 22a/12, 28b/17	96a/5, 96b/4, 96b/10, 96b/12,
a.-gu 123b/7	97a/16, 99a/8, 99a/9, 100b/2,
a.-iñ 33b/6	105a/5, 105b/3, 105b/15, 107a/11,
a.-iñlar 57a/4	107b/13, 107b/17, 108b/6, 109b/3,
a.-ip 5b/2, 7b/17, 9b/2, 9b/3, 10a/3, 10a/6, 10a/9, 11a/14, 11a/16, 11b/8, 12a/2, 12a/5, 12b/2, 12b/9, 12b/17,	111a/1, 114a/17, 117b/17, 118a/17, 120b/1, 123a/15, 124a/13, 127b/5,

- 128a/6, 128b/17, 129a/7, 129b/1,
129b/3, 131a/9, 28a/2
a.-madı 10a/11, 46b/12
a.-madılar 47a/12, 47a/12, 47a/13,
54b/2, 54b/9
a.-magan 47a/16
a.-magay 8a/1, 57a/9
a.-magay+min 33b/12
a.-makga 8a/2
a.-mas 102a/8
a.-masak 11a/12
a.-masam 10b/4
a.-may 67b/5
a.-may+siz 54b/12
a.-sa 37a/13
a.-salar 53b/8, 127a/16
a.-sam 10b/4
a.-sun 109a/2, 109b/10
a.-ur 11a/9, 14a/16, 19b/2, 27b/3,
69a/3, 70a/13, 102b/10
a.-ur+min 111a/6
a.-ur+miz 117a/13
a.-ur+sin 117a/4
a.-ur+siz 21b/9
alar Onlar.
a. 98b/12, 103a/13, 103b/4, 103b/5,
108a/15, 109a/3, 109b/1, 110b/13,
115b/15, 116a/3, 119b/11, 124b/5
a.+dın 109b/14
a.+ga 99a/4, 101a/11, 103b/3, 103b/8,
104a/4, 105b/9, 109b/2, 110b/3,
111a/3, 120a/11, 126a/8
a.+nı 98b/15, 98b/17, 101b/10, 103b/8,
107b/17, 110a/3, 111a/6, 111a/8,
112b/7, 115b/11, 118a/13, 119a/13,
120a/12, 129a/8
a.+nın 53a/8, 106b/1, 109a/16
aldı Ön, huzur, yan: 9b/4, 34b/2, 9a/3.
a. 131b/8
a.+da 9b/4, 54b/9, 59a/12, 89a/7,
100a/12, 118a/4, 121a/12
a.+dın 4a/11, 54a/11, 100a/17, 118b/9
a.+ga 9a/3, 19b/11, 28b/10, 34b/2,
40b/11, 48a/15, 60a/1, 62b/11,
71a/1, 99a/5, 100a/2, 100a/4,
100a/6, 102b/7, 103a/5, 103a/10,
105a/12, 105a/17, 107b/17, 108a/8,
110b/16, 113a/2, 115b/8, 117b/12,
118a/9, 124b/12, 125b/9, 126a/10,
126a/12, 128a/12
a.+larıda 35a/8, 74a/2, 102b/3,
109a/16, 121b/15
a.+larıga 12a/15, 30a/11, 40b/14,
74a/3, 76b/10, 120a/13, 126b/9,
128b/17
a.+mga 99a/8
a.+nı 57b/1, 76a/4
a.+ña 14a/7
‘alef < Ar. *‘alaf*. **āb-ı** ~ → **āb**.
a. 51b/13
‘alem < Ar. *‘alam*. Alamet, işaret 88b/4;
sancak, bayrak: 109a/14.
a. 109a/14, 111a/11
a.-i 126b/4

a.+ler 76b/5, 95a/12, 108b/13

a.+lerni 134a/15

a.+ni 88b/4, 110b/6

‘**ālem** < Ar. ‘*ālam*. Dünya, kâinat, alem:

16b/15, 118b/6; ~ **u halk** İnsanlar:

37b/16; ~**nîñ fahrî** Alemin

kendisiyle övündüğü Hz.

Muhammed: 9a/17; **halk u** ~ →

halk; perverdigâr-ı ~→

perverdigâr.

a. 16b/9, 16b/15, 16b/15, 37b/16,
62a/14, 83b/13, 89b/4, 91b/7, 93b/4,
118b/6

a.+de 81b/4

a.+din 133a/13

a.+ga 37b/11, 45b/10, 52b/9, 86b/4

a.+iñga 18b/16

a.+lerga 1b/12

a.+ni 27b/3, 83a/14, 93b/5

a.+niñ 9a/17, 82b/15

alıñk Alınmış.

a. 9b/13

alış- Kapışmak.

a.-tılar 117b/16

‘**alî** < Ar. ‘*alî*. Özel isim.

a. 30b/12, 32b/11, 33a/13, 33a/16,
35b/3, 35b/7, 35b/12, 35b/16, 36b/7,
37a/7, 37a/8, 37a/12, 38a/13,
38a/16, 38b/7, 40a/7, 42a/7, 43a/13,
43b/15, 44a/17, 44b/4, 44b/8,
44b/10, 44b/15, 45a/4, 45a/6,
45a/15, 45b/3, 48b/9, 49b/11,

49b/15, 50a/1, 50a/4, 50a/7, 50a/12,

50b/14, 51a/6, 51a/13, 51a/14,

51b/4, 52a/2, 52a/5, 52a/10, 52a/12,

52a/14, 52b/10, 52b/16, 53a/4,

53b/5, 53b/7, 53b/11, 53b/13,

53b/16, 54a/1, 54a/5, 54a/6, 54b/3,

54b/5, 54b/6, 54b/7, 54b/9, 54b/10,

54b/13, 55a/6, 55a/12, 55a/14,

55a/15, 55b/10, 55b/12, 55b/17,

56a/1, 56a/5, 56a/8, 56a/15, 56a/17,

56b/4, 56b/8, 56b/10, 57b/8, 57b/11,

58a/17, 67b/9, 71a/13, 79a/2,

82a/17, 83b/14, 85a/16, 85a/17,

89b/9, 93b/10, 93b/16, 94a/1, 94a/2,

96a/1, 102b/8, 110b/3, 115b/1,

124b/4, 126a/1, 129a/10, 130b/12

a.+din 53b/8, 54b/15, 56a/3, 102a/4,
119a/11, 120a/6

a.+dür 85a/12

a.+dür+min 117a/9

a.+ga 35a/17, 35b/17, 36b/8, 38a/14,

38b/16, 43a/12, 43a/17, 44a/4,

44b/11, 44b/12, 45a/4, 45a/8,

45a/14, 48b/11, 48b/12, 50a/14,

50b/9, 50b/12, 51a/2, 51a/10,

51a/10, 51b/2, 51b/3, 52a/8, 52a/15,

54a/7, 55b/14, 70b/15, 85b/3,

110b/16

a.+ni 44a/13, 51b/13, 52a/12, 53b/14,

54b/9, 55a/11, 55b/7, 56b/4, 56b/5,

56b/7, 57a/9, 57a/13, 57b/13, 72b/7,

- 74b/8, 88a/14, 90a/1, 90b/14, 96a/2, 101b/8, 116a/2, 120b/1
a.+niñ 38a/15, 51a/1, 51b/17, 52a/2, 52a/6, 52b/1, 72a/2, 76b/8, 78b/12, 83b/17, 86b/13
‘alī aṣḡar < Ar. *‘alī aṣḡar*. Özel isim.
a. 74b/12, 80b/12, 86a/3, 92b/6, 100b/2, 100b/7, 100b/9, 100b/13, 127a/16
a.+nı 86a/7, 100b/4
‘alī ekber < Ar. *‘alī akbar*. Özel isim.
a. 71a/13, 74b/12, 78a/16, 78a/17, 80b/12, 86a/2, 86a/8, 86a/12, 86b/1, 86b/11, 86b/11, 87a/1, 87a/3, 87a/13, 87a/17, 87b/5, 87b/5, 87b/8, 87b/11, 87b/14, 88a/13
a.+din 88a/5
a.+ga 71a/6, 86a/8, 86b/16, 86b/17, 87a/5, 87b/13
a.+ni 71a/3, 78a/13, 87a/2, 87a/11, 87a/12, 88a/1, 88a/9
‘alī enver < Ar. *‘alī anvar*. Özel isim.
a. 74b/12, 80b/13, 88a/14
a.+ni 80b/15, 81a/2, 81a/3, 81a/6, 81a/9, 81a/10
‘alim < Ar. *‘ālim*. Alim, bilgin.
a.+ler 133a/5, 133a/8
‘alīyyü’l-murtaẓā < Ar. *‘alīyyu’l-murtaẓā*. Özel isim.
a. 40b/8, 41a/1, 65a/16, 67b/8, 124b/2, 125a/2
a.+nı 65b/16, 112a/16
a.+nıdır 89b/5
a.+niñ 1b/6
allāh < Ar. *allāh*. Özel isim.
a. 5a/2
a.+ga 59b/8
allāhu < Ar. *allāhu*. ~ **ta‘ālā** Ulu Tanrı.
a. 9b/7, 131b/15
alt Alt.
a.+ın 45a/6
a.+ını 33b/15
altı Altı.
a. 8a/17, 10a/1, 35a/5, 35b/7, 43b/11, 43b/12, 44a/1, 44a/2, 52a/7, 61a/5, 61a/15, 70b/15, 77a/11
altıncı Altıncı (sayı).
a. 61b/15
altmış Altmış (sayı).
a. 58b/1, 102b/10, 116b/8, 123a/14, 133a/4, 85b/5
altun Altın.
a. 12a/10, 12a/10, 22a/5, 25b/10, 27b/5, 29a/15, 42b/3, 54b/11, 61a/15, 69a/3, 70a/13, 70a/15
a.+nı 61a/16, 61b/3, 61b/4, 61b/6
ālūde < Ar. *ālūda*. ~ **bol**- Kirlenmek.
a. 79b/7
amān < Ar. *amān*. Güven, emniyet: 73b/12; ~ **bir**- İzin vermek: 72a/8; bağışlamak: 99a/1; ~ **kıl**:- Korumak 108a/16; ~ **qoy**- Bağışlamak: 98b/16.

- a. 72a/8, 73b/12, 94a/13, 98b/16, 99a/1, 108a/16, 109a/2, 128b/1
- amānlık** < Ar. *amān*. + T. *-lık*. ~ **tile-** Yardım istemek.
- a. 108b/17, 109b/13
- ‘amel** < Ar. *‘amal*. ~ **kıl-** (Gereğince) yapmak, davranmak: 134a/4; ~ **kılğuçı:** (Gereğince) yapan, davranan: 133a/5.
- a. 133a/5, 134a/4
- ‘amm** < Ar. *‘amm*. Amca.
- a. 129a/4
- ammā** < Ar. *ammā*. Ama.
- a. 2b/16, 24a/8, 34a/11, 34a/12, 51a/6, 55b/5, 59a/14, 60a/13, 62b/3, 64b/14, 66b/9, 69a/5, 72b/12, 98b/8, 100a/1, 100b/1, 101b/4, 102a/3, 102a/8, 102b/9, 103a/17, 103b/15, 104a/12, 104b/17, 106a/14, 111a/9, 111b/15, 116a/16, 121b/10, 126b/14, 127a/17, 131b/4, 133a/3, 133a/5, 133a/6, 133a/8, 133b/2, 134a/1, 134a/9, 134a/14
- ‘ammezāde** < Ar. *‘amma*. + Far. *zāda*. Hala çocuğu.
- a. 87a/16
- ‘ammik (?)** < Ar. *‘amm*. Amca.
- a.+ilerniñ 112b/3
- a.+iñni 14a/12
- a.+leriniñ 13b/13
- ‘ammzāde** < Ar. *‘amm*. + Far. *zāda*. Amca çocuğu.
- a. 86b/6
- a.-i 81b/2
- ‘amr-i ‘anter** < Ar. *‘amr-i ‘antar*. Özel isim.
- a.+dür 112b/2
- ‘amr ibn ‘aş** < Ar. *‘amr ibn ‘aş*. Özel isim.
- a. 44a/5, 44a/7, 44a/14, 44a/16, 44b/5, 45a/2, 45a/13, 45b/1, 51a/9, 51a/16, 69a/15, 69b/12, 69b/17
- a.+ga 44b/15, 69b/2, 70a/8
- ‘amūd** < Ar. *‘amūd*. Kalın sopa, değnek.
- a. 85a/15
- ān (1)** < Far. *ān*. Şu.
- a. 34b/14, 103a/15, 109a/10, 111b/10, 116b/5, 120a/10, 126b/7, 128a/10
- ān (2)** < Ar. *ān*. An, az bir zaman.
- a. 113a/6
- ana** Anne: 61b/7; **~dın tokğan** Anadan doğma, çırılçıplak: 9b/10.
- a. 28b/13
- a.+dın 9b/10
- a.+larıdın 10a/2
- a.+larını 74a/1
- a.+larınıñ 10a/1
- a.+m 17a/7, 61b/7, 65a/16, 65b/15, 67b/8, 67b/10, 86b/5
- a.+mız 35b/15, 36a/7, 68a/16
- a.+mnı 71a/7, 78a/17
- a.+ñ 61b/7, 70a/7
- a.+sı 4a/10, 55a/11, 55b/2, 55b/5, 55b/7, 89a/12, 95a/17

a.+sıdın 14b/15, 134a/7

a.+sığa 55b/4, 55b/9

‘anberefşān < Ar. *‘anbar* + Far. *afşān*.

Amber saçan: 120a/2; ~ **ü**

kākülefşān kıl- Amber ve çiçek saçmak: 41b/17

a. 41a/1, 41b/17, 120a/2

‘anberīn < Ar. *‘anbar* + Far. *-īn*. Amber kokulu, amberden.

a. 40b/14, 41a/8, 85a/9, 86a/4, 89b/2

ança Öyle: 47b/6, o kadar: 60b/4; ~-**da**:

Sonra, bir zaman sonra: 23a/12; **her** ~ → **her**.

a. 9b/15, 47b/6, 60b/4, 64a/16, 64b/4, 93b/4, 115a/1, 119a/4, 125a/7

a.+da 23a/12, 29b/17

anda Orada: 3a/16; oraya: 43b/6; o zaman: 98b/6.

a. 3a/16, 32b/7, 43b/6, 50a/2, 57a/4, 58b/9, 64b/16, 73b/13, 78b/6, 98b/6, 99b/6, 99b/9, 100b/7, 100b/9, 101a/8, 101b/12, 101b/15, 102a/10, 102b/5, 102b/12, 103a/14, 104a/1, 104a/4, 105a/12, 105b/4, 105b/8, 105b/14, 106a/7, 107a/13, 107b/12, 108a/6, 108a/7, 108a/15, 108b/4, 108b/14, 109a/1, 109a/3, 109b/1, 109b/2, 109b/12, 109b/14, 110b/2, 110b/3, 110b/15, 111a/3, 111a/7, 112b/4, 112b/5, 112b/10, 113a/7, 113a/8, 113a/14, 113b/4, 114a/10, 114b/2, 114b/6, 114b/13, 114b/17,

115a/7, 115a/13, 115b/12, 116a/5, 116a/17, 117a/6, 117a/14, 117a/16, 118b/10, 118b/16, 119a/15, 119b/9, 119b/13, 119b/14, 120a/8, 120a/15, 120a/17, 120b/6, 120b/12, 120b/13, 120b/17, 121a/3, 121a/5, 121a/7, 121b/5, 121b/6, 122a/5, 122a/8, 122a/9, 122a/12, 122a/16, 122b/3, 122b/15, 122b/17, 123a/2, 124a/7, 124a/9, 124a/10, 124b/12, 124b/13, 124b/14, 124b/16, 124b/17, 125a/2, 125a/7, 125a/8, 125a/9, 125a/11, 125a/17, 125b/11, 126a/9, 126b/11, 127a/6, 127a/7, 127a/16, 127b/3, 127b/6, 127b/6, 128a/10, 128b/10, 129a/8, 129a/12

andağ Öyle: 8a/4; şöyle: 16b/11; o kadar çok, çok: 67a/6, 117b/15; **niçük yarağ kılsa ~ bol-** → **niçük**.

a. 1b/3, 2a/1, 6a/2, 7a/7, 8a/4, 11b/2, 14b/10, 16b/7, 16b/11, 17b/1, 26a/10, 27a/10, 27a/17, 29b/16, 30a/7, 30b/3, 31b/4, 33b/11, 35a/4, 37a/15, 37b/10, 38b/15, 39a/6, 43b/10, 45b/9, 47a/4, 49b/15, 50a/4, 52b/8, 53a/7, 53b/4, 54a/2, 54a/3, 54a/5, 54a/9, 55a/6, 55a/8, 55a/14, 55b/10, 58a/6, 58a/14, 62b/16, 63a/2, 65a/1, 66b/6, 66b/6, 66b/7, 67a/6, 68b/16, 69b/10, 70b/8, 72b/13, 76b/2, 76b/3, 79b/14, 82a/4, 82a/8, 83a/2, 83a/7, 84b/6, 89b/14,

90a/17, 91b/4, 96b/7, 99a/4, 99b/4,
100b/14, 101b/4, 104b/5, 104b/11,
105a/1, 105a/6, 106a/4, 106b/17,
107b/4, 108b/12, 110a/5, 110a/17,
111a/9, 111a/10, 113b/12, 114a/2,
114a/7, 115a/12, 115a/17, 115b/11,
116a/12, 117b/4, 117b/10, 117b/11,
117b/15, 118a/1, 118a/16, 119a/13,
119b/3, 121a/1, 121a/3, 121a/15,
122a/1, 122b/5, 122b/8, 123a/11,
123b/2, 123b/11, 124a/17, 126a/7,
126a/17, 127a/3, 127a/5, 128a/5,
128b/17, 129a/14, 129a/15, 131a/7,
131a/14, 133a/16, 133b/16, 134a/8

andin Ondan: 2a/12; ondan sonra: 2a/14,
oradan: 4b/7.

a. 2a/12, 2a/14, 2b/16, 4b/7, 6a/13,
7b/5, 10b/1, 20b/7, 22b/2, 26b/12,
29b/2, 29b/11, 32a/1, 32b/9, 33a/8,
36a/3, 37a/6, 39b/17, 40a/3, 40a/6,
40a/9, 40a/13, 40a/17, 40b/3, 40b/6,
41a/14, 41b/3, 42a/6, 42a/9, 42a/11,
44b/16, 45a/1, 45a/8, 45a/12, 45b/8,
46b/4, 47a/8, 50a/4, 51a/5, 53b/5,
54a/4, 56b/14, 56b/17, 60a/6, 60b/6,
63a/1, 63a/7, 66a/2, 68b/16, 69b/6,
70a/6, 70a/9, 73b/15, 74b/11, 82a/2,
83a/15, 84a/2, 87a/16, 88b/8,
93a/11, 93b/3, 93b/5, 95b/2, 98a/16,
98a/17, 100a/16, 102a/4, 102a/12,
105b/15, 108a/4, 110a/6, 111a/15,
111a/17, 112b/8, 112b/9, 121a/14,

121b/14, 122a/5, 122a/17, 123a/3,
123a/4, 128a/2, 128b/6

anı Onu.

a. 5a/8, 14a/9, 16a/11, 22a/3, 22a/4,
39b/7, 39b/17, 40a/5, 40a/13, 45a/1,
46b/12, 47b/6, 47b/12, 49a/12,
49b/16, 55a/7, 56b/12, 59b/6, 59b/7,
60b/16, 62a/1, 62b/9, 63b/8, 67a/11,
67a/14, 67b/3, 78b/8, 83a/7, 83a/9,
84a/13, 89a/11, 89b/11, 97a/1,
97b/1, 101a/10, 101b/3, 102a/2,
102a/11, 102b/16, 102b/17,
103b/12, 104b/14, 104b/16,
105a/13, 105b/5, 105b/9, 105b/10,
107b/9, 109a/7, 110a/14, 110b/2,
111b/9, 112a/11, 114a/6, 117a/3,
117a/17, 117b/4, 117b/14, 118a/4,
118a/6, 118a/10, 124b/4, 131b/15

anıñ Onun.

a. 3b/1, 4b/1, 5a/11, 7a/2, 7a/16, 8b/17,
11a/14, 14b/2, 14b/3, 14b/3, 14b/4,
14b/4, 14b/4, 14b/5, 14b/5, 14b/5,
14b/6, 14b/6, 14b/6, 14b/7, 14b/7,
14b/8, 14b/8, 14b/8, 15a/8, 16b/15,
18b/8, 19a/7, 22b/13, 24b/5, 30a/15,
30b/15, 31b/15, 32a/17, 34a/17,
35b/9, 38b/10, 39a/8, 40a/7, 45b/13,
48a/5, 50a/16, 52a/11, 55b/1, 57a/7,
57b/15, 58b/4, 63a/4, 63b/9, 64b/15,
66b/11, 66b/17, 70b/2, 72a/1,
74a/11, 75b/4, 79b/7, 79b/9, 81b/6,
82b/9, 82b/15, 84b/15, 89a/4, 90a/2,

90a/13, 96b/9, 99a/3, 99a/5, 100b/3,
101a/9, 104b/2, 104b/8, 104b/15,
104b/15, 105a/2, 110b/5, 110b/17,
112a/2, 112b/1, 119a/2, 119b/1,
120a/4, 121a/8, 125b/3, 126a/2,
128b/8, 129a/13, 133b/9, 133b/12,
134a/3, 134a/5

anıñdın Ondan

a. 15a/11, 63b/15, 84a/11

ant. ~ iç-: Yemin etmek.

a. 2b/3, 2b/8, 5b/10

aña Ona: 21b/16; **cihānrūšen** ~
ķapķaranġu/ķaranġu bol- →
cihānrūšen; cihānrūšen ~ **tārīk**
bol- → **cihānrūšen.**

a. 21b/16, 21b/17, 22b/5, 22b/11,
27b/14, 31b/1, 57a/6, 60b/13,
63b/16, 65a/12, 70b/8, 78b/7, 80a/1,
82b/17, 101a/4, 107a/14, 111a/11,
114b/17, 115a/16, 115b/11, 117a/12,
119a/9, 120a/5, 121b/16, 122a/11,
133b/10

añız Yüksek.

a. 23a/9, 29b/16

añla- Anlamak.

a.-dı 24b/6

ār < Ar. *ār*. ~ **ķıl-** Utanmak.

a. 84a/13

ara Ara: 42a/1; ~-da **ķılıç tur-** Düşman
olmak: 90a/12.

a. 41b/17, 42a/1, 43b/14, 51a/13,
53b/17, 58a/9, 68b/3, 72a/6, 83a/4,
84a/14, 115b/5

a.+dın 23a/6, 37a/15

a.+mdağı 68a/4

a.+mızda 90a/12

a.+sıda 6a/6, 8a/4, 40a/2, 44a/5,

65b/13, 79a/9, 86a/14, 93b/16

a.+sıdın 12a/2, 91a/4, 116a/5

a.+sıga 87b/14

‘arab < Ar. *‘arab*. Özel isim.

a. 1b/11, 15a/16, 16b/12, 21a/13,
21a/14, 38a/1, 38a/2, 40a/10,
47a/15, 47b/3, 54b/12, 70b/11,
84a/17, 97a/4, 109a/13, 110b/7,
115a/13, 123a/3

a.+da 30a/9

a.+dın 15a/6, 58a/3

a.+larnı 102b/12

a.+nı 6b/4, 7a/11

a.+nıñ 9b/13

a‘rābī < Ar. *a‘rābī*. Bedevi, çölde
yaşayan Arap.

a. 21a/11, 57a/13, 57a/14, 57a/16,
57b/3, 57b/4, 57b/6, 75b/3, 125b/1

a.-sin 57b/2

a.+dın 57a/17

a.+ni 57b/1

ārām < Far. *ārām*. ~ **al-** Rahatlamak,
dinlenmek.

a. 87b/11

ārāste < Far. *ārāsta*. ~ **ķıl-** Hazırlamak,
düzenlemek: 15b/12, 117a/1;
yönetmek: 42a/12; ~ **ķıldur-**
Hazırlatmak: 15b/12.

a. 15b/12, 25a/10, 42a/12, 103a/12,
105b/14, 109b/10, 117a/1

arfa Arpa.

a. 52a/2

arı- Arınmak.

a.-maytur 70b/16

arık (1) Saf, temiz, safkan.

a. 118b/17

arık (2) Arık, toprak kazılarak açılan su
yolu.

a. 98b/10, 127a/13

arık (3) Zayıf, güçsüz; ↔ **aruķ.**

a. 10a/13

arıt- Temizlemek.

a.-ıp 87a/13

ārī < Far. *ārī*. Evet.

a. 55a/15, 67a/15, 28a/15

‘ārīf < Ar. *‘ārīf*. Arif, irfan sahibi olan
kimse.

a.+lerniñ 1b/4

arķa Arka: 48a/12; ~-sıdın **tüş-** Arkasına
düşmek, arkasından gitmek: 110b/9.

a.+dın 29b/3

a.+larıda 41b/10, 88a/12, 93b/10,
126a/6

a.+larıdın 53a/10

a.+larını 54b/13

a.+mdın 103a/3

a.+mızdın 124a/6

a.+sıdın 48a/12, 49b/1, 83a/3, 95a/16,
95b/1, 104b/6, 106a/2, 110b/9,
113a/6, 124a/16

a.+sıga 98b/9

ārmān < Far. *ārmān*. İstek, arzu.

e. 13a/14

arslan Arslan, yiğit

a.+ım 82b/14

‘arş < Ar. *‘arş*. Arş, İslam inancına göre
göğün en yüksek katı.

a.+ge 29b/16

art- Artmak: 14b/13; Geçmek: 125b/11.

a.-tı 14b/13

a.-up 125b/11

artuķ Çok fazla: 10b/3; daha değerli:
24b/16.

a. 10b/3, 24b/15, 24b/16

aruķ Zayıf, güçsüz: 10b/15; ↔ **arık**

a. 10b/15, 11a/3, 28a/6, 28a/10

‘arż < Ar. *‘arż*. Arz: 46a/12; ~ **ķıl-** Arz
etmek: 7b/8; ↔ **‘arża.**

a. 7b/8, 38a/11, 45a/9, 45a/14, 59b/4,
63b/3, 81a/1, 81a/7

a.+ım 46a/12

‘arża < Ar. *‘arża*. ~ **ķıl-** Arz etmek; ↔
‘arż

a. 96a/3

ārzū < Far. *ārzū*. Arzu, istek: 129a/7; ~

bol- İstek olmak: 120b/9; ~ **ķıl-**
Arzu etmek, istemek: 55a/3;

a. 55a/3, 97a/1, 120b/9

- a.+m 129a/7
a.+mızga 123b/3
as- Asmak, idam etmek.
a.-tılar 122a/11, 122b/6
‘**aşā** < Ar. ‘*aṣā*. Asa, değnek.
a.+sını 60a/17
āsāyışlık < Far. *āsāyış* + T. *-lık* Asayış, huzur.
a. 6a/12
aşhāb < Ar. *aṣḥāb*. Sahabeler.
a. 33b/3
‘**āṣī** < Ar. ‘*āṣī*. Asi, isyan eden
a. 31a/4, 88b/12
a.+lerniñ 1b/5
aşkalān < Ar. *aṣkalān*. Özel isim.
a. 75a/1, 103b/7, 107b/13, 109b/1, 109b/12
a.+da 103b/16, 108a/1
a.+dın 108b/16
a.+ga 96a/10, 96a/12, 99a/1, 102a/15, 103b/14, 107b/11, 107b/16, 110b/12
a.+nı 100b/17, 103b/14, 107b/8, 109b/3, 109b/6, 109b/10
aşl < Ar. *aşl*. Soy: 15b/2; asıl: 128b/3.
a. 15b/2, 25a/14, 34a/13, 128b/3, 133a/6
a.+ı 1b/10, 6a/15, 6a/16
āsmān < Far. *āsmān*. Gökyüzü, gök.
a. 67a/8, 78a/2, 92a/8
a.+dagı 32b/14, 92a/9
a.+dın 95a/16
a.+nı 121a/15
asra- Büyütmek: 22b/11; beslemek: 55b/15; korumak; 6a/7; **azīz** ~ → **azīz**.
a.-dı 22b/11
a.-dılar 38b/2, 54b/4
a.-gan 55b/15
a.-gıl 6a/7, 16a/12, 36a/1
a.-mak 13b/16
a.-ñlar 108a/10
a.-r 13a/3, 14a/17
a.-r+min 10b/12
a.-r+miz 13b/1
a.-sun 13b/5, 54a/17
a.-yalmay+sin 13b/8
ast Alt, aşağı.
a.+ga 131a/11
a.+ıda 132a/5
a.+ıñnı 6b/8
aş Yemek, aş.
a. 5a/16, 19a/1, 28b/12, 46b/6
aş- Aşmak.
a.-masa 22b/14
a.-tılar 29b/8
‘**āşık** < Ar. ‘*āṣīk*. Âşık: 32b/16; ~ **bol-** Âşık olmak: 55a/10.
a. 10b/11, 32b/16, 55a/10, 55b/2, 119a/9
āşinālık < Far. *āşinā* + T. *-lık*. Tanışıklık.
a.+ım (aşinalığım) 62a/10
a.+ıñ 62a/10
‘**aşk** < Ar. ‘*işk*. Aşk
a.+ıda 31a/14

- a.+ıñızda 18b/15
- āşkārā** < Far. *āškāra*. Açık, meydanda, aleni: 30a/2; ~ **bol-** Aşikâr olmak, ortaya çıkmak: 38a/1; ~ **kıl-** Duyurmak: 100a/3; ortaya çıkarmak: 132b/7.
- a. 30a/2, 30a/3, 38a/1, 39b/15, 100a/3, 132b/7
- aşlık** Yemeklik, aşlık.
- a. 5b/7
- aşuk-** Acele etmek.
- a.-up 5a/17
- ‘āşūr ayı** < Ar. *‘āşūrā*. Aşure ayı, Muharrem.
- a.+da 1b/14, 32b/17
- a.+nı 75a/17, 80b/6, 84b/17, 86a/1, 89b/1, 130a/3
- a.+nıñ 32b/5
- at (1)** Ad, isim.
- a. 3b/12, 6b/11, 6b/12, 134a/3, 134a/10, 134a/11, 134a/12, 134a/16
- a.+ı 2a/3, 2a/4, 4a/14, 4b/7, 7a/8, 15a/6, 38a/7, 38a/7, 38a/7, 40a/16, 63a/3, 67b/13, 76b/7, 82a/17, 82b/10, 82b/15, 89a/5, 101a/10, 104b/2, 104b/14, 104b/15, 112b/1, 120a/4, 120a/7, 120a/7
- a.+ıda 91b/7
- a.+ıdın 121a/16
- a.+ım 63a/16, 76a/1, 83b/11, 84a/9, 85a/17, 89b/6, 89b/9
- a.+ını 8a/16, 27b/2, 30a/9, 34a/7, 34a/15, 54b/4, 84b/1, 96b/9, 102b/7, 119b/3
- a.+ıñız 120a/17
- a.+ları 41a/2, 42a/15
- a.+larını 9b/6, 119a/14
- at (2)** At, beygir: 64b/8; ~-ı **‘irākī** Irak atı: 77b/13; ~ **çap-** At sürmek: 113a/9; ~ **koy-** At sürmek: 107a/2.
- a. 4b/4, 25a/17, 54b/7, 55a/16, 64b/8, 78a/8, 79b/15, 87a/7, 107a/2
- a.-ı 77b/13, 77b/14
- a.+dın 77b/16
- a.+ga 22a/8
- a.+ı 113b/17, 126a/3, 126a/14
- a.+ıdın 117b/2
- a.+ıga 81b/16, 125b/17
- a.+ımnı 83b/13
- a.+ını 55b/3, 84b/13, 84b/14, 110a/15, 112a/9, 113a/9, 113b/10, 115a/9, 117a/14, 117b/1, 123a/8, 126a/11
- a.+larını 41a/5, 77b/17, 83b/8, 124a/16, 127b/6
- at-** Atmak: 98b/3; **ilig** ~ → **ilig**; **tañ** ~ → **tañ**.
- a.-gunça 21a/12, 75b/11, 94b/3, 95b/11
- a.-ıp 98b/3
- a.-mas+siz 90a/9
- a.-masak 50b/16
- a.-sak 50b/15

- a.-tı 83b/5, 84b/14, 89a/9, 91a/9, 94b/3, 95b/12, 105a/6, 106a/1, 121a/2, 121a/3
- a.-tılar 121a/10, 121b/1, 126b/4
- a.-tın 121a/4
- ata** Baba:8b/4; ecdad, ata: 27b/2; **qayın** ~ → **qayın**.
- a. 8b/4, 14b/15, 28b/13, 55a/11, 95b/17, 95b/17, 95b/17, 95b/17
- a.+dın 115a/17
- a.+lar 27b/2, 27b/3, 29b/5
- a.+larıdın 10a/1, 120a/3
- a.+larığa 87b/8
- a.+larını 20a/3, 74a/1, 82b/14
- a.+larıñ 120a/3
- a.+m 5a/8, 6a/1, 7b/11, 8a/7, 17a/7, 64a/4, 65a/16, 65b/16, 67b/8, 67b/9, 69a/16, 69b/12, 70a/11, 71a/9, 121b/17
- a.+mız 63b/4, 81b/4
- a.+mnı 7b/11, 69a/4, 100b/8, 100b/10, 100b/13
- a.+ñ 67b/14, 84b/3
- a.+ñnı 70b/6, 100b/9
- a.+sı 7b/14, 8b/11, 8b/17, 10a/10, 10a/11, 10a/16, 14b/2, 14b/2, 14b/2, 14b/3, 14b/3, 14b/4, 14b/4, 14b/4, 14b/5, 14b/5, 14b/5, 14b/6, 14b/6, 14b/7, 14b/7, 14b/7, 14b/8, 14b/8, 14b/8, 63a/15, 63b/2, 63b/6, 63b/9, 69b/9, 76b/8, 89a/5
- a.+sıdur+min 10a/16
- a.+sını 63a/14, 77b/7
- ‘atā’** < Ar. **‘atā’**. ~ **qıl**- İhsan etmek, lütfetmek.
- a. 107a/14
- ‘ātike** < Ar. **‘ātika**. Özel isim.
- a. 9a/3, 9a/4, 9a/8, 9a/10, 9a/11, 9a/11, 9a/12, 17a/1, 17a/2, 24a/5, 24a/9, 25a/2
- a.+ni 9a/2, 24a/2, 24a/3, 24b/6
- atlan-** Atlanmak, ata binmek.
- a.-alı 52b/7
- a.-dı 7b/12, 94b/13
- a.-dılar 41b/11
- a.-ıp 8a/6, 86a/4
- atlığ (1)** Adlı; ↔ **atlık (1)**.
- a. 4a/5, 4b/13, 6a/9, 8a/15, 10a/12, 16a/3, 17a/1, 17b/12, 17b/14, 63a/4, 83b/9, 86b/15, 89b/12, 93a/6, 96b/11, 124a/4, 133a/14, 28a/12
- atlığ (2)** Atlı.
- a. 104a/17, 104b/1, 105b/17, 106a/3, 117a/16, 117b/3, 117b/9, 118b/16, 118b/17, 125b/16
- a.+lar 109a/16
- atlık (1)** Adlı; ↔ **atlığ (1)**.
- a. 71b/4, 83b/4
- ‘āttān ibn ‘alī** < Ar. **‘āttān ibn ‘alī**. Özel isim.
- a.+ni 102a/9
- av** Av.
- a.+dın 5a/7
- a.+ga 4b/15, 4b/17, 5a/12, 5a/13, 5a/15

āvāz < Far. *āvāz*. Ses: 3b/5; ~ **bir-**
Seslenmek: 117a/3; ~ **ur-**
Haykırmak: 124b/15.

- a. 3b/5, 8b/7, 8b/16, 36b/13, 43b/4,
44a/11, 79a/13, 82a/13, 83a/10,
83b/10, 84a/7, 85a/10, 85b/8, 86b/2,
89b/3, 91a/5, 92b/12, 95b/16,
104b/7, 111b/2, 111b/4, 116b/15,
117a/3, 124b/14, 124b/15

a.-ı 123a/4

a.+ı 52b/15

a.+nı 36b/14

āvī < Far. *āvī*. Çakal.

- a. 130b/2

‘avret < Ar. *‘avrat*. Avret, edep yeri.

- a. 26b/5

a.+lerni 2b/16

ay Ey, seslenme sözü.

- a. 4b/2, 6a/5, 8a/9, 8b/5, 8b/7, 8b/13,
8b/15, 9a/6, 9a/9, 10b/12, 11b/12,
11b/13, 12a/16, 13a/15, 14b/17,
15a/8, 15b/8, 15b/17, 16a/6, 16b/11,
17a/2, 17a/3, 17a/6, 20a/2, 23a/11,
24a/13, 24a/14, 25a/4, 25b/1,
26a/13, 27b/13, 29a/3, 30b/8, 31b/8,
31b/12, 32a/16, 34b/14, 35a/9,
35a/10, 35a/14, 35b/3, 35b/13,
35b/15, 36a/7, 36b/11, 37a/11,
37b/1, 38b/14, 39a/3, 39a/4, 42b/3,
46a/11, 49a/14, 52a/3, 52a/5, 52b/2,
52b/6, 53b/4, 56a/6, 56a/9, 57b/4,
59b/10, 60a/1, 61b/6, 62a/8, 62b/11,

64a/4, 64b/9, 64b/12, 65a/17, 65b/1,
65b/12, 65b/15, 65b/16, 66b/14,
67a/10, 67a/12, 67b/7, 67b/13,
67b/15, 68a/1, 68a/11, 68a/14,
68b/2, 70a/2, 70a/4, 71a/6, 72b/5,
73a/11, 74a/4, 74a/13, 74a/14,
77b/1, 77b/7, 78a/3, 78a/5, 78a/16,
78b/15, 79a/2, 79a/7, 79b/4, 79b/12,
80a/10, 80a/11, 81a/11, 81b/9,
82a/17, 82b/5, 82b/6, 82b/12,
82b/14, 83b/16, 84a/8, 86a/9,
86a/12, 86a/14, 86b/9, 87a/14,
87b/10, 88a/16, 88a/17, 88a/17,
88a/17, 88b/1, 89a/6, 89a/9, 89a/15,
90a/10, 90b/10, 91a/13, 91b/6,
91b/13, 91b/17, 93b/2, 93b/15,
95b/6, 95b/6, 95b/7, 95b/7, 95b/15,
95b/16, 97a/3, 97b/6, 99a/10,
99a/17, 99b/4, 100a/14, 100b/7,
101b/5, 104a/3, 104a/5, 104a/13,
104b/3, 105a/17, 105b/5, 105b/8,
106a/9, 106a/16, 107a/5, 109a/8,
109a/9, 110a/1, 112a/15, 112b/5,
112b/12, 112b/13, 112b/16, 113b/3,
113b/4, 114b/7, 114b/11, 115a/10,
115a/13, 116b/13, 116b/16, 117a/7,
117a/9, 117b/13, 118a/14, 118b/5,
118b/15, 119a/16, 120a/14, 120b/14,
121a/4, 121b/8, 121b/16, 122a/15,
122b/1, 129b/4, 129b/14

ay Ay, gök cismi: 3b/1; yılın on ikide biri:
43b/11; ~ **küni yakın bol-** Doğumu

yaklaşmak: 9a/3; ~ **küni yit-**
Doğumu yaklaşmak: 2b/17.

a. 2b/17, 9a/3, 35b/8, 40a/4, 43b/11,
43b/12, 44a/1, 44a/2, 52a/7, 61a/8,
61a/15, 70b/15, 75b/1

a.+da 35a/5

a.+dın 3b/1, 8a/17, 86b/3

a.+ga 61a/5

a.+ını 48b/10

a.+nın 32b/3

ay- Demek, söylemek: 2b/6; 5a/2; **ezān** ~
→ **ezān; koşulur sözni** ~ → **koşul-;**
köñlide ~ → **köñül.**

a.-dı 2b/6, 2b/8, 2b/9, 3a/2, 3a/5, 4a/13,
4a/13, 4a/15, 4a/15, 4a/16, 4a/17,
5a/2, 5a/4, 5b/9, 5b/17, 7a/16, 7b/5,
7b/6, 7b/7, 7b/10, 7b/14, 7b/16,
8a/7, 8a/9, 8b/10, 9a/1, 9a/3, 9a/6,
9a/11, 9a/12, 10a/9, 10a/10, 10a/14,
10a/16, 10a/17, 10b/2, 10b/4, 10b/5,
10b/11, 11a/17, 11b/13, 11b/15,
12a/9, 12a/16, 12b/14, 12b/15,
13a/9, 13a/17, 13b/2, 13b/6, 13b/7,
13b/8, 13b/9, 13b/11, 13b/13,
13b/15, 13b/17, 14a/5, 14a/10,
14a/12, 15a/2, 15a/17, 15b/8, 16a/4,
16a/6, 16a/13, 18b/4, 18b/5, 18b/6,
18b/6, 18b/7, 18b/12, 18b/14, 19a/3,
19a/5, 20a/2, 20b/9, 20b/10, 20b/14,
20b/16, 21a/5, 21a/17, 22a/11,
22a/12, 22a/13, 22a/13, 22a/14,
22b/1, 23b/15, 23b/15, 24a/4, 24a/5,

24a/6, 24a/10, 24a/11, 24a/13,
24a/16, 24b/2, 24b/7, 24b/9, 24b/14,
25a/4, 25a/10, 25a/13, 25b/1, 25b/2,
25b/3, 26a/1, 26a/3, 26b/4, 26b/14,
27b/7, 27b/8, 27b/12, 27b/15, 28b/4,
28b/12, 28b/13, 28b/14, 28b/15,
29a/3, 29a/6, 29a/17, 29b/3, 30a/3,
31a/8, 31a/13, 32a/2, 33a/15,
33a/17, 33b/10, 34a/2, 34b/5, 35b/6,
38a/11, 39a/12, 39b/12, 39b/15,
40a/1, 40a/3, 40a/10, 40a/11,
40a/15, 40a/16, 40b/1, 40b/2,
40b/11, 40b/17, 41a/15, 42a/17,
42b/1, 42b/2, 42b/13, 43a/15, 44a/6,
44a/7, 44a/10, 44a/14, 44a/15,
44a/16, 44b/6, 44b/15, 45a/2, 47a/1,
47a/2, 47b/16, 49a/14, 50a/10,
50a/13, 50b/4, 50b/6, 51a/17, 51b/3,
52a/3, 52a/5, 53b/7, 54a/5, 54b/10,
55a/12, 55b/4, 55b/5, 55b/7, 55b/9,
56a/3, 57b/4, 59b/11, 59b/11,
59b/12, 59b/14, 60a/1, 60a/2, 60b/9,
61a/14, 61b/1, 61b/4, 62a/9, 62a/10,
62a/11, 62b/6, 62b/11, 63a/16,
63b/1, 63b/2, 63b/5, 63b/7, 63b/9,
63b/9, 64a/1, 64a/7, 64b/3, 64b/9,
64b/10, 64b/12, 64b/17, 65a/1,
67b/13, 69a/12, 69b/12, 70a/2,
70a/4, 70b/8, 72a/5, 72a/16, 72b/5,
73a/11, 73a/13, 73a/14, 73a/15,
73b/7, 75b/16, 76a/2, 76a/7, 76a/12,
76b/11, 77a/5, 77a/12, 77a/14,

77b/12, 78a/4, 78a/5, 78a/10,
 78a/12, 78b/11, 79a/2, 80a/3,
 80a/10, 81a/12, 82b/9, 82b/12,
 82b/13, 84a/6, 84a/16, 84b/3, 84b/7,
 86a/12, 86b/13, 87b/8, 89a/9, 90a/1,
 90a/3, 90a/5, 90a/8, 90b/6, 90b/17,
 91a/12, 91b/11, 91b/15, 93a/3,
 93a/12, 93b/5, 93b/13, 94a/15,
 94b/9, 95a/2, 95a/8, 96a/2, 96a/7,
 96b/17, 97a/3, 97b/6, 97b/8, 98a/4,
 98b/4, 99a/11, 100b/7, 101a/8,
 101a/16, 101b/5, 101b/13, 102b/14,
 104a/11, 104b/3, 104b/8, 105a/17,
 105b/5, 105b/8, 105b/11, 105b/16,
 105b/17, 106a/9, 106b/1, 107a/3,
 107a/5, 107a/13, 108a/4, 109a/1,
 109a/8, 109b/6, 111b/4, 111b/17,
 112a/12, 112a/14, 112b/4, 112b/5,
 112b/11, 112b/12, 112b/16,
 113a/15, 113b/2, 113b/4, 113b/6,
 113b/7, 113b/8, 114a/9, 114b/2,
 114b/7, 114b/14, 114b/16, 115a/1,
 115a/10, 115a/10, 115a/13, 115a/15,
 115a/17, 115b/12, 115b/13,
 115b/16, 115b/17, 116a/14, 116b/7,
 116b/13, 116b/15, 117a/7, 117a/9,
 117a/12, 117a/15, 117b/13, 118a/3,
 118b/16, 120a/16, 120b/3, 120b/7,
 120b/14, 121a/1, 121a/6, 121b/8,
 121b/8, 121b/16, 122a/6, 122b/4,
 123a/2, 124a/9, 124b/15, 124b/16,
 125a/9, 125b/3, 125b/12, 128a/8,

129a/14, 129b/4, 129b/5, 129b/6,
 129b/7, 129b/14, 129b/17, 130a/5,
 131a/8, 131a/15, 131b/2, 133b/5,
 133b/10, 28a/3, 28a/9, 28a/10,
 28a/13, 28a/14, 28a/15
 a.-dılar 2a/15, 2a/15, 4a/8, 4b/17, 5a/3,
 5a/7, 5a/8, 5a/15, 5a/17, 5b/6, 5b/10,
 5b/14, 5b/17, 6a/5, 6b/13, 11a/13,
 11b/14, 12b/2, 13a/14, 14b/16,
 15a/1, 15a/4, 15a/5, 16a/12, 16a/13,
 17a/4, 17a/6, 17a/15, 19a/8, 19a/13,
 19a/16, 19b/6, 19b/13, 19b/15,
 19b/16, 20b/9, 21a/16, 21a/17,
 21b/4, 21b/6, 21b/7, 21b/10, 21b/11,
 22b/3, 22b/15, 23a/11, 23b/6, 24b/9,
 24b/14, 25a/3, 25b/8, 25b/9, 26a/4,
 26a/14, 26a/16, 26b/1, 26b/3, 26b/7,
 26b/10, 26b/13, 26b/16, 26b/16,
 26b/17, 27a/2, 27a/6, 27b/13,
 29a/10, 29a/12, 29a/14, 29b/4,
 29b/5, 29b/9, 29b/13, 29b/15,
 29b/15, 30a/1, 30a/4, 30b/7, 30b/11,
 30b/16, 31a/4, 31a/11, 31b/1, 31b/5,
 31b/7, 31b/7, 31b/12, 32a/1, 32a/5,
 32a/16, 32b/2, 32b/10, 32b/14,
 33a/2, 33a/3, 33a/10, 33b/10, 34a/4,
 34a/9, 34b/6, 34b/14, 35a/2, 35a/9,
 35a/10, 35a/14, 35a/17, 35b/3,
 35b/6, 35b/13, 35b/15, 35b/17,
 36b/4, 36b/11, 37a/2, 37a/3, 37a/4,
 37a/5, 37a/7, 37a/9, 37a/11, 37b/1,
 37b/4, 38a/16, 38b/6, 38b/12,

38b/14, 39a/3, 39a/4, 39a/5, 39a/11,
 40a/6, 41a/10, 41b/2, 42b/2, 42b/7,
 43a/3, 43a/6, 43a/12, 43a/14,
 43a/17, 43b/16, 44a/9, 44a/12,
 44a/17, 44b/4, 44b/8, 44b/9, 45a/4,
 45a/6, 45a/8, 45a/16, 46a/11, 47a/7,
 47b/7, 47b/11, 47b/15, 48b/5,
 48b/10, 49a/9, 49b/2, 49b/7, 49b/15,
 49b/17, 50a/2, 50b/4, 50b/11,
 51a/11, 51a/13, 51a/14, 51b/5,
 52b/5, 52b/6, 52b/12, 53b/1, 53b/3,
 53b/17, 54a/1, 54a/3, 54a/16,
 54b/13, 55a/6, 55b/11, 56a/6, 56a/9,
 56a/12, 56a/13, 56a/17, 57a/2,
 57a/3, 57a/6, 57a/7, 57a/15, 57b/1,
 57b/11, 57b/13, 57b/15, 58a/1,
 58a/2, 58a/6, 58a/7, 58a/9, 59b/6,
 60b/5, 61a/2, 61b/6, 63a/8, 63a/9,
 63a/11, 63a/13, 64b/16, 65a/16,
 65b/15, 65b/16, 66b/3, 66b/6, 66b/7,
 66b/15, 67a/10, 67a/12, 67a/13,
 67a/15, 67a/15, 67b/4, 67b/6, 67b/7,
 67b/15, 68a/1, 68a/11, 68a/14,
 68a/15, 68b/2, 68b/7, 69a/4, 70b/2,
 71a/6, 71a/11, 71a/13, 72a/3, 72a/9,
 72a/13, 72b/7, 72b/12, 73b/2,
 73b/13, 73b/14, 74a/4, 74a/7, 74a/9,
 74a/13, 74a/14, 74b/6, 75a/14,
 75a/15, 75b/10, 75b/13, 76a/9,
 76a/15, 76b/1, 76b/2, 76b/3, 76b/15,
 77a/3, 78a/3, 78a/16, 78a/17, 78b/9,
 78b/15, 79a/7, 79a/16, 79b/4,

80a/11, 80a/17, 80b/8, 80b/9,
 80b/16, 81a/11, 85a/6, 85a/7, 85a/9,
 85b/13, 86b/11, 87a/13, 87a/17,
 87b/4, 87b/10, 87b/16, 88a/16,
 88b/9, 88b/13, 89a/15, 90a/10,
 90b/4, 90b/9, 91a/13, 91b/2, 91b/4,
 91b/13, 91b/17, 92a/13, 92b/16,
 93a/1, 93b/2, 93b/14, 93b/16, 94a/1,
 94b/17, 97a/2, 97a/5, 97a/11,
 97a/12, 97b/2, 98b/12, 99a/16,
 99a/17, 99b/4, 99b/11, 99b/15,
 100a/14, 100b/10, 100b/13,
 101b/16, 102a/13, 102b/14, 103b/4,
 104a/4, 104a/13, 105b/10, 108a/2,
 108a/6, 108a/9, 109b/17, 110a/7,
 110b/17, 111a/2, 111a/3, 112b/8,
 114a/17, 114b/1, 114b/10, 114b/11,
 118a/14, 118a/15, 118b/5, 118b/15,
 119a/9, 119a/15, 119b/1, 119b/8,
 119b/9, 119b/11, 120a/14, 120b/1,
 121a/4, 121b/7, 122a/8, 122a/14,
 122b/9, 122b/17, 123b/3, 123b/10,
 123b/14, 123b/17, 124a/3, 124a/6,
 124a/7, 125a/10, 125b/2, 126b/10,
 127a/3, 127a/5, 127b/4, 128b/1,
 128b/3, 128b/10, 129a/4, 129a/6,
 130b/7, 133a/17

a.-dım 2b/8, 2b/9, 5b/10, 16a/7, 94a/16,
 99b/5

a.-dınlar 106a/17

a.-galı 63a/6

a.-gıl 2a/15, 2b/6

- a.-magıl 27b/12
a.-masdur 55a/6
ayağ (1) Ayak: 65a/7; kök, dip: 132a/12;
koşar ~ → **koş-**; ↔ **ayağ**.
a. 25a/15, 65a/7, 132a/5
a.+larıdın 132a/12
a.+larıga 18b/14, 26b/6, 29a/8, 72b/4, 93b/16
a.+larını 60b/2, 66b/1, 119a/11
ayağ (2) Kap: 32a/7; kadeh: 89b/7; ↔ **ayağ (2)**.
a. 32a/7
a.+ı 89b/7
ayağ (1) Ayak: 36a/15; **başdın** ~-ğa → **baş**; ↔ **ayağ (1)**.
a. 36a/15, 131a/11
a.+ga 128a/1
a.+ını (ayağını) 3b/15, 3b/15, 77b/17
a.+ıñızın (ayağıñızın) 5b/12
a.+larıga 60b/1
ayağ (2) Kap: 66a/11; ↔ **ayağ (2)**.
a. 66a/11
‘ayb < Ar. *‘ayb*. Ayıp, kusur.
a. 79b/8
a.+ı 24a/8
a.+lar 109a/11
āyet < Ar. *āyat*. Ayet.
a. 60a/11, 131a/9, 131a/10
a.+ge 49b/2
a.+ni 26b/11, 61b/8, 74b/4
āyine < Far. *ayīna*. Ayna.
a.-yi 89b/4
‘āyise < Ar. *‘āiṣa*. Özel isim.
a. 53b/12
a.+ni 53b/11
‘āyise-yi şiddik < Ar. *‘aiṣa-yi şiddik*. Özel isim.
a. 41b/6, 43a/1, 43a/3, 50a/17, 50b/2, 50b/2, 53b/3, 95b/2, 130b/12
a.+ga 53a/13
a.+nı 53b/1
ayla- Demek.
a.-dılar 42b/14
a.-r 33b/8, 124a/1
aylantur- Döndürmek, çevirmek.
a.-up 110a/16
aylık Aylık, bir ay süren.
a. 3a/10, 10a/1, 94a/10
ayrıl- Ayrılmak.
a.-dım 88a/5
a.-galı 35b/7
a.-ıp 19b/8, 52a/13, 80b/14, 88b/16
ayt- Demek, söylemek: 82b/5, 78b/10;
īmān ~ → **īmān**; **medḥ ü senā** ~ → **medḥ**; **nāsezā** ~ → **nāsezā**; **‘özü** ~ → **‘özü**; **selām** ~ → **selām**; **senā** ~ → **senā**; **tekbīr** ~ → **tekbīr**.
a.-a 78b/11, 79a/12, 84b/2
a.-adur 51a/7, 68a/9
a.-adurlar 91a/7, 95b/6, 96b/14
a.-alı 44b/12, 63a/14
a.-ay 13b/3, 46a/12, 62a/12, 65a/1
a.-ayın 9a/2, 24a/9, 24a/17, 24b/3

a.-galı 29a/7, 29a/13, 37b/14, 38a/10, 38a/13
a.-gan 24b/8, 91b/2, 103b/13
a.-gandin 56a/6
a.-ganları 66b/4
a.-ganlarını 9a/1
a.-gay 27a/14
a.-gay+sin 18a/2
a.-gay+siz 63b/5
a.-gıl 5b/15, 32a/3, 38a/10, 77a/13, 95b/15, 122b/9, 128b/3
a.-iñ 14a/5, 56a/8, 63b/6, 67a/11, 81a/4
a.-iñiz 51a/16
a.-iñlar 51b/3, 69a/16
a.-ip 2a/7, 4b/16, 17b/15, 17b/17, 18a/15, 20a/17, 23b/16, 25a/6, 27b/1, 33a/15, 39b/13, 45b/8, 50b/7, 51a/2, 51b/10, 52a/11, 53a/3, 53b/7, 55b/14, 60a/12, 64b/5, 66b/6, 67a/4, 83a/4, 90b/13, 90b/15, 91b/4, 91b/15, 118a/12, 118a/14, 118a/15, 124a/13, 126a/6, 130a/12
a.-ip+sizler 131b/3
a.-ıpdur 99a/6, 99b/4, 100a/15, 100b/14, 101b/4, 103a/11, 103a/17, 103b/6, 107a/1, 113a/14, 114a/9, 117b/4, 118a/10, 119a/10
a.-ıpdurlar 61b/4, 101b/15, 103b/15, 106a/4, 107b/4, 107b/5, 112b/9, 116a/16, 117b/11, 121a/11, 122b/5, 123b/4, 126a/17, 126b/14
a.-ıpsunlar 25a/8

a.-madılar 67b/2, 74b/3
a.-madım 68a/4
a.-magıl 39a/3
a.-maslıkğa 62a/12
a.-mas+min 27b/12, 63b/8
a.-salar 71a/9, 134a/11
a.-sam 15a/3, 63b/8
a.-sañız 97a/13
a.-sun 79a/14, 121b/13
a.-sunlar 21b/7
a.-tı 27b/11, 78b/10, 82b/5, 89a/5, 100b/12
a.-uñlar 51b/5
a.-ur 7a/6, 7a/10, 8b/1, 8b/5, 8b/15, 9a/7, 9b/14, 12b/12, 15b/17, 16a/1, 23a/6, 24a/6, 31b/13, 36a/7, 50b/7, 50b/11, 52a/8, 52a/15, 71b/5, 72b/2, 77b/7, 81b/6, 83a/12, 93a/6, 104a/5, 124b/9
a.-ur+min 50b/7
a.-ur+sin 18b/6, 19b/14, 101a/6, 116a/1
a.-ur+siz 39b/16, 40a/4, 40a/11, 41a/3, 51a/14
a.-urlar 23a/7, 27a/8, 49a/6, 68a/17, 73a/17, 74a/16, 79a/10, 82a/8, 85b/10, 95a/17, 115b/15, 123a/2
ayur- Ayırmak: 6b/5; çekmek: 20a/6; yok etmek: 82b/3; ↔ **ayır-**.
a.-ip 20a/6
a.-mak 6b/5, 55a/15
a.-sun 82b/3, 89b/11
a.-uñ 6b/6

az Az.

a. 104a/14

a.+dur 111a/2

āz < Far. *āz*. Açgözlülük, hırs, tamah.

a.-ı 128b/10

az- Yoldan çıkmak, sapmak.

a.-dı 21a/9, 21a/10

a'zā < Ar. *a'zā*. Organlar.

a.+larım 56a/10, 56a/13

a.+sı 2b/4, 110b/1

a.+sını 2b/9, 122b/12

'azāb < Ar. *'azāb*. Azap, korku: 27a/10;

~**ga kıl-**: Azap çekmek: 44b/4; ~

kıl-: Azap etmek 76a/10; ~**-ı**

cāvidāne: Ebedi azap, cehennem

azabı: 79a/9.

a. 27a/10, 76a/10

a.-ı 79a/9

a.+ga 44b/4

a.+nı 122b/13

āzād < Far. *āzād*. Hür: 67a/8; ~ **bol-**: Hür

olmak, azat olmak: 107b/1; ~ **kıl-**:

Azat etmek: 9b/6; ↔ **āzāde**.

a. 9b/6, 9b/8, 67a/8, 68b/8, 105b/6,

105b/10, 107b/1

āzāde < Far. *āzāda*. Hür, serbest; ↔ **āzād**.

a. 18b/7, 65a/6, 89a/3

āzār < Far. *āzār*. ~ **kıl-** İncitmek,

azarlamak: 14a/2; ~ **tig-** Kusur

işlemek: 58a/2.

a. 14a/2, 58a/2, 132a/11

'azīm < Ar. *'azīm*. Büyük, güçlü.

a. 116b/4, 116b/12

āzīne < Far. *āzīna*. Cuma: 34b/13; ~

mescidi Cuma mescidi: 56a/15.

a. 34b/13, 56a/15, 72b/2, 88a/9

'azīz < Ar. *'azīz*. Aziz, yüce, kıymetli:

8b/5; ~ **asra-** İyi bakmak: 13a/3.

a. 8b/5, 8b/6, 13a/3, 14a/17, 16a/12,

36a/1, 46b/6, 59b/15, 76a/1, 81b/6,

85a/11, 88b/1, 95b/8, 101a/8,

131a/5, 134a/15

a.+ni 8b/2

āzmūde < Far. *āzmūda*. ~ **kıl-** Tecrübe

etmek.

a. 116b/9

'azrā'il < Ar. *'azrā'il*. Özel isim.

a. 21b/8, 21b/10, 21b/11, 22a/11,

22a/12, 22a/14, 22b/3, 22b/6,

22b/15

a.+din 22a/15

a.+ga 22a/10

azuḳ Azık, yiyecek.

a. 3a/16

a.+ı 3b/2

baba Baba: 35a/9; dede:68a/16.

b. 35a/9

b.-yı 31b/8

b.+larıdın 56a/4

b.+m 68a/16, 68b/11

b.+mdın 35b/7

b.+mga 129a/8

b.+ñız 85a/9

b.+ñızlar 58a/3

- b.+sı 8b/12
- ba‘dez** < Far. *ba‘daz*. –den sonra, sonra.
- b. 24b/2, 32a/2
- bādpāy** < Far. *bādpāy*. **esb-i** ~ → **esb**.
- b. 82a/13, 112a/10
- badraḳ** Hemen; ↔ **batraḳ**.
- b. 108a/13
- bağ** Bağ, Bir şeyi bağlamaya yarayan nesne.
- b.+ını 92b/9
- bāğ** < Far. *bāğ*. Bağ, bahçe: 6a/10; ~-ı **irem** Özel isim: 22a/3.
- b.-ı 22a/3
- b.+ı 6a/10, 89b/5
- bağdād** < Ar. *bağdād*. Özel isim.
- b. 79a/5, 94a/5
- bağır** Bağır, göğüs: 83a/7; ciğer, yürek gibi organların genel adı: 95b/7, 12b/3; ~-ı **biryān** Bağrı yanık: 112a/13; ~-ılarını **biryān közlerini** **giryān kıl**- Bağrılarını yakıp gözleri yaşla doldurmak: 130b/17.
- b.+ı (bağrı) 112a/13
- b.+ıdın (bağrıdın) 83a/2, 83a/7
- b.+ılarını (bağrılarını) 130b/17
- b.+ım (bağrım) 66a/4, 129b/5
- b.+ımga (bağrımga) 65b/10
- b.+ımıñ (bağrımıñ) 88a/16
- b.+ımın (bağrımın) 12b/3, 95b/7
- b.+ın (bağrın) 12a/2
- b.+ını (bağrını) 12a/6, 12a/12
- bağla**- Bağlamak: 84b/14; **bil** ~ → **bil**; **köñül** ~ → **köñül**.
- b.-dı 84b/14, 105b/15
- b.-dılar 98b/9, 98b/12
- b.-gıl 16a/8
- b.-may 131a/3
- b.-ñlar 98b/5
- b.-p 27b/6, 53b/6, 53b/8, 60a/14, 118a/7, 125a/7, 129b/9
- b.-sa 55a/1
- bağlı** Bağlı, ip veya başka bir şeyle bağlanmış olan; ↔ **bağlıg, bağlık**.
- b. 18b/3
- bağlıg** Bağlı, ip veya başka bir şeyle bağlanmış olan; ↔ **bağlı, bağlık**.
- b. 59a/10
- bağlık** Bağlı, ip veya başka bir şeyle bağlanmış olan; ↔ **bağlı, bağlıg**.
- b. 59a/8
- baḥ-** Bakmak; ↔ **baḥ-**.
- b.-tı 70b/9
- bahādır** < Far. *bahādur*. Yiğit, kahraman, bahadır.
- b. 114b/15, 120a/14, 123a/13, 124a/11
- b.+larını 115a/12
- b.+nı 102b/6, 119a/4
- bahādırlıḳ** < Far. *bahādur* + T. *-lıḳ*. Yiğitlik, kahramanlık: 84a/5. ↔ **bahādırluḳ**.
- b. 84a/5, 106b/14

bahādırluḡ < Far. *bahādur* + Tür. *-luḡ*.

Yiğitlik, kahramanlık. ↔

bahādırlıḡ.

b. 83b/8

bāk < Far. *bāk*. Korku.

b. 85a/17

baḡ- Bakmak: 25b/4; hayvan otlatmak, beslemek: 11b/14; büyütme, yetiştirmek: 12b/17; ↔ **baḡ-**.

b. 25b/4, 85b/9

b.-alı 36b/1, 80b/2

b.-almas 14b/12

b.-almas+min 40a/9

b.-ar 11b/11, 12b/17, 15b/15, 15b/15, 18a/8, 89a/5

b.-arlar 11b/14

b.-ay 86a/13

b.-galı 54b/7

b.-ganlar 132a/10

b.-ıp 34b/5, 44a/14, 59a/9, 59b/16, 60a/4, 122b/17, 134a/4

b.-sa 7a/4, 7a/4

b.-tı 8a/9, 13b/14, 25b/5, 91a/6, 95a/9

b.-tılar 12b/6, 85b/9

baḡır- Bağırma.

b.-ıp 130b/2

bāḡī < Ar. *bāḡī*. Geri kalan; artakalan: 78b/6; baki, ebedi: 79a/9; ~ **ḡal-** Ebedi olarak kalmak, sürekli kalmak: 134a/3.

b. 45b/7, 65b/12, 78b/6, 79a/9, 134a/3, 134a/16

b.+ni 97b/3

baḡī < Ar. *baḡī*. Özel isim. **ḡuristān-ı** ~ → **ḡuristān**.

b. 103a/12

b.+de 49b/16

baḡra <?. **bala vü** ~ → **bala**.

b.+sı 96a/12

bala Yavru, bala: 92a/11; ~ **vü baḡra** Çoluk çocuk: 96a/12.

b. 96a/12

b.+lar 92a/11

b.+ları 92a/11

baḡ Balık; ↔ **baḡ**.

b.+lar 17a/14

baḡ Balık; ↔ **baḡ**.

b.+lar 32b/15, 92a/10

baḡçı Balıkçı. Özel İsim.

b. 134b/4

bāḡ < Ar. *bāḡ*. ~ **bol-** Baliğ olmak, buluğa ermek.

b. 14b/11

bāmdād < Far. *bāmdād*. **namāz-ı** ~ → **namāz**.

b. 111a/14

b.+dın 52b/16, 80b/6

b.+nı 111a/15

bāḡ < Far. *bāḡ*. ~-ı **duhul** Davul sesi.

b.-ı 96a/16

bar Var, mevcut; ~-ı Bütün, herkes, hepsi, tamamı: 72a/13; **her** ~-ı → **her**.

b. 2a/3, 2a/6, 3a/15, 3b/2, 4b/14, 5a/11, 5b/1, 5b/12, 6b/16, 7a/3, 7a/5, 7a/8,

7b/5, 8a/14, 10a/12, 11a/4, 11a/8,
 11a/13, 11b/8, 15a/3, 15a/6, 16a/3,
 17a/1, 17b/12, 18b/6, 19b/9, 20a/11,
 21a/6, 22a/11, 22a/14, 22b/10,
 24a/8, 24a/10, 24a/17, 24b/17,
 25a/13, 27b/2, 27b/17, 30a/8, 35a/1,
 36b/12, 36b/14, 41b/1, 42b/1, 43a/2,
 44b/15, 46a/12, 46b/7, 47b/12,
 49a/16, 53a/13, 54b/12, 54b/12,
 55a/17, 55b/1, 55b/2, 55b/5, 55b/7,
 57a/5, 58b/3, 59a/9, 60a/8, 60a/9,
 60b/16, 61a/1, 62a/5, 62a/10,
 62a/11, 62a/11, 62a/16, 62a/16,
 62b/8, 63a/3, 63a/4, 63b/16, 64a/2,
 66b/10, 67b/13, 71b/3, 74a/8,
 76a/14, 76b/1, 76b/2, 77a/15,
 78b/13, 80b/12, 82b/4, 82b/8,
 82b/10, 83a/5, 83a/6, 83a/10,
 83a/13, 83b/16, 84a/11, 84a/16,
 84b/4, 86b/14, 86b/15, 89a/4, 89a/4,
 89b/12, 91b/6, 92b/8, 93a/6, 94b/13,
 94b/15, 95a/13, 95a/14, 95a/15,
 96b/9, 96b/11, 97a/12, 97b/1,
 97b/12, 98b/16, 98b/17, 99b/7,
 100a/7, 100b/3, 101a/5, 101a/8,
 101a/10, 101a/16, 101b/4, 103b/12,
 103b/16, 104b/8, 104b/14, 104b/15,
 107b/14, 108b/4, 108b/7, 116b/6,
 116b/6, 117a/15, 120a/6, 123b/11,
 124a/4, 126a/2, 129b/7, 131b/7,
 133a/5, 133b/7, 28a/12

b.-miz 49a/10

b.+dı 76a/7

b.+dur 95a/11, 108a/6, 124a/9,
 125a/10, 126b/16

b.+ı 58b/13, 60b/11

b.+ıdın 132a/3

b.+ımız 72a/13

bār (1) < Far. *bār*. Defa, kez: 30a/12; **her**
 ~ → **her**.

b. 30a/10, 30a/12, 30b/9, 62b/12,
 124b/9

b.+ım 37b/8

bār (2) < Far. *bār*. Tanrı.

b. 9a/6

b.-ı 52b/9

bar- Gitmek: 64a/7; varmak: 18b/1;
 evlenmek, varmak: 39a/7; geçmek:
 8a/5; ölmek: 132b/10; ~-ğan sarı:
 Gittikçe, gitgide 66a/9; **alıp** ~ → **al-**
 ; **dünyādın** ~ → **dünyā**; **közleri**
uykuğa ~ → **köz**.

b.-adur+min 65a/3

b.-alı 36a/17, 39a/7, 71b/2, 78a/15

b.-alıñ 129a/7

b.-ay 15a/9, 26a/7, 64a/7, 77a/15,
 83a/14

b.-ayın 7b/11, 11b/15, 111a/7, 119b/15

b.-dı 2a/9, 3b/6, 4b/17, 5a/1, 5a/1,
 5a/16, 6b/15, 7b/14, 8a/5, 10b/14,
 12b/9, 12b/10, 14a/13, 15b/11,
 20b/7, 24a/12, 25b/1, 25b/6, 33a/17,
 55a/17, 62b/3, 65a/8, 71b/4, 88a/11,

- 99b/17, 100a/3, 108a/7, 108b/6,
117b/12, 125b/9, 130b/4, 131b/13
- b.-dılar 3b/4, 4a/10, 4b/15, 5a/13,
10a/3, 11a/16, 12a/15, 15a/16,
16a/6, 19b/9, 23a/4, 23b/2, 29b/3,
33a/17, 52a/13, 58b/5, 63a/14,
66b/7, 108b/5, 110b/10, 115b/8,
118b/13, 121a/17, 124b/13, 126a/10,
126b/12
- b.-gan 59a/5, 66a/8, 102b/7
- b.-ganda 32b/12, 102a/14
- b.-gandın 20b/1
- b.-ganları 132b/11
- b.-ganlarımı 132b/10, 132b/11, 132b/12
- b.-gay+sin 91a/14
- b.-gıl 7a/9, 9a/3, 11a/14, 29a/4, 68a/6,
99b/16, 28a/15
- b.-gunça 23b/10
- b.-ın 78b/2
- b.-iñ 12b/17, 15b/9, 18b/1, 57a/6,
57a/7, 71b/6, 72a/11, 73b/3, 73b/12,
74a/9, 80b/17, 128b/4
- b.-iñlar 13b/4, 43a/7, 57a/3, 58a/6,
107b/17
- b.-ıp 4b/7, 7a/15, 9a/2, 9a/2, 9a/5,
11a/11, 11a/13, 12a/5, 14a/15,
18b/9, 20a/11, 21a/11, 21b/3, 25a/4,
28b/5, 29a/11, 30b/1, 46b/17, 48b/9,
55b/4, 57a/15, 57b/17, 60a/7, 62b/7,
64b/9, 73b/16, 76a/15, 77b/4,
77b/13, 78a/14, 78b/6, 79a/14,
79a/16, 81a/6, 88a/7, 90b/1, 92b/15,
- 95a/3, 96a/6, 97b/11, 102a/12,
102b/11, 105b/3, 110a/15, 120b/5
- b.-ıpdur 2b/1
- b.-madım 90a/11
- b.-magıl 16a/13, 18b/3
- b.-mak 7a/10, 74a/8
- b.-makımız 73b/1, 125a/6
- b.-maknı 133a/3
- b.-mañ 73b/8
- b.-mañlar 16a/17
- b.-mas 63a/1, 77b/9
- b.-sa 11a/5, 73b/11, 96b/12
- b.-salar 56b/9
- b.-sam 35a/1, 127a/14, 129a/8
- b.-sañlar 19a/9
- b.-sek 39a/7
- b.-sun 20b/11, 35a/4
- b.-sunlar 103a/3
- b.-uga 71a/7
- b.-unı 78a/17
- b.-ur 10a/6, 13a/7, 15b/1, 17b/9, 21a/7,
24b/10, 26a/5, 26a/6, 29a/5, 42b/9,
48a/13, 54a/9, 54a/11, 57a/16,
74b/1, 96b/12, 116b/3, 116b/10,
126a/6, 127a/7, 127a/9, 28a/6
- b.-ur+min 36a/2, 62a/9, 117a/6, 28a/10
- b.-ur+miz 26a/4, 58a/7, 74b/7, 111a/4
- b.-ur+mu+sin 62a/8
- b.-ur+mu+sizler 74b/6
- b.-ur+sin 11b/15, 57b/2, 117a/6, 28a/8
- b.-ur+siz 35b/16, 58a/8, 119b/9
- b.-urda 23b/16, 55b/14

b.-urga 127a/8

b.-urlar 4a/9

bārān < Far. *bārān*. **tīr-i** ~ **kıl-** → **tīr**.

b. 80a/7, 81a/9, 81b/15, 83b/3, 84b/8,
85b/16, 87b/17, 91a/1, 109a/4,
125b/7, 125b/8

barça Hep, hepsi, bütün, bütün: 6a/17,
10a/14.

b. 6a/17, 8b/6, 10a/14, 11b/4, 12b/10,
13a/12, 13b/13, 16b/5, 16b/5,
17a/15, 17b/10, 22a/6, 24a/15,
29b/3, 36a/4, 37a/17, 39b/3, 40b/5,
41b/1, 41b/3, 43a/14, 45b/5, 46b/3,
56a/13, 68b/8, 68b/12, 75b/11,
84a/14, 88b/8, 89a/2, 90a/3, 92b/6,
93a/1, 93a/6, 94a/2, 96a/8, 101a/13,
106a/6, 107b/2, 129b/11, 133a/15,
133b/4, 133b/8

b.+dın 67a/17, 69a/13

b.+ga 11b/3

b.+ları 37a/14, 65a/6, 68b/9

b.+larıñ 66b/8, 130b/13

b.+mız 44b/13

b.+mızñı 84b/8, 90b/17

b.+nı 14a/9, 16b/4, 46b/10, 130b/15

b.+ñızdın 82b/7

b.+ñızlar 90b/4

b.+ñızları 80a/11, 92a/16

b.+ñızñı 81b/9, 82b/2

b.+ñlar 87b/17

b.+sı 6b/5, 34b/15, 52b/11, 62a/15,
67a/8, 69a/14, 74b/16, 90b/7,
92a/17, 94b/11, 108b/7

b.+sında 91b/6

b.+sını 4b/11, 39a/14, 68b/10, 73a/2

bāre < Far. *bāra*. Konu, mevzu.

b.+sıdın 25a/12

bārgāh < Far. *bārgāh*. Otağ: 85a/5; ~-ı
risālet Peygamberlik makamı: 1b/4.

b.-ı 1b/4

b.+da 85a/5

b.+larını 75b/13

baruş- Varış, gidiş.

b.-ı 26a/5

bas- Basmak: 92a/1; **mühr** ~ → **mühr**.

b.-ıp 6b/7, 48a/1, 48a/11, 81b/15,
131a/12

b.-ıpdur 5b/9

b.-magıl 92a/1

başığlık. mührleri ~ → **mühr**.

b. 48b/1

baş Baş, kafa: 26b/10; ~ **alıp kit-** Başını
alıp gitmek: 52a/16; ~ **baştıyağ**
(Yas için) başı açık: 96b/5; ~
baştıyağ bol- (Yas için) başı açık
olmak: 36a/6; ~ **baştıyağ kıl-** (Yas
için) başını açmak: 88a/4; ~ **bol-**
Önder olmak, baş olmak: 48b/11; ~
kıl-: Bir topluluğu yönetecek birini
seçmek, bir ordunun başına komutan
yapmak: 102a/11; ~ **köter-** Baş
kaldırmak, isyan etmek: 070b/5; ~-

dın ayakğa Baştan aşağı: 128a/1; ~
ığa tofrağ saç- (Yas için) başına
 toprak saçmak: 115b/7; ~**ığa tüş-**
 (Olumsuz bir şey) başına gelmek:
 122b/2; ~**ını al-** Öcünü almak:
 89a/13; ~**ını koyu kıl-** Başını aşağı
 eğmek; ~**ını yalañ kıl-** Başını
 açmak: 98b/11.

b. 26b/10, 26b/11, 29a/8, 36a/5,
 36a/14, 48b/11, 52a/16, 70b/5,
 88a/4, 93b/8, 95b/15, 96b/5,
 102a/11, 103b/10, 115a/13, 115b/6,
 133a/15

b.+dın 19b/3, 95b/16, 128a/1

b.+ga 97a/15

b.+ı 17b/10, 23a/10, 57b/17, 83b/1,
 85a/16, 87a/6, 95b/15, 96a/1, 98b/3,
 113b/12, 114a/1, 121a/11

b.+ıda 18a/6

b.+ıdagı 77b/16

b.+ıdın 79b/15

b.+ıga 11a/10, 11a/14, 18b/12, 25b/14,
 25b/16, 53a/8, 56a/16, 88a/8,
 100a/5, 101b/2, 110a/5, 113a/9,
 113b/12, 113b/16, 117b/1, 122b/2,
 131b/9

b.+ım 133b/6

b.+ımga 41a/16

b.+ımıznı 97a/6

b.+ını 20b/5, 21a/8, 27b/6, 38a/10,
 77a/13, 77b/2, 80a/6, 83b/1, 89a/13,
 90b/16, 92a/5, 92b/16, 94a/2, 94a/3,

98b/11, 99b/3, 100a/5, 113a/9,
 117b/17, 121b/3, 124a/17, 126b/4,
 130b/1, 28a/4

b.+ıñlarıga 81b/8

b.+ıñnı 8b/7, 8b/15, 86b/9

b.+larıda 65a/10

b.+larıdın 110a/16

b.+larıga 37a/12, 41a/12, 45b/4, 53a/1,
 53b/5, 53b/7, 69a/17, 70a/1, 97a/8,
 115b/7

b.+larını 26b/2, 26b/3, 52b/6, 94b/4,
 95b/4, 96a/5, 96b/3, 96b/7, 97a/13,
 100a/17, 108a/16, 116a/8, 129a/3

b.+larıñnı 69b/1, 70a/3

b.+nı 90a/17, 93a/4, 93a/9, 93b/1,
 93b/3, 94b/16, 94b/17, 95a/4,
 97a/14, 97a/15, 98b/3

başaklıg Temrenli.

b. 105a/5

başcı Lider, önder.

b.+sı 1b/6

başga Başka.

b. 5a/6, 105a/7, 123a/17

başla- Başlamak.

b.-dı 8b/10, 8b/11, 10b/10, 11b/10,
 21a/14, 23b/3, 25a/16, 41a/17,
 42b/5, 60b/8, 78b/12, 79a/12, 84b/2,
 87b/12, 96a/4

b.-gay 85b/4

b.-gıl 21b/3, 86a/11

b.-p 56b/13

başlıg İleri gelen, önemli; ↔ **başlık**.

- b. 81b/10, 98a/12
başlık İleri gelen, önemli; ↔ **başlığ.**
 b. 50b/3, 73b/5
baştıyak < ? **baş** ~ → **baş.**
 b. 36a/6, 88a/4, 93b/8, 96b/5
bat Hemen, çabuk.
 b. 11b/16
bat- Batmak.
 b.-ganga 32b/7
 b.-ıp 32b/1, 126a/13
 b.-ıpdur 32a/15
 b.-tı 125b/14
bâtıl < Ar. *bâtıl*. Batıl, boş, asılsız.
 b. 96a/8
batman Batman, bir ağırlık birimi.
 b. 53a/4, 102b/10, 116b/8, 117b/5, 120a/11, 126a/2
 b.+nı 123a/14
batrak Hemen, çabuk; ↔ **badrak.**
 b. 10a/14, 61b/17, 64b/12, 65b/1, 74a/4, 74a/9, 85b/11, 91a/7
bāvucūd < Far *bā-* + Ar. *vucūd*. -mekle birlikte, böylece.
 b. 133b/17
bayul- Zengin olmak.
 b.-updur 15b/4
bāz < Far. *bāz*. Yine, tekrar.
 b. 60a/3, 117b/3
bāzār < Far. *bāzār*. Pazar, çarşı: 61b/3; ~
ķopar- Pazar kurmak: 4b/9.
 b. 4b/9
 b.+dagı 61b/3, 61b/4
 b.+ga 98a/9, 98a/10
bāzgešt < Far. *bāzgašt*. **ṭabl-i** ~ → **ṭabl**.
 b. 107a/4
ba'zı < Ar. *ba'zı*. Bazı, bir kısım.
 b. 22a/4, 100b/4
 b.+ları 23a/6, 27a/7, 128a/11
 b.+nı 27a/9, 27a/10
becā < Far. *bacā*. Yerinde, uygun: 134a/10; ~ **bol-** Yerinde olmak: 46b/1.
 b. 46b/1
 b.-yi 134a/10
becān < Far. *bacān*. ~ **u dil** Canıgönülden, isteyerek.
 b. 15a/4
bedbaht < Far. *badbaht*. Bedbaht, talihsiz, bahtsız.
 b. 34a/13, 34a/16, 48a/3, 48a/8, 50a/7, 55a/16, 55b/8, 56b/2, 56b/4, 62b/8, 62b/12, 64a/1, 64a/8, 64a/14, 65a/7, 68a/8, 69b/9, 69b/12, 70a/7, 70a/10, 70b/12, 71a/17, 72b/10, 73a/4, 74a/15, 74b/15, 75a/7, 76b/9, 76b/16, 77a/7, 78b/10, 78b/10, 80b/3, 81a/17, 82a/8, 86a/16, 91b/8, 91b/10, 91b/13, 92a/4, 93b/11, 96a/16, 109a/1, 109b/16, 119b/9, 129b/14, 129b/16, 130a/15, 130a/17, 131a/7, 131a/10, 131a/12, 131a/14, 131b/5, 131b/6, 131b/11
 b.+dın 72b/6
 b.+ga 73a/10

- b.+ı 99b/16
 b.+lar 80a/12, 99a/17, 116b/13, 122a/15
 b.+larga 110a/11
 b.+nı 70a/17, 76a/4, 110a/5, 119b/12, 121a/17, 122a/5, 123b/3, 132a/15, 85b/5
 b.+nıñ 71b/6
bedbahtlık < Far. *bad+baht* +T. *-lık*. Bedbahtlık, talihsizlik.
 b.+dın 102a/8
beden < Ar. *badan*. Beden, vücut: 69b/15;
her tāre mūy ki ~-leride ir- → **her.**
 b.+imge 69b/15
 b.+leri 91a/2
 b.+leride 119b/4
 b.+leriga 88a/1
bedergāh < Far. *badargāh*. ~-ı **perverdigārğa** Besleyen Tanrı'nın huzurunda: 108b/6; ~-ı **vācib ta'ālāğa** Ulu Tanrı'nın huzurunda: 109a/6.
 b.-ı 109a/6
 b.+ı 108b/6
bedhāl < Far. *bad* + Ar. *hāl*. ~ **bol-** Bitkin düşmek.
 b. 3b/3, 80a/7, 80b/15, 90b/9
bedkār < Far. *badkār*. Kötü amelli, kötü işli, günahkâr.
 b. 81b/10
beğāyet < Far. *bağāyat*. Son derece, çok.
 b. 4a/1, 4a/11, 14b/14, 15a/14, 38a/8, 57a/5, 60a/8, 61a/8
behişt < Far. *bahişt*. Cennet.
 b. 38b/5, 66b/9, 67b/5, 69b/16, 132b/8
 b.-i 85a/14
 b.+de 35a/7
 b.+din 12a/9
 b.+ge 36b/5
 b.+ni 83b/14
behiştlik < Far. *bahişt* + T. *-lik*. Cennetlik.
 b.+ge 65b/17
bekr ibn 'alī < Ar. *bakr ibn 'alī*. Özel isim.
 b. 80a/2
belā < Ar. *balā*. Bela: 92a/15; ~-dın **fenā birme-** Beladan korumak: 92a/15; ~-ni **kūni** İmtiham günü, sorgu sual günü: 67b/11.
 b. 5a/2
 b.+dın 92a/15
 b.+ni 67b/11
belh < Far. *balh*. Özel isim.
 b.+din 104b/1
belki < Ar. *bal* + Far. *-ki*. Belki.
 b. 59b/13
bema'nā < Far. *ba* + Ar. *ma'nā*. Yani, demek oluyor ki.
 b. 134a/13
benāgāh < Far. *banāgāh*. Ansızın, birdenbire.
 b. 112a/8, 115b/3, 126a/10, 127b/8

bend < Far. *band*. ~ **ķıl**- Bağlamak: 53a/2;
~**i dest**: Bilek: 113b/11.

b. 53a/2

b.-i 113b/11

bende < Far. *banda*. Köle: 65a/6; kul:
133a/3.

b. 65a/6, 67a/8, 68b/8, 89a/2, 107a/17

b.-i 133a/11

b.+ge 133b/15, 134a/13

b.+niñ 133b/13

b.+si 114a/13

bendegān < Far. *bandagān*. Kullar,
köleler.

b.+iñiz 133a/3

bendelik < Far. *banda* + T. *-lik*. Kulluk.

b. 22a/2, 22b/13

b.+ge 88b/11

bendergāh < Far. *bandargāh*. Ticaret
limanı.

b.+ge 96b/6

benī < Ar. *banī*. Oğullar.

b. 6a/15, 19b/17, 32b/10, 33b/9,
33b/11, 34a/14, 40b/6, 40b/7, 40b/7,
40b/8, 43a/11, 43a/11, 43a/16,
43a/17, 44a/3, 44a/4, 44b/7, 44b/9,
45b/4, 45b/6, 45b/11, 45b/17, 46a/2,
48b/7, 49a/4, 50a/11, 51b/10,
52b/10, 52b/12, 61a/7, 70b/4, 70b/5,
71b/8, 74b/5, 74b/14, 76a/1, 79a/3,
79a/7, 97a/4, 102a/13, 102b/14,
102b/15, 103a/4, 115b/17

berāber < Far. *barābar*. ~ **ķıl**- Yenmek,
baş etmek: 53b/9; **ķışse-yi** ~ **bol**- →
ķışse.

b. 53b/9, 79b/16, 101a/17, 113b/12,
114b/12

b.+ide 90a/2

berāmed < Far. *barāmad*. Yükselmek.

b. 123a/4

bercā < Far. *barcā*. ~ **ķiltür**- Uygun
görmek.

b. 70a/14

berāy < Far. *barāy*. İçin, maksadıyla.
b.-ı 128b/10

bereket < Ar. *barakat*. Bereket, bolluk.

b. 5b/3, 46b/14

b.+idin 5b/4, 5b/7, 92b/2

berħaķ < Far. *bar* + Ar. *ħaķ*. Hak olan
şey; gerekli olan şey.

b. 51b/8, 52a/7

berhem < Far. *barham*. ~ **bir**- Perişan
etmek: 53a/9; ~ **ur**- Yenilgiye
uğratmak, perişan etmek: 52b/13;
köñülleri ~ **bol**- → **köñül**.

b. 52b/13, 53a/9, 58b/11, 65b/9,
123b/12

berķ < Ar. *barķ*. Şimşek.

b. 105a/9

berkemāl < Far. *bar-* + Ar. *kamāl*.
Mükemmel.

b.+ga 134a/17

berķaraf < Far. *bar-* + Ar. *ķaraf*. ~ **bol**-
Ortadan kalkmak.

- b. 32b/17
- bes** < Far. *bas*. ~ **kil**- Yetmek, baş etmek.
- b. 112a/4
- besebeb** < Far. *ba-* + Ar. *sabab*. Sebebiyle.
- b. 128b/11
- beşidk** < Far. *ba-* + Ar. *şidk*. ~-ı **dil** Gönülden.
- b.-ı 132b/13
- besi** < Far. *basī*. Çok, çok fazla.
- b. 37b/17, 46a/17, 46b/9, 50a/16, 75a/12, 81b/6
- besīdide** < Far. *basīdīda*. Yeterli, kâfi.
- b. 97b/3
- beşāret** < Ar. *başārat*. ~ **bir**- Müjde vermek.
- b. 38b/5
- beşere** < Ar. *başara*. Ten, cilt.
- b.+leri 66a/13
- betamām** < Far. *ba-* + Ar. *tamām*. Bütün, hepsi, tamamı: 26a/1; tamamıyla: 066b/9.
- b. 26a/1, 34b/7, 54a/4, 66b/9, 68b/5, 87a/15, 89b/15, 95b/11
- betamāmī** < Far. *ba-* + Ar. *tamāmī*. Bütün, hepsi.
- b. 9b/10, 46a/2, 61a/6
- beṭaraf** < Far. *ba-* + Ar. *ṭaraf*. Tarafa, -e doğru.
- b.-ı 123a/10
- beter** < Far. *batar*. Beter, daha kötü, daha fena.
- b. 81a/16, 84a/14, 99a/15, 122a/5
- beterraḳ** < Far. *batar*. + T. *-rak*. Beter, daha kötü, daha fena.
- b. 108a/5, 131b/16
- beyābān** < Far. *bayābān*. Çöl.
- b.+dın 59a/7
- b.+larda 94b/11
- beyābānī** < Far. *bayābānī*. Göçebe.
- b. 107a/3
- beyān** < Ar. *bayān*. Beyan, bildirme: 132b/12; ~ **ḳıl**- Anlatmak: 23b/11.
- b. 23b/11, 96a/7, 98a/3, 102b/3, 119a/2, 130b/15, 133a/7
- b.+ı 132b/12
- b.+nı 102b/3
- beyʿat** < Ar. *bayʿat*. Biat, bir kimsenin egemenliğini kabul etme: 51b/3; ~ **bir**- Biat etmek: 69a/14; ~ **ḳıl**- Biat etmek: 52a/9; ~ **tile-**: Biat edilmesini istemek: 73a/6.
- b. 52a/9, 58a/16, 58a/17, 69a/14, 69b/1, 69b/2, 70a/2, 70a/3, 70a/6, 70b/2, 71a/4, 72a/10, 73a/6, 73a/6, 73a/7, 74a/16, 75a/9, 76a/8, 76a/10, 76a/11, 76a/13, 76b/12, 76b/13, 76b/17, 77a/2, 78a/12, 78a/14, 78b/5
- b.+ımnı 51b/3
- beyekbār** < Far. *bayakbār*. Ansızın, birdenbire.
- b. 101b/2, 110a/9, 126b/13
- beyhūde** < Far. *bīhūda*. Boş, anlamsız.
- b. 49a/10

beyt (1) < Ar. *bayt*. İki dizeden oluşmuş şiir parçası.

b. 81b/3, 83b/10

b.+imni 86a/11

b.+lerni 81b/11

b.+ni 81b/3, 84a/7, 85a/10, 86b/2, 89b/3

beyt (2) < Ar. *bayt*. **ehl-i** ~ → **ehl**.

b. 60a/14, 127b/1, 128b/11, 128b/17

b.+i 40a/4

b.+ini 96a/11

b.+ler 75b/14, 88b/8

b.+lerdin 127b/4

b.+leri 88a/4, 92b/5, 96b/17

b.+lerini 58a/10, 96a/5, 100a/17, 106b/4

b.+ni 96a/9

beytü'l-māl < Ar. *baytu'l-māl*. Devlet Hazinesi.

b. 39a/14

beytü'l-ma'mūr < Ar. *baytu'l-ma'mūr*. Özel isim.

b. 3a/14

bıçak. ~ **sal**- Bıçak saplamak.

b. 42b/10

bibi Anne.

b. 2a/3, 2a/4, 2a/8, 2b/2, 30b/12, 32b/11, 35a/5, 35a/11, 35b/17, 41b/13, 61b/7, 68a/16, 74b/13, 85a/4, 85a/7, 92b/6, 95b/1, 95b/1

bībūnyād < Far. *bībunyād*. Güvenilmez, sahtekâr (kimse).

b. 71b/15, 73a/3, 107b/6, 116b/1

bīcān < Far. *bīcān*. Cansız, ölmüş.

b. 59a/4

biç- Biçmek.

b.-tiler 32a/5

bīçāre < Far. *bīçāra*. Zavallı, çaresiz.

b.+ler 109a/4

bīdār < Far. *bīdār*. ~ **bol**- Uyanmak:

35a/11; ~ **ķıl**- Uyandırmak: 22b/16.

b. 22b/16, 35a/11, 65a/15, 66a/2, 132b/17

bīdimāğ < Far. *bī-* + Ar. *dimāğ*. ~ **bol**-

Aklı başından gitmek: 114b/1; **kōñli**

~ **bol**- → **kōñül**.

b. 112a/7, 114b/1

bīdeb < Far. *bī-* + Ar. *adab*. Edepsiz.

b. 76b/15

bīdeblīķ < Far. *bī-* + Ar. *adab* + T. *-līķ*.

~ **ķıl**- Edepsizlik etmek; ↔

bīdeblīk.

b. 118a/13

bīdeblīk < Far. *bī-* + Ar. *adab* + T. *-līk*.

~ **ķıl**- Edepsizlik etmek: 37a/4; ↔

bīdeblīķ.

b. 37a/4, 101b/7

big Bey.

b. 84b/4, 99a/2

b.+i 71b/15, 74b/17, 75a/1, 75b/2, 82a/11, 107b/17

b.+imizni 108a/6

b.+ini 110b/5

b.+leriñiz 108a/13

bīgāne < Far. *bīgāna*. Yabancı.

b. 28b/12, 28b/13, 78b/16

biglik Beylik.

b. 72a/9

bīgünāh < Far. *bīgünāh*. Günahsız.

b. 81a/5

bīḥad < Far. *bīḥadd*. Sınırsız, hadsiz.

b. 114a/8

biḥil < Ar. *biḥill*. Bağışlama, razı olma:

88b/17; ~ **bol**- Bağışlamak: 58a/2,

razı olmak: 85a/6; ~ **kıl**- Helal

etmek: 89a/3

b. 58a/2, 85a/6, 87a/15, 87a/17, 88b/12,

88b/17, 89a/3

biḥilleş- < Ar. *biḥill* + T. *-leş*.

Helalleşmek.

b.-ti 88b/9

biḥillik < Ar. *biḥill* + T. *-lik*. ~ **kıl**-

Helalleşmek: 83a/15; helallik

istemek: 87b/5.

b. 83a/15, 87b/5

b.+ler 85a/7

bihraḳ < Far. *bih* + T. *-raḳ*. Daha iyi:

128b/4; ~ **bol**- Daha iyi olmak:

107a/7; ~ **kör**- Daha uygun görmek:

6b/6.

b. 6b/6, 107a/7

b.+dur 128b/4

bihter < Far. *bihtar*. Daha iyi.

b. 79b/9

bīḥūd < Far. *bīḥūd*. ~ **bol**- Bayılmak.

b. 33b/15, 42b/10, 88a/6, 97b/10

bīhūş < Far. *bīhūş*. ~ **bol**- Bayılmak.

b. 22a/17, 33a/11, 54b/16, 81a/13,

92b/14, 93a/10, 94b/2, 95b/12,

127b/15

bīḥürmetlik < Far. *bī-* + Ar. *ḥurmat* + T.

-lik. ~ **kıl**- Saygısızlık etmek.

b. 101b/8

b.+ler 100a/11

bīcāzet < Far. *bī-* + Ar. *icāzat*. İzinsiz.

b. 59b/9

bīlāc < Far. *bī-* + Ar. *ilāc*. ~ **bol**- Çaresiz

kalmak.

b. 81b/16

bī' tīḳādlik < Far. *bī-* + Ar. *i' tīḳād* + T. -

lık. İnançsızlık.

b.+ıdın (biitikatlıgıdın) 58b/15

bīkeslik < Far. *bīkas* + T. *-lik*.

Kimsesizlik

b.+im 17a/10

bil Bel: 105b/15; ~ **bağla-**: Bel bağlamak:

125a/7.

b. 125a/7

b.+idin 105b/14

b.+iga 105b/15

b.+igaça 110a/6

b.+ige 79b/15, 87a/6

b.+in 16a/8

b.+ini 92b/14

b.+lerini 32a/12

bil- Bilmek, anlamak: 13a/7; **ta'yīn** ~ →

ta'yīn.

b.-di 13a/7, 23b/12, 102a/5, 116b/12

b.-diler 23b/5, 27a/4, 58a/7, 83b/2

b.-edür 62a/14

b.-gey+min 67b/4

b.-gey+siz 33a/8, 55b/16

b.-gey+sizler 43a/8, 79a/15

b.-gil 76a/2, 83a/1, 106a/10

b.-iñ 35b/7, 61b/13

b.-iñiz 104a/7

b.-iñler 31a/3, 72b/5

b.-ip 62b/12, 86b/8, 133a/17

b.-ipdür 68a/7

b.-medi 41a/17

b.-mediler 45a/16, 72b/12

b.-medim 75b/7, 93b/5

b.-mek 1b/10

b.-mes 20b/11

b.-mes+min 26b/13

b.-mes+mü+sin 95b/16

b.-mey 47b/12, 122b/13

b.-meydür 95a/11

b.-señiz 67b/3

b.-ür 13b/3, 20a/2, 23a/14, 24b/15,

25a/3, 76b/14, 84a/14, 105a/15

b.-ür+min 21a/14, 21b/6, 24b/16

b.-ür+mü+siz 21b/5

b.-ür+siz 15b/2

bilāl-i ḥabeşī < Ar. *bilāl-i ḥabaşī*. Özel isim.

b. 27a/16

b.+ga 30a/3

bildaş (?) Döldaş, kardeş.

b.+ım 68b/4

bile İle, birlikte: 3b/16; ↔ **bilen, birle, birlen.**

b. 3b/16, 4b/3, 4b/8, 5a/15, 7a/14, 7b/2, 7b/10, 7b/12, 8a/5, 8a/7, 8b/6, 9b/11, 9b/12, 10b/8, 12a/13, 12a/17, 12b/14, 13a/9, 13b/5, 14a/14, 14a/15, 17b/9, 18a/5, 19b/5, 19b/7, 19b/7, 20a/16, 23b/16, 24b/3, 24b/6, 24b/7, 24b/9, 24b/11, 24b/11, 25a/2, 25b/3, 26a/9, 28b/12, 35a/11, 36a/9, 36a/10, 38a/17, 39b/14, 39b/14, 40a/5, 41a/5, 41a/9, 42a/5, 43b/7, 44b/7, 45b/2, 46b/13, 47a/3, 49a/15, 50b/7, 50b/13, 50b/17, 51a/15, 52a/2, 52a/14, 53a/2, 53a/6, 53a/12, 53b/11, 53b/15, 53b/16, 54a/10, 54b/10, 55a/11, 55a/13, 55a/15, 56b/17, 57b/10, 57b/15, 57b/17, 58a/12, 58a/16, 58b/2, 59b/1, 60a/17, 63b/14, 70b/10, 70b/13, 71a/1, 71a/4, 71a/9, 71b/1, 71b/4, 71b/5, 72a/4, 72a/17, 72b/15, 73b/2, 74a/13, 74b/7, 76a/13, 76b/1, 76b/6, 76b/13, 77a/7, 77a/9, 77a/10, 77a/11, 77a/17, 77b/9, 77b/15, 78a/3, 78a/4, 78a/12, 78a/14, 79b/14, 79b/15, 79b/17, 80a/5, 80b/5, 82a/13, 82a/16, 82b/9, 83a/2, 83a/7, 83a/9, 83a/15, 83a/15, 83b/10, 83b/10, 84a/7, 84a/17, 84b/2, 84b/3, 84b/6, 84b/11, 85a/10, 86a/8, 86a/17, 86b/2, 87a/6, 87a/7,

87b/16, 88b/3, 88b/9, 88b/17, 89b/3, 89b/14, 90a/4, 90a/17, 92a/3, 92a/4, 92b/11, 93b/10, 94a/5, 94a/8, 94a/9, 94a/13, 94a/14, 94a/16, 94b/13, 96a/16, 96b/6, 97b/13, 103a/17, 103b/5, 104b/11, 106a/16, 109b/7, 112a/14, 113b/16, 115b/14, 116a/6, 118b/3, 119b/13, 122a/7, 122b/6, 130a/4, 130b/14, 131a/6, 131b/10, 132a/10, 132a/10, 132a/13, 132a/15, 133a/3, 28a/17

bilen İle, birlikte: 104b/5; ↔ **bile, birle, birlen.**

b. 100b/5, 104b/5, 115b/6, 122b/7, 122b/8, 127a/10

bilerzük Bilezik.

b. 2b/11, 2b/14

bilgür-. tañ u şafağ ~ → tañ.

b.-di 9a/15

bīmār < Far. *bīmār*. Hasta.

b. 7a/3

binā < Ar. *binā*’. ‘imāret ü ~ **ķıl-** → ‘imāret.

b. 4b/9, 22a/3

bīnā < Far. *bīnā*. Gören kimse, görücü.

b. 7a/5

benazarsız < Far. *be* + Ar. *naẓar* + T. *-sız*.

(?) ~ **ķara-** Küçümseyerek bakmak.

b. 115a/16

bīnevā < Far. *bīnavā*. Nasipsiz, kısmetsiz.

b. 36a/9, 85a/12

bir Bir: 3a/10; ~ **bol-** Bir olmak, birleşmek: 103a/16; ~ **işge tıķ-** Bir seferde öldürmek: 105a/13; ~ **niçe** Birçok, birçoğu, çoğu: 61a/1, 101a/12, 113a/7; ~ **sā‘at** : Bir zaman, bir vakit, biraz: 100b/10; ~ **tāre mūynı kem ķılma-** Kılına bile zarar vermemek: 39a/16.

b. 2b/4, 3a/10, 3a/11, 3a/16, 4a/3, 4a/4, 4a/11, 4b/10, 4b/14, 4b/14, 5b/11, 6b/10, 6b/11, 7a/7, 8a/14, 8a/15, 9b/1, 9b/6, 9b/11, 9b/11, 10a/12, 10b/8, 11a/4, 11a/6, 11a/8, 11a/8, 11a/10, 11b/12, 11b/17, 12a/9, 12b/2, 12b/7, 13a/6, 13b/12, 14a/12, 14b/16, 15a/3, 15a/6, 15b/10, 16a/2, 16a/9, 16b/6, 16b/6, 16b/7, 17a/1, 17a/9, 17b/10, 17b/12, 18b/6, 19a/17, 19b/3, 19b/8, 19b/9, 19b/9, 20a/9, 20a/16, 20b/4, 20b/8, 20b/13, 20b/16, 21a/11, 21b/7, 21b/12, 21b/13, 21b/15, 22a/3, 22b/1, 22b/5, 22b/6, 22b/10, 23a/4, 23a/9, 23a/10, 23b/11, 23b/11, 24a/6, 24a/8, 24a/17, 24b/17, 25b/6, 26a/17, 27a/14, 27a/15, 27b/1, 28b/4, 28b/5, 28b/13, 29a/2, 30a/8, 30b/3, 31a/5, 31a/7, 31a/9, 31a/11, 31a/13, 31a/15, 31b/17, 32a/7, 33a/3, 33a/11, 33a/14, 33b/13, 33b/17, 34a/1, 34a/4, 34a/5, 34a/7, 34a/9, 34a/10, 34a/14, 34a/17, 34b/5,

34b/7, 35a/6, 35a/17, 36a/2, 36a/16,
 36b/12, 36b/13, 37a/5, 37a/16,
 38a/5, 38a/16, 38b/8, 39a/1, 39a/16,
 39b/5, 40b/6, 40b/6, 40b/7, 41a/7,
 42a/4, 42a/5, 42a/16, 42a/16, 42b/6,
 42b/7, 42b/15, 43a/3, 43b/4, 44b/6,
 45a/1, 45a/9, 45b/12, 46b/7, 46b/11,
 46b/15, 46b/16, 46b/17, 47a/5,
 47a/5, 47a/6, 47a/6, 47a/17, 48a/17,
 50b/6, 51a/17, 52a/3, 52a/8, 52a/14,
 54a/11, 54b/8, 54b/12, 54b/14,
 54b/16, 55a/1, 55a/5, 55a/8, 55a/9,
 55a/12, 55a/16, 55a/17, 55a/17,
 55b/5, 55b/9, 55b/14, 55b/17, 56a/2,
 56a/4, 56a/16, 56b/12, 56b/14,
 56b/15, 57a/5, 57a/12, 57a/12,
 57a/15, 57b/10, 57b/11, 57b/11,
 57b/14, 57b/17, 58b/3, 58b/7, 59a/3,
 59a/3, 59a/5, 59a/7, 59a/9, 59a/10,
 59a/11, 59b/8, 60a/7, 60a/8, 60a/9,
 60a/11, 60a/12, 60b/16, 61a/1,
 61a/3, 61a/5, 62a/1, 62a/5, 62b/8,
 62b/9, 63a/2, 63a/3, 63a/4, 63b/15,
 63b/16, 64a/3, 64b/10, 65a/10,
 66a/12, 67b/1, 67b/12, 70a/12,
 71b/3, 71b/6, 72a/16, 73a/4, 73b/2,
 75b/3, 76b/4, 76b/6, 77a/9, 77a/15,
 77b/1, 77b/5, 77b/14, 78a/8, 78a/8,
 78a/11, 78a/11, 79a/11, 79a/13,
 80b/9, 80b/12, 81a/1, 81a/3, 81a/4,
 81a/5, 82a/2, 82a/16, 82b/8, 82b/10,
 83a/3, 83a/8, 83a/8, 84a/2, 84a/16,

84a/17, 84b/3, 86b/4, 84b/7, 84b/7,
 84b/14, 86b/15, 87a/14, 87b/8,
 88b/17, 89a/4, 89a/4, 89a/8, 89a/10,
 89a/10, 89a/13, 89a/13, 89a/14,
 89b/4, 89b/12, 89b/15, 89b/17,
 90b/3, 90b/5, 90b/6, 90b/10, 91a/9,
 92b/8, 93a/5, 93a/6, 93a/7, 93a/10,
 93a/11, 93a/14, 93a/17, 93b/3,
 93b/6, 93b/11, 93b/12, 94b/12,
 94b/14, 94b/15, 95a/6, 95a/14,
 95a/15, 95a/16, 95b/12, 96b/8,
 96b/10, 97a/2, 98b/2, 99a/7, 99b/6,
 99b/10, 100a/5, 100a/12, 100b/3,
 100b/10, 100b/15, 101a/8, 101a/9,
 101a/12, 101b/1, 101b/4, 101b/15,
 102a/5, 102b/11, 103a/16, 104a/15,
 104a/17, 104b/8, 104b/9, 104b/13,
 104b/14, 105a/13, 105b/2, 105b/12,
 105b/12, 105b/14, 105b/17, 106a/1,
 106a/3, 106a/5, 107a/3, 107a/6,
 107b/12, 107b/14, 109a/14, 109a/14,
 111a/13, 112a/4, 112a/9, 113a/3,
 113a/6, 113a/7, 114a/14, 114b/17,
 116b/3, 116b/6, 117a/13, 117a/16,
 117b/3, 118a/2, 118b/10, 119b/2,
 120a/8, 120a/9, 120b/9, 120b/10,
 121a/5, 123b/13, 124a/4, 124b/17,
 125a/7, 125a/17, 125b/6, 125b/10,
 125b/13, 125b/16, 126a/7, 126a/14,
 126b/15, 127a/9, 127a/17, 127b/2,
 129a/16, 129b/1, 129b/3, 129b/10,
 131a/7, 131a/14, 131a/17, 131b/9,

131b/15, 132b/5, 134a/7, 28a/5,
28a/6, 28a/10, 28a/12, 28a/16

b.+ge 19a/17, 19b/1, 19b/3, 19b/4

b.+ini 4b/4, 4b/10

bir- Vermek: 15b/10; **amān** ~ → **amān**;

āvāz ~ → **āvāz**; **belādın fenā** ~-me-

→ **belā**; **berhem** ~ → **berhem**;

beşāret ~ → **beşāret**; **bey'at** ~ →

bey'at; **cān** ~ → **cān**; **cānı içide**

orun ~ → **cān**; **cevāb** ~ → **cevāb**;

cevāb selām ~ → **cevāb**; **cezā** ~ →

cezā; **dād** ~ → **dād**; **dest** ~ → **dest**;

destūr ~ → **destūr**; **emr** ~ → **emr**;

fāyide ~-me- → **fāyide**; **haber** ~ →

haber; **icāzet** ~ → **icāzet**; **kız** ~ →

kız; **kolıdın** ~ → **kol**; **köñül** ~ →

köñül; **köñüllerige merhem** ~ →

köñül; **közümüz üstün orun** ~ →

köz; **lezzet** ~ → **lezzet**; **mātem** ~ →

mātem; **muḥālif ağırık** ~ →

muḥālif; **naşīhat** ~ → **naşīhat**;

necāt ~ → **necāt**; **nişān** ~ → **nişān**;

ruḥşat ~ → **ruḥşat**; **şabr** ~ → **şabr**;

sebak ~ → **sebak**; **selām** ~ →

selām; **şart** ~ → **şart**; **şikest** ~ →

şikest; **ta'lim** ~ → **ta'lim**;

tanuqluğ ~ → **tanuqluğ**; **yār** ~ →

yār; **yārī** ~ → **yārī**; **zaḥm** ~ →

zaḥm; **zekāt** ~ → **zekāt**; **zīnet** ~ →

zīnet.

b.-di 3a/9, 4b/14, 6a/14, 7b/16, 8a/8,

15b/10, 15b/11, 16b/6, 16b/6, 18a/4,

20b/17, 21a/5, 22a/5, 23b/7, 23b/12,

25b/7, 38a/5, 46b/12, 46b/14,

58b/10, 58b/13, 59a/2, 61a/6, 62a/3,

65a/9, 66a/4, 70a/9, 70a/9, 92a/13,

97a/8, 101a/15, 105b/15, 111a/11,

113a/5, 117a/3, 129b/1

b.-diler 4b/10, 4b/12, 12a/5, 16b/11,

22a/8, 23b/14, 25a/11, 25b/11,

29a/7, 31a/6, 31a/17, 32a/10, 33a/3,

33a/7, 33b/8, 34b/2, 35b/2, 37b/2,

38b/2, 38b/10, 38b/16, 39a/16,

41b/4, 41b/5, 42a/15, 45b/11,

45b/12, 46a/3, 47a/15, 48b/11,

53a/9, 60b/6, 60b/11, 61b/4, 63b/13,

63b/14, 65b/8, 66a/15, 67a/13,

70a/6, 71b/17, 75a/9, 77a/16, 85a/4,

94b/6, 99a/1, 99a/3, 99b/16,

110b/16, 116a/17, 120a/14, 123b/12

b.-dim 10b/5, 37b/5, 59a/1, 60a/2,

105b/10, 130a/1

b.-diñ 64b/10, 76a/11

b.-diñiz 24a/16

b.-eli 4b/5, 4b/5, 38a/16, 79a/6, 79a/6,

89a/7

b.-erga 105a/13

b.-ey 18b/10, 47a/2, 61a/15, 70a/15,

72a/9, 86b/1, 98a/5

b.-eyin 10b/3, 12b/15, 23b/16, 27b/5,

62a/1, 133b/6

b.-geli 80a/3

b.-gen 38b/9, 38b/12, 54a/3, 99b/8,

132a/4

b.-gendin 69b/2
 b.-genga 105b/13
 b.-geni 128a/9
 b.-gey 5b/3, 75b/17, 81a/12, 82b/4,
 93b/15
 b.-gil 4b/4, 10b/5, 11b/15, 16a/9, 16a/9,
 20a/13, 21a/5, 22a/14, 31a/15,
 42b/7, 55b/4, 58b/7, 59a/3, 64a/12,
 64b/13, 69b/3, 69b/4, 90b/11,
 105a/12, 105b/12, 28a/7
 b.-iñ 26a/17, 35a/17, 44b/7, 49a/15,
 51a/7, 52b/3, 54a/4, 61a/16, 61a/17,
 63b/12, 67b/3, 67b/16, 72b/14,
 74a/16, 86a/16, 91b/15, 93b/17,
 97a/6, 105b/3, 108a/14
 b.-iñiz 128b/2
 b.-iñler 56b/16, 61b/4, 72a/8, 72a/10,
 93b/5, 95a/5, 114b/6, 128b/14,
 128b/15
 b.-ip 22b/17, 32b/4, 38b/4, 38b/5,
 38b/13, 47a/1, 51a/11, 58b/6, 58b/6,
 64b/4, 65a/13, 70a/13, 70b/3,
 77b/15, 90b/1, 128b/6
 b.-ip+sin 101b/1
 b.-ipdür 55a/8, 101b/9
 b.-medi 8a/2, 9a/12, 66b/13
 b.-mediler 59a/17, 79b/6
 b.-mediñ 66b/14
 b.-megil 92a/15
 b.-mek 29a/15, 42b/4
 b.-meñ 43a/16, 43b/1, 45b/17
 b.-mes 23b/15, 24a/3

b.-mes+min 109a/2
 b.-mes+siz 24a/16
 b.-mese 89b/7
 b.-meseler 61a/3, 69a/14
 b.-mesem 73a/6
 b.-mesen 27b/8
 b.-meseñiz 10b/12, 74a/16, 76a/13,
 76b/13, 78a/12
 b.-meseñler 69b/1, 70a/3
 b.-mesler 94a/10, 94a/14
 b.-meydi 42a/17
 b.-meydür 22a/11, 58a/8, 66b/16, 74a/5
 b.-meydür+min 47a/7
 b.-se 5b/6, 7b/11, 76a/8, 82b/3, 84a/10,
 85a/14, 105b/1
 b.-sek 15b/2
 b.-seler 61a/3, 81a/1, 81a/6
 b.-señ 70a/14
 b.-señiz 59b/5, 77b/13
 b.-señler 70a/2
 b.-sün 17b/16, 38a/17, 61a/4, 62b/1
 b.-sünler 25a/7, 39a/6, 81a/4
 b.-ür 30a/14, 30b/10, 31a/17, 51b/17,
 66b/12, 67a/1, 73a/7, 90a/5, 90a/6,
 121a/6, 133a/4, 134a/9
 b.-ür+min 24a/1, 24a/17, 55b/5, 55b/6,
 55b/8, 61a/4, 70b/2, 76a/10, 76a/12,
 76b/17, 77a/2
 b.-ür+miz 25a/9, 58a/4, 72b/17
 b.-ür+siz 37b/2
birāder < Far. *birādar*. Birader, erkek
 kardeş.

- b. 27a/3, 50b/2, 102b/15, 115b/2, 121b/8 **birer** Birer.
- b.-i 105a/1 b. 39b/6, 39b/6, 39b/10, 39b/10, 40b/5, 40b/5, 80a/10, 80a/10, 87b/16, 87b/16, 90b/17, 90b/17
- b.-siz 27a/2 **birgüçü** Veren: 35b/11; **nüşret** ~ → **nüşret.**
- b.+im 21b/8, 21b/10, 30b/8, 32b/13, 33b/8, 65b/12, 65b/15, 67a/12, 70b/3, 72a/8, 102b/15, 103a/4, 110a/1, 111a/7, 120b/16, 121b/17 b. 35b/11, 114b/9
- b.+imge 128b/12 **birgür-** Verdirmek
- b.+imiz 119b/12 b. 85a/13
- b.+imizni 38a/11 **biri (1)** Bir tanesi.
- b.+imni 39b/16, 39b/16, 40a/12, 111a/5, 119b/10, 119b/15, 128b/14 b. 1b/11, 3a/7, 12a/9, 12a/9, 12b/3, 12b/4, 27a/15, 27a/15, 27a/16, 27a/17, 27a/17, 32a/8, 32a/8, 48b/13, 48b/13, 63b/7, 63b/7, 64b/7, 64b/8, 64b/8, 83a/5, 83a/6, 86b/4, 109a/17
- b.+iñ 128a/17
- b.+iñiz 26b/17
- b.+ler 114b/7
- b.+leri 84b/10, 116a/12, 129a/9
- b.+lerim 80a/12
- birāderlik** < Far. *birādar* + T. *-lik*. ~ **ķıl-** Biraderlik etmek, kardeşlik etmek.
- b. 103a/3
- birāderzāde** < Far. *birādarzāda*. Erkek kardeş çocuğu, yeğen.
- b.-i 40a/15
- birbiri** Birbiri.
- b.+din 6b/7
- b.+ga 86b/17, 104b/10
- b.+ge 6b/3, 40b/6, 51b/14, 84b/2
- b.+leriga (birbirleriga) 111b/15, 112a/8, 116b/11, 118b/13
- b.+lerige (birbirlerige) 90a/15
- b.+leriniñ (birbirleriniñ) 67a/5
- b.+din 78a/13
- b.+ge 3a/4, 3a/5, 13b/2, 13b/2, 45b/12
- b.+leriniñ 2a/3, 2a/4
- b.+miz 119b/12
- b.+ni 120a/6, 120a/7, 120a/7
- b.+niñ 6b/7, 25b/10, 38a/7, 66b/10, 66b/11
- b.+si 40a/2, 125b/2, 125b/3
- b.+sini 78a/13
- biri (2)** Beri: 28b/10; ~ **tut-** Yaklaştırmak: 68a/12.
- b. 28b/10, 50b/6, 68a/12, 80b/10, 81b/9, 82b/5, 82b/8, 90a/14, 99b/12, 106a/12, 119a/1, 119b/2, 126b/7
- birin.** ~ ~ Birer birer.
- b. 81b/12, 81b/12

birinçi Birinci.

b. 129b/8

birk. ~ **tut-** Sıkıca tutmak.

b. 73b/10

birkit- Sağlamlaştırmak.

b.-ip 95a/4

b.-ti 75a/10

birle İle, birlikte: 2a/17; **i'zāz ü ikrām** ~

tut- → **i'zāz**; ↔ **bile, bilen, birlen.**

b. 2a/17, 2b/2, 2b/11, 3a/10, 3b/13, 4a/6, 6a/10, 6b/7, 6b/12, 7b/15, 10b/11, 11a/17, 11b/16, 12a/7, 13a/3, 14a/8, 15b/9, 16b/3, 16b/13, 16b/14, 23a/8, 24a/17, 24b/10, 27a/10, 27a/10, 30b/14, 34b/1, 34b/8, 34b/13, 36a/7, 36b/2, 37a/5, 37a/9, 38a/4, 38a/9, 38b/1, 38b/2, 38b/2, 38b/4, 38b/5, 38b/14, 38b/16, 39a/7, 41b/12, 42a/12, 45a/1, 48a/2, 51a/3, 51a/8, 52a/5, 52b/13, 53a/5, 53a/8, 56a/11, 56a/12, 57a/3, 57a/6, 62a/10, 67a/3, 69a/4, 69a/5, 70b/2, 73b/12, 74b/6, 80a/15, 81b/4, 83b/12, 85a/14, 85a/15, 88b/15, 89b/4, 94a/4, 103b/17, 104a/1, 104a/10, 104b/8, 106b/12, 106b/15, 108b/15, 110b/15, 110b/17, 112a/13, 113b/11, 116a/12, 117a/15, 117b/1, 117b/14, 117b/15, 118b/1, 120a/7, 120b/16, 123a/8, 123b/13, 124a/11, 125b/3, 126a/3, 133b/15, 133b/17, 134a/6, 28a/5

birlen İle, birlikte: 98b/7; ↔ **bile, bilen, birle.**

b. 98b/7, 98b/14, 100a/8, 100a/9, 101a/13, 101a/17, 103a/11, 103b/11, 105a/7, 105b/7, 105b/12, 106a/1, 106b/16, 107a/16, 107a/17, 107a/17, 107b/10, 108a/11, 108b/6, 111a/17, 112b/8, 113a/9, 116b/2, 116b/8, 119a/16, 119a/17, 119b/11, 119b/17, 122a/12, 123a/8, 123a/13, 123a/17, 123b/7, 123b/17, 124a/14, 124b/1, 125b/10, 125b/13, 126a/2, 126b/17, 127a/6, 127a/10, 127b/9, 128b/8

biryān < Far. *biryān*. **bağrı** ~ → **bağır**; **bağrılarını** ~ **közlerini giryān kıl-** → **bağır.**

b. 112a/13, 130b/17

bisāt < Ar. *bisāṭ*. Halı, kilim gibi yere serilen şey: 59a/14; **heybet-i** ~ → **heybet.**

b. 132a/2

b.+nı 59a/14

bisyār < Far. *bisyār*. Çok.

b. 5a/12, 6a/14, 7a/13, 7b/15, 14b/11, 14b/17, 15a/7, 15a/12, 17a/5, 27a/5, 30a/11, 32b/9, 38a/9, 40a/2, 40a/4, 40b/10, 41a/3, 41b/12, 41b/13, 45b/13, 46a/11, 46b/6, 47a/7, 50a/16, 53a/11, 53a/16, 53b/15, 54b/3, 58b/4, 58b/6, 58b/9, 58b/16, 60a/12, 62b/7, 66b/3, 69b/4, 76b/9, 76b/13, 79b/6, 80b/14, 81a/10,

- 81a/14, 81a/17, 83b/4, 86b/1, 102b/9, 102b/12, 103a/13, 104b/17
- biş** Beş.
- b. 4b/8, 10b/7, 11b/8, 11b/11, 15b/6, 19b/1, 19b/4, 44a/11, 47a/5, 60b/11, 62b/17, 72b/8, 77b/7, 80b/6, 81b/13, 84b/1, 85b/15, 89b/16, 90b/2, 90b/8, 118a/8, 118a/9, 123a/6, 124b/11
- b.+ga 4b/13
- bīşermāsār** < Far. *bīşarmsār*. ~ **bol-** Utanmamak.
- b. 15a/3
- bişik** Beşik.
- b.+de 30b/12
- b.+ini 82b/17
- b.+lerini 30b/14
- biti-** Yazmak.
- b.-di 72b/15
- b.-diler 73a/1
- b.-dim 133a/1, 134a/5
- b.-mekge 133a/12, 134a/2
- b.-p 23b/11, 48a/9, 48a/11, 62a/13, 64a/9, 72a/13, 72b/14, 132b/7
- bitigüçi** Yazan, yazıcı
- b. 134b/1
- bitik** Senet.
- b. 4b/6
- bitil-. nişān** ~ → **nişān**.
- b.-ipdürler 48b/1
- bīve** < Far. *bīva*. Dul.
- b.+ler 61b/4
- b.+lerga 61b/3
- bīvefā** < Far. *bī-* + *Ar. vafā*. Vefasız.
- b. 76a/11, 76b/16, 80b/2, 121a/9, 131a/3
- b.+dın 132b/9
- bīvefālīk** < Far. *bī-* + *Ar. vafā* + T. *-līk*. Vefasızlık.
- b. 68a/2
- b.+ıdın (bivefalığıdın) 58b/14
- biz** Biz: 12a/6; ~-ge ne derkār Bizi ne ilgilendirir: 81a/8.
- b. 4b/2, 12a/6, 15b/8, 23b/17, 26a/4, 39a/7, 39a/8, 39b/6, 44a/12, 44a/15, 45a/9, 48a/14, 49a/9, 49a/15, 49a/16, 49b/13, 53b/17, 54a/15, 55b/12, 58a/7, 65b/2, 68a/9, 74a/4, 78a/14, 80b/8, 81b/5, 85b/11, 88b/16, 91a/8, 93a/2, 97a/6, 123b/3
- b.+de 39a/7, 81a/5
- b.+din 23a/12, 58a/1, 108a/6
- b.+ge 9a/7, 26a/3, 31b/9, 39a/9, 39b/3, 43a/2, 52b/3, 57b/3, 65b/1, 71a/14, 74a/4, 77a/10, 77b/1, 80a/12, 80b/1, 81a/8, 85a/14, 85b/11, 88b/3, 88b/14, 89a/6, 89b/8, 91a/7, 91b/7, 96b/15, 97a/5, 97b/2, 98a/3, 108b/1, 111a/16
- b.+iñ 31a/4
- b.+ler 44b/12, 49a/8, 104a/5, 111a/3, 119b/8, 119b/12
- b.+lerni 40a/12, 108b/1, 115a/1
- b.+lerniñ 79a/9, 124a/6

- b.+ni 20a/3, 24a/14, 35b/15, 38a/12, 39a/6, 40a/16, 48a/14, 49a/14, 51a/7, 55b/12, 74a/6, 76b/3, 77a/12, 88b/13, 95a/1, 96a/7, 97a/15, 111a/17, 125a/11
- b.+niñ 8b/6, 31b/14, 36a/10, 52b/2, 71a/4, 72a/6, 75a/15, 78a/3, 79a/10, 79b/6, 90a/12
- bīzār** < Far. *bīzār*. Usanmış, bezmiş: 94a/17; ~ **bol-** Yüz çevirmek, ayrılmak, vazgeçmek: 27b/16; usanmak: 93a/14.
- b. 27b/16, 29a/16, 29b/4, 29b/5, 72b/11, 82a/17, 93a/14, 28a/4
- b.-min 94a/17
- biziñizçe** Bizim gibi.
- b. 72b/13
- boguzla-** Boğazını kesmek, öldürmek.
- b.-gay 31a/11
- b.-p 32b/6, 130a/5
- boķ** Dışkı.
- b. 70a/8
- bol** Bu.
- b. 10a/5, 99b/7, 112a/3, 112b/12, 116a/15, 120b/5, 121b/9, 122b/12, 123b/10, 124a/8, 125a/6, 128a/14
- b.+dur 99b/14, 129a/7
- bol-** Olmak, meydana gelmek: 60b/2; bir görev, makam, san veya nitelik kazanmak: 96a/9; ortaya çıkmak: 116a/3; ‘**āciz** ~ → ‘**āciz**; ‘**āciz ü muntazır** ~ → ‘**āciz**; ‘**āşık** ~ →

‘**āşık**; ‘**ilāc** ~ → ‘**ilāc**; ‘**ināyet** ~ → ‘**ināyet**; ‘**izzet ü hürmet ü ta‘zīm** ~ → ‘**izzet**; **ābād** ~ → **ābād**; **ābādān** ~ → **ābādān**; **āgāh** ~ → **āgāh**; **āgrık** ~ → **āgrık**; **āgızığa taş tofraķ** ~ → **āgız**; **ālūde** ~ → **ālūde**; **ārzū** ~ → **ārzū**; **āşkārā** ~ → **āşkārā**; **ay küni yakın** ~ → **ay**; **āzād** ~ → **āzād**; **bālīg** ~ → **bālīg**; **baş** ~ → **baş**; **becā** ~ → **becā**; **bedhāl** ~ → **bedhāl**; **berṭaraf** ~ → **berṭaraf**; **bīdār** ~ → **bīdār**; **biḥil** ~ → **biḥil**; **bihraķ** ~ → **bihraķ**; **bīḥūd** ~ → **bīḥūd**; **bīḥūş** ~ → **bīḥūş**; **bīlāc** ~ → **bīlāc**; **bir** ~ → **bir**; **bīzār** ~ → **bīzār**; **bülend** ~ → **bülend**; **cem‘** ~ → **cem‘**; **cerāḥat** ~ → **cerāḥat**; **cevelān** ~ → **cevelān**; **cihānrūşen aña ḳapḳarangū/ḳarangū** ~ → **cihānrūşen**; **cihānrūşen aña tārik** ~ → **cihānrūşen**; **cüdā** ~ → **cüdā**; **cüft** ~ → **cüft**; **cüng** ~ → **cüng**; **derġazab** ~ → **derġazab**; **derkār** ~ → **derkār**; **derrenc** ~ → **derrenc**; **dil-i teng** ~ → **dil**; **dīvāne** ~ → **dīvāne**; **düşmen** ~ → **düşmen**; **emr** ~ → **emr**; **erġuvān** ~ → **erġuvān**; **erzān** ~ → **erzān**; **esir** ~ → **esir**; **fariġ** ~ → **fariġ**; **fedā** ~ → **fedā**; **fermān** ~ → **fermān**; **fermānıda** ~ → **fermān**; **firifte** ~ → **firifte**; **ġafil** ~ → **ġafil**; **ġalaṭ** ~ → **ġalaṭ**; **ġālib** ~

→ ğālib; ğamgīn ~ → ğamgīn;
 ğamlık ~ → ğamlık; ğanī ~ →
 ğanī; ğark ~ → ğark; ğayb ~ →
 ğayb; ğazabda ~ → ğazab; giriftār
 ~ → giriftār; ğuşsa ~ → ğuşsa;
 günāh ~ → günāh; ħ'ār ~ → ħ'ār;
 ħ'ār ü zār ~ → ħ'ār; ħ'ārī ~ →
 ħ'ārī; ħaber ~ → ħaber; ħaberdār
 ~ → ħaberdār; ħacel ~ → ħacel;
 ħalāş ~ → ħalāş; ħam ~ → ħam;
 ħāmūş ~ → ħāmūş; ħarām ~ →
 ħarām; ħarīş ~ → ħarīş; ħaṭa ~ →
 ħaṭa; zāhir ~ → zāhir; ħayf ~ →
 ħayf; ħayrān ~ → ħayrān; ħāzır ~
 → ħāzır; helāk ~ → helāk;
 hemrāh ~ → hemrāh; ħırāmān ~
 → ħırāmān; ħimāyet ~ →
 ħimāyet; ħişse-yi berāber ~ →
 ħişse; ħizmet ~ → ħizmet; ħōş ~ →
 ħōş; ħōşhāl u ħurrem ~ → ħōşhāl;
 ħōşnūd ~ → ħōşnūd; ħōşvaqt ~ →
 ħōşvaqt; ħōşvaqt u ħurrem ~ →
 ħōşvaqt; ħuşyār ~ → ħuşyār;
 icāzet ~ → icāzet; iki köñüllüg ~
 → iki; īmīn ~ → īmīn; qadr u
 kıymet ~ → qadr; qaḥṭlık ~ →
 qaḥṭlık; qayğuluk ~ → qayğuluk;
 qazāga ~ → qazā; kemāl ~ →
 kemāl; kemānbāzlık ~ →
 kemānbāzlık; kesel ~ → kesel;
 kıyāmet qāyim ~ → qāyim; kiç ~
 → kiç; köñli bīdimāğ ~ → köñül;

köñülleri berhem ~ → köñül;
 köñülleri ğamgīn ~ → köñül;
 köñülleri tereddūd ~ → köñül;
 köñüllerige nimerse zāhir ~ →
 köñül; köpte ~ → köpte; la'net ~
 → la'net; ma'lūm ~ → ma'lūm;
 ma'mūr ~ → ma'mūr; māyil ~ →
 māyil; merdāne ~ → merdāne;
 mest ~ → mest; meşğul ~ →
 meşğul; meşhūr ~ → meşhūr;
 misāfir ~ → misāfir; mu'aṭṭar ~
 → mu'aṭṭar; muḥkem ~ →
 muḥkem; muḥtāç ~ → muḥtāç;
 muḳābele ~ → muḳābele;
 munḳaṭı' ~ → munḳaṭı';
 münevver ü rüşen ~ → münevver;
 münkir ~ → münkir; müstecāb ~
 → müstecāb; müşerref ~ →
 müşerref; müteğayyir ~ →
 müteğayyir; müteḥayyir ~ →
 müteḥayyir; nābūd ~ → nābūd;
 naḳş ~ → naḳş; namāzga meşğul ~
 → namāz; nārāzī ~ → nārāzī;
 nevmīd ~ → nevmīd; niçük ~ →
 niçük; niçük yarağ kılsa andağ ~
 → niçük; pāre pāre ~ → pāre;
 perīşān ~ → perīşān; peşimān ~
 → peşimān; peşimān u yebāb ~ →
 peşimān; peydā ~ → peydā;
 pinhān ~ → pinhān; pūşide ~ →
 pūşide; rāst ~ → rāst; rāzī ~ →
 rāzī; red ~ → red; renc ~ → renc;

rencūr ~ → rencūr; revā ~ → revā; revān ~ → revān; revāne ~ → revāne; rūberū ~ → rūberū; rūşenlik ~ → rūşenlik; şadır ~ → şadır; sakīn ~ → sakīn; selāmet ~ → selāmet; sengār yüzi kara ~ → sengār; serhōş ~ → serhōş; sevünçlük ~ → sevünçlük; şıhhat ~ → şıhhat; söz ~ → söz; şüretide ~ → şüret; süst ~ → süst; şād ~ → şād; şādmān ~ → şādmān; şāh şāh ~ → şāh; şehīd ~ → şehīd; şel ~ → şel; şermende ü şermsār ~ → şermende; şifā ~ → şifā; şikāfte ~ → şikāfte; şikest ~ → şikest; ta'yīn ~ → ta'yīn; tābi' ~ → tābi'; tamām ~ → tamām; tārīk ~ → tārīk; tefekkürde ~ → tefekkür; teğayyür ~ → teğayyür; tengdil ~ → tengdil; tenperver ~ → tenperver; tereddüd ~ → tereddüd; tiptikiş ~ → tiptikiş; tirig ~ → tirig; tiriglik ~ → tiriglik; tofrağ ~ → tofrağ; tūde ~ → tūde; vehmde ~ → vehm; vehm peydā ~ → vehm; vāqī'a ~ → vāqī'a; vāqıf ~ → vāqıf; vaqt ~ → vaqt; vefāt ~ → vefāt; vīrān ~ → vīrān; yakın ~ → yakın; yār ~ → yār; yarlıg ~ → yarlıg; yok ~ → yok; yolğa revān ~ → yol; yüklük ~ → yüklük; za'īf ~ → za'īf ;

zaḥmet ~ → zaḥmet; zāyi' ~ → zāyi'; ziyāde ~ → ziyāde.

b. 89a/9

b.-adur 113b/7, 120b/4, 124b/15

b.-alı 36b/1

b.-ar 17b/8

b.-ay 27b/16, 91b/17

b.-ay+sizler 79a/11

b.-ayın 7b/9, 17b/17, 29a/16, 28a/5

b.-dı 2a/9, 2a/16, 2b/3, 2b/13, 2b/16, 2b/17, 3b/3, 3b/17, 4b/1, 4b/11, 4b/13, 5b/5, 6a/8, 6a/11, 6b/3, 6b/9, 6b/11, 6b/11, 7b/13, 8a/6, 8a/17, 8b/7, 9a/14, 9b/2, 9b/4, 10b/4, 10b/11, 11b/1, 11b/4, 11b/10, 11b/17, 12a/14, 12b/11, 13a/7, 13b/17, 15a/14, 16b/5, 16b/16, 18a/3, 18a/11, 19a/5, 19a/15, 19b/2, 20a/11, 20b/7, 21a/10, 21a/13, 21a/16, 21b/2, 21b/12, 21b/13, 21b/14, 21b/17, 22a/7, 22a/10, 22a/16, 22a/17, 23a/1, 23a/2, 23a/10, 25a/11, 25b/6, 26a/3, 26a/13, 27a/12, 29b/17, 30a/6, 32a/8, 32a/8, 33b/3, 33b/15, 34a/8, 35a/11, 36a/13, 37b/17, 38a/2, 38b/6, 40b/10, 42a/2, 44a/5, 44a/11, 46b/6, 46b/6, 46b/14, 46b/15, 46b/15, 47a/11, 47a/14, 49a/6, 51b/9, 52b/10, 52b/11, 53a/7, 53a/7, 53b/15, 54a/7, 54b/6, 54b/16, 55a/10, 55a/16, 55b/2, 56a/1, 56b/6,

58b/2, 58b/11, 58b/12, 58b/14,
 59a/13, 59a/16, 59b/16, 60b/3,
 60b/13, 61b/14, 62b/15, 63a/2,
 63a/5, 64a/2, 64a/3, 64a/3, 64b/17,
 65a/4, 65a/5, 65b/5, 65b/6, 65b/9,
 65b/9, 65b/11, 66a/5, 66a/8, 66a/9,
 66a/13, 66a/14, 68b/17, 69a/2,
 74b/14, 75b/8, 76b/5, 76b/6, 77a/9,
 77a/10, 77b/5, 77b/6, 77b/7, 79a/2,
 79b/16, 81a/13, 81a/14, 82a/11,
 83b/1, 83b/2, 83b/4, 84b/7, 87a/5,
 87a/7, 88a/3, 88a/8, 90a/8, 91a/3,
 92a/7, 92b/13, 92b/15, 92b/17,
 93a/8, 93b/4, 93b/4, 94b/1, 95a/8,
 95a/11, 95b/12, 96a/9, 97b/13,
 98b/3, 99a/2, 99a/5, 100a/1, 101a/4,
 101a/15, 102a/3, 102a/17, 103a/15,
 104b/7, 104b/10, 104b/13, 105a/2,
 106a/1, 106a/3, 106a/3, 106a/4,
 107a/4, 107a/8, 107b/1, 107b/1,
 107b/2, 107b/2, 107b/12, 108b/11,
 108b/12, 108b/13, 109a/14, 109a/15,
 110b/1, 110b/1, 110b/6, 110b/8,
 111a/14, 111a/16, 111b/6, 111b/11,
 111b/14, 113b/12, 113b/13,
 114a/10, 115a/7, 115b/4, 115b/12,
 115b/17, 116a/3, 116a/4, 116a/10,
 116a/14, 116a/16, 116b/11, 116b/13,
 117a/12, 117b/3, 117b/7, 118a/11,
 118a/11, 118b/11, 120b/9, 121b/16,
 122a/13, 123a/12, 125b/5, 125b/14,
 126a/14, 127a/2, 128a/2, 128b/8,

129a/13, 129a/17, 130a/13, 130b/6,
 131b/1, 132b/2, 132b/2, 133a/14,
 133b/16, 28a/5, 28a/17
 b.-dılar 4a/1, 4a/6, 5a/3, 5b/14, 9b/5,
 11a/11, 11b/2, 12b/5, 14b/11, 16b/5,
 17a/10, 20a/15, 20b/4, 20b/8,
 20b/13, 21a/2, 21b/4, 25b/17, 26b/2,
 28b/2, 29a/9, 30a/5, 30a/6, 31b/10,
 31b/16, 32a/10, 34b/15, 35a/6,
 35b/12, 36b/16, 37b/1, 41b/1, 41b/6,
 42a/8, 43a/5, 43b/12, 45a/17, 48a/2,
 48b/7, 49b/4, 53a/15, 56b/1, 56b/4,
 57a/14, 57b/8, 58a/11, 58b/14,
 58b/16, 58b/16, 60b/6, 60b/12,
 61a/8, 62b/12, 62b/15, 63a/1,
 64a/15, 65a/15, 68b/9, 69a/1, 70b/4,
 70b/12, 71b/8, 72a/1, 73b/1, 75b/9,
 75b/15, 76b/4, 79a/13, 80a/7,
 80b/15, 82a/2, 83b/5, 84b/12,
 84b/16, 86b/17, 88a/2, 88a/6,
 88a/10, 89b/1, 92a/5, 92b/8, 94b/3,
 95b/12, 96b/2, 99a/7, 101a/11,
 103a/9, 103a/17, 103b/6, 106a/6,
 106a/7, 108a/15, 109b/2, 110b/3,
 114b/1, 114b/7, 119a/9, 119b/4,
 119b/5, 123b/8, 123b/16, 127a/8,
 128a/12, 129a/9, 130a/2

b.-diñ 122a/9

b.-diñiz 26a/13

b.-dum 17a/7, 25b/4, 29a/10, 29b/4,
 30a/1, 59b/11, 64b/11, 72b/7,
 72b/11, 73a/7, 74b/2, 93a/10,

- 93a/11, 93a/14, 94b/2, 106a/15,
106a/16
- b.-duñ 77b/1, 82b/13, 117a/10
- b.-duñız 12b/1, 31b/12
- b.-duñlar 72a/8
- b.-galı 50b/10, 64b/14
- b.-gan 2a/7, 24b/10, 24b/11, 55a/7,
60a/13, 71a/13, 98a/2, 100a/1,
101a/1, 110a/11, 134a/14
- b.-ganda 8b/3, 98a/6, 121b/13
- b.-gandın 33b/14, 34b/13, 43b/10,
43b/17, 46a/4
- b.-gandur 101b/6
- b.-ganı 33a/6
- b.-ganıñ 21a/3, 21a/4, 23a/14
- b.-ganları 58a/17
- b.-ganlarını 34b/16
- b.-gay 7b/5, 8a/3, 8b/11, 9a/4, 10b/4,
10b/4, 13a/17, 15a/3, 15a/4, 16b/13,
16b/13, 16b/14, 31a/2, 31b/3, 34a/5,
34b/5, 34b/7, 36a/11, 37a/10, 39a/1,
39a/7, 42b/8, 46b/1, 46b/2, 48b/15,
54b/14, 55b/9, 55b/16, 59a/4,
70b/10, 70b/11, 70b/13, 70b/14,
70b/16, 71a/2, 73b/4, 81a/5, 83b/12,
85b/2, 87b/11, 88b/5, 88b/6, 89a/7,
91b/5, 94b/10, 107b/10, 114b/17,
131a/1, 131a/6, 132b/15, 134a/14
- b.-gay+min 67b/6, 77a/1, 78b/1
- b.-gay+miz 52a/3
- b.-gay+siz 19a/8, 85b/2
- b.-gayıñız 118b/6
- b.-gaylar 2a/1, 134a/5
- b.-gıl 21a/12, 64b/12, 65b/17, 69a/5,
69b/7, 72b/13, 76a/2, 83a/1,
106a/10, 115a/11
- b.-gunça 48a/5
- b.-gusıdur 23b/13, 76b/14, 132a/17
- b.-madı 2a/5, 12b/7, 22b/5, 31a/12,
37a/8, 39b/15, 43b/13, 44a/3, 44a/9,
49a/17, 55b/12, 60b/2, 65a/14,
97a/17, 105a/14, 106a/5
- b.-madılar 58a/6
- b.-madım 85a/13
- b.-magandın 88b/15
- b.-magay 17a/3, 17a/4, 39a/8, 82b/17,
86a/14, 108a/5
- b.-magey 68a/7
- b.- mıklıkınıñ (bolmıklığınıñ) 1b/9
- b.-mañ 73b/9, 88b/12
- b.-mapdur 29a/2
- b.-mas 4a/8, 5b/11, 6a/9, 26b/4,
32b/17, 34a/2, 55a/7, 55a/8, 55a/9,
72a/7, 78a/15, 92b/3, 112b/11,
114b/14, 114b/15, 125a/5, 130a/7
- b.-mas+min 44b/12
- b.-mas+sin 112b/17
- b.-masa 12b/9, 18b/9, 51b/4, 73b/12,
92a/16, 114b/13, 130a/6, 133a/12
- b.-masañ 17a/4
- b.-masañız 61b/5, 86a/13
- b.-masdın 109a/13
- b.-masun 4a/1, 61b/16, 86a/7, 86a/12,
105a/16, 128a/5

- b.-may+min 78b/14
- b.-maydur 119a/2
- b.-sa 5b/1, 8b/11, 8b/17, 13a/15, 14a/16, 15a/11, 17a/7, 18b/10, 18b/13, 24a/11, 25a/7, 26b/4, 32a/6, 33b/11, 39a/1, 39a/6, 42b/15, 43a/4, 43a/5, 43a/8, 43b/13, 44b/15, 45a/1, 49b/16, 51a/3, 54a/3, 54a/5, 54a/8, 54b/17, 54b/17, 57b/15, 58a/9, 62a/17, 70b/11, 72a/3, 72a/10, 72b/13, 76b/2, 76b/3, 77b/9, 80a/17, 81a/5, 81a/15, 82b/9, 82b/16, 82b/17, 83b/12, 83b/13, 87a/14, 87b/9, 90a/3, 90a/14, 90b/10, 95a/2, 105b/9, 106b/2, 107a/7, 107b/9, 108b/2, 108b/9, 111a/8, 112b/17, 124a/15, 126b/15, 128b/4, 128b/9, 128b/10, 129b/6, 129b/6, 129b/7, 133a/10
- b.-sak 50b/17
- b.-salar 41b/15, 51b/9
- b.-sam 44b/3, 47b/10, 99a/17, 103a/7, 104a/6, 106b/9, 120b/15, 121b/9, 121b/11
- b.-sañ 14a/8, 99b/16
- b.-sañız 17a/2, 43a/16, 43a/17
- b.-sañızlar 71b/2
- b.-sañlar 57a/8
- b.-sun 15b/7, 15b/11, 16a/1, 21a/6, 25b/7, 26b/7, 29b/7, 31a/9, 41a/13, 43a/10, 43a/12, 43a/13, 45a/6, 47a/14, 48a/5, 51b/16, 54a/2, 54a/5, 54a/6, 62a/15, 62b/1, 67b/14, 68b/9, 72a/3, 80b/1, 84b/5, 97a/7, 101b/14, 105b/13, 117a/13, 131b/17
- b.-sunlar 74b/15, 133a/1
- b.-uñ 35b/7, 45a/17, 81a/12, 85b/13, 87a/15, 88b/12, 91b/16
- b.-uñızlar 114b/3
- b.-uñlar 20a/3, 29b/5, 31a/3, 57a/2, 58a/2, 72b/5, 78a/6, 79a/5, 80a/14, 80a/16, 85a/6, 87a/17, 110a/7, 116b/16, 117a/13
- b.-up 3b/7, 3b/10, 8a/14, 9a/16, 9b/1, 9b/17, 10a/8, 15a/3, 15b/4, 15b/4, 16b/9, 20a/5, 20a/5, 24a/14, 26a/17, 30b/4, 31b/3, 31b/11, 33a/11, 35a/11, 35a/13, 36a/5, 36a/6, 36a/15, 36b/5, 37a/13, 37a/17, 37a/17, 38b/17, 39b/2, 40b/15, 40b/15, 40b/16, 41a/9, 41a/14, 41b/3, 41b/11, 42b/10, 42b/11, 43b/16, 44a/1, 45a/13, 47a/8, 47a/10, 47b/3, 48b/4, 48b/7, 48b/11, 48b/13, 49b/9, 50a/1, 50a/17, 51a/7, 51a/12, 52b/11, 52b/15, 53b/2, 55a/5, 56a/10, 59a/5, 60a/4, 60a/15, 62a/17, 63b/1, 63b/2, 65b/6, 66a/2, 66a/8, 68a/3, 70a/16, 70b/17, 72a/15, 72b/2, 72b/9, 74b/13, 75b/11, 76b/10, 77b/1, 77b/4, 77b/12, 78a/11, 78a/15, 79a/3, 80b/3, 80b/7, 81b/16, 84b/8, 86a/3, 87b/17, 89b/13, 90a/7, 90b/9, 93a/8,

- 94a/13, 97b/10, 97b/16, 98a/13, 98b/9, 100b/16, 101a/11, 103a/16, 104a/11, 104b/3, 108b/11, 108b/14, 112a/2, 112a/7, 112b/16, 115a/10, 118a/1, 118a/3, 120a/2, 120a/2, 120a/3, 122b/15, 127b/15, 128a/7, 129a/17, 131a/17, 131b/12, 132b/16, 132b/17, 28a/13
- b.-up+sin 72b/10, 129b/16
- b.-updur 9a/4, 15b/1, 35b/8, 46b/1, 50b/8, 50b/12, 56b/9, 66a/15, 66a/15, 67a/5, 74b/4, 79b/1, 79b/7, 88b/7, 94b/6, 94b/8, 101b/9, 102b/2, 129b/13, 131b/6, 28a/9
- b.-updurlar 34b/17, 50a/13, 51b/1, 128b/1
- b.-ur 3b/12, 5b/8, 7a/4, 7a/5, 7a/6, 7a/12, 8b/9, 8b/10, 9b/15, 14a/1, 17a/16, 17b/14, 17b/14, 22b/14, 32b/12, 33a/2, 36a/17, 38b/7, 39b/17, 45b/3, 45b/9, 46a/16, 49a/13, 55b/14, 56a/7, 56a/14, 61b/5, 62a/4, 63a/12, 64b/14, 64b/16, 67a/1, 71a/9, 71b/10, 71b/11, 73b/1, 73b/11, 73b/11, 76b/14, 81b/7, 83b/15, 86b/8, 108b/10, 126a/4
- b.+urım 73b/15
- b.+urını 75b/7
- b.-ur+min 14a/4, 19b/17, 28b/14, 31a/14, 56b/17, 63a/16, 78b/6, 106a/10
- b.-ur+miz 11a/15, 80b/9
- b.-ur+sin 7b/6, 19b/16, 60a/3
- b.-ur+siz 42b/14, 73b/15, 75b/17
- b.-ur+sizler 110a/4
- b.-urlar 30a/16, 51a/5
- boluş-** Birlik olmak.
- b.-up 115b/2
- boran** Boran, fırtına.
- b. 11b/17, 22b/9, 88a/3
- b.+ga 22b/7
- bota** Deve yavrusu.
- b.+m 32a/16
- botalak** Deve yavrusu.
- b. 47a/5
- boy** Boy, uzunluk: 66a/9; vücut, beden: 8b/8; ~-nığa köter- Kucağına almak: 18b/11.
- b. 66a/9
- b.+ıga 18b/11
- b.+nığa 34a/8, 34a/10, 117b/17
- b.+uñga 8b/8
- boyaklık** Boyalı.
- b. 32a/6
- boyal-** kanga ~ → kan.
- b.-sa 33a/5
- b.-ur 67a/4
- boyla** Yular.
- b.+sını 21a/13, 22b/17
- boyun** Boyun: 27b/5; ~-ığa koy- Suçlu bulmak: 34b/3.
- b.+ıdın (boynıdın) 27b/5
- b.+ıga (boynıga) 34b/3

b.+ımge (boynımge) 31a/1	14b/9, 15a/13, 15b/3, 16b/10,
b.+larıga 32a/15	16b/12, 16b/16, 17a/13, 17b/8,
b.+larını 67a/5	18a/15, 20a/1, 20a/2, 20a/3, 20b/15,
b.+uñızge (boynuñızge) 32a/17	21b/2, 22a/11, 22b/1, 22b/4, 22b/14,
boz- Bozmak, yıkmak.	22b/15, 23a/4, 23b/13, 24b/13,
b.-dı 40a/16	25a/3, 25a/8, 25b/5, 26b/11, 27b/5,
bozla- Bozlamak, deve bağırması.	27b/7, 27b/10, 27b/12, 29a/2, 30b/7,
b.-p 130b/3	31a/1, 31a/5, 31a/12, 31a/12, 32a/4,
bozux Bozuk.	32a/5, 32b/9, 32b/8, 33a/10, 33b/10,
b. 8a/9	35a/9, 35b/3, 35b/4, 35b/4, 35b/5,
bögür- Böğürmek.	35b/9, 35b/12, 35b/16, 36a/1, 36b/7,
b.-üp 130b/3	36b/14, 37b/5, 38a/16, 38b/7, 39a/1,
böl- Bölmek.	39a/2, 39a/3, 39a/5, 39a/10, 39b/12,
b.-diler 125a/4	40a/1, 40a/6, 40a/6, 40a/10, 40a/10,
b.-ey 110b/4	40a/15, 40b/1, 40b/17, 40b/17,
bölek Pay, hediye.	41a/13, 42a/7, 42a/17, 42b/1, 42b/4,
b. 38b/8, 101a/8	42b/5, 43b/12, 43b/17, 44a/2,
b.+lerni 38b/9, 38b/12	44a/16, 44b/1, 45a/3, 45a/3, 45a/7,
bölün- Bölünmek.	46b/3, 48a/6, 48a/12, 48b/2, 48b/4,
b.-di 110a/6, 125a/14	49a/16, 49b/2, 50a/1, 50a/9, 50b/10,
b.-ür 113b/17	50b/14, 50b/16, 51a/1, 51a/2, 51a/8,
böri Kurt.	51a/11, 51b/1, 51b/9, 51b/17, 52a/7,
b. 59a/7, 117b/10, 130b/2	52a/17, 52b/2, 53a/4, 53a/5, 53a/10,
bu Bu.	53b/10, 54a/12, 54a/15, 54a/16,
b. 2a/7, 2a/13, 2b/1, 3a/9, 4a/8, 4a/9,	54b/2, 54b/10, 54b/11, 54b/14,
4a/12, 4a/12, 4a/15, 4b/6, 5a/5,	54b/15, 55a/12, 55b/4, 56a/6, 56b/7,
5b/15, 5b/17, 6a/6, 6a/7, 6b/10,	57a/15, 57a/17, 58a/3, 58a/8, 58b/7,
6b/15, 7a/5, 7a/17, 7b/10, 7b/12,	58b/8, 58b/14, 58b/17, 59a/2, 60a/3,
8a/2, 8b/1, 8b/9, 8b/10, 9a/10,	60a/5, 60b/5, 60b/9, 61a/2, 61a/7,
9b/17, 10b/2, 10b/11, 10b/12, 11a/4,	61a/15, 61a/16, 61b/2, 61b/8,
11a/8, 11a/14, 11b/4, 12a/4, 12b/10,	61b/14, 61b/16, 61b/17, 62a/7,
12b/10, 12b/15, 13a/7, 13b/3, 14a/1,	62a/7, 62a/16, 62a/17, 62b/1, 62b/8,

62b/11, 62b/12, 63a/17, 64a/1,
 64a/1, 64a/3, 64a/5, 64a/7, 64a/14,
 64b/7, 64b/12, 64b/14, 64b/17,
 65a/11, 65a/14, 65b/10, 67a/7,
 67a/8, 67a/10, 68a/11, 68a/17,
 68b/5, 69a/12, 69b/12, 70a/4, 70a/4,
 70b/11, 71a/2, 71b/8, 71b/13,
 71b/13, 72a/6, 72a/8, 72a/12, 72b/7,
 72b/10, 73a/11, 73a/13, 73b/4,
 73b/15, 75a/13, 75a/14, 75a/17,
 75b/7, 75b/10, 76b/5, 76b/11,
 76b/14, 77a/5, 78a/2, 78b/14, 79b/3,
 79b/10, 80a/2, 80a/12, 80a/14,
 80b/16, 81a/4, 81a/5, 81a/15, 81b/2,
 81b/3, 81b/11, 81b/13, 82a/13,
 82a/13, 82b/4, 83a/12, 83b/10,
 83b/12, 84a/7, 84a/10, 84a/17,
 85a/10, 85a/13, 85b/12, 86a/15,
 86b/2, 86b/8, 86b/13, 87b/9, 88b/2,
 88b/6, 89a/14, 89b/3, 90a/1, 90b/12,
 91a/3, 91b/8, 92a/17, 92a/17, 92b/4,
 92b/10, 93a/12, 93a/12, 93a/15,
 93a/15, 93b/14, 94b/6, 94b/10,
 94b/16, 94b/17, 94b/17, 95a/5,
 95a/5, 95a/6, 95a/8, 95a/8, 95a/11,
 95a/12, 95a/12, 95a/13, 95b/8,
 95b/9, 95b/12, 96a/6, 96a/7, 97a/3,
 97b/8, 99a/12, 99a/16, 99a/16,
 99b/2, 100a/3, 100b/17, 101a/3,
 101a/15, 102a/1, 102a/14, 102a/16,
 102b/4, 104a/7, 104a/7, 104a/10,
 104a/11, 104a/15, 104a/16, 104b/7,

104b/17, 105a/1, 105a/3, 105a/12,
 105a/15, 105b/1, 105b/2, 105b/4,
 105b/5, 105b/17, 106a/11, 107a/5,
 107a/10, 107b/11, 107b/16, 108a/3,
 109a/13, 109b/4, 109b/4, 109b/6,
 109b/7, 110a/13, 111b/2, 112a/6,
 112a/7, 112a/12, 112b/4, 112b/8,
 112b/11, 112b/13, 112b/15, 113a/1,
 113a/8, 113a/16, 113b/6, 113b/8,
 113b/9, 114b/4, 114b/5, 114b/14,
 114b/16, 115a/3, 115b/12, 115b/16,
 116a/4, 116a/13, 116b/7, 116b/12,
 116b/16, 117a/11, 117b/2, 117b/6,
 118a/17, 118b/17, 119a/6, 119a/7,
 120b/4, 120b/9, 120b/11, 121a/1,
 121b/3, 121b/11, 122a/2, 122b/3,
 123b/3, 125a/3, 125a/5, 125a/9,
 125a/12, 125a/16, 125b/1, 125b/4,
 125b/4, 125b/8, 125b/11, 126a/13,
 127b/5, 127b/17, 127b/17, 128a/5,
 128a/5, 128a/6, 128b/9, 129a/4,
 129b/16, 130a/7, 130a/9, 130a/10,
 130a/12, 131a/8, 131a/9, 131b/14,
 132a/16, 132b/2, 132b/4, 132b/4,
 132b/6, 132b/9, 133a/1, 133a/3,
 133a/8, 133a/11, 133a/15, 133a/16,
 133b/2, 133b/15, 134a/2, 134a/3,
 134a/3, 134a/14, 134a/16

b.+dur 99b/2

bular Bunlar.

b. 4a/8, 4a/16, 4a/17, 4b/1, 34b/15,
 39b/12, 48a/14, 51a/10, 67b/11,

- 74b/6, 81b/2, 85a/5, 103a/6, 103b/5, 107a/11, 109b/2, 114a/8, 115b/13, 116a/3, 124b/2, 125a/10
b.+dın 121b/5
b.+ga 36a/12, 48b/7, 76b/12, 124b/15
b.+nı 43a/15, 48a/13, 70a/6, 72a/7, 112b/6, 114b/10, 116b/9, 125b/7, 126b/17
b.+nıñ 45a/15
bulda' (?)
b. 29a/17
bulut Bulut.
b. 9b/1, 12a/1, 17b/10, 18a/6, 18a/9, 18b/4, 18b/8, 18b/11, 23a/10
b.+da 18b/13
burāḳ < Ar. *burāḳ*. Özel isim.
b.+larını 40b/13
burc < Ar. *burc*. Burç, kale çıkıntısı.
b.+ıdın 8b/14
buruḳtur- Burulmak.
b. 132a/13
burun (1) Burun, koku alma organı: 2b/5; önce: 29a/7
b. 2a/12, 23b/7, 29a/6, 29a/7, 47a/10, 75a/2, 93b/5, 109a/13
b.+dın 132a/8
b.+gı 27a/2, 55b/8, 132b/5
b.+ı (burnı) 101a/3
b.+ıdın 2b/15
b.+ını (burnını) 2b/5, 99b/15
b.+umnı (burnumnı) 101a/14
burunraḳ Daha önce.
b. 94a/8
būse < Far. *būsa*. ~ **ḳıl-** Öpmek.
b. 41b/8, 67a/6, 75b/3, 82a/3, 87a/13, 88a/16, 93a/9, 93a/17, 93b/1, 95b/5, 95b/10
būy < Far. *būy*. Koku.
b. 89b/6
buyur- Buyurmak.
b.-dı 75a/1, 99a/7, 99b/12, 117b/6
b.-dılar 46b/16, 54b/8, 57a/4, 60a/5
b.-dum 57a/8
b.-gan 89a/16
buzav Buzağı.
b.+nı 28a/6, 28a/7, 28a/10
būk- Saklanmak.
b.-ti 48a/14
b.-tüñ 48a/14
bülend < Far. *buland*. Yüksek: 82a/13; ~
bol- Yükselmek: 66a/13.
b. 66a/13, 82a/13, 83b/10, 84a/7, 85a/10, 86b/2, 89b/3
bülend-himmet < Far. *buland* + Ar. *himmat*. Yardımsever.
b. 54b/3
bülend-ḳāmet < Far. *buland* + Ar. *ḳāmat*. Uzun boy.
b. 40a/13
bülend-ḳāmetlig < Far. *buland* + Ar. *ḳāmat* + T. *-lig*. Uzun boylu.
b. 93a/7
bünyād < Far. *bunyād*. Kök, temel.
b.+ıñızın 84a/10

bürehnelik < Far. *burahna* + T. *-lik*.
Çıplaklık.

b.+din 97a/10

büşür- Pişirmek; ↔ **püşür-**.

b.-sün 28a/16

b.-üp 28b/4

büt < Far. *but*. Put.

b. 29b/12

b.+ler 9b/9, 27b/10, 27b/13

b.+lerimizge 29b/10

b.+lerni 29a/11, 29b/8, 29b/11, 29b/13

büt- Kapanmak.

b.-üp 89b/10

büthāne < Far. *buthāna*. Puthane, putların
bulunduğu tapınak.

b. 27b/9

büzürg < Far. *buzurg*. Büyük, ulu,
mübarek: 9b/14; saygın, saygıdeğer:
120a/16; ~ **ķıl-** Yüceltmek: 120a/16.

b. 9b/14, 16a/2, 39b/9, 61a/11, 69b/13,
101b/4, 120a/16, 128a/10, 131a/5,
133a/17

b.-sin 69a/14

b.+lar 126b/14

b.+larıga 15a/10

büzürgvār < Far. *buzurgvār*. Saygıdeğer.

b. 31b/8, 36b/11, 39a/3, 51a/7, 52b/2,
71a/6, 86a/12, 87a/14

b.+dın 59b/13

b.+ga 59b/15

büzürgzāde < Far. *buzurgzāda*. Asilzade.

b. 103b/2

cādū < Far. *cādū*. ~ **ķıl-** Büyü yapmak.
c. 79b/2, 91b/11

cādūcı < Far. *cādū* + T. *-cı*. Büyücü.
c. 79b/5

cādūger < Far. *cādūgar*. Büyücü.
c. 29b/6

ca'fer < Ar. *ca'far*. Özel isim.
c. 81b/5

ca'fer-i tayyār < Ar. *ca'far-i tayyār*. Özel
isim.
c. 74b/7, 110a/10

cāhil < Ar. *cāhil*. Cahil, bilgisiz.
c. 41a/17, 86b/3, 86b/9
c.+ler 27b/13

caḥūd < Ar. *caḥūd*. Yahudi.
c. 20b/6, 20b/7, 31b/8
c.+lar 16a/17, 19a/9, 20a/2, 20a/5,
20a/7, 20b/1, 20b/2, 106b/7
c.+lardın 20a/6
c.+larga 20b/4
c.+ları 20a/17
c.+larını 21a/3, 31b/13
c.+larınıñ 20b/5
c.+nı 20b/5

cāme < Far. *cāma*. Elbise.
c. 125b/5

cāmeḥ'āb < Far. *cāmaḥ'āb*. Yatak.
c.+de 48a/8

cān < Far. *cān*. Can, ruh: 22a/14; canım,
sevilen, sevgili: 74a/14; kişi, birey:
21b/9; ~ **al-** Can almak, öldürmek:
21b/15; ~ **bir-** Can vermek, ölmek:

- 89a/7; ~ **çik-** Canını dişine takmak: c.+larını 21b/9
 124b/8; ~ **düşmen** Can düşmanı, **cān ribāy** < Far. *cān ribāy*. Özel isim.
 aşırı düşmanlık güden kimse: c. 120a/8
 121a/9; ~ **u dil** Canıgönülden, çok **cānbāzluk** < Far. *cānbāz* + T. *-lık*. ~ **kıl-**
 isteyerek: 10b/11; ~ **u ten** Canını tehlikeye atmak.
 Canıgönülden, çok isteyerek; c. 123b/1, 123b/9
 038b/2; ~-ı **içide orun bir-** Baş **cāniçik** < Far. *cān* + Türk *-(i)çik*. ~ **teslīm**
 üstünde yer vermek: 072b/16; **şıdk** **kıl-** Ölmek.
u ~ → şıdk; ten ü ~ → ten. c. 36a/3, 37b/7, 42b/17, 43a/9, 43b/1,
 68b/14, 69b/8, 94b/12
 c. 10b/11, 22a/14, 23b/15, 24a/17, 24b/7, 38b/2, 74a/13, 74a/14, 78a/5, **cānī** < Ar. *cānī*. Canı, katil.
 82b/7, 84a/11, 87b/10, 88b/1, c. 31a/4
 88b/17, 89a/7, 95b/6, 104a/6, **cānib** < Ar. *cānib*. Taraf, yön, yan.
 106a/16, 112a/12, 119a/17, 121a/9, c.+ga 43b/11
 124a/11, 124b/8 **cānvar** < Far. *cānvar*. Canlı.
 c.+dın 88b/1, 95b/8 c.+lar 4a/9, 59a/4
 c.+ga 21b/9, 21b/10, 21b/11, 22b/6, **cāsūs** < Ar. *cāsūs*. Casus.
 84a/9 c. 62a/2
 c.+ı 60a/6, 87a/7, 130b/3, 131a/13, c.+dın 62a/2
 131b/13 c.+nı 73a/15, 73a/16
 c.+ıga 83b/11 **cāsūsuluk** < Ar. *cāsūs* + T. *-luk*. Casusluk.
 c.+ım 76a/15, 84a/8, 99b/1, 105b/9, c.+ını 45a/15
 124a/9, 129a/4 **cāvidān** < Far. *cāvidān*. Ebedî, daimi,
 c.+ımge 68a/2 kalıcı.
 c.+ımız 72a/3, 72b/16, 80a/17, 104a/3, c. 85a/14
 104a/8 **cāvidāne** < Far. *cāvidāna*. ‘**azāb-ı ~ →**
 c.+ımıznı 98b/15 ‘**azāb**
 c.+ını 21b/14, 21b/15, 22a/10, 22b/5 c. 79a/9
 c.+larıdın 104a/2 **cāy** < Far. *cāy*. Yer.
 c.+larını 123b/7 c. 108a/16
 c.+larındın 104a/14 c.-ı 73b/12
 c.+larıñnı 108a/9 c.+da 127b/2

- c.+dın 127b/5
c.+ları 103b/2
- cebe** < Moğ. *cebe*. Zırh: 37a/8; miğfer: 37a/12; ~ **it-** (?) Silah çekmek: 89a/14.
c. 37a/8, 37a/12, 89a/14
- cebelig** < Moğ. *cebe* + T. *-lig*. Zırhlı.
c. 98a/7
- cebr** < Ar. *cabr*. Cebir, zorlama.
c. 68a/2
- cebre'ıl** < Ar. *cabrā'ıl*. Özel isim.
c. 2a/14, 2b/6, 2b/9, 3a/3, 3b/16, 6a/11, 9b/2, 12a/9, 12a/11, 12a/13, 21a/12, 21a/16, 21a/17, 21b/4, 21b/6, 21b/7, 26a/12, 26b/8, 26b/11, 26b/14, 26b/16, 26b/17, 27a/2, 27a/4, 27a/5, 29a/6, 29a/7, 29b/9, 30b/3, 30b/11, 30b/16, 31a/3, 31a/5, 31a/17, 31b/11, 31b/12, 31b/16, 32a/1, 32b/1, 32b/9, 32b/10, 32b/13, 32b/14, 33a/1, 33a/2, 33b/8, 66b/15, 82b/16, 131b/13, 133b/3, 133b/9, 133b/11, 28a/1
c.+din 32b/8
c.+ga 2b/13, 6a/8, 21a/9
c.+ge 133a/13
- ced** < Ar. *cadd*. Cet, soy, ata: 17b/1; dede: 36a/7.
c.-i (cedd) 17b/1, 17b/5
c.+i (ceddi) 6b/1, 14b/2, 14b/9, 85a/12
c.+im (ceddim) 65a/16, 65b/15, 66b/4, 67b/8, 71a/13, 71a/16, 79b/4, 85b/14, 86a/6, 86a/11, 86b/6, 90b/11
- c.+imge (ceddimge) 78b/6
c.+imiz (ceddimiz) 36a/7
c.+imniñ (ceddimniñ) 91b/7
c.+iñ (ceddiñ) 83a/13
c.+iñiz (ceddiñiz) 73b/12
c.+iñizni (ceddiñizni) 57a/2
- cedel** < Ar. *cadal*. ~ **kıl-** Savaşmak.
c. 102b/6
- cefā** < Ar. *cafā*. Cefa, eziyet, sıkıntı, zulüm: 32b/9, 64a/9; ~ **kıl-** Eziyet etmek: 27b/14; eziyet edilmek: 79b/11.
c. 27b/14, 33b/9, 53b/3, 64b/7, 79b/10, 79b/11
c.+lar 64a/9, 85b/3, 95b/9, 115b/3
c.+larını 32b/9, 67a/10, 88b/2
c.+nı 86b/8, 89b/8, 91b/8
c.+sı 88b/2
c.+sığa 67b/10
c.+sını 41a/4, 93b/2, 95b/9
- cefākār** < Ar. *cafā* + Far. *-kār*. Cefakâr.
c. 68a/1
- cehd** < Ar. *cahd*. ~ **kıl-** Uğraşmak, çabalamak: 59a/2; **cidd ü** ~ **kıl-** → **cid**.
c. 49a/13, 59a/2
- cehennem** < Ar. *cahannam*: Cehennem.
c. 91a/9
c.+ge 82b/2
c.+i 129b/17

cem' < Ar. *cam'*. ~ **bol-** Toplanmak: 20a/5; ~ **kıl-** Toplamak, bir araya getirmek: 13a/12.

c. 13a/12, 20a/3, 20a/5, 20a/5, 36a/5, 37a/13, 37a/17, 41b/3, 41b/11, 42b/11, 43b/12, 43b/16, 45a/13, 47b/3, 48b/7, 49b/9, 50a/15, 50a/17, 51b/11, 52b/11, 69a/7, 70b/17, 72a/15, 72b/2, 74b/13, 75b/11, 84b/8, 87b/17, 96a/9, 98a/13, 99a/5, 99a/7, 101a/11, 102b/5, 103a/8, 103a/11, 103a/15, 123b/16, 128a/12, 132b/2, 134a/2

cemā'at < Ar. *camā'at*. Cemaat, topluluk.

c. 96a/6
c.+ge 46b/14
c.+i 48b/7, 49a/4

cemāl < Ar. *camāl*. Yüz güzelliği, güzel yüz.

c.-i 18b/16
c.+iñ 36a/9
c.+iña 83a/12
c.+iñiz 87b/2
c.+iñizga 55b/13, 74a/5, 85b/11
c.+iñizge 91a/8
c.+iñizni 55a/3
c.+leriga 14b/12
c.+lerini 53a/16

cemāllık < Ar. *camāl*. + T. *-lık*. Güzellik.

c. 24a/7

cemī' < Ar. *camī'*. Bütün, hep.

c. 34a/4, 102b/17, 116a/7, 118b/3, 133a/1, 134b/1

cenāḥ < Ar. *canāḥ*. Kanat, yan kısım.

c. 111b/3

cenāze < Ar. *canāza*. Cenaze, ölmüş kimse: 36b/15; ~-ge **sal-** Tabuta koymak: 36b/10.

c. 36b/15
c.+ga 37a/7
c.+ge 36b/10, 43a/6, 43b/3, 57a/10
c.+ni 36b/15
c.+niñ 36b/11
c.+sini 37a/1, 37a/6

ceng < Far. *cang*. Cenk, savaş: 51a/5; ~ **kıl-** Savaşmak, dövüşmek: 78a/3; ~ **kir-** Savaşa girmek: 86a/8.

c. 78a/3, 84a/17, 86a/8, 86b/14, 87b/6, 88a/7, 90a/4, 98a/6
c.+de 51a/5, 89b/17, 91a/3, 92a/17
c.+ge 85a/5, 89a/15, 90b/2

cerāḥat < Ar. *carāḥat*. Yara: 60b/8; ~ **bol-** Yaralanmak: 012b/7; **köñüllerini** ~ **kıl-** → **köñül**.

c. 12b/7, 36a/1
c.+ge 60b/8, 60b/9

cerāḥatsız Ar. *carāḥat* + T. *-sız*. Yarasız.

c. 12b/6

cernem < Ar. *carnam*. Özel isim.

c. 4a/5

ceset < Ar. *casat*. Ceset, naaş.

c.+ini 57a/16, 57a/17, 57b/2, 57b/5

cevāb < Ar. *cavāb*. Cevap: 12b/8; ~ **ayt-**
Cevaplamak: 65a/1; ~ **bir-** Cevap
vermek: 16b/11; ~ **selām bir-** →
Selama cevap vermek: 51a/11.

c. 4b/3, 12b/8, 13b/12, 16b/11, 44b/7,
51a/11, 59a/17, 65a/1, 66a/15,
66b/13, 66b/14, 66b/16, 72a/9,
76a/11, 77a/2, 120a/13

c.+lar 51b/9

c.+nı 22a/15

cevāhir < Ar. *cavāhir*. Cevherler.

c. 25b/11, 39b/9, 42a/3, 42a/8

c.+ni 41a/16

cevān < Far. *cavān*. Civan, genç, yiğit:
113b/7; **gerd-i maydānnı** ~ **ur-** →
gerd.

c. 113b/7, 120b/10

c.+lar 108b/7

c.+nı 113b/3

cevānmerd < Far. *cavānmard*. Cömert.

c. 14b/14

cevelān < Ar. *cavalān*. ~ **bol-** Gidip
gelmek.

c.+lar 51a/6

cevīn: Far. *cavīn*. **ķurş-ı** ~ → **ķurş.**

c.+ga 24b/11, 24b/12

cezā < Ar. *cazā*. Ceza: 131b/15; ~ **bir-**
Ceza vermek, cezalandırmak:
93b/15.

c. 93b/15

c.-yı 122b/10

c.+sını 131b/15

cılav < Moğ. *cılav*. Yular, dizgin.

c.+ını 41b/9

cidd < Ar. *cidd*. ~ **ü cehd ķıl-** Çabalamak,
uğraşmak.

c. 49a/13

ciger < Far. *cigar*. Ciğer.

c. 66a/12, 66a/12, 129b/13

c.+ni 129b/8, 129b/9, 129b/13

cigerbend < Far. *cigarband*. Çok sevilen
kimse, evlat.

c.+im 65b/1, 65b/16

cigergūşe < Far. *cigargūşa*. Çok sevilen
kimse, evlat.

c.-i 41a/2

c.+lerim 56a/9

c.+lerimni 80b/4

c.+lerini 113b/5

c.+m 74a/13, 87b/10, 88b/1, 95b/6

c.+si 1b/6

cigerpāre < Far. *cigarpāra*. Ciğerpare,
çok sevilen kimse, evlat.

c.+si 1b/7

cihān < Far. *cihān*. Cihan, dünya.

c. 42a/1, 66b/12, 83b/11, 84a/8,
126a/13

c.+da 82a/14, 89b/11, 116a/14, 134a/3,
134a/14

c.+nı 27a/7, 50a/6, 111b/11, 132b/9

cihānrūşen < Far. *cihānrūşan*. ~ **aña**
ķapķarangū/ķarangū bol- Dünyası
kararmak: 101a/4, 115b/11; ~ **aña**

- tārīk bol-** Dünyası kararmak: c. 6b/7, 8b/9, 8b/10, 17a/7, 21b/13, 121b/15.
c. 101a/4, 115b/11, 117a/12, 121b/15
- cihāz** < Ar. *cihāz*. Çeyiz.
c.+ı 39a/12
c.+ımız 39a/7
c.+larını 39a/11
c.+larıңыз 39b/2
c.+nı 38a/8
- cihet** < Ar. *cihat*. Yön, taraf.
c.+iñiz 78b/13
- cimā'** < Ar. *cimā*. ~ **ķıl-** Cinsel ilişkide bulunmak, çiftleşmek.
c. 34a/6
- cin** < Ar. *cinn*. Cin.
c.+ler 32b/15
- cum'a** < Ar. *cum'a*. Cuma, haftanın altıncı günü: 45b/14; ~ **mescidi** Cuma mescidi: 98a/13.
c. 45b/14, 46a/3, 88b/3, 98a/6, 98a/12, 98a/13, 101a/11, 132b/2
c.+ge 46b/15
- cūng** < Far. *cūng*. ~ **bol-** Deve yavrusu mecazen çocuk olmak.
c. 6b/9, 8b/3, 34a/8, 54b/6
- cur'a** < Ar. *cur'a*. Damla.
c. 59a/3
- cūş** < Far. *cūş*. ~ **ķıl-** Kaynamak.
c. 66a/7
- cūdā** < Far. *cudā*. ~ **bol-** Ayrılmak: 8b/9; doğmak: 8b/10; ~ **ķıl-** Ayırmak: 6b/7.
- cūft** < Far. *cuft*. Eş, zevce: 40a/8; **cūft bol-** Evlenmek: 16b/13.
c. 16b/13
c.-i 112b/2
c.+i 40a/8, 53b/2
- cūftluķ** < Far. *cuft* + T. *-luķ*. Eşlik, zevcelik.
c.+ga 25b/12
- cümle** < Ar. *cumla*. Bütün, hep.
c. 1b/8, 20b/4, 33b/16, 36a/14, 41b/11, 41b/11, 54a/10, 69a/11, 81b/10, 82b/3, 92a/13, 121b/4, 123b/11, 124b/13, 126b/5, 132a/4
c.-i 50b/3, 124b/17
- çadır** < Far. *çādar*. Çadır: 7b/1; ~ **tik-** Çadır dikmek: 7a/14.
ç. 7a/14, 26a/2
ç.+ga 7b/1, 7b/2
ç.+ıga 8a/7, 89a/13
ç.+nı 7a/17
- çağır** Şarap, içki; ↔ **çaķır**.
ç. 25a/11, 96b/6, 131a/16
- çaķ-** Isırmak.
ç.-tı 33b/15
- çāker** < Far. *çākar*. Hizmetkâr, köle, kul.
ç. 15b/4, 15b/4, 16a/7, 17a/3, 17a/4
ç.-i 82a/14
ç.+i 62a/16, 83b/17
ç.+ler 16b/5

- ç.+larga 16b/5
 ç.+lerige 23b/14
 ç.+lerni 24a/15
çākerçilik < Far. *çākar* + T. *-çilik*.
 Hizmetkârlık, kölelik.
 ç.+ge 15b/1
 ç.+ını (çakerçiligini) 15a/9
çaķır Şarap, içki; ↔ **çağır**.
 ç. 25a/7
çal- Bir müzik aletini çalmak: 80b/7;
yirge ~ → **yir**.
 ç.-dı 100b/14
 ç.-dılar 80b/7
 ç.-ıp 113a/14
 ç.-ur 100b/8
çālāk < Far. *çālāk*. Çevik.
 ç. 96b/11
çaldur- Bir müzik aletini çaldırmak.
 ç.-dı 100b/6
 ç.-up 96a/14, 107a/4
çap- Kesmek: 113a/9; başını kesmek:
 57b/17; öldürmek: 56b/4; **at** ~ → **at**;
çerāğ ~ → **çerāğ**.
 ç.-duk 77b/12
 ç.-ıp 110a/15, 113a/9, 117b/1
 ç.-tı 56b/4, 78a/9, 79b/14, 113a/9,
 113b/10, 114a/4, 115a/9, 120a/13,
 131b/10
 ç.-tılar 53a/12, 57b/10, 57b/17, 87a/6,
 110a/5, 127b/6
çāre < Far. *çāra*. Çare, çözüm: 077a/4; ~
tap- Çare bulmak: 50a/1.
 ç. 50a/1, 70a/5, 77a/4, 88b/11
çarḡ < Far. *çarḡ*. ~-ı **felek** Çarkıfelek,
 talih, kader: 121a/9; ~ **ur-** Ortaya
 çıkmak: 113a/2.
 ç. 113a/2
 ç.-ı 121a/9
çarla- Çağırarak.
 ç.-dı 24b/8, 25a/11
 ç.-dılar 13b/6
 ç.-p 11a/7, 16a/6, 25a/6, 25b/17,
 50a/10, 50b/3, 59b/9, 64a/4, 65a/15,
 67b/17, 73a/11, 74b/5, 94b/7
çārsū < Far. *çārsū*. Çarşı.
 ç. 19b/9
 ç.+da 19b/9
çāşt < Far. *çāşt*. ~-ı **gāh** Kuşluk vakti:
 23a/17; **namāz-ı** ~ → **namāz**.
 ç. 56a/15
 ç.-ı 23a/17, 23b/2, 116b/4
çehār < Far. *çehār*. Dört.
 ç. 89b/5
çehārşenbe < Far. *çahārşanba*.
 Çarşamba, haftanın dördüncü günü.
 ç. 75a/16
çehāryār < Far. *çahāryār*. Dört Halife;
elķāb-ı ~ → **elķāb**
 ç. 54a/10, 54b/1, 98a/17
 ç.+lar 40a/2, 54a/14
 ç.+nıñ 132b/11
çehre < Far. *çahra*. Çehre, yüz.
 ç.+leridin 88a/12, 93b/7
 ç.+ñiz 26a/14

ç.+si 22a/16, 26a/12
 ç.+siga 70a/7
çenār < Far. *čanār*. Çınar, geniş yapraklı bir ağaç.
 ç. 133a/16
çend < Far. *çand*. Birkaç: 125b/8; ne kadar: 49a/13.
 ç. 49a/13, 125b/8
çendān < Far. *çandān*. Çok, pek çok: 73b/16; o kadar: 15b/6.
 ç. 15b/6, 22b/4, 73b/16
çep < Far. *çap*. Sol.
 ç. 82a/12, 92b/11, 117b/16, 123a/12, 124a/3, 125b/5
 ç.+ge 108a/15
çerāğ < Far. *çarāğ*. Işık: 89b/4; ~ **çap**- Işık hızıyla koşmak, şimşek gibi koşmak: 77b/12.
 ç. 77b/12
 ç.+ı 89b/4
çerā ki < Far. *çarā ki*. Çünkü.
 ç. 98b/14
çeşm < Far. *çaşm*. ~-i **giryān** Ağlayan göz.
 ç.-i 112a/13
çevrül-. ~-üp **yöri-** Dönüp durmak.
 ç.-üp 94b/11
çığ- Çıkmak; ↔ **çık-**.
 ç.-ar 123a/10
çık- Çıkmak: 11a/10; **ğarīvī** ~ → **ğarīvī**; **ilgeri** ~ → **ilgeri**; **i'tikāf** ~ → **i'tikāf**; **miyānesi** ~ → **miyāne**;

muḥālif ~ → **muḥālif**; **utru** ~ → **utru**; **pīšvāz** ~ → **pīšvāz**; **üstga** ~ → **üst**; ↔ **çığ-**.
 ç.-adur 89b/9
 ç.-ar 15a/13, 109b/12
 ç.-ar+sin 115a/3
 ç.-arda 55b/17, 69a/17, 70a/1
 ç.-arlar 31b/9, 31b/14
 ç.-gan 3b/6
 ç.-gay 16b/13
 ç.-gusıdur 132a/9
 ç.-iñ 27a/6, 74a/17
 ç.-ip 4a/7, 4a/9, 5a/15, 10b/1, 11a/10, 12a/1, 16a/6, 16b/17, 23a/9, 25b/6, 28b/3, 29b/13, 29b/14, 29b/16, 46a/3, 49b/11, 51b/6, 51b/12, 51b/12, 55b/14, 58a/12, 59a/7, 61b/4, 63a/7, 65a/13, 66a/9, 68a/8, 87a/4, 89a/10, 91a/17, 97b/16, 98a/15, 105a/8, 113a/13, 126a/15, 126b/7, 128b/16
 ç.-madı 113a/15, 133b/3, 133b/5
 ç.-madılar 33b/2, 33b/3, 33b/7, 48b/16
 ç.-mañ 48b/15
 ç.-mas 10b/7, 35b/10, 35b/11, 46b/8, 96b/2, 124a/10
 ç.-masunlar 48a/1
 ç.-maydurlar 33b/4
 ç.-mış 4a/11, 16b/13
 ç.-tı 5b/2, 11b/8, 22a/2, 22b/13, 34b/6, 42b/17, 48a/16, 48a/17, 48b/4, 51b/11, 62b/2, 64b/8, 78a/1, 83a/3,

- 89b/15, 96b/5, 98a/9, 98b/2, 98b/4,
101b/3, 104b/6, 104b/9, 106a/1,
106a/2, 108b/16, 121b/2, 121b/6,
122b/16, 129a/2, 129a/16, 131a/10,
131b/7, 131b/7, 133b/4
ç.-tılar 19b/9, 32a/11, 33b/2, 41a/6,
81a/2, 85a/5, 96a/16, 108b/8,
116a/8, 127b/7, 128a/2
- çıkār-** Çıkarmak: 12a/6; **ḥākīm daruġa** ~
→ **ḥākīm**; **‘uhdesidin** ~ → **‘uhde**.
ç.-dı 12a/2, 12a/6, 70a/6, 105a/10
ç.-dılar 12a/4, 20a/13, 26b/11, 29b/11,
48b/17, 49b/5, 69a/8, 99b/6, 108b/9
ç.-gıl 26b/10, 46b/17
ç.-ıp 10b/16, 12b/3, 20a/12, 20a/15,
22a/6, 35a/3, 48a/7, 94b/10, 99a/8,
130b/5, 130b/9, 132a/12
ç.-may 57b/4
- çıyan** Çıyan, akrep.
ç. 33b/15
- çik-** **cān** ~ → **cān**.
ç.-ıp 124b/8
- çiray** < Moğ. Yüz.
ç.+ı 24a/13
ç.+ım 133b/7
ç.+ıñ 28a/9
ç.+ıñız 24a/14
ç.+ları 12a/14, 65b/9
- çirig** Asker: 43b/12; ordu: 50a/15; ~ **tart-**
Asker toplamak: 50b/9.
ç. 43b/12, 50a/15, 50b/9, 50b/10,
50b/11, 50b/13, 51a/15, 52a/7,
- 52a/8, 53a/12, 69b/5, 70b/15, 71a/5,
73a/7, 73a/8, 73a/16, 74b/17, 76a/6,
82a/11, 94b/13
ç.+i 38a/4, 52b/13, 70b/14, 71a/12,
71a/14, 71b/7, 75a/2, 75a/4, 75a/6,
75a/8, 75a/11, 82a/8, 86a/17
ç.+idin 52a/15, 52b/14, 85b/5
ç.+iga 85b/15
ç.+ige 50b/15, 53a/5
ç.+im 76a/14
ç.+ini 42a/11, 53a/11
ç.+iniñ 40a/10
ç.+leridin 82a/13
ç.+ni 52b/8, 73a/14
- çiyek** Gömlek yakasını birleştirmekte
kullanılan bağ.
ç.+i 32a/15, 32b/7
- çoġan** Zırh.
ç. 16a/8
- çöl** Çöl.
ç. 4a/8
ç.+din 94a/12
ç.+ge 94a/11
- çūbdaste** < Far. *çūbdasta*. Değnek,
baston.
ç. 53b/6, 53b/8, 53b/11
- çūbe** < Far. *çūba*. Çubuk, değnek.
ç. 105b/12, 105b/14, 113a/3, 125b/10
ç.-i
- çuġur** Çukur.
ç. 69a/15
- çulġa-** Örtmek.

- ç.-gıl 26a/15
- çülük**- Perişan olmak.
- ç.-ür+miz 11a/12
- çümeli** Karınca.
- ç.+ge 129b/12
- çün** < Far. *çün*. Çünkü, -dığı için.
- ç. 7a/2, 8b/4, 12a/16, 30b/9, 36a/11, 41b/16, 78a/1, 108b/10, 109b/5, 110a/13, 111b/10, 112a/6, 112a/12, 133b/14
- çünki** < Far. *çün ki*. Çünkü.
- ç. 39a/4, 134a/7, 134a/10
- da** De Bağlaç; ↔ **de**.
- d. 114b/13
- dād** < Far. *dād*. ~ **bir**- İzin vermek: 93b/17; haksızlık yapmamak: 132a/4; ~ **kıl**- Şikayet etmek: 42a/16; ~ **kötür**- Adaleti yerine getirmek: 124b/12; ‘**adl u** ~ → ‘**adl**.
- d. 42a/12, 42a/16, 93b/17, 124b/12, 132a/4
- dādek** < Far. *dādak*. Hizmetçi, carie.
- d.+ge 24b/4, 25b/10
- d.+ni 34a/5
- dādeklik** < Far. *dādak* + *T. -lik*. Cariyelik, hizmetçilik.
- d.+ge 24b/14
- dāğ** < Far. *dāğ*. ~ **sal**- Dağlamak: 99b/13; ~-ı **hasretğa koy**- Hasret ateşine düşürmek: 107a/7; ~-ı **la‘net** Lanet mührü: 85b/4.
- d. 99b/13
- d.-ı 85b/4, 107a/7
- dahl** < Ar. *daḥl*. ~ **kıl**- Karışmak, müdahale etmek.
- d. 60b/5, 131a/16
- dā’ire** < Ar. *dā’ira*. Belli sınır, ölçü.
- d.+sidin 22a/2, 22b/13
- dal** Dal, ağaçın gövdesindeki parça.
- d. 83b/11
- dāl** < Ar. *dāll*. Yol gösteren
- d. 83b/11
- dāmād** < Far. *dāmād*. Damat.
- d.-ı 112a/17
- dānā** < Far. *dānā*. Bilgin.
- d. 9b/14
- dāne** < Far. *dāna*. Tane.
- d. 31a/15
- dānişmend** < Far. *dānişmand*. Bilgin.
- d. 16a/3
- d.+ler 133a/4
- dār** < Far. *dār*. Darağacı: 122b/11; ~ **kıl**- Darağacını hazırlamak: 122a/10.
- d. 122a/10
- d.+da 122b/11
- d.+ga 122a/11, 122b/6
- dārū** < Far. *dārū*. ~ **kıl**- İlaç yapmak.
- d. 33b/17
- daruğa** < Moğ. *daruğa*. **hākim** ~ **koy** → **hākim**; **hākim** ~ **çıkır**- → **hākim**.
- d. 69a/7
- d.+lar 69a/8
- da‘vā** < Ar. *da‘vā*. Dava, mesele: 24a/10; ~ **kıl**- Dava gütmek: 106b/11; ~-yı

- hüdāylik** **kıl-** Tanrılık davası
gütmek: 22a/2; **hüdālik** **~-sı kıl-**
Tanrılık davası gütmek: 22b/14;
d. 106b/11, 115b/16
d.-yı 22a/2, 106b/14
d.+sı 22b/14, 24a/10
- de** Bağlaç.
d. 63b/1, 71b/7
- dede** Dede.
d.+mni 57a/16, 57a/17, 57b/2, 57b/5
- def** < Far. *daf*. Tef, zilli bir çalgı aleti.
d. 96a/14
- defn** < Ar. *dafn*. **~ kıl-** Defnetmek; **~ kılmaqlıg** Defnetme: 56b/16.
d. 36b/17, 37a/6, 37b/9, 43b/6, 49b/13, 56b/16, 68b/16, 80a/9, 83b/6, 84a/4, 84b/10, 84b/17, 86a/1, 88a/9
- dek** Kadar, değin.
d. 133b/7
- delālet** < Ar. *dalālat*. **~ kıl-** Yol göstermek, anlatmak: 27a/7; **~ kılış-** Birlikte yol göstermek, birlikte anlatmak: 114a/7.
d. 27a/7, 27a/9, 38b/4, 114a/7
- dellālik** < Ar. *dallāl* + T. *-lık*. **~ kıl-** Laf taşımak.
d. 62a/6
- delil** < Ar. *dalīl*. Delil, kanıt.
d. 50b/7
d.+ler 134a/15
- dem** < Far. *dam*. Zaman, an: 112a/3; **~ ur-** : Karışmak: 52a/12; bahsetmek: 84a/11.
d. 52a/12, 84a/11, 100b/12, 101a/2, 107a/4, 112a/3, 114b/3, 124b/11, 125a/15, 127b/14
d.+çe 2a/13
d.+de 83b/12, 84a/2, 90b/3, 99b/6, 101a/3, 101b/1, 102b/2, 111b/3, 112b/14, 113a/10, 114b/15, 116a/10, 117b/5, 118a/6, 119b/6, 122b/16, 123b/16, 124b/17, 125a/4, 125a/17, 125b/7, 126b/16, 129a/11, 133a/2
d.+din 114a/15
d.+ga 99b/12
d.+gaça 79b/10, 119a/6
d.+ge 43b/17
- der** < Far. *dar*. **~-i hayber** Hayber kapısı.
d.-i 112b/2
- derc** < Ar. *darc*. **~ kıl-** Bir araya getirmek.
d. 72b/15
- dere** < Far. *dard*. Hastalık: 130a/10; ağrı, sızı, sancı: 9a/13; eziyet, işkence: 122b/12; **~ kıl-** Ağrıtmak: 129b/7.
d. 9a/13, 99a/12, 129b/7, 130a/10
d.+i 129b/6, 129b/6
d.+ni 122b/12
- derece** < Ar. *daraca*. Derece, mertebesi: 130b/13; **~ tap-** Derece almak: 132b/15.
d. 132b/15
d.+sini 130b/13

dergāh < Far. *dargāh*. **şīr-i** ~ → **şīr**.

d.+dur 112b/1

dergāzab < Far. *dargāzab*. Öfke: 84b/6; ~

bol- Öfkelenmek: 48b/4.

d. 48b/4, 84b/6, 99a/16, 101a/15,
104a/11, 116b/12, 119b/3, 28a/17

derhāl < Far. *dar-* + Ar. *hāl*. Derhal,
hemen.

d. 31b/11, 60b/7, 60b/7, 92a/6

derh̄ast < Far. *darh̄ast*. ~ **bol**- Razi
olmak, ikna olmak.

d. 37a/8

derkār < Far. *dar-kār*. İşte, işin içinde
olan: 84a/10; ~ **bol**- İşe yaramak,
gerekli olmak: 108b/10; ~ **kıl**-
Kullanmak: 54b/15; **bizge ne** ~ →
biz.

d. 54b/15, 81a/8, 84a/10, 108b/10

dermān < Far. *darmān*. Çare: 78b/2; güç:
101b/14.

d. 78b/2

d.+ı 101b/14, 114a/7

d.+ıñız 114b/2

derpīş < Far. *darpīş*. Ön, önde.

d. 29a/5

derrenc < Far. *darranc*. ~ **bol**- Darılmak,
gücenmek.

d. 61b/14

derrüz < Far. *darrüz*. ~-ı **maḥşer** Kıyamet
gününde.

d.-ı 82b/4

dervāze < Far. *darvāza*. Şehir kapısı.

d.-i 109b/3

d.+de 10a/9, 96b/13

d.+din 17a/12, 19b/9

d.+ge 16b/17

d.+lerga 109a/3

d.+lerini 75a/6, 76a/4

d.+ni 108b/8, 108b/8

d.+side 32b/3

d.+sige 74b/14

dervilāyet < Far. *dar-* + Ar. *vilāyet*.
Vilayetinde.

d.-i 134b/4

dervīş < Far. *darvīş*. Yoksul.

d.+im+sin 13b/9

deryā < Far. *daryā*. Deniz: 22b/8; nehir:
76b/6.

d. 22b/8, 22b/9, 22b/10, 83b/1, 90b/16

d.-yı 41a/10

d.+dağı 17a/13, 32b/15

d.+dagi 92a/10

d.+dın 94a/11

d.+ga 59a/3, 94a/9, 94a/12

d.+nı 119b/10

d.+sı 75a/12, 92a/7

d.+sığa 76b/6

dest < Far. *dast*. ~ **bir**- El vermek, yardım
etmek: 84a/10; **bend-i** ~ → **bend**.

d. 84a/10

d.+idin 113b/11

destār < Far. *dastār*. Sarık.

d. 72a/17

d.+ını 97a/7

- d.+larını 40b/13, 53a/1
- destūr** < Far. *dastūr*. ~ **al-** İzin almak:
105b/3; ~ **bir-** İzin vermek: 7b/11.
d. 7b/11, 7b/16, 8a/8, 9a/12, 11b/15,
105b/3
- deşt** < Far. *daşt*. Ova.
d.-i 32b/5, 33a/2, 67a/2, 75a/11,
75a/14, 75b/14, 88a/7, 88a/14,
92a/8, 94a/7, 96a/11, 99a/17, 99b/7,
102b/15, 103a/6, 104a/5, 115a/2,
116b/14, 120b/16, 130a/4
d.+ide 101b/8, 116a/3
- devā** < Far. *davā*. ~ **ķıl-** Çare bulmak.
d. 130a/9, 130a/15
- devām** < Ar. *davām*. Sürekli, devamlı.
d. 64b/10
- devlet** < Ar. *davlat*. Devlet: 69a/11; talih,
şans: 27b/17.
d. 11a/13, 27b/17
d.+ni 69a/11
- devletlig** < Ar. *davlat* + T. *-lig*. Mübarek,
kutlu.
d. 14a/1
- devr** < Ar. *davr*. Devir.
d. 83b/13
- dıhye** < Ar. *dıhya*. Özel isim.
d. 30a/11, 30a/16
d.+ni 30b/1
- dıhye-i kelbī** < Ar. *dıhya-i kalbī*. Özel
isim.
d. 30a/10, 30a/10, 30a/12, 30b/4,
30b/5, 30b/8, 30b/9
- dımaşķ** < Ar. *dimaşķ*. Özel isim.
d. 127a/12, 130b/4
d.+ga 127a/8, 127a/10, 127a/11,
127a/14, 129a/12
d.+gaça 99b/17
d.+nı 100a/4, 127a/4, 127a/7, 127a/12,
127b/3, 128a/4, 128a/16, 128b/5,
128b/13, 129a/12
- dıraht** < Far. *dıraht*. Ağaç.
d. 59a/6
d.+ga 133a/14
d.+ge 59a/8, 59a/10
d.+ı 133b/14
d.+ıdın 133b/2
d.+ıga 133a/12, 133b/11
d.+lar 133a/15, 133a/16, 133a/17
d.+lardın 133b/4, 133b/8
d.+large 133b/1
d.+nı 59a/10
- di-** Demek, söylemek: 2b/1; **selām** ~ →
selām.
d.-di 2b/1, 2b/5, 2b/8, 2b/11, 3a/2, 3a/6,
4a/14, 4b/5, 4b/6, 5a/1, 5a/2, 5a/6,
5b/10, 7b/7, 8a/8, 8a/13, 8b/9,
8b/13, 9a/1, 9a/2, 9a/4, 9a/10,
10a/11, 10a/15, 10a/17, 10b/1,
10b/3, 10b/5, 10b/13, 11b/14,
11b/16, 12b/1, 12b/5, 12b/15,
12b/17, 13a/10, 13b/1, 13b/3, 13b/5,
13b/7, 13b/8, 13b/9, 13b/11, 13b/12,
14a/5, 14a/9, 14a/10, 14a/11,
15a/10, 15b/5, 15b/7, 15b/8, 15b/9,

16a/5, 16a/13, 16b/4, 17b/17, 18b/1,
 18b/6, 18b/7, 18b/10, 19a/8, 19b/12,
 19b/12, 19b/14, 19b/16, 20a/4,
 20b/11, 21a/17, 22a/11, 22a/12,
 22a/14, 22a/15, 22b/2, 22b/4, 23b/6,
 24a/2, 24a/9, 24a/11, 24a/16,
 24a/17, 24b/5, 24b/7, 25a/4, 25a/14,
 25b/2, 25b/3, 25b/4, 25b/6, 25b/7,
 25b/14, 26a/6, 26a/7, 27b/7, 27b/8,
 27b/11, 27b/12, 27b/15, 27b/17,
 28b/4, 28b/5, 28b/6, 28b/10, 28b/10,
 28b/11, 28b/11, 28b/13, 28b/14,
 28b/14, 28b/15, 28b/16, 28b/17,
 28b/17, 29a/4, 29a/11, 30a/2,
 31a/11, 31a/15, 32b/7, 33b/1, 34a/3,
 34a/3, 34a/4, 34b/6, 35a/9, 35b/11,
 38a/14, 38a/16, 39b/3, 39b/17,
 40a/6, 40a/9, 40a/13, 40a/17, 40b/2,
 40b/10, 40b/12, 41a/5, 42a/17,
 42b/8, 42b/14, 44a/5, 44a/15,
 44a/17, 44b/4, 44b/5, 45a/3, 45a/6,
 45a/7, 47b/8, 47b/10, 49b/13, 50a/1,
 50a/12, 50b/14, 52a/3, 52b/11,
 53b/3, 53b/13, 54b/4, 54b/12,
 55a/10, 55a/14, 55a/15, 55b/5,
 55b/6, 55b/9, 55b/13, 57a/9, 59a/4,
 59b/14, 61a/4, 61b/1, 61b/6, 62a/9,
 62a/10, 62a/12, 62a/16, 62b/8,
 63a/15, 63a/17, 63b/5, 63b/8, 63b/8,
 63b/9, 63b/12, 64a/7, 64b/10,
 64b/14, 64b/15, 65a/9, 65b/3,
 67b/17, 68a/12, 68b/1, 68b/9, 69a/4,

69b/17, 70a/3, 70a/12, 70b/6,
 70b/11, 72a/9, 72a/10, 72a/11,
 72b/10, 72b/12, 72b/14, 73a/5,
 75a/14, 75b/17, 76a/15, 76b/2,
 77a/3, 77a/14, 77a/16, 77b/1, 77b/5,
 77b/14, 78a/15, 78b/13, 78b/14,
 82b/10, 83a/5, 84a/17, 84b/5, 85a/8,
 86b/13, 86b/14, 90a/3, 90a/5,
 90a/10, 90b/5, 91a/12, 91b/16,
 91b/17, 93a/2, 93a/4, 93a/11,
 93b/14, 94a/16, 94b/9, 95b/15,
 96a/2, 97a/1, 97a/15, 97b/2, 97b/9,
 99a/12, 99a/15, 99a/16, 99b/9,
 100b/9, 101a/5, 101b/1, 101b/12,
 101b/12, 101b/14, 104a/13, 104a/16,
 105b/4, 105b/6, 105b/11, 106a/14,
 106b/1, 106b/4, 106b/15, 107b/10,
 108a/6, 108a/7, 108a/12, 108a/13,
 109a/3, 111a/17, 111b/3, 111b/5,
 112a/6, 112b/4, 113a/1, 113b/9,
 114b/6, 114b/13, 114b/15, 115a/4,
 115a/14, 115b/1, 116a/1, 116b/10,
 117a/6, 118a/4, 120b/6, 121a/1,
 121a/7, 124b/16, 125a/3, 125a/7,
 125a/11, 125b/2, 129a/15, 129b/4,
 130b/8, 130b/13, 131b/4, 131b/6,
 133a/15, 133b/8, 28a/7, 28a/9,
 28a/9, 28a/10, 28a/12, 28a/14,
 28a/15, 28a/15

d.-diler 2a/15, 5a/16, 5a/17, 5b/1,
 5b/11, 5b/15, 6a/2, 6b/15, 11a/4,
 11a/12, 11a/15, 11b/15, 11b/17,

12a/7, 12a/17, 13b/16, 14a/11,
 14a/12, 15a/1, 15a/4, 15a/5, 15a/16,
 16b/15, 19a/14, 19b/2, 19b/14,
 19b/15, 21b/7, 23a/12, 23b/7,
 24b/13, 26a/1, 26a/16, 26a/17,
 26b/6, 26b/12, 26b/14, 26b/15,
 26b/17, 27a/3, 29a/12, 29b/9,
 29b/14, 29b/17, 30a/5, 30b/11,
 30b/16, 31a/2, 31a/9, 31b/3, 31b/10,
 31b/15, 32b/12, 32b/8, 33a/1, 33a/2,
 34a/5, 34a/10, 34b/12, 35a/4, 36b/7,
 36b/13, 36b/14, 37a/14, 38a/10,
 39a/1, 41a/13, 42b/1, 42b/7, 43a/4,
 43a/9, 43a/10, 44a/4, 44a/12,
 44a/13, 44a/16, 44b/2, 45a/2,
 45a/16, 46b/3, 47a/6, 47b/6, 47b/11,
 47b/12, 47b/15, 47b/15, 47b/17,
 48a/2, 48b/12, 49a/9, 49a/13,
 49a/16, 49a/16, 49b/14, 49b/16,
 50a/3, 51a/1, 51a/8, 53a/17, 54a/1,
 54a/2, 54b/1, 54b/15, 55a/9, 56a/14,
 57b/6, 57b/10, 57b/12, 57b/16,
 58a/2, 58a/10, 59b/6, 59b/8, 60b/2,
 60b/5, 62b/8, 62b/12, 63a/13,
 63a/14, 65b/2, 65b/7, 66a/5, 66b/5,
 66b/15, 67a/12, 67a/15, 67b/5,
 67b/7, 67b/14, 71a/2, 71a/12, 74a/6,
 74a/8, 76a/12, 76a/17, 76b/15,
 78b/1, 78b/2, 78b/17, 79a/10, 79b/2,
 80b/9, 82a/4, 86a/7, 87a/17, 87b/9,
 89a/8, 90a/15, 91a/8, 91a/14, 91b/1,
 91b/3, 91b/6, 91b/8, 91b/15, 92a/2,
 93b/6, 93b/15, 94a/1, 100b/14,
 104a/4, 105b/8, 108a/3, 108b/2,
 109b/16, 110b/15, 111a/4, 111a/9,
 115b/15, 119b/13, 119b/15, 123a/3,
 123b/15, 126a/17, 127b/5, 128b/2,
 134a/7
 d.-dim 21b/10, 66a/3, 72b/11, 72b/16,
 78a/7, 94a/17
 d.-gen 3b/11, 51b/8, 51b/13, 62a/1
 d.-genim 101b/10
 d.-gey 5b/16, 8b/4
 d.-gey+sin 5a/6
 d.-geyler 29b/10
 d.-gil 5a/4, 69a/17, 69b/2, 28a/16,
 28a/17
 d.-mek 5a/9
 d.-meseñ 72a/5
 d.-ñ 44b/12
 d.-p 2b/4, 2b/9, 2b/13, 3a/3, 3a/8, 3b/5,
 3b/5, 3b/11, 4a/2, 4a/9, 4a/13, 4a/16,
 5a/10, 5a/11, 5a/14, 5b/3, 6a/7,
 6a/10, 6b/5, 6b/6, 7a/13, 7a/16, 7b/1,
 7b/5, 7b/6, 7b/9, 7b/12, 7b/16,
 7b/16, 8a/1, 8a/1, 8a/3, 8a/7, 8b/3,
 8b/4, 8b/16, 8b/17, 9a/4, 9a/7, 9a/11,
 9a/12, 9b/1, 9b/6, 9b/8, 10a/9,
 10a/10, 10b/4, 11a/17, 11b/11,
 12a/8, 12b/11, 12b/12, 13a/8, 13b/2,
 15a/15, 15b/11, 16a/1, 16a/7,
 16a/12, 16b/2, 17a/4, 17a/8, 17a/10,
 17a/15, 17b/14, 18a/2, 18a/6,
 18a/14, 18a/15, 18a/16, 18b/4,

18b/5, 18b/13, 18b/17, 19a/4, 19a/6,
 19b/7, 20a/7, 20a/10, 20a/13,
 20b/10, 20b/16, 21a/5, 21a/6,
 21a/12, 21a/14, 21b/3, 21b/5, 21b/6,
 22a/8, 22a/8, 22a/10, 22a/15, 22b/9,
 22b/15, 23a/2, 23a/6, 23a/7, 23a/8,
 23b/13, 23b/15, 23b/17, 24a/4,
 24a/5, 24a/6, 24a/12, 24a/17,
 24b/17, 25a/2, 25a/6, 25a/9, 25b/5,
 25b/9, 26a/4, 26b/5, 26b/7, 26b/10,
 27a/4, 27b/9, 29a/1, 29a/16, 29b/5,
 29b/6, 31a/4, 32a/7, 33a/14, 33a/16,
 33b/4, 33b/6, 33b/10, 33b/12,
 34a/15, 34b/4, 34b/8, 34b/9, 35a/11,
 35a/16, 35b/6, 35b/14, 36a/3,
 36a/11, 36b/3, 36b/6, 37a/2, 37a/4,
 37a/6, 37a/10, 37b/6, 37b/15, 38a/4,
 38a/12, 38b/11, 39b/1, 39b/5,
 41a/16, 41b/16, 42b/4, 42b/15,
 43a/2, 43a/5, 43a/14, 43a/15, 43b/1,
 43b/5, 44a/10, 44b/7, 44b/14,
 45a/12, 45a/17, 45b/3, 45b/9,
 45b/17, 46a/10, 46b/2, 46b/7,
 46b/17, 47a/2, 47a/3, 47a/7, 47a/14,
 48a/10, 48a/15, 48b/4, 48b/6,
 48b/15, 49a/1, 49a/6, 49b/3, 49b/7,
 50a/10, 50a/14, 50b/4, 50b/5, 50b/6,
 50b/9, 50b/13, 51b/2, 51b/9, 51b/12,
 51b/15, 51b/16, 52a/9, 52a/12,
 52a/17, 52b/4, 52b/4, 52b/9, 53a/5,
 53a/15, 53a/16, 53b/4, 53b/10,
 53b/11, 54b/12, 54b/13, 55a/5,

55a/14, 55a/15, 55b/10, 55b/16,
 56a/2, 56a/4, 56a/8, 56a/12, 56a/15,
 56b/1, 56b/1, 56b/3, 56b/7, 57a/2,
 57a/3, 57a/6, 57a/8, 57b/1, 57b/14,
 58a/5, 58a/7, 58b/7, 60a/2, 60a/3,
 60b/14, 60b/14, 61b/1, 61b/4, 61b/5,
 61b/13, 62a/1, 62a/4, 62a/5, 62b/2,
 63b/11, 63b/12, 64a/1, 64a/13,
 64a/15, 64b/1, 64b/8, 65a/4, 65b/14,
 65b/17, 66a/6, 66a/17, 66b/5,
 66b/14, 67a/4, 67b/2, 68a/15, 68b/3,
 68b/12, 68b/14, 69a/2, 69a/6, 69b/1,
 69b/7, 70a/5, 70a/16, 70b/16,
 70b/17, 71a/5, 71a/10, 71b/2, 72a/7,
 72a/7, 72a/14, 72a/16, 72b/17,
 73a/8, 73a/8, 73a/16, 73b/1, 74a/8,
 74b/1, 74b/5, 74b/6, 74b/15, 75a/13,
 75b/13, 75b/17, 76a/6, 76a/10,
 76b/4, 76b/16, 77b/5, 78a/8, 78b/9,
 79a/4, 79a/11, 79a/17, 79b/13,
 80b/5, 81a/8, 81a/12, 82b/8, 83a/10,
 83a/15, 83b/2, 84a/2, 84a/7, 84a/16,
 85a/7, 85a/9, 85b/8, 85b/15, 86b/1,
 86b/10, 86b/10, 87a/16, 87b/3,
 87b/5, 88a/5, 88b/12, 89a/1, 89a/9,
 89a/16, 89b/12, 90a/6, 90b/1, 90b/7,
 90b/12, 91a/1, 91a/10, 91a/11,
 91b/4, 91b/5, 92a/15, 92b/12,
 93a/12, 93b/3, 93b/17, 94a/3,
 94b/17, 95a/1, 95a/9, 95a/13,
 95b/10, 96a/3, 96a/15, 96b/16,
 97a/12, 97b/1, 97b/11, 97b/14,

- 97b/16, 98a/2, 98a/3, 98a/8, 99b/11, 99b/12, 99b/15, 99b/16, 100a/10, 101a/1, 101a/17, 103a/5, 103a/8, 103b/9, 104b/5, 106b/11, 106b/16, 107a/4, 107a/9, 109a/12, 110a/4, 110a/9, 111a/6, 112b/11, 113a/16, 114b/1, 114b/9, 114b/10, 115a/4, 115b/3, 115b/16, 116a/15, 116a/15, 116b/15, 118a/6, 118a/15, 118b/8, 118b/12, 120b/9, 120b/10, 120b/11, 120b/12, 122a/9, 122a/10, 122b/5, 122b/11, 125b/13, 128a/10, 130b/9, 131a/3, 131a/8, 131a/9, 131a/11, 131a/16, 131b/3, 131b/4, 132b/15, 133a/9, 133b/1, 133b/10, 134a/5, 134a/16, 28a/5, 85b/5
- d.-pdür 82b/15, 107b/3
- d.-r 2a/8, 7a/7, 7a/12, 9b/15, 12b/9, 17a/16, 30a/10, 47a/10, 62b/3, 84b/1, 96b/1, 96b/9, 100b/3, 101a/10, 102b/8, 105a/16, 120a/8, 127a/15, 128a/15
- d.-r+sin 18b/8, 104b/5, 112a/16
- d.-r+sizler 34b/15, 44a/15, 44a/17, 53b/4, 123a/1
- d.-rlr 22a/3, 22a/5, 44b/9, 79a/7, 79b/5, 82b/15
- d.-se 16a/15, 16a/15, 25a/9, 25b/13, 25b/13
- d.-seler 76a/11, 77a/2, 80b/5
- d.-sem 13b/2, 43a/12, 43a/13
- d.-señler 50a/2
- dīdār** < Far. *dīdār*. Yüz, çehre: 36b/1; güzel yüzlü: 65b/12.
- d. 65b/12, 65b/12
- d.+ige 36b/1, 36b/2
- dīde** < Far. *dīda*. Göz: 12b/17; **nūr-ı** ~ → **nūr**.
- d. 65b/1
- d.-i 41a/1, 53b/4
- d.+m 12b/17, 95b/6
- d.+side 1b/5
- dig** Gibi.
- d. 18b/8, 24b/12, 27b/2, 31a/4, 32b/6, 36a/17, 40b/15, 40b/15, 40b/16, 41a/8, 54b/12, 59b/4, 60a/13, 70b/2, 70b/6, 80a/1, 84a/6, 86a/3, 88a/2, 88b/5, 91a/3, 91b/5, 91b/10, 94b/10, 94b/16, 95a/1, 98b/10, 99a/11, 99a/14, 105a/9, 108b/9, 110a/11, 111b/9, 112a/10, 112b/12, 112b/17, 114a/2, 117b/11, 120a/1, 120a/2, 120a/12, 123b/5, 123b/7, 124a/9, 124b/5, 126a/8, 127a/13, 129b/13, 130a/4, 130b/1, 130b/1, 130b/2, 130b/2, 130b/2, 130b/3, 131a/1, 133b/14, 134a/14
- diğer** < Far. *dīgar*. Başka, diğer: 101a/1; **namāz-ı** ~ → **namāz**.
- d. 65b/5, 65b/5, 94b/13, 101a/1
- dil** < Far. *dil*. ~-i **teng bol-** Canı sıkılmak: 114b/6; **becān u** ~ → **becān**; **besıdķ-ı** ~ → **besıdķ**; **cān u** ~ → **cān**.

- d. 10b/11, 15a/4, 23b/15, 24b/7, 119a/17, 132b/13
 d.-i 114b/6
 d.+im 24a/17, 106a/16
 d.+leri 112a/13
- dilbend** < Far. *dilband*. Gönül bağlayan.
 d.+im 65b/1
- dimāğ** < Ar. *dimāğ*. Dimağ, zihin.
 d.+ı 89b/6
- dīn** < Ar. *dīn*. Din.
 d. 96a/8, 96a/8
 d.+din 49a/12
 d.+ga 30a/5, 39b/14, 98b/13
 d.+i 130a/12
 d.+iga 28a/14, 28a/14
 d.+ige 16b/15
 d.+imiz 96a/7
 d.+imizni 20a/3
 d.+ini 20a/4, 27b/3
 d.+leri 130a/6
 d.+ni 122a/15
- dinār** < Ar. *dinār*. Dinar, altın liranın
 dördte biri değerinde olan eski para.
 d. 54b/10, 54b/11
- dir-** Demek, söylemek.
 d.-ür 51b/4, 54b/1, 55a/13, 76a/8
 d.-ür+min 99b/5
 d.-ürler 74a/17
- diriğ** < Far. *diriğ*. Eyvah!, yazık!, vah
 vah!
 d. 103a/6, 104a/3, 106b/8, 121b/9, 122a/15
- dīv** < Far. *dīv*. Cin.
 d. 26b/4, 94a/4, 94a/8, 94a/10, 94a/13
- dīvāne** < Far. *dīvāna*. Deli, çılgın: 18b/6;
 ~ **bol-** Delirmek, deli olmak:
 131b/6.
 d. 18b/6, 104a/14, 131b/6
- dīvār** < Far. *dīvār*. Duvar.
 d. 127b/9
 d.+da 128b/12
- diyār** < Ar. *diyār*. Diyar, memleket, ülke.
 d.+ımdın 55a/2
- dōst** < Far. *dōst*. Dost, yakın ve sevilen
 arkadaş: 71b/9; ~ **tut-** Dost olarak
 görmek, dost tutmak: 107a/14.
 d. 71b/9, 94a/16, 98a/13, 103b/8,
 107a/14, 119a/15, 124b/6
 d.-ı 96b/1
 d.+dur+miz 104a/8
 d.+lar 118b/5
 d.+ları 71a/13, 71a/17, 72a/2, 109b/2,
 111a/14, 113a/10
 d.+larını 110a/7, 111b/12
 d.+um 20a/12, 32a/3
 d.+uñ 78b/16
- dōstān** < Far. *dōstān*. Dostlar.
 d.-ı 99b/6, 102a/16, 111b/17
- dōstdār** < Far. *dōstdār*. Dost, sevilen
 arkadaş.
 d.-ı 32b/16, 97a/2, 104a/1, 104a/17,
 124a/11
 d.+ını 109a/11
- dū** < Far. *dū*. İki.

- d. 113b/12
- du‘ā** < Ar. *du‘ā*. Dua, Allah’a yalvarma: 109a/13; ~ **fermānla**- Dua etmek: 58b/16; ~ **kıl**- Dua etmek; ~ **yād kıl**- Dua etmek: 76b/3; ~-yı **hayr kıl**- Hayır duası etmek: 112a/12.
- d. 5b/3, 17b/15, 18a/3, 39b/4, 58b/16, 60b/11, 76b/3, 82a/4, 92a/15, 92a/16, 92b/3, 97a/9, 99b/9, 109a/13, 112a/13, 124b/2, 132b/3, 134b/1
- d.-yı 112a/12, 114a/6, 123b/9
- d.+ga 109a/7
- d.+ları 18a/3
- d.+larını 79a/1, 82a/5, 82a/6
- d.+larının 5b/4, 92b/2
- d.+sının 5b/7
- dūçār** < Far. *dūçār*. ~ **kıl**- Rast getirtmek, uğratmak.
- d. 22b/11
- duhul** < Far. *duhul*. ~ **ur**- Davul çalmak: 23a/13; **bāng-ı** ~ → **bāng**.
- d. 23a/13, 96a/16
- düşenbih** < Far. *düşanbih*. Pazartesi.
- d. 9a/13, 9a/16, 9b/7
- dūzah** < Far. *dūzah*. Cehennem.
- d. 31a/2, 69b/15
- d.+dın 9b/8, 31a/3
- d.+ga 130b/4, 132a/16
- d.+larını 9b/8
- d.+nı 132b/8
- düldül** < Ar. *duldul*. Özel isim.
- d.+ni 41b/5, 41b/9, 53a/4
- dünyā** < Ar. *dunyā*. Dünya: 27a/12; ~-**dın bar**- Dünyadan göçmek: 13a/7; ~-**dın öt**- Dünyadan göçmek: 6b/9; ~ **üçün maḥāl tur**- Dünyaya kazık çakmak: 79a/8; ~ **yüzidegi** Yeryüzündeki: 133a/5.
- d. 27a/12, 58b/8, 63b/9, 71b/9, 71b/13, 72b/8, 76a/9, 76a/11, 76b/16, 76b/16, 77a/1, 77a/3, 77b/8, 79a/8, 80b/3, 84b/15, 91a/5, 133a/5, 133a/15
- d.+da 60b/5, 68a/11, 68a/17, 71b/10, 85a/13
- d.+dın 6b/9, 13a/7, 14a/13, 22b/11, 32b/12, 34b/10, 34b/17, 48a/5, 79a/2
- d.+ga 63b/11, 122a/15, 131a/3
- d.+nı 12a/3
- d.+nın 21b/4, 58b/14, 79a/7
- dünyālik** < Ar. *dunyā* + T. -lik. Dünyalık, mal, mülk, servet.
- d.+din 14b/15
- dürūd** < Far. *durūd*. ~ **yiber**- Methiye düzmek.
- d. 32a/2, 126a/5
- düşmen** < Far. *duşman*. Düşman: 54a/8; ~ **bol**- düşman olmak: 72b/9; ~ **tut**- Düşman tutmak, düşman olarak görmek: 131b/15.

- d. 54a/8, 67b/4, 71a/10, 72b/9, 77b/9, 81b/11, 83b/11, 89b/9, 119a/3, 131b/15
- d.-i 60a/8, 120b/11, 123b/1
- d.+i 101a/1
- d.+idür 99b/14
- d.+im 116a/14
- d.+iñ 121a/9
- d.+ler 57a/8, 65b/12, 68b/2, 80b/8, 86a/14, 87b/14, 91a/4, 101a/5
- d.+lerdin 110a/8
- d.+lerge 80b/17
- d.+leri 71b/10, 105b/7
- d.+leriñiz 45a/5
- d.+lerni 118b/9, 126b/11
- d.+ni 81a/7, 84a/9
- düşmenlik** < Far. *duşman* + T. -lik. ~ **kıl-**
Düşmanlık gütmek.
- d. 20b/14
- düşvār** < Far. *duşvār*. Zor, güç: 17a/8; ~
kıl- Zor gelmek: 39a/2.
- d. 17a/8, 39a/2, 63b/16
- ebā bekr** < Ar. *abā bakr*. Özel isim.
- e. 33b/8
- ebā bekr şiddīk** < Ar. *abā bakr şiddīk*.
Özel isim.
- e. 17b/1, 27a/15, 33b/6, 35a/2, 36a/14, 36b/3, 36b/17, 37a/10, 37a/16, 37b/3, 37b/8, 43b/7, 44a/1, 44a/8, 46a/7, 46a/14, 47b/1, 48a/4, 88a/14, 93b/9, 130b/11
- e.+dın 43b/9
- e.+ga 19a/3, 19a/8, 34b/4, 34b/10, 44b/1, 47b/17
- e.+nı 19a/2, 33b/5, 34a/17, 37b/9, 42a/14, 47b/16, 69b/4
- e.+niñ 43b/5, 47a/12
- ebīhā** < Ar. *abīhā*. Özel isim.
- e. 63a/4
- ebr** < Far. *abr*. Bulut.
- e.-i 8b/4, 12a/16, 36a/11, 41b/16, 78a/1
- ebrişum** < Far. *abrişum*: Dikiş: 42b/14;
ipek iplik: 129b/8.
- e. 42b/14, 42b/16; i. 129b/8
- ebter** < Ar. *abtar*. Kötü, hayırsız, yaramaz.
- e. 82a/15, 85b/2
- ebū bekr şiddīk** < Ar. *abū bakr şiddīk*.
Özel isim.
- e. 18b/6
- ebū ca'fer** < Ar. *abū ca'far*. Özel isim.
- e. 6b/17
- ebū cehl** < Ar. *abū cahī*. Özel isim.
- e. 17b/8, 18b/2, 18b/5, 20b/1, 20b/10, 20b/14, 23b/7, 27a/13, 27b/1, 27b/8, 27b/11, 29a/14
- e.-i 23b/3, 23b/5, 27b/15
- e.+ga 20a/17, 28a/3
- e.+niñ 23b/6
- ebū hureyre** < Ar. *abū hurayra*. Özel isim.
- e. 52a/5, 63a/5, 63a/9, 63a/9, 63a/13, 63a/16, 63a/17, 63b/3, 63b/5, 63b/6, 63b/9, 63b/12

- e.+ni 41b/4
- ebū k̲ubeys** < Ar. *abū k̲ubays*. Özel isim.
e. 83b/9
- ebū k̲uḥāfe** < Ar. *abū k̲uḥāfa*. Özel isim.
e.+niñ 17b/2
- ebū leheb** < Ar. *abū lahab*. Özel isim.
e. 6b/17, 13a/11
- ebū sufyān** < Ar. *abū sufyān*. Özel isim.
e. 8a/14, 8a/15, 14b/1
- ebū ṭālib** < Ar. *abū ṭālib*. Özel isim.
e. 6b/17, 13a/11, 13b/16, 14a/4, 14a/9, 14a/10, 14a/13, 14b/13, 15a/2, 15a/5, 15a/15, 15a/17, 15b/8, 15b/11, 24a/2, 24a/2, 24a/5, 24a/11, 24a/14, 24b/5, 24b/8, 25a/2, 25a/5, 25a/10, 126a/1
e.+ga 13b/13, 14a/3, 24a/9, 24b/17
e.+ge 15b/10, 24b/7
e.+ni 13b/14, 14a/11, 24a/13, 24a/17, 25b/1
- ebū turāb** < Ar. *abū turāb*. Özel isim.
e. +i 112a/17
- ebū'l-‘ās** < Ar. *abū'l-‘ās*. Özel isim.
e. 17b/7
e.+niñ 17b/6
- ebū'l ḥānūḳ** < Ar. *abū'l ḥānūḳ*. Özel isim.
e. 93a/5, 93a/9, 94a/15, 94b/8, 94b/12
e.+nı 94b/7
- ebū'l-hayr** < Ar. *abū'l-hayr*. Özel isim.
e. 17b/12
- ebyād** < Ar. *abyāt*. Beyitler.
- e. 82a/13
- ecel** < Ar. *acal*. Ecel, ölüm zamanı.
e. 90b/10
e.+i 7a/8
- edā** < Ar. *adā*. ~ **kıl-** Eda etmek, (namaz) kılmak.
e. 111a/15
- efgān** < Far. *afgān*. **feryād u ~ kıl-** → **feryād**.
e. 108b/17
- eğer** < Far. *agar*. Eğer, şayet.
e. 4b/3, 11a/12, 12b/8, 14a/3, 15a/8, 24a/8, 26b/4, 27b/15, 33b/11, 37b/14, 43a/12, 43a/13, 44b/10, 44b/15, 44b/17, 46a/15, 50b/15, 51b/7, 54b/17, 58a/1, 63b/8, 64a/11, 70a/3, 70a/16, 71b/7, 72a/9, 72b/16, 73a/6, 74a/16, 76a/12, 80a/10, 80a/15, 80a/17, 81a/4, 81b/7, 82a/15, 84a/1, 85a/17, 87a/14, 90a/5, 90b/10, 103a/6, 107a/8, 108a/13, 108a/14, 108a/17, 108b/2, 112b/16, 119a/2, 123a/1, 124a/9, 128a/16, 128b/3, 133a/11
- ehl** < Ar. *ahl*. Ehl, bir yerin veya bir topluluğun halkından olanlar, topluluk, cemaat, halk: 21b/12; ~**i beyt**: Ev halkı, aile, sülale: 58a/10; ~**i evlād** Çocuklar: 76a/16; ~**i islām** Müslümanlar: 39b/13; ~**i neseblıḳ** Soyululuk: 24a/7.
e. 24a/7

- e.-i 5b/5, 38b/17, 39b/13, 39b/14, 40a/4, 49a/13, 58a/10, 60a/14, 64a/13, 73b/2, 75b/14, 76a/16, 86a/10, 88a/4, 88b/8, 92b/5, 96a/5, 96a/9, 96a/11, 96b/17, 100a/17, 106b/4, 107a/15, 109b/1, 127b/1, 127b/4, 128b/11, 128b/17
- e.+i 6b/15, 21b/12, 74a/15, 74b/1, 86b/5
- e.+ide 15a/6
- e.+iga 51b/15, 51b/15, 84a/8
- e.+ileri 74a/11
- e.+ini 71b/9
- e.+iniñ 41b/13
- e.+iñizler 44b/6
- ejder** < Far. *ajdar*. Ejder, büyük yılan.
- e. 11a/10
- ejderhā** < Far. *ajdarhā*. Ejderha, büyük yılan.
- e.+dur 116b/7
- e.+lar 124b/16
- eknūn** < Far. *aknūn*. Şimdi.
- e. 47a/11, 120b/8
- el-kıṣṣa** < Ar. *al-kıṣṣa*. Özetle, sözün kıyası.
- e. 103a/9, 122b/11, 123b/12
- elbette** < Ar. *albatta*. Elbette, şüphesiz.
- e. 61b/16, 88b/5, 91b/5
- elemsiz** < Ar. *alam* + T. *-siz*. Ağrısız, elemsiz.
- e. 12a/14
- elkāb** < Ar. *alkāb*. ~-ı **çehāryār** İlk dört halifenin lakapları.
- e.-ı 98a/17
- elmās** < Ar. *almās*. **zehr-i** ~ → **zehr**.
- e. 64b/9, 94a/8
- e.+ıdın 65b/8
- e.+nı 64b/13, 64b/17, 65a/9, 65a/11
- elvān** < Ar. *alvān*. ~ **türlüg** Türlü türlü, çeşit çeşit.
- e. 24b/10, 52a/4
- emānet** < Ar. *amānat*. Emanet.
- e. 8b/8, 8b/16, 9a/10, 22a/13
- e.+ge 22a/12
- e.+i 22a/14
- e.+im 22a/11
- e.+iñ 22a/14
- e.+ni 9a/6
- emgel-** Sıkıntı çekmek; ↔ **imgel-**.
- e.-diler 79b/6
- emīr** < Ar. *amīr*. Emir, kumandan.
- e. 54b/17, 104b/5, 105a/17, 105b/9, 124b/16
- e.+ga 50b/11
- emīr müslim** < Ar. *amīr muslim*. Özel isim.
- e.+ni 82a/7
- emīrū'l-mü'minīn** < Ar. *emīrū'l-mü'minīn*. Müminlerin emiri.
- e. 1b/8, 1b/13, 1b/15, 1b/17, 17b/1, 17b/3, 17b/5, 30a/16, 37a/2, 96a/17, 98b/13, 99b/1, 99b/8, 99b/9, 100a/8, 100a/16, 102a/4, 102b/2, 102b/5,

- 102b/8, 102b/15, 103a/5, 104a/8, 106b/11, 109b/16, 110a/1, 112a/1, 112a/16, 112a/16, 115b/1, 115b/15, 116a/2, 116a/9, 116b/13, 117a/8, 118a/13, 119a/10, 120a/5, 120b/6, 121b/4, 121b/11, 124b/3, 125b/17, 127a/15, 127b/10, 128b/12
e.+ni 127b/2
- emlāk** < Ar. *amlāk*. Emlak, taşınamayan mal ve mülklerin genel adı.
e. 76b/8
- emr** < Ar. *amr*. Emir, buyruk: 3b/16; ~ **bol-** Emir gelmek, buyrulmak: 20a/11; ~ **ķıl-** Emretmek, buyurmak: 34b/3.
e. 20a/11, 34b/3, 34b/11, 48a/16, 107b/8, 109a/2, 109b/9, 111a/12, 122a/6, 122a/10, 127b/17, 128a/3
e.+i 3b/16, 107b/10
- enbiyā** < Ar. *anbiyā*. Peygamberler, nebîler: 79b/11; ~-yī **fahṛī** Peygamberlerin iftiharı: 1b/3.
e. 79b/11
e.-yī 1b/3
- enbūr** < Far. *anbur*. Kerpeten.
e. 122b/6, 122b/7
- endām** < Far. *andām*. Endam, vücut.
e.+nı 122b/6
- endişe** < Far. *andīša*. Endişe, kaygı: 51a/1; ~ **ķıl-** Endişelenmek, kaygılanmak: 114b/8; ~-ge **tüş-** Endişeye düşmek: 70b/17.
e. 51a/1, 62a/4, 114b/8, 120b/17, 122a/3
e.+ge 70b/17
e.+ler 79b/13
- envār** < Ar. *anvār*. Işık, parlak.
e. 84a/15
- erğuvān** < Far. *arguvān*. ~ **bol-** Morarmak.
e. 59a/16
- erkān** < Ar. *arkān*. Bir topluluğun ileri gelenleri, büyükler, üstler.
e.-ı 69a/11
- erzān** < Far. *arzān*. ~ **bol-** Bol olmak, çok olmak.
e. 5b/7
- esb** < Far. *asb*. ~-i **bādpāy** Rüzgar gibi hızlı koşan at.
e.-i 82a/13, 112a/10
- esbāb** < Ar. *asbāb*. Vasıtalar.
e.+ını 7b/13
- esedu'llāh** < Ar. *asadu'llāh*. Özel isim.
e. 52b/4, 82b/15
- eşer** < Ar. *aşar*. ~ **ķıl-** Tesir etmek.
e. 60b/10
- esīr** < Ar. *asīr*. ~ **bol-** Esir olmak: 83b/12; ~ **ķıl-** Esir almak: 37b/15; ~ **ķılguçı** Esir alan: 20a/4.
e. 20a/4, 37b/15, 38a/6, 40a/12, 83b/12, 92b/7, 96a/12, 106b/5
- esmā (1)** < Ar. *asmā*. Adlar, isimler.
e. 90b/10
- esmā (2)** < Ar. *asmā*. Özel isim.

- e. 62b/3, 62b/5, 62b/6, 62b/11, 64b/9, 64b/10, 64b/12, 64b/14, 64b/17
e.-yı 65a/7
e.+nı 64b/8, 64b/9, 67b/17
e.+nıñ 63a/1
esvīne < Ar. *asvīna*. Özel isim.
e. 62a/5, 62a/8, 62a/10, 62a/13, 62b/2
e.+ni 62a/14
eşek Eşek, merkep.
e. 130b/1
eşgāl < Ar. *aşgāl*. Mesguliyet.
e.+iñ 13b/8
eşit- İşitmek, duymak: 32b/8; **haber** ~ → **haber**.
e.-gil 3b/11
e.-iñ 73b/8, 102a/4, 107b/4, 110b/12
e.-ip 3b/13, 12b/11, 17a/13, 31b/10, 32b/8, 33a/11, 33b/3, 33b/10, 34a/11, 34b/17, 35b/12, 36b/14, 37a/12, 38b/6, 42b/11, 48b/4, 50b/14, 54b/2, 54b/15, 56b/7, 60b/17, 63a/5, 70b/12, 71b/8, 78b/11, 81a/13, 83a/12, 88b/6, 89b/10, 96b/16, 99a/16, 100a/13, 101a/15, 101b/11, 102a/17, 102b/4, 108a/4, 109b/1, 112a/7, 112b/15, 113b/10, 118a/11, 119a/15, 119b/3, 120b/7, 122b/4, 130b/16, 132b/13, 28a/17
e.-mediñ 61b/8
e.-mes 52a/10
e.-seler 134a/13
e.-señiz 19a/6
e.-ti 3b/4, 3b/5, 8b/10, 22a/16, 50a/9, 100b/17, 102a/3, 103b/7, 115b/17, 117a/11, 117b/1
e.-tiler 30a/4, 104a/16
e.-tim 36b/4, 64a/9, 101b/16, 103a/1, 106a/14
e.-tük 118b/6
e.-ür+sin 100b/11
e.-ürdim 119a/5
eṭrāf < Ar. *aṭrāf*. Etraf, çevre, yan.
e. 43b/11
e.-ı 37b/11, 45b/10
evāil < Ar. *avāil*. İlk zamanlar, başlangıçlar.
e. 86b/5
evlād < Ar. *avlād*. Çocuklar: 82a/14; **ehl-i** ~ → **ehl**.
e.-ı 82a/14, 122a/1
e.+ımnı 76a/16
evliyā < Ar. *avliyā*. Evliya.
e.+larga 67b/12
evrād < Ar. *avrād*. Evrat, Müslümanlarca belirli zamanlarda okunması âdet olan dualar ve Kur'an ayetleri.
e. 86a/2
evşāf < Ar. *avşāf*. Vasıflar, nitelikler, sıfatlar.
e.+ıdın 81b/6
evvel < Ar. *avval*. Önce.
e. 24b/1, 63b/3, 67b/5, 82b/2, 86b/5, 28a/13

- e.+gını 129a/14
evvelîn < Ar. *avvalîn*. Öncekiler.
 e. 95a/17, 132a/2
eyā < Far. *ayā*. Ey, hey.
 e. 81b/9
eymen- Utanmak.
 e.-ip 66b/16
eyvān < Far. *ayvān*. Eyvan, yüksek
 kemerli binâ, köşk.
 a.+ga 127b/9
 a.+ını 127b/9
ezān < Ar. *azān*. ~ **ay-** Ezan okumak:
 77a/5; ~ **oku-** Ezan okumak: 77b/11.
 e. 77a/5, 77b/11, 100b/12
ezel < Ar. *azal*. Ezel, başlangıcı belli
 olmayan zaman.
 e.+de 11b/1, 55a/7
faḥrî < Ar. *faḥrî*. ‘**ālamnî** ~ → ‘**ālam**;
enbiyā-yı ~ → **enbiyā**.
 f. 1b/3, 9a/17, 82b/15, 93b/5
faḳîr < Ar. *faḳîr*. Fakir: 46b/6; zavallı:
 109a/5.
 f. 46b/6, 61b/3
 f.+ler 109a/5
 f.+larga 46b/11, 47a/14, 47a/15
 f.+leri 42a/8
faḳîrḥāl < Ar. *faḳîrḥāl*. Fakir, fakir halde.
 f. 10a/12, 46b/9
faḳîrû’l-ḥaḳîr < Ar. *faḳîru’l-ḥaḳîr*. Fakir
 ve hakir (kimse).
 f. 132b/4, 133a/3, 133b/13
fāl < Ar. *fāl*. ; ~ **aç-** Fal bakmak.
 f. 74b/2, 131a/9
fāriğ < Ar. *fāriğ*. ~ **bol-** İşini bitirmek:
 33b/14; namaz kılmak, namazı
 bitirmek: 35a/13.
 f. 33b/14, 35a/13, 46a/4, 60a/15, 75b/9,
 80b/7
fārisî < Far. *fāris-* + Ar. *-î*. Farsça.
 f. 120a/7
farḳlîḳ < Ar. *farḳ* + T. *-lîḳ*. 12.617 litrelik
 ölçü birimi, farklılık.
 k. 4a/3
farz < Ar. *farz*. Farz, zorunlu ibadet.
 f. 33b/2
fāsiḳ < Ar. *fāsiḳ*. Günahkâr.
 f. 76a/13
faṣîḥ < Ar. *faṣîḥ*. Açık ve düzgün.
 f. 11a/17
faṣl < Ar. *faṣl*. ~-ı **üstün** Fevkaledede
 bölüm.
 f.-ı 96a/13
faṣlgāh < Ar. *faṣl-gāh*. **köñülleriniñ** ~-ı.
 f.+ı 1b/7
fāṣî < Ar. *fāṣî*. Meydana çıkmış.
 f.+dür 62b/7
fāṭıma < Ar. *fāṭıma*. Özel isim.
 f. 28b/1, 28b/7, 28b/9, 28b/11, 28b/12,
 28b/14, 28b/15, 28b/17, 29a/3,
 29a/4, 29a/5, 29a/7, 30b/12, 32b/11,
 33a/10, 33a/17, 35a/5, 35a/8,
 35a/11, 35b/4, 35b/6, 35b/13,
 35b/17, 37a/3, 38b/15, 41b/14,
 61b/7, 67b/10, 88a/13, 95b/1, 95b/3,

- 96b/11, 108a/17, 130b/12, 132b/11,
28a/12, 28a/15, 28a/16
f.+dur 112b/3
f.+ga 28b/2, 28b/6, 33a/10
f.+nı 35b/3, 36b/4, 36b/6, 36b/7,
36b/10, 36b/17, 40a/8, 41b/13,
28a/13
f.+nıñ 37a/1, 37a/5
fāṭıma-yı zehrā < Ar. *fāṭıma-yı zahrā*.
Özel isim.
f. 41a/1, 65a/16, 67b/8
f.+ga 33a/15
f.+nı 33a/12, 65b/15
f.+nın 33a/9
f.+nıñ 1b/7
fāyide < Ar. *fā'ida*. ~ **birme**- Yararlı
olmamak: 108b/3; ~ **kıl**- Faydası
olmak, fayda etmek: 33b/17,
108b/3; ~ **kör**- Fayda görmek:
134a/4.
f. 33b/17, 58a/8, 108b/3, 130a/9,
134a/4
fāyidelik < Ar. *fā'ida* + T. *-lık*. Faydalı.
f. 133a/8
fāzilet < Ar. *fazīlat*. Fazilet, erdem.
f. 7a/5
f.+ga 132b/17
fāzl < Ar. *fazl*. Marifet, hüner:133a/6;
erdem: 89b/10; ~-ı **ḳadīm** Ezeli
yardım: 107a/16.
f. 133a/6
f.-ı 107a/16
f.+ın 89b/10
fāzıl < Ar. *fāzil*. Faziletli.
f. 43b/9
fedā < Ar. *fadā*. Fedā, bir şey uğruna
değerli olan bir şeyden vazgeçme
105b/9; ~ **bol**- Fedā olmak: 72a/3; ~
ḳıl- Fedā etmek: 24b/5.
f. 24b/5, 72a/3, 76a/15, 78a/5, 80b/1,
82b/7, 84a/11, 98b/15, 99b/1,
104a/6, 104a/9
f.+dur 105b/9
fehmlē- < Ar. *fahm*. + T. *-le*. Anlamak.
f.-p 60b/3
felek < Ar. *falak*. Dünya 133b/16; **ḳarḫ**-ı
~ → **ḳarḫ**.
f. 133b/16
f.+din 121a/9
fenā < Ar. *fanā*. **belādın** ~ **birme**- →
belā.
f. 92a/15
fer < Ar. *far'*. Yan, bir kökten ayrılan
dalların her biri.
f.+ini 1b/10
ferāḡ < Ar. *farāḡ*. Boşluk.
f.+ı 89b/9
ferāḡat < Ar. *farāḡat*. Feragat, hakından
vazgeçme.
f. 53b/15
fermān < Far. *farmān*. Buyruk, emir:
30b/14; ~ **bol**- Buyrulmak, buyruk
gelmek: 2b/13; ~ **ḳıl**- Buyurmak,
emretmek: 133b/9; ~-ı **bol**-

- Fermanı altına girmek: 72b/6; ~-**ıda**
kıl- Buyruğu altına vermek: 22b/13.
 f. 2b/13, 3a/3, 6a/8, 21a/10, 21b/2, 21b/14, 22a/10, 22b/3, 22b/8, 23a/1, 23a/2, 27a/10, 55a/1, 93b/13, 133a/14, 133b/9
 f.+ı 3a/10, 30b/14, 47a/3
 f.+ıda 22b/13, 72b/6
 f.+ıñızda 62a/15
fermānla- < Far. *farmān* + T. -*la*. **du‘ā** ~ → **du‘ā**
 f.-dılar 58b/16, 60b/11
ferseng < Far. *farsang*. Fersah.
 f. 106a/11, 110b/10
fersenglik < Far. *farsang* + T. -*lik*. Fersahlık.
 f. 112b/5
feryād < Far. *faryād*. ~ **çık****ar**- Feryat etmek: 99b/6; ~ **kıl**- Feryat etmek: 36a/12; ~ **u efgān kıl**- Feryat figan etmek: 108b/16; ~ **u nevha gūlgūle kıl**- Feryat ederek ağlamak: 36a/13; **hurūş u nāle vū zār** ~ **kıl**- → **hurūş**.
 f. 17a/14, 36a/12, 36a/13, 56b/6, 57b/13, 95b/14, 99b/6, 108b/16, 109b/13, 113a/15, 131b/2
ferzend < Far. *farzand*. Evlat, çocuk.
 f. 11b/13, 35a/10, 86a/9, 89b/9, 93b/2
 f.-i 65a/17, 86b/11
 f.+i 53a/10, 85a/15, 86b/12
 f.+im 74a/4, 88a/5, 88b/1, 95b/8
 f.+imni 6a/7
 f.+ini 6a/5
 f.+iniñ 41b/15
 f.+iñ 14a/17
 f.+iñizni 80b/16
 f.+ler 6a/14
 f.+leri 63b/16, 80b/11
 f.+leriga 53b/3, 72b/9, 77b/8
 f.+lerige 33b/9, 56b/11, 129b/17
 f.+lerim 35a/14, 35b/13, 52b/6, 56a/6, 57a/1, 68b/7
 f.+lerimni 36a/1, 76a/16
 f.+lerini 57b/13, 106b/3, 127a/15, 127b/2, 128b/14
 f.+leriñiz 90a/9
firāt < Ar. *firāt*. Özel isim.
 f. 75a/12, 75b/5, 76b/6, 79b/5, 79b/7, 80b/8, 84b/12, 91a/4, 92a/7, 94a/12, 119b/10
 f.+da 89b/7
 f.+ga 81b/14
fırşat < Ar. *furşat*. Fırsat, herhangi bir şeyi yapmak için en uygun zaman.
 f. 85a/5
 f.+dın 65b/4
fihr < Ar. *fihr*. Özel isim.
 f. 14b/5
fikr < Ar. *fikr*. Fikir, düşünce: 133b/16; ~ **kıl**- Düşünmek: 13b/; ~-**ga kal**- Düşünmek: 64b/1.
 f. 13b/1, 51a/16, 56a/2, 132b/15
 f.+din 72b/11

- f.+ga 64b/1
f.+im 133b/16
fikrlik < Ar. *fikr* + T. *-lık*. **kıska** ~ → **kıska**.
f. 79a/8
fil < Ar. *fil*. Fil (hayvan).
f. 110a/11
fi'l-cümle < Ar. *fi'l-cumla*. Sonunda, kısacası.
f. 87b/12
fi'l-hāl < Ar. *fi'l-hāl*. Hemen.
f. 25a/10, 28b/5, 73a/13, 94b/6
firāk < Ar. *firāk*. Ayrılık acısı: 39b/16; ~ **otı** Ayrılık ateşi: 87b/2; ~-ını **köñüllerige sal-** Ayrılık acısı gönüllerine düşmek: 130b/16; **tüde-i** ~ **üstün sal-** → **tüde**.
f. 36a/8, 49b/6, 87b/2
f.+ı 39b/16, 87b/1
f.+ını 130b/16
firāvān < Ar. *firāvān*. Çok.
f. 46b/14
firifte < Far. *firifta*. ~ **bol-** Kanmak, aldanmak: 77b/2; ~ **kıl-** Kandırmak, aldatmak: 77b/2.
f. 73b/9, 77b/2
firişte < Far. *firišta*. Melek.
f. 26b/5, 93b/12, 94a/4, 94a/8, 94a/9, 94a/13, 94a/15
f.+ler 20a/13, 23a/2, 32a/2, 32b/14, 92a/9, 92a/12, 93b/15
f.+lerge 20a/11, 23a/1
f.+leri 17a/17, 78a/5, 121a/15
fitne < Ar. *fitna*. Fitne: 50b/16; ~ **kıl-** Fitne çıkarmak: 50a/8.
f. 50a/8, 50b/16, 64a/15
f.+din 73b/8
f.+ler 48b/15
fitneengiz < Ar. *fitna* + Far. *-angiz*. Fitneci, fitne çıkaran.
f. 34a/16, 49b/17, 64a/14
fitnelik < Ar. *fitna* + T. *-lik*. Fitnelik.
f.+din 35a/3, 47a/17, 47b/5, 64a/17
freng < Far. *frang*. Özel isim.
f. 54a/8
fuḍayl ibn 'alī < Ar. *fuḍayl ibn 'alī*. Özel isim.
f. 79a/16, 79b/3, 80a/1
fuḍayl ibn ca'fer-i ṭayyār < Ar. *fuḍayl ibn ca'far-i ṭayyār*. Özel isim.
f. 103b/1, 103b/7, 109a/17, 116a/11, 118b/3, 119b/6, 123a/9, 125a/12, 125a/15, 126b/1
f.+dur 125b/3
f.+nı 124a/1
ğadr < Ar. *ğadr*. Eziyet, zulüm.
g. 7a/10
ğafil < Ar. *ğāfil*. ~ **bol-** Gafil olmak, dikkatsiz olmak.
g. 61b/16
ğaflet < Ar. *ğaflet*. ~ **uykusı** Gaflet uykusu; çevresinde olup bitenin farkında olmamak.
g. 132b/13, 132b/16

gāh < Far. *gāh*. Bazen: 54a/8. **çāşt-ı** ~ → **çāşt**.

g. 23a/17, 23b/2, 54a/8, 54a/8, 94a/10, 94a/11, 94a/12

g.+da 116b/4

ġalaṭ < Ar. *ġalaṭ*. ~ **bol**- Aksi olmak, tersi olmak; **yolnı** ~ **kıl**- → **yol**.

g. 23b/4, 55a/9

ġalebe < Ar. *ġalaba*. Çokluk, kalabalık: 71a/14; ~ **kıl**- Galip gelmek, yenmek, üstün gelmek: 89a/11; ~ **kil**- Galip gelmek: 85b/6; **uyķu** ~ **kıl**- → **uyķu**.

g. 21a/7, 71a/14, 73b/17, 75a/12, 77b/6, 85b/6, 89a/11, 110b/2

ġālib (1) < Ar. *ġālib*. ~ **bol**- Galip olmak: 100b/16; ~ **kil**- Galip gelmek: 80a/12.

g. 80a/12, 87a/10, 100b/16

ġālib (2) < Ar. *ġālib*. Özel isim.

g. 14b/5

ġam < Ar. *ġamm*. Gam, keder, üzüntü: 132b/10; ~ **yi**- Üzülmek, dertlenmek: 107a/8; endişelenmek: 114b/9.

g. 36b/13, 113b/8, 114b/9, 132b/10

g.+ıdın 129a/13

g.+ımnı 107a/8

g.+larıñnı 108a/9, 108a/14

g.+nı 72a/6

ġamġin < Far. *ġamġin*. ~ **bol**- Kederlenmek, üzülmek: 31b/12;

köñülleri ~ **bol**- → **köñül**.

g. 31b/10, 31b/12, 33b/3, 70b/12, 71b/8, 77b/6, 96b/2

ġamġinlik < Far. *ġamġin* + T. *-lik*. Kederli, üzgün.

g. 31b/15

ġamġ'arlık < Far. *ġamġ'ār* + T. *-lık*. ~ **kıl**- Endişelenmek, tasalanmak.

g. 35a/15, 73a/13

ġamlık < Far. *ġam* + T. *-lik*. ~ **bol**- Üzülmek, kederlenmek.

g. 64a/15, 73b/1, 116a/13, 116a/15

ġammāzlık < Far. *ġammāz* + T. *-lık*. Gammazlık, ispiyonculuk: 67b/9; ~ **kıl**- Gammazlık yapmak, ispiyonculuk yapmak: 67b/8.

g. 67b/6, 67b/8, 67b/9

ġanī < Ar. *ġanī*. ~ **bol**- Zengin olmak.

g. 25b/17, 42a/8

ġanīmet < Ar. *ġanīmat*. Ganimet.

g.+ler 110b/11

g.+lerni 126b/6

ġarāyib < Ar. *ġarā'ib*. Acayiplikler, gariplikler.

g. 23b/9

ġaraż < Ar. *ġaraż*. Hedef, amaç, maksat.

g.+da 54a/17

ġāret < Ar. *ġārat*. ~ **kıl**- Yağmalamak.

g. 123a/16

ġārī < Ar. *ġārī*. **yār-ı** ~ → **yār**.

- g.-sin 19a/3
ġarīb < Ar. *ġarīb*. Garip.
 g. 95b/17, 97a/5
 g.+ler 123a/17
ġarīblik < Ar. *ġarīb* + T. -lik.
 Kimsesizlik, gariplik.
 g.+im 17a/9
ġarīvī < Far. *ġarīvī*. ~ **çık-** Feryat
 kopmak: 78a/1; ~ **ķop-** Feryat
 kopmak: 83a/4.
 g. 78a/1, 83a/4, 121b/2, 121b/5
ġarķ < Ar. *ġarķ*. ~ **bol-** Boġulmak:
 21b/12; ~ **ķıl-** Boġmak: 92b/1.
 g. 21b/12, 92b/1
ġavġā < Far. *ġavġā*'. Kavga: 56b/7 ; ~
ķıl- Kavga etmek: 46a/4.
 g. 46a/4, 50a/11
 g.+nı 56b/7
 g.+nıñ 49a/14
 g.+sı 72a/6
 g.+sıda 48b/15, 51b/5, 52a/12
ġavġāī < Far. *ġavġāī*. Kargaşa.
 g. 108b/16, 122b/16
ġayb < Ar. *ġayb*. Gaip, bilinmeyen:
 68a/13; ~ **bol-** Kaybolmak: 31b/16.
 g. 9b/2, 12b/5, 26b/2, 26b/4, 31b/16,
 57b/8, 82a/2, 94b/3, 95b/12
 g.+ga 68a/13
ġāybāne < Ar. *ġā'ibāna*. Görmeyerek,
 gizliden, haberi olmaksızın.
 g. 132b/3
- ġayr** < Ar. *ġayr*. ~-ı **vāķı** ' Olmadık,
 rastlanmadık.
 g.-ı 16b/1, 18a/16
ġayret < Ar. *ġayrat*. ~ **ķıl-** Çabalamak:
 52b/5; **yaman** ~-i **ķıl-** → **yaman**.
 g. 52b/5
 g.+i 2a/11
ġāzab < Ar. *ġāzab*. Gazap, öfke,
 kızgınlık: 37a/5; ~-da **bol-**
 Öfkelenmek, sinirlenmek: 102a/17;
 ~-ı **ķıl-** Öfkelenmek: 50a/13; ~-ıġa
uçra- Gazabına uğramak: 67a/17.
 g. 37a/5, 70b/2, 28a/5
 g.+da 102a/17, 104b/7, 110b/3
 g.+ı 50a/13, 67a/17
 g.+ıġa 67a/17
 g.+ları 61b/2
ġāzāt < Ar. *ġāzāt*. İslam uğruna yapılan
 savaşlar: 89a/16; ~ **ķıl** Savaşmak:
 102b/11.
 g. 102b/11
 g.+ga 54b/8
 g.+nı 89a/16
ġāzī < Ar. *ġāzī*. Gazi, Müslümanlıkta
 savaşan ve şehit olmadan dönen
 kimse.
 g.+ler 116b/16
ġec < Far. *ġac*. Alçı.
 g. 127b/9
ġedā < Far. *ġadā*. Dilenci, yoksul, fakir.
 g. 31a/13
 g.+ga 31a/17

- g.+lar 25b/17
- gerd** < Far. *gard*. Toz, toprak: 116a/10; ~ **şikâfıdın** Toz içinden: 108b/13; ~-i **meydānnı cevān ur-** Meydanın tozunu atmak: 120b/10
- g. 76b/5, 108b/13
- g.-i 120b/10
- g.+ler 116a/10
- gerdālūd** < Far. *gardālūd*. ~ **ķıl-** Toz toprak bulaşmak.
- g. 115b/7
- gerden** < Far. *gardan*. Gerdan, boyun.
- g.+i 98b/2, 118a/1
- g.+iga 114a/1
- gerdī** < Far. *gardī*. Bir toz.
- g. 108b/11, 111b/6, 115b/4, 116a/4, 116a/10
- g.+ni 116a/4
- gerek** Gerek, lazım.
- g. 6b/5, 72a/10, 73a/14, 88b/11
- gevher** < Far. *gavhar*. Cevher, mücevher.
- g. 41a/10
- ğill** < Ar. *ğill*. ~ **ü ğış** Kin ve düşmanlık.
- g. 12a/12, 21b/1
- ğilmān** < Ar. *ğilmān*. Gilman, cennette hizmet eden erkekler.
- g.+larını 66a/1
- ğış** < Ar. *ğış*. **ğill ü** ~ → **ğill**.
- g.+dın 12a/12, 21b/1
- ğıybet** < Ar. *ğıybat*. Gıybet, dedikodu.
- g. 132a/11
- girdāb** < Far. *girdāb*. Girdap.
- g. 109a/2
- gıřiftār** < Far. *gıřiftār*. ~ **bol-** Yakalanmak.
- g. 129b/16, 130a/7
- giryān** < Far. *giryān*. **çeşm-i** ~ → **çeşm;** **bağrılarını biryān közlerini** ~ **ķıl-** → **bağır**.
- g. 112a/13, 130b/17
- ğīsū** < Far. *ğīsū*. Saç, ↔ **ğisūy**.
- g.+ları 120a/2
- g.+larını 34b/4, 36a/6, 85a/10, 86a/4, 93b/8
- ğisūy** < Far. *ğisūy*. Saç, ↔ **ğīsū**.
- g.+larını 34b/3, 40b/14, 41a/8, 89b/2
- ğubār** < Ar. *ğubār*. Toz.
- g. 76b/5
- ğubārī** < Ar. *ğubārī*. Bir toz.
- g. 109a/14
- g.+din 109a/14
- ğul** < Ar. *ğul*. ~ **sal-** Zincire vurmak.
- g. 2b/5, 2b/10
- ğulām** < Ar. *ğulām*. Köle.
- g. 82a/14, 104b/17, 105a/14, 105b/11
- g.+ı 104b/15
- g.+ıñnı 105b/5
- ğulğule** < Far. *ğulğule*. ~ **bol-** Yaygara kopmak: 88a/8; ~ **ķıl-** Yaygara koparmak, bağırıp çağırmak: 37a/2; ağlamak: 94b/3; ~ **tüş-** Telaşa düşmek: 126a/16; **feryād u nevhā** ~ **ķıl-** → **feryād**.

- g. 36a/13, 37a/2, 37a/7, 45a/10, 47b/3, 80b/5, 81a/14, 88a/8, 94b/3, 126a/16
gumān < Far. *gumān*. Zan, şüphe.
 g. 55a/5
gūnāgūn < Far. *gūnāgūn*. Türlü türlü, çeşit çeşit.
 g. 15b/12
gūr < Far. *gūr*. Mezar, kabir.
 g. 69b/10, 69b/10
 g.+dın 70a/6
 g.+ga 69b/17
 g.+nıñ 69b/11
gūristān < Far. *gūristān*. Mezarlık: 130b/4; ~-ı **baķī**°. Özel isim.
 g.-ı 49b/16
 g.+da 130b/4
gurrān < Far. *gurrān*. **şīr-i** ~ → **şīr**.
 g. 40b/16, 80a/1, 84a/6, 120a/1, 126a/8
gusl < Ar. *gusl*. ~ **ü tahāret kıl-** Abdest almak, temizlenmek.
 g. 35a/12
guşşa < Ar. *guşşa*. Dert, keder, hüzn: 133b/16; ~ **bol-** Kederlenmek: 129a/17.
 g.+da 129a/17
 g.+sıdın 133b/16
gūy < Far. *gūy*. **gūft ü** ~ → **gūft**
 g.+lar 40b/10, 44a/5, 49b/15
gūyā < Far. *gūyā*. Güya, sanki.
 g. 36a/13, 53a/7, 134a/15
gūft < Far. *guft*. ~ **ü gūy** Tartışma, çekişme, dedikodu.
 g. 40b/10, 44a/5, 49b/15
gül < Far. *gul*. Gül.
 g.+idür 89b/5
gülberg < Far. *gulbarg*. Gül yaprağı.
 g. 89b/6
gūlistān < Far. *gulistān*. Gülistan, gül bahçesi.
 g. 94b/15, 95a/13
 g.+dın 95a/14
 g.+ı 94b/15
gūlruḥān < Far. *gulruḥān*. Gül yanaklı.
 g.+lar 123b/16
gūlrūy < Far. *gulrūy*. Gül yüzü.
 g. 84a/12
gūmān < Far. *gumān*. ~ **kıl-** Şüphelenmek.
 g. 67a/13, 67a/16
gūmrāh < Far. *gumrāh*. Yolunu şaşırmış (kimse).
 g.+lardın 114b/4
gūnāh < Far. *gunāh*. Günah: 133a/2; ~ **bol-** Günah olmak, yazık olmak: 81a/4; ~ **kıl-** Günah işlemek: 48b/5; ~-ını **öte-** Günahını affetmek: 102a/2.
 g. 48b/5, 55a/6, 81a/4, 92b/3, 110a/2
 g.+ını 102a/2
 g.+larını 133a/2
gūrbe < Far. *gurba*. Kedi.
 g. 99a/11
gūrūh < Far. *gurūh*. Güruh, topluluk: 97b/7; ~ ~ bölük bölük: 52a/13.

- g. 52a/13, 52a/13, 96a/15, 96a/15
g.+ları 97b/7
gürz < Far. *gurz*. Gürz, topuz.
g. 37a/9, 82b/2
gürzī < Far. *gurzī*. Bir gürz.
g. 120a/9
g.-i 101b/1
g.+lerini 120a/9
g.+ni 102b/10
g.+si 116b/8, 126a/2
g.+sini 123a/14
haber < Ar. *haber*. Haber, bilgi: 12b/10; ~
al- Haber almak, öğrenmek: 33b/6;
~ **bir-** Haber vermek: 12a/5; ~ **bol-**
Haber gelmek, haberi olmak: 28b/2;
~ **eşit-** Haber almak, haberi işitmek:
110b/12; ~ **kıl-** Haber vermek:
116a/6; ~ **tap-** Haber almak: 16a/17.
h. 12a/5, 12b/10, 16a/17, 19a/9, 22a/8,
23a/8, 23b/7, 26a/17, 28b/2, 29a/7,
33b/6, 33b/8, 34a/14, 48b/11,
52b/10, 55a/8, 60b/13, 64b/10,
65a/14, 67b/3, 68b/17, 69a/2, 71a/2,
74b/14, 94b/6, 96a/13, 100a/1,
108a/14, 110b/12, 110b/16, 111a/16,
116a/6, 119b/11, 127b/4, 134a/9
h.+din 23a/5
h.+i 59a/15
h.+im 25b/5
h.+in 23b/4
h.+ini 103b/4
h.+iñ 122a/3
h.+ler 134a/14
h.+ni 50a/9, 50b/14, 100b/17, 118a/17
haberdār < Ar. *habar* + Far. *-dār*. ~ **bol-**
Haberdar olmak.
h. 36a/11
habeş < Ar. *habaṣ*. Özel isim.
h. 34a/5
habīb < Ar. *habīb*. Dost.
h.+im 21a/10
hable < Ar. *habla*. ~-i **kemān** Yay ipi,
kiriş.
h.-i 105a/5
hac < Ar. *hacc*. Hac, İslamın beş şartından
biri.
h. 133a/6
hacālet < Ar. *hacālat*. ~-ge **sal-**
Utandırmak.
h.+ge 59b/7
hāce < Far. *hāca*. Hoca: 7a/1; efendi,
sahip: 42b/1.
h. 6b/17, 7a/1, 7a/3, 7a/3, 7a/5, 7a/6,
7a/13, 7a/17, 7b/1, 7b/3, 7b/4, 7b/6,
7b/10, 7b/13, 7b/17, 8a/2, 8a/6, 8a/8,
8a/9, 8a/13, 8a/17, 12b/15, 13b/16,
14b/13, 15a/2, 15a/5, 17a/2, 26b/17,
105b/14
h.-i 41a/11
h.+m 105b/1, 105b/2
h.+mdin 105b/3, 106a/14
h.+niñ 42b/3
h.+si 42b/1, 105a/12, 105a/13, 105b/8
h.+siga 105b/11

- h.+sini 105a/1, 105a/9, 105a/11
ḥacel < Ar. *ḥacal*. ~ **bol**- Utanmak.
 h. 25b/6, 41a/9
ḥācer < Ar. *ḥācar*. Özel isim.
 h. 2a/4, 2b/8, 3a/17, 3b/12, 3b/17, 4a/3, 4a/13, 4a/15, 4a/16, 4a/17, 4b/5
 h.+din 4a/12
 h.+ga 2a/8, 2b/1, 2b/6, 4b/1
 h.+imni 3a/6
 h.+ni 2b/17, 3a/2, 3a/4, 3a/7, 3a/15, 3b/2
 h.+niñ 2a/9, 2b/3, 2b/4, 2b/12, 2b/14, 2b/15
ḥācet < Ar. *ḥācat*. **ḫazā-yı** ~ → **ḫazā**
 h.+ge 33b/14
ḥācī < Ar. *ḥācī*. Hacı, hacca gitmiş olan Müslüman.
 h.+ler 56b/9
 h.+lerniñ 3b/7
ḥad < Ar. *ḥadd*. Had, sınır.
 h.+in (haddin) 22b/14
ḥadīce < Ar. *ḥadīca*. Özel isim.
 h. 15a/6, 15a/10, 15a/15, 15a/17, 15b/5, 15b/8, 15b/11, 15b/17, 15b/17, 16a/2, 16a/3, 16a/5, 16a/6, 16a/13, 16b/3, 16b/7, 16b/9, 16b/12, 16b/16, 18a/15, 18b/3, 20b/10, 21a/5, 23a/4, 23a/11, 23a/16, 23b/6, 23b/9, 23b/12, 23b/14, 23b/15, 24a/3, 24a/4, 24a/6, 24a/11, 24a/13, 24a/14, 24a/16, 24b/2, 24b/6, 24b/7, 24b/12, 24b/14, 24b/16, 24b/17, 25a/3, 25a/4, 25a/4, 25a/6, 25b/1, 25b/1, 25b/2, 25b/4, 25b/9, 25b/17, 26a/3, 26a/6, 26a/8, 26a/9, 26a/13, 26a/16, 26b/1, 26b/3, 26b/6, 26b/8, 68a/16, 130b/12
 h.+din 24b/6
 h.+ga 21a/6, 23a/8, 23b/11, 23b/12, 24b/9, 24b/13
 h.+ge 23a/7, 26b/1
 h.+ni 25b/12
 h.+niñ 15a/9, 16a/2, 16b/8, 24a/10, 24a/12, 24b/8
ḥadīce-yi kübrā < Ar. *ḥadīca-yi kubrā*. Özel isim.
 h. 95b/3
ḥadīṣ < Ar. *ḥadīṣ*. Hadis, Hz. Muhammedin söz ve davranışları.
 h. 59b/1, 60a/11, 71b/13
 h.+leri 134a/6
 h.+leridin 71b/11
ḥāfīḳeyn < Ar. *ḥāfīḳayn*. Doğu ve batı.
 h. 41a/11
ḥāher < Far. *ḥāhar*. Kız kardeş.
 h.+leri 108a/6
ḥāhla- < Far. *ḥāh* + T. *-la*. İstemek.
 h.-dı 111a/14
 h.-dılar 102b/1
 h.-mas+min 59b/6, 67b/1
 h.-pdur 7b/15
 h.-sa 107a/8
 h.-sañ 4b/3

hak < Ar. *ḥaqq*. Tanrı: 6a/13; hak, doğru, gerçek: 96a/8

h. 6a/13, 21a/9, 21b/2, 22a/9, 22b/3, 55a/8, 63b/11, 83b/16, 84a/10, 85a/14, 96a/8, 130a/6, 130a/12, 131a/5

h.+ı (hakkı) 52b/7, 53b/12, 92a/16, 130b/8

h.+ıda (hakkıda) 11a/14, 118a/13, 122a/13

h.+ımge (hakkımge) 68a/2

h.+larında 110a/2

hak < Far. *ḥāk*. Toprak.

h. 128b/7

hakāret < Ar. *ḥaḳārat*. Hakaret, aşağılama, küçük görme.

h. 46a/16

hakīkat < Ar. *ḥaḳīkat*. Gerçek.

h.+de 85b/1

hākīm < Ar. *ḥākim*. Hâkim: 72a/4; ~ **daruğa koy-** Hâkim veya vali olarak atamak: 69a/7; ~ **daruğa çıkar-** Hâkim veya vali olarak görevden almak: 69a/8; ~ **kıl-** Hâkim tayin etmek: 48a/9.

h. 48a/9, 48b/2, 69a/7, 69a/8, 72a/4

hakīr < Ar. *ḥaḳīr*. ~ **kör-** Hakir görmek, küçük görmek.

h. 83b/16

hāl < Ar. *ḥāl*. Hâl, durum: 41a/13; ~ **larığa kil-** İyileşmek, kendine gelmek: 42b/13.

h. 33b/5, 41a/9, 41a/13, 52b/4, 83b/13, 83b/15, 94a/15, 95b/10

h.+de 3b/10, 9b/10, 31a/17, 35b/16, 38a/13, 75b/4, 91a/8, 125b/16

h.+din 94b/6

h.+i 43a/4, 73b/9, 111a/2, 118a/11, 118b/12

h.+iga 17a/14

h.+imizdin 36a/10

h.+leri 110b/14

h.+leriga 42b/13

h.+lerini 67a/9

h.+ni 10b/11, 29a/2, 85b/12, 86a/15, 101a/3, 104b/7, 107a/10, 109a/5, 110a/13, 113a/8, 116a/13, 117b/2, 125a/5, 125b/11

hālā < Ar. *ḥālā*. Hâlâ, henüz.

h. 6a/12, 24a/1, 36b/8, 46a/17, 56b/2, 65a/16, 77b/4, 80b/10, 105b/3

hālāş < Ar. *ḥalāş*. ~ **bol-** Kurtulmak: 91b/16; ~ **kıl-** Kurtarmak: 60b/4; ~ **tap-** Kurtulmak: 99b/17.

h. 60b/4, 91b/16, 91b/16, 99b/17, 109a/12, 110a/8, 112b/17

hālāyık < Ar. *ḥalā'īk*. İnsanlar.

h.+lar 12a/17, 50b/17, 131b/4

h.+larga 96a/13

h.+nı 12b/10

haleb < Ar. *ḥalab*. Özel isim.

h. 113a/7, 113b/9

h.+dindür 112a/3

h.+dür+min 113b/7

- h.+ni 79b/16, 112a/14, 112b/10, 112b/14, 112b/15, 113a/4, 113a/17
- haleblik** < Ar. *ḥalab* + T. *-lik*. Halepli.
h.+ler 113b/13
- hālet** < Ar. *ḥālat*. Hâl, durum.
h.+imni 85b/14
h.+ini 105a/1
h.+ler 129a/4
h.+ni 104a/10, 104b/12, 105b/17
- hālefeyn** < Ar. *ḥālfatayn*. Özel isim.
h. 6a/9
- hālid ibn velīd** < Ar. *ḥālid ibn valīd*. Özel isim.
h. 40b/1
- ḥalīfe** < Ar. *ḥalīfa*. Halife.
h. 37b/1, 43a/10, 43a/16, 43a/17, 44a/8, 44b/15, 45a/1, 45a/10, 48a/5, 50b/6, 51b/8, 51b/9, 52a/6
- ḥalīfelīg** < Ar. *ḥalīfa* + T. *-līg*. Halifelik;
↔ **ḥalīfalīk** ↔ **ḥalīfalik**.
h. 67b/15
- ḥalīfelīk** < Ar. *ḥalīfa* + T. *-līk*. Halifelik;
42a/13; **ḥalīfalīg** ↔ **ḥalīfalik**.
h. 42a/13, 64a/2
h.+ını (halifelığını) 45b/11, 61a/3
- ḥalīfelik** < Ar. *ḥalīfe* + T. *-lik*. Halifelik;
↔ **ḥalīfelīg** ↔ **ḥalīfelīk**.
h.+ni 37b/2
- ḥalīfesiz** < Ar. *ḥalīfa* + T. *-siz*. Halifesiz.
h. 45b/2
- ḥālīk** < Ar. *ḥālīk*. Halik, Yaratıcı (Tanrı).
h. 134a/17
- ḥalīme** < Ar. *ḥalīma*. Özel isim.
h. 10a/12, 10a/15, 10a/17, 10b/1, 10b/4, 10b/5, 10b/11, 10b/11, 10b/13, 11a/1, 11a/12, 11a/16, 11b/6, 11b/13, 11b/15, 12a/7, 12a/15, 12b/9, 12b/12, 12b/13, 12b/15, 13a/1
h.+din 11a/2, 11b/12, 12b/11
h.+ge 12a/4
h.+ni 10b/17, 11a/5, 11a/7, 11b/9, 12b/17
h.+niñ 10b/6
- ḥalk** (1) < Ar. *ḥalk*. Boğaz.
h.+ımgı 91b/14
h.+larıgı 91b/9
h.+umdın 65b/10
- ḥalk** (2) < Ar. *ḥalk*. Halk, insan topluluğu, kalabalık: 22a/3; ~ **u** ‘**ālem** İnsanlar: 27b/3; ‘**ālem u** ~ → ‘**ālem**.
h. 19a/11, 19a/14, 22a/3, 23a/13, 23a/15, 25b/8, 26a/4, 27b/3, 36b/6, 36b/15, 37a/7, 47b/11, 49b/13, 52a/13, 84a/14, 93b/4, 96a/15, 99a/4, 129b/11
h.-ı 132a/2
h.+ı 20a/16, 37b/16, 39b/4, 47a/15, 47b/3, 53b/9, 54a/7, 58a/11, 70b/11, 73b/8, 75a/8, 91b/7
h.+ı (halgı) 70b/17
h.+ıdın 19a/15
h.+larnı 115b/9

- h.+nı 20a/4, 27a/6, 27a/9, 34b/7, 66b/8, 128b/1
- ḥalka** < Ar. *ḥalka*. Kola veya kulağa takılan daire biçiminde genellikle kıymetli madenden yapılmış süs eşyası: 2b/15; çeşitli madenlerden yapılmış çember: 92b/17.
- h. 92b/17
- h.+nı 2b/15
- ḥalvet** < Ar. *ḥalvat*. Tenha.
- h.+de 54b/9, 67b/17
- ḥām** < Far. *ḥām*. Boş, gerçekleşmesinin imkanı olmayan.
- h. 90a/7, 90b/1
- ḥam** < Ar. *ḥam*. ~ **bol**- Kırılmak.
- h. 118a/1
- ḥamāyil** < Ar. *ḥamā'il*. **ḫılıç** ~ **ḫıl**- → **ḫılıç**.
- h. 27b/17, 84a/5
- ḥāmīle** < Ar. *ḥāmīla*. Hamile, gebe.
- h. 8a/6
- ḥāmīledār** < Ar. *ḥāmīla* + Far. *-dār*. Hamile.
- h. 21b/13
- ḥamīr** < Ar. *ḥamīr*. ~ **ḫıl**- Hamur yoğurmak.
- h. 35b/1
- ḥamle** < Ar. *ḥamla*. ~ **ḫıl**- Hamle yapmak, saldırmak, hücum etmek; ~ **ḫılış**- Karşılıklı saldırmak: 117b/14.
- h. 20b/4, 53a/6, 79b/17, 83a/2, 83a/6, 84b/3, 85b/15, 87a/6, 89b/15, 90a/15, 104b/10, 110a/12, 110b/3, 112b/8, 117a/15, 117b/14, 123a/1
- ḥāmūş** < Far. *ḥāmūş*. ~ **bol**- Sessiz olmak, susmak.
- h. 114b/3, 115a/11
- ḥamza** < Ar. *ḥamza*. Özel isim.
- h. 6b/17, 13a/11
- ḥān** < (?)
- h.+dın 102a/1
- ḥan (1)** Han, hükümdar: 95b/11; Hanım, eş: 115b/2
- h.+ıdur 115b/2
- h.+ları 95b/11
- ḥān (2)** < Far. *ḥān*. Kovan, sandık.
- h.+ı 61a/15
- ḥānedān** < Far. *ḥānadān*. Hanedan, soylu ve büyük aile: 124b/7; **ṣāhib-i** ~ → **ṣāhib**.
- h. 32b/16, 60a/8, 96b/1, 97a/2, 97b/17, 99b/7, 99b/14, 107b/14, 109b/2, 110a/7, 111a/14, 111b/12, 113a/10
- h.-ı 106b/7, 122b/10, 124b/7
- h.+da 81a/13, 88a/8
- h.+dın 104a/17, 124a/11, 131b/14
- h.+dur 119a/3
- h.+ga 41a/14, 84b/15, 94a/16, 97b/8, 98a/4, 98b/15, 111b/17, 119a/3, 123b/1, 126a/5
- h.+ı 53b/12, 131b/15
- h.+lar 98a/14, 104a/2, 106a/6, 109a/10, 120b/11
- h.+larga 84a/1

- h.+nı 102a/16
ḥanife ibn semendū [‘] **el-cürhümī** < Ar. *ḥanifa ibn samandū* [‘] *al-curhumī*.
 Özel isim.
 h. 4a/5
ḥaṇra- Anırmak.
 h.-p 130b/2
ḥ̣ār < Far. *ḥ̣ār*. Değersiz, aşağılık: 133b/6; ~ **bol-** Horlanmak: 30a/6; ~ **ḳıl-** Hor davranmak: 93a/4; ~ **it-** Horlamak: 81b/6; ~ **ü zār bol-** Perişan olmak: 101b/9; ~ **ü zār ḳıl-** Perişan etmek: 106b/9.
 h. 30a/6, 70b/4, 81b/6, 84a/14, 93a/4, 101b/9, 106b/9, 121b/10, 133b/6
ḥar < Far. *ḥar*. Eşek.
 h. 82b/6
ḥarāb < Ar. *ḥarāb*. ~ **ḳıl-** Yıkmak, harap etmek, zarar vermek, perişan etmek.
 h. 20a/3, 50b/16, 71a/12, 71b/7, 74a/17, 78b/7, 101a/7, 107b/13, 115a/6, 123b/6, 125a/11, 125a/11, 128b/2
ḥarāc < Ar. *ḥarāc*. Haraç.
 h.+ımnı 24b/4
ḥarām < Ar. *ḥarām*. Haram: 31b/2; ~ **bol-** Haram olmak: 31a/2; ~ **ḳıl-** Haram etmek; 69b/16; ~ **yi-** Haram yemek: 132a/9.
 h. 31a/2, 31b/2, 69b/16, 88b/16, 107b/15, 132a/9
 h.+dur 80b/1
ḥarāmzāde < Ar. *ḥarām* + Far. *zāda*. Soysuz.
 h. 60a/1, 64a/8, 73a/14, 91b/9, 110a/17, 115a/8, 115a/14
 h.-i 34a/13, 48a/3, 50a/8, 62a/3, 64a/14, 69b/7, 70a/10, 71a/17, 73a/12, 74a/15, 75a/8, 76a/9, 78b/10, 86a/17, 90a/10, 90a/16, 91a/9, 96a/17, 115a/15
 h.+ni 60a/5, 73b/3, 99a/16, 113a/6
ḥarb < Ar. *ḥarb*. ~ **ḳıl-** Savaşmak.
 h. 78b/14, 84a/15
ḥarb ibn ‘abdu’llāh < Ar. *ḥarb ibn ‘abdu’llāh*. Özel isim.
 h. 40b/3
ḥarc < Ar. *ḥarc*. Masraf: 54b/11; ~ **ḳıl-** Harcamak: 14b/15.
 h. 14b/15, 15a/2, 15a/11, 54b/11, 61a/17
ḥ̣ārī < Far. *ḥ̣ārī*. ~ **bol-** Horlanmak, küçük düşmek.
 h. 97a/17
ḥarīb < Ar. *ḥarīb*. Savaşçı, cengâver.
 h.-sin 120b/7
ḥarīf < Ar. *ḥarīf*. Rakip.
 h. 82b/8, 83a/5, 83a/9
ḥarīḳ < Ar. *ḥarīḳ*. Yanmış.
 h. 95b/17
ḥārīş < Ar. *ḥārīş*. Özel isim.
 h. 6b/11, 6b/12, 6b/14, 6b/16, 13a/10, 13b/10, 14a/17, 14b/1
 h.+niñ 8a/14

ḥarīṣ (1) < Ar. *ḥarīṣ*. ~ **bol-** İstekli olmak.
h. 132b/17

ḥʿarraḥ < Far. *ḥʿār* + T. *-raḥ*. Daha
değersiz.
h. 133b/14

ḥasan < Ar. *ḥasan*. Özel isim.

h. 1b/9, 1b/13, 1b/16, 1b/17, 30a/13,
30a/16, 30b/1, 30b/5, 30b/17, 31a/8,
31a/11, 31b/6, 36b/10, 40b/8,
40b/12, 40b/12, 41a/3, 42a/5,
48b/16, 49a/2, 49a/7, 51a/6, 53a/9,
53a/13, 53a/17, 58b/2, 58b/9,
59a/12, 59b/6, 60a/11, 60a/16,
60b/1, 60b/6, 60b/13, 60b/16, 61a/2,
61a/8, 61a/13, 61b/6, 62b/13,
62b/17, 63a/1, 63a/8, 63a/11,
63b/10, 63b/12, 63b/13, 64a/9,
65a/10, 65a/15, 65b/15, 66a/10,
66a/14, 66b/2, 66b/3, 66b/6, 67a/13,
67a/15, 67b/4, 67b/6, 67b/7, 67b/14,
67b/17, 68a/10, 68a/11, 68a/13,
68a/15, 68b/2, 69a/1, 69a/3, 85a/12,
85a/15, 85a/16, 88a/13, 89b/4,
130a/5, 130b/11, 131a/2, 131a/4,
131a/6, 131a/15, 132a/14, 132b/12

h.+ga 60b/10, 60b/15, 61a/6

h.+ge 32a/9, 57a/11, 58b/4, 58b/7,
59b/4, 61a/14, 63b/14, 63b/17,
64a/10, 67a/1, 130a/1

h.+nı 31a/10, 32a/13, 59a/8, 59a/12,
59a/15, 60a/17, 60b/1, 60b/14,
60b/17, 61a/7, 61a/9, 61a/10,

61a/12, 62a/8, 62a/10, 62a/16,
62b/4, 62b/5, 62b/10, 63a/8, 63b/11,
63b/14, 63b/15, 64b/3, 65a/2, 65a/5,
65a/7, 65a/12, 66a/8, 66a/13, 66b/1,
66b/17, 67b/12, 95b/3

h.+nıñ 61a/4

ḥased < Ar. *ḥasad*. Kıskançlık: 12a/3; ~
tut- Kıskanmak: 41a/17.

h. 41a/17

h.+ni 12a/3

ḥāşıl < Ar. *ḥāşil*. ~ **kıl-** Kazanmak, elde
etmek.

h. 15b/5, 41b/3, 42b/3

ḥāşıla < Ar. *ḥāşila*. Kazanç.

h. 22a/6

ḥāşılāt < Ar. *ḥāşilāt*. Gelir, kazanç.

h.+ım 24b/4

ḥaşm < Ar. *ḥaşm*. Düşman.

h. 12b/16

h.+ı 119b/1

ḥasret < Ar. *ḥasrat*. Hasret, özlem: 13a/9;
dāğ-ı ~ğa koy- → **dāğ**.

h. 13a/9, 13a/14

h.+din 9b/17

h.+ga 107a/7

ḥaşūm < Ar. *ḥaşūm*. Düşmanlar.

h.+ı 76b/1

hāşim < Ar. *hāşim*. Özel isim.

h. 6b/2, 6b/8, 6b/9, 6b/16, 13b/6, 13b/7,
19b/17, 44a/4, 44b/7, 48b/7, 49a/4,
50a/11, 51b/10, 61a/7, 70b/4,

- 79b/14, 80a/1, 80a/6, 80a/9, 84a/7,
84a/8, 84a/9, 84b/6, 102a/14
h.+dın 115b/17
h.+din 40b/6, 40b/7, 43a/11
h.+ga 43a/17, 52b/10, 52b/12, 80a/2,
84b/3, 102b/14
h.+ler 71b/8, 79a/3, 79a/7
h.+larga 45b/6
h.+lerni 74b/5
h.+ni 80a/7, 80a/9, 84b/2, 84b/8, 84b/9
h.+niñ 6b/10
hāšim ibn 'uṭbe < Ar. *hāšim ibn 'uṭbe*.
Özel isim.
h. 40b/4, 74b/7
ḥaṭ < Ar. *ḥaṭṭ*. Yazı: 48a/17; ~ **ḳıl**- Yazı
yazmak: 21a/4; ~ **tut**- Yazı yazmak:
85a/2.
h. 21a/4, 48a/17, 59a/2, 62a/1, 73a/4,
85a/2
h.-ı 4b/6
h.+ını 23b/8
ḥaṭā < Ar. *ḥaṭā*. Hata, suç: 34b/2; ~ **bol**-
Boşa gitmek: 106a/5.
h. 106a/5
h.+nı 34b/2
ḥaṭar < Ar. *ḥaṭar*. **ḥavf u** ~ **ḳıl**- → **ḥavf**.
h. 69b/6
ḥāṭır < Ar. *ḥāṭır*. Hatır, gönül: 133b/17;
akıl: 63a/2; ~-ıga **ḳıl**- Aklına
gelmek: 132b/6; tahmin etmek:
111a/7; ~-ıga **yaman al**- Zoruna
gitmek, gücenmek, üzülmek: 7b/17;
~-ıga **yit**- Aklına gelmek,
hatırlamak: 85a/3; ~-larıga **yaman**
ḳıl- Zoruna gitmek, gücenmek,
üzülmek.
h.+ıga 7b/17, 63a/2, 85a/3
h.+ım 133b/17
h.+ımga 111a/7, 132b/6
h.+ıñızın 33a/17
h.+larıga 71a/10
ḥaṭīb < Ar. *ḥaṭīb*. Hatip.
h. 98a/15
h.+ni 98b/2
ḥāṭif < Ar. *ḥāṭif*. Gaip.
h.+din 79a/13, 83a/10, 85b/8, 91a/5
ḥāṭim ṭaī < Ar. *ḥāṭim ṭaī*. Özel isim.
h. 134a/15
ḥatm < Ar. *ḥatm*. Bitirme, sona erdirmе.
h. 90b/10
ḥatna < Far. *ḥatna*. ~ **ḳıl**- Sünnet etmek:
2b/10; ~ **ḳılığlık** Sünnetli: 9b/12.
h. 2b/10, 2b/12, 2b/16, 9b/12
ḥaṭṭāb < Ar. *ḥaṭṭāb*. Özel isim.
h. 17b/4, 22b/6, 37b/4
ḥatun Hatun, kadın: 2a/13; eş, karı:
36b/9.
h. 2a/13, 8a/4, 10a/11, 10a/12, 21b/13,
27a/14, 33b/12, 62a/5, 62a/6, 62a/9,
64b/4, 64b/7, 65a/6, 67a/7, 68b/8,
89a/2
h.+ga 10a/9
h.+ı 5b/6
h.+ıga 4b/17

- h.+ını 36b/9
h.+lar 10a/10, 10a/14, 60b/17, 64b/3, 108a/1
h.+larga 10a/4
h.+ları 5a/1, 10a/5, 10a/7, 63b/14
h.+nı 62a/7
- havā** < Ar. *havā*. Hava.
h. 17b/9, 36b/15, 65a/4
h.+dağı 17a/13
h.+ga 87a/3, 114a/1, 124a/10, 134a/1
- havāle** < Ar. *havāla*. ~ **kıl-** Atmak, fırlatmak.
h. 87a/1, 89b/13
- havāric** < Ar. *havāric*. Hâricî, Hâricî mezhebine uyanlar.
h. 58b/3, 58b/8, 68b/2, 75a/7, 78a/4, 82b/6, 82b/10, 83a/3, 83b/4, 84b/1, 84b/1, 86b/15, 87b/7, 87b/13, 89a/10, 90a/5, 90b/2, 90b/6, 91a/10, 91a/12, 91a/14, 91b/6, 92b/10, 95b/8, 99b/7, 104a/12, 104b/10, 109b/6, 113b/12, 121a/6
h.-i 105a/3, 112a/15
h.+din 81b/15
h.+ga 84b/11, 90b/15, 104b/2
h.+ini 80b/4
h.+ler 32b/4, 78a/9, 78b/11, 79a/17, 79b/1, 79b/4, 81a/8, 82a/15, 83a/16, 83b/2, 83b/7, 84b/7, 85b/16, 86b/10, 87a/5, 87b/4, 87b/15, 89a/9, 89a/11, 89b/10, 89b/15, 90b/4, 90b/16, 90b/17, 92a/17, 92b/4, 92b/16, 93a/3, 93a/4, 93b/12, 96a/4, 96a/6, 96a/16, 96b/2, 96b/4, 97b/9, 97b/10, 98a/10, 98a/12, 100b/4, 103a/7, 105a/8, 106a/7, 106a/9, 108b/14, 112b/4, 114a/8, 114b/6, 121b/1, 122b/1, 129a/16, 131a/2
h.+lerdin 82b/11, 87b/6, 98b/10, 114a/10, 122b/16
h.+larga 54b/7, 78b/11, 79a/16, 81a/3, 83a/16, 86b/1, 106a/8, 110a/12, 119a/3, 124b/8
h.+leriga 85a/1
h.+leriniñ 76a/16
h.+lerni 54b/8, 78b/13, 79b/2, 81a/7, 81b/14, 82a/7, 83b/1, 84b/12, 87a/14, 90b/16, 92a/13, 93a/13, 98a/7, 99b/2, 105b/2, 105b/4, 110b/10, 114b/5, 121b/9, 123a/10, 123a/15, 123b/5, 123b/11, 123b/15, 124a/11, 125a/13, 127a/1
h.+lerniñ 79a/1, 80a/14, 81a/15, 82a/10, 91b/12, 94a/2
h.+ni 60a/3, 78a/8, 80a/6, 81b/12, 81b/13, 82a/8, 82a/15, 83a/17, 84a/2, 85b/16, 87a/9, 87b/15, 89a/10, 89a/13, 89a/14, 89b/16, 89b/17, 90b/4, 90b/8, 91a/3, 94b/5, 109b/4, 85b/5
- havf** < Ar. *havf*. ~ **u hañar kil-** Korku ve tehlike gelmek.
h. 69b/6
- havuç** Avuç.

- h. 33a/3
ḥavvā < İbr. *ḥavvā*. Özel isim.
 h. 95b/1
ḥavz < Ar. *ḥavz*. ~-ı **kevser** Kevser havuzu.
 h.-ı 112b/1
ḥayāl < Ar. *ḥayāl*. Hayal: 77a/15; ~ **kıl**-Sanmak.
 h. 30b/5, 30b/8, 33a/13, 75a/4, 75a/6
 h.+de 90b/2
 h.+im 77a/15
 h.+imni 77b/3
ḥayāt < Ar. *ḥayāt*. Canlı olma, hayatta olma.
 h. 43b/8, 55b/13
ḥayber < Ar. *ḥaybar*. **der-i** ~ → **der**.
 h.+dür 112b/2
ḥaydar < Ar. *ḥaydar*. Özel isim.
 h. 40a/15, 82a/14, 85a/17
ḥayf < Ar. *ḥayf*. ~ **bol**-Yazık olmak.
 h. 105a/16
ḥayr < Ar. *ḥayr*. Hayır, karşılık beklenmeden yapılan iyilik: 134b/2; ~ **u iḥsān kıl**-İyilik yapmak: 131a/4; ~ **u iḥsān kılmaḳlıḳ** İyilik yapma: 133a/7; **du‘ā-yı** ~ **kıl**- → **du‘ā**.
 h. 112a/12, 123b/9, 131a/4, 132b/17, 133a/7
 h.+dın 134b/2
 h.+ga 114a/6
ḥayrān < Ar. *ḥayrān*. Şaşkın: 82a/15; ~ **bol**-Şaşırmak: 11a/11; ~ **kal**-Şaşırmak: 33a/15.
 h. 11a/11, 12b/10, 33a/15, 33b/4, 35b/3, 36b/15, 41a/14, 53a/14, 58b/17, 75a/8, 108a/15, 129a/6
 h.-ı 82a/15, 85b/2
ḥayrū’n-nisā < Ar. *ḥayru’n-nisā*. Özel isim.
 h. 132b/11
ḥāzık < Ar. *ḥāzık*. Usta, maharetli.
 h. 34a/1, 129b/3
ḥāzır < Ar. *ḥāzır*. Bir yerde bulunan, mevcut, var olan: 43a/11; ~ **bol**-Hazır olmak: 16b/5; ~ **kıl**:-Hazırlamak: 57b/9.
 h. 16b/5, 31b/11, 36b/5, 36b/16, 37a/1, 37a/6, 43a/11, 57b/9, 64b/12, 68a/16, 68b/9, 68b/9, 69b/7, 89a/9, 94a/13, 101b/15
ḥazīne < Ar. *ḥazīna*. Hazine.
 h. 127b/1
 h.+lerni 26a/1
 h.+sini 99a/3
ḥazret < Ar. *ḥazrat*. Saygı için kullanılan unvan: 2a/8; huzur, kat, nezd: 55a/3.
 h. 34b/14
 h.-i 1b/8, 1b/11, 1b/13, 1b/15, 1b/17, 2a/2, 2a/5, 2a/5, 2a/6, 2a/8, 2a/11, 2a/12, 2a/14, 2a/16, 2b/2, 2b/6, 2b/13, 2b/16, 3a/1, 3a/3, 3a/4, 3a/5, 3a/15, 3a/17, 3b/1, 3b/8, 3b/16, 4a/4,

4a/10, 4b/11, 4b/12, 4b/13, 4b/14,
 4b/15, 5a/1, 5a/3, 5a/8, 5a/12, 5a/13,
 5a/16, 5b/2, 5b/4, 5b/5, 5b/7, 5b/8,
 5b/10, 5b/16, 6a/3, 6a/4, 6a/7, 6a/11,
 6a/13, 6a/14, 6b/1, 7a/2, 7a/11, 7b/3,
 8a/5, 8a/16, 9a/17, 9b/2, 9b/15, 9b/9,
 11a/16, 11b/7, 11b/11, 11b/14,
 12a/11, 12a/11, 14b/2, 14b/10,
 14b/16, 15b/14, 15b/16, 17b/12,
 17b/17, 17b/17, 18a/1, 18a/2, 18a/4,
 18b/16, 18b/17, 19a/12, 20b/12,
 21a/9, 21a/17, 21b/2, 21b/4, 22a/9,
 22a/10, 22b/3, 22b/15, 26a/11,
 26b/8, 26b/9, 26b/10, 26b/12,
 26b/14, 26b/15, 26b/17, 27a/3,
 27a/4, 27a/5, 27b/7, 29a/3, 29a/9,
 29a/10, 29a/12, 29a/14, 29b/2,
 29b/7, 29b/8, 29b/10, 30a/1, 30a/2,
 30a/5, 30a/10, 30a/12, 30a/13,
 30a/17, 30b/4, 31b/4, 32b/10,
 32b/11, 33a/5, 34a/16, 35a/1, 35a/2,
 35a/17, 35b/2, 35b/6, 35b/12,
 35b/17, 36a/7, 36a/14, 36b/7, 36b/8,
 36b/9, 36b/10, 36b/17, 37a/5, 37a/7,
 37a/8, 37a/16, 37b/3, 37b/3, 37b/10,
 38a/1, 38a/2, 38a/13, 38a/15,
 38a/16, 38a/17, 38b/6, 38b/6, 38b/8,
 38b/10, 38b/12, 38b/15, 38b/16,
 39a/9, 39a/11, 39a/14, 39a/17,
 39b/3, 39b/11, 39b/13, 39b/14,
 40a/1, 40a/7, 40a/8, 40b/10, 40b/11,
 41a/2, 41b/1, 41b/5, 41b/6, 41b/9,

41b/10, 41b/10, 41b/10, 41b/14,
 41b/14, 42a/4, 42a/5, 42a/6, 42a/7,
 42a/9, 42a/11, 42a/12, 42a/14,
 42a/15, 42a/16, 42b/1, 42b/2, 42b/5,
 42b/6, 42b/7, 42b/8, 42b/9, 42b/10,
 42b/12, 42b/12, 42b/14, 42b/16,
 42b/17, 43a/1, 43a/4, 43a/5, 43a/6,
 43a/9, 43a/11, 43a/12, 43a/13,
 43a/15, 43a/17, 43b/2, 43b/7, 43b/7,
 43b/8, 43b/9, 43b/10, 43b/14,
 43b/15, 43b/16, 44a/1, 44a/3, 44a/4,
 44a/6, 44a/9, 44a/13, 44a/15,
 44a/17, 44b/1, 44b/1, 44b/1, 44b/4,
 44b/7, 44b/8, 44b/9, 44b/10, 44b/10,
 44b/12, 44b/15, 44b/17, 45a/4,
 45a/4, 45a/6, 45a/8, 45a/8, 45a/11,
 45a/14, 45a/15, 45a/16, 45a/17,
 45b/1, 45b/2, 45b/3, 45b/4, 45b/7,
 45b/8, 45b/9, 45b/13, 45b/15,
 45b/15, 46a/1, 46a/5, 46a/6, 46a/7,
 46a/8, 46a/9, 46a/11, 46a/13,
 46a/14, 46b/1, 46b/4, 46b/5, 46b/8,
 46b/10, 47a/9, 47a/11, 47a/13,
 47a/13, 47a/16, 47a/17, 47b/1,
 47b/4, 47b/4, 47b/6, 47b/11, 47b/12,
 47b/13, 47b/15, 47b/17, 48a/4,
 48a/6, 48a/7, 48a/11, 48a/17, 48b/1,
 48b/8, 48b/9, 48b/11, 48b/11,
 48b/12, 48b/13, 48b/14, 48b/16,
 48b/17, 49a/2, 49a/5, 49a/8, 49a/10,
 49a/11, 49a/15, 49a/17, 49b/1,
 49b/4, 49b/5, 49b/6, 49b/7, 49b/9,

- 49b/11, 49b/11, 49b/13, 49b/15, h.+lerige 54b/17
- 50a/1, 50a/4, 50a/6, 50a/10, 50a/12, **helāhil** < Ar. *halāhil*. Öldürücü zehir.
- 50a/13, 50a/14, 50b/7, 50b/8, h.+din 59a/3
- 50b/11, 50b/14, 51a/6, 51a/10, **helāk** < Ar. *halāk*. ~ **bol-** Ölmek, helak
- 51a/14, 51b/1, 51b/4, 51b/5, 51b/6, olmak: 4b/1; ~ **kıl-** Öldürmek:
- 51b/8, 51b/13, 52a/12, 52a/14, 32b/4.
- 52b/1, 52b/3, 52b/10, 52b/16, h. 4b/1, 11a/15, 32b/4, 42b/14, 42b/15,
- 52b/17, 53a/2, 53a/4, 53a/14, 53b/2, 51a/5, 52a/3, 79a/11, 102a/10,
- 53b/5, 53b/11, 53b/13, 53b/14, 103b/8, 106a/3, 106a/4, 107b/9,
- 53b/16, 54a/1, 54a/3, 54a/5, 54a/6, 109b/11, 110a/3, 111a/5, 113a/17,
- 54a/7, 54a/10, 54a/13, 54b/2, 54b/3, 114a/11, 114b/17, 125b/13
- 54b/5, 54b/6, 54b/7, 54b/8, 54b/9, **hem** < Far. *ham*. Hem, hem ... hem de, -
- 54b/13, 55a/6, 55a/14, 55a/15, da/-de : 15a/13, 9b/5, 4b/5.
- 55b/10, 56a/1, 56a/3, 56a/5, 56a/8, h. 4b/5, 9b/5, 10b/12, 11b/15, 13a/1,
- 56a/14, 56a/17, 56b/4, 56b/4, 56b/5, 13a/8, 14a/17, 15a/13, 16b/6, 17a/5,
- 56b/6, 56b/8, 56b/10, 57a/9, 57a/13, 18b/3, 19b/4, 19b/6, 24a/1, 27b/3,
- 57b/7, 57b/13, 58a/15, 58a/17, 35b/8, 38a/12, 38b/16, 39a/1, 39a/5,
- 62a/8, 62b/4, 63b/15, 66b/14, 39a/7, 40a/5, 40a/13, 40a/17, 40b/2,
- 67a/10, 71a/13, 71a/16, 74b/8, 44b/5, 45a/9, 49b/16, 50b/4, 51a/12,
- 74b/10, 74b/11, 75b/16, 76b/8, 57b/11, 57b/11, 60b/5, 61a/3, 62b/3,
- 78b/12, 90a/1, 90b/13, 92a/14, 63a/13, 64b/3, 64b/11, 68a/3,
- 92b/1, 93a/15, 93b/16, 94a/2, 95b/3, 70a/14, 72a/3, 74a/16, 74b/1, 79a/6,
- 96a/1, 98a/16, 130b/9, 130b/10, 80b/10, 82a/17, 83a/7, 83a/8,
- 130b/10, 130b/11, 130b/11, 83b/13, 84a/3, 85a/11, 85a/12,
- 130b/11, 130b/12, 130b/12, 89a/11, 91b/16, 91b/16, 92b/12,
- 130b/12, 130b/12, 130b/14, 131a/3, 93a/16, 93b/16, 94a/17, 97a/12,
- 132b/9, 132b/10, 132b/12, 133a/13, 97b/1, 97b/1, 99b/10, 103a/1,
- 133b/3, 134a/5 103a/2, 103a/6, 103a/13, 103a/14,
- h.+ga 89b/8 103a/14, 103b/3, 103b/4, 103b/5,
- h.+ge 64b/15, 86b/8 103b/6, 103b/12, 104a/7, 105b/3,
- h.+iñizge 55a/3 105b/9, 105b/10, 106a/4, 106a/14,
- h.+ler 54a/16 106b/1, 107a/11, 110a/3, 110a/13,

- 110b/5, 111a/9, 112a/5, 112a/5, 112a/5, 113b/9, 114a/16, 114b/15, 115b/10, 117b/4, 121a/12, 122b/2, 122b/4, 123a/6, 123a/6, 123a/6, 123b/3, 125a/11, 125a/16, 125b/9, 128a/16, 133a/10, 133a/12, 134a/3
- heme** < Far. *hama*. Hepsi: 18b/2; herkes: 37a/13; bütün: 54a/12.
- h. 18b/2, 37a/13, 54a/12, 59a/4, 75a/4, 75a/6, 75a/7, 91a/1, 93b/10, 93b/11, 93b/17, 98a/11, 99a/4, 99b/6, 100a/3, 105a/10, 107a/1, 108b/4, 109a/5, 110b/1, 111a/10, 111b/11, 112a/12, 121b/2, 123b/16, 128a/4, 133a/8, 133a/17
- h.+din 6b/17, 7a/1, 133b/10, 133b/12
- h.+ler 113a/13
- h.+leri 103b/17, 108a/1, 108a/1, 108b/16, 109b/8, 114a/5, 114a/17, 115b/7, 117b/7, 119b/7, 125a/8, 128a/11
- h.+miz 11a/15, 90b/6, 98b/12
- h.+ni 109b/11, 121b/6
- h.+ñizni 90b/5
- h.+si 39b/10, 53a/8, 72a/2, 89b/1, 94b/5, 96a/9, 104a/2, 108a/3, 113b/13, 115a/6, 116b/16, 125b/15, 129a/17
- h.+sidin 133b/6
- h.+sini 98b/12, 98b/17, 102a/17, 107b/9, 121a/1, 125a/10, 128a/16
- hemhâne** < Far. *hamhāna*. Eş, zevce.
- h.+leri 2a/3, 5a/14, 5b/17, 65a/8, 65b/7
- h.+leriga 65a/12
- hemîşe** < Far. *hamîşa*. Daima, her zaman.
- h. 71b/10
- hemrâh** < Far. *hamrâh*. Yoldaş, yol arkadaşı: 20a/14; ~ **bol-** Yoldaş olmak: 21a/12.
- h. 21a/12
- h.+leri 20a/14
- h.+lerige 20a/12
- h.+lerniñ 20a/14
- hemşîre** < Far. *hamşîra*: Kız kardeş.
- h.+lerini 65a/15
- henüz** < Far. *hanûz*. Hâlâ: 90a/9; henüz, yeni: 109a/12.
- h. 90a/9, 109a/12, 110a/3
- her** < Far. *har*. Her: 4b/4; ~ **ança** Her ne zaman: 9b/15; ~ **bâr** Her defa: 62b/12; ~ **barı** Bütün herkes: 60b/11; her tarafı: 58b/13; ~ **kim** Herkes: 62a/5; ~ **nevbet** Her defa: 59a/2; ~ **niçe** her ne kadar: 28a/7; ~ **târe mûy ki bedenleride ir-** Tüyleri diken diken olmak: 119b/4.
- h. 1b/11, 4a/7, 4b/4, 9b/15, 10a/4, 10a/9, 11a/5, 13b/12, 14a/7, 14a/8, 15a/12, 15b/16, 16a/5, 16a/14, 16a/15, 18a/7, 18b/13, 23a/13, 23b/4, 24b/4, 25b/10, 27a/12, 29b/5, 30a/10, 30a/12, 30b/9, 32b/15, 32b/17, 41a/9, 43b/13, 45b/12, 45b/14, 49a/4, 49a/13, 50a/5,

- 51b/16, 52a/13, 54a/17, 54b/3, 56a/9, 57a/4, 57a/4, 57a/7, 57a/8, 57b/14, 57b/15, 58b/13, 58b/16, 59a/2, 60b/11, 61b/1, 62a/1, 62a/5, 62b/12, 62b/13, 66b/10, 68a/17, 69b/6, 71b/4, 73b/10, 81b/10, 90a/4, 92b/2, 92b/13, 94b/17, 96b/6, 96b/12, 98b/13, 98b/16, 98b/17, 99b/15, 101b/17, 102a/1, 102a/5, 102b/11, 107a/13, 107b/9, 108b/7, 109a/3, 111b/8, 113a/15, 113b/16, 113b/17, 114a/13, 116b/7, 119b/4, 121b/11, 122a/6, 123a/5, 123a/7, 123a/15, 124a/15, 124a/16, 124b/9, 125a/14, 126a/3, 126b/15, 129b/1, 130b/16, 28a/7
- hergiz** < Far. *hargiz*. Asla.
h. 33b/11, 49a/12, 55a/8, 55a/9, 64b/14, 70b/7, 71a/8, 102a/7, 104a/3, 106a/5, 111a/13, 112b/17, 119a/4, 119a/7, 123b/10, 128a/5
- hesābsız** < Ar. *hisāb* + T. *-sız*. Sorgusuz sualsiz.
h. 36b/5
- hevādār** < Ar. *havā* + Far. *-dār*. Dost.
h. 84a/1
- hevādārlik** < Ar. *havā* + Far. *-dār* + T. *-lık*. ~ **kıl**- Dostluk etmek, yarenlik etmek.
h. 36a/10
- heybet** < Ar. *haybat*. Heybet, büyüklük, azamet: 94b/2; ~-i **bisāṭ** Büyük kalabalık: 132a/2.
h.-i 132a/2
h.+din 94b/2
- heybetlig** < Ar. *haybat* + T. *-lig*. Heybetli: 21a/15.
h. 21a/15, 72a/16
- hezār** < Far. *hazār*. Bin.
h. 42a/7, 42a/7, 134b/4
- hürāmān** < Far. *hīrāmān*. ~ **bol**- Salınarak yürümek.
h. 40b/15
- hiyānet** < Ar. *hiyānat*. Hiyanet.
h. 22a/12
- hicāb** < Ar. *hicāb*. Perde, örtü: 23a/6; engel: 121a/13.
h. 85b/12
h.+ı 121a/13
h.+nı 23a/6
- hiç** < Far. *hīç*. Hiç, hiçbir: 6a/8, 3b/6; ~ **kişi** Hiç kimse: 45b/7; ~ **nimerse** Hiçbir şey: 10b/12.
h. 2a/13, 3b/6, 6a/8, 10a/11, 10b/12, 11a/11, 12a/14, 12b/6, 13a/14, 14b/12, 14b/16, 15b/2, 18a/13, 21b/5, 21b/9, 24a/8, 25b/8, 25b/9, 33a/2, 33b/13, 33b/17, 34a/2, 35b/4, 35b/10, 36b/8, 37a/3, 37a/10, 43b/13, 44b/17, 45a/12, 45b/7, 45b/17, 46b/12, 47a/7, 49a/1, 49b/7, 49b/10, 58a/8, 59a/15, 59b/13,

- 61b/6, 61b/11, 63b/1, 64b/11, 50a/12, 54b/5, 58a/15, 60b/13,
 65a/14, 67a/12, 68a/4, 70a/15, 61a/9, 68b/17, 69a/1, 69a/10
 73b/14, 77a/4, 79b/11, 83a/14, h.+ni 34b/10, 44a/10, 61a/16
 89a/17, 92b/17, 95a/1, 95b/13, **ẖilāfetlik** < Ar. *ẖilāfat* + T. -lik. Halifelik.
 96b/15, 97a/17, 103b/15, 106b/6, h.+ni 70a/13, 70a/14, 70b/3
 108a/16, 108b/1, 108b/2, 109b/7, **ẖimāyet** < Ar. *ẖimāyat*. ~ **bol**- Korunmak.
 109b/11, 113a/15, 113b/3, 114a/13, h. 57b/15
 116b/2, 120b/17, 124b/5, 129b/2, **himmetlig** < Ar. *himmat* + T. -lig.
 129b/2, 133b/3, 133b/5 Yardımsever.
ẖifz ibn yemenī < Ar. *ẖifz ibn yemenī*. h. 14b/14
 Özel isim.
ẖikāye < Ar. *ẖikāya*. Hikāye. **hind** < Ar. *hind*. Özel İsim.
 h. 40b/4 h. 7a/13, 7b/1, 61b/7
ẖikāyet < Ar. *ẖikāyat*. Hikāye: 22b/15; ~ h.+ni 70a/7
ẖilāf < Ar. *ẖilāf*. ~ **kıl**- Karşı çıkmak.
 h. 21b/5 **ẖire** < Ar. *ẖira*. ~ **kıl**- Gözü kamaştırmak.
 h.+sini 64b/3 h. 66b/11
ẖikāyet < Ar. *ẖikāyat*. Hikāye: 22b/15; ~ **hişşe** < Ar. *hişşa*. Hisse, pay, parça, kısım:
kıl- Hikāye anlatmak: 9a/16. 2b/15; ~-yi **berāber bol**- Eşit
 h. 9a/16 parçaya bölünmek: 79b/16.
 h.+i 22b/15 h. 2b/15, 79b/16, 87a/7, 113b/12
 h.+ini 119a/2 h.+si 9a/14, 68b/6
ẖikmet < Ar. *ẖikmat*. Hikmet, gizli sebep. h.+sige 62b/9
 h. 12b/8, 95a/13 **hişām** < Ar. *hişām*. Özel isim.
ẖilāf < Ar. *ẖilāf*. ~ **kıl**- Karşı çıkmak. h. 13a/11
 h. 47b/7 **ẖizmet** < Ar. *ẖidmat*. Hizmet: 119b/8; ~
ẖilāfet < Ar. *ẖilāfat*. Halifelik: 43b/12; ~ **bol**- Hizmet olmak 25b/7; ~ **kıl**-
ge oltur- Halife olmak: 45b/16. Hizmet etmek: 15a/14.
 h. 43b/12, 44a/17, 46a/8, 50a/14, h. 15a/14, 25b/7
 50b/4, 50b/5, 50b/8, 50b/12, 51b/1, h.+iñizde 119b/8
 100a/9 h.+iñni 70a/14
 h.+ga 37b/10, 46a/1 h.+leride 59b/11, 76b/8
 h.+ge 37a/16, 37b/9, 44a/1, 45b/10, h.+leriñizdedür 119a/17
 45b/16, 47b/13, 50a/5, 50a/7,

hizmetkâr < Ar. *hidmat* + Far. *-kâr*.
Hizmetkâr, hizmetçi.

h. 58b/4, 65a/5

h.+ı 61b/4, 98b/16

h.+lar 68b/9

h.+ları 59a/9, 89a/3, 89a/4, 92b/8

h.+larını 60a/5

hizmetkârlık < Ar. *hidmat* + Far. *-kâr* + *-lık*: ~ **kıl**- Hizmet etmek.

h. 58b/9, 59b/7

horāsān < Far. *horāsān*. Özel isim.

h. 62a/15, 70a/9, 111b/5

h.+dın 111b/7

h.+nı 69b/3

hōş < Far. *hōş*. Hoş, güzel: 39b/10; ~ **bol**- Hoş olmak, iyi olmak: 8a/3; ~ **kıl**- Hoş gelmek, hoşuna gitmek: 46b/4; ~ **tut**- Hoş tutmak: 114b/8.

h. 8a/3, 9a/4, 28b/8, 39b/10, 40a/17, 42b/8, 46b/4, 46b/7, 52b/9, 55b/8, 83b/13, 83b/15, 87b/6, 114b/8

hōşbū < Far. *hōşbū*. ~ **tut**- Güzel koku sürmek; ↔ **hōşbüy**.

h. 8b/8

hōşbüy < Far. *hōşbüy*. Güzel koku; ↔ **hōşbū**.

h. 42a/1

hōşhāl < Far. *hōş* + Ar. *hāl*. ~ **kıl**- Hoş etmek: 61b/17; ~ **u hürrem bol**- Mutlu olmak: 20a/15.

h. 20a/15, 61b/17

hōşhālīk < Far. *hōş* + Ar. *hāl* + T. *-lık*. ~ **kıl**- Hoş etmek.

h. 131a/17

hōşlaş- < Far. *hōş* + *Türk -laş-*. Hoşlanmak.

h.-ip 65a/13

hōşnūd < Far. *hōşnūd*. Memnun, hoşnut: 80a/13; ~ **bol**- Hoşnut olmak, memnun olmak: 13a/17.

h. 13a/17, 14a/4, 80a/13, 85b/13

hōşnūdlık < Far. *hōşnūd* + T. *-lık*: ~ **kıl**- Memnun etmek.

h. 89a/1

hōşvaqt < Far. *hōş* + Ar. *vaqt*. ~ **bol**- Sevinmek, mutlu olmak: 102a/3; ~ **kıl**- Sevindirmek, mutlu etmek: 115a/5; ~ **u hürrem bol**- Sevinmek, mutlu olmak: 112b/15.

h. 102a/3, 112b/15, 115a/5

hūb < Far. *hūb*. Güzel, iyi.

h. 5b/16, 10a/17, 15b/2, 25a/14, 50a/2, 70a/3, 76a/8, 105a/14, 105a/15, 109a/8, 117a/10, 118a/15, 119a/12, 123a/2, 128b/5

h.+dur 125a/6

h.+nı 105a/4

hūd < Far. *hūd*. Veya.

h. 125b/12

huften < Far. *huftan*. **namāz-ı** ~ → **namāz**.

h. 75b/8, 77a/6

h.+din 75b/9, 101b/17, 102a/6

- h.+ni 77a/9
hukemā < Ar. *ḥukamā*. Hakîmler, filozoflar.
 h. 7b/5
 h.+lar 7a/10
hulle < Ar. *ḥulla*. Kumaş.
 h. 31b/17
 h.+ni 32a/1, 32a/4, 32a/8, 32a/10
hūn < Far. *ḥūn*. Kan.
 h.+ını 115b/16
hūnh'ār < Far. *ḥūnh'ār*. Zalim.
 h. 81b/8
hūr < Ar. *ḥūr*. Cennet kızı, huri.
 h. 9a/15, 66a/1, 125b/12
 h.+lar 68a/8, 83a/11, 85b/10, 91a/6
 h.+larını 68a/10
hurd < Far. *ḥurd*. Küçük.
 h. 39b/9
hureyre < Ar. *hurayra*. Özel isim.
 h. 63a/17
ḥurmā < Far. *ḥurmā*. Hurma.
 h. 62b/7, 62b/7, 62b/9, 62b/13, 133a/16
 h.+nı 62b/11, 62b/12, 62b/13, 62b/14
hurrem < Far. *ḥurram*. Mutlu: 82a/14;
ḥoşḥāl u ~ bol- → ḥoşḥāl; ḥoşvaqt u ~ bol- → ḥoşvaqt.
 h. 20a/15, 82a/14, 112b/15
hurūş < Far. *hurūş*. ~ **kıl-** Haykırarak ağlamak: 109a/5; ~ **u nāle vü zār u feryād kıl-** Haykırarak, inleyerek ağlamak: 17a/14; ~ **u nāle vü zārī** Haykırış inleyiş, feryat: 129a/2.
 h. 17a/14, 109a/5, 113b/2, 129a/2
hurūşī < Far. *hurūşī*. Haykırış, inleyiş, feryat: 113b/13; ~ **kıl-** Haykırarak ağlamak: 116a/13.
 h. 116a/13
 h.+ı 113b/13
huşūmet < Ar. *huşūmat*. Husumet, düşmanlık: 37a/15; ~ **kıl-** Düşmanlık gütmek: 6b/12.
 h. 6b/12, 34a/17, 37a/15, 90a/8
 h.+i 76b/13
 h.+leri 80a/14
hūş < Far. *hūş*. ~-ıga **kil-** Kendisine gelmek, ayılmak: 22a/17; ~-larını **kitür-** Aklını başından almak: 123b/7; **'aql u ~ kit-** → **'aql; kellesidin ~ kit-** → **kelle.**
 h. 22a/17, 122b/13
 h.+ıga 22a/17, 54b/16, 81a/13, 88a/6, 92b/15, 95b/13, 127b/16
 h.+larıga 33a/12
 h.+larını 123b/7
huşyār < Far. *huşyār*. ~ **bol-** Uyanmak.
 h. 132b/16
ḥuṭbe < Ar. *ḥuṭba*. Hutbe: 98a/6; ~ **oku-** Hutbe okumak: 34b/11.
 h. 34b/11, 45b/15, 46a/3, 46a/6, 46a/7, 46a/8, 46a/9, 46a/13, 46a/15, 46b/3, 46b/5
 h.+ga 98a/6
 h.+ni 91b/7
ḥuẓā'ī < Ar. *ḥuẓā'ī*. Özel isim.

h. 96b/8, 97a/4, 98b/6

huzeyme < Ar. *huzayma*. Özel isim.

h. 14b/6

hücre < Ar. *hucra*. Hücre, oda.

h.+lerige 33b/1

hüdā < Far. *hudā*. Tanrı, Allah: 3b/11; ~-

yı ta‘ālā Ulu Tanrı: 2b/7; **resül-i** ~

→ **resül**; **şīr-i** ~ → **şīr**; ↔ **hüdāy**.

h. 3b/11, 3b/16, 9a/6, 10a/1, 10b/13,

11b/11, 11b/14, 11b/16, 12a/15,

19a/13, 19a/16, 20a/9, 29a/5, 29b/1,

29b/11, 29b/12, 29b/15, 30b/6,

30b/7, 31a/15, 31a/16, 32a/6,

32a/16, 32b/12, 32b/8, 33a/1, 33a/9,

33a/15, 33b/1, 33b/4, 33b/8, 34a/9,

34b/3, 34b/17, 35a/2, 35a/9, 39b/13,

41b/14, 43b/8, 45b/8, 46b/15,

47a/17, 48b/14, 49a/11, 50b/6,

51a/2, 51b/8, 52a/11, 54a/16,

55b/13, 64a/16, 65a/16, 67b/8,

68a/17, 73b/13, 74a/3, 82b/14,

84a/14, 85a/15, 85b/2, 93b/14,

94a/1, 105b/6, 107a/8, 128a/17

h.-yı 2b/7, 3b/10, 5b/2, 6a/5, 8a/4, 9a/5,

11a/14, 18a/3, 20a/10, 21b/17,

23a/1, 23a/6, 30b/14, 31a/1, 32a/3,

33b/12, 34a/6, 37b/6, 41a/17, 47a/4,

48a/6, 52b/7, 52b/13, 67a/16,

67a/17, 67b/4, 68a/17, 69b/15,

71b/9, 75b/13, 75b/16, 76b/14,

78b/17, 81a/12, 82a/7, 89a/16,

92a/13, 93b/15, 94a/3, 94b/9, 97b/3,

98a/15, 100a/15, 101b/12, 102a/2,

104b/4, 106b/5, 107a/16, 108b/1,

108b/3, 108b/17, 113b/15, 114a/6,

114b/4, 120a/16, 122a/2, 129b/14,

131b/16, 132a/11, 132b/14, 133a/1,

133b/9, 133b/12, 134a/1, 134a/9

h.+dın 35a/5, 36b/4, 37a/11, 106b/2,

107a/6

h.+ga 27a/4, 29a/6, 124a/13

h.+nı 9b/9, 10a/8, 10b/6, 10b/10, 12a/2,

12b/5, 12b/9, 30a/10, 33a/12, 33b/6,

34b/1, 34b/16, 35a/7, 41b/7, 55b/11,

59b/1, 60b/12, 62b/15, 63a/6, 63a/9,

63a/16, 69b/14, 72b/9, 87b/15,

113a/4

h.+nıñ 6b/1, 29b/14, 31a/14, 32a/2,

48b/9, 51a/17

h.+ñnı 101b/13

hüdālık < Far. *hudā* + T. *-lık*. ~ **da‘vāsı**

kıl- Tanrılık davası gütmek: 22b/14;

da‘vā-yı ~ **kıl**- → **da‘vā**; ↔

hüdāylık.

h. 22b/14

hüdāy < Far. *hudāy*. Tanrı, Allah; ↔

hüdā.

h.+ım 82b/3, 114a/13

h.+ımdın 106a/15

hüdāylık < Far. *hudāy*+ T. *-lık*. **da‘vā-yı**

~ **kıl**- → **da‘vā**; ↔ **hüdālık**.

h. 22a/2

hüküm < Ar. *ḥukm*. Hüküm, buyruk:
72a/4; ~ **kıl-** Hükmetmek,
buyurmak: 42b/4.

h. 42b/4, 47a/4, 51b/11, 51b/15,
55a/15, 72a/4, 96a/15, 122a/7

h.+din 48a/1

h.+i 48b/2, 98b/14, 103b/11, 108a/12

hüner < Far. *hunar*. Hüner, maharet.

h.+i 42b/1

h.+iñ 90a/14

hür < Ar. *ḥurr*. Özel isim.

h.+niñ 88a/1, 91a/3, 129b/13

hür ibni yazîd < Ar. *ḥurr ibni yazîd*. Özel
isim.

h. 76b/7, 77a/8, 77a/14, 77a/17, 77b/1,
77b/5, 77b/10, 77b/11, 78a/3, 78a/4,
78a/8, 78a/10, 82a/13, 82b/12,
82b/13, 83a/2, 83a/4, 83a/6, 83a/9,
83a/9, 83a/11, 83a/12, 83a/15

h.+ge 77a/11, 77a/12, 77a/16, 77b/14,
83a/2, 83b/3, 83b/5

h.+ni 76b/7, 83b/6

hür- Ürümek, havlamak.

h.-di 91b/11

hürre < Ar. *hurra*. Özel isim.

m. 14b/4

hürmet < Ar. *ḥurmat*. Hürmet, saygı:

39a/8; ~ **kıl-** Hürmet etmek: 41b/7;

‘izzet ü ~ ü ta‘zîm bol- → ‘izzet;

‘izzet ü ~ ta‘zîm kıl- → ‘izzet;

‘izzet ü ~ kör- → ‘izzet.

h. 39a/8, 46a/10, 46b/2

h.+i 46b/1, 52a/6, 53b/12, 83b/16

h.+ini 13a/16

h.+leri 41b/7

hürmîz < Far. *hurmîz*. Özel isim.

h. 38a/7, 38a/10, 38a/14

h.+ni 38a/9, 38a/10

hüseyn < Ar. *ḥusayn*. Özel isim.

h. 30b/1, 30b/5, 30b/17, 31a/8, 31a/10,
31b/6, 36b/11, 41a/5, 41b/5, 41b/6,
49a/2, 49a/7, 51a/6, 53a/10, 53a/17,
65b/11, 66a/5, 66a/17, 66b/5,
67a/10, 67a/12, 67a/15, 67b/2,
67b/14, 68a/12, 68a/12, 68a/14,
68b/17, 69a/1, 69a/4, 69a/10,
70a/12, 70b/1, 70b/1, 71a/2, 71a/6,
71a/11, 71a/15, 71b/5, 72a/3, 72a/5,
73a/17, 73b/13, 73b/15, 74a/7,
74a/10, 74a/14, 74b/4, 74b/14,
75a/5, 75a/11, 75a/13, 75a/15,
75b/2, 75b/8, 75b/9, 75b/12, 75b/17,
76a/2, 76a/5, 76a/8, 76a/9, 76a/15,
76b/2, 76b/11, 76b/15, 77a/3, 77a/7,
77a/9, 77a/10, 77a/15, 77a/16,
77a/17, 78a/3, 78a/4, 78a/7, 78a/12,
78a/15, 78b/3, 78b/15, 79a/13,
80a/9, 80a/11, 80b/9, 80b/16, 81a/2,
81a/10, 81a/14, 81a/16, 81b/1,
81b/2, 82a/3, 82a/4, 82a/17, 83a/13,
83a/15, 83b/9, 83b/15, 83b/17,
84a/8, 84a/12, 84b/10, 85a/2, 85b/6,
86a/2, 86a/5, 86a/8, 86b/12, 87a/10,
87a/12, 87b/10, 88a/3, 88a/10,

- 88b/6, 88b/8, 88b/9, 89a/15, 89b/2, 89b/4, 89b/12, 89b/16, 90a/1, 90a/4, 90a/8, 90a/10, 90a/17, 90b/3, 90b/8, 91a/5, 91a/7, 91a/10, 91a/11, 91a/12, 91a/13, 91a/16, 91a/17, 91b/2, 91b/4, 91b/9, 91b/11, 91b/13, 91b/15, 91b/17, 92a/5, 92a/12, 92b/5, 92b/10, 98b/13, 99b/1, 99b/9, 100a/9, 101b/7, 102a/4, 102b/16, 103a/5, 106b/12, 110a/1, 115b/1, 116a/2, 116b/14, 120b/16, 127a/15, 127b/10, 130b/11, 131a/4, 131b/1, 131b/10, 131b/13
- h.+din 69b/6, 73a/8, 89a/6
- h.+dür 89b/6, 89b/9
- h.+ga 30a/13, 32a/9, 72a/13, 73a/9, 73a/17, 73b/2, 73b/5, 77a/6, 79b/3, 84a/11, 85a/2, 85b/13, 89b/13, 90a/7, 91a/1, 104a/8, 109b/15, 118a/13
- h.+ge 41b/4, 68b/7, 70a/11, 72a/10, 72b/13, 72b/15, 73a/2, 73b/7, 77b/15, 78a/10, 82b/13, 130a/2
- h.+larga 131a/2
- h.+ni 1b/16, 30a/16, 31a/7, 41b/8, 42a/9, 48b/17, 53a/14, 67a/2, 71b/17, 72b/6, 72b/11, 73a/5, 74a/3, 74a/12, 74a/12, 75a/4, 76b/10, 77a/13, 77b/17, 78a/7, 79a/12, 80a/16, 80b/11, 80b/15, 82a/3, 82a/6, 82a/9, 82a/12, 82b/14, 83b/7, 84a/4, 87a/15, 88a/15, 89a/4, 89a/7, 90a/6, 90b/3, 91a/10, 92a/4, 92b/9, 92b/11, 92b/8, 93a/16, 95b/4, 96a/1, 96a/4, 96a/5, 96a/9, 96a/11, 96b/3, 96b/7, 96b/14, 97b/17, 98a/9, 99b/8, 100a/5, 100a/17, 102b/3, 102b/5, 103a/4, 103b/4, 109b/16, 112a/1, 115b/15, 116a/9, 120b/6, 121b/4, 121b/12, 127b/12, 128b/12, 131a/6, 131a/15, 131b/2, 132a/15, 132b/12
- h.+niñ 1b/9, 1b/13, 2a/1, 41a/12, 66b/2, 70b/12, 74b/11, 75a/2, 79a/1, 91a/16, 92b/16, 93a/13, 97a/13, 130a/6
- hüsñ** < Ar. *ḥusn*. Güzellik: 14b/13; ~-i **zīnet** Güzellik: 2b/15.
- h. 61b/12, 61b/13
- h.+i 2b/15
- h.+leri 14b/13
- inan-** İnanmak.
- ı.-madı 23b/5
- ‘irāk** < Ar. *‘irāk*. Özel isim.
- ı. 54a/7, 58b/1, 62a/14, 71a/13, 74b/1, 107b/7, 108b/11
- ı.+dur+min 117a/5
- ı.+nı 116b/3
- ‘irākī** < Ar. *‘irākī*. **at-ı** ~ → **at**.
- ı. 77b/13, 77b/14
- ırğa-** Kımıldamak.
- ı.-p 127b/16
- ırğat-** Silkmek, sarsmak.
- ı.-ıp 29b/1, 29b/1

ısığ Sıcak.

i. 17b/9, 17b/11, 65a/4

ıztırāb < Ar. *iztirāb*. Izdırap, acı: 3b/13; ~

kıl- Sıkıntı çektiirmek: 24a/4.

i. 3b/13, 24a/4

i- İmek, olmak; ↔ **ir-**.

i.-diler 119a/13

i.-ken 7a/17, 33a/14, 41b/2, 57a/16,

57a/16, 57b/8, 64a/15, 73b/1,

73b/13, 75a/8, 75b/13, 95a/13,

96a/8, 96a/8, 98a/3, 98b/5, 99b/12,

101a/10, 101a/11, 102a/12, 102b/16,

103b/9, 103b/13, 103b/13, 107b/5,

108b/2, 116a/3, 118a/5, 120b/12,

120b/17, 121a/6, 122b/3, 122b/5,

127b/11

i.-kende 30b/12, 43b/8, 55b/13

i.-kendük 101a/8, 103b/8, 116b/17

i.-kendür 111a/3

i.-mes 16a/11, 60a/2, 68a/1, 79b/11,

89a/17, 116b/2, 119a/7, 119a/12,

119a/14, 130a/11

i.-mes+min 97a/4, 106a/13, 106a/14,

119a/5, 130a/10

i.-mes+sin 8a/13, 84a/13, 86a/10

i.-mes+sizler 106b/8

i.-miş 100b/17, 101a/1, 126a/16

i.-mişler 13a/6

i.-se 63b/10

‘ibādet < Ar. *‘ibādat*. İbadet.

i.+dın 35b/5

i.+ga 132b/17

iblis < Ar. *iblis*. İblis, şeytan.

i. 31b/1, 31b/3

ibn < Ar. *ibn*. Oğul.

i. 6b/2, 6b/2, 6b/2, 40b/8, 40b/9,

47b/17, 59b/4, 83b/17, 85a/16,

98b/8, 99a/2, 99a/7, 99a/9, 101b/7,

102a/4, 110b/3, 110b/15, 115b/1,

116a/2, 126a/1, 129a/9

ibn ‘abbās < Ar. *ibn ‘abbās*. Özel isim.

i. 37b/1

ibn kākā ‘ibn eşfa ‘huẓā‘ī < Ar. *ibn*

kākā ‘ibn aşfa ‘huẓā‘ī. Özel isim.

i.+dür+min 117a/8

ibrāhīm < İbr. *ibrāhīm*. Özel isim.

i. 2a/2, 2a/6, 2a/8, 2a/10, 2b/2, 3a/4,

3a/15, 4a/13, 4a/16, 4a/17, 4a/17,

4b/15, 5a/3, 5a/13, 5a/17, 5b/2, 5b/7,

5b/10, 5b/15, 6a/4, 93b/1, 124a/14,

130b/10

i.+de 2a/5

i.+ga 2a/14, 2b/6, 3a/1, 3a/5

i.+ni 2a/11, 2b/17, 3b/8, 5a/7

i.+niñ 5b/4, 5b/8

ibrāhīm ibn mālīk < Ar. *ibrāhīm ibn*

mālīk. Özel isim.

i.+ni 103a/1

ibrāhīm ibn mālīk ejder < Ar. *ibrāhīm*

ibn mālīk aştar. Özel isim.

i. 103a/11, 111a/8, 115b/13, 116a/5,

123a/7, 124b/2, 124b/9

i.+dın 103a/15

ibrāhīm mālīk ejder < Ar. *ibrāhīm mālīk aṣṭar*. Özel isim.

i. 118b/2, 119b/6, 123b/17, 126a/17

ibrīk < Ar. *ibrīk*. İbrik.

i. 65a/10, 65b/2, 65b/3

icābet < Ar. *icābat*. ~ **kıl**- Kabul etmek.

i. 82a/5, 82a/6

icāzet < Ar. *icāzat*. ~ **bir**- İzin vermek: 8a/2; ~ **bol**- İzin verilmek: 43a/8.

i. 8a/2, 43a/8, 52b/3, 59b/5

icāzetperver < Ar. *icāzat* + Far. *-parvar*. İzinveren.

i. 43a/4

ic İç: 95a/8; **cānı** ~ide orun bir- → **cān**.

i.+i 95a/8, 98b/9

i.+ide 39b/6, 39b/10, 43b/12, 44a/2, 44b/16, 49b/17, 54a/11, 60a/13, 61a/15, 62b/3, 62b/7, 69b/10, 72b/17, 74a/1, 74b/17, 81b/17, 84a/6, 84a/8, 86b/16, 94b/4, 95a/10, 95a/11, 95a/13, 101a/9, 107b/9, 107b/14, 133a/7, 134a/11

i.+idegi 12a/2, 22a/5, 49b/9, 59a/4, 66b/8, 66b/9, 92a/11, 96a/12

i.+idin 12a/1, 116a/10

i.+ige 122b/14

i.+im 80b/9

i.+imge 12b/4, 133b/6

i.+inde 13a/4, 15b/13, 54b/12, 127a/13

i.+lerige 12a/13

iç- İçmek: 91a/5; ~-meklik İçmeli: 134a/8; **ant** ~ → **ant**.

i.-er 79a/15, 91a/5, 96b/6

i.-erler 79a/11, 79b/8, 80b/8

i.-geli 3a/16, 94a/9, 94a/10

i.-gen 79a/14, 79a/16

i.-günçe 81a/4, 81a/6

i.-ip 2b/8, 5b/10, 66a/6, 85b/7, 87b/9, 131a/16

i.-megil 91a/5

i.-mek 79b/8

i.-meklik 134a/8

i.-ti 2b/3

i.-tiler 5b/2, 11b/3, 65b/8

i.-tim 66a/4

içim Yudum, içim.

i. 81a/1, 87a/14, 87b/8

içkü Keçi; ↔ **üçkü**.

i. 46b/10, 130b/2

i.+si 11b/8

içmek Tüy.

i.+i 88b/5, 91b/5

içre İçinde.

i. 86b/3, 95a/12

‘īd < Ar. *‘īd*. Bayram.

i. 14a/16, 31b/8, 31b/13, 32a/11

i.+ga 32a/11

iftār < Ar. *iftār*. İftar.

i.+ga 65b/7, 66a/3

igeçi < Moğ. *igeçi*. Abla, büyük kız kardeş.

i.+leri 74b/13

i.+si 96b/11, 96b/12, 97b/14

iger Eyer.

i.+idin 110a/16, 126a/11

igesiz Sahipsiz.

i. 85b/1

igil- Eğilmek.

i.-geç 42b/16

i.-señiz 42b/13

igin Omuz: 86a/4; ~-in sal-
Omuzlarındaki yükü indirmek:
11b/7.

i.+ilerige (ignilerige) 86a/4

i.+in (ignin) 11b/7

igri eğri.

i. 87a/7

iḥbār < Ar. *iḥbār*. Bildirme, haber verme.

i. 62b/16

iḥlāṣ < Ar. *iḥlāṣ*. *şıdḳ u ~ → şıdḳ*.

i. 58a/16

iḥsān < Ar. *iḥsān*. *ḥayr u ~ kıl- → ḥayr;*
ḥayr u ~ kılmaḳlıḳ → ḥayr.

i. 131a/5, 133a/7

iḥtiyāç < Ar. *iḥtiyāç*. İhtiyaç.

i. 15a/11

iḥtiyāk < Ar. *iḥtiyāk*. ~ **kıl-** Sakınmak,
tedbir almak, dikkat etmek.

i. 124a/8

iḥtiyār < Ar. *iḥtiyār*. İrade, istenç:
47b/12; ~ **kıl-** Seçmek: 13b/14.

i. 13b/5, 13b/14, 14a/3, 39b/4, 61a/13

i.+ıñız 47b/12

ikele İkisi birlikte, her ikisi.

i. 125a/16

ikev İkisi.

i. 23a/9

ikevlen İkisi birlikte, her ikisi.

i. 4a/6, 62b/11, 65b/14

iki İki: 2a/3; ~ **könüllüg bol-** İki gönüllü
olmak, tereddüt etmek: 10b/4.

i. 2a/3, 2b/15, 3a/4, 3b/15, 4b/10, 6b/3,
6b/10, 9a/14, 10b/4, 12a/1, 12a/5,
12a/8, 12b/2, 12b/14, 18a/7, 18b/15,
20b/5, 20b/15, 21b/10, 22b/6, 23a/3,
25b/10, 31b/17, 32a/4, 37b/8, 38a/6,
39a/13, 43b/17, 44a/1, 48b/12,
54b/12, 55a/2, 57b/12, 62b/12,
63b/5, 66b/9, 67a/8, 68b/6, 70a/4,
74b/10, 77b/15, 79b/15, 80b/13,
81b/2, 82a/1, 83a/6, 83a/9, 87b/15,
102a/1, 105a/7, 109a/16, 110a/6,
110a/10, 110b/4, 111b/11, 111b/12,
112a/5, 112b/5, 113b/17, 114a/11,
114b/16, 118b/15, 125a/1, 125a/3,
125a/4, 125a/10, 125a/14, 125a/17,
125b/1, 125b/5, 126a/9, 126b/12

i.+leri 103a/16, 103b/2, 112b/9,
117b/16

i.+ñizni 69a/16

i.+si 38b/7

i.+siniñ 66b/10

ikile Her ikisi, ikisi birlikte.

i.+ñizni 69b/13

i.+si 32b/1, 104b/10, 125b/7, 125b/8

i.+sige 70a/2

ikinçi İkinci.

- i. 3a/8, 21b/16, 46a/6, 46a/14, 47b/9, 50b/16, 51a/2, 61a/11, 63a/10
- ikrām** < Ar. *ikrām*. ‘izzet ü i‘zāz ü ~ → ‘izzet; ‘izzet ü i‘zāz ü ~ ü ta‘zīm → ‘izzet; ‘izzet ü ~ kıl- → ‘izzet; i‘zāz ü ~ → i‘zāz; i‘zāz ü ~ birle tut- → i‘zāz; i‘zāz ü ~ kıl- → i‘zāz.
- i. 5a/9, 7b/2, 13a/3, 14a/2, 14a/15, 16b/3, 38b/2, 42a/5, 58a/12
- iktidā** < Ar. *iktidā*. ~ kıl- Uymak.
- i. 57a/11, 77a/6
- il** (1) İl, ülke, memleket: 38a/1; ~ kün halk: 83b/12.
- i. 83b/12
- i.+de 32b/15
- i.+iga 6a/12
- i.+ini 22b/13
- i.+leriga 37b/17, 38a/1
- il** (2) Başkası, yabancı.
- i.+ge 15b/6, 24a/1
- il-** Bağlamak.
- i.-ip 132a/16
- ‘ilāc < Ar. *‘ilāc*. ~ bol- Çare olmak: 34a/2; ~ kıl- Çare bulmak: 34a/3; ilaç yapmak: 60b/10.
- i. 34a/2, 34a/3, 50b/13, 58b/7, 60b/10, 62a/4, 64b/11, 114b/14, 129b/2
- i.+ını 64b/10
- ilāhī** < Ar. *ilāhī*. Ey Tanrı.
- i. 31a/9, 31a/11, 78b/17, 97a/9, 132b/3
- ilçi** Elçi.
- i. 51a/10
- i.+ni 51b/10
- i.+si 1b/5, 70a/17
- i.+sini 69a/6
- ilçilik** Elçilik.
- i.+ge 78b/4
- ilgeri** İleri: 4a/9; önce: 18a/11.
- i. 4a/9, 18a/11, 18a/13, 29b/2, 35a/6, 40b/9, 40b/12, 40b/12, 40b/16, 41a/6, 41a/15, 50b/10, 58b/5, 73a/8, 86a/17, 90a/16, 96b/7, 97a/14, 97a/16, 100b/6, 101b/17, 109b/2, 116b/6, 123b/17
- i.+gi 128b/5
- ilgerirağ** Daha önce.
- i. 102a/5, 102a/6, 117a/14, 127a/17
- ilig** (1) El: 11b/9; ~ at- Vazgeçmek: 90a/9; ~ sun- El uzatmak: 44b/17.
- i. 29b/14, 44b/17, 45a/6, 69a/6, 90a/9, 111b/7
- i.+de 131b/1
- i.+ge 82b/2
- i.+i 11b/9, 46b/13
- i.+ide 4b/1, 93b/12
- i.+idin 48a/7
- i.+ige 2b/5, 10b/6, 10b/14, 16a/9, 76a/17, 80b/4, 83a/16
- i.+imdin 8b/3, 65b/17
- i.+imni 29b/16
- i.+ini 69b/10
- i.+iñiz 29b/15
- i.+leri 9b/11, 9b/11, 20b/17, 29b/12, 69b/15

- i.+leride 39b/8, 91a/6
i.+leridegi 25b/15
i.+leridin 90b/13
i.+lerige 53b/6, 53b/8, 68a/9, 86a/5
i.+lerini 30b/6
i.+ni 93a/8
ilig (2) Elli.
i. 90a/17, 90b/15, 110b/4, 111b/10, 123b/12, 133a/4
ilik+kiz < ?
i. 98b/4
ilk İlk, birinci.
i. 83b/3
'illet < Ar. *'illat*. ~ **ķoy**- Kusur bulmak.
i. 40b/6
'ilm < Ar. *'ilm*. İlim, bilim.
i. 133a/6, 133a/10
ilmek Zincir.
i.+ler 132a/15
ilt- Götürmek.
i.-ip 6a/10, 12b/2, 132a/16
i.-tiler 10a/4, 42a/6
iltifāt < Ar. *iltifāt*. İltifat.
i.+lar 72b/14
ilyās < İbr. *ilyās*. Özel isim.
i. 14b/7
im- Emmek.
i.-diler 10b/13
i.-mediler 9b/16, 9b/17, 10a/4
īmā < Ar. *īmā'*. İma.
i. 92a/3
'imād ibn hāsir < Ar. *'imād ibn hāsir*.
Özel isim.
i. 40b/4
imām < Ar. *imām*. İmam, lider, önder.
i. 1b/9, 1b/9, 1b/13, 1b/13, 30a/13, 30a/13, 30b/1, 30b/5, 30b/17, 31a/7, 31a/8, 31a/9, 31a/10, 31a/11, 31b/5, 32a/9, 32a/9, 32a/13, 36b/10, 36b/10, 40b/8, 40b/11, 40b/12, 41a/2, 41a/5, 41a/11, 41b/4, 41b/5, 41b/6, 41b/8, 41b/9, 42a/6, 42a/9, 48b/16, 48b/17, 49a/2, 49a/2, 49a/7, 51a/6, 51a/6, 53a/9, 53a/9, 53a/10, 53a/13, 53a/13, 53a/17, 53a/17, 57a/3, 57a/11, 57b/14, 58b/2, 58b/4, 58b/7, 58b/9, 59a/8, 59a/12, 59a/12, 59a/15, 59a/16, 59b/4, 59b/6, 60a/11, 60a/16, 60a/17, 60b/1, 60b/1, 60b/4, 60b/6, 60b/10, 60b/13, 60b/14, 60b/15, 60b/16, 60b/17, 61a/2, 61a/4, 61a/5, 61a/7, 61a/8, 61a/9, 61a/10, 61a/12, 61a/13, 61a/14, 61b/6, 62a/8, 62a/9, 62a/16, 62b/4, 62b/5, 62b/7, 62b/8, 62b/10, 62b/11, 62b/13, 62b/17, 63a/1, 63a/7, 63a/8, 63a/11, 63b/10, 63b/11, 63b/12, 63b/13, 63b/13, 63b/14, 63b/15, 63b/17, 64a/9, 64a/10, 64b/3, 65a/2, 65a/5, 65a/6, 65a/10, 65a/12, 65a/15, 65b/11, 65b/14, 66a/5, 66a/8, 66a/10, 66a/13, 66a/14, 66a/17, 66b/1,

66b/2, 66b/2, 66b/3, 66b/5, 66b/6,
 66b/16, 67a/1, 67a/2, 67a/10,
 67a/12, 67a/13, 67a/15, 67a/15,
 67b/2, 67b/4, 67b/6, 67b/7, 67b/12,
 67b/13, 67b/13, 67b/14, 67b/14,
 67b/16, 67b/17, 68a/10, 68a/11,
 68a/12, 68a/12, 68a/13, 68a/14,
 68a/15, 68b/2, 68b/7, 68b/17, 69a/1,
 69a/1, 69a/2, 69a/4, 69a/10, 69b/6,
 70a/11, 70a/12, 70b/1, 70b/1,
 70b/12, 71a/2, 71a/3, 71a/6, 71a/6,
 71a/8, 71a/9, 71a/11, 71a/13,
 71a/15, 71b/5, 71b/17, 72a/3,
 72a/10, 72a/13, 72b/6, 72b/11,
 72b/13, 72b/15, 73a/2, 73a/5, 73a/8,
 73a/9, 73a/17, 73a/17, 73b/2, 73b/5,
 73b/7, 73b/13, 73b/15, 74a/2, 74a/3,
 74a/6, 74a/9, 74a/12, 74a/12,
 74a/14, 74b/4, 74b/7, 74b/11,
 74b/12, 74b/12, 74b/12, 74b/14,
 75a/2, 75a/3, 75a/5, 75a/11, 75a/13,
 75a/15, 75b/2, 75b/8, 75b/9, 75b/12,
 75b/16, 75b/17, 76a/2, 76a/5, 76a/7,
 76a/8, 76a/15, 76b/2, 76b/10,
 76b/11, 76b/15, 77a/3, 77a/6, 77a/6,
 77a/9, 77a/10, 77a/13, 77a/14,
 77a/16, 77a/17, 77b/15, 77b/17,
 78a/2, 78a/4, 78a/7, 78a/7, 78a/10,
 78a/12, 78a/13, 78a/15, 78a/16,
 78a/17, 78b/3, 78b/15, 79a/1,
 79a/12, 79a/13, 79b/3, 80a/8,
 80a/11, 80a/16, 80a/17, 80b/9,
 80b/11, 80b/15, 80b/15, 80b/16,
 81a/2, 81a/3, 81a/6, 81a/8, 81a/10,
 81a/14, 81a/16, 81b/1, 81b/1, 81b/2,
 82a/3, 82a/3, 82a/4, 82a/6, 82a/9,
 82a/12, 82b/13, 82b/14, 83a/13,
 83a/15, 83b/7, 83b/9, 84a/4, 84b/10,
 85a/2, 85a/2, 85a/2, 85a/4, 85a/6,
 85a/8, 85b/6, 85b/9, 85b/10, 85b/12,
 85b/13, 85b/17, 86a/1, 86a/2, 86a/2,
 86a/3, 86a/5, 86a/7, 86a/8, 86a/8,
 86a/8, 86a/12, 86b/1, 86b/11,
 86b/11, 86b/12, 86b/16, 86b/17,
 87a/1, 87a/2, 87a/3, 87a/5, 87a/6,
 87a/10, 87a/11, 87a/11, 87a/12,
 87a/13, 87a/15, 87a/17, 87b/4,
 87b/5, 87b/10, 87b/13, 87b/17,
 88a/3, 88a/5, 88a/9, 88a/9, 88a/13,
 88a/13, 88a/13, 88a/13, 88a/15,
 88b/6, 88b/8, 88b/9, 89a/3, 89a/6,
 89a/7, 89a/15, 89b/2, 89b/12,
 89b/13, 89b/13, 89b/16, 90a/1,
 90a/4, 90a/5, 90a/7, 90a/8, 90a/10,
 90a/16, 90b/2, 90b/3, 90b/7, 91a/1,
 91a/5, 91a/7, 91a/10, 91a/10,
 91a/11, 91a/12, 91a/13, 91a/16,
 91a/16, 91a/17, 91b/2, 91b/4, 91b/9,
 91b/11, 91b/15, 91b/17, 92a/2,
 92a/4, 92a/5, 92a/12, 92b/4, 92b/6,
 92b/6, 92b/9, 92b/10, 92b/10,
 92b/16, 92b/8, 93a/12, 93a/16,
 94b/4, 95b/3, 95b/4, 96a/1, 96a/4,
 96a/4, 96a/9, 96a/11, 96b/3, 96b/6,

96b/14, 97a/12, 97b/17, 98a/9,
100a/5, 103a/4, 103b/4, 115b/13,
119b/3, 120a/17, 120b/4, 120b/16,
122a/8, 126a/12, 126b/17, 127a/3,
127a/13, 127b/3, 127b/6, 127b/12,
127b/14, 128a/12, 128b/10,
129b/17, 130a/2, 130a/5, 130a/6,
130b/10, 130b/11, 131a/2, 131a/2,
131a/4, 131a/4, 131a/5, 131a/6,
131a/15, 131a/15, 131b/1, 131b/2,
131b/10, 131b/13, 132a/14, 132a/14,
132b/12, 132b/12

i.-ı 91b/13, 119a/9

i.+dın 22a/4, 67b/16

i.+larnıñ 33a/5

i.+nı 59b/10, 59b/11, 65a/8, 70b/17

i.+nıñ 61b/2, 64b/11

imāmetlik < Ar. *imāmat* + T. -lik. ~ **kıl-**

İmamlık yapmak.

i. 34b/11, 34b/12, 34b/13

imāmzāde < Ar. *imām* + Far. *zāda*.

İmamoglu.

i. 67a/5

i.+lerge 97b/7

īmān < Ar. *īmān*. İman: 77b/9; ~ **ayt-**

İman etmek: 38a/10; ~ **kiltür-**: İman

etmek: 11a/17; ~-ğa **köndür-**:

İmana getirtmek: 27a/14; ~-ı **islām**

İslam inancı: 133a/2.

i. 11a/17, 19a/4, 20b/6, 27a/13, 27a/14,

28b/8, 29a/4, 29a/6, 29a/13, 37b/14,

38a/9, 38a/10, 38a/11, 38a/12,

38a/17, 38b/5, 39a/4, 77b/9, 96a/3,
96a/3, 106a/15, 133a/2, 133a/6

i.+ga 27a/7, 27a/9, 27a/10, 38a/14,
38b/4

i.+nı 27a/12

‘imāret < Ar. *‘imārat*. İmaret 128a/1; ~

kıl-: Bina inşa etmek: 22b/1; ~ **ü**

binā kıl- Bina inşa etmek: 22a/3.

i. 22a/3, 43a/16, 50a/5

i.+ler 4b/9

i.+lerni 128a/1

i.+ni 22b/1, 22b/4

imçek Meme.

i. 10b/8

i.+idin 10b/7

i.+in 9b/15, 10b/9

i.+ini 10b/6

imdi Şimdi.

i. 2a/17, 8a/13, 13a/16, 13b/17, 25a/5,

35a/1, 36a/9, 36a/17, 49b/12, 59b/7,

65a/2, 67a/4, 67a/5, 68a/6, 81b/9,

84a/15, 98b/14, 99a/14, 100b/14,

102b/17, 106b/10, 107b/4, 109b/12,

111b/14, 114b/1, 114b/5, 115a/10,

115a/12, 117a/10, 118b/6, 120b/7,

121a/5, 125a/5, 125b/12, 128a/14,

128b/1, 128b/7, 128b/9, 128b/13,

131a/16

imgel- Sıkıntı çekmek; ↔ **emgel-**.

i.-diler 46b/7

īmīn < Ar. *amīn*. ~ **bol-** Emin olmak.

i. 133b/16

îmine < Ar. *âmina*. Özel isim.

- i. 7b/17, 8a/1, 8a/5, 8a/16, 8b/1, 8b/7, 8b/9, 8b/13, 8b/13, 8b/15, 9a/9, 9a/11, 9a/12, 9b/1, 9b/4, 9b/15, 9b/17

i.+din 8a/1

i.+ge 8a/5, 9a/13, 9a/16

i.+ni 7b/17, 8b/12

i.+niñ 8a/3, 9a/3, 9a/8, 9a/8, 9b/4

îmüz- Emzirmek.

i.-üp 10b/5

în < Far. *în*. Bu.

i. 132b/2, 134b/3

in- İnmek

i.-gen 36b/16

‘ināyet < Ar. *‘ināyat*. İnayet, iyilik, lütuf:

20a/10; ~ **bol-** Yardım gelmek: 107a/7.

i. 59b/14, 107a/7, 133b/15

i.+i 20a/10, 27b/17, 107a/16

incil Ar. *incil*. Özel isim.

i.+de 17b/13

inde- Çağırmak.

i.-gıl 38a/3

inekelik Sütannelik.

i.+ga 10a/6

ini Küçük erkek kardeş.

i.+si 79b/17, 83a/6, 83a/8

inḳiyād < Ar. *inḳiyād*. ~ **ḳıl-** Boyun eğmek.

i. 37b/13, 37b/16

ins < Ar. *ins*. İnsan.

i. 32b/15

intizār < Ar. *intizār*. Birinin gelmesini veya bir şeyin olmasını bekleme, gözleme.

i. 18a/9

ipek İpek.

i.+ge 129b/9

ir Koca, eş: 8a/4; er, asker: 51b/11; erkek: 65a/6.

i. 8a/4, 51b/11, 63b/2, 65a/6, 67a/7, 68b/8, 89a/2, 108a/5, 109b/8

i.+ge 2b/12

i.+iniñ 2a/13

i.+leri 108a/3

ir- İmek, olmak: 2a/3; **her tāre mūy ki bedenleride** ~ → **her**; ↔ **i-**.

i.-di 2a/3, 2a/4, 2a/6, 2a/8, 2a/14, 3a/10, 3a/14, 3a/15, 3b/2, 3b/15, 4a/4, 4b/7, 4b/14, 5a/4, 5a/11, 5b/1, 5b/6, 5b/8, 5b/12, 6a/4, 6a/9, 6b/15, 6b/16, 7a/1, 7a/2, 7a/3, 7a/4, 7a/5, 7a/5, 7a/8, 7a/9, 7a/10, 7a/16, 7b/5, 7b/17, 8a/3, 8a/4, 8a/14, 8b/1, 8b/5, 8b/11, 8b/11, 8b/17, 9a/7, 9a/8, 9a/13, 9a/16, 9b/2, 10a/5, 10a/7, 10a/8, 10a/12, 10a/12, 10a/13, 10a/13, 10b/7, 10b/8, 10b/15, 11a/1, 11a/1, 11a/3, 11a/6, 11a/7, 11a/9, 11b/2, 11b/6, 11b/8, 11b/9, 11b/11, 12a/8, 12a/9, 12b/8, 12b/9, 12b/13, 13a/3, 13a/4, 13a/6, 13a/10, 13a/15, 14a/15, 14a/16, 14a/16, 14a/17,

14b/2, 14b/13, 14b/14, 14b/14,
 14b/14, 15b/3, 15b/15, 15b/15,
 15b/16, 15b/17, 16a/1, 16a/2, 16a/3,
 16b/8, 16b/9, 16b/9, 17a/1, 17a/3,
 17a/3, 17a/8, 17b/9, 17b/9, 17b/12,
 17b/13, 17b/13, 17b/15, 17b/15,
 18a/7, 18a/8, 18a/9, 18a/13, 18a/13,
 18a/15, 19b/9, 20a/1, 20a/2, 20a/11,
 20a/17, 20b/10, 21a/7, 22a/1, 22a/9,
 22b/10, 22b/10, 23a/13, 23a/14,
 23a/17, 23b/2, 24a/13, 24b/17,
 25a/6, 25a/17, 26a/17, 26b/5, 27a/1,
 27a/8, 27a/16, 27a/17, 27b/1,
 27b/10, 27b/17, 28b/2, 29a/5,
 29a/15, 29b/12, 30a/9, 30a/10,
 30a/12, 30a/14, 30a/17, 30b/6,
 30b/10, 32a/6, 33b/15, 34a/9,
 34a/12, 34a/12, 34a/13, 34a/16,
 35b/16, 36a/17, 36b/8, 38a/7, 38a/8,
 38a/8, 38a/9, 38b/7, 38b/7, 41a/16,
 41b/15, 41b/16, 42a/15, 42b/6,
 44a/1, 44a/6, 45b/6, 45b/13, 46a/5,
 46a/16, 46a/16, 46a/17, 46b/7,
 46b/8, 46b/8, 46b/9, 47a/8, 48a/4,
 48a/6, 48a/13, 48b/10, 48b/13,
 50a/16, 50a/17, 50b/1, 50b/2,
 50b/10, 51a/2, 51b/7, 51b/7, 51b/14,
 51b/17, 52a/2, 52a/2, 52a/10, 53a/3,
 53a/4, 53a/8, 53a/13, 55a/13,
 55a/17, 55b/1, 55b/2, 56b/2, 57a/5,
 57a/5, 57a/15, 58b/3, 58b/4, 58b/5,
 58b/6, 59a/9, 59a/9, 60a/8, 60a/9,

60a/9, 60a/12, 60a/14, 60a/15,
 60a/16, 60b/13, 60b/16, 61a/1,
 61a/11, 61a/12, 62a/4, 62a/5, 62a/6,
 62a/7, 62b/5, 62b/10, 63a/3, 63a/4,
 63a/4, 63b/11, 63b/16, 64a/3,
 64a/17, 65a/6, 65a/7, 65b/5, 65b/6,
 65b/10, 66a/9, 66a/11, 66b/5,
 66b/10, 67b/13, 67b/13, 69a/3,
 69a/11, 69a/17, 69b/11, 69b/13,
 70a/13, 70b/13, 71b/3, 71b/5,
 71b/15, 72a/2, 72a/4, 73a/10,
 73b/15, 74a/11, 74a/12, 74b/8,
 75a/1, 75a/16, 75b/1, 75b/8, 76b/3,
 76b/7, 76b/8, 76b/9, 76b/9, 79b/17,
 80b/6, 80b/7, 80b/12, 81a/15,
 82a/10, 82a/11, 82b/10, 82b/11,
 83a/6, 83b/11, 84b/16, 85a/1, 86a/2,
 86b/5, 86b/15, 86b/16, 87b/2, 88a/9,
 89a/4, 89a/5, 89a/5, 89b/1, 91a/9,
 92a/16, 92a/16, 92b/1, 92b/8, 93a/5,
 93a/6, 93a/6, 93b/12, 93b/16,
 94b/13, 94b/14, 94b/15, 95a/7,
 95a/14, 95a/15, 96b/5, 96b/6, 96b/9,
 96b/11, 96b/11, 96b/12, 96b/15,
 97b/5, 97b/11, 98a/11, 98b/1,
 98b/16, 98b/17, 99a/7, 99b/1, 99b/7,
 100a/7, 100a/8, 100a/10, 100a/12,
 100b/3, 100b/5, 100b/13, 100b/16,
 100b/17, 101a/16, 101b/2, 101b/5,
 101b/15, 102a/7, 102a/8, 102a/10,
 102a/14, 102b/9, 102b/9, 102b/10,
 102b/11, 102b/13, 103a/7, 103b/3,

103b/5, 103b/10, 103b/11, 103b/12,
 103b/16, 103b/17, 104a/6, 104b/1,
 104b/2, 104b/2, 104b/14, 104b/14,
 104b/15, 104b/15, 104b/16,
 104b/17, 104b/17, 105a/14, 105a/15,
 105a/16, 105a/16, 106a/9, 106b/9,
 107a/17, 107b/7, 107b/14, 108a/1,
 108a/2, 108a/8, 108b/4, 108b/7,
 108b/11, 108b/12, 109a/8, 109a/12,
 109b/1, 110a/2, 111b/8, 111b/13,
 112b/10, 112b/11, 113b/17, 114a/1,
 114a/2, 114a/8, 114a/12, 116a/15,
 116b/1, 116b/2, 116b/3, 116b/6,
 116b/6, 117b/5, 117b/15, 118a/8,
 118a/14, 118b/1, 118b/1, 118b/8,
 118b/8, 118b/9, 118b/14, 119a/14,
 119a/15, 119b/3, 119b/4, 119b/14,
 120a/1, 120a/4, 120a/4, 120a/6,
 120a/11, 120b/3, 120b/15, 121a/9,
 121a/12, 121a/13, 121b/9, 121b/11,
 121b/17, 122a/1, 123a/10, 123b/6,
 123b/11, 123b/14, 124a/4, 124a/5,
 124b/3, 124b/11, 125a/8, 125b/6,
 125b/17, 126a/1, 126a/2, 126a/3,
 126a/4, 126a/4, 126a/6, 126b/8,
 127b/1, 128a/9, 128a/11, 128b/6,
 128b/7, 128b/7, 129a/16, 130a/11,
 131a/17, 131b/5, 131b/7, 131b/14,
 133b/17, 134a/15, 28a/2, 28a/6,
 28a/12, 28a/13
 i.-diler 2a/7, 4b/16, 5a/12, 7a/6, 7a/7,
 7a/11, 7a/12, 9b/14, 9b/15, 9b/16,
 10a/7, 11a/9, 11b/12, 14b/12,
 15a/12, 15a/13, 17a/1, 17a/16,
 18a/1, 18a/2, 19b/3, 20a/9, 20a/10,
 23a/15, 30a/8, 30a/8, 30b/2, 30b/14,
 31a/5, 31a/7, 31a/13, 34b/15, 35a/3,
 36a/7, 36a/15, 36b/6, 38b/3, 39b/13,
 43a/11, 43b/9, 45b/8, 45b/9, 45b/15,
 45b/16, 46a/1, 46a/6, 47a/10, 47b/5,
 48a/8, 48b/13, 48b/14, 49b/3,
 50a/17, 50b/1, 50b/7, 51a/8, 52a/10,
 52a/11, 52a/11, 52a/15, 52a/17,
 52b/4, 53a/3, 53b/7, 53b/10, 53b/11,
 54a/9, 54a/11, 54b/3, 55b/14,
 56a/16, 56b/11, 58a/4, 59b/2,
 60b/17, 61a/8, 62b/3, 64b/16,
 66a/11, 67a/4, 70b/4, 73b/5, 75a/13,
 77a/5, 80b/12, 80b/13, 80b/13,
 80b/14, 80b/14, 81b/2, 84b/1, 85b/8,
 86a/2, 86b/2, 89a/15, 91b/4, 91b/4,
 91b/5, 91b/14, 92a/14, 92a/17,
 94a/3, 96b/1, 96b/2, 96b/9, 96b/13,
 96b/16, 99a/6, 99b/10, 99b/11,
 100b/3, 100b/11, 102b/2, 102b/8,
 103b/2, 109b/1, 109b/13, 109b/13,
 111b/5, 112a/8, 113a/1, 113a/12,
 113a/12, 113b/17, 115b/3, 116a/4,
 117a/3, 118a/6, 118a/12, 119a/12,
 120a/8, 121b/3, 123a/7, 123a/8,
 123a/9, 123a/16, 124a/16, 124a/17,
 124b/2, 124b/5, 124b/6, 124b/10,
 125a/3, 125a/12, 125b/5, 127a/7,

- 127a/15, 127a/17, 128a/11, 128a/15, 131b/14, 28a/2
- i.-dim 2a/17, 8a/12, 12b/17, 13a/16, 17a/8, 18b/16, 23b/16, 23b/17, 27a/3, 30b/15, 37a/12, 43a/4, 48b/5, 51b/6, 56b/12, 77b/2, 86a/15, 86a/15, 87a/15, 93a/7, 96b/10, 99b/2, 101b/11, 103a/8, 106b/10, 116a/15, 120b/8, 121b/10, 121b/11, 128b/13, 128b/13, 132b/6
- i.-diñ 12a/17, 17a/4, 64a/5, 86b/8, 120b/17, 129a/15, 130a/7
- i.-diñiz 35b/4, 35b/5, 51a/16, 87b/1
- i.-diñizler 15a/16
- i.-diñler 47a/1
- i.-dise 117a/11
- i.-dük 36a/9, 81b/6, 104a/5, 104a/6
- i.-mes 6a/4, 18a/14, 28b/13, 35b/5, 36b/9, 47b/6, 50b/15, 56a/6, 56b/1, 57b/12, 59b/8, 64a/16, 73b/9, 79b/8, 84b/5, 89a/16, 109b/8, 111b/13, 118a/15
- i.-mes+sin 28b/14
- i.-miş 40a/5, 50b/11, 50b/13, 64a/10, 79a/15
- i.-se 8a/8, 8a/9, 10b/10, 11a/15, 12b/16, 27b/13, 30b/11, 33a/1, 38b/12, 44a/12, 44a/13, 46b/3, 50a/12, 52a/16, 55b/13, 62b/16, 66a/5, 71a/5, 72a/11, 74a/6, 75a/15, 77a/13, 92a/13, 93a/3, 117b/1, 121a/8, 130b/8, 133b/3
- i.-ür 27a/11, 30b/17, 66b/13, 81b/10, 86b/5, 86b/6
- i.-ür+min 84a/1, 85a/17
- i.-ür+miz 81b/5
- i.-ür+sin 84a/14
- i.-ür+siz 81b/10
- i.-ürler 4a/7
- irān** < Far. *īrān*. Özel isim.
- i. 87b/16
- i' rāz** < Ar. *i' rāz*. ~ **bol**- Hasta olmak.
- i. 58b/12
- irem** < Ar. *iram*. **bāğ-ı** ~ → **bāğ**.
- i. 22a/3
- iren** Eren.
- i.+ler 81b/5
- i.+lerniñ 134a/10
- irenlik** Erenlik.
- i.+de 81b/4
- iri**- Erimek.
- i.-gey 81a/15
- irkek** Erkek.
- i. 20b/3, 115b/5
- irte** Sabah.
- i. 44b/6, 44b/8, 48a/10, 48b/3, 72a/17, 76a/5, 77b/4, 95a/5, 127a/10
- i.+ge 48a/10, 48b/3, 107a/6
- i.+si 72a/14, 78b/2
- i.+sige 8a/6, 32b/1
- ʿīsā** < İbr. *ʿīsā*. Özel isim.
- i. 17b/15, 17b/17, 18a/2
- i.+nı 17b/12
- ʿiṣābe** < Ar. *ʿiṣāba*. Örtü, tülbent, sarık.

- i. 53b/6, 53b/8
işfahān < Far. *işfahān*. Özel isim.
i.+dın 129b/3
işhāk < İbr. *işhāk*. Özel isim.
i. 6a/16, 93b/1
iskenderiyye < Ar. *iskandariyya*. Özel isim.
i. 111b/9
islām < Ar. *islām*. Özel isim; **īmān-ı** ~ → **īmān**.
i. 37b/17, 38a/1, 38a/4, 39b/13, 39b/14, 39b/15, 42a/11, 46a/17, 46a/17, 50b/15, 66b/8, 69a/9, 78a/6, 133a/2, 133a/6
i.+dın 78a/1, 89a/17
i.+ga 37b/13, 37b/16, 38a/3, 46a/16
i.+nı 46b/1
ismā'īl < İbr. *ismā'īl*. Özel isim.
i. 3b/12, 4a/4, 4a/10, 4a/14, 4a/15, 4b/13, 4b/14, 4b/17, 5a/3, 5a/7, 5a/8, 5a/12, 5a/14, 5b/6, 5b/14, 5b/17, 5b/17, 6a/3, 93b/1
i.+dın 6a/15, 6a/17
i.+ga 4b/11, 6a/13
i.+ni 3a/17, 4b/15, 4b/16
i.+niñ 3b/13, 4b/12, 5a/1
isrā'īl < İbr. *isrā'īl*. Özel isim.
i. 6a/15
isti'dād < Ar. *isti'dād*. Hazırlık: 99a/5; yetenek: 133a/12; ~-ı **yörü-** Şansı yaver gitmek: 99b/17.
i. 39a/9, 99a/5, 133a/12
i.+ı 99b/17
isti'dādlık < Ar. *isti'dād* + T. *-lık*. Yetenekli, kabiliyetli.
i. 90a/2
iş iş 3a/9; ~ **kıl-** : Yapmak, gerçekleştirmek: 55b/10; **bir ~-ge tük-** → **bir**.
i. 3a/9, 11b/13, 14a/7, 16a/14, 16b/1, 18a/16, 42a/17, 55a/7, 55b/10, 77b/5, 80b/11, 98b/13, 101b/6, 107b/2, 114a/13, 115a/6, 119b/2, 119b/2, 120b/8, 121b/11, 122a/7, 123b/10, 129b/15
i.+de 11a/4, 84a/10
i.+dın 11a/8, 25b/5, 61b/16, 65a/14, 72b/10, 100a/1, 119a/7
i.+dür 50b/15
i.+ge 17a/8, 29a/13, 35b/5, 37b/5, 63a/9, 64a/5, 64a/7, 73a/13, 105a/13, 105b/2
i.+i 39b/15, 63b/8, 71b/9, 76b/2, 119a/6, 119b/13, 119b/17
i.+idin 93a/14
i.+im 5a/17, 77b/13
i.+imni 64a/6, 65a/3
i.+in 16a/15
i.+ini 43a/16, 47b/10, 105b/4, 123b/10
i.+ler 34b/5, 70a/4, 115a/2, 115a/11, 118a/15, 122a/1, 122a/13, 122b/2, 122b/3, 122b/4, 125a/1, 132a/16
i.+lerdin 120b/4
i.+lerge 101b/13

- i.+leriga 61a/7
i.+lerige 30b/7, 35b/3
i.+lerimni 121b/14
i.+leriñ 107a/9
i.+lerni 35b/9, 97b/7, 100a/13, 100a/14, 115b/12, 121b/15
i.+ni 3a/6, 15b/3, 27b/7, 45a/3, 61b/17, 62a/17, 62b/1, 68a/5, 106b/6, 115b/14, 131a/8
i.+niñ 64b/14
işâret < Ar. *işârat*. İşaret: 92a/3; ~ **kıl-** İşaret etmek: 20b/2.
i. 20b/2, 92a/3
işik Kapı.
i. 6a/1, 43a/8, 55b/15, 55b/17
i.+de 9a/8, 9a/12, 31a/13, 60a/16, 61a/12, 98a/6
i.+ge 4b/16, 5a/14, 34b/6, 48b/8
i.+i 56b/8
i.+ide 56b/6
i.+iga 72a/15
i.+ini 5a/5, 29b/7, 49a/3
i.+leri 85b/9
i.+ni 5a/5, 5a/9, 5b/15, 9a/10, 27b/10, 85b/1, 95a/6, 95a/9, 101a/12
it İt, köpek.
i. 70b/6, 70b/7, 78a/17, 78b/2, 79b/9, 82b/1, 82b/7, 85b/1, 88b/5, 91b/5, 91b/10, 94a/4, 94b/9, 94b/10, 130b/1
i.+din 70b/7, 79b/9, 82a/16
i.+ge 70b/2
i.+idin 84a/14
i.+iga 84a/13
i.+iñizler 81b/6
i.+ler 49b/9, 71a/7, 79a/8, 79a/10, 79b/7, 79b/12, 81b/5, 82b/1, 83b/16, 83b/17, 84a/13, 85a/16, 88b/2, 106b/14, 110a/1, 132a/6
i.+large 79b/8
i.+lerimge 85a/13
i.+lerni 53a/5
i.+lerñin 88b/1
it- Yapmak, etmek: 35b/11; **cebe** ~ → **cebe**; **yağın** ~ → **yağın**; **yırağ** ~ → **yırağ**.
i.-iñ (idiñ) 129b/15
i.-ip 35b/11, 42b/7, 81b/14, 89a/14
i.-ipdürler 127b/14
i.-sün 3a/3
itek Etek: 55b/15.
i.+iñizni 55b/15
i.+lerini 55b/17
i'tibār < Ar. *i'tibār*. İtibar, değer: 63b/11; saygın: 72b/17
i. 63b/11, 72b/17
i'tikād < Ar. *i'tikād*. ~ **kıl-** İnanmak.
i. 11b/4
i'tikāf < Ar. *i'tikāf*. ~ **oltur-** İtikâfa girmek, inzivaya çekilmek: 48b/10; ~ **çık-** İtikâftan çıkmak, inzivadan çıkmak: 49b/11; ~-**ğa kir-** İtikâfa girmek, inzivaya çekilmek: 48b/13.
i. 48b/10, 49b/11

- i.+dın 51b/6
i.+ga 48b/13
itiklik Yapılı, hazır durumda olma.
i. 43b/6
itlik. ~ kıl- İtlik etmek, köpeklik etmek.
i. 101b/7
ittifāk < Ar. *ittifāk*. ~ **kıl-** Anlaşmak.
i. 6b/13, 34b/8, 43b/14, 44a/9, 44b/14, 45a/13, 72a/14, 73a/16
‘iyāl < Ar. *‘iyāl*. ~ **ü uşak** Çoluk çocuk.
i. 64a/12
i‘zāz < Ar. *i‘zāz*. ~ **kıl-** Saygı göstermek, hürmet etmek: 100a/5; ~ **ü ikrām birle tut-** Saygı duymak: 16b/3.; ~ **ü ikrām kıl-** Saygı göstermek, hürmet etmek: 14a/2; ~ **ü ikrām** Saygı, hürmet: 38b/2; **‘izzet ü ~ ü ikrām** → **‘izzet**; **‘izzet ü ~ ü ikrām ü ta‘zīm** → **‘izzet**.
i. 7b/2, 13a/3, 14a/2, 16b/3, 38b/2, 42a/5, 58a/12, 100a/5
izle- Aramak: 3b/4; İstemek: 85b/3.
i.-p 3b/4
i.-yür+siz 85b/3
‘izzet < Ar. *‘izzat*. Kıymet, itibar, saygınlık: 8b/6; ~ **ü i‘zāz ü ikrām** Saygı, hürmet: 13a/3; ~ **ü i‘zāz ü ikrām ü ta‘zīm** Saygı, hürmet: 7b/2; ~ **kıl-** Saygı göstermek: 14a/12, teşekkür etmek: 13a/1; ~ **ü hürmet ü ta‘zīm bol-** Saygılı olmak: 046b/2; ~ **ü hürmet ü ta‘zīm kıl-** Saygı göstermek: 46a/10; ~ **ü hürmetini kör-** Hürmetini görmek: 13a/16; ~ **ü ikrām kıl-** Hürmet etmek, saygı göstermek: 14a/14.
i. 5a/8, 6a/1, 7b/2, 13a/3, 13a/15, 14a/12, 14a/14, 46a/10, 46b/2
i.+imiz 8b/6
i.+ler 13a/1, 13a/1
ka‘b < Ar. *ka‘b*. Özel İsim.
k. 17b/2, 17b/5
k.+nın 17b/2
ka‘be < Ar. *ka‘ba*. Özel isim.
k. 9a/5, 13a/3, 29b/7
ka‘beḥāne < Ar. *ka‘ba* + Far. *ḥāna*. Kabe evi, kabe.
k.+ni 27b/9, 29a/11
ḳabīḥ < Ar. *ḳabīḥ*. Çirkin.
k. 34a/4
ḳabīle < Ar. *ḳabīla*. Kabile.
k.-i 115a/12
k.-sin 115a/14
k.+dın 14a/17
k.+ni 5a/10
k.+si 48b/6
k.+sidegi 30a/14
k.+sidegi 30b/9
k.+sidin 7a/11, 19b/17, 30a/9, 32b/10, 33b/9, 33b/11, 34a/12, 76a/1, 96b/8, 97a/4
k.+siga 103a/14
ḳabūl < Ar. *ḳabūl*. ~ **kıl-** Kabul etmek.

- k. 4b/5, 7b/9, 8a/11, 8a/15, 13b/3, 13b/7, 14a/10, 14a/10, 14a/11, 14a/11, 15a/5, 15a/8, 15a/9, 16b/4, 22b/5, 24a/8, 24b/4, 24b/13, 24b/14, 25b/13, 25b/13, 27a/12, 38b/1, 39a/5, 39a/5, 39a/10, 39b/7, 39b/17, 40a/5, 40a/7, 40a/13, 40a/17, 40b/2, 44b/2, 44b/4, 44b/5, 44b/8, 44b/10, 44b/10, 44b/14, 45a/5, 45a/7, 45a/7, 45a/16, 47a/9, 49b/16, 51b/3, 61a/2, 63b/11, 63b/13, 70a/16, 91b/9, 92b/17, 93a/1, 93a/2, 93a/2, 93a/3, 121a/5, 130b/5, 130b/8, 130b/8, 130b/9
- ḳabẓa** < Ar. *ḳabẓa*. Kabza.
k. 87a/8
- ḳaç**- Kaçmak.
k.-arga 110b/8
k.-gan 126a/16
k.-ip 12a/7, 20b/7, 78a/9, 92b/13, 116b/1, 131b/6
k.-madı 63a/17
k.-makga 125a/7, 125b/13
k.-masun 124a/8
k.-tı 12a/4, 50a/9, 117b/7, 126a/15
k.-tılar 57b/16, 83a/17, 125b/15
- ḳaçaq. ~-ğa tur**- Kaçmaya başlamak.
k.+ga 125a/8
- ḳaçan** Ne zaman.
k. 5a/1, 13a/3, 16a/9, 19a/8, 23b/8, 25b/3, 25b/12, 33a/4, 34b/9, 51a/4, 56a/2, 133b/7
- ḳaçur**- Kaçırmak.
k.-dı 117b/11
k.-makda 127a/1
- ḳad** < Ar. *kadd*. ~-i serv Selvi boylu.
k.-i (kadd.+i) 40b/15
- ḳadal**- Saplanmak.
k.-dı 83b/3, 105a/8, 121a/14
- ḳadeḥ** < Ar. *ḳadaḥ*. Kadeh.
k.+lerde 68a/8, 91a/6
- ḳadem** < Ar. *ḳadam*. Adım: 42a/6; defa: 41b/7; ~ **ḳoy**- Ayak basmak: 64a/6.
k. 41b/7, 42a/6, 57a/15, 57b/17, 64a/6
- ḳademçā** < Ar. *ḳadam* + Far. -çā. Tuvalet.
k.+ga 48a/6
- ḳādī (1)** < Ar. *ḳādī*. Kadı.
k. 44a/6
- ḳādī (2)** < Ar. *ḳādī*. Özel isim.
k. 14b/3
- ḳādīm** < Ar. *ḳādīm*. **faẓl-ı** ~ → **faẓl**.
k. 107a/17
- ḳādir** < Ar. *ḳādir*. Kadir olan, kudret sahibi olan (Tanrı).
k.-i 78b/7, 134a/17
- ḳādirī** < Ar. *ḳādirī*. Kadir olan, kudret sahibi olan (Tanrı).
k. 109a/8
- ḳadr** < Ar. *ḳadr*. ~ **u ḳıymet bol**- Değerli olmak.
k. 39a/7
- kāfī** < Ar. *kāfī*. ~ **kör**- Yeterince görmek.
k. 87b/2

ķāfile < Ar. *ķāfila*. Kafil.

k. 17b/9

k.+de 10a/11

ķāfir < Ar. *ķāfir*. Kafir.

k. 49a/6, 49a/12, 79b/4, 82b/3, 87a/14,
89b/12, 91b/12, 92b/10, 95b/8

k.+din 78a/6

k.+dür 99b/9

k.+i 61b/8

k.+ler 29b/3, 29b/6, 29b/10, 30a/4,
30a/5, 67b/10

k.+lerni 29b/7, 38a/2, 87b/9

k.+lerniñ 71b/14

k.+niñ 72b/12

ķahķaha < Ar. *ķahķaha*. ~ **ur-** Kahkaha
atmak, yüksek sesle gülmek.

k. 112b/16

ķahr < Ar. *ķahr*. Keder: 86b/6; ~ **ķıl-** Yok
etmek, öldürmek: 54a/8; ~ **ķil** -
Üzölmek: 111a/13.

k. 54a/8

k.+ı 111a/13

ķāhir < Ar. *ķāhir*. Kahreden.

k. 86b/6

ķaķtābe < Ar. *ķaķtāba*. Özel isim.

k. 71b/4, 89b/12

k.+ni 89b/13

ķaķtābe ibn eķfa < Ar. *ķaķtāba ibn
aķfa*. Özel İsim.

k. 70b/7

k.+nı 70a/17

ķaķtlik < Ar. *ķaķt* + T. *-lik*. ~ **bol-** Kıtlık
olmak.

k. 46b/6, 47a/14, 51b/16, 70b/9,
70b/14, 73b/4

ķāķā ibn eķfa < Ar. *ķāķā ibn aķfa*.
Özel isim.

k. 40b/4, 102b/6

ķaķılar (?)

k. 23b/1

ķāköl < Far. *ķāköl*. Saç: 35a/14; alna
düşen kısa saç, perçem, kaköl:
105a/7.

k.+lerini 35a/14, 35b/10

k.+leriñizni 35a/16

k.+ni 105a/7

ķākölēķān < Far. *ķākölēķān*.
‘**anbereķān** ü ~ **ķıl-** →
‘**anbereķān**.

k. 42a/1

ķal- Kalmak: 53b/14; konaklamak:
072a/14; ‘**azābğa** ~ → ‘**azāb**; **bākī**
~ → **bākī**; **fıkrğa** ~ → **fıkr**; **ķayrān**
~ → **ķayrān**; **maķrūm** ~ →
maķrūm; **ķabr u ķāķatı** ~-ma- →
ķabr; **selāmet** ~ → **selāmet**; **sözige**
söz ~-ma- → **söz**; **ķāķatı** ~-ma- →
ķāķat; **ta accübğa** ~ → **ta accüb**;
tefeķkürge ~ → **tefeķkür**; **tirig** ~
→ **tirig**; **tul** ~ → **tul**; **uyķu ğalebe**
~ → **uyķu**; **vehmde** ~ → **vehm**;
yaķşı ~ → **yaķşı**; **yetim** ~ → **yetim**.

k.-dı 2b/16, 3b/9, 8b/1, 10a/2, 12b/8,
13a/8, 13a/14, 18b/5, 19a/2, 21b/16,
44a/17, 46b/5, 46b/12, 49b/8,
52a/15, 53b/14, 58b/9, 58b/17,
59a/8, 65b/12, 72a/14, 92b/9, 94a/3,
95a/13, 112a/3, 116a/1, 118a/9,
122b/15, 123b/13, 128a/8

k.-dılar 6b/5, 10a/2, 11a/2, 11a/8,
12b/10, 33a/15, 33b/4, 34a/11,
35b/3, 36b/15, 50b/14, 53a/14,
64a/14, 64b/1, 75a/8, 97a/16,
97b/10, 129a/6, 129a/17, 131b/5

k.-dım 71b/2

k.-dınız 65b/13, 68b/3

k.-duk 36a/9

k.-gan 14b/15, 22b/7, 89a/17, 92b/4,
98b/11, 109b/8, 116b/2

k.-ganı 8a/12

k.-ganları 114a/12

k.-gannı 61b/1

k.-gay 89b/10

k.-gunça 42b/15

k.-iñlar 35b/13

k.-ıp 43b/16, 89a/6, 120a/4

k.-ıp+sizler 44a/7

k.-madı 3a/1, 14b/16, 19a/15, 60a/4,
65a/2, 87b/3, 90a/9, 113a/17,
114a/8, 114b/2, 116a/14, 122b/13

k.-magay 17a/8, 89b/11

k.-magıl 10a/14

k.-mas 104a/4

k.-mas+siz 104a/16

k.-may 81b/8

k.-sak 81b/7

k.-salar 35b/9

k.-sun 134a/3, 134a/16

k.-ur 10a/13, 11a/1, 45a/2

k.-ur+min 44b/4

kalb < Ar. *kalb*. Bir şeyin tam ortası,
merkezi.

k. 111b/3

kaldıra- Gürültü çıkarmak.

k.-p 105a/9

kalem < Ar. *qalam*. ~ **revân kıl-** Kaleme
almak, yazmak.

k. 133a/11, 134a/2

kalğan Kalkan.

k. 90b/14

k.+dım 121a/13

kalın Sayıca çok, kalabalık.

k. 65b/12, 68b/2, 86a/13

kalm < Ar. *qalm*. ~ **kıl-** Kesmek.

k. 123a/9

kamçı Kamçı.

k.+sı 100a/7

kamçıla- Kamçılamak.

k.-p 41a/6

kâmil < Ar. *kâmil*. Kâmil, noksansız,
mükemmel: 86b/3; hüner sahibi:
84a/16.

k. 84a/16, 86b/3

kamkām < Far (?). *kamkām*. Özel isim.

k. 120a/7

kamuğ Bütün.

- k. 14a/14, 16b/15, 81b/4, 83b/12
ķamuş Kamış.
 k. 133a/12, 133b/2, 133b/4, 133b/5, 133b/8, 133b/11, 133b/14
 k.+ga 133b/13
ķan Kan: 56b/9; ~-ġa boyal- Kana boyanmak: 33a/5.
 k. 56b/9, 74b/3, 79b/1, 79b/8, 79b/8, 83b/3, 96b/17, 97b/4, 98b/9, 111b/14, 130a/2, 131a/13
 k.+ga 33a/5, 67a/4, 92a/7
 k.+ı 83b/1, 132a/15
 k.+ımız 75a/15
 k.+ını 90b/16
 k.+ıñızın 86b/7
 k.+lar 122a/14, 123a/11, 123b/2, 127a/13
 k.+nı 56b/10
ķān < Far. *kān*. Maden: 41a/10.
 k.-i 49a/7, 133a/10
 k.+ı 41a/10
ķanat Kanat.
 k.+ı 12a/13
ķandaġ Hangi.
 k. 98b/5
ķanı Hani, nerede.
 k. 100b/9
ķanım. Yudum.
 k. 79a/11
ķāni < Ar. *ķāni*. ~ **ķıl**- Kanaat etmek, yetinmek.
 k. 24b/12, 24b/13
- ķanlıķ** Kanlı.
 k. 115b/6
ķapķarangū. cihānrūşen aña ~ bol- → **cihānrūşen**.
 k. 101a/4
ķapuġ Kapı.
 k.+ı 41b/17
ķār < Far. *kār*. İş: 35b/4; ~ **ķıl**- Tesir etmek, işlemek: 56a/11; **re'y-i ~ kör-** → **re'y**
 k. 14a/9, 56a/11, 56a/14, 59a/1, 60a/3
 k.+ım 90b/10
 k.+nı 35b/4
ķara Siyah, kara: 129b/12; ~ **yüzlüg** Kara yüzlü, günahķār: 96b/2; **sengār yüzi ~ bol-** → **sengār**
 k. 6a/6, 81b/5, 85b/4, 92b/13, 94b/1, 94b/8, 96b/2, 129b/12
ķara- Bakmak: 23a/9; **benazarsız ~** → **benazarsız**.
 k.-dı 115a/17
 k.-dılar 23a/9
 k.-gıl 83a/11
 k.-p 101b/5, 105b/17, 110a/7, 111b/1, 112a/8, 112a/12, 114b/16, 115a/1, 117b/8, 118b/8, 123a/15, 28a/8
 k.-sunlar 56b/14
ķarala- Bakmak.
 k.-dı 95a/15
ķarañġu. Karañlık: 11b/17; cihānrūşen aña ~ bol- → **cihānrūşen**.
 k. 11b/17, 88a/3, 115b/11

qarañguluq Karanlık.

k. 92a/7

qarār < Ar. *qarār*. ~ **al-**: Yerleşmek:

57a/4; ~ **kıl-** Karar vermek olmalı:

15b/6; ~ **tap-** Durmak: 75b/14.

k. 15b/6, 24a/1, 55a/4, 57a/4, 73b/14,
75b/14, 96b/10

qarārsız < Ar. *qarār* + T. *-sız*. Kararsız.

k. 73b/14

qarī Karış.

k. 87a/4, 90a/17

qarın Karın.

k.+ıda (karnıda) 10a/1

k.+ımdağı (karnımdağı) 8b/1

k.+ımnı (karnımnı) 12b/3

k.+ın (karnın) 12a/2

k.+ını (karnını) 12a/6

k.+ıñız (karnıñız) 21b/1

k.+ları 42b/17

k.+larığa 42b/10

k.+ların 132a/8

k.+larını 42b/12

qarındaş Kardeş.

k.+ım 11b/12, 67b/7, 67b/15, 68a/11,
68a/14, 68b/2, 68b/7

qarış Karış.

k. 83a/3, 83a/8, 89b/15

kāristānliq < Far. *kāristān* + T. *-liq*.

Başarı.

k. 124a/17

k.+lar 119a/4

kārvān < Far. *kārvān*. Kervan: 15a/13;

kervan yolcusu: 11a/2; tüccar:
47b/10.

k. 15a/13, 15a/13, 15a/17, 16a/4, 16a/7,
16b/4, 16b/16, 18a/5, 18a/8, 18a/13,
19a/5, 19a/11, 19a/17, 19b/5,
20a/16, 20b/7, 47b/10, 61b/1, 75b/1,
75b/2

k.+dın 10a/14, 15b/7, 19b/5, 23a/5,
23a/8

k.+lar 11a/2, 18a/17, 18b/1, 19a/10,
23b/4, 23b/8

k.+lardın 10b/17

k.+larga 11a/1, 17b/11, 19b/3

k.+larnı 21a/2

k.+larnıñ 20b/3

kārvānī < Far. *kārvānī*. Kervan yolcusu.

k. 11a/1

k.+ler 11a/4, 11b/2, 18a/14, 23b/2

qasd < Ar. *qasd*. Niyet, amaç: 111a/16; ~

kıl- Kastetmek, saldırmak, hücum
etmek: 51a/4.

k. 48b/6, 51a/4, 68a/3, 71b/1, 76a/7,
87a/2, 87b/13, 122b/11

k.+ı 111a/16

k.+ıda 64b/11, 110a/4

kāse < Far. *kāsa*. Kase.

k.-i 109a/10

qasem < Ar. *qasam*. ~ **yād kıl-** Yemin
etmek.

k. 29a/16, 119b/14

k.+ni 13a/17

ķāsım < Ar. *ķāsim*. Özel isim.

k. 13a/10, 67b/13, 67b/13, 71a/9,
74b/10, 85a/2, 85a/6, 85a/8, 85a/17,
85b/9, 85b/11, 85b/12, 88a/13,
104b/2, 104b/13

k.+ga 67b/16, 85a/4, 104b/9

k.+nı 71a/8, 85b/17, 86a/1, 104b/11

ķaş Yan, ön, huzur.

k.+ı 15b/16

k.+ıda 18b/2, 18b/5, 27b/9, 76b/9

k.+ıdın 16a/5, 52a/1

k.+ıga 11a/7, 11a/12, 15a/8, 15a/15,
20a/14, 23b/2, 25a/4, 44b/8, 50b/3,
53b/16, 55a/12, 62b/2, 64b/2,
69a/12, 72a/11, 72a/12, 74a/10,
81a/11, 88a/6, 95b/14, 113b/9,
114a/16, 115b/10, 117a/5, 28a/15

k.+ımda 52a/4

k.+iñga 9a/9

k.+larıda 47b/2, 85a/9

k.+larıga 29a/3, 30a/12, 33b/6, 36a/2,
43a/1, 44b/9, 52b/1, 63a/8, 66a/17,
80b/16, 85b/7, 87a/10, 87a/16,
91a/11, 91a/16

ķāşkī < Far. *ķāşkī*. Keşke.

k. 13a/15, 86a/14, 104a/5

ķat Kat, huzur, yan.

k.+ıda 46b/9, 83b/16, 85b/2

k.+ıga 33a/9, 71a/7, 71a/10, 78a/17,
78b/2, 88a/4

k.+ımda 82a/16

ķatal- Saplanmak.

k.-dı 113a/7

ķatār < Ar. *ķatār*. Hayvan sürüsü, katar:
16b/6; sıra, dizi, saf: 89a/8.

k. 16a/9, 16b/6, 16b/6

k.+ıda 89a/8

ķatarla- < Ar. *ķatar* + Türk *la-*. Art arda
bağlayarak sıralamak, konvoy haline
getirmek.

k.-sa 11a/6

ķatıĝ Çok: 17a/11; büyük: 53a/7; sert:
81a/16.

k. 17a/11, 35b/16, 36b/3, 53a/7, 53b/8,
67b/1, 72a/16, 81a/16, 88b/10,
121a/12

ķātīl < Ar. *ķātīl*. **zehr-i** ~ → **zehr**.

k. 58b/6, 62b/9, 86b/7

k.+ni 58b/7

ķatre < Ar. *ķatra*. Damla.

k. 59a/3, 100b/15

ķavī < Ar. *ķavī*. Güçlü.

k. 37b/17, 46a/17, 83b/13

ķavla- Kovalamak: 28a/7; kovmak: 34b/9.

k.-dı 11a/10, 28a/7

k.-dılar 34b/9, 47a/17, 47b/1, 47b/2,
81b/15, 94a/5

k.-gan 48a/4

k.-p 47b/5, 28a/6

k.-pmadılar 47b/12

k.-rlar 94a/7, 94a/14

ķavm < Ar. *ķavm*. Kavim.

k.+idin 17b/13

ķavuş- Kavuşmak.

k.-gunça 9a/10

k.-sañız 18a/1

k.-tılar 2a/8, 26a/9

k.-uñ 65b/1, 74a/4, 85b/11, 88b/3,
91a/7

ķavuştur- Kavuşturmak.

k.-gıl 9a/7

ķayan Nereye.

k. 4b/17, 33a/16, 35b/15, 36a/17,
57a/16, 57b/2, 28a/8

ķayaş Akraba: 65a/5; kardeş: 31b/12; ↔

ķuyaş.

k.+ı 65a/5

k.+ım 31b/12, 47b/9, 67a/10

k.+ımgā 68a/3

k.+ları 16b/17, 17a/11

ķayda Nerede: 5a/14; nereye: 43a/5.

k. 5a/14, 12a/8, 12a/17, 15a/16, 43a/5,
50a/2, 54a/8, 64a/6, 72a/16, 91a/11,
94a/13, 96b/12, 98b/16, 110b/14,
116a/15, 117a/6

k.+dur 106b/10, 106b/15, 107b/17

k.+sın 87b/5

ķaydağ Nerede: 12b/1; hangi: 62b/13.

k. 12b/1, 62b/13

ķaydın Nereden: 19b/14.

k. 4a/9, 19b/14, 63a/15, 85a/8, 101a/6,
112b/4, 116a/3

ķayğū Kaygı, üzüntü.

k. 13a/14

ķayğuluk. ~ **bol-** Kaygılı olmak.

k. 71b/10

ķayın. ~ **ata** Kayınbaba.

k.+ları 61a/12

ķāyim < Ar. *ķā'im*. **ķiyāmet** ~ **bol-** →
ķiyāmet.

k. 36a/13

ķayna- Kaynamak.

k.-gaylar 132a/13, 132a/16

ķays < Ar. *ķays*. Özel isim.

k. 11b/17, 21b/1

ķayşer < Ar. *ķayşar*. Arapların, Roma ve
Bizans imparatorları için
kullandıkları unvan.

k. 25a/5

ķaysı Hangi, hangisi.

k. 21b/11, 39b/7, 109b/5, 109b/14,
115a/14

k.+ga 13b/12

k.+mız 57b/14

k.+nı 57a/4, 116b/7

k.+nıñ 49a/4

k.+ñıznı 13b/3, 13b/4

k.+sı 128b/4

ķayt- Dönmek.

k.-gıl 101b/12

k.-ıñ 114b/2

k.-ıñızlar 114b/5

k.-ıp 102b/13

k.-tı 107a/5, 107a/11

k.-tılar 114a/14

ķaytar- Geri döndürmek.

k.-dılar 114b/10

ķayu Hangi.

- k. 37a/12, 53b/7, 94a/9
- każā** < Ar. *każā*. Kaza, kaderin gerçekleşmesi: 108b/2; ~-ğa kazara, tesadüfen: 48a/12; ~-yı **hācet** Abdest bozma: 33b/13; ~-ğa **bol-** Kadere razı olmak: 81a/12.
- k. 108b/2
- k.-yı 33b/13
- k.+ga 48a/12, 81a/12
- każārā** < Ar. *każā* + Far. *-rā*. Tesadüfen: 65a/4; istemeyerek: 59a/5.
- k. 59a/5, 65a/4
- kebūter** < Far. *kabūtar*. Güvercin.
- k. 47a/10
- k.+i 47a/11
- kedhūdā** < Far. *kadhūdā*. ~ **qıl-** Evlendirmek.
- k. 24a/5
- kedhūdālıq** < Far. *kadhūdā* + T. *-lıq*. ~ **qıl-** Evlenmek.
- k. 26a/9
- kedük** Yarık, gedik.
- k.+ge 92b/13
- kefen** < Ar. *kafan*. Kefen: 56b/12; ~-ge **al-** Kefene sarmak: 57a/10.
- k. 56b/13
- k.+ge 57a/10
- k.+leridin 56b/12
- kelām** < Ar. *kalām*. Söz: 24b/2; Kur'an: 134a/9.
- k. 24b/2, 132b/2
- k.+da 134a/9
- k.+dın 26b/9
- k.+ı 28b/17
- k.+ını 28b/16
- kele** Sığır.
- k. 25a/17
- k.+din 4b/4
- kelimāt** < Ar. *kalimāt*. Kelimeler, sözler.
- k. 132b/6
- kelime** < Ar. *kalima*. ~-yi **şerīf** Kelimeişerif: 27b/10; ~-yi **ṭayyibe** Kelimeitayyibe: 68b/12; ~-yi **şahādet** Kelimeişehadet: 68b/13.
- k.-i 27b/10
- k.-yi 68b/12, 68b/13, 130a/12
- kelle** < Far. *kalla*. Kelle, baş: 125b/12; ~-**sidin hūş kit-** Akli başından gitmek: 22a/17.
- k.+sidin 22a/17
- keltek** < Far. *keltek*. Kısa sopa, çubuk.
- k. 122b/8
- kem** < Far. *kam*. ~ **qıl-** Eksik etmek: 67b/17; ~ **tut-** Değersiz görmek: 133b/8; **bir tāre müyni** ~ **qılma-** → **bir.**
- k. 39a/16, 67b/17, 133b/8, 133b/10, 133b/12
- kemāl** < Ar. *kamāl*. ~ **bol-** Evlenme çağına gelmek. Bu anlamı olgunlaşmak, reşit olmak, ergen olmak anlamını ver.
- k. 63b/1

kemān < Far. *kamān*. Yay: 105a/6; **ḥable-i** ~ → **ḥable**.

k.-i 105a/4

k.+ga 105a/6, 121a/2, 121a/7

k.+nı 106b/16, 117b/17

kemānbāzlık < Far. *kamānbāz* + T. *-lık*. ~ **qıl**- Yay canbazlığı yapmak.

k. 113a/2

kemer < Far. *kamar*. Kemer.

k.+i 126a/11

k.+idin 110a/15, 121a/17

k.+ini 60a/14

kemīne < Far. *kamīna*. Zavallı, âciz.

k. 133b/15

kemter < Far. *kamtar*. Aşağılık, çok değersiz.

k. 84a/13

ken'ān < Ar. *kan'ān*. Özel isim.

k. 115b/4

kenāne < Ar. *kanāna*. Özel isim.

k. 14b/6

kenār < Far. *kanār*. Kenar, kıyı; ↔ **kenāre**.

k.+ıda 119b/10

kenāre < Far. *kanāra*. Kenar; ↔ **kenār**.

k. 120b/13

kenende < Far. *kananda*. Kazıyan, koparan, söken, çıkaran.

k.-i 112b/2

kenīz < Far. *kanīz*. Cariye.

k. 2b/1

kenīzek < Far. *kanīzak*. Küçük cariye.

k. 89a/13, 95a/16

kent < Soğ. *kent*. Kent, şehir.

k. 94b/14, 94b/14

k.+de 18a/7, 94b/15

k.+ge 18a/12, 18a/14, 94b/14

k.+lerdin 22a/6

k.+ni 6a/10, 6a/11

k.+niñ 18a/12

kenz < Ar. *kanz*. ~-i **zehr-i şeyem** Zehir hazinesi.

k.-i 59a/3

kerāmet < Ar. *karāmat*. Keramet, mucize, olağanüstü durum.

k. 102a/3, 107a/14, 131b/14

k.+leri 21a/6, 56b/5, 79a/15

k.+lerini 20b/3

kerbelā < Ar. *karbalā*. Özel isim.

k. 33a/3, 75a/14, 88a/8, 101b/8

k.+da 32b/5, 67a/3, 75b/15, 88a/14,

96a/11, 99a/17, 99b/7, 102b/15,

103a/7, 104a/5, 106b/14, 115a/2,

116a/3, 116b/14, 120b/16, 121b/9,

122a/1, 130a/4

k.+dın 104a/7

k.+ga 75a/11, 94a/7

k.+nıñ 92a/8

kerem < Ar. *karam*. Cömertlik: 15a/14; ~

qıl- Lütfetmek: 24a/2. **Not:**

Merhamet: 59b/14 bu anlamı

kontrol et, bu da cömert anlamı

olabilir. Çok uygun değil;

k. 24a/2, 59b/14

- k.-i 107a/17
k.+idin 15a/14
k.+iga 132b/14
kerīm < Ar. *karīm*. Sözüünü tutan kimse.
k. 61a/8
kerīme < Ar. *karīma*. Kız evlat.
k. 15a/12
kerrenāy < Far. *karranāy*. Kerenay, eski
nefesli bir saz çeşidi.
k. 52b/14, 96a/14
kesel < Ar. *kasal*. ~ **bol**- Hasta olmak.
k. 129a/17
ketf < Ar. *katf*. Omuz.
k.+ige 125b/11
kevneyn < Ar. *kavnayn*. İki âlem.
k. 49a/7
kevşer < Ar. *kavşar*. Kevser. Özel isim.
ḥavz-ı ~ → **ḥavz**
k. 89b/7
k.+dür 112b/1
key- Giymek.
k.-diler 32a/11, 37a/8, 89b/3
k.-geli 31b/9
k.-gen 26a/2, 32b/3, 32b/5, 125a/15,
125a/16, 125b/6, 125b/17
k.-ip 26a/7, 26a/8, 31b/9, 31b/14,
39b/10, 39b/12, 40a/14, 40b/13,
53a/1, 72a/17, 82a/13, 83b/10, 86a/4
k.-mek 32a/5
k.-seler 37a/12
keydür- Giydirmek.
k.-di 77b/15
k.-gil 16a/8, 16a/10
k.-ür 14a/16
ķıl- Yapmak, etmek: 8b/2,
gerçekleştirmek: 77b/3; ‘**āciz** ~ →
‘**āciz**; ‘**ār** ~ → ‘**ār**; ‘**adāvet** ~ →
‘**adāvet**; ‘**ahd** ~ → ‘**ahd**;
‘**anberefşān ü kākülefşān** ~ →
‘**anberefşān**; ‘**amel** ~ → ‘**amel**;
‘**arż** ~ → ‘**arż**; ‘**arża** ~ → ‘**arża**;
‘**aṭā** ~ → ‘**aṭā**; ‘**azāb** ~ → ‘**azāb**;
baş ~ → **baş**; **bend** ~ → **bend**;
büzürg ~ → **büzürg**; **cānbāzlık** ~
→ **cānbāzlık**; **cimā** ~ → **cimā**;
‘**ilāc** ~ → ‘**ilāc**; ‘**imāret** ~ →
‘**imāret**; ‘**imāret ü binā** ~ →
‘**imāret**; ‘**izzet** ~ → ‘**izzet**; ‘**izzet ü**
ḥürmet ü ta’zīm ~ → ‘**izzet**; ‘**izzet**
ü ikrām ~ → ‘**izzet**; **āfarīn** ~ →
āfarīn; **amān** ~ → **amān**; **ārāste** ~
→ **ārāste**; **ārzū** ~ → **ārzū**; **āşkārā**
~ → **āşkārā**; **āzād** ~ → **āzād**; **āzār**
~ → **āzār**; **āzmūde** ~ → **āzmūde**;
bağrılarını biryān közlerini giryān
~ → **bağır**; **baş** ~ → **baş**; **başını**
koymu ~ → **baş**; **başını yalañ** ~ →
baş; **beyān** ~ → **beyān**; **bey’at** ~ →
bey’at; **bīdār** ~ → **bīdār**;
bīḥürmetlik ~ → **bīḥürmetlik**;
birāderlik ~ → **birāderlik**; **bir**
tāre müyni kem ~-ma- → **bir**; **cefā**
~ → **cefā**; **cānıçık teslim** ~ →
cānıçık; **cedel** ~ → **cedel**; **cehd** ~

→ cehd; cem' ~ → cem'; cidd ü
cehd ~ → cidd; cüdā ~ → cüdā;
cūş ~ → cūş; da'vā ~ → da'vā;
da'vā-yı hüdāyılık ~ → da'vā; dād
~ → dād; dahl ~ → dahl; dār ~ →
dār; dārū ~ → dārū; defn ~ →
defn; defn ~-maqlıg ~ → defn; derc
~ → derc; derd ~ → derd; derkār
~ → derkār; devā ~ → devā; du'ā
~ → du'ā; du'ā-yı hayr ~ → du'ā;
du'ā yād ~ → du'ā; dūçār ~ →
dūçār; düşmenlik ~ → düşmenlik;
edā ~ → edā; emr ~ → emr;
endīşe ~ → endīşe; eşer ~ → eşer;
esir ~ → esir; fāyide ~ → fāyide;
fedā ~ → fedā; fermān ~ →
fermān; fermānıda ~ → fermān;
feryād ~ → feryād; feryād u efgān
~ → feryād; feryād u nevha
ğulğule ~ → feryād; fikr ~ → fikr;
firifte ~ → firifte; fitne ~ → fitne;
ğalebe ~ → ğalebe; ğamh'ārılık ~
→ ğamh'ārılık; ğammāzlık ~ →
ğammāzlık; ğāret ~ → ğāret; ğark
~ → ğark; ğavġā ~ → ğavġā;
ğayret ~ → ğayret; ğazāt ~
→ ğazāt; gerdālūd ~ → gerdālūd;
ğulğule ~ → ğulğule; ğusl ü
tahāret ~ → ğusl; gümān ~ →
gümān; günāh ~ → günāh; haber
~ → haber; hākim ~ → hākim;
halāş ~ → halāş; hamir ~ →

hamir; hamle ~ → hamle; h'ār ~
→ h'ār; h'ār ü zār ~ → h'ār;
harām ~ → harām; harb ~ →
harb; hārc ~ → hārc; hāşıl ~ →
hāşıl; haţ ~ → haţ; hatna ~ →
hatna; havāle ~ → havāle; hayr u
ihsān ~ → hayr; hayr u ihsān ~
maqlık ~ → hayr; hāzır ~ → hāzır;
helāk ~ → helāk; hevādārılık ~ →
hevādārılık; hikāyet ~ → hikāyet;
hilāf ~ → hilāf; hüre ~ → hüre;
hizmet ~ → hizmet; hizmetkārılık
~ → hizmetkārılık; hōşhāl ~ →
hōşhāl; hōşhāllık ~ → hōşhāllık;
hōşnūdlik ~ → hōşnūdlik; hōşvakt
~ → hōşvakt; hūdālık da'vası ~ →
hūdālık; hurūş ~ → hurūş; hurūş
u nāle vü zār u feryād ~ → hurūş;
hurūşī ~ → hurūşī; huşūmet ~ →
huşūmet; hüküm ~ → hüküm;
hürmet ~ → hürmet; ıztırāb ~ →
ıztırāb; i'tikād ~ → i'tikād; i'zāz ~
→ i'zāz; i'zāz ü ikrām ~ → i'zāz;
icābet ~ → icābet; ihtiyār ~ →
ihtiyār; iktidā ~ → iktidā;
imāmetlik ~ → imāmetlik; iş ~ →
iş; işāret ~ → işāret; işini ~ → iş;
itlik ~ → itlik; ittifaq ~ → ittifaq;
kabul ~ → kabul; kahr ~ → kahr;
kalem revān ~ → kalem; kalm ~
→ kalm; kāni' ~ → kāni'; kār ~
→ kār; qarār ~ → qarār; kasem

yād ~ → ʔasem; kedhüdā ~ → kedhüdā; kedhüdālīk ~ → kedhüdālīk; kem ~ → kem; kerem ~ → kerem; kılıç ʔamāyil ~ → kılıç; kışāş ~ → kışāş; kifāyet ~ → kifāyet; kiñeş ~ → kiñeş; köñüllerini cerāʔat ~ → köñül; küç ~ → küç; küstāhlīg ~ → küstāhlīg; maʔlūm ~ → maʔlūm; maʔyūb ~ → maʔyūb; maʔzūrat ~ → maʔzūrat; mācerā ~ → mācerā; mağfīret ~ → mağfīret; mālīde ~ → mālīde; maşhara ~ → maşhara; mātemini tāze ~ → mātem; mekr ~ → mekr; melāmet ~ → melāmet; melūl ~ → melūl; merhem ~ → merhem; mest ~ → mest; meşğūl ~ → meşğūl; meyl ~ → meyl; mihmān ~ → mihmān; mihribānlīk ~ → mihribānlīk; muʔāmelāt ~ → muʔāmelāt; muḥabbet ~ → muḥabbet; muḥkem ~ → muḥkem; munāfīklīk ~ → munāfīklīk; munḳaṭīʔ ~ → munḳaṭīʔ; muntazır u rāst ~ → muntazır; murāʔāt ~ → murāʔāt; musaḥḥar ~ → musaḥḥar; muşālaḥa ~ → muşālaḥa; muṭālaʔa ~ → muṭālaʔa; mübārekbād ~ → mübārekbād; mübārizlīk ~ → mübārizlīk; mübtelā ~ →

mübtelā; mücāmaʔat ~ → mücāmaʔat; müdāḥalet ~ → müdāḥalet; mülāzemet ~ → mülāzemet; mümtāz ~ → mümtāz; münācāt ~ → münācāt; münādī ~ → münādī; münāsib ~ → münāsib; müstecāb ~ → müstecāb; naḳl ~ → naḳl; nāle ~ → nāle; nāle vü zārī ~ → nāle; naşīb ~ → naşīb; naşīb şāyeste raḥmet ~ → naşīb; naşīḥat ~ → naşīḥat; naẓar ~ → naẓar; nedāmet ~ → nedāmet; nevāziş ~ → nevāziş; nezzāre ~ → nezzāre; niçük ~ → niçük; niçük yarağ ~-sa andağ bol- → niçük; nidāʔ ~ → nidāʔ; nigāhdāştlīg ~ → nigāhdāştlīg; nikāḥ ~ → nikāḥ; nişār ~ → nişār; nīst ü nābūd ~ → nīst; öz taşarrufıda ~ → öz; pādişāhlīk ~ → pādişāhlīk; pāk ~ → pāk; pākīze ~ → pākīze; pāre pāre ~ → pāre; pend ü naşīḥat ~ → pend; perīşān ~ → perīşān; pervāz ~ → pervāz; perveriş ~ → perveriş; peydā ~ → peydā; pīşdestlik ~ → pīş-destlik; rağbet ~ → rağbet; raḥīm ~ → raḥīm; raḥīm şefḳat ~ → raḥīm; raḥmet ~ → raḥmet; rāst ~ → rāst; rāstlīg ~ → rāstlīg; rāzī ~ → rāzī; red ~ → red; revāne ~ → revāne; rızā ~ →

rızā; rivāyet ~ → rivāyet; rūberū
 ~ → rūberū; rūzī ~ → rūzī; şabr ~
 → şabr; şabr u taḥammül ~ →
 şabr; şaf rāst ~ → şaf; sāye ~ →
 sāye; selām ~ → selām; senā ~ →
 senā; serencām ~ → serencām;
 sevdā ~ → sevdā; sevinç ~ →
 sevinç; sipāriş ~ → sipāriş; sīrāb ~
 → sīrāb; sorağ ~ → sorağ; suāl ~
 → suāl; sūd ~ → sūd; şulḥ ~ →
 şulḥ; şūretide ~ → şūret; şādlik ~
 → şādlik; şart ~ → şart; şehīd ~
 → şehīd; şerm ~ → şerm;
 şermende ~ → şermende; şevher ~
 → şevher; şikāyet ~ → şikāyet;
 ta'arruż ~ → ta'arruż; ta'cīl ~ →
 ta'cīl; ta'ne ~ → ta'ne; ta'yīn ~ →
 ta'yīn; ta'zīm ~ → ta'zīm; ṭahāret
 ~ → ṭahāret; ṭaḥsīn ü āfarīn ~ →
 ṭaḥsīn; ṭākat ~ → ṭākat; taqşīr ~
 → taqşīr; ṭāleb ~ → ṭāleb; tamām
 ~ → tamām; tamāşā ~ → tamāşā;
 taşnīf ~ → taşnīf; tāze ~ → tāze;
 tebessüm ~ → tebessüm; tedbīr ~
 → tedbīr; tefāvūt ~ → tefāvūt;
 tefekkür ~ → tefekkür; teğayyūr ~
 → teğayyūr; tekebbūr ~ →
 tekebbūr; teng ~ → teng; terbiyet
 ~ → terbiyet; tercüme ~ →
 tercüme; teslīm ~ → teslīm;
 tevaḳḳuf ~ → tevaḳḳuf; tevbe ~ →
 tevbe; tevekkül ~ → tevekkül;

teyemmüm ~ → teyemmüm; tīr-i
 bārān ~ → tīr; tirig ~ → tirig;
 tīzlik ~ → tīzlik; tuḥfe ~ → tuḥfe;
 uruş ~ → uruş; uyku ğalebe ~ →
 ğalebe; ümīd ~ → ümīd; va'de ~
 → va'de; vaşīyyet ~ → vaşīyyet;
 vefā ~ → vefā; vefā ümīd ~-maḳlık
 → vefā; vekīl ~ → vekīl; vezīr ~ →
 vezīr; vīrān ~ → vīrān; yād ~ →
 yād; yaḥşılık ~ → yaḥşılık;
 yarağını ~ → yarağ; yarar ~ →
 yarar; yırak ~ → yırak; yok ~ →
 yok; yolnı ğalaṭ ~ → yol; zāhir ~
 → zāhir; zār u mużṭar ~ → zār;
 zinā ~ → zinā; ziyāret ~ →
 ziyāret; zūr ~ → zūr.

k. 3a/2, 132b/3

k.-a 23b/17, 25a/16, 115a/6

k.-a+sizler 106b/5

k.-adur 49a/5, 93a/4, 98b/6, 110b/17,
125b/13, 129b/7

k.-adur+min 85a/7

k.-adurgan 106b/14

k.-alı 15b/8, 27b/9, 36b/2, 38b/11,
39b/8, 44b/13, 45a/10, 49b/13,
71a/15, 77b/3, 81b/9, 84a/15, 98a/6,
104a/9

k.-alık 108b/4, 110a/8

k.-alıñ 114b/13, 125a/6

k.-almadılar 129b/3

k.-almadım 64b/11

k.-almaduk 45a/5

- k.-almas 33b/13, 114a/13
- k.-almas+min 60b/10
- k.-almas+miz 88b/16
- k.-almas+sin 13b/10, 13b/12
- k.-almaslar 123b/11
- k.-almay 52b/1
- k.-ar+miz 34b/6
- k.-ay 2a/16, 5a/16, 8b/2, 8b/14, 13b/9, 13b/11, 19a/13, 55b/10, 61a/2, 64a/7, 65b/3, 69a/13, 77b/5, 82a/15, 86a/13, 86a/14, 86a/17, 92a/1, 96a/3, 97a/1, 97b/2
- k.-ay+min 82b/7
- k.-ayın 76a/15, 82b/1, 105b/4, 105b/6
- k.-dı 2b/12, 3b/10, 4a/2, 4b/6, 5a/15, 6b/7, 7b/3, 7b/8, 8a/15, 13a/12, 13b/2, 14a/3, 17b/10, 18a/10, 19a/14, 19a/17, 19b/1, 19b/3, 19b/5, 20b/2, 21a/7, 22a/1, 22a/3, 22a/7, 22b/5, 22b/14, 22b/16, 24a/9, 25a/2, 26a/2, 27a/12, 33a/13, 33b/12, 34b/3, 36a/4, 43a/1, 43a/9, 43b/1, 46a/4, 47b/14, 50a/15, 51a/16, 51b/11, 51b/15, 53a/6, 54a/13, 55b/8, 55b/10, 56a/2, 56b/6, 58b/10, 59b/4, 59b/7, 60b/3, 61a/6, 62a/13, 62a/14, 62b/2, 63b/3, 63b/13, 64b/4, 66b/11, 67a/11, 67b/11, 67b/11, 69b/9, 73b/17, 74b/16, 75a/12, 75b/16, 77b/6, 78a/11, 79a/1, 79b/17, 82a/5, 82a/6, 82a/8, 83a/2, 83a/6, 83a/9, 83a/15, 83b/7, 84b/4, 87a/1, 87a/2, 87a/6, 87b/13, 88b/3, 89b/8, 89b/13, 89b/15, 92a/5, 93a/1, 94a/4, 94b/9, 94b/12, 95b/14, 95b/15, 96a/15, 98b/11, 100a/4, 100a/11, 101a/8, 103a/8, 104a/9, 104b/11, 105a/2, 107a/4, 107a/12, 107a/13, 107b/15, 109a/2, 109a/9, 109b/17, 110b/2, 111a/10, 111a/12, 111b/1, 111b/2, 111b/3, 111b/4, 112a/6, 113a/4, 113a/8, 113a/10, 113a/11, 113a/15, 113a/17, 114a/3, 114a/7, 114a/11, 114b/17, 115a/6, 115a/8, 115b/13, 116b/10, 116b/15, 120a/11, 120a/13, 121a/16, 122a/6, 122a/10, 122b/4, 124b/14, 127a/12, 129a/13, 130b/9, 131a/12, 133b/9, 134a/1
- k.-dılar 4b/9, 5b/3, 5b/14, 6a/7, 6b/13, 9b/6, 11b/5, 13a/1, 13b/14, 17a/14, 17a/17, 18a/3, 19a/12, 19a/17, 20b/4, 23b/11, 25a/10, 25b/8, 27a/5, 27a/9, 28b/3, 29b/8, 33b/17, 34a/6, 34b/11, 34b/13, 35a/12, 35b/1, 36a/3, 36a/12, 36a/13, 36b/17, 37a/2, 37a/7, 37a/8, 37b/7, 37b/9, 37b/16, 38a/11, 38b/1, 38b/4, 39b/4, 39b/8, 41b/3, 42a/1, 42a/3, 42a/7, 42a/8, 42a/10, 42a/12, 42a/13, 42b/4, 43b/6, 43b/14, 45a/13, 45a/14, 45b/5, 46a/11, 46b/11, 47a/15, 47b/3, 49a/13, 49b/6, 50a/6, 50a/11, 51a/11, 51b/11, 54a/8,

- 54a/16, 55a/15, 56a/8, 57a/11, 57b/9, 58a/14, 58a/16, 58a/17, 59a/14, 60b/4, 61a/13, 63a/7, 64a/1, 67b/10, 67b/15, 68a/13, 68b/10, 68b/15, 68b/16, 69a/9, 74b/10, 75a/6, 80a/8, 80a/9, 80b/5, 81a/7, 81a/9, 81a/14, 81a/17, 81b/13, 81b/17, 82a/3, 82a/4, 83b/3, 83b/6, 84a/3, 84a/4, 84b/3, 84b/9, 84b/10, 84b/17, 85a/7, 85b/15, 85b/17, 86a/1, 87a/13, 87b/6, 87b/17, 88a/9, 88a/16, 88b/7, 89a/12, 89b/14, 90a/15, 90b/16, 91a/1, 92a/10, 92a/15, 93a/17, 94b/2, 94b/3, 94b/16, 95b/9, 97a/9, 98a/3, 100a/5, 100a/14, 102b/3, 104b/10, 105a/11, 107a/15, 107b/8, 107b/13, 108a/17, 108b/5, 108b/7, 108b/17, 109a/4, 109a/6, 109a/6, 110a/12, 110b/3, 111a/11, 111b/15, 112a/13, 112b/8, 113b/2, 114a/5, 114a/17, 115b/14, 116a/6, 116a/13, 117a/1, 119b/14, 121a/3, 121b/2, 121b/5, 122a/11, 122a/17, 122b/12, 122b/14, 123a/16, 123b/2, 123b/9, 124b/2, 125b/7, 126a/9, 126b/5, 126b/10, 127a/1, 127a/6, 127b/17, 128a/3, 128a/4, 128a/5, 128a/13, 128a/14, 133b/2
- k.-dım 14a/10, 14a/11, 16b/4, 17a/7, 21b/1, 21b/10, 22b/1, 22b/8, 22b/11, 22b/13, 25b/13, 29a/16, 35b/9, 52b/10, 59b/8, 63b/12, 66a/2, 66a/3, 66b/13, 68a/4, 68b/12, 72b/12, 77a/5, 78b/8, 90b/12, 103a/1, 103a/2, 105b/11, 116a/2, 121a/5, 122a/7, 122a/7, 130a/5, 131a/8, 131a/15, 132b/15, 133a/11, 133a/13, 134a/2, 134a/17
- k.-dın 14a/10, 14a/11, 22b/6, 29b/4, 40a/14, 68a/3, 77a/2, 79b/2, 91b/11, 115a/3, 115a/11, 129b/15
- k.-dınız 21b/11, 39a/5, 46a/10, 47b/4, 61b/6, 67a/13, 97b/3
- k.-dınlar 25b/13, 46a/12, 79b/13, 80b/10
- k.-duk 98b/13, 98b/14, 123b/10, 131b/3
- k.-duñız 21b/9
- k.-galı 51a/13, 51a/17, 53b/17, 63a/10, 64a/15, 70b/13, 73b/7, 91a/12
- k.-gan 42a/17, 50a/8, 53a/2, 54b/10, 63b/17, 79b/11, 82b/16, 93a/14, 102b/16, 103b/9, 105b/14, 106b/8, 107b/3, 116b/14, 121b/13, 132a/13, 133a/8
- k.-gandın 13b/10, 24a/1, 25b/15, 26a/10
- k.-ganga 52b/5
- k.-ganı 108a/17
- k.-ganımız 15b/3
- k.-ganıñ 5a/9
- k.-ganlar 132a/11
- k.-ganları 128a/15
- k.-ganlarını 2b/7, 132a/10

k.-gannı 101b/8	37b/7, 38a/6, 40a/12, 41b/4, 41b/7,
k.-gay 11a/15, 15a/15, 33b/10, 35a/15,	41b/8, 41b/13, 42a/16, 43a/15,
36a/10, 48b/6, 69b/16, 125a/11,	43b/1, 43b/14, 44b/14, 45b/5,
130b/8, 133a/2, 133a/3	45b/16, 48a/9, 48b/2, 48b/5, 48b/14,
k.-gay+min 35b/8	50a/11, 51a/10, 55a/3, 55a/4,
k.-gay+miz 31a/4	56b/11, 57a/17, 57b/6, 57b/13,
k.-gay+sin 59b/15, 109a/12	58a/6, 58b/6, 58b/7, 58b/15, 59a/1,
k.-gay+siz 43a/14, 58a/10, 65b/13	59a/2, 59b/1, 60a/9, 61a/15, 61b/15,
k.-gaylar 32b/10, 32b/11	62a/1, 62a/4, 62a/6, 63a/15, 63b/14,
k.-gıl 3a/6, 7b/9, 8b/16, 9a/1, 14a/8,	64b/16, 65a/3, 65b/4, 66a/7, 67a/6,
14a/9, 14a/12, 19a/14, 19b/2, 22b/2,	68b/11, 69a/16, 69b/8, 69b/8,
64b/10, 78b/17, 91a/10, 94a/1,	69b/13, 71a/4, 71a/5, 72a/14, 72b/4,
96a/2, 100b/10, 103b/15, 107b/9,	72b/15, 73a/1, 73a/2, 73a/3, 73a/4,
121a/5, 122b/9, 129a/14, 129a/15,	73a/16, 74a/12, 75b/3, 76b/11,
130b/8	77a/6, 77a/15, 77b/2, 77b/11,
k.-gın 57b/5	77b/13, 78a/9, 78a/12, 78a/14,
k.-gunça 34b/12	79b/14, 80a/7, 81a/9, 81b/15, 82a/9,
k.-iñ 17b/16, 27a/7, 34b/11, 37a/1,	84a/5, 84b/8, 85a/4, 85b/16, 87b/6,
37a/6, 37b/6, 44b/11, 44b/14, 45a/5,	88a/4, 89a/2, 89a/3, 89a/11, 89b/8,
51a/4, 57a/2, 57b/12, 76b/4, 88b/3,	90a/16, 90b/3, 90b/7, 92a/3, 92b/7,
119b/11	93a/9, 93b/2, 95b/5, 95b/10, 96a/7,
k.-iñlar 14a/2, 38a/3, 39a/5, 44a/10,	96a/9, 96a/11, 96a/12, 97b/8, 98a/5,
48a/16, 52b/14, 56b/13, 80b/10,	98a/8, 98b/1, 99b/10, 101a/12,
112a/12, 117b/6, 122a/10, 122b/1,	101b/7, 101b/7, 102a/10, 102a/11,
124a/8, 125b/4, 128b/9	102b/4, 102b/6, 102b/14, 103a/9,
k.-ip 1b/12, 1b/16, 6a/5, 6b/13, 7a/9,	103a/12, 103b/11, 104b/8, 104b/17,
7b/13, 9a/6, 10b/4, 12a/13, 13a/1,	105b/11, 110a/2, 110a/14, 110a/16,
14b/10, 14b/15, 16a/12, 17b/11,	110b/4, 112a/10, 113a/2, 113a/5,
18a/6, 18b/12, 20a/3, 20a/8, 20b/14,	113b/1, 113b/15, 114a/6, 114a/6,
21a/4, 22a/1, 22a/2, 23a/10, 23b/4,	114b/15, 115b/7, 116a/8, 118a/1,
24a/12, 25a/7, 25b/12, 27b/9, 30b/5,	118a/14, 118b/4, 119b/16, 120b/17,
34a/6, 34b/8, 34b/14, 37a/3, 37b/4,	121b/4, 121b/17, 123a/14, 123b/1,

- 123b/5, 123b/6, 123b/9, 125a/1,
126a/12, 127b/3, 129b/15, 130a/4,
130b/15, 130b/17, 131a/17, 131b/2,
134a/2, 28a/1
- k.-ip+min 34a/3
- k.-ip+sin 6a/2, 115b/3, 120b/8, 122a/2,
130a/8
- k.-ip+sizler 106b/8, 110a/3
- k.-ipdur 7a/7, 17b/1, 26a/10, 34a/15,
35a/5, 43b/10, 47a/4, 50a/4, 54a/9,
58a/14, 63a/3, 68b/16, 71b/1, 76a/7,
99a/4, 100a/2, 100b/1, 109b/9,
111b/16, 119b/2, 120a/16
- k.-ipdur+min 60b/10
- k.-ipdurlar 1b/3, 2a/2, 6a/2, 16b/7,
30a/7, 30b/3, 30b/9, 31b/4, 37a/15,
37b/10, 62b/16, 96b/8, 102a/9,
111a/9, 118a/16, 131a/7, 131a/14
- k.-madı 33b/17, 44b/2, 59a/2, 60a/3,
92b/17, 130b/5
- k.-madılar 44a/10, 44b/5, 47a/9,
49b/17, 67b/9
- k.-madım 8a/11, 45a/7, 47b/7
- k.-madıñ 122a/3, 130a/15
- k.-madıñız 46a/10
- k.-madıñlar 106b/6
- k.-maduk 93a/2
- k.-magay+siz 67b/17
- k.-magıl 8b/6, 16a/14, 16a/16, 36a/2,
59a/2, 70b/8, 86a/9, 128a/14
- k.-magunça 55a/7
- k.-mak 2b/16, 38a/15, 73a/14, 88b/11
- k.-maklıg 56b/16
- k.-maklık 64b/6, 133a/7
- k.-mañ 44b/10, 74a/9, 128b/2
- k.-mañız 33b/1
- k.-mañlar 14a/2, 16b/1, 60b/5, 114b/8
- k.-mas 35b/4, 44b/10, 45a/12, 45b/7,
107a/9, 108b/2, 108b/3
- k.-mas+min 39b/17, 40a/5, 40a/7,
40a/13, 40a/17, 40b/2, 44b/2, 44b/5,
44b/8, 45a/16, 130a/9
- k.-mas+sin 52a/9, 57b/3, 115a/5
- k.-masam 2b/4, 2b/9, 44b/3, 93a/3
- k.-masañ 70a/16
- k.-masañız 71b/6, 73b/3
- k.-masun 2b/7, 32a/4, 37a/4, 111a/5
- k.-may 34a/2, 39a/16, 70a/15, 91b/9
- k.-may+mu+sin 64a/5, 112a/15
- k.-may+siz 104b/4
- k.-mış 72b/1
- k.-mışnı 131a/2
- k.-sa 13b/3, 13b/5, 15b/5, 24a/8,
24b/13, 51b/3, 54b/3, 55a/2, 67b/5,
68a/17, 80a/15, 84a/17, 86b/14,
90a/4, 90b/10, 91b/16, 104b/9,
108b/1, 111b/5, 117a/15, 122b/11,
125b/8, 126b/16, 128a/9, 132b/3
- k.-salar 24b/4, 24b/15, 51a/4, 92b/3,
111a/15, 111a/16, 131a/5, 134a/4,
134a/13
- k.-sam 15a/2, 15b/6, 59b/5, 62a/4,
67b/7, 72a/7, 90a/6, 93b/14, 118a/5,
119a/2, 132b/7

- k.-san 120b/11
- k.-sañ 22b/2, 54a/2, 62a/12, 82b/5, 84a/15, 86b/9, 94a/1
- k.-sañız 13b/1, 15a/8, 15a/9, 15a/14, 55a/1, 61a/17, 71a/1, 81a/1
- k.-sañlar 123a/1
- k.-sun 2a/15, 2b/10, 6b/14, 6b/14, 54b/4, 61b/17, 64a/11, 103a/3, 105b/8, 107a/15, 107b/8, 109b/10, 109b/11
- k.-sunlar 24a/2, 25a/1, 37b/13, 38b/11, 96a/14, 96a/14
- k.-updur 27b/1
- k.-ur 9a/16, 9b/8, 14a/8, 14a/15, 15a/11, 18b/9, 20a/9, 23a/9, 24a/12, 27b/4, 30a/17, 33b/15, 38b/3, 45b/17, 47b/10, 50b/1, 50b/16, 52a/9, 52a/10, 52a/17, 56a/11, 56a/14, 62a/17, 64a/6, 64a/10, 67a/11, 68a/15, 68b/1, 69b/16, 71a/12, 71b/7, 74a/17, 80b/14, 84a/13, 88b/4, 91b/4, 92b/1, 97b/4, 99a/6, 99a/12, 99a/15, 99b/1, 100b/5, 102b/11, 104a/6, 106b/9, 109b/13, 110b/15, 120b/12, 121b/10, 121b/11, 122b/3, 122b/5, 123a/9, 124b/10, 124b/11, 125a/11, 125b/2, 131a/16, 131b/16
- k.-ur+min 7a/16, 13b/7, 15a/5, 16a/5, 18b/1, 24a/5, 24b/5, 24b/12, 24b/13, 27b/7, 34a/3, 37b/15, 44b/16, 45a/3, 45a/7, 54b/1, 67a/16, 78a/5, 78b/7, 78b/14, 84a/11, 85a/14, 115b/16, 121a/1
- k.-ur+miz 37a/6, 45a/1, 45a/9, 50b/13, 55a/13, 98b/15, 123b/4
- k.-ur+mu+siz 24a/4, 78a/3, 93b/13
- k.-ur+sin 53b/3, 54b/15, 86b/8, 91b/8, 93a/2, 100a/15, 106b/11, 112b/14, 115a/4
- k.-ur+siz 32b/7, 76b/12, 85b/3, 90a/8
- k.-ur+sizler 27b/14, 39b/5, 56a/7, 80a/15
- k.-urda 44a/8
- k.-urga 111a/17
- k.-urlar 11b/13, 22a/4, 30b/15, 32b/4, 32b/6, 32b/17, 45b/9, 58a/5, 67a/3, 75a/4, 76a/10
- k.-urnı 39a/10
- kıldur-. ārāste ~ → ārāste; münādī ~ → münādī; ton ~ → ton.**
- k.-dı 15b/12, 51b/14
- k.-up 32a/10
- kılguçı** Yapan, eden: 109a/11; ‘amel ~ → ‘amel; esīr ~ → esīr; nezzāre ~ → nezzāre.
- k. 20a/4, 69b/4, 109a/11, 133a/5
- k.+larını 97a/14
- kılıç** Kılıç: 6b/7; ~ **hamāyil kıl-** Kılıç kuşanmak: 084a/5; ~ **sal-** Kılıç çekmek: 113b/10; ~ **tart-** Kılıç çekmek: 91a/16; **arada ~ tur-** → **ara.**

- k. 6b/7, 54b/8, 54b/11, 54b/12, 56a/16, 57b/10, 57b/15, 57b/17, 64b/8, 69b/1, 70a/1, 72a/6, 79b/14, 81b/8, 82a/16, 83a/9, 83a/16, 83b/10, 84a/5, 87a/6, 87a/8, 90a/12, 90a/17, 91a/16, 91b/10, 91b/14, 98a/10, 101a/13, 113b/10, 113b/16, 117b/1, 131b/1, 131b/8, 131b/10
- k.+ı 117b/5, 92a/4
- k.+ımdın 84a/9, 85a/16
- k.+ımdur 86b/7
- k.+ını 27b/17
- k.+larını 110a/4
- k.+nı 54b/10, 54b/14, 91b/9, 28a/3
- kılığlık. ħatna** ~ → **ħatna**.
k. 9b/12
- kılıklık. nikāḥ** ~ → **nikāḥ**; ↔ **kılıklık**.
k.+dur 55a/10
- kılıklık. nikāḥ** ~ → **nikāḥ**; ↔ **kılıklık**.
k. 55a/12
- kılış-. delālet** ~ → **delālet**; **ḥamle** ~ → **ḥamle**.
k.-tı 117b/14
k.-tılar 114a/7
- kın** Kın, kesici aletlerin kılıfı.
k.+ıga 28a/3
- kına-** Aramak, kontrol etmek.
k.-dılar 48a/16
- kır-** Öldürmek.
k.-adur 87b/17
k.-alı 98a/8
k.-ar 87a/15, 92a/14, 123a/16
- k.-ay 52b/8
- k.-ayın 85b/8
- k.-dı 101a/13
- k.-dılar 123a/11
- k.-sam 87b/9
- kırak** Kenar.
k.+ıda (kırığıda) 61a/14
k.+ıdagi (kırığıdagi) 84b/12
k.+ıga (kırığıga) 22b/8, 22b/9, 22b/10, 94a/12
k.+ında 75b/5
- kıraklık** Kenarlı veya köşeli.
k. 105a/5
- kırk** Kırk (sayı).
k. 19a/10, 19b/5, 27a/8, 47a/5, 53b/13, 58a/17, 58b/2, 82a/5, 92a/11, 94a/11, 113a/14, 126b/3, 130b/1, 131b/7
- kırk-** Kırkmak, kesmek.
k.-ıñlar 34b/4
k.-tılar 34b/4
- kıs-** Sıkışmak.
k.-ar 55b/15
k.-tı 55b/17
- kışāş** < Ar. *kışāş*. Kısas: 51b/7; ~ **al-** Kısas almak, ceza vermek: 111a/6; ~ **kıl-** Cezalandırmak: 57b/12.
k. 51b/7, 57b/12
k.-ı 120b/6
k.+ın 121b/12
k.+ını 119b/15
k.+nı 111a/6

kısım < Ar. *ķism*. Kısım, bölüm.

k.+da 130b/6

kıska. ~ **fıkrlık** Kıt akıllı, eksik akıllı.

k. 79a/8

kışsa < Ar. *ķışsa*. Olay, hikaye.

k.+larını 132b/8

k.+larını 12b/12

kıvanç Övünme, iftihar

k.+ı 1b/4

ķiyāmet < Ar. *ķiyāmat*. Kıyamet, dünyanın sonu: 40a/8; ~ **ķāyim bol-**

Kıyamet kopmak: 36a/13.

k. 1b/5, 36a/13, 40a/8, 44b/3, 53a/7, 56b/17, 57a/17, 57b/5, 76a/10, 77a/1, 78a/7, 80b/1, 85a/8, 88b/17, 89a/7, 91a/14, 97a/10, 121b/12

k.+ga 134a/16

k.+gaça 32b/17, 94a/14

k.+ge 65b/12, 68a/5

ķiymet < Ar. *ķiymat*. **ķadr u ~ bol-** → **ķadr**.

k. 39a/7

ķız Kız: 4b/5; ~ **bir-** Kız vermek: 4b/14.

k. 4b/5, 26a/5, 39a/10, 41b/2, 55a/10, 55b/1, 60b/16, 63a/14, 63a/15, 63a/17, 63b/1, 63b/4, 63b/6, 63b/9, 63b/10, 63b/13, 134a/7

k.+ga 55b/2

k.+ı 2a/5, 7a/12, 7b/15, 8a/15, 17a/1, 22b/10, 27a/1, 37b/15, 63a/4, 63a/12, 86b/5

k.+ıga 7a/9, 55a/9

k.+ım 36b/4, 55a/12

k.+ımnı 55b/7, 61a/4

k.+ını 4b/14, 5a/11, 38a/6, 61a/5, 63a/11, 70b/3

k.+ınıñ 9a/15

k.+ıñ 38a/7, 76b/1

k.+ıñızını 67b/15

k.+ıñnı 55b/4

k.+lar 38a/11, 38b/13, 39a/2, 39a/2, 39a/5, 39b/2, 39b/8, 39b/10, 39b/12, 85a/3

k.+lardın 39a/17, 39b/1, 39b/4

k.+larga 38a/11, 39a/15

k.+large 39a/2, 39a/16

k.+ları 9a/15, 23a/8, 23a/11

k.+larıga 38b/9, 38b/10, 38b/14

k.+larım 38b/14, 39a/4

k.+larını 38a/13, 38a/16, 39a/12

k.+nı 55b/2, 55b/4, 55b/5, 55b/7, 55b/9, 63a/5, 63a/17, 63b/2, 63b/13, 63b/17

k.+nıñ 26a/5, 55a/11

ķızıl Kızıl, kırmızı (renk).

k. 27b/4, 27b/5, 29a/15, 29a/15, 32a/8, 32b/4, 61b/4, 61b/5, 67a/2, 67a/3, 118b/17

k.+ı 66b/12

k.+nı 32a/9

ki < Far. *ki*. Ki: 10a/5. **her tāre mūy ~ bedenleride ir-** → **her**.

k. 10a/5, 34b/13, 35a/2, 69a/13, 83a/7, 98b/16, 100a/1, 104b/6, 105a/7,

105a/12, 107a/1, 107a/8, 110a/5,
110a/17, 110b/8, 113b/5, 113b/12,
114a/9, 117a/4, 118a/1, 119b/4,
120a/10, 123a/11, 124a/9, 126a/16,
28a/7

kibār < Ar. *kibār*. **şahābe-i** ~ → **şahābe**.

k. 43b/16

kibr < Ar. *kibr*. Kibirli kimse.

k.+lerni 93b/14

k.+ni 104b/5

kiç. ~ **bol**- Geç olmak: 26a/3.

k. 26a/3, 77b/5, 114b/13, 117b/7,
125b/14

kiç- Geçmek: 94a/12; vazgeçmek:
104a/15; **tiriglikidin** ~ → **tiriglik**.

k.-e 40a/4

k.-er 94a/12

k.-gen 104a/15

k.-geni 12b/12

k.-ip 112a/1

k.-mediler 38b/16

k.-mes 38b/15

k.-ti 49b/15, 61a/9

kiçe Gece.

k. 3a/8, 8a/2, 23a/3, 23a/4, 23a/4,
42a/10, 49b/8, 58b/12, 62b/1,
64b/16, 72a/8, 72a/14, 72b/7, 76a/5,
77b/4, 94b/17, 95a/5, 95a/6, 97b/11,
97b/13, 99a/5, 107b/15, 109a/9,
111a/12, 117a/13

k.+ge 48a/10, 48a/10, 48b/3, 48b/3

k.+gi 94b/16, 95a/1

k.+si 9a/13, 88a/9, 92a/14

kiçik Küçük.

k. 7a/1, 30a/15, 30b/10, 39b/7, 57a/5,
65a/6, 67a/7, 68b/8, 89a/2, 108a/12,
115b/5, 116a/7

k.+din 104b/16

k.+iniñ 39a/13

k.+ni 92b/7

kifāyet < Ar. *kifāyat*. ~ **ķıl**- Çare bulmak,
çözmek, yapmak: 43b/14.

k. 43b/14, 97a/1, 97b/2

ķıl- Gelmek: 27b/4; **‘aķlıġa** ~ → **‘aķl**;
aķıġı ~ → **aķıġ**; **alıp** ~ → **al**;
berāber ~ → **berāber**; **bes** ~ →
bes; **düşvār** ~ → **düşvār**; **ġalebe** ~
→ **ġalebe**; **ġālib** ~ → **ġālib**; **ġazabı**
~ → **ġazab**; **hātırıġa** ~ → **hātır**;
hātırlarıġa yaman ~ → **hātır**; **hāv**
u hatar ~ → **hāv**; **hōş** ~ → **hōş**;
hūşıġa ~ → **hūş**; **ķahr** ~ → **ķahr**;
ķolıdın ~ → **ķol**; **ķorku** ~ → **ķork**;
kōñülüge ~ → **kōñül**; **nālege** ~ →
nāle; **utru** ~ → **utru**; **raġbeti** ~ →
raġbet; **rahīm** ~ → **rahīm**; **rāst** ~
→ **rāst**; **tāb** ~ → **tāb**; **ta‘ziyetleriġa**
~ → **taziyet**; **vāķı‘a vü pīşe** ~ →
vāķı‘a; **vucūdġa** ~ → **vucūd**;
yādıġa ~ → **yād**; **yāķın** ~ → **yāķın**;
yāķınraķ ~ → **yāķınraķ**; **yaman** ~
→ **yaman**; **yaman ġayreti** ~ →
yaman.

k. 27b/4, 27b/8, 28b/4, 28b/5, 28b/10,
82b/5, 82b/8, 83a/5, 84a/15,
101b/12, 28a/16

k.-di 3b/7, 3b/14, 4b/8, 6a/3, 7a/9,
7a/14, 7b/1, 8a/7, 8b/7, 8b/17, 9a/4,
9a/9, 9a/17, 10a/7, 10a/15, 10b/2,
12a/15, 12b/11, 18b/11, 18b/12,
20a/5, 22a/17, 22b/6, 22b/6, 23a/5,
23b/6, 23b/9, 24b/6, 27a/8, 27b/9,
28b/6, 28b/8, 31b/17, 33a/14, 34b/2,
36a/5, 36b/13, 38a/15, 39a/2, 40a/6,
40a/9, 40a/13, 40a/14, 40b/1, 40b/9,
43b/4, 46b/4, 47a/2, 47b/8, 48a/15,
50a/10, 50a/13, 50b/9, 51a/17,
51b/2, 52b/15, 53b/5, 54b/16,
55a/12, 55b/3, 57a/13, 59a/7,
59a/10, 59a/11, 59b/12, 60a/10,
60b/15, 62b/5, 62b/6, 62b/9, 63a/6,
63b/1, 63b/16, 64a/13, 64a/15,
64b/2, 66b/4, 70a/1, 70b/15, 75b/2,
77a/11, 77a/17, 79a/13, 81b/1,
82a/9, 83a/10, 85b/6, 85b/9, 87a/10,
90a/16, 91a/5, 91a/11, 91a/16,
91a/16, 92a/9, 92b/12, 92b/15,
93a/14, 93b/4, 95a/16, 95b/1, 95b/2,
95b/13, 95b/16, 97b/5, 97b/12,
97b/13, 98b/6, 100a/4, 101a/2,
101a/6, 103a/5, 103a/16, 104a/1,
105a/3, 105a/12, 105a/17, 107a/12,
108a/11, 108b/14, 113a/13, 114a/16,
115b/10, 116b/7, 117a/2, 117a/14,
117b/1, 118a/3, 118a/8, 118a/9,

118a/16, 121b/3, 125b/16, 129a/12,
131a/9, 131b/4, 132b/6

k.-diler 4b/16, 4b/16, 5a/7, 5a/13,
5b/17, 6a/4, 7a/17, 8b/12, 11a/10,
13b/6, 18a/12, 18b/2, 19a/16,
19b/11, 20a/14, 20b/1, 26a/8,
26a/10, 26b/9, 29a/8, 30b/4, 31b/6,
32a/1, 32a/12, 33a/12, 34a/1, 35b/1,
37a/17, 38a/9, 38a/14, 39b/12,
39b/17, 40b/7, 41b/12, 41b/12,
42b/13, 44b/14, 45a/4, 45a/13,
46b/10, 49b/1, 49b/2, 52b/2, 52b/12,
53b/6, 56b/8, 60b/7, 61a/10, 65b/4,
65b/11, 67a/9, 68b/5, 71a/1, 71b/16,
73b/7, 74a/11, 74b/14, 75a/11,
80a/12, 81a/13, 81b/16, 85a/1,
87a/10, 87b/4, 87b/8, 88a/7, 88a/12,
93b/7, 95a/3, 95a/17, 95b/2, 99a/9,
100a/6, 100a/13, 100b/2, 103a/10,
103a/13, 103b/3, 107b/11, 109b/2,
109b/2, 116a/6, 116a/12, 117b/9,
118b/2, 118b/3, 120a/1, 125a/4,
125a/13, 127b/16, 128a/12, 128b/17,
129b/2, 129b/4, 131b/8

k.-dim 7b/9, 21b/15, 21b/16, 47a/3,
63a/10, 63a/11, 63b/6, 64b/9, 65a/9,
77b/5, 91a/12, 93a/10

k.-diñ 51a/12, 91a/11

k.-diñiz 63a/9

k.-diñizler 38b/17, 112a/1

k.-diñler 77b/4, 90a/12, 90a/13

k.-dük 12a/7, 51a/13

- k.-dün 29a/13, 29a/13, 53b/17
k.-e 114b/12
k.-edür 23a/10, 29a/7, 34a/10, 75b/10, 93b/6, 105b/1, 109b/5, 111a/7, 111b/8, 111b/10, 116b/9, 120b/3
k.-edürler 109a/16, 111b/9
k.-eli 4b/4
k.-elmedi 37a/10
k.-elmediñ 101a/17
k.-elmegey 37a/14
k.-elmes 118b/9
k.-elmes+miz 83b/2
k.-ey 62b/8, 77a/15, 77b/13
k.-gen 23a/14, 25b/17, 31a/14, 47a/2, 47b/8, 47b/16, 48a/2, 68a/1, 69a/6, 102a/15
k.-gende 102b/13, 118a/17
k.-gendin 33b/16
k.-gendür 125a/3
k.-geni 18b/4, 64a/16
k.-genleride 102a/12
k.-gey 52b/9, 70b/9
k.-gil 11b/16, 16a/7, 27b/6, 27b/7, 81b/9, 90a/15, 120a/15, 121a/6
k.-gü 108b/9
k.-günçe 5a/16, 17b/16, 18a/4, 23b/10
k.-iñ 16a/4, 50b/6
k.-iñler 13b/4, 18b/1, 18b/9, 52b/12, 77a/14, 95a/2, 99a/8, 123b/14
k.-ip 2a/11, 2a/14, 3b/16, 5a/4, 5a/14, 7b/11, 8a/12, 8b/5, 9a/8, 9a/16, 9b/4, 10a/5, 11a/9, 11b/6, 12a/4, 13a/2, 17b/10, 20a/1, 20a/8, 21a/13, 23b/7, 24a/9, 24b/6, 26a/6, 29b/3, 30b/10, 30b/14, 31a/13, 32a/12, 32b/2, 36a/16, 37b/13, 37b/16, 38a/4, 38b/9, 42b/12, 44b/8, 44b/9, 47a/7, 47b/14, 48b/8, 49a/2, 51a/10, 52a/1, 52a/8, 52b/16, 53b/17, 55b/12, 58a/3, 60b/4, 61b/2, 62a/2, 62b/10, 66a/9, 68a/16, 71b/5, 72a/12, 72a/15, 73b/2, 74a/3, 75b/3, 75b/5, 76b/6, 76b/10, 76b/11, 77b/16, 78a/10, 78a/12, 80b/11, 80b/16, 81a/5, 82a/2, 82a/10, 85b/7, 87a/16, 87b/8, 88a/5, 91a/5, 92a/17, 92b/1, 93a/13, 93a/16, 93b/9, 93b/13, 94a/9, 94b/14, 95a/6, 95b/14, 96b/10, 103b/5, 104a/13, 104b/2, 108b/15, 109a/15, 110b/13, 111a/8, 111a/13, 113b/10, 115b/14, 126b/9, 127b/17, 128a/6, 130a/2, 131a/13
k.-ip+sin 19b/14
k.-ipdiler 78a/2
k.-ipdür 7b/15, 82b/5, 84a/15, 110b/16, 111a/1
k.-ipdür+min 55a/4, 112b/6
k.-medi 49a/13, 68a/11, 113b/3
k.-mekga 102b/1
k.-mepdür+min 128b/11
k.-mes 46b/14, 51a/15, 53b/9, 64b/7, 71b/7, 79b/10, 90a/2, 28a/11
k.-meseler 37b/14
k.-mesiñiz 38b/7

k.-mesün 37a/4, 118b/10	kildir- Getirmek.
k.-meydür 83a/14, 85b/15, 113b/5	k.-ip 18a/10
k.-se 5a/3, 5b/15, 14a/7, 14a/15, 15b/7,	kilim Kilim.
16a/8, 18a/8, 23b/17, 30a/11,	k.+din 26b/11
30a/13, 30b/9, 36a/8, 62b/13, 69b/6,	kilin Gelin.
70b/14, 70b/16, 71a/11, 71a/12,	k.+im 8b/5
71a/15, 71b/7, 73b/4, 73b/11, 81a/1,	k.+ler 5b/9
108b/3, 112a/5, 112a/5, 112a/5,	kiltür- Getirmek: 22b/9; bercā ~ →
123a/6, 123a/8	bercā ; īmān ~ → īmān ; şefī ~ →
k.-señ 14a/7	şefī ; tekbīr ~ → tekbīr ; tīmūrni
k.-señiz 72b/16	tābga ~ → tīmūr ; yüz ~ → yüz .
k.-señler 51a/15	k. 22b/8
k.-sün 64a/12, 106b/15, 108b/3, 132a/1	k.-di 2b/14, 3a/3, 3a/4, 11b/1, 12a/10,
k.-sünler 74a/8, 74b/1	14a/14, 19a/4, 20b/6, 20b/13,
k.-üp 63b/4	20b/17, 22b/9, 24b/1, 26a/12,
k.-ür 8b/9, 8b/14, 8b/16, 13b/2, 13b/15,	27a/14, 47a/9, 58b/12, 96a/3
18a/6, 18a/6, 23b/4, 26a/4, 26a/15,	k.-diler 25a/12, 38b/6, 40b/11, 60b/12,
34a/9, 41a/7, 41a/9, 43a/13, 43a/14,	62b/15, 79b/16, 126a/12
46b/15, 47a/6, 50b/13, 52a/1,	k.-düm 106a/15
56b/15, 64b/7, 66a/11, 67b/12,	k.-düñiz 47b/6
69b/6, 74a/17, 79b/10, 85b/8,	k.-ey 70a/14
91a/13, 91a/14, 94a/13, 99a/15,	k.-eyin 29a/4, 127a/4
107b/7	k.-gey 38a/17
k.-ür+min 7b/10, 19b/15, 112a/4	k.-medim 47b/7
k.-ür+siz 63a/15	k.-se 11a/7
k.-ürde 10a/13, 10b/17	k.-señ 55b/6
k.-ürini 50b/11	k.-sünler 25a/8
k.-ürni 20a/2	k.-üñ 5b/1
kile- İstemek.	k.-üñler 43b/4, 65b/3
k. mü+sin 125b/12	k.-üp 30a/14, 31a/6, 32a/7, 38b/13,
kilāb < Ar. <i>kilāb</i> . Özel isim.	45a/10, 69a/12, 130b/7, 28a/2
k. 14b/4, 30a/9	k.-üpdür 19b/10

kim ki: 10b/4; kim: 4a/15; **her** ~ → **her**.

k. 2b/1, 3a/7, 3b/14, 4a/10, 4a/15, 4a/17, 6a/5, 7a/10, 8b/3, 8b/5, 8b/10, 8b/14, 9a/6, 10b/4, 14b/12, 15a/2, 15a/5, 15b/16, 16b/11, 18a/10, 21a/5, 21b/7, 22b/6, 27a/4, 27a/11, 27a/12, 29b/4, 32b/10, 32b/13, 34a/13, 34a/17, 34b/9, 34b/14, 35a/15, 35a/15, 35a/16, 35b/6, 36a/5, 36a/10, 36a/10, 36b/4, 36b/8, 36b/13, 37a/7, 37a/9, 37a/9, 37a/10, 39a/8, 39b/12, 40a/1, 40a/8, 40a/10, 40a/15, 40b/1, 43a/10, 43b/5, 47b/9, 48b/2, 49a/4, 50b/7, 51a/2, 51a/8, 51a/14, 51b/1, 51b/3, 52b/9, 53a/16, 54b/10, 56a/16, 59a/2, 59a/10, 59b/10, 61b/13, 62a/7, 63b/6, 63b/7, 63b/9, 64a/4, 67a/11, 67a/13, 69b/10, 75b/2, 75b/17, 79b/15, 82a/5, 82a/8, 83a/1, 83a/1, 83a/2, 83a/10, 83b/15, 84b/6, 85a/13, 85b/9, 87b/11, 92b/13, 93a/15, 94b/7, 94b/10, 95a/1, 95a/11, 95b/3, 95b/13, 95b/16, 96a/7, 97a/3, 97b/12, 97b/13, 97b/17, 98a/1, 98b/4, 99a/5, 99a/6, 99a/17, 99b/2, 99b/4, 99b/10, 99b/11, 100a/2, 100b/1, 100b/7, 100b/15, 100b/17, 101a/5, 101a/7, 101b/4, 101b/10, 101b/15, 101b/16, 101b/17, 102a/9, 102a/14, 102b/1, 102b/14, 103a/11, 103b/1, 103b/1, 103b/7, 103b/7,

103b/16, 104a/5, 104b/3, 105a/1, 105a/6, 105b/1, 105b/10, 105b/12, 106a/4, 106a/9, 106b/1, 106b/10, 107a/13, 107a/13, 107b/2, 107b/4, 107b/6, 107b/8, 107b/9, 108a/3, 108a/4, 108a/7, 108a/9, 108a/17, 108b/7, 108b/12, 109a/1, 109a/5, 109a/8, 109a/8, 109a/9, 109b/6, 109b/17, 110a/7, 110a/7, 110b/15, 110b/16, 111a/3, 111a/7, 111a/10, 111a/10, 111a/14, 111a/16, 111b/6, 111b/8, 111b/10, 111b/16, 111b/17, 112a/15, 112b/7, 112b/11, 113a/16, 113b/4, 113b/8, 114a/7, 114a/9, 114b/3, 114b/7, 114b/17, 115a/1, 115a/2, 115a/10, 115a/11, 115a/12, 115a/13, 115a/15, 115b/12, 115b/13, 115b/15, 116a/1, 116a/12, 116a/14, 116a/16, 116b/5, 116b/7, 116b/10, 116b/12, 116b/13, 116b/15, 117a/3, 117a/7, 117a/15, 117b/10, 117b/12, 117b/13, 118a/10, 118a/17, 118b/9, 118b/10, 118b/11, 118b/15, 119a/5, 119a/10, 119a/10, 119a/13, 119b/2, 119b/11, 119b/14, 120a/16, 120a/16, 120b/7, 120b/8, 120b/9, 120b/14, 121a/6, 121a/9, 121a/11, 121a/15, 121b/7, 121b/8, 121b/12, 121b/16, 122a/5, 122a/6, 122a/7, 122a/15, 122b/9, 122b/9, 122b/10, 122b/17, 123b/4, 124a/7, 124a/15, 124b/9, 124b/15, 124b/15, 125a/1, 125a/2,

- 125a/7, 125a/9, 125b/1, 125b/3,
125b/12, 126a/7, 126a/17, 126b/10,
126b/10, 127a/2, 127a/3, 127a/14,
127a/16, 128a/5, 128a/8, 128b/1,
128b/9, 128b/10, 128b/14, 129a/4,
129a/5, 129a/6, 129a/8, 129a/14,
129a/14, 129b/14, 132b/6, 132b/16,
133a/16, 133b/5, 133b/16, 134a/9,
134b/1
- k.-sin 9a/11, 115a/14, 117a/6
- k.-siz 26b/16
- k.+din 25a/13, 29a/11, 67a/12
- k.+dür 40a/6, 40b/17, 93a/12, 104a/11,
111b/4, 118b/16, 119b/1, 125b/1
- k.+ge 37b/2, 39a/7, 41a/17, 58a/8,
62a/5, 68a/15, 86a/13, 94b/17,
109a/9
- k.+i 24a/8
- k.+ni 4a/16, 7b/5, 8b/3, 20b/9, 36b/1,
36b/1, 36b/2, 39b/4, 47b/15, 65a/14,
86a/13, 95b/15, 103b/15, 109b/5,
109b/11, 113b/16, 113b/17,
114a/13, 124a/16, 124b/5, 125a/14,
126a/3
- k.+niñ 11a/5, 19b/16
- kime** Gemi.
- k.+de 21b/12
- k.+din 21b/13
- kimerse** Kimse, kişi.
- k. 11a/11, 12a/1, 12a/5, 12b/2, 20a/3,
34a/5, 38a/17, 40a/2, 40a/4, 40a/14,
47b/10, 61a/11, 93a/6, 93a/7,
- 93a/11, 93a/12, 95b/13, 96b/11,
126b/15, 129b/2, 131b/1, 131b/10
- k.+de 22a/11
- k.+ge 38a/16, 68a/4, 96b/15
- k.+ler 76b/15, 96b/1
- k.+ni 35a/2, 55a/9, 59a/15
- k.+niñ 4a/13, 12a/8
- kimħa** Sırmalı kumaş.
- k.+dın 24b/16
- kimlik** Kimlik.
- k.+i (kimlig.i) 25a/13
- kin (1)** Sonra: 33b/14; arka: 62b/1.
- k. 33b/14, 121b/14, 123a/4, 128a/2
- k.-(2)i 41a/4
- k.+de 62b/1, 108b/4
- kin (2)** Ki (edat).
- k. 27b/2, 85a/5, 104b/8, 114b/1,
117a/15, 118b/12
- kīne** < Far. *kīne*. Kin: 12a/3; ~ **tut-** Kin
tutmak: 42b/5.
- k. 12a/3, 41a/16, 42b/5, 55a/16, 64a/3
- k.+ni 55b/8
- k.+si 64a/2, 64a/2, 64a/3
- kiñeş.** ~ **kıl-** Görüşmek.
- k. 25a/2, 74b/10
- kiñeş-** Görüşmek, danışmak.
- k.-ip 14a/8, 44b/6
- k.-tim 8a/7
- kiñeşsiz** Görüşmeden, danışmadan.
- k. 16a/14, 16a/16
- kiñ (?)** Menzil. (?)
- k.+ige 58b/3

kiñrū Geniş.

k. 45b/13

kiñrülük Geniş; ↔ **kiñrülük**.

k. 6a/12

kiñrülük Geniş; ↔ **kiñrülük**.

k. 50a/16

kir- Girmek: 24a/13; katılmak: 52a/14;

i`tiḳāfga ~ → i`tiḳāf; lerze ~ →

lerze; naṣīḥatge ~ → naṣīḥat.

k.-di 10b/1, 24a/13, 24b/1, 30a/5,
52a/14, 63a/15, 72b/1, 82a/13,
82b/12, 83a/8, 83b/10, 84b/1, 84b/2,
86b/2, 87a/5, 87a/8, 89a/11, 90b/2,
92b/14, 95b/14, 97b/13, 97b/16,
99a/1, 104a/17, 105a/2, 105b/16,
105b/16, 106a/3, 107b/16, 108a/8,
110a/14, 112a/9, 112a/11, 112a/14,
113b/1, 113b/14, 115a/8, 117a/16,
117b/3, 120a/12, 122a/17

k.-diler 4b/13, 14b/11, 19b/6, 19b/8,
19b/8, 19b/9, 23a/16, 26b/8, 27b/13,
29b/12, 33a/10, 33b/2, 33b/7, 38a/5,
53a/10, 58a/13, 66a/1, 71b/15,
72b/3, 75a/5, 80a/1, 80a/3, 81b/3,
84a/5, 84a/7, 84b/11, 85a/10, 86a/8,
86b/10, 87b/13, 88a/6, 89b/3,
89b/12, 90b/7, 98a/13, 110a/10,
110b/12, 111b/16, 113b/16,
114a/15, 114b/11, 119b/17,
120b/14, 123a/4, 123a/15, 123b/2,
124a/12, 124a/13, 126a/8

k.-dük 98b/13

k.-eli 90b/6, 98a/7

k.-er 48a/8, 126a/3

k.-ey 86a/10

k.-eyin 29b/9, 124a/1

k.-gen 111a/8

k.-gende 48a/6

k.-gey 36b/6, 89a/15

k.-gil 86b/9

k.-iñizler 111b/2

k.-iñler 124a/2, 124a/3, 124a/6

k.-ip 10a/17, 16b/9, 16b/15, 19b/7,
22b/1, 23b/1, 31b/6, 48b/13, 49a/8,
49a/15, 63a/8, 66b/1, 81a/11, 83a/6,
84a/17, 86b/14, 89b/16, 98a/6,
98a/14, 101a/2, 101a/13, 117a/17,
127a/11, 28a/14

k.-ipdür 28a/14

k.-mediler 29b/11

k.-mediñler 107a/6

k.-megey+min 67b/5

k.-megil 9a/12, 29b/9

k.-megünçe 39b/14

k.-mes+sin 115a/5

k.-mese 64a/11

k.-meseler 90b/5

k.-mesün 9a/10

k.-mesünler 86a/6

k.-se 111b/4

k.-sek 84b/7, 90b/17

k.-sem 120b/9

k.-señiz 80a/10

k.-señler 87b/16

k.-sün 90a/3, 105b/7, 106b/13

k.-sünler 109a/3

kirek Gerek.

k. 8a/13, 34b/9, 35b/8, 38a/16, 39a/9,
42b/4, 53b/9, 55a/15, 132b/16

k.+mes 78b/5

kirgür- Girdirmek, sokmak: 128a/6.

k.-diler 128a/6

k.-üñiz 76a/6

kirgüz- Girdirmek, sokmak: 10b/16.

k.-di 10b/16, 117a/15, 127a/11

k.-diler 33b/5

k.-gil 21a/11

kis- Kesmek: 70a/3.

k.-eli 77b/2

k.-er 89b/7, 91b/14, 91b/16, 124a/17

k.-er+min 69b/2, 70a/3, 99b/3

k.-ersün 82b/10

k.-ey 84a/10, 86b/9, 94a/3

k.-ip 77a/14, 99b/15, 101a/14

k.-medi 91b/10

k.-mesem 28a/4

k.-se 55a/2

k.-ti 92b/11, 92b/12

k.-tiler 38a/11, 80a/6, 83b/1, 94a/2,
99b/13

kisiklik Kesilmiş, kesikli.

k. 101a/3, 115b/9, 115b/10

kisil- Kesilmek.

k.-di 131b/11

k.-gey 99b/10

k.-ip 79b/15, 87a/6, 87a/7

kisrā < Ar. *kisrā*. Eski İran hükümdarları için kullanılan ünvan.

k. 38a/4

k.+nı 38a/5

k.+nıñ 38a/5

kişi Kişi, insan, adam: : 3a/11; **hiç** ~ →

hiç.

k. 3a/11, 4b/1, 4b/8, 5a/4, 7a/3, 7a/17,
9a/9, 9b/14, 14a/1, 14b/14, 14b/14,
18a/13, 18a/17, 18b/5, 19a/15,
20b/8, 20b/11, 22a/15, 23b/5, 25a/1,
25a/1, 25a/2, 27a/14, 27a/16,
31a/11, 33b/13, 35b/10, 37a/4,
37b/5, 38a/15, 39a/10, 39a/17,
40a/3, 42a/16, 43a/2, 43b/9, 43b/11,
44a/7, 44a/11, 45a/12, 46b/12,
47b/14, 48a/2, 48a/12, 49a/1, 49b/7,
50a/6, 52a/14, 53a/6, 54a/17, 55a/6,
56a/16, 57b/15, 58a/9, 58a/17,
58b/1, 58b/2, 58b/5, 61a/1, 61b/5,
65a/1, 65a/3, 66a/16, 67a/16,
68a/17, 69b/10, 70a/11, 71a/5,
73a/9, 74b/10, 74b/16, 76b/6, 77a/8,
77a/11, 77b/3, 78a/11, 79b/17,
80a/5, 80a/7, 81b/15, 82a/10, 82b/9,
82b/17, 84b/11, 86b/14, 88b/4,
89a/17, 90a/2, 90a/3, 90a/4, 91b/4,
93a/5, 96a/10, 98a/7, 98b/5, 99a/7,
101a/5, 101a/9, 101a/9, 101a/16,
101a/17, 102b/7, 103a/14, 103a/15,
103a/15, 103b/5, 104a/1, 104a/15,
104b/9, 108a/5, 108a/10, 108b/15,

- 109a/15, 109b/8, 111b/8, 111b/10,
111b/11, 112a/5, 112a/5, 112a/5,
114b/12, 114b/17, 115b/5, 115b/14,
115b/14, 115b/17, 116a/11, 116a/15,
116b/2, 116b/2, 116b/6, 117a/15,
117b/9, 118a/2, 118a/8, 118a/9,
118b/15, 119a/5, 119a/6, 122b/10,
123a/6, 123a/6, 123a/6, 123b/12,
125a/17, 128a/8, 131a/16, 131b/15,
134a/14
k.-sin 5a/2, 86b/10
k.+din 44a/11, 63a/17, 63b/5, 67a/16,
111b/13
k.+ge 18b/8, 27b/12, 43a/3, 43b/13,
44a/2, 45b/7, 55a/10, 55a/12,
62a/11, 74b/2, 90a/4, 109a/15
k.+ler 14b/9, 15b/3, 47b/16, 69b/13
k.+lerini 69a/7, 72b/17
k.+ni 23a/15, 39b/7, 44b/17, 47b/8,
48a/4, 54b/1, 55a/1, 59a/5, 59a/7,
67a/14, 67b/1, 67b/3, 79a/13, 87b/7,
97a/13, 97a/17, 98b/7, 98b/10,
102b/7, 103a/12, 106a/5, 106b/17,
107a/2, 110b/4, 110b/7, 113a/17,
114a/11, 114a/11, 114b/16, 119a/8,
124b/12, 126a/9, 126b/3, 127a/17,
132b/3
k.+niñ 4a/12
k.+si 23b/6, 53b/14, 84b/4
k.+sini 110b/11
kit- Gitmek: 125a/9; 'aql u hūş ~ → 'aql;
baş alıp ~ → **baş; kellesidin hūş** ~
→ **kelle; nāqışü'l-'aql** ~ →
nāqışü'l-'aql.
k.-er+sizler 125a/9
k.-eyin 128b/16
k.-gen 108a/3
k.-gendin 96a/6
k.-ip 116b/3
k.-ipdür 2a/10, 109b/7
k.-mes+sin 52a/17
k.-ti 22a/17, 25a/6, 49a/6, 60a/6, 64b/5,
65a/13, 68a/8, 87a/8, 97b/11,
122b/14, 124b/17, 126a/13, 127b/5,
131a/14
kitāb < Ar. *kitāb*. Kitap.
k. 7a/5, 26b/13, 132b/2, 133a/7,
134a/11
k.-ı 134b/3
k.+ga 133a/11
k.+ın 15b/14
k.+ını 132b/5
k.+larını 1b/14
k.+nı 132b/6, 133a/1, 133a/8, 134a/2,
134a/3, 134a/16, 134b/1
kitür-. yüz ~ Yönelmek: 99a/4; **hūşlarını**
~ → **hūş.**
k.-di 99a/4
k.-üp 123b/7
kiyik Geyik.
k.+ler 4a/7
k.+leri 92a/10
kiyin Sonra.

- k. 6a/3, 8a/17, 10a/13, 10a/14, 10b/17, 14a/13, 20b/1, 25b/15, 26a/10, 33a/12, 33b/16, 34a/7, 34b/13, 35a/5, 35b/9, 38b/14, 43a/10, 43a/14, 43b/17, 44a/9, 46a/4, 46b/15, 49b/11, 51a/5, 56a/7, 56b/14, 63a/1, 68a/6, 75a/6, 88b/15, 89a/6, 92b/15, 93a/11, 93a/17, 93b/7, 95a/15, 96a/6, 97a/16, 100a/16, 101b/17, 102a/5, 110a/6, 111a/15, 111a/17, 112b/8, 114a/15, 119a/11, 128b/6, 132b/7
- k.+din 18a/11
- kiyinrağ** Daha sonra.
- k. 102a/6
- kol** Kol: 25b/10; el: 9b/1; ~ **öt**- El atmak: 126a/11; ~ **sal**- El uzatmak: 92b/10; ~ **siltele**- El çekmek: 53b/13; ~-**ıdın** **bir**- Eliyle vermek: 101b/9; ~-**ını** **sun**- Elini uzatmak: 059b/2; ~-**ıdın** **kil**- Elinden gelmek, yapmak: 13b/15; **sağılığğa** ~ **aç**- → **sağılık**.
- k. 9b/1, 44a/6, 44a/6, 53b/13, 92b/10, 99a/2, 124a/2, 126a/11
- k.+ı 115b/9, 118a/2
- k.+ıda 82a/12, 82a/12, 100a/7, 101b/2, 106a/12, 116b/8
- k.+ıdın 31a/7, 31a/10, 101b/9, 112b/17, 113a/3, 126a/15
- k.+ıga 25b/10, 102b/10, 105a/4, 105a/5, 120a/5, 123a/15
- k.+ını 59b/2, 92b/10, 98b/8, 99b/13, 109a/7
- k.+ıñızga 45a/11
- k.+ları 31a/1, 92b/11
- k.+larıda 49a/4, 53b/14, 120a/8, 120a/9
- k.+larıga 2b/14, 37a/9, 37a/12, 45b/2, 52b/17, 99b/8, 123a/5, 124a/12
- k.+larını 92b/11
- k.+larıñda 79a/4
- k.+umdın 117a/10
- k.+umge 52b/8
- k.+umnı 55a/1, 55a/2
- k.+un 31a/17
- k.+uñ 99b/10
- k.+uñdın 13b/15, 101b/1, 28a/11
- koluş**- Karşılıklı istemek.
- k.-galı 63a/11
- komar**- Koparmak, ayırmak, kesmek.
- k.-ıp 6a/11
- kon**- Konaklamak, kalmak.
- k.-magıl 3a/8
- k.-up 77b/4
- kop**- Kalkmak: 56a/17; **ğarivī** ~ → **ğarivī**.
- k.-gay+miz 89a/8
- k.-gıl 56a/17, 92a/1
- k.-iñlar 75b/10
- k.-tı 10b/13, 25b/1, 28b/9, 29a/4, 83a/4, 92a/2
- k.-tılar 19a/1, 42b/15, 74a/10
- k.-up 85a/6, 127b/17

ķopar- Kaldırmak: 12b/4; **bāzār** ~ →
bāzār.

k.-dılar 4b/9, 12b/4

k.-ıp 12a/14

ķorkķ- Korkmak.

k.-ar+mu+sin 52a/9

k.-ar+siz 29a/11

k.-dı 53b/10

k.-madıñ 122a/2

k.-madıñızlar 106b/5

k.-mak 53b/9

k.-mas+min 28b/15

k.-mas+mu+sin 28b/15

k.-salar 31a/3

k.-tı 72a/6, 118b/12

k.-tılar 90a/3

k.-up 12a/4, 12a/7, 50a/9

ķorkķu. ~ **ķil-** Korkmak.

k.+m 26a/15

ķorkķunķ Korku.

k. 56a/11

k.+ıdın 131b/8

k.+um 70b/7

ķorkķuķ- Birlikte korkmak.

k.-up 114a/12

ķorkķut- Korkutmak.

k.-ar 70b/6

k.-up 38b/4, 90b/5

k.-ur+sin 131a/11

ķoķ- Koķmak: 134a/1; katmak, bir ķeyin
iķine dķkmek: 58b/10; ~-**ar ayaķ**
Koķar adım: 25a/14.

k.-ar 25a/14

k.-tı 134a/1

k.-up 58b/10, 62b/1, 64b/13

ķoķul- ~-**ur sķzñi ay-** Kalıp sķz haline
getirilmek, dūzenlenmek.

k.-ur 63a/6

ķotur (Hayvan iķin) Hasta: 10a/13; ; ~-**ı**
tķkūl- İyileķmek: 10b/15.

k. 10a/13, 10b/15, 11b/8, 20b/16,
21a/3, 46b/11, 47a/1, 82a/16

k.+ı 10b/15, 11a/3, 11b/9, 21a/1,
46b/13

ķoy Koyun.

k. 4b/4, 4b/10, 11b/14, 25a/16, 32b/6,
46b/10, 47a/5, 130a/4

k.+dın 47a/5

k.+ları 11b/6

k.+larıķa 127a/16

k.+nı 117b/10

k.+nıñ 46b/16

ķoy- Koymak, bırakmak: 011b/7; izin
vermek: 044b/6; ‘illet ~ → ‘illet;
amān ~ → **amān**; **aķ** ~ → **aķ**;
boynıķa ~ → **boyun**; **dāķ-ı**
ķasretķa ~ → **dāķ**; **ķāķim daruķa**
~ → **ķāķim**; **ķadem** ~ → **ķadem**;
maķrūm ~ → **maķrūm**; **ķz**
kķñūlķe ~ → **ķz**; **ķalāķ** ~ → **ķalāķ**;
ķāyī‘lıkda ~ → **ķāyī‘lık**.

k.-a 49a/15, 51a/7, 56b/16, 60b/6,
86a/16, 99b/16, 101a/14, 105a/12,
105a/13, 105b/1, 113a/5, 114b/6

k.-alı 43a/5, 49b/16, 49b/17, 50a/2,
50a/3

k.-ar+min 107a/7

k.-ar+miz 45a/10

k.-ar+siz 85b/4, 88b/14

k.-dı 8a/3, 8a/16, 11b/7, 15b/13, 18b/3,
28b/10, 40b/6, 54b/9, 59a/12, 60a/1,
62b/11, 65a/12, 65a/12, 78a/8,
93a/9, 95a/6, 98b/16, 107a/2, 127b/3

k.-dılar 3a/12, 3b/12, 5a/10, 5b/13,
6b/8, 6b/8, 6b/11, 6b/12, 9b/4, 9b/7,
12a/11, 12b/4, 18a/17, 29b/1,
32a/14, 32b/1, 34a/7, 34a/15, 34b/3,
44b/7, 50a/3, 54b/5, 54b/7, 57a/11,
59a/14, 69a/8, 69b/17, 100a/6,
103a/14, 118a/7, 121a/7, 128a/1

k.-dıñlar 80b/4

k.-gan 59b/17, 69a/8, 119a/12

k.-gıl 3a/7

k.-madı 18b/3

k.-madılar 49b/15, 80a/5

k.-magay+min 82b/3

k.-magıl 103b/15

k.-mañ 89a/1

k.-mañlar 80a/4

k.-mas 44b/17

k.-mas+miz 49a/10, 49a/16, 49b/14

k.-maslar 94a/9, 94a/10

k.-masun 109b/11

k.-masunlar 48a/10, 48b/3

k.-may 77b/3

k.-maydur 105b/2

k.-mışlar 130b/13, 130b/15

k.-muşlar 1b/14

k.-sa 4a/3

k.-sak 130b/7

k.-sam 64a/6

k.-sunlar 69a/17

k.-uñ 5b/12

k.-uñlar 44b/6

k.-up 3a/16, 3a/16, 12a/11, 12a/16,
21a/8, 24b/2, 29a/9, 35a/8, 48a/8,
55b/3, 56a/16, 65b/8, 66a/4, 66b/3,
68b/4, 72b/4, 95b/6, 105a/6

k.-updur 5b/16

koyla- Kovalamak.

k.-r 84a/9

koyu Aşağı, altı: 92b/14; **başını** ~ **kıl-** →
baş.

k. 118a/1, 126b/4

k.+sı 92b/14

koyun Koyun, kucak: 62b/8; ~-ıga al-
Sarılmak, koynuna almak: 120a/15.

k. 62b/8

k.+ıga (koynıga) 10a/8, 16b/9, 30b/6

k.+larıda 82b/16

k.+larıga 52b/6, 81a/2, 87a/12, 129a/3

k.+umga (koynumga) 120a/15

köç (1) Göç.

k. 16a/15

köç (2) Kaçgöç.

k.+i 62a/10

köç- Göçmek; **revān** ~ → **revān.**

k.-eli 75b/11

- k.-gil 16a/15
k.-ti 19a/5
k.-tiler 19b/5, 20a/16, 20b/8, 60a/7, 60b/7, 75b/11
k.-üp 4b/8
köçür- Göçürmek, taşımak.
k.-eyin 84a/10
k.-üp 5a/5
kögrek Göğüs.
k.+idin 104b/6, 106a/2, 113a/6
kögüs Göğüs.
k.+ide (kögside) 88b/5, 91b/5
k.+idin (kögsidin) 89b/14, 131b/11
k.+lerige 91a/17
k.+ümni (kögsümni) 91b/17
k.+üni (kögsüni) 91b/1
k.+üñni (kögsüñni) 91a/17
kök Gök, gökyüzü: 93a/7; mavi: 72a/17.
k. 17a/17, 42a/1, 72a/17, 72a/17, 78a/5, 92a/8
k.+din 93a/7, 93b/4
k.+ge 17a/5, 78b/15, 90b/9
k.+ler 41b/17
köl Göl.
k. 4a/2
köleñe Gölge.
k. 17b/11
köm- Gömmek.
k.-diler 126a/10, 130b/4, 130b/9
k.-mesün 49b/7
kömek. ~ **tart-** Yardım etmek.
k. 20a/6, 90b/6
- köndür-, imānğa ~ → imān.**
k.-di 27a/10
köñek Deri.
k.+leri 132a/6
köñlek Gömlek.
k.+içe 26a/2
k.+in 26a/7
k.+ini 26a/6, 32b/6
k.+iñizni 32a/16
köñül Gönül: 28b/8; beden, vücut: 95b/4;
~ **bağla-** Gönül bağlamak, sevmek: 131a/3; ~ **bir-** Gönül vermek: 128a/9; ~ **taruq-** Üzülmek: 36b/2, darılmak: 122a/9; ~ **üz-** Ümit kesmek: 111b/14; ~ **i bīdimāğ bol-** Canı sıkılmak: 112a/7; ~ **ide ay-** İçinden geçirmek: 90a/5; ~ **ide tut-** İçinden geçirmek: 105a/15; ~ **ige tüş-** Aklına gelmek, hatırlamak: 53b/10; gönlüne düşmek, bir şeyi yapmayı içten istemek: 28b/8; ~ **leri berhem bol-** Fenalaşmak: 58b/11; ~ **leri ğamgīn bol-** Canı sıkılmak, üzülmek: 31b/10. ~ **leri tereddüd bol-** Çekinmek: 21a/15; ~ **lerige merhem bir-** Gönüllerine merhem sürmek, içlerini rahatlatmak: 038b/13; ~ **lerige nimerse zāhir bol-** Ne olduğunun farkına varmak: 58b/14; ~ **lerini cerāhat kıl-** Kalblerini kırmak: 36a/1; ~ **leriniñ faşlgāhı** Gönülünün baharı, gönlünün

neşesi: 1b/6; ~i **oy-** İçeriyilmek: 75b/10; ~i**ge kil-** İçinden gelmek, istemek: 105b/1; ~i **tart-** Beğenmek, hoşlanmak: 39b/7; **firākını ~lerige sal-** → **firāk**; **öz ~** **çe koy-** → **öz**.
 k. 111b/14, 128a/9, 131a/3
 k.+çe 4a/3
 k.+i (köñli) 8a/3, 81a/15, 112a/7
 k.+ide (köñlide) 48a/4, 65a/1, 90a/5, 105a/15, 131a/8, 132b/4
 k.+iga (köñliga) 28b/8
 k.+ige (köñlige) 53b/10
 k.+ini (köñlini) 14a/15, 32a/3, 115a/5
 k.+leri 21a/15, 31b/10, 58b/11, 62b/14, 65b/9, 70b/13, 79a/12, 128a/7
 k.+leride 118b/11
 k.+leridin 12a/3
 k.+leriga 51a/1, 118b/10
 k.+lerige 38b/13, 58b/14, 130b/16
 k.+lerini 36a/1, 95b/4
 k.+leriniñ 1b/6
 k.+leriñni 114b/7
 k.+üm (köñlüm) 14b/17, 39b/7, 75b/10, 122a/8, 133b/17, 134a/1
 k.+ümde (köñlümde) 55a/4, 67b/3
 k.+ümge (köñlümge) 105b/1, 120b/3
 k.+ümüz (köñlümüz) 36b/2
 k.+ümüzge (köñlümüzge) 87b/1
 k.+ümni (köñlümni) 61b/17, 88a/17, 95b/7, 134a/2
 k.+üñdegi (köñlündegi) 68a/7

k.+üñge (köñlünge) 83b/14

k.+üñiz (köñlüniz) 73b/11

k.+üñni (köñlünni) 8b/5

köñüllüg. iki ~ bol- → **iki**.

k. 10b/4

köp Çok.

k. 4b/12, 5a/17, 5b/5, 12b/15, 12b/16, 13a/1, 13a/1, 13a/10, 15b/3, 39a/9, 58a/5, 61b/5, 64a/9, 90a/14, 100a/10, 101b/11, 102a/17, 102b/12, 111a/1, 114a/8, 114b/2, 114b/9, 115b/9, 120b/8, 121b/6, 125b/4, 128b/2

köpte < Far. *kūfte*. ~ **bol-** Yorulmak.

k. 59a/5

kör Kör, görme engelli.

k. 60a/8, 60a/12, 60a/14, 60a/16, 60b/3, 60b/5

k.+ni 60b/4

kör- Görmek: 7a/17; ziyaret etmek, görmek: 071b/16; okumak: 017b/13; **‘izzet ü hürmet ~** → **‘izzet; bihraḳ ~** → **bihraḳ; fāyide ~** → **fāyide; ḥaḳīr ~** → **ḥaḳīr; kāfī ~** → **kāfī; mu‘āyene ~** → **mu‘āyene; re’y-i kār ~** → **re’y; revā ~** → **revā; teñ ~** → **teñ; tüş ~** → **tüş; yamanlık kör-** → **yamanlık; yarağ ~** → **yarağ.**

k.-di 7a/17, 7b/3, 11a/16, 16b/7, 18a/5, 18b/4, 18b/11, 41a/7, 55b/11, 59a/10, 63a/17, 65a/8, 65a/9,

- 73a/12, 77b/7, 104b/13, 105a/1,
110a/14, 115b/11, 116b/9, 121b/15,
122a/12, 124b/13, 125a/1, 125a/5,
129a/12
- k.-diler 4a/10, 6b/6, 23a/5, 33a/13,
35a/7, 35a/7, 43b/7, 49b/12, 59a/13,
68b/10, 74a/1, 74a/13, 74b/3,
87b/16, 88a/14, 94b/11, 109a/5,
111b/6, 118b/12, 118b/14, 126b/17,
127b/15, 128a/13, 129a/1, 129b/11
- k.-diñ 41a/10
- k.-dü 125a/2
- k.-düm 8a/11, 18b/17, 21b/15, 53a/16,
65b/16, 66b/10, 72b/7, 83a/14,
85b/14, 91b/2, 94b/5
- k.-dün 23b/9
- k.-dünler 106b/1
- k.-er 3b/14, 8b/12, 36a/5, 43b/5, 49a/4,
56a/16, 56b/8, 94b/7, 95a/7, 95b/3,
95b/13, 97b/12, 97b/13, 97b/17,
128b/6
- k.-er+miz 44a/13, 44a/16
- k.-er+mü+sin 77b/9
- k.-er+sin 99a/10, 117b/13
- k.-er+sizler 78a/16, 79a/4
- k.-erler 4a/6, 26a/11, 29a/2, 56b/10,
75a/7, 78b/17, 94b/10
- k.-ey 7b/1, 19b/7, 22a/8, 60b/14, 66a/6,
91b/1
- k.-eyin 7b/11, 22b/2, 111a/9
- k.-geç 30b/1
- k.-geli 4b/15, 5a/13, 65a/3, 71b/16
- k.-gen 36a/17, 86a/9, 106a/13, 106a/14,
119a/5, 119a/14, 130a/10
- k.-gen+mü+sin 59b/10
- k.-gendür+min 59b/14
- k.-genimiz 25b/9
- k.-gey 13a/16, 37a/17, 41b/16
- k.-gey+min 78b/8
- k.-gil 73a/12, 122a/4, 130a/8
- k.-gümüz 36a/8
- k.-medim 59b/13, 65a/2
- k.-megey 86a/15
- k.-mekde 129a/9
- k.-meñ 83b/16
- k.-mes 84b/15, 97a/15, 128b/13,
131b/5
- k.-mes+min 71a/8, 76a/17, 78b/1
- k.-mese 65a/3
- k.-mey 119a/14
- k.-meyin 3a/2
- k.-se 36b/16, 65a/1, 79b/1
- k.-sek 36a/16
- k.-seler 32a/14, 48a/17, 57b/7, 75b/12,
124a/17, 134a/4
- k.-sem 87b/2, 118b/8
- k.-sen 14a/9
- k.-señ 18a/16
- k.-señiz 55b/12
- k.-sünler 66a/17
- k.-ün 34a/6
- k.-ünler 23b/3
- k.-üp 4a/1, 6b/4, 7a/6, 10b/11, 17b/13,
18b/14, 23b/12, 29a/2, 39b/11,

- 41a/13, 48a/13, 48a/14, 52b/5, 53a/14, 53b/1, 59b/3, 64a/1, 67a/9, 68a/10, 72a/1, 72b/4, 74a/3, 74a/10, 75b/16, 76b/10, 77a/8, 79b/1, 80a/3, 80a/10, 82b/9, 83a/17, 84a/16, 85b/12, 86a/5, 86b/8, 89b/10, 90b/3, 95a/10, 97b/15, 101a/4, 104a/11, 104b/7, 105b/17, 106a/17, 107a/10, 110a/13, 113a/8, 113b/1, 113b/15, 116a/13, 117b/3, 125b/12, 126a/7, 128a/7, 129a/5, 129a/15
- k.-üp+min 24a/6
k.-üp+siz 35b/6
k.-üpdür 72a/17
- körgülük** Görgülü.
k. 24a/6, 30a/11
- körgüz-** Göstermek: 22b/16; **mu'âyene** ~
Açıkça göstermek: 23a/7; **revâ** ~ →
revâ.
k.-di 23a/7
k.-medi 128b/8
k.-se 22b/4
k.-üp 22b/16, 84a/5, 86b/16
- körgüzçi. tedbîr** ~ → **tedbîr.**
k. 64a/5
- körkit-** Göstermek.
k.-ti 73a/1
- körset-** Göstermek.
k.-gil 90a/14
k.-ip 83b/8
k.-sün 106b/13
k.-ti 60a/13, 106a/8, 119a/4
- k.-tiler 66a/1, 66b/9, 100b/2
- körün-** Görünmek.
k.-di 8a/9, 18a/9, 18a/11, 26b/1, 26b/3, 55b/1, 75b/1
k.-mes 61b/14
k.-mese 16a/9
k.-se 26a/17
k.-ür 26a/15, 26a/16, 51b/14, 91b/5, 125b/4
- körüş-** Görüşmek.
k.-tiler 43b/8, 63a/8, 71b/16, 93b/11, 98a/4, 116a/12
- köşk** < Far. *küşk*. Köşk.
k. 66b/16, 67a/2
k.+i 66b/9
- köter-** Kaldırmak: 96b/4; taşımak: 20b/15; **baş köter-** → **baş; boynığa** ~ → **boy.**
k.-di 70b/5, 109a/7, 115a/13
k.-diler 36b/15, 42a/4, 42a/5, 42a/6, 96b/4, 133a/15
k.-elmes+min 41a/4
k.-gen 97a/13
k.-ip 18b/11, 23a/6, 34a/8, 34a/10, 117b/17
k.-se 113a/16
k.-ür 20b/15
- kötergüçi** Taşıyan
k. 36b/14, 97a/15
- köteril-** Kaldırılmak.
k.-di 37a/15
- kötür-** **dād** ~ → **dād**

k.-di 124b/12

köy- Yanmak.

k.-edür 95a/10, 129b/5

k.-er 19b/12

k.-güsidür 132a/6

k.-mesün 28b/17

k.-üp 94b/5, 122b/15, 128a/1

köydür- Yakmak.

k.-diler 128a/4

k.-mes 19b/13, 128b/13

k.-mesün 94b/16

k.-ür 92a/17, 95a/1

köyne Gömlek.

k.+i 88a/1, 91a/3, 129b/13

k.+lerini 32a/14

köz Göz: 15b/15; ~ **tut-** Beklemek, gözlemek: 17b/15; ~-i ... **tüş-**: Bir şeyi görmek, bir şeyi farketmek: 19b/11; ~-leri **uykuğa bar-** Uykuya dalmak, uyumak: 88a/10; ; ~-lerini ... **tik-** : Gözünü dikmek, bir şeye gözünü ayırmadan dikkatle bakmak: 78b/15; ~-i **üstün orun bir-** Başının üstünde yer vermek: 58a/4; ; **bağrılarını biryân ~-lerini giryân kıl-** → **bağır**; **yaman ~** → **yaman**.

k. 17b/15, 89b/4, 132a/10

k.+din 97b/4

k.+i 8b/12, 15b/15, 19b/11, 60b/8, 97a/15

k.+idin 97a/7

k.+ige 61b/14

k.+leri 88a/10, 127b/8

k.+leridin 122a/14, 123b/8, 132a/8

k.+leriga 120a/17

k.+lerige 9b/3, 95b/10

k.+lerin 96b/16

k.+lerini 9b/11, 17a/5, 68b/6, 78b/15, 90b/9, 130b/17

k.+leriniñ 36a/16

k.+ümge 26a/14

k.+ümüz 58a/4

k.+ümni 66b/11, 88a/17, 95b/7

közle- Gözlemek.

k.-gin 127a/5

közlüg Gözlü.

k. 88b/5, 91b/4, 129b/12

ķubbe < Ar. *ķubba*. Kubbe.

k.+si 66b/10

ķubeys < Ar. *ķubays*. Özel isim.

k. 59b/11, 59b/14, 59b/16, 60a/5, 83b/11, 84a/2

k.+ni 84a/3, 84a/3

ķubeys ibn sa'd < Ar. *ķubays ibn sa'd*. Özel isim.

k. 59b/2

ķubeys ibn sa'd ibn 'ubade enşārī < Ar. *ķubays ibn sa'd ibn 'ubada anşārī*. Özel isim.

k. 58a/16

ķuç- Kucaklamak, sarılmak.

k.-tı 12a/15

- k.-up 66b/1, 67a/6, 74a/4, 77b/17, 87a/15
- kuçak** Kucak: 95b/5; ~-larığa al- Kucaklamak: 121b/7.
- k.+larıda 95b/5
- k.+larığa 107a/11, 121b/7
- kuçakla-** Kucaklamak.
- k.-dılar 93b/3
- k.-p 32a/13, 88a/15, 88b/9, 118b/4
- kuçaklaş-** Kucaklaşmak.
- k.-ıp 35b/14, 65b/14, 68b/4, 82a/1
- kūçe** < Far. *kūçe*. Çarşı, Pazar.
- k.+ge 19b/8
- kuğuğ** Kuyu: 4a/11; ↔ **kuğu.**
- k. 4a/11, 4a/12, 11a/8, 11a/9, 11a/14
- k.+ga 11a/11
- k.+ı (kuduğı) 3b/17
- kūfe** < Ar. *kūfa*. Özel isim.
- k. 32b/3, 73b/8, 75a/8, 75b/1, 75b/4, 76b/4
- k.+de 57a/1
- k.+din 94a/6
- k.+ga 71a/15, 71b/14, 73a/15, 73a/15, 73b/8, 75a/4, 94a/6, 103b/13
- k.+ge 56b/9, 74b/15
- k.+ni 71b/15, 72b/17
- k.+niñ 56a/15, 72b/2
- kūfahğ** < Ar. *kūfa* + T. *hğ*. Kufeli; ↔ **kūfahğ.**
- k.+lar 57b/10, 57b/16, 58a/2, 72a/1, 72a/1, 72a/2, 72a/5, 72a/12, 72b/2, 72b/5, 74a/7, 75a/5, 76a/5
- k.+larga 58a/1
- k.+larnı 73a/17
- kūfahğ** < Ar. *kūfa* + T. *-lık*. Kufeli; ↔ **kūfahğ.**
- k.+lar 58a/7, 73a/4
- k.+larnıñ 73b/5
- kul** Köle: 18b/6; Allah tarafından yaratılmış olan insan, kul: 54a/1.
- k. 9b/6, 18b/6, 18b/8, 27a/15, 27a/16, 42b/3, 42b/5, 42b/8, 42b/8, 58b/6
- k.+dılar 8a/10
- k.+ı 16a/3
- k.+ları 71b/10
- k.+larığa 37b/6
- k.+larını 54a/1
- k.+nı 42a/16, 42b/1, 68b/1
- k.+um 42a/17
- k.+uñızın 89a/1
- kułahğ** Kulak: 9a/9; ~ **sal-** Kulak asmak: 133a/9.
- k. 99b/15, 101a/3, 101a/14, 133a/9
- k.-(kulagı) 89b/10
- k.+ıga 9a/9
- k.+ıga (kulagıga) 2b/15
- k.+ını 2b/4, 2b/10, 2b/12
- k.+ıñnı (kulagıñnı) 68a/12
- k.+ları 115b/10
- k.+larını 68a/12
- kumāş** < Ar. *kumāş*.
- k. 19b/2, 19b/4
- kur-** Kurmak.
- k.-dılar 94b/16

ḳurān < Ar. *ḳur'ān*. Kur'an. Özel isim.

k. 49b/2, 130b/14

k.+nı 131a/11

ḳureyş < Ar. *ḳurayş*. Özel isim.

k. 10b/12, 13a/5

k.+leriniñ 10a/6

ḳurı- Kurumak.

k.-dı 87a/9

ḳurş < Ar. *ḳurş*. ~-ı **cevīn** Arpa tanesi.

k.-ı 24b/11, 24b/12

ḳursak Boğaz.

k.+ı 58b/11

ḳurt Kurt, böcek.

k.+lar 129b/12

ḳuşūr < Ar. *ḳuşūr*. Özel isim.

k. 83b/4

ḳuş Kuş.

k.+lar 4a/7, 17a/13

ḳutluḳ Kutlu.

k. 26b/7

ḳutul- Kurtulmak.

k.-dılar 92b/4

k.-ur+sin 117a/10

ḳuvan- Sevinmek

k.-ur 16a/2

ḳuvvet < Ar. *ḳuvvet*. Kuvvet.

k.+i 88a/17, 95b/8

ḳuvvetlen- Kuvvetlenmek.

k.-ip 85b/7

ḳuyaş Akriba; ↔ **ḳayaş**.

k.+ı 24b/17

k.+ımdın 17a/6

ḳuyu Kuyu; ↔ **ḳuduḳ**.

k. 94a/8

ḳuzgal- Izdırap çekmek.

k.-dı 23a/3

ḳuzı kuzu.

k. 11b/14

küç Güç, kuvvet: 56b/3; zor: 45b/1; ~ **ḳıl-**

Zulmetmek: 2b/7; ~ **tiğür-** Zor

kullanmak: 132a/3;

k. 2b/7, 2b/7, 20a/9, 45b/1, 70b/9,

132a/3, 132a/10

k.+üm 56b/3

küçlig Güçlü.

k. 20b/13

küdūret < Ar. *kudūrat*. Tasa, gam,

üzüntü.

k. 55a/5

küffār < Ar. *kuffār*. Kafirler.

k. 75a/4

k.+dur 116b/12

k.+ga 77a/15, 77a/17

küfr < Ar. *kufr*. Dinsizlik: 60a/14; ~ **tut-**

Dinsizlik almak: 27a/7.

k. 27a/7, 60a/14

kükre- Kükremek.

k.-p 84a/6

kül Kül.

k. 94b/5, 122b/15, 128a/2

kül- Gülmek.

k.-e 23b/3

küle- (?) Kazmak.

k.-di 69b/10

k.-ñler 69a/15

kümüş Gümüş.

k. 25b/10

k.+ni 22a/6

kün Gün: 2b/1; ~ **oltur-** Güneş batmak:

75a/17; **ay** ~-i **yakın bol-** → **ay**; **ay**

~-i **yit-** → **ay**; **belāni** ~-i → **belā**; **il**

~ → **il**.

k. 2b/1, 2b/4, 4a/4, 9b/17, 10a/8, 11b/12, 13a/6, 13b/4, 14b/16, 17b/9, 18a/11, 19a/14, 19a/14, 19b/2, 20a/16, 21b/7, 23a/8, 23a/15, 23a/17, 25b/16, 27b/1, 28b/1, 30b/3, 33b/2, 33b/13, 34a/17, 34b/5, 34b/7, 35a/6, 35b/5, 36a/2, 36a/13, 36a/16, 37a/12, 37a/16, 41b/17, 42a/7, 42b/6, 44b/6, 45a/7, 45a/7, 48b/12, 50b/6, 51b/16, 52a/3, 52a/8, 53a/7, 53b/7, 53b/8, 55a/16, 55b/9, 55b/14, 55b/17, 56a/4, 65a/4, 65b/6, 66a/9, 71b/4, 73b/2, 75a/17, 79b/5, 80b/10, 81b/10, 81b/13, 83b/12, 86b/3, 92a/6, 99a/7, 99a/12, 99b/10, 100b/1, 104a/15, 105b/2, 106a/4, 106b/9, 107a/6, 107b/12, 111a/13, 111b/2, 112b/13, 114a/9, 114a/14, 116b/3, 117b/7, 119a/7, 120b/9, 121a/1, 121b/9, 121b/11, 123b/5, 125b/14, 126b/3, 126b/5, 127a/11, 130a/3, 130b/1, 130b/5, 131a/7, 131a/14, 134a/8, 28a/1

k.+çe 59a/9

k.+de 3a/11, 19a/10, 42b/3, 69a/3, 70a/15, 119a/6, 120b/15, 126b/12, 132a/3

k.+din 3a/17, 10a/2, 11b/10, 14a/12, 14b/13, 18a/11, 19b/4, 30a/6, 49b/11, 92b/15, 99b/12, 107a/9, 119a/1, 119b/1, 126b/6

k.+dür 104a/15

k.+ge 11b/10, 14b/13, 30a/6, 107a/9

k.+i 3a/1, 3b/1, 4b/15, 5b/6, 9a/3, 9a/17, 9b/7, 9b/9, 16a/4, 16a/7, 19a/15, 31b/8, 31b/13, 34b/13, 40a/8, 44b/3, 46a/3, 54b/14, 56a/2, 56b/17, 57a/17, 57b/5, 66b/7, 67b/11, 75a/16, 76a/10, 77a/1, 78a/7, 80b/1, 80b/6, 85a/1, 85a/8, 86a/2, 88b/17, 89a/7, 89b/1, 91a/14, 97a/10, 98a/12, 101a/11, 104a/7, 129b/8, 132a/1

k.+ide 116b/4

k.+iniñ 1b/6

k.+ler 96b/15

k.+lerde 99a/6, 99b/2, 100b/15, 102b/10, 121b/10, 128a/10, 128b/5

k.+lerdin 122a/3

k.+lerdür 104a/7

k.+leride 1b/15, 45b/14, 118a/5

künçilig Günlük; ↔ **künçülüg**.

k. 47b/2

künçülüg Günlük; ↔ **künçilig**.

k. 47a/17

kündüz Gündüz.

- k. 42a/10, 49b/8, 62b/1, 64b/16, 93a/5, 99a/5
 k.+de 23a/4
 k.+i 108b/12
 k.+ki 23a/3
 k.+ni 109a/9
künlig Günlük; ↔ **künlüg**.
 k. 126b/7
künlüg Günlük; ↔ **künlig**.
 k. 11a/9, 16b/8, 35a/17, 47b/1, 72b/8, 77b/8, 94a/11, 107b/11, 126b/12
küstāhlġ < Far. *gustāh* + T. *-lġ*. ~ **kıl-**
 Küstahlık etmek, saygısızlık etmek.
 k. 46a/10
küşende < Far. *kuşanda*. Öldüren, katil.
 k.-i 112b/2
 k.+m 91a/13
küşli Güçlü; ↔ **küşlig**
 g. 117b/15
lāf < Far. *lāf*. Söz, lakırtı.
 l.-i 109a/10
laḥd < Ar. *laḥd*. Mezar.
 l.+ge 69a/17
 l.+imni 69a/15
laḥṭ < Far. *laḥṭ*. Parça; ↔ **laḥta**.
 l. 66a/10, 66a/11
laḥta < Far. *laḥta*. Parça; ↔ **laḥṭ**.
 l. 130a/2, 130a/2, 131a/13, 131a/13
laʿīn < Ar. *laʿīn*. Lanetli.
 l. 23b/3, 23b/5, 27b/15, 41a/5, 41a/13, 41a/15, 76a/6, 76b/9, 104b/3, 115a/7
 l.+din 41a/6
 l.+ler 106a/16
 l.+ni 70b/1
laʿl < Ar. *laʿl*. Lal, kırmızı renkli değerli taş.
 l. 25b/11, 39b/9, 41a/16, 42a/3, 42a/8
laʿnet < Ar. *laʿnat*. Lanet: 79b/12; ~ **bol-**
 Lanet olmak: 107b/10; ~ **oḡu-** Lanet okumak: 79b/13; **dāḡ-ı laʿnet** → **dāḡ**.
 l. 79b/12, 79b/13, 81b/10, 82b/6, 85b/4, 97b/6, 97b/6, 107b/10, 122a/7
 l.+i 107a/2, 131b/16
laʿnetī < Ar. *laʿnatī*. Lanetli.
 l. 99a/10, 99a/11, 100a/2, 100a/7
 l.+ler 107a/5
 l.+ni 103b/10
lāşe < Far. *lāşa*. Bitkin.
 l. 115b/6
lāt < Ar. *lāt*. Özel isim.
 l. 27b/8, 27b/16, 29a/16, 29a/17, 28a/4
laṭīf < Ar. *laṭīf*. Hoş, güzel.
 l. 51b/16
lāyık < Ar. *lāyık*. Layık, uygun, yaraşır.
 l. 44a/11, 58a/9
leb < Far. *lab*. Kenar.
 l.+ige 69b/11
lerze < Far. *larza*. ~ **kir-** Titremek.
 l. 117b/3
leşker < Far. *laşkar*. Asker: 7a/14; ordu: 107a/13.
 l. 7a/14, 71a/14, 75b/5, 75b/11, 76b/11, 76b/14, 77b/15, 91a/3, 101a/6,

- 102a/11, 102b/5, 103a/8, 103a/17, 103b/10, 105a/10, 105b/17, 106b/17, 107a/1, 107a/11, 107a/13, 108a/3, 109b/4, 110a/6, 110b/2, 111b/2, 111b/4, 111b/9, 111b/12, 112a/12, 116b/5, 117b/5, 121b/1, 121b/2, 121b/4, 122b/17, 126b/9, 126b/17
- l.-i 75a/4, 77a/15, 77a/17, 78a/1, 78a/5, 89a/17, 99a/14, 104a/12, 107a/3, 108b/14, 109a/2, 110b/6, 110b/9, 111b/10, 111b/11, 111b/16, 112a/2, 112a/3, 112a/8, 114a/8, 114b/6, 114b/13, 116b/4, 116b/10, 116b/12, 117a/1, 117b/9, 122b/16, 123a/3, 123a/16, 124b/13, 124b/16, 125a/4, 126b/8, 126b/13, 126b/13, 126b/16, 127a/8
- l.+de 103b/12
- l.+din 117b/8, 118a/8
- l.+dür 116b/14
- l.+ga 112a/11, 126a/16
- l.+ge 75b/7, 107a/15, 107b/1, 117b/8, 123a/2
- l.+i 51b/12, 51b/13, 70b/9, 71b/1, 73b/4, 76a/7, 77a/8, 81a/17, 82a/10, 102a/15, 109b/5, 109b/7, 111a/1, 114a/16, 114b/9, 116a/6, 116b/17, 117b/2, 118a/7, 118b/3, 122a/12, 125b/15, 126b/5, 127a/6
- l.+ide 52a/2
- l.+idin 51b/17, 52a/12, 53b/14, 90a/5, 98a/9, 104b/9, 110b/7, 113a/15, 117a/16, 118a/2
- l.+iga 48a/13, 81b/11, 107b/7, 110a/13, 116b/15, 117a/12, 117b/5, 121b/1, 124b/15
- l.+ige 78a/8, 82a/10
- l.+im 70b/6
- l.+imiz 79a/10
- l.+ini 38a/2, 38a/5, 51b/10, 52b/15, 103a/2, 104a/2, 107b/14, 110b/17, 111b/1, 115a/6, 116a/17, 127b/7
- l.+iñiz 90a/9
- l.+iñizlarga 112a/4
- l.+ler 116b/16, 127b/17
- l.+leri 103a/11
- l.+leridin 83b/9
- l.+lerini 126b/4
- l.+ni 78a/11, 102a/17, 109b/2, 124a/14, 125a/7, 125a/10, 125b/9, 128a/3, 128b/6
- leşkergāh** < Far. *laškargāh*. Ordugâh.
- l. 94b/15
- levī** < Ar. *lavī*. Özel isim.
- l. 17b/3
- l.+niñ 17b/2
- lezzīz** < Ar. *lazīz*. Lezzetli.
- l. 51b/17
- lezzet** < Ar. *lazzat*. ~ **bir-** Tat vermek, zevk vermek.
- l. 74a/5
- libās** < Ar. *libās*. Elbise.

- l. 39b/10, 39b/11, 40a/14
 l.-ı 77b/14, 125b/16
 l.+lar 82a/13, 83b/10, 89b/3
 l.+larını 86a/3
- libāssız** < Ar. *libās* + T. -sız. Zırhsız, savaş elbisesi olmadan.
 l. 125a/15, 125a/16
- luṭf** < Ar. *luṭf*. İyilik.
 l. 59b/14
- luvey** < Ar. *luvay*. Özel isim.
 l. 14b/4
- mācerā** < Ar. *mācarā*. ~ **ķıl-** Macera yaşamak.
 m. 85a/14
- māder** < Far. *mādar*. Anne.
 m. 74a/14
 m.-i 39a/3
- ma'dī** < Ar. *ma'dī*. Özel isim.
 m. 14b/8
- mağfīret** < Ar. *mağfīrat*. ~ **ķıl-** Bağışlamak.
 m. 132b/3, 133a/2
- mağrib** < Ar. *mağrib*. Batı.
 m. 6a/9, 37b/12, 37b/17, 53b/9
 m.+de 103b/2
 m.+din 37a/13
 m.+gaça 30a/4
 m.+ni 22b/12
- mağrūr** < Ar. *mağrūr*. Gururlu.
 m. 119b/13
- mağz** < Far. *mağz*. Beyin.
 m.+ı 101b/3
- māh** < Far. *māh*. Ay.
 m. 82b/5
 m.-ı 40b/17, 84a/15, 86a/3
- maḥal** < Ar. *maḥall*. Yer.
 m. 59b/11
 m.+de 7b/17, 69a/11
- maḥāl** < Ar. *maḥāl*. **dünyā için ~ tur-**
 → **dünyā**.
 m. 79a/8
- maḥalle** < Ar. *maḥalla*. Mahalle.
 m.+side 19a/11
- mahallī** < Ar. *maḥallī*. ~ **bol-** Bir yere ait olmak, yerli olmak.
 m. 15a/14
- māḥazar** < Ar. *māḥazar*. Hazır olan şey, hazırda olarak bulunan şey.
 m. 5b/1, 24b/1
- māḥazarhāy** < Ar. *māḥazarhāy*. Hazır olan şeyler, hazırda olarak bulunan şeyler.
 m. 15b/12
- maḥrem** < Ar. *maḥram*. Mahrem, nikah düşmeyen yakın akrabalarından olan kimse: 39a/1; yakın: 47b/9.
 m. 39a/1, 47b/9
- maḥrūm** < Ar. *maḥrūm*. ~ **ķal-** Mahrum kalmak, yoksun kalmak: 58b/8; ~ **ķoy-** Mahrum etmek: 89a/1.
 m. 58b/8, 89a/1
- māhrūy** < Far. *māhrūy*. Ay yüzlü.
 m. 55b/1

maḥşer < Ar. *maḥşar*. **derrüz-ı** ~ →
derrüz; **rüz-ı** ~ → **rüz**.

m. 82b/4, 85b/4

maḳām < Ar. *maḳām*. Yer: 125a/6;
mevki, makam: 83a/1.

m.+dın 125a/6

m.+ga 83a/1

maḳdis < Ar. *maḳdis*. Özel isim.

m. 3a/9

maḳşad < Ar. *maḳşad*. Amaç, niyet.

m.+ı 127a/14

m.+ım 30b/16

m.+nıñ 68a/7

maḳşūd < Ar. *maḳşūd*. İstek, amaç.

m.+ını 62a/1

maḳtūl < Ar. *maḳtūl*. Öldürülmüş,
katledilmiş kimse.

m. 95b/17

māl < Ar. *māl*. Mal, bir kimsenin taşınır
veya taşınmaz varlıkları: 10b/3;
hayvan: 59a/9; ~ **u ṭavar** Mal mülk:
4b/12.

m. 4b/12, 7a/14, 7b/15, 10b/3, 14b/14,
15a/7, 15a/11, 15a/11, 24a/7, 24b/4,
46b/14, 59a/9, 132a/4

m.+dın 46b/11

m.+ı 11b/10, 58b/8

m.+ıdın 47a/8

m.+ım 15a/2

m.+ımıznı 39a/6

m.+ını 132a/8

m.+lardın 4b/9

m.+larını 14b/15

m.+nı 11b/10

mālīde < Far. *mālīda*. ~ **ḳıl**- Sürmek,
dökmek.

m. 122a/11, 122b/14

mālīk ejder < Ar. *mālīk aştar*. Özel isim.

m. 40a/16

m.+ni 102a/10, 102a/13

ma‘lūm < Ar. *ma‘lūm*. Bilinen, belli:

62b/10; ~ **bol**- Malum olmak,

anlamak: 2a/9; ~ **ḳıl**- Fark etmek,
anlamak: 18a/10.

m. 2a/9, 11b/4, 18a/10, 21a/6, 24a/9,
33a/2, 54b/17, 62b/10, 71b/12

mama Anne.

m. 11b/12

ma‘mūr < Ar. *ma‘mūr*. ~ **bol**:- Güzel
olmak, şen olmak.

m. 27a/12

ma‘nī < Ar. *ma‘nī*. Anlam, mana.

m.+si 71b/13

maña Bana.

m. 8a/13, 11b/15, 17b/16, 26a/17,
30b/15, 31a/2, 33b/8, 37a/2, 42a/17,
42b/7, 43b/4, 46a/15, 48b/5, 50a/14,
50b/3, 50b/8, 50b/12, 51b/2, 51b/7,
54b/14, 55a/8, 59b/5, 59b/7, 61a/3,
61a/16, 63a/12, 66b/6, 66b/9,
67a/11, 67b/3, 67b/4, 67b/9, 69b/1,
69b/16, 71b/1, 72b/7, 73a/7, 74a/7,
77b/12, 78b/5, 82b/4, 82b/8, 89b/7,
90a/6, 93b/17, 103a/2, 105a/17,

- 105b/5, 114b/6, 114b/12, 115a/10, 116a/1, 120b/8, 121b/8, 122b/4, 128b/3, 128b/14, 128b/15, 131a/16, 133b/7
- maʿrifet** < Ar. *maʿrifat*. Marifet, bilim, bilgi.
m. 60a/12
- maşāf** < Ar. *maşāff*. ~ **tart-** Saf tutmak.
m. 78b/14
- maşhara** < Ar. *maşhara*. ~ **ķıl-** Dalga geçmek: 24a/11; ~ **tut-** Dalga geçmek, alaya almak: 24a/15.
m. 24a/11, 24a/15
- maşlahat** < Ar. *maşlahat*. Dirlik, düzen: 44b/11; mesele, iş: 77a/2; uygun olan şey: 126b/10.
m. 15a/4, 44b/11, 45a/15, 73a/9, 74a/8, 126b/10
m.+ı 76a/9, 76b/16, 77a/2, 84b/5
m.+nı 25a/3
- maşriķ** < Ar. *maşriķ*. Doğu.
m. 22b/12, 37b/12, 37b/17
m.+dın 30a/4, 37a/13, 53b/9
- mātem** < Ar. *mātam*. ~ **bir-** Yas tutulmak, 86a/17; ~ **tut-** Matem tutmak, yas tutmak: 103a/13; ~-**ini tāze ķıl-** Matemini tutmak: 121b/5.
m. 103a/10, 103a/13, 103b/4
m.+im 86a/17
m.+ini 32b/13, 103a/1, 103a/6, 113b/2
m.+lerini 92a/12, 116a/9, 121b/5
m.+ni 102b/5
- māyil** < Ar. *māʿil*. Düşkün, meyilli, hevesli, sevgi: 5a/12; ~ **bol-** Sevmek, düşkün olmak: 30a/15; benzemek: 66a/15.
m. 5a/12, 30a/15, 86b/6, 86b/8
m.+ga 66a/15
- maʿyūb** < Ar. *maʿyūb*. ~ **ķıl-** Sakat bırakmak.
m. 2b/4, 2b/9
- maẓenderān** < Far. *maẓandarān*. Özel isim.
m.+ı 123b/6
- maẓlūm** < Ar. *maẓlūm*. Mazlum; sessiz, uysal (kimse).
m. 15a/6, 15a/12, 62b/4, 95b/17
m.+lar 41b/12
m.+large 89a/16
m.+ları 41b/13
m.+nı 21b/14, 24a/6, 62b/3
m.+nıñ 11a/6
- maʿzūr** < Ar. *maʿzūr*. ~ **tut-** Mazur görmek, hoş görmek.
m. 30b/11
- maʿzūrat** < Ar. *maʿzūrat*. ~ **ķıl-** Mazeretler bulmak.
m. 44b/11
- mebādā** < Far. *mabādā*. Olmaya ki, sakın.
m. 105a/16, 108b/9, 111a/4, 119b/2
- meclis** < Ar. *maclis*. Meclis, topluluk.
m. 25a/10
m.+ini 25b/9
- mecmūʿ** < Ar. *macmūʿ*. Hepsi, bütün.

- m. 133a/16
medh < Ar. *madh*. ~ **ü şenā ayt**- Övmek.
 m. 126a/5
medīne < Ar. *madīna*. Özel isim.
 m. 39b/3, 41b/12, 49b/8, 51b/14, 51b/15, 54a/6, 58a/6, 58a/7, 58a/11, 62b/3, 62b/7, 64a/13, 70b/9, 70b/14, 70b/17, 71b/4, 73a/15, 73a/16, 73b/1, 73b/4, 74a/15, 74b/13
 m.+de 43b/12, 57a/1, 62a/5, 63a/3, 73b/11, 73b/13
 m.+din 35a/3, 51b/11, 74a/16
 m.+ge 35a/1, 37b/9, 50b/9, 53b/15, 58a/11, 58a/11, 58a/12, 60b/14, 63a/6, 64a/7, 64a/13, 73a/14, 73b/7, 78b/5, 129a/7, 129a/10
 m.+ni 70b/10, 71b/7, 73b/9, 74a/17
 m.+niñ 42a/8, 50b/16
meger < Far. *magar*. Meğer, oysa.
 m. 24a/11, 74a/6, 116b/10
mehār < Far. *mahār*. Burunduruk.
 m.+ını 10b/14
mekke < Ar. *makka*. Özel isim.
 m. 3a/14, 6a/8, 6a/11, 6a/12, 6b/1, 6b/10, 6b/13, 7a/10, 7a/14, 7a/15, 10a/5, 15a/5, 15a/10, 18a/8, 18a/9, 20a/5, 20a/8, 20b/8, 21b/12, 56b/14, 57a/3, 57a/12, 57a/14, 73b/12, 103a/14
 m.+de 4a/3, 102a/13
 m.+din 18a/8, 19b/15, 94a/6
 m.+ga 76a/13
 m.+ge 3a/10, 6a/10, 7a/9, 7a/13, 12b/10, 102b/1, 103a/13, 103b/3
 m.+niñ 15a/10
mekkelig < Ar. *makka* + T. *-lıg*. Mekke.
 m.+larını 67b/10
mekr < Ar. *makr*. Hile, aldatma, oyun: 72b/12; ~ **kıl**- Hile yapmak, kandırmak: 72a/7.
 m. 72a/7
 m.+ini 72b/12
 m.+iñdür 70a/4
mektüb < Ar. *maktüb*. Mektup.
 m. 59a/1
melaḥ < Far. *malaḥ*. Çekirge.
 m. 108b/14
melā'ik < Ar. *malā'ik*. Melekler.
 m.+ler 89b/7
melāmet < Ar. *malāmat*. ~ **kıl**- Kınamak.
 m. 45a/12, 46a/11, 46a/12, 100a/13, 128a/13
melik < Ar. *malik*. Melik, hükümdar.
 m.-i 25a/4, 117a/5
melike < Ar. *malika*. Melike, kadın hükümdar.
 m. 7a/13, 7b/1, 7b/3, 7b/5, 7b/7, 7b/12, 8a/8, 8a/9
 m.-i 62a/14
 m.+ni 7a/15, 8a/7
melül < Ar. *malül*. ~ **kıl**- Üzmek.
 m. 33b/1
mel'ün < Ar. *mal'ün*. Melun, lanetli.

- m. 48a/3, 50a/8, 62a/3, 72b/6, 72b/9, 74b/17, 77a/10, 81b/9, 82a/12, 82b/5, 82b/14, 84a/15, 91a/15, 91b/1, 91b/3, 91b/8, 91b/10, 91b/15, 91b/17, 92a/2, 92a/4, 93b/15, 94a/3, 94b/8, 101b/13, 104a/1, 105a/3, 106b/10, 107b/6, 111a/12, 112a/15, 112b/5, 112b/7, 112b/12, 113b/4, 115a/15, 117a/7, 117a/9, 117b/13, 120b/15, 121a/4, 121b/17, 123a/7, 124b/14, 127a/17
- m.+ga 120b/14
- m.+larnı 105a/13
- m.+nı 91a/15, 94a/4, 94a/5, 94b/9, 104b/4, 120b/5, 122a/13, 127b/11
- m.+nıñ 72a/4
- memleket** < Ar. *mamlakat*. Memleket.
- m. 45a/14, 45b/2, 45b/7, 45b/12, 70a/7
- m.+i 62a/16
- m.+ni 50b/16, 58a/8, 61a/6
- menāt** < Ar. *manāt*. Özel isim.
- m. 27b/8, 27b/16, 28a/4
- m.+dın 29a/16
- m.+nı 29a/17
- menzil** < Ar. *manzil*. Bir günlük yol: 20a/17; yolcuların konakladığı yer: 11a/8; makam: 67a/2.
- m. 20a/17
- m.+de 11a/8, 60a/8
- m.+din 60a/7, 60b/6, 75b/10
- m.+ge 20b/8, 60a/7
- m.+i 67a/2
- m.+idür 66b/17
- m.+ige 58b/4
- m.+lerimni 66a/1
- m.+lerini 66b/8
- merātīb** < Ar. *marātīb*. Aşama, defa, kez; ↔ **merātibe**.
- m. 60a/2, 131a/10
- merātibe** < Ar. *marātiba*. Aşama, defa, kez; ↔ **merātīb**.
- m. 58b/13, 59a/1, 59b/7, 61b/15, 62b/17
- merd** < Far. *mard*. Mert, yiğit, cesur: 104b/8; ~-i **merdān** Yiğitler yiğidi: 119a/1.
- m. 91a/13, 96a/6, 100a/12, 102b/9, 104b/8, 108a/7, 112a/9, 112b/10, 112b/12, 112b/12, 123a/13, 125a/10, 125b/4
- m.-i 81b/8, 84a/16, 112b/17, 119a/1, 119a/10, 119a/13
- m.+i 104b/14, 124a/4, 127a/2
- m.+ler 103b/16
- merdān** < Far. *mardān*. Mertler, yiğitler: 113a/13; **merd-i** ~ → **merd**.
- m. 105a/17, 105b/15, 113a/13, 113a/13, 119a/13
- m.+dur 119a/1, 119a/10
- merdāne** < Far. *mardāna*. Mert, yiğit: 106a/9; ~ **bol-** Mert olmak: 110a/7.
- m. 106a/9, 110a/7, 116b/16, 117a/13
- merdānelik** < Far. *mardāna* + T. -lik. Mertlik, yiğitlik.

- m.+ni 106b/13
merdānevār < Far. *mardānavār*. Mertçe, yiğitçe.
 m. 123b/10
merdānlık < Far. *mardān* + T. *-lık*. Mertlik, yiğitlik.
 m.+ıga (merdanlığıga) 105a/11
merdī < Far. *mardī*. Bir mert.
 m. 75b/15, 96b/10, 99b/6, 113a/15, 124b/4
merdüm < Far. *mardum*. İnsan, adam.
 m.+leri 103b/8
 m.+ni 124b/17
mere- Melemek.
 m.-p 130b/2
merhem < Ar. *marham*. ~ **kıl-** Çare bulmak: 36b/2; **köñüllerige** ~ **bir-** → **köñül**.
 m. 36b/2, 38b/13
merkeb < Ar. *markab*. Merkez, eşek.
 m.+leriñ 120a/2
mertebe < Ar. *martaba*. Kez, defa: 3b/9; ~ **tüş-** Mertebe kaybetmek: 45b/6.
 m. 3b/9, 45b/6, 60b/11, 102b/11, 120b/9, 121a/4, 126b/15, 126b/15
mervān < Ar. *marvān*. Özel isim.
 m. 62a/11, 73a/11, 73a/15
 m.+ga 114b/16, 129a/13
mervān-ı har < Ar. *marvān-ı* + Far. *har*. Özel isim.
 m. 34a/11, 34b/1, 34b/16, 48a/3, 48a/8, 50a/9, 50a/10, 62a/3, 62a/7, 62a/9, 62a/13, 64a/4, 64a/6, 64a/12, 64a/13, 64b/1, 64b/4, 64b/8, 64b/12, 64b/17, 69a/13, 73a/12
 m.-ı 34a/13, 34a/15, 50a/7, 62a/2
 m.+dın 64a/11
 m.+ge 61b/15
 m.+nı 34b/2, 47a/16, 47b/5, 64a/4, 64a/10, 64a/16, 69a/12, 69b/7, 73a/11
mervān ibn ḥakīm < Ar. *marvān ibn ḥakīm*. Özel isim.
 m. 114b/17
mervārīd < Far. *murvārīd*. İnci.
 m. 15b/10, 25b/6, 25b/11
merve < Ar. *marva*. Özel isim.
 m. 3b/5
meryem < Ar. *maryam*. Özel isim.
 m. 95b/2
mescid < Ar. *mascid*. Mescit: 31a/13.
āzīne ~-i → **āzīne**; **cum'a** ~-i → **cum'a**; **kebūter-i** ~ → **kebūter**.
 m. 31a/13, 47a/10, 54a/11, 56a/17, 56b/5, 98b/9
 m.+dın 60a/15
 m.+ge 42b/9, 97b/16, 98a/6, 98a/14
 m.+ıga 72b/3
 m.+ıge 56a/15, 98a/13
 m.+leridin 46b/8
 m.+ni 60a/16, 101a/12
 m.+niñ 54a/10, 56b/8
mest < Far. *mast*. ~ **bol-** Akli başından gitmek, kendinden geçmek: 20b/4;

- sarhoş olmak: 131a/16. ~ **ķıl-** Sarhoş etmek: 40a/14.
m. 20b/4, 40a/14, 110a/11, 131a/16
- mestûre** < Ar. *mastûra*. Mesture, örtünmüş iffetli kadın.
m.+ler 80b/7
m.+lerni 129a/5
- mes'ūd şāh** < Ar. *mas'ūd* + *Far. şāh*. Özel isim.
m. 124a/4, 126a/6, 126b/2
- meşakķat** < Ar. *maşakķat*. Zorluk: 107b/5. **renc ü ~ yit-** → **renc**.
m. 107b/5, 127a/10
- meş'al** < Ar. *maş'al*. Meşale.
m. 95a/10
- meşgûl** < Ar. *maşgûl*. Meşgul, bir işle uğraşan: 35b/5; ~ **bol-** Meşgul olmak: 18a/10; ~ **ķıl-** Meşgul etmek: 59b/1; **namāzğa ~ bol-** → **namāz**.
m. 18a/10, 35b/5, 44b/3, 47b/9, 56b/1, 59b/1, 88a/10, 98a/6
- meşhûr** < Ar. *maşhûr*. ~ **bol-** Meşhur olmak, ünlü olmak.
m. 63a/5, 86b/4
- meşk** < *Far. maşk*. Tulumdan yapılmış su kabı, kırba.
m.+de 84b/13
- mevcûd** < Ar. *mavcûd*. Mevcut, var olan şey veya kimse.
m. 6a/4
- mevķûf** < Ar. *mavķûf*. Tutuklu: 99b/12; ~ **yörü-** Beklemek: 63b/3.
m. 63b/3, 99b/12
- mevsim** < Ar. *mavsim*. Mevsim.
m.+de 10a/7
- mevzi'** < Ar. *mavzi'*. Mevzi, yer, mekân.
m.+de 6a/14
- meydān** < Ar. *maydān*: Meydan, açık ve boş alan: 84a/6; **gerd-i ~-nı cevān ur-** → **gerd**.
m. 84a/6, 86b/15, 113a/12, 119b/5, 119b/16
m.+da 113a/11, 118b/17
m.+dın 105a/10
m.+ga 81b/3, 82a/13, 82b/12, 83b/8, 83b/10, 84a/5, 84a/7, 84b/2, 84b/11, 85a/10, 86a/5, 86b/2, 86b/9, 86b/10, 87b/12, 89b/3, 89b/12, 104a/17, 105a/2, 105b/6, 105b/16, 105b/17, 111b/2, 111b/4, 111b/16, 112a/9, 112a/11, 113a/1, 113b/1, 114b/10, 115a/4, 117a/14, 117a/16, 118b/1, 118b/13, 120a/12, 120b/9, 120b/13, 120b/14, 122a/17, 123a/4, 124a/13, 126a/8
m.+nı 118b/12, 120b/10
- meyl** < Ar. *mayl*. ~ **ķıl-** Meyletmek, sevmek, düşkün olmak.
m. 30b/15, 80b/14
- meymene** < Ar. *maymana*. ~-ni **meyserege meysereni ~-ge** Sağdan sola; soldan sağa.
m.+ge 53a/12, 78a/9, 81b/12, 114a/4
m.+ni 53a/12, 78a/9, 81b/11, 114a/3

meysere (1) < Ar. *maysara*. Özel isim.

m. 16a/3, 16a/6, 16a/13, 16b/4, 18b/10,
19a/12, 19a/16, 19b/1, 19b/4, 20b/9,
20b/12, 23b/10

m.+din 23b/9

m.+ge 16b/3, 18a/15, 20b/9

m.+ni 16a/6, 19a/2, 25b/17

meysere (2) < Ar. *maysara*. **meymeneni**

~ge ~ni meymenege →

meymene.

m.+ge 53a/12, 78a/9, 81b/12, 114a/3

m.+ni 53a/12, 78a/9, 81b/12, 114a/4

meyve < Far. *mīva*. Meyve.

m.-yi 41a/1

m.+ge 30a/15

m.+lerdin 30a/14, 30b/10

m.+ni 30b/2

m.+si 86b/4, 88a/17, 95b/7

mı Mi soru edatı.

m. 118b/12

mıltık Bir tür silah.

m. 98a/10

mına İşte.

m. 3b/5, 3b/5

mışır < Ar. *mişir*. Özel isim.

m.+da 128a/10

m.+dın 23a/5, 47b/13, 47b/15, 48a/2

m.+ga 15a/12, 15a/17, 19a/9, 48a/1,
48a/9, 48b/2

m.+nı 69b/3, 70a/9

m.+niñ 47b/14

mihmān < Far. *mihmān*. Misafir, konuk:

19a/1; ~ **kıl**- Misafir etmek: 18b/1.

m. 7b/3, 18b/1, 25a/7

m.+lar 19a/1

mihmānhāne < Far. *mihmānhāna*.

Misafirhâne, konuk evi.

m.+ge 23a/16

m.+sini 15b/11

mihr < Far. *mihr*. Sevgi.

m. 2b/2, 12a/3

m.+i 2b/17

m.+ini 83b/14

m.+iñizni 67b/16

mihrāb < Ar. *mihrāb*. Mihrap.

m.+ga 56b/9

mihrbān < Far. *mihrbān*. Şefkatli.

m. 35b/15, 36a/7

m.+ım 88b/10

mihrbānlık < Far. *mihrbān* + T. *-lık*. ~

kıl- Dostluk etmek.

m. 107a/15

mikā'il < Ar. *mikā'il*. Özel isim.

m. 12a/9, 12a/11

miqdār < Ar. *miqdār*. Bir şeyin ölçüsü,
sayısı.

m. 97a/5, 97b/10, 98b/10, 101a/9,
103a/15, 111b/7, 111b/10, 115b/4,
116a/15, 116b/5, 120a/10, 124b/11,
126b/7

min Ben.

m. 7b/10, 8a/10, 9a/1, 9a/11, 10b/3,
11b/15, 12b/14, 12b/16, 13a/9,

13b/7, 13b/9, 13b/10, 13b/11, 14a/4,
 19a/6, 19b/6, 21b/8, 23b/15, 23b/16,
 24b/11, 25b/3, 26b/13, 26b/15,
 26b/16, 27b/4, 27b/15, 27b/16,
 28b/6, 29a/10, 29a/15, 29b/16,
 30a/1, 31a/13, 33b/11, 34a/3, 35b/8,
 36a/2, 36b/4, 37a/11, 37b/4, 40b/9,
 41a/4, 41a/15, 43a/6, 44b/2, 44b/5,
 44b/11, 45a/3, 47b/7, 47b/9, 48b/5,
 51b/6, 54a/17, 54b/13, 57a/7, 59b/5,
 59b/6, 61a/2, 62a/1, 62a/12, 64a/7,
 64a/9, 64b/11, 66a/6, 67a/11,
 67a/15, 67b/3, 68a/7, 69a/4, 69a/14,
 70a/11, 71b/2, 72b/6, 72b/10,
 72b/15, 73a/7, 76a/15, 77b/13,
 78a/6, 80a/13, 80b/17, 82a/14,
 82b/1, 83b/17, 84a/9, 84a/14,
 84a/14, 85a/6, 85a/11, 85a/11,
 85a/12, 85a/13, 85a/14, 85a/15,
 85a/16, 85a/17, 86a/10, 86a/10,
 86a/13, 86a/14, 86b/3, 86b/4, 86b/9,
 88b/10, 89b/6, 89b/6, 89b/9, 90a/5,
 90a/11, 91b/16, 92a/1, 93a/3, 93a/7,
 94a/16, 96a/1, 96a/3, 97a/1, 97a/3,
 101b/16, 103a/6, 105b/5, 105b/10,
 106a/10, 106a/12, 109a/1, 111a/7,
 112a/3, 112a/3, 112a/4, 112b/5,
 113b/7, 115a/15, 115a/16, 117a/8,
 119b/15, 120b/5, 120b/7, 121a/1,
 121a/5, 121b/10, 123b/17, 127a/3,
 128b/15, 131a/8, 131a/10, 133a/10,
 133b/5, 133b/6, 134a/13, 28a/3

m.+de 22a/13, 133a/11

m.+din 3a/2, 13a/8, 27a/1, 28b/15,
 35b/9, 43a/14, 44a/9, 54b/17,
 67a/14, 68a/1, 73a/5, 78b/5, 85a/6,
 85b/13, 87a/15, 88b/12, 118b/12,
 132b/7

m.+dür+min 10a/11, 33b/11

m.+i 7b/9, 7b/15, 8a/10, 12b/2, 12b/4,
 19a/5, 21a/16, 24b/4, 24b/14,
 26a/15, 27b/3, 29a/3, 34b/14, 43a/6,
 46a/12, 54a/17, 54b/3, 55a/1, 55a/2,
 56b/15, 56b/16, 61b/17, 65a/1,
 66b/7, 68b/7, 69a/17, 70b/6, 71a/9,
 78b/16, 78b/16, 80a/15, 94a/15,
 95b/16, 100b/10, 100b/13, 101a/14,
 101b/11, 105a/12, 105b/1, 105b/2,
 107a/13, 107b/17, 114b/4, 117a/3,
 117a/4, 117a/7, 117a/10, 117a/15,
 120b/15, 121b/13, 121b/17, 122a/6,
 125b/12, 125b/13, 128b/14, 129a/7,
 131b/3, 132b/3

m.+im 15a/3, 84a/8, 86b/11, 117a/4,
 120b/1

m.+in 105b/9

m.+iñ 2b/1, 3a/6, 5a/8, 6a/1, 15a/2,
 19b/13, 24b/4, 24b/12, 25b/5,
 30b/16, 34b/11, 37a/3, 37a/9,
 38b/14, 40a/11, 41a/16, 43b/4,
 46a/12, 51b/3, 52a/4, 55a/4, 57a/1,
 57a/3, 57a/6, 61b/7, 63a/12, 64a/6,
 66a/14, 68a/2, 68a/2, 68a/4, 69b/15,
 72a/8, 73b/7, 73b/12, 73b/15, 74b/6,

76a/13, 80a/13, 80a/15, 80b/4,
82b/4, 85a/13, 91a/13, 91b/7,
91b/13, 99b/2, 100a/9, 100b/8,
101b/10, 102b/15, 103a/3, 104a/12,
106b/15, 110a/1, 111a/5, 113b/8,
116a/14, 120b/3

min- Binmek.

m.-di 3a/5, 120a/5

m.-gey 22a/9

m.-ip 30b/2, 30b/6, 40b/14, 53a/4,
82a/13, 120a/3, 125b/17

menāre < Ar. *manāra*. Minare.

m. 83b/1, 90b/16

minber < Ar. *minbar*. Minber.

m. 45b/14

m.+ge 46a/3, 98a/15

m.+leri 46a/5

m.+ni 98b/1

mindür- Bindirmek.

m.-di 3a/4, 10b/15

m.-gil 16a/10

m.-üp 92b/7

minnet < Ar. *minnat*. ~ **tut-** Minnet
duymak.

m. 15b/5

miñ Bin (sayı).

m. 4b/8, 4b/10, 4b/10, 4b/11, 20b/1,
20b/5, 20b/6, 24a/1, 45b/14, 45b/15,
51b/11, 53a/4, 53a/6, 53b/13,
53b/14, 54b/10, 54b/11, 58a/17,
58b/1, 58b/2, 61a/15, 61a/16, 61b/2,
69a/3, 70a/13, 72a/3, 74b/16,

76a/14, 76b/6, 77a/11, 77b/15,
78a/11, 79b/12, 79b/17, 80a/5,
80a/6, 80a/17, 81b/13, 81b/15,
82a/9, 82a/15, 83a/17, 84b/1, 84b/4,
84b/11, 87b/7, 87b/13, 89b/17,
90b/2, 90b/4, 90b/6, 90b/8, 90b/15,
94b/5, 95a/10, 95a/16, 97b/6,
98b/10, 99a/7, 101a/16, 103a/12,
103a/15, 103a/17, 103b/5, 103b/9,
104a/1, 105b/9, 106a/11, 107a/3,
108a/10, 108b/15, 109a/15, 110b/7,
110b/11, 111b/7, 111b/10, 111b/11,
111b/12, 112b/5, 112b/16, 115b/5,
115b/14, 115b/14, 116a/11, 116b/2,
116b/5, 116b/7, 118a/8, 119a/6,
119a/8, 123a/13, 123b/12, 126b/3,
131b/16

m.+i 90b/2

mīr ibn ḥāriṣ < Ar. *mīr ibn ḥāriṣ*. Özel
isim.

m. 40b/5

mī' rāc < Ar. *mī' rāc*. Özel isim.

m. 92a/14

m.+ga 66b/7

misāfir < Ar. *musāfir*. Misafir, konuk:
41a/4; ~ **bol-** Misafir olmak: 38b/17.

m. 38b/17, 41a/4, 58a/3, 101a/10,
104b/1

miṣāl < Ar. *miṣāl*. Benzer, gibi.

m. 99a/11

- m.-i 105a/8, 108b/14, 111b/9, 112a/10, 114a/1, 117b/10, 120a/1, 120a/11, 121a/12, 127a/13, 132a/3
- mişkāl** < Ar. *mişkāl*. Miskal, 4,8,10 gram olan bir ağırlık ölçü birimi.
- m. 27b/5, 29a/14, 42b/3, 69a/3, 70a/15
- miskīn** < Ar. *miskīn*. Zavallı.
- m. 61b/3
- m.+ge 86b/6
- mişl** < Ar. *mişl*. Benzer, gibi.
- m.-i 110a/11
- miyāne** < Far. *miyāna*. Ara, bir şeyin ortası.
- m.+si 89a/10
- moğol** < Moğ. *moğol*. Özel isim.
- m.+lar 106b/6
- mollā** < Ar. *mollā*. Âlim, hoca.
- m. 24a/13
- mollā niyāz muḥammed ibn pehlivān**
- kul şūfi** < Ar. *mollā niyāz muḥammed ibn pehlivān kul şūfi*. Özel isim.
- m. 134b/4
- mu** Mı, mi, soru edatı; ↔ **mü**.
- m. 8a/1, 10a/10, 10b/4, 10b/4, 14a/10, 14a/11, 16a/1, 18b/5, 18b/9, 19a/13, 19a/13, 21b/9, 22b/15, 24a/12, 27b/2, 33a/2, 35a/1, 42b/1, 43a/2, 45b/3, 55a/14, 55b/12, 62a/10, 63a/13, 63b/2, 67a/13, 74a/8, 75a/13, 76b/12, 77b/1, 78b/2, 82b/8, 83a/5, 83a/10, 84a/16, 86b/14, 97a/12, 97b/1, 98a/4, 104b/4, 104b/8, 106a/17, 106b/6, 106b/6, 111a/4, 116a/1, 117a/15, 122a/2, 122a/3, 122a/4, 129b/6, 129b/7, 129b/12, 131a/8, 131a/8
- mu‘abbir** < Ar. *mu‘abbir*. Rüya tabir eden.
- m.+ler 16b/11
- mu‘āmelāt** < Ar. *mu‘āmalāt*. ~ **kıl-** Muamelede bulunmak, davranmak.
- m. 106b/8
- mu‘āşī’l cürhümī** < Ar. *mu‘āşī’l (?) curhumī*. Özel isim.
- m. 5a/11
- mu‘aṭṭar** < Ar. *mu‘aṭṭar*. Güzel kokulu, ıtırılı: 89b/6; ~ **bol-** Güzel kokular yayılmak: 42a/2.
- m. 42a/2
- m.+dur 89b/6
- mu‘aviye** < Ar. *mu‘aviya*. Özel isim.
- m. 8a/16, 33b/10, 33b/13, 33b/15, 34a/3, 34a/8, 40b/9, 44a/15, 44b/14, 50a/9, 50b/1, 50b/2, 50b/4, 50b/5, 50b/11, 51a/3, 51a/7, 51a/8, 51a/16, 51b/2, 51b/14, 51b/16, 52a/1, 52a/3, 52a/5, 52a/7, 52a/8, 52a/12, 52a/15, 52b/13, 52b/14, 52b/15, 53a/5, 53a/6, 53a/11, 53b/7, 53b/16, 54a/6, 59b/17, 60b/12, 60b/14, 61a/1, 61a/5, 61a/6, 61a/10, 61a/11, 61a/12, 61a/14, 61b/4, 61b/7, 61b/14, 69a/11, 69b/17, 70a/4,

- 70a/11, 70b/15, 100b/3, 100b/7, 128b/5
 m.+ga 59a/1
 m.+ge 45b/11, 50a/10, 51a/12, 51b/5, 52a/14, 54a/4, 64a/4, 68b/17, 69a/2, 69b/9
 m.+ni 50b/2, 53b/10, 53b/13, 60b/15, 69a/8, 101b/5
 m.+niñ 14b/1, 45b/13, 50a/12
mu'āyene < Ar. *mu'āyana*. ~ **ķör**- Açıkça görmek: 94b/11; ~ **körgüz**- Açıkça göstermek: 23a/7.
 m. 23a/7, 94b/11
mübāriz < Ar. *mubāriz*. Teke tek dövüşen savaşçı.
 m. 27b/2, 76b/9, 81b/3, 82a/2, 82b/9, 83b/9, 102b/9, 114b/11
 m.+lar 80a/2, 80a/10, 81b/13
mübārizlik < Ar. *mubāriz*. + T. -lık. Teke tek dövüşme: 113a/12; ~ **ķıl**- Teke tek dövüşmek: 111b/5.
 m. 111b/5, 113a/12
mu'cize < Ar. *mu'ciza*. Mucize, olağanüstü durum.
 m. 21a/6, 131b/14
 m.+sidin 4a/4
muḥabbet < Ar. *muḥabbat*. Muhabbet, sevgi, bağlılık: 2b/2. ~ **ķıl**- Sevgi, saygı ile yakınlık duymak, bağlı olmak: 107b/3.
 m. 107b/3
 m.+leri 2b/2, 2b/17
 m.+ni 12a/3
muḥālif < Ar. *muḥālif*. ~ **ağrık bir**- Bilinmeyen bir hastalığa yakalanmak: 129b/1; ~ **çık**- Zıt çıkmak, yalan çıkmak: 48a/16.
 m. 48a/16, 129b/1
muḥammed < Ar. *muḥammad*. Özel isim.
 m. 1b/11, 7a/6, 12a/8, 12a/17, 17a/15, 17a/15, 18a/10, 19a/5, 20a/1, 21a/16, 26b/7, 26b/12, 27b/5, 27b/13, 29b/6, 29b/9, 30b/11, 31b/11, 32b/2, 42a/15, 47b/17, 48a/2, 48a/16, 48b/4, 83b/14, 85a/11, 86b/4, 89b/4, 89b/5, 96a/8, 28a/14, 28a/14
 m.+din 85b/3
 m.+ge 12b/11, 32a/3, 81b/4
 m.+i 69b/5
 m.+ni 20a/12, 47b/16, 48a/12, 89b/10, 28a/9, 28a/11
 m.+niñ 13a/15, 21a/10, 48a/1, 48a/13, 28a/4
muḥammed emīn < Ar. *muḥammad amīn*. Özel isim.
 m. 9b/6, 9b/14, 12b/1, 12b/1, 13a/7, 13a/14, 13b/4, 13b/13, 14a/1, 14a/3, 14a/7, 14a/8, 14a/11, 14b/17, 15a/1, 15a/4, 15a/8, 15b/7, 15b/9, 15b/14, 16a/4, 16a/8, 16b/2, 17a/3, 17a/3, 17a/5, 17a/17, 17b/13, 19b/6, 19b/10, 19b/12, 19b/15, 19b/16, 20a/14, 20b/11, 21a/7, 21a/17,

- 21b/4, 21b/6, 22b/15, 23a/5, 23a/11,
23a/12, 23b/1, 23b/3, 23b/7, 23b/13,
23b/16, 24a/8, 24a/10, 24b/3, 24b/3,
24b/9, 24b/14, 25b/7, 25b/13, 26a/3,
26a/6, 26a/7, 26a/11, 26a/13,
26a/14, 26b/1, 27b/2
m.+din 16a/14, 16a/17, 18a/16
m.+ga 20b/17, 25b/12
m.+ge 13b/2, 14a/6, 14a/10, 15b/6,
15b/13, 16a/12, 16b/6, 17b/11,
19b/11, 21a/4, 21b/3, 22b/17, 26a/1
m.+ni 10a/3, 12a/5, 12b/13, 13a/1,
13a/4, 13a/5, 13a/12, 13a/16, 13b/6,
13b/16, 14a/13, 15a/15, 15b/1,
15b/4, 16a/7, 16a/16, 16b/3, 16b/17,
17b/10, 18b/2, 18b/11, 18b/12,
18b/13, 20a/6, 20a/13, 20b/2, 20b/2,
20b/10, 21a/5, 23a/7, 23a/16,
23b/14, 24a/3, 24a/5, 24a/16, 24b/8,
25a/8, 25a/12, 26a/8, 26a/12
m.+niñ 17a/11, 17a/12, 17a/14, 25a/13,
25b/14, 25b/16, 26a/8, 26b/6
muḥammed emīnsiz < Ar. *muḥammad*
amīn + T. -siz. Özel isim.
m. 16a/11
muḥammed ḥanafiyye < Ar. *muḥammed*
ḥanafiyya. Özel isim.
m. 41b/9, 42a/6, 53a/10, 57b/14,
102a/10, 102a/13, 102b/3, 102b/6,
103a/9, 103a/10, 103a/14, 111a/7,
115b/13, 116a/5, 118a/5, 118b/2,
118b/10, 118b/14, 119a/9, 119a/11,
119a/15, 119b/3, 119b/9, 119b/14,
120a/1, 120a/8, 120a/17, 120b/6,
120b/13, 121a/2, 121a/3, 121a/7,
121a/10, 121a/16, 122a/8, 122a/9,
122b/17, 123a/4, 123b/14, 123b/17,
124a/7, 124a/14, 124b/11, 126b/5,
126b/8, 126b/17, 127a/3, 127b/3,
127b/6, 127b/14, 128b/10, 129a/2,
129a/10
m.+dür+min 120b/1
m.+ga 102b/13
m.+ge 57a/3, 120a/13, 124a/15
m.+ni 118b/8, 121b/7, 121b/14,
123b/8, 127a/13, 128b/17
m.+niñ 121a/12, 126a/12, 126b/8,
128a/12
muḥammed ibn bekr < Ar. *muḥammad*
ibn bakr. Özel isim.
m. 48b/11
m.+ni 48b/2
muḥammed ibn ebā bekr < Ar.
muḥammad ibn abā bakr. Özel isim.
m. 48a/15
m.+ni 48a/9
m.+niñ 48b/6
muḥammed muṣtafā < Ar. *muḥammad*
muṣtafā. Özel isim.
m. 41a/2, 93b/5
m.+nı 65b/15
m.+niñ 2a/6, 71a/16
muḥammed resūlu'llāh < Ar.
muḥammad rasūlu'llāh. Özel isim.

- m. 3b/2, 5b/5, 7a/11, 9a/17, 17b/16, 18a/4, 18a/5, 29b/3, 53b/4, 68a/16, 79b/4, 85a/9, 86b/11, 88a/11, 88a/15, 91b/2, 91b/3, 91b/4, 91b/14, 93b/7, 93b/10, 94b/1
- m.+dın 78b/16
- m.+ga 8a/5, 8a/16, 14b/16, 17b/17, 18a/1, 67b/10, 83a/13, 85b/14
- m.+nı 2a/16, 6a/14, 18a/5, 18b/17, 18b/17, 19a/3, 58b/12, 66b/4, 68b/11, 76b/17, 77b/8, 79a/15, 80b/2, 86a/6, 86a/11, 88b/13, 90b/11, 93b/16, 96b/17, 129b/17, 130b/7
- m.+nıñ 7a/2, 7b/4, 130a/11
- muhibb** < Ar. *muhibb*. Dost.
- m.-i 84b/15, 98a/14, 107b/14
- m.+ler 75a/14
- m.+lerni 83b/16
- muḥkem** < Ar. *muḥkam*. Sıkıca: 60a/14; ~ **bol-** Gerçekleşmek: 56b/6; ~ **ķıl-** Sağlamlaştırmak: 101a/12.
- m. 56b/6, 60a/14, 101a/12, 105a/6, 113a/5, 127b/2
- muḥliş** < Ar. *muḥliş*. Muhlis; inaç, düşünce ve davranışlarında samimi olan.
- m. 60a/13
- muḥtāc** < Ar. *muḥtāc*. ~ **bol-** Muhtaç olmak.
- m. 80b/9
- muḳābele** < Ar. *muḳābala*. ~ **bol-** Karşılaşmak, dövüşmek, saldırmak.
- m. 37a/9, 84b/12, 106a/1
- muḳātil** < Ar. *muḳātil*. Özel isim.
- m. 84b/1, 84b/3
- m.+ni 84b/6
- muḳayyid ibn esved** < Ar. *muḳayyid* (?) *ibn asvad*. Özel isim.
- m. 74b/9
- munāfīḳ** < Ar. *munāfīḳ*. Münafık, iki yüzlü.
- m.+ga 76a/13
- munāfīḳlīḳ** < Ar. *munāfīḳ* + T. *-līḳ*. ~ **ķıl-** İki yüzlülük yapmak.
- m. 73a/3
- munça** Bunca, bu kadar.
- m. 21b/9, 24a/4, 51a/15, 61b/5, 68a/2, 68a/3, 70a/5, 78a/11, 90a/8, 97b/2, 101b/10, 133b/17
- munda** Burada: 4a/8; buraya: 64a/12.
- m. 4a/8, 4b/3, 18b/15, 64a/12, 75a/12, 96b/10, 106b/13, 106b/15, 108a/11, 120a/15, 122b/13, 125a/10
- mundağ** Böyle, bu şekilde.
- m. 5a/3, 16b/2, 17a/8, 41b/2, 48b/1, 48b/5, 50b/10, 56a/11, 59b/15, 63b/5, 71b/9, 79b/11, 79b/12, 85b/3, 88b/14, 94a/12, 97b/7, 98b/5, 100a/1, 100a/13, 100a/14, 101a/6, 101a/7, 101b/6, 101b/9, 101b/13, 102a/3, 102a/5, 104b/12, 105b/1, 106b/6, 106b/7, 108a/4, 109a/5,

- 110a/14, 113a/16, 113b/14, 115a/17, 116a/1, 118a/11, 118a/14, 118b/5, 119a/4, 121b/15, 125b/1, 127b/13, 128a/8, 128a/9, 128a/15, 130a/9
 m.+nı 127b/14
mundın Buradan: 11a/12; bundan: 50b/9.
 m. 11a/12, 50b/9, 58b/5, 59a/15, 68a/6, 78b/8, 99a/15, 99a/16, 99b/5, 128a/14, 128b/2, 128b/15, 131b/16
munı Bunu.
 m. 4a/14, 6b/5, 14a/1, 34b/8, 40a/15, 40a/17, 40b/2, 64a/16, 79b/1, 92b/12, 96b/16, 98b/5, 101b/5, 114b/8, 118a/3, 119a/5, 122a/12, 128a/7, 128b/8, 131b/4, 28a/17
munıñ Bunun.
 m. 80b/17, 112b/17
munқаtı < Ar. *munқаtı* . ~ **bol-**
 Kesilmek: 86a/7; ~ **qıl-** Kesmek: 82a/7.
 m. 82a/7, 86a/7, 86a/11
muntaзır < Ar. *muntaзır*. Bekleyen, gözleyen: 35a/10; ‘**āciz ü** ~ **bol-** → ‘**āciz**; ~ **u rāst qıl-** Beklemek: 64b/15.
 m. 3b/10, 55b/13, 64b/15, 68a/10, 74a/5, 83a/12, 85b/12, 91a/8
 m.+dur+min 35a/10
 m.+dur+miz 65b/2
muña Buna.
 m. 34a/2, 83b/2, 134a/4
mūr < Far. *mūr*. Karınca.
 m. 108b/14
murā’āt < Ar. *murā’āt*. ~ **qıl-** Saygı göstermek.
 m.+lar 58a/5
murād < Ar. *murād*. Murat, istek, amaç: 128b/14; ~-**ığa yit-** Muradına ermek: 18b/14.
 m. 68a/7
 m.+ım 128b/14
 m.+ımga 18b/14, 99b/3
 m.+ıñ 68a/6
 m.+ıñız 128b/3
 m.+ıñnı 128b/3
 m.+nıñ 54b/14
murdār < Far. *murdār*. Murdar, pis: 64a/8; ölmüş (hayvan): 60a/6.
 m. 60a/6, 64a/8, 70b/6, 130b/3, 131a/13, 131b/12
murğ < Far. *murğ*. Kuş.
 m. 124a/9
murtaзā ‘alī < Ar. *murtaзā ‘alī*. Özel isim.
 m. 86b/12
musahḥar < Ar. *musahḥar*. ~ **qıl-** Himayesine vermek.
 m. 21b/17
muşālaḥa < Ar. *muşālaḥa*. ~ **qıl-** Uzlaşma sağlamak: 53b/17; **toy** ~-**sın** → **toy**.
 m. 53b/17
 m.+sın 25a/16, 25b/7
muşarri < Ar. *muşarri* . Özel isim.
 m. 86b/17, 87a/2

- m.+ni 87a/1, 87a/3
muşarri' ibn ġālib < Ar. *muşarri' ibn ġālib*. Özel isim.
 m. 86b/15
muşhaf < Ar. *muşhaf*. Kur'an.
 m. 74b/2, 131a/9
muştafā < Ar. *muştafa*. Özel isim.
 m. 85a/11, 85b/2, 122a/1
muşul < Ar. *muşul*. Özel isim.
 m.+da 58b/3
muţāla'a < Ar. *muţāla'a*. ~ **kıl-** Düşünmek.
 m. 59a/14
muţrib < Ar. *muţrib*. Bir müzik aleti çalan kimse, çalgıcı.
 m. 96a/15
muwāfiḳ < Ar. *muwāfiḳ*. Uygun, münâsîp.
 m. 88b/10
mūy < Far. *mūy*. Tüy, kıl: 56a/11. **bir tāre ~nı kem kılma- → bir; her tāre ~ ki bedenleride ir- → her**
 m. 56a/11, 119b/4
 m.+nı 39a/16
muẓţar < Ar. *muẓţar*. **zār u ~ kıl- → zār.**
 m. 82b/1
mü Mı, mi soru edatı; ↔ **mu**.
 m. 18a/15, 23b/10, 23b/15, 24a/4, 24a/15, 26a/4, 26a/4, 29a/13, 29a/14, 29b/15, 39b/1, 39b/2, 41a/10, 51a/12, 54a/7, 60a/2, 61b/8, 62b/8, 67a/14, 70b/3, 73a/15, 76a/11, 76b/12, 84b/5, 101a/17, 101b/14, 104a/14, 104a/15, 106b/1, 112a/1, 113b/3, 114b/1, 120b/17, 28a/14
mübāhāt < Ar. *mübāhāt*. Övünme.
 m. 39b/14, 39b/14
mübārek < Ar. *mübārak*. Mübarek, kutsal, değerli.
 m. 5b/12, 9b/6, 9b/16, 10b/9, 10b/10, 14b/12, 15b/14, 16a/1, 20b/17, 26b/1, 26b/7, 30b/17, 33a/17, 36a/9, 41a/13, 45a/11, 45b/1, 48a/7, 55a/3, 59a/15, 62b/14, 63a/1, 65a/10, 66a/13, 67a/3, 68a/5, 68b/6, 80b/2, 87a/9, 87b/2, 91a/2, 92b/16, 93b/8, 93b/16, 94b/4, 95b/4, 96b/3, 96b/7, 100a/8, 127b/12
mübārebād < Ar. *mübārak* + Far. *-bād*. ~ **kıl-** İyi dilekte bulunmak.
 m. 42a/3, 42a/7, 42a/10, 44b/13, 45b/5
mübtelā < Ar. *mubtalā*. ~ **kıl-** Düşkün hale getirmek.
 m. 130a/4
mücāma'at < Ar. *mucāma'at*. ~ **kıl-** Cinsel ilişkide bulunmak.
 m. 34a/2
mücāvir < Ar. *mucāvir*. Komşu.
 m. 78b/6
müdāḥalet < Ar. *mudāḥalat*. ~ **kıl-** Müdahale etmek, karışmak.
 m. 44b/16
müdde'iyān < Ar. *mudda'iyān*. Davacılar, iddia edenler.

- m.+lar 109a/10
- müddet** < Ar. *muddat*. Zaman.
- m.+din 6a/3, 26a/11, 34a/7, 38b/3, 38b/13, 42b/8
- müdrük** < Ar. *mudrik*. Özel isim.
- m. 14b/7
- mü'ezzin** < Ar. *mu'azzin*. Müezzin, ezan okumakla görevli kimse.
- m. 77a/5, 77b/10, 100b/11
- mühr** < Far. *muhr*. Mühür: 48a/7; ~ **bas-** Mühür basmak: 48a/1; ~-leri **basıgılığ** Mührü basılı: 48a/17.
- m. 48a/1
- m.-i 45a/11, 48a/7, 48a/11
- m.+leri 48a/17
- mükemmel** < Ar. *mukammal*. Mükemmel, kusursuz bir şekilde.
- m. 39a/14
- mükerrer** < Ar. *mükarrar*. Tekrar edilmiş, tekrarlanmış.
- m. 82a/14
- mükri** Eğri, kambur.
- m. 93a/15
- mülâyemet** < Ar. *mulâyamat*. Mülâyimlik, yumuşaklık, alttan alma.
- m. 58a/7
- mülâzemet** < Ar. *mulâzamat*. ~ **kı-** Sımsıkı bağlanmak.
- m. 45a/5
- mülk** < Ar. *mulk*. Mülk, memleket, ülke.
- m. 6b/12, 44b/16, 45a/1, 76b/8, 79a/3, 128b/4, 128b/11
- m.-i 123b/6, 129a/10
- m.+ini 79a/5, 79a/6
- m.+ni 69a/12
- mü'min** < Ar. *mu'min*. Müslüman
- m. 28b/14, 131a/1
- m.+ler 130b/16, 132a/9
- m.+larga 132b/13
- m.+lerniñ 71b/13, 133a/1
- mü'minîn** < Ar. *mü'minîn*. Müslümanlar.
- m. 1b/16
- mümtâz** < Ar. *mumtâz*. ~ **kı-** Seçmek, feda etmek.
- m. 105a/2
- münâcât** < Ar. *munâcât*. ~ **kı-** Yalvarmak.
- m. 3b/10, 6a/7, 9a/6, 20a/9
- münâdî** < Ar. *munâdî*. ~ **kı-** Tellal çağtırmak: 49a/5; ~ **kıldur-** Tellal çağtırmak: 51b/14.
- m. 49a/5, 49b/6, 51b/14, 110a/13
- münâsib** < Ar. *munâsib*. Münasip, uygun: 44a/3; ~ **kı-** Uygun görmek: 38b/11.
- m. 38b/11, 44a/3, 44a/4, 63a/12, 63b/2, 67b/9
- müneccim** < Ar. *munaccim*. Müneccim, yıldız falcısı.
- m. 7a/10
- m.+ler 16b/10

münevver < Ar. *munavvar*. ~ **ü rüşen**
bol- Aydınlanmak.

m. 16b/9

münker < Ar. *munkar*. Dinsiz, inkâr eden: 82a/16; ~ **bol-** İnkarcı olmak

59b/16.

m. 59b/16, 60a/3, 82a/16

mürîd < Ar. *murîd*. Mürit, tarikata girip bir mürşite bağlanan kimse.

m. 60a/13

müsebbib < Ar. *musayyib*. Özel isim.

m. 102b/7, 103a/5, 116b/12, 116b/12, 116b/15, 116b/17, 117a/1, 117a/7, 117a/9, 117a/14, 117b/8, 117b/12, 117b/14, 117b/14, 117b/16, 118a/2, 118a/3, 121b/6, 121b/8, 124a/9, 126a/14, 127a/5, 127a/6, 127a/16

m.+dür+min 117a/8

m.+ge 117b/3, 127a/3

m.+ni 117b/4, 124a/7

müsebbib ibn kākā' < Ar. *musayyib ibn kākā'*. Özel isim.

m. 117a/17, 121b/3, 125b/17, 126b/2

m.+ıga 124a/5

müsebbib ibn kākā' ibn eşfa' < Ar. *musayyib ibn kākā' ibn aşfa'*. Özel isim.

m. 123a/12

müslim ibn 'aķıl < Ar. *muslim ibn 'aķıl*. Özel isim.

m. 71b/16

m.+ni 71b/14, 71b/16, 72a/12, 72b/3, 75a/10, 76a/3, 76b/2

m.+niñ 71b/3

müslimān < Ar. *muslim* + Far. *-ān*. Özel isim.

m. 19a/4, 20b/6, 29a/9, 29a/10, 30a/1, 38a/3, 48a/14, 71a/16, 96a/3, 96a/9, 106a/16, 130a/13, 28a/12

m.+lar 34b/14, 52b/9, 104a/13, 132b/16, 134a/12

m.+larga 90a/13

m.+larnı 106a/12

m.+larnıñ 49b/14

müslimānlık < Ar. *muslim* + Far. *-ān*. + T. *-lık*. Müslümanlık.

m. 30a/6

müstecāb < Ar. *mustacāb*: ~ **bol-** Kabul olmak: 18a/3; ~ **kıl-** Kabul etmek: 79a/1.

m. 18a/3, 79a/1

müşerref < Ar. *muşarraf*. ~ **bol-** Müşerref olmak, şereflenmek.

m. 2a/1, 36b/1, 134a/5

müteğayyir < Ar. *mutağayyir*. ~ **bol-** Değişmek.

m. 22a/16, 26a/13, 115b/17

mütehayyir < Ar. *mutahayyir*. ~ **bol-** Şaşırmak.

m. 93a/10, 95a/11

müzd < Far. *muzd*. Ücret.

m.+ini 24a/3

nābīnā < Far. *nābīnā*. Kör, âmâ.

- n. 7a/5
- nābekār** < Far. *nābakār*. Hayırsız.
- n. 34a/13, 48a/3, 50a/8, 62a/3, 70a/10, 70b/5, 71a/1, 74a/15, 74b/16, 75a/1, 76a/16, 78b/10, 81a/17, 90a/10, 90a/15, 91a/9, 96a/17, 131a/7
- n.+ga 76b/17, 77a/7, 80b/3
- n.+ge 71a/3
- n.+nı 124a/8
- n.+niñ 71a/14
- nābūd** < Far. *nābūd*. ~ **bol**- Yok olmak: 53b/15; **nīst ü ~ kııl** → **nīst**.
- n. 53b/15, 93b/14, 116a/2
- naçaq** Sapi kısa küçük balta.
- f. 49a/5
- nāçār** < Far. *nāçār*. Çaresiz.
- n. 73a/6, 75a/9, 28a/2
- nafaqa** < Ar. *nafaqa*. Nafaka.
- n. 47a/14
- nāgāh** < Far. *nāgāh*. Ansızın, birdenbire.
- n. 20b/14, 65a/14, 70b/14, 71a/11, 73b/3, 75b/15, 111b/5, 116b/11, 126a/14, 132b/6
- nāḥaḳ** < Far. *nā* + Ar. *ḥaḳḳ*. Haksız.
- n. 52b/9, 54a/1
- nākes** < Far. *nākas*. Alçak, aşağılık.
- n. 81b/5, 82b/1, 83b/17, 85a/16
- nāqışü'l-‘aql** < Ar. *nāqışü'l-‘aql*. ~-**dın kit**- Eksik aklı başından gitmek.
- n.+dın 64b/5
- naqqāre** < Ar. *naqqāra*. Nakkare, davula benzer bir tür çalgı: 52b/14; **nevbet-i ~** → **nevbet**.
- n. 52b/14, 80b/7, 96a/14
- n.+si 100b/9, 100b/14
- n.+sini 100b/6, 100b/8, 100b/11
- naql** < Ar. *naql*. ~ **kııl**- Anlatmak.
- n. 22a/4
- naqş** < Ar. *naqş*. ~ **bol**- Eksilmek.
- n. 29a/2
- nāle** < Far. *nāla*. İnleme: 78a/2; ~ **kııl**- İnlemek: 92a/10; dua etmek: 108b/6; ~ **vü zārī** İnleme, ağlama: 12a/17; ~ **vü zārī kııl**- İnleyerek ağlamak: 20a/8; yalvarıp yakarmak: 113b/15; haykırmak: 123a/14; ~-**ge kııl**:- İnlemeye başlamak: 78a/2; **hurüş u ~ vü zār u feryād kııl** → **hurüş**; **hurüş ~ vü zārī** → **hurüş**.
- n. 12a/7, 12a/17, 17a/14, 20a/8, 22b/5, 92a/10, 108b/6, 113b/15, 118b/4, 122b/9, 123a/14, 123b/5, 129a/2
- n.+ga 67a/9
- n.+ge 68b/5, 68b/5, 78a/2, 78a/2
- nāmaḥrem** < Far. *nā*- + Ar. *maḥram*. Namahrem, nikah yapılmasında sakınca olmayan.
- n.+niñ 97a/6
- namāz** < Far. *namāz*. Namaz: 133a/6; ~ **bol**- Namazı sona ermek: 77b/12; ~ **oku**- Namaz kılmak: 102a/1; ~ **öde**-/ **öte**- Namaz kılmak: 35a/12

- ; **~-dın fāriğ bol-** Namazı bitirmek: 046a/4; **~-ğa meşğul bol-** Namaza durmak: 56b/1; **~-ı bāmdād** Sabah namazı: 52b/16; **~-ı cum'a** Cuma namazı: 088b/3; **~-ı çāšt** Kuşluk namazı: 056a/15; **~-ı dīger** İkinci namazı: 65b/5; **~-ı huften** Yatsı namazı: 75b/8; **~-ı peşin:** İkinci namazı: 108a/11; **~-ı şām:** Akşam namazı: 65b/6.
- n. 33b/2, 35a/12, 35a/12, 36b/5, 42b/15, 57a/10, 57a/12, 65b/3, 65b/4, 66a/3, 77b/11, 77b/12, 88b/7, 88b/7, 92a/1, 92a/3, 102a/1, 133a/6
- n.-ı 23a/17, 29b/17, 52b/16, 56a/15, 60a/15, 65b/5, 65b/5, 65b/6, 65b/7, 66a/3, 75a/17, 75b/8, 75b/9, 77a/6, 77a/6, 77a/9, 77a/9, 80b/6, 88b/3, 94b/13, 100b/5, 101b/17, 102a/5, 108a/11, 108b/10, 111a/13, 111a/14, 114a/9, 123b/11
- n.+dın 46a/4, 78b/3
- n.+ga 42b/13, 42b/16, 56a/9, 56a/13, 56b/1, 75b/8, 77b/2, 88a/10
- n.+ge 60a/10
- n.+ıga 36b/5
- n.+ımgā 37a/3
- n.+ımnı 19a/6, 43a/7, 56b/13
- n.+ını 30a/2, 30a/3, 32a/11, 36b/6, 37a/1, 37a/6, 49b/12, 52a/2
- n.+larını 43b/2
- n.+nı 52a/5, 56a/11, 102a/1, 102a/7, 126b/8
- nāmdār** < Far. *nāmdār*. Namılı.
- n. 84a/8
- n.+lar 123b/16
- n.+nı 107a/3
- nāme** < Far. *nāma*. Mektup.
- n. 34b/17, 37b/11, 37b/12, 37b/15, 37b/16, 45b/10, 48a/9, 59a/17, 62a/13, 63b/17, 64a/1, 64a/8, 69a/2, 71a/3, 71a/13, 71a/15, 71b/3, 72a/13, 72b/14, 72b/15, 72b/17, 74a/7, 74b/1, 102b/14, 103a/5, 111b/8
- n.+leri 73a/17
- n.+lerini 71b/17
- n.+ni 23b/12, 23b/12, 59a/5, 59a/13, 59a/13, 59b/3, 64a/13, 73a/11, 73a/12
- n.+ñ 60a/2
- n.+si 73a/10, 73a/17, 73b/5
- n.+sini 59b/17, 73a/2
- nāmūrād** < Far. *nā-* + Ar. *murad*. Muradına eremeyen, bahtsız, mutsuz.
- n.+nıñ 132b/4
- nāmünāsib** < Far. *nā-* + Ar. *munāsib*. Uygunsuz.
- n. 5a/5, 63b/4
- n.+dür 39a/4
- nān** < Far. *nān*. Ekmek.
- n. 5b/6, 35a/17, 35b/1, 35b/2, 35b/11

- n.+ını 52a/3
- nāpāk** < Far. *nāpāk*. Temiz olmayan, pis.
n. 61b/11
- n.+nı 70b/14
- nārāzī** < Far. *nā-* + Ar. *rāzī*. ~ **bol-** Razi olmamak.
n. 61a/8
- na're** < Ar. *na'ra*. ~ **tart-** Nara atmak:
98b/6; ~ **ur-** Nara atmak, haykırmak: 80a/1.
- n. 80a/1, 81a/11, 83a/5, 84a/6, 86b/17, 89b/16, 98b/6, 104b/3, 105a/4, 106b/16, 110a/9, 111b/17, 113a/11, 113b/16, 115a/9, 117b/12, 119b/5, 120b/13, 122a/17, 123a/3, 126a/4, 126a/7, 127b/15
- n.+ler 106a/6, 106a/8
- nāresīde** < Far. *nārasīda*. Küçük çocuk, ergenlik çağına ermemiş.
n. 81a/4, 81a/5, 108a/2
- n.+ler 109b/9
- n.+lerni 108b/5
- nārī** < Ar. *nārī*. Cin, peri, iblis.
n.+tür 92b/12
- nāsezā** < Far. *nāsazā*. ~ **ayt-** Kötü sözler söylemek.
n. 78b/11, 84b/2, 109b/16
- naşīb** < Ar. *naşīb*. ~ **ķıl-** Nasip etmek: 133a/3; ~ **şāyeste rahmet ķıl-** Nasip etmek: 69b/16.
n. 69b/16, 133a/3
- naşīhat** < Ar. *naşīhat*. Nasihat, öğüt: 27a/9; ~ **bir-** Nasihat etmek, nasihat vermek: 038b/4; ~ **ķıl-** Nasihat etmek: 51a/4; ~ **-ge ķir-** Nasihate uymak: 064a/11; **pend ü** ~ **ķıl-** → **pend**.
n. 27a/9, 38b/11, 51a/4, 64a/10, 128a/13
- n.+ge 64a/11
- n.+imni 101b/11
- n.+ler 38b/3, 38b/4
- nāşr** < Ar. *nāşr*. Özel isim.
n. 14b/6
- na't** < Ar. *na't*. Övgü kasidesi, naat.
n. 72b/14, 98a/16
- nātuvān** < Far. *nātuvān*. Zayıf, aciz.
n. 88b/17
- nāz** < Far. *nāz*. ~ **u ni'met:** Nimet: 101b/10; ~ **u nevā:** Zenginlik: 24b/9.
n. 24b/9, 101b/10
- nażar** < Ar. *nażar*. Bakış, bakma: 133b/13; ~ **ķıl-** Bakmak: 120a/11.
n. 120a/11, 120b/11, 122b/4
- n.+ı 133b/13, 133b/15
- nażr** < Ar. *nażr*. Özel isim.
n. 14b/7
- ne** Ne: 7a/4; ~ **üçün** Niçin: 15a/1; **bizge** ~ **derkār** → **biz**.
n. 4a/12, 4a/13, 5a/2, 7a/4, 7a/17, 8b/2, 8b/14, 11b/13, 12b/8, 12b/11, 12b/12, 14a/8, 15a/1, 15a/4, 15b/6,

- 15b/16, 16a/5, 22a/14, 22a/15, 22b/2, 23a/13, 23b/4, 24b/4, 26a/13, 26b/14, 28b/11, 28b/16, 29b/4, 30a/1, 31a/4, 33b/5, 33b/7, 34a/3, 34b/5, 34b/15, 35b/6, 39a/12, 44a/15, 44a/17, 48b/5, 50b/5, 50b/13, 51a/16, 54b/3, 54b/12, 55b/6, 56a/3, 56a/5, 59b/12, 59b/15, 60b/9, 62a/1, 62a/4, 62a/16, 62a/16, 63a/9, 63b/11, 64a/15, 65b/10, 66a/14, 66b/5, 66b/14, 68a/2, 73b/13, 75a/14, 75b/4, 76a/11, 76b/2, 76b/14, 77a/1, 77a/2, 77b/7, 78a/16, 78b/7, 79a/3, 79a/4, 79a/15, 80b/5, 81a/8, 85a/17, 86b/10, 88b/2, 89a/6, 91b/3, 94a/1, 94b/10, 95a/13, 95b/9, 96b/15, 97a/1, 99b/5, 108b/7, 120b/4, 122a/13, 125a/9, 129b/15, 129b/15, 131a/2, 131a/6, 28a/4
- nedāmet** < Ar. *nadāmat*. ~ **ķıl-** Hayıflanmak, pişman olmak.
n.+ler 56a/7
- nedār** < Ar. *nadār*. Özel isim.
n. 14b/8
- nefir** < Ar. *naḡfir*. Nefir, yuf borusu, nefesli bir müzik âleti.
n. 52b/14, 80b/7
- neft** < Far. *naft*. Neft yağı.
n. 122b/14
n.+ni 122a/11
- nemrūd** < Ar. *namrūd*. Özel isim.
n. 4b/1
- ner** < Far. *nar*. **şīr-i** ~ → **şīr**.
n. 120a/12
- nerīmān** < Far. *narīmān*. Pehlivan, yiğit.
n.+dın 114a/3
- nerm** < Far. *narm*. ~ ~ Yumuşak
yumuşak.
n. 38b/3, 38b/3
- neseb** < Ar. *nasab*. Soy.
n. 6a/17, 86b/5
n.+de 25a/14
n.+i 6a/16
n.+imizni 15b/2
n.+leri 6a/15, 130b/10
- neseblık** < Ar. *nasab* + T. *-lık*. **ehl-i** ~ →
ehl
n. 24a/7
- nesl** < Ar. *nasl*. Nesil, soy, sülale.
n.+i 48a/5, 77a/1, 78b/1, 79a/2, 85a/11, 86a/6, 86a/11, 89b/11, 130b/10
- nebāt** < Ar. *nabāt*. Bitki.
n.+lar 61b/10
- nebī** < Ar. *nabī*. Peygamber.
n. 41a/10
- necāt** < Ar. *nacāt*. ~ **bir-** Kurtarmak.
n. 75b/17
- necīb** < Ar. *nacīb*. Soylu, asil.
n. 41b/2
- necl** < Ar. *nacl*. Soylu, asil.
n. 69b/5
- neçün** Niçin.
n. 12b/7

- n.+idin 17a/16, 19b/16, 34a/14, 67b/6
n.+iga 79b/11
n.+ini 78b/17, 82a/7
- nevā** < Far. *navā*. **nāz u** ~ → **nāz**.
n. 24b/9
- nevāḥāt** < Ar. *navāḥāt*. Nahiyeleler.
n.+ı 45b/12
- nevāziş** < Far. *navāziş*. ~ **kıl**- İltifat etmek.
n. 30a/17
- nevbahār** < Far. *navbahār*. İlkbahar.
n. 8b/4, 12a/16, 36a/11, 41b/16, 78a/1
- nevbet** < Ar. *navbat*. Sıra: 13b/13; **nevbet tig-** Sıra gelmek: 133b/1; **nevbet yit-** Sıra gelmek: 115a/10; **her** ~ → **her**.
n. 13b/13, 46a/15, 59a/2, 115a/10, 133b/1, 133b/7
n.-i 100b/8, 100b/9, 100b/10, 100b/13
n.+i 26a/9
- nevbet** < Far. *navbat*. ~-i **naḳḳāre** Bando takımı, askeri mızıka.
n.-i 100b/8, 100b/9, 100b/10, 100b/13
- nevfel** < Ar. *navfal*. Özel isim.
n. 6b/16, 13b/8
- nevḥa** < Ar. *navḥa*. Feryat: 36a/6; ~ **ur-**: Feryat etmek: 80a/17; **feryād u** ~ **gūlgūle kıl-** → **feryād**.
n. 36a/6, 36a/13, 80a/17
- nevişte** < Far. *navişta*. ~ **şūd** Yazıldı, tamamlandı.
n. 134b/3
- nevmīd** < Far. *navmīd*. ~ **bol-** Umutsuz olmak.
n. 8a/13, 31b/3, 47a/10
- nezzāre** < Ar. *nazzāra*. ~ **kıl-** Bakmak, izlemek: 17a/17; ~ **kılguçı** İzleyen: 97a/14.
n. 17a/17, 23a/9, 97a/14, 122b/1
- niçe** Nice: 3a/17; pek çok, çok: 10a/4; pek çoğu: 105b/12; nasıl: 55b/5; ne kadar, kaç: 101a/5; **bir** ~ → **bir**; **her** ~ → **her**.
n. 3a/17, 6a/3, 10a/4, 16b/14, 26a/11, 34a/7, 35a/17, 38b/3, 38b/13, 42a/5, 42a/11, 42b/8, 55b/5, 57a/15, 59b/6, 59b/11, 60a/11, 61a/1, 61a/8, 65a/1, 72a/6, 79b/5, 80b/10, 80b/10, 83b/13, 84b/4, 89a/8, 101a/5, 102a/1, 107a/3, 107a/15, 108a/2, 113a/7, 113a/16, 115a/12, 115b/2, 119b/1, 125a/1, 126b/6, 128b/9, 132b/6, 28a/7
n.+si 101a/12
n.+sini 105b/12
- niçük** Nasıl: 2a/16; ~ **bol-** Nasıl olmak: 70b/13; ~ **kıl-** Ne yapmak: 55a/13; ~ **tart-** Nasıl çekmek: 93b/3; ~ **yarağ kılsa andağ bol-** Nasıl uygun görürse öyle olmak: 54a/2.
n. 2a/16, 8b/2, 15a/3, 27a/1, 28b/13, 32b/7, 39a/1, 45a/7, 51a/1, 54a/2, 54a/5, 55a/13, 57a/15, 57b/2, 59a/17, 65b/13, 67b/9, 70a/12,

- 70b/11, 70b/13, 70b/16, 71a/1, 71a/8, 73b/1, 76a/10, 76b/17, 80b/2, 82b/17, 86a/14, 88b/2, 91b/14, 91b/16, 93a/2, 93b/3, 95a/8, 95b/9, 99a/10, 101a/7, 106b/3, 107b/5, 109a/5, 111a/2, 115a/11, 117a/10, 117b/13, 119a/16, 120b/11, 121a/6, 122b/2, 129b/4, 132b/10, 133b/5
n.+din 100a/14, 119b/8
n.+dür 110b/14, 129a/5
nidā' < Ar. *nidā'*. ~ **kıl-** Yalvarmak, dua etmek.
n. 109a/6
nigāhdāştlıġ < Far. *nigāhdāşt* + T. *-lıġ*. ~ **kıl-** Göz kulak olmak, gözetmek, korumak.
n. 16a/11, 50b/1
nige Niye, ne için.
n. 8b/13, 31b/7, 31b/11, 35a/9, 48a/14, 52a/8, 52a/9, 52a/15, 52a/16, 57b/3, 74a/13, 74a/14, 82b/12
niķāb < Ar. *niķāb*. Peçe: 57b/7; ~ **tart-** Peçe takmak: 75a/3.
n. 75a/3, 75a/5
n.+ını 57b/7
niķābdār < Ar. *niķāb* + Far. *dār*. Peçeli.
n. 56b/15, 57a/12
nikāh < Ar. *nikāh*. Nikah: 7b/9; ~ **kıl-** Nikah kılmak: 25b/12. ~ **kılıklıġ/kılıklıġ** Nikanlı: 55a/10, 55a/12.
n. 7b/9, 7b/11, 16b/14, 25b/12, 25b/15, 34a/6, 55a/10, 55a/12, 63b/14, 85a/4
nime Ne: 95a/11; ~ **tüş-** Başa ne işler gelmek: 121b/8.
n. 95a/11, 102b/16, 110a/2, 112b/14, 113b/7, 115a/4, 121b/8, 121b/17, 122b/3, 123a/1, 124b/15
n.+dür 120a/17, 128b/3
n.+ni 69a/3
nimerse Şey, nesne: 12b/15; **hiç** ~ → **hiç**; **köñüllerige** ~ **zāhir bol-** → **köñül**.
n. 10b/12, 12b/15, 14b/16, 58b/14, 63a/2, 92b/17, 97a/5, 108b/1, 118b/10
n.+ni 49b/10
ni' met < Ar. *ni' mat*. Nimet: 6a/4; **nāz u** ~ → **nāz**.
n. 6a/4, 15a/7, 24b/10, 61b/12
n.+leri 74a/2
n.+lerini 101b/10
n.+ni 133a/14
nirse Şey.
n. 47a/7
n.+din 64b/6, 64b/7
nişār < Ar. *nişār*. ~ **kıl-** Saçmak, dağıtmak.
n. 26a/2, 42a/8
nisbet (?) < Ar. *nisbat*.
n. 63b/1
n.+ni 39a/10
nīst < Far. *nīst*. ~ **ü nābūd kıl-** Yok etmek.

- n. 116a/2
- nişān** < Far. *nişān*. ~ **bir-** Nişan almak: 121a/6; ~ **bitil-** İşaret koyulmak: 48b/1.
- n. 48b/1, 121a/6
- nişāne** < Far. *nişāna*. İşaret, alamet, belirti: 8a/11; iz: 12b/7.
- n. 12b/7, 12b/8, 48a/11, 48b/4
- n.-i 8a/11
- n.+ler 91b/6
- n.+ni 91b/2
- n.+si 11a/13, 62b/10, 66b/17, 88b/6
- nīze** < Far. *nīza*. Mızrak.
- n. 60a/9, 66a/9, 82a/16, 83a/2, 83a/7, 83b/10, 86a/5, 87a/1, 89b/13, 92b/17, 104b/5, 112b/8, 112b/11, 123a/5, 123b/6, 124a/12, 124a/15
- n.-i 120a/9
- n.+ge 60a/10, 92b/17, 96b/4
- n.+ni 90b/13
- n.+si 86b/13, 89b/14
- n.+sini 79b/14, 87a/1, 89b/14
- noqşān** < Ar. *nuqşān*. Eksik.
- n. 39a/8, 134b/1
- nöker** < Moğ. *nöker*. Hizmetçi.
- n. 61a/17
- n.+i 72a/16
- nūḥ** < Ar. *nūḥ*. Özel isim.
- n. 52b/17, 53a/2, 82a/5
- nūḥ nabīyyu'llāh** < Ar. *nūḥ nabīyyu'llāh*. Özel isim.
- n. 93a/15
- nu'mān** < Ar. *nu'mān*. Özel isim.
- n. 79b/17
- nūr** < Ar. *nūr*. Nur, ışık: 2a/7; ~-ı **dīde** Göz nuru: 53b/4.
- n. 2a/7, 2a/9, 2a/10, 2b/1, 8a/5, 8a/11, 40b/16, 41a/8, 88a/12, 93a/8, 93b/3
- n.-ı 1b/5, 41a/1, 53b/4, 65b/1, 95b/6
- n.+dın 2a/11, 95a/12
- n.+ı 7b/4
- n.+lar 93b/7
- n.+ları 2a/6, 3b/2, 7a/2
- n.+larını 2a/17
- n.+nın 8a/12
- nūşret** < Ar. *nūşrat*. ~ **birgüçi** Zafere ulaştıran.
- n. 114b/9
- nūşbānū** < Far. *nūşbānu*. Özel isim.
- n. 38a/8, 38b/5
- n.+nı 38b/1, 42a/14
- nūşha** < Ar. *nūsha*. Nūsha.
- n.-i 134b/1
- oğlak** Oğlak.
- o. 46b/11, 47a/1
- o.+dın 47a/6
- o.+nı 46b/12, 46b/13
- oğlan** Oğlan, erkek çocuk.
- o. 3b/14, 4a/15, 8b/10, 10a/15, 10a/17, 10b/1, 10b/7, 27a/15, 29a/17, 30b/10, 54a/11, 54a/16, 28a/6, 28a/6, 28a/8, 28a/10, 28a/13, 28a/15
- o.+ga 2a/7, 4b/5, 12b/16
- o.+ı 32b/3

- o.+lar 12a/1, 12a/4, 30a/15, 33a/16
o.+ları 13b/5, 31b/14, 67b/12, 74b/9, 74b/11, 81b/1
o.+larığa 13a/9, 13a/13, 13b/17, 57a/6
o.+larım 13a/9
o.+larını 10a/6
o.+nı 8b/10, 10b/2, 54a/12
o.+nın 54a/15
- oğul** Oğul, erkek evlat.
o. 6b/3, 8a/15, 21b/15, 21b/15, 34a/7, 34a/14
o.-miz 57b/14
o.+ga 10b/12
o.+ı (oglı) 2a/5, 4a/14, 4a/16, 6b/10, 6b/11, 6b/16, 7b/6, 8a/14, 11a/6, 13a/10, 17b/2, 17b/2, 17b/2, 17b/2, 17b/3, 17b/3, 17b/4, 17b/4, 17b/5, 17b/6, 17b/6, 17b/7, 17b/7, 17b/8, 22b/10, 27a/1, 31b/9, 34b/1, 37b/4, 37b/15, 63b/7, 69b/4, 71b/3, 78b/12, 81b/5, 82b/11, 84a/7, 85a/12, 89a/4, 90a/1, 96a/1, 100b/3, 100b/7, 101b/5, 112a/14, 112b/10, 112b/15, 124b/3, 134a/7
o.+ıdur (oglıdur) 4a/12, 112b/3, 115a/15
o.+ıdur+min (oglıdurmin) 7b/7, 120b/1
o.+ını (oglını) 3b/3, 38a/6, 38a/6, 47b/16, 71b/4, 78b/4, 89a/13, 112b/14, 113a/5, 113b/1
o.+ın (oglın) 76b/1
o.+ları 11b/11, 13a/17, 57a/5
- o.+larığa 42a/14
o.+larını 13a/12
o.+nı 84b/4
o.+uların (ogluların) 11b/16
o.+um (oglum) 8b/3, 77b/7, 89a/6, 112b/16
o.+umdur (oglumdur) 113b/8
o.+uñ (ogluñ) 4b/3, 17a/3
o.+uñnı (ogluñnı) 11a/13, 32b/5, 34b/5, 113b/9
- oğşa-** Benzemek.
o.-r 129b/12
o.-r+siz 74a/6
o.-ydu 53a/15
- oğşat-** Benzetmek.
o.-ıp 61b/17
- ok** Ok: 81b/16; ~ **tart-** Ok atmak: 118b/14; ~ **tartış-** Ok atmak: 118b/14.
o. 50b/15, 50b/15, 81b/8, 81b/16, 83b/3, 83b/5, 84b/14, 88a/1, 91a/2, 91a/2, 91a/9, 98a/10, 105a/6, 105b/12, 105b/12, 106a/1, 106a/5, 106b/12, 113a/7, 114b/1, 118b/14, 119b/11, 120b/16, 121a/10, 121a/13, 125b/10, 125b/13
o.+ı 106b/16
o.+ını 105a/5
o.+larını 107a/1
o.+nı 121a/2, 121a/7, 121a/12
o.+um 83b/11
o.+unı 122a/4

oku- Okumak: 28b/7; seslenmek,
çağırarak: 124b/4; **ezān** ~ → **ezān**;
huṭbe ~ → **huṭbe**; **la'net** ~ →
la'net; **namāz** ~ → **namāz**; **raḥmet**
~ → **raḥmet**.

o.-dı 28b/7, 77b/11, 98a/16, 98a/17,
102a/8

o.-dılar 30a/4, 46a/3, 46a/7, 46a/8,
46a/13, 46a/15, 74b/4, 75a/17,
85a/2, 126b/8

o.-dım 46b/3

o.-dınız 46a/9

o.-mak 46b/5

o.-mas+sizler 30a/2

o.-maslar 133a/9

o.-ñ 34b/11

o.-p 48a/17, 49b/2, 59a/13, 59b/3,
73a/12, 79b/13, 81b/3, 81b/11,
82a/13, 83b/10, 84a/7, 85a/10,
86b/2, 89b/3, 124b/4, 130b/16,
131a/3, 132b/13, 134a/13, 134a/13

o.-pdur+sin 112a/17

o.-r 28b/1, 45b/15, 46a/6, 52a/2, 86a/2,
132b/6, 28a/2

o.-rlar 91b/7, 133a/6

o.-sa 102a/1

o.-salar 1b/15, 132b/7, 134a/4

o.-yın 26b/14

okuğuçı Okuyan.

o. 134a/12

ol O.

o. 1b/3, 1b/3, 1b/4, 1b/4, 1b/5, 1b/5,
2a/9, 2a/10, 2a/10, 2b/1, 2b/11, 3a/7,
3a/14, 3b/8, 3b/9, 3b/12, 3b/17,
3b/17, 4a/2, 4a/17, 5a/8, 5b/3, 5b/5,
5b/6, 6a/1, 6a/4, 6a/11, 6a/13, 7a/10,
7b/17, 8a/2, 8a/5, 8a/11, 8a/12, 9a/6,
9b/2, 9b/7, 9b/17, 10a/4, 10a/7,
11b/1, 12b/8, 12b/8, 13b/5, 14a/1,
14a/5, 14a/6, 14a/6, 14a/14, 14a/17,
16b/13, 17a/17, 17b/9, 18a/12,
18a/12, 18b/7, 18b/8, 18b/16, 19a/7,
19b/10, 20b/16, 20b/17, 21a/9,
21b/13, 21b/14, 21b/15, 22a/3,
22a/7, 22a/13, 22b/7, 22b/8, 22b/9,
22b/11, 22b/11, 23a/8, 23a/11,
23a/13, 23a/15, 25b/16, 26b/2,
26b/4, 26b/5, 26b/9, 26b/10, 27a/14,
28b/1, 29b/13, 30a/9, 30b/17, 31b/1,
31b/16, 32a/1, 32a/7, 32a/10, 32b/2,
32b/4, 32b/11, 33a/1, 33a/6, 33a/8,
34a/1, 35a/2, 36a/13, 36b/13,
38a/16, 38b/9, 38b/10, 39a/12,
39a/15, 40a/4, 41a/10, 41a/10,
41b/17, 42a/3, 42a/6, 42b/17,
43a/10, 44a/6, 44a/10, 45a/7, 46b/9,
46b/11, 46b/12, 46b/13, 46b/17,
47b/6, 47b/9, 48b/12, 48b/15,
49a/12, 49b/17, 50a/17, 51a/5,
53a/3, 53a/7, 53a/8, 53a/12, 53a/16,
53a/17, 53b/8, 54a/17, 54a/17,
55a/10, 55a/16, 55a/17, 55a/17,
55b/2, 55b/8, 55b/16, 56b/2, 56b/10,

56b/15, 56b/16, 57a/13, 57b/6,
 58a/15, 58b/11, 58b/12, 58b/13,
 58b/17, 59a/7, 59a/11, 59a/12,
 59a/17, 59b/3, 59b/7, 59b/12,
 59b/16, 59b/16, 60a/5, 60a/7, 60a/7,
 60a/9, 60a/10, 60a/10, 60a/13,
 60a/16, 60a/17, 60b/2, 60b/4, 60b/6,
 62a/4, 62a/6, 62a/9, 62b/3, 62b/4,
 62b/5, 62b/15, 63a/5, 64a/6, 65a/4,
 65a/7, 65b/11, 66a/5, 66a/7, 66a/16,
 66b/7, 66b/13, 66b/15, 66b/16,
 66b/17, 67a/1, 67a/4, 67a/14,
 67a/16, 67a/16, 67b/3, 68a/7, 68a/8,
 68b/1, 69a/11, 70b/4, 70b/9, 70b/14,
 70b/16, 71a/7, 71a/11, 72a/14,
 72b/11, 74b/3, 75a/1, 75a/10,
 75a/16, 75b/1, 76a/1, 77b/3, 78a/17,
 78b/2, 79a/10, 80a/6, 81a/6, 81a/14,
 81b/13, 82a/8, 82a/14, 82b/11,
 83a/1, 83a/1, 83a/8, 83a/14, 83a/17,
 84a/14, 84a/17, 85a/17, 85b/14,
 86b/5, 86b/14, 87b/15, 88a/3, 88b/4,
 88b/5, 89b/6, 89b/8, 90a/4, 90a/15,
 91a/10, 91a/12, 91a/14, 91b/6,
 92a/16, 92b/1, 92b/3, 93a/6, 93a/12,
 93a/16, 93b/11, 94a/8, 94a/13,
 94a/15, 94b/2, 94b/14, 94b/15,
 94b/15, 95b/14, 96a/16, 96b/1,
 96b/2, 97a/5, 97b/10, 98a/15, 98b/3,
 98b/9, 99a/6, 99b/6, 99b/14, 99b/16,
 100a/3, 100a/6, 100a/7, 100a/10,
 100a/11, 100b/1, 100b/3, 100b/12,
 100b/15, 101a/3, 101a/5, 101b/1,
 101b/12, 102a/7, 102a/14, 102b/2,
 102b/8, 103a/6, 103b/1, 103b/3,
 104a/15, 104a/17, 104b/5, 105a/3,
 105a/8, 105a/14, 105a/16, 105b/6,
 105b/11, 105b/13, 105b/15, 106a/2,
 106a/3, 106a/4, 106a/7, 106a/8,
 106a/11, 106b/9, 106b/14, 107a/4,
 108a/2, 108a/7, 108b/13, 109a/14,
 109b/16, 110a/5, 110a/11, 110a/12,
 110a/13, 110a/17, 110b/10, 110b/14,
 111a/2, 111a/5, 111a/12, 111b/3,
 111b/5, 111b/8, 112b/14, 113a/10,
 113b/3, 113b/7, 114a/9, 114a/14,
 114b/15, 115a/2, 116a/4, 116a/10,
 116a/10, 116b/1, 116b/1, 117b/3,
 117b/5, 117b/7, 117b/8, 118a/6,
 118a/8, 118a/12, 118b/7, 118b/13,
 118b/15, 119a/1, 119a/9, 119b/1,
 119b/6, 119b/9, 119b/12, 120a/16,
 120b/15, 121a/13, 121b/9, 121b/10,
 122a/15, 122b/10, 122b/16, 123b/4,
 123b/8, 123b/15, 123b/16, 124a/14,
 124b/5, 124b/11, 124b/16, 125a/4,
 125a/13, 125a/15, 125b/6, 125b/10,
 125b/14, 126a/13, 126b/5, 126b/10,
 126b/16, 127a/14, 127a/16, 127b/14,
 128a/10, 128b/7, 128b/14, 129a/11,
 131a/5, 131b/10, 131b/13, 132b/3,
 132b/3, 133a/10, 133b/10, 133b/14,
 134a/12, 134a/14, 134a/17, 28a/1,
 28a/13

o.+dur+min 86b/3

ol- Olmak.

o.-masa 45a/9

o.-up 124b/17

olar Onlar.

o. 4a/15, 39b/6, 40a/12, 40a/12, 51a/3,
51a/12, 53a/17, 69a/17, 69b/13,
72a/9, 72b/12, 78b/17, 79b/5,
119a/12, 125b/2, 127a/5

o.+dın 14b/2, 59b/12, 79b/9

o.+ga 51a/4, 69b/5, 73a/7

o.+nı 8a/11, 29b/17, 38b/11, 52b/5,
73b/9, 95b/1, 105b/12, 110a/3,
111a/2, 128a/13

o.+nıñ 35b/10, 69b/14, 76b/1, 76b/12,
80a/3, 83b/14, 83b/16, 93b/16

olca < Moğ. *olca*. Ganimet.

o. 53b/15

oltur- Oturmak: 39b/6; kalmak,

konaklamak: 126b/11; **hılāfetge** ~
→ **hılāfet**; **i‘tiḳāf** ~ → **i‘tiḳāf**; **kün**
~ → **kün**.

o.-alı 39b/6

o.-ay 97b/16

o.-dı 7a/14, 9a/13, 14b/1, 22b/12,
26a/3, 33b/14, 58a/15, 61a/13,
70a/8, 75a/17, 91a/17

o.-dılar 37a/16, 37b/9, 37b/11, 39b/9,
39b/11, 44a/2, 45b/10, 46a/1,
47b/13, 50a/5, 50a/12, 54b/5,
60b/14, 61a/9, 61a/14, 62b/6,

68b/17, 69a/1, 69a/10, 85a/5,
93b/11, 98a/14, 126b/11, 127b/8

o.-dum 70a/12

o.-galı 73b/11

o.-gan 4b/2, 67a/7

o.-gen 50a/7

o.-sa 13a/4, 102a/1

o.-sañız 45b/16

o.-up 15b/13, 30a/8, 31b/5, 48b/10,
49b/2, 59b/1, 60a/12, 96b/13, 99a/7,
102a/13, 103b/17, 129b/8, 131a/17

o.-updur 35a/8, 97b/15

o.-ur 18a/7, 100b/16, 102a/7

o.-ur+siz 99a/14

o.-urga 13a/5

o.-urlar 4a/10, 65a/17, 98a/1

olturguz- Oturtmak.

o.-dı 13a/13, 19a/1

o.-ur 13a/4

on On (sayı)

o. 10a/8, 10b/7, 12b/16, 14a/16,
14b/11, 16b/8, 19b/8, 23a/3, 42a/10,
42b/3, 43b/17, 47b/13, 53a/6,
57b/13, 57b/17, 65b/6, 76a/14,
80b/12, 81b/16, 84b/11, 89b/1,
90b/2, 98a/7, 98b/7, 99a/7, 101a/9,
101a/16, 101a/16, 103a/16, 106a/12,
111b/12, 112b/16, 115b/4, 115b/14,
116b/5, 117b/5, 119a/1, 123a/13,
124b/11, 125a/1, 126b/7, 126b/15,
130a/3

o.+dın 4b/4, 4b/10

- o.+ı 19b/9, 19b/9, 48b/10
o.+ıda 32b/3, 32b/5, 130a/1, 130a/3
- ona-** Kabul etmek.
o.-madı 20b/12, 27a/14, 38a/10, 38a/13, 38a/14, 61a/5, 95a/1
o.-madılar 71a/2
o.-mas 45a/17
o.-masa 78b/7
o.-masalar 37b/14
- or-** Kazmak
o.-a 69b/10
- orna-** Yerleşmek.
o.-dı 83a/8
o.-p 58a/3
o.-pdur 87a/11
- ornat-** Yerleştirmek: 6a/10; koymak: 5a/5.
o.-gıl 6a/10, 133a/14, 133b/10
o.-ıpdur 5a/5
o.-sun 5a/6
o.-tı 6a/12, 133b/12
- orta** Orta.
o.+dın 110b/2, 113a/16
o.+ga 113b/14, 114a/16
o.+sığa 103a/7, 105a/7, 121b/1, 124a/14, 128b/16
o.+singa 123b/15
- orun** Yer, mekan: 39a/14; **cānı içide** ~ **bir-** → **cān; közi üstün** ~ **bir-** → **köz; sa'ādet** ~ **ı** → **sa'ādet**.
o. 36b/16, 43a/2, 43b/5, 58a/4, 72b/17
o.+ı (ornı) 3a/15
- o.+ıda (ornıda) 2b/10, 14b/1, 39a/14, 46a/9, 46b/5, 63b/4
o.+ıga (ornıga) 110b/5, 123a/11, 123b/2
o.+larıda 62b/6
o.+larıdın 127b/16
- orunluğ** Makamlı.
o. 37b/5
- ʿoṣmān** < Ar. *ʿuṣmān*. Özel isim.
o. 39b/17, 40a/1, 41b/10, 43a/12, 43b/14, 44b/4, 44b/8, 44b/9, 44b/17, 45a/17, 45b/3, 45b/4, 45b/10, 46a/1, 46a/11, 47b/2, 47b/7, 47b/12, 47b/15, 47b/17, 48a/6, 49a/15, 49b/1, 49b/4, 50a/13, 50b/8, 50b/12, 51b/1, 51b/6, 54a/3, 88a/14, 93b/10, 130b/12
o.+dın 49a/6
o.+ga 43a/13, 43a/15, 44a/3, 45a/8, 45a/16, 47a/15, 47b/13, 48b/5
o.+ge 45b/15
o.+nı 44a/16, 45b/2, 46b/5, 47a/13, 48a/17, 48b/12, 48b/14, 48b/17, 49a/2, 49a/8, 49a/10, 49b/5, 49b/6, 50a/3, 50a/11, 51b/5, 54a/5, 68b/15, 72a/6
o.+nıñ 17b/2, 48a/11, 48b/1, 48b/8, 49a/17, 49b/7, 49b/9, 49b/12, 49b/13
- ʿoṣmān ibn ʿaffān** < Ar. *ʿuṣmān ibn ʿaffān*. Özel isim.
o.+nıñ 17b/6

ot (1) Ateş: 92a/17; **firāk** ~-ı → **firāk**

o. 92a/17, 94b/16, 95a/1, 122a/11,
128a/1, 129b/5, 132a/9

o.+ga 132a/6

o.+ı 31a/2, 87b/2

o.+ını 69b/15

o.+nı 36a/8, 122b/14

o.+uñ 19b/13

ot (2) Ot, bitki, çayır.

o. 3a/11, 4b/2

o.+ga 18a/17

otğuz- Oturtmak.

o.-updur 127b/13

otluğ Otluk, çayırılık.

o. 18a/12

otluğ Ateşli

o. 93b/12, 94a/5, 94a/14, 94a/16

otsız Otsuz, ot bitmeyen yer.

o. 3a/7, 6a/6

otuz Otuz (sayı).

o. 47a/6, 61a/15, 61a/16, 61b/2, 70a/13,
78a/11, 82a/9, 90b/6, 120a/10

oy-. köñli ~ → **köñül**

o.-up 75b/10

oyna- Oynamak: 33a/17; yerinden
çıkma: 101b/3.

o.-galı 33a/17

o.-p 101b/3

o.-r+min 11b/17

oynat- Oynatmak.

o.-ıp 83b/8

oyun Oyun, eğlenmek için yapılan
etkinlik.

o. 96b/6

öç. ~ **al-** Öç almak.

ö.+ini 103a/4

öde- **namāz** ~ → **namāz**; ↔ **öte-**

ö.-diler 35a/12

ö.-p 49b/12

ögsüz Öksüz.

ö. 132a/7

ögür- Çevirmek, dönmek: 54b/13; **yüz** ~
→ **yüz**

ö.-di 73a/5

ö.-diler 68a/5, 76a/3

ö.-düm 72b/16, 78a/7

ö.-dün 82b/13

ö.-üp 54b/13

ö.-ür+sizler 79a/5

öl- Ölmek.

ö.-di 10a/1, 19a/5, 70a/11, 79b/17,
83a/8, 89a/10, 97b/11, 97b/14,
115b/14, 130b/3, 131a/13

ö.-diler 53b/15

ö.-eli 90b/7

ö.-er 92a/17

ö.-er+min 13a/9

ö.-er+sin 81b/8

ö.-ey 86a/10

ö.-gen 71a/9, 113b/6, 113b/8

ö.-gende 69a/15

ö.-gey 20b/15

ö.-mek 134a/8

ö.-meñler 80a/13

ö.-mesün 52b/9, 54a/1

ö.-se 83b/15

ö.-sek 81b/7

ö.-sem 43a/6, 69a/12, 84a/1, 85a/17,
86a/10, 88b/10

ö.-üpdür 10a/16

öltür- Öldürmek.

ö.-di 20b/6, 28b/6, 56b/7, 72a/7,
75a/10, 76a/3, 89a/11, 89a/13,
89a/14, 90b/4, 106a/5, 110b/7,
112a/2, 117b/4, 119a/8, 126b/3,
130a/16

ö.-diler 25a/17, 53a/11, 60a/6, 84a/2,
84b/12, 85b/16, 87a/9, 87b/7,
87b/15, 89b/17, 89b/17, 90b/8,
91a/4, 98b/7, 98b/10, 110b/5,
110b/11, 124b/17, 125a/14, 125a/17,
85b/5

ö.-dük 38a/14

ö.-düñ 115a/12

ö.-düñler 38a/12, 38a/12

ö.-edür 48b/12, 119a/6

ö.-edür+miz 49a/9

ö.-edürler 73a/6

ö.-eli 20a/7, 90b/7

ö.-eliñ 118a/4, 126b/11

ö.-ey 28b/4

ö.-eyin 105b/13, 120b/5

ö.-geli 49a/10, 131b/4, 28a/9

ö.-gen 39b/16

ö.-gendür 112b/13

ö.-geni 113b/3, 124a/12

ö.-genin 21a/3

ö.-geyler 67b/1

ö.-gil 28a/13

ö.-me 118a/3

ö.-megey 76b/2

ö.-mek 67a/14, 28a/11

ö.-mekge 38a/15

ö.-meyiz 76a/8

ö.-señ 55b/7, 128a/16

ö.-sünler 48b/3

ö.-üñler 99a/16

ö.-üp 27b/6, 37b/14, 55a/7, 81b/13,
114b/14, 28a/16

ö.-üp+sizler 113b/6

ö.-üpdür 102b/17, 111a/6

ö.-ür 38a/13, 80a/11, 90b/5, 92a/16,
102b/12, 108a/12, 123a/7

ö.-ür+min 122a/5

ö.-ür+miz 119b/12

ö.-ür+sizler 106b/4

öltürgüçi Öldüren

ö. 49a/12, 51b/6

ölüg Ölü.

ö.+ge 126a/14

ö.+ini 70a/5

ö.+ler 123a/11

ö.+leri 49b/8

ö.+lerini 49b/9, 49b/12, 49b/13

ölüm Ölüm: 13a/7; ~ **töşekin tüş-** Ölüm
döşegine düşmek, son anlarını
yaşamak: 13a/8.

ö. 13a/7, 13a/8, 134a/8

‘**ömer** < Ar. ‘*umar*. Özel isim.

ö. 17b/2, 27b/2, 27b/7, 27b/12, 28b/2, 28b/3, 28b/6, 28b/6, 28b/7, 28b/8, 28b/10, 28b/11, 28b/13, 28b/15, 28b/16, 29a/2, 29a/6, 29a/8, 29a/9, 29a/10, 29a/13, 29a/14, 29b/2, 29b/4, 29b/4, 29b/13, 29b/14, 29b/15, 30a/1, 30a/5, 37b/3, 37b/10, 38a/2, 38b/1, 38b/6, 38b/6, 38b/8, 38b/10, 38b/12, 39a/11, 39a/14, 39a/17, 39b/11, 39b/13, 39b/13, 39b/14, 39b/14, 40b/11, 41b/1, 41b/10, 42a/4, 42a/11, 42a/13, 42b/1, 42b/2, 42b/6, 42b/7, 42b/10, 42b/12, 42b/14, 42b/17, 43a/6, 43a/9, 43a/12, 43b/7, 43b/10, 44a/8, 44a/9, 45b/7, 45b/15, 46a/8, 46a/14, 47b/1, 88a/14, 93b/9, 110b/2, 110b/15, 129a/9, 130b/11, 28a/3, 28a/7, 28a/9, 28a/14, 28a/17

ö.+ga 27b/11, 28b/7, 39a/10, 39b/3, 43a/5, 44b/2

ö.+ge 42a/16

ö.+ni 27b/17, 28b/10, 29b/1, 29b/1, 40b/11, 42a/15, 42b/8, 42b/9, 42b/12, 42b/17, 43b/2, 43b/6, 45b/13, 46a/1, 47a/13, 98b/8, 99a/3, 99a/8, 99a/9

ö.+niñ 17b/2, 38a/1, 42b/5, 28a/8, 28a/12

‘**ömer ibn ‘alī** < Ar. ‘*umar ibn ‘alī*. Özel isim.

ö. 103b/1, 103b/7, 109a/17, 109b/14, 109b/17, 110a/10, 110a/14, 110b/9, 111a/3, 116a/11, 116a/17, 118b/2, 119b/6, 123a/9, 124a/1, 125a/12, 125a/15, 126b/1

ö.+dur 125b/2

‘**ömer ibn ḥaṭṭāb** < Ar. ‘*umar ibn ḥaṭṭāb*. Özel isim.

ö.+niñ 17b/3

‘**ömer sa‘d** < Ar. ‘*umar sa‘d*. Özel isim.

ö. 40a/9, 40a/10, 80a/4, 89b/8, 94b/6, 94b/6, 100a/4, 101a/8, 103b/10, 115a/1, 115a/14, 118b/1, 119b/2, 121a/1, 121a/10, 121a/11, 121a/14, 122a/4, 122a/10, 122a/13, 122a/14, 122b/1

ö.+dur 119b/10

ö.-ı 91a/9, 100a/2, 119b/17, 106b/10, 115a/7, 120b/14, 121a/16

ö.+nı 119b/3

‘**ömer sa‘d ṣibr** < Ar. ‘*umar sa‘d ṣimr*. Özel isim. ö.-i 82a/11

‘**ömer sa‘d ṣimr** < Ar. ‘*umar sa‘d ṣimr*. Özel isim.

ö.-i 74b/17, 76a/6

‘**ömer sa‘d ya‘kūb** < Ar. ‘*umar sa‘d ya‘kūb*. Özel isim.

ö. 77a/10, 94b/13, 95a/1, 95a/3, 96a/10, 96b/5, 97b/5, 97b/8, 98a/5, 98a/12, 98b/4, 98b/7

- ö.+nı 97b/9
- ömr** < Ar. *umr*. Ömür.
 ö. 17b/16, 18a/4, 22a/5
 ö.+i 22a/5, 94a/12
 ö.+im 13a/15
 ö.+imni 78b/6
 ö.+leride 42a/15
- öñ** Sağ.
 ö. 44a/6, 93b/9, 99b/8, 111b/1, 124a/2,
 125a/8
 ö.+ü 82a/12
- örge**- Öğrenmek.
 ö.-diñ 112b/4
- örget**- Öğretmek.
 ö.-eyin 26b/15
- ört**- Örtmek.
 ö.-ep 20a/4
- öşün** Omuz.
 ö.+leriga 95b/4
- öt**- Geçmek: 4a/6; vazgeçmek: 120b/4;
dünyādın ~ → **dünyā; kol** ~ → **kol;**
tīg ~ → **tīg.**
 ö.-edür 56a/5
 ö.-er 4a/6, 56a/4, 77a/3, 83b/11
 ö.-gen 12b/12, 23b/10
 ö.-medi 91b/11
 ö.-se 16b/1
 ö.-sün 39b/6
 ö.-ti 6b/9, 9a/14, 22b/12, 65b/10,
 121a/13
 ö.-tiler 34b/10, 39b/10, 40b/5, 126a/11
 ö.-ümeñ 45a/9
- ö.-üñ 120b/4
 ö.-üp 54a/11, 68b/6, 83a/3, 83a/7,
 89b/15, 91a/4, 104b/6, 113a/7,
 121a/14
- öte**-. **günāhım** ~ → **günāh; namāz** ~ →
namāz; ↔ öde-.
 ö.-di 77a/7, 77a/10, 77b/11
 ö.-diler 57a/12, 65b/4, 65b/5, 65b/7,
 88b/7, 92a/3
 ö.-dim 66a/3, 66a/3
 ö.-dür 102a/2
 ö.-ñ 19a/6
 ö.-p 32a/11, 43a/8, 43b/3
 ö.-r 57a/10
 ö.-r+min 56a/12
 ö.-r+miz 37a/1, 37a/6
 ö.-r+siz 52a/5
 ö.-se 36b/5
 ö.-süñler 56b/14
 ö.-y 56a/15, 65b/3, 92a/2
 ö.-yeli 36b/6
- ötke**r- Geçirmek.
 ö.-ür+min 78b/6
- öy** Ev: 7b/11; ~-ge **tüş**- Eve gitmek:
 11b/6; **öylük** ~-ge **tüş**- → **öylük.**
 ö. 5a/9, 12a/14, 23a/8, 23a/11, 39b/5,
 47a/6, 95a/14
 ö.+de 8a/3, 11b/7, 55b/3, 95a/6,
 129a/16
 ö.+din 7a/17, 47a/6, 49b/5, 55b/14,
 55b/17

- ö.+ge 7b/11, 7b/14, 10a/3, 11b/5, 11b/6, 12b/9, 14a/14, 20a/7, 24a/12, 24b/1, 24b/6, 32a/12, 61a/17, 62b/5, 63a/14, 95a/15, 95b/14, 97b/13
- ö.+ide 42a/2
- ö.+ige 25b/1, 25b/6, 26a/5, 26a/5, 26a/8
- ö.+leridin 96b/1
- ö.+lerige 20a/8, 62a/8, 62b/4
- ö.+ni 95a/8, 95a/10
- ö.+niñ 5a/4, 8b/14
- öylen-.** ~ür yarağı Düğün parası, düğün masrafı.
- ö.-ür 15b/5, 15b/8, 23b/17
- öylük.** ~ öyge tüş- Evli evine gitmek.
- ö. 11b/5
- öz** Kendi, öz: 10a/16; ~ **köñülçe koy-** Kendi haline bırakmak: 4a/3; ~ **taşarrufıda kıl-** Kendi isteğine göre yönetmek: 61a/6.
- ö. 4a/3, 10a/16, 15b/17, 30a/14, 30b/9, 36b/8, 44b/6, 50a/6, 54b/14, 55a/2, 61a/6, 69a/7, 69a/9, 81a/17, 97a/11, 106a/14, 108a/9, 108a/14, 108a/16, 110a/13, 110a/16, 113b/1, 114b/4, 116b/15, 117a/12, 118a/5, 119b/13, 119b/17, 127a/6
- ö.+i 3a/5, 13b/3, 15b/13, 24a/12, 25a/3, 36b/9, 47b/7, 47b/8, 62a/14, 62b/12, 71b/4, 108b/5, 113b/17, 123a/8
- ö.+iga 107b/15
- ö.+ige 15b/17, 26a/2, 41b/2, 62b/10, 98a/2
- ö.+imiz 123a/1
- ö.+imizni 125a/5
- ö.+ini 7b/7, 33b/14, 34a/12, 39a/10, 60a/13, 63b/3, 77b/16, 81b/17, 86b/16, 89b/8, 105a/1, 106a/8, 120b/2, 127a/10, 133b/8, 133b/10, 133b/12
- ö.+leri 36b/7, 38a/9, 48b/16, 57b/8, 85a/4
- ö.+lerini 37b/14, 81b/11, 87b/14, 90b/15, 110a/12, 124a/14, 126b/13, 133a/17
- ö.+leriniñ 22b/16, 50a/3
- ö.+üm 24b/2, 83b/11
- ö.+ümge 56b/12
- ö.+ümüzni 117a/13
- ö.+ümni 17a/7, 71a/7, 78a/17, 103a/7, 107a/8, 123b/14
- ö.+üñ 130a/8
- ö.+üñdin 72b/13, 130a/8
- ö.+üñge 130a/7
- ö.+üñiz 78a/12
- ö.+üñizlerniñ 73b/10
- ö.+üñler 58a/9
- ö.+üñni 57b/3, 57b/5, 77b/9, 99a/10, 103b/13, 117b/13
- ö.+üñnüñ 11b/16
- özge** Başka.
- ö. 20b/11, 21a/15, 24a/10, 24b/5, 25a/17, 27a/1, 29a/13, 35b/5,

- 44a/11, 44b/16, 45a/1, 47a/7, 54a/4, 69a/5, 72a/11, 73b/3, 77a/4, 78b/8, 92b/3, 127b/5, 133b/1
- ö.+çe 2b/3
- ö.+lerdin 10b/3
- ö.+lerini 127b/13
- ö.+miz 98a/7
- ö.+sine 20a/9
- ‘**özr** < Ar. ‘*uzr*. ~ **ayt**- Özur dilemek: 73b/2; ~ **tile**- Özur dilemek: 128b/1.
- ö. 128b/1
- ö.+ler 7b/7, 72b/2
- pādiṣāh** < Far. *pādiṣāh*. Padişah, hükümdar, sultan.
- p. 7a/7, 21b/17, 22b/10, 22b/11, 109a/9
- p.-ı 102a/9
- p.+ı 79b/16
- p.+ını 63b/7
- p.+lar 8a/10, 99a/12
- p.+ları 6a/17
- p.+larınıñ 15a/6
- p.+larnıñ 25b/8
- pādiṣāhāne** < Far. *pādiṣāhāna*. Padişaha yakışır şekilde.
- p. 39b/11, 40a/14, 77b/15, 82a/13, 83b/10, 86a/3, 89b/2
- pādiṣāhlık** < Far. *pādiṣāh* + T. *-lık*. Padişahlık: 90a/4; ~ **kıl**- Padişahlık yapmak: 22a/1.
- p. 22a/1
- p.+nı 90a/4, 90a/6
- pādiṣāhzāde** < Far. *pādiṣāhzāda*. Padişah çocuğu.
- p.+dür+miz 39a/8
- pāḥāne** < Far. *pāḥāna*. Basamak.
- p.+si 131b/9
- pāḥāneli** < Far. *pāḥāna* + T. *-li*. Basamaklı.
- p. 131b/7
- pāk** < Far. *pāk*. Temiz: 61b/10; ~ **kıl**- Temizlemek: 12a/12. ‘**ūr u** ~ → ‘**ūr**.
- p. 12a/12, 21b/1, 33b/15, 61b/10, 133b/6
- pākīze** < Far. *pākīza*. ~ **kıl**- Temizlemek.
- p. 5b/14
- palās** < Far. *palās*. Palas, aba ve çul gibi kaba yüнден dokunan şeyler.
- p. 24b/11, 24b/12
- p.+nı 24b/15
- pārça** < Far. *pārça*. Tane.
- p. 12a/1, 23a/10
- pāre** < Far. *pāra*. Parça: 21b/12; ~ ~ **bol**- Parça parça olmak: 66a/5; ~ ~ **kıl**- Parça parça etmek: 122b/12.
- p. 3a/16, 21b/12, 21b/16, 22b/7, 29b/8, 29b/8, 56b/12, 58b/16, 65b/10, 65b/11, 66a/5, 66a/5, 66a/11, 66a/12, 67a/11, 67a/11, 83a/9, 84b/7, 84b/7, 87a/5, 87a/5, 102b/4, 102b/4, 110b/1, 110b/1, 113a/8, 113a/8, 122b/12, 122b/12, 126b/5, 126b/5, 131a/12, 131a/12, 131b/12, 131b/12

- p.+ni 22b/8, 22b/9
p.+si 52a/14, 88a/16, 95b/7
pārs < Far. *pārs*. Fars.
p. 46b/7, 57a/5, 85a/11, 109a/8
pārsī < Far. *pārsī*. Farsça.
p.+ni 1b/12
pārsiçe < Far. *pārsī* + T. -çe. Farsça.
p. 1b/12
pāy < Far. *pāy*. Pay, hisse.
p.+uñız 15b/10
pāycāme < Far. *pāycāma*. Ayakkabı.
p. 92b/9
pāye < Far. *pāya*. Basamak: 46a/6; köşe: 36b/12.
p.+de 46a/6, 46a/7, 46a/8, 46a/13, 46a/14, 46a/14, 46b/3
p.+si 36b/12, 42a/4
p.+sini 36b/12, 36b/12, 42a/4
pāyelik < Far. *pāya* + T. -lik. Basamaklı.
p. 46a/5
payla- (?) Dayanmak, tahammül etmek.
p.-may+siz 32b/7
peder < Far. *padar*. Baba.
p.-i 36b/11, 51a/7, 52b/2, 71a/6, 86a/12, 87a/14
pehlivān < Far. *pahlavān*. Pehlivan, güçlü kimse.
p. 82b/10, 83a/17, 104b/17, 112b/10, 123a/13, 124a/10, 124b/4
p.-i 123b/16
p.+ımız+sin 115a/2
p.+lar 127a/2
p.+larga 114b/16
p.+larnı 124b/1
p.+nı 112b/13, 113a/14, 125a/1
peleng < Far. *palang*. Kaplan.
p.+ler 87b/16
pelīd < Far. *palīd*. Alçak.
p. 64a/8, 64b/4, 70a/1, 70a/7, 70a/17, 71a/10, 72b/6, 72b/9, 73a/4, 73a/10, 73b/2, 79b/12, 81b/5
p.+din 72b/16
p.+ge 76a/13, 131b/17
p.+ler 114b/11
p.+ni 71a/11
penāh < Far. *panāh*. Sığınak, barınak.
p. 132b/5
p.+ıda 114b/4
p.+ında 97a/11
pençşembe < Far. *pançşamba*. Perşembe.
p. 86a/1
pend < Far. *pand*. ~ **ü naşihat kıl-** Nasihat vermek.
p. 38b/3, 38b/11
p.+ler 64b/4, 65a/13
perde < Far. *parda*: Perde.
p. 15b/13, 39b/5, 39b/6, 39b/10
p.+ge 26b/8
perīşān < Far. *parīşān*. Perişan, üzgün: 14b/17; ~ **bol-** Perişan olmak: 30a/5; ~ **kıl-** Perişan etmek: 8b/5.
p. 8b/5, 14b/17, 15a/1, 30a/5, 32a/4, 35b/12, 53a/15, 55a/5, 58b/16, 64a/1, 79a/12, 133b/17

pervāz < Far. *parvāz*. ~ **ķıl**- Uçmak.

p. 134a/1

perverdigār < Far. *pervardgār*. Besleyen

Tanrı: 6a/6; ~-ı **‘ālem** Alemler

besleyen Tanrı: 18b/16; **bedergāh**-ı

~ → **bedergāh**.

p. 107a/14, 118b/6, 133a/13

p.-ı 18b/16

p.+dur 114b/9

p.+ga 108b/6

p.+ım 6a/6, 17a/6, 78b/16, 90b/10

perveriş < Far. *parvariş*. ~ **ķıl**-

Büyütmek, yetiştirmek.

p. 13b/10, 82b/16, 104b/16

peşīmān < Far. *pašīmān*. ~ **bol**- Pişman

olmak: 56a/7; ~ **u yebāb bol**-

Pişman olmak: 47a/8.

p. 47a/8, 56a/7

peşīn < Far. *pīšīn*. **namāz**-ı ~ → **namāz**.

p. 23a/17, 29b/17, 108a/11, 108b/10,

123b/11

p.+gaça 114a/9

peydā < Far. *paydā*. ~ **bol**- Ortaya

çıkma, meydana gelmek: 93a/8; ~

ķıl- Yaratmak, ortaya çıkarmak:

109a/9; **vehm** ~ **bol**- → **vehm**.

p. 7a/12, 9b/1, 11b/17, 17b/14, 23a/10,

76b/5, 76b/6, 88a/3, 93a/7, 93a/8,

93b/3, 101a/1, 105a/2, 108b/11,

108b/13, 109a/9, 109a/14, 109a/15,

110b/8, 111b/6, 113b/13, 115b/4,

116a/4, 116a/10, 118a/2, 125b/5,

131b/1

peygamber < Far. *paygambār*.

Peygamber: 7a/11; ~-i **hūdā**

Tanrı'nın peygamberi: 106b/2.

p. 7a/11, 11b/4, 17b/14, 18b/9, 19a/7,

20a/1, 23b/13, 29a/8, 58a/13,

82a/17, 92a/14, 93b/1, 93b/1, 93b/1,

100a/11, 101b/16, 106a/12, 106a/17,

106b/3, 107b/2, 112a/17, 122b/10,

124b/1, 124b/7

p.-i 35a/7, 106b/2

p.+din 130b/10

p.+ga 106b/7

p.+i 16b/12, 17a/16

p.+iniñ 6a/16

p.+ler 67b/12, 93b/10, 93b/17, 94b/3

p.+lgera 27a/3, 106a/15

p.+lerniñ 95b/11

p.+ni 4a/16, 18b/8, 52b/17, 53a/2,

82a/5

peygamberlik < Far. *paygambār* + T. -

lik: Peygamberlik.

p. 6a/16, 16b/14, 26a/9, 27a/8

peykān < Far. *paykān*. Okun ucundaki

sivri demir.

p.+ıga 121a/8

peymān < Far. *paymān*. Yemin, ant.

p. 69a/4

peyveste < Far. *payvasta*. Sürekli,

aralıksız, daima.

p. 33b/2, 71b/9

- pinhān** < Far. *pinhān*. ~ **bol-** Saklanmak.
p. 97b/16
- pīr** < Far. *pīr*. Yaşlı: 63a/17; pir, tecrübeli,
üstat kimse: 132b/5.
p. 63a/17, 93a/14, 108b/4
p.+lerdin 132b/5
p.+ni 133b/15
- pīş** < Far. *pīş*. Ön, ön taraf.
p. 127b/8
- pīşdestlik** < Far. *pīşdast* + T. *-lik*. ~ **kıl-**
Hızlı davranmak.
p. 90a/16
- pīşānī** < Far. *pīşānī*. Alın.
p.+side 7a/3, 7b/4
p.+siga 89a/10, 99b/13
p.+sige 8a/8
- pīşe** < Far. *pīşa*. **vāqı'a vü ~ kıl-** →
vāqı'a.
p. 33a/14
- pişvāz** < Far. *pişvāz*. ~ **çık-** Karşılama.
p. 58a/12, 116a/8
- pūşīde** < Far. *pūşīda*. ~ **bol-** Korunalım,
saklanalım.
p. 97a/7
- pūşūr-** Pişirmek: 18a/10; ↔ **büşūr-**.
p.-diler 35b/1
p.-makga 18a/10
p.-üp 15b/12
- rāfizi** < Ar. *rāfizi*. Özel isim.
r. 48a/3, 50a/8, 64a/8, 70a/8, 70a/10,
74a/15, 75a/8, 90a/11, 90a/16,
91a/9, 91b/13, 92a/4, 96a/17,
- 115a/15, 129b/17, 130a/15, 130a/17,
131a/10, 131a/15, 131b/11
- r.+ga 34a/14, 62a/3, 69b/8, 72b/10,
73a/4, 73a/13, 75a/9, 76a/9, 78b/10
r.+nı 77a/7
r.+nıñ 86a/17, 131a/12
- rāfiziẓāde** < Ar. *rāfizi* + Far. *zāda*.
Rafizioğlu.
r. 71b/1
- rağbet** < Ar. *rağbat*. ~ **kıl-** İstemek,
meyletmek: 133a/13; ~ **i kıl-**
Meyletmek: 63b/1.
r. 133a/13
r.+i 63b/1
- rāḥat** < Ar. *rāḥat*. Rahat, sıkıntısı ve
üzüntüsü olmayan.
r.+da 71b/11
- raḥīm** < Ar. *raḥīm*. ~ **kıl-** Merhamet
etmek: 021b/9; ~ **kıl-** Merhamet
etmek, acımak: 22b/5; ~ **şefkat kıl-**
Merhamet etmek: 068a/4.
r. 21b/9, 21b/10, 21b/11, 21b/16,
22b/5, 22b/6, 68a/4, 81a/1, 81a/5
r.+im (rahmim) 91a/14
r.+in (rahmin) 113b/3
r.+lerniñ 113b/5
- raḥīm** < Ar. *raḥīm*. Rahim, döl yatağı.
r.+ige 2a/9
- raḥmet** < Ar. *raḥmat*. Rahmet: 6a/2; ~
kıl- Merhamet etmek: 69b/16; ~
oku- Rahmet okumak, Tanrı'nın
bağışlaması için dua etmek:

- 134a/13; **naşīb** şāyeste ~ **ķıl-** → **naşīb**.
 r. 1b/17, 6a/2, 12a/10, 59b/13, 69b/16, 131a/1, 134a/13
- ra'iyet** < Ar. *ra'yyat*. Bir hükümdarın yönetimi altında olan halk, tebaa.
 r.+dür+miz 98b/14
 r.+i 98b/17
- ramażan** < Ar. *ramażan*. Özel isim.
 r. 48b/10, 65b/5
- rāmī** < Ar. *rāmī*. Ok veya mermi atan kimse, atıcı, okçu.
 r. 84b/14
- rāst** < Far. *rāst*. Doğru, gerçek: 96a/8; sağ (yön): 107a/2; ~ **bol-**: Bitmek, hazır olmak: 22a/7; yola çıkmak: 129a/9; ~ **ķıl-** Tamamlamak: 25b/8; nasip etmek: 97b/4; almak, fethetmek: 103b/14; hazırlamak: 111b/3; korumak: 125a/5; kuşanmak: 115a/8; ~ **ķil-** Baş etmek: 37a/14; gerçekleşmek: 66b/4; **muntazır** ~ **ķıl-** → **muntazır**; **şaf rāst ķıl-** → **şaf**.
 r. 22a/7, 25b/8, 37a/14, 39b/15, 40a/3, 40a/11, 41a/3, 49a/13, 51a/14, 51a/16, 51b/9, 54b/10, 58b/6, 61b/4, 61b/15, 64b/16, 66b/4, 70a/16, 71a/5, 74b/16, 78a/15, 81a/16, 82a/9, 83b/7, 90a/7, 96a/8, 97b/4, 98a/5, 98a/8, 103b/14, 107a/2, 107b/8, 108a/15, 111b/1, 111b/3, 112a/10, 113b/1, 115a/8, 125a/5, 126b/9, 129a/9, 130a/6, 130a/12
 r.+ga 123a/10
 r.+ge 117b/17
- rāstlġ** < Far. *rāst* + T. *-lġ*. ~ **ķıl-** Doğru davranmak.
 r. 37b/6
- rāvī** < Ar. *rāvī*. Rivayet eden, anlatan, nakleden.
 r. 34a/15, 62b/16, 63a/2, 99a/6, 99b/3, 100a/1, 100b/1, 101b/4, 101b/15, 102a/9, 103a/17, 103b/6, 106b/17, 107b/3, 111a/9, 111b/15, 113a/14, 114a/9, 116a/16, 117b/4, 117b/11, 118a/10, 118a/16, 119a/10, 121a/11, 123b/4, 124b/9
- ravża** < Ar. *ravża*. Özel isim.
 r.+da 43a/2
 r.+dın 43a/8, 43b/4
 r.+ge 43b/3
 r.+larıga 43a/7, 48b/9, 73b/16
 r.+larını 51a/17, 58a/14, 63a/7, 63a/10, 73b/6
 r.+nıñ 43b/6
- ravzatü'ş-şühedā** < Ar. *ravzatu'ş-şuhadā*. Özel isim.
 r. 132b/4
- rāzī** < Ar. *rāzī*. ~ **bol-** Razı olmak: 25b/3; ~ **ķıl-** Razı etmek: 45a/1.
 r. 25b/3, 34b/15, 45a/1, 49a/17, 50a/1, 58a/5, 69a/5, 78b/14
 r.+miz 51a/14

- r.+sı 105a/14
reyāḥ < Ar. *rayāḥ*. Özel isim.
 r.+nıñ 17b/4
reyāḥü'l-‘uzzā < Ar. *rayāḥu'l-‘uzzā*. Özel isim.
 r.+nıñ 17b/5
red < Ar. *radd*. ~ **bol-**: Reddedilmek: 31a/12; ~ **ķıl-**: Kabul etmemek: 47b/4; engel olmak, boşa çıkarmak: 64a/6.
 r. 31a/12, 47b/4, 64a/6, 79b/14, 89b/14, 121a/3, 121a/5
rek‘at < Ar. *rak‘at*. Rekat.
 r. 102a/1
renc < Far. *ranc*. ~ **bol-**: Zahmet olmak: 120b/4; ~ **ur-**: Sızlanmak, söylenmek: 90a/14; ~ **ü meşakķat yit-**: Eziyet çekmek: 107b/5.
 r. 90a/14, 107b/5, 120b/4
rencūr < Far. *rancūr*. Hastalık, rahatsızlık: 60b/6; ~ **bol-**: Hasta olmak: 37a/17; ağrımak: 58b/13.
 r. 37a/17, 37b/1, 58b/13, 58b/16, 60b/6, 129a/13
 r.+ları 66a/8
reng < Far. *rang*. Renk.
 r. 66a/15
 r.-i 22a/16
 r.+i 26a/13, 66b/10, 66b/12, 67a/1, 115b/17
 r.+im 66a/14
 r.+leri 59a/13
- r.+sem 133b/7
resm < Ar. *rasm*. Gelenek.
 r. 8a/4, 10a/5, 23a/13, 32a/6, 46b/5
resūl < Ar. *rasūl*. Resul, peygamber, genellikle Hz Muhammed için kullanılır: 9b/15; ~-i **ḥudā** Tanrı’nın peygamberi: 10a/1.
 r. 9b/15, 10b/8, 14b/2, 14b/9, 16a/3, 16a/5, 19a/2, 19a/12, 21a/15, 26b/13, 26b/15, 26b/17, 27a/3, 29a/12, 29b/8, 30a/7, 31b/4, 31b/6, 31b/10, 31b/17, 32a/12, 32a/14, 33a/6, 34a/16, 34b/6, 34b/9, 38b/15, 40b/13, 47a/16, 47b/11, 55b/11, 56b/11, 59b/4, 63a/6, 67b/6, 71b/11, 73b/6, 73b/16, 73b/17, 78b/1, 78b/12, 112b/3, 113b/5, 134a/6
 r.-i 6b/1, 9b/9, 10a/1, 10a/8, 10b/6, 10b/10, 10b/13, 11b/11, 11b/14, 11b/16, 12a/2, 12a/15, 12b/5, 12b/9, 19a/13, 19a/16, 27a/4, 29a/5, 29a/6, 29b/1, 29b/10, 29b/11, 29b/14, 29b/15, 30a/10, 30b/6, 30b/7, 31a/15, 31a/16, 32a/6, 32a/16, 32b/12, 32b/8, 33a/1, 33a/8, 33a/12, 33a/15, 33b/1, 33b/4, 33b/6, 33b/8, 34a/9, 34b/1, 34b/3, 34b/16, 34b/17, 35a/2, 35a/5, 35a/9, 36b/4, 37a/11, 39b/13, 41b/7, 41b/14, 43b/8, 45b/8, 46b/15, 47a/17, 48b/9, 48b/14, 49a/11, 50b/6, 51a/2, 51a/17, 51b/8, 52a/11, 54a/16, 55b/11, 55b/13,

59b/1, 60b/11, 62b/15, 63a/9,
63a/16, 64a/16, 65a/16, 67b/8,
69b/14, 72b/9, 74a/3, 82b/14,
93b/14, 94a/1

r.-i+ekrem.ga 126a/5

r.-i+ekrem.ni 105b/7

r.+din 54b/2

r.+ga 86b/6

r.+idür 27b/14

r.+nı 46b/4, 48a/7, 84a/12

resūlu'llāh < Ar. *rasūlu'llāh*. Allah'ın
elçisi, genellikle Hz. Muhammed
için kullanılır: 7a/11.

r. 14b/10, 18b/15, 26b/9, 26b/10,
29a/10, 29a/14, 29b/13, 29b/15,
30a/1, 30a/3, 30b/16, 31b/1, 33b/7,
37b/1, 43b/16, 46a/6, 46a/13,
46b/10, 47a/9, 47b/5, 52b/4, 53b/7,
53b/12, 54a/10, 54a/13, 54a/14,
66b/5, 66b/6, 66b/14, 66b/15, 74a/7,
74a/8, 87b/1, 91b/3, 93b/13, 93b/16

r.+da 15b/16

r.+ga 44b/1, 53a/14

r.+nı 11a/16, 11b/7, 12a/12, 29a/3,
30a/12, 31a/17, 36a/8, 36a/17,
43a/7, 44a/6, 45a/11, 46a/5, 46b/1,
46b/8, 47a/11, 47b/4, 53a/1, 53a/15,
53b/2, 60a/11, 74a/11, 87b/1, 87b/3,
92b/1, 130b/8, 130b/9, 132b/9

r.+nıñ 36a/2, 36a/15, 45b/1, 46a/9,
46a/16, 46b/9

revā < Far. *ravā*. Uygun: 28b/13; ~ **bol-**
Gerçekleşmek, olmak: 68a/7; ~ **kör-**
Uygun görmek: 71a/8; ~ **körgüz-**
Uygun gördürmek: 128b/8.

r. 28b/13, 36b/9, 43a/1, 50b/15, 57b/12,
68a/7, 71a/8, 76a/17, 77b/9, 78b/1,
84b/15, 128b/8

revāk < Ar. *ravāk*. Revak, üstü örtülü,
önü açık yer.

r. 55a/17

r.+da 55a/17

r.+nı 55b/3

revān < Far. *ravān*. Hemen, derhal:
28b/17; ~ **bol-** Akmak: 3b/17;
gitmek: 11b/1; ~ **köç-** Yola çıkmak:
20a/16; **ķalem** ~ **ķıl-** → **ķalem**;
yolġa ~ **bol-** → **yol**.

r. 3b/17, 11b/1, 17a/10, 20a/16, 21a/1,
21a/4, 21b/3, 28b/17, 48a/2, 57a/14,
58a/11, 58b/2, 64b/17, 65a/4, 76b/4,
92b/8, 97b/12, 103a/9, 111b/14,
133a/11, 134a/2, 28a/5

revāne < Far. *ravāna*. ~ **bol-** Yola
çıkma, gitmek: 103a/17; ~ **ķıl-**
Göndermek: 103a/2

r. 103a/2, 103a/17, 103b/6, 119b/5

revende < Far. *ravanda*. Giden, yürüyen.

r.-i 107b/12

re'y < Ar. *ra'y*. ~-i **kār kör-** Faydalı
görmek.

r.-i 14a/9

riḍvān < Ar. *riḍvān*. Özel isim.

- r. 66b/13, 66b/14, 66b/15
 r.+dın 66b/13
rızā < Ar. *rizā*. Rıza, istek: 24a/10; ~ **kıl-**
 Razı etmek: 25a/1.
 r. 25a/1
 r.+ñız 25b/2
 r.+sı 24a/10, 68a/17, 105b/6
rikāb < Ar. *rikāb*. Üzengi.
 r.+larıga 120b/2
 r.+larını 41b/8, 75b/3, 82a/3
risālet < Ar. *risālat*. Peygamberlik: 26b/7;
 ~ **tigür-** Dine davet etmek: 27a/6;
bārgāh-ı ~ → **bārgāh**.
 r. 26b/7, 27a/6
 r.+niñ 1b/4
rivāyet < Ar. *rivāyat*. Rivayet: 66a/12; ~
kıl- Rivayet etmek: 2a/2.
 r. 1b/3, 2a/2, 6a/2, 7a/7, 9b/8, 14b/10,
 16b/7, 17b/1, 26a/10, 27b/1, 30a/7,
 30b/3, 31b/4, 34a/15, 35a/4, 37a/15,
 37b/10, 43b/10, 45b/9, 50a/4, 54a/9,
 58a/14, 62b/16, 63a/2, 68b/16,
 96b/8, 99a/4, 100a/2, 100b/1,
 102a/9, 111a/9, 111b/15, 118a/16,
 131a/7, 131a/14
 r.+de 6a/14, 66a/12
 r.+ge 38b/15
rūberū < Far. *rūbarū*. Yüz yüze: 118b/1;
 ~ **bol-** Yüz yüze gelmek: 82a/11; ~
kıl- Karşısına almak, nişan almak:
 113a/5.
 r. 82a/11, 86b/17, 89b/13, 90a/8,
 104a/10, 104b/3, 104b/10, 106a/3,
 113a/5, 114b/17, 115a/9, 116b/11,
 117a/10, 117b/3, 118b/1, 126a/9
rūh < Ar. *rūh*. Ruh.
 r.+ı 96a/2
 r.+ım 13a/16
ruḥṣat < Ar. *ruḥṣat*. İzin, müsaade:
 34b/12; ~ **al-** İzin almak, müsaade
 almak: 22b/17; ~ **bir-** İzin vermek:
 77a/16.
 r. 22b/17, 34b/12, 35a/1, 77a/16
rūm < Ar. *rūm*. Özel isim.
 r. 54a/8, 62a/15
 r.+ga 38a/2, 102b/11
rustāyī < Far. *rustāyī*. Köy.
 r.+dın 19a/16
rūṣen < Far. *rūṣan*. Aydınlik, ıřık:
 108b/12, 88a/17; **münevver ü** ~
bol- → **münevver**.
 r. 16b/9, 108b/12
 r.+i 88a/17, 95b/7
 r.+imga 86b/3
rūṣenālik < Far. *rūṣanā* + T. *-lık*.
 Aydınlik.
 r.+ıdın (ruṣenalığıdın) 95a/9
rūṣenlik < Far. *rūṣan* + T. *-lık*. Aydınlik,
 parlaklık; ↔ **rūṣenlik**.
 r.+ı (ruṣenlığı) 66b/11
rūṣenlik < Far. *rūṣan* + T. *-lik*. Aydınlik:
 95a/8; ~ **bol-** Aydınlanmak: 93b/4;
 ↔ **rūṣenlik**.

- r. 93b/4, 95a/8, 95a/9
rüşenrağ < Far. *rūšan* + T. *-rağ*. Daha parlak.
 r. 3b/1
rūy < Far. *rūy*. Yüz, çehre.
 r. 22a/16, 40a/7
rūz < Far. *rūz*. ~-ı **maḥşer** Kıyamet günü.
 r. 60b/3
 r.-ı 85b/4, 132b/2
rūze < Far. *rūza*. Oruç: 65b/6; ~ **tut**- Oruç tutmak: 131a/4.
 r. 131a/4, 133a/6
 r.+ga 65b/6
 r.+niñ 130a/1
rūzī < Far. *rūzī*. ~ **kıl**- Nasip etmek.
 r. 67b/5
rüstem < Far. *rustam*. Özel isim.
 r. 114a/3, 123b/5
 r.-i+zal 83b/12
rüstem-i zāl < Far. *rustam-i zāl*. Özel isim.
 r. 83b/12
rüsvālik < Far. *rusvā* + T. *-lik*. Rüsvalık, rezillik.
 r.+din 97a/10
sa'adet < Ar. *sa'adat*. Saadet, mutluluk: 58b/8; ~ **orunı** Saadet yuvası: 62b/6.
 s. 62b/6, 90b/11
 s.+din 58b/8
sā'at < Ar. *sā'at*. Zaman, vakit, saat: 17a/17; **bir** ~ → **sā'at**.
 s. 17a/17, 19b/10, 21a/9, 21b/2, 21b/13, 26a/17, 31b/16, 36b/13, 43a/10, 45a/3, 62a/4, 62b/15, 75a/16, 75b/1, 80a/6, 81a/15, 86b/14, 88a/3, 100b/10, 118a/16, 118b/13, 129b/10
 s.+de 53b/1
 s.+din 31b/17, 76b/4, 93a/10, 93a/17, 93b/6, 95a/15, 95b/12
 s.+niñ 33a/11
sā'at-be-sā'at < Ar. *sā'at ba sā'at*. Her saat, saatten saate.
 s. 26a/16
şa'lebe < Ar. *şa'laba*. Özel isim.
 s. 46b/13, 46b/17, 47a/6, 47a/9
 s.-i 46b/7
 s.+ge 46b/12
 s.+ni 46b/16
sābıkīn < Ar. *sābıkīn*: Önde gelenler.
 s. 41a/11
şabr < Ar. *şabr*. Sabır: 81a/12; ~ **bir**- Sabır vermek: 81a/12; ~ **kıl**- Sabretmek: 2a/15; ~ **u taḥammül kıl**- Sabretmek: 52b/10; ~ **u tākatı kalma**- Tahammülü kalmamak: 3a/1.
 s. 2a/15, 2a/16, 3a/1, 19a/14, 19b/2, 52a/10, 52b/10, 67b/10, 68a/17, 80b/10, 80b/10, 81a/12, 81a/14, 88b/3, 88b/11, 100b/10
 s.+ı 38a/15
saç Saç, baş derisini kaplayan kıllar.
 s. 26b/5

saç- Saçmak, dağıtmak: 41a/16; fırlamak:
87a/8; **başlarığa tofrağ saç-** → **baş.**

s.-a 87a/8

s.-ar 41a/16

s.-ıñlar 25b/14

s.-ıp 42a/3, 45b/4, 115b/8

s.-sunlar 25a/9

s.-tı 88a/8

s.-tılar 25a/15, 25b/16, 41a/12

saçık Saçı, düğünlerde baştan aşağı
saçılan çiçek, şeker, para veya
armağan gibi şeyler.

s.+larını 25b/13

s.+larını 25b/15

saçıl- Saçılmak.

s.-ıpdur 56b/9

saçra- Sıçramak, fırlamak.

s.-p 90a/17

sa'd ibn esved < Ar. *sa'd ibn asvad*. Özel
isim.

s. 40b/3

sa'd vaḳḳās < Ar. *sa'd vaḳḳās*. Özel isim.

s. 39a/12

s.+ga 39a/11

şadā < Ar. *sadā*. Ses; **şadāy**

s. 133b/4

şadaḳa < Ar. *şadaḳa*. Sadaka, karşılık
beklemeden Allah rızası için verilen
para veya mal.

s.+ga 132b/17

şadāy < Ar. *sadāy*. Ses; ↔ **şadā**.

s. 133b/3, 133b/5

şādık < Ar. *şādik*. Sadık.

s. 32b/16

şadır < Ar. *şādir*. ~ **bol** Meydana gelmek,
gerçekleşmek.

s. 54b/17

şadr < Ar. *şadr*. Bir şeyin baş tarafı.

s.-ı 61a/13

şaf < Ar. *şaff*. Saf, grup, topluluk, taraf:

117a/1; ~ ~ **bol-** Sıra sıra olmak:

52b/15; ~ ~ **tur-** Sıraya girmek,

sıraya geçmek: 7a/15; ~ **rāst kıl-** Saf

tutmak: 82a/9; ~ **tart-** Saf tutmak:

104a/9; ~ **tut-** Saf tutmak,

sıralanmak: 098a/14; ~ **yasa-** Saf

tutmak: 85a/1.

s. 7a/15, 7a/15, 52b/15, 52b/15, 82a/9,

83b/7, 85a/1, 85a/1, 85b/10, 85b/10,

98a/14, 104a/9, 110a/9, 116b/17,

127a/4

s.+larını 81a/16, 117a/1, 124b/10

şāf < Ar. *şāf*. Saf, temiz, katıksız.

s. 31a/5

şafā < Ar. *şafā*. Özel isim.

s. 3b/4

şāğdağ Sadak, okluk; ↔ **şāğdağ**.

s.+dın 113a/3

şāğdağ Sadak, okluk; ↔ **şāğdağ**.

s.+nı 98a/10

sağın- Özlemek.

s.-mas 74a/6

sağın Sütü sağılır koyun.

s.+ ga 11b/6

saġu Arpa ve buğday ölçeği, süt kovası.

s. 11b/7

şaḥābe < Ar. *ṣaḥāba*. Sahabe, Hz.

Muhammed'i görmüş ve onun
sohbetinde bulunmuş olan
müslümanlar: 40a/2; ~-i **kibār**
Büyük Sahabeler: 43b/16.

s. 30a/8, 34b/8, 40a/2, 41b/17, 43b/16,
44a/5, 46b/7, 46b/17, 52a/1, 63a/3,
70a/4, 81a/6, 101b/15, 118a/12,
118a/14, 128a/10

s.-i 43b/15, 101b/4

s.+din 38b/8, 81a/3

s.+ler 34a/4, 34a/11, 36a/5, 36a/14,
37a/5, 37a/11, 37a/17, 39b/9, 40b/5,
41b/1, 41b/3, 41b/11, 42b/11,
43b/13, 45a/4, 45b/5, 45b/6, 46a/4,
46a/11, 47a/2, 50a/17, 50b/4, 52a/4,
53b/16, 54a/3, 54a/10, 54a/12,
54a/14, 54b/1, 58a/15, 70a/2

s.+lerdin 61a/1, 124b/5

s.+larga 51b/16

s.+lerge 46b/4

s.+leridin 63a/16, 100a/12

s.+lerni 50b/3

s.+lerniñ 46a/17, 50a/15

s.+ni 46b/16

s.+niñ 30a/9

saḥāvet < Ar. *saḥāvat*. Cömertlik.

s. 59b/14

ṣāhib < Ar. *ṣāhib*. ~-i **ḥānedān** Hanedan
büyüğü.

s.-i 97b/17

ṣāhibcemāl < Ar. *ṣāhibcamāl*. Güzel
yüzlü, güzel.

s. 4a/11, 14b/11, 38a/8, 60b/16, 63a/4,
86b/2

ṣāhibiḥtiyār < Ar. *ṣāhibiḥtiyār*. Yaşlı.

s. 16a/2

saḥīl < Ar. *saḥī* + T. *-lık*. ~-ğa **kol aç-**
Cömert davranmak.

s.+ga 99a/2

ṣaḥrā < Ar. *ṣaḥrā*. Özel isim.

s.+dın 109b/4

s.+ga 51b/12

saḥt < Far. *saḥt*. Güçlü.

s. 76b/15

s.-ı 82b/9

sa'īd ibn ḥayr < Ar. *sa'īd ibn ḥayr*. Özel
isim.

s. 27a/17

sā'il < Ar. *sā'il*. Dilenci.

s. 31a/14

saḳal sakal.

s. 61b/4

s.+ıñızni 5b/9

s.+larını 5b/13

sāḳī < Ar. *sāḳī*. Saki, su dağıtan kimse.

s.-i 112b/1

sākin < Ar. *sākin*. Sükûnet, sakin: 38a/17;

~ **bol-** Yerleşmek, ikamet etmek:
57a/1.

s. 38a/17, 57a/1, 75b/15

sağla- Saklamak: 49b/10; korumak:
118a/4; bakmak, büyütmek: 13a/16;
tertīb ~ → **tertīb**; **vaqtını** ~ →
vaqt

s. 118a/4

s.-dılar 47b/3, 49b/10

s.-gıl 94b/17

s.-ñ 33a/8

s.-ñızlar 13a/16

s.-ñlar 33a/4, 49a/1, 124a/7

s.-p 10b/8, 18a/7, 60a/15, 95a/5

s.-r 85b/1, 93a/5

s.-rga 94b/16

s.-sa 114a/13

s.-sam 46a/15

s.-sañ 3a/6

s.-sun 114b/4

s.-yın 8b/2

sağlağuçı Koruyan.

s.+nı 94b/5

sal- (Takı, mücevher) takmak: 045a/12;
vermek: 10b/9; katmak, içine
dökmek: 062b/9; açmak: 131a/10;
koymak: 12a/13; (suya) sokmak,
batırmak: 32a/8; atmak: 87b/14;
dağılmak: 123a/5; bırakmak: 3b/4;
sokmak: 30b/6; salmak: 086a/4;
götürmek: 98a/11; (Bir şeyin içine)
tutmak, geçirmek: 100a/6;
resmetmek, çizmek: 127b/11; (yere)
indirmek: 11b/7; (kaderi, geleceği)
yazmak: 078b/7; **ağzığa** ~ → **ağız**;

bıçak ~ → **bıçak**; **cenāzege** ~ →
cenāze; **dāğ** ~ → **dāğ**; **firākını**
köñüllerige ~ → **firāk**; **ğul sal-** →
ğul; **ḥacāletge** ~ → **ḥacālet**; **iginin**
~ → **igin**; **kılıç sal-** → **kılıç**; **kol** ~
→ **kol**; **kulağ** ~ → **kulağ** ; **teşvışga**
~ → **teşvış**; **tūde-i firāk üstün sal-**
→ **tūde**.

s.-alı 45a/12

s.-ayın 2b/5

s.-dı 2b/14, 2b/15, 10b/9, 11b/7,
42b/10, 62b/9, 92b/10, 99b/13,
113b/11, 131a/10

s.-dılar 12a/13, 12b/4, 32a/8, 36b/10,
45b/2, 49b/6, 57a/10, 87b/14,
90b/13, 122b/15, 123a/5

s.-dım 28b/17

s.-dın 28b/16

s.-gay 34b/7

s.-gıl 87b/11

s.-ıp 3b/4, 16a/13, 18b/3, 30b/6, 33a/7,
35b/15, 40b/14, 43a/6, 43b/3, 86a/4,
89a/9, 95a/4, 97b/11, 98a/11,
100a/6, 127b/11, 130b/17

s.-mas+min 28a/3

s.-maslar 133a/9

s.-sa 78b/7

s.-sam 59b/8

s.-sun 2b/11

sālār < Far. *sālār*. Komutan.

s. 101a/2

saldur- Saldırmak.

- s.-up 12b/5
- şālih** < Ar. *şālih*. Özel isim.
- s. 89a/5, 89a/8
- s.+ni 89a/11
- saluğ** Kendisiyle taş atılan sapan.
- s.+ga 89a/9
- şamşām** < Ar. (?) *şamşām*. Özel isim.
- s. 120a/7
- san** Sayı.
- s.+ı 25a/17, 114a/11
- s.+ını 93b/5
- sañç**- Saplamak, sokmak, batmak.
- s. 56a/11
- s.-tı 60b/1
- şandūk** < Ar. *şandūk*. Sandık.
- s. 94b/4, 95a/11, 95a/12, 95a/13, 95a/14, 95b/14
- s.+dın 95b/5
- s.+ga 93a/8, 95a/4
- s.+nı 95a/5, 95a/6
- saña** Sana.
- s. 5a/4, 5b/15, 6a/2, 7b/8, 9a/10, 10b/3, 12b/14, 13b/15, 27b/4, 55b/7, 59b/12, 62a/11, 62a/12, 63b/17, 64a/9, 68a/1, 69b/4, 69b/6, 77b/4, 77b/7, 90b/12, 91a/13, 91b/4, 113b/7, 121b/17
- sar**- Sarmak.
- s.-dı 12a/13
- sarāy** < Far. *sarāy*. Saray.
- s.+ını 48b/17, 49b/1, 49b/17
- s.+larıda 50a/3
- s.+larıga 42a/9, 61a/9, 61a/11
- s.+larınıñ 49a/3
- sāre** < Ar. *sāra*. Özel isim.
- s. 2a/3, 2a/4, 2a/10, 2a/15, 2b/3, 2b/8, 2b/11, 3a/5
- s.+ga 2a/6, 2a/9, 2a/15, 2b/6
- s.+niñ 2b/2, 3a/1
- şarf** < Ar. *şarf*. ~ **kıl**- Harcamak, sarf etmek.
- s. 22a/7
- sargār**- Sararmak.
- s.-dı 22a/16, 26a/12
- s.-ıp 12a/14
- sarı** –e doğru: 10b/14; taraf: 75b/1;
- barğan** ~ → **bar**.
- s. 10b/14, 11b/1, 12a/15, 66a/9
- s.+dın 18a/9, 75b/1, 76b/5, 109a/13
- s.+ga 105b/17, 106b/17, 107a/1, 107a/12, 111b/2, 111b/4, 113a/13, 119b/5, 121a/2, 127a/4
- sarığ** Sarı.
- s. 133b/7
- sat**- Satmak.
- s.-galı 98a/10
- s.-gıl 105b/5
- s.-ıp 98a/11
- s.-ıpdurlar 122a/15
- s.-mañlar 51b/15
- satık** Satış.
- s. 23a/14
- sāye** < Far. *sāya*. Gölge: 123b/14; ~ **kıl**- Gölge etmek: 23a/10.

- s. 17b/10, 18a/6, 18b/9, 18b/12, 23a/10
s.+side 123b/14
- sebağ** < Ar. *sabağ*. Cüz: 28a/2; ~ **bir-**
Ders vermek: 133a/4.
s. 28b/1, 133a/4, 28a/2
s.+ın 28b/2, 28b/7, 28b/9, 29a/1
- sebeb** < Ar. *sabab*. Sebep, bir şeyin
olmasına yol açan şey.
s. 3b/8, 111b/8, 119a/9, 119a/16,
132b/10
s.-i 1b/10, 102a/8
s.+din 3b/12, 5b/4, 8a/2, 9b/7, 44a/10,
48b/15, 50b/5, 51b/17, 70b/4, 76b/9,
105a/15, 111b/9, 120b/4, 125a/9,
133a/10
s.+idin 70b/3, 99a/3, 101b/8, 107b/3,
134a/5
- şedef** < Ar. *şadaf*. Sedef.
s.+ler 86b/3
- sefer** < Ar. *safer*.
s.-i 35b/8
- seg** < Far. *sag*. Köpek.
s. 50a/8, 70b/5, 71b/15, 73a/3, 91b/13,
91b/17, 100a/3, 100a/10, 106b/10,
107b/6, 114b/15, 115a/7, 119b/17,
121a/16, 122b/3, 123b/12, 125a/1,
128a/7
s.-i 82b/14, 99a/10, 99a/10, 100a/2,
101b/13, 104b/3, 106a/16, 112b/5,
112b/7, 113b/4, 116b/1, 117a/7,
117a/9, 117b/13, 120b/5, 120b/14,
120b/14, 121a/4, 121b/16
- s.+i 71a/14, 74b/16
s.+iga 115a/1, 121a/14
s.+ini 100a/4, 104a/2, 121a/10,
121a/11, 122a/4, 122a/10, 122a/13,
122a/14, 122b/1, 128a/6
- segī** < Far. *sagī*. Köpeklik.
s. 34a/13, 48a/3, 62a/3, 64a/14, 70a/10,
71a/2, 74a/15, 75a/1, 75a/7, 75a/9,
76a/16, 76b/17, 77a/7, 78b/10,
80b/3, 86a/16, 90a/10, 90a/15,
91a/9, 91b/8, 96a/17, 131a/7
- seher** < Ar. *saḥar*. Sabahın güneş
doğmadan önceki vakti, seher.
s.+de 42b/9
- sekiz** Sekiz (sayı).
s. 14b/11, 47b/1, 57b/14, 80a/7,
80b/12, 89b/5, 110b/7, 116b/2,
124a/10
- sekizinci** Sekizinci (sıra sayı sıfatı)
s. 85a/1
- seksen** Seksen (sayı).
s. 82a/6, 124b/6
- selām** < Ar. *salām*. Selam: 32a/2; ~ **ayt-**
Selam söylemek: 5a/4; ~ **bir-** Selam
vermek: 51a/11; ~ **di-** Selam
söylemek: 5b/15; ~ **kıl-** Selam
vermek: 5a/15.
s. 5a/4, 5a/15, 5b/15, 24a/12, 28b/3,
32a/2, 32a/2, 51a/11, 51a/11,
63a/15, 68a/13, 68a/15, 72b/4,
75b/16, 76b/10, 95b/14, 120a/13,
120a/14

- s.+ımnı 18a/1
s.+ıñızın 85b/13
s.+nı 64b/2
- selāmet** < Ar. *salāmat*. Selamet: 9a/7; ~
bol- Selamet içinde olmak: 80a/14;
~ **kal-** Selamete çıkmak: 104a/3.
s. 9a/7, 15b/7, 16b/1, 23b/17, 24b/10,
39a/15, 39b/1, 39b/2, 39b/3, 80a/14,
104a/3
- semendū** [‘] **el-cürhümī** < Ar. *samandū* [‘] (?)
al-curhumī. Özel isim.
s. 4b/7
- semir-** Şişmanlamak, semirmek.
s.-di 21a/1
- senā** < Ar. *sanā*. ~ **ayt-** Övmek: 124a/13;
medh ü ~ **ayt-** → **medh**.
s. 124a/13, 126a/5
- sengār** < Far. *zangār*. ~ **yüzi kara bol-**
Kara yüzü daha da kara olmak.
s. 92b/13, 94b/1, 94b/7
- sengsār** < Far. *sengsār*. Taşlayarak
öldürme, recm etme.
s. 55a/1, 81b/9
- seniyy** < Ar. *saniyy*. Yüksek.
s.+de 18b/17
- ser** < Far. *sar*. Baş, kafa.
s.+ini 101b/3
- ser-pāy** < Far. *sarpāy*. Baştan ayağa.
s. 16a/10
- serd** < Far. *sard*. **ah-ı** ~ **ur-** → **ah**.
s. 17a/9
- serdār** < Far. *sardār*. Başkomutan:
101a/11; bir topluluğun en ileri
geleni: 15a/7.
s. 101a/11, 107b/1
s.+ı 125a/7
s.+larıdın 15a/7, 15a/10
- serefrāz** < Far. *sarafrāz*. Seçkin, mümtaz:
84a/12; ~ **kıl-** Onurlandırmak,
yüceltmek: 15a/14.
s. 15a/14
s.-ı 84a/12
- serencām** < Far. *sar* + Ar. *ancām*. ~ **kıl-**
Bilgi vermek, anlatmak.
s. 47b/10
- serhōş** < Far. *sarhōş*. ~ **bol-** Sarhoş
olmak.
s. 25a/7, 25a/11
- serv** < Far. *sarv*. **kad-i** ~ → **kad**.
s. 40b/15
- server** < Far. *sarvar*. Önder.
s.+i 1b/4, 1b/8, 84a/12, 86b/12
- sevāb** < Ar. *savāb*. Sevap, doğru ve
hayırlı bir davranış karşısında Tanrı
tarafından verileceğine inanılan
ödül.
s. 82b/4, 105b/13, 132b/15
s.+ga 134a/5
- sevdā** < Ar. *savdā*. Alışveriş: 16a/15;
satış: 19b/1; ~ **kıl-** Alışveriş
yapmak: 19a/11.
s. 16a/15, 19a/11, 19a/13, 19a/14,
19a/17, 21a/2, 23a/13

- s.+sı 19b/1
s.+sıdın 19a/17
sevdāger < Ar. *savdā* + Far. *-gar*. Tüccar.
s. 104b/1
s.+ga 61a/17
s.+i 96b/8
sevdāgerlik < Ar. *savdā* + Far. *-gar* + T. *-lik*. Tüccarlık.
s.+ni 105a/15
sevdākār < Ar. *savdā* + Far. *-kār*. Tüccar.
s. 101a/9
sevin- Sevinmek.
s.-di 97b/15
s.-diler 53a/16
sevinç Sevinç: 63b/12; müjde 063b/12; ~
ige yiber- Sevincine erişmek: 16b/2;
~ **kııl-** Sevinmek, : 96a/14; ↔
sevünç.
s.+i 41b/15
s.+ige 16b/2
s.+iler 45b/5
s.+in 63b/12
s.+ler 96a/14
sevinçlük. ~ **bol-** Sevinçli olmak.
s. 7b/12
sevünç sevinç; ↔ **sevinç.**
s.+i 9b/5
seyyid < Ar. *sayyid*. Önder.
s.-i 15a/16
seyyidü'l-mürselin < Ar. *sayyidu'l-mursalin*. Özel isim.
s. 98a/16
sezāvār < Far. *sazāvār*. Layık olan, hak eden.
s. 85a/13
sezāy < Far. *sazāy*. Yaraşır, layık, uygun.
s. 99b/14
sıbaqlıg Sıvalı.
s. 127b/9
şidk < Ar. *şidk*. Doğruluk, gerçeklik: 91b/3; ~ **u cān** Canıgönülden, içtenlikle: 124a/11; ~ **u ihlāş:** Canıgönülden 58a/15.
s. 58a/15, 91b/3, 124a/11
şifat < Ar. *şifat*. Sıfat, bir kimse veya şeyin sahip olduğu özellik: 132b/8; Yüz, surat: 63a/4.
s. 134a/10
s.+ı 63a/4, 134a/16
s.+larını 132b/8
s.+larını 134a/11
s.+nı 134a/12
şifatlik < Ar. *şifat* + T. *-lik*. Sıfatlı, nitelikli.
s. 5a/4, 131b/10, 134a/15
sıgın- Sığınmak.
s.-gaylar 132b/14
şihhat < Ar. *şihhat*. Sıhhat, sağlık: 23b/16; ~ **bol-** İyileşmek, sağlıklı olmak: 7a/4.
s. 7a/4, 23b/16, 60b/12, 62b/15
sıka- Dayanılır, çekilir.
s.-yur 130a/10
sıla- Dokunmak, okşamak.

- s.-dı 46b/13
sin- Kırmak.
s.-dı 66a/6
sındur- Kırmak, parçalamak.
s.-alı 29a/12
s.-dı 110b/6
s.-dılar 29b/17, 87a/2
s.-gıl 29b/14
sındurğuç. Kırın.
s. 109a/10
sır < Ar. *sirr*. Sır.
s. 11a/4, 18b/13, 35b/6
s.+ı (sırrı) 1b/4, 13a/17
sik- Erkek cinsel ilişkide bulunmak.
s.-sün 70b/7
sikin < Ar. *sākin*. Sessiz, usul; ↔ **sākin**.
s. 59a/14, 59b/2, 65a/13
silāḥ < Ar. *silāḥ*. Silah.
s. 98a/5, 113b/1, 115a/8
s.+larını 111b/3, 112a/10
siltele- **kol** ~ → **kol**.
s.-ñ 53b/13
simiz Semiz.
s. 20b/13
simür- Şişmanlamak, semirmek.
s.-di 10b/15
s.-ipdür 11a/4
s.-üp 21a/4
sin Sen.
s. 4b/3, 5a/10, 5b/3, 6a/1, 6a/6, 8a/13,
9a/3, 9a/7, 13b/8, 13b/9, 13b/11,
19a/3, 22a/15, 27b/2, 27b/7, 54b/14,
62a/11, 69a/5, 69a/13, 69a/13,
70a/14, 72a/5, 79a/4, 82b/8, 83a/5,
83a/10, 83b/14, 84a/17, 86a/9,
86a/9, 86a/10, 91a/13, 93a/2,
95b/15, 98a/3, 99a/12, 101a/6,
101b/11, 109b/14, 112b/7, 115a/1,
115a/3, 115a/3, 115a/11, 115a/14,
115b/2, 117a/6, 119b/14, 120b/7,
120b/8, 120b/10, 120b/17, 121a/4,
122a/5, 127a/4, 129b/14, 130a/6,
28a/15
s.-mü+sin 100a/9
s.+de 8a/11, 11a/13, 22a/13, 101a/16
s.+degi 8b/6
s.+din 2a/7, 8b/9, 14a/4, 20a/9, 23b/7,
29a/7, 57b/6, 73a/5, 133b/5
s.+dür 128a/15
s.+i 14a/3, 27b/3, 31a/11, 67b/5, 73a/7,
91b/4, 101a/7, 120a/16, 128a/17
s.+iñ 12b/14, 13b/7, 13b/15, 16b/13,
19b/13, 34b/5, 52a/6, 60a/1, 61b/7,
61b/12, 67b/13, 68a/4, 68a/7, 70a/4,
72a/5, 83a/11, 99b/10, 100b/8,
101b/13, 112b/12, 130a/8, 28a/17
sinç < Far. *sinç*. Zil.
s. 52b/15
sīne < Far. *sīna*. Göğüs.
s.+siga 127b/12
siñli Kız kardeş.
s.+si 42a/14, 108a/8, 109a/7, 28a/12
s.+siga 64a/8
s.+sini 64b/1

sipāh < Far. *sipāh*. Asker.

s. 107a/12

s.+ga 99a/3

sipāhsālār < Far. *sipāhsālār*.

Başkomutan.

s. 107b/1, 124a/4, 125a/3

s.-ı 107a/13

s.+ga 111a/12

s.+ı 116b/6

sipāriş < Far. *sipāriş*. ~ **ķıl-** Havale

etmek: 59b/8; emanet etmek:
68b/12.

s. 6a/5, 17a/7, 59b/8, 68b/12, 90b/12

siper < Far. *sipar*. Kalkan.

s.+idin 125b/11

sīrāb < Far. *sīrāb*. ~ **ķıl-** Doyuncak

içirmek.

s. 68b/1

siz Siz.

s. 6b/6, 10a/10, 15b/9, 19a/6, 19a/7,
24b/3, 26b/16, 29b/5, 32b/11, 33a/7,
34b/15, 35b/4, 37b/2, 38b/7, 38b/16,
43a/17, 44b/10, 44b/13, 44b/14,
45a/5, 45a/9, 45a/10, 45a/17,
45b/16, 47b/4, 47b/5, 57b/11, 63b/4,
68a/15, 75b/7, 76a/12, 77b/3,
78b/12, 86a/12, 88b/15, 91b/16,
97b/2, 119b/8, 119b/11

s.+din 27a/2, 37b/5, 39a/3, 43a/10,
76a/3, 86a/17, 88b/16, 88b/17

s.+ge 15a/2, 15b/1, 15b/3, 15b/4,
35a/10, 37b/2, 37b/4, 44a/17,

44b/13, 45a/2, 45b/17, 50b/5, 54a/5,
56a/5, 67a/11, 67a/13, 68b/12,
75b/6, 75b/16, 76a/7, 76b/1, 76b/11,
81a/12, 88b/2, 95b/8, 105b/9

s.+ler 19b/7, 20a/17, 27b/14, 36b/13,
38b/14, 38b/15, 38b/17, 43a/16,
44a/9, 44a/15, 45a/2, 49a/7, 50a/2,
51a/11, 51a/13, 52a/4, 52b/12,
52b/13, 54a/2, 58a/9, 71a/16,
71a/16, 71a/17, 71b/2, 72a/7, 78a/6,
79a/11, 80a/12, 80a/14, 90a/13,
97b/8, 98a/5, 104a/14, 104a/15,
106b/2, 106b/4, 108a/5, 111b/17,
114b/3, 114b/5, 123a/1, 124a/2,
124a/3, 124a/6, 131b/2

s.+lerde 108a/5

s.+lerdin 13a/17, 80a/13, 82a/17,
82b/6, 85b/1, 122a/8

s.+larga 51a/3

s.+large 13b/17, 35a/15, 39a/1, 46a/8,
46a/12, 51a/4, 58a/1, 58a/4, 72a/9,
79a/3, 79a/6, 79b/12, 81b/10, 82b/6,
86b/7, 97a/1, 97b/6, 98a/5, 115b/12

s.+lerni 57a/7, 82b/1, 99a/15, 106b/9,
107a/6, 108a/13, 109a/1, 110a/2,
113b/4, 118b/5, 118b/6, 119a/17,
129a/6

s.+lerniñ 75a/3, 79a/3, 79a/9, 83b/17,
90a/11, 112a/3

s.+ni 15a/8, 19a/6, 24a/11, 30b/8,
36a/16, 45a/5, 52b/4, 55b/12,

- 63b/12, 72b/16, 74a/4, 78a/4, 79b/5,
85a/8, 85b/11, 88b/4, 91a/12
s.+niñ 14b/17, 15a/17, 15b/10, 18b/15,
25b/2, 33b/9, 35a/10, 36a/8, 45a/11,
62a/15, 63a/13, 65b/2, 68a/10,
74b/7, 76a/14, 76b/13, 80a/17,
88b/15, 91a/8
s.+niñçe 47b/11
- sizsiz** Sizsiz.
s. 74a/5, 80b/1
- sok-** Vurmak: 97b/10; sokmak: 81a/2.
s.-tular 97b/10
s.-up 60a/6, 81a/2
- sol** Sol (yön)
s. 10b/7, 10b/9, 43b/5, 44a/6, 93b/9,
111b/1
- soñ** Sonra.
s. 3a/17, 10b/1, 19b/4, 22b/2, 32a/1,
37a/6, 40a/17, 43b/11, 54b/16,
69b/2, 123a/3
- sor-** Sormak: 55b/6; **haber** ~ → **haber**;
söz ~ → **söz**.
s. 23a/8
s.-ar 67a/14
s.-dı 8a/1, 8b/13, 9a/11, 10a/10,
12b/12, 18b/5, 22a/15, 23b/9,
40a/10, 40a/15, 40b/1, 40b/17,
50a/10, 55b/6, 56a/4, 62a/7, 62a/9,
75b/17, 86b/10, 91a/11, 97b/1,
101a/5, 117a/2, 125a/17
s.-dılar 4a/12, 4a/16, 4a/17, 4b/16,
5a/14, 7b/6, 11a/3, 11b/12, 12b/1,
16b/10, 19a/12, 21b/5, 23b/5, 26a/4,
26a/13, 31b/11, 32b/9, 32b/12,
33a/1, 33a/16, 33b/7, 37b/3, 39b/1,
39b/4, 40a/1, 48a/15, 50b/5, 53a/17,
54a/14, 55a/14, 56a/5, 59a/16,
59b/10, 60b/9, 66a/14, 66b/5, 67b/2,
68a/15, 72a/15, 74b/6, 75a/12,
75a/13, 75b/2, 75b/4, 98a/2,
109b/14, 110b/13, 130b/6, 133b/4
s.-dum 21b/8, 21b/11, 93a/11, 93a/15
s.-gaylar 132a/14
s.-sañlar 56a/3
s.-sunlar 39a/17
- sora-** Sormak.
s.-dı 107b/16
s.-dılar 109b/4
- sorağ** Bilgi, haber: 89b/11; ~ **kıl-** Sorguya
çekmek: 59b/5.
s. 59b/5
s.+ı 89b/11
- soy-** Soymak.
s.-dılar 35a/13
s.-up 32b/1
- sögüt** Söğüt (ağaç).
s. 59b/3
- sökül-** Sökülmek.
s.-di 42b/16
s.-ür 42b/14
- söy-** Sevmek.
s.-er 91b/14
s.-mes 2b/8
s.-üp 32a/14

söyüş- Sevişmek, öpüşmek.

s.-üp 68b/4

söz Söz: 2b/11; ~ **bol-** Söz olmak, dedikodu yapılmak: 44a/8; ~ **sor-** Sorguya çekmek: 48a/15; ~-**ige** ~ **kalma-** Söyleyecek söz bulamamak: 60a/3; **koşulur** ~-**ni ay-** → **koşul**.

s. 2b/11, 6b/15, 24b/6, 39a/1, 44a/8, 44a/11, 46b/3, 48a/15, 50a/10, 51b/1, 53b/10, 56a/6, 56a/6, 60a/4, 63b/5, 63b/6, 99b/5, 101a/6, 102a/4, 133a/8, 133a/10

s.+de 31a/5, 31a/12, 51a/8, 73b/4, 75a/13, 77a/5, 100b/11, 111b/5, 113a/1, 116a/4, 121b/3, 125a/3, 125a/12, 125b/4

s.+din 42b/4

s.+ge 7b/12, 49a/17, 50a/1, 52b/1, 61b/2, 61b/14, 78b/14, 117a/17

s.+geler 4b/6

s.+i 48a/16

s.+ige 60a/3, 73b/9

s.+ini 5a/7, 24a/9, 29a/17, 29a/17, 70b/1

s.+ler 44a/16, 79b/3, 100b/4

s.+lerge 52b/2

s.+leri 31a/12

s.+lerige 118a/12

s.+lerini 17a/13, 24b/9, 47b/4

s.+lerni 24b/13, 116a/1

s.+ni 5b/17, 8b/9, 12b/11, 25a/8, 27b/12, 32b/8, 33a/10, 33b/10,

35b/12, 39a/3, 54b/2, 54b/15, 61a/2, 62b/2, 63a/6, 70b/11, 71b/8, 72a/12, 83a/12, 88b/6, 90b/12, 98a/8, 99a/16, 100a/3, 101a/15, 102a/3, 104a/9, 104a/16, 108a/4, 112a/6, 112a/7, 112b/4, 112b/8, 112b/15, 113b/10, 115b/16, 117a/11, 122b/3

s.+üm 15a/3, 24a/17, 39a/5, 62a/11, 78b/9

s.+ümni 7b/9, 73b/8

s.+ün 83a/13

s.+üniz 97b/1

s.+ünizler 97a/12

s.+ünizni 63a/13

sözle- Söylemek, konuşmak.

s.-diler 25a/12

s.-genlerni 132a/12

s.-medi 24b/6

s.-meñler 49a/11

sözleş- Konuşmak, söylemek.

s.-eli 49a/15

s.-iñ 24b/3

s.-mes 40a/5

s.-ti 24b/6

s.-tiler 116b/11

s.-ür+min 15b/9, 57b/16

s.-ür+miz 51a/8

sözlüg Sözlü.

s. 5a/2

su Su.

s. 3a/12, 3a/16, 3b/4, 3b/5, 3b/5, 3b/6, 3b/9, 3b/17, 4a/3, 4a/8, 4a/11, 4b/2,

- 11a/9, 11a/11, 11a/12, 11b/3, s.-gan 54b/11
 12a/11, 12a/11, 12b/4, 32a/7, **suğur-** Sıyırmak.
 56a/10, 56a/14, 59a/4, 65b/7, 65b/8, s.-dılar 125a/13
 65b/10, 66a/3, 66a/4, 79a/11, 79b/6, s.-up 110a/4, 113a/4
 80b/9, 81a/1, 81a/4, 81a/6, 81b/17, **şulh** < Ar. *şulh*. ~ **ķıl-** Barış sağlamak:
 82a/1, 84b/13, 85a/12, 85a/13, 51a/13; barışmak: 71a/1.
 85b/7, 87a/14, 87b/9, 88b/7, 91a/5, s. 51a/13, 70b/13, 71a/1, 71b/5, 73b/3,
 92a/13, 92a/17, 94a/9, 94a/10, 128b/9
 94a/10, 100b/15, 123a/11, 123b/2 **sultān** < Ar. *sultān*. Sultan.
 s.+da 55b/1 s. 83b/15, 84a/11
 s.+ga 32a/8, 64b/13, 80b/14, 81b/17, **sun-** *ilig* ~ → *ilig*; *ķolnı* ~ → *ķol*
 84b/13, 94a/8 s.-galı 44b/17
 s.+larını 79a/14, 79a/17 s.-magıl 69a/6
 s.+nı 3b/17, 4a/3, 79a/17, 91a/5 s.-up 59b/2
suāl < Ar. *su'āl*. ~ **ķıl-**: Sormak.
 s. 66b/13, 100b/5 **sund-yād (?)**
 s. 73a/1
şubh < Ar. *şubh*. Sabah.
 s. 35a/11 **sūre** < Ar. *sūra*. Sure.
 s.+si 28b/7
sūd < Far. *sūd*. Kâr: 23a/14; ~ **ķıl-** Kâr
 etmek: 19a/17. s.+sini 28b/1, 28a/1
 s. 19a/17, 19b/1, 19b/3, 19b/5, 23a/14 **şuret** < Ar. *şurat*. Suret, görünüş, biçim:
 26a/11; yüz, çehre: 40a/17; tasvir:
 127b/12; ~-ide **bol-** Birinin veya bir
 şeyin suretinde olmak: 9a/16; ~-ide
ķıl- Birinin veya bir şeyin suretine
 dönüştürmek: 94a/4.
şuf < (?) s. 26a/11, 40a/17
 s.+lar 24b/10 s.+i 15b/16
şuffa < Ar. *şuffa*. Sofa. s.+ide 9a/15, 21a/11, 21a/13, 21a/14,
 s.+nı 61a/13, 61a/13 30b/4, 94a/4, 94b/9
sufyān < Ar. *sufyān*. Özel isim. s.+ler 26a/15, 26b/2, 26b/4
 s. 13a/11 s.+leri 92b/3
sugar- Sulamak: 84b/13; **zerde** ~-ğan s.+lerini 127b/11
tur- → **zer**.
 s.-dı 84b/13
 s.-dılar 11b/3
 s.-galı 55a/17

- s.+ni 127b/12
- şüretlik** < Ar. *şūrat* + T. *-lik*. Yüzlü:
34a/4; suretli, görünüşlü: 131b/1.
s. 34a/4, 41a/7, 131b/1, 131b/13
- surh** < Far. *surh*. Kırmızı.
s. 40a/7
- sus-** Susmak.
s.-ar 55b/15
s.-tı 56a/1
- susağ** Susuzluk.
s.+ları 85b/6
- susağlık** Susuzluk.
s. 75a/11, 130a/3
s.+ga 80a/6
- susalık** Susuzluk.
s. 87a/10
s.+ga 80b/14, 90b/8, 94a/7
- susız** Susuz.
s. 3a/7, 6a/6, 11b/8, 61b/12
- susuzluk** Susuzluk.
s.+ga 3b/3
- suy** Su.
s. 61b/10, 84b/14
s.+ı 3b/2, 6a/10, 66a/6, 79b/7
s.+ıda 9b/3
s.+ıdur 25b/4
s.+ın 80b/8, 89b/7
s.+ını 79b/5
s.+nı 12a/10, 84b/15
- südre-** Sürüklemek.
s.-diler 20a/7
s.-p 101b/3
- südre-** Sürülmek.
s.-ip 94a/7
- sünbül** < Far. *sunbul*. Sümbül.
s. 61b/13
- sünnet** < Ar. *sunnat*. Sünnet.
s. 3b/9
- sünek** Kemik.
s.+leri 84b/6
- sür-** Sürmek, dokundurmak: 18b/14;
sürmek, ceza olarak başka bir yere
veya ülkeye göndermek: 34b/9;
kovalamak, önüne alıp götürmek:
117b/10.
s.-di 18b/14, 91b/10, 117b/10
s.-er 9b/16
s.-gen 117b/11
s.-üp 34b/9, 35a/3, 64a/17, 125b/9
- sürme.** ~ **tart-** Sürme çekmek.
s. 9b/3
- sürt-** Sürtmek, sürmek, dokundurmak.
s.-e 120b/3
s.-tiler 29a/9, 121a/8
s.-üp 60a/10
- sürün-** Sürünmek, dokunmak.
s.-üp 126a/15
- suryānlıca** < Ar. *suryānī* + T. *-lıca*. Özel
isim.
s. 3b/11
- süst** < Far. *sust*. ~ **bol-** Gücsüz düşmek.
s. 83b/4
- süt** Süt.
s. 5b/1, 10b/7, 10b/10

- s.+din 80b/13
s.+i 11b/9
süvār < Far. *suvār*. Süvari, atlı asker.
s. 41b/6
süyek Kemik.
s.+lerim 99a/11
süzül- Süzülmek.
s.-di 76b/5
şād < Far. *šād*. ~ **bol-** Mutlu olmak.
ş. 4a/1, 32a/10, 65b/17, 106a/6
şādlık < Far. *šād* + T. *-lık*. ~ **kıl-** Mutlu etmek.
ş. 113a/11
şādmān < Far. *šādmān*. ~ **bol-** Mutlu olmak.
ş. 8b/11, 9b/4, 9b/5, 11b/2, 16b/16, 38b/6, 39b/2, 41b/1, 72a/1
şafağ < Ar. *şafağ*. **tañ u ~ bilgür-** → **tañ**.
ş. 9a/14
şagird < Far. *şagirt*. Öğrenci.
ş.-i 117a/8
ş.+i 102b/8
ş.+leri 74b/8
şāh < Far. *šāh*. Şah, padişah, hükümdar: 112b/10; komutan: 40a/11.
ş.-i 112a/14, 112b/10, 112b/14, 112b/14, 113a/4, 113a/7, 113a/17, 113b/7, 113b/9
ş.+ı 40a/11, 84a/12, 86b/5
ş.+ıdur 83b/14
ş.+ıñızlar 83b/17
şāh < Far. *šāh*. ~ ~ **bol-** Parça parça olmak.
ş. 66a/7, 66a/7
şāh merşāh < Far. *šāh marşāh* (?). Özel isim.
ş. 7a/8
ş.+nıñ 7a/8, 7a/12, 7b/14
şāh şafvān ibn hanzale < Ar. *šāh şafvān ibn hanzala*. Özel isim.
ş. 82b/10
şahādet < Ar. *şahādat*. Şehadet, şehit olma: 84a/1; **kelime-yi şahādet** → **kelime**.
ş. 68b/13, 81b/7, 84a/1, 90b/11
ş.+ge 55b/16
şāhī < Far. (?) *šāhī*. Özel isim.
ş. 83a/1
ş.+nıñ 83a/5
şāhzāde < Far. *šāhzāda*. Şehzade, padişah oğlu.
ş. 1b/8, 1b/15, 1b/17, 30a/13, 30a/16, 30b/4, 30b/17, 31a/8, 31a/8, 31a/9, 31a/10, 31b/5, 32a/13, 40b/8, 40b/11, 41a/5, 41a/11, 41b/4, 41b/5, 41b/6, 41b/7, 48b/16, 49a/1, 49a/7, 53a/9, 53a/13, 57a/11, 58b/2, 58b/4, 58b/9, 59a/12, 59a/17, 59b/4, 60a/11, 60a/17, 60b/15, 60b/16, 62b/17, 63b/10, 63b/15, 65a/14, 65b/11, 66a/10, 68b/16, 70a/10, 70a/12, 71b/17, 75b/4, 100b/4,

- 110a/10, 131a/2, 131a/4, 131a/5,
131a/15, 132a/14
ş.-i 30a/17
ş.+dın 59b/9
ş.+lar 32a/10
ş.+ler 30b/8, 31a/6, 31a/16, 31b/7,
31b/12, 32a/5, 35b/14, 36a/5, 49a/3,
49a/9, 49a/14, 49a/16, 52a/17,
52b/5, 53b/1, 56a/4, 56a/8, 56a/12,
56b/7, 56b/13, 57a/15, 57b/4, 57b/7,
57b/9, 57b/16, 58a/1, 58a/2, 58a/5,
58a/9, 58a/10, 58a/13, 58a/15
ş.+lerde 30b/12
ş.+lerdin 31a/15
ş.+larga 32a/4, 56a/2
ş.+large 31a/6, 33a/14, 35b/2
ş.+lerni 32b/13, 35a/13, 58a/12
ş.+lerniñ 30b/7, 31a/1, 31a/12, 32a/15,
67a/9
ş.+ni 30b/13, 130b/16
şakī < Ar. *şakī*. Özel isim.
ş. 59b/16
ş.+leridin 86b/14
şām < Far. *şām*. Akşam: 107b/12; **namāz-**
ı ~ → **namāz**
ş. 65b/6, 65b/7, 75a/17, 77a/6, 77a/9,
107b/12
ş.+dın 101b/17, 102a/6
ş.+nı 66a/3
şām < Ar. *şām*. Özel isim.
ş. 7b/8, 8a/10, 8a/15, 20a/17, 50a/16,
50b/17, 52b/8, 54a/3, 62a/14, 63b/7,
70b/10, 70b/10, 71b/1, 79a/6, 79a/6,
92b/7, 93a/4, 96a/5, 103a/2,
103a/17, 103b/6, 114a/3
ş.+da 7a/7, 50a/15, 60b/13, 128a/11,
129a/11
ş.+dın 7a/13, 7b/15, 61a/10, 61b/15,
75b/5, 90a/12, 94a/6, 100b/6,
102b/1
ş.+ga 15a/12, 15a/17, 19a/10, 20b/7,
34b/9, 50a/9, 50b/17, 51b/9, 54a/6,
58b/1, 61a/7, 61b/15, 63a/5, 64a/17,
69a/5, 94a/6, 102b/13
ş.+nı 19a/10, 45b/11, 61a/3, 128b/15
ş.+niñ 45b/12
şām ibn ‘uṭbe ibn şafvān < Ar. *şām ibn*
‘uṭba ibn şafvān. Özel isim.
ş.+nı 51a/9
şam‘ān < Ar. *şam‘ān*. Özel isim.
ş. 79b/16
ş.+nı 79b/14
şāmlıq < Ar. *şām* + T. *-lıq*. Şamlı.
ş. 50a/17
ş.+larnı 53a/11
şarāb < Ar. *şarāb*. Şarap.
ş. 79a/10
şart < Ar. *şart*. Şart: 14a/14; ~ **bir-** Yemin
vermek: 3a/9;; ~ **kıl-** Yemin etmek:
33b/12.
ş. 3a/9, 14a/14, 33b/12, 34a/3, 62a/12,
62a/13
ş.+ım 55b/5
ş.+iñ 55b/6

şatu < Moğ. *şatu*. Merdiven.

ş.+dın 131b/9

ş.+ga 131b/7

ş.+nıñ 131b/9

ş.+sı 131b/7

şāyed < Far. *şāyad*. Belki.

ş. 81a/1, 81a/5

şāyeste < Far. *şāyasta*. **naşīb** ~ **raḥmet**

ķıl- → **naşīb**

ş.-i 69b/16

şebistān < Far. *şabistān*. Özel İsim.

ş.+dın 111b/7

şecer < Ar. *şacar*. Ağaç.

ş.+dür 86b/4

şeddād < Ar. *şaddād*. Özel isim.

ş. 21b/16, 22a/8, 22a/10, 22a/12,
22a/13, 22a/15, 22b/1, 22b/4, 22b/7,
22b/12

ş.+ıñ 22a/4

şefāʿat < Ar. *şafāʿat*. Şefaatt, bir kişinin suçunun bağışlanması veya dileğinin yerine getirilmesi için o kimseyle Tanrı arasında peygamberin yaptığı aracılık: 94b/1.

ş. 80b/5, 85b/3, 94b/1

ş.+dın 89a/1

ş.+ları 131a/6

ş.+larığa 2a/1

şefīʿ < Ar. *şafīʿ*. ~ **kiltür-** Şefaattçi kılmak.

ş. 58b/12, 60b/12, 62b/15, 130b/7

şefķat < Ar. *şafķat*. Şefkat: 14a/15; **raḥīm**

~ **ķıl-** → **raḥīm**.

ş. 14a/15, 59b/13, 67b/16, 68a/4,
133b/15

şehīd < Ar. *şahīd*. Şehit: 95b/17; ~ **bol-**

Şehit olmak: 49b/4; ~ **ķıl-** Şehit etmek: 32b/6.

ş. 1b/9, 32b/6, 49b/4, 50a/11, 54b/1,
56b/4, 56b/8, 58a/17, 67a/3, 80a/8,
80a/15, 81a/9, 81b/17, 83b/5, 84a/3,
84b/9, 84b/16, 85b/17, 88a/2, 88b/4,
89a/12, 89b/1, 90a/6, 91a/10,
91a/12, 91b/4, 92a/5, 95b/17,
96a/11, 104b/11, 116b/14, 130a/2,
130a/5, 131a/15, 131b/3

ş.+lerni 89a/8

şehīdlik < Ar. *şahīd* + T. *-lik*. Şehitlik; ↔

şehīdluķ.

ş. 130b/13

şehīdluķ < Ar. *şahīd* + T. *-luķ*. Şehitlik;

↔ **şehīdlik.**

ş. 33a/5

şehr < Far. *şahr*. Şehir.

ş. 10a/17, 16a/9, 19a/15, 19b/2, 23b/4,
62a/16, 110b/12, 128b/9, beray.+ı

ş.-i 58b/3, 104b/1, 107b/8, 107b/17,
108b/16, 109b/10

ş.+de 109b/7

ş.+din 10b/16, 20a/15, 103b/3,
106a/11, 128a/2, 129a/15

ş.+ga 10b/1

ş.+ge 19b/6, 19b/8, 97b/13, 99a/1,
100a/3, 108b/5, 128a/8

ş.+geçe 106a/11

- ş.+i 103a/12, 109a/2, 128a/5
 ş.+iga 107b/16
 ş.+ige 11b/5, 76a/5
 ş.+ini 129a/14
 ş.+iniñ 10a/5
 ş.+ler 108a/3
 ş.+ni 19b/7, 75a/10, 75b/6, 107b/16, 108b/7
şehribānū < Far. *šahribānū*. Özel isim.
 ş. 38a/7, 38b/1, 38b/5, 39b/15, 40a/1, 40a/3, 40a/7, 40a/9, 40a/11, 40a/14, 40a/16, 40b/1, 40b/2, 40b/17, 41a/3, 41a/6, 41a/15, 41b/12, 42a/9, 64a/2, 78a/16, 80b/15, 81a/11, 81a/11, 81a/13, 88a/5, 88a/6, 88b/13, 92b/5, 129a/1
 ş.+ga 41a/9, 41a/12
 ş.+nı 42a/2, 42a/13, 71a/3, 78a/13, 88b/9
şehsüvār < Far. *šahsuvār*. Usta binici.
 ş. 40a/6, 76b/6, 84a/4, 125b/5
 ş.-ı 41a/11
 ş.+ları 83b/7
şehvet < Ar. *šahvat*. Oldukça fazla istekli olmak, şehvet.
 ş. 132a/12
şel < Ar. *šall*. ~ **bol**- Sakat kalmak.
 ş. 110b/1
şemsīr < Far. *šamšīr*. Kılıç.
 ş. 82b/2, 98b/2, 104b/11, 113b/11, 123a/5, 125a/13
 ş.+i 120a/6
 ş.+ni 120a/5
şemāyil < Ar. *šamā'il*. Huylar.
 ş. 86b/4
şerbet < Ar. *šarbat*: Şerbet.
 ş.+ge 58b/10, 62a/17, 64b/13
şereflig < Ar. *šaraf* + T. -*lig*. Şerefli
 ş.+dür 82b/6, 82b/7
şerī'at < Ar. *šarī'at*. Şeriat.
 ş. 55a/15
 ş.+da 55a/6
 ş.+larıga 46b/2
şerīf < Ar. *šarīf*. Şerefli, kutsal: 85b/1;
kelime-yi ~ → **kelime**.
 ş. 134b/3
 ş.+dür 85b/1
 ş.+ni 27b/10, 130a/12, 134b/1
şerm < Far. *šarm*. ~ **kıl**- Utanmak: 47b/8;
 ~ **tut**- Utanmak: 90b/3.
 ş. 47b/8, 53b/2, 90b/3, 104b/4, 106b/6, 112a/15
şermende < Far. *šarmanda*. ~ **kıl**- Utandırmak: 122a/16; ~ **ü şermsār bol**- Utanmak: 60a/4.
 ş. 60a/4, 122a/16, 123b/3
şermsār < Far. *šarmsār*. **şermende ü** ~ **bol** → **şermende**.
 ş. 60a/4
şevher < Far. *šavhar*. ~ **kıl**- Eş olmak, koca olmak.
 ş. 7a/16
şevk < Ar. *šavk*: Şevk, istek.
 ş. 56a/12

- ş.+i 28b/8
- şeybe** < Ar. *şayba*. Özel isim.
- ş. 27a/13
- şeyh cerirî** < Ar. *şayh carirî*. Özel isim.
- ş. 130b/14
- şibr** < Ar. *şimr*. Özel isim; ↔ **şimr**.
- ş. 91a/15
- ş.-i 81b/9, 91a/15, 91b/1, 91b/3, 91b/8, 91b/10, 91b/15, 92a/2, 92a/4, 93b/15, 94a/2, 94a/4, 94a/4, 94b/8, 94b/9
- şifā** < Ar. *şifā* ' . ~ **bol**- Şifa olmak, ilaç olmak: 7a/4; ~ **tap**- İyileşmek: 58b/13.
- ş. 7a/4, 58b/13, 58b/17, 62b/17
- şikāf** < Far. *şikāf*. **gerd** ~-ıdın → **gerd**.
- ş.+ıdın 108b/13
- şikāfte** < Far. *şikāfta*. ~ **bol**- Yarık olmak.
- ş. 66a/8
- şikāyet** < Ar. *şikāyat*. ~ **kıl**- Şikayet etmek.
- ş. 47b/14, 64b/3
- şikest** < Far. *şikast*. ~ **bir**- Kırmak, yenmek: 38a/5; ~ **bol**- Kırılmak, yenilmek: 126b/15; ~ **tap**- Yenilmek: 90b/17; ~ **yi**- Yenilmek: 102a/15.
- ş. 38a/5, 90b/17, 102a/15, 116a/17, 126b/15, 126b/16, 128b/6
- şikeste** < Far. *şikasta*. ~ **yi**- Yenmek.
- ş. 102a/16
- şikeste-beste** < Far. *şikasta basta*. Beli bükülmüş, güçsüz, zavallı.
- ş. 132b/4, 133a/11, 133b/2
- şikestilik** < Far. *şikastî* + T. -lik. Kırıklık, zayıflık, güçsüzlük.
- ş.+i 70b/16
- şimr** < Ar. *şimr*. Özel isim; ↔ **şibr**.
- ş.-i 77a/10, 127b/11
- şimşād** < Far. *şimşād*. Şimşir ağacı.
- ş. 133a/16
- şir** < Far. *şir*. Aslan:75b/15; ~-i **dergāh** Allah'ın aslanı: 112b/1; ~-i **ğurrān** Kükreyen aslan: 40b/16; ~-i **hūdā** Allah'ın aslanı: 87b/15; ~-i **ner** Erkek aslan: 120a/12; ~-i **yezdān** Allah'ın Aslanı: 086b/12.
- ş.-i 40b/16, 75b/15, 80a/1, 84a/6, 84a/14, 85a/15, 86b/12, 87b/15, 112b/1, 120a/1, 120a/12, 125a/10, 126a/8
- şīşe** < Far. *şīša*. Şişe.
- ş. 59a/11, 59a/17, 65a/11
- ş.+degi 66a/16, 74b/3
- ş.+din 65b/8, 66a/4
- ş.+ge 33a/4, 33a/7, 59b/17
- ş.+ni 59a/11, 66a/5
- şiyem** < Ar. *şiyam*. Huyılar.
- ş. 59a/3
- şol O.**
- ş. 13b/1, 34b/12, 35a/16, 56a/10, 56a/14, 57b/8, 92b/12, 99b/9,

- 99b/12, 100b/11, 103a/8, 115b/14, 118a/15, 126b/10, 133b/11
 ş.+dur 108a/12
- şu** Şu.
 ş. 64b/14, 75b/12, 131a/10
 ş.+nı 77a/15
- şular** Şunlar.
 ş.+nı 24b/15
- şüm** < Far. *şūm*. Uğursuz.
 ş. 34a/8, 34a/13, 34a/16, 48a/3, 50a/7, 64a/8, 64a/14, 65a/7, 69b/7, 69b/9, 69b/11, 70a/1, 70a/7, 70a/10, 70a/17, 71a/1, 71a/10, 71a/17, 71b/5, 71b/6, 72b/10, 73a/4, 73a/10, 74a/15, 74a/17, 74b/16, 75a/1, 76a/4, 76a/9, 76a/12, 76a/16, 76b/16, 77a/7, 78b/9, 78b/10, 80b/3, 81a/17, 82b/5, 84a/15, 86a/16, 92a/4, 96a/17, 129b/5, 129b/7, 129b/14, 129b/16, 130a/14, 130a/17, 131a/10, 131a/12, 131a/14, 131b/2, 131b/5, 131b/6, 131b/11, 132a/15, 85b/5
 ş.-i 86b/9
 ş.+dur 99b/7
 ş.+ga 73a/9, 115b/2, 129b/10
 ş.+nı 76b/9, 112a/15, 129b/2, 129b/10
- şümlük** < Far. *şūm* + T. *-luk*. Uğursuzluk.
 ş.+ıdın (şümlüğün) 101b/6
- şundağ** Şöyle.
 ş. 39b/8, 99b/5, 122b/4, 127a/6, 128a/17
- şüre** < Far. *şūra*. Çorak, verimsiz.
 ş. 61b/12, 61b/13
 ş.+ler 61b/11
- şūriş** < Far. *şūriş*. Kargaşa.
 ş.+ler 45b/8
- şuturbān** < Far. *şuturbān*. Deveci.
 ş. 58b/17, 59b/10, 59b/10, 59b/12
 ş.+dın 59b/5
 ş.+nı 59b/9, 59b/16, 60a/1
 ş.+nıñ 58b/15
- şūd** < Far. *şud*. **nevişte** ~ → **nevişte**.
 ş. 134b/3
- şühedā'** < Ar. *şuhadā'*. Şehitler.
 ş.-i 131a/3
- şük.** ~ **tur**- Sessiz kalmak.
 ş. 44b/13, 45a/3, 45a/10, 45b/3, 52a/7
- şükür** < Ar. *şukr*. Şükür.
 ş. 18b/16, 133a/14, 134a/17
 ş.+dın 24b/15
 ş.+nı 133b/11
- tā** < Far. *tā*. Ta, bir şeyin başladığı veya sona erdiği noktayı zaman veya uzaklık bakımından abartmalı bir biçimde anlatan söz: 2a/13.
 t. 2a/13, 26a/2, 32b/17, 84a/11, 86b/5, 94a/14, 99b/17, 102a/6, 110a/6, 110a/7, 111a/7, 119a/6, 121b/12, 127b/17
- ta'accüb** < Ar. *ta'accub*. ~-ğa **kal**-Şaşırmak.
 t.+ga 11a/8, 34a/11
 t.+ge 11a/2, 95a/12, 131b/5

- t.+ka 6b/4
- ta'ālā** < Ar. *ta'ālā*. **allāhu** ~ → **allāhu**;
bedergāh-ı ~i **ta'ālāğa**; **hüdā-yı** ~
→ **hüdā**; **teñri** ~ → **teñri**
- t. 2b/7, 3a/12, 5b/2, 6a/13, 9b/7,
11a/15, 18a/4, 20a/10, 21b/17,
31a/1, 32a/3, 41a/17, 47a/4, 48a/6,
52b/13, 67a/17, 67b/4, 68b/1,
69b/15, 75b/13, 75b/16, 76b/14,
79a/1, 81a/12, 82a/7, 89a/16,
92a/13, 93b/15, 94a/3, 94b/9, 97b/3,
100a/15, 108b/1, 114b/4, 120a/16,
131a/5, 131b/15, 133a/1, 133b/9,
134a/9
- t.+dın 6a/8, 21a/9, 21b/2, 21b/14,
22a/9, 22b/3, 23a/1, 23a/6, 104b/4,
106b/5, 108b/17, 114a/6, 122a/2,
134a/1
- t.+ga 3b/10, 6a/5, 9a/5, 88b/11, 98a/15,
109a/6, 113b/15, 129b/15
- t.+nı 8a/4, 27b/14, 33b/13, 34a/6,
37b/6, 52b/7, 67a/16, 131b/16,
132a/11, 132b/14
- t.+nıñ 3a/10, 30b/14, 71b/9, 133b/12
- ta'ām** < Ar. *ta'ām*. Yemek: 18a/10;
yiyecek: 51b/17.
- t. 14a/6, 18a/10, 24b/2, 35a/8, 51b/15,
52a/4, 59a/6
- t.+ga 62a/17
- t.+ge 64b/13
- t.+ı 31b/2
- t.+ını 31b/2
- t.+lar 24b/1, 51b/17, 52a/1
- t.+nı 35a/9
- t.+nıñ 52a/6
- ta'āmsız** < Ar. *ta'ām* + T. -sız.
Yiyeceksiz.
- t. 51a/1
- ta'arruż** < Ar. *ta'arruż*. ~ **kıl**- Saldırmak,
hücum etmek.
- t. 16b/1
- tā'at** < Ar. *tā'at*. İbadet.
- t. 35b/4, 68b/10, 132b/17
- t.+ge 47b/9
- tā'athāne** < Ar. *tā'at* + Far. *hāna*.
İbadethane.
- t. 56b/1
- t.+ge 72a/17
- tāb** < Far. *tāb*. Işık, parlaklık: 66b/12; ~
kıl- Güç yetirmek: 83b/2; **timürni**
~**ğa kiltür**- → **timür**.
- t. 83b/2
- t.+ga 19b/10, 66b/12
- tabaķ** < Ar. *tabaķ*. Tabak.
- t. 15b/10, 25b/6
- t.+da 12a/10
- tābān** < Far. *tābān*. Parlak, ışıklı.
- t. 41a/1, 86a/3
- tabānça** < Far. *tabān* + T. -ça. Avuç içi.
- t. 94a/17
- tābi'** < Ar. *tābi'*. Tabi olan, bağlı:
102b/17; ~ **bol**- Tabi olmak: 48b/7.
- t. 48b/7, 79a/5
- t.-i 122a/9

- t.+lerni 102b/17
- ṭabīb** < Ar. *ṭabīb*. Doktor, hekim.
- t. 34a/1, 42b/11, 42b/13, 60b/7, 60b/9, 129b/2, 129b/4, 129b/6, 129b/8, 129b/9, 129b/11, 129b/14, 130a/5, 130a/9, 130a/11, 130a/12
- t.-i 34a/1, 129b/3
- t.+lerni 33b/16, 129b/1
- t.+ni 60b/8, 130a/15, 130a/16
- ta'bir** < Ar. *ta'bir*. Tabir, (rüya) yorumlama.
- t.+ga 16b/16
- t.+i 16b/10
- ṭabl** < Ar. *ṭabl*. Davul: 111a/11; ~-i **bāzgeşt** Geri çekilme, ricat davulu:107a/4.
- t. 111a/11
- t.-i 107a/4
- ta'cīl** < Ar. *ta'cīl*. ~ **kıl**- Acele ettirmek, çabuklaştırmak.
- t. 90b/10
- tāç** < Far. *tāc*. Taç.
- t. 77b/15
- t.+nı 77b/16
- tağ** Dağ.
- t. 114a/2, 127a/9
- t.+da 11b/11, 11b/13, 11b/14
- t.+dın 11b/1, 129a/11
- t.+ıda 11b/17, 21b/1
- t.+ıdın 3b/4, 3b/5
- taha** < Ar. *taha*. Özel isim.
- t. 28b/1, 28b/7, 28a/1
- taḥammül** < Ar. *taḥammul*. Bir şeyi taşımak, yüklenmek: 96b/3; **ṣabr u** ~ **kıl**- → **ṣabr**.
- t. 52b/10, 96b/3
- ṭahāret** < Ar. *ṭahārat*. ~ **kıl**- Taharet almak, temizlenmek, abdest almak: 65b/3; **ğusl ü** ~ **kıl**- → **ğusl**.
- t. 35a/12, 65b/3, 65b/4, 66a/2, 77b/11, 108b/4
- ṭahārethāne** < Ar. *ṭahārat* + Far. *ḥāna*. Abdesthane.
- t.+siga 131b/12
- ṭāhir** < Ar. *ṭāhir*. Özel isim.
- t. 104b/14, 104b/16, 105b/5
- taḥkīk** < Ar. *taḥkīk*. Gerçek, doğru.
- t. 24b/6, 133a/10
- taḥsīn** < Ar. *taḥsīn*. ~ **ü āfarīn kıl**- Takdir etmek, beğenmek, alkışlamak.
- t. 105a/11, 114a/5, 121a/15, 121b/2
- taḥt** < Far. *taḥt*. Taht.
- t. 93b/11, 99a/14
- t.+da 99a/7, 127b/7
- t.+ga 42a/3
- t.+ıga 22b/12, 70a/7, 70a/11
- t.+ını 42a/2
- t.+nı 42a/4, 42a/7
- taḥta** < Far. *taḥta*. Tahta.
- t. 21b/12, 21b/16, 22b/7, 22b/8, 22b/9
- ṭā'ife** < Ar. *ṭā'ifa*. Tayfa, bölük, cemaat.
- t. 104a/11, 104a/13
- t.-i 123b/3
- tağ**- Takmak.

- t.-ıp 93a/4
- ṭāḳat** < Ar. *ṭāḳat*. Güç, kuvvet: 52a/16; ~
- ḳıl-** Dayanmak: 52b/1; ~ **tart-**
- Dayanmak: 086a/15; ~ **tut-**
- Dayanmak: 54a/13; ~ **tutul-**
- Dayanmak: 54a/13; ~-ı **ḳalma-**
- Gücü kalmamak: 113a/17; **ṣabr u ~**
- ı ḳalma-** → **ṣabr**.
- t. 52b/1, 54a/13, 54a/15, 80b/17,
- 86a/15, 88b/16
- t.+ı 3a/1, 97b/12, 113a/17
- t.+ım 34b/12, 65a/2
- t.+ımız 52b/2
- t.+iñ 52a/16
- taḳçe** < Far. *takça*. Kapaksız dolap, niş.
- t.+de 65a/11
- t.+degi 66a/4
- t.+ge 65a/12
- taḳdīr** < Ar. *taḳdīr*. Takdir, kader, alın
- yazısı.
- t.-i 33b/12, 34a/6, 41a/17, 48a/5,
- 73b/13, 75b/13, 128a/17
- t.+i 8a/5
- taḳı** Da/de, dahi: 11a/5; ve: 11a/16.
- t. 11a/5, 11a/16, 14a/2, 19a/5, 23a/14,
- 29a/17, 35a/4, 60b/3, 93a/17,
- 96b/10, 106b/13
- taḳṣīr** < Ar. *taḳṣīr*. ~ **ḳıl-** Kusur etmek.
- t. 70a/15
- taḳvā** < Ar. *taḳvā*. Takva, Allah'tan
- korkma.
- t.+dın 68b/10
- ṭalāḳ** < Ar. *ṭalāḳ*. ~ **ḳoy-** Eşini boşamak.
- t. 5a/10
- talaṣ-** Savaşmak, kavga etmek.
- t.-a 100a/10
- t.-ıp 6b/12
- t.-tılar 6b/10
- ṭaleb** < Ar. *ṭalab*. ~ **ḳıl-** İstemek: 57a/17;
- çağırarak: 103a/1.
- t. 57a/17, 57b/6, 103a/1
- ta'lim** < Ar. *ta'lim*. Alıştırma, deneme:
- 133a/12; ~ **bir-** Öğretmek: 38a/17.
- t. 38a/17, 133a/12
- tam** Dam, ev.
- t. 131a/17
- t.+nı 20a/12, 20a/13
- tam-** Damlamak.
- t.-sa 59a/4
- tamağ** Boğaz.
- t.+dın 100b/15
- ṭama'lık** < Ar. *ṭama'* + *T. -lık*. Tamahlık,
- istek.
- t.+da 90a/7
- tamām** < Ar. *tamām*. Bütün: 19a/14;
- Hepsi, tamamı: 58a/17; tamamiyle:
- 70a/4; ~ **bol-** tamamlanmak, eksik
- kalmamak: 8b/7; ~ **ḳıl-**
- Tamamlamak: 036a/3.
- t. 8b/7, 16b/10, 19a/14, 29b/11, 36a/3,
- 37b/7, 51b/12, 56a/10, 58a/17,
- 62b/2, 64b/14, 65a/5, 68b/11, 69b/8,
- 70a/4, 70b/8, 72b/17, 98b/1, 104a/9,

109a/13, 112a/6, 119a/2, 122b/11,
132b/2

tamuğ Cehennem: 38b/4; ↔ **tamuğ**.

t. 38b/4, 88b/5, 132a/6
t.+da 132a/16
t.+dın 47a/11
t.+ga 77b/9, 87a/7, 91a/14
t.+ge 60a/6
t.+ka 131b/13

tamuğluk Cehennemlik.

t.+nı 34a/10

tamuğ Cehennem; ↔ **tamuğ**.

t.+ga 131a/13

tamur. yirniñ ~ını tart- → **yir**.

t.+ını 3a/11, 23a/2, 23a/3

tandır Tandır.

t.+ga 28b/9, 28b/16
t.+nı 29a/1

ta'ne < Ar. *ta'na*. Sövmek, kötü söz:

52a/10; ~ **kıl**- Kötü sözler söylemek,
sövmek: 47a/15.

t. 47a/15, 52a/9, 52a/17, 79a/12
t.+siga 52a/10
t.+sini 52a/10

tanı- Tanımak: 112a/11; ↔ **tanu**-

t.-dı 112a/11
t.-mas 117a/3
t.-mas+mu+sin 117a/3
t.-may+sin+mü 117a/7
t.-maydur+sin 112b/7
t.-pdur+min 112b/6

tanu- Tanımak: 21a/17; **tanı**-

t.-mas+min 21a/17

t.-r+mu+sin 120b/15

t.-r+mu+siz 21a/16

tanuğ Tanık.

t. 78a/6

tanuğluğ, ~ **bir**- Tanıklık etmek.

t. 34b/2

tañ Sabah, sabahleyin: 19b/5; ~ **at**- Tan

atmak: 21a/11. ~ **u şafağ bilgür**-

Tan ağarmak: 9a/14.

t. 9a/14, 13b/5, 19b/5, 20a/16, 21a/11,
30a/2, 30a/3, 75b/11, 94b/2, 94b/3,
95b/11, 95b/12

t.+ga 88a/10

tañ- Yükleme.

t.-ıp 56b/15, 57a/13

tañla Sabah, sabahleyin.

t. 13b/4, 23b/1, 31b/8, 31b/13, 45a/8,
52b/7, 52b/11, 52b/12, 72a/8, 88b/3

t.+ça 107a/8

t.+sı 45a/13, 52b/14, 63a/14, 77a/10,
80b/6, 81a/16

t.+sıge 51b/10

tañmañlıg Yükleme.

t. 56b/17

tap- Bulmak: 85a/8; **çäre** ~ → **çäre**;

derece ~ → **derece**; **haber** ~ →

haber; **halāş** ~ → **halāş**; **karār** ~

→ **karār**; **şifā** ~ → **şifā**; **şikest** ~ →

şikest; **tegayyür** ~ → **tegayyür**;

vaqtını ~ → **vaqt**; **vefāt** ~ → **vefāt**.

t.-ar+min 85a/8

t.-ay 64b/8	tapuğ Kat, huzur, makam.
t.-dı 8a/17, 15b/17	t.+umuzdur 81b/7
t.-duk 97a/2	t.+umuzdur (tapugumuzdur) 84a/1
t.-iñ 85a/9	tar- Çekmek.
t.-ıp 18b/10, 19a/9, 48a/9, 55b/9,	t.-sunlar 39b/5
102b/17, 126b/6	tara- Taramak.
t.-ıpdur 26a/14	t.-dılar 5b/13, 35a/14
t.-madı 3b/6, 3b/9, 10b/2, 70a/6	t.-gay 35a/16
t.-madılar 50a/1, 108a/16, 127a/9	t.-y 5b/10
t.-madım 51b/7	taraf < Ar. <i>ṭaraf</i> . Taraf, yön.
t.-mas+min 64b/15	t. 61b/1
t.-masam 10a/17	t.+da 107a/2
t.-masañ 10a/15	t.+dın 57a/12, 75a/2, 75a/10, 84a/17,
t.-may 52a/3, 79a/11, 80b/9, 88b/7	105a/3, 105a/8, 109a/3, 109b/5,
t.-mayın 85a/12	117b/9, 123a/17, 124a/3, 124a/13,
t.-sa 108a/12	125b/5
t.-salar 16a/17, 131a/6, 132b/15	t.+ga 19b/9, 109b/14, 123a/5, 123a/12,
t.-sam 10a/17, 51b/7, 56b/3	123a/15, 124a/2
t.-sañ 10a/15	t.+ge 4a/7, 52a/13, 57a/4, 57a/7,
t.-sañlar 16b/1	73b/11, 111b/8
t.-tı 14b/1, 62a/7, 64b/9, 99b/17	t.+ıda 125a/8
t.-tılar 58b/13, 58b/17, 62b/17, 75b/14,	t.+ıdın 81a/17, 107b/7, 108b/11,
90b/17, 126b/13	111b/6, 111b/16, 112a/9, 115b/4,
t.-tuñ 16a/1	131b/8
tapın- Tapınmak.	t.+ıga 3b/6, 34a/17, 56b/14, 92b/7,
t.-dı 29b/10	96a/5, 102a/14, 103a/2, 103a/9,
tapşur- Teslim etmek: 12b/13; emanet	103a/17, 103b/6, 104a/13, 110a/6,
etmek, 16b/4.	111b/1, 111b/1, 122b/17, 127a/9
t.-dı 12b/13, 16b/4, 95a/5	t.+ıge 19b/9, 37b/4, 57a/14, 58b/1,
t.-dılar 13a/2	93a/4
t.-dum 13b/15	t.+larıdın 84a/4
t.-gıl 26a/1	t.+ların 81b/1

tarāguçı Tarayan

t. 35b/10

tāre < Far. *tāra*. **bir** ~ **mūym** kem **ķılma-**

→ **bir**; **her** ~ **mūy ki bedenleride**

ir- → **her**.

t. 39a/16, 119b/4

tār'ih < Ar. *tār'ih*. Tarih, bir şeyin meydana geldiği zaman.

t.-i 134b/4

t.+de 17b/13, 53a/3

tārik < Far. *tārik*. ~ **bol-** Karanlık olmak:

108b/12; **cihānrūšen aña** ~ **bol-** →

cihānrūšen.

t. 108b/12, 117a/12, 121b/16, 126a/14

tarķa- Dağılmak.

t.-dılar 23a/15, 29b/6

tart- Çekmek: 107a/1; **ķirig** ~ → **ķirig**;

ķılıç ~ → **ķılıç**; **kōmek** ~ →

kōmek; **kōñlūm** ~ → **kōñlūm**;

mašāf ~ → **mašāf**; **na're** ~ →

na're; **niçūk** ~ → **niçūk**; **niķāb** ~

→ **niķāb**; **oķ** ~ → **oķ**; **şaf** ~ → **şaf**;

sūrme ~ → **sūrme**; **ţākat** ~ →

ţākat; **tīg** ~ → **tīg**; **yirniñ tamurını**

~ → **yir**.

t.-adur 104a/12

t.-alalmas+min 86a/16

t.-gıl 78b/14

t.-iñız 88b/2, 93b/3

t.-iñlar 23a/2, 75a/3

t.-ıp 9b/3, 20a/6, 50b/9, 70a/1, 70b/15,

75a/5, 89b/16, 90a/13, 90b/6,

91a/16, 98b/6, 105a/6, 106b/16,

107a/1, 113a/2, 113a/5, 113b/16,

115a/9, 129b/11, 131b/8

t.-ıpdur 32a/17

t.-sa 39b/7

t.-tı 19a/1

t.-tılar 3a/11, 23a/3, 104a/9, 110a/9,

116b/17, 119b/7

t.-tıñız 95b/9

tartış- **oķ** ~ → **oķ**.

t.-ıp 118b/14

taruķ- **kōñül** ~ → **kōñül**

t.-sa 36b/2

t.-tı 122a/9

taşarruf < Ar. *taşarruf*. **öz** ~ **ıda** **ķıl-** →

öz.

t.+ıda 61a/6

t.+larıda 50a/6, 69a/9

taşnīf < Ar. *taşnīf*. ~ **ķıl-** Yazmak.

t. 134a/17

taş (1) Taş: 81a/16; **ağzığa** ~ **tofraķ bol-**

→ **ağız**; **ağzığa** ~ **tofraķ tol-** →

ağız.

t. 4a/2, 5b/11, 6a/6, 12a/5, 12b/2,

29b/7, 78b/13, 79b/2, 81a/7, 81a/15,

89a/8, 91b/12, 101b/14

t.+dın 81a/16

t.+ga 5b/12, 5b/13

t.+ı 92a/8

t.+larını 108b/9

taş (2) Dış.

t.+ıdın 43b/7

taş- Taşmak.

t.-ıp 4a/1

taşğarı Dışarı.

t. 20a/15, 27a/6, 124a/10, 129a/15,
131b/6

t.+dağı 128a/2

taşla- Atmak, fırlatmak: 23b/8; bırakmak:

85b/1; (attan) inmek: 77b/16;
taşlamak: 84a/13.

t.-dı 23b/8, 28b/9, 81b/17, 87a/3,
98b/4, 99b/15, 101b/3, 110b/4,
120b/2, 130b/5, 131a/11

t.-gen 99a/11

t.-madı 130b/9

t.-may 85b/1

t.-p 16a/16, 58a/8, 77b/16, 77b/17

t.-sa 84a/13

tatar Tatar. Özel isim.

t. 104b/16

t.+dın 106a/10

ṭavar. māl u ~ → māl.

t. 24a/7

t.+ı 4b/12

ṭavf ibn kenāne < Ar. *avf ibn kanāna*.

Özel isim.

t. 51a/9, 69b/17, 70a/9

t.+ge 69a/15, 69b/3, 69b/12

ṭavuk Tavuk.

t. 28b/4, 28b/5

t.+nı 28b/6, 28b/10, 28a/16

ṭay < Ar. *ṭay*. Özel isim.

t. 76a/1

tay- Karşı çıkmak: 115a/8; vazgeçmek:
119a/7.

t.-gan 119a/7

t.-madı 115a/8

ṭayak Değnek, asa, sopa.

t. 53a/5, 53a/8, 60a/9, 93b/13, 94a/5,
94a/14, 94a/16, 97b/8

t.+ga 100a/5

t.+ını 52b/17, 53a/2

t.+nı 53a/3, 60a/9, 60a/10, 60b/1

tayal- Dayanmak, tutunmak.

t.-dılar 39a/11

ta'yīn < Ar. *ta'yīn*. ~ **bil-** Anlamak:

23b/12; ~ **bol-** Tayin olmak: 43b/13;

~ **kıl-** Tayin etmek: 44a/10.

t. 23b/12, 43b/13, 44a/3, 44a/10

ṭayyār (1) < Ar. *ṭayyār*. ~ **bol-** Çabuk bir

şekilde hazır olmak: 5b/1; ~ **kıl-**

Çabuk bir şekilde hazırlamak: 7b/13

t. 5b/1, 7b/13, 81b/4, 102b/1

ṭayyār (2) < Ar. *ṭayyār*. Özel isim.

t.+nıñ 81b/1

ṭayyibe < Ar. *ṭayyiba*. **kelime-yi** ~ →
kelime.

t. 68b/12

tāze < Far. *tāza*. ~ **kıl-** Anmak: 32b/17;

mātemini tāze kıl- → **mātem.**

t. 32b/17, 121b/5

ta'zīm < Ar. *ta'zīm*. Saygı, hürmet: 5a/15;

~ **kıl-** Saygı göstermek: 27a/5; 'izzet

ü i'zāz ü ikrām ü ~ → 'izzet; 'izzet

ü ~ **kıl-** → 'izzet; 'izzet ü hürmet ü

- ~ **bol-** → 'izzet; 'izzet ü hürmet ü t.+de 43a/5, 107a/4
 ~ **kııl-** → 'izzet. t.+ge 50b/14, 64a/14
- t. 5a/15, 6a/2, 7b/2, 27a/5, 30a/11, 46a/10, 46b/2
- tāzīyāne** < Far. *tāzīyāna*. Kırbaç.
 t. 100a/8
- ta'ziyet** < Ar. *ta'ziyat*. ~ **tut-** Yas tutmak: 36a/12; ~ **yitgür-** Baş sağlığı dilemek: 60b/15; ~-**leriğa kııl-** Yasına gelmek: 93a/13.
 t. 36a/6, 36a/12, 36b/3, 57b/9, 60b/15, 97b/14
 t.+ini 96a/10
 t.+leri 93a/13
 t.+leriga 93a/16
 t.+lerini 96a/4, 96b/14, 97b/17
- tebessüm** < Ar. *tabassum*. ~ **kııl-** Gülümsemek.
 t. 54a/13, 54a/16
- tebriz** < Far. *tabriz*. Özel isim.
 t. 62a/15
- tedbîr** < Ar. *tadbîr*. ~ **körgüzci** Tedbir alıcı: 64a/5; ~ **kııl-** Tedbir almak: 64a/5.
 t. 64a/5, 64a/5, 64a/7
- tefāvūt** < Ar. *tafāvut*. ~ **kııl-** Ayırmak.
 t. 44b/3
- tefekküir** < Ar. *tafakkur*. ~ **kııl-** Düşünmek: 10b/4; ~-**de bol-** Düşünmek: 43a/5; ~-**ge kııl-** Düşünmek: 50b/14.
 t. 10b/4
- tefsîr** < Ar. *tafsîr*. Tefsir, Kur'ân-ı Kerim'in ayet veya surelerini açıklama.
 t.+leri 130b/14
- teğayyür** < Ar. *tağayyur*. Değişme, başkalaşma: 24a/13; ~ **bol-** Değişmek: 24a/14; ~ **kııl-** Değiştirmek: 33b/13; ~ **tap-** Değişmek: 26a/14.
 t. 24a/13, 24a/14, 26a/14, 33b/13, 59a/13, 28a/9
- tekāb** < (?) Tekab. Özel isim.
 t. 120a/4
- tekbîr** < Ar. *takbîr*. Tekbir: 123a/4; ~ **ayt-** Tekbir getirmek: 83a/4; ~ **kiltür-** Tekbir getirmek: 79b/16.
 t. 79b/16, 83a/4, 90b/15, 105b/16, 123a/4
- tekebbür** < Ar. *takabbur*. ~ **kııl-** Böbürlenmek, kibirlenmek.
 t. 133b/2
- tekellüf** < Ar. *takalluf*. Gösteriş, özenme, zahmetli iş görme.
 t.+ni 25a/17
- telim** Çok.
 t. 8a/10, 90a/2
- temāşā** < Far. *tamāşā*. Zevkle, hayranlıkla seyretme: 96b/4; ~ **kııl-** Seyretmek: 52b/13
 t. 52b/13, 66a/2, 96a/13

- t.+ga 96b/4
temmet < Ar. *tammāt*. Bitti, tamam oldu.
 t. 134b/3, 134b/9
ten < Far. *tan*. Beden, vücut: 82a/1; ~ **ü**
cān: Gönülden, isteyerek: 84a/8;
cān u ~ → **cān**.
 t. 38b/2, 82a/1, 84a/8, 88b/17, 112a/2
 t.+dīn 83b/11, 92a/5, 98b/3, 113a/10
 t.+i 114a/1, 131b/11
 t.+iñni 84a/13
 t.+leri 67a/3, 87a/9
 t.+leride 114a/17
teng < Far. *tang*. ~ **kıl**- Israr etmek,
 darlamak; **dil-i** ~ **bol**- → **dil**.
 t. 56a/8, 114b/7
tengdil < Far. *tangdil*. ~ **bol**- Canı
 sıkılmak.
 t. 104b/13, 106a/7, 118a/11
tenhā < Far. *tanhā*. Tek, yalnız.
 t. 112a/4, 119a/8, 127a/17
tenperver < Far. *tanparvar*. ~ **bol**- Hali
 vakti yerinde olmak, zengin olmak,
 rahat içinde yaşamak.
 t. 24b/11
tensiz < Far. *tan* + T. -siz. Bedensiz.
 t. 95b/15, 95b/16
teñ Denk, eşit.
 t. 84a/13, 87b/16
teñe Altın para.
 t. 27b/5, 29a/15
teñri Tanrı: 28b/16; ~ **ta'ālā** Ulu Tanrı:
 3a/10.
 t. 3a/10, 3a/12, 28b/16, 47a/3, 78b/7,
 82a/17, 88b/11
 t.+ga 78b/8
 t.+ge 77a/4
 t.+ni 27b/13, 28b/17, 53b/17, 97b/6
terbiyet < Ar. *tarbiyat*. ~ **kıl**- Terbiye
 etmek.
 t. 13b/9, 13b/11, 13b/12, 74a/12
tercüme < Ar. *tarcuma*. ~ **kıl**- Tercüme
 etmek.
 t. 1b/12
tereddüd < Ar. *taraddud*. **köñülleri** ~
bol- → **köñül**.
 t. 21a/15
tersā < Far. *tarsā*. Hristiyan.
 t. 95a/6, 95a/7, 95a/8, 95a/10, 95a/12,
 95a/15, 95b/12, 95b/16, 96a/2,
 130a/11
 t.+lar 106b/7
 t.+larını 31b/13, 94b/14, 95a/3, 95a/4
 t.+larınıñ 31b/8, 95a/2
tertīb < Ar. *tartīb*. ~ **sağla**- Sıraya uymak,
 düzene uymak.
 t. 46a/15
teslīm < Ar. *taslīm*. ~ **kıl**- Teslim etmek:
 69a/13; **cānıçık** ~ **kıl**- → **cānıçık**.
 t. 36a/4, 37b/7, 42b/17, 43a/9, 43b/1,
 68b/14, 69a/13, 69b/9, 94b/12
teşnelik < Far. *taşna* + T. -lik. Susuzluk.
 t.+ge 100b/16
teşvīş < Ar. *taşvīş*. Karışıklık: 36b/8. ~-**ğa**
sal- karışıklığa düşürmek: 34b/7.

- t. 36b/8
t.+ga 34b/7
tevaḳḳuf < Ar. *tavaḳḳuf*. ~ **ḳıl**- Beklemek.
t. 74a/9, 96a/2, 115a/4
tevbe < Ar. *tavba*. ~ **ḳıl**- Tövbe etmek.
t. 72b/11
tevekkül < Ar. *tavakkul*. ~ **ḳıl**- Tevekkül etmek.
t. 77a/5, 78b/8, 108b/4
tevfik < Ar. *tavfik*. ~ **tile**- Yardım istemek.
t. 134a/1
tevḥīd < Ar. *tavḥīd*. Tevhit, Allah'ın birliğine inanma.
t. 72b/14
tevrāt < Ar. *tavrāt*. Özel isim; ↔ **tevrīt**.
t.+ga 15b/15
tevrīt < Ar. *tavrāt*. Özel isim; ↔ **tevrāt**.
t. 15b/14
t.+de 15b/16
tevrīthān < Ar. *tavrīt* + Far. *-ḥān*.
Tevrat okuyan.
t. 19b/17
teyemmüm < Ar. *tayammum*. ~ **ḳıl**-
Teyemmüm almak.
t. 88b/7, 92a/1, 92a/3
tıḳ-. bir işge ~ → **bir**
t.-ar+min 105a/13, 105b/2
tırnaḳ Tırnak.
t.+ları 9b/13
tīg < Far. *tīg*. Kılıç: 67a/3; **tīg tart-** →
Kılıç çekmek: 104a/12; **tīg öt-** Kılıç
saplamak: 56a/2, kılıç kesmek, kılıç
tesir etmek: 56a/4.
t. 56a/2, 56a/4, 56a/5, 56a/14, 67a/3,
74a/13, 90a/13, 104a/12, 113a/9,
123a/8, 123b/6
t.+larını 124b/8
tig- Değmek: 11b/9; ulaşmak: 39b/1;
varmak, evlenmek: 25a/5;
saplanmak: 121a/10; **āzār** ~ →
āzār; nevbet ~ → **nevbet**.
t.-di 10b/10, 11b/9, 39b/1, 39b/2,
39b/3, 46a/9, 81b/16, 83b/5, 88a/1,
89a/10, 91a/2, 121a/10, 121a/14,
125b/11, 131b/10
t.-dim 122a/4
t.-er 43b/17, 46a/16, 50a/14, 50b/4,
50b/5, 50b/8, 50b/12, 51b/2, 51b/7,
133b/7
t.-er+min 7a/13, 24a/11, 25b/3
t.-er+mü+sin 25a/5, 25b/2
t.-geç 21a/1
t.-gen 114b/1
t.-ip 106a/2
t.-medi 17b/11, 49b/10
t.-medin 25a/5
t.-mes 50a/14, 50b/9, 50b/12, 51b/2,
133b/1
t.-meseñiz 75b/7
t.-mesün 5b/16
t.-se 31a/1, 58a/2, 69b/15
tigi Alt.
t.+de 59a/6, 59a/14

- t.+ge 55b/4, 59a/10
- tigirmen** Değirmen.
- t. 42b/7
- t.+ni 42b/2
- tigre** Çevre, etraf.
- t.+si 18a/12
- t.+side 6a/8, 6a/12, 7a/14, 13a/5
- t.+sini 4a/2
- tigrü** Kadar.
- t. 79b/11
- tigtür-** Ulaştırmak.
- t.-ey 85b/14
- tigür-** Ulaştırmak: 118a/10; **zarar** ~-e
alma- → **zarar**; **küç** ~ → **küç**;
risālet ~ → **risālet**.
- t.-di 118a/10
- t.-diler 39a/16
- t.-e 57a/9
- t.-gen 132a/4
- t.-ü 65b/10
- t.-ün 27a/6
- t.-üp 39a/15
- tik** Doğrudan, dik şekilde.
- t. 14b/12
- tik-** Dikmek, bir şeyi iplikle tutturmak:
 32a/16; bitkiyi yetiştirmesi için
 toprağa yerleştirmek: 61b/12; **çadır**
 ~ → **çadır**; **közlerini** ... ~ → **köz**.
- t.-er 32a/16
- t.-gen 61b/12
- t.-ip 7a/14, 17a/6, 78b/15, 90b/9
- t.-ti 42b/12
- t.-tiler 75b/14
- tikil-** Kurulmak, inşa etmek.
- t.-di 45b/14
- til (1)** Dil, tat alma organı.
- t.+ini 94b/10
- t.+lerini 132a/11
- til (2)** Dil, insanların duygu ve
 düşüncelerini iletmek için
 kullandıkları iletişim aracı: 11a/17.
- t. 11a/17, 120a/7
- tile-** İstemek: 31a/16; evlenmek istemek:
 25a/5; **amānlık** ~ → **amānlık**;
bey'at ~ → **bey'at**; **tevfik** ~ →
tevfik; **özü** ~ → **özü**.
- t.-di 25a/5, 46b/17
- t.-diler 31a/16, 73a/6, 108b/17,
 114b/11
- t.-mesün 78b/5
- t.-p 85b/7, 132b/5, 134a/2
- t.-r 109b/13, 113a/12, 128b/1
- t.-r+min 19a/7
- t.-r+miz 47a/3, 47b/17, 80b/5
- t.-r+siz 47b/15
- t.-rler 84a/9
- t.-señiz 63b/10
- tilek** Dilek, istek.
- t.+iñni 15b/17
- timür** Demir: 121a/12; ~ **içide**: zırlı:
 74b/17; ~-ni **tābğa kiltür-** Demir
 dövmek: 19b/10.
- t. 53a/2, 74b/17
- t.+din 121a/12

- t.+ni 19b/10
timürçi Demirci.
 t. 19b/9, 19b/10, 19b/11, 19b/12, 19b/15, 19b/17, 20a/2
tip- Tepmek, tepinmek, çiğnemek.
 t.-er 3b/15
 t.-tiler 70a/5
tipre- Hareket etmek.
 t.-r 16a/4, 16a/7, 16b/5
tipret- Tepinmek: 3b/15; sallamak: 82b/17.
 t.-gen 3b/15, 82b/17
tiptikiş. ~ bol- Dümdüz olmak.
 t. 126a/4
tir < Far. *tīr*. Ok: 121a/5; **~i bārān kıl-** Ok yağmuruna tutmak: 80a/7.
 t. 105b/13, 105b/14, 113a/3, 125b/10
 t.-i 80a/7, 81a/9, 81b/15, 83b/2, 84b/8, 85b/16, 87b/17, 91a/1, 109a/4, 125b/7, 125b/8
 t.+i 105a/4
 t.+imni 121a/5
 t.+lerni 126a/8
tirendāzlık < Far. *tīrandāz* + T. *-lık*. Okçulukta maharet sahibi olan kimse.
 t.+nı 106b/10
tirig Diri, canlı: 80b/1; **~ bar** Yaşadıkça, var oldukça: 84a/11; **~ bol-** Diri olmak, hayatta olmak, yaşamak: 17a/2; **~ kal-** Yaşamak, hayatta kalmak: 81b/7; **~ kıl-** Yaşatmak: 108b/1; **~ koyma-** Canlı bırakmamak, öldürmek: 103b/15; **~ tut-** Canlı tutmak: 98b/8.
 t. 17a/2, 41b/15, 49a/9, 49a/16, 80a/16, 80b/1, 81b/7, 81b/8, 83b/12, 84a/11, 98b/8, 101a/14, 103b/15, 104a/16, 108b/1, 109b/11, 134a/14
tiriglik Yaşamak, dirilik: 88b/14; **~-idin kiç-** Canından geçmek: 112a/1.
 t. 88b/14, 88b/15, 89a/6, 134a/10
 t.+din 111b/14, 130a/17
 t.+iñizdin 112a/1
tiril- Dirilmek: 125a/2; toplanmak: 132a/2.
 t.-ip 125a/2
 t.-mes 128a/17
 t.-sün 132a/2
tiş Dış.
 t.+lerini 122b/7
tiş- Delmek.
 t.-ip 49b/1
 t.-sün 2b/10
 t.-ti 2b/12
tişi Dışı.
 t.+si 20b/4
tişle- Dışlemek.
 t.-di 2b/5
titre- Titremek.
 t.-di 22a/17, 92a/8
 t.-diler 59b/4
 t.-p 56a/10, 87a/8
 t.-r 85a/16

titret- Hareket ettirmek, sallamak.

t.-ür 30b/15

tive Deve.

t. 3a/4, 4b/4, 4b/11, 5b/5, 10a/13,
10b/13, 11b/14, 16a/9, 16b/6, 16b/6,
20b/4, 20b/13, 20b/15, 20b/15,
20b/16, 21a/3, 21a/3, 21a/8, 21a/8,
21a/13, 27b/4, 29a/15, 56b/16,
59a/8, 59a/10, 118a/6, 130b/3

t.+de 5b/1, 39a/13, 39a/13

t.+din 3a/8, 5b/9, 5b/11, 47a/5, 59a/6

t.+ge 16a/10, 21a/1, 56b/15, 57a/13

t.+lerdin 11b/3

t.+lerge 92b/7

t.+leri 20b/3

t.+lerin 18a/17

t.+lerinizge 5b/3

t.+lerni 89a/5

t.+ni 20b/15, 20b/16, 22b/17, 56b/15,
57a/12, 57a/14, 59a/11

t.+niñ 11a/3

t.+si 10b/15, 10b/17, 11a/5, 21a/10

t.+sige 11a/5

t.+sini 10b/14

tiz Diz.

t.+imni 88a/17, 95b/8

tiz (1) < Far. *tīz*. Tez, çabuk.

t. 62a/17, 111a/4

tiz (2) < Far. *tīz*. Keskin.

t. 115a/16, 115a/16

tizgin Dizgin.

t.+din 105a/10

t.+lerini 119b/7, 119b/16

tizlik < Far. *tīz* + T. *-lik*. ~ **kıl-** Acele etmek.

t. 86a/9

tizrak < Far. *tīz* + T. *-rak*. Daha çabuk, hemen.

t. 108a/9, 111a/4, 114b/12

tofrağ Toprak: 33a/3; ↔ **tofrağ**.

t. 33a/3

t.+nı 33a/4, 33a/7

tofrağ Toprak: 4a/2; ~ **bol-** Toprak olmak, ölmek: 112a/2; ~ **yastan-** Toprak üzerine uzanmak, ölmek: 055a/3; **ağızğa taş tofrağ bol** → **ağız**; **ağızğa taş** ~ **tol-** → **ağız**; **başlarığa** ~ **saç** → **baş**; ↔ **tofrağ**.

t. 4a/2, 5b/8, 29b/7, 33a/4, 49b/8,
55a/3, 78b/13, 79b/2, 81a/7, 87a/11,
91b/12, 101b/14, 112a/2, 115b/8,
123b/13

t.+ıdın (tofragıdın) 33a/3

t.+ını (tofragını) 87a/13, 88a/8

t.+nı 66a/16, 74b/3

tofurçak At türü.

t. 77b/12, 77b/14

toğ- Doğurmak: 3b/1; doğmak: 34a/14.

t.-dı 3b/1, 8a/15, 34a/7, 34a/14

t.-gan 63b/15

t.-ganda 8b/2

t.-mış 21b/15

t.-up 10a/2, 10b/8, 134a/7

t.-updur 115a/17

toğan Toğan. Özel İsim.

t. 105a/3, 105b/15, 106a/1, 106a/1,
107a/10, 112b/10, 112b/17, 113a/8,
113b/4, 113b/6, 113b/8, 113b/11,
114b/2, 114b/7, 115a/13, 118a/17,
118b/7, 119a/16, 120a/11, 120a/15,
120b/2, 125b/9

t.+ga 113b/2, 113b/10

t.+nı 105a/10, 113b/14, 114a/15,
114a/16

t.+nñ 114a/4

toğan türk Toğan Türk. Özel isim.

t. 104b/15, 105a/9, 106a/7, 107a/5,
107a/16, 107a/17, 111a/10, 112b/5,
113a/1, 113a/11, 113b/14, 114a/10,
114a/14, 115a/16, 116a/7, 118b/11,
118b/13, 119a/13, 119b/13,
119b/17, 120a/12, 120b/12, 122a/17,
123b/4, 124a/2, 125b/6, 126b/2

t.-i 120a/14

t.+ga 105b/14, 115a/9

t.+ni 105b/8, 107a/12

toğra Doğru.

t.+dın 84b/14

tok Tok, aç olmayan.

t. 129b/6, 129b/7

tok- Doğmak: 9b/9; **anadın ~ğan → ana.**

t.-gan 9b/10, 9b/9

t.-gandur 81b/4

t.-gannı 84b/3

tokuş Savaş; ↔ **tokuş.**

t.+da 82b/4

tokluk Tokluk, aç olmama durumu.

t.+ı (tokluğu) 50b/17, 70b/10

toksan Doksan (sayı).

t. 2a/4, 2a/16

tokuş Savaş; ↔ **tokuş.**

t.+ge 38a/4

tokuz Dokuz (sayı).

t. 6b/16, 8b/7, 10a/8, 42a/13

t.+ı 86a/1

tol- Dolmak: 92a/7; **ağıza taş tofrağ ~ → ağız.**

t.-dı 92a/7

t.-sun 78b/13, 79b/3, 81a/7, 91b/12

tola Çok, çok fazla: 13b/8; tamamen: 61a/3.

t. 5a/2, 13b/8, 38b/8, 44a/5, 44a/11,
45b/8, 48b/15, 61a/3, 70b/6, 70b/9,
76a/7, 89b/9, 129b/6, 129b/6,
129b/7

tolan- Dolaşmak.

t.-ıp 40b/16, 41a/8, 88a/12, 93b/7

tolarak Çoğu, çoğunluk.

t.+ı 50a/15

toltur- Doldurmak.

t.-up 25b/11

tolunay Dolunay.

t. 16b/8, 40b/14, 41a/7

ton Elbise: 31b/9; ~ **kıldur-** Elbise diktirmek: 32a/10.

t. 14a/16, 31b/9, 31b/9, 31b/14, 32a/4,
32a/10, 32b/2, 32b/4, 72a/17

- t.+ıdagı 30b/2
t.+ıga 25a/9, 25a/15
t.+ımız 31b/14
t.+ımnı 19b/13
t.+larını 23a/16, 35a/13, 35b/11, 63b/13
t.+larıñnı 35a/15
t.+uge 25b/5
t.+uñ 19b/12
t.+uñga 25b/4
- toñuz** Domuz.
t. 82b/1, 82b/6, 82b/7, 92b/14
- toy** Dügün: 7b/13; ~ **muşālahası** Dügün hazırlıkları: 25a/16.
t. 7b/13, 25a/12, 25a/16, 25b/7
t.+ga 25b/16
- toy-** Doymak.
t.-gunça 10b/13
- tök-** Dökmek.
t.-er 97b/5
t.-eyin 86b/7
t.-tiler 79b/1
t.-üñ 79a/14
t.-üñler 79a/17
t.-üpdür 11a/3
- tökül-** Dökülmek: 66a/7; **ķoturı** ~ → **ķotur.**
t.-di 10b/16, 11b/9, 21a/1, 29b/2, 46b/13, 66a/7
t.-ür 75a/15
- tört** Dört (sayı).
- t. 16b/8, 20a/17, 20b/1, 22a/1, 22a/5, 22b/1, 25b/9, 36b/11, 60b/17, 69a/10, 79b/15, 80b/11, 87a/7, 88b/4, 91b/4, 98a/6, 103b/5, 105a/5, 109a/15, 110b/10, 116a/11, 117b/9, 117b/9, 119a/7, 123a/6, 124a/13
- törtünçi** Dördüncü, dört sayısının sıra sayı sıfatı.
t. 19a/15, 42a/4
- töşek. ölüm** ~-in **tüş-** → **ölüm.**
t.+in 13a/8
- töşük** Delik.
t.+din 95a/15
t.+i 95a/15
- tuban. yüz tuban** → **yüz.**
t. 3b/14
- tüde** < Far. *tūda*. Yığın, küme: 123b/13; ~ **bol-** Yığılmak: 123a/12; ~-i **firāk üstün sal-** Musalla taşının üzerine koymak: 49b/5.
t. 123a/12
t.-i 49b/5, 123b/13, 128b/7
- tuḡeylī** < Ar. *tuḡaylī*. Hürmetine, hatırına.
t.+din 31a/2, 102a/2
- tuḡ** Tuḡ.
t. 76b/5, 110b/5
t.+larını 123b/13
- tuhfe** < Ar. *tuhfa*. ~ **ķıl-** Hediye etmek.
t. 46b/11
- tul.** ~ **ķal-** Dul kalmak, kadın ve erkeğin eşi ölmek.
t. 8b/1

tur- Durmak: 10a/9; kalkmak: 129a/6;
yardımcı fiil: 15a/10; **arada kılıç** ~
→ **ara**; **dünyā için maḥāl** ~ →
dünyā; **zerde sugarġan** ~ → **zer**.

t.-adur 49a/5, 95a/12

t.-alı 98a/7

t.-ar 118b/8, 125a/8

t.-dı 7b/13, 10a/9, 10b/4, 17b/11,
41a/14, 52a/7, 52b/16, 55a/5, 60a/4,
70b/15, 75b/3, 82b/8, 83a/4, 83a/10,
84a/16, 87a/8, 87b/5, 101a/1,
105a/12, 106b/11, 106b/16, 107a/10,
110b/8, 113a/16, 117a/17, 118b/12,
120b/13, 122b/5, 122b/11, 125a/7,
125b/14, 127b/17, 128a/10

t.-dılar 35a/12, 37a/10, 42b/16, 45b/3,
48b/9, 75b/9, 83b/9, 98a/8, 104a/10,
118b/10, 120b/12, 125a/8, 127a/2,
129a/11

t.-dum 73a/8

t.-gan 69b/10, 95a/14, 100a/10,
114b/12, 115a/7, 118b/16, 118b/17

t.-ganda 133b/1

t.-gay+sizler 79a/8

t.-gıl 19b/12, 69b/1, 70a/16, 78a/15,
93a/11, 119b/15

t.-gıları 68a/11

t.-gum 83a/14, 85b/15

t.-mañlar 57a/1

t.-sam 56a/9, 56a/13

t.-sun 12b/14, 71a/5

t.-uñ 44b/13

t.-uñlar 45a/3, 95a/17, 129a/6

t.-up 9a/8, 22a/9, 31a/13, 56a/16,
60a/16, 85b/10, 102b/2, 109a/12,
112a/4, 112a/8, 112b/11, 115b/3,
118a/6, 118b/8, 118b/14, 119a/8,
119a/14, 119b/8, 123b/13, 123b/14,
125a/5, 129b/9

t.-up+min 112a/6

t.-updur 43b/6, 59a/11, 59a/11, 65a/10,
65a/11, 74a/2, 75b/12

t.-updurlar 109b/3, 125a/1

t.-ur 3b/8, 3b/17, 4a/8, 4a/14, 4a/15,
4a/17, 4b/1, 4b/2, 5a/8, 6a/1, 6a/13,
6a/15, 6a/17, 6b/2, 7a/16, 8b/7, 9b/9,
11b/4, 12b/8, 12b/16, 14a/1, 14a/6,
14b/10, 14b/10, 14b/17, 15a/6,
15a/7, 15a/10, 15a/12, 18b/7,
18b/13, 18b/15, 20a/4, 20a/10,
22a/13, 22b/4, 22b/7, 23a/12,
24a/14, 24b/7, 25a/14, 26a/5, 26b/5,
26b/5, 30b/11, 31b/1, 31b/2, 33b/5,
37b/6, 39a/12, 39a/14, 39b/12,
40a/2, 40a/3, 40a/4, 40a/8, 40a/10,
40a/11, 41a/4, 41a/4, 41a/8, 41b/1,
42b/4, 44a/4, 44a/4, 44a/12, 45a/10,
45b/7, 47b/9, 47b/11, 50b/17, 51b/8,
51b/9, 52a/7, 53a/16, 54b/11,
54b/12, 56a/10, 56b/1, 56b/17,
59a/17, 61b/7, 61b/8, 61b/12, 63b/1,
63b/2, 63b/6, 63b/7, 63b/9, 63b/10,
64b/6, 66b/17, 67a/2, 67b/1, 67b/9,
69a/4, 69b/4, 69b/5, 69b/5; 69b/14,

- 69b/14, 70a/12, 70b/7, 70b/9, 70b/10, 71b/14, 72a/6, 73b/10, 73b/12, 73b/13, 75a/14, 75a/14, 75a/16, 75b/3, 75b/4, 75b/5, 75b/6, 75b/6, 76a/6, 76b/12, 76b/13, 76b/15, 79a/3, 79a/9, 79b/9, 80a/15, 80b/11, 81a/5, 81a/8, 83a/1, 83a/12, 86b/14, 88b/15, 90a/2, 90a/13, 92a/2, 93a/13, 93a/15, 93a/16, 93a/17, 94a/6, 94a/15, 94b/4, 95a/9, 95b/10, 97a/1, 97b/3, 109b/5, 109b/9, 109b/9, 110b/14, 130a/12, 130b/10, 133a/5, 133a/7, 133a/8, 133a/10, 133b/14, 134a/8, 134a/8, 134a/10
- t.-ur+min 31b/15, 69a/5, 76a/1, 80a/13, 84a/7, 86b/13, 94a/17, 96a/2, 97a/5, 131a/10
- t.-ur+miz 48a/14, 55b/13, 68a/10, 74a/5, 85b/12, 88b/17, 91a/8
- t.-ur+sin 5a/10, 6a/1, 29b/6, 82b/9, 98a/1
- t.-ur+siz 15a/1, 63b/4, 63b/4
- t.-urlar 49a/3, 49a/8, 64b/5
- turguz-** Durdurmak, bekletmek.
t.-up 129b/10
- turul-** Yaşamak, durmak.
t.-gey 51a/1
- tus-** Beklemek: 42b/9; yolunu veya önünü kesmek: 57b/1; kilitlemek: 95a/7.
t.-tı 42b/9
t.-uñlar 80a/4
- t.-up 42b/6, 57b/1, 75b/6, 76a/4, 95a/7
tūs ya'kūb < Ar. *tūs ya'kūb*. Özel isim.
t. 74b/17
- tut-** Tutmak: 036b/13; yakalamak: 28a/10; yerine getirmek: 14a/4; kapatmak, örtmek: 9b/12; saymak, herhangi bir şey gibi görmek: 119a/15; **biri** ~ → **biri**; **birk** ~ → **birk**; **düşmen** ~ → **düşmen**; **hased** ~ → **hased**; **haṭ** ~ → **haṭ**; **hōş** ~ → **hōş**; **hōşbū** ~ → **hōşbū**; **i'zāz ü ikrām birle** ~ → **i'zāz**; **kem** ~ → **kem**; **kīne** ~ → **kīne**; **kōñülide** ~ → **kōñül**; **köz** ~ → **köz**; **küfr** ~ → **küfr**; **ma'zūr** ~ → **ma'zūr**; **maṣhara** ~ → **maṣhara**; **mātem** ~ → **mātem**; **minnet** ~ → **minnet**; **rūze** ~ → **rūze**; **şaf** ~ → **şaf**; **şerm** ~ → **şerm**; **ṭāḳat** ~ → **ṭāḳat**; **ta'ziyet** ~ → **ta'ziyet**; **uluḡ** ~ → **uluḡ**; **üst** ~ → **üst**; **yaḳın** ~ → **yaḳın**.
- t.-a 41a/17, 42b/5, 71b/17, 90b/11, 96a/4
- t.-almadıñ 28a/10
- t.-almaydur+min 80b/17
- t.-almaydur+miz 54a/15
- t.-ar 7a/2, 17b/15, 34a/12, 36b/13, 55a/16, 89b/7, 105a/16, 107a/14, 119a/15
- t.-ar+min 15b/6
- t.-ar+miz 36b/12
- t.-ar+siz 24a/15

t.-arlar 6b/1, 32b/13, 32b/15	107b/13, 110a/15, 113a/3, 113b/11,
t.-galı 87a/2	121a/17, 129b/9, 28a/7
t.-ganı 2a/13	t.-updur 97b/14
t.-gay 20b/2	t.-updurlar 116a/9
t.-gay+sin 97a/11	tutal- Tutulmak; ↔ tutul- .
t.-gıl 8b/8, 68a/12	t.-madı 28a/7
t.-mas 124b/6	tutaş- Tutuşmak.
t.-mas+mu+sin 53b/2	t.-ıp 129b/5
t.-sa 131b/15	tutuqluq Tutmuş, tutulu.
t.-salar 131a/4	t. 131b/1
t.-sañ 14a/4	tutul- Tutulmak: 92a/6; ṭāḳat tutul- →
t.-sun 77a/13	ṭāḳat; ↔ tutal- .
t.-tı 2a/12, 27a/7, 92b/10, 94a/15,	t.-dı 92a/6
111b/12, 113b/2, 133b/8, 133b/10,	t.-maydur 54a/13
133b/12	tutuş- Kapişmak, dövüşmek.
t.-tılar 25a/15, 31b/1, 41b/9, 56b/10,	t.-tılar 112b/9
57b/9, 68a/13, 85a/2, 92a/12,	tutuşuqluq Yapışık.
92b/11, 96a/10, 102b/5, 103a/6,	t. 6b/4
103a/10, 103a/13, 103b/4, 109b/4	tuvaq Toynak.
t.-tu 126a/11	t.+ıdın 83b/13
t.-tum 47b/8, 103a/1	tuy- Duymak.
t.-um 16a/7	t.-mas 30b/13
t.-uñ 30b/11, 73b/10	tuyuksuz Kilitsiz.
t.-uñlar 16b/3, 86a/6, 98b/5, 114b/8,	t. 49a/17
131b/4	ṭuyūr < Ar. <i>ṭuyūr</i> . Kuşlar.
t.-up 9b/11, 9b/12, 20a/7, 21a/13,	t. 4a/7, 32b/14, 36a/12, 68b/5, 78a/2,
27b/5, 28b/5, 36a/6, 36a/12, 36b/3,	92a/10
40a/12, 41b/5, 42a/16, 48a/4,	tüb Dip.
48a/15, 50b/2, 65b/17, 66a/11,	t.+ide 12a/5, 12b/2
87a/3, 90b/14, 96b/14, 98a/1,	tükel Tamamı, bütün.
98a/14, 98b/8, 101a/14, 105a/10,	t. 39a/6
	tüken- Tükenmek.

- t.-di 3b/3
- tüket-** Tüketmek, bitirmek.
- t.-ür 84b/8, 91a/1
- tümen** Tümen, on bin.
- t. 81b/10, 82b/6, 84a/10
- t.+dür 82a/15
- tün** Gece: 23b/1; ~ **yarımı** Gece yarısı: 95a/7.
- t. 20a/11, 23b/1, 95a/7, 97b/11
- t.+niñ 9a/14, 68b/6
- tündhūy** < Far. *tundhūy*. Sinirli, sert huylu.
- t. 13b/11
- türk** Türk. Özel isim.
- t. 105a/4, 112b/11, 112b/12, 112b/13, 113b/3, 114b/16, 115a/10, 118b/1, 119a/17, 120a/16, 125b/10, 125b/12
- t.-i 105a/16, 105b/15, 107a/3
- t.+ni 107a/11, 113a/16, 114b/14, 115a/3
- türkçe** Türkçe. Özel isim.
- t. 1b/12
- türkī** < T. *türk* + Ar. *-ī*. Türkçe. Özel isim.
- t. 133a/9, 133a/9
- türlüg** Türlü, çeşitli: 92b/2; **elvān** ~ → **elvān**.
- t. 24b/10, 52a/4, 92b/2, 125b/6
- tüş** Düş, rüya: 55b/10; ~ **kör-** Düş görmek, rüya görmek: 16b/7.
- t. 16b/7, 16b/10, 23a/4, 35a/7, 72a/17, 73a/1, 74a/10
- t.+ge 16b/11
- t.+ide 77b/6
- t.+leride 35a/7, 55b/10, 73b/17, 88a/11
- t.+ümde 65a/17, 72b/7
- tüş-** Düşmek: 108a/11; inmek: 003a/8; konaklamak: 18a/13; konuşlanmak: 108b/15; **arķasıdın** ~ → **arķa**; **endīsege түш-** → **endīse**; **ğulgule** ~ → **ğulgule**; **könlige** ~ → **köñül**; **közi** ~ → **köz**; **mertebe** ~ → **mertebe**; **nime** ~ → **nime**; **başığa** ~ → **baş**; **ölüm töşekin** ~ → **ölüm**; **öyge** ~ → **öy**; **öylük öyge** ~ → **öylük**; **vehmğa** ~ → **vehm**; **yol** ~ → **yol**.
- t. 16a/14
- t.-di 13a/8
- t.-er 108a/11, 114a/2
- t.-gen 7a/15
- t.-gey 2a/7
- t.-gil 16a/15
- t.-megen 96b/15
- t.-megil 3a/8
- t.-mes 18a/13
- t.-meseniz 5b/12
- t.-se 61b/10, 61b/11, 87b/1, 97a/15
- t.-sünler 18a/14
- t.-ti 6b/8, 11b/6, 18a/17, 19b/11, 28b/8, 31a/7, 31a/10, 51a/2, 53b/10, 57b/17, 59a/6, 60b/8, 61a/11, 66a/12, 66a/12, 76b/7, 87a/4, 90b/1, 96b/15, 108b/15, 121b/1, 122b/2,

126a/16, 127b/9, 129a/11, 133b/13,
133b/15

t.-tiler 9b/12, 11a/10, 11b/5, 19a/11,
20b/8, 45b/6, 51b/13, 58b/3, 58b/9,
60a/7, 70b/17, 75b/13, 80a/5,
94b/14, 107b/12, 110b/9, 114a/12,
128b/16

t.-ün 5a/16, 5b/9

t.-ünler 51b/12

t.-üp 3b/15, 5b/11, 26b/6, 93b/16

t.-üpdür 121b/8

tüşür- İnmek, konaklamak: 18a/15; içeri
almak: 7b/3.

t.-di 7b/3

t.-diler 42a/10

t.-genin 21a/2

t.-ür 18a/15

u < Far. *u*. ‘**adl** ~ **dād** → ‘**adl**; ‘**aql** ~ **hūş**
kit- → ‘**aql**; ‘**ālem** ~ **ḥalk** →
‘**ālem**; ‘**ūr** ~ **pāk** → ‘**ūr**; **bār** ~
ḥūdā → **bār**; **becān** ~ **dil** → **becān**;
cān ~ **dil** → **cān**; **cān** ~ **ten** → **cān**;
feryād ~ **efgān kıl-** → **feryād**;
feryād ~ **nevḥa ḡulgule kıl-** →
feryād; **ḥalk** ~ ‘**ālem** → **ḥalk**; **ḥavf**
~ **ḥaṭar kıl-** → **ḥavf**; **ḥayr** ~ **iḥsān**
kıl- → **ḥayr**; **ḥayr** ~ **iḥsān**
kılmaḥlḥ; **ḥōṣḥāl** ~ **ḥurrem bol-**
→ **ḥōṣḥāl**; **ḥōṣvaḳt** ~ **ḥurrem bol-**
→ **ḥōṣvaḳt**; **hurūṣ** ~ **nāle vū zār** ~
feryād kıl- → **hurūṣ**; **hurūṣ** ~ **nāle**
vū zārī → **hurūṣ**; **ḳadr** ~ **ḳıymet**

bol- → **ḳadr**; **māl** ~ **ṭavar** → **māl**;
muntazır ~ **rāst kıl-**; **nāz** ~ **nevā** →
nāz; **nāz** ~ **ni‘met** → **nāz**; **peṣīmān**
~ **yebāb bol-** → **peṣīmān**; **ṣabr** ~
taḥammül kıl- → **ṣabr**; **ṣabr** ~
ṭāḳatı ḳalma- → **ṣabr**; **ṣıdḳ** ~ **cān**
→ **ṣıdḳ**; **ṣıdḳ** ~ **iḥlāṣ** → **ṣıdḳ**; **tañ** ~
ṣafaḡ bilgür- → **ṣıdḳ**; **zār** ~
muṣṭar kıl- → **zār**; ↔ **ü**.

u. 3a/1, 4a/7, 4b/12, 6a/12, 6a/16, 9a/6,
9a/14, 10b/11, 13a/14, 15a/4, 15b/2,
16b/17, 17a/11, 17a/14, 17a/14,
20a/15, 23b/15, 24a/7, 24a/7, 24a/7,
24a/17, 24b/7, 24b/9, 25a/14, 27b/3,
32b/14, 35b/5, 36a/12, 36a/13,
37b/16, 38b/2, 39a/7, 42a/1, 42a/12,
43b/11, 44b/15, 47a/8, 58a/15,
59b/14, 65a/5, 67b/16, 68a/4, 68b/5,
68b/10, 69b/6, 78a/2, 82a/14, 82b/1,
82b/1, 88b/17, 91b/7, 92a/10, 96a/8,
98a/13, 101b/10, 106a/16, 108b/14,
108b/16, 112a/12, 112b/15, 119a/17,
122b/13, 124a/10, 124a/11, 129a/2,
130a/6, 130a/9, 130a/12, 130b/10,
131a/4, 132b/17, 132b/17, 133a/7,
133b/6, 133b/6, 133b/14, 133b/16

‘**ubeyde cerrāḥ** < Ar. ‘*ubayda carrāḥ*.

Özel isim.

u. 27a/17

uç **Uç**.

u.+ıda 65a/7

u.+ıga 60a/9

- u.+ını 60b/1, 129b/9
- uç-** Uçmak: 4a/7; sönmek: 87b/2.
- u.-ar 4a/7, 87b/2, 114a/1
- u.-sa 124a/10
- u.-tı 36b/15
- u.-up 114a/2
- uça** Sırt: 6b/3.
- u.+ları 6b/3
- u.+sı 93a/14
- u.+sıdın 89b/15
- uçmağ** Cennet; ↔ **uçmağ** ↔ **uçmak**.
- u. 85b/9
- uçmağ** Cennet; ↔ **uçmağ** ↔ **uçmak**.
- u. 9b/2, 31b/2, 31b/2, 71b/14, 74a/1, 74a/2, 74a/5
- u.+dın 2b/13, 31a/5
- u.+ı 79a/7
- u.+nı 89b/5
- uçmağlık** Cennetlik.
- u. 31b/2, 34a/9
- uçmak** Cennet: 83b/15; ↔ **uçmağ** ↔ **uçmağ**.
- u.+da 83b/15
- u.+ga 22a/7
- u.+ı 22a/4
- u.+nı 22a/8
- uçra-** Karşılaşmak: 48a/13; **ğazabıga** ~ → **ğazab**.
- u.-dı 48a/13, 116b/5
- u.-sun 67a/17
- uçrat-** (?) Çıkarmak (?)
- a.-ıp 60b/2
- uçur-** Söndürmek: 36a/9; unutturmak: 27b/2.
- u.-dı 27b/2
- u.-ur 36a/9
- ‘uhde** < Ar. *‘uhda*. ~-**sidin çıkar-** Uhdesinden gelmek, başarmak.
- u.+sidin 115a/3
- uğla-** Uyumak.
- u.-dı 21a/8
- u.-madı 111a/13
- ulaş-** Ulaşmak.
- u.-ıp 129b/12
- ‘ulemā** < Ar. *‘ulemā*. Bilginler.
- u. 16b/10
- u.+lar 130b/6
- u.+larını 130b/6
- ulu** Büyük, yüce; ↔ **uluğ**.
- u.+sı 13a/5
- ulu-** Ulumak.
- u.-p 130b/1
- uluğ** Büyük: 39b/7; baş, lider: 69b/8; ~ **tut-** Büyük görmek: 34a/12; ↔ **ulu**
- u. 5b/11, 10a/11, 10a/16, 34a/12, 39b/7, 45b/6, 52a/6, 52a/6, 65a/6, 67a/7, 68a/16, 68b/8, 69b/8, 89a/2, 92b/7, 95a/2, 108a/12, 115b/5, 116a/7, 132a/3, 133a/15, 133a/17, 133a/17
- u.+ı 4b/14, 10b/12, 16b/12, 76a/6
- u.+ıga 95a/4
- u.+ını 95a/3
- u.+ının 39a/12

u.+lar 126b/9
u.+ları 5a/11, 6b/4, 6b/13, 9b/13,
37b/13, 49a/14, 123a/2, 127b/7
u.+larıdın 6b/1
u.+larınıñ 4b/6
u.+nı 6b/10
uluğluğ Büyüklük, hükümdarlık, liderlik:
45b/13; ↔ **uluğluq.**
u.+nı 6b/13
uluğluq Büyüklük, hükümdarlık, liderlik;
↔ **uluğluğ.**
u. 78b/5
u.+ı (uluğluğı) 45b/13
ulukrak Daha büyük, daha saygın.
u.+dur 108a/7
‘ummān < Ar. *‘ummān*. Özel isim.
u. 4b/13
‘umūm < Ar. *‘umūm*. Bütün.
u. 107a/17
un Un.
u. 35a/17, 35b/1
unut- Unutmak.
u.-mañ 78a/8
u.-tılar 46a/2
‘ūr < Far. *‘ūr*. ~ **u pāk** Çırılçıplak.
u. 133b/6
ur- Vurmak: 53a/8; öldürmek: 53a/5; **ah** ~
→ **ah**; **ah-ı serd** ~ **ah**; **āvāz** ~ →
āvāz; **berhem** ~ → **berhem**; **çarḥ** ~
→ **çarḥ**; **dem** ~ → **dem**; **duhul** ~
→ **duhul**; **gerd-i maydānnı cevān**
~ → **gerd**; **kaḥḥaha** ~ → **kaḥḥaha**;

na‘re ~ → **na‘re**; **nevḥa** ~ →
nevḥa; **özlerini** ~ → **öz**; **renc** ~ →
renc; **zaḥm** ~ → **zaḥm**.
u.-a 130b/1, 130b/1
u.-alıñ 123a/2, 123b/15
u.-ar 53a/8, 56a/2, 100a/8, 100a/10,
103a/8, 113b/17, 123a/8, 124a/15,
126a/3
u.-ar+min 84a/11
u.-ar+miz 57b/14
u.-ay 52b/13, 53a/5, 53b/11, 57b/10,
70a/8, 94a/16
u.-ayım 85a/15
u.-ayın 82a/16
u.-dı 3b/16, 83a/5, 83a/7, 84b/6, 94b/1,
94b/12, 98b/2, 101b/2, 104b/3,
104b/6, 104b/11, 105a/4, 105a/7,
106b/17, 112b/16, 113a/14,
113b/12, 117b/1, 117b/8, 117b/12,
118a/1, 122b/1, 123a/3, 124b/8,
125b/10, 127a/14
u.-dılar 17a/9, 23a/13, 25a/16, 60b/4,
66a/6, 81b/11, 89b/14, 90a/17,
90b/15, 92b/13, 106a/6, 110a/9,
110a/12, 110a/17, 111b/17, 113a/11,
122a/12, 122b/8, 124a/15, 124b/1,
124b/12, 125a/14, 126a/7, 126b/14,
127b/15
u.-du 83a/2
u.-gan 106b/13, 120b/16
u.-gıl 103b/14
u.-magıl 52a/12, 90a/14

- u.-mañızlar 114b/3
u.-sa 114a/1
u.-sam 120b/10
u.-sañız 57b/12
u.-sañlar 124b/15
u.-uñlar 97b/9
u.-up 53a/9, 80a/1, 80a/17, 81a/11, 84a/6, 86b/17, 94a/5, 99a/11, 105b/13, 106a/8, 107a/2, 110b/4, 110b/11, 112b/11, 112b/13, 113a/2, 113a/6, 119b/5, 119b/11, 120b/13, 126a/4
u.-updur 57b/11
uruğ Akraba, soy, sülale: 16b/17; tohum: 41a/14; ↔ **uruğ**.
u. 16b/17, 17a/6, 17a/11, 65a/5
uruğ Akraba; ↔ **uruğ**.
u. 68a/3
u.+ı (urugı) 41a/14, 81a/8
urul- Vurulmak.
u.-dı 98b/3
urun- Çırpınmak, depelenmek.
u.-up 3b/14
uruş Savaş: 52b/16; ~ **kıl-** Savaşmak, dövüşmek: 71a/15.
u. 52b/16, 53a/7, 71a/15, 76b/14, 82b/5, 84a/15, 86a/9, 86b/9, 99a/6, 102b/9, 104b/8, 105a/14, 105b/7, 110b/15, 110b/17, 111a/10, 111a/15, 111a/17, 114a/2, 114a/7, 114a/10, 114b/13, 117b/6, 117b/6, 118a/5, 123b/2, 124b/10, 125b/4, 126b/16, 127a/1, 127a/12
u.+dadur 119a/1
u.+dın 90a/9
u.+ga 51a/13, 70a/16, 78a/15, 105b/16, 107a/6, 108b/10, 110a/10, 110a/14, 112a/14, 113b/13, 113b/16, 114a/15, 115a/8, 123b/1
u.+ıga 107b/4, 114a/4
u.+lar 125b/1
u.+nı 114b/5
u.+tılar 34b/1
u.+um 99b/2
uruş- Savaşmak, dövüşmek.
u.-adur+miz 52b/3
u.-galı 52a/16, 80a/4, 80a/5, 90a/7, 90a/11, 90a/12, 109b/7
u.-mañ 51a/3
u.-mas 52a/8
u.-mas+sin 52a/15
u.-may 78a/14
u.-sun 106b/15
u.-tı 114a/3, 117b/15
u.-uñlar 51a/5
u.-ur 119a/8
u.-ur+min 51b/4
uruşmakçı Savaşçı.
u. 52b/11
ustā < Far. *ustād*. Usta.
u.-yı 42b/2
uşağ. ‘iyāl ü ~ → ‘iyāl.
u.+ıñnı 64a/12

uşal O: 99b/11; işte: 125b/15.

u. 99b/11, 100b/5, 101a/2, 102a/7,
118a/17, 118b/1, 125b/15

uşal- Parçalanmak.

u.-dı 118a/2

uşbu Şu: 18b/13; işte bu: 22b/7.

u. 7b/5, 18b/13, 22b/7, 22b/12, 40a/16,
50b/7, 52b/4, 75a/16, 83b/15, 90a/7,
90b/1, 91a/8, 94a/14, 119a/7,
130b/5, 133a/7

uşla- Korumak.

u.-dılar 98b/17

uşol O.

u. 103b/9, 103b/16, 110b/1, 126b/3

ut- Yutmak, geçmek.

u.-mas 100b/15

‘uṭbe < Ar. *‘uṭba*. Özel isim.

u. 27a/13

‘uṭbe ibn sa’d vaḳḳās < Ar. *‘uṭba ibn sa’d vaḳḳās*. Özel isim.

u.+nı 84a/6

utru. ~ **çık-** Karşılama, önlerine çıkmak:

096a/16; ~ **kil-**: İleri çıkmak, öne
çıkmak: 40b/7; ~ **yörü-** Karşılama,
önlerine çıkmak: 7b/1.

u. 7b/1, 40b/7, 96a/16

uy Sığır.

u. 4b/8

u.+ları 4b/11

uyat Edep: 2b/10; utanma: 24b/2.

u. 2b/10, 2b/12, 9b/12

u.+ımnı 24b/2

uyat- Utanmak.

u.-mas+mu+sin 18b/7, 72b/8

u.-tılar 30b/7

uyatlıg Utangaç.

u. 40a/2, 40a/4

uygak Uyanık.

u. 93a/7

uygan- Uyanmak.

u.-dı 77b/10

u.-dılar 88b/6

u.-ıp 95a/7, 132b/14

uygat- Uyandırmak.

u.-tı 65a/9

uygula- Uyumak.

u.-p 30b/13

uyku Uyku: 21a/7; ~ **galebe kal-** Uyku
bastırmak: 21a/7; ~ **galebe kıl-**
Uyku bastırmak: 73b/17; **gaflet ~sı**
→ **gaflet; közleri ~ğa bar-** → **köz.**

u. 21a/7, 73b/17, 77b/6

u.+da 65a/8, 93a/6, 93b/12

u.+dın 22b/15

u.+ga 88a/11

u.+nı 107b/14

u.+sı 59a/6

u.+sıdın 132b/14, 132b/16

uyu- Uyumak.

u.-madılar 92a/11, 92a/12

uyuğla- Uyumak; ↔ **uyukla-**.

u.-dı 59a/7

uyukla- Uyumak; ↔ **uyuğla-**.

u.-dı 77b/6

u.-r 73b/17

uzat- Uzatmak: 29b/16; uğurlamak,
geçirmek: 17a/12.

u.-ip 17a/12

u.-sa 69b/11

u.-sam 29b/16

u.-tı 9b/1, 29b/15

uzun Uzun.

u. 107b/15

‘**uzzā** < Ar. ‘*uzzā*. Özel isim.

u. 17b/5, 27b/8

u.+dın 27b/16, 29b/4, 28a/4

ü < Far. *u*. ‘**āciz** ~ **muntazır bol-** →
‘**āciz**; ‘**anberefşān** ~ **kākülefşān**
kıl- → ‘**anberefşān**; ‘**imāret** ~ **binā**
kıl- → ‘**imāret**; ‘**iyāl** ~ **uşak** →
‘**iyāl**; ‘**izzet** ~ **i‘zāz** ~ **ikrām** →
‘**izzet**; ‘**izzet** ~ **i‘zāz** ~ **ikrām** ~
ta‘zīm → ‘**izzet**; ‘**izzet** ~ **hürmet** ~
ta‘zīm bol- → ‘**izzet**; ‘**izzet** ~
hürmet ~ **ta‘zīm kıl-** → ‘**izzet**;
‘**izzet** ~ **hürmet kör-** → ‘**izzet**;
‘**izzet** ~ **ikrām kıl-** → ‘**izzet**; **cidd** ~
cehd kıl- → **cid**; **ğıll** ~ **ğış** → **ğıll**;
ğusl ~ **ṭahāret kıl-** → **ğusl**; **güft** ~
gūy → **güft**; **h‘ār** ~ **zār bol-** →
h‘ār; **h‘ār** ~ **zār kıl-** → **h‘ār**; **i‘zāz**
~ **ikrām** → **i‘zāz**; **i‘zāz** ~ **ikrām**
birle tut- → **i‘zāz**; **i‘zāz** ~ **ikrām**
kıl- → **i‘zāz**; **medḥ** ~ **ṣenā ayt-** →
medḥ; **münevver** ~ **rūşen bol-** →
münevver ; **nīst** ~ **nābūd kıl-** →

nīst; **pend** ~ **naşīḥat kıl-** → **pend**;

renc ~ **meşakḫat yit-** → **renc**; **şabr**

u taḥammül kıl- → **şabr**;

şermende ~ **şermsār bol-** →

şermende; **taḥsīn** ~ **āfarīn kıl-** →

taḥsīn; **ten** ~ **cān** → **ten**; ↔ **u**.

ü. 2b/2, 3b/10, 4b/9, 5a/8, 6a/1, 7a/10,
7b/2, 12a/3, 12a/12, 13a/3, 13a/3,
13a/15, 14a/2, 14a/15, 15a/7, 16a/3,
16b/3, 16b/9, 18b/16, 21b/1, 22a/3,
24a/7, 25b/11, 32b/15, 35a/12,
38b/2, 38b/3, 38b/11, 39b/9, 40b/10,
41a/11, 41a/16, 42a/1, 42a/3, 42a/5,
42a/8, 44a/5, 46a/10, 46a/10, 46b/2,
46b/2, 49a/13, 49b/15, 51b/16,
56a/12, 59b/14, 64a/12, 66a/1,
76b/5, 76b/8, 81b/5, 84a/8, 86b/6
101b/9, 105a/11, 106b/9, 107b/5,
109a/4, 114a/5, 116a/2, 121a/15,
121b/2, 121b/10, 126a/5, 128b/4,
128b/11, 131a/5, 132b/8, 133a/17,
133b/15

ücre < Ar. *ucra*. Ücret.

ü.+si 23b/14

ü.+sin 24a/15

ü.+sini 23b/15, 24a/16, 42a/17

üç Üç (sayı).

ü. 2b/3, 2b/9, 3a/6, 3a/9, 4b/7, 4b/10,
6b/14, 6b/14, 18a/11, 18a/11,
19a/13, 19a/14, 19b/2, 19b/4, 27a/8,
27a/16, 33b/2, 36b/12, 39a/13,
46a/5, 47b/1, 50a/14, 58b/13, 59a/1,

60a/2, 64a/3, 64b/6, 64b/7, 67b/14,
70a/15, 74b/16, 79b/17, 80a/4,
83a/17, 84b/11, 92b/15, 94a/10,
94b/5, 98a/17, 103a/12, 103a/15,
106b/16, 106b/17, 107a/2, 110b/9,
112a/5, 121a/2, 121a/4, 123a/6,
126a/2, 127a/11, 131a/10

ü.+çemiz 36b/12

ü.+geçe 121a/3

üçkü Keçi; ↔ **içkü**.

ü.+leri 55b/17

ü.+ñiz 55b/15

üçün için: 7a/16; **dünyā** ~ **maḥāl tur-** →
dünyā; **ne** ~ → **ne**.

ü. 3b/1, 7a/16, 8a/12, 8b/17, 14b/17,
15a/1, 16b/10, 17a/17, 19a/7, 24a/7,
28b/11, 30a/1, 30a/15, 30b/15,
31b/15, 32a/17, 33b/7, 34a/17,
35b/1, 35b/9, 39a/8, 39b/16, 40a/8,
44b/11, 45a/15, 46b/6, 50a/5, 50a/7,
50a/8, 50a/16, 51a/15, 52a/11,
53b/12, 54b/14, 57a/7, 58b/8,
59b/15, 60a/14, 60b/9, 63b/3,
64b/15, 65b/2, 67a/14, 67b/1, 68a/2,
68a/10, 68a/17, 72a/1, 72a/3, 72b/8,
73a/9, 74a/11, 75b/4, 76a/11,
76a/14, 76b/16, 77a/2, 77a/3, 77b/8,
78a/5, 79a/8, 79b/6, 79b/7, 79b/9,
80a/9, 80a/13, 80a/17, 80b/3,
83b/15, 84b/5, 84b/15, 90a/13,
92b/4, 96a/2, 96b/3, 99b/1, 105b/6,
109a/8, 113b/6, 121a/8, 124b/7,

127b/1, 132a/15, 133b/9, 133b/12,
134a/3

üçünçi Üçüncü (sıra sayı sıfatı)

ü. 3a/8, 46a/7, 46a/14, 47b/9, 116b/3,
126b/12

üke Erkek kardeş.

ü.+si 104b/14

ümeyye < Ar. *umayya*. Özel isim.

ü. 6b/8, 6b/9, 17b/7, 32b/10, 33b/11,
34a/12, 34a/14, 44a/3, 44b/9, 45b/4,
70b/5, 74b/14, 102b/15

ü.+din 40b/7, 40b/9, 43a/11, 103a/4

ü.+ga 43a/16, 45b/12

ü.+ge 45b/17, 46a/3

ü.+ni 6b/11

ü.+niñ 17b/7, 33b/9

ümīd < Far. *umīd*. Ümit: 2a/17; ~ **üz-**
Ümit kesmek: 2a/11; ~-i **üzül-**:
Ümidi kesilmek: 2a/17; ~ **kıl-** Ümit
etmek: 114a/6; **vefā** ~ **kılmaqlıq** →
vefā.

ü. 2a/11, 55a/2, 64b/6, 104a/3, 114a/6,
130a/17

ü.+i 2a/17, 8a/12

ü.+im 2a/17, 82b/4

ümīdvār < Far. *umīdvār*. Ümitli.

ü.+dur+min 134b/2

üm̄met < Ar. *ummat*. Ümmet.

ü. 17b/17

ü.-i 81b/7

ü.+ge 84a/12

ü.+ler 93b/2, 95b/9

- ü.+leri 92b/2
 ü.+lerige 130b/15
 ü.+lerimi 92a/15
 ü.+lerini 68b/12, 90b/12, 132b/10
 ü.+leriñiz 32b/16
ümmü külsüm < Ar. *ummu kulşüm*. Özel isim.
 ü. 74b/13, 87a/16, 87a/17, 92b/5, 129a/1
ümmü seleme < Ar. *ummu salama*. Özel isim.
 ü. 38b/2, 38b/9, 38b/12, 39a/4, 39a/9, 39a/17, 39b/1, 39b/12, 40a/1, 40a/6, 40a/10, 40a/15, 40b/1, 40b/17, 41a/9, 41a/12, 66a/17, 74a/10, 74a/12, 74b/2, 88b/8, 92b/5
 ü.+ga 38b/8, 38b/10, 66a/16
 ü.+ge 33a/7, 38b/1
 ü.+ni 42a/2
ün Ses.
 ü. 3b/4, 3b/5, 8b/14, 9a/9
 ü.+i 92a/9, 95b/2
 ü.+ini 3b/13, 57b/4
 ü.+leri 60a/17
ün- Bitki yetişmek, bitmek.
 ü.-er 61b/11, 61b/11, 61b/13
 ü.-mes 61b/12, 61b/13
ürk- Ürkmek, korkmak.
 ü.-er 83b/13
üst Üst, üzeri: 29b/14; ~ **tut-** Üstün tutmak: 7a/1; ~-**ğa çık-** Üzerine yürümek: 109b/12.
- ü. 7a/1
 ü.+ga 109b/12
 ü.+ge 29b/14
 ü.+i 123a/12
 ü.+ide 12b/17, 21a/8, 21b/12, 21b/16, 99a/14, 118a/6, 123b/13
 ü.+iga 108b/8, 108b/8, 123a/12, 124b/14
 ü.+ige 30b/1, 30b/5, 125b/16
 ü.+ümge 29b/13
 ü.+ün 39b/5
 ü.+ünde 22b/7
 ü.+üñni 6b/8
üstüññān < Far. *ustuhññān*. Kemik.
 ü.+ları 87a/4
üstün Üstün, uygun, doğru: 6b/15; üst: 46a/13; **faşl-ı** ~ → **faşl**; **közi** ~ **orun bir-** → **köz**; **tüde-i firāk** ~ **sal-** → **tüde**.
 ü. 6b/15, 49b/6, 58a/4, 74b/2, 96a/13
 ü.+gi 46a/13, 46b/3
 ü.+gide 46a/5
üz- Derisini yüzmek: 20b/5; (dişlerini) sökmek, çıkarmak: 122b/8; **köñül** ~ → **köñül**; **ümīd** ~ → **ümīd**.
 ü.-di 2a/11, 130a/17
 ü.-diler 104a/3, 111b/14
 ü.-üp 20b/5, 55a/2, 122b/7, 122b/8
üze Üzerine, üstüne: 98b/1; üzerinde, üstünde: 90b/11.
 ü. 3b/3, 90b/11
 ü.+siga 98b/1

- ü.+sige 6b/7
üzengü Üzengi.
 ü.+nga 119a/11
üzre Üzerine: 1b/16; üzerinde; 17b/10.
 ü. 1b/16, 3a/9, 13a/13, 17b/10, 17b/12, 23a/10, 49b/8, 82a/1, 93b/11, 131a/1
üzül- **ümīdi** ~ → **ümīd**.
 ü.-di 2a/17
üzüm Üzüm.
 ü. 31a/6, 31a/7, 31a/9, 31a/15, 31a/16
 ü.+ni 31a/16, 31a/17
vā dirīgā < Ar. *vā* + Far. *dirīgā*. Çok yazık, eyvahlar olsun.
 v. 41b/14, 87b/3, 115a/17
vācib < Ar. *vācib*. **bedergāh-ı** ~-i **ta'ālāga** → **bedergāh**.
 v.-i 109a/6
va'de < Ar. *va'da*. Vade: 11b/2; ~ **kıl-** Süre belirlemek: 55b/10.
 v. 11b/2, 55b/10
vaḥy < Ar. *vahy*. Vahiy.
 v. 26a/12, 26b/8, 27a/8
 v. 16b/14, 28a/2
vāḳi'a < Ar. *vāḳi'a*. Olay: 54b/17; ~ **bol-** Olmak, meydana gelmek: 48b/13; ~ **vü pīşe kil-** Başına bir şey gelmek: 33a/14.
 v. 33a/14, 43a/5, 43b/13, 48b/13, 54b/17, 58b/17
 v.+da 64a/3
 v.+larını 23b/10
 v.+larını 96a/7, 98a/2, 102a/16, 102b/4
 v.+sığa 102a/11
 v.+sını 118a/10
vāḳıf < Ar. *vāḳıf*. ~ **bol-** Haberdar olmak.
 v. 74b/15
vāḳi' < Ar. *vāḳi'*. **ğayr-ı** ~ → **ğayr**.
 v. 16b/1, 18a/16
vaḳḳās < Ar. *vaḳḳās*. Özel isim.
 v.+nı 115a/15
vaḳt < Ar. *vaḳt*. Vakit, zaman: 3a/14; ~ **bol-** Vakti gelmek: 56a/1; ~-**ını** **saḳla-** Fırsatını kollamak: 60a/14; ~-**ını** **tap-** Fırsatını bulmak: 48a/8.
 v. 3a/14, 13a/7, 17b/14, 55b/12, 56a/1, 62b/5, 67a/4, 92a/1, 103b/9, 103b/16, 110b/1, 115a/7, 117b/6, 118a/17, 118b/7, 126a/13, 128b/7
 v.-i 35a/11, 107b/12, 108a/11, 108b/10, 111a/13, 116b/4
 v.+da 10a/4, 15a/13, 15b/2, 16a/15, 32b/11, 33a/1, 33b/3, 35b/4, 55b/16, 56a/3, 56a/5, 56a/10, 56a/14, 56b/3, 65a/8, 66b/17, 100a/11, 100b/5, 102a/14, 108b/13, 123b/8
 v.+dağı 92b/1
 v.+dın 80b/10
 v.+gaça 102a/7
 v.+ı 15b/1, 33a/6, 88b/7
 v.+ıda 23a/17, 46a/17, 46b/5, 47a/12, 47a/12, 47a/13, 54a/5
 v.+ıdağı 44a/7
 v.+ını 48a/8, 55b/9, 56b/2, 60a/14, 64b/14

- v.+ıñız 55b/16
v.+larıda 47a/13
v.+nı 33a/8
vaḳtāki < Ar. *vaḳt* + Far. *-āki*. Ne vakit ki.
v. 56a/9
vālideyn < Ar. *vālidayn*. Anne ve baba, ebeveyn.
v. 32a/16
varaḳa < Ar. *varaḳa*. Özel isim.
v. 25a/3, 25a/4, 25a/7, 25a/9, 25a/13, 25a/15, 25b/1, 25b/3, 25b/5
v.+ga 25a/1, 25a/2, 25a/11, 25a/14
v.+nı 25a/1, 25a/6, 25a/10
varaḳa ibn nevfel < Ar. *varaḳa ibn navfal*. Özel isim.
v. 24b/16
vaṣiyyet < Ar. *vaṣiyyat*. Vasiyet: 14a/5; ~ **ḳıl**- Vasiyet etmek: 7a/9.
v. 7a/9, 13b/1, 13b/17, 34b/14, 37a/3, 43a/15, 43b/1, 45b/16, 48b/14, 56b/11, 58a/6, 68b/10, 69a/16, 69b/13
v.+im 14a/5
v.+ler 111b/15
v.+leri 85a/3
v.+lerimni 14a/3
v.+lerini 37b/7, 46a/1, 68b/11
v.+lerni 36a/3
v.+ni 69b/8
vāveylā < Ar. *vāvaylā*. Feryat, ıñlık.
v. 115b/6
- vay** Vay, telaş anlamında bir ünlem.
v. 31a/4, 103a/6, 104a/3, 106b/8
va'z < Ar. *va'z*. Vaaz.
v. 60a/12
ve < Ar. *ve*. Ve bağlaç.
v. 1b/3, 1b/4, 1b/5, 1b/5, 1b/6, 1b/6, 1b/7, 1b/9, 1b/10, 1b/12, 1b/13, 1b/14, 1b/16, 1b/17, 2a/5, 4b/5, 6a/8, 6a/13, 7a/5, 8a/4, 10a/15, 10b/1, 12a/9, 15a/17, 15a/17, 17a/7, 17a/16, 19a/2, 19b/9, 19b/9, 19b/9, 21a/9, 21b/2, 21b/14, 22a/9, 22b/3, 22b/12, 26b/7, 27a/12, 27a/13, 27a/13, 27b/3, 29a/5, 30a/13, 30a/16, 30b/1, 30b/5, 30b/17, 31a/3, 31a/9, 31b/6, 31b/8, 31b/13, 32a/9, 35a/14, 35a/16, 35b/1, 35b/3, 35b/7, 36b/10, 37b/12, 37b/17, 37b/17, 38a/6, 40b/3, 40b/3, 40b/4, 40b/4, 40b/4, 40b/5, 41a/1, 41a/1, 43b/15, 43b/17, 44a/9, 45a/5, 48b/16, 49a/2, 49a/7, 50b/7, 51a/6, 53a/9, 53a/10, 53a/13, 53a/17, 53b/12, 54a/10, 54a/14, 57b/4, 57b/10, 61a/17, 62b/14, 63b/9, 64a/8, 64b/16, 65b/1, 66b/2, 66b/11, 67a/7, 67b/1, 67b/8, 67b/10, 67b/12, 67b/16, 68b/2, 69a/17, 70b/6, 71b/14, 72b/5, 74a/1, 74b/7, 76a/2, 76a/16, 76b/1, 78b/13, 83a/1, 85b/2, 89a/2, 90b/11, 92a/3, 92a/10, 92b/2, 92b/5, 94a/5, 94a/8, 96a/5, 97a/10, 98b/2, 98b/3, 98b/5,

98b/8, 98b/10, 98b/11, 98b/12,
 99a/2, 99a/17, 99b/3, 99b/14,
 99b/14, 99b/17, 100a/5, 100a/6,
 100a/17, 100b/16, 101a/1, 101a/6,
 101a/7, 101a/13, 101b/3, 101b/10,
 101b/17, 102a/10, 102a/11, 102a/15,
 102a/16, 102b/7, 102b/8, 102b/12,
 102b/16, 102b/17, 103a/2, 103a/3,
 103a/10, 103a/10, 103a/13, 103b/10,
 103b/11, 103b/12, 103b/13,
 103b/14, 103b/15, 104a/3, 104a/9,
 104b/1, 105a/2, 105a/2, 105a/4,
 105a/4, 105a/7, 105a/8, 105a/11,
 105a/11, 105a/14, 105a/15, 105b/2,
 105b/9, 105b/13, 105b/16, 105b/16,
 106a/2, 106a/3, 106a/3, 106a/6,
 106a/6, 106a/7, 106a/9, 106a/10,
 106a/13, 106a/15, 106a/16, 106a/17,
 106b/1, 106b/2, 106b/3, 106b/4,
 106b/5, 106b/7, 106b/7, 106b/13,
 106b/16, 107a/2, 107a/7, 107a/11,
 107a/12, 107a/12, 107a/17, 107b/1,
 107b/9, 107b/12, 107b/15, 107b/16,
 107b/16, 107b/17, 107b/17, 108a/1,
 108a/1, 108a/2, 108a/9, 108a/15,
 108a/16, 108b/5, 108b/5, 108b/6,
 108b/7, 108b/17, 109a/3, 109a/4,
 109a/6, 109a/6, 109a/8, 109a/9,
 109a/9, 109a/10, 109a/14, 109a/17,
 109b/3, 109b/4, 109b/5, 109b/7,
 109b/9, 109b/9, 109b/11, 109b/11,
 109b/13, 110a/3, 110a/4, 110a/5,
 110a/9, 110a/9, 110a/10, 110a/17,
 110b/2, 110b/3, 110b/5, 110b/5,
 110b/6, 110b/6, 110b/9, 110b/10,
 110b/11, 110b/12, 110b/14,
 110b/14, 110b/15, 111a/2, 111a/4,
 111a/5, 111a/6, 111a/11, 111a/11,
 111a/12, 111a/13, 111a/16, 111b/1,
 111b/2, 111b/3, 111b/5, 111b/9,
 111b/12, 111b/13, 111b/17, 112a/2,
 112a/3, 112a/4, 112a/5, 112a/5,
 112a/8, 112a/9, 112a/10, 112a/11,
 112a/13, 112a/13, 112a/16, 112b/1,
 112b/1, 112b/2, 112b/2, 112b/2,
 112b/7, 112b/9, 113a/2, 113a/3,
 113a/3, 113a/4, 113a/5, 113a/6,
 113a/9, 113a/11, 113a/11, 113a/12,
 113a/13, 113a/17, 113b/1, 113b/2,
 113b/2, 113b/3, 113b/5, 113b/15,
 113b/16, 113b/17, 114a/1, 114a/3,
 114a/4, 114a/4, 114a/8, 114a/11,
 114a/12, 114a/13, 114a/14, 114a/14,
 114a/16, 114a/17, 114b/3, 114b/8,
 114b/9, 114b/10, 114b/10, 114b/11,
 114b/14, 114b/16, 115a/4, 115a/5,
 115a/9, 115a/9, 115a/10, 115b/5,
 115b/5, 115b/6, 115b/6, 115b/7,
 115b/8, 115b/9, 115b/10, 116a/8,
 116b/1, 116b/3, 116b/6, 116b/7,
 116b/11, 117a/1, 117a/1, 117a/3,
 117a/4, 117a/5, 117a/6, 117a/6,
 117a/17, 117b/1, 117b/1, 117b/3,
 117b/12, 117b/16, 117b/17, 118a/2,

- 118a/3, 118a/4, 118a/12, 118b/2, 118b/2, 118b/3, 118b/4, 118b/5, 118b/9, 118b/12, 119a/3, 119a/3, 119a/5, 119a/12, 119b/1, 119b/6, 119b/6, 119b/15, 120a/2, 120a/3, 120a/3, 120a/5, 120a/5, 120a/7, 120a/9, 120a/12, 120a/13, 120a/14, 120a/15, 120b/5, 120b/10, 120b/10, 121a/2, 121a/2, 121a/4, 121a/7, 121a/10, 121a/13, 121a/14, 121a/14, 121a/17, 121b/3, 121b/4, 121b/6, 121b/16, 121b/17, 122a/1, 122a/3, 122a/5, 122a/11, 122a/11, 122a/13, 122a/15, 122a/17, 122b/2, 122b/7, 122b/9, 122b/9, 122b/9, 122b/13, 123a/5, 123a/5, 123a/5, 123a/6, 123a/7, 123a/9, 123a/9, 123a/11, 123a/12, 123a/16, 123b/6, 123b/6, 123b/7, 123b/13, 123b/16, 124a/1, 124a/1, 124a/11, 124a/11, 124a/14, 124a/15, 124a/16, 124a/16, 124a/17, 124b/8, 125a/7, 125a/12, 125a/13, 125a/13, 125a/15, 125b/2, 125b/6, 125b/14, 125b/17, 126a/4, 126a/5, 126a/10, 126a/11, 126a/16, 126b/1, 126b/1, 126b/1, 126b/2, 126b/2, 126b/2, 126b/4, 126b/4, 126b/5, 126b/6, 126b/10, 126b/12, 127a/3, 127a/11, 127a/12, 127b/1, 127b/9, 127b/13, 128a/2, 128a/4, 128a/13, 128a/13, 128a/13, 128b/1, 128b/2, 128b/2, 128b/3, 128b/3, 128b/5, 128b/7, 128b/8, 128b/11, 128b/16, 129a/1, 129a/1, 129a/2, 129a/4, 129a/5, 129a/7, 129a/13, 129a/16, 130a/5, 130b/5, 130b/11, 131a/2, 131a/4, 131a/5, 131a/6, 131a/15, 132a/11, 132a/14, 132b/8, 132b/12, 134a/10, 134a/11, 134a/12, 134a/16, 134a/17, 134b/1, 28a/16
- vefā** < Ar. *vafā*’. Vefa: 64b/7; ~ **kıl**- Vefa göstermek: 44b/2; ~ **ümîd kılma** Vefa (bekleme) ümit etme: 64b/6.
- v. 44b/2, 45b/7, 64b/6, 64b/7, 79b/10
- vefâsız** < Ar. *vafâ* + T. -sîz. Vefasîz.
- v. 72b/8, 77b/8, 79a/8
- vefât** < Ar. *vafât*. ~ **bol**- Ölmek, (dünyadan) göçmek: 34b/16, 34b/17; ~ **tap**- Vefat etmek: 8a/17.
- v. 8a/17, 14a/17, 34b/13, 34b/16, 34b/17, 35a/6, 43b/10, 43b/17, 50a/13, 50b/8, 50b/12, 51b/1, 69a/1
- v.+larıdın 35a/6
- vehm** < Ar. *vahm*. Korku: 110b/8; ~ **peydâ bol**- Korkuya düşmek: 110b/8; ~-**de bol**- Korkuya kapılmak: 127a/8; ~-**de kal**- Korkuya düşmek: 128a/8; ~-**ga tüş**- Korkuya düşmek: 114a/12.
- v. 110b/8
- v.+de 127a/8, 128a/8
- v.+ga 114a/12
- vekîl** < Ar. *vakîl*. ~ **kıl**- Vekil kılmak.

- v. 41b/4
velī < Far. *velī*. Ama, fakat, lâkin
v. 12b/7
velīd bin muğīre < Ar. *valīd bin muğīra*.
Özel isim.
v. 27a/13
velīkin < Ar. *va* + Far. *līkin*. Lakin.
v. 41a/3
veyā < Ar. *vayā*. Veya
v. 16b/13
vezīr < Ar. *vazīr*. ~ **kıl-** Vezir yapmak.
v. 69b/8
vezm < Far. *vazm*. Miktar.
v.+ni 120a/10
vilāyet < Ar. *vilāyat*. Vilayet.
v. 45b/17, 90b/1, 128b/4, 128b/11
v.-i 106a/10, 109a/13, 111b/6, 111b/7,
128b/15
v.+de 130b/4
v.+din 34a/1, 45a/9, 96b/10, 129b/1
v.+ga 58a/3
v.+ge 71b/6, 72a/9, 72a/11
v.+i 50a/16, 104b/16
v.+ide 6a/9, 8a/10, 94a/6
v.+idin 7b/8, 97a/4
v.+imizni 40a/16
v.+ini 54a/4, 79a/6
v.+iñiz 106b/2
v.+iñlarga 90a/11
v.+iñni 101a/7
v.+ler 45a/2, 54a/4, 70b/8
v.+lerde 5b/5, 133a/4
v.+larga 37b/11, 44b/16
v.+large 50a/5, 69a/5, 69a/7, 73b/3
v.+leri 106b/1
v.+leriga 37b/12, 42a/11, 54a/8
v.+lerini 38a/3, 69a/9
v.+leriñizdin 38b/17
v.+lerni 46a/2, 71a/12
v.+ni 42a/12, 101a/17, 101b/9
vilāyetlig < Ar. *vilāyat* + T. *-lig*: Vilayetli.
v. 97a/3
vīrān < Far. *vīrān*. Viran, yıkık, harap:
128a/14; ~ **bol-** Viran olmak:
128a/7; ~ **kıl-** Yok etmek, viran
etmek: 27b/4.
v. 27b/4, 124b/10, 128a/4, 128a/7,
128a/9, 128a/15, 129a/12, 133b/17
v.+larnı 128a/14
vīrāne < Far. *vīrāna*. Virane.
v.+ge 128a/6
vuḥūş < Ar. *vuḥūş*. Vahşi hayvanlar.
v. 4a/7, 32b/14, 36a/12, 68b/5, 78a/2,
92a/10
vü < Far. *vü*. **hurūş u nāle vü zār u**
feryād kıl- → **hurūş; hurūş u nāle**
vü zārī → **hurūş; nāle vü zārī** →
nāle; nāle vü zārī kıl- → **nāle;**
vāḳı[‘] a vü pīşe kıl- → **vāḳı[‘] a.**
v. 9b/14, 12a/3, 12a/7, 12a/17, 16b/10,
17a/14, 20a/8, 21a/6, 22b/5, 23b/9,
23b/16, 31a/4, 33a/14, 41a/4,
41a/16, 85a/11, 85a/15, 96a/12,

- 113b/15, 118b/4, 123a/14, 123b/5,
129a/2, 131b/14
- vücūd** < Ar. *vucūd*. Vücut, beden: 8b/8;
- ~**-ğa kıl**- Dünyaya gelmek: 6a/3.
- v. 94a/17
- v.+ga 6a/3, 9a/17, 17b/16, 18a/4, 20a/1
- v.+ı 133b/13
- v.+ım 133b/16
- v.+uñdagi 8b/8, 8b/16
- ya** Ya... ya; ya da (bağlaç)
- y. 19a/13, 20b/15, 26a/4, 27b/6, 52a/9,
55a/2, 62a/17, 64b/13, 64b/13,
71a/7, 72a/11, 73a/15, 76b/12,
78a/17, 90b/7, 90b/7, 92a/17,
92a/17, 94a/17, 109b/15, 109b/15
- yā** < Ar. *yā*. Ey.
- y. 9a/6, 13b/7, 15a/17, 16a/4, 18b/15,
19a/5, 20a/9, 21a/16, 21b/4, 22b/6,
26b/7, 26b/9, 26b/12, 27b/1, 29a/7,
29a/10, 29a/13, 29a/13, 29a/14,
29b/4, 29b/6, 29b/9, 29b/13, 29b/15,
30a/1, 30b/11, 30b/16, 31b/1,
31b/11, 32b/2, 32b/9, 32b/13, 33a/1,
33b/7, 33b/8, 35b/7, 37b/4, 38b/7,
49a/7, 50b/4, 50b/6, 51a/13, 52a/11,
54a/14, 54b/10, 54b/12, 54b/16,
55a/12, 55b/12, 58a/2, 59a/16,
59b/4, 62b/7, 63a/9, 63b/12, 66b/15,
71a/3, 71b/5, 74a/7, 75b/7, 76b/11,
77a/14, 78a/4, 78a/12, 78a/13,
79a/13, 80a/17, 80b/16, 83a/13,
85b/9, 85b/10, 87a/17, 87b/4, 91a/7,
- 91a/12, 91b/3, 91b/15, 93b/13,
93b/16, 94a/1, 103b/1, 116a/11,
120b/4, 133b/4
- yād** < Far. *yād*. ~ **kıl**- Anmak, zikretmek:
1b/16; hatırlamak: 58b/15; ~**-ığa al**-
Aklına gelmek: 118a/12; ~**-ığa kıl**-
Aklına gelmek: 118a/12; **du‘ā** ~ **kıl**-
→ **du‘ā**; **kasem** ~ **kıl**- → **kasem**.
- y. 1b/16, 29a/16, 41b/13, 58b/15,
76b/4, 113a/4, 114a/6, 119b/14,
134a/13
- y.+ıga 118a/12
- y.+ımga 118a/16
- yādigār** < Far. *yādigār*. Bir şeyi hatırlatan
kişi veya nesne, yadigâr.
- y. 1b/14, 81b/7, 84a/12, 120a/3,
130b/15
- y.+ı 36a/15, 87b/1, 87b/3, 88b/13
- y.+ları 69b/14
- yafrağ** Yaprak.
- y.+ı 59b/3
- yağ**- Yağmak.
- y.-ar 81b/10
- y.-gay 1b/17
- yağı** Düşman; ↔ **yağı**.
- y. 50b/17, 51a/3, 70b/11, 77a/10,
77b/1, 89b/8
- y.+dur+miz 81b/8
- yağmur** Yağmur.
- y. 61b/10
- y.+ı 1b/17, 131a/1

yaḥşı Güzel, iyi: 6a/1; ~ **ḳal-** Hoşça kalmak: 35b/13.

y. 6a/1, 14a/2, 16a/10, 16a/11, 21a/3, 21a/14, 30a/17, 32a/6, 35b/13, 47b/6, 59b/8, 61b/14, 64a/16, 84b/5, 106a/9, 118b/7, 119a/3, 124a/7, 131a/8, 134a/3, 134a/10, 134a/10, 134a/11, 134a/11, 134a/12, 134a/12, 134a/16, 134a/16

yaḥşibād < T. *yaḥşı* + Far. *bād*. ~ **ḳıl-** Güzel hazırlık yapmak.

y.+lar 8b/15

yaḥşılıḳ İyilik, güzellik: 51a/15; ~ **ḳıl-** İyilik yapmak: 67b/11.

y. 51a/15, 67b/11, 97b/3

yaḥşıraḳ Daha iyi.

y. 42b/15, 75b/8

yaḳa Giysilerin boynun etrafında kalan kısmı: 102b/4; kıyı: 81b/14.

y.+larını 102b/4

y.+sıdagı 81b/14

y.+sıdın 2a/12, 87a/3

y.+sın 2a/13

y.+sını 32a/17, 113a/8

yaḳı Düşman; ↔ **yaḡı**.

y. 77b/5

yaḳın Yakın: 75a/13; ~ **bol-** Yaklaşmak: 9a/4; ~ **it-** Yaklaştırmak: 003a/3; ~ **kil-** Yaklaşmak: 7a/9; ~ **tut-** Yaklaştırmak: 68a/13; ~ **yit-** Yaklaşmak: 028b/2; **ay küni** ~ **bol-** → **ay**.

y. 6a/10, 7a/9, 9a/4, 28b/2, 33a/6, 67a/5, 68a/13, 75a/13, 77b/16, 80b/11, 81b/14, 91a/5, 106b/2

y.+dur 108a/13

yaḳınraḳ Daha yakın: 109a/15; ~ **kil-** Yaklaşmak: 117a/2.

y. 107b/11, 109a/15, 117a/2

yaḳūb < Ar. *yaḳūb*. Özel isim.

y. 82a/12, 98b/8, 99a/2, 99a/7, 99a/9, 101b/6

y.+nı 98b/16, 101b/2

yaḳūb ḳömer saḳd < Ar. *yaḳūb ḳömer saḳd*. Özel isim.

y. 101a/2

yāḳūt < Ar. *yāḳūt*. Koyu kırmızı renkte değerli bir taş.

y. 25b/11

y.+dın 66b/12

yalañ Yalın, çıplak: 36a/14; **başını** ~ **ḳıl** → **baş**.

y. 36a/14, 36a/15, 97a/6, 98b/11, 115b/6, 116a/8, 121b/4

yalavaḳ Peygamber.

y.+dın 6a/16

yalḡan Yalan.

y. 12b/9, 18b/6, 131b/3, 132a/11

yalḡuz Yalnız.

y. 4b/3, 16a/16, 21a/7, 68b/3, 71b/2, 102b/16

yalḡuzluḳ Yalnızlık.

y.+um (yalḡuzlugum) 17a/10

yalınla- Alevlenmek.

- y.-p 132a/9
- yaman** Kötü: 79b/13; güçlü, dayanıklı: 118b/17; ~ **ğayreti kil-** Öfkelenmek: 2a/11; ~ **kil-** Zoruna gitmek: 13b/2; ~ **köz** Kötü göz, kem göz: 132a/10; **hâtırığa** ~ **al-** → **hâtır**; **hâtırlarığa** ~ **kil-** → **hâtır**.
- y. 2a/11, 8a/1, 13b/2, 43a/13, 43a/14, 71a/11, 79b/13, 97b/7, 117a/17, 118b/17, 129b/15, 131a/8, 132a/10
- y.+nı 61b/14
- yamanlık** Kötülük: 59b/12; ~ **kör-** Kötülük yapmak: 79a/4.
- y. 59b/12, 59b/13, 59b/15, 67b/11, 68a/1, 79a/4, 129b/15
- yan** Yan.
- y.+ıda 13a/4, 43b/5, 95a/14
- y.+ıga 84b/14
- y.+larıda 68b/15, 93b/9, 93b/9
- yan-** Kaybolmak: 26b/5; geri dönmek, dönmek: 51b/3.
- y.-ar+min 51b/3
- y.-arlar 26b/5
- y.-dı 8a/14, 27b/11, 31b/3, 47a/10, 54a/6, 61a/7, 61b/15, 90b/3, 91a/15
- y.-dılar 3a/17, 17a/12, 23a/1, 37a/14, 41b/8, 48b/6, 53b/13, 53b/16, 54a/7
- y.-dım 29b/5, 72b/6
- y.-duk 98b/12
- y.-gay+min 65a/3
- y.-gıl 10a/14, 91a/13
- y.-ıñlar 37a/11
- y.-ıp 3b/7, 3b/14, 10b/2, 48b/8, 52b/17, 55b/3, 72b/1, 78a/14, 78b/3, 87b/8
- y.-madı 52a/7
- y.-magıl 83a/11
- y.-mas 49a/12
- y.-mas+min 27b/15, 51b/4
- y.-sam 27b/16
- y.-sun 71a/4, 78a/14
- yançıl-** Ezilmek.
- y.-güsidür 132a/5
- yandur-** Geri göndermek.
- y.-dılar 23b/1, 51b/10, 69a/6, 86a/7, 89a/17
- y.-up 39a/6, 47a/1
- y.-ur 23a/15
- y.-urge 47b/8
- ya'ni** < Ar. *ya'ni*. Yani.
- y. 41a/2, 49a/7, 61b/10, 96a/1, 107b/1
- yañlıg** Yanlış, hata.
- y. 22b/14, 132a/4
- yap- (1)** Yapmak, meydana getirmek.
- y.-ıp 26a/2
- yap- (2)** Başını örtmek: 97a/6; kapatmak: 28b/9.
- y.-alı 97a/6
- y.-ıp 85a/10
- y.-tı 28b/9
- y.-tılar 26b/3, 97a/8
- yapuklıg** Kapalı.
- y. 65a/11
- yar** Yar, uçurum.
- y.+ga 23a/9

yār < Far. *yār*. Dost, sevgili: 98a/4; ~ **bir-**

Yardım etmek: 82b/3; ~ **bol-**

Yardımcı olmak: 51a/12; dost

olmak: 72b/10; ~-i **ğāri** Mağara

dostu: 19a/3.

y. 51a/12, 71b/2, 72b/10, 78a/10,

81b/4, 82b/13, 82b/17, 84a/8, 84b/5,

85b/2, 98a/3, 98a/4, 109b/2

y.-i 19a/3

y.-mü+sin 109b/15, 109b/15

y.-sin 109b/15

y.+imni 43b/4

y.+ni 98a/17

yar- Yarmak.

y.-ip 12a/2, 12a/6, 12b/3, 20a/12,

20a/13

y.-ipgil 21b/1

yārā < Far. *yārā*. Güç, kuvvet.

y. 82b/3

yara- Yaramak.

y.-magay 2b/13

yarağ Araç, gereç, eşya: 89b/4; -ını **kıl-**

İhtiyacını karşılamak, :16a/5; ~ **kör-**

Uygun görmek: 44a/13; **niçük** ~

kılsañ andağ bol- → **niçük;**

öylenür ~ı → **öylen-**.

y. 24a/6, 44a/13, 44a/16, 54a/2, 78a/16

y.+ı 89b/4

y.+ını 15b/5, 15b/8, 16a/5, 23b/17

yarağlıg Uygun, münasip; ↔ **yarağlık**.

y. 25a/14

yarağlık Uygun, münasip; ↔ **yarağlıg**.

y. 24a/7

yaralıg Yaralı.

y. 114a/11

yārān < Far. *yārān*. Dost.

y. 60b/3, 83a/15, 98b/6

y.+lar 59a/16, 59b/1, 99b/4

y.+lardın 129a/2

y.+ları 61a/4, 80a/16, 82a/4

y.+larıdın 30a/8

y.+larım 68b/8

y.+larımız 79b/6

y.+larımın 63a/12

y.+larını 106a/13, 106a/17

yarar. ~ **kıl-** Sonuç vermek.

y. 107a/9

yaraştur- Barıştırmak, anlaştırmak.

y.-dı 64b/4

yarat- Yaratmak.

y.-tı 82a/7

yarıl- Yarılmak.

y.-ip 131a/17

yarım Yarım: 69a/10; yarı:, 75b/5; **tün ~ı**

→ **tün.**

y. 69a/10

y.+ı 20a/11, 75b/5, 75b/6

y.+ıda 95a/7

y.+nı 61a/17, 61a/17, 97b/11, 128b/15

yārī < Far. *yārī*. Yardım: 116b/10; ~ **bir-**

Yardım etmek: 80a/3.

y. 80a/3, 88b/10, 116b/10

yarlıg Buyruk, emir: 3a/12; ~ **bol-**

Buyrulmak: 6a/11.

y. 6a/11	yaşlığ Yaşlı.
y.+ı 3a/12	y. 8b/12
yarlıka- Bağışlamak.	yaşur- Saklamak, gizlemek.
y.-sun 118b/7	y.-dılar 28b/3
yarmağ Para.	y.-up 48a/12
y. 45b/4	y.-ur+siz 23a/12
yarı- Aydınlanmak.	yaşura Gizli.
y.-gay 16b/15	y. 62a/11
yarıglık Parlaklık, ışık.	yaşurça Gizlice.
y.+ı (yarıglığı) 36a/16	y. 73a/3
yasa- Hazırlanmak.	yat- Yatmak.
y.-p 52b/15, 85a/1	y.-ar 56a/17
yastan-. tofrağ ~ → tofrağ .	y.-ıp 65a/7, 92a/3, 129a/16
y.-maknı 55a/4	y.-ıpdur 54a/12, 56a/17, 76a/5
yastuk Yastık.	y.-tı 13a/9, 28b/7, 95a/7
y. 13a/13	y.-tılar 37a/17
yaş (1) Gözyaşı.	y.-ur+min 28b/6
y. 96b/17, 120a/17	yatağ Yatak.
y.+ı 97b/4	y. 16a/8
y.+larını 123b/8	yatguz- Yatırmak.
yaş (2) Yaş, doğuştan beri geçen ve yıl birimi ile ölçülen zaman.	y.-up 12a/6, 12b/2
y.+ga 2a/4, 11b/11, 14b/11	yav- (?) Değiştirmek (?)
yaşar Yaş, doğuştan beri geçen ve yıl birimi ile ölçülen zaman.	y. 5b/16
y. 34a/5, 80b/12, 80b/13, 80b/13	y.-sun 5a/9
yaşıl Yeşil (renk).	yavuk Yakın.
y. 32a/8, 32b/2, 53b/5, 53b/7, 65b/9, 66a/14, 66b/16, 67a/1	y. 88a/10
y.-ı 66b/10	yay Yay.
y.+ga 66a/15	y.+ını 113a/5
y.+nı 32a/9	yay- Yaymak.
	y.-dılar 89b/2
	yayağ Yaya.
	y. 76b/10

yayıl- Yayılmak.

y.-dı 41a/15

yaz- Açmak.

y.-dılar 32a/12

yazı Ova.

y.+dın 7b/10

yazuğ. Günah.

y.+ları 29b/2

y.+larıdın 72b/1

yebāb < Ar. *yabāb*. **peşimān** u ~ **bol-** →

peşimān.

y. 47a/8

yekbāre < Far. *yakbāra*. Bir seferde.

y. 110b/8

yemen < Ar. *yaman*. Özel isim.

y. 10a/5, 10a/7, 11b/5, 15a/6, 54a/7,
62a/15, 102a/9, 103a/2, 125b/16

y.+dın 10a/12, 10b/17

yene Yine.

y. 4a/17, 5a/6, 5a/10, 5a/13, 5a/13,
7a/4, 9b/3, 10b/1, 11a/1, 11a/8,
12b/14, 15b/15, 19b/2, 19b/3, 19b/9,
19b/9, 19b/9, 20b/8, 21a/5, 21b/10,
22a/17, 23b/1, 26a/17, 26b/1, 26b/3,
26b/3, 27a/16, 31a/9, 33b/3, 33b/17,
36b/16, 42b/13, 44a/9, 44b/10,
45a/8, 45a/9, 45a/13, 45a/14,
45a/17, 47b/14, 49a/6, 50b/7,
54b/11, 56b/3, 57a/5, 57a/6, 57b/4,
57b/10, 60a/7, 61a/9, 61a/10,
61a/16, 64a/15, 66a/12, 66b/11,
67b/1, 67b/5, 67b/7, 67b/15, 67b/16,

68b/2, 70b/16, 71b/6, 73a/4, 76a/2,
76a/7, 77a/3, 81a/13, 83a/5, 83a/8,
83b/7, 86b/8, 86b/9, 87a/5, 87b/7,
88a/6, 89a/10, 89a/14, 89b/17,
93a/14, 95b/13, 97a/11, 97a/12,
97b/1, 99a/17, 102b/2, 102b/13,
103b/13, 104b/9, 105a/3, 105a/4,
106a/3, 106b/1, 106b/3, 106b/4,
107b/12, 109a/17, 110b/5, 111a/13,
114a/14, 114a/14, 114a/16, 114b/7,
115a/10, 116a/10, 118b/2, 118b/9,
119b/1, 122a/16, 122b/7, 125b/2,
125b/6, 127b/13, 127b/16, 128a/13,
128b/2, 129a/10

yeñi Yeni.

y. 7b/17, 14a/16, 31b/9, 31b/14, 80b/13

yeş- Açmak.

y.-ip 36a/6, 93b/8

yetim < Ar. *yatīm*. Yetim: 10a/2; ~ **kal-**

Yetim kalmak, babası ölmüş olan
çocuk: 10a/2.

y. 10a/2, 10a/2, 13a/8, 13a/14, 17a/4

y.+ige 25a/5, 25b/2

yetimlik < Ar. *yatīm* + T. *-lik*. Yetimlik.

y.+ge 86a/15, 88b/16

y.+im 17a/9

yezdān < Ar. *yazdān*. **şir-i** ~ → **şir**.

y. 86b/12

yezid < Ar. *yazīd*. Özel isim.

y. 34a/7, 34a/8, 34a/15, 40b/9, 40b/9,
41a/15, 58b/5, 61b/15, 63a/5, 63b/7,
64a/4, 69b/9, 69b/11, 70a/10,

- 71a/14, 71b/5, 71b/6, 72a/4, 72a/11, 74a/17, 76a/9, 78a/14, 78b/4, 79a/5, 80b/4, 81b/10, 84b/4, 85a/14, 85b/15, 89b/11, 90a/4, 90a/6, 90b/1, 96a/17, 98b/14, 99a/15, 100a/14, 100b/6, 101a/3, 101a/5, 101a/15, 102a/2, 102a/5, 102a/15, 103b/9, 104a/2, 104a/10, 104a/10, 104b/4, 104b/7, 104b/9, 105b/16, 107a/3, 107b/4, 109b/9, 110b/7, 110b/16, 110b/17, 111a/5, 111a/17, 111b/11, 111b/11, 112a/2, 112a/15, 113a/7, 113a/15, 115b/12, 115b/16, 116a/13, 116b/10, 116b/17, 118a/9, 118a/11, 118a/14, 122a/6, 122a/7, 122a/7, 122a/9, 124a/8, 124b/12, 124b/13, 124b/14, 124b/16, 125a/9, 125a/17, 125b/3, 125b/9, 125b/11, 126a/10, 126a/15, 126a/16, 126b/7, 126b/17, 127a/8, 127b/5, 128a/6, 129a/11, 129a/16, 129a/17, 129b/2, 129b/4, 129b/5, 129b/7
- y.-i 41a/5, 41a/6, 41a/13, 64a/7, 69b/7, 70a/1, 70a/7, 70a/17, 70b/1, 70b/5, 70b/12, 71a/1, 71a/2, 71a/9, 71a/17, 72b/6, 72b/9, 72b/15, 73a/4, 73a/9, 73a/10, 73a/12, 73a/14, 73b/2, 73b/3, 74a/15, 74b/15, 75a/1, 75a/7, 75a/9, 76a/4, 76a/11, 76a/12, 76a/16, 76b/9, 76b/16, 77a/1, 77a/7, 78b/9, 78b/10, 80b/3, 81a/17, 86a/16, 96a/17, 100a/3, 100a/7, 103b/17, 109b/6, 111a/12, 112b/12, 114b/11, 114b/15, 115b/2, 122a/13, 122b/3, 123b/12, 125a/1, 127a/17, 128a/7, 129b/10, 129b/10, 129b/14, 129b/16, 130a/14, 130a/17, 131a/7, 131a/10, 131a/12, 131a/14, 131b/2, 131b/5, 131b/6, 131b/11, 131b/17, 132a/15
- y.+din 82b/12, 98b/12, 112b/15, 126a/11
- y.+dür 116b/10
- y.+ga 100a/1, 110b/8
- y.+ge 62a/13, 63a/11, 63b/17, 69a/13, 69a/14, 74a/16, 75b/7, 76a/8, 78a/6, 79a/4, 84b/5, 86b/6, 100b/2, 101b/5, 109b/15, 118a/10, 126b/14, 128b/8
- y.+ler 111b/16, 124b/13
- y.+lerdin 94a/17
- y.+lerni 85b/8
- y.+ni 34a/8, 63b/8, 64b/1, 64b/2, 64b/2, 100a/2, 100a/6, 100a/7, 100a/12, 100a/13, 100a/17, 100b/2, 100b/7, 100b/15, 101b/2, 103b/11, 107b/7, 107b/10, 108a/12, 115a/5, 115b/8, 115b/10, 117a/5, 118a/4, 121a/17, 122a/12, 123a/16, 124b/10, 125a/4, 125b/15, 126a/7, 126b/4, 126b/13, 127b/7
- y.+niñ 70a/5, 125b/10
- yezīdlik** < Ar. *yazīd* + T. *-lik*. Yezidli, Yezid'in taraftarı olanlar.
- y.+ler 103b/11, 114b/13, 117b/7

yığ- Yığmak, toplamak.

y.-dı 102b/1

y.-dılar 42a/2

y.-ıp 4a/2, 4b/11, 16b/10, 33b/17,
102a/11, 128a/3, 130b/6

y.-mas 14b/14

y.-masa 4a/3

yığaç Ağaç.

y.+ı 93a/1

y.+ıdın 92a/9

y.+lar 93a/1

yığı Ağlama.

y. 92a/9, 95b/2

y.+da 33a/13

yıgıl- Yıgılmak, toplanmak.

y.-dı 23a/13

y.-dılar 124b/14

y.-gan 23a/15

y.-ıp 13b/6, 43a/14, 48b/8

y.-mas 69b/5

y.-sa 53b/9

y.-sun 132a/2

y.-ur 71a/14

yığla- Ağlamak.

y.-dı 8b/4, 93a/9

y.-dılar 17a/5, 32b/9, 35a/16, 35b/17,
36a/11, 53b/4, 54a/13, 73b/16,
80a/9, 81a/10, 93b/17, 93b/17,
95b/10, 95b/11, 103a/13, 109b/17,
118b/5, 121b/6

y.-gan 3b/13

y.-gay 68a/8

y.-ma 88b/10

y.-mañlar 52b/7

y.-mas 11a/7

y.-may 8b/14, 74a/14

y.-p 8b/1, 12a/16, 17a/2, 17a/10, 31b/6,
33a/9, 35b/12, 36a/15, 52b/1,
53b/12, 54a/12, 60a/12, 66a/17,
72b/5, 74a/10, 74b/5, 75b/16,
76b/11, 78a/1, 78b/15, 79b/4,
86a/12, 88a/7, 93b/2, 97b/14

y.-r 8b/10, 8b/11, 12a/8

y.-r+min 8b/17, 9a/1

y.-r+sin 8b/13

y.-r+siz 60b/9, 74a/13

y.-r+sizler 31b/7

y.-sa 11a/6

y.-salar 1b/16, 131a/1

y.-y 60b/8, 68a/8

y.-ydur 54a/17

yıgılan (?) Ağlama.

y.+larını 30b/13

yığlaş- Ağlaşmak.

y.-ıp 17a/11, 35b/15, 80b/8, 96b/14

y.-iptılar 68b/4

y.-tılar 35b/14, 35b/16, 36b/3, 39a/2,
41b/14, 41b/16, 65b/14, 66b/3,
67a/7, 67a/8, 87b/4, 88b/12, 89a/3

y.-ur 20a/10, 96b/16

yık- Yıkamak.

y.-ıpdur 119b/11

y.-ıptı 106b/17

y.-tılar 126a/9

yıkıl- Yıkılmak, düşmek.

y.-dı 9b/10, 25a/15, 33b/16, 42b/11,
105a/9, 106a/2, 117b/2, 118a/1,
121a/16, 131b/9, 131b/12

y.-dılar 33a/11, 66a/10, 127b/16

yıl Yıl, sene.

y. 2a/16, 6b/14, 6b/14, 12b/14, 12b/16,
18a/7, 18b/15, 22a/1, 22a/5, 27a/8,
27a/9, 40a/4, 42a/13, 43b/17, 44a/1,
47b/13, 54b/5, 67b/14, 69a/10,
102a/5, 124b/7, 133a/4, 133a/4

y.+da 4b/4, 4b/9, 4b/10, 15a/12, 18a/7,
82a/5, 82a/6, 102b/11

y.+dın 46b/15, 106a/12

y.+dur 22b/1

y.+ga 61a/5

y.+lar 128b/9

yılan Yılan.

y. 11a/17, 11b/1

y.+ga 11b/2

y.+nı 11a/14

yıllık Yıllık.

y. 70a/12

y.+ını (yıllığını) 61a/3

yırac Uzak: 14a/6; ~ **it-** Uzaklaştırmak:

003a/3; ~ **kıl-** Uzaklaştırmak: 3a/2.

y. 3a/2, 3a/3, 12b/2, 14a/6, 14a/15,
18a/6, 18a/9, 19b/12, 20b/14, 34b/8,
49a/8, 57b/17, 95a/17

y.-sizler 106b/3

y.+dın 31a/14

y.+dur 108a/14

yıracrak Daha uzak.

y. 35a/4, 125a/6

yırt- Yırtmak.

y.-ıp 23b/8, 97a/8

yi- Yemek: 59a/6; ~-meklik: Yeme:

28b/13; **ğam** ~ → **ğam**; **harām** ~ →

harām; **şikest** ~ → **şikest**; **şikeste** ~
→ **şikeste**; **zahm** ~ → **zahm**.

y.-di 59a/6, 59a/8, 62b/13

y.-diler 31a/8, 31a/10, 62b/13, 62b/14,
62b/17

y.-geli 70a/8

y.-gen 113a/13, 132a/9

y.-genini 102a/15, 102a/16

y.-genler 132a/8

y.-gey 31b/2

y.-gil 28b/10, 28a/17

y.-meklik 28b/13

y.-meñler 36b/14, 114b/9

y.-mes 28a/17

y.-mes+min 28b/11, 28b/11

y.-mesini 113b/8

y.-mey 35a/8

y.-mey+siz 35a/9

y.-ñler 108a/14

y.-p 52a/1

y.-pdür 129b/13

y.-r 30b/2, 31a/7, 52a/4, 62b/12

y.-r+min 107a/8

y.-y 35a/11

y.-yeli 62b/11

y.-yip 101b/11

yiber- Göndermek: 25a/1; **durūd** ~ →
durūd; sevinçe ~ → **sevinç.**

y. 20b/10

y.-di 24a/3, 24b/6, 25a/1, 32a/3,
 48a/12, 51a/10, 61b/16, 62a/2,
 62a/13, 63a/6, 63b/17, 64a/9, 69a/2,
 70a/11, 70a/17, 71a/3, 71a/5,
 71a/10, 73a/4, 73a/9, 73a/16, 77a/8,
 77a/12, 91a/15, 96a/10

y.-diler 12a/14, 18a/13, 18a/17, 25a/3,
 26a/7, 37b/11, 37b/12, 37b/15,
 38a/2, 38a/4, 38b/8, 39a/10, 39a/15,
 39a/17, 42a/11, 43a/2, 43b/11,
 45b/11, 48a/1, 50a/6, 59a/1, 61a/1,
 61b/3, 66a/16, 71a/15, 71b/3, 73a/2,
 78b/4, 81a/3, 81b/12, 102b/7,
 102b/14, 129a/10

y.-dim 64a/10, 64a/11

y.-dük 48a/9, 48b/2

y.-eli 71a/13, 72a/13, 73a/14, 73a/15,
 73a/16

y.-ey 82b/2

y.-eyin 113b/9

y.-gen 23b/8, 23b/11, 59b/17, 60a/2,
 102a/12, 103b/12

y.-gil 71a/4, 73a/7, 78a/13, 114b/12

y.-iñ 79a/14

y.-iñler 16b/2

y.-ip 25a/1, 58b/5, 64a/17, 73a/10,
 77b/3, 103b/10, 103b/11, 111b/8,
 126a/5, 127b/1

y.-ipdür 34b/17, 74a/7

y.-mek 34b/8

y.-sek 71a/8

y.-sünler 24a/2, 26a/6

y.-ür 20b/8, 20b/12

y.-ür+min 23b/5

y.-ür+sin 20b/9

y.-ürler 74b/1

yidür- Yedirmek.

y.-gil 14a/6

yigirmi Yirmi (sayı).

y. 4b/13, 27a/8, 47a/5, 97b/17, 98a/13,
 104a/1, 108a/10, 108b/15

yigit Yiğit.

y. 19b/5, 19b/8, 26a/5, 26a/5, 40b/1,
 40b/6, 40b/7, 41a/7

y.+ini 47b/14

y.+ler 19b/7, 41b/11, 47b/14

y.+leri 7a/15, 20a/5, 20a/8

y.+lerniñ 1b/8

y.+ni 26a/5, 112a/12

yigüçi Yiyen, yiyici.

y. 82b/1

yir Yer: 4a/8; **~-ge çal-** Yere atmak, yere

fırlatmak: 113a/14; **~-niñ tamurını**

tart- Yerin damarını çekmek: 23a/3;

~ yüzi Yeryüzü: 21b/17.

y. 3b/3, 4a/8, 8b/9, 8b/16, 17a/16,
 21b/17, 21b/17, 23a/3, 42a/1, 43a/4,
 56a/17, 62a/7, 67a/8, 75a/14,
 75a/16, 82b/3, 86b/7, 89b/11, 92a/8,
 130b/5, 130b/8, 130b/9

- y.+de 3a/12, 3b/6, 4b/2, 5a/5, 6a/4, 14a/6, 16a/14, 22a/3, 36b/16, 45b/14, 46a/15, 55a/17, 57a/8, 57a/10, 61b/13, 75b/12, 92b/9, 98b/17, 99b/16, 126b/10
- y.+din 3b/16, 14a/7, 43a/3, 47a/16, 66a/7, 92a/8, 125a/9
- y.+ge 3a/7, 3b/15, 5a/6, 18a/15, 20a/1, 29b/16, 47a/17, 47b/1, 47b/2, 51b/13, 59b/16, 60a/4, 66a/6, 66a/7, 77b/17, 83a/8, 87a/8, 105a/8, 110a/17, 113a/7, 113a/14, 114a/2, 117a/13, 126a/3, 126a/10, 127b/5, 130b/1, 131a/11
- y.+idin 3a/9, 4a/5
- y.+ige 7a/15, 52b/16, 81b/16, 88a/7
- y.+ini 2b/10, 2b/12
- y.+lerge 61b/10, 61b/11
- y.+lerige 91a/2
- y.+lerini 9b/12
- y.+ni 3b/16
- y.+niñ 3a/10, 23a/2, 23a/3
- yit-** Yetişmek, ulaşmak, erişmek: 29b/15; varmak, gitmek: 029a/5; **ay küni** ~ → **ay; ħaber** ~ → **ħaber; ħātırıġa** ~ → **ħātır; murādıġa** ~ → **murād; nevbet** ~ → **nevbet; renc ü meřakķat** ~ → **renc; yaķın** ~ → **yaķın.**
- y.-er 5a/3, 5b/14, 11a/1, 29b/15, 29b/17, 55b/16, 83a/1, 101b/14, 107b/5
- y.-er+min 5a/17, 99b/3
- y.-er+miz 111a/4
- y.-geç 37b/16, 73a/17, 87a/7
- y.-gey+sin 18a/16
- y.-günçe 43a/3
- y.-iñler 75a/3, 108a/9
- y.-ip 11b/11, 53b/5, 97b/5, 100b/13, 120a/1, 125a/4, 125a/13, 125b/16
- y.-medi 29b/12
- y.-megey+sin 68a/6
- y.-mes 56b/3, 63b/8, 69b/11, 70a/5
- y.-mesdin 29a/5, 75a/2
- y.-se 48a/10, 48a/10, 48b/3, 48b/3, 94a/8, 94a/9, 94a/13, 96b/6
- y.-sün 73a/8
- y.-ti 2a/5, 3a/1, 13b/13, 28b/2, 34a/14, 58b/1, 71a/3, 73a/11, 75a/4, 75b/15, 85a/3, 107b/16, 115a/10
- y.-tiler 3a/11, 11a/2, 11b/5, 12a/17, 19a/10, 23a/12, 58a/11, 75a/11, 103a/10, 109a/16, 120a/8, 125b/7
- y.-tim 18b/14
- y.-tük 123b/3
- yitel-** Yetişmek: 12a/8; varmak: 57a/14.
- y.-ep 56b/15, 57a/14
- y.-medi 12a/8
- yitgür-** Ulařtırmak: 23a/5; götürmek: 43b/3; **ħaber** ~ → **ħaber; ta'ziyet** ~ → **ta'ziyet; żarar** ~ → **żarar; ziyān** ~ → **ziyān.**
- y.-di 23a/5, 70b/1
- y.-diler 43b/3, 60b/15

- y.-gil 96a/13
y.-megeyler 19a/9
y.-mesün 49a/1
y.-ürler 16a/17
yitgüz- Ulaştırmak.
y.-di 64b/2
yitiş- Ulaştırmak.
y.-tiler 19a/11
yitmiş Yetmiş (sayı).
y. 20b/7, 34a/4, 51b/11, 52a/14, 66a/11, 66a/12, 74b/10, 82a/10, 84a/2, 87a/9, 87b/7, 89b/17, 90b/3, 91a/1, 106a/5
yitti Yedi (sayı).
y. 3b/9, 4b/11, 10a/2, 11a/9, 27a/14, 41b/7, 45b/14, 45b/15, 49b/8, 49b/10, 53b/14, 54b/5, 62b/14, 73b/5, 121a/15, 130b/5
yok Yok: 3a/11; ~ **bol-** Yok olmak: 127a/2; ~ **kıl-** Yok etmek: 11a/15.
y. 2a/13, 3a/11, 3a/12, 3a/14, 4b/2, 5a/9, 8a/12, 11a/15, 11a/15, 12b/16, 13a/6, 15a/2, 15b/3, 18b/4, 19a/13, 20a/10, 22a/12, 22b/4, 22b/10, 24a/8, 25a/17, 25b/5, 25b/9, 26a/5, 27a/1, 31b/9, 31b/15, 32a/6, 34b/12, 37b/5, 40a/3, 43a/4, 43b/9, 44a/11, 48a/5, 50b/10, 51a/14, 51b/6, 52a/16, 52b/3, 59a/15, 62a/7, 63b/2, 70b/7, 70b/13, 71a/4, 72a/11, 73b/14, 76b/12, 77a/13, 78b/9, 78b/17, 79a/2, 88b/11, 94b/8, 95b/13, 108a/5, 114a/12, 114b/17, 121a/13, 122a/3, 127a/2, 128a/9, 131a/16, 133a/5
y.+tu 86b/3
y.+tur 13a/15, 55a/5, 77a/4, 117b/7
yol Yol: 3a/10; ~-**ğa revān bol-** Yola çıkmak: 17a/10; ~-**ını al-** Yolundan alıkoymak: 117a/4; ~ **tüş-** Yola düşmek: 80a/5; ~-**nı ğalaṭ kıl-** Yolu şaşırmak, yolu kaybetmek: 23b/4.
y. 3a/10, 4a/6, 17b/12, 20b/11, 20b/14, 21b/3, 75b/12, 93b/5, 94a/11, 97b/12, 121a/2, 127a/9
y.+da 21a/2, 23b/10, 83b/15, 85a/17, 28a/5
y.+dın 21a/8, 21a/10, 112b/6, 126b/7
y.+dur 106a/11
y.+ga 10b/16, 17a/10, 21a/1, 21a/4, 21a/11, 21b/3, 23a/9, 23b/1, 76b/4, 97b/12, 107b/11, 110b/10, 126b/12
y.+ı 90b/5, 90b/6
y.+ıda 24b/5, 116b/3
y.+ıdın 29b/5
y.+ıga 18a/8
y.+ını 80a/4, 80a/5, 127a/5, 127a/7
y.+larını 22b/16, 42b/5, 42b/9
y.+nı 21a/14, 23a/4, 23b/3
y.+umnı 117a/4
yol- Girmek.
y.-up 131b/11
yolğun İlgin ağacı.
y. 93a/1, 93a/3

yoluḡ- Karşılaşmak.

y.-tılar 42b/6

yöri- Yürümek; **çevrölüp** ~ → **çevröl** ↔
yörü-

y.-dür 94b/11

yörü- Yürümek: 93a/5; gitmek: 74b/15;
gelmek: 76a/14; **isti'dādı** ~ →
isti'dād; **mevķūf** ~ → **mevķūf**;
utru ~ → **utru**; ↔ **yöri-**.

y.-di 7b/1, 74b/15, 93a/5, 96a/6,
97a/16, 99b/17, 107b/15, 28a/1

y.-diler 11a/5, 16b/16, 40b/13, 40b/17,
75b/12, 86a/5

y.-gen 16a/11

y.-güçe 97b/12

y.-mes 62a/6

y.-ñ 76a/14

y.-p 113a/12, 127a/9

y.-r 2a/17, 11a/6, 42b/5, 42b/6, 60a/15,
62a/6, 63b/3, 86b/16, 94a/7, 94a/11,
124a/16

y.-r+min 40b/10, 85a/12

y.-rde 11a/1

y.-sem 41a/15

y.-sünler 40b/12

y.-ür 59a/9

yörüşlig İyi yürüyen, yorga; ↔ **yörüşlüg**.

y. 20b/13

yörüşlüg İyi yürüyen, yorga; ↔ **yörüşlig**.

y. 16a/10

yörüt- Yürütmek.

y.-se 97a/14

y.-tiler 96b/7

y.-üñ 61b/1

y.-ür 15a/13

yu- Yıkamak: 10b/6; ↔ **yuv-**.

y.-dı 10b/6

y.-dılar 5b/13, 9b/3, 12a/12, 23a/17,
35a/14, 36b/7, 57a/9

y.-gay 35a/15

y.-gıl 8b/8, 8b/15

y.-mak 36b/9

y.-p 43b/2

y.-yup 12b/4

yuḡarı Yukarı.

y. 29b/12, 83a/11, 85b/9, 91a/6, 96b/4,
98b/4

y.+sı 92b/14

yuḡu- Uyumak.

y.-p 92b/9

yular Yular.

y.+ıdın 119b/16

yumşaq Yumuşak.

y. 16a/10

yurt Yurt.

y. 47b/10

y.+larıñ 73b/10

yuttur- Yutturmak.

y.-dı 129b/10

yuv- Yıkamak; ↔ **yu-**.

y.-up 35b/11

yügür- Koşmak.

y.-di 3b/9, 12a/8, 18b/10, 18b/13

y.-diler 108a/15, 119b/7

- y.-mek 3b/8
y.-mekdin 3b/6
y.-üp 30b/1, 57b/1, 98b/2
yügürt- Koşturmak.
y.-üp 112a/9, 121a/17
yük Yük, eşya, mal.
y. 19a/11
y.+ini 20b/15
y.+leri 19b/1
y.+leriñiz 18b/5
y.+lerni 18b/3
y.+ni 16a/13, 18b/2
yüklet- Yükletmek.
y.-ip 39a/15
yüklük. ~ **bol-** Hamile kalmak.
y. 8a/17
yürek Yürek.
y. 12a/2, 12a/6, 12a/12, 12b/3
y.+im 129b/5
y.+leridin 111b/13
yüz (1) Yüz, çehre: 28a/8; ~ **kiltür-** Geçmek, yönelmek: 127a/4; ~ **kitür-** Yönelmek: 99a/4; ~ **ögür-** Yüz çevirmek. 073a/5; **yüz tuban** Yüzüstü, yüzü koyun: 3b/14; **dünyā** ~-idegi → **dünyā**; **yir** ~-i → **yir**; **sengār** ~-i **qara bol-** → **sengār**.
y. 3b/14, 4b/8, 24a/8, 29a/15, 29a/15, 72b/16, 73a/5, 76a/3, 78a/6, 79a/5, 82b/12, 87a/8, 99a/4
y.+i 15b/15, 92b/13, 94b/8
y.+idegi 133a/5, 133a/15
y.+idin 9b/10, 57b/6, 82b/3, 89b/11, 93a/8
y.+iga 13b/14
y.+ige 7a/4, 8b/9, 8b/16, 12a/16, 21b/17, 36b/1, 68b/3, 86a/13, 86b/7, 107a/1, 28a/8
y.+imiz 80b/5
y.+in 29a/9
y.+ini 12a/15, 18b/14, 21b/17, 103a/8, 108a/17, 120b/2, 129a/5, 129a/13
y.+leri 59a/15
y.+leridin 40b/15
y.+leriga 32a/13
y.+lerige 15b/14, 40a/8, 66b/2, 75a/5, 80b/2, 87a/11, 88a/15, 90b/14, 93a/17
y.+lerini 5b/8, 5b/13, 37b/3, 66b/2, 67a/6, 68a/5, 68b/3, 75a/7, 87a/12, 115b/7
y.+lüg 85b/4
y.+üm 94b/1
y.+ümge 104a/12
y.+üni 105b/11
y.+üñizga 85b/4
y.+üñlerge 75a/3
yüz (2): Yüz (sayı).
y. 2b/15, 18a/7, 18b/15, 22a/1, 22a/5, 22b/1, 24a/1, 25b/10, 27b/4, 27b/4, 27b/5, 29a/14, 39a/13, 39a/13, 45b/14, 45b/15, 50a/15, 59a/9, 60b/17, 66a/12, 74b/16, 79b/12, 82a/15, 85b/16, 87a/4, 87b/7,

- 87b/15, 89b/16, 91a/3, 95a/10, 95a/16, 95b/10, 97b/6, 97b/17, 98a/13, 98b/7, 101a/9, 101a/16, 102b/10, 103b/9, 104a/1, 111b/11, 112b/12, 114a/11, 114b/16, 115b/14, 116b/7, 116b/8, 118a/8, 120a/10, 123a/14, 124b/11, 125a/17, 126a/2, 126a/9, 127a/4, 131b/16, 85b/5
- yüzlen-** Yönelmek.
y.-di 83a/16
y.-diler 53a/6, 86b/1
- yüzlüg** Yüzlü.
y. 81b/5, 96b/2, 106a/9, 118b/17
- yüzük** Yüzük.
y.+ini 45a/14
y.+lerini 45b/1, 48a/7, 48a/11
y.+lerinni 45a/11
y.+ni 87b/12
y.+ümni 87b/10
- za‘ferān** < Ar. *za‘farān*. Safran.
z. 25a/9, 25a/15, 25b/4
- zāhid** < Ar. *zāhid*. Zahit, dindar.
z. 17b/12, 17b/15, 18a/8, 18a/9, 18a/17, 18b/4, 18b/4, 18b/7, 18b/11, 18b/12, 19a/1, 19a/5, 21a/2, 23b/11, 69b/5
z.+ga 18a/3, 18a/4
- zāhir** < Ar. *zāhir*. ~ **bol-** (Aklına bir şey) gelmek: 63a/2; ~ **ķıl-** Göstermek: 57b/3; **köñüllerige nimerse** ~ **bol-** → **köñül**.
z. 57b/3, 57b/5, 58b/14, 63a/2
- zahm** < Far. *zahm*. Yara: 88a/1; ~ **bir-** Yaralamak: 99b/8; ~ **tig-** Yaralamak: 88a/1; ~ **ur-** Yaralamak: 57b/10; ~ **yi-** Yaralanmak: 113a/13.
z. 57b/10, 57b/11, 57b/12, 57b/14, 82a/16, 85a/15, 88a/1, 99b/8, 113a/13, 114b/1
z.-ı 122a/4
z.+ga 91a/2
- zahmet** < Ar. *zahmat*. ~ **bol-** Zahmet olmak.
z. 18b/10
- za‘īf** < Ar. *za‘īf*. Kadın: 108a/2; zayıf, güçsüz: 133b/2; ~ **bol-** Zayıflamak: 46b/1.
z. 46b/1, 133b/2
z.+ler 108a/2, 109b/8
z.+lerge 108a/17
- za‘īfe** < Ar. *za‘īfa*. Kadın, kadıncağız: 4b/2; eş, karı: 41a/3.
z. 4b/2, 41a/3, 95a/16, 97a/5, 97a/12, 111a/2, 115b/5
z.-i 109a/4
z.+ler 89a/14, 89a/15, 96b/5, 96b/13, 97a/2, 97a/3, 97a/8, 97a/9, 97a/16, 97b/2, 109b/12
z.+lerdin 97a/17
z.+lerni 132a/10
- zālim** < Ar. *zālim*. Zalim.
z.+ga 76a/11, 77a/1
z.+ler 132a/4
z.+lerdin 109a/11

zamān < Ar. *zamān*. Zaman.

z. 7b/10, 35a/16, 47a/10, 57b/8,
58b/11, 59b/16, 60a/5, 65b/11,
66b/15, 92b/12, 100a/6, 102a/14,
103a/8, 118b/1, 120b/10, 130b/16,
133b/11

z.+da 16b/12, 19a/7, 32a/5

z.+dın 16b/14, 54b/16, 65a/2, 66b/13

z.+larında 38a/1, 45b/14

zār < Far. *zār*. Ağlama: 54a/12; ~ ~

hıçkırır hıçkırır: 8b/1; ~ **u muṣṭar**

ḳıl- Çaresiz bırakmak: 082b/1;

ḥurūṣ u nāle vü ~ u feryād ḳıl- →

ḥurūṣ.

z. 8b/1, 8b/1, 8b/4, 8b/4, 12a/16,
12a/16, 17a/2, 17a/2, 17a/14,
36a/11, 36a/11, 41b/16, 41b/16,
72b/4, 72b/4, 77b/17, 78a/1, 82b/1,
101b/9, 106b/9, 121b/10

z.+ı 123b/5

zarar < Ar. *zarar*. Zarar: 18b/9; ~ **ḳıl-**

Zarar vermek: 108b/2; ~ **tiḡüre**

alma- Zarar verememek: 57a/9; ~

yitgür- Zarar vermek: 19a/9.

z. 18b/9, 19a/9, 57a/9, 108b/2

zārī < Far. *zārī*. **ḥurūṣ u nāle vü ~ →**

ḥurūṣ; nāle vü ~ → nāle; nāle vü ~

ḳıl- → **nāle.**

z. 12a/7, 12a/17, 20a/8, 22b/5, 113b/15,
118b/4, 122b/9, 123a/14, 129a/2

z.+sığa 54a/12, 54a/15

z.+sığa 80b/17

zarūret < Ar. *zarūrat*. Mecburen.

z.+de 34a/5

zāt < Ar. *zāt*. Kişi, şahıs.

z.+ın 61b/12

zāyī < Ar. *zāyī*. ~ **bol-** Boşa gitmek,
ziyan olmak.

z. 4a/1, 38b/7

zāyīlık < Ar. *zāyī* + T. *-lık*. ~-**da koy-**
Perişan halde koymak.

z.+da 88b/14

zebān < Far. *zabān*. Dil.

z.+lar 115b/9

zeberced < Ar. *zabarcad*. Zebercet.

z. 25b/11

zebūn < Far. *zabūn*. Güçsüz, zayıf.

z. 133b/6, 133b/14

zehr < Far. *zahr*. Zehir: 32b/4; ~-**i elmās**
Elmas zehri; ~-**i ḳātil** Öldürücü
zehir.

z. 31a/9, 32b/4, 59a/1, 60a/2, 60a/10,
60b/10, 60b/11, 61b/15, 62b/17,
67a/1, 130a/1

z.-i 58b/6, 58b/7, 59a/3, 62b/9, 64b/9,
64b/13, 64b/17, 65a/9, 65a/11,
65b/8, 86b/7, 94a/8

z.+dın 58b/13

z.+ni 58b/10, 59b/17, 62a/17, 62b/2,
62b/4, 64a/11, 67a/13, 121a/8

zehr-ālūd < Far. *zahrālūd*. Zehirli.

z. 95b/3

zehre < Far. *zahra*. Cesaret.

z.+si 13a/5

zehrlük < Far. *zahr* + T. *-lik*. Zehirli.

z. 62b/14

zehrsiz < Far. *zahr* + T. *-siz*. Zehirsiz.

z. 62b/13

zekāt < Ar. *zakāt*. Zekat: 4b/5; ~ **bir-**

Zekat vermek: 4b/5.

z. 4b/5, 46b/9, 46b/17, 47a/3, 47a/8,

47a/12, 47a/14, 47a/16, 133a/6

z.+ını 46b/16

z.+nı 22a/6

z.+nıga 47a/2

zemīn < Far. *zamīn*. Yer: 78a/2; bölge:

71a/13.

z. 78a/2

z.+ge 71a/13

zemzem < Ar. *zamzam*. Özel isim.

z. 3b/17

zengībār < Ar. *zangībār*. Özel isim.

z. 37b/11

zer < Far. *zar*. Altın: 54b/10; ~-**de**

suğarğan tur- Altın suyuna batırılmak: 54b/11.

z. 54b/10

z.+de 54b/11

zerdār < Far. *zardār*. Zengin, çok altını olan kimse.

z. 47a/8

zerdārlik < Far. *zardār* + T. *-lık*. Zengin, çok altını olan kimse.

z. 40a/3

zerre < Ar. *zarra*. Zerre, çok küçük parçacık.

z. 29a/2, 55a/5

zerrīn < Far. *zarrīn*. Altından yapılmış.

z. 101b/1

zerrīn ḥuḏā'ī < Ar. *zarrīn ḥuḏā'ī*. Özel isim; ↔ **zerrūn ḥuḏā'ī**.

z. 96b/9, 96b/12, 96b/16, 97a/3, 97b/4,

97b/5, 97b/15, 97b/15, 98a/4, 98a/9,

98a/11, 98b/1, 98b/15, 99a/1, 99a/7,

99a/9, 99a/15, 99b/4, 99b/11,

101a/10, 103b/17, 104a/4, 104b/13,

105a/17, 105b/4, 105b/10, 107a/10,

109a/6, 110b/16, 111a/11, 112a/6,

112a/8, 112a/11, 114a/5, 114a/15,

116a/7, 118b/4, 118b/15, 118b/16,

119a/16, 123a/17, 126b/1

z.+dın 110b/12

z.+ga 124a/3, 124a/5

z.+ni 97a/17, 97b/9, 98a/1, 98a/2,

108a/8, 110b/13, 111a/1, 111a/4,

111a/16, 116a/6

zerrūn ḥuḏā'ī < Ar. *zarrīn ḥuḏā'ī*. Özel isim; ↔ **zerrīn ḥuḏā'ī**.

z. 97a/7, 97a/11

z.+ni 97a/9, 97a/9

zevk < Ar. *zavk*. Zevk.

z. 56a/12

zeyneb < Ar. *zaynab*. Özel isim.

z. 74b/13, 85a/7, 92b/6

z.+ni 85a/4

zeyne'l-'abidin < Ar. *zayna'l-'abidin*. Özel isim.

z. 74b/11

- z.+ni 92b/6, 129a/1, 129a/3
zībā < Far. *zībā*. Güzel.
 z. 41a/7
zīkr < Ar. *zīkr*. ~ **ķıl**- Zikretmek,
 bahsetmek.
 z. 73a/2
zinā < Ar. *zinā*'. ~ **ķıl**- Zina yapmak.
 z. 132a/10
zindān < Far. *zindān*. Zindan.
 z.+dın 99a/8
zīnet < Ar. *zīnat*. ~ **bir**- Süs vermek:
 66b/12; **hūsni** ~ → **hūsn**
 z. 66b/12
 z.+i 2b/15
zinhār < Far. *zinhār*. Aman, yardım:
 84a/9; asla, sakın: 81b/6.
 z. 81b/6, 84a/9
zinnūreyn < Ar. *zinnūrayn*. Özel isim.
 z. 49a/11
zirā'at < Ar. *zirā'at*. Ziraat.
 z. 6a/8
zīre (?) < ? *zīre*. Küpe (?)
 z. 2b/15
ziyāde < Ar. *ziyāda*. Fazla, çok: 24a/1; ~
bol- Artmak, fazla olmak, çok
 olmak: 2b/17.
 z. 2b/15, 2b/17, 9a/13, 11b/10, 24a/1,
 39b/17, 43a/3, 55b/8, 60b/3, 64a/3,
 66a/9, 99b/5, 104a/7, 111b/13
ziyādet < Ar. *ziyādat*. Fazla.
 z. 128a/14
ziyān < Far. *ziyān*. Zarar: 23a/14; ~
yitgür- Zarar vermek: 49a/1.
 z. 16a/17, 18b/10, 49a/1
 z.+dın 23a/14
ziyāret < Ar. *ziyārat*. Türbe: 129a/8; ~
ķıl- Ziyaret etmek: 51a/17.
 z. 51a/17, 57a/2, 58a/14, 63a/7, 63a/10,
 73b/7, 114a/17
 z.-i 129a/8
ziyāretgāh < Ar. *ziyārat* + Far. *-gāh*.
 Ziyaretgāh, türbe.
 z.+ıda 49b/14
zū'l-celāl < Ar. *zū'l-calāl*. Celal sahibi
 olan (Tanrı).
 z.+ga 134a/17
zūlm < Ar. *zūlm*. Zulüm.
 z.+larını 132a/14
zūr < Far. *zūr*. Zor: 55a/11; ~ **ķıl**-
 Zorlamak, ısrar etmek: 37a/8;
 uğraşmak, zorlanmak: 60b/3.
 z. 37a/8, 55a/11, 55a/13
 z.+dın 122b/12
zübeyr ibn 'avvām < Ar. *zubayr ibn*
'avvām. Özel isim.
 z. 40b/3
zübeyr ibn 'avvām 'abbās < Ar. *zūbayr*
ibn 'avvām 'abbās. Özel isim.
 z. 44a/12, 44a/13
zū'l-fikār < Ar. *zū'l-fikār*. Özel isim.
 z. 37a/13, 120a/6
 z.+larını 90b/14
 z.+nı 52b/8

zümrüd < Ar. *zumrud*. Zümrüt.

z. 25b/11

z.+din 66b/10

zürriyyât < Ar. *zurriyyât*. Nesiller, soylar.

z.+ga 3b/8

Toplam kelime: 34180

Geçerli kelime: 34180

Geçersiz kelime: 0

Alt madde: 7065

Madde başı: 2870

SONUÇ

- Üzerinde çalıştığım *Ravzatü’ş-şüheda* adlı eser Çağatayca yazılmış bir maktel-i Hüseyin’dir. 1592 yılında yazılmıştır. Ketebe kaydından yazarının Mollā Niyāz Muḥammed ibn Pehlivān Kūl Şūfī olduğu ve eserin de Balıkcı vilayetinde yazıldığı anlaşılmaktadır. Telif mi, tercüme mi olduğuna dair bir bilgi yoktur. Ancak tercüme edildiğine dair net bir ifade olmaması eserin daha çok telif olduğunu düşündürmektedir.
- Eser, Çağataycanın dil özelliklerini genel olarak yansıtmaktadır. Ancak eserde yeni bir dil kullanımı olarak şu özellik tespit edilmiştir: Görülen geçmiş zaman ikinci tekil şahıstan sonra *-lar/-ler* çokluk ekinin geldiği örnekler mevcuttur: *kildiñler, irdiñler*. Bu yapı ile ikinci çokluk şahıs ifade edilmektedir.
- Şu kelimelerde yeni anlamlar vardır: *añız* “yüksek”, *kağemça* “tuvalet”.
- Şu kelimelere bu anlamlarda başka yerde rastlanmadı: *dir-* “demek, söylemek”, *suy* “su”.
- Şu kelimeler okunuş ve/veya anlam yönünden sorunludur: *‘ammik* (?) < Ar. *‘amm*. Amca; *bala vü baķra* (?) Çoluk çocuk; *baş baştiyaķ* Başı açık olma; *bildaş* (?) Döldaş, kardeş; *küile-* (?) kazmak; *payla-* (?) Dayanmak, tahammül etmek; *yıĝlan* (?) Ağlama.
- Şu deyimler de yenidir: *bir tāre mūynı kem kılma-* “Kılına bile zarar vermemek”; *dünyā üçün maķāl tur-* “Dünyaya kazık çakmak”; *cānı içide orun bir-* “Başı üstünde yer vermek”; *her tāre mūy ki bedenleride ir-* “Tüyleri diken diken olmak”; *kellesidin hūş kit-* “Aklı başından gitmek”.

KAYNAKÇA

- Akar, A. (2005). *Türk Dili Tarihi*. İstanbul: Ötüken Neşriyat.
- Akar, A. (2018). *Oğuzların Dili*. İstanbul: Ötüken Neşriyat.
- Aksoyak, İ. H. (2017). *Osmanlı Türkçesi*. Ankara: Grafiker Yayınları.
- Algül, H. (2013). *Kerbela Kanayan Bir Yara Gönül Sızlatan Bir Facia*. İstanbul: Ensar Neşriyat.
- Arat, R. R. (1943). *Gazi Zahirüddün Muhammed Babur Vekayi*, Babur'un Hatıratı, C. I, Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.
- Arat, R. R. (1946). *Gazi Zahirüddün Muhammed Babur Vekayi*, Babur'un Hatıratı, C. II. Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.
- Arat, R. R. (1979). *Kutadgu Bilig*, III İndeks, (Haz. K. Eraslan-O. F. Sertkaya-N. Yüce). Ankara: Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü.
- Arat, R. R. (1988). *Kutadgu Bilig*, II Çeviri. Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.
- Arat, R. R. (2006). *Atabetü'l-Hakayık*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Arat, R. R. (2006). *Gazi Zahirüddün Muhammed Babur*, Baburnâme (Vekayi), Babur'un Hatıratı. İstanbul: Kabcacı Yayınevi.
- Arat, R. R. (2007). *Eski Türk Şiiri*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.
- Arat, R. R. (2007). *Kutadgu Bilig*, I Metin. Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.
- Argunşah, M. (1986). *Şükrî'nin Selim-nâmesi ve Eserdeki Doğu Türkçesi Unsurları* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Argunşah, M. (1999). *Muhammed b. Mahmûd-ı Şirvânî, Tuhfe-i Murâdî*, İnceleme-Metin-Dizin. Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.
- Argunşah, M. (2017). *Çağatay Türkçesi*. İstanbul: Kesit Yayınları.
- Argunşah, M. ve Güner, G. (2015). *Codex Cumanicus*. İstanbul: Kesit Yayınları.

- Argunşah, M., Yüksekaya, G. S. (2017). *Karahanlıca Harezme Kıpçakça Dersleri*. İstanbul: Kesit Yayınları.
- Ata, A. (1997). *Kıyasü'l Enbiyâ*, I-II Giriş-Metin-Tıpkıbasım-Dizin. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Ata, A. (2002). *Harezme-Altın Ordu Türkçesi*. İstanbul: Türk Dilleri Araştırmaları Dizisi: 36.
- Ata, A. (2004). *Türkçe İlk Kur'an Tercümesi* (Ryland Nüshası) (Giriş- Metin-Notlar-Dizin). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Atalay, B. (2006). *Divanu Lugati't-Türk Tercümesi*, C. I-IV. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Ayazlı, Ö. (2012). *Altun Yaruk Sudur VI*. İstanbul: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Barutçu Özönder, F. S. (2011). *Ali Şir Nevâyî Muhakemetü'l- Lügatayn*, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Caferoğlu, A. (2000). *Türk Dili Tarihi*, 4. Baskı. İstanbul: Alfa Yayınları.
- Caferoğlu, A. (2011). *Eski Uygur Türkçesi Sözlüğü*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Canpolat, Mustafa (2002). *Alî Şîr Nevayî, Lisânü't-Tayr*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Clauson, G. (1960). *Muhammad Mahdî Xan, Sanglax, A Persian Guide to the Turkish Language*. London: Gibb Memorial Trust.
- Clauson, G. (1972). *An Etymological Dictionary Of Pre-Thirteenth-Century Turkish*. Oxford: Clarendon Press.
- Çağatay, S. (1964). Türkçede ki<erki. *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı- Belleten*, 11, s. 245-250
- Derleme Sözlüğü*. (2019). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Devellioğlu, F. (2003). *Osmanlıca-Türkçe Lûgat*. Ankara: Aydın Yayınları.

- Dilçin, C. (2013). *Yeni Tarama Sözlüğü*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Doerfer, G. (1963-75). *Türkische Und mongolische Elemente im Neupersischen*, I-IV, Wiesbaden: Franz Steiner Verlag.
- Ece, S. (2015). *Klasik Türk Edebiyatı Araştırma Yöntemleri (I-II)*. Erzurum: Kültür Bakanlığı.
- Eckmann, J. (1979). “Çağatayca”, *Tarihî Türk Şiveleri*, (Çev. Mehmet Akalın). (s.225-262). Ankara: Atatürk Üniversitesi Yayınları.
- Eckmann, J. (2011). *Harezmi, Kıpçak ve Çağatay Türkçesi Üzerine Araştırmalar*, (Yayına Hazırlayan Osman Fikri Sertkaya). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Eckmann, J. (2014). *Nehcü'l Ferâdis*, (Yayımlayanlar Semih Tezcan-Hamza Zülfikar-Aysu Ata). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Eckmann, J. (2017). *Çağatayca El Kitabı*, (Çev. Günay Karaağaç). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Elmalı, M. (2006). Çağatay Türkçesi Üzerine Bir Bibliyografya Denemesi Denemesi. *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi*, 3. Dizi, s.1, s. (17-106).
- Eraslan, K. (1996). *Ali Şir Nevayi Nesayimü'l Muhabbe Min Şemayimi'l-Fütüvve*, I Metin. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Eraslan, K. (1999). *Mevlana Sekkâkî Divanı*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Eraslan, K. (1970). Doğu Türkçesinde Ek Uyumsuzluğuna Dair. *Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi*, C.18. sayı: 0, s. 113-124.
- Eraslan, K. (2012). *Eski Uygur Türkçesi Grameri*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Ercilasun, A. B. (2016). *Başlangıçtan Yirminci Yüzyıla Türk Dili Tarihi*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Ercilasun, A. B. (2016). *Türk Kağanlığı ve Türk Bengü Taşları*. İstanbul: Dergah Yayınları.

- Ercilasun, A. B., Akkoyunlu, Z. (2014). *Kâşgarlı Mahmut Dîvânı Lugâti't-Türk*, Giriş-Metin-Çeviri-Notlar-Dizin. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Ercilasun, A. B., Vd. (1991). *Karşılaştırmalı Türk Lehçeleri Sözlüğü*. Ankara: Kültür Bakanlığı.
- Eren, H. (1999). *Türk Dilinin Etimolojik Sözlüğü*. Ankara: Bizim Büro Basım Evi.
- Ergin, M. (2005). *Türk Dili*. İstanbul: Bayrak Yayınları.
- Ergin, M. (2006). *Osmanlıca Dersleri*. İstanbul: Boğaziçi Yayınları.
- Gabain, A. Von, (2003). *Eski Türkçenin Grameri*, (Çev. Mehmet Akalın). Ankara. Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Gülensoy, T. (2007). *Türkiye Türkçesindeki Türkçe Sözlüklerin Köken Bilgisi Sözlüğü*, I-II. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Hacıeminoğlu, N. (1991). *Türk Dilinde Füller*. İstanbul: Cönk Yayınları.
- Hacıeminoğlu, N. (1996). *Karahanlı Türkçesi Grameri*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Hacıeminoğlu, N. (1997). *Harezmi Türkçesi ve Grameri*. İÜ Edebiyat Fakültesi Yayınları.
- Hacıeminoğlu, N. (2000). *Kutb'un Hüsn ü Şirin'i ve Dil Hususiyetleri*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Hacıeminoğlu, N. (2015). *Türk Dilinde Edatlar*. İstanbul: Bilge Kültür Sanat.
- Hinz, W. (1990). *İslamda Ölçü Sistemleri*, (Çev. Acar Sevim). İstanbul: Edebiyat Fakültesi Basımevi.
- Hofman, H. F. (1969). *Türkish Literature. A Bio-bibliographical Survey. Section III. Part I. c.4: K-N. Utrecht*.
- Kaçalin, M. S. (2011). *Niyazi- Nevai'nin Sözleri ve Çağatayca Tanıklar*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Kanar, M. (2016). *Büyük Farsça-Türkçe Sözlük*. İstanbul: Say Yayınları.

- Kanar, M. (2016). *Büyük Türkçe-Farsça Sözlük*. İstanbul: Say Yayınları.
- Karaağaç, G. (1997). *Lutfi Divanı*, Giriş-Metin-Dizin-Tıpkıbasım. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Karaağaç, G. (2021). *Türkçe Verintiler Sözlüğü*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Karaso, Y. (2017). *Sirâcü'l Kulûb*, -Gönüllerin Işığı-. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Kaya, C. (2008). *Uygur Harfli Rızvan Şah ile Ruh-Afza Hikâyesi*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Kaymaz, Z. (2007). Çağatay Türkçesinde İsim Hal Eklerinin Birbiri Yerine Kullanımı: *II Uluslararası Büyük Türk Dili Kurultayı (İhsan Doğramacı'ya Armağan)*, s. 350-354.
- Kocaoğlu, T. (2003). Tarihi Türk Lehçeleri Metinlerinin Transkripsiyonlanmasında Kapalı é~i Meselesi. *Türk Kültürü*, c. XLI, s. 483-484, s. 266-281.
- Köksal, M. A. (1984). *Hazreti Hüseyin ve Kerbelâ Fâciası*, Ankara: Akçağ Yayınları.
- Köksal, M. A. (1992). *Peygamberler Tarihi*- 1. Cilt, Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.
- Köktekin, K. (2019). *Şeh-zâde Atâyî Divân*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Lessing, F. D. (2003). *Moğolca- Türkçe Sözlük 1 (A-N)*, (Çev. Günay Karaağaç). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Lessing, F. D. (2003). *Moğolca- Türkçe Sözlük 2 (O-C)*, (Çev. Günay Karaağaç). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Li, Y. (2019). *Türk Dillerinde Akrabalık Adları*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Meddâh, Ş. (2015). *Maktel-i Hüseyin Kerbelâ Hadisesi*. İstanbul: Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı.
- Ölmez, M. (2012). *Orhon-Uygur Hanlığı Dönemi Moğolistan'daki Eski Türk Yazıtları*, Metin-Çeviri-Sözlük. Ankara: Bilgesu Yayınları.

- Ölmez, Z. K. (1993). *Mahbûbü'l-Kulûb* (İnceleme-Metin-Sözlük), (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Öztürk, R. (1994). *Yeni Uygur Türkçesi Grameri*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Parlatır, İ. (2006). *Osmanlı Türkçesi Sözlüğü*. Ankara: Yargı Yayınları.
- Pritsak, O. (1988). “Kıpçakça”, *Tarihî Türk Şiveleri*, (Çev. Mehmet Akalın). (s. 119-130) Ankara: Atatürk Üniversitesi Yayınları.
- Rahimi, F. (2014). Çağatay Türkçesi Üzerine Bir Bibliyografya Denemesi. *Turkish Studies*. (9/3), s. (1157-1218).
- Rahimi, F. (2021). *Ferağî'nin Çağatay Türkçesi Sözlüğü*, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Räsänen, M. (1969). *Versuch Eines Etymologischen Wörterbuches Der Türksprachen*. Helsinki.
- Sağol, G. (1993). *Harezmi Türkçesi Satır Arası Kur'an Tercümesi*, (Giriş – Metin – Sözlük – Tıpkıbasım). 2 Cilt, Harvard Üniversitesi.
- Sami, Ş. (2017). *Kamûs-ı Türkî*. İstanbul: Yeditepe Yayınevi.
- Sarı, M. (2016). *Arapça Türkçe Lügat El-Mevarid*. İstanbul: İpek Yayın Dağıtım.
- Sertkaya, A. (2019). *Tezkire-i Evliyâ'nın Çağatay Türkçesi Çevirisi*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Sevortyan, E. V. (1974). *Etimologičeskiy Slovar Tyurkskih Yazıkov*. Moskova.
- Steingass, F. J. (2005). *A Comprehensive Persian-English Dictionary*. İstanbul: Çağrı Yayınları.
- Şen, M. (2007). *Tarihî Şivelerde Ek Uyumsuzluğu Var mı. IV. Uluslararası Türk Dili Kurultayı*, s. 1695-1733.
- Şen, Mesut (1993). *Gazi Zahirüddin Muhammed Babur, Bâburname* (Giriş-Metin (Kabil ve Hindistan Bölümleri)- Açıklamalı Dizin, (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Marmara Üniversitesi, İstanbul.

- Şen, S. (2016). *Eski Uygur Türkçesi Dersleri*. İstanbul: Kesit Yayınları.
- Şimşek, Y. (2019). *Harezmi Türkçesi Kur'ân Tercümesi* (Meşhed Nüshası [293 No.], Giriş- Metin- Dizin). 1. Cilt. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Şimşek, Y. (2019). *Harezmi Türkçesi Kur'ân Tercümesi* (Meşhed Nüshası [293 No.], Giriş- Metin- Dizin). 2. Cilt. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Şirin, H. (2015). *Kültigin Yazıtı-Notlar-*. İstanbul: Bilge Kültür Sanat.
- Tarama Sözlüğü*. (2019). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Tavkul, U. (2000). *Karaçay-Malkar Türkçesi Sözlüğü*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Tekin, Ş. (2015). *İstikakçının Köşesi*, Türk Dillerinde Sözcüklerin ve Eklerin Hayatı Üzerine Denemeler. İstanbul: Dergâh Yayınları.
- Tekin, T. (2003). *Orhon Türkçesi Grameri*. İstanbul: Sanat Kitabevi.
- Tekin, T. (2006). *Orhon Yazıtları*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Tekin, T. ve Ölmez, M. (2003). *Türk Dilleri- Giriş*. İstanbul: Simurg Kitabevi.
- Tietze, A. (2002). *Tarihi ve Etimolojik Türkiye Türkçesi Lugatı- Cilt I A/E*. İstanbul: Simurg Kitabevi.
- Tietze, A. (2009). *Tarihi ve Etimolojik Türkiye Türkçesi Lugatı- Cilt II F/J, Oaw*. İstanbul: Österreichische Akademie der Wissenschaften.
- Togan, Z. V. (1981). *Umumi Türk Tarihine Giriş*. İstanbul: Enderun Kitabevi
- Toparlı, R. (1992). *İrşâdü'l-Mülûk ve's-Selâtîn*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Toparlı, R. (2003). *Ed-Dürretü'l-Mudiyye Fi'l-Lugati't-Türkiyye*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Toparlı, R., Argunşah M. (2018). *Mu'înü'l-Mürîd*, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Toparlı, R., Argunşah, M. (2018). *Mu'înü'l-Mürîd*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Toparlı, R., Çögenli, S., Yanık, N. (1999). *El-Kavânînü'l-Küllîye li-Zabti'l-Lugati't Türkiye*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

- Toparlı, R., Vural, H., Karaatlı, R. (2003). *Kıpçak Türkçesi Sözlüğü*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Turan, F. (2019). *Çağatayca Manzum Sözlük*, Nisâb-ı Kutbiyye. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Türk, V. (2018). *Ali Şir Nevayi Tarih-i Enbiya ve Hükema*, Ankara: Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü Yayınları.
- Türk, V. (2006). *Ali Şir Nevayi Nazmü'l-Cevâhir*. Ankara: Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı.
- Türk, V. (2018). *Ali Şir Nevayi Hayretü'l Ebrar*. Ankara: Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü Yayınları.
- Türk, V. (2020). *Ali Şir Nevayi Kitab-ı Münşeat*. Ankara: Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü Yayınları.
- Türkçe Sözlük*. (2005). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Uzuntaş, H. (2020). *Uygur Harfleriyle Yazılmış Çağatayca Seyfü'l Mülûk Hikâyesi'nin Transkripsiyonu Çevirisi ve Sözlüğü*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Ünlü, S. (2012). *Çağatay Türkçesi Sözlüğü*, Konya: Eğitim Yayınları.
- Ünlü, S. (2012). *Harezmi Alınordu Türkçesi Sözlüğü*, Konya: Eğitim Yayınları.
- Ünlü, S. (2012). *Karahanlı Türkçesi Sözlüğü*, Konya: Eğitim Yayınları.
- Üşenmez, E. (2010). *Karahanlı Türkçesinin Sözlüğü*. İstanbul: Doğu Kitabevi.
- Üşenmez, E. (2013). *Türkçe İlk Kur'an Tercümelerinden, Özbekistan Nüshası, Satır Arası Türkçe- Farsça Tercümeli*. İstanbul: Türk Dünyası Vakfı.
- Üşenmez, E. (2016). *Özbekçe Türkçe Sözlük*. İstanbul: Türk Dünyası Vakfı.
- Yalınzuçanlar, S. (2013). *Kerbela Fatma'nın Gözyaşları*. İstanbul: Granada Yay.
- Yıldırım, Talip. (2016). *Ravzatü's Şüheda*. İstanbul: Bilge Oğuz Yayınları.
- Yüce, N. (1993). *Mukaddimetü'l Edeb*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Yücel, B. (1995). *Bâbü'r Dîvânı*. Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları.

İnternet Kaynakları

<http://www.elhalil.com> (13.07.2022)

<https://sozluk.gov.tr> (13.07.2022)

<https://ar.islamway.net/fatwa/> (13.07.2022)

<https://hadeethenc.com> (13.07.2022)

<https://islamansiklopedisi.org.tr/> (13.07.2022)

<https://kuran.diyamet.gov.tr/> (13.07.2022)

<https://www.kudretugurlueminsoy.com> (13.07.2022)

<https://www.osmanlicasozlukler.com> (13.07.2022)

<https://www.vajehyab.com> (13.07.2022)

<http://arabiclexicon.hawramani.com> (13.07.2022)

<http://lugatim.com> (13.07.2022)

<https://www.parsi.wiki> (13.07.2022)

EK 1. Tıpkıbasım

[illegible]

11a

101

[illegible]

قالو برادر

[illegible]

12a

116

[illegible]

[illegible]

کوسب بھون

[illegible]

15a

[illegible]

14b

[illegible]

محرم

166

[illegible]

۱۰۰

17a

[illegible]

[illegible][illegible]

23b

[illegible]

کتابخانه

24a

[illegible]

[illegible]

فولادى

[illegible]

فولادى

31b

[illegible]

اولی

32a

[illegible]

37b

[illegible]

١٥

38a

عرب ایلات را بنوعی اعلام حضرت عمر بن کثیر زمانه را در میان
را بودی شخصاً معرب شد یعنی در خدمت او بماند و کار
را نیز اسلام را انداخت و ایلات را از سپاه جدا ساختند
و بیب بیا در اسلام و هر یک یک کسیر را برادر خویش
مکار و لاکر ساختند و منی کثرت بر روی کبری کنیک
او طاعتی که خطا بود و قریب به بیست و یک آواز داد
غلطی را می فرمود و بنیک آن ششم را بنام بودی بنیک
نوشته را بنام بودی بنیاب صاحب حال بر روی جبهه
بسیار آوری از افلاکی برادر کسیر بی الامم فرمودی آنجا
را بشمار بودی را بنام بودی آن اتصال را نامور و متوکل
کسیر از افلاطون ایلات عظمی که کثیر از افلاطون بود
فی و انشور و کثیر بنی که بود و انشور و کثیر از افلاطون
را بنام فی و انشور و کثیر از افلاطون و انشور و کثیر از
کسیر از افلاطون و کثیر از افلاطون و انشور و کثیر از
حضرت علی بن کثیر کسیر کسیر و انشور و کثیر از
فرمود که حضرت علی بن کثیر کسیر کسیر و انشور و کثیر از
مکار که حضرت علی بن کثیر کسیر کسیر و انشور و کثیر از
کسیر کسیر کسیر کسیر کسیر کسیر کسیر کسیر کسیر

برهان کتب و حدیث فیما بین این دو حضرت ابوبکر صدیق و علی
 قالوا لعلنا نلحقا الیه و اعمروا حضرت عوف بن ابی طالب
 لایقنی از جانب شما از کتاب این دو حضرت عوف بن ابی طالب
 و در خطی بود که در آن کلماتی مشکک با معنی مشکک است
 لا ادوبت کو در آن کلمات صدیق و ابوبکر صدیق را از آن
 انیک کتب نور و کتب نورانی اند و در متن قبل از این
 نیک نامشید و در آن کلمات صدیق و ابوبکر صدیق را از آن
 صدیق کو در متن لا در حضرت رسول صلی الله علیه و آله
 حضرت ابوبکر صدیق و در آن کلمات صدیق و ابوبکر صدیق را از آن
 لا در آن کلمات صدیق و ابوبکر صدیق را از آن
 برین سوکت اطراف جانشینان بسیار در آن کلمات صدیق و ابوبکر صدیق را از آن
 برین سوکت اطراف جانشینان بسیار در آن کلمات صدیق و ابوبکر صدیق را از آن
 میبینیم که این دو کلمات در آن کلمات صدیق و ابوبکر صدیق را از آن
 الا انما فی فیلس کلمات فیما بین این دو حضرت عوف بن ابی طالب
 حضرت عوف بن ابی طالب و در آن کلمات صدیق و ابوبکر صدیق را از آن
 کلمات صدیق و ابوبکر صدیق را از آن
 اند و کلمات بولانی اند و در آن کلمات صدیق و ابوبکر صدیق را از آن

ابوبکر

ابوبکر صدیق و علی بن ابی طالب
 گفت که او را از آن کلمات صدیق و ابوبکر صدیق را از آن
 تعبیر این جمله ای آن جناب از آن کلمات صدیق و ابوبکر صدیق را از آن
 نور و در آن کلمات صدیق و ابوبکر صدیق را از آن
 در آن کلمات صدیق و ابوبکر صدیق را از آن
 فاضله ابوبکر صدیق و علی بن ابی طالب
 اند و در آن کلمات صدیق و ابوبکر صدیق را از آن
 ابوبکر صدیق و علی بن ابی طالب
 فیما بین این دو حضرت عوف بن ابی طالب
 بجز آن کلمات صدیق و ابوبکر صدیق را از آن
 نور و در آن کلمات صدیق و ابوبکر صدیق را از آن
 حضرت عوف بن ابی طالب و در آن کلمات صدیق و ابوبکر صدیق را از آن
 عباس بن علی بن ابی طالب و در آن کلمات صدیق و ابوبکر صدیق را از آن
 سید ابوبکر صدیق و علی بن ابی طالب
 علی بن ابی طالب و در آن کلمات صدیق و ابوبکر صدیق را از آن
 لا در آن کلمات صدیق و ابوبکر صدیق را از آن

لریح اردی الارضا وید نیکافانت ایغ فیلهو ارک
 عابر صیدین مسا ویکو اردو نو قوب اردو عابر
 صد فویشلیق جلیق صیدین کاز فانیخ جازلاب مکار
 هم خلافت نیکو رب اودی صابر ایدار ایدار مکار
 سه کازیت بدین خلافت نیکو رب جود ایدار مکار
 بر اودی هر کون رسول خدا با خلیفه بری حکمت و سب
 القسط رشیو سید ایتور من وین ایتور که حضرت
 عثمان و فانت بولود در خلافت عثمان نیکو حضرت
 علی و نیکو سب سب و رب نیکو فانیخ نیکو کازیت و سب
 برن ابلکاری موداغ ایزو رب بولنکاری ایزو ایزو
 هر یک کلبور بی ایزو ایدار مکار وید ایتور ایزو
 عثمان و فانت بولود در خلافت عثمان نیکو حضرت
 دلب ایزو هر یک نیکو کلبور ایزو نیکو خلافت قیلود
 ویدی حضرت علی خورن ایتور نیکو فانیخ قیلود
 ایشو و سب ایدار مکار ایشو و سب ایزو هر یک کلبور
 ایشو نیکو فانیخ نیکو فانیخ قیلود و سب نیکو
 نیکو فانیخ نیکو فانیخ قیلود و سب نیکو

طبع

طبع ایزو نیکو فانیخ نیکو فانیخ قیلود و سب نیکو
 لایو فانیخ ایزو نیکو فانیخ قیلود و سب نیکو
 معا ویکو نیکو فانیخ نیکو فانیخ قیلود و سب نیکو
 اولاد و نیکو فانیخ نیکو فانیخ قیلود و سب نیکو
 ایزو نیکو فانیخ نیکو فانیخ قیلود و سب نیکو
 اما حضرت علی ایشو و سب و دلب ایزو هر یک کلبور
 بولوب ایشو و سب و دلب ایزو هر یک کلبور
 بولوب ایشو و سب و دلب ایزو هر یک کلبور
 وید ایزو هر یک کلبور ایشو و سب و دلب ایزو هر یک کلبور
 نیکو فانیخ ایشو و سب و دلب ایزو هر یک کلبور
 سب و دلب ایزو هر یک کلبور ایشو و سب و دلب ایزو هر یک کلبور
 لایو هر یک کلبور ایشو و سب و دلب ایزو هر یک کلبور
 ایزو هر یک کلبور ایشو و سب و دلب ایزو هر یک کلبور
 راضی بولوب حضرت علی ایدار مکار ایشو و سب و دلب ایزو هر یک کلبور
 بخت بولوب هر یک کلبور ایشو و سب و دلب ایزو هر یک کلبور
 ایزو هر یک کلبور ایشو و سب و دلب ایزو هر یک کلبور
 ایزو هر یک کلبور ایشو و سب و دلب ایزو هر یک کلبور

52b

بسوخته طاق قتلای نعل خنجر نیک طاق را
 کینک لاری بود بر کوه و بو سوز لاکا نرسنگ طاق
 بوف آوردش دور بر نرنگا اجازت بر نیک حضرت
 رسوله الله پیران اسید الدرب ابرو ملا رشتو جان
 ایدار شت براده لادعوت قیفا خد کوکوب اولاد
 باشا رنجی نوبه لادعوت اسید الدرب ابرو ملا رنجی
 لادعوت لادعوت و حادی شتانی صفی ناکلا اطلال
 زوال طاق لانی قزو محالای شتانی رنجی اوان
 کیم با رعا لغو خوش کینک لاری ناکلا رنجی
 صید شتانی کینک لاری ناکلا رنجی اوان
 ناکلا اوان شتانی ناکلا رنجی اوان
 کینک لاری ناکلا رنجی اوان
 مع و نیک بر نرنگا اجازت بر نیک حضرت
 قیفا رنجی ناکلا رنجی اوان
 سنج اوانی کینک لاری ناکلا رنجی اوان
 لوب اوانی کینک لاری ناکلا رنجی اوان
 نیت با نیت حضرت نوبه لادعوت قیفا

باشا رنجی

53a

باشا رنجی اسید الدرب ابرو ملا رشتو جان
 حضرت نوبه لادعوت قیفا خد کوکوب اولاد
 ابرو ملا رنجی نوبه لادعوت قیفا خد کوکوب
 نیک با نیت حضرت نوبه لادعوت قیفا
 حلیف بر نرنگا اجازت بر نیک حضرت
 کینک لاری ناکلا رنجی اوان
 او کینک لاری ناکلا رنجی اوان
 لوب اوانی کینک لاری ناکلا رنجی اوان
 نیت با نیت حضرت نوبه لادعوت قیفا
 سنج اوانی کینک لاری ناکلا رنجی اوان
 لوب اوانی کینک لاری ناکلا رنجی اوان
 نیت با نیت حضرت نوبه لادعوت قیفا

55b

حادّه فیہذا برحق انشک علیک کہ کوہ وادی عید اللہ
 اولہ فیہذا عاشق برحق انشک بآردی علیہ
 حق اطل علی غلطی اوہ قلوب بانک کلدی
 کی کیمکارب فرق انشک غاروی فیہذا کمل
 دیران غنایانک ابری ابروین آتاپر شرم
 کیمانو بسک ابروین ابروین لعل کچور و شکر
 باروانی انک ارجع اوانور اک فیہذا بسک
 جروس اوانکجک بودوئے کلدی زبانه فیلدی شرم
 بولون آوعدا ابروین انانیت کچور کلدی
 اناخ ابرش فیانک ابر وود فیلدی حضرت عاتق
 شلا ابروہ رسول خدای کدوہ برحق علی ام امل
 باع و ف بول ابروین کلدی کول کلدی
 جاکلغون غفر نور ابروین ابرش اعلی
 علینہ انشک ابر ابروین کلدی برحق
 انشک کلدی ابر ابروین ابر کلدی
 اولہ فوہ بکل انشک ابر وود کلدی
 بکل علی ابروین جفا ابر وود انشک

لا ريب في

56a

10

[illegible]

五

[illegible]

ان ملازمی است از منشی که کشته عارف طرف
 بکار داند بولوی شاه از آنکه قوی ملک باشد ^{اصحت}
 بیک که کجا نوشته اند که موصوله و خواجه بار بار
 شاه از راه امرا سپید کاپیتان قوت کاتروری داشته
 بیک بادی از مومنون امپکای نویسنده بار بار
 بسیار قوی بر سپید زده خال لایب قلیب در پیک
 بوزیر قلیب بر حجاج امرا سپید کاکر بر کربس
 بخواج و شاه عالی و خاتون سعادت برین خود
 قادی شاه از راه امرا سپید اند نوشته اند لایب
 متعالیق بیکه آفرین برین شربت کانی نوشته برین
 اول زمان که کمالی بر هر بولوی قوی است
 عارض علی الکی محمد رسد لایب قلیب کتیبه
 شفا کاترالی از راه وانی برین بولوی کانی
 بولوی کاکر کمالی که خیر طایر بولوی کانی
 و خالین بولوی کانی بیکه خیر طایر بولوی کانی
 بسیار برین بولوی کانی بیکه خیر طایر بولوی کانی
 لایب بولوی کانی بیکه خیر طایر بولوی کانی

فایده

قلیب ملک خوب معا و شیرین روی اوج و از نه بر و در
 فیکه برین وقت خط قلیب بر بیکه خیر طایر
 کتبی از هر یک کانی برین بولوی کانی
 تا هر چه سپید کانی جان و لایب بولوی کانی
 فضا از شاه سپید بارغان کشته که بر بولوی کانی
 درخت کیده و برین نوشته طایر اسپیدی
 کیکه او غلامی بی تدبیر برین بولوی کانی
 لایب بولوی کانی بیکه خیر طایر بولوی کانی
 بر شرف کانی بولوی کانی بیکه خیر طایر
 درخت کیده کانی بولوی کانی بیکه خیر طایر
 نو و بولوی کانی بولوی کانی بیکه خیر طایر
 شاه از راه امرا سپید کانی بولوی کانی
 شاه از راه امرا سپید کانی بولوی کانی
 بسیار کانی بولوی کانی بیکه خیر طایر
 مومنون کانی بولوی کانی بیکه خیر طایر
 لایب بولوی کانی بولوی کانی بیکه خیر طایر
 اول بولوی کانی بولوی کانی بیکه خیر طایر

اول طباطبائی و جناب امیر حبیب خان باغلائی و امیر حبیب
خان باغلائی و امیر حبیب خان امیر حبیب خان امیر حبیب خان
کونیه و امیر حبیب خان کونیه و امیر حبیب خان کونیه
کلیک خدای قسطنطنیه و امیر حبیب خان کونیه و امیر حبیب خان کونیه
امیر حبیب خان کونیه و امیر حبیب خان کونیه و امیر حبیب خان کونیه
لا و امیر حبیب خان کونیه و امیر حبیب خان کونیه و امیر حبیب خان کونیه
دین و امیر حبیب خان کونیه و امیر حبیب خان کونیه و امیر حبیب خان کونیه
طباطبائی و امیر حبیب خان کونیه و امیر حبیب خان کونیه و امیر حبیب خان کونیه
سید و امیر حبیب خان کونیه و امیر حبیب خان کونیه و امیر حبیب خان کونیه
نور و امیر حبیب خان کونیه و امیر حبیب خان کونیه و امیر حبیب خان کونیه
بیش و امیر حبیب خان کونیه و امیر حبیب خان کونیه و امیر حبیب خان کونیه
از خدای قسطنطنیه و امیر حبیب خان کونیه و امیر حبیب خان کونیه
شاه و امیر حبیب خان کونیه و امیر حبیب خان کونیه و امیر حبیب خان کونیه
کا و امیر حبیب خان کونیه و امیر حبیب خان کونیه و امیر حبیب خان کونیه
که و امیر حبیب خان کونیه و امیر حبیب خان کونیه و امیر حبیب خان کونیه
بر حبیب خان کونیه و امیر حبیب خان کونیه و امیر حبیب خان کونیه
الطباطبائی و امیر حبیب خان کونیه و امیر حبیب خان کونیه و امیر حبیب خان کونیه

近

[illegible]

711b

[illegible]

کونو کونو

72a

[illegible]

تکلیف

بیکجاں لکھا کہ بوالعیاں اولک بونہو اور اعلیٰ مکتوم کنہ کنہ پڑنا
 ہی حوا میں نزدیک محل مکتوم حوا میں نیزہ ازخاع اور پیر ^{مکتوم}
 غریب میں انووب ارفا کبیر میں مروتیں صیفی خواجه
 ازخجوی فویس حوا میں نزدیک مکتوم لب لوتو
 بند تھو اور دی حریف باو کبیر میں کبیر کبیر پیر
 شیک لکیر اپنی سے آبروی برکات بکیر حال فکدی هر
 امیر یونانی جو تھو سید اعلیٰ اور کبیر کبیر غریب میں
 برکات مروتیں و تانی اولک مکتوم پیر پیر
 حوا میں ندرانی شعلی کبیر کبیر کبیر حوا میں پیر
 یلف باو کبیر دلب فویس باقی پیر و آرا کبیر کبیر
 امیر حوا میں بند تھو مغلجی کبیری ازخجوا راکبیر
 مکتوم مکتوم اور حوا میں پیر پیر پیر پیر پیر
 بااام حوا میں مکتوم مکتوم اور کبیر کبیر
 الب بااام اور اعلیٰ مکتوم اور کبیر کبیر کبیر
 دلب امیر حوا میں کبیر کبیر کبیر کبیر کبیر
 امیر نوب کبیر کبیر الب حوا مکتوم کبیر کبیر
 حوا کبیر کبیر کبیر کبیر کبیر کبیر کبیر
 حوا کبیر کبیر کبیر کبیر کبیر کبیر کبیر

حقیقت در این است که اینها را نشاء است اما در حقیقت
 خدا و صلی الله علیه و آله و سلم و اهل بیت
 محمد و بنی شام علیهم السلام قبول دارند و اینها را
 قبول دارند و اینها را قبول دارند و اینها را قبول دارند
 در باب شوم و بخت این هر یک در این باب قبول دارند
 المودعی در باب خلاصی خالی که یکتا اما در این
 قاشا در این باب قبول دارند و اینها را قبول دارند
 بنی لاری و در این باب قبول دارند و اینها را قبول دارند
 کندی که با ما فاسم بود تا فانی لاری و در این باب
 آخرف و در این باب قبول دارند و اینها را قبول دارند
 فاسم با شرفی و در این باب قبول دارند و اینها را قبول دارند
 منتظر و در این باب قبول دارند و اینها را قبول دارند
 اما در این باب قبول دارند و اینها را قبول دارند
 این باب در این باب قبول دارند و اینها را قبول دارند
 نور و در این باب قبول دارند و اینها را قبول دارند
 یوسف و در این باب قبول دارند و اینها را قبول دارند
 اما در این باب قبول دارند و اینها را قبول دارند

اما فاسم

اما فاسم در این باب قبول دارند و اینها را قبول دارند
 کون ابروی اما در این باب قبول دارند و اینها را قبول دارند
 اکبر اما در این باب قبول دارند و اینها را قبول دارند
 لاری که در این باب قبول دارند و اینها را قبول دارند
 اولی که در این باب قبول دارند و اینها را قبول دارند
 در این باب قبول دارند و اینها را قبول دارند
 منتظر و در این باب قبول دارند و اینها را قبول دارند
 اما در این باب قبول دارند و اینها را قبول دارند
 ای فاسم در این باب قبول دارند و اینها را قبول دارند
 لاری که در این باب قبول دارند و اینها را قبول دارند
 بهمن و در این باب قبول دارند و اینها را قبول دارند
 یوسف و در این باب قبول دارند و اینها را قبول دارند
 یوسف و در این باب قبول دارند و اینها را قبول دارند
 یوسف و در این باب قبول دارند و اینها را قبول دارند
 یوسف و در این باب قبول دارند و اینها را قبول دارند
 یوسف و در این باب قبول دارند و اینها را قبول دارند
 یوسف و در این باب قبول دارند و اینها را قبول دارند

906

بواب الخطی و بدو لا یزید بواب دبیب شوق و
قبیله او د منک خروج چنگ که کردی شمشیر و
حسین که در شمشیر فلیب آید اما حسین در روز
چنگ خوار شدی از خودی خوار جلال پادشاه و بدو
برو که در خود فلو فلو و چنگی از او شود و در
او نوزد چنگ خراج اوی میخیزد بر بوی چنگ تا زنگ
با او را چار او شود و بی چنگ فلیب که او را در
حسین بن شمس چنگ خراجی از او شود و بی او
ایستد بدو حال او بود که در لایکی که چنگ تکیه او را
از بدو که کرد که در چنگ با او بی چنگی
سجادت و شهادت از بدو تا که بدو میخیزد
تا اوست از این که چنگ با او بی چنگی
فی البیاب الیک لا بدین نیروی که با او
حلقه زدا افغان را بی او را بدو را که با او
خوب را بی یک ملک خراجی از او را بی او
خوار جلالی خانی را با او شمشیر چنگی از او
جلال شمشیر خانی را با او شمشیر چنگی از او

توفیق

91a

[illegible]

۴۹۸

[illegible]

رانایسته یهو اکیدک اوتلار قاسیدین بیتا جالط
 در عادت صدیق کیدلار ادمون یعنی اون کیدل
 کوراکیم خدیگری حضرت فاطمه صاحب تنه زهر الو
 کوراکیم خدیگری حضرت فاطمه صاحب تنه زهر الو
 شاد زنی صدق و دین الیب بود شلیب نو جالط
 نو یوب الیا و دلا جان کیکو شیه ای نو یوب
 ای نو یوبی یادوسه کو خطی و کیده ای کوراکیم
 تیرنقی نوکی جانم و خدیگری نوکی جانم
 و قلا و قیدلار ادمت لادینا سینه یونک اوتلار
 حال نو یوب یونک لادینا سینه یونک اوتلار
 بنام یونک لادینا سینه یونک اوتلار
 مانکلی غایب بود لای بهوش بود لای
 غایب بود لای بهوش بود لای بهوش بود لای
 روکاکری اوان سندن قیغی کیدلک م قیدلای
 قیدلای لای سیدلای کیدلک م قیدلای
 نو یوب یونک لادینا سینه یونک اوتلار
 یونک لادینا سینه یونک اوتلار

یعنی

یعنی حضرت علان اوتلار اوجولان امار صاحب پادش
 نو یوب یونک لادینا سینه یونک اوتلار
 من اوجولان عظمی قیدلای یوب الیا کیدلک م قیدلای
 امار صاحب پادش اوتلار اوجولان امار صاحب پادش
 صاحب پادش اوتلار اوجولان امار صاحب پادش
 خدیگری نوکی جانم و خدیگری نوکی جانم
 یوب الیا و دلا جان کیکو شیه ای نو یوب
 باطل کجان غی دلا سینه یونک اوتلار
 اوجولان عظمی قیدلای یوب الیا کیدلک م قیدلای
 نو یوب یونک لادینا سینه یونک اوتلار
 امار صاحب پادش اوتلار اوجولان امار صاحب پادش
 جلا و باورکس اوجولان امار صاحب پادش
 خلا سلا و خدیگری قیدلای یوب الیا کیدلک م قیدلای
 قیدلای لای سیدلای کیدلک م قیدلای
 قیدلای لای سیدلای کیدلک م قیدلای
 بالک دوجولان عظمی قیدلای یوب الیا کیدلک م قیدلای
 یوب الیا و دلا جان کیکو شیه ای نو یوب

برادر و برادر اول و پست خاندان کرسه لار و برادر
 جیفی پس از آنکه از کسین بولند برادر اول و برادر
 جلال و حسن و جعفر اما صبیح بن منی مبارک باشد که
 شرف الیب بود و یکی که در دایه خواجه و ظاهر افغان
 جیفی ضعیف لار باشد یا شریف بروی عرس جعفر
 و پندار که بر تریب او یون بد جا خواجه را بر دوش مار
 صبیح مبارک باشد از بنی الیکین بود و یکی که در افغان
 روایت قبل از لار و ضعیف فیله سپید بود بر سر
 کریم برادر بنی الیکین آطلی در بنی ضعیف می بود برادر
 نفع بر و ملاقات در بنی کسین موند و خوار الیب او بود
 جلال که کرسه او در ظاهر افغان الیکین کرسه بار بار
 بر فید لار الیب الیکین الیب بار و الیب در بنی
 غنای در و از و او و الیب او بر و برادر ضعیف لار
 امم صبیح بن تفریت لار و بنی جلال شریف الیب الیب او
 که در لار و کرسه کرسه کرسه کرسه کرسه کرسه
 در الیب جلال و برادر برادر بنی ضعیف لار و شریف
 لار بنی قان باشد الیب او در لار و کرسه الیب الیب

سید لار و کرسه لار و بنی قان الیب الیب الیب الیب
 ضعیف الیب لار الیب الیب الیب الیب الیب الیب
 زین بن ضعیف الیب الیب الیب الیب الیب الیب
 الیب الیب الیب الیب الیب الیب الیب الیب الیب
 بنی غریب تو در و بنی ضعیف الیب الیب الیب الیب
 بر الیب الیب الیب الیب الیب الیب الیب الیب
 کوز در بنی الیب الیب الیب الیب الیب الیب الیب
 بنی بر تریب بروی ضعیف لار بار باشد الیب الیب
 ضعیف لار در و بنی ضعیف لار الیب الیب الیب الیب
 ضعیف لار قیامت کونی در و بنی الیب الیب الیب
 او بنی الیب الیب الیب الیب الیب الیب الیب الیب
 بنی الیب الیب الیب الیب الیب الیب الیب الیب
 صبیح بن الیب الیب الیب الیب الیب الیب الیب الیب
 باشد الیب الیب الیب الیب الیب الیب الیب الیب
 کونی باشد الیب الیب الیب الیب الیب الیب الیب
 کونی الیب الیب الیب الیب الیب الیب الیب الیب
 لار و ضعیف لار در بنی الیب الیب الیب الیب

101b

قوله وکلید بر لب بر و در اوج مده بر کزنی زاری
 نبودی قویله ایو بیکیا بر عقوق منی با شیدا
 مغرب لای او نیاب جیفه وانی کبود لب ناشی
 امارادی افراغ الشیب و در کیم بر صحیله بر بزرگ بار
 ایو بی نبودی کافور ابی ای مصکا ویش او غیا
 شو کله عیدین موزیغ الشیب جلفا نود و عقوق
 اینت که قلیب است اب بلیک قلیب حبیب این
 علی که لای شیده لی عورت لک خفاقی منی کس
 موزیغ خا ناز ایو لود و در لای شیب قویله بدین
 دور و در شیبک موزیغ و چاکیم لای لای ناز غصبت
 لای شیب کوب لب اب و در کیم بر منی نصیب منی
 کلب منی خدای موزیغ غصبت خلیع بر لای شیب
 یک طعول ابوی موزیغ الشیب لای شیب خا
 در منی نیا و در موزیغ افراغ ناز غصبت
 لای شیب دور لای کیم لای و در صحیله بر خا
 ایو لای کیم منی الشیب منی کلب لای شیب
 و در موزیغ الشیب و در موزیغ الشیب

الکرم

102a

یک کرم است ناز و در قویله و در خا ناز غصبت
 و در طلیع بدین خدای موزیغ لای شیب
 موزیغ لای شیب و در قویله و در لای شیب
 ایو لای کیم منی الشیب و در موزیغ الشیب
 کلب منی خدای موزیغ غصبت خلیع بر لای شیب
 یک طعول ابوی موزیغ الشیب لای شیب خا
 در منی نیا و در موزیغ افراغ ناز غصبت
 لای شیب دور لای کیم لای و در صحیله بر خا
 ایو لای کیم منی الشیب منی کلب لای شیب
 و در موزیغ الشیب و در موزیغ الشیب

الطبع بعد از کرب فارغ از هر دوی در شهر پلایان
جلبب ابروی آنک آتی فاسیم ابروی خوار
خداورد بود و این لغو اوردی ایدیکه لک لیلان
خداوندش قلیلمای پس منو بدید و مکتوب
ایم و رسید دلب اولک برفی نیره سبلان اند
اوردیکه کور اوردی اوقوب از فالسیدین جیفه
نیز بود حاله کور دلب غصه بولوی اوزار
قلیب ایدی هوو بار و کور اوقوب برار اوزار
قلیب نیر دلب برین نیر کیش صفت قایم
رو و بولوی اکلایس بر ریزه قلیله اوزار
ریح نیر طراغ اوردی فاسیم ریش قلیله
فالک اماند و انا الیه حیون صون فاسیم
نورین غصه ای کور دوی تنک دل بولوی فاسیم
اوکلایس بار اوردی ارفی طراغ اوردی جود
علایم اوردی آنک ارفی طراغ اوردی جود
ولای فاسیم اوردی طراغ اوردی جود
قلیب اوردی اماند اوردی جود

الطبع کرم

الطبع بعد از کرب فارغ از هر دوی در شهر پلایان
جلبب ابروی آنک آتی فاسیم ابروی خوار
خداورد بود و این لغو اوردی ایدیکه لک لیلان
خداوندش قلیلمای پس منو بدید و مکتوب
ایم و رسید دلب اولک برفی نیره سبلان اند
اوردیکه کور اوردی اوقوب از فالسیدین جیفه
نیز بود حاله کور دلب غصه بولوی اوزار
قلیب ایدی هوو بار و کور اوقوب برار اوزار
قلیب نیر دلب برین نیر کیش صفت قایم
رو و بولوی اکلایس بر ریزه قلیله اوزار
ریح نیر طراغ اوردی فاسیم ریش قلیله
فالک اماند و انا الیه حیون صون فاسیم
نورین غصه ای کور دوی تنک دل بولوی فاسیم
اوکلایس بار اوردی ارفی طراغ اوردی جود
علایم اوردی آنک ارفی طراغ اوردی جود
ولای فاسیم اوردی طراغ اوردی جود
قلیب اوردی اماند اوردی جود

این زمانه اول پیک بی دنیا و قاصص بی روی و اول
 سب زینب که نه بر لاله هیچ نه خالان این عالم
 و بر کون حلقه یو لیده کتب بار و بر روی او
 بجای کوی در وقت جان کشا هم شک عظیمه عبد
 زبا و او راوی آن معطر لکشم او در مشک
 کشته بار و روی و بر سب و لای با بر روی
 کینکه ادبی که یو لیده و شک از ده بار و در و شک
 قو لیده و لوز القیض با طالع زرد بر لاله
 کیم و در عبد الدین زبا و لاله و کور و روی
 قیلدی که مکرش زرد و زرد و زبا و جرد
 ناکاه و بر لاله و زرد و زرد و زبا و جرد
 سبب سبب که مکرش زرد و زرد و زبا و جرد
 غضب لوله ای ابی که مکرش زرد و زرد و زبا و جرد
 منهد سبب و زرد و زرد و زبا و جرد
 زرد و سبب سبب آواز و زرد و زرد و زبا و جرد
 ای غازی لاله و زرد و زرد و زبا و جرد
 یو لیده ای الکاح و زرد و زرد و زبا و جرد

صفرا

و صفا ای آراسته قیلد ملا و زرد و زبا و جرد
 دانی سوزی عبد الدین و زرد و زبا و جرد
 انی غمنا سبب لاله و زرد و زبا و جرد
 موبس مملی یو لیده و زرد و زبا و جرد
 زبا و زرد و زرد و زبا و جرد
 بار و زرد و زرد و زبا و جرد
 سبب ادبی که یو لیده و زرد و زبا و جرد
 من غازی ای شمع غمنا و زرد و زبا و جرد
 الموه غمنا و زرد و زرد و زبا و جرد
 غمنا و زرد و زرد و زبا و جرد
 لوله سبب عبد الدین و زرد و زبا و جرد
 جمال و زرد و زرد و زبا و جرد
 حره و زرد و زرد و زبا و جرد
 زرد و زرد و زرد و زبا و جرد
 کر و زرد و زرد و زبا و جرد
 زرد و زرد و زرد و زبا و جرد
 زرد و زرد و زرد و زبا و جرد

بجای کوی

ارشد و عیال و کسب و قیام برادرانش و او روی بر
 آید و این یکتا عبد الله را در این اشک و بوی طالع
 که در دست از دست او روی داد و این عبد الله را در این
 انی هر دو و او روی را روی انراغ البیب و در دست
 قیام و این یک جانمان از روی اول و دوم و این
 بود و روی او برش فیلیک لاله بود و وقت بود
 بود و او را که کون کچ بود و این یک لاله بود و
 میسب اشک و این یک از روی اول و این یک از
 قورت انراغ لبسته قورت طوفوس کبیر لاله بود
 عبد الله این انراغ لبسته و در یک مثال بود و این
 سب که کونیک قاجوری را روی انراغ البیب
 لاله که عبد الله را در این انراغ البیب و در
 او یک روی ای سب که کونیک قاجوری را روی
 عبد الله این زیا در سب که کونیک قیام
 برادر او روی عبد الله این زیا در انراغ البیب
 و این که لاری انراغ البیب عبد الله را در
 و در سب که کونیک قاجوری را روی انراغ البیب

نوی

نوی قیام انراغ البیب او روی که کونیک قیام
 و این که لاری انراغ البیب عبد الله را در
 بود و این یک جانمان از روی اول و دوم
 سب که کونیک قاجوری را روی انراغ البیب
 عبد الله این زیا در سب که کونیک قیام
 برادر او روی عبد الله این زیا در انراغ البیب
 و این که لاری انراغ البیب عبد الله را در
 و در سب که کونیک قاجوری را روی انراغ البیب

برافق باریب ابروی خیزند و اهل بیت ابرو
 ن امیرالمؤمنین فی فرزندان منی بر جاده محکم
 قلیب قوبدی انده امیر محی ضفیه خوشی
 الد لاد اهل بیت لاد وین قهر الد ملار املار
 بنو جالیب اوزکاکا الیب کنه دودلار
 انده امیر محی ضفیه املار منی جانیب الد لادیه
 ندیونی لشکری اولو غلاری جیفق لادیکت
 ده اولو غلاری لادیکت که کوز لاری بوشر
 ابرو انغوشته دیوار ابرو انغوشته بر لاری سیاه
 قلیب ابرو ملو منغان حب بن دهنی الد عیینه
 صورت لاد منی الیب اکیان شمشیر طبعو
 لاری منی صورت منی ابرو صحن منی لاری لاری
 اوتغوزوب دور وید اوزکاکا لاری منی موزدا
 عی الیب و دودلار املار امیر محی ضفیه موزدا
 فی کوز دودلار لغزه اوز دودلار ابرو منی لاری
 بنو جالیب ابرو منی لاری اوز دودلار وین اوز
 قلیب قوبدی اوز قلیب لاری لاری لاری لاری

عنه

عمارت لاری باریب ابرو انغوشته قوت دودلار
 ب کل بولدی اندی کنه شمشیر منی جیفق لاری
 شمشیر منی ده منی لشکری الیب اوز قلیب
 بنو دودلاری منی دودلار قلیب لاری اوز دودلار
 اوز دودلار قلیب لاری کنه دودلار اوز دودلار
 بوز دودلار قلیب لاری الیب الیب کنه دودلار
 ندیونیک منی کوز ب کوز لاری دودلار
 وینده فالده قالدی ابدی کنه کوز موزداغ شمشیر
 کاکو کوز کانی بوز ابرو موزداغ دودلار قلیب
 دودلار منی اندی دودلار صلیب اوز کوز دودلار
 دودلار منی لاری لاری لاری لاری لاری لاری
 جمع بولدی املار محی ضفیه نیک الد لاری لاری
 و دودلاری کوز دودلار و دودلار قلیب لاری وینده
 قلیب لاری املار منی دودلار وینده لاری قلیب
 موزداغ دودلار قلیب لاری لاری لاری لاری
 اوز دودلاری اوز دودلاری لاری لاری لاری
 ب لاری لاری لاری لاری لاری لاری

K 2. Orijinallik Raporu Formu

ARDAHAN ÜNİVERSİTESİ LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ DOKTORA TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU
ARDAHAN ÜNİVERSİTESİ LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI BAŞKANLIĞI'NA
Tarih: 20/07/2022
Tez Başlığı: RAVZATÜ'Ş-ŞÜHEDÂ (GİRİŞ-METİN-ÇEVİRİ-DİZİN-TIPKIBASIM)   Yukarıda başlığı gösterilen tez çalışmamın a) Kapak sayfası, b) Giriş c) Ana bölümler ve d) Sonuç kısımlarından oluşan toplam 318 sayfalık kısmına ilişkin, 20/07/2022 tarihinde tez danışmanım tarafından Turnitin adlı intihal tespit programından aşağıda işaretlenmiş filtrelemeler uygulanarak alınmış olan orijinallik raporuna göre, tezimin benzerlik oranı % 1 'dir.   Uygulanan filtrelemeler: 1- ☒ Kabul/Onay ve Bildirim sayfaları hariç   2- ☒ Kaynakça hariç   3- ☒ Alıntılar hariç/dâhil   4- ☒ 5 kelimedenden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç   Ardahan Üniversitesi Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği'nde belirtilen azami benzerlik oranlarına göre tez çalışmamın herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.   Gereğini saygılarımla arz ederim.
Tarih ve İmza
Adı Soyadı: TULİN AYŞE KOÇ   Öğrenci No: 15010203001   Anabilim Dalı: TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI   Programı: TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI   Statüsü: ☐ Yüksek Lisans ☒ Doktora
<u>DANIŞMAN ONAYI</u>   UYGUNDUR.   _____ Prof. Dr. Ceval KAYA

EK 3. Etik Komisyon Muafiyet Formu

	ARDAHAN ÜNİVERSİTESİ LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ TEZ ÇALIŞMASI ETİK KOMİSYON MUAFİYETİ FORMU
ARDAHAN ÜNİVERSİTESİ LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI BAŞKANLIĞINA	
Tarih: 20/07/2022	
Tez Başlığı: RAVZATÜ'Ş-ŞÜHEDÂ (GİRİŞ-METİN-ÇEVİRİ-DİZİN-TIPKIBASIM) Yukarıda başlığı gösterilen tez çalışmam: 1. İnsan ve hayvan üzerinde deney niteliği taşımamaktadır, 2. Biyolojik materyal (kan, idrar vb. biyolojik sıvılar ve numuneler) kullanılmasını gerektirmemektedir. 3. Beden bütünlüğüne müdahale içermemektedir. 4. Gözlemsel ve betimsel araştırma (anket, mülakat, ölçek/skala çalışmaları, dosya taramaları, veri kaynakları taraması, sistem-model geliştirme çalışmaları) niteliğinde değildir. Tez çalışmamın yürütülebilmesi için herhangi bir Etik Kurul/Komisyon'dan izin alınmasına gerek olmadığını; aksi durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim. Gereğini saygılarımla arz ederim.	
Tarih ve İmza	
Adı Soyadı: TULİN AYŞE KOÇ	
Öğrenci No: 15010203001	
Anabilim Dalı: TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI	
Programı: TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI	
Statüsü: ☐ Yüksek Lisans ☒ Doktora	
<u>DANIŞMAN GÖRÜŞÜ VE ONAYI</u>	
PROF. DR. CEVAL KAYA	
Detaylı Bilgi: https://www.ardahan.edu.tr/birim.aspx?id=1002003	
Telefon: 0-4782117522	Faks: 0-4782117523
E-posta: sbe@ardahan.edu.tr	

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı : Tülin Ayşe KOÇ

Doğum Yeri ve Tarihi :

Eğitim Durumu

Lisans Öğrenimi : Muğla Üniversitesi

Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü (2007-2011)

Yüksek Lisans : Ardahan Üniversitesi

Öğrenimi

Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Sosyal Bilimler Enstitüsü (2011-2014)

Tez Adı: *Uygurca Altun Yaruk'a Ait Belgeler (701-750). (2014), Tez Danışmanı: (Prof. Dr. Ceval KAYA)*

Bildiği Yabancı Diller : İngilizce

Bilimsel Faaliyetleri : KOÇ. T. A. (2020). Dîvânu Luğât'it-Türk'te Araç-Gereçlerle İlgili Söz Varlığı ve Türkiye Türkçesindeki Görünümleri. *Karadeniz Uluslararası Bilimsel Dergi*, Volume (47), s. (59-72), DOI Number: <https://doi.org/10.17498/kdeniz.768690>

KOÇ. T. A. (2021). Ravzatü's-şüheda Adlı Çağatay Türkçesi ile Yazılmış Bir Eser Hakkında. *XVI. Büyük Türk Dili Kurultayı*, 26-27 Eylül 2021, (Tam Metin/ Çevrimiçi)

KOÇ. T. A. (2017). Ferit Edgü'nün "Ne" Adlı Küçürek Öyküsünde Mekan-İnsan İlişkisi. 3. *International Symposium on to language Education and Teaching held in Rome, Italy April 20-23, 2017* (Özet Bildiri/Sözlü Sunum)

KOÇ. T. A. (2016). Göç Romanında Yurt Bilinci ve Milli Kimlik Ögeleri. 1. *International Symposium On Migration&Culture 01-03 December 2016*, (Tam Metin Bildiri/SözlüSunum).

İş Deneyimi

Çalıştığı Kurumlar : Öğretim Görevlisi, Ardahan Üniversitesi,
Ortak Zorunlu Dersler Koordinatörlüğü/
Nihat Delibalta Göle Meslek Yüksekokulu

İletişim

E-Posta Adresi :

Tarih : 07.09.2022